

D. Aug.

Ad omnia qui pal amicum: ut qui
36 est in iudicio: quibus est omni
pauitatem delicti p. omni l. iudicatu d. p. l. v. x

D. Aug.

De quod vitiij in iudicio loquendum, Corrupt
causis, si nos iudicabit, corrupte palam: vitijs
amicum Corrupt, iudicabit d. p. l. v. x

Tyrus a p. p. h. l. a. d. u. a. d. u. n. a. i. n. e. x
C. l. u. m. f. e. i. p. r. o. m. i. n. e. s. o. y. s. i. v. e. t. x
D. h. e. b. e. r. a. r. e. q. u. a. a. l. i. o. u. n. d. x

labru, t. i. n. u. l. u. m. c. o. m. m. e.
a. f. r. b. a. n. g. u. i. l. e. x
x. x. x. x

I. n. o. s. t. r. u. m. f. e. t. e. r. q. u. i. b. i. i. n. d. i. c. i. q. u. a. r. u. m. p. p. o. t. e. r. i. s.
r. o. r. p. l. e. t. u. m. i. s.

OMNIA
ANDREÆ ALCI
ATI V. C. EMBLE
MATA

Cum Commentariis,
quibus emblematum
detecta origine, dubia
omnia, et obscura illius:
trantur.

*Adiectæ
Novæ appendices nusquam
antèa editæ.*

*Per Claud: Mincem
Juriscon:
PARISIIS.*

*In Officina Joan: Richerii
sumptibus*

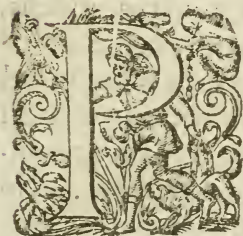
*Francisci
Guesfier in viâ D.
Ioannis lateranensis
e regione. Collecti
Cameracensis.
1672*

Cum Privi. Regis

1861
1862
1863
1864
1865
1866
1867
1868
1869
1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

V I R O P A T R I C I O , A C
N O B I L I , L O D O I C O S E G V I E -
R I O , I N S V P R E M A G A L L I A R V M C V -
ria Senatori Regio, & Ecclesię Pa-
risiensis Decano lectissimo.

*A G I N A iudicium do-
cti subitura veretur
Iudicis: vt Clario mis-
sa, legenda Deo.*

Quid enim ijs non ausim
verbis affari te, vir lauda-
tiss. qui te vnum ex multis adgrediar, nec tam
impetu, quàm consilio tui nominis vsus au-
spicijs: quod reuera non tibi, qui meo præ-
conio non egeas, sed mihi putavi adoptan-
dum, vt libelli mei, quem tibi nunc exhibeo,
oportunum quærerem patrociniū. Fretus
ergo tui candore, qui certè magnus est, & cu-
ius ego specimen, alijque multi me meliores,
non rarò experti sumus, dicam liberè quod
sentio. Meus istè qualiscunque liber pridem
per hominum manus abiit, nec modò nostra-
ã ij

EPISTOLA.

tium, sed etiam exterorum, at quem pene abiecturus eram, sanéque repudiaturus, quia mihi adolescenti excidisset, quo tempore Academia Parisiensis nouus hospes esse incepissem. Is tamen nescio quomodo, sese mihi subinde offert, Et quasi tacita prece rogat, ne omnino desertus, & abiectus, vt erro, & vāgus aliquis, cogatur exulare. Quatuor anni pene lapsi sunt, quibus me cæpit anceps ac dubia cogitādi ratio, sed ne amplius isti meo foetui moueatur status controuersia, videsis, (æquissime & ornatiss. Senator) an me *κατὰ τὸ ἀπέπτοιν* gesserim, qui te vnum ex omnibus ad extremum, aduocarim, cui meos in Alciati Emblemata commentarios, credam ac committam; Nec in præsens modò tempus, sed in posterum, si victurus iste genium possit habere liber: non spero tamen illi accessionem aliquam gratiæ, vel commendationis fore promptiorem, quàm ex opinione ac fama tui, vt ipsi perinde cōtingat ac floribus & frugibus, quæ nisi Solis radijs, & stillanti rore vegetantur, alioqui marcescunt, nisi his re-cræentur necessarijs adiumentis. Iamdiu me afficiebat tui splendor nominis ac generis, patris tui, amplissimi viri illibata gloria, tuus senatorius decor, qui te tot iam annos tuis ciuibus & alijs commendat: permagnus in

EPISTOLA.

ecclesia Parisiensi gradus, qui tibi famam constantem pepererit, fratrum tuorum, grauissimorum hominum, & de nostra republica quàm optimè meritorum, egregia fides, summa concordia, & quod instar omnium habeo, sincerus, iustitiæ cultus: quæ vt magna sint omnia, id vnum perraræ laudis est quòd tu, tuique illi, naçti sine inuidia honorem sitis, & amicos pares. Et hîc ignosce mihi (vir Consultiss.) si quod æmulari non possum, saltem proposito & affectu meaque oratione verè, & ex animo celebrem. Nec verò, existimo quemquam fore, cui vel probitas, vel doctrinæ gloria, vel pietas cordi est, qui in hoc consilio meo, vel iudicium, vel rationem desideret. Quanta enim virtus tua, nòrunt ciues nostri vtriusque militiæ pene innumerabiles, Itémque amici plurimi, & Clientes, & hospites. Ex ijs adeo multis si vel vltimo loco censerî possum, annuente ita propitio numine, tamen in minimis nunquã me patiar æstimari, Viue felix. Lutetia. ad X. Kalend. Sept.

LECTORI.

NON est quod te celem, amice lector, stomachi mei fastidium, qui meos in Alciati Emblemata commētarios, toties excussos typis Antuerpiæ primùm per Plantinum, deinde Luteriæ non semel, ac Lugduni iam dudum pro derelicto cogitabā, quia in ijs nihil præter adolescentiæ meæ priores imperus agnoscerem, & quos improbare facilius quàm emendare. Nec enim mihi eadem est ætas, neque mens, vt id quicquid est opellæ, facilè permissurus essem alijs, quibus hoc studij genus arideat. Siquidē me vis quædam inaior abripit, publica professione iuris vtriusque reuocatus, & quam Spartam sum nactus, putavi ornandā potius, pro ingenij modulo, quàm tam diu Sirenum abduci cantibus, & apud ipsarum consensescere scopulos. Quia tamen labor iste meus à Philologis, & eruditissimè multis hominibus, cum applausu aliquo exceptus est, ego fœrum quanquam vix dum satis maturum, interdum excepi. fouique sinu, & ad eum augendum, locupletandūque, aliquid de meis tēporibus, sum equo animo suffuratus, ne quod semel mihi multos ante annos exciderat, contemptum prorsus, & abiectum videretur. Nec enim vnquā à litteris amœnioribus abhorruī, & antiquitatis studia sum obnixè persecutus, quibus & vtendum mihi censui, ad prudentiam Iuris multò diligentius excolendam. Studia isthæc humanitatis adolescentiā alunt, senectutem oblectant, nobiscum pernoctant, peregri-

nantur, rustificantur, ait oratorum princeps, vel quod Plinius Secundus, prudēs ac disertus rerum æstimator, his litteris iocamur, ludim⁹, querimur, irascimur, describimus aliquid modò pressius, modò altius, atque ipsa varietate tentamus, vt alia alijs, quædã fortasse omnibus placeant. Scio equidem pleròsque esse qui solis studijs quibus assueuerint, sic capiuntur, vt alia vel cultiora fastidiant, vt qui scholasticæ Theologiæ, vel rei medicæ solis defixi pronuntiatis, solos suos auctores laudant, ab ijs toti pendent, nulla linguarũ meliorum tincti cognitione, nulla rerum antiquarum peritia docti, videntur habere suspectos auctores, quibus humanitas excolitur, qu'n & obliquè, aut inuidiosè traducunt eos, qui his lautitijs oblectantur, & quasi meliorum studiorum, vt ita dixerim, condimentis. Cæterum non videntur mihi parum sapere medicæ rei periti, Iuris sapientes, & rerum sacrarũ professores, qui suas quique artes principes, ac præcipuas priore loco habent, non tamen vt penitus ab auctorum politiorum lectione abhorreant, sed quibus vtantur tanquam Ægyptiorũ spolijs vt rectè Beatus Hieronymus, qui quãquã Theologiæ peritissimus, linguarum meliorum ac disciplinarum penè omnium quæ homine ingenuo nõ indignæ videbantur, exactam cognitionè hausit & expressit, nec vnquam sibi eam commoditatem inuidit, aut alijs putauit inuidendam. Hoc tamen non ideo dico, quasi qui res eas accessorias, adeo impensè celebrem, vt quas priore loco haberi velim, id enim obiectum iam olim, sed à plerisque morosulis, & terricis, qui nisi quod ipsi sapiunt, nihil rectum putant, sed quia confidèter asséuerare audeam, sine politis & humanioribus artibus, doctrinam omnem

quamquam humanæ vitæ accommodam, penè semper videri squallentem & horridam, perinde atque cibos, certe bonos, insuaves tamen & austeros, qui falsamentis opportunis careant. Itaque non detrecto, iam libri multo auctioris copiam facere, vt si tibi cordi sit, eo vtaris impensius, & n̄uos fortasse plures qui incuria operarum, vel mea obrepserunt, nō adeo durè accipias, vt putes aliquid omni ex parte beatum. Suus cuique error attributus, & non videmus manticæ quid in tergo est. Quin facile est dormitanti & nihil profus agenti, de aliorū laboribus pronunciare: certus aliqui mihi fore candidiores eos, qui facto periculo sentiunt, & sapiunt, quot in tenui etiam labore perficiendo deuorādæ molestiæ. Si minimè persuadeo, per me sint omnia protinus alba, & nihil moror Criticos nimium diligentes, qui ferè de alijs impunè ac securè indicāt, seiplos vix vquam norunt. Et quod peritissimus togatorū Varro dixit; Nobis videmur belli, festiui, saperdæ, cum simus *καταροι*. Id quidquid est vigiliarū perfici cura, & arte exactiore potuit, sed quia non satis otij mihi relictuū est, non potui lambendo diutius, quasi vrsinū fœtum polire, ac perficere. Quin facilius instituta semel persequor, quàm resumo interrupta, & pendeo animi, cum quid orsus traducor aliò, eo quod dum prior impetus retardatur, hebescit industria, debilitatur animus, nec satis belle negotiū vel instituitur, vel perficitur, quod fit ab occupato & impedito, sic igitur abductus ordinario penso iuris profitendi, quod me totum tenet, vix vel nisi raro admodum, possum musis mansuetioribus oblectare animum, quamquam eæ grauium studiorum durtiam, nō parum amolliant; hoc vnum ingenuè profiteor, multo

plura, in meis schedis esse complicata, ex quibus libri huius moles, non incommodè potuit excrecere, sed ut dixi iam otium defuit, adde quod vereremur, ne foret labor iste irritus, nulliusque frugis, fortasse quibusdam commodus, mihi minime, qui videremur operam pene inutilem tentaturus. Si tamen quod impendi gratuitò tibi placeat, aut quidem certè non displiceat, sic tibi persuade, Lector candidè, quòd in veterè verbo, Eleusiniam habere quòd iterum reuisentibus obijciat. Vale.

VIRI DOCTISS.
 NICOLAI GVLONII LITERARVM
 GRÆCARVM LVETIÆ PROFESSO-
 ris Regij, de his in Alciatj Emble-
 mata commentarijs.

Odyss. τ. Ἐννέωρ ὁ μεγάλου Διὸς ἰὼ Μίνωσ ὁ ἀριστῆς,
 Τῆς κνώσου βασιλεύς, ὡσαυτὸρ Ὀμηρὸς ἔειπεν,
 Τοῦ ὄψι καὶ μήτην δεδαῶσ καὶ ἐπίτρονα βουλῶν,
 Ἀρχαῖοις ὁσίοις Κρησὶν ἔθηκε νόμοις,
 Τὸν δ' ἦμον Μίνω μούσαι θρέψαντο, καὶ αὐτὰ
 Δῶκαν εἰς δάφνης ἱερὸν ὄζον ἔδειν,
 Ἐκ δὲ πείν κρήνης ἐλικωνίδος ἔνθεν ὕδαρ,
 Τοῦ δὲ κορζοσάμβου κοῖραν ἀειρε δεῶν
 Οὐνεκα ῥητήσαν εἴτ' ἐνδυμήματα φαίνει,
 Ἐκ χρυσοῦ σώματ' ἔναματα λαμπρὰ ῥέει
 Εἴτε παλαιότερων ἰσομνήματ' ἐδέχεται ἀνδρῶν,
 Οὐ νέος, ἀλλὰ νόος γηραλέος φρονέει
 Εἴτε σαυρνίζει κρυζίων ἀνίγματα μύθων,
 Μαντικῆ ἀληθείης Οἰδίποδ' ἔχευε
 Αἰ δὲ παρεκβολαὶ Ἀλκιατῆ εἰς δαίδαλα ἔργα,
 Ἀπρεκέως τὸν ἔμῳ μαρτυρέοισι λόγον.

P. GVLONII EPIGRAMMA
LATINIS EXPRESSVM
numeris.

*TER ternos Iouis auditor rex Gnosius annos,
Maonida ut cecinit Musa verenda, fuit:
A quo consilium, sacros mentisq; recessus
Percipiens, leges Cretibus ille tulit.
At nostrum Musæ Minoem aluere benignæ,
Cuius Apollinea tempora fronde tegunt.
Dantq; Heliconiadum sacros haurire liquores;
Inde satur retulit munera leta Deum.
Oratorum igitur siue enthymemata torquet,
Aureus ex sacro defluit ore lepos:
Seu referat nobis veterum monumenta virorum,
Mens caua illius nil puerile sapit:
Siue etiam abstrusas res prorsum anigmata pandat,
Oedipodem vates veridicus superat.
Explanata quidem Alciati hæc Emblemata, passim
Testantur me nunc omnia vera loqui.*

Vertebat P. Pinellus Vindocinensis;

AMPLISS. VIRI, IANI CLERICI
REGII SENATORIS, ET LIBEL-
lorum supplicum, in suprema
Curia Præsidis.

AD CLAVDIVM MINOEM.

Mortalis Minos mortales dum incolit auras

Index, è terris eluit omne nefas.

Immortalis ubi hunc Minos ex orbe reducet

Astræa, ad superos mesta redibit iners.

Sic generi humano prodest tua longior ætas,

Et brevis ignavos vita decere solet.

ETiam inter ipsas lites, & in medio strepitu forensi, me te cogitare dices, vt de Ennio solebat Scipio, qui hæc carmina in ipso senatu, in ipso calore iudicij, in recordatione tui nominis defixus, exarauit: sed pulchritudo, aut potius amplitudo tui nominis multa mihi suggererat, vt plane mitari non debeas, si in vberimis, & fertilissimis istis agris, tanta fecunditas se mihi obtulerit; in sterili & inerti fundo, hæc copia contingere mihi non potuisset. Pulchrum est iudicis personam sustinere, nec vnquam Dij immortales, quicquam è cælo in terras demiserint, ipsa iusticia præstantius vel amabilius, quæ sola generis humani, viuentum societatem tuetur, & sustinet, ymbrae vero & figuras, & imagines inanes istius æqui & boni, licet longiore vsu in eo exerceamur, nos solum tenemus. At vero æquitatis igniculi à natura tibi inditi nomini tuo decus & ornamentum adferunt, teque adeo Minoem, & æquum iudicem constituunt. vt æquitatem simul ex lacte nutricis suxisse videaris. Iurisconsultum esse non tam difficile est, quàm vulgo prædicatur; nullæ enim sunt pænæ constitutæ aduersus eum qui ignoranter, absurdè, aut ineptè, de iure responderit, cum ille excusetur, si quod iustum & æquum putauit, in apertum produxerit. Sed iurisconsulti & Minois simul fungi partibus, & in vtróque præstare, hæc veræ sunt &

germanæ tuæ laudes: quibus ego inflammatus me continere non potui, quin mortalibus & generi humano testatum relinquerem, nunquam nobis abfuturam iusticiam, quandiu iucunda consuetudine, & amabili conspectu Iuriconsultorū & Minoum tui similibus fruemur. Vale. Non. Sept. 1584.

E I V S D E M.

Iactes Apollinea Mopsus sublimis in arte

Quos gereret teneras porca grauata sues.

Quique recensendos suscepit in arbore grossos,

Thestorides celebri laude beatus eat.

Noueris aëri discerpere signa volatus,

Sortibus oblectans Amphiaræ tuis.

Quemq; canunt olim linguis viguisse duabus

Transferat Actæus labra bisulca Cecrops.

Dignior his Minos, huic est facundia lingua

Ausonia, Argolico verba tenore sonant.

Huic modulaminibus Musarum turba nouenis

Certat honorata ducere plectra lyra.

Hæc est codicibus candela notata sacratis,

Candela in media parte locanda domus.

Vs sal exhibitus eius doctrina medellis,

Curat ab innumeris patria membra malis.

Orpheus carminibus potuit fera saxa mouere,

Vina mouet Minos pectora; maior uter?

Ergo quid Argolicas Græci mirantur Athenas,

Cur Rhodis Auicomo fit celebrata deo.

Nam tua cum summum virtus pulsarit Olympum,

Nec tibi fit similem Gallia nacta, virum:

Quantò lucidior superat vaga sidera Phæbe,

Hoc tua Palladius tempora cinges honos.

E I V S D E M.

Cantabunt celebres passim tua scripta Poëta,

Ingenij decora alta tui, Et mens cognita uiuat,

Dum stabit medio pendens gravis æthere sellus,

Vires, æterno Minos celebraberis auro.

EX 2. EPIGRAMMATVM VIRI CLARIS-
SIMI, STEPHANI PASCHASII, REGII
Consiliarij, in Rationalium decuria.

Questitor Minos urnam monet, hoc tibi, *Claudi,*
Emblema in prima fronte notato libri.
Atque hic angusta sedeat sub imagine Minos,
Omnia qui iusto temperet imperio.
Hoc autem cur te sortiri schema velimus,
Si petis, in promptu plurima caussa subest.
Nam dum *Letheo* reuocas Emblemata ab *Orco,*
Alciatum campis reddis & *Elysijs:*
Si veterum laudas laudanda, errata repurgas,
Pro merito tribuens premia cuique suo,
An tu non isto, *Minos,* Emblemate dignus,
Qui cum *Minois* nomine, numen habes?

GERMANI AVDEBERTI AVRELIAN
INDICTION. REGIARVM PRÆSIDIS.

An tibi, an *Alciato* plus, *Minos* docte, pararis
Nominis & fame quis neget ambiguum?
Sic enigma facis, nodosa Emblemata soluens,
Vis dicam? tute vincis & *Alciatum.*

ROBERTI VVIDII, TORNODORÆI
DICASTÆ.

Artibus exiguis magna est excellere laudis,
Quid, summa si sit primus in arte locus?
Dum studeo, ne postremas *U* iuris & equi,
Ne facilis *Musa* cognitione serar.
Ante oculos utriusque duo exemplaria pono,
Minoem *Musa,* iuris & *Alciatum.*
Hic solidam ex reliquis iuris percalluit artem;
Nil *Minos* quicquid scitq; docetque leue est,
Et quos argute labyrinthos fecerat ille,
His aditum *Minos,* non *Ariadna* parat.
Perge igitur, *Claudi,* qui enigmata docta recludis,
Instruis ad summum tu tibi lumen iter.

ISACII BLANCHARDI, AVRE-
LIANENSIS.

Gracia quid tantis Terpandrum laudibus effert?
Nunc desinat, meruóque cedat Gallie.
Vix Spartanorum Terpander tempore multo,
Et milite domnit furor in plurimo.
Ast orani Minos doctrinâ imbutus *Et* arte,
Animos furentis voce propria domat.
Voce domat Tigres & mulcet voce feroces
Animos Leonum, mollificat *Et* silices.
Voce sua Parcas ducentis stamina vita
Domat, cruentos & animos Ditis domat.
Omnino novus Orpheus est, est alter Arion;
Mortalia movet hic, *Et* immortalia.
Nubila si quando Lateant, *Et* aquosus Orion
Solem, repente voce missa ostenditur.
Iupiter humano generi dum fulmina dextra
Vibrat, repente voce flectitur sua.
Sed non mirandum, Minos Pandora deorum est,
Di cuncta possunt, sic potest hic omnia.
Est illi melius donum doctrina tributum,
Sic sapius rebus hic in omnibus utitur.
Moliri possit oris facundia cuncta;
Sic cuncta molitur sua eloquentia.
Hanc lege, Amice, librum, dices cum legeris omnem,
Hic Phœbus est, *Et* Pallas, & Cyllenius.

FRANCISCI IVRETI DIVION.

Parturit ingenita Natura lege feracis,
Semper novi quid Africa.
Hoc etiam Minos censendus more videtur
Momo vel omni iudice.
Namque subinde parit sæcunda mente libellos,
At monstra non sunt Africa.
Tali Pteridum sætu Respublica gaudet
Novus subaucta liberis.
Tali Pieri tum sætu Respublica lumen
Sumit recens & efficax.

Quòd sua si soboles venerando iure parenti
 Sequax rependit premium:
 An bella Minos debet prole beatus
 Iusto carere premio?
 An quod liuor edax extrema filere sepultus
 Post fata tantum cogitur:
 Viuus adhuc fructum merita non laudis habebis
 Vt hac fruatur posthumus?
 At satis antè fides studiorum exacta tuorum
 Est visa doctis omnibus.
 Quem tua longinquum iam non transcenderat errans
 Adulta fatna Caucasum?
 Nimirum liquidò generosum nosse valentes
 Solis leonem ex vniuibus.
 Quinetiam vasti falsum maris ire liquorem
 Vna probatur guttula.
 Hand tamen inierea languescit fracta veterno
 Grauique mens sub otio.
 Nam noua prateritis ad crescere plura videntur
 Negotii prioribus.
 Tot veluti curis sudorum totq; carenis
 Agmen tuorum extenditur:
 Vix simili ut verset labentem culmine montis
 Labore saxum Sisyphus.
 Ac si vera canunt, gaudent diuina moueri
 Non desinente lubrico:
 Es, qua colligitur nullis rationibus, acta
 Æternitas se perficit.
 Cuius quicquid habet nomen geniũque laboris
 Natura, mósque dicitur:
 Num calum indefessa rotat vertigo, marisque
 Æstus vagatur inquires?
 An datur immoto tardum pede cernere Solcm,
 Facis coruscæ prodigium?
 Ignea mens igitur, quibus & celestia constant,
 Cùm seminum sit particeps:
 Quid mirum nusquam si torpet, sentiat vllas
 Nec corporis moras sui?
 Vna tamen Minos subit admiratio mentem
 Tam multa quòd cœdis noua:
 Sed partim generosa nequis mens edere, inunde:

Ni literarum flumine.
At hunc præcipiti periturum pellit abortu,
Nec ulla opem Lucina fore.
Pectus habes gravidum præclaris artibus ornat
Taq̃ oque vena ditior.
Ve tibi sit satis, vi furi nimumque rapaci,
Cui dum reuerſa nil Ceres
Quàm lolium infelix, sterilis que relinquit auenas,
Opes tuas depascitur.
Nec meminisse poteſt quàm fit tibi lauta ſupellex,
Et alma rerum copia.
O felix nimum, cui tam licet eſſe beato:
Non aqua ſors eſt omnium.
Verè autem inuerſo teſtariſ nomine, Minos,
IN LVCIDO MVSÆ ſore:
Nam muſe interitus horrent, ſplendoris amore
Tenantur eadẽ maximo.
Dum tua lucem igitur cæcis adhibere tenebris
Non deſinit ſoleritia.
Educis ſpecula lum̃n, quod ſemper adeptum,
Tuto ſequantur poſteri:

NICOLAI QVATERSOLIDI, PRÆFE-
 cturæ Columerienſis vicelegati.

T E ſemel ut vidi, facilem doctumque repente
 Agnoui, verbis mellifluumque tuis
 Ve vidi, haud deceptus ego, neque me abſtulit error,
 Nam bene conueniens tu tibi nomen habes.
 Nimirum ignoſcant Charites, Muſæque poliæ,
 Et ſi quid peccem, parcat Apollo mihi.
 Nominis hoc anagramma tui, & cognominis è re eſt,
 O ANIMVS DVLCIS, quem tua ſcripta probant.

AD ANAGRAMMATISMVM, CLAVDII
 MINOIS, IN CAſV SOLIDVM.

IN CAſV SOLIDVM, præfers anagrammate nomen,
 Quod verum, at paucis cognita cauſa ſamen.

*Casibus oppressus fortis nam præpete fato
Musarum solidas tibi nactus opes.*

S. B. D.

ALIVS EIVSDEM ANAGRAMMATISMVS,
O S D V L C I I N M V S A.

O S D V L C I I N M V S A, qui præbes oscula Musis:
Sic feris æternum fœdera cum studijs.

I. Tab. Diuion. B.

DE COMMENTARIIS MINOIS IN
Alciati Emblemata.

Alciatum Minos scholys locupletibus ornat,
Ornatis nunquid ditior est animus?

I. B. D VALLIYS

EPISTOLA PRIORVM
EDITIONVM.

PROTOGENEM pictorem sua ætate nobilem, tam improbo fuisse studio, tamque indefessa pingendi cura diligentiaque memoria proditum est, vt Apelli patem in omnibus futurum dicerent, si manum de tabula tollere potuisset: adeo vtile in omni vite humanæ instituto vulgatum illud, *μηδὲν ἄγαν*, vt Isocratea in cõpositione cura diligentior à plerisque reprehendatur. Quod ideo à me dictum volo, amice Lector, vt planum tibi faciam, quis meæ cõmentationis in hæc Emblemata modus à me sit adhibitus: in quo nimirum è multis quæ facile cogere citra negotium poteram, ea duntaxat in suos locos contuli, quæ ad rem præsentem magis accommodata viderentur. In quo malui breuius omnia persequi, & leuiter attingere, quæ nemini esse ignota suspicabar, quàm quasi *ἴα τὸ κοινόν*, perque locos communes identidem exspatiari. Sed ne te pluribus morer, non erit alienum, si re ab ouo ducta, quod aiunt, huius meæ lucubrationis consiliu explicem, vt eadẽ via compertum habeas, quid quantumque in literis contenderim, quosque labores hactenus incredibili facultatum penè omniu inopia laborans, in ipsis pueritiæ meæ rudimentis sum perpeffus. Quo tempore cum sperarem me liberatum iri difficultatibus, & penè dicam, miseris, quibus exerceri & interdum obrui pupillus solet omni parentum ope destitutus, manendum quasi aliqua in vigilia mihi statuebam, neque animum ita deiciebam, vt à liberalium artium

studio penitus auocarer: tamen si neque fortuna, neque alia melior occasio hunc mihi fructum, quem Dei beneficio videor consecutus, haud quaquam polliceri videretur. Nā me (anno ætatis duodecimo) per septenniū fermè ad inferiores relegatū scholas, & nodis, quibus me expedire non nisi serò admodū potui, detentiū constrinxit inimica & certè molesta fortis conditio, quæ studia mea nescio quo vetero quasi sopita & fermè extincta reddidit. Quibus tamen in æternis sic animus occalluit, vt septē anni citiùs elapsi sint, quàm meū me otium tam malè collocasse senserim. Quæ quanquā vera sint, tamen cū exantlatos à me labores in memoriā reuoco, & certè quod summo & præpotenti Deo immortales habeā gratias, qui me hoc veluti gyro includi primū voluerit: atque me, quanquā ea ætate nimīū rudem, nec dum satis confirmatū, prouinciā suscipere concessit, ad quā partim ætatis imbecillitate, partim etiā ingenio modulo ac captu omninò eram ineptus. Postquā enim linguæ Latinæ & Græcæ, Mathematicū & Philosophiæ peripateticæ rudimēta delibassem earūque disciplinarum cognitionē aliquā certè mediocrem percepissem in palæstra viri literatissimi L. Bæzæ Hispani hominis (cuius in Logicis & Arithmeticis cōmentationes in lucem editæ à doctis cōmendantur) opportunitatem aliquā sum nactus ea omnia recoquendi sedulius quæ per trienniū & cō plus in Philosophico studio primū hauserā. In quō quidē diuturna certè, parūque vtili meditatione retexendo, hærendū mihi diutius fuit quàm vnquā cogitassem, vt quasi scopulum Sisyphiū toto fermè septennio effractis penè viribus voluerē. Quæ tamē à me dicta, nolim à quoquā sic accipi, ac si quas in

studiis ærumnas pertuli, tã molestè ferre debeã: nihil enim est quod tãti faciã labores nescio quos, aut spontaneas illas molestias, quæ studiosos comitari solêt: quanquã tamen (vt id ingenuè ac liberè) dubius sum an ratione aliqua cõqueri mihi liceat, quòd fortunã non tam iniquã habuerim, quàm ingeniũ inani admodũ & rusticano quodã pudore præpeditũ. De enim optimi maximi beneficio (cuius munere ac dono sum id quod sum) recreari paululũ occepit ingenij mei langor: & ita hucusq; perueni, vt nunquã me pœnituerit tantillis laboribus adeptũ studioũ fructus vberiores quã vnquã cogitassem; non quòd ingenio me valere iactè (quod in me quã exiguũ, planè sentio) sed quòd mihi nasci cõtigerit tẽpore feliceiore, quo inciderim in præceptorẽ cordatissimũ, multiplici rerũ cognitione locupletem, & quod in maximis duco cui meũ studiũ probari haud dubiè perciperẽ. Ex eo itaque cũ excessi, quantũ in me fuit, honorum auctorũ Græcorũ Latinorũque pomœria libero & quieto animo peruolitaui, erat enim mihi otij satis: bibliothecas virorũ aliquot eruditorũ adij, quantum mihi cõcessum, & eruditionis alicuius cõparãdæ instrumẽta quã plurima perquisiui, eaq; auidè arripui, quasi diuturnã sitim explere cupiẽs, vt ea mihi nota essent, quorũ postea vsum aliquẽ, quanquã admodũ mediocrẽ, sum diligentia & studio cõsectatus. In his itaque mihi viderer aliquantò implicatus, dẽque multis multa consultarem, commodè incidit in manus meas Alciari liber Emblematurũ quem recēs nobis Lugduno aduectum, & aliquot annis antè, Parisijs excusũ, nouerã à philologis omnibus nõ minimũ commendari. Quem cùm de manibus ferè non deponerẽ, & multa in eo perobscura deprehenderẽ, in

quibus hærebam diutiùs, & in multis nitendo sudâs, quòd tunc quos vellem imprimis libros non haberẽ, sciscitabar ex Leodegario Agathochtonio, Benedictino Diuionensi, homine verè piò, & in Hebræa, Græca, Latinâque lingua non medioeriter versato, ynde mihi omnes nodi & scrupi dissolui possent. Ille quidem de nonnullis me liberè admonuit, sed hoc maximè, vt fantem ipsum, si fieri posset, adirem, ex quo nimirum Emblemata quodque sumptum esse cõstaret: & Alciatum Alciato interprete, quoad eius inaximè fieri posset, enarrem: id est, Alciati scripta alia, quòd id præstarem commodiùs, sedulò & accuratè voluerem: vtque ingenij vires periclitari paterer, inéque nihilo segniùs exercerẽ, cum studia mihi alia grauiora nõ suppeteret, ipsa omnia Emblemata scholijs & commentarijs illustrarem. Cuius viri consilio primùm non leuiter inflammatus, primas lineas (quantum per ætatem certè tenellam & consilij inopiam licebat) ducere incepti: in quo primo impetu factis mihi sum conscius, me non secus atque vrsinum fœtum inconditum planè & informem peperisse. Quod enim mihi hic auctor impensissimè placeret, eum summa perlegi auiditate: cuius opes admirabiles vt accuratiùs & meliùs aperirem mihi, alios plerosque qui ad hoc argumentum tam plausibile facere videbãtur, deuoravi: perque multas Philologiæ areas locupletissimas summa cum voluptate exspatiatus, ad extremum id mihi lucrifeci: quod nunquam fuissem consecutus, nisi animum ad hanc rerũ explicandam difficultatem applicuissem. Et quidem non potuit hic liber vel ob argumenti splendorem varietatèmq; vel auctoris nomen clarissimũ apud omnes qui non sunt alieni à Musarum amœnorum

choro non gratissimus esse: cuius lepores & concinnitatem eò pluris facio, quò video maiorem cum voluptate vtilitatem in eo coniunctã, quàm aliis penè innumerabilibus qui quotidie manibus teri consueverunt. Quis igitur mihi iure succenseat, aut paulò etiam iniquiùs frontem corrugat, quòd aliquas horas in eo explanando collocarim? Non enim meam qualemcunque industriam & studium ab hoc genere descriptionis putavi vnquam alienum esse debere, quanquam non parum in eo esse difficultatis agnoscerem, quæ nisi ab homine & otio & litteris abundante, vix solui posse videretur. Quòd si quis, vt sũt varia & iniqua ferè hominum iudicia, animo reputet commentarium nullo labore à nobis absolutum, censeatque id operis quibuslibet aut etiam Grammaticulis committi non minus quàm mihi potuisse, vehementer errat. Quotus enim quisque est (absit arrogãtia dicto) qui vel Ethnicæ disciplinæ aut physiologiæ ignarus, ne dicã historiæ aut linguæ Græcæ prorsus inscium, qui vnum aut alterũ Emblemata prodignitate enarrarit? At vt isthæc missa faciam, quis noster in eo explicãdo & illustrando libello conatus fuerit & industria, vt eruditos non latuerit, ita imperitis non potest non esse perobscurũ & valde ignotum, qui non plus eã de re quàm cæci de coloribus iudicent. In quo si non ingenij dexteritas aliqua vel rerum peritia melior elucescat, certè diligentia quædam obseruari non obscure ab ijs potest qui sunt æquiperum æstimatores. Id verò maximè, nisi fallor, perspicuum erit in obseruando fonte & origine cuiuscunque Emblematis, in comparandis vtriusque linguæ auctoribus, qui magnum videbantur adferre adiumentum ad singulas notas & explicationes, vt

denique in cumulandis iis locis, qui sparsim apud Alciatum in scriptis aliis prolixissimis habeantur. Quæ cum dico, scio equidem quid mihi obiici hoc loco possit: quasi qui velim diligentiam ab omnibus approbari meam, nihil omninò concedam iis qui in eo libello primùm enarrando elaborarunt, suamque nobis industriam probauerunt. Certè, vt verum fatear, modestiùs de me sentio, quàm vt velim incidere in minimam arrogantiæ suspicionem: sed vt aliorum ingeniorum sum candidus æstimator, ita velim hoc mihi tribui concedique, vt de me non falsa iactanti mihi credatur. Ne enim dissimulãre videar, scio ante annos octodecim, Sebastianum Stokamerum Germanum in aliquot Alciati Emblemata scripsisse commentariola (sic enim appellat) familiariter admodum & studio facili concinnata: sed an fuerit auctoris mentem, & argumenti splendorem secutus, aliorum esto iudicium. Loquor de Tornesij Lugdunensis Typographi editione, non de alia quadam quã ante aliquot annos adernauit Plantinus hæc nostra ætate diligentissimus Typographus: ea enim aliquot accessionibus longè alia est quàm prior: quod non erit obscurum ei qui editionẽ vtramque conferre volet. at vel posterior, vt sit, ea est tamen, vt eruditorum oculis non satis digna videatur. Sed esto: scripsit Stokamerus ille in aliquot Emblemata, non tamen attigit omnia: siquidẽ forte diuinare nõ potuit quid in aliis auctor sibi vellet: ita quædam perobscura sunt, vt vel multa rerum cognitione, vel Delio natatore sit opus ei qui ea cõmodè velit explicare. Adhæc, etiam si Bartholomæus Anulus, vir eruditus, breuibus verbis omnium ferè Emblematum sententiam complexus sit, eum tamen non puduit aliquot intacta omninò

prætermisſiſſe, quã ob cauſam nescio, niſi quod ve-
riſſimũ eſſe video quòd vulgò dicitur, Docti eſt et: à
quãdã ignorare: vel, vt cum Poeta, Non omnia poſ-
ſumus omnes. Nihil enim moror Ieſuitanæ familiae
ſodalem aliquem, quem accipio ante annos ſex in
hac Academia publicè interpretatum hæc eadẽ Em-
blemata, ſed tamen quãdã, nõ omnia attrigit: quãm-
nam ob cauſam nescio, nec vt ſciam ſum admodũ
ſollicitus: me tamen non fugit, ſi perſecutus eſſet
quod inceperat, aliorũ quorundã industria ei fuiſſe
vtendũ, aut certè vigiliã maximã eum impenſurũ
in explanandis rebus tam varijs tamque ingenioſè
ab ingenioſiſſimo Iureconſulto excogitatis aut ef-
formatis. Quod tamen dictum nolim, vt Ieſuita
illi quicquã detrahi velim (quandoquidẽ labens fa-
ueam literatis omnibus, cuiuſcunque profeſſionis &
inſtituti habeantur) non hoc dico, inquã vt mihi ca-
nere videar, qui nihil aliud poſſim de me aſſerere,
quã quod ingenio pænè nullo ſim: & ſi quid ſit,
illud diligentia cuipiã velim tribui potius, quã acu-
mini aut dexteritati. At ſi ad iuſtã carminũ tam lepi-
dorum explicationẽ multa deeſſe obiecerit aliquis,
dico, nihil eſſe quod omnibus numeris abſolutũ dici
& perfectũ poſſit. Sum equidẽ, vt verè dicã, quod po-
tuit, conſecutus, nullumque vnquã laborẽ in bonis
auctoris euoluendis, qui in hoc mihi poſſent eſſe
cõmodiores, effugi, vt ipſam auctoris mentẽ elicerẽ:
quã ſi nondum aſſecutus omni parte videar, tamen
quantũ à me fieri potuit, conatus ſum, vt in eo nomi-
ne noſtrã qualemcunq; diligentia doctis non nimiũ
morofis probatũ iri confidã. Quam ſi gratã ſtudio-
ſis, vt vtilem ſpero, & aliqua dignã approbatione in-
tellexero, efficient profectò, vt qualiſcunque noſtra

industria exciteretur ad eam commentationem non modo illustrandam, sed etiam locupletandam, Quid enim desperem studium eiusmodi gratum fore, cum res per se iucunda & fructuosa mirabiles amores in animis eorum qui sunt ingenui & liberales, excitet? Laudatur à nobis Orator, Poëta, Historicus, Philosophus aut aliquis alius scriptor, si *ῥώμαις* insignioribus tanquam stellulis effulgeat & splendescat: quæ cum alicubi leguntur, digito aut transuerso calamo notari solent, ut memoriæ commodiùs insigantur, & citiùs occurrant, cum ijs opus erit. Atqui has sententias non passim, nec semper, nec ubiuis reperire est facile, cum nullum sit Emblemata, quod præter sententiam non afficiat animû rei nouitate & egregia quadam antiquitatis cognitione. Adhæc *ῥώμαις* sunt interdum obscuriores, neque omnibus peritiæ esse possunt: Emblemata aut subiectæ picturæ causa, aut carminis *ἔρμηνεία* aut *ὄμνυρα*, aliquam facilitatē habet, in qua possit animus conuiescere. Proinde non mirum videri debet, si hoc scribendi genus & Alciato, & viris plerisque grauibus admodum placuerit, ut aliquid eiusmodi ludis eruditis consequi possent, quod studia grauiora dulci (ut ita dicam) lenimento reficeret. Id enim simile præstitere post Alciatum Gulielmus Perrerus Tholosus, qui Morosophiam centum Latinis & totidem Gallicis tetraſtichis conscripsit. Hinc pegma Costalij habuimus, hinc Bartholomei Anulipictam Poesin egregiè & sollerter elaboratam: mitto enim Bocchij laudatum ingenium, qui in hoc genere summum se artificem præstitit: postremoque omnium optimè post Alciatum, si quid mihi credendum sit, Ioannes Sambucus, & Adrianus Iunius, sua nobis Emblemata-

7
ta cuderunt, quibus nihil ingeniosius aut accuratius
adinuentum nihil diligentius elucubraturum aut ab-
solutum esse constat. Sed ut superior ætate Alciatus
fuit, ita ni fallor, se priorem & ingenij tollertia, &
doctrina laude præstitit: quem cum hoc in genere
primas tenere dicam, quas suo iure mihi repetere vi-
deatur, non est quod quis suspicetur me nonnihil fa-
mæ doctissimorum huius sæculi virorum Iunij Sam-
buci, Achillis Bacchij detraxisse. Id verò studij ge-
nus nisi fuisset liberale censendum & docto homine
dignum, nolissent ipsi profectò viri tanti suam in-
dustriam contulisse, aut bonas interdum horas col-
locasse in ijs quæ nihili facienda esse duxissent. Sed
de his iam satis.

Supereft ut breuiter totam nostræ commentatio-
nis rationem explicem iisque respondeam quos ad
obtrectandum citius quàm imitandum paratos fore
præsentio. In hac tota ineunda ratione nihil magis
obseruandū esse duxi, quàm scrupos omnes & mæ-
andros difficiliore, ut locos etiam obscuros enarra-
re, & Emblematum penè omnium originem ex suo
fonte ductam repetere, postremòque vsum cuiusque
loci & sententia facilè pro vitili parte adijcere. Quàm
verò perspicuè & commodè id à nobis tentatum sit,
non dico perfectum, alij viderint: aliquid certè la-
boris & diligentia obseruari nō obscure potest, do-
ctrina nullam mihi tribui dativæ laudem postulo: in
quo tamen ab iis qui seriò docti sunt & literis poli-
tioribus exculi, facilius aliquam gratiam impetrare
mihi videbor, quàm imperitis & quibusdam nebu-
lonibus, qui omnia non modò temerè vellicant: sed,
quod ait Comicus, nisi quod ipsi faciunt, nihil rectū
putant. Nullum adhuc scriptorem legi, qui cuilibet

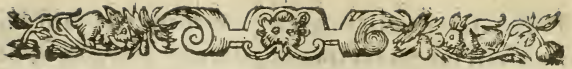
*Consiliū
& metho-
dus horum
Commenta-
riorum.*

in omnibus satisfecerit. Nā in multis cura aut labor desideratur, in alijs ingenij dexteritas, aut Græcæ linguæ peritia, vel Latinæ proprietas: in alijs deniq; multorū auctorum lectio, aut historiarum cognitio: quasi verò virtutes hæc omnes singulæ in singulis tā facilè apprehendi possent. Non enim me later in Virgilij poëmate, Seruij Grammatici diligentis & accurati operam sæpenumerò desiderari: quemadmodū nec desunt, qui itidem in Porphyriionis & Acronis commentarijs in Horatium obseruent: sed certè hi mihi videntur molestissimi censores, qui cū nihil faciant, nullòque se labore nobis commendent, importunè tamen de aliorū scriptis conqueruntur. Non tamen vt ea qualicunque commentatione præiudicacum alicui velim, quasi mea tam vnice probem, vt nolim aliquando vel emendari, vel castigari. A qua suspicione quantum abhorream, qui me propius agnouerunt, facilè liberabunt: qui nihil aliud à doctis requiram, quàm vt hæc minutias sua reprehensione in quibus erratū fuerit, aliquando dignentur: vt in ijs recognoscendis parem diligentiam atque operam impertiam. Non enim nostros errores emendari feremus impatientes, neque nos vlllo modo piguerit audire potiora suggerentem & meliora: vt nec molestum erit priorem sententiam commutare, si quid minus accuratè tractatum, aut expensum à nobis quispiā conqueratur. Quod dum facio, videri nolim in publica literarū causa præuaricari, & ea docere quæ aliquando putem dedocenda. Quod tamen nec sine exēplis nec rationibus me præstaturū intelligunt, si modò adsit aliqua in iudicando æquitas, cū in nemini dubium sit, posteriores cogitationes meliores esse: & in monumentis veterum legamus,

Hippocratem artis medicæ principem quædam à se non satis diligenter tradita, primùm emendasse, ne cæteri etiã idem impingerent. Idẽ factum à M. Tullio meminimus, qui cùm Rhetorici libri, quos adolescens scripserat, non satis placerent vt minus elucubratos damnare magna parte maluit, quàm corrigere, scripsitque accuratius libros alios oratorios, quos tanti fieri à doctis agnoscimus. Sed & Fabius duos libros à se primùm De arte dicendi scriptos, quod non satis probarentur, expunxit, & duodecim illos vtillissimos nobis magno studiorum omnium applausu dedit, in quibus videtur & priores emendasse, & perfectius aliquid reliquisse. Quod illis igitur, tantis viris laudi datum est in suis retractandis, non debet nobis esse damno vel fraudi, vt meminerint quorũ maxime interest, doctiores per multa scire, non tamen omnia. Itaque vt seueriorẽ omnem obiurgandi ansam præcludam, subinde Horatianum isthuc apud eum qui sit reprehensurus, oppono, vt & seipsum norit & errata mea me non deprecantem sustineat:

*Si quid nouisti rectius istis,
Candidus impati, si non, his utere mecum.*

Lutetia clō. Io. LXXX.

V. C.

ANDRÆ ALCIATI I. C.

MEDIOLANENSIS VITÆ,

PER CLAVDIUM MINOEM

Iurisc. conscripta.

ANDREAS ALCIATUS in pago Alciato seu Alzato Mediolanensi natus, è nobili Alciatorum familia, Iuriscōsultorum & politorum hominum gloriam incredibili studio ac virtute longo post se reliquit intervallo. Is adolescens cū primū ingenij cultum caperet, nō pœnitēdos institutores à quibus edoceretur, nactus est, sed maximè Ianum Parrhasiū, qui Romæ ac Mediolani litteras humaniores summo omnium applausu docuit. Eas primas artes Alciatus avidè arripuit, seq; ijs non leuiter tinxit, carū tamē vsū omnem ad peritiā iuris, cui se totum addicebat, optimè referendum esse dūxit, vt ea studia, in quibus alij, tanquam apud Syrenios scopulos consenscunt huic vni ancillarēntur. Ille itaque quòd seriò & percupidè eam iuris scientiā persequeretur, breui admodum spatio tēporis ita promouit, vt dignus existimaretur, qui Doctoris insignibus cohonestaretur. Eò primū honore donatus sic ab omnibus suspiciebatur, tantāque de se admirationem concitabat, vt de rebus etiam grauissimis, & quæ non nisi veteranis, & longo vsū exercitatis viris proponi solitæ essent, argutè politèque responderet. Rogatus enim à Quæsitore, quem appellant, hæreticæ prauitatis de re admodum perplexa & dubia, quæque iam antè multos sanè doctos, tum Theologicæ rei peritos, tum iuris professores exercuerat, ita satisfecit, vt Quæstor ille non tam ab homine, quàm ab ipso edoctus oraculo abierit: agebatur de supplicio Lamiarum, & earū mulierum, quæ veneficæ aut fortilegæ vulgato vocabulo nominantur: sed cū Lamiarum seu strigum non esset vna species, ex ijsque aliæ dicerentur in Crucem imminxisse, CHRISTVM Deum abnegasse, præsentēs ipsas & vigilātes, veneficijs atque deuotio-

nibus infantes extinxisse: alia nonnullæ aliquando matribus interminatæ, noctu ad earum filios, quamuis foribus obsecratis, valuisque occlusis irrepsisse, eos fascino pressisse: quos pueros constabat morbo repentino captos & medicis nō cognito decessisse. Respondit in has illasque Quæstorem debere suo fungi munere. Quanquam enim (dicebat) ex ijs alia reuera, & vt vulgus loquitur personaliter, non accessissent, tamen id Lemuribus suis videri mandasse. Quædam etiam nihil ultra egisse arguebantur, nisi quod sub arbore Tellina choreas duxissent, quod tamen hæ negabant. Et ea quidem vna suspicione, quamquam solo vulgi rumore vagaretur, eas tamen volebat Quæstor tormentis subijci, eo quod in fauorem fidei, consciorum & consceleratorum testimonium admitteretur. Alciatus, contrà, id verum de ijs que vigilantes vidissent, non quæ dormientes & in somnis: multaque alia præclare, quibus totam hanc quæstionem soluit, vt nihil ad eam dubitationis relinqueret. Ergo Mediolani per trienniū moratus, sese foro parabat, munusque aduocationis cum aliqua laude, certè magna fide ac religione sustinebat, cum nomen cœpit eius apud cæteras nationes, nedum suos Italos propagari. Accitus enim est ad publicum profitendi munus ab Auenionensibus, proposito ei stipendio sexcentorum cum nunquam ad eum diem cathedram, quod ipse ait, conscendisset. qua in vrbe per aliquot annos ita ingenium suum & industriam probauit, vt vnus penè inter laudatos iuris interpretes, solusque egregiè doctus prædicaretur. Ea hominis fama excitatus FRANCISCVS 1. ingeniorum sollers & magnificus æstimator, Alciatum ad Biturigum Academiam vocauit, anno Christiano 1529. honorario illi duplicato, adeò vt pro sexcentis, secundo sui aduentus anno mille & ducenti præstarentur. Qua in vrbe Galliæ celebri, & qua nobilium auditorū frequentia quantum ille laborum summa sua laude pertulerit, idque quinquennium explevit quo fuit in Gallia, supersunt etiam hodie testes longè multi, laudati viri, qui Alciatū docentem audiuerunt: testes etiam libri editi æterna digni memoria, quos ille succis suis horis summo studio, parique ingenio reliquit. Cum enim ad laborem, non ad ocium se vocatum à magno principe, & in Academia Galliarum florentissima intelligeret, ne quid de ea laude, quam multis magnisque vigilijs consecutus erat, imminui pateretur, ini-

VITA ALCIATI.

tium duxit ab ea Constitutione, quæ est De quinque pedum præscriptione, magna omnium, sanæque doctorum hominum admiratione, eoque successu laudis, ut is labor, vel potius indefessi animi contentio, ianuam famæ nunquam interiorituræ aperuerit. Non est mihi animus singula percurrere quæ magna doctrinæ laude, parique dignitate toto eo quinquennio perfecit. eius orationem vix possum transilire quam ille habuit ex tempore cum FRANCISCUS REX auditorium eius ingressus præsens interesset. Eam vnam laudem è multis non vltimam fuisse censemus, tanto principi placuisse, eius auditoris animum demulisse, ut quasi Regia illa maiestas Iurisprudentiæ in suo sedenti folio fasces submittere videretur. Ea viri ad publicam vtilitatem nati virtus, cum in dies incrementum caperet, FRANCISCUS SFORTIA Mediolanensium Dux, sui popularis amore ac gloria captus, eum moras nectentem, penèque tergiuersantem ad patriam reuocauit: utque omnem excusationis remoram interciperet, senatoria dignitate ornauit, & ut Ticini docendi partes sustineret ab eo impetrauit. Oratione ea quæ publicè Ticini habuit fatetur ipsemet se de longinquis regionibus à principe Sfortia sola virtutis commendatione agnitum, fuisse reuocatum, & summæ dignitatis codicillis ornatum. amplo etiam donatū honorario ut professionis munus obiret. Paulò post certis de causis Bononiam, studiorum omnium altricem petijt, in qua totos quatuor annos ea celebritate ius ciuile docuit, ut nullus satis doctus à scholis redire putaretur, nisi qui Alciatum audiuisset. Quod quoties animo complector, succurrit illud Homericum de Tiresia,

Οἷο πέπυται, τοί δὲ σίαι αἰτος οὐοί.

Nam præter eloquentiam, qua ille vnus sua ætate prudentiâ iuris illustrabat, linguæ vtriusque cognitionem, qua suos æquales omnes antebat, ingenio adè felici & vberè historiam omnem vetustatis hauserat & expresserat, ut nihil penitus ignorare videretur: iuris labyrinthos ita ingeniosè penetrabat, ea mysteria putè disertèque tractabat, ut veterum laudem penè adæquaret, recentium industriâ facillè superaret. Ticinum reuocatus, ita iubente CAROLO IMPERATORE, per annos aliquot illic resedit, nihil de incæptis laboribus remisit, gloriam quam tot vigiliarum impensis mercatus erat, auxit, ut putaret sibi exemplar propositum Herculis, cui apud Tragicum, finis vnus laboris, ad
sequentem

sequentem gradus pararetur Ferrariam deinde inuifit, Ducis
 HERCVLI: honorificis adductus conditionibus, & pro-
 stratam Academiam ea follertia extulit, qua cæteras euexe-
 rat, penéque excitarat. Ea in vrbe, vt in alijs quas incoluerat,
 non modò viua voce profitendo, fed & permulta variaque
 fcribendo id effecit, ne viuis & præfentibus modò cõfuleret,
 fed & pofteris idem multò cumulatiùs præftaret. Poft multos
 tandem peregrinationum labores, Ticinum repetijt, in eá-
 que vrbe fuarum fortunatum tabulas poftremò collocauit;
 docuit tres, quatuorue ad fummum annos, vir qui nullis æta-
 tis difficultatibus, neque quietis alicuius, quam capere pote-
 rat, blanditijs delinitus, à cœ pro opere ac ftudio ceffauit. De
 qua tamen adeò frequenti concurfatione, quam plerifque
 fufpectam præfentiebat, feipfum publicè ita purgauit, vt
 non temerè rationem probabilem reddiderit. Quid enim fi
 Auenione primùm, quid fi Ticini, Bononiæ, Biturigibus
 profelfus fit, tanquam qui nuſquam poſſet confiftere: præpta
 enim excuſatio hæc illi fuit: nam dum bellicos furores ſub-
 terfugeret, tutamque ſuis quietem ſtudijs perquireret, diutiſ-
 ſimè peregrinatum, principumque iuſſionibus huc atque
 illuc agitatam certam ſedem tenere non potuiſſe dicit. enim-
 uero meminerat Plautini verbi, Di nos tanquam pilas, homi-
 nes habent: ita ſe raptum inſtar lignorum, quæ pro fluctuũ
 imperu feruntur, varièque agitantur: quicquid tamen erroris
 hoc fuerit, in publicam ſemper vtilitatè ceſſiſſe. Alijs etiam
 rationibus inconstantia huius culpam deprecabatur, neminè
 eſſe dicebat qui Solem vituperaret quòd dum radijs & calore
 ſuo cuncta viuificet, ambitù terræ omnè circumquaue per-
 curreret, nec quemquam, qui eo animo fixas ſtellas laudaret,
 vt errantes improbaret. Celebratù Homeri carminibus Vlyſ-
 ſem, quod mores hominum multorum & vires viderit, fed
 & philoſophos veteres, vt Pythagoram, Platonem, Apolloniũ,
 aliòſque multos, doctrinæ cauſa, peregrinationes maximas
 ſuſcepiffe Dionem Pruſienſem, quod ad Celtas & Sarmatas ſe
 contuliſſet, tanti à Traiano Imperatore factum, vt reuertentem
 aureo curru exceperit: & Ariſtotelem, ei qui ciuilibus ad-
 miniſtrationis ſtudia profiteretur, admodũ cõuenire peregrina-
 tionem, exiſtimariſſe, idque Hippodami Mileſij exẽplo, qui
 diu per multas vrbes errarit, priuſquam aliquid ſcribere ſit
 aggreſſus, idem de Licurgo, Solone, Zaleuco, Philolao, multif-
 que præterea alijs proditum; hinc illud apud Sophoclẽ, *οὐκ*

καὶ ἐν δὲ τῶν ἑλλῶν διδάσκοντα, domo manēdum cuncta cui
 sunt prospera, sapientes de ijs intelligere dumtaxat, qui pri-
 uatam vitam aegerent, quique domi & in ocio mareescere ci-
 tra publicum incommodum possent: alioqui publico littera-
 rum professori qui versaretur in hominum luce & frequen-
 tia, haudquaquam conuenite, linguam quæ plurimis Acade-
 mijs prodesse possit, intra vnus loci cancellos, in quo pro-
 pter bellorū strepitus & horrores gymnasiū nullū sit, conclu-
 dere: multum profecisse hac ratione professores alios: sibi
 peregrē agenti firmissimum semper fuisse in doctrina præsi-
 dium legalem hanc professionem sibi tanquam Palladis æ-
 giferæ clypeū, quo superatas Gorgones, id est mōstra omnia
 fabulæ prodiderūt. Et hæc quidē ille, vt passim multa de sua
 peregrinatione: quam tamen tam crebram locorum muta-
 tionē nihil moramur, quin potius eximiam hominis soller-
 tiam admiramur. Ille disciplinarū liberaliū, historiæ omnis,
 Græcæ & Romanæ linguæ fretus subsidijs, iuris studia nitore
 pristino feliciter restituit, æmulatus veteres quosdam magni
 nominis Iurisconsultos Herennium, Modestinū, Antistiū La-
 beonē, Atteium Capitonē, aliósque, qui pares fuere in vtriuf-
 que linguæ cognitione artiūque meliorum facultate. Iam
 verò siquid aliquando inter disputandum pronunciarit ad-
 uersus receptas à maioribus opiniones, hoc non eo animo fe-
 cit, vt lectorem etiā reluctantē in suam sententiam pertrahe-
 ret, sicuti obiectum illi fuit à quibusdā maleuolis, qui omnia
 eius consilia sinistrē acciperent, Multa enim dum doceret, va-
 ria quasi fercula, vt in apparatissimo conuiuio solitus erat ap-
 ponere, ex quibus quod magis saperet, vocati conuiuæ pro-
 suo arbitrato eligent. In qua tentanda iudiciorū alea, quàm
 se prudenter & circumspectē gesserit, id argumento est, quod
 se ad vtrunque compararit: vt si fortē populari aura excipere-
 tur non ideò tamē exsularer: didicerat enim ex Biante plures
 esse malos, & non quicquid cōtinuò multis placeret, id sapiē-
 tibus arridere: contra si paucis probaretur, nō ideò remittē-
 dum animū, cum, deserto ab omnibus auditoribus discipulo,
 Antigenides, mihi cane & Musis, dixerit. Sic enim aduersus
 insanam hominum quorundam petulantiam, adeoque cani-
 nam facundiam se obfirmabat, vt neque cauillis moueretur,
 neque cōuicijs ab incepto cursu reuocaretur. Qua de re ta-
 men maturius paulo post Duodecim post annos, cum ciuilibus
 & Pōtificij iuris professorijs insignibus donatus esset, Parado-

xi, & dispūctiones in publicū emisit, opus, vt ipse dicit, etā-
 boratū horis succēsiuis, & à cādīdato adhuc & tirone. Quo-
 ties enim ea quæ à suis dōctoribus acceperat, studio ipse secū
 perpenderet, si qua essent quæ probabilibus argūmentis di-
 gna refutationē viderentur ne quod occorrebat memoriæ
 protinus excideret, quibusdam quasi aduersarijs describere
 consueuerat: quæ omnia tum in manus accepta, cū paulò ac-
 curatius expolisset, in codicē verūsq̄ue tabulas referenda du-
 xit, tandēq̄; studiosis omnibus cōmunicauit. Quod opus non
 tam vt gloriam, cuius illa ætas solebat esse auidissima, captaret, à
 se fatetur editum, quàm vt ratione aliqua Dōctorū, qui tum
 studia iuris profitebantur, iudicium conuelleret, qui bonarū
 litterarum cognitionem non modò Iureconsulto non neces-
 sariam vbiq̄ue asseuerabant, sed contrariā potius, & ferijs om-
 nibus studijs blanda quadam & illicita voluptate repugnantē:
 quapropter non secus quàm à nauigantibus Homericas illas
 Sirenes, euitandam, Vlyssisq̄ue sequendum exemplū, qui se
 malo nauis illigasset, focijsq̄ue aures cera illeuisset, ne vocum
 modulatione capti a cōcepto cursu aberrarēt. Quæ tamen quia
 dici fieriq̄ue hominū more agnocebatur, qui ea facile asperna-
 rentur quæ assequi ipsi non possent, à suo proposito non dis-
 cedebat, nihilq̄ue secius industriam suam excitabat. Inter-
 dum tamen eorū conuicia non ferebat, qui quòd elegantius
 quàm cœteri disputaret, prò obscuro incessabatur vulgò, a-
 deò vt imperiti auditores eū nocturnæ ad Solem caligarent:
 quinetiam aliquando inlamarēt, *Indoctius loquere, sed apper-
 tius*. Quod tamen non tam auditorum, quàm Professorum
 iudicium fuit, qui crescenti gloriæ Alciati aperrè inuiderēt.
 Ex ijs Dōctoribus neminem in precio fuisse habitum con-
 stat (vno aut altero exceptis) qui non omnium aliarum ar-
 tium rūdis esset. Satis igitur sibi factum eò tēpore arbitrabatur,
 si suum litteris humanioribus honorem seruasset, iungi-
 que eas sua ætate sapientiæ studijs posse docuisset. Quod dum
 viua voce, & scriptis conatur, iuris Dōctores tanquam trans-
 fugam eū insectabatur, ijdemque libris editis læcessere non
 desinebant apud humanitatis verò professores, tanquam om-
 ninò alienus esset, nec sibi locus, nec ratio vlla constabat:
 quorū alij eum tanto æri soluendo non esse, alij prædijs præ-
 dibusque non satis idoneum: alij alia comminicebantur, quò
 factum, vt maximam apud omnes inuidiam, gloriæ loco, a-
 deprus sibi videretur, & huius incassum cœpti conatus tæde-

ret, vel potius malo edoctus laboris cum pœniteret, donec paulatim libri quos emiserat in publicum, & docendi ratio quam sequebatur, in multis gymnasijs sese insinuarint. Nec verò ipse, quoties occasio fert, dissimulat se reiecta seculorum aliquot ante lapsorum consuetudine, quam iuuenis erat amplexatus, ad imitationem & præscriptum veterum iuris explicandi rationem omni conatu studioque reuocasse. Sed quod obseruaret esse qui barbaras & impolitas interpretationes elegantioribus præferrent, & tritico neglecto cum atavis vesci mallent glandibus, cum primùm hanc disciplinam profiteri cœpit, eo quod nondum sibi tantum auctoritatis comparasset, seruire scenæ ac tempori cogebatur, quantumque fieri poterat, studia sua discipulorum auribus accommodabat. Interea tamen de trita vulgataque docendi ratione identidem querebatur, suòsque monebat, ad vtilitatem publicam valdè pertinuisse Iustiniani edictum obseruari, & eam studiorum sequi methodum, quam ipse præmio Digestorum præfixisset. Humana quadam curiositate deceptos longè multos modum non tenuisse & eò planè deuentum, vt Alciatus ipse quique in eodem studio veriantur dare manus cõsuetudini pridè receptæ cogerebantur, non enim æquales, non auditores, non gymnasiolorum præfectos omninò permissuros antiquatum & obsoletum morem in vsum reuocari, pluris eos facere cœptâ ducentis ab hinc arnis docendi viam, quàm legislatoris ipsius iussum. itaque se ea de re secutum fore posthac, neque morurum eo nomine controuersiam, id nihil esse aliud quàm aduersus torrentem natate, eisque se discrimini permittere, vt qui

Fertur equis auriga, neque audit currus habenas.

In quo cum diutiùs hæsisset, non destitit tamen quin se totum componeret ad veterum imitationem: non tamen, in tanta opinionum varietate ac dissensione, alicui sectæ nomen dedit, aut in alicuius magistri verba iurauit, quòd optimè cēseret, vt in omnibus alijs artibus, sic in ea maximè quam profitebatur, primas partes tenere sanum iudicium, vixque fieri posse, qui natura dubiæ sanitatis esset, idem legalis sapientiæ certus doctor euaderet. Nec verò est quod quis existimet *αὐταδίας* aut etiã *φιλαυτίου* eum studio captum quædam suo tempore innouisse, aut secus docuisse quàm qui superiore seculo floruisset, si quibus locis errant veteres doctores animaduerneret, eorum nominibus parcebat, sed tanquam aliud agens ostendebat

quatenus eis in standum e. Tet, in quo suum candorem certe laudandum exhibuit. nouerat enim tributum fuisse vitio Aristoteli, quod quæ compilasset, eis accepta nō referret à quibus acceperat: contrà vbi eos peccasse animaduertisset, nominatim carperet atq; insectaretur. sibi Iuris interpreti agendū esse modestiùs quia mortalis quam profitebatur sapiētia, hoc eeu inhumanum & inciuile non admitteret, altercandi studium eiusmodi ad nihil cōferre aliud quàm artis opprobriū, nec cedere in laudē altercātis. Eo consilio Alciatus sua studia publicæ vtilitati prodesse voluit & citra omnem ambitionē bonâ fide suos auditores docuit. Videbat hominum varia esse iudicia, & quot capita tot sensus: esse qui breuitatem eam affectarent quam veteres Dÿnus, Oldradus, Rainērius ætate sua secuti sunt. alios qui copiam maiorem vellent, etiam citra acumen vllum, qualis in Barbatio, Filino, alijsque nonnullis agnoscitur, quosdam subtilia perquirere, & cum Aretino, Socino, Ruino imaginari malle, vel *δεσβατεῖν καὶ δευρογεῖν τὸν ἥλιον*, per aëra incidere, & citra Solem satagere, quod de Socrate Aristophanes ait. Sed ipse longo vsu didicerat, neminem vnum sequendum esse, at optima quæque de singulis decerpenda: quod prudentiæ opus planè singulare ab eodem persecurum, nedum tentatum, quo suum Iurisprudentiæ lumen redderet. De elegantia vero & polito genere dicendi, quod in iuris Doctore non ferebant morosi quidam veterani, vt qui à suis magistris persuasi errorem vsu confirmatū mordicùs tenebant, ille quædam disputauit, idque suis vigilijs cōsecutus est vt vinc̄ta barbaries à philosophiæ iuris latifundijs ablegaretur. Quod cū faceret, non tamē veterum, doctorū sane hominum, auctoritatem eleuauit: de ijs semper candidè sensit: eorum doctrinam magni fecit, quenquam sermonis elegantia caruerint: id enim vitium non hominum, sed temporum fuisse perspiciebat. Conuenire quidem Iuriconsulto oratoriæ artis facultatem censebat: faciliorem enim aditum ad ius Quiritium præstare, non tamen corpus efficere, solam eius superficiem colorare, maximos fuisse Iuriscōsultos Bartolum, Baldum, Castrensem, Accursium, quos constat ne summis quidem labijs politiores artes attigisse, eorum non ferendam censuram qui supercilio grauissimo in eos inuehunt eo vno nomine quod bonarum litterarū rudes extiterint: id enim perinde esse ac si quis minoris Astrologum faciat, quod Musicam ignoret: Galenum præstantissimum

medicū nullo habeant in numero, quod Euclidis geometra
 numquam circinū in manus sumpserit. Eos ita summos iuris
 Doctores euolebat, quos propter insignem peritiā colebat
 imprimis, neque ob linguæ minus politæ horrore dedigna-
 batur: interea tamen quicquid ex eorū fertilibus areis ad suū
 excolendū studium colligebat, puræ Latinæq; locutionis flu-
 uijs irrigabat. Quod apertius quàm antea sibi faciendū cen-
 suit accitus in scholam Biturigum, cum tertius Pandectarum
 tomus pro lege Academiæ esset explicandus: titulū enim de
 verborum obligationibus ad explicandū est aggressus, in quo
 non prætermittebat quæ à Bartolo & recētoribus copiosius
 & acutiùs ob materiæ subtilitatem explanata fuerant, qualia
 sunt quæ ad moræ purgationē quæ ad pœnalis stipulationis
 cōmissionem, quæ ad renunciationē fideicommissorū perti-
 nent. Et proficenti frequentes aderant nobilissimi ex Gallia,
 Germaniāq; adolescētes, qui eius doctrinæ illicio capti. eaq;
 Suadæ medulla non leuiter allesti, vna cum viris doctissimis,
 qui ei frequentes aderant mirati tamen eum tritam in scho-
 lis & nimium patienter approbatam docendi rationem con-
 sectari, stimulos illi admonerunt, ne id quod sciret meliùs &
 politius eos ita celaret, vt inuidere videretur. Cum ergo in-
 cubant illi, vt qui ceu Plautinus Euclio, quos in pectoris pe-
 nū thesauros haberet, occluderet, nec in apertum referret, di-
 cebāt nihil absurdius, quàm qui optima quæque haberet in
 manibus ad imitandū ea non proponere, obseruabant eum
 aduersus legum scita quæ tractaret ipse, nō solūm facere, sed
 & recētores alios iussisse Iustinianum *κατὰ τὸν νόμον* interpreta-
 tiones fieri, nihilque magis semotum ab antiquorum vsu &
 consuetudine, quàm toto anno decē leges magno apparatu
 explicare, verbosèque cōmentarios conficere, cœpisse quidē
 Pyleum, Acursium, Azonē & glossematum scriptores alios,
 quod in se fuit, leges ad litteram explicare, nec id eis infeli-
 citer cessisse negocium: subsecutos Bartolum, & qui didasca-
 lici rectè nominantur, vt sunt Castrensis, Alexander, Iason
 qui certis doctrinæ limitibus & cancellis ius concludere, hos
 non parua laude dignos, subque seculo principes habitos,
 non putabant esse sequendam nouissimam opiniosorum
 sectam non multis antè annis enatam, quæ modum omnem
 excessisset, quæque iam in studiorum perniciem retineretur
 hos esse vt viperinos fœtus parentibus exitiales, vt qui eta-
 re posteriores seniorum sententijs aduersarentur, omnem:

que horam quàm doctrinæ impendisse debuerant, contradicendo insumere, de Bartoli verbis, aiebant, non debere Doctorem ita anxie sollicitum in multis & à proposito alienis immorari, satis esse quod sentiret intelligi, & breuiter admonere, clariorq; ordine quàm fecisset ipse: non illius tantum seu cæterorum sententias, si quæ ad rem facerent adducendas videri. se minime probare fatebatur Doctores eos qui suggestus passim occuparent, quatuor aut sex ad summum leges toto anno interpretari solitos. Alciatum centum posse: & quot illi constitutiones, eum totidem integros cum suis titulis tractatus illos, viros quidem bonos, sed non satis eruditos, sola in rubrica tres menses insudare: qua ex lectionum pompa neminem ferè doctiorem redire domum; multos sed ignaros, Doctorum laborem admirari paucos qui inde aliquid præficerent. Et ea quidem sanè vehemèti & acuta auditorum oratione permotos, Alciatus ut qui se omnibus utilem & morigerum doctorem præstare cuperet, postea non nisi perspicua & luculenta oratione docuit, non nisi quæ optima essent proposuit, immò iudicio & ratione suis ea conuiujs apponi voluit quæ conferrent ad valetudinem, non quæ cuique facerent ad stomachum. Tam verò cum ipse suo munere defungi posset vnius horæ spatio, maluit tamen clepsydram duplicare: nepe ut viva voce, integra hora doceret: altera verò dictaret, quòd qui possent aut etiam vellent exscribere, id ceu auctarium ab eo consequerentur. Opportunè id quidem & ingeniosè cogitatum ab erudito homine, qui citra fucum omnem doceret, intelligebat enim Iurisconsulto memoriam esse maximè necessariam, quam non parum obrunderet aut etià imminueret aperta illa cogitatio, quæ circa iuris subtiles quæstiones implicaretur. Post auditionem idèò assiduam & diligentem non posse leuari melius, quàm scriptione obseruabat: quamquam enim essent aliqui qui valerent excellenti illo naturæ bono. memoria, tamen & temporis interuallo, & curis interdum hebetari, quædam in ipso orationis cursu minus ab auditore percipi, quæ ex cõmentario facilè intelligeret. Quam præclaram sanè & cõmodam docendi rationem plerique postea sunt omni conatu persecuti, sed nescio an ex multis pauci sint asecuti. Ex hoc flagranti studio summaque animi contentione ad id gloriæ peruenit quam numquam antè sperauerat, id non semel factus est, ut ad idem studiorum iter ingrediendum adolentes excitaret. Bellica primùm clade, afflicto cepso, cum nuf-

quam in patria pedè figere tutò posset, ad professionem iuris, quam sacram anchoram vocat, se cõfugisse ait: ab ea salutem, honorem, opes, summum denique decus esse consecutum. vique Zenonem dixisse ferunt, cùm naufragus enatasset, se nũquam felicius nauigasse, quàm cùm rebus amissis vacare philosophiæ cœpisset: sic Alciatum, cùm patria nimio ocio marcesseret, atrocitate bellorum tandem excitatum cœpisse peregrinari, & ad disciplinam confugisse, quæ illi fuerit vt Myrtili clypeus. fuisse illum ingentis animi militem, scuto dimicare solitum, quem, cùm ad expeditionẽ maritimam nauigasset, submersa fortè, naui, eidem clypeo innixum, in tutum se recepisse. De hoc legitur epigramma Græcũ, quod ipse retulit in classẽ Emblematum. Id eiusmodi est.

— *Bina pericla vnus effugit Myrtilus armis,
Cùm premererque solo, cùm premererque salo.
Incolumem ex acie clypeus me præstitit, idẽm
Nauifragum appensus, latus ad vsque tulit.*

Professionis autem ad alias nationes occasio quanquam non vna esset, eam tamen à multis exteris approbari voluit, non se vtrò, vt omnis egentem opis, erronem, & ignotum obtrudere. hinc ne quidem possum transilire sanè lepidũ ea de re carmen Albutij Aurelianensis ad Alciatum, quo eum monuit, vt de tumultibus Italicis se subduceret, in Galliam concederet, illicque profiteretur, in quo materiam sumpsit à pomi Persici translatione, quod suo in solo noxiũ, in exteris constitum tandem haberi cœpit in precio, Sic ergo ille.

*Quæ dedit hos fructus arbor, cælo aduena nostro,
Veni ab Eoo & erfidis axe prius:*

Translatu facta est melior, quæ noxia quondam

In patria, hinc nobis dulcia poma gerit

Fert folium lingua, fert poma simillima cordi,

Alciate; hinc vitam degere disce tuam

Tu procul à patria, in precio es maiore futurus:

Multum corde sapias, nec minus ore vales.

Sua quædam correxit ætate maturior quæ sibi adolescenti fatetur excidisse, ex eo à quibusdam reprehensus, id se fecisse maxima ratione nec sine exemplis innuit. Cùm enim famæ suæ consulere, noluit in publica studiorum causa præuariari. idem factum ab Hippocrate, Medicorum Principe, qui ne posteri errarent, quædam malè à se tradita primus correxit. fecit M. Tullius, qui cum libri Rhetorici, quos adoles-

cens emiserat, parum probarētur, alios oratorios adornauit, & à se antè tradita damnauit, & earum rerum occasione in quibus lapsus esset, nouis libris editis suam gloriam permul- tum auxit. Eodem etiā modo Fab. Quintiliano qui duobus à se scriptis libris de Rhetorica, quod nec sibi, nec alijs pla- cerent, duodecim illos magna cura elaboratos, singulari do- ctrinæ laude confectos edidit. Quod ergo alijs gloriæ datū est, fraudi non debuit esse Alciato. dandam hanc scriptoribus veniam, hocque præmio ad studia illustranda, vel etiam quo- que modò esse alliciendos, in quibus emendatio sit erranti concessa, & noua, quod dicitur, permittenda lima, qua niteāt & poliantur ea quæ aut incuria fuderit, aut humana natura parum cauerit, ut ait Flaccus. Nec verò inficiatus est rectè ab eodem suafum, ut nonnum annum scripta premiantur, quæ diutius durare velimus: sed ferè nullum esse ex omnibus, qui sit præceptum hoc ad vnguem seruaturus, quosdā enim, qui ex tempore, quàm à cura præstantiores habeantur, alios qui sic ingenio suo indulgeant ut compescere nimiam licen- tiam non possint, nonnullos etiam reperiri qui à se cōscripta semel approbent, corrigendi tædium non ferant dixisse Oui- dium decētiorem esse faciem cui næuus inesset aliquis.

Hac celebritate famæ notus Alciatus, ut à viris solidè doctis cultus est (missos lubens facio exteros) imprimisque Iacobo Minutio, Ioanne Selua, Petro à Stella, multisque alijs qui ve- rè sanæque de ingenijs iudicare poterant, sic quibusdam cer- tē maleuolis & inuidis obtrectatoribus malè acceptus, & nōnumquam exagitatus est. Longoualliū infestum habuit, hominem interdū sine mente ac sine iure tumultuantem, Al- ciato detrahentem, alios etiam in eam contentiōnis rabiem velis remisque pertrahentem. Fuit etiam illi æmulus, & σὺν δῖου in Italicis academijs, doctor quidam iuris, nomine Alexandrinus, à quo non semel prouocatus. sæpèque conui- cijs impetitus nihil respondit: ut tamen interdum solet esse acrior viri boni iracūdia indignè tulit eum quasi sibi opponi, & in eodem suggestu successorem nominari, quod ostendit hoc carmen

Altiuolam mihi uis comitatur degener harpax.

Et præde partem sæpe cadentis habet,

Nullum prosequitur, qui spretas Sargus ab illo

Præteritâsq; anidus deuorat ore dapes:

Sic mecum Oenocrates agit, at deserta studentium

Ventur hos lippo curia tanquam oculo.

Ita læsus sibi temperabat. sed tamen ne foro cedere prorsus videretur, iniuriam acceptam interdum vlciscēbatur: quod idem fecit prouocatus intolerabili planēque indigna Francisci Floridi maledicentia, qui Zazium, Budæum, Alciatū, viros incomparabiles fuerat ausus lacerare, postquam enim hominis insaniā, petulantiam, orisq̄e duritiam pertulisset, ipse qui styli acumine facile confodere Floridum poterat. satis habuit hoc vibrare satyricon, nomine paululum immutato, versōque in Ranciscum Olidum

Audent flagriseri matula, stupidiq̄; magistri

Bilem in nos olidi pectoris euomere,

Reddemisne vicem opprobriis? sed nonne cicadano

Ala una obstreperam corripere istud erit?

Quid prodest muscas operosis pellere flagris?

Negligere est satius quod nequeas regere.

Relictis Biturigibus Italiam repetens, urbem eam in se beneficam, hoc tetrasticho, grati animi teste donauit.

Vrbs Biturix inuitus amans, te desero amantem,

Quinque per ætates terra habitata mihi:

Nunc opus ad vitulos est à veruecibus ire,

Ergo vale, Et felix sit tibi lanicium.

Quod tamen ab homine cādido candidè scriptum carmen maledicus quidam nugator, Alciati nomini nescio qua causa infensus, ita suggilauit, vt totidē numeris ei calumniosè occineret.

Non nos, sed nostros nummos Alxiatus amabat,

Qui tacitus spretis vanuit hospitibus,

Ille ergo valeat vitulos pasturus: at illum

Nostra vel horrentem frigore lana teget.

Ex quo illud verum intelligimus vsurpatum iam olim, felicitatem omnem inuidiæ obnoxiam: solam miseriam carere inuidia: Qua tamen nugacitate minimè deterritus Alciatus, perinde se gessit vt Hercules ille in rusticum Lyndium, cuius insanas voces contumeliarum plenas non magis curabat ac muscas: aut vt Hecate, quæ cantum latratus nihil moratur. Ea ratione facilè conijcimus scriptum Emblemata aduersus inanē quorundam imperum.

Lunarem noctu vt speculum canis inspicit orbem,

Sèque videns, alium credidit esse canem

Et latrat: sed frustra agitur vox irrita ventis.

VITA ALCIATI.

Et peragit cursus surda Diana suos.

Sed & Doctor quidā nouus & Cisalpinus profectus in vniuersitatem Tectosagum (ea est Tholossa) in ea peregrinatione nō solū Italorū vitia, qui quorundā mos, sed & virtutes se addidisse gloriatus, cuiusdam legis aggressus explicationē in eum sermonem incidit, vt diceret aliter à se legū modos intelligi quam ab Alciato, qui nihil apud nos inquit, facit, quam quod floreat iura, docti tum quidam aderāt, qui his auditis, seu hominis arrogantiam perosi seu risus captandi causa, dixerunt, quæ Alciatus floreat iura, iste oletat. Ea fuit magnæ & præstantis sanè virtutis comes inuidia, quæ virū omni genere laudis admirabilem toto professionis tēpore continēter exercuit. Is quanquā sano, viuidoque habitu corporis à natura conformatus, quo tempore de minuendis laboribus, quos inultos grauēsq̄e perulerat, ob ætatem ingrauescentem cogitaret neque dum excederet annum ætatis octauū & quinquagesimum dolore pedum primū leuiter correptus, deinde paulò grauius & crebrius adeo vt. continuē febris symptoma illi morbo adiungeretur paulatim confectus intra decem & quatuor dies, integris sensibus, animā Deo reddidit, ineunte anno Christiano ad Romanæ curiæ calculum, 1559. Ticini sepultus honorificē in basilica vrbis, vir cui (ausim dicere) plus sua patria, quàm ipse patrie debeat vnus qui multis annis oblitam & occupatam quibusdam quasi opinionē sentietis, & vinctam barbariæ laqueis Iurisprudentiam asseruit, vindicauit, perpurgauit, quem qui perstrinxerunt, aut inuidi aut etiam maleuoli: qui parcius laudarūt, parum candidi; qui pro dignitate coluerunt, eiūsq̄e doctrinam sanè vtilem sunt amplexati gratos se & probos nec leuiter eruditos præstiterunt.

Hic symbola hominis omni laude posteritatis dignissimi non prætermittam, quæ ad raram illis doctrinam virtutēque prædicandam non parum pertineant, vnum fuit gentilitium, vt ipse in Emblematis testatus est, ad nomē Alciatorum familiæ alludens, in scuti planitie depicta conspicitur Alce, fera Germanica, quæ vnguibus tenet epigramma, *μὲν δὲν ἀνακαλλόμην* & cuius symboli explicationē ipsemet Edidit Emblemate, ad hunc modum.

Alciata genis insignia sustinet Alce,

Vnguibus & μὲν δὲν φέρει ἀνακαλλόμην &

Constas Alexandrum sic respondisse rogantis

Quis tot obuiisset tempore gesta breui?

VITA ALCIATI.

*Nunquam, inquit, differre volens: quod Et indicat Alcei
Fortior hæc dubites, ocyor anne fiet.*

Alterum symbolum sibi ipse proprium & præclare fecit, vix pridem Paulus Iovius me docuit, eo libello tan` venusto quem de symbolis armorum & amoris lingua patria scripsit. caduceus est Mercurij inter duo Amaltheæ cornua, cum inscriptione hac, *αυδρὸς δι' αἰετὸς καὶ γαίης ἐκ ἀπελλυται*, huius hæc sententia:

Vnguibus implicitis geminis caduceus alis

Inter Amalthea cornua rectus adstet.

Pollentes sic mente viros, sandique peritos

Indicat, ut rerum copia multa beet:

In ea tamen icone Alciati, ad vivum expressa, qua me nuper donavit ANDREAS THEVETIVS, Cosmographus Regius vir lectissimus, subtus expressa ostenduntur insignia familiæ Alciatorum: quorum alterum gentilitium est, cuius sic se planities habet à læua, turricula, qui erecta stans aquila corona insignita summo in apice conspicitur, à dextra, repagula quatuor, supra sicuti planitiem, galea (signum dignitatis equestris) superius etiã ceruinum caput, porrectis & eminentibus anterioribus animalis pedibus. in apice, sententia est de qua dixi, *μηδὲν ἀναβαλλόμενος*: Quæ singula si quis attendat accuratè, facillè percipiet, ab ingenioso & solerti homine nihil aut cogitatũ aut prætermissum quod ad illustrandum nomen suum (vt optimus quisque gloria ducitur) aut augendam rei literariæ dignitatem conduceret.

IULII CÆSARIS SCALIGERI
EX LIB. POETICES VI. DE ALCIATI
Emblematis IVDICIUM.

ALCIATI, præter Emblemata, nihil mihi videre contigit, ea verò talia sunt, vt cū quouis ingenio certare possint. Dulcia sunt, pura sunt, elegantia sunt: sed non sine neruis, sententiæ verò tales, vt etiam ad vsum ciuiliis vitæ conferant.

LILIVS GYRALDVS LIB. II.
de poëtis nostrorum temporum.

ALCIATVS potest inter poëtarum collegium & consortium reponi, eo quòd eius extant carmina plurima diuersis in vrbibus iam impressa, vt sunt epigrammata & Emblemata. De hoc enim illud verissimè dici potest quod est apud Ciceronem de Scæuola, Iuris peritorum eloquentissimus, eloquentium Iuris peritissimus: addam ego, & polyhistor, bonis que poëta. Sed nostra cōmendatione non indiget Alciatus, qui suis scriptis iam toti orbi illustris & clarus habetur.

BARTHOLOMÆVS ANVLVS,
libello cui nomen fecit de Iurisprudencia
à primo sui ortu ad Academiam Bituri-
gum deducta.

Alciatus tandem Alcides velut alter, & Alce,
μνδεν ἐϋλω ἀνάβανδ' ὄωρ & x) πάντα διέλθων
Ad Gallos venit tanto eius nomine motos,
Apperuitque viam ruptas per ut Annibal Alpes;
Qua sua fida comes Iurisprudencia, rerum
Regina, ad regni transcenderet intima Franci,
Hunc Biturix, mediam quam totā amplectitur urbē
Francia, Metropolis gremio felice recepit,
Hinc Biturix magnis excepit honoribus, ampla
Et mercede, prius quantam non cæperat vllus,
Ac Saluatori (qui munete functus honesto,
Iamque senex erat emeritus) succedere fecit,
Primus ab Ausoniis leges regionibus ille
Transtulit ad Gallas doctor clarissimus aras,
Doctrinæ humanæ pariter, Iurisque peritus,
Eloquio pollens, lingua & polyhistor utraque,
Primus & ille tuba veluti clangente vocavit
Militiam ad iuris studiosos undique mundi
Partibus ex variis turba coeunte frequentes,
Auribus appensos dicentis ab ore diserto,
Mirantēsq̄ue virum tantum sua verba sonantem.

I O. M. TOSCANVS SVO
Italiae peplo, lib. 3.

Chara mihi ante alias urbs nostrae gentis origo,
Et cui tebentur teneris documenta subanis
Prima mihi, quam natali praeposimus ora,
Insuabrum regina tibi quo munere grates
Vberius referam, quam si quo sidera adibas
Alciati eternis intexam nomina chartis?
Clarius hoc non prisca tibi, non ultima secla
Concessere decus: princeps polluta negando
Barbaria sancta heu legum mysteria monstro
Herculeam purgavit ope, & viuacia ferro
Collo renouentis superauit & ignibus Hydra.
Hic quam compedibus misere constrinxerat audax;
In scelus omne dolis fucans violentia reatum,
Iustitiam ceco produxit carcere in auras,
Fallendique artes sublata ambage retexit.
Margine qua Siculo tellus ad litus Iberum
Porrigitur, quaque Aemonias declinat ad Arctos
In Scythicum pelagus, ripamque binominis Istri,
Nosse quibus labor est veterum decreta Quirisum,
Hoc duce sacra petunt prisca penetralia iuris:
Hoc sine tusa via est nulli vestigia si quis
Alterius premat, in praecipit huc deuius error
Transuersum trahit, & sperato frustra honore.

Andreas in Alciato, Mediolanensi pago
natus, sexcentos ante annos a barbaris homi-
nibus captiuam detentam Iurisprudentiam, pri-
mus in libertatem asseruit. Ab illis enim ele-
gantissima veterum Iureconsultorum responsa,
caedis, & ineptis commentarijs deturpata, lo-
cis etiam innumeris ob inscitam depraua-
ta restituit, & pristino nitore reddidit, suis ea

doctissimis æquè ac elegantissimis notis illustans. Teruntur quotidie doctorum manibus numerosa eius de Iure Ciuili volumine, quibus magistris apud Transalpinas nationes illustres emerferunt Iurisconsulti, Duareni, Cuiacij, Zazij, Hottomani, vel alij quorum fama peruulgata est. Poëticam fœlicissimè eũ attigisse argumento sunt Emblemata toties Typis recusa, atque in Italicam, Gallicam, & Hispanicam linguam conuersa.

SYNTAGMA DE SYMBO-

LIS: STEMMATVM ET SCHEMATVM

ratione, quæ insignia seu arma gentilitia vulgò nominantur: Deque Emblematis.

DE SYMBO- & rerum notis nonnulla plerique scripserunt: eorum tamen nemo est adhuc, quod sciam, qui eam rationem & argumentum sit accurata disputatione persecutus. Id vt præstare quodammodo possim, quòd videam eas partes hoc loco mihi demandatas, de inuentione symbolorum, eorumque vsu & fine, quædam, si nõ accuratè, at certè breuiter dicenda mihi videntur, ne subinde cogar anxie repetere quæ semel dixisse satis erit.

Quæ fuerit inuentio prima Symbolorum.

COMPERTVM quidem nobis est vel sola coniectura primos illos homines, sed potissimum Ægyptios & Chaldæos, qui in schola Memphitica philosophati sunt, imò ante expressam notarum aut characterum inuentionem & scripturæ vsu, reperisse symbola quædam rudia, vt animalium, vel siderum, vel rerum aliarum, quæ *ιερολυβικα*, id est, sculpturas sacras appellarunt: quòd primum ab his factum esse constat, ne ab imperita multitudo mysteria & arcana sapientiæ, quam colebant puris animis ac manibus, facilè, profanarentur, sed ab iis duntaxat intelligerentur, qui sacris iisdem initiati essent. Quarum rerum initia prima fuisse admodum rudia & simplicità nemo ambigit, qualia solent esse rerum pænè omnium principia, quæ à rebus minimis orta tandem progressum ampliorem, & certè maiorem consequuntur. Quod nobis planum esse poterit, si eam inuentionem, quam Ægyptijs & Chaldæis acceptam tribuimus, conferamus cum ornatu, & accurata expolitione, quam huic præclaræ inuentioni Græci adiecerunt, tanta profecto cum venustate & apparatu, vt posteriores Græcorum cogitationes prioribus his, & fermè incultis Ægyptiorum signis præferre non dubitemus. Eo enim factum esse crediderim, quod

etiam inuento scripturæ vsu à curiosis quibusque ingeniis, sed maximè philologis; Imperatoribus ducibus, & alijs etiam, quibus politior quedam literarum cognitio, rerumque meliorum elegans & culta natura placuit, auctus sit & asseruatus non sine literarum politiorum ornatu is *ιερογλυφικῶν* vsus. Ad quam philologiæ partem quodammodo hoc Syntagmate declarandam (non enim mei pudoris est magnū quidpiam de me polliceri. quicquid sit, velim studiosi æqui consulant: nam aliis fortasse trado lampada, qui perficient quod hîc à me inchoatum potiùs quàm perfectum) fingamus primum nobis aliquem ordinem familiarem, vt eruditos homines, & maximè rerum antiquarum studiosos hac qualicumque; sed tamen familiari commentatione iuueamus.

Quid Symbolum & quotuplex sit huius vocis acceptio.

SYMBOLVM ita Græci definiunt: *σύμβολον ὅστιν ἐξ ὁῶ ὅστιν ἴμας συμβάλλειν καὶ γινῶναι*; est id quo aliquid coniectamus & cognoscimus. Vocabuli huius multæ significaciones occurrunt: ex quibus hæ sunt in primis. Symbolum accipi vulgare est pro signo quod epistolæ, vel vasi, aut dolio, aut cæteris eiusdem generis imprimitur, ne resignentur à quibus minimè oporteat: idque nos vulgari lingua Marquam nominamus. Deinde pro bellico signo, quam Tesseram vocant, Gallis *Mot du gnet*. Nempe vox hæc symbolum, pro belli signo seu tessera, quæ datur militibus pugnaturis, quod in bellis ciuilibus olim etiam solemne habitum: quibus quoque & armorum habitus par, & sonus idem vocis, & mos vnus, atque eadem bellandi instituta, ne qua doli subreptio fiat, symbola dux quisque suis militibus distincta dat, vt si fortè quispiam occurrerit, de quo dubitetur, symbolum edat, & ita si sit hostis vel socius facillè agnoscat. Quare temporibus, motuum ciuiliū, & seditionum intestinarum, C. Marij symbolum fuit, Lar Deus: L. Syllæ, Apollo Delphicus: C. Cæsaris Iulij Venus genitrix. In Vigilijs etiam castrensibus symbola id genus dari consueuerunt, vt Palma, Virtus, Victoria. Quæ tamen præcepta ex vsu disciplinæ militaris, quotidie variari debent, ne hinc detur hostibus occasio insidiandi, & exploratores impunè versentur. Tertio idem sonat ac collatio vel pecunia, qua plures in vnū conferunt ad epulas & cõuiuia celebrâda: quo sensu plerique viri eruditi etiã Symbolum, & Symbolam vsurpât neutro & feminino gene-

ribus & quibusdam rationibus confirmant, Symbolam dedi, apud Terentium, non Symbolum dedi, esse legendū. Quarto, Symbolum nuptiarum anulum significat; Quintò, coniecturam seu iudicium, quo prænosceimus aliquid, vel coniciimus. vel obseruatione dignum putamus, quo sensu ad res varias transferri testantur auctorum monumenta. Sextò, pro Principis numismate sumitur. Septimò, pro argumento, seu etymo, seu denique vaticinio aut nota quadam qua quidpiã occultatur, sed tamen doctis auribus intelligendum proponitur; quo sensu postremo nos Symbolum ad Emblematis naturam accommodamus, & veluti ad finem nostri huius Syntagmatis explanare conamur.

De Symbolis Ægyptiis.

OBSERVAMVS itaque à sapientibus Ægyptiis Symbola primùm fuisse vsurpata illa, quæ *ιερογλυφικα* nuncupabant; quibus suam raram illam quidem & reconditam sapientiam solis iis agnitam esse volebãt, qui ea se dignos præstarent, Ab ea enim consultò & prudenter hisce ingeniosis & eruditis Symbolis, ut iam admonui, profanum vulgus arcebat: eoque modo arcana illa doctrinæ reuera primæ & arduæ, castis benèque rotundis auribus & præparatis animis excipi volebant. Insignis est apud Clementem Alexandrinũ locus s. Strom. quo loco ait, Ægyptios & Hebræos Symbolis vsos fuisse reconditis, ut sapientiæ diuinæ eos participes efficerent, qui rebus sacris initiati essent. Addit etiam nefas existimatum Platoni, eum qui minimè purus esset ad purum quidpiam atrectandum accedere: quam ob causam sacra vaticinia ænigmatis reddita olim fuisse constat, nec vera mysteria ostendi iis solita, qui temerè & impudenter accederent, sed qui primùm purgati essent seseque diligenter præpararent. Obseruat idem eos, qui ab Ægyptiis docerentur, primùm quidem arripuisse viam & rationem, quæ vocabatur *επιστολογεσικη*, id est ad epistolas scribendas comparata methodus: alteram, qua sacerdotes utebantur, id est *ιερογερματεϊς*: tertiam & postremam *ιερογλυφικην* nominabant, id est sacram quandam sculpturam vel celaturam: ex quibus maximè celebris fuit ea quæ *συμβολικη* dicebatur. Longior essem, si exempla Clementis vsurparem, quæ eadem penè sunt apud Orum Niliacum. Sed vnum id duntaxat. Omnes quotquot vetustis temporibus de rebus diuinis aliquid scriptis mandarunt, tam Barbari quàm Græci, rerum

principalia occulta esse voluerunt, & ipsum verum τ' ἀλιθές, ænigmatis, signis, symbolis, & allegoricis quibusdam figuris tradiderunt. Eadem fuere celebrata illa Græcorum oracula: quæ causa est cur Apollo Pythius cognomen λοξίας habuerit, eò quòd obscure ac obliquè responderet. Cum Clemète illo polyhystore vnà coniūgam Plutarchum, qui disputatione περὶ Ἰσίδου καὶ Ὀσίριδος idem omninò docet interque alia ostendit hoc veterum Ægyptiorum institutum fuisse, vt ab iis legerentur reges, vel ex ordine sacerdotum, aut eorum qui militiæ nomen darent: eò quòd illi ob fortitudinem, hi verò ob sapientiam magni ac celebres haberentur. Si quis è bellicosus rex crearetur, statim se sacerdotibus erudiendum dabat, idem quæ sapientiæ particeps efficiebatur, eius in quâ sapientiæ quæ fabulis pleraque occultabat, & obscuro quodam verborum inuolucro veritatem complectebatur. Hæc eius verba: Διδύς ἐγένετο τῶν ἱερέων καὶ μετείχε τῆς φιλοσοφίας ὀπικακρυμμένης τα πολλὰ μύθοις καὶ λόγοις, ἀμυδρὰς ἐμφορὰς τῆς ἀλιθείας καὶ διαβάσεις ἐχούσης. Quod certè ipsi notant, cùm Sphinges ad templorum limina locant: innuunt enim eam, quam de rebus sacris doctrinam profitentur, ea sapientia constare, quæ obscura sit, & inuolucris quibusdam lateat.

De Pythagoræ Symbolis.

CERTÈ antiqua illa Pythagoræ symbola huius Philosophiæ vsus non minimum præbuere; quæ cùm à Tyrrenis (apud quos fuit educatus, teste Plutarcho) aut ab Ægyptiis, vt relatum est ab Iamblichō nobili Philosopho, accepisset, ita excoluit, vt magnam suæ doctrinæ partem hisce mysteriis oclusam esse voluerit. Tradit enim idem Iamblichus, eos olim designasse per nauis gubernatorem, supremū Deum primum motorem, & primam illam causam rerum omnium; vt ostenderent omnia Dei prouidentia curaque administrari: vt per mundi lutum, materiam aptam ad generandum, ipsum quæ corpus intelligi volebant. Atqui & interdum non alio symbolo Deum designabant, quàm oculo depicto, cui & baculum seu sceptrum substituebant: quandoquidem Deus vnus est, qui omnia videat, & penes quem sit præcellens & regia dignitas. Nonnulli tamen stantem baculum ad aliud referunt, nempe ad naturam diuinam ἀρθάρτων καὶ ἀκίνητων id est mutationi minimè obnoxiam, & quæ nunquam labefactari aut imminui villo vnquam pacto possit,

Hanc Ægyptiorum Philosophiam Chæremon complexus est, vt & Orus Apollo Niliacus: auxit Pythagoras, illustrarunt excellentes quidam Philosophi & scriptores nobiles Athenæus, Clemens & Cyrillus Alexandrini, Pausanias, Porphyrius, Plinius, Apuleius, Plutarchus: quæmque nostra ætate pænè intermortuam magno labore ac industria, imò verò admirabili pænèque diuino ingenio excitauit, suisque perfecit numeris Pierius Valerianus, magnis illis Hieroglyphicôn Commentariis. Cuius primæ sapientiæ vsum, ne id dissimulare videar, retinuerunt multò ante Pythagoram Moses, Salomon, aliique Hebræorum sapientes: sunt & qui de Chaldaeorum symbolis ex Pselli; commentariis, quibus magica oracula seu Chaldaica Zoroastres exequitur, nonnulla posteris reliquerunt. Sic enim ex figura plantarum, florum animalium, stellarum, rerumque aliarum pleræque inuoluebãt, vt minimè putem commodiùs sapientiæ veterum quasdam reliquias ad nostra vsque tempora transmitti potuisse. Id verò si quis velit ostensum esse aliqua exemplorum farragine, statim colliget, pro fertilitatis symbolo Papauer vsurpatum, Cupressum pro morte, Oliuam signum pacis, Laurum & Hederam ingenij semper virentis, Malum cotoneum connubij notam iisdem habitam fuisse, vt Satyrum vel Capram libidinis, Leonem terroris, iracundiæ, dominatus: Solem anni, Lunam mensis, & cetera alia longè multa, quæ immenso labore parique doctrina idem Pierius executus est.

De Pythagora symbolis obiter quedam.

VERVM quia de Pythagoræ symbolis meminimus, placeat quædam huc adijcere, quæ ad id argumenti genus fortassè conducant, quæque rerum antiquarum studiosi non auersentur. Fuit vnus ille Pythagoras, primus modestiæ magister, & qui prior σοφία maluit, quam σοφία nomen sibi tribui, & qui ad sobrietatem, primum sapientiæ omnis humanæ fundamentum, sui seculi homines reuocauit. Cuius Doctoris sanè præstantis, & omnium iudicio magni, sententiæ præclaræ, quæ symbola vulgato verbo dicuntur, notis expressa ubi obscuris placet obiter enarrare, & aliquo interpretationis lumine insignire.

Prius illud occurrit, **NE DECVSTARIS IIS QUI-
BUS EST NIGRA CAUDA.** μή γέσται μελανύ-

ῥωρ, Melanuros ne gustato: sic enim malumus cū Gyraldo reddi, non vt Ficinus & Guarinus Veronensis: qui non aduerrebant Melanuros esse ex genere piscium, quod postremò Erasimus ex Plinio meminit. Simile fuit ænigma Antiphanis Comici, à Melanuro & Mu gile cauendum. Apud Latinos atrum nigrumque, pro malo & improbo accipi, alijs locis diceretur commodius. Sunt ergo Melanuri, dolosi, fraudulentii, insidiatores, ij denique omnes qui aliud in ore promptū habent, aliud in pectore celāt, sicuti etiam fallaces, præstigiatores quique calumnijs rem suam agunt aliorum dispendio, etiam que interdum exitio. Suidas, & alij quidam à Melanuro abstinendum esse censuisse Pythagoram scribit, causamque reddit occultiozem, de qua hīc nihil attinet dicere. Obseruandum adhuc non benè ab Erasmo sepiam poni pro melanuro: est enim non rectè secutus interpretem Laërtij: vt etiam in prouerbio, Sequitur Perca Melanurum.

Stateram ne transfilias.] Saterit semel admonuisse, vnus & eiusdem symboli, vt adagij sententiā esse prima quidem fronte generalem, quæ tamen ad varios vsus & significatus traduci possit. Cyrillus Alexandrinus Stateram inquit ne trāfilito, hoc est, auarus ne esto. Item & Athenæus qui hoc symbolo *πλεονεξία*, auaritiā fugiendam esse censet, & æqualitatem sectandam. Sunt tamen qui præcipi putent studiis in omnijs moderationem & temperamentum adhibendum: alij simpliciter ad pondera, & mensuras referunt, quæ iuste debent esse: nos de omni potiùs æquitate intelligi, vt sit hoc tanquam ad reges principēsque monitum generale, vt etiam iudices prouinciarum, aliōsque omnes qui rem publicam administrant, vt legum seruata auctoritate se gerāt, populōsque sibi commissos iuste & legitimè in officio contineant. Nota est Iustitiæ pulchra descriptio ex Carneadis libr. *ὁ δὲ γὰρ καὶ ἡ ἰσότης*: apud Gell. 14. & Ciceronis verba illa magnifica ex oratione pro Cluentio: *Legum ministri magistratus: legum interpretes iudices: legum denique iudicò omnes serui sumus, vt liberi esse possimus.* Sed propiùs est veterum emblemata, qui Iustitiā & Nemesein ita pinxerant, vt stateram manu altera, & gladium altera ostentaret nimirum vt indicarent duo præstantissima Iustitiæ munia, vnum quidem positum in facultate suam cuique tribuendis; alterum verò in puniendis facinorosus. Exempla eorum qui stateram transfilerint possem adducere Imperatorum turpium, & eorum qui non priaci-

pes, sed pestes suæ reipublicæ fuere, vt Neronis, Domitiani, Heliozabali, Caracallæ, Cambysis, aliorumque nimis multorum, sed hæc satis. Interea fuisse viros eruditos cum Lilio Gregorio qui ex vno hoc symbolo duo fecerint, Græca deceptos lectione, in qua modo iugum, modo stateram legimus. Nam apud Plutarchum Symposiaco ita enunciatur *μη σάρον ὑπὸ σαίνων*: quo loco Saron quidam pro Ζυγοῖν positam crediderunt. Sed ne multa; *σάρον*, vt Iul. Pollux explicat, est instrumentum quo pauimenta & areæ vertantur à verbo *σαίνω, σαῶν*. Itaque vertendum fuit scopas non transiliendum; hoc est, ne simus ad iracundiam proni, neve leui de causa à ratione abducamur. Ita in carminibus aureis Pythagoræ præcipitur, ob leue erratum aliquod amico non esse succensendum. *μη ἐξ ὀφθαλμοῦ κληῖν ἀμαρτίαν ἕνεκα μικροῦ*. & quæ multa *περὶ μετριότητος* ab alijs disputantur.

Chænici ne infideles.] Chænicem Clearchus hemerotrophū nuncupat. i. diurnum cibum, & demensum, quod in dies aliqui impenditur. à recentioribus Latinis sportula & salarium. Rhemnius Fannius, aliique nonnulli, chænicem mensuram aiunt esse quaterni sextarij: Qui quater assumptus fuit Graio nomine Chænix. Picus Mirandulanus in quadam oratione, sic exposuit, vt omnia nos anima rationali metientes ad mensuram & regulam cuncta dirigamus. ait enim: præcipit Pythagoras, ne super modium fedeamus. i. rationalem partem, qua anima cuncta metitur & examinat, ne ociosa desidia remittentes amittamus, sed rationis exercitatione ac regula & dirigamus assiduè. & excitemus. Hæc ille. Itaque misero ocio vita traducenda non est, sed id penitus excutiamus, rectè Plautinus ille senex, Adolefcens cum sis, ita cum est sanguis integer rei tuæ querendæ conuenit operam dare. Itémque, Nimis homo nihil est qui piger est, nimisque id genus odi ego male: *vigilare decet hominem qui vult sua temporis conficere negotia: qui dormiunt libenter suo lucro* *Et cum malo comest.* Monet itaque ne simus *ἡμῶς ἕτοι*, sed exemplo formicæ futuris prospiciamus.

Ne cuius dextram.] edocemur id noto versiculo,

Nec citò desisto, nec temerè incipio.

Cæterum porrigere, & dare dextram est suppetias opemque ferre. Dare manus, victum se fateri, manum iniicere, vim inferre, manus addere, decidere, Apud priscos si quid firmum & illibatum esse vellent, id dextra sanciebant, vt tradit

Aurel. Probus accipiebant item dextram, pro patre feliciorē, religiosiore & sanctiore; & dextrum pro fœlici & prospero, vt Nonius retulit. Multus essem & fortè nimius si huc locos congererem de dextra porrecta, pro fidei sacramento: ad alia itaque veniendum.

Arctum annulum ne gestato.] Idem & Plutarchus Flamines etiam diales apud Romanos ea ratione utebantur peruio & casto annulo. Plautinum illud symbolo huic quadrat, Liberę sunt ædes, liber sum ego, liberè me vti volo. adeo libertas res est inæstimabilis, vt censent Iuris auctores. Sanè annulum pro hieroglyphico poni seruitutis, qualis est maritalis, constat ex veteribus. Nam etsi, quantum etymo nominis annuli colligimus, deducitur ab AN, particula quæ circum significat, ideoque compedum vel manicatum vinculum annulus notam habet. Ex hoc ergo Pythagoræi videtur monuisse cauendum, ne nos in eam seruitutem conijciamus, quæ dura sit & incommoda, qualis est connubij societas & quasi colligatio, duris implicita molestijs, sollicitudinum moribus, & quasi laqueis, à quibus nos expedire minimè possumus, postquam volentes iugum trahere cœpimus.

Ignem ne gladio fodito.] Porphyrius ignem symbolum esse dicit naturæ, eamque ob rem in templis asseruari, capitaleque fuisse, si sacerdotes ignem ipsum extinguere passi essent: quo pacto apud Romanos, virgines Vestales, & apud Persas igni præficiantur: qua de re alij & Clemens non parum multa. Symbolum igitur ita placet explicare, diuinam naturam hoc est Deum immortalem, non gladio impetendum, hoc est linguæ acumine & maledicentia. Plerique hoc significari dicunt, potentiorum iram non esse dictis laceffendam, quod id non nisi communi, aut certè multorum periculo fieri possit. Etenim periculosum est in eum scribere qui possit proscribere. Ex quo quidam cum duceretur ad regem Antigonum, reus flagitij capitalis, qui ducebant hominem bono esse animo monebant, futurum enim vt solueretur cum ad regis oculos perueniret: At, inquit ille, Cyclopi me crudum vultis apponere? alludebat ad regis luscum quod cum regi delatum esset, hominem iussit interfici. Ita in suâ perniciem miser ille gladio ignem fodicauit. Quod de principibus dictum est, idem de alijs omnibus dici potest, neminem scilicet vel dicto vel facto lædendum, aut prouocandum quod iracundiam excitet. Nam & sapienter accepimus à Solomone, moderatus ser-

mo frangit iracundum animum, at durus furorē arcessit. Et hoc quidem symbolum vnum ex iis est quæ Andocidæ Pythagoreo à Græcis scriptoribus, non Pythagoræ ipsi ascribitur. Politian. aliter legit, πῦρ σιδήρω μὴ σκαλδίειν, igne ferro ne fodicato. Alij πῦρ μαχάισα μὴ σκαλδίειν, ignem gladio ne scalpito: Scio & alios esse prouerbij sensus, ex quibus quidā ita obscenè nonnulli concepti, vt pudeat dicere: quod ad morum cultum, vel honestam doctrinam facit, magis placeat, & iis finibus nostri studia terminantur.

Cor ne edito.] Cicero de Bellerophonte, vertit ex Homero. *Ipsè suum cor edens campis errabat Aleis.* Et Phocylides, apud ignem sedentem cor frustra non minuendum, præcepit hoc hoc versu, μὴ δὲ μάτην ἐπι πῦρ κείνης μινύθης φίλον ἦε ἔσται. Rectè quidem: nam præterquam quod tristitiarum moles & curarum edacium onus aduersam valetudinē & corpori infestam aducit, nec cogitationum quoque studiis liberum permittit esse animum. Non est igitur cor edendū, si simul & sapere, & valere cupimus. Sunt etiam qui hoc symbolo vsu Pythagoram fuisse asseuerant, quod cordis caro comesta, sua præ natura non facilè concoquatur. Ex Cyrillo didicimus cor supra craticulam impositum, prunis & igne supposito, apud Ægyptios significare iram, furorēque: quod cor edendum vetuit, Pythagoras eadem ratione, cerebrum non edendum vetuit, hoc est vt Græcè dicitur μὴ ἐδίειν ἐγκέφαλον, cerebrum ne mandito: quod ab aliis exponitur de obliuione fugienda. Ex quo Apuleius: homines sunt anxiiis mentibus, ait, brutis corporibus, vita querula. Rectè quidē & verè, nam quot in homine sunt perturbationes, tot regnant qua si prædones infesti, & cruenti carnifices, qui nunquam conquiescere miserum animum permittant. Ea ratione de hominum conditione conquesti sunt Philosophi longè multi. Silenus enim pronunciauit, optimum non nasci, aut quam acyssimè mori. Huc referre possis Heracliti lachrymas de hominū miseris, Timonis μισανθρώπει solitudines, Poëtarum & Philosophorum satyricos aculeos. Saluberrimum itaque hoc oraculum Pythagoræ sapientis, in quo bona pars Philosophiæ moralis occupatur, tenendum mordicus, vt quisque nostrum meminerit se non parū profecisse, qui malis affectibus seueram legē indixerit, Sit ergo, Vt Flaccus monet *letus in presens animus quod vltra est oderit curare, & amara leto temperet risu.* Nā & Chrysippus λύπη quasi λύση hominis appellant: etenim

qui tristatur & mœrore conficitur, quasi senescit miser, maciemque & pallorem contrahit, Ideoque Galenus hoc vnum præcipit ad tutandã valetudinem, à curis acrioribus & à mœrore animum subtrahendum, eo quod inde morbis afflictantur humana corpora, fierique interdum vt sanguis intra præcordia, quasi vi quadam trusus, confestim extinguat insitum calorem, ex quo tabes aut etiam mors consequatur. Sed vt vult Iamblicus, cor ideo & cerebrum mundi non permisit Pythagoras, quod quasi duo sint duces, & tanquam gradus sedesve viuendi & sapiendi. Quidam etiam sunt qui symbolum id ad amicos traducant, quibus non esse obtrectandum vel absentibus ratio ipsa suadet. Amicum enim & cor, & corculum, blandiendi causa, dicunt: vtque sine anima & corde viui, sic sine amicitia commodè vita traduci non potest.

A fabis abstineto.] Tuncha Pythagorica, cum eã Dionysius egeret id mysterij patefacere, ipsa arcanũ ne proderet, mordicus sibi linguã præscindens; in faciẽ tyrãni dicitur expuisse, quod idẽ scribit Iamblicus & Olympiodorus his fere verbis: in Platonis Phædone: mulier inquit, Pythagorica coacta enũtiare cur fabã non comesset, dicit *οάρομι αῡ η̄ ε̄ποιμι αῡ*: rursus coacta cum esset, ait, *ε̄ποιμι αῡ, η̄ οάρομι αῡ*, & demum linguam sibi abscidit, instrumentum scilicet & loquendi, & gustandi: tamen si abditum est (inquam) fabę mysterium Antiochæus in iis quæ de fabæ natura scripsit, ad Michaële Bizantium imperatorem, ait fabas malum succum ferre, insomnia turbulenta facere, eamque ob rem Pythagoram fabis abstinuisse. Idem Plinius memoriæ tradidit. Heron. 2. rei rusticæ ex Geoponicis Didymi, idẽ cum Suida & Plinio; sed dicit in fabarum flore auspicium quoddam lugubre reperi. Horat. Serm. 2. Saty. 6.

O quando faba Pythagore cognata, simulque

Vincta satis pingui ponentur oluscula tardo?

Origenes in eo quem ipse *οιλοσοφικῶν* inscripsit; Zaretham ait Chaldæum has afferre causas cui à fabis abstinendũ esset, coniecturã hanc ille afferebat, quod si macerata ad solem per aliquot tẽporis spatium dimittatur, seminis humani odorem contrahere. Clarius etiam hoc exemplũ profert, quod ea florente, vnã cum flore in olla circumlata si concludatur, humique obruatur, & per aliquot dies effodiat, pudendi muliebris effigiem habere reperietur, & mox etiã puerilis capitis. Lucianus eo Dialogo, cui *βίων πρῆσις*, nomen,

Illud præcipuè notat, si viridè fabam folliculo exuas, apparet virilibus genitalibus similem: coctam autem si nocturno tẽpore ad lunam certo spacio dimiseris, sanguini persimilem fieri. Acron: à faba, inquit, Pythagoras abstinuit, quod viridis in pyxide ærea seruata, vertitur in sanguinem. Memoratur & illud Pythagoræ tributum apophthegma, qui rogatus quo tempore Veneri opera denda esset, cum te ipse fieri debilio-rem & imbecillio-rem voles, inquit. Plutarc. de institutione liberorum, abstinendum interpretatur à suffragiis, quæ per bicolores fabas vt plurimum feruntur: id quod & Athenien-ses in primis feci. Te in principibus & magistratibus sortien- dis, testis est Lucianus, vt supra. Et *καμωτῶξ* apud Græcos prouerbij vice dicitur, in eum qui inde victitat, hoc est in dandis præstandisq; suffragiis, quasi Latinè dicas, Fabæ ro- for. Scribit Pausanias quod Pheneutæ Arcadiæ populi fabam ideo immundam & impuram existimât, quod cum illic Pro- serpinam quærens dea Cæres diuertisset, omnibus qui eam hospicio suscepissent legumina præbuit, præter fabas: quo ar- gumento eam impurâ esse agnouere, atque idcirco eam Py- thagoras prohibuit. Marcellus Virgilius *καμωτῶξ* oua est in- terpretatus, eamque quasi *κώπην*, i. fœturam & conce- ptum animalis intelligere maluit, ac si per ipsas fabas Philo- sophus non minus ab animalis principio seminèq; abstinend- um innuat, quàm ab absoluto iam & perfecto animali.

Cibum in matellam. Amis Græcè, vas in quo vrina & excre- menta deponuntur. Symbolum ita quidam interpretâtur: sor- didos & inhonestos homines non esse nutriendos. Sed placet interpretatio Plutarchi: non sunt (vt etiam in sacris præci- pitur) inter sues seminandæ margaritæ. Vt enim subigen- da, & cultu perdiligenti est paranda tellus, antequam ei se- men mandes: ita non nisi rectè, pureq; præparatis animis doctrinâ honesta committenda. Quorsum enim Horatius? *nunc adhibe puro pectore verba puer.* Quod idem ipsum ver- bis aliis inculcat Clemens 2. Pædagogi: *βδελύτεις γὰρ τὸ ἄ- γιον μελωέσθω ὡς περ οὐμῖ ἐϊκός.*

Ad finem ubi peruenieris. Sic Suda; *ἀπὸ θημοῦτα ἐν τοῖς ὄροις ἀέπτερ ἐπέειν.* Hieronymus sic enunciat: cum profectus fueris, ne redeas, existimat enim Pythagoram animorum im- mortalitatem ostendisse. nec aliud quam *μετεμψύκωσιν* aut *παλιγγενεσίαν* significat. Monebat igitur, non esse vitam ex- petendam post mortem, vt Hieronymus exponit. Plutarc. de

liber. educand. cum moriendum est, inquit, & vitæ terminū in proximo esse videamus, id æquo ferre animo debemus. Suidas verò, Cum peregrinatum est in finibus, non retroflectendū, vel quod idē fert apud Diogenem, in finibus peregrinandi non redeundum, hoc est non in concupiscentiis & desideriiis, mutata iam vitæ ratione, viuendum esse, neque iis quidem voluptatibus, nec illecebris, quibus antea. Alio prouerbio dicitur, à carceribus ad metam. Sic ergo componenda vitæ ratio est, vt cum iam vitæ bona pars transacta sit, non capiat nos ad pueritiam redeundi iners, vanumque desiderium, sed Deo, & naturæ pareamus, & nugatoriam omnem spem ab animo propellamus, imò ne quidem speremus nisi quod liceat.

Superis impari numero.] Ea ratione, vt id obiter, quidam putant, Pythagoram abstinendū iussisse trigla pisce, quod per eā ternionis numeri mysterium coleret. Iamblichus tamen Pythagoram ait Apolloni ex ternario numero sacrificasse, propter tripodem, vt ait, veneri ex senione. Et Therij Smyrneus Platonicus, ternarium numerum in libaminibus ea causa solitū adhiberi fuisse, quod primus ipse inter numeros dicitur omnia esse. Multa de ternario numero Proclus ad initium Timæi Platonis, & passim apud auctores veteres.

Per publicam viam ne ambules.] Sic Olympiodorus retulit *φύγειν τὰς λεωροφύας*, fuhendas vias publicas, vel à publicis viis deflectendum. Ficinus: Populares vias fuge, per diuerticula vadito. Politian. Regiam viam declinato, per semitas ingredito. Id traduci, placet Gyrardo ad vitam cœnobaritū, quam benè, ipse viderit. Quidam per Y, litteram à Philospho designatam volunt fuisse, de qua multi multa. Huc pertinet Euangelij præceptum,

NE IN VIAM GENTIUM ABIERITIS.

Tollenti bus auxiliare.] Alij legunt *φόρπον συμμαθαιρεῖν, μὴ δὲ σωμαποπιθένα*. Ficinus sic: viro qui pondus eleuat, auxiliare, non tamen cum eo deponas. sententia hæc est, Simul quidem tollendum onus, non simul tamen deponendum. In eos symbolum dici potest, qui pridem aliquod vitæ sanctioris institutum professi, ad laxiorem demum se viuendi normam seu licentiam verius cōtulerint. Olympiodor. in Platonis Phædone ita legit *μὴ ἀπογιθένα, ἀλλὰ σωμαποπιθένα βύρη*: non deponenda, sed vnà subeunda onero, quod ipse ita exponit: simul in vita operandum, non autem contra facien-

dum, hoc est *συμπαράτην τῆ ζωῆ ἐκ ἀπιωράτην*. cum eo fertur Cyrillus: non oportet (inquit) cooperari cuiquam ad ignaviam, sed ad virtutes & labores. Idem Plutarch. *Symposiacis*.

Olla vestigium in cinere.] Post inimicitias iræ meminisse malorum est, ait ille. Sic habet Prophetæ vaticiniū, *Olla igne & carbonibus succensa*, hoc est cor plenum curis & sollicitudinibus: olla pro corde, cinis pro pœnitentia interdum sumitur à sacris doctoribus.

Vnguium, criniūmque præsegmina.] Quid vero dicas, si non calcandam, nec penitus negligendam rerum externarum curam suo hoc symbolo docuit Pythagoras: Ideo, scribit Iamblichus, in die festo nec vngues secari, neque comas tonderi volebat. At contrarius est symboli sensus, si (vt Ficinus transtulit) enunciatur, capillorum & vnguium superfluitates postquam abscideris, pessunda: ac si innuat de externis minimè curandum. Theodoretus capillos mortalitatis habere symbolum dicit, mortui enim sunt, nec doloris sensum habent.

Que unci sunt vnguibus.] Monemur hoc symbolo, vt rapaces homines fugiamus, néve inter familiares & domesticos habeamus: quoniam rapiendi desiderio, insatiabiliq̄e aviditate omnia confundunt & conturbant: quod præcipuè in aulis principum est videre, & quibus ferè huiusmodi rei familiaris magistri præficiuntur de industria, qui amplius aliquid concedere & conseruare dominis ostentant, vt eo amplius ipso rapiât & furentur. Vnguicuriua igitur nõ nutrienda, nec domi habenda. Alij vero significari volunt omnem rapacitatem è ciuitate exterminãdam esse, quod & sensit Æschylus, qui leonis catulum non esse alendum in Repub. scripsit.

Ου χεῖρ λέοντος σκύμον ἐν πόλει τρέφειν,
Μάλιστα μὲν λέοντα μὴ πόλει τρέφειν,
Τὼ δὲ ἐκ θῆῆ πρὸ τοῖς βόπυς ὑπρέτειν.

Catulum leonis alere in vrbe non iuuas,

Sed magis cauendum ne leonem patrias,

Quem qui educaris, eius & mores feras.

Quod de Alcibiade Poëta intellexit tum temporis adolescente in primis factioso, rerumq̄e noxarum appetente.

Aduersus solem.] Vsu comprobatum est, cum in disciplinis reliquis, nedum in prima re litteraria, non multū profectu-

rum, qui manifestè veritati contumax reupgnat. Sol pro Deo interdum accipitur Ergo aduersus diuinitatem loquendum non est. Apud Hebræos is loquendi mos est, vt aliquid cōtra solem fieri dicant, quod in conspicuo & aperto fiat, vt est apud Mosem.

Hirundin m sub eodem tecto.] Apud varios scriptores varia est huius symboli explicatio, domesticas hirundines ne habeto, ne domi patere hirundines. D. Hieronymus reddit, hirtundinem in domo non suscipiendam: alios, sub eodem tecto hirundinem ne habeto. Marsilius Ficinus hirundinem domi ne suscipias, ὁ μωρόρει. ☉ enim est eiusdē vel tecti vel culminis. Significatur admittendos non esse in contubernium amicos illos fucatos qui sui compendij causa colant amicitiam: Auctor ad Herennium, vt hirundines a stiuo tēpore præstò sunt, frigore pulsæ decedunt: ita falsi amici, sereno vitæ tempore adfunt, simulátque fortuna immutata est, deuolant omnes: alij tamen de garrulis, & suspicionibus dici malunt, quò spectat illud Horatij percūctatorem fugito, nam garrulus idem est. Alexander Myndius, & Dionysius Heliopolites, hirundinem in somnis, malum significare prodiderunt, vt non temerè videatur Pythagoras hirundinem consuetudinem vitandam præcepisse.

Stragula semper circumuoluta.] Monere Pythagoram crediderim potius, ait Gyrald. vt parati atque expediti semper simus, qualisque in procinctu, tanquam peregrè abituri. nam & in castris, cum migrandum est, omnia conuoluta habere, & colligata, conuasataque solemus: ad animum tamē conferri potest, ac si ab hac mortalitate sit migrandum, ne nos imparatos mors offendat. Quod si nos moneat, cum non firmam hīc & stabilem mansionem habeamus, & varij plerūque casus immineāt atque impendant, vt parati semper simus, quocumque locorum peregrinandum sit, sedēsque mutādā: nosque in nobis ipsis omnia nostra posita habere, omnēsque fortunæ casus longè virtute inferiores esse ducere, & demum tales nos esse, quales erant qui sua secum bona omnia in patriæ direptione ferre asseuerabant.

In annulo, Dei figuram.] In annulo Dei imaginem ne circumfero, sic enim Iamblichus explicat, ἐν δακτυλίῳ θεῶν εἰκόνα μὴ περιφέρειν, ea scilicet ratione polluat, Cyrillus, deorū imagines, inquit, ne feras in annulis: in hanc sententiam, & significationē, de diis ne facilè diuulges. Sed Cælius Rhodigi-

ius sit interpretatur, non esse animam, quæ imago Dei est, merendum in corpus, quo planè uti annulus gemma animæ vi contineri videtur, nec mancipandam: sed ut Gyraldus ait, symbolum nos monet, ne in delitiis & proapatulo Dei effigiem ac memoriam habeamus: nam non temerè, & vulgò Dei nomen pronuntiandum Hebræis, nobisque: operanea enim & artana esse oportet diuina mysteria.

Sellam oleo ne absterferis.] Quidam putant nos moneri ut amicorum omnia ita curemus atque propria: neque blandis verbis, & sermonum fucis placeamus, sed veri studio: sedes enim amicitiae veritas est, non adulatio. Quid si nos ita interpretemur, ut *ἄξον* pro throno & cathedra, ut Latini sedem & sellam pro folio & tribunali, i. pro imperio & magistratu accipiunt Oleum pro assentatione poni ex sacris litteris proditum, ut & pro fictis sermonibus palpòque, ut illud Dauidis, oleum peccatoris non pingue faciet caput meum, & Prou. oleum ore ferre, de assentatione blandientium dici videtur, & oleum ferre in auriculam.

Coronam ne carpito.] Cyrillus, Hieronymus, aliique tradunt Pythagoram eo symbolo monuisse discipulos, ne urbium & ciuitatum in quibus eos esse contingeret, leges decretaque contemnerent, neve violarent, sed ea custodirent ac inuiolata seruari: neve magistratus principesque urbium, qui & hodie pro coronarum & diadematum insignia significantur, laceffendo prouocarent. Id quod & Christianis legibus præcipitur. Pindarus rectissime dixit legem omnium esse dominam, cui ut Deo parendum, & Aristoteles aliique multi perceperunt: qua ratione Plato minatur excidium ei ciuitati, in qua non lex magistratibus, sed legi magistratus præfuerint. Mitto præclaram disputationem Dionis Chrysostomi de legibus, tantum admoneo coronam pro regio fastigio, ipsaque adeò nomophylacia multos sanè auctores adnotasse, quorum rationes quia etiam ut hæc celebratas existimem, hinc resisto.

Quæ ceciderunt ne colligito.] Id & superstitiosè hodie à quibusdam obseruari monuit Gyrald. quem tamen morem si ad animum, & animi cibum conuertamus, nihil superstitionis erit metuendum. Suidas huius meminit, ad hunc modum, τὰ πικρότατα ἀπὸ τῆς τετραγίτης μὴ ἀναρεῖσθαι, & eadem fermè quæ Diogenes affert. Sunt & qui sic efferunt, μὴ γούσθαι ἀπὸ αὐτοῦ τῆς τετραγίτης καὶ ταπεινῆς, i. ne gustato quacumque in mensa deciderint. Sunt qui paulo popularius explicant, quæ

deciderunt, ne tollito: hoc est, non decet quemquam suarum rerum esse auidiorem, vt etiam vilem sese demittat ob assem, quod Horatius ait. Nisi quis malit ad suorum mortem referre, quos ardentius appetere, vel requirere, præter humani iudicij modum est. Video & qui non malè ad lites accommodent, quas semel extinctas, non oportet reuiuiscere, vt Iurif-consulti asseuerant.

A gallo candido abstinere.] Laërtius & Suidas scribunt gallū album nō attingendum, quod Ioui, inquit, sacer est, & Lunę, atque horarum nuncius & diei. Meminit 4. Sympof. Plut. sed causam non affert. Scribit Pausanias in Laconicis, Methanam urbem ad Isthmum, in qua ciues contra Africum vineis florentibus ac germinantibus infestum galli pennis albis ac niueis remedio vfos fuisse, quem gallum homines in diuersa trahētes discerpebant, per vineas discurrentes, demū in eundem locum redeuntes, vbi discerperant gallum sepeliebant. Diuersi hi fuere à Pythagoræ institutis, quem tradunt gallum album adeò amasse, vt si quem videret, fratris germani loco salutaret, & apud se haberet: suis vero sectatoribus qui politici dicti sunt, permisisse ait Iamblichus, vt gallum, agnum, & alia quædam paullo ante nata, præter vitulum, rectè sacrificarent. idem ferè Suidas.

Panem ne frangito.] Plerique sic interpretantur, vt dicāt homines vitam distrahendam & conseruandam non esse, ea scilicet ratione quod panis sit humanæ vitę subsidium. Alij verò ita, vt ad concordiam & communionem conseruandam inducamur. Nam vt ex multis granis vnus panis conficitur: sic ex multorum voluntate & consensu cōmunio & cōcordia conflat: quibus ita parua res crescunt, vt contra maximæ dilabantur. Ab ea Pythagorea superstitione Christiani sunt alieni maximè quorum religio in fractione panis præcipuè sita est ex dominico instituto, hoc est Chřisti seruatoris, quo Deus sese verè ipsum nobis exhibet. Apud Plut. Symp. Lucius Tyrocheus eos Pythagoreos reprehendit, qui in amicorum sociorūque cœnis panem non frangebant. Apud Q. Curtium cum Alexander Macedo Roxanis amore captus, eam uxorem duceret, eum in medio cupiditatis ardore iussisse afferri patrio more panem, quod erat apud Macedones sanctissimum creditorū pignus: quem panem diuisum gladio vterque libabat, Credo (inquit Curtius) eos qui gentis mores cōsiderit parco & parabili victu ostendere voluisse iungentibus opes,

bus opes, quantulo contenti esse deberent.

Salem apponito.] Quia sal à putrefactione seruat omnia, & ex purissimis liquidissimisque cōstat rebus, aqua marique, prò amicitia symbolo sale vsi veteres Pythagorai. Huic symbolo nonnihil congruit Prouerb. Salem & mensam ne praterito. nam sale & mensa amicitia sancitur, vt ex sequentibus intelligitur. Antiqui salem apponebant in conuiujs hospitibus ante alios cibos, quo amicitia firmitas significabatur, vel quia conseruat & producit rerum multarum corpora, vel quia ex aquis multis & fusilibus sal cogitur & in solidū quid & vnū coalescit: ita ex diuerso conuenientes animi coniunguntur. Sunt qui hoc symbolo iustitiam significari putent: nam sal, inquit, nota modestia, quoniam in cibatu hominis admittitur, nec plurimus nec minimus, nam vtrumque respicitur. Sed & salem mysticè sapientiam prudentiamque legimus: utaque dices in communi sermone, omnibus in rebus salem adhibendū. Et faceto mordacique lepore quodā dicta, salem & sales nostri sæpe dixere. Quin & pro acrimonia sal ponitur, vt oleum prò mollitia. Scribitur à Platone, salē diuinis rebus maximè conuenire: idcirco ab Homero diuinus sal appellatur: quod ab Hebræis Platon accepisse videri potest, apud quos Moses omnia quæ in sacrificio offeruntur sale condiri præcipit, cum ait, *καὶ πᾶν δῶρον θυσιᾶς ὑμῶν ἀλιθίεσται*. In Euāgelica historia, sed alio sensu dicitur, omnis victima salietur. Apud gentes ad placandos deos sal apponebatur. Quid, in Fastis,

Antè deis, homines quod conciliare valeret,

Fiat erat, & puri lucida mica salis.

In via ne seres ligna.] Via, vitæ humanæ cursus: & lignum, fortem animum, etiam in sacris literis videmus significare. Malim tamen nos moneri, ne publica, & quæ sunt vniuersitatis turbare velimus. Ad eam rem tit. iuris, Ne quid in loco publico, & similia Prætoris interdicta.

Ne libes diis, &c.] Solomo, rex maximus & sapiens, vineā seu vitem hominis stulti, vitam intelligit quæ sine doctrina est bonisquæ actionibus. Et id non vnus Pythagoræ fuit præceptum, sed & antiquorum legibus cautum, vt meminit Plinius. Seruius Maurus in sacris diei, ait, vt is furore corripatur qui de vino sacrificauerit quod de vitibus esset imputatis. Romani etiam Iouis sacerdotem (vt ait Plutarch.) sub vitem ingredi noluerāt, quod eum scilicet ebriū fieri non deceret

Ne sacrificato sine farina.] Hoc est, vt mundi ac mente candida, & expurgata cōscientia, probéque expiata, Deo sacrificemus. Itaque & gentes mola, quæ ex farina & sale conficiebatur, victimarum capita, antequam mactarent, inspergere solebant. Et Hebræi eadem causa, vt conijcimus, suapleraque sacrificia farinâ & oleo conspersa Deo offerre consueuerant, vt est apud Mosem, Philonem, Iosephum.

Adorato circumactus.] *Vertigine* actus adorato. Plutarch. videtur hoc adscribere Numæ, non Pythagoræ, qui & multa scitu digna de *vertigine* in sacris affert. Aiunt hoc symbolo quidam eruditi prudentiam circa diuinas preces voluisse indicare Pythagoram, ne in nos videlicet iure retorqueri posset, nescitis quid pietatis. Scio hac de re multa, scitūq; digna posse huc conferri, sed Theologorum veriūs, quam philologi pensum est, ad alia facio transitum.

Adoraturi sedent] Exponitur: sic oportere certa vota concipere, & in his quæ optima fuerint perseuerare. Id dictum ea ratione, quod sedentes meliorem, pacatioremque animum assequi existimant, nam sedendo & quiescendo animus melior fit, teste Philosopho: eaque causa rectiūs de re quique censere. Ergo iudicem, dum sententiam est dicturus, pro tribunali sedere, tanquam Deo sacra sit facturus, legibus cautum est.

Surgens è lecto, &c.] Erasmi. hinc fallitur, qui putat idem esse hoc prouerbiū; Stragula semper cōuoluta habeto, cum hoc; *Electo surgens*, ipsa conturbes stragula. Plutarch. symp. hoc ait pertinere ad pudorem thalami & reuerentiam, quæ tecta & illibata esse oportet. Sic Gyrald. *Surgens è lecto*, stragula explicato, exponit, somno mortalis huius vitæ erige te ad diem lucem, & ad cœlestium, diuinarūque rerum contemplationem: corporeos sensus deserito, & perinde corporis vestigium & stragula confundito: hoc est ne ad momentanea & mortalia, sensūque obnoxia respexeris, eorum memineris. Non poterit ergo rectè philosophari, qui fluxarum rerum curam nō abiecerit. Nam & sacri interpretes per lectum, seu cubile, carnis voluptates interpretantur: quod & poëtæ seculi, lectum seruare purum, castūque, lectum non polluere, lectum fœdare dicunt.

A piscibus abstineto.] Quo loco dicit, nullum piscem idoneum ad sacrificium, de Ægyptiis intelligendū: nam & apud gentes quasdam veteres de thynno & anguilla rem sacra fa-

ciebant, quod pluribus ostendit Athenæus in 7. & M. Varrò lib. 3. de re rust. de certis piscibus rem sacrã fieri apud Lydios scribit. Non tamen existimandum est omni genere piscium Hebræos abstinuisse, quippe qui tantum vesci iis prohibiti essent qui pinulis & squamis carerent, ut est apud Mosem. Sane præter Ægyptios, & Syros abstinuisse piscium vsu legimus. Itaque apud eos Atergatis dea colebatur, quæ sic dicebatur, quia sine pisce esset, quippe Syrorum lingua, ater priuatiua est dictio, & Gatis piscem significat. Homerus etiam videtur abstinentiam piscium asserere, quod nusquam suo carmine, piscium esum ostenderet, quod idem Plutarc meminit. Meleager tamen Gadadeus *εν χάρισι* tradit, Homerum, cum Syrus esset, quæ iuxta patrium morẽ fecisse, ut prisci illi heroës piscibus abstinerent. Sed potuit ea quoque ratione Pythagoras piscium vsum interdicerere voluisse, quod fortasse ab Hebræis didicisset, pisces ignobilissima esse animalia. Tradit enim Philo in sua cosmopœia inter animalia primos esse creatos pisces, quia videlicet eorum sit anima ignobilissima, ut hominis est acutissima: quæ autem amborum est intermedia, terrestribus & volucris data est: magis enim hæc sensis quam in piscibus: hebetior verò quam in hominibus: Ergo nec animantes, Deus pisces primos condidit, magis corporis substantiæ, quam animæ participes, & quodammodo animalia, & non animalia, mobilia inanima, atque ad ipsam solum corporis conseruationem Deus illis indidit spiritum animale, seu (ut dicitur) sal carnibus inspergitur ne facile putrescant. Vide Plutarch. *εν σαρκωραγιας*, & H. Steph. ibidem.

Vnde profectus Stemmaturum vsus.

Ex quo factum esse constat, ut sapientes quique posteri uentioni huic tam ingeniosæ multum ornamenti adiecerent suis tum libris, tum disputationibus: sic etiam permultiobiles & generosi, virique principes, qui bellicis olim negotiis præfecti essent, ut etiam hodie, qui eundem dignitatis gradum obtinent, quò sui nominis atque familiæ splendorem quam latissimè propagarent, stemmata quædam & symbola sibi vsurparunt. Et certè omnibus pænè gentibus in more positum fuit, ut speciale aliquod signum militare haberent, quo facilius cogi possent, & in vnum conuocari locum milites, qui vel sparsi vel fusi extra castra essent. Occurrit mihi quod Diodorus Siculus 1. Βιβλιοθ. retulit. quo loco initium eiusmodi schematum videtur repetere à temporibus

Osiris, his planè verbis: τὸ Ἄ' οὐὼ' Ὀσίριδι στυγερατὸν ἄρ' ἰδὼ
λέγουσιν ὑψὲς Ἀνεβίον τε καὶ Μακεδὼνα, διαρέροντας ἀνδρεία,
ἀμροτέρως χησαδάου τοῖς ἐπισημοτάτοις ὄπλοις ἀπὸ πινῶν
ζῶων ἐκ ἀνοκείων τῆ δὲ αὐτῶς διτολμία. Pindarus enim testis
est Amphiaräum in expeditione Thebana pictum draconem
in clypeo circumtulisse: Staius Capaneum hydræ: Polynicē
Sphingis imagine, vfos in scutis fuisse. In bello Troiano A-
gamemnon pictum habebat in scuto Leonem vnà cum epi-
grammate, ἔτ' ὄρω' εὐβ' ὄβι βροτῶν: Vlysses delphinem:
Typhonem Hippomedon ore fumos efflantem: Perseus Me-
dulæ vel Gorgonis caput. Virgil. 7. Æneid. ad finem, graphi-
cè nobis exhibet armâ Turni picturis elegantibus, & inge-
niosis conspicua, his omninò verbis:

*Ipsè inter primos præstanti corpore Turnus,
Vertitur, arma tenens, ἔτ' ὄρω' εὐβ' ὄβι βροτῶν:
Cui triplici crinita iuba galea alta Chimeram
Sustinet, Æthneos efflantem faucibus ignes.
Tam magis illa fremens, ἔτ' ὄρω' εὐβ' ὄβι βροτῶν:
Quam magis effuso crudescunt sanguine pugne.
At' euen clypeum sublatis cornibus lo
Auro insignibat, iam setis obsita, iam bos,
Argumntum ingens, ἔτ' ὄρω' εὐβ' ὄβι βροτῶν:
Celatâque amnem funtens pater Inachus urna.*

Et Romanis in more positum olim postes spoliis hostium
exornare. Verba hæc Polybij, ἐντε ταῖς οἰκίαις καὶ τοῖς ἐπι-
φανεστάτοις τοῖς πύλαις τὰ σκῦλα. Virgil. 2. Æneid.

*Barbarico postes auro, spoliisque superbi,
Multaque præterea sacris in postibus arma,
Captiui pendent currus, curvæque secures,
Et cristæ capitum, ἔτ' ὄρω' εὐβ' ὄβι βροτῶν:
Spiculâque, clypei que, ereptâque rostra carinis.*

Neque enim dubium potest esse quin & cæteri Nobiles sua
insignia familiæ, seu symbola quædam propria sibi vendica-
rint. Homerus item alter 8. Æneid. id minimè sibi præter
mittendum putavit, cum Turni auxiliares copias memorat
quorum hominum arma signaque diligenter & studiosè per-
secutus est. Cimbrorum & Teutonum bello illo horribili
quod in Mario Plutarchus describit, id memoria dignum
notat, eos populos, quanquam immanitate barbaros, suis i-
peltis, scutis, aliisque id genus bellicis instrumētis, non mi-
do nitorem armorum fuisse, sed & depictas ferarum imag-

nes. Nonnulli putant Marium primum Aquila pro schemate
 vsum, vt præter ceteros testis occurrit Val. Maxim. Primis
 enim imperij Romani temporibus, in expeditionibus belli-
 cis cum educenda esset acies, aut etiam manus conferendæ,
 pro signo, fœni manipulis utebantur: vnde legiones mani-
 pulares primo appellatas esse constat. Sed cum incrementum
 aliquod cepisset imperium, signa alia sibi finxerunt, qualia
 fuere Lupi, Equi, Capri, Minotauri, pro vario Principum ar-
 bitrio, qui militibus præficiébatur. Sed vt ea demum Aquila
 vsurpari cœpta est pro publico & perpetuo Imperij Romani
 simbolo; sic vsus inualuit, vt quæcunque legio distinctas in-
 signium notas haberet, quod posteris ita transmissum est, vt
 eius rei memoria, quanquam longa temporum intercape-
 dine, longoque spatio, & pænè vetustatis obliuione demer-
 sa scriptorum beneficio tamen nondum intermori potuerit.
 Dio tradit in Pompeij Magni annulo expressa fuisse tropæa
 tria, vt antè idem Sylla dictator fieri sibi curarat. Plutarch.
 verò ait in summi pretij lapillo, qui Põpeij fuit, quique post
 mortem eius, Cæsarem coëgit ad lacrymas, Leonis conspi-
 cuam fuisse imaginẽ, ense tenentis. Quod genus doctrinæ
 reconditoris quanquam plerique ludicrum esse censẽt, au-
 sum tamen dicere id sapientibus olim hominibus familiare
 habitum pro certo constare: quod declarant erudita & litera-
 ta illa symposia: quo maximè nomine Principibus digna
 videri debet ea exercitatio, quos si verè Principes agat, litera-
 tis colloquijs suas epulas condire par est: non vt inertes qui-
 dam aulici, & (quod dicebat ille) arietes in aureo vellere, qui
 lapillis & tessellis, qui cubis & foliorum lusu non modò totos
 dies terunt, in quibus luditur quidem, sed interea permultum
 otij & pecuniarum impenditur, multoque plus temporis in-
 sumitur, quàm necesse esset; cum in ea symbolorum doctri-
 na exercenda, & liberis hominibus digna cognitione, non
 mediocris, utilitas capiatur, ingenium intendatur, iudiciũ au-
 geatur, exerceatur memoria, mirifica oblectatio capiatur.
 Sed hæc missa faciamus. Quam enim superioribus antea actis
 seculis hic symbolorum vsus magnis quibusdam viris arrise-
 rit exemplis innumerabilibus testatum habemus: Quin id an-
 tiquarij & studiosi longè antè, & hoc nostro seculo diligen-
 ter obseruarunt in quibusdam priscorum temporum numif-
 matis æreis & argenteis, tum saxi & ædificiis, longa seculo-
 rum caligine, & quasi senio scè omninò collapsis, ex quibus

illorum veterum hominum studium agnoscunt in obseruandis familiis, vel gentis alicuius stemmatis, aut effingendis iis quæ ipsi suo arbitratu conceperant, quæque vel multis, vel certè paucis, & quidem eruditis atque ingeniosis proposita esse cupiebant. Siquidem, ut è multis pauca sublegam, Alexander magnus Serpentis imagine vsus est, quod se à Ioue Ammone patre sub forma serpentis esse natum credi vellet. Augustus Cæsar magnam sui animi moderationem, alienumque ab omni temeritate iudicium, id est maturitatem in rebus gerendis ostensurus, in altera numi aurei parte, quod cudendum ea maximè causa iusserat, Papilionem vnà cum fluuiatili Cancro cælarivoluit; altero quidem tarditatem, altero verò celeritatem intelligebat. Eundem & Sphingis imaginè in sigillo seu sphragidio sumpsisse memorant: quo plerique conijciunt eum designasse suam in rebus obscuris illustrandis, & conficiendis negotiis alioqui perplexis admirabilem solertiam, quod tamen signum commutauit Repub. primùm composita, & imagine Alexandri Magni postea fertur vsus, fortasse ut Monarchiam, qua se dignum putabat, intelligeret: quam vbi magna, planèque inaudita felicitate consecutus est, non alia delectatus est imagine quàm sua. Mæcenas eques Augusto familiarissimus, Ranam vsurpauit, fortassè Seriphiam, ut quibusdam placet, ad arcani fidem, quam vnicè obseruabat ille, designandam. Titus Vespasianus Augustum æmulatus, proprium sibi ac peculiare schema vel symbolum habuit, quo maturandum esse præcipiebat, Delphinum anchoræ alligatum. Narratur historiis Ecclesiasticis, & D. Hieronymi Commentarijs, literam Hebraicam **א** **v**, salutis fuisse olim signum etiam Paganis ipsis habitum, quod parietibus templi Serapidis passim visum fuit. Nullus est ex nostris, quin audierit aut legerit memorabilem illam Constantini Magni expeditionem aduersus Maxétium, qua maximè signis militaribus signū Dominicæ Crucis tum primùm cœpit. Et certè Crux meritò pro salutis nota vsurpari cœpta est, quò T literæ, olim absolutionis signum, videatur respondere, si picturam & lineas spectes.

Quidem enim ut externa illa quæ innumerabilia sunt, transiliam, ut quæ leguntur de Atheniensium Noctua, Persarum Aquila aurea, vel Solis effigie, aut igni sacro, Thebanorum Sphinge, Oïridis cane, Cyri Gallo aureo, & aliis etiam pluribus, de quibus fidem scriptores faciunt? Sed nescio, quo

modo nos magis delectant & afficiunt domestica, vt est Na-
uis illa, quam pro stemmate habuerunt Franci veteres; sicuti
Sidonius Apollinaris & Panegyristes ille Pacatus testan-
tur: quod idem signum Parisiorum esse adhuc apertè vide-
mus: vt tria illa Repagula rubea seu vectes, quibus in publi-
co stemmate Burgundiones vsi sunt; vt Vrsi, quibus Heluetij,
vt Leones, quibus Germani quidam duces: vt Igniariū vnà
cum filice, quo equites illi torquati, qui à Burgundo duce
primū instituti sunt? longum enim esset in singulis immo-
tari, & ad ea omnia explicationes adijcere. Quid, inquā, nūc
memorem veterum illorum Gallorum stemmata & insignia,
quæ sibi vel ingeniosi finxerunt, aut aliqua nacti sunt occasio-
ne, vel tãquam hæreditario iure posteri vsurparunt? Quia ta-
men multus essem, imò verò fortasse nimius in ea rerū vete-
rum commemoratione, quas subinde fateri cogimur longa
vetustatis obliuione nobis penè deletas & oblitteratas: faci-
lius videtur, meo quidem iudicio, in iis pedem, vt ita loquar,
figere, quæ non tam priscorum hominum libris, quàm ipso
nostrorum patrum, & quidem huius ætatis hominum exē-
plo, planè attinguntur. Itaque præter publicum & solenne
imperij Germanici stemma quod Carolus quintus superiori-
bus annis pro imperatorio iure habuit, symbolum etiam pe-
culiare sibi vendicauit, duas Herculis Columnas, vnà cū sym-
boli anima VLTERRIVS: Lodoïcus XII antequam ad re-
gnum euectus esset aliqua ratione Histricem, quem Porcum
spiceum vulgus appellat: Franciscus I. felicitis memoriæ Prin-
ceps, tria lilia, quibus alij Reges regio nomine fuerunt vsi ad
hæc nostra vsque tempora, & Salamandram aliqua causa pro-
prium sibi fecit. De Salamandra Francisci I. hoc placet adijce-
re, quod pauci, aut nulli ex scriptoribus attigerunt vel ex no-
stris, alioqui curiosis, & eruditis: fortè quia sensum Principis
assequi nō potuerint, aut quia noluerint teneros amores, qui-
bus ille delectatus fertur impensius, suis celebrare commen-
tarijs.

Accepimus enim à patribus, principem reuera maximum,
à quibusdā familiaribus nō semel monitum, abstineret ab vsu
amorum nimio, opposuisse consultoribus aliqui bonis suam
Salamandram, quæ (seu saxum, seu animal sit, non est hoc lo-
co quærere) coniecta in focum crepitantē, dicitur algore suo
flammas restinguere Ad altiorē tamen sensum traxit Sala-
mandram regiam auctor distichi, quod litteris aureis ex scri-

ptum vidimus in regia Callirhoës, id est ad saltum Fontis aquæbellæ, his omninò numeris,

Vifus atrox, aquilæque leues, & tortilis anguis

Cesserunt flumæ iam Salamân, dræ tæ.

Celebratur Francisci victoria de Heluctiis, quorum symbolum vrfus, quod & in numismatis ipfo um videre est. item de Germanico Cæfare, Carolo v. cuius infigne, aquila, ratione imperij: déquæ duce Mediolanensi, cuius gentilitiû stemma, ferpens, de quo nos spectatiu ad emblema primu. Henricus II. eius filius, crescentem Lunam, vnà cum hemistichio, **DONEC TOTUM IMPLEAT ORBEM**: Margaris Nauarræa Regina, magni Francisci soror, herofina verè illustris, Heliotropium non sine causa sibi legit. Carolus IX. duas columnas in se complicatas vnà cum, **PIETATE ET IUSTITIA**, descripto epigrammate: haud dubiè significatum hoc symbolo duplici principatum omnem Christianum duabus niti quasi columnis firmissimis, pietate seu religione, quæ Deo iungit: & iustitia, quæ societatem tuetur hominum, & concordiam ciuili vinculo firmat, vnàque homines hominibus consociat. Henricus III. Gallico & Polonico regno potitus, symbolo trium coronarum specioso donatus, ex quibus duæ equaliter iunctæ visuntur, tertia verò sublimior ac superior, addito subtus emblemate, **MANET VLTIMA COELO. HENRICVS IIII. rex inuictissimus**, & Galliarû bono singulari natus, vel cuius heroficæ virtutes laudationem omnè superant, inter multa schemata quibus certatim exornatur à viris eruditis, hoc ferè primû euulgatum: vt scepra duo colligata, ense intermedio simul adnectantur, ad regni Francici & Nauarrici ius designandum, addito verbo, **DVO PROTEGIT VNVS**. Sed id quidem parum, si tanti, tamque inuicti Principis res gestas cum summa omnium admiratione velimus æstimare, quem Thrafsybulo, & Camillo superiorem censere non dubitamus, imò ex nostris, Carolo Magno, & Philippo Augusto vel parem, vel certè nusquam inferiorem cognoscimus: qui tantû nobis profuit, vt meritò iure illi salutem, vitam, ornamenta dignitatis omnia, libertatem debeamus. Id nisi sponte confitemur, indigni luce communi sumus. Pacem princeps bonus armis quæsit, imò qui nunquam nisi lacesfitus ad arma profiliit. Et quis in magna etiam armorum licentia eo principe mansuetior? quis parua victoria in supplices ac victos clemétior? quis

in pactis, conuentis, in iudiciis, fœderibus, promissis omnibus constantior ac fidior? Communi quodam errore lapsos se fatentur qui aduersus eum coniurarant: postquam agnouerunt qui & quâtes esset, arma spontè abiecerunt, manusq; dederunt: illique vicerunt qui se victos falsifunt, ipsèque princeps duplici victor nomine qui sese vicit in victoria. Catharina Medicea, Regum mater, Iridem seu cœlestē arcum, adiecto symboli argumento, *ἄσπερος ἦν τε γαλήνη*: Annas Mommiancius, militum magister, nudum Ensem, vnà cum verbo **A Π Λ Α Ν Ο Σ**: Quo innuebat, se ab omni fraude alienum, operam fidam ac studium in summo Magistratu præstitisse. Marecallus Santandræus nodum Gordium: Plerique idem tribuunt Regi Catholico, vt Iouius ipse: Cardinalis Borbonius, pastorice dignitatis notam, Ensem seu gladium flammeum habuit, quo verbi diuini vim intelligi aiunt: Carolus Lotharens Cardinalis, Hederam altæ pyramidi hærentem, vnà cum versiculi parte altera **T E S T A N T S - V I R E B O**. Quod symbolum eruditum quidem, sed an fatale planè fuerit, viderint alij. Franciscus Turnonius Cardinalis cœleste Manna: Christophorus Madrucius Cardinalis Tridentinus, Phœnicem se in igni comburentem, vnà cum sententia, **P E R I T V T V I V A T**: Ferrariensis denique Cardinalis, Hesperidum mala ab insomni non custodita dracone, quo virtutes significari constat. Alphòsus Arragonum Rex libro operto, ad libertatem designandam, vti maluit. Franciscus Sforcia cum ducaum Mediolanensem obtineret, Canis sibi symbolum pingi singique curauit, vnà cum epigrammate, **N E M O Q V I E T V M I M P V N E L A C E S S E T**. Duo inter cetera Principum Itolorum symbola, eruditus hominibus placuerunt, nempe vnum Laurentis illius Medicei, & alterum Prosperi Columnæ: Ille quidem tres plumas habuit colore triplici distinctas, albo, viridi, rubeo, vnà cum **S E M P E R** adiecto vocabulo, quod eruditi homines ad virtutem triplicem, Fidem, Spem, Charitatem, retulerunt: Hic verò Columna, quo tempore Rauennati Reipub. præfectus, urbem obsessam defendebat, duplicem ramum complicatū pro symbolo circumtulit, alterum è Cupressis, è Palma verò alterum, vnà cum sententia adiecta ab eloquenti homine Antonio à Casanoua, **E R I T A L T E R A M E R C E S**. Illum quidem ramum, mortis; victoriæ hunc esse notam volebat: vt significaret in ea expeditione sibi certissimum esse mo-

ri, vel vincere. Quibus profecto notis & signis illustribus magni illi herodes ac Principes excellentē aliquam suorum animorum cogitationem non obscure ostendi voluerunt.

De qua quidem philologiæ parte, ne cogar singula perferere, cum quosdam viros excellenti doctrina, & antiquitatis vel maximè studiosos aliquando disputare audiebam, memini vtrò citròque habitos ea de re sermones eruditos, ex quibus tamen ad extremum, ut vno dicam verbo, nihil ferè præter coniectanea mihi comparavi. Nam ut prisca illa & externa præteream, quidam auctores sunt non omninò mali, à quibus accepimus piorū Gallix Regum, qui à Pharamundo profecti sunt, insignia fuisse tres Bufones aut Rubetas, nonnulli tres Coronas malunt: alij Leonem, qui Aquilam ad caudam habeat. In quo illi boni scriptores temerè interdum & sine iudicio caligant: quippe qui quod Regum quorundam peculiare symbolum fuerit, ad alios etiam tanquam commune omnium referant. Videri autem certius potest, tribus Liliis primū Clodoveum fuisse vsū, cum primū, suadente Clotilde vxore lectissima, religioni Christianæ nomen dedit: quod liliorum trium stemma posterius etiam Reges ad nostrā vsque tempora retinuerunt.

Polydorus Virgilius in Anglica historia, quo loco vitam Guilielmi Nothi persequitur, auctor est Reges Anglos ad eam vsque regis illius ætatem certas insignium notas minimè habuisse: sed pro regum varia successione, etiam signa illa fuisse varia. In quibus omnibus primò excogitandis, effingendis, exornandis, aliqua ratione pingendis vel sculpendis, non video quid veri certique statui certò possit: nisi dicamus pro animorum & opinionum varietate mirā semper pænèque incredibilem symbolorum eiusmodi varietatē extitisse. Effet quidem imperiti hominis, parūmque in rerū veterum historia exercitati, qui auderet affirmare nullā subesse sententiam in ea ingeniosa inuentione stemmatū, schematum, insignium & symbolorum, quæ veteres ipsi non tam studiosè affectassent, nisi suæ doctrinæ solertioris, suæ laudis & gloriæ, suarūque cogitationum aliquam non minimam partem aliis notam esse voluissent.

Symbolorum tria genera.

CETERVM ne hoc quidem prætermisum velim, Symbola & Emblemata, de quibus hoc agitur libro, multiplicia esse & varia: quorum tamē rationem multiplicem ad quos-

dam quasi cancellos reuocare possumus. Quædam enim historica sunt, alia physica, alia ethica, & certè allegorica, quibus aliquid petitur à fabulis aut rerum natura, ingeniosè ad mores vt plurimum traducitur. Historica sunt ea, quæ ducuntur ex historiis, vt Lænx statua ærea in acropoli Atheniensi posita, de qua 13. Emblem. Triumphus M. Antonij triumuii de M. Tullio interfecto, 29. Emblem. Hunni Scythici descriptio, 37. &c. Physica verò, vt Bacchi & Palladis simulacris eadem ara erectis, 23. vt de Ciconiæ ἀππελαρία, 30. quæ tamen ad mores omnia mihi reduci posse facilè videntur, quia ex iis omnibus, quanquam non semper ita perspicuè, moralis sententia eliciatur.

Differre inter se schemata, imagines, seu insignia, symbola.

QVOD cum fortasse pluribus ostendo, nolo mihi quispian succenseat, vt qui nullum planè discrimen constituam inter schemata illa seu insignia vel arma, quæ vocantur gentilitia, imagines, & peculiaria hominum vel publica nationum aut ciuitatum symbola. Scio equidem vt primò de schematis, id facilè vel tacente me intelligi ab iis qui omnino non sunt obtusi: nullum stemma esse puto, quod symbolo & nota non constet: sed tamen non omnia symbola stemmata esse possunt. Alterum enim, nempe symbolum, latius: strictius verò & specialiùs alterum accipi competissimum est.

Alia verò imaginum ratio, quamquam ad eundem fortasse finem olim Romani sumpsisse videantur imagines, vt posteri, & hodie Nobiles sua illa stemmata. Ij certè nobiles erant, qui sui generis imagines poterant ostendere, teste M. Tullio; quæ causa fuit, vt sæpè imagines pro nobilitate usurpari familiare sit auctoribus. Eas Romæ patricij in primis sibi tribuerunt, & qui soli maiores magistratus, nempe Ædilitatem maiorem, Præturam Censuram, Consulatum obtinebant. Quæ imagines quales fuerint, lib. 6. Polybius docuit, Plinius 35. vt etiam M. Tullius permultis locis. Erant enim simulacra quædam oris similitudinem artificiosè fictam, coloribus & pigmentis adumbratam referentia, quas in insigniore domus parte positas armaria lignea includebant. Eas autem imagines diebus festis exornabant, apertis armariis: cumque aliquis è propinquis aut affinibus mortuus elatus esset, in funere circumferiebantur, addito vt magnitudine quàm simillimi apparerent, reliquo corporis

erunco. Eas demum cereas fuisse me locus admonet Plinius, quem citavi proximè: ut inde appareat maiorum imagines posteris etiam temporibus nominatas: sed non ita tamen usurpatis. Nam insignia nobilium imagines habent illas quidem, sed non humani vultus, ut fuere olim Romanorum. Pro quibus certè imaginibus posteriora secula ceperunt habere sua illa, quæ vulgò Arma vocitantur, id est insignia gentilitia: quæ ut ad honorem & gloriam veteribus usurpata sunt, sic certè uti credibile est, fuere postea virtutis præmia, & rerum præclarè gestarum aperta testimonia.

Quæ spectentur in symbolis.

AD extremum itaque quid ad conficienda symbola in primis obseruandum sit, adiciam ut tandem (eorum gratia maximè, qui hanc liberalem & ingeniosam cognitionem colunt) formulam quandam apponam symbolorum conficiendorum, expeditam illam quidem & facilem iuxta Iouij doctrinam, qui non modò notas heroicas Principibus multis excogitauit, sed & artem quandam apertam & compendiarium admodum inchoauit potius quàm perfecit.

Symbolorum id proprium & peculiare est, ut gyris quibusdam & meandris, nempe obscuris sententiarum inuolutis obtegantur. Si enim tam aperta & popularis esset inuentio, nihil doctrinæ aut gratiæ in iis esse videretur, quod symbolis Ægyptiorum, Chaldæorum, Pythagoreorum, Græcorum, & aliorum iam antè quadam ex parte demonstratum est.

Deinde, in eo vel maximè sita est Symbolorum ratio, ut cum grauitate breuitatèque quadam plurimùm sententiæ contineant: quod obseruandum notat author grauis & acutus Demetrius Phalereus.

Id præterea obseruatur ut plurimùm, ut symbolum habeat aliquam cum adagio seu paræmia similitudinem. Et quidem sæpenumerò fit, ut symbolorum & adagiorum eadem natura esse appareat, quanquam inter se ratione quadam differant. Quod Plutarchus diligenter obseruauit in quibusdam: & præter eum Apuleius, qui etiam exemplum apponit, ut cum olim diceretur, Ex quocunque ligno Mercurium nõ fieri, significabant omnia & quæuis ingenia minimè ad doctrinam capessendam idonea; neque cuiusque animam ita esse à natura informatum, ut ingenij cultum tam commodè capere possit.

Quæ tamen fortasse magis attinent ad ea symbola, quæ oratione viuâque voce vsurpantur, non ea quæ *ῥηθισμῶς* & *ἄρωνα σύμβολα* nominantur. Certè inter vtraque magna potest intercedere similitudo, vt nusquam esse non possit inter res & verba nõ minima cognatio: aut si magis placeat, vt ænigmata, sic symbola sunt alia in verbis, in sententiis alia; quædam etiam in vtroque, imò interdum literis atque syllabis. Quod pluribus illustrarem, si putarem id studiosos aliquo tandem modo remorari.

*Ars quedam inueniendorum & excogilandorum
symbolorum.*

ET itaque, qui symbolum aliquod vel schema commodè volet effingere, spectanda hæc primùm proponuntur, vt iusta sit animi & corporis analogia (per animum, sententiam vno, altero, vel certè paucis comprehensum verbis intelligo: nomine corporis, symbolum ipsum designari placet.) Deinde, ne ita tenebricosum sit & obscurum, vt Delio natatore opus habeat. Tertio, vt faciliè conspici & dijudicari possit, si fortè aliquid interiectum habeat: vt interdum sunt sidera, stellæ, luna, sol, ignis, vnda, nubes, siluæ, rupes, speluncæ, & alia innumerabilia. Quarto, ne qua humana forma, nisi admodum rarò, depingatur. Postremò, adhibeatur interdum anima illa symboli lingua quadam nobili minimèque vulgari, vt id *ῥηθισμῶν ἢ ἀγαλμα*, ingeniosaque inuenticio, quæ cogitationem requirat, & eam quidem eruditam, multò plus dignitatis habeat & grauitatis. Id autem fieri ab eruditis, vel iis qui à liberali & polita literarum cognitione auersum animum non habeant, Græcè aut Latine commodè solet: aut denique, si magis placeat, extera quadam lingua, idque sententia breui, arguta, graui, vel adagio, aut etiam hemistichio, integro versu nonnunquam, qui vel recens natus, vel aliunde petitus sit, dummodò argutiarum aliquid & salis contineat. De symbolis, schematis, & stemmatum ratione iam satis: nunc tandem de Emblemate quædam commentemur.

Quædam de symbolis exempla Typographicorum.

NON mihi tempero, quin animi causa, quorundã rei Typographicæ peritorum hominum huc adijciam eiconas, quibus ingeniosè vti soleant in suorum librorum frontispiciis, quibus se vel ingenio, vel arte, meliorum litterarũ adiumento necessaria cõmentent. Vnus in primis habitus litteris pri-

num renascētibus, qui purè, nitidè que typographicā illustravit, **ALDVS MANVTIVS** Romanus, qui pro nota singulari ac propria sibi sumpsit Delphinū anchoræ alligatum, fortè ad laudem maturitatis, quæ medias partes teneat inter nimiam ac præcipitè celeritatē, & tarditatem; de quo nos ad emblemata, cuius epigraphæ, **MATVRANDVM**. Excidit mihi memoria typographi ex solo Italico, qui etiā antè Aldi ætatem Sirenem habuit, qua vsus in suorum fronte voluminū, ad eloquentiæ, nisi me coniectura fallit, simulacrum ostentandum. Alioqui me non fugit Sirenum nomen ad alios flecti sensus, de quibus nos etiam suo loco. **SEBASTIANVS GRYPHIVS** Lugduni eam artem peruigili studio illustriorem fecit; suamque solertiam nobili symbolo patefecit, captatō sui nominis etymo, vel allusione potius. in tabellæ planicie Gryphis effigies, qui vnguibus pedis dextri saxum quadratum attollat: subtus orbis, seu figura spherica, ad cuius partē vtramque totidem alæ, seu plumæ adfixæ: addito noëmate, **VIRTUTE DVCE, COMITE FORTVNA**. Quæ verba duo vim schematis ingeniosi concipiunt.

Apud Germanos, Basileæ Frobenius, artis eiusdem apud suos Roscius, stemmā libris editis affixit erectum baculum duabus arreptum manibus, in cuius apice, auctula, & ex parte vtraque duo serpentes complicati, sed nullo addito vocali symbolo. Credibile est virum solertem his notis bene dicendi artem, quæ baculo innuitur, quasi sepiri ac colligari sapientiā, quæ apud veteres serpentis nomine signaretur. Ioan. Oporinus, eruditus sanè vir, nedum typographus, Delphino insidentem Ariona lyre fides digitis atrectantem sibi legit fortè indicans litteratorum virorum salutem in mediis ac tempestuosis vitæ huius fluctibus tutam ac securam: aut etiam eruditos homines à suis nonnunquam malè haberi ab extraneis excipi humaniùs. Nîmis multus essem, si singularū urbium Germanicarum velim collustrare officinas: alioqui fateor ingenuè plures esse vel Colonia Agrippinæ, vel Francofurti, vel Spiræ, aliisq; celebribus Germaniæ ciuitatibus; quarū typographi eruditis suis symbolis non minus sese orbi Christiano commendarunt. Sed ad nostros venio, qui sese iis superiorib; æquarunt, vel certè nusquā inferiores habiti sunt. Inter eos nemo mihi occurrit illustrior, vel suo æuo peritior, aut diligentior Roberto Stephano, qui pro familiari schemate arborem habuit in ramos porrectam, addita figura specu-

lātis hominis, verbo exscripto D. Apostoli, **NOLI ALTVM SAPERE** qua nota visus est arguere nimis curiosam de rebus obscuris ac diuinis inuestigationem, & doctrinæ cuiumque apponendum modum. Simonis Colinæi, politi hominis, laudata nostris & exteris industria, qui vt litteras, earumque gloriam ne quidem tempore intermoriturâ suo agalmate, representaret, Saturnum falce merentē omnia depinxit, addito versiculo vt symboli anima, **VIRTUS SOLA ACIEM RETVNDIT ISTAM.** Non prætereo Andreæ Vvecheli equum Pegasum, de quo in fabulis, quod signum immortalis nominis per doctrinam comparandi. Elegans & bene subactum ingeniū, iudicium par, mores inculpati Federici Morelli, cuius insigne, Fons, perennes fluuios doctrinæ omnis ingenuæ ac liberalis significat. Qui vir cum in viuis esset, bona fide præstitit quod artis fuit, & reliquit liberos, qui eandē palmam extēdunt in dies vberius nec vnquam Fontem illū sinunt arefcere. Sebastianum Niuellium, probum & honestū virum suæ iamdudum Ciconiæ delectarunt, notum signum *τῆς ἀντιπελαγίας*. Et Iacobum Puteanum, sua Samaritana puteo proxima. non ad alium quæsitâ finem, quam vt alluderet ad sui cognominis aliquam rationem. Nicolao Chenello, seu Querculo placuit Quercus, & telorum seu arundinū fasciculus vnâ colligatus, & arbori appensus, affixo epigrammateio, **VIS NESCIA VINCI.** Quod ex Scylluri petitum monito ad filios, cum morti proximus concordiam suaderet. Christophori Plantini, cuius memoriam sanctē colo, signum familiare ac proprium, circinus, cum erudita Gnomâ, **LABORE ET CONSTANTIA.** Circulus in se circumactus laborem indefectum: idem in puncto hærens, constans animi propositū notat. Id sanè Plātino sphragidion cōueniens, quo homine nullus laboris patientior, nullus in vitæ omni proposito tenacior fuit præter eam morum facilitatem, qua sese omni hominum sorti probavit. Ægidius Beysius, Plantini gener, vir certè bonus, idēque industrius, conatus, soceri studia æmulari, laboriosè & constanter sese gessit, & præpropera morte desiderium sui reliquit. Is, cum ante annos penè sedecim symbolum sibi peculiare ac proprium quæreret, me percontatus, rogauit aliquid reperirem, quod aliis ita commune non foret, ego illi sertum albi lilij lubens exhibui, addito boni Poëtæ hemistichio, **CASTA PLACENT SVPER** **ERIS.** Symbolum moribus hominis accommodum, quæra-

noram ab omnibus illecebris turpium voluptatū in prius abhorrere. Nec verò possum transilire Ioannis, Richerij Arborem virescentem, cum sententiōsa nota, ὁ βίβλος αὐτῆς quæ tamen parum admodum respondet arbori ei virenti, si bene corpus symboli cum anima æstimemus. Grauius sanè & melius, meo quidem iudicio, Stephanus Tassetus, Richerij socer, ante vsurparat arbore viroris plenam addito verbo ex Dauide, FOLIUM NON DEFLVET. Hoc est, metuenti Deum nihil defuturum. Quæ omnia quasi per satyram coniunctio, non singula persequi cogito, quæ vt adgregare difficilimum esset, sic non perinde frugiferum. Alioqui meminime, cum quidem plus otio abundarem, vel antequam me publici muneris ratio totum occupasset, selegisse librum symbolorum quas vulgus nostratum *deuses* huncupat. nō tam genio meo, quam voluntati aliorum seruiens. Seorsum etiam, dum studiis grauioribus quæro mihi solatium, non pauca scripsi emblemata, in quibus cecini mihi hactenus ac Musis, deque iis edendis non sum magnoperè sollicitus.

De Ænigmatibus Et Anagrammatismo.

ET is sanè locus me admonet iis faciam satis qui pridem mihi aurem vellicarūt ad hanc disputationis institutæ de symbolis perficiendam rationem, de affinibus symbolorū Ænigmatibus, atque Anagrammatismis, seu onomastrophia quidpiam adijcerem. Verum de griphis, seu ænigmatibus, non est necesse hic commentari aliquid; & id nodi genus facillè permitto iis quibus plus otij suppetat, & ingenij, vt qui in rebus obscuris enodandis operam, cum fruge aliqua locare possint. Quanquam enim emblemata longè multa videri ænigmatizata possint, eo quod doctrinæ reconditioris aliquid in se contineant, absunt tamen non parum ab ænigmatibus, & sicuti res à verbis differunt. Alioqui de ænigmatibus omni natura disputationem adornare, hominis est vel egregiè soletis, vel non parum antiquarij, quiue non aliunde occupatus possit ingenij aciem in aspectum, lucemque proferre. Tantūdem penè dixerim de transinutatis nominibus, in quibus bona pars studiosorū hominum nimis operosè occupatur: & docti, indoctique his capiuntur aurium, atque oculorum illiciis, vt quæquam falli se interdum sentiant, ludicro tamen. & ferè inani errore delectantur. Tamen in anagrammatismis non pauci sudant nitendo; alij post longam, certèque fastidiosam ὀχνησίαν, seu πρῆσιγίαν, quam strenuam inertiam Flaccus ait, nihil

hil tamen proficiunt. Quid enim de ijs qui nescio quid doctrinæ recōditæ in eiusmodi putant esse litterarum metathesi? Equidem non prorsus probo vel improbo ingeniosam istam litterarum misionem, dum quid *γνώμων* in se habeat: sed non ex eo mihi deprecam palmarium, quia fieri possit, ut eiusdem nominis & cognominis elementa flecti in contrarios sensus omninò possint: cuius rei exempla non pauca in plerisque virorum principum nominibus, nedum aliorum, in quibus variè contorquendis nasuti quidam & nimis otiosi luxuriant. Et hæc seculi nostri scabies, vel opinio assentatrix, ut delicatus quisque ac nitidus suas laudes magis putet esse proprias ac peculiare, ex suo quæstas anagrammate, quasi qui è suo fundo fruges esse meliores arbitretur. --- *trahis sua quinque voluptas*. Nec fastidio aliorum stomachum, meo diffusis ingenio; sed vereor ne nimia illa cura anagrammatum, nihil ferè aliud habeat quam affectionem, & studium vanitatis. Hic resisto, & ad alia quæ magis instant, propero.

De Emblemate.

PLERIQUE sunt non satis acuti, qui Emblemata cum Symbolo, cum Ænigmate, cum Sententia, cum Adagio temerè & imperitè confundant. Fatemur Emblematis quidem vim in symbolo sitam esse: sed differunt, inquam, ut Homo & Animal: alterum enim hic maximè generalius accipi, specialius verò alterum, norunt omnes qui aliquid iudicij habeant. Emblemata ænigma non est, quanquam interdum cum ænigmate aliquam similitudinem habeat: Ratio enim quædam est apertior in Emblemate, propter notas quæ aperta & perspicuæ sunt: Ænigma verò in verbis ambiguum est & obscurum, ut etiam viros alioqui solertes & ingeniosos interdum longa mora teneat. At symbolorum & Emblematum, de quibus maximè hic agimus, ratio debet esse clarior & apertior: ut quemadmodum ab iis imperiti arguentur, sic docti homines aliquid habeant in quo ingenium exerceant. Neque Emblemata est *γῶμῆν* seu sententia, quanquam sæpe Emblemata sententias in se contineant: nisi fortasse qua ratione Emblemata sumitur *ματωνυμικῶς* pro epigrammate seu explicatione Emblematis. *γῶμῆν* enim verbis exprimitur: & nisi fallor, aliter *γῶμῆν* esse minimè potest, nisi pro eo usurpetur, quod *ἐπιγράμματα* diceremus. Emblemata enim sæpenumerò est *ἄζωνον*, nec semper necesse est in Emblemate esse adiectum epigramma. Denique, ut

vno verbo, Sententia & Emblemata videntur mihi differre vt verba & res, seu signa quædam rerum, & res signatæ. Denique non est adagium vel paræmia: quia Emblemata est aliquid ingeniosè ab ingeniosis excogitatum, vt ita dicam: adagium vero sermo sit in ore omnium versans. In quo aduertendum an ij acutè viderint, & non potius aberrarint, qui quascunque sententias, adagio, similia, apophtegmata, historias ad Emblemata posse reuocari censuerunt, quasi ex re quauis Emblemata cudi & confici deberet.

Supereft itaque Emblematis nomen explicemus, si priùs Alciati verba ex Commentario in tit. De rer. & verborum signific. apposuerimus. Verba significant, inquit, res significantur: tametsi & res quandoque significant, vt Hieroglyphica apud Orum & Chæremonem, cuius argumenti & nos carmine libellum composuimus, cui titulus est Emblemata. Hæc ille.

Emblemata quid, unde dicatur, & quomodo id nomen propriè, quomodo figuratè accipiatur.

DICITUR Emblemata, quicquid interferitur ornatus causa, non modò parietibus & pavementis, sed & rebus alijs permultis, vt vasis, pateris, vestibis: cuiusmodi sunt clauiculi, aut imagines aureæ vel argentæ, vniones & gemmæ, ceteraque generis eiusdem. ζωπὸν vel δαίδαλμα dicitur Eustathio, nempe ornamentum exemptile quod innoxie demipotes vasis aureis vel argenteis, idemque reponi. Id enim nominis deductum esse constat ὠδὴ ἢ ἐμβάλλεσθαι, aut ἐπιβλήσθαι, quod est inferere, interponere, vel iniicere. Antiquitus enim lapillis quibusdam quadratis & minutè sectis politisque, in quibus eicones quidem intertextæ essent, ædes magnatum & Principum regie vt plurimum ornabantur, vt colligere est ex Pausania, Plutarcho, Apuleio, Philostrato, & aliis plerisque: cuius etiam rei vsum aliquem videmus in quibusdam templis, tum ædibus publicis & priuatis, vt nostra hæc ætas antiquitatis æmula pridem esse cœpit. Itaque μεταφορικῶς hinc Emblemata vocantur carmina, quibus imagines, agalmata, pegmata, & id genus alia scite adiuuenta, variè & eruditè explicantur. Sed & oratio variis verborum rerumque pigmentis & lenociniis Rhetoricæ artis elaborata, Emblematis referta dici figuratè potest. Notum enim illud M. Tullij ex Lucilio;

*Quam lepidè lex eis composita ut tessera omnes
Arte, pavimento atque emblemase vermiculato.*

Verba sunt Lucilij Poëtæ Comici, apud quem Scauola ex-
agitabat Albutium, qui nimius esset in ornatu & structura
verborum: in quo non vitabat affectatum dicendi genus do-
ctis auribus odiosum. Non possum subicere à M. Tullio
Verrem reprehendi acerrimè, quòd Emblematum vim, quæ
esset in Siculorum vasis, abstulisset: quòdque Suetonius ait
Tiberium elegantix verborum studiosiorem, emblematis
vocem aspernatum in quodam patrum decreto: commutan-
dum enim verbum censuisse, & pro peregrino Romanum
conquirendum.

Emblema, ut accipitur à M. Tullio, & Vlpiano I. C. orna-
mentum exemptile, quod pro hominum placito vasis argen-
teis, vel aureis circa incommodum demi, rursusque reponi po-
test: cuiusmodi sigilla, aut rerum, vel flosculorum, colorum-
ve simulacra fabrefacta. Nempe *ἐμβλημα, ζῶοντον, δαίδαλα-
μα*, *attache pour orner les vaisseaux d'or ou d'argent*, uti rectè do-
ctus Hadrian. Iunius. *χρυσένδετα*, Martialis, vasa ex auro illi-
gata, quæ crustas habent, aut torques ex auro nexiles, ut a-
pud Baesium. Turnebus noster gemmata vasa, quæ confertas
auro gemmas, hoc est *λιθίσκους χρυσένδετους* teneant expo-
nit *χρυσένδετα*.

Ceterum plerique vel suspicari vel obiicere poterunt hîc
ab Alciato Emblemata impropriè dici. cum ea carmina vi-
deantur, potiùs expositiones esse & explicationes Emble-
matum, id est eorum symbolorum vel simulacrorum, quæ
ab antiquis petita hîc magna parte representat, & horum ra-
tionem tradit. Sed dicimus adiuncta non temerè aliquan-
do subiectorum habere rationem metonymicòs, & senten-
tiam vel epigramma dici posse, quod Emblema in se com-
plectantur.

C ij

CLARISS. VIRI ANDR.
ALCIATI IN LIBRVM
Emblematum Præfatio, ad Chon-
radum Peutingerum Augustanum.

*Dv m pueros iuglans, iuvenes dum tessera fallit,
Detinet & segnes chartula picta viros,
Hac nos festiuis Emblemata cudimus horis,
Artificum illustri signaque facta manu:
Vestibus vt corulos, petasis vt figere parmas,
Et valeat tacitis scribere quisque notis.
At tibi supremus pretiosa nomismata Casar,
Et veterum eximias donet habere manus.
Ipse dabo vati chartacea munera vates,
Quæ, Chonrade, mei pignus amoris habe.*

Ad Chonradum.] De Chonrado illo Peutingero, cui hoc opusculum dicatum cõstat, tantum ea dicam & huc referam. quæ scriptorum nostri temporis lectione consequi potui. Andreas Cratander in Epistola quadam, quam editioni omnium Ciceronis operum præfixit, hæc habet: Chonradus Peutingerus eximium illud Augustanorum Vindellicorum decus & specimen, qui cum incomparabili auctoritate, quam in gnauiter sustinēdis molibus Reipubil. magna nominis celebriate adeptus est, egregiam humanorum studiorum peritiam coniunxit. Pro quibus quo animo depugnet, vel inde satis apparet, quod mihi aliquot Ciceronianarum orationū reliquias, & venerandæ vetustatis exemplaria transmisit, tanquam auxiliatrices copias, &c. Hæc quidem ille. Sed expressus Henricus Pantaleon Prosopographiæ parte 3. eiusdem Chonradi vitam, laudēsque perstrinxit. Sic autē: Chonradus ille Augustæ Vindellicorum ex honesta familia natus, & in omni genere virtutum ibidem educatus est. Is cum felici ingenio esset præditus, à teneris annis litteris incubuit: & in primis legum lectioni diligentem operam impendit. Hinc

factum, ut iuris doctor omnium acclamatione creatus fuerit. Accedebant multæ heroicæ virtutes, & rerum agendarum dexteritas. Itaque patriæ utilis ciuis & singulare ornamentum extitit, atque à Maximiliano Cæsare inter suos consiliarios cooptatus fuit. Quinetiam hunc Erasmus Roterod. plurimum ob eruditionem dilexit, & inter summos amicos habuit. Scripsit is anno 1506. Sermones coniuales, in quibus multa de mirandis Germaniæ antiquitatibus referuntur: præterea de gentium quarundam emigratione Epitomen, quæ Procopio, & aliis historicis in editione adiecta. Erat enim Chonradus rerum antiquarum singularis æstimator, qui eiusmodi indagare, & posteris proponere magna delectatione erat solitus: tandem ætate confectus obiit, & apud suos honorificè sepultus est. Hactenus Pantaleon, quæ omnia pænè mihi videntur sumpta ex 18. Epist. Erasmi.

Dom pueros.] Dissimilitudine suum negotium cum aliorum otio conferens, tria lusorum genera ponit, ex adiuncto tempore quo hoc opusculum scripserit. Pueri nucibus delectantur: hincque vulgò trita prouerbia, Relinquere nuces; &, Ad nuces redire. Adolescentes & iuniores tessera delectantur, quod est aleatorum. Segnes autem, quique corporis motum refugiunt, chartulis pictis oblectantur.

Iuglans.] Nux.

Tessera.] Dicitur tessera, quicquid ex omni parte quadratum est. Gel. lib. 1. c. 20. & Cæl. Rhodig. lib. 20. ca. 14 & 27. Cubus à Græcis dicitur: estque corpus ex sex lateribus æquali latitudine planitierum per quadratum. Is cum est iactus, quam in patrem incubuit, immotam habet stabilitatem, ut sunt etiam tesserae, quas in alueum ludentes iaciunt. Budæus. 5. De asse.

Tessera fallit.] Huc referre possim Prouerb. ὄρκους ἀνδρῶν ἀσεργάλοισι δὲ παιδῶν ἐξ ἀπατήτων, viros iureiurando, pueros verò talis, seu tesseris fallendos.

Emblemata cudimus.] A fabris aurificibus, vel aliis sculptoribus ἀλληγορία. Significat se horis genialibus hæc lepida carmina conscripsisse. Sunt enim emblemata, ornamenta exëptilia, quæ ad placitum vasis argenteis, aureisve tolli & reponi possunt, qualia sunt sigilla, variæque ut foscule, sic & rerum aliarum simulacra affabrè celata vel depicta. Sic accipitur id nominis à Cicerone primum, deinde Vlpiano. Ex libris enim Iuriscōsultorum didicimus, nihil aliud emblemata esse, l.

cum aurum, §. idem Celsus, & l. pediculis argenteis. §. i. D. de auro & arg. leg. Ea vox, cum peregrina esset, & Romanis auribus non satis nota, Tiberio Cæsari minimè placuit, ut principi, qui patriam linguam præferret externæ. Quanquã enim, ait Sueton. Græco sermone promptus esset, non est tamen nisi opportunè vsus: abstinuit enim, sed in senatu maximè. Aded quidem ut monopolium nominaturus, veniã petens postularit, quod sibi verbo peregrino vtendum esset. Atque etiam in quodam decreto patrum, cum ἔμβλημα recitaretur, vocem commutandam censuerit, & pro peregrina Romanam nostratam requirendã: aut si non reperiretur, vel pluribus, & per ambitum verborum rem enunciandam. Idem in Dionis epitoma. Et hæc quidem ille. At nos emblematis verbum retinemus, ut iam receptum vsu, dignumque Romana ciuitate est enim venustum & elegans, imò significantissimũ, & ad hanc imitationis materiam appositissimum.

Festiuis horis.] Diebus genialibus, quibus animum remittebam à seuerioribus studiis. vel festiuis horis, id est, subcisiuo tempore. Sic enim Mar. Tullius, cum dies aliqui dabantur ad rusticandum, ut etiamnum dantur iustitiorum dies nostris Senatoribus ad eorum numerum accommodabat que scribebat, testis est ipse l. de Legibus.

Festiuis horis emblemata scribimus.] Vegeta & strenua ingenia, quò plus recessus sumunt, hoc vehementiores impetus edunt, ait Val. Max. lib. 3. cap. 6. Quò fortè possim non inconcinne Democriti attexere, ex Stobæo, Orat. 16. quo loci ait vitam sine festiuitatibus, longam vitam esse sine diuerforiis: hoc est, βίος ἀνέορτας & μακρὴ ὁδὸς ἀπανδέχουτος. Verùm & occupatis diebus aliquid agendum Seneca monet Epist. 73. quin & festis, ut Virgil. l. i. Georg. Quippe etiam festis quædam exercere diebus fas & iura sinunt. Illud addo Xenophonis, fortium virorum voces & gestus, etiam in vino, & lusu dignum studio quidam seruant. Hoc est, ξηνοφῶν φησι, ἥ ἂν ναδῶν ἀνδρῶν ἔχειν πῆ καὶ τὰς ἐν οἴνῳ, καὶ παιδιᾷ φωνὰς, καὶ διάτριβας ἀξιομνημόνευτον, ὁρδᾶς λέγων.

Artificum illustri.] Hic versiculus descriptionem continet ἥ ἔμβλημάτων. quade re iam satis: sed hic aduerte materiale causam.

Vestibus ut porulos.] Finalis causa, & vsus Emblematorum. Torulos autem appellat eminentias quasdam in vestibus, corolis, & aliis similibus. Cicero in Oratore perfecto, de

mediocri genere dicendi loquens: Addit, inquit, aliquos ut in corona toros, omnemque orationem ornamentis modicis verborum sententiarumque distinguit. Sunt itaque toruli, ornamenta ex auro vel argento, quæ petasis, id est, pileis, aut penulis vestibisque adiici solent. Palam est illud ex Amphitruone Plauti: Tum meo patri autem torulus inerat aureus sub petaso.

Petasis.] pileis, galeis, &c. Petasum, Arcadicum pileum significatione primaria esse, didici ex Hesychio. *πέτασος τὸ τῆς ἐπιπέσου κόρυμβας.* sic enim legendum in Hesychio, non *ερόνυμα*, ut in vulgatis. Suetonius ait, Augustum non nisi petasatum, hoc est velato capite sub dio spatari solitum. Certè & Poëta petasatum Mercurium faciunt. Id nominis à *πετάσσω*, pandere, vel extendere deflectitur: quod pilei genus galæo non absimile volunt. Prudentius 2. in Symmachum:

*Nec petaso insignis poterat Lacedæmone capta
Mercurius servare suas de clade palastras.*

Parmas.] Parma, scutum breue peditum, pelta etiam dicta à Plinio. Nonius in dictionibus Parma, & Veles. Martialis:

*Hæc quæ sepe solet vinci. quæ vincere rarè,
Parma tibi scutum pumilionis erat.*

Varro de lingua Latina, & Alexander ab Alex. 6. cap. 22.

Tacitis notis] Sic se habent Ægyptiorum Hieroglyphica, ut etiamnum hodie symbola ea, quæ armis, scutis, signis militaribus, & cæteris id genus apponi solent. De quibus lepidum & eruditum scripsit Dialogum Paulus Iouius. nos in nostro synragmate quædam adduximus. Tacitis notis scribere, alio sensu, & doctè quidem Turneb. Aduersar. 14. cap. vlt. ad fin.

At tibi supremus.] Optatio ex dissimilibus. Idem ferè dissimilium locus est apud Horat. ode 8. lib. 4. Carmi.

*Donarem pateras gratæque commodus,
Censorine, meis æra sodalibus:
Donarem tripodas premia fortium
Graiorum: neque tu pessima munerum
Feres, diuite me scilicet artium,
Quas aut Parrhasius protulit. aut Scopas.
Sed non hæc mihi vis: non tibi talium
Res est, aut animus deliciarum egens
Gaudes carminibus: carmina possumus
Donare, &c.*

Huius autem dissimilitudinis hæc mihi videtur germana sententia: Possum ego tibi, Chonrade, Emblematum quorūdam siluam & cumulum ex veterum auctorum bibliothecis aggregare: at magnus Imperator (cui sis à consilijs) potest tibi commodè & munificè suppeditare veterum artificum manupretia, statuas, imagines ingeniosè pictas, solerter expressas, sculptas, efformatas: ipsissimas inquam imagines, non picturam quandam nudam aut descriptionem, qualis mea hæc est chartacea.

Supremus Caesar.] Maximilianus Imperator, cuius consiliarium fuisse Peutingerum paulò antè meminimus ex Erasmo.

Ipse dabo.] Το ὄψέπον in libro Poëtico Poëtæ consecrato. Non enim modò videndum quid, sed & cui des. Seneca De beneficijs: Vide ne mittas munera superuacanea, vt feminæ arma, iustico libros, & studioso retia. Id enim est ac si canis des paleas, & ossa asino. Sic Martialis 14. lib. sed non eodem tamen sensu:

Non sunt munera que putas puella.

Cùm donat vacuas poëta chartas.

Idem, 7.

Dinihibus poteris Musas, elegosque sonantes

Mittere: pauperibus munera pexa dato.

Idem lib. eod. sed aliorsum:

Muneribus cupiat si quis contendere tecum,

Audeat hic etiam Castrice carminibus.

Et id quidem mihi reuocat in mentem distichon Latinum Iani Lascaris, doctissimi hominis, ad Iouinianum Pontanum:

Versiculos Pontane tibi sic munera Baccho,

Libamus Bac hi, sic Cereris Cereri.

Pignus amoris habe.] Id est μνημάσων. Seneca de beneficijs: Beneficia non numero, neque magnitudine censenda, sed dantis voluntate: ὅσῃ γὰρ τοὺς λαβόντας ἔχῳ γε ἠγρῶμαι τὸ πλήθος τῆς χρημάτων δαυμάσει, ἀλλὰ πῶς προσδύμιαν. Demosthen. πρὸς Λεπτιν. Sed ad rem maximè facit τὸ ὄψέπον eius qui librum consecrat, & eius cui offertur. Etenim vt Aristid ait orat. 5. ἱερῶν: Tempia dijs sacrare conuenit: viros autem egregios decet librorum dedicationibus honore afficere. Hoc est, τοὺς μὲν νέως τοῖς θεοῖς προσήκει χαθιεροῦν, τοὺς δ' αὖθρως τὰς ἐλλογιμὰς τὰ τῆς βιβλίων ἀναδέσει πμᾶν.

48

AD ILLVSTRISS. MAXIMIL. DV-
CEM MEDIOLAN. SVPER INSI-
gni Ducatus Mediolanensis.

EMBLEMA I.

EXILIENS infans sinuosi è faucibus anguis,
Est gentilitiis nobile stemma tuis.
Talia Pellæum gessisse nomismata regem
Vidimus, hisque sicum concelebrasse genus:
Dum se Ammone satum, matrem anguis imagine lusam,
Diuni & sobolem seminis esse docet:
Ore exit tradunt sic quosdam enititer angues.
An quia sic Pallas de capite orta louis?

Proponit schema gentilitium siue insignæ Ducatus Me-
diolanensis, in quo serpens cæruleus in aureo æquore

infantem vel anniculum puerum rubore tinctum euomens, conspicitur. Cuius quidem schematis rationem adferam, si prius ut transfulero quod idem noster auctor ea de re scripsit c. 43. De singulari certamine, ut Alciatus ipse Alciatum enarret hac in parte. Sic enim ille: Celebre est in Annalibus

Alciati lo.
980. Othonis Vicecomitis cum quodam Sarraceno in Asia certamen, quem ille manu captum confossūque galeæ ornamento priuauit, idque gentilitijs insignibus suis addidit, hoc est, vipera vix natum, & adhuc manantem sanguine infantē ore euomens: nimirum ab Alexandro Magno acceptum Emblemata. Siquidem in eius antiquis nomismatis idem sigillum reperire est, quo Ioue natum rex ille per ambages ostendebat. Etenim serpentis forma pluribus Græciæ locis Iupiter colebatur. Suntque in Asia genera serpentum, quos ore parere hominum opinione receptū est. Hactenus ille. Celebratur itaque stemma eiusmodi à diuina & antiqua origine, perennique nobilitate, è sano Sapientiæ capite promanāte. Sed instituēti mihi commentaria integra, quoad eius maxime fieri potest, occurrit præter alia, quæ de hoc stemmate

Franc. Petrarca. Ducum Mediolanensium retulit Franciscus Petrarca, Rerum memorabilium libro 4. ad finem: cuius hæc pænè verba sunt: Azo Vicecomes, qui deinde Mediolani Principatū obtinuit, magni animi iuuenis, patri iussu eum copiis transmisit Apēninum. In ea Expeditione cum fortè descendens equo requiescit, ingens vipera, nullo aduertente comite, in galeam Principis iuxta positam irrepsit: quam cum mox capiti reponeret, famoso quidem & horrifico, sed prorsus innocuo lapsu, per genas Ducis interriti fluxit. Eam à nemine lædi passus adolescens ille animosus, ad omen geminæ victoriæ traxit. hinc que factum tandem, ut ipse pro signo bellico vipera vteretur. Et hæc quidem Petrarca, magni nominis rareque eruditionis auctor: quam narrationem, cum adolescens Bononiæ studiis operam daret, se sæpè audiuisse scribit. Idem

Gabriel Simeon. pænè Gabriel Simeon Italus retulit, eo compendio, quod lingua patria edidit de Ducibus Mediolanensibus: cuius tamen verba huc conferre minimè attinet. Paulus autem Iouius, nostra patrūque memoriæ historiæ scriptor insignis, cum Alciato conuenit, eo nempe libro, quo Mediolanensium Principum Vicecomitum vitam est complexus. Ait enim Othonem (sacro in bello contra Turcos & Saracenos, Bullionio Godefredo duce) insigni pietate & magnitudine animi virum, nihil territum Volucis Sarraceni ferocitate,

qui medio in campo ad singulare certamen fortissimum quemque ex acie Christiana prouocabat, cum eo fuisse congressum, tandemque eum non minore fortitudine quam felicitate deuicisse: deque confessi hostis galea opimum plenamque immortalis gloria spoliū retulisse, auritam scilicet viperam inexplicatis spiris minaciter à cono cassidis erectam, & puerum passis manibus deuorantem. quod vnum auspiciæ virtutis argumentum, non modò gentilitiæ laudis gestamen fuit, sed & posteris id insigne audacter vsurpantibus, & imperia, & opes, & latè gloriam portendit. Fuere qui existiment Volucem ex stirpe Alexandri Magni progenitum, tulisse pro insigni viperam, ex Olympiadis fabula, puerum parturientem, quòd ea à dracone se compressam fuisse, Iouis imagine, prædicaret. Sic Iouius. Ceterum id stemma nobile & antiquum video. Si quis enim veterum Ægyptiorum notas, quas Hieroglyphicòn nomine appellabant, obseruarit, ex Oro maximè Niliaco, facilè discet eos imagine serpentis, Imperatorem regemque designasse. Quid enim dominum orbis, quid prouinciæ Principem, quid regem optimum & tutelarem siue custodem, quid heroem, quid nominis & famæ amplitudinem figura serpentis exprimebant, nisi quòd spectato huius animalis admirabili genio, conditionem & dignitatem Principum eo schemate ingenioso eruditus hominum oculis proponi volebant? Iactatum enim fuit olim Græca libertate in potentiores, qui populi dispendio suas opes adaugerent Anguem, nisi anguem deglutierit, draconem non fieri. Sed & proditum memoriæ est, serpentes olim adiunctos leonibus qui Opis Deæ simulacris apponi erant soliti, quo significabant orbis Principatum. Anguis enim circularis orbem, Leo verò fortitudinem virésque representabat. Quòd autem serpens ita sæpè depictus conspiceretur, qui sibi caudam mordicùs ore retineret, pauci sunt qui explicauerint. Ea verò mihi perplacet eruditorum quorundam hominum coniectura, qui aiunt eo intellectum, & quasi ob oculos positum fuisse Regem eum, qui finem sibi actionum omnium & consiliorum prudenter & accuratè proponeret, cuique vltima, imò verò minima etiam curæ essent. Eo enim nomine Augustus, Antonius Pius, Traianus, Hadrianus, Pertinax, Seuerus Alexander ad cælum euecti sunt: contra malè cessit Heliogabalo, Caracallæ, Commodo, Domitiano, & aliis multis, quòd simul atque ad summū illum ascenderunt, abiecta cura publi-

*Quid per
serpentem
Ægyptii
designabās.*

*Quid per
serpentem
qui caudā
mordicū
teneat.*

ca, sibi tantum seruire, suasque persequi cupiditates, quo iure, qua iniuria, voluerunt. Ceterum Anguis imagine, Rex custos & tutelarior indicabatur: nam in bonorum Principum monumentis, populus suum in Regem studiū (cuius beneficentiam grato animo agnoscebat) non alio modo posteris commēdabant, quā serpente vigili, surrecto vertice, & elato pectore. quod Homericum illud declarat, Οὐ γὰρ πανύχιον ἄσειν βυλνθόρον αὐδ' εἶ: Non decet virū consultorem, qualis Princeps esse debet, tota nocte dormire. Apud Horatium eo quidem sensu, serpens Epidaurius appellatur, vt apud Græcos ὄφεις ὄμμα, ad vigilantiam designandam. Denique tam fuit insigne & celebre id Hieroglyphicum serpentis, vt non temerè Imperator clarissimus Epaminondas vsurparit extremo ad Mantineam confecto bello: cuius memores posterum columnam erexerunt, appenso clypeo, in quo sculptus draco esset. Eius monumenti rationem affert Pausanias, quia is Imperator laudatissimus ex Spartiatarum genere, quod Thebis antiquissimum fuit, ortum duxisse putabatur, quorum id gentilitium insigne esset, vt qui ab anguineis illis dentibus à Cadmo telluri mandatis essent oriundi. Nondum mihi tēpero, quin alia quædam ad huius magnifici stemmatis arcanum illustrandū adiciam. In ostētis enim & præfagiis, Angue summa nominis dignitas & amplitudo portendebatur, non modo iis, qui ad regij dominatus, aut etiam regni fastigium expectabantur, sed & iis, qui arte quadam vel ingenio celebritatem quandam sibi compararunt. Vt enim retulit 1. De diuinatione M. Tullius: Cū Roscius in cunabulis esset, educareturque in Selonio, qui est campus agri Lanuini, noctu lumine opposito experfecta nutrix animaduertit puerū dormientem circumplicatū serpentis amplexu, quo aspectu territa clamorem sustulit. Pater autem Roscij ad aruspices retulit: qui responderunt, nihil illo puero clarius, nihil nobilius fore. Atque hanc speciem Praxiteles cælauit argento, & Archias expressit versibus. hæc Cicero. Spartianus auctor est, Seuero imperium præmonstratum: ei enim in stabulo dormienti serpens caput cinxit, & sine noxa expergefactis atque acclamantibus familiaribus, abiit. Ferunt & Anguem portendisse imperium Aureliano. quanquam ille mediocrium fortunarum & parentum esset. Nam cū eius pueri peluim serpens cinxisset, neque vnquam potuisset interfici, postremò mater eius anguem occidi noluit. Mulier hæc templi Solis

Serpens
Epidaurius.

Anguis
quid significabat.

Roscius.

Seuerus
Imp.

Aurelianus.
Imp.

sacerdos erat diuinationum minimè ignara, quippe quæ fam-
 familiarem hunc serpentem, tanquam genium agnosceret. *Tiberius*
Cæsar. Tiberius Cæsar serpentem draconem in deliciis habuit, ei que
 sua manu cibū ministravit: quæ cum is corrosus à formicis
 obseruasset, monitus est cauendam esse sibi vim multitudinis:
 formicis enim populum significari. Maximini Iunioris, quia *Maximi-*
nus Iunior. patre regni particeps factus est, dormientis caput serpens cir-
 cundedit, futuræ dignitatis præsagium. Idem pænè, quod
 de Alexandro Magno, refertur de Pomponia Africani Sci-
 pionis matre, & Actia matre Augusti Octauij, quæ in templo
 Apollinis somniauit se cum Dracone congressam, indeque
 factū, vt macula picti Draconis in corpore constanter hæret *Augusti*
matr. ret quæ numquam postea eximi potuit. De anguis augurio
 Cornelius Tacitus lib. ii. sic: Sedente Claudio circensibus
 ludis, cum pueri nobiles equis ludicrum Troiæ inirent, in-
 tērque eos Britannicus imperatore genitus & L. Domitius a-
 doptione mox in imperium & cognomentū Neronis adsci-
 tus, fauor plebis acrior in Domitium loco præsagij acceptus
 est: vulgabatūque affuisse infantia eius dracones in modum
 custodiū fabulosa & externis miraculis assimulata. Nam ipse
 haud quaquam sui detractor vnā omninò anguem in cubi-
 culo visam narrare solitus est. Virgilius non temerè scripsit
 anguem exisse è tumulo Anchisis, Veteres enim, vt est apud
 Plutarchum in Cleomene, serpentes tribuerunt heroibus:
 cuius rationem non vnā multi afferunt. sic enim Poëta lib.
 5. quo loco Æneas patri iusta facit.

Salve sancte parens, iterum saluete recepti,

Nequicquam cineres &c. & deinde

Dixerat hæc, aditis cum lubricus anguis ab imis,

Septem ingens gyros, septena volumina traxit

Amplexus placide tumulum. vide reliqua.

Sed hæc satis.

sinuosi è faucibus anguis.] Fauces sunt gulæ partes interiores. *Fauces*
 Plinius: Summum gulæ fauces vocantur, postremum stoma- *Sinuosus*
 chus. Sinuosus autem epitheton serpenti conueniens: sinuo- *anguis.*
 sum enim dicimus à longo sinu, *μεταροπικῶς*, & apud eundē
 nostrum auctorem postea, sinuosi in faucibus antri.

Stemma.] Nobiliores erant, qui sui generis imagines & stem- *Stemma*
 mata proferre poterant. Budæus Annotat. in Pandectas. Vsur-
 patur plerunque pro corona: deductum enim est id nomi-
 nis à *στέφανος*. vt illud Homericum,

ἑμίματα ἔχων ἐν χερσὶν ἐκηβόλας Ἀπόλλωνος.

Alciat.refert 2. Parerg.c. 30. Lege 6. Miscellan.P. Nannij. *gentilitius.*] Pro imaginibus posteriora tempora insignia gentilitia habuerunt, quæ arma vel armaria vulgò dicuntur: quæ ipsa quoque primū, vt simile est veri, virtutis fuere præmia, ac rerum præclarè gestarum decora. Budæus.

Pellaum regem] Ἀλεξάνδρου pro Alexandro, vt apud Iuuenal. 10. Sat.

Vnus Pellaë iuueni non sufficit orbis. Ausonius Paulino:

Ocyus illa iugâ fatalis solvere loro

Pellaum potuisse deum reor.

Sic autem dictus à Pella vrbe Macedonia. Pompon Mela lib. 2. quam etiam Plin. Alexandri patriam appellat, 35. lib.

suum genus.] Iustinus lib. 12. ait Alexandrum, virum supra humanam potētiam magnitudine animi fuisse præditū. Quæ nocte eum mater Olympias cōcepit, visa per quietem est cū ingenti serpente volutari: nec Dei decepta somnio. Nam profectò maius humana mortalitate opus vt erō tulit, quàm cūm Æacidarum gens ab vltima sæculorum memoria, & regnum patris, fratris, mariti, & deinceps maiorum omnium illustrauerit: nullius tamē nomine quam filij clarior fuit. Plutarchus auctor est, quod cūm Ammonis sacerdos Alexandrum salutaturus, linguæ vitio præpeditus, πῶ παιδὸς, filiole, dixisset παιδὸς, id est, Iouis filii, hinc cælestis originis gratiam captatam, cui initia dedisset error. Apud Lucianum in Mortuorum dialogis, Alexander fatetur vtile sibi fuisse ad res gerendas, quòd Iouis Ammonis filius crederetur. Formidandum enim erat ne aliquis sibi repugnaret. Id cur factum sit, lege Augustin. De ciuit. lib. 3. cap. 4. Præclara extat Alexandri laudatio apud Apuleium primo Floridorum.

Dum se Ammone satum.] Iupiter Ammon ab arena dictus, quòd sub arietis forma coleretur in templo à Libero patre in arena condito; qua de re multa Lilius Gyrald. Syntagmate 2. hist. Deor. Politian. cap. 52. Miscellan. Lege & Hygin. lib. 2. De signorum cælest. historiis.

tradunt sic quosdam eniter anques.] Plinius lib. 8. cap. 23. & Solinus cap. 30. Polyhist. Amphibarnas ore parere tradūt: his enim caput est geminū, hoc est, & ad caput & ad caudam. Neminem quidem studiosorū latere velim, id commodè atque perspicuè relarum scriptis à Pierio 15. Hieroglyph. ne quis me ingrati animi arguat, qui ex tam fœcūdo ac copioso rerū

*Gentilitia
Stemmata.*

*Pellens
Alexāder,*

*Præclarus
Alexandri
ortus.*

*Iupiter
Ammon.*

*Amphis-
barnas.*

electissimarum pomærio tot flores & fructus collegerim.

enitior.] pro eniti, *παεργωγή*. Enixæ dicuntur feminae, niten- *Eniti:*
tendi, hoc est, conandi & dolendi labore perfunctæ. Nexum
enim dicimus arctum & colligatū. Nonius. Id quidē ad zone
solutionē referri nō inconcinnē potest, qua partus describitur
à poëtis, nēpe quòd omni nexu oportet mulier solvatur,
vt cōmodiùs enitatur & pariat. Callimachus Hymno in Iouē:

ἐπὶ τῆς ὄψις ἵ τ' ῥέει ὄτ' ἐλύσατο μίσην, id est, quādo pepe- *† ῥέει*
rit; quod & admonet Græcus scholiastes. Alcimedæ apud A-
pollonium Argonaut. i. filij discessum lugens, — *ὦ ἐπὶ μένω*
μίσην πρῶτον ἐλύσα κὶ ὕστατον quo loco scholiastes ab al-
tero nō dissidet, quin & adiicit, *ὅθεν κὶ λυσιζώνης ἀπὸ μὲν Ὁ-*
ἰερόν ἐν ἀθήναις. Quorū locorū mihi copiā pro sua humani-
tate fecit Ioannes Frater, Baiocensium gymnasij hac in Pari-
siorū Academia Primarius, vir vtriusque linguae peritissimus,
& cum quo literarū nomine, mihi nuper amicitia intercessit.

Ap quia sic Pallas, &c.] Testis est Pindarus Olymp. ode 7.
cuius rei rationem (sed aliam atque aliam) reddunt Fulgētius *Cur Pallas*
Mythologic. i. Phornutus De natura deorum, Gyraldus Syn- *Iouis na-*
tagm. i. i. Ouid. Fastor. 3. epimythia etiam sua tradit, sed longē *ta cerebro:*
ab aliis diuersa. Ex his enim alij speculationē physicam, alij e-
thicē, alij alia cōsiderāt. Themisthius oratione 10. *σὺ δὲ προσ-*
καλεῖς τὸς φιλοσόφους (alloquitur Imperatorē Valentem) *καὶ*
ἀποκλῶσι κὶ ὀπίσσω σὺ χρονον τὸ ἔτος ἐπὶ χάρις μὲν εἰς ἀνα-
κῆς χειμαρίζεις τῶν λόγων. τοῖς στρατηγῶσι δὲ οἱ φιλοσοφῶντες
ἐν ἴσῃ προσδρέια, γνώμης ἅμα κὶ δυνάμειος σε δεραπυόσις.
διὰ γὰρ τοῦτο κὶ πλεῖν Ἀθλων ἐκ τῆς κεφαλῆς γεννῶσιν οἱ ποιητῆ
τὸ Διὸς, ἐν δὲ κτύμῳ καλῶς ὅππρωσῆκῃ τῷ βασιλείων μήτε λό-
γον ἀπαρακτον, μήτε πρῶξιν ἄλογον ἐκροϊτῶν, ἀλλὰ κὶ τῷ νοῦ
ἐνεργῶν εἶναι, κὶ γέμειν νῦν τὸ δραστήριον. Existimo autē cū Pinda-
ri scholiaste ad 7. Olympior. figmentū id esse referendū eò, vt
dicamus omnes artes & disciplinas è Iouis cerebro, id est,
summi & præpotentis Dei mēte & sapiētia prodiisse. Perspi-
cuū enim nobis esse debet, vt alia omnia bona, sic ipsas quo-
que ingenuas artes à Deo esse profectas. Et quanquā Dei be-
neficio nobis hæc Mine rua generetur, doctore tamen & ma-
gistro primū opus est. Adeò nemo est, qui doctrine laudatissimā *ἔξιν* cōparare sibi queat, qui nō bonis præceptorib⁹ sese
tradiderit instituendū. Hinc minuēdo, quòd neruos minuat,
Mineruā dictam putāt. Pallas autē vel ἀπὸ τῷ πάλαιεν τοδόν,
ab hasta vibranda, vel à Pallāte occiso: qua de re postea fusiùs.

de capite orta Iouis.] Imitatus videtur illud Propert. è lib. 3.

Semina curarum de capite orta tuo.

Martianus Capella initio libri vi. de Pallade,

Hanc de parte ferunt sine matris scedere natam,

Prouida consilia quòd nescit curia matrum.

Postremum hunc versum (quod obiter moneam) vna voce corruptum, Beroaldus emendat, annotat. in Caligulâ Suetonij, ac pro, consilia, legi mauult, consilium. Ego cum meo Iureto ita meliùs & commodiùs, nisi me coniectura fallit:

Prouida consilij quòd non sit curia matrum.

Nolim mihi fore molestum lectorem, si Isacij Tzetzis rationes adduxero, cuius hæc fermè sententia in iis commentariis, quos conscripsit in Cassandram Lycophronis: Tritonia Pallas dicitur, quod in Trito Lybiæ fluuiò nata creditur; vel quòd tertio mensis die orta. Ideò enim tertia dies Mineræ sacra est Athenis, vel quòd ἐκ τοῖς βῆτοῖς, id est Iouis capite progenita: τῆς τοῦ enim Βῆτοῦ lingua, caput nominatur: vel quòd eadem cum Luna sit, quæ tertio quoque à coitu die appareat: vel quòd eadem sit cum anima, quæ tres partes habet, ἐπιθυμίαν, θυμόν, καὶ λογισμόν: vel quòd eadem cum prudentia sit: aut ex Democriti sententia, quod hæc tria præstantur ab anima, bene consulere, rectè iudicare, rectè agere, hoc est, εὐβελδίην, εὐκρίνην, καὶ εὐπέθειν.

MEDIO-

MEDIOLANVM.

EMBLEMA II.

BITVRICIS veruex, Heduis dat sucula signum:
 His populis patria debita origo mea est.
 Quam Mediolanum sacram dixere puella
 Terram: nam vetus hoc Gallica lingua sonat:
 Culca Minerua fuit, nunc est ubi numine Tecla
 Mutato, Matris virginis ante domum.
 Laniger huic signum sus est, animalq; biforme,
 Acribus hinc setis, lanitio inde leui.

Nihil mihi viderur hinc affingere, quàm quòd Mediola-
 ni, vrbis Insubrum celebris & copiose notationem eli-
 ciat ex duarum Gallie ciuitatum schematibus publicis. Ait
 enim Heduos porci, Bituriges arietis habuisse signum, Me-

*Heduarum
& Bituricū
Schemata.*

mineram quidē Alciatum Parerg. iuris s. c. 13. alterius memi-
niſſe. Huius hæc verba: Habebant & ciuitates ſua ſigna, qui-
bus originem aut cultum teſtarentur. Hinc in nomilitatis A-
thenienſium plerūque vidimus noſtuas. Sic Claudian.

--- ad mænia Gallis

Condita lanigera ſuis oſtendit pellem.

Quò fortalſe pertinet quæ de Mediolori iactis fundamen-
tis refert Liuius ſ. ab urb. cond. Ex Heduarum itaque & Bi-
turigum ſchematibus publicis hîc conſtituit Mediolori
ετυμολ. Mediolorum autem à ſue mediatiū lanato denomi-
nationem ſumpſit Dum enim prima urbis huius fundamen-
ta iacerentur (vt præter alios retulit D. Ambroſius) aper eſt
reperitus media parte lanatus : Alij à Medo Inſubrum duce
nominatum Mediolorum malūt. Urbs eſt metropolis Gallix
Cisalpinæ, à Gallis Inſubribus condita 359. annis ante Chri-
ſtum natum : quanquam Olanum ducem Tuſciæ primū
eandem excitafſe teſtetur Cato fragmento 7. Origin. Hinc
docti plerique prodiere, inter quos non inſimum, ſed merita
gloria certè inſignem Alciatum iure adſcriptum , qui hoc
emblemate Mediolorum natale ſolum nō illepidè celebrat.
Nec verò mihi temperare poſſum quin adijciam quod diſcē-
di ſtudioſis non omnino diſpliceat. Imperio in Orientem
translato veteri quaſi ſenefcēte Roma, Imperatores, Medio-
loro capi & delectari cœperunt, vnde in tantum excreuit ea
urbs, vt à Procopio 2. Gotthici belli, prima inter Occidentis
urbes poſt Romam dicatur, & facilè cæteris anteire, vt ma-
gnitudine ita & hominum frequentia, reliquiſque fortunæ
bonis. Auſonius Catalogo illuſtrium urbium:

*Et Mediolori mira omnia, copis rerum,
Innumere cultæque domus, facunda virorum
Ingenia, antiqui mores: tumi duplici muro
Amplificata loci ſpecies, populique voluptas
Circus, & incluſi moles cuneata theatri:
Templa, palatiumque arces, opulentiſque moneta,
Et regio Herculei celebris ſub honore lanacri,
Cunctaque marmoris ornato per iſtula ſignis,
Mæniaque in valli formam circumdata limbo:
Omnia que magni operum vult emula formis
Excellunt, nec iuncta premit vicinia Roma.*

Ad id illuſtrandum multa ſuppeditabunt Geographica Vola-
terrani & Munſteri: ille quidem lib. 4. hic verò 2. longè plu-

*Mediolori
vnde nomi-
natum.*

ra retulit. Quædam etiam petenda ex historia Liuiana lib. 5. ab v.c. vt iam admonui.

Biturix is v. ruex.] Veruecem hîc pro ariete fortasse posuit *Bituriges*, *ταξενσικῶς*, sed parum refert. Bituriges autem (quorum ciuitas metropolis est Biturix) Aquitaniæ populi sunt. quorum fines ab Heduis Ligeris diuidit fluuius, de qua lib. 8. belli Gallici Cæsar. Vrbs est Academiâ florentissimâ celebris, in qua per quinquenniû magna cum laude ius ciuile docuit Alciatus; quod aliquot suorum operum locis colligere est facile, tum vel maximè his versibus (quorum mihi copiam fecit ante aliquot annos, vir eruditus, qui Alciatum doctorem illic audiuit) quibus Biturigem donauit, cum Italiam repeteret:

In Acade-
mia Bitu-
rigum pro-
fissus est Al-
ciatus.

Vrbs Biturix inuitus, amans te defero amantem,

Quinque per ætates terra habitata mihi.

Nunc opus ad vitulos est à veruecibus ire.

Ergo vale, & felix sit tibi lanicium.

His autem alludit ad Biturigum stemma quod non nihil adiuuat huius loci enarrationem. Quibus Alciati versibus contumeliosè respondit nescio quis: quo iure, qua iniuria, nõ est meum disquirere, nisi quod existimem nihil tam bellè fieri dicere posse, quin malè interpretando possit deprauarier. Huius anonymi hoc est maledicum tetrastichon.

Non nos, sed nostros vnummos Alciatus amabat,

Qui tacitus spreto vanuit hospitibus.

Ille ergo valeat vitulos pasturus: ac illum

Nostra vel horrentem frigare lana teget.

Ceterùm cum ait vitulos, Italos intelligit: cuius rei causam ex Gellio petas licet, lib. nempè 12. cap. 1. quæ tamen à me obiter dicta sint.

Heduis dat susula signum.] Hedui, qui & Augustodinenses, *Hedui* Galliaæ populi, in Ducatu Burgundiaæ & Francorum regno siti, olim fratres & consanguinei à Romanis appellati. Cæsar Comment. belli Gall. lib. 1. *Sacula.*] pro sue, diminutiuum.

Patriæ debita origo mea.] sic Aufonius, ex quo Alciatus id videri potest mutuatus, epistola quæ incipit, Aufonius genitor.

Ipse exo Bardigala gentis diuersa per vrbes

Quatuor antiquas, stirpis origo mea.

Vetus hoc Gallica lingua sonat.] Nimirum Gallicè, Milã, dicimus, à mediatis lanato sue, Sidonius Apollinaris lib. 7. epi. 1. Hîc autem de lingua Gallica vetere lubens aliquid disquirerem, si eruditorum hominum non sitis inter se constantium

Vetus lin-
gua Gallica

opiniones aliquid haberent firmamenti, aut nisi nos vetera, certaque monumenta nos in hac rerum caligine & ignorantia desererent. Nihil enim ea de re possimus certi pronunciaré, nisi primo constiterit non modo quæ lingua Gallica vetus, sed etiam qui veteres, & qua maximè ætate sunt intelligendi. Alij enim fuerunt qui vixerunt ante tempora Cæsaris Iulij, qui primus de rebus Gallicis scriptis aliquid mandauit: quique veterum Druidarum seculis, vel postea floruerunt. Alij veteres Galli qui sub Imperatoribus Romanis seruire aliquod passu iugum: alij qui sub prioribus Regib. vt vetustiores prætermittam, Clodoueo primo, Carolo Magno, & aliis: quibus temporibus credibile est non eandem fuisse Gallorum linguam vernaculam, qualis postea, quæque hodie celebratur. Qua in re perquirenda mihi quidem certè videntur ociosæ disputationes quorundam, qui veteres Gallos lingua Græca fuisse vsos, vt familiari, contendere ausint: alij putant linguam veterum Gallorum eandem fuisse quæ est hodie Suitensium seu Heluetiorum: Plerique etiam volunt à Germanis Francos oriundos, & linguam veterum Francorum eandem ac Germanorum, quæ hodie celebratur. Iam qui volunt ingeniosiores videri, Celtas veteres eadem lingua fuisse vsos asseuerant, qua nunc armorici Bataui. Alij denique (vt liberè sunt cuiusque opinioniones) conijciunt eam linguam, qualis nunc à Gallis prouincialibus vsurpatur, veterum Gallorum extitisse. Sed nescio quo modo, si sit standum ab vna ex iis opinionibus, quæ putatur similior verò, nos possimus commodè extricare. Quis enim ea de re certi aliquid pronunciarit, in tanta præsertim rerum omnium confusione, populorum ac gentium migratione, multitudine coloniarum, principum, ac publicarum rerum mutatione? Quis nescit centum, aut eo minus annorum spatio, linguas, non secus ac res alias, vt, variè traducuntur aut vsurpantur omninò, vel non minima parte variari: aut corrumpi? Exemplum insigne proferrem in Latina lingua nisi putarem, satis esse notum iis qui veteres libros euoluerunt, longè puriorem & nitidiorem fuisse seculo Varronis, Ciceronis, Augusti, quàm ætate Catonis senis, & primi belli Punici temporibus. Illud vnum asseuero, linguam Gallicam, quæ fuit in vsu temporibus Caroli Magni, nobis hætenus inauditam, planèque incognitam. Nos enim deficiunt vetera monumenta, vt diximus, quibus liqueat quænam ea fuerit; etiàmque adiicio, eam quæ vulgaris erat auro D. Lodoici princi-

paru, adeò fuisse horridam & incultam, ut si cum ea quæ hodie in usu nobis est, conferatur, nihilo plus vna ab altera differat, quam hodie vulgaris Parisiorum sermo à Britonũ oratione populari. De Gallorum quidem vetere lingua corrupta constat, sed apud quos Gallorum sermo velut seruatus fuerit, nondum liquet. Nam Galli sermonem Gallicum didicerunt, cum non solum Romanæ leges, sed & legiones in Gallia constitutæ Gallos Romana uti lingua cogerent, ut facile sit intelligere à Romano foro, ipsaque Romana militia Gallicam linguam à maioribus illis usurpatam, penè omninò fuisse abolitam. Sed ut vetera prætermittam, cui potest esse dubium, Gallorum idioma ut non parum fuerit immutatum, aut etiam corruptum, ut primam sui faciem amiserit quo tempore Franci à Germania irrumpentes in Gallias transitum fecerunt, & à quibus sedes non impetrabant, Gallos partim expulisse, partim etiam sibi subiecisse? At lingua Gallica, qualis hodie, quanquam ex se locuples, permultas tamen voces habet quæ à Græcis deflectæ non temerè videri possunt. Habet etiam non paucas Germanicas, & Latinas, ex quo tamen non sequitur maiores nostros promiscuè vel Græcè, vel Germanicè. Latinève scisse. Quid igitur hac in re statuam non habeo, ut promptum mihi sit quod possim refellere, quid certius adducere possim, nondum habeam. Vnum mihi superest, ut cum doctissimo Seneca Philosopho, eius maximè loci occasione, quem ipse mihi obtulit cap. 8. consolationis ad Albinam, ut missos faciam alios qui de gentium migrationibus, conuersionibus, & corruptis linguis variè disputarunt.

Et quæ lanigero de sue nomen habet.] Veterem linguam Gallicam ait, vel propter Gallos Insubres à quibus Mediolanum exci-tatum iam docuimus: vel propter veterem linguam, quam longè aliam fuisse quàm quæ nunc nobis est vulgaris, & verisimile est, & docti plerique autumant.

Culta Minerva, &c.] Ait olim cultam illic Mineruam fuisse, nunc autem D. Teclam à populo Christiano coli. Hæc virgo & Martyr sub Nerone apud Iconium, Pauli discipula.

D. Tecla
Martyr.

Lancio inde leui] Maro sic, *sit tibi lavinium felix.* quo de nomine quædam Nonius, & Turneb. noster Aduersar. 15. cap. 21. ne quid addam præterea.

Nunquam procrastinandum.

EMBLEMA III.

ALCIATÆ gentis insignia sustinet Alce,
 Vnguibus & uncliv fert ἀραβανόροπος.
 Constat Alexandrum sic respondisse roganti,
 Qui tot obiisset tempore gesta breui?
 Nunquam, inquit, differre volens quod & indicat Alces:
 Fortior hæc, dubites, ocyor ἄνε fiet.

Alciatoris
 schema.

Principis & patriæ hæctenus insignia quasi depinxit;
 nunc suæ familiæ gentilitium stemma proponit & explicat.
 Alciatos enim ab Alce fera nuncupatos, à fortitudine
 nimirum & diligentia commendabiles tacitè indicat, sum-
 pto argumento ab Alces feræ natura, quæ equi robore,
 scrui celeritate, &, ni proceritasaurium & ceruicis distin-

gueret, iumento similis habetur, auctore Plinio lib. 8. cap. 15.
 Quod illustrat eleganti Alexandri apophtegmate, qui qua-
 renti qua tandem via tot regiones adeo cito peragrasset, tot-
 que gentium victor extitisset, respondit (quod vnguibus Al-
 ces insertum legitur) ἀναβαλλόμενος, nihil differendo aut
 recraftinando. Siquidem optima & accommoda belli comes
 est festinatio, quo fit, vt qui impetrant, quo rerum difficulta-
 tes, quæ nonnihil remorando vltro sese offerunt, effugere
 facilius possint, eò pede citissimo necesse sit properare. Eam
 enim ob rem Alexander ab omnibus fermè laudatur, quod
 sua præcipiti in rebus agendis cura & industria, Principum
 omnium celeritatem multis quasi studiis anteuenterit. Nar-
 rant eum pedites sic instituisse, vt sua celeritate equorum
 cursum adæquarent: ipse ne quidem sibi parceret, noctes vt
 plurimum insomnes traduceret, seque crepitaculo excitaret,
 siquando somno corripì se sentiret, quo maximè tempore
 vigilandum esse intelligeret. Itaque cum ab eo Darius impe-
 teretur, maximè conquirebatur nullum sibi satis longum re-
 linqui spatium, quo Alexandrum pro viribus, & ea qua præ-
 stabat animi contentione atque copiis, retunderet. Hoc enim
 præcipuè curabat Alexander, vt diu noctuque, magnis itine-
 ribus confectis, in prouisum hostem offenderet; quem ani-
 mum etiam adolescens habuisse memoratur. Huic itaque
 cum Aristoteles diceret expectandam esse robustiorem æta-
 tem, qua longè melius & opportunius ad res bellicas ani-
 mum applicaret: At metuendum mihi est, inquit, ne dum
 annos exspecto firmiores, audacem iuuentutem interea mi-
 hi præcipi per incuriam patiar. Hunc Cæsar imitatus, ardua
 quæque quasi temerè & sine consilio aggrediebatur, imò ve-
 rò dicebat de iis consultandum non esse, quod ad ea perfici-
 enda maximam vim celeritas haberet. Non prætermittam
 Aeliani locum de celeritate Alexandri in rebus conficiendis,
 variæ hist. lib. 10. Alexander Philippi filius ter decem stadiis
 continuo itinere confectis, antequam quietè caperet, exerci-
 tus cū hostibus cōfluxit, & eos vicit. Ἀλέξανδρος τῆς πεντα-
 εχλόστα σταδία ἐφεξῆς μεθ' ὀπλων ὀδοπορήσας, συμβαλὼν
 τοῖς πολεμίοις, πρὶν ἀναπαύσασθαι τὸ στρατόπεδον, ἐκράτησε τῶν
 ἐχθρῶν. Sic Seneca, 1. Suasoriar venit ille dies Alexander exo-
 rtatus, quo tibi operæ est adesse. Idem sunt termini tui re-
 gni, & mundi. Tempus est Alexandrum cum orbe, & cum
 sole desinere. Quod noueram, vici: nunc concupisco quod.

*Alexandri
festinatio.*

*Julii Cæsa-
ris celeritas*

nescio. Quæ tam feræ gentes fuerunt, quæ non Alexandrū
posito genu adorauerint? qui tam horridi montes, quorum
non iuga victor miles calcauerit? Ultra Liberi patris trophæa
constitimus: non quarimus orbem, sed amittimus &c. Re-
ctè Flau. Vegetius libro quarto cap. 31. in rebus bellicis cele-
ritatem amplius solere prodesse quam virtutem. M. Tullius
6. Philipp. Nam cum plerisque in gerendis tarditas & pro-
craftinatio odiosa est, tum hoc bellum indiget celeritatis.
Videram etiam quod idem habet oratione de Pompeij lau-
dibus, seu, vt inscribit, Pro lege Manilia, non enim illæ sunt
solæ virtutes Imperatoriæ, quæ vulgò existimantur labor in
negotiiis, fortitudo in periculis, industria in agendo, celeritas
in conficiendo, consilium in prouidendo, &c. & deinceps:
vnde illam tantam celeritatem, & tam incredibilem cursum
initum putatis? non enim illum eximia vis remigum, aut
ars inaudita quædam gubernandi, aut venti aliqui noui tam
celeriter in vltimas terras pertulerunt, sed hæres, quæ cete-
ros remorari solent, non retardarunt. Prætermitto quæ de
celeritate Alexandri retulit Q. Curtius libris maximè 5. &
7. Hæc enim proluxiora fortasse. Monemur igitur hoc le-
pido carmine maxima quæquæ perfici diligentia, & virium
firmitate (quæ duo apertè representat Alce) & assidua iam
animi quàm corporis cura & contentione feliciter absolui.
Nullus enim est repertus hæctenus (nisi sit à fortuna quadam
benigniore lactatus) qui absque aliquo labore improbo, con-
stantiaque animi sit aliquam summam laudem consecutus.
Citatur ex aliquo veterum: Ἀλέξανδρος μὴ πομπῆς,
πονῶν, καὶ ἐργαζόμενος, μήτε καθήμενος ἀτυχεῖ. i. Ale-
xander audendo, laborando, agendo non desidendo, sum-
mam celebritatem consecutus est. Huic conuenit illud
Hesiodi:

μηδὲ ἀβόλλεσθαι εἰς τὸ αὔριον, εἰς τὸ ἔννηρον.

& Lucan. i. bell. ciuil.

To le moras semper nocuit differre paratis.

cui affine Ouidianum illud:

Sed prope ra, nec te venturas differ in horas.

Qui non est hodie, cras minus aptus erit.

Martial. Non hene distuleris, videas quod posse negari. Id vnum ex
preceptis Socratis referrur à Xenoph. 2. ἀπομνημονόματων,
Quicquid agas, promptissimè, atque optimè & diligenter
agere.

*Virtutes
Imperato-
ria.*

*Celeritatis
& diligen-
tia laus.*

Fortior hæc dubites, &c.] Id est an fortior, velocior ne sit Alce dubium est. quo subindicat vires celeritate pares, & contra celeritatem viribus æqualem esse debere: alterum enim sine altero non multum potest adferre cõmodi, imò damna plerumque maxima, funestumque exitium hinc consequitur. Alcem descripsit Cæsar 6. Comment. quæ si quis conferat cum Plinianis, facile aduertet id tam facile non posse conciliari. Didici ex quibusdam Germanis, eruditis hominibus, quæ traduntur à Plinio de Alce veriora esse quàm quæ à Cæsar. Is enim retulit aliorum quorundam, qui eam fortasse feram nunquam viderant opinionem: at eam esse, qualem Plinius describit, experientia constare.

In Deolatandum.

EMBLEMA IIII.

*ASPICE ut egregius puerum Iouis alite pictor
 Fecerit Iliacum summa per astra uchi.
 Quisne Iouem tactum puerili credat amore?
 Dic, hæc Mæonius sinxerit unde senex?
 Consilium, mens atque Dei cui gaudia præstant,
 Creditur is summo raptus adesse Ioui.*

Consilium nostrum fuit hac qualicumque commentatione,
 primum quidem fontem Emblematis ex insigniore quo-
 dam scriptore petere, usumque indicare sententiam, quam peritus
 noster artifex non modo animo committit, sed etiam ob oculos
 ponit. Ne tamen videar, quod faciunt alij nonnulli, nimiam

lectionis diligentiam ostentare, nō semper initio tam ambitiosè, vel supersticiosè potiùs, vt ita loquar, originem indicabo, sed postquam quædam præfatus ero, de iis quæ ad subiectum argumentū necessaria videbuntur. Statim enim me recipio ad huius carminis ingeniosi sententiam, si quædā prius vice præludij & quasi disputationis anticiparo. Vniuersam poësim ænigmatum esse plenam docet Plato in Alcibiade 2. quippe quæ non sit cuius intellectu facilis quod rerum veritas quibusdam verborum inuolucris obtegatur. Huiusmodi autē figmentā tribus modis explicari possunt, vt plerumque veterum monumentis deprehendimus: quidā enim physicen, alij ethicen inspiciunt: nonnulli etiam rei Theologicæ rationem habent, vt ex doctrina Platoniorum plerique docti viri. Sic enim Homerus ingeniorum vertex quatuor illa prima *συναγωγῆ* inter se pugnantia, & sese mutuò producentia effinxit sub nominibus Iouis, Iunonis, Neptuni & Platonis. Ad mores traducitur allegoria, vt cūm Palladem cum Marte dissidia & pugnas ciere aiunt, eam nempe animi partem, quæ sit rationis experta, in superiorem sese attollere intelligimus, virtutiq; vitium aduersari quo de genere est ea, quæ nūnē sumus explicaturi, fabula. Ad Theologicam verò rationē nonnulla referuntur, vt cūm cælum suo motu tempus producat, quæque gignat perpetuò absorbens imaginē quandā intelligimus esse Dei, Cælum, Rheā, atque Saturnum filios deuorantem: in quibus Cælus (vel Cælius) essentiam diuinam præfert, Rhea vitam, Saturnus autem eiusdem mentem. Quæ antè visum est operæpretium admonere, vt maturiùs ad nostri Emblematis *ἐπιτύχη* deueniamus Poëtasq; veteres, quārum fieri poterit, ab inepta quorundā sciolorum contumelia vindicemus. Eos enim tale quippiam in fabulosis narrationibus obseruare voluisse crediderim, quale priores illi Iurisperiti (vt M. Tullius in libris de Oratore memorat) obseruârūt, qui vt auctoritatem aliquā obtinerent, eamq; auferent, artē suam vulgarem esse noluerunt, nisi cūm Cn. Flauus primus eā propalauit, qui eam ob rem dictus est cornicum oculos confixisse. Eodē planè modo veteres illi poëtæ sub aliquo quasi velo certè obicuro, fabulosisq; ornamentis res suas occultauerunt, vt imperitā plebeculā à mysteriis sapientiæ reconditoris arcerent. Quod & Lactantius indicat, lib. I c. 11. & 19. cūm Poëtas ait, quæ verè gesta sunt, in aliquas species obliquisfigurationibus cum decore aliquo conuersa traduxisse, & mēda-

Poësis pend
sola ænig
matis ple
na.

Quatuor
elementa i
totidē deo
rum nomi
nibus intel
lecta.

Cur Pallas
cum Marte
dissideat.

Saturnus
Rhea.
Macrob. 1.
Saturn.

Quem ad
finem poëta
figmentis
vsq; fuit.

Allegoria
poëtica & ra
tio.

cium non in factis, sed in nominibus admisisse. Quamobrem inepti & planè *ἀμύβοι* sunt, qui in poëticis narrationibus, & figmentis explicandis, ipsa tantùm voces nudaque vocabula, aut etiam simplices *γῶμαι* considerant, nec ea potiùs eliciunt quæ sensum aliquem abstrusorem contineant: ut qui in picturis diiudicandis colores aliquos, aut operum lineas quasdam conspiciunt, aut ut qui mercibus involutis apposititas imaginum tesserulas admirantur, nec quid intus lateat, aut inclusum esse possit, animaduertunt. Habet enim diuinum hoc Rudium nescio quid latens & reconditum, quod æquè omnibus peruium & apertum non sit, sed ei duntaxat homini, *Ingenium cui sit, cui mens diuinior*, ut Flaccus loquitur sicuti non obscurè aliquot disputationibus est à diuino Platone traditum. Sed & ut hoc adiciam, Poëtas ipsos Philosophis sapientia neutiquam posteriores, aut inferiores fuisse, præter alios quosdam Platonicos contendit Maximus Tyrius. Hi enim sese videntur populari auræ, & infimæ plebeculæ accommodasse dum fabulosa eiusmodi prodiderunt, quæ diuinis rationibus accommodarunt, rem quidem aperta ratione abstrusorem, ænigmatis autem clariorem, æqualiter à scientia atque inscitia distantem, fidè sibi facientem propter id quod iucundum est, & admirationem, aliaque non satis vulgo persuasa: adhæc quæ animum ad rerum existentium peruestigationem, & eorum quæ remota sunt, inquisitionem diligentè concitet. Qua in re præstanda hi sanè homines magnū certè effecere: quando quidem auribus humanis insidias quasdam sunt commenti ij quidem re ipsa Philosophi, nomine autem Poëtae, rem inuidiosam ad eam artem reuocarunt, quæ populum admodum demulceat. Sese enim perinde habet erga multitudinem popularem Philosophus, atque diues aliquis in eos qui premuntur inopia. Sic autem videmus natura, cōparatum, ut qui vitio sunt alicui addicti, virtutem contrariā non sustineant, nisi eam superinductus aliquis fucus adumbrarit. Habetur autem Poëta mollis & facilis, propterque delectationem diligitur, & propter virtutem nequaquam, aut saltem rarò cognoscitur. Ita enim medici salubre quoddam alexipharmacum dulci aliquo liquore aspergunt, ne deturreatur æger saporis aut succi acrioris amaricie. Eodè planè modo de Philosophia illa veteri sentiendum quæ sententiis suis figmentorum ac carminum, tanquam veste cultūque magnifico tectis, priscorum hominum animos primūm ce-

Lans poetica.

An poeta philosophis posteriores.

Poeta uoluntate, ut philosophi.

Poeta se uoluntate, ut ceteris accommodatis.

pit atque deliniuit: neque secus id quidem, quàm dissimulata
 disciplinæ molestia ad institutionem & morum feritatem ci-
 curandam illexit. Nec est autem quod in dubium reuocet *Poetica ca-
 de ac philo-
 sophia.*
 tri melius de diuinis tractarint; Philosophine an Poëte: quin
 potius studium vtrumque tanquam inuito fœdere, mutuo se-
 se complecti deprehendas, vt eadera non diuersa putes. Cùm
 enim Philosophum ais, Poëtam etiam intelligis; & cùm Poë-
 tam, Philosophum quoque innuis. Hæc & multa alia Ty-
 rius, quæ huc cõferre placuit, ne in sequentibus repetere sub-
 inde cogar. quod semel admonuisse satis erit, vt quantũ Poë-
 tis debeamus, Philologus intelligat, nostrumque consilium
 in narrationibus mythologicis, & Poëticis allegoriis planũ,
 aliquando faciamus Si enim fabulam nudam aut historiam
 attexere satis esse ad commentationes has, quanquam tenues,
 existimasset, ansam ridendi, carpèndique hæc, tanquam
 Poëtarum deliria & nugamèta præberemus: (nonnulli enim
 sunt, & fuere iam olim, qui poëticum hoc studium vt planè
 nugatorium aspernentur) & maximè hoc de Ganymede fig-
 mentum, quod reprehendit Lactant. D. Augustin. De ciuit.
 18 cap. 13. & ipse Plato 1. De legib sub persona Atheniensis
 hospitis, nimirum ob insanũ væderastiæ flagitium. Sed quia
 non video quàm sit necesse singula tam anxie persequi, quin
 potius ad propositum finem me continuo recipere iam tan-
 dem par sit; agè verò per Ganymedè ab aquila raptũ, animã
 humanam intelligimus, quæ, vt ait Plotinus, tum condere
 caput intra cælum dicitur, cùm relicta quasi corporis secre-
 tione, cælestia mentis oculo contemplatur: quòd sanè absque
 raptu quodam fieri minimè potest, Plato etiam in Phædone
 & Theætero, cùm iubet animam à corpore seiungere, non
 loco segregandã esse intelligit; sed monet ne corpori animus
 adhærescat, neque ob corporis cõmercium à mète superiore
 fiat alienus, coneturque, quantum fieri poterit, subditam sibi
 animæ speciè ad superiora perducere. Constat autem sumptũ
 Emblemata ex Xenophõtis Symposio, quò loci cõcinnè & ap-
 positè Ganymedis *ἔτιμον* explanat. Ait enim Deos & Heroas
 animæ amicitiam multò pluris facere, quã vsum qui ex corpo-
 re percipitur. Iupiter enim quarũ formam (cum essent mor-
 tales) amauit, has ipsas mortales esse fuit: quorũ verò animas
 est amore profecutus, hos immortalitate donauit: de quorum
 numero Hercules, Castor ac Pollux esse dicuntur, cũ aliquot
 alijs, quos Heroas appellabant: Sic etiam asseuerat Ganyme-

*Ganymedis
 fabula va-
 riè accipia.*

*Quid per
 Ganymedè
 intelli-
 mus.*

*Vnde Em-
 blema di-
 sum.*

dem non corporis, sed animi gratia à Ioue in Olympū fuisse raptum. Cuius quidem rei & testimonium ex ipso nomine colligamus licet. Habetur enim alicubi apud Homerum, γάννυται δὲ τ' ἀκίων, latatur audiendo: & alibi etiā πικινὰ φρεσὶ μίθεα εἰδώς, id est sapientia plena mente consilia sciens. Ex ambabus igitur his vocibus, non corporis sed mentis deliciarum nomē Ganymedes referens, inter Deos est relatus. Sed dum vacat, huc ascribā verba Philosophi, ut aliquo tandem onere candidatos linguæ Græcæ leuare possim: Ἐπιθυμῶ δὲ σοι, ὦ Καλλιὰ, καὶ μυθολογῆσαι, ὡς ἐμόνον ἀνδραπεῖ, ἀλλὰ καὶ θεοὶ καὶ ἥρωες πῶ τῆς ψυχῆς φιλίαν ποιεῖ πλείον. Ἐπὶ τῷ τῶ σώματι. Ἐχρησιν πιουῦται Ζῴς τε καὶ ὄσων μὲν θνητῶν ἔσων μορφῆς ἰεράθη συγενόμενον, ἢ αὐτὰς θνητὰς εἶ) ὄσων ἢ ψυχῆς ἀγαθήη, ἀθανάτως τίτως ἐπιφῶν ἠερακλῆϊς μὲ καὶ διοσκῶροι εἰσι λέγονται ἢ καὶ ἄλλοι. καὶ ἐγὼ ἢ θεμὶ καὶ γανυμήδω εἰ σώματι, ἀλλὰ ψυχῆς ἔνεκα ὑπὸ διός εἰς ὄλυμπον ἀνερεχθῆναι μαρτυρεῖ ἢ καὶ τὸ νομα αὐτῶ. ὅτι μὲν καὶ δῆπυ καὶ ὀμήρω, — γάννυται δὲ τ' ἀκίων.

τῷ τοῦ φρεσὶ εἶπ, ἡδεταί δε τ' ἀκίων. ἔστι ἢ καὶ ἀλλοδίπυ.

— πικινὰ φρεσὶ μίθεα εἰδώς.

ἐξ ὧν σωμαροτέρων τάτων ἐκ ἡδυσάματος ὀνομαθεῖς ὀ γανυμήδης, ἀλλ' ἡδυσάμων ἐν θεοῖς τετίμηται. Hæc ferunt Xenophon. Facillimum mihi esset repetere agalmatis historiam, nisi fallor, à Plinio, qui sic habet lib. 34. cap. 8. Leocras aquilam sentientem quid recipiat in Ganymede & cui ferat, parcentem unguibus etiam per vestem, &c. perindeque facillè ex Homeri scholiaste ad 4. Iliados. Sed quid opus in tantillo libro tam multis? Ceterum raptum eiusmodi Alcicius traducit ad eos, qui pia cogitatione, & ardenti affectu animi, Dei quasi domicilium penetrant, tamque sibi placent in iis quæ Deo grata sunt, ut in hac etiam vita non nihil æternæ beatitudinis deliciarum experiantur. Ab hoc non dissentit Homeri scholiastes ad 4. inquam Iliad. qui Iouis nomine primam intelligentiam πρῶτον νοῦν: Ganymedis verò, eum qui consilijs diuinis gaudeat, τῷ τοῦ ὀ γανυμήδης, ὡς ὀ νοῦς ἐχθὸ οἰκείον τὸ τοῖς μίθεσι γάννυται. Hoc penè sensu dixit Nautmachius, vetus poeta, pulcrum esse virginem puris semper cogitationibus delectari, id est (nam Græca perbellè conueniunt huic Ganymedis etymo) --- καλόν

παρθενηκλι καὶ παροῖσιν ἀεὶ μελεδημασι χαίρειν. Sed & Grammatici nō modò, quin etiā Philosophi nō postremi nominis

Locus è
Plinio:

Virgilem
quid.

Felices
quid.

beatos seu felices, quos *ἀδαιμονας καὶ μακροβίους* appellāt, non alio sensu iis id impositum nomen putant, quàm quod habeant aliquem cum diis consensum. Nam & *ἀδαιμονοεῖν* Aristotelis interpretantur *ἀζυγία*: nonnulli etiā *δωρεῖν μακροβίους* autē à *μακροβίω* τὸ χαίρω. Locus Aristot. est Moral. ad Nicomach. 7. Adde & id pietatis ergò: Ganymedei raptus figmētum nō Iouis habere flagitiū, sed historiā à qua possint ad dei cultū homines inflāmari. Laudavi meos auctores, certē *ἀξιοπίστους*, Xenophontem nempe & Eustathium Homericum interpretem. Sanè nostri non temerè Hieroglyphicum aquilæ D. Ioanni tribuere, ut eius in diuinis rebus acumen longè perspicax & oculatū ut ita dicam, ostenderent. Ut enim aquila quasi acula ab acumine dicta est; & Homero teste, *αἰετὸς ὄξυτατον δέρας* ὑποουρανίων πεπετυγῶν: sic diuus ille oculorū acie in altissimæ diuinitatis recessum directa, præ aliis omnibus *θεῶν δρώπου* arcana vidit, qua Ebionitarum nefandam hæresim pessundedit, & præperibus pennis euolauit, deque ipso rerum diuinarum nido pellucas illas gemmas est mutuatus, quæ postea oculis hominum caligantibus veram certamque claritatem afferant. Sed hîc me cohibeo, quod id esse videam Theologorum pensum Historia Ganymedis recensetur à Suida: sed nihil ad nostrum propositum ea narratio. Desino iam, si vnum Lactantij Firmiani locum adscripsero, ex lib. 5. cap. 10. qui ad generale emblematis huius argumentum facit: Ad placandum Deum, quem colas, inquit, iis rebus opus est, quibus illum gaudere, ac delectari scias. Sic fit ut vitam colentium Deus pro qualitate numinis sui formet, quoniam religiosissimus est cultus, imitari.

Ιουή αἰτε.] Aquilæ *αἰετὸς*. Hanc auium reginam appellant, crediditque antiquitas eum Ioui tela ministrare & fulmen. Horatius 4. Carm.

Qualem ministrum fulminis alicui

Cui rex Deorum regnum in aues vagas

Permisit expertus fidelium

Impiter in Ganymede flauo.

Phornutus eam Ioui esse sacram vult, quod volādi pernicitate aliis auibus excellat. *ἰερός δ' ὄρνις*, inquit, *αὐτῷ δ' αἰετὸς λέγεται ἐστὶ*, διὰ τὸ ὄξυτατον τῶτον ἐστὶ τῶν ἄλλων πτηνῶν. Lege Plinium lib. 10. cap. 4. & 5. Pierium Valerian. lib. 17. Hieroglyphicōn. Sunt qui aliò conuertūt aquilam: nauem enim intelligunt, cuius insignis aquila esset; aut legionem militum,

D. Ioanni
aquila Hie-
roglyphicū
cui tribuitur

Auim regi-
gina aquila,
& Iouis
aἰετὸς.

qua legione raptus esse putatur. Lactant. libro I. cap, 10. Fulgentius. Mythologic. 1.

Hom.
Iliad.

Puerum Iliacum.] Ganymedem, ab ilio Troiæ ciuitate, qui Troem patrē habuit Troiæ regem; & à Poëtis dicitur ab aquila raptus, & in cœlum sublatus, vt deorum præficeretur aquiliculis. Martialis lib. 1.

Æthereas aquila puerum portante per auras

Ille sum tumidis unguibus hæsit onus.

puerilis
simplicitas
Deo grata.

Quisne Iouem tactum puerili, &c.] Puerilem simplicitatem, id est, innocentiam & mentis puritatem Deo gratissimam esse passim testantur sacræ literæ. Quò illud sacri oraculi referendum: Sinite paruuli ad me veniant. & Nisi efficiamini sicut paruuli. &c.

Homerus
cur Mæ-
oniis di-
dicitur.

Mæoniis finxit unde senex.] Homerus, qui Mæonius, cecutiens appellatur à Martiano Capella lib. 1. de nuptiis Philologia: à Mæone rege, à quo educatus fertur, ita cognominatus. Therfagoras apud Lucianum in Demost. encomio ita de Homero verba facit: πατέρες ἢ μαίονα τὸν λυδὸν, ἢ ποτιμὸν, ἢ μητέρας ἢ μινυαλίπην φασίν ἢ νύμωρον τῆς δρυάδων.

† μινυα-
λίπην.

Consilium mens atque Dei, &c.] μυθολογία est, in qua aduertendum, quàm graphicè & commodè Ganymedei nominis vim exprimat. γανυμι enim, vel γάννυμαι, lector est: respondetque his quæ dixit, Gaudia præstant: & μῆδεα consilia. unde γάννυαδ μῆδεσ τῶ διός. Emblematis & figmenti sensum explanat.

Ganymedis
nomen unde.

Sapientia

Sapientia humana stultitia est apud Deum.

EMBLEMA V.

QUID dicam? quonam hoc compellem nomine monstrum
 Biforme, quod non est homo, nec est draco?
 Sed sine vir pedibus, summis sine partibus anguis
 Vir anquipes dici, & homiceps anguis potest.
 Anguem pedis homo, hominem eructavit & anguis:
 Nec finis hominis est, initium nec est ferae.
 Sic olim Cecrops doctus regnavit Athenis:
 Sic & gigantes terra mater protulit.
 Hæc vasrum species, sed religione carentem,
 Terreno tantum quisque curet, indicat.

HOc in monstro designando verbis vsus est obscuris, & sententiis planè ænigmaticis. Id tamen quicquid sit, aperto primùm fonte; deinde auctoris consilio, si quidè possim commode, illustrare conabor. Totum hoc fermè videtur imitatus ex gr̃iphis monostichis, & disticho quodam, quæ in collectaneis epigramm. Græcorum legimus, quæquæ huc ascribemus. Sunt autem *εις χείρονα ἵπποκένταυρον*, lib. 4.

Anthologia, his verbis:

Ἀνδρὸς δὲν ἐκκέχυθ' ἵππος, ἀνέδραμε δ' ἵππὸς δὲν ἀνὴρ.

Ἀνὴρ νόσσει πρὸ δῶν, κεραλῆς δ' ἄτερ, αἶολ' ἵππ'.

Ἴππ' ἔρδεται ἀνδρα, ἀνὴρ δ' ἀποπέσεται ἵππον.

Ἴππ' ἔην ἀκέρω, ἀνὴρ δ' ἀτέλες ἔκειτο,

Ὅν γε φύσις παύσα δῶν, νεκέντεισεν ἵππῳ,

ad verbum sic effertur:

Ex viro descendit equus; ascendit autem de equo vir.

Vir sine pedibus, sine capite autem celer equus.

Equus ruolat virum, vir autem pedis equum.

Equus non habebat principium, vir autem carebat fine:

Sed hunc natura ludens acri equo x. miscuit.

Hoc informi monstro, quod nec omninò formam humanam, nec omninò serpentinam figuram habeat, natura quidem duplici, quodquæ necdū certam appellationem sortiri possit; ij notantur, qui anima rationis particeps à Deo informati, terrena tantum sapiunt; & neglecta conditione sui meliore, humi repunt; in naturamque belluinem degenerant.

Monstrum enim, vt hîc exprimitur, in hominem non definit, nec est feræ principium: non enim finem spectant Epicurei homines, propter quem homini sit concessa ratio, qua miserè abutuntur, eamquæ spontanea quadam & exitiosa ignorantia inficiunt. Tales fuerunt rigidi illi Philosophiæ satellites, qui cum perpetuò dogmatis sapientiæ veteris, & sibi parùm constantis adhererint, nihil aliud spirarunt quam quæ terræ sunt, tametsi vnum illis videretur esse studiū cœlestia diuinâque contemplandi: quos ideò exagitat vir sanctissimus Augustin. libris De ciuit Dei, Lactantius, Eusebius, & alij multi. Opinor autem hîc Alciatum exempli causâ Cecropem apposuisse, nec quidem abre. Ille enim primus idolorum cultu totam Græciam imbuuit, primus Ionem inuocauit, simulacrorum vsus induxit, aras construxit, & sacra diis fecit (teste Eusebio, Herodoto, & pluribus aliis) quæ omnia ante ea tempora omninò fuerant inaudita. Quod

Fons Emblematis.

infixit.

Quid hoc monstro intelligatur.

Epicurei.

Philosophi.

Cecrops b. formis.

Verò primus inter marē & feminam certa connubia dicatur instituisse, quæ ante vaga essent & incerta, *διζυγῆς*, id est biformis, est nominatus. Hincque colligere licet mundi sapientiam, quam technis & præstigiis satanicis inuexere priores illi Principes, meram fuisse stultitiam, cum perspicuum sit eam longè deservisse ab institutis illis priscorum patrum, qui leges diuinas à Noëo, & eius meliori posteritate hauserant. Hos itaque vafros, & religionis expertes, quibus tantum curæ terrena sunt, & quorum Deus venter est, ex hominum albo reijcimus. Neque enim hominum appellatione digni sunt, quamquam planum sit eos rationis, doctrinæ melioris & humanitatis haud expertes fuisse: nam ea re caruerunt, qua sola differt homo à reliquis animantibus, id est religione, in qua certè nos hominis summum bonum constituimus. Quanquam enim homo sit verè & expressa Dei imago, si tamen sic se abijciat atque prosternat, vt opificem Deum ignoret in belluarum numerum merito est aggregandus. Id porrò totum potest conuerti in profligatos, & perditos huius seculi *ἀθεῖς*, & voluptarios Epicuri affectatores, qui neglecta futuri boni spe, suas omnes cogitationes abiecerunt in id modò quod adest, quòdque præsens est. Id quidem ego argumentum non inuitus explicarem copiosè: sed satius est vt breuius contraham, si studiosum quemque admonuero, id commodius repeti posse à Lactantianis Institutionibus, maximè que lib. 2. cap. 3. & sequent. item lib. 3. cap. 10. lib. 5. cap. 15. & iis quæ sequuntur, vt denique lib. 6. capit. 1. 7. 9.

Quid dicam? quoniam, &c.] Quæ noua sunt, stupenda, aut admirationis aliquid præ se ferunt, vt quæ à communi rerum natura sunt aliena, describi ferè solent quibusdam verborum subobscuris ambagibus & rerum inuolucris, vt hinc fit ab Alciato in mōstri huius periphrasi. Totum certè *δεξιζήν*, vt periculosa plenum aleæ doctis visum, mihi quidem non potuit non videri per obscurum. Quòd si rem acu, quod aiunt, non tetigerim, tentauit tamen quid hac in parte vires alioqui imbecilles possent, & aliis tradidi lampada, vt maiore tandem industria diligentiam aliquam nostram obscurent.

Quæ dum interea meditor, fortassè non malè vno claudā prouerbio, quod hinc obscure proponitur: Id igitur prouerbium vsurparunt duo ecclesiæ Christianæ lumina, Nazianzenus Gregorius, & Chrysostronus: Ille quidem in epistolis sic, *τὴν πίζην εἰς γένεσις φιλοσοφίας, καὶ κατωρμόυσαν*, pedestrem

Qua maxime re homo à mutis animalibus differt.

Athei.

Obscura obscuris describitur.

amplexari, humique manentem philosophiam. Idem Monodia in Basilium, ὃν ἀνδραποδώδης καὶ κατώ νενδνώδης ὁ βίϑ: quorum vita seruilis est, qualis mancipiorum & humum spectans. Sic Chrysofostomus adhortatur, humi repentes cogitationes erigamus, ἵνα τοὺς χαίμαι συρρομένοις λογισμοῖς ἀνορθώσωμεν. Mitto enim quod de paganorum studio multi è nostris tradiderunt, quos alicubi Theodoretus χαίμαιζήτες καὶ ἐπηγείως appellat: id est, rerum caducarum & humi repentium studiis addictos. Sed Lactantiana quædam lucem huic loco afferent, meo quidem iudicio, ex cap. 3. lib. 2. Quos homines (de philosophis loquitur) philosophus ac poëta Lucretius grauiter accusat tanquam humiles & abiectos, qui contra naturæ suæ rationem ad veneranda terrena se posterant ait enim.

Et faciunt animos humiles formidine Diuûm

Depressosque premunt ad terram. alio loco sic idem.

Nec pietas vlla est, velatum sape videri

Vertit ad lapidem, atque omnes accedere ad aras,

Nec procumbere humi prostratum, &c.

Paulopost, Non oportet sublimes & excelsos animos aduocari, atque in terram premi, sed nihil aliud, quàm cælestia cogitare.

Biforme, quod non est homo, &c.] Secundi hi quique versiculi senarij sunt trimetri Iambici. Obiter admoneo hîc confundi virum & hominem, draconem cum angue siue serpente, &c. quæ ænigmatum lex est. Adhęc obscuris; verbis de industria videtur vsus, vt rem abstrusam, & quasi recõditam insculpere potius quam delineare videatur.

Anguem pedit homo, &c.] Hîc Græcorum more non absumit vocalem, quæ in cæsura hac remanet integra, idq; ferè fit rei difficultatis aut grauitatis ostendendæ ergò. Ceterùm nouè videtur vsus his verbis, pedit, &, eructauit, quæ vim magnâ habent ad demonstrandâ monstri huius obscœnitatem. Rem enim turpem turpia verba decent.

Pedit eructauit.] Duo verba posita κατ' ἀπ' ἑσιν, atqui anguem pedit homo nouè & insolenter dictum, ob monstri quod proponit insolentiam. Ita hominem eructauit anguis, vt rem prodigiosam quoquo modo effingeret. Eructare nihil aliud est quam efferre, aut egerere. Eructare, quo sensu dixit Catullus:

In pede stans fixo carmina ruclat hians.

Et Lucilius apud Horatium, ducentos versus stans pede in

*Pedere &
eructare
obsœna
verba.*

vno eructabat. Porro, Serpens inter significationes alias turpium voluptatum & mollium illecebrarum notam esse didicimus aliunde. Interea, quandoquidem Alciatus noster in mostro ram informi efficiendo primùm hæserit, vi rem nouam & insolentem planèque stupendam expressurus, nescio an huc conferre auisim Lybicum illam fabulam quam Chrystomus Dion retulit oratione quinta. Sed cum nihil in nar-
Locus Chry-
stomi Dio-
nis de mon-
stro quodã
Lybiæ.

rando Pericli, non patiar studiosos ea defraudari. Ait igitur esse in Lybia ferarum genus ex promiscuo belluarum diuersi generis coitu, sæuum admodum & ferox circa Syrteis imprimis versari; monstri faciem esse muliebri corpore certè formoso, papillis tumentibus, toto pectore ac ceruice pulcherrima, cutis calore admodum nitido: reliquis partibus corporis horridis, & squemmatum scabritie asperis, infernè demum in longum anguem desinentibus Feras esse omnium velocissimas ait, vt nemo sit adeo alacer, qui earum insultus effugerit. Animalia cetera quotquot noctæ fuerint, per vim assequuntur, tandemque opprimunt: vnum hominem modo blanditiis adoriri, & præstigiis implicare. Cætera Dion. At quia superiore commentario conatus sum inuentionem carminis Alciatini expiscari, sicuti feci passim, & ex quodam auctore veteri: addo & hoc, apud Ælianum lib. 9. de varia hist. antiquissimum quendam virum in Ausonia fuisse olim nomine Marem, cuius anterior facies hominis esset posterior equi: Græcis est ὕππωμαῦς. Causam autem naturæ duplicis in id confert, quod primus equum ascenderit.

Nec finis hominis est, &c.] Non desinit in hominem, quòd finem non spectet, cuius maximè causa conditus homo sit: nec habet feræ principium, quòd primò anima rationis participe donatum à Deo sit, vt omnibus aliis animalibus excelleret, sicuti copiosa disputatione Cicero 1. De legib.

Sic olim Cecrops, &c.] Cecrops regionis Atticæ rex primus, qui Athenarum arcem extruxit. hinc Cecropidæ Athenienses. Pausanias ait eum Δρυῖν, hoc est, naturæ duplicis, superiori parte viri, inferiori feræ, quòd coniugia primùm instituerit in Attica regione. Malim tamen referre ad id quod superius attingi, de superstitione nimirum, & idolomania, quam primus illic dicitur induxisse. Lege D. Aug. De ciuitat. cap. 8. libro 18. Iustin. lib. 2,
Plin. 7. cap
56.
Cecrops rex
Athēniensium.

Tzetzes in Cassandram Lycophuis Cecropem ait bifor-
Cecrops bi-
formis.

quod duorum hominum magnitudinis esset: vel duarum linguarum peritus, Ægyptiacè nimirum & Græcè: aut, ut est in fabulis, quòd superiores hominis partes, inferiores autem draconis habuerit: quod quidem ἀλληγορικῶς Demosthenes interpretatus dixit, illum robore similem draconi fuisse, homini mente. Existimat tamen idem Tzetzes eum optimum regem exitisse, quippe qui hominum ferocitatem omnè de medio sustulerit: vel quòd primus mulieres, quæ more ferarum coibant, promiscuè ad certa coniugia reuocarit, sicquæ nefandos concubitus & belluinos aboleuit.

Doctis Athenis.] Doctis, μεταφορᾷ epitheti Doctas posuit, propter celebratissimam toto orbe scholam. Hinc enim magni Oratores, hinc Rhetores, hinc Sophistæ, hinc clari denique legum latores. Plutarchus huius epitheti vim expressit commentario, πότερον ἀθλωαῖσι καὶ πόλεμον, ἢ καὶ σοφίαν ἐνδοξότεροι. Reuera hæc vrbs, inquit, multarum etiam aliarum mater, artiumque benigna parens, quarum alias prima reperit, inque lucem misit, aliis honorem, vim, incrementa contulit. Græcè verò sic: πολλῶν μὲν θεῶν καὶ ἀλλῶν ἢ πόλις ἠδὲ μήτηρ καὶ θεοῦ δὲ μύθῳ τεχνῶν γέρονες, τὰς μὲν δεξιὰς καὶ ἀναρῆνασαι πρώτη. Ταῖς δὲ δὴ δυναμον προδεῖσαι καὶ πικρὰ καὶ αὐξήσιν. Cicero I. de Oratore, omnium doctrinarum inuentrices Athenas appellat. Sic idem pro Flacco: Ad sunt Athenienses, vnde humanitas, doctrina religio, fruges, iura, leges ortæ, atque in omnes terras distributæ putantur. Hæc sunt præclara certè & antiqua vrbs Athenarum eulogia. Sed occurrunt etiã aliorum quorundã non pœnitenda testimonia, sic enim Velleius Paterculus ad finem 1. hist. Rom. Vna vrbs Attica pluribus annis eloquentiæ, quàm vniuersa Græcia, operibusque floruit, adeò ut corpora gētis illius separata sint in alias ciuitates. Ingenium verò solis Atheniensium muris clausa existimes. Apuleius enim 10. Asini aurei: Quale autem & illud iudicium apud legiferos Athenienses & catofillos, & omnis sciētiae magistros. Idem Apolog. 1. apud Athenienses catts Melcides fatuus. Et Iustin. lib. 1. Athenas vocat patriam communem eloquentiæ. Lib. 2. idem scripserat, litteras certas ac facundiam, & ordinem ciuilem, disciplinæ veluti templum Athenis. Mamertin. oratione panegyric. quam Iuliano dictã volunt: Ipsæ illæ bonarum artium magistræ & inuentrices Athenæ. Quid enim transiliam cum aliis quam plurimis Cassiodorum, qui lib. 12. Variarum, epist. 15. Athenas sc-

Laus Athenarum.

dem esse sapientium dictas antiquis ait?

Sic Gigantes, &c.] Gigantes terrigenæ dicuntur à Poëtis, id est. terræ filij, ut vi nominis intelligitur, γῆ, terra; γίνομαι, fio, nascor. vel, ὡς ἐκ γῆς ἰέναι, quasi ἐκ γῆς γεννημένοι. fuerunt autem staturæ admirabilis, quorum pedes in serpentum volumina desinebant, ii que in Deorum pernicië nati putabantur: cum quibus pugnare ausi, fulmine concussi sunt. Pugnam hanc attigit Pindarus in Nemeis. Huius figmenti rationem Mythologi adferunt, eam que traducunt ad homines quosdam impios, qui Deos negligerent aut etiam negarent: quorû pedes in Draconum volumina desuisse aiunt, quòd nihil superum, nihil rectum cogitarent, totius eorum vitæ gressu ad inferna mergente. Macrobi. Saturnal. i. Virgilius in opusculo de Ætna:

His natura sua est aluo tenus, ima per omnes

Squammeus intortus sinuat vestigia serpens.

Multa de Gigantum ortu & pugnis, Diodorus lib. 4. & 5. Anguinei & anguipedes vocantur à Poëtis: quod mihi reuocat in memoriam veteres statuas, quibus gigantum formæ obtortis cruribus conspiciebantur, quodque Lampridius retulit in Commodò: eum nempe quod obtortis cruribus esset vbi-cumque nactus sagittis ex libidine solitû configere, eosque draconteos appellitare. Quod epimythion hexasticho complexus est Bartholom. Anulus in picta Poësi: hunc enim scriptorem, alioqui recentem, eruditum tamen & acutum, citare nihil verebor:

Tale gigantum legitur genus, ut nihil altum

Cogitet, at spernat, vel neget esse Deum:

Et tantum, quantum sensu exteriori mouetur,

Commodat ad presens se, vel ad id quod adest.

Hoc genus anguipedum mythici finxere Poëta,

Quorum affectus humi (segni ad alta) repat.

Si vacat, lege Picrium Valerianum lib. 16. & 25. Hieroglyphic. Misos facio, qui multi multa de Gigantibus, quorû alij fuisse negant, quidam contrà & certè plures, non enim vacat sublegere quæ de gigantibus tradunt Herod. in Clio. Plin. 7. c. 16. Solin. cap. 5. tantû admonuisse sat est. Ego quidem facile mihi persuaserim hoc gigantum nomine intelligi veteribus barbaram & impiam gentem, quæ sub hominis figura feritatem exerceret, à quibus honestarû rerum inducta fuerit ἀταξία, quales describuntur à Poëtis Cyclopes, Lastrigones, alijq:

qui ferinis moribus vagabantur, infantes & probos quosque impunè lædebant, nullam diuini humanique iuris rationē habebant.

Hæc Vaftrum species. &c.] ἐπιυόθιον, seu figmenti sententia.

Vaftrum.

Vaftrum.] Vaftrum callidum, & quasi valde aftrum. Nonius. Cicero De repub. 3. Non sunt in disputando vafri, non veteratores, non malitiosi.

Religio hominis propria.

Religione carentem.] in qua tamen summum hominis bonū esse liquido constat: cetera enim quæ putantur esse homini propria, in cæteris quoque animalibus deprehenduntur. Religio sola differentes homines à belluis facit quam qui non admittit, alienus à natura hominis, vitam pecudum sub humana specie viuit. Lactant. lib. 2. cap. 3. & lib. 3. cap. 10. & de ira Dei, cap. 7. & 8. Notabo ad extremum humanam sapientiam (quæ apud Deum stultitia dicitur D. Paulo) hîc potissimùm

Humana sapientia cur stultitia dicatur.

Lib. 3. c. 11.

reprehendi, quippè quæ religione caruerit. Vult Lactantius vnam cum altera, id est, religionem cum sapientia inseparabili nexu colligati, in quibus hominis officium, & veritatem omnem inclusam esse colligat. Religio enim, quæ sine sapientia sit, non religio, sed superstitio putanda est: sapientia verò sine religione, mera est stultitia, de qua est illud Prophetæ: Perdam sapientiam sapientum, & prudentiam prudentum reprobabo: & D. Pauli, 1. Cor. 1. & 3. cap. Et hæc quidem multa satis. Vnum id adiecero *τὸς ἐνὰς τῶν ὀβσκούρι* alioqui carminis. Hic sanè typus perquam elegans veteratorū quorundam, quos Machiauellitas non malè vocitamus, vt qui impuram & impiam Machiaueli doctrinam mordicus teneant, & ab eius præscriptis non discedant. Gens omninò Deo, pijsque hominibus inuisa, vt quæ sit ad religionis omnis nata contemptum, & ad hominum perniciem quasi ab inferis excitata. Quid enim aliud spirat aut sperat, quàm vt indicatur pietati, omnique adeò virtuti probrosus: nex filium? laxentur habenæ fraudibus & latrociniis? faueatur compendiis fisci, miserâque plebecula deglubatur? Itaque iam agnoscitis apertius, Philologi Christiani, cui monstro similes sese præstent immanes illi *ἄδελφοι*, quales aulici quidam funestissimi, nefandissimique, digni qui in Morbonium concedât, vel vt Seianus sub Tiberio, aut sub Alexãdro Seuero Turinus quidam, dignum exitium sortiantur.

Esai. 29. Abd. 1.

Machiauellitas quales.

Terrena tantam quique curet, indicat.] Concinit huic Lactantij loco ex 3. lib. diuinar. instit. cap. 12. Beata vita quâ Philosophi

quæsiuerunt semper, & quærunt, siue in cultu Deorum, siue in Philosophia, nulla est, ideóque ab iis non potuit reperiri, quia summum bonum non in summo quæsiuerunt, sed in imo. Quid est autem summum, nisi certum, & Deus, vnde animus oritur? Idem ad rem propius lib. 6. cap. 1. Nihil sapiūt nisi terram, inquit, bonaque & mala solius corporis sensu, & voluptate perpendunt. Huius arbitrio vt religionem ponderant, sic totius vitæ suæ acta disponunt. Hæc ille. Verum & Pisides, auctor Græcus, suis de mundi fabrica versibus alludere huc mihi videtur, quo loco in Philosophos, & Proclum maximè inuehit.

Ὅποις λαβεῖν χωρεῖσιν, ἰὺχ ὄσως εἴχης,

Ἀλλ' ὄσσεια Πρόκλε, τῆς κρητῶ λογῶν

Ὅ πολλὰ βροντῆς ἐκ νέων λοξοδρόμων.

Quos sic nuper reddit Fed. Morellus, Græcè, Latinèque doctus:

Quantum valent, ut hauriant non quantum habes,

Sophista Procle, vocem humi serpentium

Multum insonans è flexuosis imbribus.

Porro ad sensum emblematis Lactantiana hæc lib. 2. cap. 19. Quisquis animam suam, cuius origo de cælo est, ad inferna & ima prostrauerit, eò cadat quò se ipse deiecerit, ideóque oportet rationis & status sui memorem, non nisi ad superna niti semper ac tendere, quod qui fecerit, hic planè sapiens, hic iustus, hic cælo, deóque dignus iudicabitur, quem suus parens non humilem, nec ad terram more quadrupedum abiectum, nec stantem potiùs ac rectū, sicut cùm fecit agnouerit, Idem lib. 3. cap. 27. Deus solus potest honorare virtutē, quam qui non appetunt, nec religionem tenent, cui æterna vita subiacet: profectò neque virtutis vim sciunt, cuius præmium ignorant; neque in cælum spectant, quod ipsi se facere putant, cùm res non inuestigabiles quærunt, quia ratio in cælum spectans, nulla est alia, nisi aut religione suscipere, aut animam suam immortalem esse credere. Vnde & lib. 4. c. 28. initio, & de ira Dei, cap. 22. sine religione, aut immanitate belluis, aut stultitia pecudibus adæquamur: in sola enim religione, i. in solius Dei summi notione sapientia est. Et non minus disertè in Philosophos, lib. 6. cap. 6.

Ficta religio.

EMBLEMA VI.

REGALIRESIDENS meretrix pulcherrima sella,
 Purpureo insignem gestat honore peplum.
 Omnibus & latices pleno è cratere propinat:
 At circum cubitans ebria turba iacet.
 sic Babylona notant: quæ gentes illice forma,
 Et ficta stolidas religione capir.

QUAM variè hoc agalma nonnulli hoc tempore accipiãt,
 quàmque obliquis interpretationibus contorqueant, &
 ad suos affectus accommodent, vt potè odio partium labo-
 rantes, certè recensere pudet. Quanquam enim salua fide &
 pudore, aliorum sententias in mediũ afferre possem, ne cui

tamen stomachum moueam, tutius esse iudico veterum hominum doctrinam potius, quam nouorum placita consecrari. Id ex D. Ioannis ἀποκάλυψως 17. sumptum esse clarum est: quod quidem de euentura religionis obseruatione, & veræ pietati opposita intelligitur. Ea est collectio reproborum, quæ mererix dicitur, quòd Deo rerum omnium auctore neglecto, & vero sponso Iesu seruatore, impuro, illicito & nouo quodam cultu, id est, fucate religionis ritu, impuræ ac formidabili beluæ dicitur insidere. Aureum poculum manu tenet, id est, hypocrisim persequitur, qua dissimulatis vitiis, & sapientiæ fucatæ auro, pietatis veræ prætextu, quam plurimis imponit, qui ebrietate plus quam fanatica correpti, miserè præcipientes in ima ruunt. D. Augustinus lib. 20. De ciuitate Dei, idem planè hunc locum interpretatur: Quæ sit ista bestia, inquit, quanuis sit diligentius inquirendum, non tamen abhorret à fide recta, vt ipsa impia ciuitas intelligatur, & populus infidelium contrarius populo fideli & ciuitati Dei. Imago verò eius, simulatio eius mihi videtur: in eis videlicet hominibus, qui velut fidem profitentur, & infideliter viuunt. Fingunt enim se esse quod non sunt, vocanturque non veraci effigie, sed fallaci imagine, Christiani. Haftenus ille. Calix aureus adagij vice vsurpatur à D. Hieronymo: Multa de perfectione dicuntur, ait, vt qui volumen Philosophi nesciunt, sub martyris nomine bibant de aureo calice Babylonis. Origen. de vana & fucata eloquentia totum hoc intelligi voluit. Eos enim, qui apud gentiles, inquit, eloquentiæ laude floruerunt, pessimorum dogmatum sermones mortiferos, id est, venenum in calicem aureum infuderunt. Lubens equidem huc referre, quæ in eam ipsam rem cõmentati sunt nonnulli è neotericis viri certe eruditi doctrinæque veteris amantes. Sed ex auctorum recentium fluuiis meos agellos tam sæpe irrigare iam non est animus, ne quis philologus mihi pro suo iure diem dicat: quòd longè pulchrius sit (vt Varro dicit apud M. Tullium) adire fontes, quam riuulos consecrari. At vt ad rem propius: Promptum quidem id nobis, verumque esse constat: decipimur specie recti. Nam vt prudentiam malitia, & temperantiam immanitas in voluptatibus aspernandis, & magnitudinem animi superbia in animis extollendis, & despicientia in contemnendis honoribus, & liberalitatem effusio, & fortitudinem audacia: sic superstitionem religio imitatur. Vt enim olim apud Græcos

Falsa religio qua.

Aureum poculum.

Virtutes vitia imitantur.

Pseudosophi.

nonnulli Philosophi pallio barbâque promissa raram quandam sapientiam pollicebantur, sempérque habebant in ore libertatem & honesti studium, cum ex iis longè multi vitiis plusquam vulgaribus, planèque seruilibus laborarent: Vtque apud Iudæos Pharisæi & Essæi tristi vultu, latis phylacteriis, & cultu quodam fucato, apud imperitum & rude vulgus venabantur sanctitatis opinionem: ita etiam, quod dicere nos

Pharisæi.

admodum pudet & tædet, sed dicendum tamen, inter Christianos homines fuere iam olim, & adhuc hodie sunt, reuera nimis multi, qui suis præstigiis fictâque doctrina imperitos homines inescant, quibus errorum quasi poculo miserrimè & fallacissimè imponunt: isque tandem facti ebrij, erronea persuasione tanquã mente capti, purissimos veræ & simplicis doctrinæ fontes aspernantur, & ita insanientes ad belluæ nuntum sese totos componunt, vt nunquam postea de commutando vitæ misero statu cogitent. Ceterum id minimè possum transilire, non temerè sub Babylonis nomine, spurcitiè omnem, & tetram libidinem intelligi, quæ non modo corporum fuit commissio, sed & animorum fœda & scelestâ conspiratione, qualis quæ vel læua superstitione, aut simulatione cultus, vel denique nefanda hæresi committitur. Missa facio quæ auctores veteres de Babyloniiis retulerunt: apud quos more patrio mulieres cum hospitibus congregi solitæ essent, accepto inde flagitij turpissimo præmio, ait Q. Curtius lib. 7. Idem retulit Strabo Geographiæ. 15. & Herodot. in Clio: quæ quia turpicula sunt, referre iam pudet. Ex quo D. Hieronimus Babylonem meretricem appellat in epistolis: Cum, inquit, apud Babylonem versarer, essemque purputatæ meretricis colonus, &c. Eadem loquendi figura vsus est in Catalogo, vbi Romam ait à D. Petro Epist. priore, cap. 5. Babylonis appellatam nomine. Meminit & locis alijs, vt in Esaiam cap. 14. & 47. sic & Septimius Tertullian. aduersus Marcionem, & aduersus Iudæos. Potest huc etiam conferri Isichij locus lib. 5. in Leuitic. quo disertè ait, quæcunque cultus eidolorum imputantur, figuram meretricis insumpisse.

*Babylon meretrix.**Quæ vitia maximè pernicioſa.*

Regali residens. &c.] Adiuncta sunt maiestatis & regis cuiusdam magnificentia. Turpitude & impuritas regio in folio locum habet, qui soli virtuti debebatur. At nulla vitia præsentioſam inuehant perniciem, quàm quæ splendoris & honesti veste regantur. Sedere enim in Hieroglyph. maiesta-

tem & augustum honorem exprimit, vt est à Pierio relatum
lib 43. Vestis purpurea, pudoris & verecundiæ notam, idem *Πυρρυνά;*
lib. 40. Hieroglyphic.

Peplum.] sacrum & solemne vestimentum. Prouerbi-
um hinc fluxit, Peplo dignus, ab Aristoph. deductum, de strenuo *Peplum;*
& insigni quodam viro. Suidas tamen peplū ait esse *ἰμόδιον*
ζωαικεῖον ἢ περικίλον, οἷον πελὸς τις ὄν.

Latices.] Latex, quod intra aliquid lateat. dictus humor
quiuis. Hic vinum sacrum, vt apud Virgil. in 4.

---*latices nigrescere sacros.*

Illice forma.] illicente & seducente. Illicere est illaqueare.
Nonius. vel illice. ab illex, id est, sine lege. Plaut Lectus il-
lex est, esca meretrix.

Capit.] decipit & allicit. Virgil. 1. Georg.!

---*neque insidiis noctis capiere serena.*

Cicero 3. Offic. ex veterum legum formula: Nam quanti
verba illa, Vti ne propter te fidemūe tuā captus, fraudatusūe
sim. Et in Iure sæpe, capere pro decipere: vt, Non capitur qui
ius publicum sequitur, l. 116. de reg. iur. D. Sæpe etiam titu-
lo de Minorib. vt l. 3. l. 11. & l. 12. hinc captionem accipi pro
fraudatione, fallacia, damno, non rarò reperimus, l. 1. de in
integrum restitut. l. 1. in fin. de vacat. mun. l. 3. de coll. bon. D.
Et captiosum pro fallaci atque damnofo, l. 41. de vsucap. vt
& aliquot locis aliis.

Non tibi, sed religioni.

EMBLEMA VII.

ISIDISE effigiem tardus gestabat asellus,
 Pando verenda dorso habens mysteria.
 Obtinens ergo Deam quisquis reuerenter adorat,
 Præsiq; genibus concipit flexis preces.
 Ast asinus tantum præstari credit honorem
 sibi, & intumescit, admodum superbiens:
 Donec eum flagris compescens, dixit agaso,
 Non es Deus tu, aselle, sed Deum vehis.

Sacerdotes
 honore as-
 cendi.

Sacerdotes, Episcopi, & qui rebus sacris præsent in hono-
 resunt habendi, ob id maximè, quòd sacris præsent, quo-
 rû sunt administri, licet interdû aut vitiis plusquam vulgari.

bus implicati, aut ignari & stupidi habeantur. Hi verò vt suū munus & officium curare vel maximè debent, sic quantam dignitatem sustineant, ipsos subinde animo secum reputare par est: Meminerint tamè se homines esse, nec sibi arrogant impensius, quòd tantum ministerium gerant, & rerum diuinarū curam quasi humeris impositam habeāt, ne, vt asinus audiuit, Non es Deus; sed Deum fers; illi audiant: Non vobis hæc, sed Deo soli omnis est tribuenda gloria. Eidè dici potest de præfectis Imperatorum aliorūque principum cū populare applausum excipiunt audacius quàm par est in prouinciis, in quibus vicem regiā obtineant. Sic enim adeò modestè, tamquæ circumspectè sese gerere debent, vt priuati honoris nomine nihil, ipsius Principis laudi vel minimum detrahant, & se interea norint quales sunt. Est enim operæ pretium τὸς ἐν ἀξιώμασι πρῶτους γενώσκειν, ὅτι ἀνθρώποι εἰσίν. Succurrit mihi exēplum nobile Cornelij Galli Ægypti prouinciæ præfecti, is quia sese gessisset insolentiùs, multaque flagitiosè fecisset, statuas etiam sibi locari passus & Pyramides in altū tolli, quibus à se gesta cōtinerentur; accusatus est à Valerio Largo: cognitioni præfuit Augustus: ignominia notatus est Gallus, veruítque Cæsar, ne reus prouinciam postea obtineret. Retulit Dion lib. 53 Huic penè simile quod narrat Corn. Tacitus lib. 4. de Lucilio Capitone; qui procurator Asiæ sub Tiberio accusatus est in senatu à prouincialibus, quòd vim prætoris vsurpasset, militūque manu ad comitatum vsus esset: itaque conuictus, in exilium pulsus est Laudatur à Plutarcho Vticensis Cato, quòd quæstor factus, scribarum, officiorum, aliorūque generis eiusdem, minuerit eam prerogatiuam, quam longo tempore vsurpauerant: iussit enim ministros non magistros se esse meminissent. Sumptum est Em-

Præfecti
ministri
Principum.

blema ex Gabriæ apologis. Sic enim ille: Fons Emblematis.

ἄμοις ὃν ὁ παῖς ἦγεν ἀργυροῦν βρέτας,
ὁπερ σωμάτων πᾶς τις εἶ ἐκαστὴν ἴσῃ,
τύρω δ' ἐπαρθείς, μηδέλω μὲν ὃν ὁ,
ἤκουσεν, ὃ θεὸς σὺ, τὸν θεὸν δ' ἀγῆς.

Qui versiculi quoniam commodè (sed *αἰετρετικῶς*) redditi sunt à Gabriele Faërno Cremonensi, conferā huc perlibèter:

Simulacrum asellus baiulans argenteum,
Cūm id transeuntes flexo adorarent genu,
Sui hoc honoris gratia est fieri ratas:
Iamque insolenti elatus arrogantia,

Nolebat ambulare, donec asperō

Probè dolatus fuste clunes, audiit:

O stulte, non es tu Deus, sed fers Deum

SE NORIT HOMINEM, QUI MAGISTRATUM GERIT.

Fabulæ huius rationem vno disticho complexus est Ioan. Mercèrus, Hebrææ linguæ Doctor Regius: quod memini ab eodem non semel in suggestu obiter dictum:

Quid sibi vult asinus tergo mysteria portans?

Indoctos videas sepe præesse sacris.

*Quid per
asini sym-
bolum ve-
teres intel-
lexerint.*

Non erit à re alienum, si adiecero, asinum à veteribus Ægyptiis sapientiæ, fortitudinis, laboris indefessi, & frugalitatis esse symbolum. Qui enim sapientiæ sit operam daturus, eum oportet victu esse tenui, omnia quæ in vitam humanam cadere possunt, æquo ferre animo, neque ad ullam exandescentiã aut contumeliam sese conuertere. animo esse paruum, simplicem & inopem, vt asinus est, qui nullum inter carduos & lactucam discrimen faciat: nullum denique sit onus quod detrectet: & vbi opus fuerit, pro boue terrã proscindat, sitq; totius humanæ commoditatis assiduus minister, vt etiã quod adagio dicitur, portare mysteria compellatur. Lege Pierium Hieroglyph. lib. 12. Et huc quidem mihi meditantî, succurrit illa mordax & acuta Cornelij Agrippæ declamatio, quam De scientiarum vanitate inscripsit, ad cuius finem adiunxit Asini encomium. de quo homine quid omninò sentiam, nihil habeo necesse dicere: nisi quòd cum in litteras declamauit, videri voluit egregiè literatus: quanquam tamen non minùs apud sanos videatur aucupio vanitatis delectatus, quàm otiosè sollers in vanitate artium insectãda. Non possum præterire locum è Panegyrico Pliniano longè præclarum: Princeps (ait) vt se hominibus imperare norit, ita se ipsum hominem quoque esse cogitet. Itaque voces & laudationes quæ numini soli debentur, tanquam putidissimas assentationes oderit. Hæc ille.

*Asini en-
comium per
Cornelium
Agrippam.*

Isis.

Isidis effigiem, &c.] Isis, vxor Osiridis, Ægyptia dea, inuenit hordei segetem, vnde & Ceres appellatur. Eadem autem quæ Io, de qua Ouid. 1. Metamorph. Diodor. lib. 1. cap. 2. Cuius & meminit D. Augustin. lib. 8. cap. vlt. aliisque locis. Lactant. 1. cap. 11. & 15. quidque ea significetur, enarrat Macrob. cap. 20. primi Saturn. & postremò Lilius Gyrald. Syntagmate 12.

Pando

Pando dorso.] reflexo, curuo, propter impositū onus. Ouid. 4.

Metamor. Sustinet, & pando nō fortiter hærere asello. Idē 1. Fastor.

Venerat & senio pando Silenus asello. & 36

Usque piger pandi sergo residebat aselli.

Item 2. Amor. *Currit in immensum panda carina solum, & naues panda dicuntur* Lucretio lib. 5. id est curuæ, quod est epitheton solemne:

Tum mare veliuolum florebat nauibus pandis.

Verenda.] honoribus diuinis afficienda. Ouid. 9. *Metam. de Hercule flammis exusto.*

--maiorque videri

Cæpit, & augusta fieri gravitate verendus.

Habens mysteria.] Alludit ad paræmiā, ὅτι ὁ ἄγων μυστήρια. *Mysteria.*

Sunt autem mysteria arcana quædam vulgo minimè committenda, & iis tantum cognita, qui iisdem sacris initiantur; ἀπὸ τῶ μυστῶν τὸ σὸμμα, ab ore obsig nando. omnibus enim misteriis silentij fides debetur. De eo lusit nostro æuo festiuè; nec sine sale vir non indoctus, cum quo Lutetiz ante annos 25. ingenij cultum cœpimus, ait ille:

En tibi ὅτι venerandus ἄγων μυστήρια, rerum

Sacrarum custos præsidet immò sacri.

Ex quo altum spirans Superis sese aquat, & imos,

Obsæcra qua gestat, territat ore minax.

Quid facias illi? auricam sine rudere asellum,

Quam procul à sacris rebus abesse decet.

Hæc quidem tortā iustè in eos qui malis artibus ad rerum sacrarum irrepunt administrationem, quorum hoc nostro tempore numerus infinitus. Non mihi tempero, nisi & hoc aliud adijciam eiusdem.

Sarcinulis oneratur equus, sacra gestat asellus:

Munera partiri tam inalè, France, doles?

Hoc significat imperitos rerū, ac planè rudes admoueri honoribus tum ciuilibus, tum Ecclesiasticis, generosos, & eruditos ad infimas ablegari curas. Et quos ludos, fortuna, facis! imò quortus quisque qui non desperet, dum virtus nomen inane est!

Quà Dij vocant, eundum.

EMBLEMA VIII.

IN trivio mons est lapidum: supereminet illi
 Trunca Dei effigies, pectore facta tenus.
 Mercurij est igitur tumulus, suspende viator
 Sertà Deo, rectum, qui tibi monstret iter.
 Omnes in trivio sumus, atque hoc tramite vitæ
 Fallimur, ostendat ni Deus ipse viam.

Emblematis
fons.

Huius Emblematis character mihi viderur penè sumptus
 à Suida, ex quo didicimus Hermas esse Mercurij quas-
 dam statuas: quo loco adducit Meneclum quendam, siue Cal-
 listratem in opere de Atheniensibus, à varia porticu adusque
 regiam statuas esse, quæ Hermæ dicuntur: vnde locum id
 accepisse nominis ait, quia multæ ibi & à priuatis, & à ma-

gistratibus dicatæ essent, ex quibus quidam Hermæ Hipparchei ab Hipparcho Pisistrati dicebantur: fuisseque Hermas saxæas in ædium vestibulis & in fanis. Addit deinde *έρμαιον*, *Hermas* primitias esse ad statuas Mercuriales quæ in viis collocabantur à viatoribus: Itémque acervos lapidum Mercurio sacros in obscuris viis quæque non ita cognitæ essent peregrè eun-
ibus. Interpretes Homeri *έρμαιον* vocat, lapidum congeriem ad Odiss. β. *ντ λιθῶν Κορὸν* Epigrammatarius: & *έρμαιον λέγον* Helychius. Is honos congeriei siue cumuli lapidū, vi-
 rorum fortium tumulis solitas fuisse conferri testis est Paul-
 anias. Strabo: *ὅσα ὅλῳ δὲ τῷ ὀδῶν κῶ ἰδεῖν ἐκατέρωθεν*
πολλαχῶ ὡπερ ἔρμαια πῖρον ἠλιβατον σπογγύλον. Reperio &
 eiusmodi Hermas imponi solitas fuisse tumulis: ad propagā-
 dam defunctorū memoriam. M. Tullius 6. ad Atticum: Her-
 mæ tui pentelici cum capitibus æneis, de quibus scripsisti,
 iam nunc admodum delectant. Sed gymnasijs solitas fuisse
 consecrari Hermathenas, id est statuas Mercurij & Mineruæ
 iunctas, idem alibi significat Cicero: Quod ad me, inquit, de
 Hermathena scribis, per mihi gratum est, ornamentum Aca-
 demia proprium meæ, quod & Hermes commune omnium,
 & Minerva singulare insigne eius gymnasij. Didicimus ad
 hæc ex Stephano & Helych. Græcis auctoribus, Mercurium
 Hodium & Hegemonium fuisse priscis appellatum (*Ὀδὶ Ὁ*
κ) ἠγμονί (Ὁ ἔρμης)) tum à viis & semitis, in quibus statue-
 batur ad viam monstrandam peregrè proficiscētibus. Proin-
 de Hermæ, id est, statuæ Mercurij, & lapidei lignicive cippi
 solebāt in triuijs erigi ad indicanda viarum discrimina, quæ
αὐτῷ δέον εἰς πᾶσαν πρῆξιν ἠγμονί χεῖρῶν, ait Phurnutus.
 Viatores itaque statuis solebant lapidum acervos cumulare:
 sic enim Deum putabant honorari, ea sci icet re quæ in pro-
 priu esset & obuia: vel quòd ita viam repurgare viderentur,
 vel quòd eo lapidum cumulo Dei effigies prætereuntibus
 esset notior. Vlpianus, auctor Græcus, annotat adorationē
 Demosthenis aduerius Leptinem, Hermas, id est, Mercurios
 eiusmodi fuisse quadrangulos, superiore parte Mercurij fi-
 guram referentes, inferiūs inscriptiones viarum ostenden-
 tes. Quæ de re Gyraldus Syntagmate 9. Iuuenalis huc respe-
 xit, cum ait, *truncòque similimus Hermæ*; & Prouerb. Mercurio
 dextro, & Mercuriale, & Bifrons Mercurius. Hoc autem
 quasi ænigmatio monemur, ea tantum sequenda esse, ad quæ
 Deus & natura nos idoneos esse voluit, cum summa fatuira

*Hermas**Hermathe**Mercurius*
cur Hodius
& Hegemonius dē-
*ctus.**Mercurij*
*officia.**Hermas.**Sequenda*
natura.

tis & dementiæ sit, aliquid inuita, quod aiunt, Minerua suscipere & persequi. Rectè dicebat Cato apud Ciceronem, naturam optimam ducem sequendam, nihilquæ aliud fuisse olim gigantum more bellare cum Diis, nisi naturæ repugnare. Sed & D. Paulus adhortatur, eam vt sortem vitæ quæ rationem teneamus, cui nos Deus addixit. Sed quoniam menti humanæ ea est innata cæcitas & ignoratio, vt qua via sit eundem planè ignoſcet, omni piæ vitæ cultu, & summiſſa mente ad eum perſugiendum eſt qui ſe viam, qui veritatem, qui vitam eſſe falſus eſt; quem qui ſequitur, in tenebris non ambulat: conuinuóque illud Dauidicum nobis ardenti animo repetendû, *Ἰωάννου μοι κώριε ὁ δὸν ἐν ἡ-πορδὶ σου*: Oſtende mihi, Domine, viam in qua ambulem. Certè & Socrates apud Platonè in Critone, pergendum ea ſolùm eſſe via, qua Deus nos ducit, aſſeuerat. Quò pertinet illud Perſij è 3. Satyra:

-- diſce quem te Deus eſſe

Inſit, Et humana qua parte locatus eſ in re.

Ceterùm ne tranſiliam quod ad rem pertinere videatur, hîc Mercurij nomine olim Deorû nunciij, vel ſacras litteras (quæ nobis diuinam voluntatem aperiuunt) intelligimus: vel Prophetas & Doctores, ſacri & cæleſtis oraculi nuncios, ex quibus orthodoxam ſalutis æternæ viam & rationè excipere eſt neceſſe. Serra autem ſuſpenſa honorem cultûmque aliquem obſeruantix exhibendum eſſe ſignificant. Hoc addam poſtremo: videri hoc Emblemata non malè referri poſſe ad cuiuſque vitæ genus & inſtitutum, ad quod ingrediendum cum difficile ſit, opus eſt aliquo Mercurio, id eſt præceptore ſeu doctore, qui viam doceat.

Mercurij eſt igitur tumulus.] In alijs quibuſdam exemplaribus legitur *Cumulus*: ſed vtraque lectio tolerabilis. *Tumulus* quaſi tumèſ tellus, pro ſepulchro frequentiùs uſurpari ſolet. Qui verò loco vocabuli *tumulus*, aut *cumulus*, legi malunt, facies, non mihi probantur: quia vocabulum, facies, pro effigie aut ſtatua hîc veram Latinitatem non ſapit. Non deſtinam priùs, quàm quod improba lectioe obſeruari, ſtudioſis rerum antiquarum communicem. Olim conſuetudine receptum fuit, vt ſuperſtitioſi temerè oblatos in via lapides ſtipitèſque, tanquam numina colerent. Apuleius de Aſino: Neque iuſtiùs religioſam morã viatori, obiecerit, aut arã floribus redimita, aut ſpelunca frondibus inumbrata, aut quercus cornibus onerata, aut fagus pellibus coronata: vel enim

1. Cor. 7.
Ephes. 4.

Psal. 143.

Quid nomi-
ne Mercurij.

Serra.

Tumulus.

colliculus sepimine consecratus, vel truncus dolamine effigiatus, vel cespes libamine humigatus, vel lapis unguibus delibutus. Propertius:

Et quicumque facer, qualis ubique lapidis.

Xenophon: *καὶ τοὺς μὲν ἐδ' ἱερῶν, οὐτε βωμῶν, οὐτ' ἀλλῶν τῶν θεῶν ἐν δέντροις, τοὺς δὲ καὶ λίθους καὶ ξύλα τὰ πρῶτα, καὶ θύρα σέβει.*

Suspende viator Sarta Deo.] Plinius historiarum mundi 21 cap. 2. De coronis qua statuis Deorum appendetur.
Inter sacra tantum & bellicos honores, coronis nomen suum vindicantibus Idem. 3. cap. Et iam tunc coronæ Deorum honos erat. Quibus ex locis intelligimur, coronas statuis rebusque sacris olim solitas appendi. Quod si quis auctoritatem etiam aliorum sibi dari postulet, adferre possum Apuleium, qui sic 3 De asino aureo: In ipso verè meditullio, inquit, Hipponæ Deæ simulacrum residens ædiculæ, quod accuratè corollis roseis, & quidem recentibus fuerat ornatum. Et 4. lib. Iamque per plateas comitantem, populi frèquenter floribus fertis, & solutis adprecantur. Idemque libro undecimo, simulacrum Lunæ describens: Corona, ait, multiformis variis floribus sublimem distinxerat verticem. Et paulò post: Dextra proferens sinistram Deæ coronam, mihi etià Hercules coronam consequenter. Idemque: Nam sibi visus est quiete proxima, dum magno Deo coronas exaptat. Ad hunc veterum ritum respexit Ovid. Fastorum 2. de Arione loquens, qui citharædus à piratis captis, iamque de vita desperans.

---capit ille coronam

Quæ possit crines, Phæbe, decere tuos.

Apponam & Tertulliani locum è libro De corona militis, ubi ait Pandoram primum à Charitibus coronatam, honoris causa scilicet, cum à Diis omnibus muneraretur.

Viator.] quicumque sis hac in vita hospes, ut omnes reuera sunt. Plato vitam nostram modò viæ, modò peregrinationi similem facit. παρεπιδημία γὰρ ἴσθι. *Viatores homines.*

Omnes in trivio sumus, &c.] Iuxta Ovidianum, illud. Fastor. 5.

Vt stat, & incertus, quæ sis sibi, nescis, eundem,

Cum videt ex omni parte viator iter.

Theognis: *ἐν τριῷ δὴ ἕστηκα*: In trivio consisto, ut enim viam sæpe pro consilij ratione poni solemne est Græcis: sic *τρεῖς δὲν* pro incertitudine consilij. Itaque Plato 7. Legum, *κατάπερ ἐν τριῷ δὴ γινόμεθα* &c. monet ne ad rem novam & inusitatam amplectendam accutramus, sed consistamus, qua-

si ad triuium aliquod uenerimus. & Minutius Felix in Octa-
 vt qui rectam uiam nescit, ubi, ut sit, in plures una diffinditur,
 hæret anxius, nec singulas audet eligere, nec uniuersas pro-
 bare: Sic cui non est veri stable iudicium, &c. Sic hac in uita
 tot tâtaque sese offerunt difficultates & salebræ. Adde quod
 tam crassa, tamque supina hominum mētibus insita sit igno-
 ratio, ut quid potissimum sequi debeat, quiuis ignoret, & ni-
 fradius ope cælesti, in certam aliquam uiam se recipere nō
 potest: Dicebat enim ipse salutis instaurator: Sine me nihil
 quicquā efficere potestis. Nec uerō sumus idonei ad aliquid
 uel cogitandum tanquam ex nobis; sed si ad aliquid idonei
 uideamur, id certē ex Deo est, ait D. Paulus; 2. Cor. 3.

tramite uite.] curriculo uitæ & decursu. Toto disticho ean-
 dem continuat ἀλληγορίαν à uiatoribus. Trames, transuersa
 & obliqua semita.

ostendat mihi Deus ipse uiam.] Allusio ad illud Pindari: Διὸς ἐν
 προοίμιῳ, ab Iouis proœmio. quo significatur conatus omnis
 nostri principium à Deo sumendum esse. Aristides oratione
 panegyrica: ἀλλ' ὅππερ ἔρη Πίνδαρος, θεοῦ δειξάντ' ἀρχῶν,
 οὐδὲν δὴ τὸ καλὸν. Sed, ut ait Pindarus, Deo initium osten-
 dente, nihil erit impediti. Item auctor alio loco eandem
 sententiam usurpauit: θεοῦ δὲ, οἷσι Πίνδαρος, δειξάντ' ἀρ-
 χῶν, εὐθεὶα δὴ χέλευθ' εὐρεῖν τὸ προκειμένον: Deo initium
 monstrante, ait Pindarus, facilis est semita ad inueniendum
 quod propositum est.

Fidei symbolum.

EMBLEMA IX.

STET depictus HONOR Tyrio velatus amictu,
 Eiusque iungat nuda dextram Veritas.
 Sitque AMOR in medio castus, cui tempora circum
 Rosa it, Diones pulchrior Cupidine.
 Constituunt hæc signa Fidem, Reuerentia Honoris
 Quam fouet, alis Amor, parturitque Veritas.

EX antiquissimo marmore, quod etiam visitur hodie Ro-
 mæ, sumptum Emblemata. Est autem Fidei simulacrum,
 quod imagine imberbi sed ætate matura, cui adiectum no-
 men HONOR. Hic VERITATI, quæ virginea est facie,
 manum porrigit: in medio AMOR puer. His tribus simula-

Vnde tra-
 ctum Em-
 blema.

*Fides ad-
infectis cau-
si desiri-
pla.*

Fides quid.

*Veritas
nuda.
Honor.*

*Pudici-
tator.*

*Sanctus
regis
Saniis
præfigura-
ta.*

*Iupiter
Pistius,
Sanctus,
Sagus.*

*Fidij simu-
lacrum.*

cris **FIDES** describitur; quippè quæ veritate, honore & amore nitatur. Veritatem matrem habet illam quidam nudam & simplicem, non comptam fuce aliquò, non velo tectam. Et quidem fides definitur, dictorum conuentorùmque constantia & veritas, quæ idèò parentem habere Veritatem dicitur, & eam nudam, quod in pactis, conuentionibusque nihil fucatum esse, aut à verò alienum debeat: cui proximus Honos & porrecta dextra, tanquam stabilis cuiusdam, firmique pacti pignus. Is Honos purpurea indutus veste, quod veritas facillimè possit imminui & labefactari, nisi adsit honoris & reuerentiæ honesta ratio, qua eadem fulciri opportunè & cū dignitate possit. Et hunc quidem honorem, ut virtutis præmium, & honestatis omnis tanquam patrem nutricium, pictores & plastæ nobis adumbrarunt. At locum medium occupat honestus Amor, qui veritatem & honorem nexu firmo colligat & deuincit Nisi enim tanquam condimento aliquo amicitia & benevolentia mutua consocientur hæc inter se, honos nempe & veritas, nulla erit fidei constantia, nullaque certitudo. Scio id etiam non incommodè referri posse, ad antiquam illam veterum Sabinorum præfigurationem sacrosanctæ *regis* Θ , apud quos, diu ante **CHRISTI** seruatoris aduentum, erat simulacrum triplici facie, cuius etiam nomè triplex, nempè Sanctus, Fidius, & Semipater: hæud dubiè præcipuum religionis Christianæ mysterium repræsentans. Quod ab Ouidio describitur *6. Pastor.* Sanè Dionys. *Halicarn.* lib. 4. ait Iouem, Pistium esse dictum, quem Romani Sanctum appellabant, qui & Sagus, Pistius, Sancus, & fidei sponsor aliis nominibus efferebatur. Coniicere est Pistium eundè fuisse cum Fidio. Nam ut *mis* Græcè fides, ita *mis* Θ & *mis* Θ , Fidius nominari commodè potest. Sed & hodie in Romanis antiquitatibus Fidij simulacrum ita effectum conspicitur Marmor est in fenestræ modum formatum, in quo tres imagines effectæ statuuntur: Dextra quidem virilis habitu pacifico, sinistra verò ut muliebris, eodem habitu, coronam in capite lauream gestans, quæ dextram dextræ iungat cum priore imagine. In harum duarum medio ingenui pueruli effigies cernitur, cuius supra caput hoc legitur, **FIDII SIMVLACRVM**: apud imaginem dextram virilem **HONOR**: in sinistra imagine muliebris, **VERITAS**. Gregor. Gyrald. *Syntag.* 1.2 & 10. *Historiæ Deorum.* Porro id mihi in memoriam reuocat quod Athenæus lib. 13. tradit, in gym-

nassis olim vnâ consecratos Amorem, Mercurium, Herculem: quorum ille secundus orationis: tertius roboris præses habeatur: quibus coniunctis amicitia, concordiaque nasci solet.

Sec. depictus Honos, &c.] Honorem pro deo coluerunt veteres, vt etiam Fidem & Virtutem. & Ouid. Fast. 5. ex Honoris, & Reuerentiæ coniugio ortam esse Maiestatem voluit. Plin 35. cap. 10. August. De ciuit. 4. cap. 21. & 24. Adijciam obiter: Amor honori adiunctus verecundiam creat, imò verò ipsamet verecundia dici nō ineptè potest. quo spectat illud M. Ciceronis ex Lælio: Maximū ornamentū amicitia tollit, qui ex ea tollit verecundiā itaque in ijs perniciosus est error qui existimant libidinum, peccatorumque omnium patere in amicitia licentiam.

Honos
Dicitur.

Tyrio amictu.] purpurea veste. Ex Tyro vrbe Phœnicia cōchylia, & murices aduehuntur, quorum sanguine fit purpura. Plinius lib. 5. cap. 19. Nunc omnis eius nobilitas conchylio atque purpura constat. Et lib. 35. c. 6. Quare Puteolanum potius laudatur, quàm Tyrium aut Gætulicum, vel Laconicum, vnde pretiosissimæ purpuræ? De purpuræ inuentione, si vacat, lege Cassiodorum initio lib. 1. Variarum formularum.

iungas nuda dextram VERITAS.] Fingebatur ἀληθία, vt scribit in Amphiarao Philostratus, virgo niueis induta vestibus. Hippocrates in quadam ad Philoxæmenem Epistola, eam depingit mulierem pulchram, magnam, simpliciter ornata, illustrem ac splendidam, cuius oculorum orbis pro lumine nitebant, vt astrorum & stellarum fulgorem viderentur imitari. Nuda hîc dicitur, quòd qui eam colunt, aperti sunt ac simplices, nullo modo fraudulentis, aut insidiosis; aut quòd veritatis oratio simplex esse debeat, aut quòd in luce & oculis omnium agnosci velit. Hinc Horat. 1. Carm.

Veritas
Dea quomodo picta.

Nuda Veritas cur.

— & Iustitia soror

Incorrupta Fides, nudaque Veritas.

Ceterum Fidei symbolum in dextris iunctis conspiciebatur; *Dextra* idque Numæ Pompilij instituto. Moris etiam fuit vt fidei *Symbolum* faciendæ & comparandæ gratia dextras coniungeret. *Fidei.* Quod multis auctorum meliorum locis facile est obseruare. Veritatis nudæ rationem docuit lib. 44. Hieroglyphicôn, Pierius: symbolum verò dextrarum coniunctionis, Gyrald. 1. Syntagmate *Historia* Deorum: post ceteros omnes vir eruditus

Cælius Curio appendice Hieroglyph. Pierij quædam non
penitenda retulit.

Diones pulchrior Cupidine.] De duplici Cupidine, & Venere
duplici, maturius postea. Dione Veneris mater ex Ioue, vnde
Venus Dionæa. Virgil. 3. Æneid.

Sacra Dionæe matri, diuisquæ ferebam.

Appendix

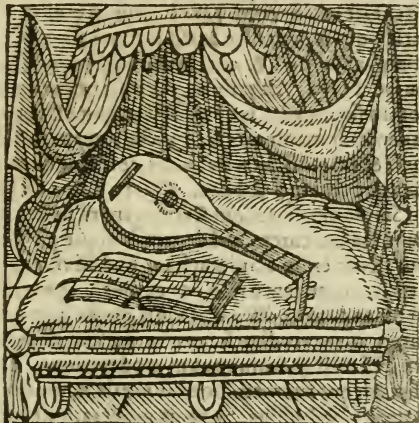
Id facile traduci potest ad amorem, reuerentiam, fidem pa-
rentibus debitam à liberis: ad cõiugum necessitudinem, tum
obsequia quæ præstanda veniunt principibus, magistratibus,
præceptoribus, a quibus vel sustetamur, defendimur, libera-
liter educamur. In fide coniugum honos, amor, veritas: ho-
nos ex opinione virtutis, amor propter officia mutua, vitæq;
huius communis vsibus necessaria: veritas, vt sancta isthæc
coniunctio procul absit ab omni fuce, & simulatione, quàm
in primis deceat constantia & veritas, quod vnum. Societatis
omnis ac concordia certissimum firmamentum. De fide quæ
debetur principibus viris, alio loco. Sanè debent serui domi-
nis reuerentiam, obseruantiam, obsequium, vt meminerint
se subesse aliquo iure gentium; pudore & liberalitate non
vi parendum, verè non fictè, aut dicis causa officium facien-
dum.

Fœdera.

Ad Maximilian. Mediolan. Ducem.

EMBLEMA X.

HANC citharam, à lembi qua forma halieutica fertur,
 Vendicat & propriam Musa Latina sibi,
 Accipe Dux: placeat nostrum hoc tibi tempore munus,
 Quo noua cum sociis fœdera inire paras.
 Difficile est, nisi docto homini, tot tendere chordas:
 Vnâque si fuerit non bene tenta fides,
 Ruptâve (quod facile est) peris omnis gratia conchæ,
 Illêque præcellens cantus, ineptus erit.
 Sic Itali coeunt proceres in fœdera: concors
 Nil est quod timeas, si tibi constet amari.

*At si aliquis desciscat (vixi plerumque vidimus)
In nihilum illa omnis soluitur harmonia.*

P Rincipi suo indicat, quanta vis concordia sit, sumpta
comparatione à lyra temperato, aut confuso concentu:
ca enim constans ex summis, mediis, & infimis chordis con-
cinnam reddit harmoniam, si tamen eam vir artis peritus ap-
tauerit. Eodem modo Respublica omnis ex diuersis hominū
constata generibus, concordia pace ligatur, si modò Princeps
nata fuerit, qui & consilio & vsu rerum valeat, quiq; be-
nevolentiam, assensum, & commune pacis vinculum inter
ciues fouere norit. Ea ratione præ alijs quotquot vsquam
fuerit ab omni seculorum memoria, terrarum Dea gentium-
q; Roma mansit incolumis & inuicta, quandiu Principes
habuit pacis & trāquillitatis studiosos, eosdemq; auctori-
tate dignitateque commendabiles. Cicero libris de Republi-
ca, inducit Scipionem eum, qui Carthaginem deleuit, de Rei-
publ. statu verba facientem, quādo iam iamq; peritura præ-
sentiebatur. Cū enim Scipio in libri fine dixisset, Vt in fi-
dibus ac tibijs, atque cantu ipso ac vocibus, concentum esse
quendam tenendum ex distinctis sonis, quem immutatum ac
discrepantem aures eruditæ ferre non possunt, eumque con-
centum ex dissimillarum vocum moderatione, concordē
tamen effici & congruentem: sic ex summis & medijs, & in-
fimis interiectis ordinibus, vt sonis moderatione ciuitatem
consensu dissimillimorum concinere: & quæ harmonia à
musicis dicitur in cantu, eam esse in ciuitate concordiam, ar-
tissimum atque optimum omni in Repub. vinculum inco-
lunitatis, quæ sine iustitia esse non potest. Quod à Cicero-
ne petum constat è 4. De republ. Platonis, cuius hæc verba:
ὄρας οὐκ, λυδ' ἐγὼ, ὁ πέπεικῆς ἐμαντὰ ὀμέδα ἀπ, ὡς ἀρμό-
νιᾳ πνι ἢ σωφροσύνῃ ὁμοίονται; τὶ δὴ ὅτι ἐχ' ὡσπερ ἡ ἀνδρεία καὶ
ἡ σοφία ἐν μέρῃ πνι ἐκαστέρῃ ἐν ἑσᾶ ἡ μὲν σοφία, ἡ δ' ἀνδρείαν
τῷ πόλιν παρέρχεται, ἐχ' ὅτι τῷ πόλιν ποιῆται αὐτῇ, ἀλλὰ δὴ ὁ-
λης ἀτεχνῶς τέταπται διὰ πᾶσων παρεζέμεν ἑξιάδοντας
τῆς τε ἀδενεσάτης ταυτῶν, καὶ τῆς ἰχυροτάτης, καὶ τῆς μέσης,
ὡ μὲν βέλῃ, φρονήσῃ, εἰδὲ βολῃ, ἰχυρῃ· εἰ δὲ πλῆθος ἢ χεῖμασιν, ἢ
ἄλλῳ ὁ τρωῦ τῷ τοῖστων. ὡσεὶ ὀρθοῖα τ' ἀν' εἰσέρχεται τῷ τῷ
ὁμόνοιαν σωφροσύνῃ εἶναι χεῖρον ὅτι καὶ ὁμείνον ὅτι φύ-
σιν ἑξυμφωνίαν, ὅποτερον δ' εἰ ἀρχὴν καὶ ἐν πόλῃ καὶ ἐν ἐνὶ ἐκ-
σφ. Hæc ex Cicero. lib. De Repub. retulit D. Augustinus lib.

*Reipubl.
cum lyra
compara-
tio.*

*Locus infi-
guis è 2. de
Repub. Ci-
ceronis.*

3. cap. 11. De ciuit. Dei. Sed hoc loco non erit alienum, ad-
 uertere, Romanos veteres per Lyræ Hieroglyphicum con-
 cordiam designasse. vt & veteres alios quosdam hoc eodem
 symbolo, intellexisse iudicium compositum, cōcordiam inæ-
 qualium, rectam bonamque institutionem, rationem, amo-
 rem, sedatum animum, & alia plura; vt non temerè ad con-
 cordiam suadendam symbolum ab Alciato videatur excogi-
 ratum. In lyra enim diuersæ chordæ simul componuntur, &
 ad eundem tonum temperantur quod prudēs & sedatus ho-
 mo præstat vel in suis affectibus rationi subijciendis, vel in
 œconomia moderanda, vel denique gubernatione Reipubl.
 in quibus homines variæ ac diuersi, cum singuli sint, nō pos-
 sunt non habere singulas de rebus opiniones: sed sapientis
 tamen Principis moderatione ij omnes in vnum quasi har-
 moniæ concentū conueniunt. Isidorus Cynicus meritò Ne-
 ronem increpabat, quòd cum Musicæ arti operā daret, Nau-
 pli mala bene caneret, sua verò bona malè disposeret; neq;
 sibi vllum in vita concentum proponeret. Et Diogenes Mu-
 sicos stultitiæ arguebat, qui lyrae chordas optimè iuxta suæ
 artis leges compararent, animum verò minimè composerēt.
 Ea quidem ratio fuit, cur Plato animum harmoniæ & con-
 centus nomine appellarit: & Aristophanes sapientem homi-
 nem & Gratiis ornatum, optimum Musicum & citharœdum
 esse dixerit. Nam idem Plato putauit Musarum nomen à
 μῦσι, quod sonat idem ac honestè instituere. Sed inter cete-
 ras symboli huius significationes, mihi placet admodum ea,
 qua ratio, qua mens, qua iudicium, & recti perspicentia in-
 telligitur. Sic enim plerique optimi scriptores (inter quos
 principatum quendam sibi suo iure Cicero vendicat) concor-
 diam à corde desectunt: cor enim animus videtur, eò quòd
 in corde sit animi principatus: vnde concordēs, vecordēs, &
 excordēs denominantur. Alij concordiam à chorda deriuari
 malunt, quòd variæ chordæ cantum vnum faciant. Iam verò
 quia studiorū cōsensus atque similitudo amorem pariat, Pla-
 toni lyra consecratur, & numeratur inter ea quæ sunt amoris
 monumenta. Cum enim in se lyra suauitatē Musicā contineat,
 non malè videtur habere quandā cum Venere, Amore, Gra-
 tijs similitudinem: quippè quæ blando ad se homines illicio
 pertrahat. Ceterum ea sedati animi iucunda grataque ima-
 go, imò verò laborum, studiorum & perturbationum dulce
 lenimen, bellè fuit institutis Lacedæmoniorum expressa, a-

Quid per
 lyram veteres
 intellex-
 erint.

Concordia
 vnde dicitur.

pud quos erat solenne, vt ad lyrae aut tibiae, vt alij volunt, sonum aciem instruerent: & Achilles non alia ratione furibundum animū sedabat, quā lyrae modulis: vt planē mihi Hieroglyphicum istud mirabile esse videatur. Sed de lyra plus satis, & fortasse *πάρεργα*: nisi quod huc referrem lubens, quae de lyra retulit Stobaeus ex Euryphamo Pythagoreo cap. *ᾠδὴ Δδαιμονίας*, quo loco humanam vitam cum lyra non incōcinnē confert. Non possum etiam, quin hoc loco memorē, quae Diogenes Pythagoreus disputat apud eundem Stobaeū, cap. *ᾠδὴ βασιλείας*, Regis esse munus vt Rempubl. lyrae instar moderetur; nempe, vbi prius sibi ipsi imperet ex praescripto legis: quippe qui nosse debeat populi, quem sibi commissum habeat, harmoniam & concentum ad eam legem sibi accommodandum esse.

Lyra seu testudo.

Hanc citharam, &c.] Hic lyram pro testudine, quae vulgō est Lutina accipit: cuius inuentionem Mercurio referunt. Polydor. lib. 1. cap. 15.

Lemby.

ἁ λεμβί quae forma halieutica.] quae formam habet lemby nauiculae breuis & celerrimae. Lazar, Baiffius lib. De re nauali.

Halieutica.

Halieutica autem per similitudinem scaphae piscatoriae. hinc Halieuticum opus, in quo de piscibus tractatur. *ἁλιῶς* enim piscator, vt Ouidius Halieuticon opusculum scripsit: quod tamen plerique viri docti Lucano tribuunt. De Halieuticis quaedam Plinius lib. 32 cap. 2.

Lyra inuentiv.

Vendicat & propriam, &c.] Vendicat sibi propriam quantumuis, inuentionem tamen Graecis debet. Sed Italos id sibi vendicare suspicor, quod apud eos lyrae vsus sit frequens habitus. Non erit incommodum repetere, quae de Musicae prima inuentione collegit Polydorus Virgil. lib. 1. cap. 15.

Quo noua cum sociis, &c.] Historias Italicorum bellorum tibi cōpares ex P. Iouio, Guicciardino, & aliis permultis, si vacat. *gratia.]* concentus, decorum, suauitas.

concha.] lyra, testudinis.

Optima principis custodia quae.

Nil est quod timeas, si tibi constet amor] *ἡδέσις* admodum efficax, planēque iis necessaria, qui suum imperium volunt esse stabile & permanens Sic Iocrat. ad Nicoclem: *ουλακαλι ἀσφαλες ἀπὸ τῆς ἡγῆς σωματὸς ἐστὶ τῶν τε τῆς φιλῶν ἀφ᾽ ἐπιπέδου καὶ τῆς πῆλιτων πείνοισιν, καὶ τῶν σαυτῆς εὐρόνησιν. Διὰ γὰρ τῶν καὶ κτῆσιν καὶ διασώζειν τὰς τυραννίδας μάλιστ' ἀπὸ δυνάετο.* Et Claudian.

Non sic excubiae, non circumstantia pila,

Ὡς θεωρεῖται ἀπορ. —

Præclarè Agesilaus, cùm rogaretur cur Sparta nõ cingeretur
mœnibus, ciues armatos, & inter se consentientes, satis esse
ad vrbis præsidium respondit. Dicebat etiã ciuitatem non
saxis, aut vallibus, sed incolarum virtute muniri, quos nimirũ
si iungat concordia, nullus potest firmior esse murus. Ad id
respexit Cicero 2. Philip. Nonne igitur milites perire est me-
lius, quã in sua ciuitate sine armorum præsidio non posse
viuere? Sed nullum est istuc, mihi crede, præsidium charita-
te & beneuolentia septum oportet esse, non armis. Plutarch.
ἐν πολιτικοῖς ὄργανοις, nihil commendatius esse viro
ciuili ait, quã ut suos ciues amicitia mutua, concordiaque
deuinciat, litium & discordiarum occasionem omnem tollat.
λεῖπεται δὲ τῷ πολιτικῷ μόνον οὐκ τῷ ποικιλοῦν ἐργῶν, ὁ
μηδενὸς ἐλαττον ὄντι τῷ ἀγαθῶν, ὁ μωνοῖαν εἰποιεῖν καὶ βιλίαν
πρὸς ἀλλήλους ἀεὶ τοῖς σωοικῶσιν ἐριδας δὲ καὶ διχορροσῖνας
καὶ δυσμωρίαν ἐξαιρεῖν ἀπασαν. &c. Nec verò aspernãdã vox
est Agesiclis, qui rogatus, qua ratione Princeps tutus haberi
absque stipatoribus & satellitio posset: Si subditis ita impera-
ret, vt pater liberis. Quid enim Pericãdri vel Antigoni præ-
clara huc responsa cõferam? Horũ enim alter dicitabat, sum-
mã opẽ nitendũ esse iis, qui tutò regnare vellent, vt beneuo-
lẽtia potius quã armis stiparentur: alter, amicis suadẽtibus,
vt si Athenas caperet, firmis & validis eam prædiis muniret,
rectissimè dixit, nullum imperij firmius & stabilius esse præ-
sidium, quã ciuium beneuolentiã. Idẽmque penè Synesius:
Ἄνοια μὴ καὶ μάλιστα βασιλέως ὄντι ἰχυροῦν φυλακτήριον.
Nec verò mihi temperare possum, quin adiciam istuc ex A-
rato Plutarch. Veram ac stabilem ciuium beneuolentiam, op-
timam esse Principis custodiã v̄den, ὅς ἀλλήλων καὶ βέβαια
Ἄνοια φυλακτήριον ἀνδρὸς ἀρχόντος. Grassatores enim & la-
trones sese tutantur præcipitiis & rupibus, quantũ possunt:
Regi autem nihil fidẽ & beneuolentia suorũ firmius aut mu-
nitius esse vnquam potest.

desciscat.] discordet, aut factiones concitet.

solvitur.] dissoluitur.

harmonia.] fidium concordia & concertus, ab ἀρμόζειν,
coaptare Fab. c. 10. lib. 1. Instit. Orator. & Macrobian. i. Saturn. c.
6. Laudatur Iustiniano, Nouella constitutione 8. καλή τε καὶ
σύμφορον ὅτι πάντες ἀρχόντων καὶ τῶν ἀρχαίων ἀρμονία: qua so-
luta, sequitur ἀταξία & perturbatio omniũ Reipubl. ordinũ.

Harmonia
valedicta.

Appendix.

nil est quod timeas, si tibi cōstat amor.] Pulcher locus apud Plin. Panegyrico, vbi confert securitatem sub Traiano cum Domitiani meticuloso, & impotenti imperio: Quanto (ait) nunc tūtor, quantō securior eadem domus, postquam eius non crudelitatis, sed amoris excubiis: non solitudine & claustris, sed ciuium celebritate defenditur? & quid ergo? discimus experimento fidissimam esse custodiam principis, ipsius innocentiam. Hæc arx inaccessa, hoc inexpugnabile munimentum munimento nō egere. Frustra se terrore succinxerit qui septus charitate non fuerit: armis enim arma irritantur. Hæc Plinius grauissimè, vt fere omnia. Memineram alioqui ex Volcãtio Gallicano in Auidio Cassio, bonos principes illætos: contrà iure occisos tyrānos, fermè omnes tradit. Ælian. var. hist. Occurrebat illud principis cordati ex Plutarcho, regum Apophtegmatiss: déuictis Græcis, cūm quidem ipsi cōsulerent, vt præsidijs vrbes contineret: malim, inquit, diu benignus, quàm breui tempore dominus appellari. ἢ μάλλον πολὺν χρόνον ἐδέσθην χριστός, ἢ δεσπότης ὀλίγον καλεῖσθαι.

Silentium

Silentium.

EMBLEMA IX.

CUM taceret, haud quiquam differt sapientibus amens:
 Stultitia est index linguæque voxque sua.
 Ergo premat labia, digitoque silentia signet,
 Et sese Pharium vertat in Harpocratem.

Id expressum est ἐν τοῖς Παιδαῖς, ἢ Anthologiæ Græcorum epigrammatum.

πᾶς πρὸς αὐτὸν ἀποκρίσας ἐροῦν μὴ τὰ ἴδιον
 τὸν λόγον ἐγκρίσας ὡς πᾶσι ἀσχετότατον.

Dum taceret in lectus, poterit cordatus haberi:

Is morbos animi namque tacendo regit.

Sic enim ferè non distinguitur imperitus à docto, à circumspecto prudētique homine imprudēs, si linguā cohibuerit. Eam

ob rem facile est conijcere, cur quos Homerus, ingeniorum vertex, sapientissimos effinxerit, eisdem & silentes ferè, aut certè paucilo quos esse voluerit Nouerat enim silentium, & parcum sobriumque orationis vsus, specimen habere grauitatis: contraque apud sapientes maximè, loquacitatem indicem esse stultitiæ. Neque enim alio nomine Therfitè morionem vituperatione dignum arguit, quàm quòd loquax esset, quàm quòd obstreperus, importunè garrulus & seditiosus. Is enim non propriè loquitur, non verba facit, vt alijs, sed tumultuatur: *θερότης μὲν ἀμείβετο ἐκαστόν*. Nestori còfultissimo seni tribuit orationem melle dulcius ab ore fluentem: *τῷ καὶ ὅτι γλώσσης μέλιτος γλυκίων ἔεν αὐτῷ*. Menelao argutam illam quidem, & nunquam à re discedentem breuiloquentiam: *παύει μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγῶς, ἐπὶ ὕπερ*. Vlyssi grandem & vehementem, sed diu tamen cogitandum facit, antequàm loqui incipiat. Rectissimè dictum est à quodam ex veteribus, loquendi magistros nos habere homines, tacendi verò Deos. Proinde vt laudatur *ἐχμυθία* Pythagorica: & Spartanus ille Lycurgus, qui suos à pueris silentio initiari voluit. Notum est adagium Græcorum, Tutum silentij præmium: & illud Simonidis. Locutum fuisse pœnituit, tacuisse verò nunquam. Succurrit Zeuxidis pictoris ad Principem Megabizum sermo. Is enim Princeps cum, animi causâ, in pictoris officinam descendisset, & vnâ cum suis de arte pingendi disputare ad ostentationem auderet: Cum primū huc venisti (inquit Zeuxis) & linguam continuisti, pueri mei nescio quid de te magni sibi pollicebantur, quippe qui tuum cultum tuamque purpuram obseruarent: sed vbi de arte, quâ non tenes, loqui cœpisti, te continuo vt ridiculum hominem esse putarunt. Quidam captiuus cum duceretur ad Antiochū regem, qui hominem comitabantur, iuebant esse præsentī animo, experturum fortasse regis clementiam, vbi ad eius oculos peruenisset: Nulla ergo mihi spes, inquit: alludens ad Iulium regem, qui iocus intempestiuè iactus homini fuit exitiosus. Meaitō apud Pindarum celebratur Thebanus Epaminondas, qui quanquam multa sciret, pauca tamen loquebatur. Et certè frequenter vsu venit, vt qui plus habeant pectoris, vt ita dicam, id est, in quibus & eruditio & prudentia maior, ij minus habeant linguæ. Demaratus cum in confessu quodam silisset, rogatus an id faceret stultitia, an sermonis inopia? Atqui, inquit, stultus nunquam tacere potest. Non

*Therfitis
Homericus*

*Nestor elo-
quii.
Menelai
oratio cor-
data.*

*Vlyssis ora-
tio vehe-
mens.*

*Pythago-
reorum si-
lentiū.*

*Megabizus
reprehensus
à Zeuxide.*

*Iocus in-
tempestiuus.*

*Laus Epa-
minondas.*

Demaratus.

possam transilire absque piaculo auream Zenonis vocem, qui Athenis exceptus à quodam Principe vnà cum regiis oratoribus (quòd enim ille sciret eos eruditis sermonibus oblectari, curauit & quosdã Philosophos arcessere) solus nihil dicebat. Itaque comiter à legatis appellatus: De te vetò, Zeno (inquit illi) quidnam sumus nostro Principi renunciaturi? Nihil, inquit, aliud, quàm Athenis esse senẽ, qui tacere sciat inter pocula. Quod non simpliciter dignum laude habitum est. magnum enim est senem taciturnũ esse, cum ea ætas sit admodum garrula: fortasse maius, quòd inter pocula, vbi non vno nomine ad loquendum homines prouocatur: denique quòd Athenis, vrbe omnium loquacissima. Itaque olim dictum est in nescio quem, qui quandiu siluit, tamdiu magnus & grauis habitus est: Philosophus hic videri poterat, si tacuisset. Pindarus Isthmiorum & Herodoti Thebani encomio, Sæpenumero tacuisse, gloriam maiorem afferre dicit: ἢ μὲν πολλὰ καὶ χεῖρὸν σιωπῆς μόνον, ὡς θυμὸν αὐτὸς ζῶν ἐρείπει. Ad eundem omninò sensum occurrat ex Plutarcho id, in quo gloriatur vel in primis Ino Euripidea nimirum se scire σιγῶν τε ὄππῃ δεῖ, καὶ λέγειν ἴν' ἀποκαλέεσθαι. Non desinam prius, quàm huc retulero pulcrum certè Pythagoræ Samij elogium, in quod scriptum reliquit Apuleius 2. Floridorum; quandoquidem de silentij laude mihi verba facienti occurrat, quod aliquis ex veteribus longè antè dixerat, nullos certè fore sapientiæ fructus, nisi qui à radicibus silentij proficiscantur: Sic igitur hic noster Apul. Tot ille doctoribus eruditus (Pythagoram intellige ab Ægyptiis, Chaldæis, Pherecide Syro, Antiximandro Milesio, Epimenide Cretensi, aliisque multis edoctus) tot tamque multi iugis comitibus disciplinarũ toto orbe haustis, vir præsertim ingenio ingenti, ac profectò supra caput hominis animi augustior, primus philosophiæ nūcupator & creditor, nihil prius discipulos suos docuit quàm tacere: primaq; apud eum meditatio, sapiẽti futuro linguam omnẽ coërcere: verbaque quæ volantia poëtæ appellant, ea verba detractis pinis, intra murum candentium dentium premere. Prorsus inquam hoc erat primum sapientiæ rudimentũ, meditari condiscere: loquitari, dediscere: &c. Idem fuit Iamblichi Pythagorei præceptum, γλώσσης ἀπὸ τῶν ἀλλῶν κερταί, θεοῖς ἐπιόμην. linguã cohibe præ alijs omnibus, ad Deorũ exemplũ. Sed ad id argumentum copiosè locupletandum, consulto repete quæ habet doctissimè congesta Plutarch. commentario

Zeno scribitur inter pocula taciturnus

ἔπειτα πῶς
ρῶεντα
ἐπὶ κτλ
δόντων:

De garrulitate, & tractatu de Ifide & Ofiride: quo loco docet quid olim Harpocrates apud Ægyptios mysterij habuerit. De silentij vtilitate Gellius lib. 11. cap. 10. Plin. 3. cap. 5. & 28. cap. 6.

Aments.

aments.] qui mente est minuta, vel qui à mente discedit, Varro. hîc, pro stulto, vel eo qui non malè Abderologus dici potest, id est stulta loquens, qui que nihil nisi nœnias, nugâsque meras effutiat.

Stultitia (si intel., &c.)] Stultitiæ argumentum manifestissimum est lingua effrenata. interpret est enim mentis & consilij.

Ergo premat labia.] Ad id Iuuenal. Satyr. prima, apparet alluisse:

-----digito compeſce labellum.

*Labra vna
de dicta.*

Labia.] Plutarchus 8. Symposiacôn, problem. 6. Labra, quòd iis cibus capiatur, appellationem sortita esse vult, id est, λαμβάνειν τὴν τροφὴν. Sed id fortè nihil ad rem, vt pluribus disputare, an labia, vel labias sit legendum neque enim me mouet Gellius & Apuleius, qui labias vsurpât in voce feminina. Gellius quidem lib. 10. Noctium, cap. 4. bis vsurpauit labias in feminino. Et Macrob. 2. Saturn. cap. 2. citat quosdam versiculos, in quibus est, Cucurrit ad labias mihi. Sanè Apuleius lib. 3. Asini aurei, dixit labias pendulas: lib. 10. contorta in modum linguæ extremâ labiâ gratissimum calicem vno haustu perhausi. hîc enim labia extrema, est septimus casus. Eodem: labias modicas ambrosio rore purpurantes suauari. At, quid opus pluribus? certè labias & labia citra differentiam veteres dicebant: quanquam Donatus ad Eunuchum distinxit non aptè profecto, vt labra superiora, labra inferiora sint; & virorum labra, mulierum labia; & labias asinorum: quod an verum vnquam fuerit, ceteris relinquo discutiendum.

digitòq; silentia signet.] Alludit ad illud Ouid. ex Metamor. ix.

Quique premit vocem, digitòque silentia suadet.

Martianus Capella lib. 1. Verùm quidâ redimitus puer ad os compresso digito salutari, silentium commonebat. Et Apuleius lib. 1. De asin. aur. At ille digitum à pollice proximum ori suo admouens, & in stuporem attonitus: Tace, tace, inquit, &c. Respexit autem ad id quod de simulacro Serapidis auctores referunt, cui prepositus erat silentij Deus Harpocrates, digito labia comprimens, aut Angerona ore fera obsignato. D. Augustin. De ciuit. 18. cap. 5. Gyrald. Syntag. 1.

*Serapidis
prepositus
Harpocra
tes.*

Digitoque silentia signet, Et sese Pharium vertat in Harpocratē.]
 Satis iam multa nos hactenus de ea re, sed nondum tamen satis, studiosorum desiderio volumus obsecundare, addamus itaque nonnulla licet. Harpocratis sigillum in annulis solitum gestari à quibusdam, ex veteribus testes sunt longè multi, suumque auctorem laudant Plinium: in causa autem fuisse putant, vti silentij fides indicaretur. Qua ratione Alexandrum Magnum existimo cum epistolam quandam matris Olympiadis conuiciis plenam aduersus Antipatri nomē vna cum Hephestione legeret, tractum è digito anulum ori illius appressit, tacitè quidem & amicè, sed reapse tamen silentium imperans. Quod mihi vltro reuocat in memoriam Titi Liuij imaginem à Patauinis supra Prætorij fores positam, habet enim ori appressum digitum: cuius gestus causas multi multas afferunt, sed qui ex aliis doctiores videri possunt, conijciunt id ea confictum ratione, quod is scribendo adeo multa sit complexus, vt scriptoribus aliis silentium videatur indixisse. Sed id ego quidem malim ad singularem hominis tum sapientiam, tum modestiam conuertere, vt qui multa scribendo, longè plura in hominum animos cogitanda infuderit, deque Romanorū origine ea non minus prudenter quàm scitè & verecundè tradiderit, quæ sine fabularum permistione dici non poterant: vel quæ si literarum monumentis credita extitissent non parum de dignitate & admiratione huius imperij deque nomine populi rerum domini detraxissent. Attigimus nonnulla de Angerona, cuius effigies ore fuit obsignato apud Romanos, vt silendum innueret in cuius tutela vrbs esset, quodque illi proprium nomen: ea nimirum superstitione capti, ne dij tutelares sacris quibusdam auocarentur. Et ea certè causa necatum, Valerium Soranum legimus, quod arcanum illud fuisset propalare ausus. Nullus enim est in litteris adeò mediocriter versatus, quin sciat ex veterum scriptis Romæ vrbs duo fuisse nomina, vnū apertum & vulgare Roma, à *ρῶν* puella Trojana, vel à fortitudine, aut etiam à Romo, quem Romulum postea dixerunt: alterum verò ignotum, sacris abditum, vel paucissimis cognitum, id nomen fuisse Anthusam didici. Plinius sic 3. lib. cap. 5. Cuius nomen alterum dicere arcanis ceremoniarum nefas habebatur. Iam verò quia Romani essent silentij tenacissimi, vt ebantur prima huius verbi litera, S, quæ tricliniorū foribus superponi erat solita, nimirum vt criminis silentiū in-

Harpocratis sigillum in annulis.

T. Liuij imago.

Romanis nominibus.

diceretur, & ne fidos inter amicos esset, qui dicta foras elimi-
naret, yt Flaccus ad Torquatam cauet, sed hæc hæctenus.

Reddere,
& succre
Harpocra-
tes, quid.

Pharium vertat in Harpocratem.] Apud Catullú reperitur for-
mula hæc loquendi prouerbialis, Patrum reddidit Harpo-
cratem: pro eo quod est imponere silentium. Idémque di-
xit, Et factum me esse puta Harpocratem: id est omninò ta-
citurnum & silentem Politian. Miscel. cap. 83. Prouerb. Red-
didit Harpocratem.

vertat in Harpocratem.] Verba Plutarchi sunt ex disputatio-
ne de Iside & Osiride: τὸν ἀποκράτην ἔτε θεῶν ἀτελεῖ καὶ νή-
πιον, ἔτε χερσῶν πινὰ νομισέον, ἀλλὰ τὸ αἰεὶ θεῶν ἐν ἀνθρώ-
ποις λόγῳ νσαρὲ καὶ ἀτελεῖς καὶ ἀδιαφρόντι προσάπτω καὶ σω-
φρονισήν. διὸ τῷ σώματι τὸν δάκτυλον ἔχει προσκείμενον, ἐχε-
μυθίας καὶ σιωπῆς σύμβολον ἐν τῷ μισορῆ μίμῃ τῆς χερσῶν
ἐπιπέροντες λέγουσιν, γλώσσα τύχη, γλώσσα δαίμων. id est,
Harpocrates non est habendus Deus imperfectus, aut etiam
infans, vel certè qui leguminibus præficiatur, sed præses atq;
censor aliquis nouæ imperfectæ & incompositæ hominum
de Diis sententiæ. Itaque & digitum ori admotum habet,
quod signum præ se fert taciturnitatis & silentij: proinde qui
mense Mesore offerunt ei legumina, dicere solent, *Lingua*
fortuna, lingua genius.

Non vulganda consilia.

EMBLEMA XII.

LIMINE quod caeco obscura & caligine monstrum,
 Gnosiacis clausit Dædalus in latebris,
 Depictum Romana Phalanx in prælia gestat,
 Semivirò que nitent signa superba boue:
 Nòsque monent, deb. re Ducum secreta latere
 Consilia: auctori cognita techna nocet.

MInotauri effigiem inter signa militaria Romanis ideò fuisse scribit Festus, quòd non minus occulta esse debeát consilia Ducù & Principum, quàm fuerit olim domicilium Minotauri labyrinthus: idò, vel maximè in bellicis expeditionibus obseruari debet. Ut enim momenti plurimùm ad victoriam habet taciturnitas, ita sæpenumerò ingentes adfert

*Minotauri
 effigies in
 signis militariis.*

Tiberius.

calamitates linguæ intemperantia. Dion auctor est, Tiberium Cæsarem, cum aliquando apud eum quispiam percontaretur, quid causæ esset cur sua consilia minimè committeret iis quibus tutò fidere poterat, respondisse aut nulli, aut paucis cognitum esse oportere Principis consilium. Id quod nouerat & Metellus Macedonicus, qui sci. citati cuidam ex amicis,

Metellus Macedonicus.

qua ratione tam subito consilio uteretur: Si ipsam, ait, vestem scirem consiliorum meorum esse consciam, eam confestim abijcerem. Etenim σύμβολον ἱερὸν ὄντι χεῖμα, Consultor res est sacra: proinde non cuius communicanda. Plutarch. περὶ πολυπραγμοσύνης οἱ τὰ ἑξῆς μυσθίωνων καὶ ζητῶντες, ποροναλίσκεσι τῆς γνώσεως ἑαυτῶς. Qui potèntiorum mala inquirunt, sæpe antè seipsos pessundant, quàm cognouerint quod querant et enim qui solis radios, & splendorem omnibus apertum diffusumque nolunt intueri, sed ad ipsum solem conuertunt oculorum aciem, excæcantur. Itaque Philippides Comicus,

Philippides Comici apud Lyfimachum.

cum Lyfimachus ipsi dixisset, se velle de suis aliquid rebus impartiri: Quid vis (inquit) ô Rex, modò ne quidpiam arcani. Quæ enim suauissima & visu pulcherrima Reges habent, ea liberè ostentari volunt, ut splendida conuiuia, opes, magnificentiam: si quid autem sit arcani, id quidem non est mouendum, neque vel minimùm attingendum, &c. Nota est historia de Fulvio, cui pessimè cessit, quòd arcanum Principis Augusti Octauij credere uxori nõ dubitasset. Scribit. Q. Curtius lib. 4. de Alexandri rebus gestis, Persarum morem esse ut arcana regum mira fide celent: ut non metus neque spes

Fulvio male cessit ob detectum principis arcana.

vocem eliciat qua prodantur occulta: vetus enim disciplina Regum silentium vitæ periculo sanxerat linguam grauius castigari, quàm vllum probrum: nec magnam rem sustineri posse putant ab eo, cui tacere graue sit, quod homini facillimum natura esse voluerit: hæc ille. Huc reponenda verba Cassiodori ex formula Notariorum, libro sexto Variarum: Non dubium est, ait, ornare subiectos Principis secretum, dum nullis estimantur necessaria posse committi, nisi qui fuerint si de magna solidari. Publicum est quidem omne quod agimus: sed multa non sunt antè scienda, nisi cum fuerint Deo auxiliante perfecta: quæ tanto plus debent oculi, quanto amplius desiderantur agnosci. Regis consiliū solos decet scire grauissimos. Imitari debent armaria, quæ continent monumenta chartarum, ut quando ab ipsis aliqua instructio quæritur, tunc loquantur. Totum autem dissimulare debent, quasi scientes ne-

sciant. Nam sollicitis inquisitoribus sæpè & vultu proditur quod taceretur, &c. Leo Imperator, lib. De bellico apparatu: In rebus (ait) occultis & abditis fideles adhibe tibi & temperantes viros & taciturnos, & qui in sua & non aliorum potestate sunt, cum secretæ res istæ, vt secretiores fiant minimè ad cognoscendum multitudine indigent. Onofander lib. De optimo imperatore, cap. De consilijs non euulgandis, scribit, Stulti inconsideratiq; esse temerè in vulgus consilium promere, & multitudini arcanū intempestiuè committere. Improbi enim, & qui de Republ. malè sentiunt, eiusmodi obseruant occasiones: quas nacti, in hostes confestim transfugiunt, cum nuncium allaturi, vnde sibi honores & præmia consequi possentur. Nec fuit vnquam vllus exercitus, de quo pleraq; ob causas tum liberi, tum serui in hostes haud commigrunt: vbi præsertim arcanum aliquod atque serium tractari sentiunt, vel conferendi manum, & præliandi tempus aduentare animaduertunt. Hæc ferè ille. Ceterùm acerbacertè lex fuit olim apud Ægyptios, qua iubebatur ijs abscindi linguam qui Reipubl. arcana, quæ tecta esse oportet, alicui detexissent, vt retulit Diodor. Siculus. Laudabile fuit institutum maiorū quo obseruabatur vt si quis de Repub. quidpiam rumore alioiue modo, id ad magistratum deferret antea, nèue cum alio quoquam cōmunicaret, ne inde publicis rebus detrimenti aliquid importaretur. Magistratus quæ accepisset, vel occultaret, si ita videretur, vel multitudini proderet. Eam ob rem Athenis, cum hospes venisset in officinam tonsoris, narrare cœpit victos esse Athenienses in Sicilia: tonsor statim ad magistratum renunciauit: hospes, quia non satis constanter affirmaret, vel quia urbem totam eo rumore perturbasset, vinctus, tortusq; est, donec certiore nuncio de vero constitisset. Reuera multùm refert in rebus tam magni momenti non temerè spargi rumores falsos, vel parum verisimiles, vnde ex summa profusaque lætitia mæror acerbissimus, summâque consternatio: aut contrà, ex mærore, lætitia nimia & immoderata, quo nihil vel corporum valetudini, vel publicæ securitati perniciosius. Referrem exemplū Val. Maximi de Publio Vatiene, sed obuium est cuique, lib. 1. cap. 8. cui etiam argumento bellè conuenit, quod idem scribit initio lib. 2. Valerius: singula enim exscribere non vacat. Interea tamen non prætermittā quod scribit Ammian. Marcellia. 21. apud Persas neminem consiliorū fuisse conscium,

*Reipub. ar-
cana non
euulganda.*

præter optimates taciturnos & fidos, apud quos silentij quoque numè coleretur. Vide Vegetium De re militari cap 6 lib. 3. Frontin. Stratagem. lib 1. cap. 1. Hæc cum essem commentatus illud iterum succurrit ex Platonis Theage. Consilium rem esse sacram. id est. *Συμβολον ἱερὸν εἶναι χεῖμα*: Cui conuenit quod effertur è Menandri *γνώμας*: *ἱερὸν ἀληθῶς εἶναι ἰ συμβουλίᾳ*. Reperitur & in Xenophonte *ἢ λεγομένη δέεξι συμβουλίᾳ*. Ad locupletandum verò pulcherrimum thema de non vulgandis principum arcanis, succurrunt ex Corn. Tacito loci duo insignes: Primus est initio ferè Annalium, vbi de nouo Tiberij principatu agit, cuius tacito iuſſu cæſus est Posthumius Agrippa centurionis cuiusdam ministerio: nunciante enim centurioni vt mos militiæ factum esset quod imperasset, neque imperasse sese, & rationem facti reddendâ apud Senatum respondit. Quod postquam Sallustius Crispus particeps secretorum comperit, metuens ne reus subderetur, iuxta periculoso, ficta seu vera promeret, monuit Liuiam, ne arcana domus, ne consilia amicorum, ministeria militum vulgarentur, nève Tiberius vim principatus resolveret, cuncta ad Senatum vocando: eam conditio nē esse imperandi, vt non aliter ratio constet, quàm si vni reddantur. Sed & lib. 2. vbi de fictitio Agrippa (is erat Agrippæ seruus, Clemens nomine, qui Augusti audita morte, sese pro domino gessit, variòque apud multos rumore sparso, Agrippæ nomen mentitus) is vinc̄tus ad Tiberium dolo trahitur: & percontanti Imperatori, quomodo Agrippa factus esset? fertur respondisse: quomodo tu Cæsar. vt ederet socios, subigi non potuit. nec Tiberius de eo supplicium sumere palam ausus, in secreta palatij parte iussit interfici, corpusque clam auferri.

Limine quod cæco, &c.] Descriptio periphraſtica labyrinthi, in quo reclusus fuit Minotaurus. Plin. 36 cap. 13. Monstrum hoc ex Pasiphaë & tauro procreatum Poëta tradunt, idque arte Dædalea, quod superiore parte hominē, inferiore taurum referebat. Ouid. 2. De arte:

Dædalus occlusit conceptum semine matris

Semibouemque virum, semiuirumque bouem.

Historiam referunt Hygin Palæphat. lib 1. Fabulos. narration. Virgil. in 6. Ouid. 8. Metamorph.

Dædalus.] Dædalus ingeniosissimus faber, cuius inuēta plurima narrat Plin lib. 7. cap. 56.

In lazebri Gnoſticiis.] In tenebris labyrinthi Cretensis. Cne-

Consilium
Esæra.

Arcana do-
minus in p-
ratoris, non
deſtenda.

Tiberij cau-
tus animus.

Minotau-
rus.
Dædalus.

Cneſus.

ſos vrbs Cretæ clariffima fuit Minois regia. Hinc Gnoſiacus,
& Gnoſius adject.

Romana phalanx.] Exercitus Romanus. Phalanx vocabulū *Phalanx*
Macedonicum, pro cuneo & acie militari, connexionem atque
teſtudine quadrata militum.

Signa ſuperba.] Vexilla militaria.

Techna.] τέχνη, pro fraude, cauillatione: aliàs artem ſignificat. *Techna*

Appendix.

Ex Aurelio Victore, in Caligula: Tres ſorores ſuas ſtupro
maculauit: Incedebat habitu deorum ſuorum: Iouem ob in-
ceſtum: in choro Bacchanali Liberum ſe aſſerebat; de quo ne-
ſcio an queri liceat, niſi forte quia iuuat de principibus noſſe
omnia, vt improbi ſaltem fame metu talia declinet, huc ſpe-
ctat Ouidianum illud:

Cur aliquid vidi! cur noxia lumina feci!

Cur imprudenti cognita culpa mihi eſt?

Inſcius Actæon vidit ſine veſte Dianam.

Præter ſuis canibus non mirus ille fuit.

Nec quæstioni quidem cedendum.

EMBLEMA XIII.

CROCOPIA effictam quam cernis in arce Leenam,
 Harmodij (an nescis hospes?) amica fuit.
 Sic animum placuit monstrare viraginis acrem
 More ferae, nomen vel quia tale tulit.
 Quòd fidibus contorta, suo non prodidit ullum
 Indicio, elinguem reddidit Iphicrates.

Leona me-
 retricis pa-
 tencia in
 sarmensis.

PATIENTIA & fortitudo plusquam virilis in muliercula ex-
 tremis cruciatibus affecta, tenacem fidem, & ad miracu-
 lum constantem arguit, Fuit Leona scortum Harmodij & A-
 ristogitonis, adolescentum in Atheniensi ciuitate nobilium,
 qui cum inter se consiliu inissent de tollenda Pisistratarum

tyrannide, & Hipparchum duntaxat, è tyrannis alterum, de medio sustulissent: (Hippiam enim fuerant adors) successu conatus caruit: Hæc capta fuit, & torta fidiculis, vt consilia iuuenum proderet sed cruciantibus, quanquam grauissimis, non cessit: quin in his post multos cruciatus, animam exhalauit. Eam ob rem Athenis, vt ænor ei haberetur (non tamen tanquam scorto) animal nominis eius erectum fuit, & vetitum in opere linguam addi ab artifice, vt honoris causa intelligeretur. Exemplum hoc constâtissimæ mulieris adfert Tertullian & in Apologetico, & ad Martyres: quò nostri fierent animosiores, & constantiores in tormētis quibuscunque perferendis Christianæ persuasione nomine: quandoquidem leui adeò de causa repetitæ mulieres essent, quæ tam forti animo pro amorem salute ac fama non modò cruciatus intolerabiles parui fecissent, sed & spontaneæ morti sese dedissent. Hæc enim ipsa, carnifice iam defesso, postremò linguam suam comestam in faciem tyranni seuiantis expuit, vt expueret & vocem, ne coniuratos proderet, si etiã victa voluisset, ait idē Tertullian. Exempla permulta eadem penè sunt apud Valer. Max. lib. 3. cap. 3. idemq; omnino Plutarch. in vita Hyperidis Rhetoris: & hoc memorabile Leænæ facinus celebrat, commentario *vbi adstruuntur*. Eadem in tormentis patientia, vel pertinacia potius, prodita memoriæ fuit de quodã, qui Principem Gonzagam proditurus erat, & in hostium manus traditurus. quam historiam petas licet ex Cardani 8. cap. 40. De rerum varietate. Historiam hæc de Leænâ plurimi retulerunt; vt Pausanias in Atticis, Athenæus Dipnosoph. 13. cap. 24. Plin. lib. 7. cap. 23. idemque lib. 34. cap. 8. Gellius 9. cap. 2. & 17. cap. 20. & Lactantius lib. 1. cap. 20. Id & addo studiosorum gratia. Sueton. in Caligula: Quò magis nullius non boni exempli fautor videretur, mulieri libertinæ octingenta donauit, quod ex cruciata grauissimis tormentis de scelere patroni reticuisset. Quas ob res inter reliquos honores decretus est & clipeus aureus, quem quotannis certo die collegia sacerdotum in Capitolium ferrent, senatu profequente, nobilibusque pueris ac puellis, carmine modulato, laudes virtutum eius canentibus. Apud Ammianum Marcellinum lib. 14. non tam nobilis, quam cruenta narratur quæstio de ijs crudelissimè agitata, qui in Constantium nouas res moliri accusabantur. Inter cæteros emicuit Eusebius quidam nobilis qui ita euisceratus est, vt cruciatus membra decessent, implo-

*Honesti-
butus libe-
rina in tor-
mentis fide.*

*Eusebii em-
in istam co-
stas animus
in tormētis.*

rans cælo iustitiam, toruum renidens fundato pectore man-
 sit immobilis: nec se incusare, nec quemquam alium passus:
 & tandem nec confessus, nec confutatus, cum abiecto con-
 sorte pœnali est morte multatus. Ducebatur intrepidus, tem-
 porum iniquitati insultans, imitatus Zenonem illum vete-
 rem Stoicum qui vt mentiretur quædam, laceratus diutius;
 auulsam sedibus linguam suam cum cruento sputamine in
 oculos interrogantis Cyprij regis impegit. hæc Amm. Cor-
 nelius vetò Tacitus lib. 15. Annal. quo loci de tormentis eo-
 rum agit qui in Neronem putabantur coniurasse, de Muliere
 quadam imperterriti & infracti animi sic: Nero recordatus
 Volusij Proculi iudicio Epicharmi attineri, ratúsque mulie-
 bre corpus impar dolori tormentis dilacerari iubet. At illam
 non verbera, non ignes, non ira, eo acrius torquentium ne à
 fœmina spernerentur, pericere quin obiecta denegaret. Pos-
 tero die cum ad eosdem cruciatus retraheretur, gestamine
 fellæ, nam dissolutis mēbris nequibat insistere, vinclo fasciæ
 quam pectori in modum laquei ad arcum sellę restricto, in-
 didit ceruicem & corporis pondere: connisa, tenuem iam
 spiritum expressit: clariore exemplo libertina mulier in tāta
 necessitate alienos ac prope ignotos protegendo, cum inge-
 nui & viri & equites Rom. senatorésque intacti tormentis
 charissima quæque suorum pignorum proderent.

Cecropia in arce.] id est, Atheniensis, à Cecrope sic dicta, vti
 sup. memorauimus ex Plinio.

Virago.

Viraginis.] Virago ἀνδραειρα, vel ἀνδρῖς. Symmachus: ἀντι-
 κλιθασεται ἀνδρῖς, ὅτι ἐν τῷ ἀνδρὸς ἐλπίσει ἀντι. hoc est,
 vocabitur hæc virago, quia ex viro sumpta est. Ouid. Meta-
 morph. 2.

----bello metuenda virago.

de Pallade loquens, quæ virili sit animo & virtute. Et Mar-
 tian. Capel. lib. 6. de eadem. Consultisq̃ue virum præsis, hinc
 dicta virago. Aufon. epigr. 1. Tressæque viraginis arma re-
 tractat. sic appellatur Iuturna 12. Æneid.

*Fidicula
 vel fides.*

Fidibus.] Fidiculæ dicuntur chordulæ, non etiam vngulæ.
 vt. putat Isidorus 5. Etym. c. 27. quo loco scribit, Vngulas di-
 ctas, quòd effodiant: hæc & fidiculæ, quia his rei in eculeo
 torquentur, vt fides inueniatur. At Val Maxim. lib. 3. cap.
 De patientia, aperte ostendit, fidiculas esse funiculos, seu
 chordulas: Rupit verbera, ait, fidiculas laxauit, soluit eculeū.
 Sueton. in Caligula cap. 33. Quin & subinde iactabat exqui-

fiturum semel fidiculis de Cæsonia sua, cur eam tantoperè amaret. Idem in Tiberio refert, eum Imperatorem excogitasse genus tormenti, vt repentè veretris deligatis fidicularum simul, vrinæque tormento homines distenderet. De his Seneca lib. 3. De ira, cap. 3. Apparatusque illi reddendus est suus, eculei, & fidiculæ & ergastula. Ammian. Marcell. lib. 19. Intenduntur eculei, expediuntur pondera plumbea cū fidiculis & verberibus, &c. l. 1. C. Theodos. De quæstionib. Nullas omninò ob fidiculas perferendas inconsultis ac nesciètibz nobis. &c. & l. 2. eod. Decuriones siue ob alienum, siue ob suum debitum exortes omninò earum volumus esse pœnarum, quas fidiculæ & tormenta constituunt. Extat in Iure mentio eculei, vngularum, seu fidicularum l. 4. Cod. ad leg. Iul. mai. l. 16. C. de quæstionib. l. 8. Cod. de malef. & Mathem. Curtius in 6. de Alexandri gestis, Philotam ait post fidiculas lampadibus ardentibus tortum fuisse. Sed de fidibus, aut fidiculis plus satis.

Iphicrates] Huius meminit Plinius 34. cap. 8.

Appendix.

Iphicrates

Bonus senex apud Terent. Andria, Seruū laudat fide & taciturnitate. Huc Horatius lepidè,

Est & fidelituta silentio merces:

Græci dicunt, ἀξιόδωρον ἡ εὐεχὴς τῆς σιγῆς. Horatius ad seruādam amicitiam sic,

Arcanum nec tu scrutaberis ullius unquam.

Tullius 2. Philip. criminis loco obijcit Antonius, quod scriptas ipsius litteras cū amici essent, postea euulgasset, cū cœpissent inter se inimicitias exercere. Sed ne quid desideres, vide Senecam epist. 89. & 108.

Consilio & virtute Chimæram superari, id est,
fortiores & deceptores.

EMBLEMA XIII.

BELLEROPHON ut fortis eques superare Chimærã,
Et Lycij potuit sternere monstra soli:
Sic tu Pegaseis vectus petis æthera pennis,
Consilio que animi monstra superba domas.

Consilii &
fortitudinis
vis.

Nulla est adeò maligna & versuta calliditas, nulla insidiosa vis, nullæque præstigiæ, quas non possit animi magnitudo prudensque consilium sollerter effugere. Quamquam enim nobis interdum sit concertandum cum fortioribus, & fraudum omni genere instructoribus, pugnae tamen minimè est cedendum, modò instructi simus firma quadam panoplia constantis animi, sanæque iudicij. Notius enim est quàm

est quam vt confirmare necesse habeam, nihil tam arduum tamque inaccessum esse, quod dexteritate ingenij penetrare, tandemque assequi non possimus: nullas denique tãtas vires aut etiam fraudum inuoluta tam intricata, quæ declinare, aut etiam auersare nequeat ingeniosus benèque consultus animus. Quæ sententia, certè philosophica hoc lepido figuratur emblemate. Bellerophon eques præstãtissimus, & adolescens formæ dignitate cõspicius, ab Antia Præti Regis Argiuorum vxore sollicitatus ad amorem, idque cum constãter esset auersatus, mulier doloris & odij impatiens ad maritum detulit, seque ab adolescente fuisse appellatã mentira est. Itaque exul factus, & vt quoquo modo de medio tolleretur, expeditionibus alcisq; valde periculosis, expositus nõ tamè animũ abiecit sed permultis laboribus exãtatis victor euasit; & denique ad Chimærã delendam nõ tam vocatus, quàm coactus Pegaso equo alato vectus, monstrum virtute incredibili confecit. Fabulam hanc copiosè & eruditè retulit, & ad historicam fidem reuocauit Sabellic. 5. Enn. 1. Non graua bor huc attexere mythologiam Plutarchi de Bellerophonte, deque Chimæra, ex lib. De virtutib. mulierum. Huius hæc est sententia: Fabulosum est quod in Lycia dicitur euenisse, tamen si hoc publica fama receptum sit. Narratur itaque ad eum modum: Amisodarus seu Ifaras, vti nominantur à Lyciorum colonia, quæ iuxta Zeliã erãt, venit vnã cum nauibus pyratice, Chimaro duce, homine bellicoso, sed crudeli admodum & efferato. Huius nauis in prora Leonis, in puppi Draconis habebat insigne. Cũque noxã multum Lyciis intulisset, marèque infestum habuisset, vt ne quidem trajici tutò posset neque vrbes maritimæ proinde habitabiles essent, in eũ expeditionẽ suscepit Bellerophontes, & ad extremum interfecit, fugientemq; Pegaso insecutus: atque Amazones expulit, & bellica virtute domuit, &c. Deinde sequitur: Sunt qui affirmant Chimæram illam Poëtarum figmentis decantatam, montem fuisse Soli oppositum, in quem Solis radij cũ retroflecterentur, & vehementem æstum in planiciẽ retorquerent, factũ esse vt inde fruges marcescerent. Quæ mali causa cũ nota esset Bellerophonti, excidi iussit ipse precipitij partem eam, quæ leuissima putabatur, & plurimum solarem æstum reflectebat. sed quod non ei essent habitæ gratiæ, iratus ad vlciscendum Lycios se contulit: tandem tamè à mulieribus placatus est. Eandem historiam complexus est in-

Bellerophontis
historia

tegram enarrator Homeri ad Iliad. ζ. vt & lib. I. Palæphatus: ἀλληγορικῶς autem Fulgentius I. Mythologicôn. Vide Proverb. Bellerophonis literas. Satis de Chimæra hucusque nisme Lycophronis interpres, vt aliquid adderē reuocaret. Ille itaque Pegasus pro equo fabuloso agnoscit, totiúsque fabulæ seriem tractat, eodem pene quo cæteri modò, sed subdit ἀλληγορίαν τῶν τρυσικῆς γνώσεως quæ ad nostrū hoc propositum nihil attinet. Addit etiam nunquam fuisse Pegasus equum: quia nullus se vnquam vidisse alatum equum sit testatus. At quia vir egregius Pegasus nauim conscendit, cuius alæ vela essent, locū factū esse fabulæ. Adhæc Chimeram pro muliere ponit filiam Amisodari, Lyciæ præsidis, cuius fratres duo. Leo & Draco, qui cum Lyciæ egressus occupassent, viatores, aliosque multos trucidassent. Quod autem concordēs, & vnà in aliorum perniciem conspirantes tricripitem belluā illos plerique nominarunt: vt quia periti bello essent, & insigni corporis præditi robore, ignem expirantē dixerunt. Hoc Bellerophon vicit, iniecto faucibus plumbo, id est seruitutis feno. In priori parte Leo pugnabat, Draco in posteriore, at in medio Chimera, eò quod esset infirmior. Alij ad hunc penè modum: Chimeram (vti colligitur ab Homero) gentem fuisse bellicosam, quam leoni esse similem dicebant. Hæ fuerunt Amazones quæ à facie pugnabant valde strenuè & generosi, quas Poëta cum Chimera hoc est capta, confert, quia per præcipitia incederent caprarum in modum & in præruptis locis habitarent.

Pegasus equo alato
uictus quid

Bellerophon
Chimeram
vicit.

Bellerophon
unde dicitur
Aus.

Chimera
quali &
quid fuit.

Bellerophon.] à Bello Corinthiorū Principe à se interempto sic denominatus, quasi malorum occisor. τὰ βέλπερα enim mala dicuntur: vel quasi βεληφόροντα, sapientem consultorem dixeris, vt apud Homer. βεληφόρον ἀνδρα, vt vult Fulgentius.

Chimeram.] Chimæra, monstrum triforme, priore parte leonem, draconem posteriore, media capram referebat, flammis ore euomebat. Homerus: ἀρόδς λέων, ὅπιδεν δὲ δεσκων, μέσση ἡ χίμαιρα, δεινὸν ἀποπνέουσα πύρος μύθη. Proinde Virgil. in 6. flammis armatam ait. quo loco Seruius asserit reuera montem esse in Lycia, cuius tum cacumen arderet iuxta quod leones essent: media verò pascua, & ima serpentibus plena, quem habitabilem fecisse postmodum Bellerophonem. A qua sententia parum discedit Palæphatus, cum ait, ante planiciem montis Chimærae leonem fuisse

quendam, draconem autem retrò ex quibus pastores læderentur. Ad quæ loca Bellerophon ubi accessisset, montem occupauit, posteaque iniecto igni feræ perierunt. Triformis est autem Chimæra (qua notatur amoris petulantia, id est, $\chi\omicron\mu\epsilon\epsilon\acute{\rho}\omega\tau$) quia voluptas corporis insultu leonino primùm inuadat, deinde procacitatem & lasciuiam inducat, postea verò pœnitentiam & venenum. Fulgent. 3. Pierius 1. & 14. Hieroglyphic.

Chimæra
cur trifor-
mis.

Pegaseis pennis.] Pegasus nauim fuisse, qua vectus est Bellerophon, tradit Palæphat. Navigia enim cùm ex alto cernuntur, si fortè remis agi contingat, ob celeritatem, mobilisque vtrinque remorum ordines procul spectantibus, alatorum præbent animalium speciem. Ad allegoriam verò, si referamus, nomine Pegasi (ex Medusæ cæde prognati), famam & immortalitatem nominis intelligimus. Virtus enim cùm terrorem (quæ Gorgone figuratur) amputauerit, famam procreat. Fulgent & Pierius lib 4.

Pegasus
quid.

petis athera.] Prouerbialis formula, pro laudem consequeris immortalem.

Consilioque animi.] Plus consilio & animi dexteritate effici, quàm viribus corporis, exemplis apud auctores innumerabilibus perspicuum est.

monstra superba.] ἀίλιγορικῶς, pro dolosis sycophantis, obtrektoribus, & aliis generis eiusdem, non certè hominibus (quid enim tam naturæ humanæ contrarium) sed porten-

Monstra
hominum
sycophant-
is.

H ij

Vigilantia & Custodia.

EMBLEMA XV.

INSTANTIS quòd signa canens det gallus Eoi,
 Et reuocet famulas ad noua pensa manas:
 Turribus in sacris effingitur ærea peluis,
 Ad superos mentem quòd reuocet vigilem,
 Est leo, sed custos oculis quia dormit apertis,
 Templorum idcirco ponitur ante fores.

Duo pasto-
 ris ecclesia-
 stici mune-
 ra.

DVæ sunt in Episcopo necessariae dotes, vt eo cui publicæ
 rei Christianæ cura demandata sit: nimirum vt iis qui-
 bus præsit, continuo studeat, vt nihil eorum eis desit, quod
 spectet ad fidei veræ profectum & incrementum: nève quis
 à recta via desciscat, aut sacræ doctrinæ terminos transiliat.
 Nec verò est satis, vigilantem eum esse, nisi etiam custodem

se se fortissimum præbeat, id est, cum cura & vigilantia, quæ perpetua sit oportet. est etiam necesse habeat, coniunctâ cum moribus doctrinam, qua & suos instituet, & alienos etiam hostes, atque erroneos homines forti animo retundat, veræque & sanæ institutionis quasi hasta percellat. Quod, duplici symbolo hîc ostenditur, sumpto argumento ab iis animalibus, quæ & sacris in turribus, & pro foribus templorum apponi solent, gallo nimirum, & leone: quorum alter vigilantiam, custodiam alter designat. Sanè non citra mysterium veteres gallum editiori sacrorum templorum loco cõstitui voluerunt, quo pastoris potissimum vigilantia repræsentaretur. Conuenit illud D. Gregorij ex homilia quadam: Quisquis populi speculator ponitur, inquit, debet in alto stare per vitam ut prodesse possit per providentiam, Sunt præterea qui Doctores sacros hieroglyphicè galli nomine, velint intelligi: propterea quòd illi inter præsentis vitæ tenebras venturâ lucem, quasi cantando prænunciant. Ut verò gallus interuallis aliquot noctis modò hos, modò illos excitat, & tempus antelucanum discrimine aliquo partitur: ita pro ratione personarum, aliarumque circumstantiarum, doctrinam salutarem animis inferere debet. Quantum autem ad leonem pertinet, Ægyptij vigilantem innuere cum vellent, aut etiam custodè, leoninum caput appingebant: leò enim clausis oculis vigilat, dormit apertis. quocirca non ab re ad sacra claustra & fana leones eriguntur, tanquam custodes, ait Orus, & Pierius lib. 1. Hieroglyph. ex quo cetera petas licet, si quid præterea desideres. Non possum illud Plutarehi transilire, lib. De Pythiæ oraculis: *ὁ δὲ ἀλεκτρονόνα ποιήσας ἐπὶ τῆς χεῖρὸς τοῦ ἀπολλωνίου*, *ἔωθινὴν ὑπεδήλωσεν ὄραν, καὶ κερὰν ἐπίσης ἀνατολῆς*: i. qui gallum in manu pinxit Apollinis, matutinum tempus, & solis ortum instantem significare voluit. Apuleius lib. 2. Commodum noctis inducias catus perstrepebat cristatæ cohortis. Ouidius in Fastis gallum Nocti cædi feribit à Romanis:

Noctæ deæ Noctis cristatus caditur ales,

Quòd tepidum vigili pronocet ore diem.

Et elegantissimè Plinius lib. 10. cap. 21. Proximè, ait, gloriam sentiunt & hi nostri vigiles nocturni, quos excitandis in opera mortalibus, rumpendoque somno natura genuit. Norunt sidera, ternas distingunt horas interdiu cantu. Cum Sole eunt cubitum, quartaque castrensi vigilia ad curas laborèmq; reuocant. Nec Solis ortum incantis patiuntur obrepere,

*Gallus cur
sacris turri-
bus stana-
tur.*

*Quid per
Leonem.*

diemque venientem nunciant cantu, ipsum verò cantū plau-
su laterum, &c. Ælianus 4. animal. historix, cap. 29. ὁ ἀλεκ-
τρὸν τῆς σελήνης ἀνιχέσης ἐν θυσίᾳ φασί, καὶ σκιρτᾷ ἡλίος ὃ
ἀνιχὼν ἐκ αὐτοῦ ποτὲ αὐτὸν διαλάθει· ὠδικώτατον δ' ἐστὶ
μᾶλλον ἔστι πτωχῶν. i. Gallum gallinaceum ex oriente Luna,
ut affatum diuino quodam spiritu bacchari atque exultate
ferunt. Oriens autem Sol nunquam ipsum fallit, tum vehe-
mentissimè vocem contendens. Lucretius 4. sic:

Quinetiam gallum, noctem explaudentibus alis,

Auroram clara consuevit voce vocare.

Poëticam rationem huius antelucani gallorum cantus tradit
Lucian in Somn. siue Gallo: philosophicam Heliodorus Æ-
thiopic. i. his verbis: καθ' ὃν γὰρ χαρδὸν ἀλεκτρὸνες ἀΐδουσιν,
αἴτε, ὡς λόγῳ, αἰδοῦσθαι ρυσικῆς τῆς τῆς ἡλίου· καθ' ἡμᾶς περὶ
εὐρησίας ἐπὶ τῷ τοῦ θεῦ πρόσρησιν κινεῖσθαι, εἴτε κατὰ θερμότητος,
ἀμα καὶ τῆς περὶ τὸ κινεῖσθαι καὶ σπτεῖσθαι δαίμον ἐπιθυμίας
τὸς σιωποῦντας ἰδῶ κηρύγματι ἐπὶ τὸ ἔργον ἐγείροντες. At
verò pulcherrimum D Ambrosij, locum ex lib. 5. cap. 24. li-
bri, quem Hexaëmeron inscripsit, apponere non grauabor,
quòd sit huic Emblemati valde accommodus: Galli cantus
suauis est in noctibus, nec solùm suauis, sed etiam utilis, qui
quasi bonus cohabitator & dormientem excitat, & sollicitum
admonet, & iter facientem solatur, pressum noctis canora si-
gnificatione protestans. Hoc canente, latro suas relinquit in-
fidias: hoc ipse Lucifer excitatus oritur, cælumque illuminat:
hoc canente, mœstitiā trepidus nauis deponit, omnisque
crebrò vespertinis flatibus excitata tempestas & procella mi-
tescit. hoc canente, deuotus affectus exilit ad precandum: le-
gendi quoque munus instaurat. hoc postremò canente, ipsa
Ecclesiæ petra culpam suam diluit, quàm, priusquàm gallus
cantaret, negando contraxerat. Istius cantu spes omnibus re-
dit, ægris leuatur incommodum, minuitur dolor vulnerum,
febrium flagrantia mitigatur, reuertitur fides lapsis, Iesus ti-
tubantes respicit, errantes corrigit. Hæc ille. Quo ex loco fa-
cilè videmus, quid nobis statuendum sit in vitæ & studiorum
ratione, cum vir ille sanctissimus tantum claboret in eo expla-
nando mysterio.

instantis Eoi.] Lucis aduentantis. ἠὼς, aurora Græcis. Aufon.
in Eidylliis:

--- er clara instantis Eoi

Signa canit serus depresso Marte sacelles.

Et reuocas famulas.] Ouid. 1. Amorum, eleg. ad Auroram.

*Tu ne femineis possint cessare lacertis,
Lanificam reuocas ad sua pensa manum.*

Idem de Lucretia 2. Fastorum:

Lumen a t exiguum familia data pensa trahebant.

Et in Epistolis:

Né ue iraham serua grandia pensa manu.

*area pelues.] ἄειρεσις nolę siue tintinnabuli, cuius inuen-
tio nem repete ex 6. Polydori cap. 13. De pelui area ipse Alciat.
8. Parerg. cap. 11.*

*Nola seu
tintinna-
bulum.*

*custos oculis quia dormit &c.] Sic Orus habet lib. 1. ἐρηρηρο-
τα γράροντες ἢ καὶ θύλακα, λέοντες γράροντες κεφαλῶν, ἐ-
πίδη οὐ λέων ἐν τῷ ἐρηρηρῆναι, μέμυκε τὸς ὀφθαλμοὺς, κοι-
μῶμεν ὅτι ἀνωρότας. τὸ τις ἐχέει, ὅπερ ὅτι τῷ θυλάκῳ ση-
μείον. διόπερ καὶ συμβολικῶς; τίς κλείδρῳις τῶν ἱερῶν λέοντας
ὡς θύλακας παρῆλθῃσι: Vigilantem & sedulum hominē &
custodē cūm Ægyptij volunt ostendere, leonis caput pin-
gunt, quoniam leo vigilans oculos claudit; eisdem cūm dor-
mit, apertos habet: quod quidem custodię atque excubia-
rum signum est. Vnde & non absque significatione, templo-
rum claustris leones, qui sint custodum loco, appinxerunt.
Leonem quidam τῷ τῷ λέων, λέων, à videndo, deductum
volunt. Et Fulgentius gallum Mercurio attribuit ob merca-
torum vigilantiam.*

*Quid per
leonem Æ-
gyptij desi-
gnabant.*

*Templo-um idcirco ponitur ante fores.] Eruditē nō minus quā
diligenter in suo copię cornu Pierius leonis faciem illā quę
prima visa est Ezechieli, initiandorum sacrorum admonitio-
nem nobis oblatam fuisse tradit: eāmq; à primis visam quod
à vita principum soleat totius populi consensu legem sibi sta-
tuere. Ponuntur itaque ad valuas templo-um, vel postibus
sustinendis, vel hyperthyris aliquando etiam pronāis locorū
vt Deum venerari primo, meminerimus. Addit etiam in pro-
nao taruisinę Cathedralis draconem alatum vnguibus leo-
num duorum comprimi: draconem retorto collo leonis pe-
ctus remordere cuius Emblematis eam esse sententiam do-
cet prauam quidem cogitationem cor incessere fortem ani-
mum eam protinus elidere, à læua leonē suo pectori subijce-
re apprehensum leunculum: generosum quippe animum
seipsum vincere.*

*Leonis ma-
go in valuis
templo-um.*

ὄψε , καὶ μέμνητ' ἀπιστεῖν. ἀπὸ τῶν ταῦτα
τῶν φρενῶν.

EMBLEMA XVI.

NE credas, ne (Epicharmus ait) non sobrius esto:

Hi nervi humana membræque meæ: erunt.

Ecce oculata manus credens id quod videt: ecce

Pulegium antiquæ sobrietatis olus:

Quo turbam ostenso sedauerit Heracitus,

Mulxerit & tumida seditione grauem.

DVO hîc Philosophica præcepta traduntur: vnum quidem
de amplexanda sobrietate: alterum de credulitate fugiē-
da: quam ad reñi duabus (suo more) notis vititur, nempe pu-
legio, & oculata manu: illo quidem, vt sobrietas paruo con-

tenta significetur: hac verò, qua rerum certarum fides intel-
ligatur. Cicero. i. Epistolar. ad Atticum, carmen hoc Græcum
citatur: Priuatis rebus meis, inquit, propter infirmitatem bono-
rum, iniquitatem malorum, odium in me improborū, adhi-
beam quandam cautionem & diligentiam atque ita Siculus
insurreret Epicharmus cantilenam illam suam:

M. Tullij
locus unde
petita est
Emblema-
tis epigra-
phe.

νῆρε, καὶ μέμνασο ἄπισται, ἀθροε τὰ πάντα τῶν ἀρετῶν:

ac nostræ quidem rationis ac vitæ quandam formam, vt opi-
nor, vides. Alteram autem partem vsurpauit lib. De petitione
Consulatus, Q. Fr. Ciceronis: Quamobrem, ait, Epichar-
mion illud teneto, neruos atque artus esse sapientiæ non tem-
merè credere. hæc ille: Relatum est etiam ab Alciato nostro
lib. Parergon 4. c. 8. Sobrietas virtutum penè omnium semi-
narium est: quam vnā qui habeat, & cæteras etiam facillimè
habuerit. Plato in Charmide, temperantiam, vitæ hominū cu-
stodem appellat in Gorgia præcipit, vt qui sanus ac beatus
esse velit, hanc virtutem exerceat. Et Xenophanes nihil in
homine nasci mali posse, qui temperantiam fuerit amplexa-
tus. Itaque quotquot sapientes olim habiti sunt, temperatissi-
mi prædicantur: vt Socrates, qui quòd tenui victu esset, ea
peste seuisissima tactus non est, quæ Atticam inuasit. Et Plato,
apud quem cūm nobilis imperator Timorheus cænasset, mo-
deratis cibus exceptus, postridie illi factus obuius, dixit, Qui
apud te, Plato, cænant, sequenti die bene se habent. Nomi-
natur & Pythagoras inter sobrios, cuius hoc celebratur: Ven-
ter pinguis non gignit sensum tenuem: idem cūm offendisset
aliquem insigniter abesum; Non desines, inquit, tibi mole-
stiozem carcerem struere? Prætermitto Græcorum veterum
frugalitatem laudatam sapientibus, qui semel tantum inter-
diu epularentur. Ergo Plato delatus in Siciliam. cūm nullū
isthic patriæ frugalitatis vestigium obseruaret, admiratus est
insulæ corruptissimæ deprauatum morem, quemadmodum
refert ipsemet in epistola quadam ad Dionis propinquos. A-
pud veteres Ramanos, frequentior pultis vsus, quàm panis
fuit: & eorum bonæ valetudinis quasi quædam mater erat
frugalitas, inimica luxuriosis epulis, & aliena nimix vini a-
bundantiæ, & ab immoderato Veneris vsu auersa. Val. Max.
lib. 2. cap. 5. Hæc etiam virtus non modò philosophos, sed
& Imperatores commendauit, vt Fabricium, Curium, Corun-
canium, Catonem, Cæsarem Iulium, aliosque multos. Cre-
dulas verò aut maturè admittenda, aut statim repellenda,

Sobrietatis
laus.

Credulas

cùm nemò citiùs fallatur, quàm qui temerè credit: nemòq; rectiùs iudicat & certiùs, quàm qui rem exploratam habet. Theocriti laudatur illud:

μη τις δε τάχιστα πρὶν ἀπρεκέως πέρας ὄψαι.

Ne crede citissimè, ni priùs finem videas.

Inter legendum sese obtulerunt exempla quædam illustria de credulitate ex Amm. Marcellino, primum quidè lib. 14. de Constantio sic habet: Arelate hyemen agens Constantius post theatrales ludos atque circenses ambitioso editos apparatu ad diem VI. id. Octob. qui imperij eius annum tricesimum terminabat, insolentia pondera grauius librans, si quid dubium deferebatur, aut falsum, pro liquido accipiens & comperto, inter alia excarnificatum Herontium Magnenzianæ comitem partis exulari, mœrore multauit. Utque ægrum corpus quassari etiam leuib; solet offensis, ita animus eius angustus & tener, quicquid increpuiisset, ad salutis suæ dispendium existimans factum aut cogitatum, insontium cædibus fecit victoriam luctuosam, &c. idem lib. 30. Vbi narrat quibus dolis interceptus & oppressus est Para Rex Armeniorum Valentis iussu: qui quod accepisset cum sibi infestum malisque artibus quiduis facere & moliri, agenti in Armenia Traiano, remque militarè curanti arcanis literis mandauit vt regem cum quoquo modo de medio tolleret. Itaque illecebrosis regem Param insidijs primum ambijt, ei Valentis literas egregiæ in eum voluntatis testes ostendit, modo sese conuiuiam ei præbuit, ad vltimum composita fraude ad prandiũ verecundius inuitauit. Qui nihil metuens mali, venit, concessòque loco honoratiore discubuit. Cumque apponerentur exquisitæ cupediæ, & ædes pulsu neruorum & articulado flatilique sonitu resultarent, iam vino incalescente ipso conuiuij domino, per simulationem naturalis cuiusdam vrgentis egresso, gladium districtum intentans toruo lumine ferociens quidam immittitur barbarus, asper, ex ijs quos Supras appellant, confossurus iuuenem, ne exilire posset etiã tum præpeditum. Quo viso regulus fortè prominens vltra torum, expedito dolo assurgens, vt vitam omni ratione defenderet, perforato pectore de formis procubuit victima, ictibus multiplicatis fædè concisa. Hocque figmento nefariè decepta credulitate, inter epulas quæ reuerendæ sunt vel in Euxino ponto, hospitali numine contuente, peregrinus cruor in ambitiosa toralia sparsus, & spumas satietati superfuit con-

Constantius credulus.

Para rex Armenius à valente oppressus.

uiuorum horrore maximo disperforum. Lib. verò vltimo, qui est 31. de Valente: Illud ferri non poterat, quod cùm legibus lites omnes, quæstiones committere veteres vellet, destinatisque velut lectis iudicibus negotia spectanda mandabat, nihil agi contra suam libidinem patiebatur iniuriosus aliàs & iracundus, & criminantibus sine differentia veri vel falsi facillimè patens. quæ vitiorum labes etiam in his priuatis quotidianisque rationibus impendio est formidanda. Seneca Epist. 3. non minus vitiosum esse credere omnibus, quàm nemini disputat. eodem cum Hesiodi carmine sensu *πισεις χαλκῶ ἀπιστία ὄλεσαν ἀνδρας*. Si aliquem amicum putas esse, cui non tantum habeas fidei quàm tibi, vehementer erras, & verè amicitia vim nondum tenes. Tu omnia cum amico delibera, sed de ipso prius. Post amicitiam credendum est, ante amicitiam iudicandum diu cogita an tibi in amicitiam aliquis sit recipiendus: cum fieri placuerit, toto illum admittite pectore, tamque ardentem cum illo loquere ac tecum. Quid est cur me coram illo non putem solum? Quidam quæ tantum amicis committenda sunt, obuijs narrant, & in quaslibet aures quicquid illos vrit, exonerant: quidam etiam rursus charissimorum conscientiam reformidant, & si possent nec sibi quidam credituri interius premunt omne secretum neutrum faciendum est. Vtrumque enim vitium est, & credere omnibus, & nulli. Citatur de credulitate hoc Menandri.

Valentis
nimia
credulitas

Locus Seneca
de credulitate.

Quicumque damnat, remque non planè audijit

Est improbus vir, ideo quod credit malè.

Item illud,

μη πάντα πειρῶ πασι πισδεῖν δεῖ

Credenda cunctis esse cuncta ne putes.

Retulit etiam id Epicharmium Clemens 4. Stromatum, & ad institutum Christianum ac commodat. De credulitate, quædam mox adijciam.

Epicharmus.] Siculus, Philosophus & Poëta, Comædiæ inuentor, Suida teste.

Epichar-
mus.

ne non sobrius esto.] Duo negata vni affirmationi æquiualent.

nerui, membraque.] μεταφορῶν, quibus vim vltissimi præcepti illustrat.

Hi nerui humane, &c.] ῥώμη ψυχῆς σοφροσύνη, ut refert aliqui Stob. quo sensu dixit Iustin. genitricem virtutum frugalitatem. Hic neruos & membra sumit μεταφορικῶς: ut

Sobrietas
animi ro-
bur.

apud Demost. *ὡς ἐξ πολέμου τὰ χεῖματα*: vt M. Tullius, *ver-
tigalia*, neruos Reipub. dicit. sic Fabius lib. i. mollem edu-
cationem neruos omnes animi & corporis frangere, & Dion
in Vespasiano, pecunias neruos esse imperij semper dixerunt,
id est, *ὡς ἐξ ὧ τῆς ἡγεμονείας τὰ χεῖματα αἰεὶ ποτε εἶ-
λέγον.*

Oculata
manus.

oculata manus.] Adagium, quo rerum certitudo significatur,
vsurpatum à Plauto:

Cum à pistore panem petimus, vinum ex œnopolio.

Si es habent, dant, mercem: eadem nos disciplina vitimur.

Semper oculata nostra sunt manus, credunt quod vident.

Vim Prouerbij videtur expressisse Terentianus ille leno, cum
ait Adelpis; Nunquam ego ad eò astutus fui, quin quid pos-
sem, mallem in præsentia auferre potius. Et sacrae litera ad-
monent omni spiritui credendum non esse.

Credens id quod videt.] Herodotus: *ἄτα πυχάνη ἀθρόοπισιν
ἔοντα ἀπιστότερον ὀφθαλμῶν*: Aures sunt hominibus magis in-
credula quam oculi. Hesiod. autem i. *ἔργον* sub finem:

πίστις δ' ἀρεῶ ὁμῶς καὶ ἀπίστια ὄλεσαν ἀνδρας.

cuius sententiæ vim tenere debet qui versantur in Rebus pub.
& negotiis grauioribus implicantur, sed maxime temporibus
periculosis. Si enim propter amicitiam multorum fucata
vix fratri fides interdum sit habenda, perpetuo meminisse de-
bemus Pythagoricæ paræmiæ, Ne cuius dextram. inieceris:
quandoquidem hominum ea sit improbitas & versutia, vt nõ
modò sermo, sed & frons, vultus & oculi ipsi persæpè men-
tiantur. Apollonius rogatus à rege Babylonis, qua ratione
quietus in suo principatu perduraret: Si, inquit, paucis fidem
habueris. Nulla enim regibus maior pernicies impedit, quã
cum delatoribus facilem ad se aditum præbent. Plato de Re-
pub. magistratum optat, qui sit *τὰ ὠτα διατεθρυλλημένον*, id
est, qui aures obtusas habeat ad rumores & fabulas popula-
res. Addam & id Plautinum è Truculento:

Non laudandus est is, qui plus credit quæ audit quàm

quæ videt. non præcet, cum illi plus laudant quæ audiunt

quàm quæ vident, plurius est oculatus sextis vnus, quàm auris

Decem, qui audiunt, audita dicunt: qui vident, planè sciunt.

Quod tamen non probatur Apuleio, initio Floridorum, qui
vt inferuiat argumento quod tractat, plus fidei aurium quàm
oculorum esse adhibendum vult. Huius hæc verba: Non ite-

Non statim
fidelium.

dem maior meus Socrates: qui cum decorum adolescentem, diuque tacentem conspicatus esset: Ut te videam, inquit, aliquid eloquere. Scilicet Socrates tacentem hominem non videbat: etenim arbitrabatur homines non oculorum, sed mentis acie & animi obtutu considerandos. Nec ista re cum Plautino milite congruebat, qui ita ait: Pluris est oculatus testis vnus, quam auriti decem. Iamò hunc versum ille ad examinandos homines conuerterat: Pluris est auritus testis vnus, quam oculati decem. Atqui si magis polleret oculorù quam animi iudicia, profectò de sapientia foret aquilæ cõcedendũ. Homines enim neque longè distita, neque proximè adstita possumus cernere, &c. Aupuleius tamen aliò sententiam torquet, vt dixi, neque propriè contrarium quid à Plautò statuit, sed certè dissimile. Ad rem redeo. M. Tullius in Lælio: Hæc in fabulis stultissima persona improvidorum & credulorum senũ. Non minimum cõmendarunt *ἀπιστίαν* quidam ex veteribus, non vt omninò fidem omnibus abrogemus, sed vt nullo non loco circumspecti simus, videamúsque quatenus dextra sit huic vel illi ad mouenda. Demosthenes hanc *ἀπιστίαν* vnã ait omnibus qui sapiunt concessam à natura custodiam salutis & fortunarum. Homerus Vlysssem quem sapientissimum facit non alio vsum præsidio dicit, neque alia ratione terræ marisque periculis euasisse, quam quòd nemini se crediderit, & callidè consilia sua texerit. Hesiodus non ab re mōnet, vt neque fratri quisquam ad eò fidem habeat, aut etiam negotium aliquod vel loco transigat, nisi teste adhibito. Nullus est qui nesciat ab inimicis nobis importari grauissima incõmoda: sed longè perniciosius damnum ab amico creatur sepe numero; quia sit alioqui facile inimici effugere insidias: ab amico verò, aut eo qui amici nomen mentiat, quis ita prouidè cautèque sibi cauerit quin interdum opprimatur? Nisi molestum esset, ostenderè multo plures ab amicis quam inimicis oppressos esse: plures vrbes proditione captas, quam vt expugnatas: plures in veterum libris, ipsaque vita quotidiana reperiri amicorù questus, quam inimicorù accusaciones. Verum longior esset oratio ex multis exẽplis, quædam satis erunt. Dion periit, quanquam suspicaretur insidias sibi strui à Calippo, sed veritus est obseruare amicum & hospitem. Antipater Cassandri filius, vocato ad cænã Demetrio, illòque vicissim sequenti die vocatò, veritus ei diffidere, à cænã

Testis oculatus.

oppressus est. Sed ne longior sim, lege orationem Dionis Chrysof. *ὡς ἀπιστίας.*

Pulegium.

Pulegium.] siti & vinolentia contrarium. cuius vires per multas habet Plin lib. 20. cap. 14. & Apul. De herbar. virtutib. cap. 92. multa.

*Heraclitus
ut concordiam
suasit.*

Heraclitus.] Heraclitus in seditione quadam rogatus à civibus, ut concordiam suaderet, suggestum ascendit, calicem frigida complevit, infusam digito farinam miscuit unà cum pulegio, idque bibit, & hinc discit: nimirum re ipsa loquens, plerumque seditiones ex luxu rerumque superfluarum usu oriri: inter eos autem facile constare concordiam, qui modicis ac tantum necessariis essent contenti. Plutarchus De garrulitate.

*Magna v's
est oratio-
nis non mo-
do, sed et
gestus vivi-
tatis.*

Quo turbam ostenso, &c.] In eo nonnullis fortasse σιδεφνός habendus est Heraclitus, sed certè hac ambage, & symbolis aphonis plus fortè persuasit, quàm alius quispiam oratione prolixissima. siquidè πολλῶν πάνυ καὶ μακρῶν παρῶν ἐν ῥήματι καὶ νόμα πῖσιν ἔχοντες ἀνδρώπε κριώτερον ἡγήται: Plerumque vir, citius perspecta fides est, vno verbo vel nutu longas aliorum orationes superat. Sic enim fidem fecit Amasidi Pittacus, cum linguam immolatitiae victimae remisit, tantquam membrum omnium vel optimum, vel pessimum. Sic nacharhis, cum apud Solonem repertus est eo gestu dormiens, ut dextram haberet admotam ori, sinistram pudendis: ut significaret maiore studio & cura linguam esse cohibendam, ut pars omnium maximè rebellis. Quid enim vel Sciluri facinus ad concordiam suos liberos adhortantis, vel Tarquinij superbi summa papaverum capita baculo decutientis huc commemorem, cum hæc iam vulgò trita sint? Olim enim cum nondum Platonis opera, vel Carneadis, aut Chrysippi sapientia loquax esse didicisset, omnia breuib. oraculis, aut symbolis, interdumque ἀσώνοις, non minus commodè tradebantur, quæ pertinerent ad vitæ humanæ cultum & informationem. Sed audiamus Plutarchum ea de re studiosè commetario παρὰ ἀσολεχίας differentem: οἰδὲ, inquit, συμβολικῶς αὐτὸ φωνῆς, δεῖ φεφύγοντες ἐκ ἐπαινεύνται, καὶ θαυμάζονται διαφερόντως, ὡς ἡρακλῆος, ἀξιούτων αὐτῶν τῆς πολιτῆς γνώμης πινὰ εἰπῆν παρὶ ὁμοίας, ἀναβάς ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ λαβὼν ψυχρῶ κύλικα, καὶ τῆς ἀλείτων ἐπιπάσας, καὶ τῶ γλήχωνι κινήσας, ἐκπιὼν ἀπὸ λένου ἐνδεξάμενος αὐτοῖς ὅτι τὸ τοῖς τυχεῖσι ἀρκεία, καὶ μὴ δεῖ αὐτῆς πολυτελεῶν, ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμοιοῖα διατηρεῖ τὰς πόλεις.

Appendix.

ὕψε.] De frugalitate M. Tull. 3. Tuscul. Verisimile illud
 est qui sit temperans, quem Græci *σωφρονα* appellant: eam-
 que virtutem *σωφροσύνη* vocant: quam solco equidem tum
 temperantiam, tum moderationem appellare, nonnunquam
 etiam modestiam. Sed haud scio an rectè ea virtus frugalitas
 appellari possit: quod angustius apud Græcos valet, qui fru-
 gi homines *χρησμοι* appellant, id est utiles: At illud est Lati-
 nis abstinentia, omnis innocentia, quæ apud Græcos vsitatum
 nomen nullum habet, sed habere potest *ἀβλάβειαν*, nam
 est innocentia, affectio talis animi quæ noceat nemini, reli-
 quas etiam virtutes frugalitas continet: quæ nisi tanta esset,
 & si his angustius quibus plerique putant, teneretur, num-
 quam esset L. Pisonis cognomen tantopere laudatum. Sed
 quia nec qui propter metum præsidium reliquit, quod est igna-
 viæ: nec qui propter avaritiam clam depositum non reddi-
 dit, quod est iniustitiæ: nec qui propter temeritatem malè
 rem gessit, quod est stultitiæ, frugi solet appellari: eo tres
 virtutes, fortitudinem, iusticiam, prudentiam frugalitas cõ-
 plexa est: etsi hoc quidem commune est virtutum: omnes
 enim inter se nexæ & coniugatæ sunt. Reliqua igitur & quar-
 ta virtus, ut sit ipsa frugalitas necesse est: Hactenus ille de vi
 verbi, nos ad rei notionem veniamus. Rectè Apuleius, sob-
 rietatem dicit esse sapientiæ omnis primarium fundamen-
 tum: quod in se virtutum omnium semina continet: nam sob-
 brietas temperantiæ species, prudentiæ comes est, in perspi-
 cientia veri, falsique: tum in delectu habendo rerum bonarum
 ac malarum; ea fortis est, quæ voluptatum illecebris non ca-
 piatur, & iustitiam colit, quàm in se primum servat, aliis etiã
 tribuit. A sobrietate itaque suam philosophandi rationem
 Pythagoras orsus est, cum quibus, certisque de causis ab esu
 carniùm prohiberet. Quod adeò multis probatum est, ut ple-
 rique inde facti meliores, ac cultiores, sapientiæ latices imbi-
 berunt: alij supersticiosè Pythagoram à mulati in totum re-
 pudiarunt esum carniùm, & animantia muta, ut impura cre-
 diderunt: quo de numero Eucratitæ, deliri quidam hæreti-
 ci, de quibus Epiphanius. Non est quod sic verbis multis au-
 geamus frugalitatè Caij Fabricij, Coruncani, Curtij, quos ce-
 lebrat Tullius, hæ enim virtutes fuere potiùs temporum
 quàm hominùm. Probat, me quidem iudice, modestia vel
 Agastilis, de quo Ausonius, & Plutarchus: vel Nervæ Cocceij,

boni Principis, de quo Valerius Martialis. Solēnia olim fuerē niphalia, Iunonis sacra, quæ abstēmia à matronis abstēmijs celebrabantur vt matronæ memores essent, quam Deam colerent, quæ eas moneret sobrietatis, vt quæ sit indiuidua pudicitie cōmes. Non transilio quod receptum moribus, vt nō nisi à ieiunis iudicia exerceantur reorum capitalium, vt meminert se ad rem seriā accedere. & in qua de hominis agatur capite: de quo non nisi prudentissimè & maximè sobriè cognoscendum Id adijcio: Baccho, Deo temulento, tum papauer, tum ferulam olim tributam legimus, erudito sanè figmento, vt vini vis ob oculos poneretur; papauer somnum conciliat, & mero plenus sui oblitus, dare se somno debeat, suam vt infamiam tegat spōtaneam: ferulam verò castigationis notam vt intelligant ebriosi se pœna dignos citius, quàm misericordia, qui se spōte in id discrimen coniecerint. Eadē prudētia fuit apud sapientes veteres, dum præfigerent annū luctus matronis, quæ viros amisissent. ne scilicet ante annum, post mariti mortem, properarent ad secundas nuptias, ne fieret confusio sanguinis, l. 8. ff. de his qui not. infam. Iul. Paul. i. receptar. sententiar. tit. vlt. Multa huc conferri possent, ex Decretal. Pontificum, de pœnitent & remissionib. sed hoc studiosis pensum imponimus. Ad symbolum istud *omnias*, obuius potest esse locus ex l. si vindicari, 20. C. de pœn. quam extruxit B. Ambrosius à Theodosio, principe nimis præcipiti ac iracundo. eā si princeps reseruet aliquem puniēdum, debet iudex ad dies triginta differre, quō videat an relaxari pœna posse videatur. Occasionem legis huius ferendæ, memorat Sozomen. hist. Eccles. 7. lib. cap. 24. exstatque in Codice Theodosiano. Bene inquam iustèque prouisum à sapiente principe, quem facti à se pœnituit, alioqui quod Iustinian. ait l. Imperialis, 23. C. de nupt. nihil est tam peculiare Imperatoris maiestati quàm humanitas, per quam solam Dei seruatur imitatio. Hæc de iudicijs olim sancita. nunc si maiorum in rebus etiam alijs prudētiā intueamur, licebit apertè videre in titulis pupillorum, & curationibus adolescentiū minorum, ad eos nempe defendendos, qui se propter ætatis imbecillitatem defendere non possunt. Cūque intelligerēt pupillos eā esse ætate, vt tutorum ope indigerent ad annum vsque 14. exactum in masculis, 15. in feminis; nō minorem curam impendi voluerunt in minoribus, curatorum prudentia gubernandis, ad annum vsque vigesimum quintum. Est enim
adolescentia

*Iudices ab-
stemij.*

*annus lu-
ctus.*

*Lex Theod.
de reis.*

adolescētia maximē feruida, & vitiis indulgens, nisi nitatur & cohibeatur auctoritate prudentum. Eleganter Horat. ad Pisones epist. de adolescente,

Cereus in visum fl. Eli, monitoribus asper:

Vsilium tardus promissor, Et/c.

Plutarc. *ἄκουζον*, idem complexus, ἀναρχία μὲν πᾶν ἐνίοθι πρὸ νέων ἐλευθερίαν, ἀπαιδευσίαν νεμίζουσι χολεπωτέροις ἐκείνων πρὸ ἐν παισὶ διδασκάλων καὶ παιδαγωγῶν δεσπότος ἀρίστησι τὰς ἐπιθυμίας, ἅσπερ ἐν δεσμῶν λιθείσῃς. Nō minus eruditē Dio Chrysofostomus sophista, χάλεπον ἢ νεότης, αἰ ἐυρίπτετον, καὶ εὐόλισον, καὶ σφοδρότερον δέεται χαλιῶ. Proinde Athenis olim adolescentes πρὸ λήξων ἴρχον, i. rei hereditariæ, suorūmque bonorum haberent potestatem, biennio praxificbātur curæ vicinæ regionis, hoc est, anno 18. quo ex ephēbis excedere mos illis esset ad vigesimum. tum nominabātur πείπλοι, vel ἔφοδι, & ἐπὶ ἰκοπι τῆς χώρας, post id tres fiebant λήξιαρχοι, & referebantur in eorum numerū, qui suæ omninō essent potestatis. καὶ τὴν λήξίω, hereditatem regere poterant. De priore articulo Epicharmi, νῆρε, satis: ad aliud accedimus, μίμησ' ἀπίσιν Occurrit adagiū, Ama tanquam osurus, oderis tanquam amaturus: Rectē id, quia fallax & lubrica multorum fides: & quod homo sit εὐμετὰ βολον ζῶων, Platoni nempe & Hesiodus præcepit, non nisi testibus adhibitis cum fratre esse iocandum: quia sæpe leuibus de causis fratrum iræ acerbiores existunt. Apud Atticum Pomponium queritur Tullius de Cnēo Pompeio, cui præ cæteris fidē habuerat. seq̄ue ab eo tamen proditum. Et ad uxorem Terentiam, falsō se putasse ab ijs amari qui inuidebant: eos se non securum qui purē amici essent. Tacti leuitate animi Atheniēses impetum in Macedonas moliri statuebant, falsō accepto nuncio de morte Alexandri; sed eos retraxit Demades orator aculeato verbo: Si Alexander hodie mortuus est, & cras & perendie sic erit. Opportunē vir catus induxit ἀπισίαν, eamque opposuit Inconsulto furori hominum, de se suisque rebus non benē cogitantium. Apud poētam Trojani nimis creduli, à Sinone proditi, qui suasit equum diuina Palladis arte fabricatum intra Ilij mænia inducendum. Mirum quantum malorū agmen secum aduehāt nimia credulitas. Ea res Pompeium magnum perdidit populari, & optimatum fidentem studio, tandēnque, desperatis rebus ad Alexandria regem miserimē profugim. Quid M. Brutum, C. Cassium præci-

pites egit quàm de altera acie falso accepto nuncio & similem exitum nacti Antonius & Cleopatra, cùm illa de Antoni mortis finistrum quid, quanquam falso accepisset? Quid mirum si in parvis error dominetur, cùm etiam viros magnates opprimere soleat? Quorsum querela Comici, Prò Deum & que hominum fidem. & illud Ouidij,

Heu ubi pacta fides, ubi quae iurare solebas?

Tull. item 7. Verr. Vbi fides! vbi execrationes! vbi dextrae complexae sunt! notum de Brasida clypeo quod in eos torqueri solet, qui, cùm maximè opus est, fidem non seruant. Stultum ac periculosum cuius fidere: at miserum nemini fidere. Conditio misera tyrannorum, ab omnibus sibi metuentium: sed in primis Dionysij de quo Tull. 5. Tuscul. & Val. Max. Quae vetera & externa vt missa faciam (notiora enim sunt quam vt in ijs immoremur) ad quid tandem oracula diuina nobis *τιὸ ὀμισίαν* suadent? non esse omni spiritui credendum; & tentandi spiritus an ex Deo sint? item, cauendum à sermone Pharisaeorum? Denique illud, *Estote prudentes vt serpentes*? Illud etiam nos non fugiat Ouidij 3. Artis.

Nec citò credideris: quantum citò credere ledat,

Exemplum vobis non leue Procris erit.

Aurel. Victor. in Valentiniano: Si ei infidis hominibus, quibus sese quasi fidissimis, prudentissimisque dederat, carere aut probatis, eruditisque vti licuisset, perfectus haud dubie princeps enitisset. Plaut. Trinumo: Nimum est difficile reperiri amicum, ita vt nomen cluit, quoi rem tuam credideris, sine omni cura dormias. Hieronym. ad Celantiam, de ratione piè viuendi, vbi de obrectatione: Est sanè hoc vitium, quod vel in primis extingui debeat, & ab eis qui se sanctè instituere volunt, prorsus excludi. Nihil enim tam inquietat animum, nihil est quod ita mobilem mentem, ac leuem faciat, quàm facillè totum credere, & obrectatorum verba temerario mētis assensu sequi. Hinc enim crebrae dissentiones, hinc odia iniusta nascuntur: hoc est quod saepe de amicissimis inimicos faciat: & concordēs quidem, sed credulas animas dissociat. At contra, magna animi quies, magna que est morum grauitas, non temerè de quoquam sinistrè quid audire: beatissque est qui ita contra vitium hoc se armauit, vt apud eum detrahere nemo audeat. Hec ille huius sanè argumenti sententiam facile est in immensum excrefcere: sed placet exempli loco, verbum *μίμησ' ὀμισίαν*, de iudicio hominum

precipiti ac temerario intelligere, de quibus nonnūquā pronuntiatur citius quā par esset, necdum bene inspectis eorū moribus qui commendantur. Sic Horat. i. epistol. 18.

*Qualem commendes, etiam atque etiam aspice, ne mox
Incutians aliena tibi peccata pudorem.*

Fallimur, & quondam non dignum tradimus, ergo

Quem sua culpa premit deceptus omite tuere,

Vt potius notum si tentet crimina serues,

Tuterisque tuo fidentem presidio, qui

Dente Theovino qui circumroditur, ecquid

Ad te post paulo ventura pericula sentis?

Nam tua res agitur paries cum proximus ardet,

Et neglecta solens incendia sumere vires.

Vt enim qui pro alio fideiuber, seque soluturum constituit, tenetur ex pacti, seu stipulationis nexu pro principali debendi reo, sicubi non fuerit soluendo, aut noxam cōmiserit; ita qui alium commendat non satis sibi perspectū ac cognitum, & cuius mentem, versatilem fortasse, non detexerit, sui damnū pudoris ferre ac pati cogitur. Grauius M. Cicero ad Brutum: temerè de altero affirmare est periculosum, propter occultas hominum voluntates, multiplicēque naturas. Et Seneca, neminem citò laudaueris; neminem citò vituperaueris. Vitium est omnia credere: vitium est nihil credere. Ne nimis multa; vtrūque verbum, *ἄνευ*, & *ἄνευ* ἀνεύ, referri mihi videtur posse ad illud Chilonis generalius, *μὴ δὲν εὐδύαν*, quo innuebat in hominum consuetudine omni, debere omnia esse moderata, scilicet amicitiam non effusam aut dissolutam, sed sobriam ac verecundam, cum nimia interdum familiaritas contemptum pariat. Id monitor Valerius Martialis antè cauerat:

Si vitare voles acerba quadam,

Nuli te facias nimis sodalem,

Gaudetis minus, ac minus delectis.

Queritur non illepide Catullus, sed non sine stomacho tamen de amici læsa fide, his omninò verbis ad Alfenum:

Alfene, immemor atque vnatimi false sodalibus,

Iam te nil miseret, dure, tui dulcis amiculi,

Iam me prodera, iam non dubitas fallere, perfide!

Nec facta impia fallacium hominum scelicolis placent,

Que tu negligis, ac me miserum deseris in malis.

Eheu, quid facians disco homines, cui ve habeant fidem?

Certè tute iubebas animam tradere inique me
 Inducens in amorem quasi tuta omnia mî forent.
 Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia, factaque
 Ventos irrita ferre, ac nebulas aërem sinis.
 Si tu oblitus es ac Dîj meminerint, meminit fides,
 Quæ te ut pœniteat postmodo facti faciet tui.
 Idem alio loco ἀπιστία vocat, per tæsus amici aliûs vetera-
 toris,

Desine de quoquam quicquam bene velle mereri,
 Atque aliquem fieri posse putare pium.

Omnia sunt ingrata, nihil fecisse benignè est,
 Immo etiam tædet, tædet, obestque magis.

Væ mihi, quem nemo grauius, vel acerbius urget,

Quàm modò qui me vnum, atque vnicum amicum habuit.

Exempla isthæc aded multa nos commouent, sed grauius af-
 ficiunt nostra, qui ab ijs audacissimè fallimur, qui nobis, se-
 cundum Deum, animam debent: imò nullos nacti sumus
 hostes capitaliores, magisque desperatos, quàm qui nostris
 auspicijs, opèque vna sunt euecti: ex quo fateri cogimur il-
 lud veteris, *Benefacta malè locata, pro Male factis arbitranda.*

Πῆ παρέβλω; πὶ δ' ἔρεξα; τὸ μοιδέου
οὐκ ἔτελέσθη;

ΕΜΒΛΗΜΑ XVII.

ITALICÆ samius secta celeberrimus auctor
 Ipse suum clausit carmine dogma breui:
 Quò prætergressus? quid agis? quid omittis agendum?
 Hanc rationem urgens reddere quemque sibi.
 Quod didicisse Gruum volitantum ex agmine fertur,
 Arreptum gestans qua pedibus lapidem:
 Ne cessent, neu transversas mala flamina raptent.
 Qua ratione hominum vita regenda fuit.

Hunc Pythagoræ versiculum in primis obseruari diligenter, & addisci cuperem, ab iis maximè qui studia liberalia sectantur, & ex iis fructum aliquem sperant vberimū. Per-

*Errores
eorum qui
literas ad-
discunt.*

*Locus Al-
ciati ex
prælectione
quodam.*

*1. Quid
dicitur
in
gref-
fio.*

*2. Quid
agis.*

multi enim ex iis peccant, quod non satis attenti, septa, ut ita dicam, lectionis transiliunt; & aliis rebus animum applicantes, non vident se abscedere ab eo laudabili & ingenuo instituto, cui nomen dederunt. Quid enim schola? quid auditorium? unde nomen & appellationem habet? Alij sunt, qui quanquam laboriosi, non sunt attenti satis, aut minimè adijciunt animum ad ea quæ agunt: Alij denique, quanquam multa. & quidem sapè diuque agant, tamè innumerabilia, aut certè multa præmittunt in transcurso, quæ ad instituti laboris perfectionè valde conducerèt. Sed præstat Alciatum magistrum audire citius, qui ita suos auditores adhortatus est quadam prælectione, ab iisdem primùm rogatus, qua præcipuè methodo in studiorum cursu esset utendum: Præcat nobis (inquit ille) vetustissimus Italicæ Philosophiæ auctor Pythagoras, qui discipulos suos carmine Græco, quod maximè necessarium adipiscendæ disciplinæ esset, admonuit, quodque quotidie eos in ore habere iussit. Id est eiusmodi: *πὶ παρέβλω; πὶ δ' ἐπέξα; πὶ μοι δέον ἔκ ἐτελέσθη;* Etenim hæc tria non tam præcepta, quam oracula unicuique nostrum semper ante oculos esse debent: In primis scilicet, ne qua in re aut excidas aut transuersus ab instituto tramite feraris. quod iis contingit, qui aliis in rebus, animi intentione occupata, ad scholas tamè accedunt: ut qui vel amore capti, vel armis rixisq; dediti, vel aLEX lusuq; mancipati, vel artibus illicitis addicti, scholastici tamen nomen seruant. In hos Annæus Seneca veteris Iurecōsulti verbis intehitur: Etiam magna, inquit, pars vitæ elabitur malè agentibus, maxima nihil agentibus. Qui enim auribus solis præsentēs, mentem aliò intēdunt, ij aliud agere Latinis dicuntur. Alterū est, ut attendamus ad id quod agimus: ut cum quid boni à nobis factum fuerit, magna voluptate afficiamur: si verò quid malè vertisse viderimus, in futurum abstinemus. Etenim præmiū virtutis maximū, ipsa est animi voluptas. Iisce enim iuuenibus, qui in sophisticis caquillationibus, vel legū optimarū ambagibus diutius immorantur, rectè quis dixerit: Vide quid agas. Cuius rei exemplum in huius anni lectionibus accipi potest. Fuerunt florente Romano imperio varij in eorum Republ. magistratus: ut Præfecti prætorio, ut Proconsules, ut Præsides prouinciarum, ut clarissimi, ut spectabiles, ut illustres: & si qua alia sunt huiusmodi nomina. Hæc hodie, mutata Reipub. forma exoleuerunt, nec vllō in vsu permanserunt, sed vnus-

quisque iudex eam habet cognominationem, quæ sibi vel lege municipij, vel Principis sui diplomate concessa est. Ideoque parum refert diutius in veterum magistratum muneribus dignoscendis versari. Bartolus tertè & veteres non ultra tres aut quatuor lectiones hac in re videntur consumpsisse. Quòd si quis maiorem anni partem hoc in argumento transigere velit, huic rectè præceptum Pythagoricum insusurrabitur, Vide quid agas. Superest tertium, ne quid agendum 3. *Quid omittis agendum.* In quo sanè adeò peccant vniuersi studiosi, vt vix vllum supersit remedium. Et hæc quidem Alciarus: cuius disputationem, & apertam dilucidamque huius carminis explicationem huc attexere malui, quàm quidpiam aliud comminisci, aut aliunde minus opportunè conquirere. Constat ergo inter nos omnem humanæ vitæ lapsum in tribus esse potissimum; aut cum secus quàm oporteat, facimus, quod est plus quàm deceat; aut quod omissum oportuit: aut omittimus quod erat faciendum. Priori respondet illud, πῆ παρέβλω; quò transgressus? alteri verò, τί δ' ἐρέξας; quid feci? tertio τί μοι δέον οὐκ ἐτέλεσθαι, quid feci non conueniens? Solebat itaque suos hortari Pythagoras, vt perpetuò id carminis in animo versarent. Sic autem ille in Aureis carminibus:

Triplex hominum lapsus.

μη δ' ὕπνον μαλακοῖσιν ἐπ' ὄμμασι προσδέξασθαι,
 πρὶν τῆς ἡμερινῶν ἐργῶν τοῖς ἕκαστον ἐπιλθεῖν,
 πῆ παρέβλω. τί δ' ἐρέξας; τί μοι δέον οὐκ ἐτέλεσθαι;

Quæ interpretatus est auctor epigrammatis de viro bono, his quidem verbis:

Aurea Pythagora carmina.

Non prius in dulcem declinet lumina somnum,

Omnia quàm longi reputaueris acta diei:

Quòd prægressus, quid gestum in tempore, quid non?

Cur isti factò decus absuit, aut ratio illi?

Lepidissimum hoc Pythagoræ carmen vidit Seneca lib. 3. De ira; c. 36. cuius verba non piget huc adicere: Omnes sensus perducendi sunt ad firmitatem. Natura patientes sunt, si animus illos desinat corrumpere, qui quotidie ad rationem reddendam vocandus est. Faciebat hoc Sextius, vt consummato die cum se ad nocturnam quietem recepisset, interrogaret animū suum, quòd hodie malū tuum sanasti? cui vitio obstitisti? qua parte melior es? Desinet ira, & erit moderatior, quæ sciet sibi quotidie ad iudicē esse veniendum. Quid ergo pulchrius hac consuetudine excutiendi totum diem? Qualis ille somnus post recognitionem sui sequitur, quàm tranquillus,

Præclarus Senecæ locus.

altus ac liber, cùm aut laudatus est animus, aut admonitus, & speculator sui, censorque secretus cognoscet de moribus suis. Vtor hac potestate, & quotidie apud me causam dico. Cùm sublatum è conspectu lumen est, & conticuit vxor, moris iam mei conscia, totum diem mecum scrutor, facta ac dicta mea remetior, Nihil mihi ipse abscondo, nihil transeo, quare enim quicquam ex erroribus meis timeam, cùm possum dicere, Vide ne istud amplius facias, nunc tibi ignosco, &c. Neque est alienum etiam quod relatum est apud Apulciũ i. Florid. de Gymnosophistis loquens: Vbi, ait, mensa posita, priusquam edulia apponantur, omnes adolescentes ex diuersis locis & officijs ad dapẽ conueniunt. Magistri interrogant, quod factum à lucis ortu ad illud diei bonum fecerit. Hic alius se commemorat inter duos, arbitrum delectum sanata similitate, reconciliata gratia, purgata suspicione, amicos ex infensis reddidisse. Itidem alius, sese parentibus quidpiam imperantibus obedisse, & alius aliquid meditatione sua reperisse, vel alterius demonstratione didicisse: denique cæteri commemorant, Qui nihil habet adofferre, cur prædeat, impræsus ad opus foras extruditur. Hæc Apul. Confer Hieroclis commentarium ad carmina Pythag. & Arrianum dissertationum Epiæcteti lib. 4. cap. 6. huc enim trāsferre singula, nihil attinet. Cæterum Grue cū lapillo depictā, prudentiæ symbolū fuisse notū est. Docent enim probatissimi auctores, lapillū Grues ideò ferre, dum in sublime volant, vt illius lapsu explorent, supra terramne an mare volitent: quod ex sono intelligunt, ac proinde confidendū, an vltius progrediendum sit. Maximus Tyrius disputatione 40. lapilli arrepti aliam rationem adfert, nimirum quòd propter imbecillitatẽ corporis, alafque parum fultas, instar nauis fluitent à ventis impulsæ. quod cùm intelligunt, non antè se volatui credunt, quàm lapidem apprehenderit, firmamentum videlicet vacillaturi volatus, salutisq; custodiam. Harum prudentiam cùm ignoraret cordatus homo Deucalion, à diluuij fluctibus seruatus fertur gruū beneficio: quarū quidẽ superuolitantium clangore admonitus enatauit, teste Pausania. Non enim huc cõferre alienum, quod scitè & ad hunc locum accommodatè Plurarch. retulit lib. πότερα τ̄ ζώων φρονιμώτερα τὰ χερσαία ἢ τὰ ἐνυδρῶς. sic enim habet: ἢ δελεάζων μεταβολῆ τῆς πῆσις πρὸς ἀνέμον, ἢ ἐνὸς γένους ὅτιν, ἀλλὰ τῆτο κοινῇ πάντες ἰχθύες γοῦντες, αἰεὶ πρὸς κῆμα κ̄ εἰσὼ ἀππνήχονται, κ̄ ὄραρυλά πνο

Apulcius
de Gymno-
sophistis.

Grus sym-
bolum.
Gruum
Volatus.

ἔτιν ὁ πῶς μὴ κτ' ἔξάν προσφερομένη τοῦ πνέματος Θ, ἢ λεπὶς
 ἀναπνοσμένην λυπὴν τὸ σῶμα γυμνέμενον κ' διατραχωό-
 μενον ὅθεν αἰεὶ σπινέχουσι ἐαυτὸς ἀπ' ἀπώρου· χιζομάη γὰρ
 ἔτω κτ' κορυφῇ ἢ δάλασσα, τα τε βρογχία κατὰ σέλι, κ' κτ'
 ὅτι πικρὰς βέεσα λείως πείζει, κ' ἔκ ἀνίστη τε ροικῶδες. 11
 est, Illa verò gruum ad ventum aciei cōmutatio, non vnus
 sed & vniuersi maritimi generis est: siquidem & æstum flu-
 ctusq̄ue contrà natando niti, & eadem de causa aquaticis om-
 nibus mos est: cauent quippe ne ventus à tergo incumbens,
 squamas subrigat cieátque, atq; ita nudatum & erasperatum
 corpus vulneret. vnde in ventu, obnixiq̄ue fluctibus cursum
 dirigunt, sic enim à vertice scissi flutūs & bran hias cōhi-
 bent, & per summa delati minus infestant, & horrorem non
 incutiunt. Hæc ille. Ascriberem alium locum non minus
 commodum ex eo quem scripsit ip̄emet De animal. s. l. e. i. a
 libro: sed iudicare duntaxat hîc mihi satis esto. Ammia
 Marcellin. lib. 18. de Barbatone garrulo quodâ nebulone, eo-
 demq̄ue proditore: Ignorabat, inquit, notum Aristotelis si-
 piens dictum, qui Callisthenem, sectatorem & propinquum
 suum, ad regem Alexandrum mittens, ei sæpe mandabat; vt
 quàm rarissimè & iucundè apud hominem loqueretur, vitæ
 potestatem & necis in acie linguæ portantem. Ne sit hoc mi-
 rum homines profutura discernere nonnunquam & decen-
 tia, quorum mentes cognatas cælestibus arbitramur: anima-
 lia ratione carentia salutem suam interdum alto tueri silêtio
 solet, vt exemplum est per quam notum: Linq̄entes orien-
 tem grues ob calorem, plagamq̄ue petentes occiduum, cùm
 montem penetrare cœperint Taurum aquilis abundantem,
 timentes fortissimas volucres, rostra lapillis occludunt, ne eis
 eliciat vel necessitas extrema clangorem: iisdemq̄ue collibus
 agiliorē volatu transcursis proijciunt calculos, atq; ita secu-
 rius pergunt, &c. Nescio an huc conferre auis Virgilij illud
 ex 10. Æneid.

— quales sub nubibus atris

Strimonia dant signa grues, atque æthera tranant

Cum sonitu, fugiuntque notos clamore secundo.

Vide Plin. lib. 10. cap. 23. Pierium Hieroglyph. lib. 17. & Pro-
 uerb. Grues lapidem deglutientes. Desino mox cum verba
 Senecæ huc ascripsero, quæ mihi quidem certè videntur nō
 aliena à Pythagoræ eis de quibus in commentatione nostra ha-
 ctenus. Magnam vitæ partem elabi nihil agentibus: maiore

male agentibus: totam aliud agentibus. Certè Arrianius disertationum Epicteti libro, scitè est interpretatus his penè verbis: *ἢ πᾶσι βέλῳ*, vbi omisit, adulationem? Quid reprehendi? num vt ingenuus? num vt generosus? Si quid autem eiusmodi deprehenderit seipsum increpat & obiurgat. Quid tua interfuit ista loqui? An mentiri non licebat? Philosophi enim asserunt, nihil prohibere quominus mendaciū effertur. Tu itaque si nihil cures aliud, nisi vt rectè de rebus iudices, vbi manè surrexeris, ita tecū loquere: Quid mihi deest ad tollendas animi perturbationes? quid ad tranquillitatem animi obtinendam?

Pythage.
345
[*Italica Samius secta, &c.*] Pythagoram Italicorum Philosophorum sectæ auctorem fuisse testatur Cic. 1. Tuscul. & D. Augustin. in lib. De ciuit. 8. cap. 2. Venit autem in Italiam Tarquinio Superbo regnante, tenuitque magnā illam Græciam cum honore & disciplina, tum etiam auctoritate. Multaque post sæcula sic viguit Pythagoreorum nomen, vt nulli docti alij viderentur. Samius autem ab insula Samo denominatus est. Huius vitam pete ex Laërtio, Plutarch. Plin. lib. 2. Gellio lib. 1. & 4. De huius doctrina Ouid. Metam. 15.

[*Quò prætergressus?*] Prouerb. Quò transgressus?

[*Quod didicisse gruum.*] Ex volatu gruum prudentiam hæc in rebus agendis nobis proposuit, nimirum *ὅς αἰχρὺν εἶδε τὸς χοριοὺς ποιεῖν ἢ ὀρνεῖν ἄ μὴτ' ὀρνίθες*: vt vereri addiscant homines rationis participes, si deteriores se præstiterint aui- bus in vitæ actionibus.

[*Quod didicisse gruum volantium.*] Quod de anseribus Marcellinus scribit, rostra sua lapillis ocludere, Taurum montem aquilis abundantem, quas maximè timent, de gruibus alij malunt. Nostrum non est de hac lite pronunciare, vt qui anseres nunquam ad pastionem duxerimus, neque gruum ordines ita curiosè inspexerimus.

[*mala flamina.*] aduersi & impetuosi venti.

Prudentes.

EMBLEMA XVIII.

*I*ANE bifrons, qui iam transacta futurâque calles,
 Quique retro sannas, sicut & ante, vides:
 Tetôt cur oculis, cur fingunt vultibus? an quòd
 Circumspectum hominum forma fuisse docet?

IANUM biforem seu bicipitem veteres quidam plastæ & pictores effinxerunt, vel quòd ferinû & siluestrem cultum suorum hominû in ciuilé mutarit: vel quòd pater Græcæ & Latinæ gentis crederetur: aut quia Solem, quem eundem cû Iano volebant esse, cælestis aulæ ianitorem putarent, quippe qui eam oriens aperire, occidens verò cludere videretur. Sed tamen id tam celebre, variisq; nominibus decantatum Iani bicipitium, quamplurimi ad sollertiam, prudentiamq; re-

*Ianus bi-
 ceps c. r.*

Prudentia
efficiunt

gis retulerunt: si quidem prudentis est præterita nosse, futuris verò multo antè prouidere. quod significauit Persius, in-
quiens:

O Iane, à tergo quem nulla ciconia pinsit: Terent. in Adolph.

Istuc est sapere, non quod ante pedes modò est

Videre, sed etiam illa quæ futura sunt, Prospicere.

Typus opti-
mi regis.

Et certè hic regis optimi typus est, qui cum cæteris præsit, debet etiam prudentia, aliisque virtutibus antecedere. Neque enim alia ratione puto Ægyptios oculum in sceptro regio suis hieroglyphicis posuisse, quàm vt in Principibus, summisque Regibus maximè, prudentiam, tanquam Reipub. vigilantem ac prospicientem oculum esse debere significarèt. Hoc de figmento multi Poëtæ luserunt, quorum alij ad alia ingeniosè traxerunt. Ouid. 6. Fastor.

— Videt Ianus quæ post sua terga geruntur.

Macrobijj
locus.

Sed maximè in primo, vbi faciei duplicis rationes alias adfert. Macrobi. 1. Saturn. Creditur, inquit. geminam faciem prætulisse, vt quæ ante, quæquæ post tergum essent, intrueretur. Quod proculdubio ad prudentiam regis, sollertiàmque referendū est, qui & præterita nosset, & futuris prospiceret, sicut Anteuorta & Postuorta, diuinitatis scilicet aptissimæ comites apud Romanos coluntur. Quò spectat adagium, *ὀπίσω καὶ ἔμπροσθεν*, A fronte & à tergo; quod est diligèter inspicere, & præterita cum præsentibus & futuris conferre. Eundem fuisse Iantum cum Noëo (qui post diluuium vitem vinumque adinuenit) auctor est Berofus. (nisi tamen nos fallit Berosi nomen) quam dissentiat Lilius Gregorius sub finem Syntag. 4. sed bicipitij huius causam aliam, & eandem penè attulit: Plutarch.

Ianus idem
qui Noëus.

in quæstion. Romanis Nempe quòd genere Græcus ex Perhæbia fuerit, atque in Italiam profectus, sedibus apud barbaros positus, linguam vitæquæ rationem mutauerit. sic enim fama receptum est; vel quòd Italos, qui ferinis essent adhuc moribus, quique iniuste viuerent, ad aliud vitæ traduxerit & reuocarit institutū, ita vt agriculturam & ciuilem cultū eos docuerit. Sic verò ille: *διὰ τὸν Ἰάνον διπρόσωπον οἴονται γενέσθαι, καὶ χερσὶν ἑπὶ τὴν πλάησιν πρότερον ὅτι τῶ μὲν γενεῇ ἑλλήνων ἐν περσείας ἰσθμῶ (ὡς ἰσορῆσι) διαβάς ἢ εἰς ἰταλίαν καὶ σιωοικίας τοῖς αὐτόθι βαρβάροις, μετέβαλε καὶ γλῶτταν καὶ διαίταν; ἢ μᾶλλον ὅτι τὸς περὶ τὴν ἰταλίαν αὐτὸς ἀγρίοις καὶ ἀνόμοις χερσὶν ἔθεσιν εἰς ἕτερον βίαι χῆμα, πείσας καὶ χερσὶν καὶ πολιτῶν εἰς μετέβαλε καὶ μετεκόσμησεν.*

Imago Iani bifrontis, sed corona spicæ, in nummis etiam nunc conspicitur, tributa Pompeio ob curâ annonæ, de qua Erisius in Nomismatis: qua similitudine deceptus Theodor. Cæterus eandem effigiem Iano tribuit lib. vlt. Variar. lection.

Sannas.] irrisiones ab occipitio distorto, & labris contortis. *Sannas*
Perf. I. Satyr. *Occipiti cæco, postica occurrere Sannæ.*

Appendix.

Memineram aliàs iam bicipitium eò relatum à pictoribus & poëtis eruditis, quod prouidus, benéque cordatus princeps Græcam gentem cum Latina communione legum, connubiorum, morúmque sociauerit: quod & memorant historiæ veterum. Nos ad virtutem principis egregiè periti duplicem conferre malumus, τῷ εἰρηνικῷ, καὶ τῷ στρατιωτικῷ, studium belli & pacis vt ex vtraque quid sit Reipub. salutare videat, aut prævideat citiùs, hoc est, sciat quæ in vsu sint, τὰ παρόντα εἰδέναι, καὶ τὰ μέλλοντα προορνοῦσθαι. Verbû εἰδέναι, Græcis, videre & scire significat. Rectè Vegetius lib. 6. de re militari, nullum esse quem oporteat vel plura, vel meliora scire, quàm principem: cuius doctrina debeat prodesse omnibus subditis. Atqui prima illius ratio impendenda in constituendis legibus salutaribus, & moribus emendandis: altera in tutandis subditis ab omni hostiũ externo insultu: quod rectè facere non potest, nisi videat, certóque teneat quid temporum varietas postulet, vt & iudicis, seu principis officium est vt res, ita rerum tēpora quærere, quod ait Ouidius. Prudentiæ ciuilibus exempla duo ex multis obuia nobis occurrunt: alterum in Romanis ducibus, qui domitis plerisque gētibus, suóque iugo submissis, eas suis moribus viuere permiserunt: alterum imperatoribus Christianæ fidei assertoribus, qui prudenter cum hæreticis summo iure non semper egerunt, id vtrumque seorsim dispiciamus. Cùm à Scipionibus Pœni deuicti essent, eos suis viuere legibus concesserunt: eas enim non posse tolli funditus censebant, quàm cum summa eorum quos vicissent desperatione: adde quod intelligerent in ijs non minus æquitatis esse, quàm in Romanis: quod & ipse testatur Polybius. Sic cum Flaminius profligasset Macedonem tyrannum, reliquit Græcis instituta vetera, & fuit eos suis viuere legibus. Subacta Macedonia Paullus Æmilius, victor, leges patrias voluit intactas esse, aliàsque addidit etiam nouas, planè necessarias, tanto studio, curaque ad eò diligenti, vt ne ipse quidem vsus longo tempore exp-

riundo eas arguerit, ait Liuius. Deuicta per Cæsarem Iulium Gallia, idem accepit victoris beneficium, in cæteris agnosci-
 mus facillè Romanis conuenisse, cum ius barbaris redderent,
 ijsque maximè qui feritatem expererant, & studiosi honesta-
 tis ciuilis viderentur. Habuerunt itaque in Gallijs semper ami-
 cam ac sociam ciuitatem Massiliensem, quæ tincta erat litte-
 ris humanioribus. Eo nomine semper habuerunt fœderatam
 Rhodium, insulam, eiusque *αὐτονομίαν* probarunt, & naua-
 lem disciplinam imitari non erubuerunt. Nihil hinc de Ger-
 manis, quibus suos mores, quos Corn. Tacitus eleganti libro
 persecutus est, intactos permiserunt Romani victores: in qui-
 bus obseruarent priscae simplicitatis imaginem. Hæc de pru-
 dentia veterum Romanorum in victos populos. Iam verò nõ
 minor sagacitas fuit Cæsarum quorundam veræ sanctæque
 pietatis Christianæ cultorum in ferendis aliquando sectariis,
 & iis qui alienas ab orthodoxa fide opinioniones in orbe Chri-
 stiano disseminarent. Quod quàm consulto, quàm ciuili mo-
 do, quamque vtiliter ab iis factum sit, ex eo intelligere est,
 quod Theodosius Imp. verè orthodoxus, non sit vsus stricto
 iure summæque potestate in hæreticos, Socrate teste, hist.
 Eccles. lib. 5. cap. 2. neque coëgit eos ad communionem ortho-
 doxorũ, sed singulis permisit pro suo cuiusque arbitratu com-
 municare. Sozomenus item eccl. hist. lib. 7. cap. 1. narrat, Gra-
 tianum Imp. omnibus in exsiliũ propter religionem sub im-
 perio suo deportatis reditum concessisse, legemque tulisse;
 vt quisque liberè quàm vellet, religionem teneret, dẽpris tamẽ
 Manicheis, Photinianis, & Eunomianis, quorum peruicacia
 nõ ferenda putabatur in hominum cœtibus. Hæc quidem ex
 bonorum principum institutis. At mirum videri possit quod
 Ioannes Papa, 1. à Theoderico rege, missus est ad Iustinum
 imperatorem, precaturus, vt edictum quod aduersus Arianos
 proposuerat, reuocaret, ijsque alioqui dãnatis hæreticis lice-
 ret suo more viuere. Quod factum Ioanis ab Ecclesia proba-
 tur, laudatum doctoribus, non sanè quod illi fauerent hære-
 ticæ prauitati, quã stropitus auulsam percipiebant, sed quod
 ad Ecclesiæ communem pacem conducere id arbitrantur.
 Paul. Diacon. & Platin. in Ioanne 1. Sulpitius Seuerus in vita
 B. Martini. lib. 2. Non desinebat B. Martinus Ithacium in-
 crepare, accusatorem Priscilliani, vt ab accusatione desiste-
 ret, ac Maximum orare imperatorem, vt sanguine infelicium
 abstineret. Verùm de his satis, ad alia festinat oratio.

Prudens magis quàm loquax.

EMBLEMA XIX.

NOCTVA Cecropus insignia praestat Athenis,
Inter aves sani noctua consilij.

Armifera merito obsequis sacrata Mineræ,
Garrula quo cornix cesserat antè loco.

H Vius Emblematis character ductus viderur ex mimis a- *Pauciloquus*
 liquot vetustis, in quibus est Mineræ simulachrum cū *sapientes.*
 ingenti vmbone sub qua est noctua. Sunt & alij quidam mi-
 mi, in quibus expressum est Palladis galeatum caput, à cuius
 altera parte noctua immittitur prostrato carchesio: iuxta qua-
 driga, cum victoria, laurea circumducta cum baccis. Verbo-
 rum parsimonia sapientes maximè decet, eorūque perspi-
 cacitas in rebus obscuris & difficilibus agnosci versarique de-

bet. Eo enim præcipue differt ab imperito & stulto, prudens, rerumq; sciens, quod pauciloquus, quodque oculus in iis sit. ad quæ alij conuiuent, vel oculorum mentis obscura caligine cæcutiunt. Eius quidem rei symbolum est Noctua, olim Atheniensium in signe, ac Mineruæ sacra nimirum propter oculos castos quod indicat parcæmia *γλαυξ ἰπτατο*: præcis enim Atheniensibus Noctuæ volatus, victoriæ signum censebantur. Iustin. lib. 23. rei huiusce causam Hieroni duci attribuit, cui adolescenti prima bella ineunti, Aquilam in clypeo. Noctuam in hasta consedissee refert. Quod ostentum, & in consilio cautum, & manu promptum, Regemque futurum significabat. Alij malunt referre ad nummum aureum & argenteum, in quo insculpta erat Noctua. Vnde fluxit proverb. Noctuas Athenas. Pierius 20. Hieroglyph. Gyrald. Syntagm. 1.

Sed quorsum hoc Emblemata, dixerit aliquis, aut quodnam argumentum habet? Nimirum ciuitatem optimis moribus ac legibus institutam, sapientia, consilio maturo, recta prudentia firmari, spreta inani hominum loquacitate. Idem de singulis magistratibus, qui que Remp. administrant, est statuendum. qua ratione Demosthenes, alijque boni oratores auersos habebant demagogos, blandosque concionatores qui vulgi cupiditatibus inseruiebant: nec minus eos insectabantur quam sophistas obstreperos optimi quique Philosophi. Certè epigraphes argumentum, quod habet instar oraculi, *prudens magis quam loquax*, possem non incommodè illustrare Fabij Maximi exemplo, qui quo tempore Annibalem iuueniliter exultantem sua patientia fregit, multis conuiciis militari lasciuia impetitus, non ponebat rumores ante salutem: nisi occurreret laudatum Eteonici facinus. Is Lacedæmoniis præfectus, cum accepisset suos milites in insula Chio annonam laborantes tacite coniurasse in insulares Chios: utque sese discernent, arundinem manu pileo circutulisse: censuit ille non aperta vi (quod fieri commodè non poterat) agendum: sed quindecim delectis comitibus per urbem incedendo, qui primus ei obuiam veniebat arundinem habens, obtruncari iussit. Causam sciscitantibus nihil aliud respondebat, quam id à se factum, quod gestasset arundinem. Itaque cæteri conitanti arundines statim deposuerunt. Imò Eteonicus Chios conuocatis ne vllum quidem de coniuratione verbum fecit, ne metum aut suspicionem inijceret, sed pecunias imperauit; quas iussit

*Cui noctua
Minerue
sacra, &
Athenensium
symbolum.*

iussit militibus distribui, ne quid noui molirentur. It statim periere. Sic paucorum pœna periclitantibus multis occursum est. Retulit Xenoph. 2. rerum Græcar.

Cecropiis Athenis.] Athenas Cecropias à Cecrope Rege, & Athenienses Cecropidas appellari, iam in superiorib. attigimus. Athenæ autem ἀπὸ τῆς ἀθηνῶν (ne iterum adhuc repetere cogamur) hoc est, Minerva, quæ nomen huic ciuitati imposuit. D. August. 18. De ciuit. cap. 9. ex Varrone diuersum ab aliis sentit. Vide Platon. in Cratylō.

*Athenæ
unde nominata.*

Armifera Minerva.] Minerva ex cerebro Iouis armata profliit. Mihi succurrit illud Anacreontis de rosa:

πολεμοκλόνην τ' ἀθηνῶν

χορυγῆς ἐδείκνυε Ζῆος, id est, ut cùm è vertice Iouis exiliit armata scuto & hasta Minerva: & Ouid. 6. Fastor.

*Minerva
cur armata
è Iouis cerebro profliit.*

Creditur armifera signum: caeleste Minervæ. Idem 2. Amorum, eleg. 6. *Viuat & armifera cornix inaisa Minervæ.* Martial. initio epigramm. *Accipe belligeræ crudum thoracâ Minervæ.*

Meminit & in Olympiis Pindar. Ode 7. Armata autē fingitur (ait Phornurus) in ipso ortu: quod sapientia suis ipsius præfidiis satis instructa sit ad maximas & difficillimas res obeundas. Deinde artium omnium & belli Dea, nempe disciplinarum liberalium vsus, & bellorum administrationem sine sapientia mancã, & inanem esse intelligimus. Pindar. Scholiast.

*Armata
cur Pallas.*

Armifera merito, &c.] Noctuam dicatam fuisse Palladi, repudiata cornice, copiosè tradit Ouid. 2. Metamorph. Minerva Erichthodium Cecropis filiabus cistella viminea inclusum, seruandum tradiderat, & ne aperirent, interdixerat. Quod cùm neglexissent, Coronis factum Minervæ indicauit, vnde ab eiusdem comitatu repulsa est, & in cornicem mutata. Sic enim conqueritur: — *mibi gratia talis*

*Noctua cur
Palladis facra,
reiecta cornice.*

Reddatur, ut dicar tutela pulsa Minervæ,

Et ponar post noctis auem. mea pœna volucres

Admonuisse potest, ne voce pericula querant.

Cuius postrema verba mythologiam habent. Garruli enim, quique nimio linguæ vitio laborant, haud vnquam possunt cum sapientibus & cordatis viris habere commercium, quin vbi apud eos aliquid effutierint, tandē odiosa infamiæ labe asperguntur, & à conuictu laudatorum virorum honestorum, & virtute insignium abesse coguntur. De noctuæ prudentia Dion Chrysostomus doctè ac lepide oratione Olympica, quæ est

12. Hoc etiam addere non grauabor, quòd Alciatus scribat, Mineruæ noctuam meritò consecratam, nempe ab Eustathio ingeniosè ad I. Iliad. rationem redditam: γλαύκα sacram esse τῆ ἀθηναϊκῆ ἀθλιῶ, διὰ τὴν πρὸς τὸ ἀθρεῖν τῆ γλαύσειν γαυτότητα: quia nimirum ἀθρεῖν & γλαύσειν idem significant.

*Cornicum
& vlulariū
dissidium.*

Garrula quo cornix.] Memini legere me apud Plutarch. De odio & inuidia, inter cornices & vlulas perpetuum esse dissidium, quarum vel occisarum sanguinem permisceri quidā negant: vt etiam si quis confundat, vtrumque seorsum diffluere narrent. Ælian. lib. 3. cap. 9. de anima lib. perspicuè idem tradit. ἐπεὶ ὃ ἡ γλαύξ ὄσιν αὐτῆ (supple κορώνη) πολέμον, καὶ νύκτωρ ἐπιβουλεύει τοῖς ὤοις τῆς κορώνης, καὶ δευτέρῃ ἡμέρᾳ ἐκείνῳ ταῦτο δρά. τοῦτο εἶδῶν ἐχθρὸν τὴν ὄψιν τῆν γλαύκα πτωικῶντα ἀθενῖ. Reiecta, inquam, est Cornix à Pallade sicuti à Græcis accepimus, quod meditationum sit infesta peruigilio: & mentis agitationem interpellet sua garrulitate, cuius ipsa signum gerit. Sic enim Græci κρώζην dicunt de garrulis, vt cornicari Persius in Satyris. Sed & reperio cornicem in Palladis manu apud Peloponnesios vsitatum hieroglyphicum, longè secus quàm Athenis, vbi cornices ad arcē Palladis non aduolabant: cuius rei causam non à fabulis, sed à ipsa natura repetit Lucretius.

Maturandum.

EMBLEMA XX.

*MATURARE iubens properè, & cunctatier omnes,
 Ne nimium praeceps, neq; mora longa nimis.
 Hoc tibi declaret connexum echeneide telum:
 Hac tarda est, volitant spicula missa manus.*

IN rebus arduis, & quibus neglectis aliquid periculi esse potest, cauendum à nimia celeritate, atque etiam mora: sed videndum imprimis, ut maturè non modò suscipiamus, sed & confectemur quod nobis propositum est, ne hac vel illi hac aberrando parte nos taudem poeniteat. Plutarchi. oratione ad Apollonium: σοφοὶ δὲ, τὸ μὲν εὐχρῆσθαι, ἔπειθ' ἡνέσταν θεοῶν: Sapietes istud quidem, Ne quid nimis, praeter modum celebrarunt. Laudatur & illud Phocylidis:

*Vitanda
 nimia cele-
 ritas & ni-
 mia tardi-
 tas.*

παύτων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασία δ' ἀλσεινὰ:

eo enim vel maximè nomine Aristidem vrbe pepulerunt Athenienses, quòd nimis iustus esse videretur. Eodem penè modo Ephesi; Hermodorum. At vt modum aliquem exemplis etiam imponamus, hoc vnum addamus ex Liuiio: In bello Punico secundo, Terentio Varroni, homini iuueniliter exultanti & temerario datus est collega Paulus Æmilius, maturus ætate & consilio, vt sua prudētia feruorem alterius temperaret. Sic Fabium Max. creatū aliquando belli ducem meminī, eum quidam cunctatorem & maturum, vt Marcelli celeritatem reprimeret. Id si placet ad nimiam quorundā studiosorū industriam referre, sic statuo. Præceptum hīc est rebus in omnibus agendis validissimum, quo aurea mediocritatis regula commendatur. Sicuti nihil magis expedit quàm agrum optimè colere: ita sæpè putatur inutilissimum nimio se labore conficere. Plantæ aqua mediocri aluntur; immodica suffocantur: sic iuuatur ingenium laboribus ac studijs moderatis, contrà obruitur si immoderatè exerceas. Nam vt plerunque luscinijs euenit ob nimium canendi studiū, quo mirificè delectantur, vt in eo expirent, nempe quas, vt ait Plinius, spiritus deficiat citius, quàm cantus: Ita nonnulli, studijs intenti plus quàm par sit, in ipso conatu interdum emoriuntur. Cæterū in nulla opera, quanquam ab illustri artifice profecta, commendatur, quæ immoderata sit, sicuti Apelles Protegenis tabulas admirabatur quidem, vt quæ immenso labore confectæ essent in hoc tamen non laudabat, quòd manū ponere de tabula vix vnquam posset. significabat ei nocere nimiam diligentiam; quam etiam in compositione Isocratea reprehendit Fabius: adeò modus in rebus, & certi denique fines spectandi sunt in omni capiendo consilio, labore sustinendo, aggrediendo, perficiendoque negotio, vt quod ait Flaccus,

Insani sapiens nomen ferat, æquus iniqui,

Vt rã quàm satis est virtutem si petat ipsam.

Quibusdam certè in negotijs celeritate opus est: mora obest. hoc enim citat' ex nescio quo Plutarch. *πθερμένων ἀγώνων πρόφασιν ἀρετᾶν ἐς αἰπὸν ἔβαλε σκότον*: Certaminibus iam propositis, cunctatio virtutē profundas in tenebras deiicit. Itaque M. Curius Dentatus Consul, cū delectum subitum coactus esset educere, nemòque iuniorum respondisset, coniectis in sortem tribubus omnibus, Pollic, quæ proximæ exie-

rat, primum nomen extractum vna citari iussit. eo nõ respõdente, bona haste subiecit. Quod cùm illi nunciatum esset, accurrit ad tribunal Consulium, collegiũmque tribunorum appellauit. At Consul Dentatus appellationem non recepit, bona eius & ipsum vendidit, non tam festinatione pœnæ, quàm præueniendi periculi causa, quando res. tumultũsque belli moram dilationemque non reciperet, dum interim cognosceretur de excusatione aut immunitate. Retulit Val. Max. lib. 6. Alijs in rebus probatur tardum cõsilium, vt multo præstantius: contrà nimium præceps damnatur, vt quod adiunctam penitentiam habeat. Sic Lucian. epigramm.

*ἢ βραδύπους βελή μέγ' ἀμείνων. ἢ δὲ ταχέα
αἰὲν ἐξελοκράδην πλω μετάνοισαν ἔχει.*

Sed de his iam satis. Virtus ea maturitas appellatur, illa qui- Maturitas.
dem media inter celeritatem nimiam & tarditatẽ. Nigidius apud Gellium libro 10. cap. 11. Maturè, inquit, est quod neque citius est, neque serius, sed medium quiddam & temperatum est. Bene atque propriè Nigidius. Nam & in frugibus & in pomis matura dicuntur, quæ neque cruda & immitia, neq; caduca & nimium cocta, sed tẽpore suo tẽperatè adulta. Interpretationem hanc Nigidianam duobus verbis eleganter expressit Augustus Cæsar: nam & dicere in sermonibus, & scribere in epistolis solitum ferunt *σπουδὴ βραδέως*, Augusti dictum.
per quod monebat, vt ad rem agendum simul adhiberetur & industriæ celeritas, & tarditas diligentia: ex quibus duobus contrarijs fit maturitas. Sic Poëta Neptunum inducit discessum ventis imperantem, vt & citò discedant, tanquã fugiant, & tamen standi mediocritatem in regressu teneant, tanquam maturè, id est, temperatè abeuntes. Veretur enim, ne in ipso discessu classi noceant, dum raptu nimio tanquam per fugam redeant. Cæterum id duabus notis Hieroglyphis ob oculos ponitur. Telum enim velocitatis agilitatisque indiciũ est, Telũ quid.
vt explicat lib. Hieroglyph. 42. Pierius. Remora autẽ impedimentum & tarditatem designat, idem libro 30. Alij rem planè eandem significantes, Delphinum Remoræ adiunxerunt, vt Paul. 3. Pontif. Max. Alij anchoram Delphino copularunt, vt Aldus Manutius nobilis typographus. Erasmus Prouerb. Festina lentè, id pluribus explanauit: in quod vberimum copiosæ orationis quasi fluuium congescit.

echeneide.] Remora, vel echeneis, à sistendis nauibus sic appellata, *ἢ τὸ ἔχει τὰς ναῦς, ναῦς*, de qua in sequentibus:

opportuniùs.

*Telum pro
signo vel
spatiis.*

telum.] *Telum* seu sagittam pro signo velocitatis poni, non est recens. Itaque Armenij sagittam Tigrim vocant per quãdam verbi translationem. Nam velocissimum animal tigris, & fluuius rapidissimus nominis eiusdem, qui ex Armenia defluit in Mesopotamiam.

Maturare.

De verbo *Maturandi*, quãdam adduximus quantum quidem ad nostras notas videbantur conducere. Obiter istud ex dialogo de Oratorib. qui tribuitur Tacito: *Maturare* huius libri editionem festino, vt dimissa priore cura, nouã cogitationi toto incumbam pectore. quo ex loco constat, verbum *Maturare*, non semper ita strictè sumi, vt à Gellio, Macrobio, & alijs. Sed de verbo satis, nunc exempla à nobis prætermittam, resumam. Tacitus in 2. historiar. vbi de Muciano agit, quem penè imperij socium habuit Vespasianus, maturitatem perbellè describit, & quidem paucis: Mucianus cum expetita manu, non lento itinere ne contari videretur, neque tamè properans, gliscere famam ipso spatio sinebat gnarus modicas vires sibi, & maiora credi de absentibus. Idem historicus lib. 4. eiusdem operis in duobus principibus confert cum maturitate, vel tardatione potius, celeritatè nimiam & precipitem, ad hunc modum: Domitianus Mucianusque accingebantur dispari animo: ille spe ac iuuenta properans: hic moras nequens, queis flagrantem retineret, ne ferocia ætatis, & prauis impulsoribus si exercitū inuasisset, paci belloque malè consuleret.

*Maturitas
Muciani.*

22
23
24

Cunctatio.

Cunctationis pulcher est apud Ammianū locus initio 16. vbi de Constatio: Hinc & deinde nec itinera nec flumina trãsire posse sine insidijs putãs, erat prouidus & cūctator; quod precipuum bonū in magnis ductoribus, opem ferre solet exercitibus & salutem. Sic idem lib. 29. de Theodosio sollerti duce sub Valente Imp. diutius agens, vt antiquus ille cunctator pro negotio consultabat, commentis potius & prudentia quàm periculosis cõgressibus, hostem pugnacem & impenetrabilem iactu telorum, si fors copiam dedisset, oppressurus. Non mihi tempero quin exemplum nobile adiungam ex eodem historico, de duobus qui sub Gratiano Cæsare ducibus meruerunt, quos lubens ego confero cum Fabio Maximo & Minutio. Sic itaque Amm. 3. lib. Nannieno negotium dedit virtutis sobriæ duci. Et Mallobandem iunxit pari potestate collegam domesticorum comitem, regemque Francorū,

virum bellicosum & fortem. Nannieno igitur secum reputante fortunæ casus versatiles, ideóque cunctandum esse censente, Mallobandes autem pugnandi cupiditate raptatus, ut consueuerat ire in hostem, differendi impatiens, augebatur.

volitant spicula missa manu.] Ouid. ferè sic I. de Ponto, eleg. 4.

— *Sarmatica spicula missa manu.*

Nescio an huc etiam rectè contulero quod de Cymodocæa nympa Virgilius in decimo:

— *fugit illa per undas*

Ocyor & iaculo, & ventos equante sagitta.

Appendix.

Eruditè Fabius Quintilian. lib. 12. cap. 6. Agendi initium sine dubio secundum vires cuiusque sumendum est: neque annos definiam, cum Demosthenem puerum admodum actiones pugillares habuisse manifestum est. Modus mihi videtur quidam tenendus, ut neque præproperè distinguatur immatura frons, & quicquid est, illud acerbum proferatur. Nam & inde contemptus operis innascitur, & fundamenta iaciuntur impudentiæ, & quod est ubique perniciosum præuenit vires fiducia: nec rursus differendum est tyrocinium in senectutem: nam quotidie metus crescit, maiusque fit semper quod ausuri simus: & dum deliberamus quando incipiendum sit, incipere iam serum est. Quate fructu studiorum viridem, & adhuc dulcem promi, dum & venia, & spes est, & paratus fauor, & audere non dedecet, & siquid desit operi, supplet ætas: & si qua dicta sunt iuueniliter, pro indole accipiuntur. Hæc Fabius, longo usu doctus, de conatu studiosorum. Attexo huc cõsiliu in rebus arduis non ita maturandum, sed occupandum ex Capitolino, in Maximo & Balbino: Oratione consulis (ait) qui primus sententiam rogatus, post mortem Gordiani, vbi maximus timor omnium animos occupasset, ut qui Maximini scelera, & truculentiã horrerent: Scio, P. C. hanc rebus nouis inesse oportere constantiam, ut rapienda sint consilia, non quærenda: verbis quinetiam plurimis abstinendum, atque sententiis, vbi res perurgent.

In deprehensum.

EMBLEMA XXI.

IA MDVDVM quacunq̄ue fugis, te persequor: at nunc
 Casibus in nostris denique captus ades.
 Amplius haud poteris vires eludere nostras:
 Ficulno anguillam strinximus in folio.

Fugax tan-
 dem depre-
 hensus.

Allegorica prosopopeia in quemuis deprehensum, & fugacem, qui ob scelera notatus, semel atque iterum è manibus iudicum lapsus, & pro temporis occasione subterfugiis vsus, non tamen possit effugere & expedire sese, si tandem correptus arctiori nodo illigetur. Id faciliè & commodè potest illustrari uobilibus historiis, de Perse, Pseudophilippo, Iugurtha, qui Romanorum infestissimi hostes dolis, fraudibus, subterfugijs vsi, vt vix capi posse viderentur, tandem

tamen succubuerunt: sed libri sunt in omnium manibus. E multis quæ occurrunt, vnū sublegere placet ex Iustino: Hanno Carthaginienſis ad eò diues erat, vt ceteros ciues opibus anteiret. is de occupando regno cogitauit, sed interfecto primū ſenatu: quod machinatus ſimulatis filix nuptijs, plebi in porticibus publicis, ſenatu ſuas in domo epulas parari mandauit, vt poculis veneno infectis ſenatores teſtius enecaret, & ita Remp. inuaderet. Quo tamen conſilio nefario per miniſtros detecto, magiſtratibus placuit ſcelus declinari, non vindicari; periculū enim erat ne plus negocij exhiberet res cognita, quā cogitata. Itaque decreto cohibuerunt, vt modus nuptiarum ſumptibus ſtatuereſſet. Quo conſilio præuentus Hanno, ſeruitia concitat ruruſq; conſtituta cædibus die, cū iterum ſe proditum viduſſet, munitum caſtellum cū viginti ſeruorum millibus occupauit, ſed comprehenſus eſt ad extremum, dum ſibi conatur Afros & Mauritanos conciliare. Virgis cæſus, effoſſis oculis, & manibus, cruribuſq; fractis, necatus eſt: corpus verberibus lacerum cruci affigitur. Filij quoque cognatique, quanquam innoxij, vltimo ſupplicio affecti. Sed ne ſim longior, id & opportunè torqueri poteſt in eos qui fallacis ſunt fidei, quique crebrò furtim ſe ſubducunt ab iis, apud quos verum dicere neceſſe habent: vt pleroſque (heu nimium multos) noſtra hac tempeſtate vidimus, qui aliud in ore promptū habent aliud in pectore clauſum tenent, quod de Catilina Salluſtius ait; ſicque imponere aliis aſſueuere, vt non vereantur perfricta fronte pertinaciùs obſiſtere iis quos ſibi iuſtè interdum aduerſari norunt. Quod & accommodari poteſt in pertinaces quosdam & refractarios, qui diuinis oraculis demum in noſtram ſententiam pertrahuntur, cū eos nihil morentur humana. Ducta eſt ſimilitudo à natura anguillæ; quæ quia ſit lubrica, facilè contineri nequit niſi folio ſici ſcabro & aſpero. Lege prouerb. Cauda tenes anguillam: & Anguilla in ſtrigmento, in Eraſmicis & Iunij adagiis.

*Anguilla
lubrica.*

Ficulno anguillã, &c.] Alluſio ad Prouerb. Folio ficulno anguillã. cui poteſt videri aliud finitimū quod refertur ab alijs, Inter Orgi caneros adhære: pro arte irretiri, vt nulla pateat effugij ratio.

Custodiendas virgines.

EMBLEMA XXII.

VER A hac effigies innupta est Palladis: eius
 Hic Draco, qui dominae constitit ante pedes.
Cur Diua comes hoc animal: custodia rerum
 Huic data: sic lucos: sacraeque templa colit.
 Innuptas opus est cura asservare puellas
 Peravigili. laqueos undique tendit amor.

Emblematis
 typus.

TYPUS Emblematis huius mihi ductus videtur ex Atticis
 Pausaniae lib. I. ubi narrat simulachrum minervae fuisse
 olim Athenis talari veste, cuius pectus obtegeret Medusae ca-
 put eburneum, cum victoria cubitorum quatuor & hasta in

manu: ad pedes fuisse clypeum appositum: iuxtaque hastam obuolutum draconem. Phidias clarissimi nominis statuarius, Palladis simulachro Draconem apposuit, quem pedibus Dea comprimeret: quo significabat virgines & puellas (fuit enim Pallas virginittatis numen) peruigili cura continendas, vt ea ratione sit optimè muliebri pudicitiaè consultum. Nunquam est enim committendum, vt otio sese dedant, aut plus quàm satis est, vagentur: quandoquidem eo sexu nihil fragilius sit aut imbecillius. Certè cum sit adeò difficilis puellarum custodia, statim vt sunt, aut esse incipiunt maturæ nuptui, seu vt iuris auctores loquuntur, viripotentes, sunt elocandæ, & ijs quærenda conditio. Id & præcepit sapiens Hebræus: Si tibi filiaè sint, ait, erudi illas, & trade viris cordatis. Quamquam enim virgo matura viro nihil dicat, atque quod Naso ait, *Pulchra verecundo suffundat ora rubore*, tamen intra se multa loquitur, vel teste Comico vetere Menandro, qui huc affectum eleganti penicillo adumbravit:

Ἐν γὰρ ὀφθαλμοῖς καὶ ὄλως μηδὲν λέγει,
διὰ τὸ σιωπᾶν, πολλὰ περ' αὐτῆς λαλεῖ. i.

Quamquam sileat passim puella nubilis,

Silendo, multa solita est intra se queri.

Quare circumspectè iura permittunt ei quæ annum quintū & vicefimū excefferit, vt possit non expectata parentum auctoritate, virum ducere Val. Maximus lib. 6. refert exemplum longè præclarum de Publico quodā Mæuio, qui se pudicitiaè acerrimum vindicem præstitit. Nam in libertū suū, quamquam admodum gratum sibi animaduertit, quod filiaè suæ iam nubili osculum dedisset; cum præsertim non libidine sed errore lapsus videri posset. Et quidem pœnæ grauitate, teneris adhuc puellæ sensibus castitatis disciplinā ingenerari magni æstimauit: eique tam tristi exēplo præcepit, vt non modò virginittatem illæsam, sed etiam oscula ad virū sincera perferret. Sanè Draco à visu, quem acutissimū habet nomen apud Græcos habuit, id est *ὄρα τὸ δέρομαι*: nam *δέρομαι* est, acutissimè video: vt & *ὄρις*, serpens, ab *ὄρω*; ideòque Palladi sacer est, quia vocabulum id *ὄρα τὸ πάντα ἀδρῆν καὶ βλέπειν καὶ περὶ πάντων νοεῖν*, factum plerique tradunt, prudentiamque hinc interpretatur, quæ omnia perspicat. & præ cæteris intelligat. Porro quod hic scribit verā esse Mineruæ virginis effigiem, nec tamen explicat per partes, sed Draconem tantū adiungit, vigilantiaè veluti ministrum,

*Draco
unde nomē
habet.*

*Cur Pal-
ladi simu-
lachrum
Draconem
premeret?*

non videtur alienum, si Deę panopliam subjecero. Puella igitur armata, virum sapientem aduersus omnes animi perturbationes se armantem, & vitiis animo forti resistantem significat: vel quod virtutem suis ipsius præfidiis instructam satis esse intelligimus, ut iam dictum est. Galeam habet cristatam in capite, quod referendum est ad iudicium, & constantiam, qua vel maximè sapientis cerebrum, arx & propugnaculum animi, potissimum valeat: hastam verò longam, quod oratione percutiat eminus: Scutum crystallinum viri sapientis magnam sollertiam repræsentat, qua seipsum haud aliter iurus diiudicat; quàm si in speculo crystallino ea quæ externa sunt contempletur. Sed illud scutū Gorgoneo capite terrificum apparet, quod formidinis & terroris imaginem esse volunt: quàm alij pectori Palladis appingunt, quia sapiens in pectore terrorem habet, quo aduersarios afficiat. Inde enim Tritogeniam dictam esse vult Phornurus, quòd malis terrorem & metum ingeneret. Pallium triplici colore tinctum, quòd sapientia sit multiplex, seu quòd tecta & operta sit, neque cuiuslibet seipsam conspiciendam præbeat. Candidus in eo color simplicitatem respicit: aureus internitens, vim sapientia fulgurantem: purpureus fulgorem penetratam, γλαυκῆπις ideò est, καὶ σοφείῃ, καὶ χαροπῇ, καὶ δεινῶς ἀνδρικῇ, quòd ut illustis est & conspicua, ut quidam volunt, sic & formidabilis. Non enim tam cæsius habet oculos, ut acutè non videat: ἄρα γὰρ δριμύ· vnde & ὀσθαλμίστις καὶ ὀπιλάετις dicta τέπλιϋ; habuit à Diomede positū, nomine, ὄξυδερχοῦ ἀθανᾶς. Cæterum alij, & Homerus maximè, tradūt eā glaucis esse oculis & cæsiis: qua ratione huic consecrentur Dracones, & Vlulæ, nimirū ob similitudinē oculorum: acutissimo enim visu est Draco, & quandā excubandi vigilandiq; vim habet, nec venatione capi posse videtur. Draconi autem similem esse virtutē indagatricē aiunt, quæ diligentissimè omnia perscrutetur, rimeturq; studio indefesso: ideòq; ab acuto visu illi nomen factum, ut iam diximus. Sed placet huc, non præter rem tamē, attexere quod perspicuè docuit Ponticus Heraclides in allegorijis Homericis: ἡδεσὺν φρονήσεται νόια, διχμῶς ἐν τοῖς ποιήμασιν ἀθηνᾶ νομίζεται· σχεδὸν γὰρ ἡθεὸς, ἐκ ἄλλυπνὸς, ἢ σωέσεως ἐπάνυμος ὅστιν, ἀθρηναῖος ἔσα, καὶ πάντα τοῖς λεπτοτάτοις ὄμμασι τῆς λογισμῆς διατρέσα διὸ δὴ καὶ παρθένον αὐτῷ ἐτήρησαν· ἀσθρον γὰρ αἰεὶ τὸ φρόνημα, ἐδραμῖα κηλίδι μιανθῆναι δυνάμερον, ἐκ τῆς τῆς διὸς.

Cut armata
de Pallas.

Galea:

Scutum.

Caput
Gorgonis
in olypeo.

Pallium.

Dracones
& Vlula
Palladis
consecrantur.

κεραλῆς γεγαυῆσδε δικεῖ. τῶτον μὲν γὰρ ἀπερηνάμεθα τὸ χάριον
 ἰδίως λογισμῶν ἐν) μητέρα. Quæ cōiuncta est cū prudentiā
 pœnitudo, iūre apud Poëtas Athena, id est Minerua, nuncu-
 patur. Etenim eius nomen non aliunde ducitur, quàm ab
 intellectu, ut Athena tanquam ἀθρηναῖα vocetur, hoc est con-
 templatrix, & nihil non inspiciens acutissimis mentis oculis.
 Itaque virginem eam manere dicunt: quia prudentiæ vis nō
 perit, neque vlla fœdari macula potest. Adhæc putatur è Io-
 uis orta capite: quem locum præcipuè rationum esse matrē
 ostendimus. Sed hætenus satis Lege Phornutum lib. De na-
 tura Deorum, Fulgent. Mytholog. 2. Gyrald. II. Syntag. &
 Pierium Valerian. 14. Hieroglyphic.

innuptæ Paliadis.] Hinc παρδέν & dicta. eo enim nomine *Pallas*
 culta est in Aeropoli Atheniensis: vnde & templū Parthenon. *virgo.*
 eius autem virginitas & puri & incorrupti esse solum,
 Phornutus ait.

Cur Diuæ comes hoc animal?] Huius quidem rei meminit
 obiter Plntarchus, commentario De Iside & Osiride.

Lucos (sacra; templa colit.) nimirum ut custodiæ solum:
 eadem enim ratione hortis Hesperidum seruandis præfectus
 est Draco peruigil.

Inuptas opus est, &c.] Phocylidis eadem est sententia:

παρδένηκλι ἢ εὐλασσε πολικλείστοις θαλάμοισι,
 μηδέ μιν ἀρχιγάμων πρὸ δόμων ὀφθῆναι ἐάσεις.
 καίλλ. & δυσήρητον ἔθυ παίδων τοκέεσσι. id est.

Clausula tibi virgo thalamis seruetur honestis,
 Nec sinite hanc ad connubium foris usque videri.

Forma puellarum seruata parentibus ægrè est.

Quò spectat etymon nominis παρδέν &, quod Grammatici *Virginitum*
 deflectunt à παρδέν τῆ μητρί, quòd virgo apud matrem *custodia.*
 manere debeat. quem morem veterum Hesiodus attigit 2. *Virginitum*
 ἐργων:

ἔτε δόμων ἐντοθε ειλὶ παρδέν μητέρα μίμνει.

Sed & Homerus in persona Penelopes, vult pudicam mu-
 lierem vix solam in medium procedere, sed ancillis comiti-
 bus stipatam. sic enim ille:

ἔκ σῆν, ἄμα τῆς κ' ἀμυρίπολ & δὲ ἔποντο. id est.

Haud sola, ast illam due famula comitabantur.

Val. Maximus exemplum seueritatis memorat in Q. Anti-
 stio, qui vxorem repudiavit, quòd illam in publico cum qua-
 dam libertina vulgari secretò loquentem vidisset. Is enim

maluit occurrere incunabulis & initijs culpæ, quàm perfectum scelus vindicare. Itidem fecit Sempronius Sophus, non alia de causâ, quàm quòd vxor, ignorante se, ludos spectare ausa esset.

Opus est cura asseruare puellas.] Non est atx, neque possessio vlla quæ tam difficulter asseruetur quàm fœmina, ait Alexis Comicus.

οὐκ ὄρεῖν ἔτε τείχος οὔτε χεῖματα,
οὔτ' ἄλλο θυρούλακτον ἔδειν ὡς γλυκῆ..

Tibullus eleganter huius custodiæ difficultatem expressit.

Hæc fecere malas, hinc clauem Ianua sensit

Et cepit custos liminis esse canis.

Sed pretium si grande feras, custodia victa est,

Nec prohibent claues, & canis ipse tacet.

Quod mihi reuocat in memoriam Apollodori lepidos senarios, quibus ait occludi fores repagulis, sed nequaquam fabrum ianuam adeò clausam & munitam reddidisse, quin ad eam pateat aditus feli & adultero. Eius Poetæ hæc verba.

καὶ κλείεθ' ἡ θύρα μοχλοῖς ἀλλ' ἔδ' εἰς

τέκτων ὄχραν ἔπως ἐποίησεν θύραν, ;

δι' ἧς γαλῆ κ' ποιχός οὐκ εἰσέρχεται.

Laqueos undique tendit amor.] γωμη.

Vino prudentiam augeri.

EMBLEMA XXIII.

HÆC Bacchus pater, & Pallas communiter ambo
 Tempa tenent, soboles utraque vera Iouis.
 Hæc caput, ille femur soluit: huic usus oliui
 Debitus, inuenit primus ac ille merum.
 Iunguntur merito: quod si qui abstemius odit
 Vina, Dea nullum sentiet auxilium.

Pro Dijs fuisse veteribus habitos, qui beneficiis huma-
 num genus sibi deuinxissent, notius est ex M. Tulli jlibris
 De nat. Deor. Lactantio & Euseb. quàm vt confirmare sit ne-
 cesse. Tantùm obiter admonéo, quosdam Deos iisdem olim

*Quæ Dijs
 veteribus
 habitii.*

*Dij multi
ijsdem aris
positi.*

tēplis & aris fuisse cultos, vt Cererem & Neptunū, quòd ab i-
que sale cibi penè omnes insipidi sint, refert Plutarc. Sympof.
4. Vt Herculem & Musas, quia Euādrum literas docuit Her-
cules, idē testis est in quæstion. Rom. Sic denique Mercuriū
iuxta Venerem statuere, vt ostēderent matrimonij voluptatē
maximè orationis indigere: itemq; Suadam & Grantias, vt in-
nuerent coniuges inuicem quæ vellent, persuadendo impe-
trare debere. Certè reperio apud auctores quosdam Græcos,
nomine peculiari Deos nuncupatos esse *σωαὺς*, quibus de-
lubrum cōmune fuit ij etiam dicti *ὁ μωχεται* vt apud Thu-
cydidem. Vt & metaphoricōs Synesio epist. 1. *σωαὺς ἢ πιη-
πικὴ τῆ φιλοσοφίᾳ*. Romæ etiam in inscriptione privata cū-
iusdam domus, teste Fabricio, *ὁ ἰλίω μεγάλω σαραπίδι, καὶ
τοῖς σωναοῖς θεοῖς*. His quæ dixi de dijs *σωναοῖς*, velim ad-
iungi argutam sanè & eruditam non minus Ciceronis opta-
tionem ex 12. ad Attic. de Cæsare vicino: Scripseram ad te,
quia cognoueram ex tuis literis cum *σωναον* Quirino ma-
lo quàm Saluti. Tulliana hæc verba teneo, quibusuis non fa-
cilia intellectu: sententiam itaque ænigmaticam interpre-
tor. Optat itaque Cæsarem Iulium (qui extincto Pompeio
Reipub. veterem faciem immutat) Quirini *σωναον*, non
tam vt eodem templo ijsdemq; aris colatur Cæsar, atque
Quirinus, quàm vt similiter pereat, deque medio tollatur
Cæsar, quemadmodum olim Romulus ad caprea paludem,
aduocata concione. Virgil. deos communes appellat eodem
sensu in 11. Æneid.

*De dijs
σωναοῖς
id eodem
templo
cultis.*

In medioque foces, Et dijs communibus aras.

Exēpla quædam attuli in superioribus, quibus adiungo quod
nūc mihi occurrit apud Ægyptenses Amorem atque Fortu-
nam eodem in delubro coli solitos nempe ad eorum signifi-
candam mutabilitatem. Scribit Hesiodus in Helicone idem
fuisse tēplum Musarum & Cupidinis, quòd ijs scilicet amor
comparetur. Et Phornutus ait Mercurium ducem Gratiarū,
cumque ijs adiungi, quod rātionē qua gratificari oportet, nō
temerè & imprimis merentibus & dignis. Nam qui est indi-
gnus ad retributionem pigrior est & negligens. Locum Sy-
nesij longè pulcrum ex epist. 1. alibi etiam à me obseruatum,
video ad rem facere, quo similitudine venusta Poëticum
æquat Philosophiæ. Huius hæc verba: *παῖδας ἐγὼ λόγους
ἐγεννησάμην τὰς μὲν ἀπὸ τῆς σεμνοτάτης φιλοσοφίας, καὶ τῆς
σωναῖς τὴ ποιικῆς*: Ait poëticum esse *σωναον* Philoso-
phiæ,

phia, hoc est contubernalem, & eiusdem quasi templi confortem. Quod dictum ad summam Poëticæ laudem, quæ iisdem honoribus ac Philosophia donanda videatur. Plinius autem lib. 23. ait, Vino ali vires, sanguinem colorémque hominum & mentem augeri cum nobilioribus partibus ait. Gellius lib. 15. cap. 2. ex Platonis sententia, vinum ingenij fomitem esse refert, virtutisque incitamentum, si mens & corpus hominis eo flagret. Quod quidem malè à nugatore quodam citatum sic emendat Gellius: Sed enim, inquit in primo & secundo De legibus, non ut ille nebulo opinabatur, ebrietatem istam turpissimam, quæ labefacere, & minuere hominū mentes solet, laudavit: sed hanc largiorem paulò, iucundiorémq; vini invitationem, quæ fieret sub quibusdā quasi arbitris, & magistris conuiuiorum sobriis, non improbauit. Nam & modicis honestisque inter bibendum remissionibus refici integrarique animos ad instauranda sobrietatis officia existimauit: reddítque eos sensim lætiores atque ad intétiones rursus capiendas fieri habiliores. hæc Gellius. Hinc illud vulgò tritum emanasse suspicor, Vinum acuit ingenium. Commodè itaque *ὄζαμα* proponit Bacchi, & Palladis, eodè altari erectis, ut nimirum significetur prudentiæ incrementum esse aliquod, si Bacchi, id est, vini generosi, sed moderati, vsus accesserit. Etenim vinum promptissimum habetur liberè loquendi tanquam calcari: idè & vino facundiam & inuentionem tribuit Plutarchus. Adhæc

Vini vis.

Plato quatenus vinū laudet.

Cur Bacchus & Pallas eodem ara locarentur.

Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad arma

Profiliit dicenda.

Et Æschylus, poëta clarissimus, non nisi inter pocula tragædias scripsisse fertur. Quid plura? Narratur & prisca Catonis sæpe mero caluisse virtus. Prætereire non possum quod scribit Athenæus Dipnosoph. 10. cap. 13. ex Polybio, vinum mulieribus olim interdictum: causam adiicit; *ὡς λαθῶν ὄζειν ἀδύνατον τῷ γυναικί. πῖσαν εἶνον*, fieri non posse, ut quæ mulier vinum biberit, lateat. Ea causa maximè puto ab eodem Gellio scriptum lib. 13. cap. 11. Conuiuariū numerum à Gratiis ad Musas desinere. Sic veteres Bacchum Musis adiunxerūt, quia vino non minimum vires ingenij excitentur: quam ob causam laudata sunt hominum veterum symposia: eoque nomine Homerum puto suos Heroas, ipsumque Vlysem inter pocula de rebus longè seriis facere differentem. quod Virgil. egregiè imitatus est. Scio quid Plutarchus sentiat quo loco

disputat, An sit inter pocula de rebus grauibus differendum: sed locum indicare mihi satis est ad alia properanti. Videtur Alciati carmen confictum ex agalmate illo *διανύσου καὶ ἀθανάτου* lib. 4. Epigram. Græcorum, quod tale est:

εἰπέ τί σοι, κοῖνόν καὶ παλλόδι; τῆ γὰρ ἄκοντες
καὶ πόλεμοι, ὧρα σοὶ δ' ἄδων εἰλαπίναι.
μη τροποπέως, ὡς εἶνε, θεῶν περὶ τοῖα μέταλλα,
ἴδι δ' ὅσοις ἵκελ' ὄδαιμονι τῆδε πέλω.
καὶ γὰρ ἐμοὶ πολέμων φίλιον κλέσθ' οἶδ' ἐν ἅπασ μοι
ἢ ὧσθ' ἰδμυθεῖς ἰνδὸς ἀπ' ὠκείανος.
καὶ μέρο πῶν ἢ φυλῶ ἀγεγνήσθην ἐμῷ, ἐλαίην,
αὐτὰρ ἐγὼ γλυκεροῖς ἐότρυσιν ἠμερίδ' ὄσθ'.
καὶ μὲν ἔδ' ἐπ' ἐμοὶ μήτηρ ὠδῖνας ὑπέτλη,
λίσσα δ' ἐγὼ μηρὸν πάτριον, ἠ δὲ, χέρον.

Quem dialogismum sic Latio donatum reperis:

Di. ito, quid commune tibi est cum Pallade? namque

Spicula sunt illi, sed tibi vina sacra.

Talia ne temerè Diuos spectantia queras,

Aduena, dicturi quin cape verba prius.

Bella mihi cura, tum belli gloria, Et istud

India testatur robore victa meo.

Prodest illa viris succo frondentis oliuæ,

Pocula sed nostro munere leta bibis.

Per me nec genitrix ullos est passa dolores:

Femur ego solui, sed caput illa patris.

*Bacchus
cur pater.*

Bacchus pater.] Bacchus, Liber pater, vt Neptunus pater. Apollo pater. Liberum autē patrem nominatum aiunt, quod cum in India bellasset, multas secum feminas abduxisset, quæ Bacchæ dicebantur.

*Bacchi &
Pallas cur
Ioue patre
nati.*

soboles utraque vera Iouis.] Bacchus Iouis ex Semele filius, de quo postea. Pallas ex Iouis capite nata, vt superius expofitum est. Suspicio hoc in loco non temerè Bacchum vnâ cum Minerua coniungi, & vtramque sobolem Iouis dici: vt notet duo præstantissima munera homini à Deo concessa, quorum alterum ad animum, nimirum prudentia; alterum ad corporis vires instaurandas, nempe vinum, pertineat.

*Olea quid
Minerue
sacra.*

ille femur soluit.] Hoc vberius in sequentibus. *huic usus oliui.*] Olea Mineruæ tribuitur, quod semper vireat, & aliquid semper habeat glaucedinis, & quod oleū nihil conuertatur in humidum admixtum, sed semper sincerum & ἀκίεστον

perseueret: ita & uirginitas, ait Phornutus. Sunt qui sertum
bleæ assignent, quod arbor hæc pacis sit symbolum; ideoque
arma ferri dicuntur, bellaque suscipi, quod tandem commo-
dius in pace uiuatur. Gyrald. Syntag. si. aliam habet ratio-
nem.

Hic usus oliui debitus.] Palladi oleam esse dicatam ex uete-
rum commentarijs dici, eandem castitati sacram, quæque
humanis uisibus non pollueretur, imò quæ deorum templis
non accederetur nisi consulto. Inter Græcos auctores pleri-
que asseuerant oliuam ab impudicis cõstitam, aut non cresce-
re, aut fructum non ferre: quia opinione imbuti, à castis tan-
tum & uirginibus inferi debere putabant.

iuuenit primus at ille merum.] Præter alios quàm plurimos, te-
stis est Plin. 7. cap. 56.

Iunguntur meris.] Antiphates proinde τὸ ζῶν idem ac τὸ
πίνεσθαι, aut μεῖν significare dicit, id est, uiuere esse bibere.

abstemius.] à uino abstinens. temetum, uinum antiquis fuit.

Abstemius

— *gaudetque meris abstemius undis,* Varro:

Quantopere abstemias mulieres uoluerint esse, &c. No-
nius.

Prudentes vino abstinent.

EMBLEM·A· XXIIII.

*Q*UID me vexatis, rami? sum Palladis arbor,
*A*uferte hinc botros, virgo fugit Bromium.

VIdetur hic *παλινοδείν*. Superiori enim dixit epigrammate, cum qui à vino abhorreat, haudquaquam prudentem euadere: quod rationibus aliquot, si non omnino necessariis, saltē tamen probabilibus confirmari potest. Nunc autē prudentes vino abstinerere ponit. At hæc inter se sic conciliare est facile, si dicamus prudentis esse vino moderatē vti: secus enim sumptum, rationem obturbare, curas, vigorēque animi impedire, vt meritō cesserit in prouerbiū, Sapientiam vino obumbrari, ait Plinius. Cuius quidem rei non inscius Romulus, vino semper est vsus parcissimo. Capitale fuit Romanis matronis vinum attingere, vnde institutum, vt

cognatis osculum ferrent, reprehendendi causa, quò iudiciū odor faceret si bibissent. Sed & M. Cato refert, non solūm probro affectas, sed multatatas quoque à iudice mulieres nō minùs si vino usæ essent, quàm si adulterium admisissent. Egnatius Metellus vxorem, quòd vinum bibisset, interemit: cuius facti nec accusatorem, nec reprehensorē habuit, vnoquoque existimante optimo exemplo illam violatæ sobrietatis pœnas pependisse, ait Val. Max. lib. 2. cap. 1. Et sanè, inquit, quæcunque femina vini vsum immoderatè appetit, & virtutibus omnibus ianuam claudit, & delictis aperit. Polybius etiam testis est, matronas liberas vino abstinuissè, vt etiam seruos, item & ephebos omnes ad annum vitæ tricesimum. quod & apud Massilienses in vsu fuisse nonnulli tradunt. Pròditum est ab Æliano, lib. 2. cap. 37. De var. hist. Zaleuci legem apud Locrenses fuisse, qua si quis merum bibisset, nisi valetudinis causa medico id iubente, morte multabatur. Ex quibus perspicuum est, quàm olim odio habiti sint ebriosi, vinòque dediti. Porrò hïc oliua, Mineruæ arbor, vitem increpat, quæ suos ramos implicet, & admoueat oliuis. Sumptum est distichon ex eo Græco incerti:

Romulus
sobrius.
Matronæ
Rom. vini
non attingebant.

Quibus vinum interdicitur.

Fons Emblematis.

παλλὰδ' ὄρει μὲν οὐτόν, βρομίη π' ἐπιβλήσει τεκλῶνες;

αἴρετε τὰς βότρυας παρ' ἐν ὄρει μὲν αἰετῶν;

Quod Iambicis dimetris sic reddidit Politianus:

Quid me implicatis palmites,

Plantam Mineruæ, non Bromiæ?

Procul racemos tollite,

Ne virgo dicar ebria.

Retuli paulò antè monitum Polybij certè grate, λαθεῖν ὄρειν ἀδύνατον πλὴν γυναικῶν πῖσσαν οἶνον, fieri non posse, vt quæ vinum biberit mulier, lateat. Bellè cōsentit illud Varronis ex Agathone: Virgo de conuuiuo abducatur ideo, quòd maiores nostri virginis acerbæ atres Veneris vocabulis imbui noluerunt. Ouid. 3. artis:

Turpe iacens mulier multo madefacta Lyæo,

Digna est concubitus quoslibet illa pati.

An verò etiam conciliabimus ad epigrammā huius distichi Plautinum istuc? Non vinum moderari, sed vino solent, qui quidem probi sunt.

[sum Palladis arbor.] Plin. lib. 12. cap. 1. & lib. 17. cap. 44. testis est. Phornutus & Martianus Capella lib. 6.

Minerua oliua sacra, Pacifera dicta humanis vsibus nō pol.

Inebatur, nec temerè Deorum aris accendebatur. Græci quidam negabant ab impudicis plantatam crescere, fructumque ferre. itaque à virginibus, & castis duntaxat inferi volebant.

[botros.] *Γόρυς*, gemma pro racemo accipitur *σφραγδοχί-
κός*.

Bacchus
Bromius.

[*virgo fugit Bromium.*] abhorret à vino.

Bromius autem Bacchus dicitur: *Θρα τὸν Γερόντιον*, refertur, id est, tonitru, quod dum nasceretur, est auditum, ut fabulantur: vel à *βρέμω*, fremo. Ouid. *Metamorph.* 4.

— *Bacchumque vocant, Bromiumque Lyæum.*

Juvenal. 6. Satyr.

— *Bromium committere noli.*

& ad rem appositè Theogoniæ scriptor non inuenustus, Py-
lades:

[*A strepitu Bromius, quod vociferetur Iacchus:*

Quod curis soluat corda, Lyæus erit.

Reperi citatum ex Ennio Athamante:

[*His erat in ore Bromius, hu Bacchus pater,*

Illis Lyæus vitis inuentor sacra.

Appendix.

Adijcio illud ad Lepi carminis illustrationem. Dionysius hanc legem primùm à Romulo scriptam fuisse testatur lib. 2. De prohibito temeto feminis, Proverb. verus, *anima sicca sapientissima.*

— *quid enim Venus ebria curat?*

Inguinis & capitis quæ sunt discrimina nescit. ait Juvenal.

Lepidè Quidius:

[*Nos? Et amor, vinumque nihil moderabile suadent,*

Illà pudore vacat, liber, amorque metu.

Alio loco idem non minùs eruditè:

[*Turpe, iacens mulier multo madefacta Lyæo;*

Digna est conubitus quoslibet illa pati.

Bromium.] Multa Baccho nomina indita expressit Ouid. *A. Metamorph.*

Thuræque dant, Bacchumque vocant, Bromiumque, Lyæumque,

Iguionumque, satumque iterum, solumque bimatem.

Additur his Nisæusque, indetonisusque Thyoneus,

Et cum Lenæo genialis consitor uuae,

Nycteliisque, Eleleisque parens, Et Iacchus, Et Euan,

Et quæ præterea per Graiæ plurima gentes

Nomina, Liber, habes —

In statuam Bacchi.

DIALOGISMVS XXV.

BACCHE pater, quis te mortali lumine nouit,
 Et docta effinxit quis tua membra manu?
 Praxiteles, qui me rapientem Gnosida uidit,
 Atque illo pinxit tempore, qualis eram.
 Cur iuuenis, teneraque etiam lanugine uernat
 Barba, queas Pylsum cum superare senem?
 Muneribus quandoque meis si parcere disces,
 Iunior, & forti pectore semper eris.
 Tympana non manibus, capiti non cornua desunt:
 Quis nisi dementeis talia signa decens?
 Hec doces, nostro quod abusus munere sumit

Cornua, & insanus mollia sinistra quatit.
 Quid vult ille color membris penè igneus? omen
 Absit, an humanis vreris ipse focus?
 Cum semeles de ventre parens me fulmine traxit
 Igniuomo, infectur: puluere mersit aquis.
 Hinc sapit hic, liquidis qui nos benè diluit undis:
 Qui non, ardenti torret ab igne iecur.
 Sed nunc me doceas, qui vis miserier? & qua
 Te sanus tutum prendere lege queat?
 Quadrantem addat aqua, calicem sumpsisse falerni
 Qui cupit, hoc sumi pocula more iuuat.
 Stes intra heminas: nam qui procedere tendit
 Vltra alacer, sed mox ebrius, inde furit.
 Res dura hæc nimium. sunt pendula guttura, dulce
 Tu fluis. heu facile commoda nulla cadunt!

Vini inco-
 moda.

Bacchicæ statuæ profert, ἐπιμόδιον ἢ δίκον per dialogismū,
 quo demonstrat incommoda quæ temulentiam conse-
 quantur: nam ex immodica vini potione ebrietas, ex ebrie-
 tate furor, quo nihil vel miserius, vel exitius videri, ne-
 dum cogitari potest. Deinde sumendi vini legem quandam
 præscribit omnibus vtilem, & planè necessariam. Omnia si-
 gillatim diligentius aperiā, ne quid inturbem. De fugiē-
 da ebrietate Plinius fusum orationis riuulū exprompsit lib.
 14. toto 22. cap. Prouerbiū, Vinum caret clauo: &, Vi-
 num senem, etiam nolentem; saltare impellit. Plato 3. De
 Repub. & 6. De legib.

Bacchus
 Liber pater

Bacche pater.] Cūr Baccho Liberi patris impositum nomē
 sit, Plutarch. explicat κεφαλ. βωμαικῶν libro: quod nimirū
 bibentibus libertatem ingeneret. Nonnulli enim per vino-
 lentiam liberi & feroces efficiuntur: aut quia libra exhibue-
 rit, aut quod ille apud Eleutheras urbem Bœotix, Eleuthe-
 rius, i. Liber appellaretur.

Mortali lumine.] humanis oculis. hæc ad figmentum. Nam
 nefas olim fuit Deos fuisse homines putare.

Praxiteles. Praxioeles, qui me, &c.] Id Plinius attigit inter plurima Præ-
 xitelis opera laudatissima, lib. 34. cap. 8. Oriundus hic cele-
 bris artifex ex ea Italiæ parte, quæ quondam magna Græcia

dicebatur, & ob artis excellentiam ciuitate Romana donatus. *rapientem Gnoſſida.*] Ariadnem intelligit, Minois Cretenſiū regis filiam, quæ Theſci amore capta, Minotauri necandi occasionem ei præbuit, ea lege vt ſe vxorem duceret. Sed eam Theſeus in inſulai Naxo ſomno ſepultam reliquit, cuius miſertus Bacchus eam ſibi connubio iunxit, quam in cœlo raptam, Coronam Gnoſſiam appellant.

Cur iuuenis, &c.] Ouid. 3. Faſtorum ſic:

Siue quòd ipſe puer ſemper iuueniſque videris,

Et media eſt ætas inter vtrumque tibi.

& in Metamorph.

_____ *tibi enim inconſumpta iuuenta.*

Tu puer æternus, tu formoſiſſimus. _____

Iuuenis ideò effingitur, quòd ad iuueniles annos molliter tranſigendos maximè conferat, ſi parciùs, vt decet, ſumatur: vel quòd hilares & lætos faciat. Gyrard. Syntag. 7.

lanugine.] Barba molli, à lanæ ſimilitudine, vt eſt in cotoneis malis.

queas Pylium cùm ſuperare ſenem.] Alluſio eſt ad prouerb. proximè citatum, Senem vel nolentem vinum ſalutare compellit: cui conuenit illud ex Athenæo:

οἶνον καὶ προνέοντα ἐς ἀρροσύνην ἀναβάλλει: hoc eſt,

Infanire facit ſanos quoque copia vini.

Huc ſpectat quod Plato De legib. 1. ait: non ſolùm ſenē fieri bis puerum, verùm etiam temulentum. Per ſenem Pylium *σωκράτους* ſenem quemuis, ſapientem hominem intelligit, qualem Neſtorem Homerus celebrat in Iliade. Quæ tamen locū de Bacchi iuuenta, non de vi, ſed de ætate & tēpore intelligendū eſſe mihi facilè perſuadeo. mirari enim poſſit aliquis Bacchum iuuenem ſemper videri, cùm ſit ille Neſtore annoſior. Nam & apud Lucianum Iupiter ridet Cupidinem, qui ſe puerum eſſe iactet, cùm ſit *ἀρχαιότερος καὶ πλὴν τῆς ἰαπέτου*. Quam vt germanam explicationem lubēs admitto, vt eruditam dignamque quæ probetur omnium calculis.

Tympana non manibus, &c.] Tympanum luxuriæ inſtrumentum dicitur à Iuſtino, lib. 30. Suſpicor Baccho tribui tympanū, tanquam hilaritatis ſignum notiffimum, vel propter ſtrepitum inconditum, quem edere interdum ſolent qui vino ſunt onuſti. |

Plutarchus de Ptolomæo Iuniore, qui temulentus in palatio, tympano comploſo obambulabat: Graue, inquit, & cala-

Ariadne à Baccho raptā.

Cur iuuenis Bacchus.

LANUGO.

Vinum inſanire facit.

Tympanum cur adiunctum Baccho.

mitosum si Cleomenes opperiretur otium dissolutum Regis
Cybeleij præstigiatoris, vbi primùm ille tympanū posuerit,
& tripudiantium cætus dimiserit. Græcè ita: δίζον γδ εἰ Κλεο-
μένης κἀδῆται μητραγύρου βασιλέως σχολῶ ἀναμύων, ὅταν
πρῶτον ἀπόδῃται τὸ τύμπανον, κ' ἔταπείσῃ τὸν δίασον.

capiti non cornua desunt. Ouid. in Epist. Sapphus:

Accedant capiti cornua, Bacchus eris.

Nam prius ab Orphæo in Hymnis βυκέρως, κ' δικέρως est ap-
pellatus. Diodorus in 5. rationem reddit, quod prius boues
iugo iunxerit, vel quod Ammonis filius, fuerit, qui capite
arietino pingebatur. Cornua pro audacia Phornutus accipit,
quod audaces vinum reddat. Veteres cornibus pro poculis
vfos, & eam ob causam Bacchum dici cornutum & temulen-
tum Scholiastæ quidam tradunt.

Vini vsus. Hoc doceo, nostro, &c.] Sic Plin. cap. 1. libro 23. Vino modi-
co nerui iuantur, copiosiore læduntur, sic & oculi: stoma-
chus recreatur, appetentia ciborū inuitatur, tristitiæ cura he-
betatur, vrina & algor expellitur, somnus conciliatur: Con-
trà, si nimius adhibeatur vini vsus, belluina cornua capeffi-
mus, & in furorem intolerabilem nonnunquam ruimus.

*οἶνος
vnde dica-
tur.* Hoc doceo, nostro quod abusus, &c.] Non me fugiebat, vnde
vini, τῷ οἶνω, appellationem Plato in Cratylo deduceret, nem-
pe τῷ οἶνω τὸ οἰήσεως τὸν νοῦν ἐμπιπλάειν, quod opinione mē-
tem oppleat: vel, vt etymolog. ἀπὸ τῆς οἰήσεως, eo quod iu-
uet & recreet. Sed ad hunc locum mihi satisfecerit Plutarchi
monitum ex 7. Sympos. Probl. 10. cuius hæc est sententia:
Quod verò summum est, vt in consultatione de rebus arduis
imprudens atque imperitus rerum sequatur prudētiores, hoc
vinum ebriis adimit. Ideò enim Plato vino nomen ait im-
positum esse οἶνω, quod efficiat, vt qui biberint, sapere se pu-
tent, οἷεαδὲ νοῦν ἔχεν.

nostro quod abusus munere.] Vini effecta quædam mala quidē
adduximus: cum superiore commentatione adiungo. Menā-
dri celebratur illud: ὁ πολὺς ἀκεχθὸς μί κρ' ἀναγκάζειν εἰσεῖν
immoderatum merum nos parum sapere cogit. Plato 2. legū,
censet optimum fore, si quemadmodum Carthaginēses olim,
miles in castris nunquam vinum gustet, sed toto expeditio-
nis tempore aquam bibat: seruis nunquam permittatur: ma-
gistratus abstemij fiant quandiu munere publico funguntur:
iudices ijque qui rebus præsumt publicis, vinum omnino nō
attingant quo tempore causis & negotijs vacant. Ex Eripha-

*Quibus vi-
num probi-
bitum.*

comico citantur hæc:

λόγῳ γὰρ εἶς ἀρχαῖος, οὐκ ἀκῶς ἔχλον
 οἶνον λέγουσι, τοὺς γέροντας, ὡπάτερ.
 πείθειν χορδαίνειν οὐ θέλοντας.

Innuat iuxta vetus verbum, certè verum, tantam esse vini vim, ut senes vel nolentes saltare faciat.

quòd *abusus tuiere sumit cornua.*] Athenæus lib. 13. οἶνε κα-
 τίωντος εἰς τὸ σῶμα, ἐπανατλέει κακὰ ἔπεα καὶ τὰ μαινόμενα:
 VINO in corpore descendente, ascendunt verba improba & fu-
 riosa.

sumit cornua.] in effusam prolabitur audaciã. Ouid. 1. Artis: *Cornua*
 — tunc pauper cornua sumit. & 4. Trist. *quid.*

Iam feror in pugnas, Et nondum cornua sumpsi;
Nec mihi sumendi causa sit ulla velim.

Idem 3. Amor. eleg. 10. quo loco significat se resipuisse, & ab amoris laqueis extricasse se, ait,

Venerunt capiti cornua fera meo.

Plato Dialogo de impositione nominũ, οἶνον dictum vult, quasi οἰόνου, nempe διὰ τὸ οἰήσεως ἡμᾶς ἐμπιπλᾶν. quòd Horatius 1. Carm. videtur circumlocutione expressisse:

— *saua tene cum Borecyntio*

Cornu tympana, que subsequitur cæcus amor sui,
Aitollens vacuum plus nimio gloria verticem,
Addis cornua pauperi.

Quid. 4. Pastorum:

Mitte pater capis huc, placatæque cornua vertas.

Quo loco admonendi mihi sunt Phitologi Bacchum veteribus *κεραφόρον* depictum, id est cornutum, aut cornigerũ: vel quòd primus rationem boum copulandorum ad agriculturam inuenisse credatur: vel quòd eius pater Ammon cornutus colebatur. Plato aliam causam historicã retulit. 2. Legum, & post eum Athenæus Dipnosoph. 2. Olim soliti erant in capiẽdo potu cornib⁹ uti pro poculis. hinc verbũ *κερασαι*, pro vinum fundere: & *κερατρε*, quasi *κεράτρε*, quod à nomine *κέρας* defluxum est. Pompeius Festus ad moralem sententiã accedit, quòd qui temulenti sunt, ad eò interdum truces apparent, ut cornua habere videantur. & Scholiastes Horatij ad Odam 19. secundi Carm. ibi,

Bacchum cornutum qui finxit.

Te vidit insons Cerberus aureo cornu decorum —

ait cornua Baccho tribui solita, quia ebrietas arrogantiam & audaciam gignat.

sumis cornua.] Cur Bacchus cornutus, deque primo vsu poculorum, qui è cornibus erant, quædam attigimus. Certè apud Xenophontem legimus Græcos non nisi corneis vsu poculis, & Nicandri interpretes non ighorarunt, cum nondum apud gentes vasa excogitata essent. Noster hic suo more ad mores & Philosophiam referre, quàm ad historiã maluit. Sumere vero cornua, pro insolenter se gerere; & arrogantem se præbere, præter alios Amm. Marcellinus vsurpauit initio lib. 20. vbi de Lupicino, quem Iulianus miserat ad Britannos tumultuantes: supercilia erigentem vt cornua, inquit &c.

Corneis vsu poculis veteres.

Sumere cornua.

Sistrum.

mollia sistra.] Ebrius ad musicam, vt asinus ad lyram. Sistro dulci & sonoro instrumẽto in sacris Isidis vtebantur veteres. Marcial *Hæc quatiet tenera garrula sistra manu.*

Ouid. de morte Tibulli, *Quid nos sacra iuuant, quid nunc Ægyptia profunt Sistra?* De sistro, Pierium Hieroglyph. 48. diligenter euolue. Instrumentum hoc æneum fuit, curuum ad lebetis formam, vt Plutar. commentario de Iside retulit: circum erant parua quædam cymbala seu tintinnabula, & in eius parte superiore sculpta erat felis humana facie: in ima verò, figura Isidis & Nephthys.

Nudus Bacchus.

Quid vult ille color membris, &c.] Nuda fiebant Bacchi simulacra, inquit Phornutus, vt naturã vini ostenderent quòd arcana detegat. Horat. i. epist. *Quid non ebrietas designat? operta recludit.* Rubedo autem colorẽ fatis indicat, hincque cognomen Ignigenæ habuit. Strabo lib. 13.

Igneus Bacchus.

Cum Semeles de ventre parens, &c.] Notissima est fabula, quam fusè tractat Ouid. 3. Metamorph. dicitur operã matris Bacchus vtero prodiisse, fabula nimirum calorem eius & feruorem innuente, ait Phornutus: tali enim natura est vinum, vim obtinens igni parem. Sed apud Poetas est: Femori Iouis infutum ad perfectionem venisse, quòd secundò femoribus vinum maturescat ac perficiatur. cum primùm enim maturũ est, vsui prorsus est imperfectum: sed pedibus calcatum, fit perfectius. Nam prima illa generatio fit in autumnni maturitate, quæ est etiam tum æstu vigente. At cum calcatur, & pedibus exteritur, id femoribus confici videtur. Et hæc quid è *φυσικὸς*. Alij modo aliq enarrant. In prouerb. Perdidisti vinum infusa aqua, fabulæ huius origo affertur. Veteres merum bibebant, non sine noxa, donec Staphilius Sirrheni filius docuisset vini diluendi rationẽ. Plato etiam admonebat,

Fabula de ortu Bacchi ad quid.

Bacchum temulentum Deum sobriis Nymphis temperandū esse, id est, vinum aqua miscendum, quod Epigrammate Meleagri compertius est:

Αἰνύμεσαι τὸν Βάκχον ὅτ' ἐκ πυρὸς ἤλαθ' ὁ κῆρ
 νύμφαι, πᾶρ τέ φησ ἀπὶ κυλιόμβρον,
 τὸνεκα τὴν νύμφαις βρόμιον οἶνον ὡς δὲ νιν εἰργῆς
 μίσγασθαι, δέξῃ πῦρ ἐπὶ κελύμβρον.

Bacchus
 Nymphis
 temperan-
 dus.

Id ego ita olim conabar reddere:

Profusit rapido cum Bacchus ab igne puellus,

Est Nymphis lotus puluerulentus adhuc.

Cum Nymphis idem gratius fit Bacchus: at illum

Ni misere sinas, igneus ardor erit.

Ponticus Heraclides lib. De allegoriis Homericis, id perspicuè docuit, citans illud ex Iliad. ζ. ὡς ποτὲ μαινομένοιο Διονύσιον πηῆνας, &c. ait enim Bacchū, seu Dionysium μαινόμενον appellatum à Poëta, id est, insanum & furentem, quod nimio vino insani homines fiant. Bacchi nutricibus, vires intelliguntur, quas Lycurgus pepulit per montem Nyseron: quia consuetudo fuit asseruandi vini causa admiscere marinam aquam. Idem videtur sentire Athenæus Dipnosophist.

II. cap. 3. quo loco rationem reddit, cur Nymphæ dicantur Bacchi nutrices, nempe quod aqua immista vinum augeat, & temperet. Prisci autem illi Ioui duas nutrices, Iunoni unam, Apollini duas, Baccho plures attribuerunt, quod oporteat hunc Deum pluribus nutricum Nympharum mensuris māsuefactū esse ad domitum. Referam huc lepidum Cœlij Rhodigini Epigramma, quod, ni fallor, è Græco confinxit:

Nymphæ
 Bacchi nutrices.

Ardentis Semeles audens puer excidit aluo,

Ardebatque uno mater & ille rogo.

Et spes nulla super misera succurrere matri,

At puer in flammis non tamen ustus erat.

Oxygi occurrit, sed non prius attigit illum.

Succubuit multæ quàm Iouis ignis aqua.

Ignis abit, sed non abiit vis ignea prorsus,

Quique cuti summa parcat, in ima furit.

Nympha igitur procul: O puerum ne tangito, clamae,

Quisquis es; ignis enim est, ni prius imbre laues.

Huc facit illud Plutarch. disputatione, An seni regenda Respub. Aquam mero miscemus, quo Deum furentem (ut cum Platone istuc) sobrio altero castigatum temperemus, ὡς θησεν Πλάτων ἐπὶ τοῦ μινυμῆος πρὸς Ἰδαρ ἀκράτου, μαινόμενον

θεὸν ἐτέρῳ θεῷ νήρον πωφρονίζεσθαι κολαζόμενον. Idem de philosophis, qui non minus literatis sermonibus condiunt apparatus conuiuij, quam vinum aqua diffusa diluit ἐχὴ ἢ πὼν ταῖς Μέσαις τὸν Διόνυσον ἢ ταῖς Νύμφαις κερδύνοντες: non minus Bacchū Mitis, quam Nymphis permiscētes. Huc p̄tinent Cnemōnis verba ad Nausiclem, lib. 5. Æthiophist, apud Heliodor. καὶ μοι δοκεῖς καὶ τοῦ δαιμονίου μάλισσασωιέναι, τὸν ἐρμῆν πῶ Διονύσω συγκαθιδρύων, καὶ λόγων ἡδυσμα πῶ πῶτω σῶναναχέων. Videris mihi sacra rei tenere optimè rationem. qui coniungis Baccho Mercurium, & orationis condimentum poculis admiscēs. Eiusdem lege quaestionem primam Sympof. 3.

Hinc sapit hic, liquidis, &c.] Idem est illud Antinoi, n̄ fallor, apud Homerum Odiss. φ.

οἶνον σὲ πρῶτ' ἐμελίνθης, ὅς τε καὶ ἄλλος
 ἐλάπιδ' ὅς ἄν μιν χανδὸν ἔλη, μὴ δ' αἴσιμα πίνῃ.
Vinum lēdit dulce, quod & alios

Lēdit, quicumque ipsum abundantē capit, neque decenter bibit.

At quæ causa incusandi vini, si quis damnum inde consequatur? ἴδ' οἶνον ταῦτα ἔδ' ὁ Διόνυσος ποιεῖ. τὸ δ' ἀμείζον τῆς πότews καὶ τὸ πέρα τῆς καλῆς ἔχοντ' ἴμοφορεῖσθαι τὰ ἀκρότατα ὅς δ' ἐμμετρα πίνῃ, ἰλαρώτερον μὲν, καὶ ἡδίων γένοιτ' ἂν. Theocritus Eidyllio 13. à Baccho dari hominibus lætitiā & dolorem ait:

οἶα Διόνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάριμα καὶ ἄχθιν.

Fabulam hanc scio à variis accommodari variè. Referam, si commodè possim, quæ Philo Iudæus habet lib. Quod omnis probus liber de Theodoro & Lysimacho loquens: Cùm ait, Lysimachus præterea rogasset, num & è patria fugatus esset propter suorum inuidiam ciuium: respondisse, Nequaquam, sed propter excellentiam ingenij, quod patria minime capiebat. Sicut enim Semele Baccho grauida cùm non potuisset perferre vterum, Iupiter eam miseratus, abortiuum ambussit, & inter Deos retulit: sic cùm patria mea minor esset, quam vt caperet Philosophum, bonus quispiam, siue Deus, siue Genius, Athenas in locum fortunatiorem commodiorémquē me transtulit, &c.

Hinc sapit hic.] Apud Euripidem Bacchi verba sunt interitum minitantis Pentheo, à quo se contemni senserat. Agnosce Dionysium filium Iouis, qui si eius auctoritatem spectes, Deus est vehementissimus, idemquē hominibus mitissimus.

id est, γινώσεται ἢ τὸν Διὸς Διόνυσον, ὃς πέφυκεν ἐν θείῃ θεοῦ
 εἰνοπιτος ἀνθρώποισι δ' ἠπιώτατος, quod dictū est pro mo-
 ribus vtentium: qui enim sapiunt eo moderatē vtuntur: qui
 secus, furorem Bacchi suo non leui malo experiuntur. Et id
 explicant duo verba, χάρμα καὶ ἄκθος, ex versu Theocriti à
 nobis adducto: quorum prioris à Marone vis explicatur ad fi-
 nem 1. Æneid. vbi dicitur lætitiæ Bacchus dator. vt Hesiod.
 2 operum δῶρα Διονύσου πλυγυθῆος: Horat. oda 14. 2.

— *mero*

Tinget pauimentum superbo

Pontificum potiore cænis.

Tristi autem homini & mæsto Plautus bibendum monet, vt
 bilem diluat. Et M. Tull. 3. disputatione Tuscul. Calicem mus-
 si intingendū esse dicit nescio cui, vt plorare desinat: hæc qui-
 dem de altero verbo χάρμα: alterum verò ἄκθος nempe dicitur
 de anxietate animi deque mæstitia. Est enim compertū
 eos qui meraco vtuntur fieri melancholicos & obliuiosos at-
 que interdum furiosos, Virgil.

Bacchus & ad culpam causas dedit, ille furentes

Centauros leto domuit, Rhachumque Pholiumque

Et magno Hyleum lapithis cratere minantem.

Cæterum quod vinum linguam impediatur, balbutiēque in-
 ducat, Romæ olim Mercurio non vino, sed lacte sacrificaba-
 tur, quo volebant intelligere ipsam facundiæ quasi lacteā
 dulcedinem minimēque impeditam: quod ipsum non vbiuis,
 sed in vico quem sobrium nūcupabant fieri solemne fuit.

*Mercurio
 non vino,
 sed lacte sa-
 crificabi-
 tur.*

torret ab igne decur.] Horat. 4. Carmin.

Comessabere maximi,

Si torrere iecur quaris idoneum. Idemque.

-----*meum*

Feruens difficili bile tumet iecur.

Vide Athenæum 10. Dipnosoph. cap. 9. Plin. lib. 14. cap. 15. De
 Alexandri vinolentia.

Sed nunc me doceas, &c. Non sat fuit ostendisse incommoda,
 & ægritudines, nisi remedia quædam adhiberentur. Præcep-
 tum itaque est de vino temperatē sumendo, nimirum vt
 quarta pars aquæ semper immisceatur. quod tamen præcep-
 tum pro ratione locorum, temporum & personarum ad
 εὐκρίαν reuocandū est. Prouerb. Episcythisare. Athenæum
 10. cap. 8. & lib. 15. cap. 15. Quò etiana pertinet illud ex Græ-
 cis epigrammatis:

*Vino que-
 modo usen-
 dum.*

Βάκχος μέτρον ἄριστον, ὃ μὴ πολὺ μὴ δ' ἐλάχισον,
ὅστι γὰρ ἢ λύπης ἀπὸ, ἢ μανίης.

Χαίρει κριν ἄμφοσ τεσσὶν ὕμνους τέτρατος αὐτὸς
τῆμσ κ' ὀδύλαισ ὅστιν ἐτοιμότησ.

Ὡδὲ πολὺς πνύσθεν, ἀπὲς ῥαπῆαι μὲν ἔρωτας,
βαπῆίσεται δ' ὕπνω γέιτονι τὸ θανάτῃ. id est,

Nec minor esto modus Bacchi, nec largior æquo,

Hinc maior mentes occupat, inde furor,

Quartus tres secum Nymphas admittere gaudet:

Sic thalamis aptus, coniugioq; venit.

Namque solet teneros contemnere multus amores,

Et somnum morti conciliare parem.

*Qui vino
abstine-
runt.*

Permulti è veteribus vino in totum abstinuerunt, sed imprimis Ægyptij sacerdotes, qui ijdem reges fuere: reperio tamen vsos fuisse vino in deorum cæremonijs, vt tradit Hecataeus, non rem quidem gratam dijs cælestibus oblaturi: sed gigantum cruorem, qui in Deos pugnassent propinaturi, sibi enim persuaserant vitem ex fuso in terrã Gigantum sanguine primum pullulasse, vnde & amentiam & furorẽ inesse vino credebant. Primus Psammetrosus rex Ægyptius mensis vinũ adhibuit, sed certa mensura: quòd pertinet illud Hesiodi,

τρίς ὕδατος προκέειν, τόδε τέτρατον ἱερὸν οἴνου.

Tres miscetis aquæ partes sit quarta Lyæj.

*Tygrides
cur Bacchi
curru iun-
ctæ.*

Haec ego putem ratione Tygrides Bacchi curru iunctas à veteribus, vt indicarent moderatum vini vsum ferientis animi sequitiam cohibere. Sic enim Zeno Citticus hilarior in cõuiuio factus, quàm vt eius natura ferret seuera illa quidem & philosophica, eius rei causam quærentibus dixit, lupinum quamquam amarum, aqua tamen moderatũ dulcescere. Sed placet Eubuli comici legem conuiualem huc apponere. Hic loquitur Bacchus vt *συμποσίρκης*.

intra heminas.] Significat vltra mediocres mēsuras nihil adijciendum, vel sobrijs mensuris vtendum. Neque enim Græcorum veterum, bibacitate insignium, aut Germanorũ nostri huius temporis consuetudo probanda, qui inter conuiuandum potando certent.

mox ebrius, inde furit.] Gallis veteribus non ebrietas modò, sed ebrietatis comes rixa & concertatio à Platone, alijsq; quibusdam notatur. In cuius culpæ societatem Germani à Cornelio Tacito vocantur, parique & vinolentiæ & contentionis appellantur nomine: sic enim ille: Aduersus sitim nõ eadem

eadem temperantia. diem noctemque continuare potando nulli probrum, si indulseris ebrietati suggerendo quantum concupiscunt, haud minus facile vitij; quam armis vincuntur. Crebræ, ut inter vinolentos, rixæ; raro conuicij, sæpius cæde & vulneribus transiguntur. Hæc Tacit. Obiter adiciam quod meminì legere me apud Firmicum Maternum, auctorem non postremi nominis, libello quo Paganorum errores conuellit: Lycurgum Thraciũ ideò vites excidi iussisse, quia vinum in Thracia insaniam furorẽque pararet: quò pertinere puto initium Odes lib. I. Carm. Horat.

Natis in usum lætitia scyphis

Pugnare, Thracum est, tollite barbarum

Morem, verecundumque Bacchum

Sanguineis prohibete vixis.

Qua ratione etiam Astyages apud Xenophontem, cum Cyrum rogasset, quam ob causam a vino abstinuisset inter conuiuendum: quia metuerem, inquit, ne in cratere mixta venena essent. cum enim tu ad natalitia amicos adsciuisi, facile obseruauì venena mero mixta. Sed quo tandem modo, inquit ille? videbam enim vos, ait, neque mentis neque corporis esse compotes.

Ultra alacer, sed mox ebrius, inde furit] Historiarum monimentis proditum accepimus Cleomenem Spartanum apud Scythas vino in insaniam versum, quòd cum eis voluisset contendere largiore vini portione. Huc referrem prouerbiũ, Nemo cantat sobrius, nisi esset omnium in ore, vimque eius tenerent vel mediocriter eruditi. Certè ut quæ supra sunt à me adnotata, hoc qualicumque auctario locuplerem, reperio Thracibus in more positum fuisse in conuiujs præliari seq; inuicem vulneribus deformare, teste Marcellino Amm. Quæ verò adduximus de Thrace Lycurgo lumen capient ab Epigrammatario Græco anonymo: cuius hoc carmen ex lib. I. ἀνθολογίας.

*Thracum
mos barbarus.
Thrac. Lycus
ei regis
vitem iuculitq;*

τίς ποτ' ἀκιδέσως οἴνοστρον ὄμρακα βόκρου

ἀἷρ ὀμπελίνου κλήματος ἐξέταμψ.

χέιλα δὲ συρθεῖς, χαμάδις βάλεν, ὡς ἀν' ὄσ' ταις

εἴη νησιμύοις ἐμιθάς σκίβαλον.

εἴη οἱ Διόνυσος ἀνάρστος οἶα λυκέρω

ὄπι μιν ἀξομύαν ἐσβεσεν ἀφροσύαν

ποδὲ δ' ἀν' τάχατις διὰ πώματ' ἠ' ἠ' ποδὲς αἰσίδας

ἤλυθεν, ἢ γοερεὺς κήδεσσι ἔχε λύσι.

Quærit poëta qua ratione quis ad eò inconsideratè viua vini
altricem immaturam Bacchi ex vitis palmite absciderit: labra
autem constrictus (sic enim quæ sunt immatura, sunt eadem
acerba, proindèque labra hebetant, & constringunt) humi
proiecit, ad eò vt esset viatoribus semicomestum putamen.
Imprecatur itaque illi Dionysium hostem, sicuti olim fuit Ly-
curgo, quod ipsam crescentem extinxerit lætitiã (is est Ly-
curgus Thrac, qui quod vites abscindi curasset, dicitur à Bac-
cho hostili odio persecutus, vt est apud Hyginum) nam hunc
fortè per polum aut ad cantum venisset, aut curæ luctuosa
solutionem habuisset. Si quis carmine idè malit, huc appono:

Qui temerè hanc uiam tenera de corpore matris

Ausus uasana est dissecuisse manu:

Semisamq; uia media proiecit, acerbus

Quod tristi sensu strinxerit ora sapor?

Infestus sit Bacchus ei, uelut ante Lycurgo,

Vt qui nascentem sustulit Euphrosynem.

Hanc qui libasset quondam, uel ludere uersu,

Vel poterat cura soluere corda graui.

Cui poëtae nõ bene sano respõdit uir multi scijs Pierius Va-
lerianus hoc limato hexastico.

κείν ὁ ἀριστὸς αἶσας κ' οἰνοπόρον ὀμφακα μιστῶν,

ὃς βάλε τὸν σκόβαλον ἡμιδαῆς χαμάδης,

χλήματα τ' ἐξέταρυ κ' ὄλους βλαστούς ἀπὸ ῥίξης,

ὃς τῶν αὐξομύαν ἐσβεσεν ἀφροσύαν,

τοῦδε τὸς οἰνοβαρῆς διὰ πώματ' ὅ, ἢ πρὸς ἄρηα

ἦλυθ' ἀν' ἡγ' αὐτοῦ τὰ χαλέληθε πρὸς πων.

Matte animis quisquis uinum hoc immise perosus,

Allisit pueri uile putamen humo,

Ramosque ꝙ plantam totam ab radice recidit,

Atque ita gliscentem sustulit Aphrosynem.

Namque aliqui, potu hoc uino grauis isset ad arma,

Aut decore poterat non meminiss. sui.

Huc pertinet historia quam Hyginus retulit de Icario à pa-
storibus interfecto, qui uinum sibi à Baccho datum cum ijs-
dem dedisset, eoque facti ebrij cecidissent, & sibi uenenum
propinatum fuisse putassent, cum fustibus interfecerunt.
Reperio apud Tranquillum in Domitiano, edixisse Impera-
torem, ne quis in Italia nouellaret. quod enim summã quan-
dam uini ubertatem, frumenti uerò inopiã uideret, existi-
mans nimio uinearum studio arua negligi, cohibuit nimiam

citca vites vel curā vel libidinem; iussit etiam vineta in provinciis succidi, relicta ubi plurium parte dimidia. hæc ille; Sed Philostratus in Apollonij vita causam eam disertè tradit, quam supra posui, nimirum edicti causam eam fuisse, quod in Asia, præcipuè homines vi no nimium indulgētes, seditiones excitarent.

Appendix.

Muneribus quandoque meis.] Virgil. ad finem. i. Æneid.

Munera lætissimāq; Dei. Scio ab aliis legi, die, pro diei; sed sed hic scrupus me nihil moratur. In appendicib. Virgilianis,

Compeditibus Venarem, vinculis constringe Lyæum;

Ne se muneribus ledat uterque suis.

Tympana non manibus.] Ouid. 4. Metamorph.

Quacunque ingrederis, clamor iuuenilis, & vna

Femineæ voces, ita pulsæque tympana palmis,

Concauæque ara sonant, longoque foramine buxus.

Ignis est.] Suidas refert ex Eratosthene, Vinum igni vim habet æqualem: ubi hominem subierit, conturbat eum, ceu Lybicum mare Aquilo vel Auster, vnde quoque prodit ea que latent in mentis recessu: & virorum animum in vniuersum concutit. id est, οἷν ὁ ποι πῦρ ἴσον ἔχει μύθος, ἀθ' ἀνέσθη δὲ ἀνδρα ἔλθη κυμαίνε δὲ οἶα λιεύεσαν, ἀλλὰ ἄρα ἄρα, καὶ νότῳ. τὰ ἢ καὶ κεκρημύσα φαίν, ἐν ὡς θεὸν ἐκ τῶ ἀνδρῶν πάντ' ἐπιναζέε νόον.

M ij

Gramen.

EMBLEMA XXVI.

GRAMINEAM Fabio patres tribuere corollam,
 Fregerat ut pœnos, Hannibalémque mora.
 Occulit inflexo nidum sibi gramine alauda,
 Vulgò aiunt, pullos sic fouet illa suos.
 Saturno Martique sacrum, quo Glaucus adeso
 Polybides, factus creditur esse Deus.
 His meritò arguitur nodis tutela salúsque:
 Herbáque tot vires hæc digitalis habet.

Gramen
 quid signi-
 ficet.

GRamen herbam, quæ alijs est sanguinaria, celebrat, ut
 tutela; præsidij, salutisque symbolũ. Ex ea enim corona

graminea fiebat apud Romanos maximo in pretio habita. Sed & proprias quasdam in ea vires esse exemplo est Alauda, Martis avis, quæ nidum gramineis ramulis vallare soleat. Ad hæc Saturno & Marti gramen est consecratum, ne quis eam in minimis habendam putet. Postremò comeso gramine Glaucus, Deus marinus est habitus. His omnibus tanquam notis defensionem, salutemque intelligimus. Emblematis huius veram sententiam repeto ex Festo Pompeio, cuius hæc *Herbam dare.* verba: Herbam do, cum ait Plautus, victum me fateor significat: quod est antiquæ & pastoralis vitæ indicium: nam qui in prato cursu aut viribus contendebant, cum superati erant, ex eo solo in quo certamen erat, decerptam herbam aduersario tradebant. Citatur ex Attio,

Gaudent, currunt, celebrant, herbam conferunt.

Plinius de obsidionali corona, dari solitam è gramine testatur, quod gramen decerptum erat quo loco obsessos seruasset aliquis. Summum enim apud veteres victoriæ signum fuit herbam porrigere victori, hoc est terra & altrice humo & humatione etiam cedere. Idem Plin. de elephante lib. 8. Mirus pudor est, victusque vocem fugit victoris, terrâ ac verbenas porrigit. Itaque herbam dare, siue porrigere gramen, est sese fateri victum, agnoscere victorem, præsidij & salutis auctore reuereri.

Gramineam Fabio, &c.] Corona graminea (quæ & obsidionalis) duci dabatur ab iis quos obsidione liberarat, ait Gellius: eaque fiebat è gramine quod eo loco natum esset, intra quem clausi erant qui obsidebantur. Hanc coronam s. p. q. r. Fabio Maximo dedit bello Pœnorum secundo, quod urbem Romam obsidione hostiû liberasset. Hac nullam aliam fuisse nobiliorem, quæ nunquam nisi summa desperatione daretur, Plinius 22. lib. cap. 3. 4. & 5. memorat.

patres.] Romani Senatores; quòd erga Rempubl. paterno esse animo deberent, sic nominati. Sallust. in Catil. hi vel ætate, vel curæ similitudine, patres appellabantur. *Patres Senatores.*

Pœnos Hannibalemq;] id est, Hannibalem Carthaginensium Ducem. Pœni, quasi Phœni, quia duxerunt originem à Phœnicibus. quam tamen deriuationem ab alijs vsurpatam refellit Pompon. Sabinus ad principium Æneid. *Pœni.*

mora.] cunctatione, Hinc Fabius cunctator appellatus, de quo Poëta 6. Æneid. Ennium imitatus, sic: *Fab. Maximus.*

Vnus qui nobis cunctando restisuis rem.

*Animaliū
quorundā
solertia.
Alauda in
gramine
nidificat.*

Oculis inflexo nidum, &c.] Quibusdam auibus & belluis herbarum quarundam cognitio est à natura insita, vt quod arte maxima & diligenti obseruatione homines ipsi sciunt, hæ naturæ beneficio sentiant. Quòd autem alauda siue galerita nidum sibi ex gramine conficiat, in veteri prouerbio sic expressum est à Cassiano Basso scholastico, lib. De agricultura: Galeritæ, inquit, in gramine nidificant. vnde etiam prouerbium,

ἐν κορυφῇ κοίτη, σκολιῇ κάκρυπται ἄρως 15:

Ramosum gramen nido occultatur alaudæ.

Solet enim alauda peculiari quodam amuleto suum lustrare nidum, impositis quibusdam ramulis graminis, sicuti aquila callitricho, cornix verbenaca supina, turdus myrto, palumbes lauro, vt ex Zoroastræ magi 15. *ῥεπορικῶν* retulit literatissimus vir Belgij decus Iunius, adagio,

Alaudæ in nido gramen latet.

Glaucus.

quo Glaucus adesto, &c.] Id variis modis ab Athenæo libro 7. cap. 16. & aliis narratur. Hic piscator fuit Anthenodius, natandi peritissimus, qui vel cunctos sui temporis natatores in vndis exuperabat, ait Palæpharius: nam solebat è portu spectantibus, donec iam extra eorum esset prospectū, enatare. Cùm rediret, persuadebat sese in marinis fluctibus vixisse; hincq; marinus Deus primùm est nominatus. Tradunt alij eum aliquando obnitiā piscium, quos ceperat, multitudinē fuisse defessū, onusque in media via abiēcisse: vnū ex piscibus moribūdum herba gustata reuixisse, & in fluuiū profilijsse, quod cùm Glaucus obseruasset, eadem herba comesa, immortalitē adeptus putatur. Prouerb. Glaucus comesa herba habitat in mari. Plinius lib. 9. cap. 19. & lib. 32. cap. 11. Aufonius:

Sic Anthenodius Bæotia per freta Glaucus,

Gramina gustatæ postquam exitialia Circe

Expertus carptæ meribundis piscibus herbas

Sumpsit, Carpathiam subijc nouus accola pontum.

Ille hamis & rete potens scrutator operis

Nereos equoream solitus conuertere Tethym

Inter captiuæ fluitauit prædo cæternas.

Ad id respexit Franc. Picus Mirandulan. in Voto pro salute coniugis (mihi enim aliud agenti pridem locus ille occurrit)

Num mihi firmari possent mea vosa maligno

Impete depulso morbi? nam pallida tabes?

Num tætris pelli poserit mors improba succis?

Gramine vel Glauci vel prisca Pæguis erit?

De Glaucō quædam commentatus est ad Cassandram Lycophronis Isacius Crammaticus, ijs omnino similia quæ supra sunt à nobis allata. Quia verò ad finem huius Emblematis ingenuè sum passus hæc erere me in verbo, Polybides, nescio an mihi videor nactus huius scrupi tollendi rationem perlecto Isaci commentario, quo loco ait Glaucō vitam restitutam à Polydo vate (in cuius vocis locum sufficit Polybidem Alcianus nisi me coniectura fallit) Glaucus, inquit ille, murem persequens, cum cecidisset in cadum melle plenum, exanimatus est. Huic vitam restitutam ferunt à vate quodam Polydo, Cerami filio, qui eum casum ante prædixerat Nam cum Minos filium quæreret. accepit oraculum, id intellecturum se, & ei vitam ademptam restitutum iri ab eo qui diceret, cui similis esset vacca Minois, quæ in agris pascebatur. Dixit Polydus illā similem esse rubi fructui quo dato responso, Minos vatem detinuit, & vbinam Glaucus esset coëgit dicere: ille vaticinandi arte dixit in cado suffocatum Hoc itaque mortuo reperto inclusus est Polydus vna cum Glaucō, vt ei vitam restitueret, Caterum viso Dracone ad cadauer Glauci accedente, vitæ rædio Polydus in eum irruit, vt ab eo interfici se pateretur: sed contra euenit, nam casu illum percutiens exanimauit. Et statim draco alius accessit, & herbam quandam admouit draconi mortuo, cuius herbæ vi, illum excitauit. Id diligenter Polydus obseruauit, herbâque eadem arrepta, & mortuo Glaucō admota, illum viuis restituit. Idem narratur à Clearcho Solensi vitarum 7, lib. Quòd dixit gramen Saturno & Marti sacrum, Aischyrion Samius in quodam Iambo ait, Saturnum seminasse gramen, quod vocat gramen Deorum: Marti autem, quòd in campo Martio Romæ cresceret, & Martiali donaretur præmio. Horat. principio 4. Carminum:

Glaucō vita restituta à Polydo vate.

Gramen cur Saturno & Marti sacrum.

Te per gramina Martij

Campi te per aquas, dure, volubiles.

Horatius 3. Carm. Od. 7.

Quamuis non alius flectere equum sciens

Aequè conspicitur gramine Martio.

Seruius nititur causam reddere, cur gramen Marti sacrum sit: & Ouid. etiam in Fastis. Reuera gramen & in nominis ratione, & re ipsa, cum Marte aliquam habere similitudinē videtur: nam Gramē & Gradius (quod Martis cognomen) à gradiendo & serpendo dici videntur: & cum sit castrametatio,

locus commodus, id est planities campi deligitur ab Imperatorum ministris, quo loci solet esse gramen, cuius omnino tollendi vel auellendi nulla ratio esse potest; ideòque puto ab Ouidio, epitheto ad rem accommodato, inexpugnabile gramen appellatum esse, s. Transformat.

Polybides. Polybides.] Polybi filius. In eo patronymico fateor me hæsisse: sed hunc, quanquam leuem, scrupulum exemerunt prosopographi ex Argonautic. Apollonij scholiaste. Plerique nostræ Academiae Parisiensis viri eruditi mihi pridem significarant, Polybidem Glaucum *διὰ τὸν πολὺν βίον καὶ ἰδεῖν*, esse fortè denominatum, quod ipsum non videretur abhorere à Glauci viuacis fabula: Sed huic tamen coniectaneo ut non planè sum assensus, sic neque omnino repugnaui.

ηδῖς.] notis Symbolis.

digitalis.] *δακτυλίθ*, ut Aristolochia *μάκρη ἢ δακτυλίπτε* dicta: à digitorum forma, qui interfecti sunt. q. d. herba hæc vires tantas habet, & si digitum non excedat. Plin. 24. cap. 19. Sunt & qui aculeatum graminem vocant trium generum, cum in cacumine aculei sint, plurimum quini, dactylon vocant, &c.

Appendix.

Satis quidem multa de gramine, quæ tamen nescio an conferre auisim cum ijs quæ traduntur à veteribus de sagmine, herba vulgo nota, vbique, vel non facta, crescente, quæ verbenam Plinio 22. cap. 2. sacra olim habita, quia ex loco sacro, hoc est, arce Capitolina à consule vel prætore cum sua terra euelleretur, ideo sagmen seu sagminea nominata, quoniam è sacro agebatur, eaque legati, seu caduceatores cum ad hostes clarigatum accederent, Hoc est ad ea repetenda quæ ad ius populi Rom. pertinerent, ad ferendum fœdus, bellumque indicendum mitterentur, clara voce verba conciperent, eam gestare, eaque redimiri consuescerent. Ex ijs legatis vnus verbenarius dicebatur, ut Plin. idem retulit 25. cap. 9. Qua de re Luius lib. 1. Feciales cum in Africam ad fœdus percutiendum ire iuberetur, senatusconsultum in hæc verba factum est ut priuos lapides silices, priuasque verbenas secum ferrent, ut prætor Romanus his imperaret, ut fœdus ferirent. illi prætorem sagmina poscerent: herbae id genus ex arce sumptum dari fecialibus solitum. inde illud Neuij poetæ, Ius sacratum Iouis iurandum sagmine: hæc herba ideo magno in honore habita, quia in summis reip. negocijs usum

quendam præstare videretur. Circa hanc herbam scribit Plin, magos insanire cap. 9. lib. 25. credunt etiam si ea sub canis ortum, neque luna, neque sole cõspiciente, effatis solemnibus collecta fuerit, se posse quæ velint impetrare, amicitias conciliare, & quoscumque morbos abigere. Hactenus ille de verbena. Quibus ex verbis facile est colligere quàm delira & ociosa veterum hominum opinio nescio quid præter naturã de herbula somniantium. Nos tamen veniam hanc damus antiquitati, quæ in medijs tenebris veri lucem videre non potuerit. Minus ferenda nostrorum quorundam superstitio circa eam herbã, quam D. Ioannis appellitant, quamque ante solis ortum eo die lectam, ritúque solemnĩ lætam, putant habere vim incredibilem, quam ob causam non mulierculæ modo & deliræ anus, sed & viri quidam boni, hac sanè parte nihilò mulierculis meliores, eam gestant, ex ea quasi zonas, & corollaria concinnant, quam omnium noxarum, & infortuniorum amuletum certè fore sibi persuadent. Nos alijs rebus pietatem colendam esse ducimus, & eos qui nenias credunt eiusmodi, suo more viuere permittimus. Non ergo plura de his, ad alia maturamus iter.

Sic meminimus veteres querna corona vsos ad seruato-rem ciuium celebrandum, quod & ad finem libri huius nostri dicemus. Et cupressi folijs in procerum ac magnatum funeribus: Item myrti folijs ad amoris illecebras significandas, myrtus enim Veneri sacra: & populi arboribus frondibus ad dici, noctisque designandas vices: & lauro ad vaticinia, virginitatem, Poëtarum famam semper virescens: & pampino ad lætitiã, qualem Bacchi munus præstat; adhæc pomis ad amorem: nam τὰ μήλα, poma Veneri tributa; item nucibus ad pueritiæ ludos: persico ad silentium cordatum, quia linguæ folium gerat simile, pomum cordimoro ad prudentiam in negotijs adhibendam: amygdalo ad festinationem: lactucis, quia frigidæ naturæ sunt, vt innuerent sistendos, aut cohibendos Venercos impetus: Denique nasturtio, ad calorem internum excitandum.

Nec verbo, nec facto quenquam lædendum,

EMBLEMA XXVII.

ASSEQUITUR *Nemesisque virum vestigia servat,
 Continet & cubitum, durâque frena manu.
 Ne malè quid facias, nève improba verba loquaris:
 Et iubet in cunctis rebus adesse modum.*

NEmeseos nomen, ut hinc ducam initium, ἀπὸ τοῦ νεμε-
 σαῶν, indignari, succēdere, iuste accusare. νέμεσις verò
 apud Latinos nomen non habet, Plinius testatur lib. 18. cap.
 2. & Ausonius eidyllio de Mosella:

— *Latia Nemesis non cognita lingua.*

Adraſtia etiam dicta vltrix ſuperborum & arrogantium ver-
 borū, πμωρὸς ὑπερ ὄγκων κὶ ἀχαλίτων λόγων: ait Suidas. Pau-
 ſanias Adraſtiã ἀπὸ τοῦ μηδὲν αὐτῷ ἀποδιδράσκην: ὅτι γὰρ

ἢ ἄρα τῆς θεοῦ δίκη ἀνεκδοκτὸν πῆ ἀναπόδραστον: quod nimirum ipsam nihil effugiat: nam diuina ultio est inuitabilis, quæque non potest effugi. Quo sensu puto dictum à Catullo,

--- precesq; nostras
Oramus caue desinas ocello,
Ne pœnas Nemesis repositat à te,
Est vehemens dea, ledere hanc caueo.

Idem Pausanias in Atticis, auctor est, Nemefim, siue Rhamnufiam scelerum vindicem habitam, potissimumque conuuliosis & elata mentis hominibus succensere, illosque iuste persequi & punire. Macrobius 1. Saturn. 17. eam contra superbiam coli fuisse solitam scribit: nec defuere qui apud Hesiodum Nemefim Iustitiam interpretetur, cum cecinit, αἰδώς καὶ νέμεσις, Pudor & Nemesis homines reliquere, & ad immortalium cœtus euolarunt. Sæpenuerò pingebatur cubitum sistens, & frenum manu tenens. De qua illud est in Græcorum collectaneis lib. 4.

Nemesis
vindex.

ἢ νέμεσις προλέγει τῷ πῆ χεὶ τῷ τε χαλινῷ,
μήτ' ἀμετρον π ποιεῖν, μήτ' ἀχαλινὰ λέγειν.

Una manus cubitum ostentat, geris altera frenum:

Illam modum serua: hac admonet, os cohibe.

Et aliud eiusdem fermè argumenti:

ἢ νέμεσις πῆ χω κατέχω. τὴν ὄψιν ἔνεκα; λείξῃς,
πᾶσαν ἀπαγγέλλω μηδὲν ὑπερ τὸ μέτρον.

Contineo Nemesis cubitum. quæ causa, requiritis?

Præcipio cunctis rebus adesse modum.

Plato Dialogo 4. De legibus, Nemefim iudicij angelum appellat. cuius sententiâ proximè accedit ad nostram religionem: Nobis enim ex diuinis oraculis verè persuademus supremum rerum omnium opificem nihil latere, nihilque omnino impunè relinquere: quippe qui, ut cecinit Orpheus,

Deus omnia videt.

πάντ' ἐροεῖ, καὶ πάντ' ἀκρίβη, καὶ πάντα βραβείη.

Idem Tragic. Seneca,

Dominare tumidus, Spiritus altos gere;

Sequitur superbos ultor à tergo Deus.

Prouida itaque fuit admodum veterum in moribus componendis cura, diligentiaque, qui ut ostenderent superbiam Deo præ alijs vitijs inuisam esse, dixerunt eos qui hac correpti essent, non modò censura diuina, sed etiam indignatione puniri: ideoque proprium ad hanc vltionem numen

adhibuere, Nemeseos nomine nuncupatum. Colligere est enim è multis, quatuor potissimum (ait Ficinus) nempe legem, iudicium, iustitiam, Nemesim. Horum exemplum quisque nostrum in se habet, in mente legem quid agendum sit, quid non, communi norma dictantem, & honestum quidem sequendum, eius verò contrarium fugiendum. Habet in ratione iudicium distinctiori quadam serie argumentationum discernens, quod in hac vel illa actione positum est, honestum esse vel turpe. In voluntate est iustitia, quæ eligit aut persequatur, quod ratio per mentis leges sequendum vel fugiendum dictauerit. Est & in imaginatione Nemesi, quæ turpibus actionibus verbisque succenseat ac legitime indignetur. Aristot. 2. de arte dicendi, *νέμεσιν* pro animi commotione accipit, & pro virtute, 2. Moralium ad Nicomach. mediam illam quidem inter *εθόνον* & *επιχαίρεσιν*, id est inuidiam & peruersam lætitiā; definitur itaque in Rhetoricis, *λύπη ἐπὶ τῷ φαινομένῳ ἀναξίως διαπραχέντι*, dolor ob eius felicitatem qui ea sit indignus, quod ita velim apertius explicari. opponitur misericordiæ Nemesi, id est indignatio: sunt igitur quodammodo inter se contrariæ: sed nomen tamen propter se, at propter res subiectas: bonum enim bono nunquam contrarium est. Misericordia, est ægritudo ex alterius miseria, iniuria laborantis. & is quidem affectus nascitur ex opinione mali, non cuiusvis, sed eius tantum quod vel dolorem, vel interitum afferat. dolorem quidem, ut si quis vir minimè malus pellatur in exilium, & ab amicis destituatur, aut aduersæ fortunæ casu aliquo concutiatur: interitum, ut si quem innocentem torqueri, vexari videamus. At Nemesi prospera fortuna improborum excutatur: In utraque dolor quidam est: nam misericordia dolemus innocentis afflicti infortunio: Nemesi dolemus felicitate hominis improbi. Qua in re plerique falluntur qui eandem esse Nemesim atque inuidiam putant propter aliquam motuum similitudinem. Nam inuidia nullum inter bonos & malos discrimen ponit, sed bonis alienis cruciatur, seu illa dignè, seu indignè accidunt: & inter æquales ac similes præcipuè regnat. At Nemesi ægrè fert tantum indignos & improbos opibus, & honoribus florere: qua ratione laudabilis animi commotio est, ut virtus existimetur, & in probis tantum viris est. Cum enim æquitas postulet, ut malis malè, bonis eueniat bene; certè vir probus & iustus maximè gaudet, cum

In mente
lix.

In ratione
iudicium.

In voluntate
iustitia.

In imaginatione
Nemesi.

iustitia seruator: vt cum sceleratos homines, sicarios, grassatores, prædatores alióque id genus de medio tolli videt: sic neq; minús gaudet quãdo viris bene meritis aliquid optimè succedit. Quæ omnia paulo pòst exemplis illustrabimus. De Nemese sic Ammian. Marcellin. lib. 14. ad finè. Hæc & huiusmodi innumerabilia vltrix facinorum impiorũ bonorũmq; præmiatrix aliquoties, operatur Adrastia, atq; vtinam semper, quã vocabulo duplici etiã Nemese appellamus. Ius quoddam subline numinis efficacis, humanarum mentium opinione lunari circulo superpositum, vel (vt definiunt alij) substantialis tutela generali potentia partilibus præsidens fatis: quam Theologi veteres, fingentes Iustitiæ filiam, ex abdita quadam æternitate tradunt omnia despectare terrena. Hæc vt regina causarum, & arbitra rerum, hæc disceptatrix, vrñã sortium temperat, accidentium vices alternans, voluntatũque nostrarum exorsa interdũ aliò quàm quò contendebant exitu terminans, multiplices actus permutando conuoluit. Eademque necessitati insolubili retinaculo mortalitatis vinciens, fastus tumentes incassum, & incrementorum detrimentoque momenta versans, vt nouit, nunc erectas mentiũ ceruices opprimit & eneruat, nunc bonos ab imò suscitans ad bene viuendum extollit. Pinnas autem ideò illi fabulosas aptauit, vt adesse velocitate volucri cunctis existimetur: & prætere gubernaculũ dedit, eiq; subdidit rotam, vt vniuersitatem regere per elementa discurrens omnia non ignoretur. Sic ille, qui etiam lib. 22. Quem ab ima sorte adusque iubendum Imperatori penè elatum, ideòque intolerabilem, humanorum spectatrix Adrastia, aurem (quod dicitur) veliens, monensque vt castigatius viueret, reluctantem præcipientem tanquam è rupe quadam egit excelsa. Audiamus etiam Artemidorum, qui lib. 2. Nemesis, ait, semper bona est viuẽtibus secundum legem, & moderatis hominibus, & philologis: at verò contra leges delinquentibus, & his qui aliquibus insidias struunt, & magnas res auspiciantur. Nam impedimento esse, & obstare his quæ inconiultè & præter animi nostri sententiam fiunt, Nemese vocamus. Quidam produnt, quòd Dea hæc bona quidem in peius vertat, mala autem in melius. De eadem Nemese Plutarch. disputatione De iis qui serò corripuntur à numine, multa eruditè collegit, vt & Gyrald. Syntag. 15. & Erasim. in prouerb. Adrastia Nemesis. *vestigia seruat.* Epigrammatum Græcor. 1. *ixain sam ob*

Locus est
Ammiano.

Artemidori
locus.

rem dicta, id est, vestigiaria, quæ vestigia hominum insequatur. est & quædam ad prouerbiū allusio, ἵχνη ματελεθῆναι, & ἵχνη διακεῖν: id est vestigijs insistere, & vestigia persequi: quod Platoni familiare est.

Continet & cubitum, duræque freno.] Hæc temperantiæ symbola diligenter annotat Pierius Hieroglyphicôn 36. & 48.

*Cubitus pro
Mensura.*

Continet & cubitum.] Cubitus hîc ingeniosè accipi non significatione primaria, pro cubito manus, sed pro vlna sex palmorum mēsurâ, tum primum animaduerti, cū aliud agēs incidi in Iulium Pollucem, quo pro eodem accipit πῆχλω καὶ ἀλένλω. i. cubitum & vlnam. Non patiar hîc de differentijs vlnarum & cubitorum apud auctores cōtrouersis aliquid commisceri, sed ad rem dico πῆχλω à similitudine cubili, cum ad rectos angulos brachium flectitur, accipi pro instrumento architectorum, quod ex regulis duabus ad angulum rectum coagmentatis conficitur, γῶμονα Græci nominant, vt Latini normam. Quam esse verissimam carminis Græci (ἢ θέμεσις πῆχλω κατέκω) & huius nostri Emblematis sententiā philologi omnes facilè iudicabunt. Cæterum qui cubitū duobus cōstare palmis dicunt, digitos omnino quatuor & viginti cōmemorant, dicunt enim cubiti spatium id esse, quod ab extremis vnguibus in medium brachij angulum protensum est, illud quidem sesquipedale. Pictores cubitum quartam corporis humani partem volunt esse. Didici etiam ab architectis regiū cubitum (id mensuræ nomen) maiorem cōmuni tribus digitis.

γῶμον.

Ne male quid facias.] Sic tandem Nero post multa impia & scelerata facinorosa perpessus est suā Nemefim. Is enim matre interfecta, iudicium non effugit eorum qui prehendi non potuerunt. cui enim senatus coactus fuerat assentiri, huius statuæ populus noctu culeum suspendit; palam etiam voces audiebantur, his conceptæ verbis: Nero matrem interfecit: quas multi ad Neronem deferebant, non tam vt afferrent interitū delatis, quàm vt Neronē apud Neronem accusarent. Tandem post miseram, impiam, & indignam omninò vitā, hostis à senatu iudicatus est, vt nudus per publicū duceretur, furca eius inserta capiti, virgis ad mortem vsq; cæsus, atque ita præceps de saxo daretur, vt retulit Xiphilinus, & Eutropius. Passus est etiam suam, certè vt atrocissimam sic iustissimam Nemefim-Seianus, magno quidē, sed fallaci honore sub

Tiberio lactatus, ad eò vt imperatori pro collega haberetur. Sed & Liuia Drusi, filij Tiberij, ab eodem stuprata, & Druso veneni potione per Eudemum medicum extincto, quòd denique Prætorianos, militèsq; alios multis ac magnis largitionibus sibi deuinxisset, eoq; in principem coniurasset, Tiberius hominem non aperta vi, sed paulatim depressum irretiuit, eumq; in senatu accusauit. Crimine patefacto Patres ita censuerunt; vt Seianus capite multaretur, eius corpus in Gemonias proijceretur, in liberos etiam animaduerneretur: qua de re multa Dio lib. 58. Corn. Tacit. in 5. Val. Max. 9. cap. De improbè dictis & sceleratè factis, alijq; multi.

nè ue improba verba loquaris.] Demadi pessimè cessit, qui dum funeribus necessaria venderet, optasse dicebatur vt in hac arte sua grande maiùsq; solito lucrum obueneret itaque damnatus est, quia id votù nisi ex mala mente, pessimoq; in Rempub. animo proficisci iudicatum est: ad eò id lucrum non posse sine multorum morte contingere. Retulit Seneca de benefic. 6. Sic Theodoto præceptorì Ptolomæi Ægyptiorum regis sua lingua fuit exitio: nam cùm Pompeium interfici persuasisset, quia mortuos non mordere dixisset, imò verò sese iactasset Cæsare Iulio fortiorem: in Asia tandem à M. Bruto comprehensus, meritas pœnas luit, vt est apud Plutarch.

Tandem tandem iustitia obtinet

EMBLEMA XXVIII.

ÆACIDÆ Hectoreo per fuscum sanguine scutum,
 Quod Græcorum Ithaco concio iniqua dedit:
 Iustior arripuit Neptunus in æquora iactum
 Naufragio, ut dominum posset adire suum.
 Littoreo Aiæcis tumulo namque intulit unda,
 Quæ boat, & tali voce sepulchra ferit:
 Fucisti Telamoniade, tu dignior armis.
 Affectus fas est cedere iustitiæ.

Apparet id sumptum ex duobus Epigrammatib. Græcis
 lib. 1. titulo *εἰς δῖον*: primum sic habet:

εἰς δῖον

ἀπιδ' ἀχιλλῆος τὴν ἕκτορ ἄϊμα πῦσάν;
 λαρπιάδης δαναῶν ἔλε κροκροῖσιν.
 ἡσθηγὸς ἡ θάλασσα κατέσπασε, καὶ πῦρ ἀπὸ τῆς ἄλκας
 αἶαντος ἔνεκτιν ἄρμισεν, ἔκ ἰθάκη.

Pelide chryem non equo celsit Vlysses

In dicio, plenum sanguinis Hectoris.

Sed mare naufragio detraxit, nātque natando

Id tumulum Aiæcis, non Ithacam petijt.

Quod sequitur, Alcivatus ipse expressit, sed Musa paulum fa-
 fiores addiditque postremo ἐπιμύθειον.

καὶ περὶ δάων δὲ κροκροῖσιν πολὺ μᾶλλον ἀθήνης,
 καὶ κροκροῖσιν ἑλλήνων συγχεῖν ἀπέδειξε θάλασσα.
 ἀπιδ' ἐν ἀχιλλοῖσι βοῶν, καὶ σῆμα πνάσθη,
 αὐτὸν σ' ἐκκλέεσσα τὸν ἀξίον ἀπιδιδιώτῃ,
 ἔχρηπαῖ τελαμῶν, ἔχεις σάκ' αἰακίδαν.

Ceterum de Achillis armis inter Aiæcem & Vlysses coorta *De armis*
 est nobilis illa, Poëtisque decantata controuersia, que sanè *Achillis*
 Aiæci concedere coactus esset astutus & vafer Vlysses, nisi sua *contentio.*

eloquentia tanquam fascino aliquo iudices Græcos in suam
 sententiam pertraxisset. His tamen armis iniuria & dolo par-
 tis, non diu potius est malæ fidei possessor. Retulit enim Pau-
 sanias, non postremi nominis scriptor, se audisse ab Æolen-
 sibûs, qui Ilium post eius euerfionem tenuerunt, de armo-
 rum eiusmodi prodidisse iudicio, illudque in primis: Post

Vlyssis naufragia, arma de quibus certamen fuerat, ad Aiæcis
 tumulum tempestate delata. Id Deo volente factum colligit
 hic Emblematicographus, vt alludat ad vulgatum miserorum
 & afflictorum questum, Iustitia verumque laborat, sed tan-
 dem eluctatur: & quanquam premiatur, non opprimitur ta-
 men. Cicero pro Cluentio: Multorum improbitate depressa
 veritas emergit, & innocentie defensio interclusa respirat. Et
 pro Coelio exclamat magnam esse vim veritatis, quæ contra
 hominum ingenia, calliditatem, solertiamque, contraque fi-
 ctas omnium insidias facile se per seipsam defendat. Idem in
 Sextiana defensione: Alia quedam ciuem egregium iniqui
 iudicij procella peruertit, ceteri aut repentina vi perclusi, ac
 tempestate populari, per populum tamē ipsum recreati sunt
 atque reuocati, aut omninò inuulnerati, inuolati que vixe-
 runt. At verò qui si natus consilium, qui auctoritatem bono-
 rum, qui instituta maiorum neglexerunt, & imperitæ aut cō-
 citate multitudini iucundi esse voluerunt, omnes ferè Reip.

*Pausanias
 locus præ-
 clarus.*

*Veritas op-
 tus premi-
 tur, non op-
 primitur.*

pænas aut præfenti morte, aut turpi exilio pependerit. Per multis sanè exemplis confirmari potest, pleròsque iudicum iniquitate, aut etiam populari rumore, vel alio modo damnatos, de honoris gradu decessisse, qui tandem vita functi, certissimis cōiecturis infontes, & ab omni obiecto crimine alieni deprehensi, concitatam de se opinionem nō modò absterferunt sed immortalī glōria tandem donati sunt. Opportunè ergo dictum est à Liuiō: Veritatem laborare sæpè, extingui nunquam. Vt enim quæ falsa sunt, vel nullo certè laborante delentur temporis aliquo tractu: vera autem & iusta violentis hominum iniuriis interdum cedūt, sed tandem emergūt. Rectè Menander:

ἐν παντὶ δεῖ κερεῖν τὸ δίκαιον ἐπικρατεῖν,
 εἰς τοὶ δίκαιος μυσίων ἔχ' ἐνδίκων
 κερεῖ, τὸ θεῖον τῶ δίκῳ τε συλλαβών.

Tempore omni quod iustum est vincere par est:

Vnus vir iustus infinitis non iustis

Præstat, Deo ꝙ iustitia adiuuantibus.

Quamuis monumenta præclarorū hominum situ squalleāt, eorū tamen virtus nullis vnquam seculis obscurari omninò potest. Huc fortè non incommodè illud Pindari ex Od. 8. Olymp. κερτακρύπτει δ' ἐκόνις συγρόνων κερδανὰν χάριν, id est, Nec pulueris situm occultit congenitorum inclytam gratiā. Historiani de armis Achillis lubens è Quinto Calabro, qui paralipomena scripsit ad Homericā Iliadā, mutuatus essem, nisi me aliò properantem breuitas reuocasset. Sententiam verò Alciatini carminis cum hoc Menandri monosticho comparo,

ἀγεί δὲ πρὸς εὐς τῶ ἀλήθειαν χερ' ὄν.

*Omnia tē-
 pus aperit.*

*Viri excel-
 lentes nullo
 in honore
 quādiu vi-
 xerint, ha-
 bēti.*

Tempus in lucem tandem veritatem trahit. Sed occurrit interea Senecæ cordatus sermo ex epistola 80. vbi de virtute, quæ suos honores suumque precium non obtinet, nisi apud posteros disputat, Quādiu, inquit, videbatur furere Democritus? vix recepit Socratem fama? Quādiu Catonem ciuitas ignorauit, respuit, nec intullexit nisi cum perdidit. Retulij innocentia ac virtus lateret, nisi accepisset iniuriam Dum violatur, effulfit. Nunquid non forti suæ gratias egit, & exilium suum complexus est? de his loquor, quos illustrauit fortuna, dum vexat. Quām multorum profectus in notitiam euasere post ipsos! quām multos fama nō excepit! sed eruit: nulla virtus lateret, & latuisse non ipsius est damnum, veniet qui condi-

tam & seculi sui malignitate cōpressam dies publicet: paucis natus est qui populū ætatis suæ cogitat multa annorum milia multa populorum superuenient. Ad illa reip̄ice, etiamsi omnibus tecum viuentibus, silentiū liuor indixerit, uenient qui sine offensa, sine gratia iudicent. Et hæc quidem Senecæ uerba de ueritate iniuria uel ignauia hominum quodam occlusa tempore, sed tandem tamen suū decus obtinent. De iustitia uerò numinis certissima initio lib. 1. in Rufinum Claudianus, quo loco prouidentiam diuinam fatetur ex eo quod tandem Rufinus sceleris pœnas dignissimas tulisset: Cic. pro Sextio: hunc ergo reditum repudiarem? qui ita florens fuit, ut uerear, nequis me studio gloriæ putet idcirco exisse, ut ita redirem. Vide commentaria, Mantij fol. 139. b.

Abstulit hunc tandem Rufini pœna tumultum

Absoluitque Deos, iam non ad culmina rerum

Iniustos creuisse queror: tolluntur in altum

Ut lapsu grauiore ruant.

Æacide.] Achillis: ab Æaco Telamoniis & Pelei patre.

perfusum sanguine Hectoreo scutum.] Id dicit, propterea quod Achilles Hectorem interfecit.

concio iniqua.] iniustū iudicium Græcorum procerum: uel iniqua cōcio Vlyssis: quā repete ex Ouidij Metamorphos. 13. Concio, tria significare Gellius lib. 18. cap. 7. notat ex Verrio Flacco: locum, suggestūque vnde uerba fierent: item cētū populi: & orationem ipsam quæ diceretur ad populum.

Itacho.] Vlyssi, ab Itacha patria.

Iustior arripuit Neptunus.] aqua marina fuit æquior Aiaci, quæ scutum & arma illi arrepta reddiderit. Tacitè uidetur alludere ad id quod postea dicit, plus inesse piscibus marinis humanitatis & fidei, quàm hominibus. Seneca Declamat. 1. Cōtrouersiarum 7. O maria iustiora iudicijs! ô mitiores procellæ patre! Sic Ouid. 1. Tristium eleg. 4. ubi poëta suos labores cum Vlyssis laboribus comparat:

Cūmque minor Ioue sit tumidis qui regnat in undis:

Illum Neptani, me Iouis ira premit.

Idem 3. eiusdem operis, elegia vndecima:

Neptunique minor quàm Iouis ira fuit.

Apud eundem, Dido Æneæ.

Iustior est animo ventus, & unda tuo.

In quibus ergo comparationibus video Hyperbolem: & quidem mari nihil est implacabilius, de quo nos alio loco.

dominum suum.] Aiacem, qui dominum quidem iure, post Achillem mortuum, animo retinuerat: possessionem verò minimè, quam Vlysses eloquentiæ viribus obtinuerat.

boas.] clamat. translata à bobus.

voce.] catachresis, pro sono.

Vicisti, &c.] ὄπισσώποποιεία.

Telamoniade.] Ajax, Telamonis filii.

Affectus fas est, &c.] ἐξήγησις & ἐπιμύθιον, ad quod illustrandum succurrit Æliani exemplū nobile ex lib. 13. var. hist. de Macareo quodam sacerdote Mitylenensi. sed quia liber est in omnium manibus, non ascribam. Affectus inquam fas est cedere iustitiæ, hoc est τὰ πάθη τῆς δικαιοσύνης: ut hic iustitiæ nomen accipiatur etiam pro veritate, quæ perpetuam se iustitiæ comitem præstare debet. Alluditur autem, nisi fallor, ad oratorios affectus, qui sæpe veritatem rerum opprimunt, aut peruertunt adeo nihil tam horridum, aut etiam tetrum, quod non splendescat oratione, & tanquā excolatur, ut olim dixit artis huius mirus artifex. Sed tamen ad iuris peritorū placitum reuocanda sunt omnia hominum iudicia, imò & consilia, Veritati opinionem præpollere: & plus valere quod agitur, quàm quod simulatè concipitur. Quod & Tull. 1. offic. non minus generaliter videtur dixisse: Efficiendum est ut appetitus rationi obediant, eamque neque præcurrant.

Etiā ferocissimos domari.

EMBLEMA XXIX.

ROMANVM postquā eloquium, Cicerone percipito,
 Perdiderat patria pestis acerba sua:
 Inscendit currus victor, iunxitque leones,
 Compulit & durum colla subire iugum.
 Magnanimos cecisse suis Antonius armis,
 Ambage hac cupiens significare duces.

E Pigraphen huius Emblematis, etiā ferocissimos domari, videtur mutatus Alciatus à primo Annal. Cornel. Tacit. vbi facta Augusti præclara paucis complectitur, dequē mutatione reip. Romanæ agit: posito Triumviri nomine, Consulem se ferens: vbi militem donis, populum annona, cun-

ctos ocij dulcedine pellexit: insurgere paulatim, munia senatus, magistratuum legum in se trahere, nullo aduersante: cū ferocissimi per acies, aut proscriptione cecidissent. Testis huius historiae potest videri Plinius, qui sic lib. 8. cap. 16. Primus Romæ leones ad currum iunxit M. Antonius, & quidem ciuili bello, cū dimicatum esset in Pharsalicis campis, non sine quodam ostento temporum, generosos spiritus iugum subire illo prodigio significante. Plutarchus autem in Ciceronis vita copiosa oratione recenset interitus eiusdem causas, quibus M. Antonius eum ad necem postulauit. Nulla tamen potior fuit, quam quòd Cicero, cum sibi (è re sua) maximè esset opus, seruire temporari non potuerit. Actionibus enim Philippicis in Senatu habitis sic excanduit Antonius, vt inde omnem, quod aiunt, lapidem mouerit, quò Cicero de medio tolleretur. Cū itaque ex vrbe discedens primò in Tusculanum venisset, indèque transuersis itineribus in Formianum, vt nauim conscenderet, in altum prouectus esset, ventisque aduersis agitato, & vitæ & fugæ eum cepit tædiū. Tandem reuersus in Formianum ab Antonij militibus petitus est, inter quos Popilius Lænas (quem aliquando reum Cicero defenderat patronus) prominenti ex lectica, præbentique immotam ceruicem caput amputauit, & ab Antonio inter duas manus in rostris positum fuit: quo loco orationes in Antonium Cicero habuerat. Valer. Max. 5. cap. 3. multa Seneca 7. Controuers. 2. & Suasoriarum 6. capite. Seuerus Caesariæ factum hoc planè funestum ita dixerat:

*Abstulit una dies cui deus, istaque luctu
Conticuit Latiae tristis facundia linguae,
Vnca sollicitis quondam tutela salusque
Egregium semper patriæ caput: ille Senatus
Vindex, ille fori, legum, ritusque, togæque:
Publica vox senis aeternum obmutuit armis;
Informes vultus sparsamque cruore nefando
Canitiem, sacrasque manus, operumque ministras
Tantum, pedibus cuius proiecta superbis
Proculcauit ouans: nec lubrica fata, deosque
Respexit, nullo luctu hæc Antonius euo, &c.*

Meminere alij quidam facinoris huiusce Antoniani, vel potius insolentiæ plusquam nefariæ insani hominis iugatos leones ad currum iungentis. Et hoc quidè certè insolenti & barbaro flagitio nobis intelligi datur, nullâ esse tantâ vim, aut firmâ

Emblema
tractum ex
Plinio &
Cicerone 2.
Antonia-
36.

36.

animi propositum, nullius tam præfractam vocem & sententiam, quæ nõ coërceri aut edomari queat. Quàm enim sæpe vel libertas vel virtus oppressa, & quasi sopita est tyrannorum violentia? Vltrò sese mihi offerunt exempla longè multa de ijs qui indigna & immerita extincti nece à multis iam anteaactis annis, desiderium sui nobis reliquerunt, vt eorum non possimus vel sine lacrymis, vel iusto dolore meminisse.

Nihil tam durum quod frangi nõ possit.

Sed vt ad Ciceronem reuertamur: Cæsarem in curia Põpeiij confossum accipimus à ciuitatis Romanæ principibus, qui tyrannidem perferre non poterant; qui tamen cùm aleam periculosissimi & funestissimi consilij subijsent, longè aliud cecidit quàm putassent; tyrannum enim de medio sustulerunt, at ipsam tyrannidẽ tollere non potuerunt. Statim enim perturbatis rebus, & omnium consternatis animis eandem potẽtiam nescio quo fato M. Antonius occupauit quanquam moribus & vitæ instituto dissimilis, multisque partibus Cæsare inferior; cui apertè omni contentione animi restitit M. Tullius, & plerique alij nobiles Romani: quos (in ito fœdere cruentissimo Triumviratus) proscripsit Antonius, ex iisque multos interfecit. Fam quidem quam non modò antè præsentiebat, sed planè experiebatur insanam M. Antonij rabiẽ, non dissimulat ipse Cicero 2. Philipp. cùm ait: Doletis tres exercitus populi Romani interfectos? interfecit Antonius: auctoritas huius ordinis afflicta est? afflixit Antonius: desideratis clarissimos ciues? eos quoque eripuit vobis Antonius: omnia denique quæ postea vidimus (quid autem mali non vidimus?) si rectè ratiocinabimur, vni accepta referemus Antonio. Et deinde subiecit: Versatus in bello est, saturauit se sanguine dissimillimorũ sui ciuium. Itẽmque 3. Philip. ait, eũ in hospitis tectis Brundusij fortissimos viros, ciues optimos, iugulari iussisse, quorum ante pedes eius moriẽtium sanguine os vxoris respersum fuisse constabat. Certè Plinius lib. 14. cap. 22. Antonium vt sanguine ciuium ebrium, & eum sitiẽtẽ notat. Et hæc quidem fortè satis. Quanguã enim ad Emblematis explanationem videamur adduxisse quæ studioso cuique satisfaciant: tamen adiiciemus, quod non parũ fortasse conducatur ad materiam seu fontẽ carminis huius explanandum. Si enim locus est coniecturæ nostræ dandus (in quo tamen nihil cuiquã velim preiudicatũ) videtur id Alciatus duxisse potius ex Antonianæ 2. M. Tullij loco, sed (vt plerisque

M. Antonius tyrannus.

Fons Emblematis.

doctis videtur) corrupto, qui sic habet: Vehabatur in effedo
Tribunus, &c. sequebatur eum rheda cum lenonibus, comi-
tes nequissimi. Non nulli hic legūt, lenonibus, quod non pro-
batur criticis, & iis qui maiorem probabilitatem sectantur,
quique censoriam virgulam in scriptis auctorum meliorum
subinde adferunt. Quo ex loco suum videtur Emblemata con-
finxisse Alciat. & lenonibus, legisse pro lenonibus: adhuc
non rectè temporum ratione habuisse. Si quos moueat Pli-
nianus locus quem initio attuli, nihil certè moror, cum nihil
præfractè hac in parte ausim affirmare.

*P. Tullij
laus.*

Romanum eloquium.] *ῥῆτι πῶ ἐξοχλῶ* Romanæ princeps elo-
quætiæ vocatur Cicero, ut etiam disertus artifex Reipubl. ad-
ministrandæ à D. Augustin. Plinius senior eum sic lib. 7. c. 30.
salutat: Salve, inquit, primus in toga triumphum, linguæque
lauream merite, &c.

*Pestis pa-
ris.*

patriæ pestis acerba sua.] Allegorica nefarij hominis. Reique
pub. perniciosi hostis, descriptio, quam sæpè orationibus v-
surpat, ut Catilinariis, Post reditum, pro Sextio idem orator:
ut cum Clodium aliquando terram & immanem belluam, sæpè
furiam, sæpiùs pestem appellat. Sed & Gabinium atque
Pisonem, duas imperij Romani pestes meminì nominatos
eadem oratione Sextiana. Sic in Politic. Plutarchus Reipub.
hostes Aristiona, Nabim, Catilinam. pestes, morbum & vo-
micam patriæ appellat, id est, νόσημα καὶ ἀπόνημα πύλεως.
sic Virgil. Æneid. 3. Narpyias pestem & iram Deorum: & 12.

——— *Turris se pestis ad ora*

Fertq̄, refert que sonans.

Non mihi tempero, quin & hæc adijciam, in eorum maximè
gratiam, quos in politicioribus literis instituiimus: quicquid
lethale, noxium & damnosum est, id pestis nomine solere
appellari. verbum enim, pestis *πῶ τὸ πεσεῖν*: vnde ducta
vox antiqua, pestum perniciēs etiam à perneando dicta. Sal-
lustius: Et si certa pestis adesset, mansurum potius, &c. Ca-
tullus seipsum alloquens, ita de amore suo,

Me miserum aspiciate: Et si vitam puriter egi,

Eripite hanc pestem, perniciemque mihi.

Idem ad Rufum.

Eripuisti heu heu nostra crudele venenam

Vite, heu heu nostra pestis amicitie.

M. Tullius in Catilin. Hoc autem vno interfecto, intelli-
go hanc Reip. pestem paulisper reprimi. & ibidem: Atque

delebitur non modò hæc tam adulta Reipubl. pestis, verùm etiam stirps ac semen malorum. Idem 2. in Anton. vt Helena Troianis, sic iste Reipubl. causa belli, causa pestis atque exitij fuit. & Philip. 7. Tetram & pestiferam belluam ne inclusam & constrictam dimittatis cauere. Apuleius 5. Asini aurei; de sororibus Psychæ: Sed iam ait pestes illæ, teterimæque furiaæ anhelantes vipereum virus nauigabant. Idem lib. 7. Verùm fortuna meis cruciatibus insatiabilis aliam denuò mihi pestẽ instruxit. Eodem schemate dixit idem Apuleius 9. Asini, De muliere quadam: Sed omnia prorsus vt in quandam cœnosam latrinam in eius animum confluxerant, flagitia. Et Arnobius lib. 5. contra gentes, de Ioue loquens; Vt esset, ait, criminum sedes, maledictorum materia, locus quidam expositus, in quem spurcitia se omnes scenarum colluuiõibus deriuarent, &c.

Iunxitque leones.] Præter ea quæ de iunctis leonibus adducta sunt à nobis superiore commentario, legimus apud Plutarchum hanc pompam non fuisse tum primùm ab Antonio vsurpatã. constat enim iam olim Annoni duci Carthaginẽsium malè cessisse, quod leone pro iumento vsus fuerit ad ferendas sarcinas, pulsũque in exilium eo nomine, quia ad tyrannidem portendere videretur. Quod obiter mihi reuocat in memoriam Hieroglyphicum **EMOLLITÆ FEROCIÆ**, vbi Bacchus curru trahitur à tygridum pari: cuius animalis effigies indomitam & efferatam sãuitiam arguit. sed ad rem. In Antiochi numo videre est leonem ferè humi procumbentem & superuolantem noctuam: quo significatur vires cedere sapientiæ. leo enim roboris habet Hieroglyphicum: noctua vero Mineruæ. Referrem & leones subijci magnæ deæ vehiculo fuisse solitos, eosque solis trahere currum. sed hæc non sunt huius classis. Certè in Faustinae veteri numo, Cybele turrata sellæ leoninae insidet, quæ orbem intra manum & genu teneat, cum inscriptione, **MATRIMAGNÆ**. Reperio apud Herodianum in vita Seueri, Iulianum elephantos quos habebat ad pompam institutos, conatum assuefacere, vt selesorem paterentur: quod & ab alijs tentatum non rarè accepimus. Sed de Antonij leonibus iam satis, si tamen admonuero id ostentum à Cicerone ipsomet præuisum, epist. ad Atticũ: Tu Antonij leones pertimescas caue: nihil est illo homine iucundius, &c.

Annoni leone
vsus pro
iumento.

Bacchi cur-
rus tractus
à tigribus.

Leones ma-
gnæ deæ
currum vsu-
hentes.

ingum.] Nolim prætermisum quod notat Pierius 48. Hiero-

*Iugum
quid.*

glyph. iugo seruitutem significari, & fatigationem. vnde vulgatum illud, Subdere colla iugo, pro eo quod dicimus, in seruitutem trahere, à bobus sumpta metaphora.

Leo quid.

Ambages.

Ambage hac.] signis & mutis demonstrationibus eiusmodi. Leones enim iunxit, vt significaret se fortissimos quosque sub iugum misisse. Leo in Hieroglyph. fortitudinem, robur, & alia multa signat: qua de re Pier. Valerianus lib. 1. Ambages autem primaria significatione pro verborum circuitu, & sententiarum tortarū aliorsum ductu accipi solet: at hīc, quantū conijcio, schema vel pompam, aut fastum insolentem arguit, quo tacitè quid sibi vellet, innueret Antonius. Scio quidem apud auctores frequenter sumi μεταφορικῶς pro verborum circuitu, qualis in criminibus excusandis aut velandis adhiberi nonnunquam solet. Liuius 2. Per ambages tegens ingenij sui effigiem. & 9. Vix pueris dignas ambages, senes & cōsulares fallendæ fidei exquirere. & id quidē trāslatitiè. propriè verò ambages sunt flexus & mæandri fluminum. Claudianus itaque Æquoris ambages dixit. sic sæpe apud Cornel. Tacitum Annalib.

Appendix.

Patria pestis acerba sua.] Tranquil. Nerone: Domitij patris vox inter gratulationes amicorum, negantis quicquam ex se de Agrippina nisi detestabile, & malo publico nasci potuisse. Ouidius,

O mihi perpetuum nata puella malum.

Senec. 1. de Clementia, cap. 18. Quantò non nasci melius fuit, quàm numerari inter publico malo natos!

AERIO insignis pietate Ciconia nido,
Inuestes pullos, pignora grata fouet.
Taliaque expectat sibi munera mutua reddi,
Auxilio hoc quoties mater egibit anus.
Nec pia spem soboles fallit, sed fessa parentum
Corpora fert humeris, praestat & ore cibos.

Omibus ijs qui humanitatis iura colunt, ab ipsa omniū
magistra natura persuasum debet esse quantum parēri-
bus debeant, nisi tamen omnem humanitatem sibi detrahi
patiantur. Siquidem non homines modo arcano aliquo sen-
su pietatis in parentes, sed & animantium quaedam, à qui-
bus abest ratio, admonentur. Ciconiæ enim, ut est apud

Parentibus
quantum
debentur.

Ciconia
pietas

Solin. c. 43. Polyhist. quantum temporis impenderint fœtib^{us} educandis, tantum & ipsæ à pullis suis inuicem aluntur. Quamobrem Ægyptij cum significarent hominem, qui patris curâ gereret, Ciconiam & Cucuphâ depingebant, quod hæ soleant genitoribus senio confectis eodem modo gratiã rependere, quo ipse fuerint educatæ. Iis enim nidum parant, pennas vellicant inutiles, & pabulum suppeditant: idque quo ad resumptis pennis sibi ipsis queant sufficere. Itaque hæ & pietatis, & grati animi symbola gerunt; vt videre est apud Pierium lib. 17. Hieroglyph, Pudeat nos hac in re inferiores, aut etiam deteriores aibus esse. Atqui par est eo lubentius, & alacrius naturæ nos reddere quod accepimus, nimirum vitæ eorum seruare tutarique, qui nobis auctores vitæ fuerunt: & quo nobilior est nostra conditio, eo affectus debet esse paratior ad humanæ vitæ officia obeunda, & pietatem omnem exercendam. Nobis enim ætate iam affectis, & imbecillioribus factis, itidem liberi facient: eamque rependent pietatẽm quam primũ in parentes exhibuerimus. Nec verò est quod pluribus has naturæ leges commonstremus, quando quidem omnes norint post tria illa, quæ ad diuinum cultum spectant præcepta, primum rerum humanarũ decretum esse, vt parentes ipsos in honore habeamus: cui & spem certumq; præmium vitæ longioris adiecit supremus ille legis auctor Deus, ad excitandam hominum tarditatem. Hesiodus huc alludẽs, i. εἴρων seculum impium describit ab effectis hominum sceleratorum, qui probo contumeliaque afficient, eosque senio affectos non sustentabunt. Iupiter, inquit perdet hoc genus hominũ, Ζῆσις ὀλέσει καὶ τὸ το γένος ἀνθρώπων οἱ γηρασκοντες ἀπμήσουσι τοκῆας.

μήμ. ἰόνται δ' ἀεὶ τοὺς χαλεποὺς βάζοντ' ἐπέεσι
σχέτλιοι, εἰ δὲ θεῶν ὄπιν εἰδότες, εἰ δὲ μὲν ὄιγε
γηράντεσι τοκαῦσιν ἀπὸ θρηπῆρια δούεν
χειροδίχαι.

Sed vbi est illa naturæ vis (ait Cassiodor. variar. epist. 14. lib. 2.) quæ amplexu copulæ destinatur ad posteros? ferarum catuli sequuntur parentes: à cespite suo virgulta non discrepant: propago vitis propriæ seruit origini, & discrepat homo à suo fusus initio! Quid dicamus illa beneficia, quæ vel extraneã personã possunt obligare? Nutriuntur à paruulis: ipsis laboratur: ipsis diuitiæ conquiruntur: & cum sibi vnusquisque credat abundare quod possidet cum à patribus

adhuc quæritur, pro altera potiùs ætate peccatur. Proh dolor? non mærebimus eorum affectum, pro quibus subire non recusamus exitium? Maria ipsa sæuis tempestatibus excitata genitoris cura non refugit, vt peregrinis mercibus acquirat quod propriæ soboli relinquat. Aues ipsæ, quarum vita semper in escis est, naturam suam extranea sorde non maculant. Ciconia, redeuntis anni iugiter nunciatrix, eiiciens tristitiam hyemis, lætitiã verni temporis introducens, magnum tradit exemplum pietatis. Nam cùm parentes eorum pennas senio coquente laxauerint, nec ad proprios cibos quærendos idonei potuerint inueniri, plumis suis genitorum membra frigida refouentes, escis corpora lassã reficiunt: donec in pristinũ vigorem alis grandæua redierit, pia vicissitudine iuuenes reddunt quod à parentibus partuli acceperunt. Ideo quæque non immeritò vita longa seruantur, qui pietatis officia non relinquunt. Hactenus. Cassiod. Hanc naturæ legem, quod plerumque à sceleratis quibusdam naturæ monstris violaretur, iura ciuilia confirmarunt, vt l. 5. Si quis à liberis, D. de liberis agnoscendis: & de alendis liberis à parentib. Cod. vbi responsum hoc legitur Antonini Pij: PARENTVM NECES-
SITATIBVS LIBEROS SVCCVRRERE IVSTVM EST. ea tamen alimenta præstari debent pro modo facultatum: & si non præstentur, captis pignoribus & distractis cogetur: quis satis dare sententiæ. Tractauit hoc argumentum Basilius Magnus orationibus *εις εξαήμερον*. Nonnulla ex Platone i. Alcibiad. petas licet, Aristotel. De animal. historia, Plin. 10. cap. 23. & Val. Max. lib. 5. cap. 4. Prouerb. ἀππελαρ-
γῆν.

Aërio nido.] alto, ex subiecto adiunctum μετωνυμικῶς. vt apud Virg. 1. ecloga:

Nec gemere aëria cessabit turtur ab ulmo.

& 3. Palumbes eadem ratione dicuntur aërie.

in signis pietate.] Petronius Arbitr Ciconiam pietatis cultricem appellauit. hinc in numis Adriani sculpta est, cum inscriptione, P I E T A S A V G V S T A. Reges enim antiquitùs summo in sceptro Ciconiæ gestabant effigiem, in imo Hippopotami, ait Suidas: vt admonerentur, pietatem plurimi esse faciendam: sæuitiam & credulitatem cohibendam atque comprimendam.

Inuestes.] impuberes, & quibus propter teneram ætatem nulla pars corporis pilat, ait Nonius. de hoc verbo multa do-

Effigies Ciconiæ in sceptro

Inuestes

ctè Fornerius noster Selection. I. cap. 29.

pullos pignora.] Appositio Liberi inter virum & vxorem
tanquam vinculi & charitatis mutux habentur pignora.
Quid. 3. Fastorum:

*Liberi pi-
gnora.*

In quæ sinu natos pignora chara tenent.

Sic Nouella Valentiniani de libertis: Itaque libertus, qui ci-
uis Romani priuilegium fuerit consequutus, siue vnicum pi-
gnus, siue plures cuiuslibet sexus habeat filios, cum mori cœ-
perit, soboli suæ omnes proprias si maluerit facultates supre-
mo securus dimittat arbitrio. Claudian. I. De raptu Proser-
pinæ, vbi Pluto queritur se priuari spe sobolis:

Ast ego deserta mærens in glorius aula

Implacidas nullo solabor pignore curas?

Et paulo pòst de Cerere:

Commendat Siculis furtim sua pignora terris.

Idem 3. eiusdem operis,

————— *reuocat tandem custodia chari*

Pignoris. —————

Appendix.

Insignis pietate.] Hoc elogium tribuit Æneæ suo poëta prin-
ceps initio I. Æneid. quod reperitur ab hoc nostro, in em-
blem. cuius inscriptio, Pietas filiorum in parentes. Verbū,
pietatis, quod obiter, inde dictum, quod quæ in ea simul,
quasi penitus, & in penetralibus recondantur. Tullius vsur-
pat id vocabulum saepe, sed ad Lentulum, per quem fuerat ab
exsilio reuocatus. Sic enim I. epistolar. initio Ego omni offi-
cio, ac potius pietate satisfacio, &c. Idem epist. 9. lib. I. eiusd.
Periucundę mihi tuæ litterę, quib. intellexi te perspicere
meam in te pietatem: quid enim dicam beneuolentiam, cum
illud ipsum grauissimum, & sanctissimum nomen pietatis, se-
uius mihi videatur?

Abſtinentia.

EMBLEMA XXXI.

MARMORE Æ in tumulis una ſtat parte columna
 Vrceus, ex alia cernere malluuium eſt.
 Ius hæc forma monet dictum ſine ſordibus eſſe,
 Deſunctum puras atque habuiſſe manus.

HÆc Epigraphe non plena ſatis eſſe, & argumento car- Ariſteæ
locus de lu-
dæorum vi-
tu in mani-
bus abſteri-
dis.
 minis accommodata mihi videtur. Velim itaque reponi
 fic, *Abſtinentia à muneribus capiendis*. Ceterùm cùm nuper for-
 te fortuna incidillem in Ariſteæ Græci ſcriptoris librum, qui
 eſt De lege diuina, commodè ſeſe locus obtulit huic Emble-
 mati non parum accommodus. Ille ſic: *ἡ τῆς ἐπίτης αὐτῆς καὶ τῆ το*
πῆν ὁ χάρις ἀποτιζόμενος τὰς χεῖρας, τὸ πλῆν καὶ τα δὲ χερσῶν.

διεσδρου ἵ, ὅππ μαρτόριον ὅτι τὸ μηδὲν εἰργάσθαι κακόν. πᾶσα
 γὰρ ἐνεργεῖα διὰ τῆς χερῶν γίνεται, καλῶς κ' ὁσῶς μεταφέρον-
 ται ἐπὶ τῷ δικαιοσύνη κ' τῷ ἀληθείαν πάντα. id est, Inter-
 rogarunt (Iudæos intelligit) cuius rei causa manus abluerent
 vota facturi. significarunt illi id fieri in testimonium & argu-
 mentum nullius sceleris perpetrati. Nam quod per manus
 omnes actiones soleant expediri, ita pulchrè & sanctè ad ius-
 titiam omnia referebant. Apud Ægyptios per ignem & a-
 quam, ut quæ continerentur turibulo & phiala, maculas, la-
 bèsve deterfas elutásque optimè didicimus significari. Apud
 quasdam gentes suffitio erat in usu, qua qui prosequerentur
 funus, quia polluti haberentur, aqua sparsi solebant ignem
 supergredi, ut qui sibi persuaderent purgationem ita fieri.
 In aqua puritatem hanc intellexit Catullus, cum ait :

Aut quilibet qui puriter lauit dentes.

Nonnulla sunt apud Cassiodorum præclara monita, quæ ad
 id maximè faciant. ex eo petat qui volet lib. 9. epist. 19. & lib.
 11. epist. 8. variarum.

Marmorea in tumulis.] Hæ sunt iudicis æquissimi notæ, qui-
 bus post mortem vel maximè celebretur. Siquidem vrceolus
 vel aqualis vna tumuli parte; malluuium cum mantili in alte-
 ra depictū, arguit sepulti hominis in iustitiæ obeundo mu-
 nere æquitatem & Innocentiam. Quæ virtutes ut iudicem
 quemque maximè commendant; sic ab ijs si abscedant, non
 iudex, sed impius & inhūmanus carnifex habendus. est. Re-
 clamant enim aduersus iniquos iudices & diuinæ & huma-
 næ constitutiones, quia in Republ. bene liberalitèrque in-
 stituta nihil debeat incorruptius obseruari quàm iudicium,
 quod lingua sapiens, quàm nummis perueri solet. Quamob-
 rem non iniuria Cicero dicebat se non intelligere, cur qui
 sententiam pecunia corrumpit, pœna dignus sit: qui autem
 oratione, laudem ferat. At præcipuè iudicis est nec muneribus,
 nec affectibus priuatis ab æquitate dimoueri: debet enim
 ipse perpetuò meminisse Deum habere se iudicē, cuius ocu-
 lum nihil effugere aut præterire possit. Adhæc, quantum ad
 symbola proposita spectat, malluuium & vrceus integritatem
 iudicis, & à muneribus capiundis abstinentiam repræsentat.
 Manuum siquidem abluendarum gestus olim fuit innocen-
 tiæ quædam aperta demonstratio. Cùm enim quis se inson-
 tem & immunè à crimine aliquo vellet indicare, sed nec vl-
 lum in eo admittendo assensum præbuisse, præsentibus qui-

busdam

*Ignis &
 aqua in
 turibulo
 & phiala.*

*Aqualis
 & mallu-
 uium.*

*Virtutes
 iudicis.*

*Manus ab-
 luere quid
 olim.*

busdam manus abluebat, vt ex ea manuum munditie puritatem animi declararet. Huc quidem spectat illud regij Psalms, Lauabo inter innocentes manus meas: idémque est intellectum à peruerso nostri Redemptoris iudice Pilato, cum accepta aqua manus abluit, innocentiam professus, criminéque in Iudæos reijciens. Quod annotauit Pierius Hieroglyph. 35.

Vrcuus.] vās terreum aut æneum ad aquam excipiendam aut hauriendam. Malluuium, siue pollubrum, vas est, siue lebes ad manus abluendas, quasi manulauium.

Ius dictum.] Iudex, vt vult Varro, iuncto verbo dicitur, qui ius dicit. Ius dicere ipsorum est magistratum. Cicero pro Flacco: Qui anno antè ius dixerat. Idem ad Atticum: Quippe ius Laodiceæ me dicere cum Romæ Plotius dicat. & 10. Antoniana: Qui cum Prætor vrbānus esset, vrbe caruit, ius non dixit.

Sed id paulò distinctius est explicandum. ne mihi diem dicant iuris studiosi. Didicimus itaque ex Vlpiano, l. Ius dicentis, D. de iurisdic. omn. iudic. Ius dicentis, hoc est Prætoris officium esse latissimum. At non modò Prætorem intelligimus iuris dicentis nomine, sed & Præfectum vrbi, vt D. de off. præf. vrb. l. 1. & De in ius voc. l. 2. Præsidentem prouinciæ, l. cum hi. §. sed nec mandare, D. de transact. & Ædilem curulem, qui certis de causis ius dicebat, l. 1. de ædilit. edict. fuit tamen magis vsitatum, vt ius dicentis verbo Prætor appellaretur, velut iuri dicundo præ aliis constitutus, l. 2. §. populo, D. de orig. iur. At de vrbis Prætor id modò intelligimus: alij enim qui creati sunt Repub. augefcente ius non dicebant, sed tantùm de capitalibus quæstionibus cognoscebant, quæ ipsis obuenerāt sorte, vnde Quæsitores appellati. Ne longior sim, ita statuo, alium fuisse à Prætor iudicem, & à ius dicente: quod planum est ex M. Tullio, 2. in Verr. & pro Rabir. Post. Itaque distinguimus officium Prætoris, & ius dicentis: vt stipulationem etiam prætoriam à iudiciali: tametsi aliquando iudicis & prætoris nomina confundantur. Etenim temporibus Imperatorum (quo antiqua penè omnia obsoleuerunt vnà cum linguæ Romanæ puritate) iudicum nomine quicumque magistratus etiam maiores appellari cœperunt.

puras habuisse manus.] Hi puris manibus viuere dicuntur, qui purè atque integrè vitam transigunt: qui neque dolo neque astu alijs negotium facessunt: qui denique sunt (vt hîc Alciatus intelligit) ἀδωροδοκῆτος, id est, à muneribus accipiendis

*Vrcuus**Ius dicentes**Prætoris officium**Prætor & iudex non idem.**Prætoris & ius dicentis differentia.**Puras manus.*

alieni Horatius paulò deflexit:

— *benefi quis, inquit,*

Et uiuat puris manibus. Sic dicuntur in Nouell. 8. καθαράι χεῖρες.

puras atque habuisse manus.] Ne quid tamen híc nota dignum transfiliã, verba Iustiniani quæ integra reperiuntur in primo Codicis, titulo de mandatis principum, huc adscribam, digna quidem illa quæ literis aureis passim consignentur: δέϊ τίντω σε καθαρώς ᾠθαλαμβάνοντα τῷ ἀρχῷ, κὶ δόσεως ἀπάτης χωρίς, πρὸ ἑῶν ἄλλων ἀπάντων καθαρός φυλάττειν δεῶ τε κὶ ἡμῖν κὶ τῷ νόμῳ τὰς χεῖρας, κὶ μηδενὸς ἀπῆεσαι χεῖδους. μήτε μείζον Θ, μήτε ἐλάττον Θ, ἀλλ' ἀρκείῳ μοῖοις τοῖς ᾠθα τῆ δημοσίῃ σοι χορηγουμένοισι. κὶ διά τε σαυτῆ διά τε ἑῶ πει σε καθαρόν αὐτοῖς παντακόθεν φυλάττειν τὸ δίκαιον. Oportet igitur te purè suscipientem hoc administrationis munus, procul ab omni largitione, præ alijs omnibus, mundas seruare Deo, nobisque, & legi, manus, nullum lucrum cōtingere, neque maius, neque minus, neque captiosum quiddam contra subiectos facere negotiando, sed contentum esse solis à fisco tibi ministratis, & tam per te quàm per eos qui circa te sunt, purū eis vndique seruare ius. Suetonius in Titō ait, Pontificatum maximum ideò se professus accipere, vt puras seruaret manus, fidem præstitit.

καθαράι
χεῖρες.

Bonis à diuitibus nihil timendum.

EMBLEMATA XXXII.

IVNCTVS contiguo Marius mihi pariete, nec non
Subbardus, nostris nomina notat fori.

Aedifi. aut bene n. immari, sat. giunt que vel vlti d
Obstruere heu nostris. vndo que luminibus.

Me miserum! geminae quem tanquam Phivea raptans
Harpyæ ut propriis sedibus cyciant.

Integritas nostra, atque animus quaesitor honesti,
His nisi sint Zetes, his nisi sint Calais.

S Ignificat sibi rem esse cum quibusdam rabulis forensibus;
S malis vicinis, suas edes ita altè extruuntibus, vt officerent
luminibus suarum ædium: à quibus sicque ab illis importu-

nè fatigaretur, vt olim Phineus ab Harpyiis, vt parum abesset quin propriis ædibus expelleretur, nisi succurrisset animi probitas & integritas. Sic enim viri boni sæpenumero ab importunis dominis deturbantur à suis possessionibus sine vlla legū & honesti ratione, nisi æquanimitate, vel poti⁹ numinis aliquo præsidio, & quasi ariete vindicentur. Demosthenes in Calliclem: τὸ χαλεπώτερον ἔστιν, ἢ γαίτων ὄ πονηρῶν καὶ πλεονέκτην τυχεῖν: id est, Nihil molestius esse potest, quàm in vicinum malum & auarum incidere. Quò illud Pindari nõ malè quadrabit ex Nemeor. 10. Καλεπὰ δ' ἔρις ἀνθρώποισιν ὀμλεῖν κρεσσόνων: Periculosum est contendere cum potentioribus.

*pariete.] Proceleusmaticus, dactyli vice.
bene nummati.] Horatius 1. Epist.*

At bene nummatum decorat suadela, Venusque.

Cic. 2. in Rullum: non minus bene nummatus, quàm egregiè capillatus. Ammian. Marcellin. lib. 14. Si ad aliquem bene nummatum, tumens emque oculis honestus aduena salutatum introieris.

Satagantq; vel ultro, &c.] Arguitur iniustus & violentus diuitum animus, à quibus in primis est timendum, quippe qui neque ius, neque bonum, sed nec æquum colunt. Qua ratione puto dictum a Platone 5. legum: valde diuites homines non esse bonos, Refert Plutarc. ita quendã dixisse Syllæ glorianti: Quomodo vir bonus esse potes, qui tam magnas opes possideas, cum nihil à patre acceperis?

Indiuites.

*Obstruere
luminibus
quid.*

Obstruere nostris luminibus.] Obstruere luminibus vicini ἐμποδίζειν τῆ ἀπόφει, est structuram aliquam iuxta eius ædificiū facere, quæ lumen eidem eripiat. Obstruere enim luminibus, verbum antiquum iuris. Vnde Cicero pro domo sua: Cùm ille negaret, inquit, primò se luminibus eius obstruendum minabatur: Idem in Bruto: Vt horum concisis sententiis (de Philisto & Thucydide loquitur) interdum etiam non satis apertis, cum breuitate, tum nimio acumine officit Theopompus elatione atque altitudine orationis suæ: quod idem Lyfiæ Demosthenes: sic Catonis luminibus obstruxit hæc posteriorum quasi exaggerata altius oratio. Quod dictum à Cicerone per metaphoram nemo non videt, pro eo quod dixisset sine tropo; impedimento fuit ne orationis Catonianæ lumina viderentur. Rectè Thucydides: ἀπὸς τῆς ἀσυλείτου πᾶσι τὸ ἀγτίπαλον καὶ ἐλάττωρον καδίσαται. Ex vicinis ma-

*Vicinorum
comoditas
vel incom-
moditas.*

Ium bonumue proficiscitur. Harpyiarum verò fabulam Plu-
 tarch. lib. De usura vitanda, torquet in debitores, qui graue-
 tur ære alieno: tolerant enim ac sustinent tanquam Phineus
 Harpyias illas pennatas pascentes, &c. *ὡς ὁ εἰνὸς ἀρπυίας* *Harpyia.*
πνὸς ὑποπνέουσ ἑόσκοντες. Referam Alciati verba ex Com-
 mentario ad tit. De verb. signific. l. 139. Finge, inquit: Concedit
 lex volenti lautè ædificare, vt vicinum ad proximæ rei
 venditionem cogere possit, an eum quoque adiuuabit, qui
 lautum ædificium perfecit, sed addere illi aliquid desiderat,
 puta hortum ampliare, vel impluuiū? qua in re cùm ego im-
 peterer ne zabam adiuuari. Cùm enim ornatus, vrbis ratione
 ita constitutum esset & qui ciues ad expolienda ædificia in-
 citarentur, in eo qui iam perfecisset, hæc ratio locum non ha-
 bebat. Paulo pòst ita: Verùm cùm non tam iuri meo quàm
 iudicibus diffiderem, transegi, vt verissimum sit illud Hesio-
 di, *μη δ' ἀνέως ἀπόλοιτ' εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.* quod, vt ait
 Columella, non solùm de boue dicitur, sed etiam de omni-
 bus partibus rei familiaris; adeò refert non habere malum vi-
 cinum. hæc Alciat.

gemine quam tanquam Phinea raptant Harpyie.] Hesiodum *Harpyie*
 secutus, duas tantùm Harpyias statuit. Virgil. trium meminit, *quot, &*
 quarum nomina Aëllō, Ocypete, & Celæno. Finguntur volu- *unde dictæ.*
 cres monstrosæ, facie virginea, vnguibus vultures referentes,
ἀπὸ τῆ ἀρπάξεν, à diripiendo dictæ. vnde Suidas ait,
ἀρπακτικὸς δαίμονας εἶν. Sic autem habet fabula. Phineum
 vxorem duxisse Cleopatram, Boreæ & Orithyïæ filiam tra- *Phineus.*
 dunt; cùmque alteram nomine Idæam Dardani filiam super-
 induxisset, eius nefario suasu filios ex Cleopatra susceptos
 excæcavit: qua de causa dicitur & ipse à Diis excæcatus, in
 eumque missæ Harpyiæ, quæ cibos & mensam eius diripe-
 rent, & turpissimè fœdarent. Quòd verò Zetes & Calais cum *Zetes &*
 Argonautis Colchos proficiscentes à rege Phineo suscepti *Calais.*
 fuissent honorificè, vt eum hac intolerabili molestia libera-
 rent, Harpyias magna dexteritate pepulerunt, & in Plotas vs-
 que insulas persecuti sunt. Cætera ex 3. Æneid. Virgilianæ, 6.
 & 7. Metamorph. Ouid. petes. Vide etiam Valer. Flaccum 4.
 Argonautic. Sed quoniam nobis proposuimus fabulis ip-
 sis allegoricas enarrationes adijcere, non videbitur à re alien-
 um, si explanemus quid Harpyiarum nomine intelligatur.
 Sanè vt vis nominis indicat, Harpyia rapacitatem notat: vn- *Harpyia*
 de Harpax, & harpagare verbum apud Plautum. Fulgentius *quid.*

ait, ideo virginēs fingi, quòd rapina omnis sterileſcat, nulliſque ſit frugis: volucres propter celeritatem qua feruntur qui rapiunt: plumis opertæ, quòd latiter quicquid ab ijs eruſcatum eſt. Tres verò, quoniam primò aliena experuntur, cui ſuccedit inuaſio, & poſtremò abſconduntur. Hinc enim nomina è re facta, Aëllò, tanquam ἐλλὼν ἄλλο, tollens alienū: Ocypete, citius auferens: Celenum verò nigrum. Sunt qui per tres Harpyias, auaritiā, inuidiā & ſuperbiā intelligi velint. Opinor autem hęc Alciatum de induſtria duarum tantum meminiffe, vt ad rem ſuam, id eſt, duos vicinos accommodaret. Ille quidem 2. Prætermiſſorum ait, Harpyias ira tonantis aduerſus Phineum impulſas à Poëta fingi, quòd quæcūque maxima oriantur mala, iræ diuinæ ſoleant aſcribi: & Theophrastus hæc tempeſtates, ſterilitates, & alia generis eiſdem, quæ non vitio terræ, ſed cælitus proueniunt, ἀπὸ τῆς δαίμωνος αἰτίαν appellat, id eſt, cauſam Deorum numine vrgentem. Si plura de Harpyiis requiras, conſule Syntagma 6. Hiſtoriæ Deorum Gyraldi.

Integritas noſtra. [E/c.] Accommodat fabulam. Propriis edibus cedere cogar, & his expellar, niſi mentis integritate & honeſtate vindicer, mæque tuter. vt olim Phineus, Zete & Calai adoleſcentibus fortiſſimis. Vitæ innocentis conſcientia (vt hoc vel obiter adijciam) eſt inſtar muri alieni, qua nimirum quis ſuſtentatus, non eget Mauri iaculis, nec arcu ad retundendas inſidias iniquorum & violentorum hominum. Itaque rogatus Bias quæ vita metu careret? innocens, inquit, & eius qui ſit ſibi beñe conſcius: nam omnes animum innocentem amant & charum habent, vt eſt apud Pindar. adeò vt innocētē damnare pro grauiffimo crimine ſit iam olim habitum: ergò malè ceſſit Archiæ quòd Archilochum interfeciſſet: Cecilio Metello de Dalmatis citra cauſam triumphanti: Attalo regi Aſiæ, quòd inſontes amicos occidiſſet. Sed hæc ſatis longiùs enim oratio euagatur.

Hiſ niſi ſint Zetes, &c. Pindarus Pythior. 4.

δυμῶν γελανεῖ δάσων ἐν —

πεν βασιλεὺς ἀνέμων

ζῆταν κείναι τε πατὴρ βορέας

ἀνδρας πηροῖσι νῆτα πε —

φρίκοντας ἀμρωπορρυρέοις. id eſt:

Ridenti animo velociter ornabat rex ventorum Zeten Calaimque pater Boreas viros, qui alis in tergo mouebantur am:

bo purpureis. Boream autem ventum esse Septentrionalem nemo nescit, cuius filij dicuntur Zetes & Calais, fictis ingeniosè vocabulis. Ex nominum etymo non est dubium quin longè multa peti possint, quæ quasi nos manu ducant ad cognitionem rerum vberiore, & quidem magis apertam. Certè mihi placet scholiastis Pindari acumen, qui eo loco $\zeta\eta\tau\omega\omega\varsigma\ \zeta\alpha\eta\tau\omega$, nempe $\acute{\alpha}\gamma\alpha\nu\ \acute{\alpha}\omega\nu$, quòd nimium flet, interpretatur: $\kappa\acute{\alpha}\lambda\alpha\iota\nu$ verò, ut qui $\kappa\alpha\lambda\omega\varsigma\ \acute{\alpha}\omega\nu$, quia leniter flet. At ad rationem physicam non vsurpat Alciatus, sed ad mores conuertit, quòd faciliùs ingeniosis hominibus suum id carmen ostendet.

Zetes &
Calais, ad
quid relata
nomina.

Integritas nostra, atque animus quesitor honesti.

Nam $\kappa\acute{\alpha}\lambda\alpha\iota\varsigma$ fortasse ἀπὸ τοῦ κελῆ, quo animi designatur integritas: animus autem quesitor honesti, est ille $\zeta\eta\tau\omega\omega\varsigma$ à $\zeta\eta\tau\epsilon\iota\nu$ nomen habens, quod quærere significat. Idem video posse obseruari facilè in Homericis nominibus permultis, & ijs personis quæ à Platone inducuntur: quæ nomina interdum totius disputationis argumentum implicant.

Ⓞ iiij

Signa fortium.

DIALOGISMVS XXXIII.

QV Æte causa mouet volucris Saturnia, magni
 Vt tumulo insideas ardua Aristomenis?
 Hoc moneo, quantum inter aues ego robore præsto,
 Tantum semideos inter Aristomenes,
 Insideant timida timidorum busta columbae,
 Nos aquila intrepidus signa benigna damus.

Hoc ex Epigrammaton Græcorum libro 3. sumptum, pul-
 chre est ætiologicum: quo sub nomine Aristomenis Impe-
 ratorem Carolum V. celebrat, alluditque aperte ad aquilam,
 quam in scuto habuit, & imperiali stemate, quæ fortitudinis

Aquila pro
 stemmate
 Imperato-
 ris.

notam præ se ferat. Ea enim ut dignitate cæteris auibus antecellit ita ille Princeps alios & fortitudine & splendore nominis longè antecedit. Epigramma est Antipatri, quod huc adscribere non piget:

ὄρνιθιός κρονίδαο διάκτορε, τὸ χάριν ἔσας
 γρηγὸς ὑπὲρ μεγάλα τύμβον ἀριστομόρου;
 ἀγγέλω μέρόπασιν, ὅθ' ἔνεκεν ὄασον ἀφισθ
 οίωνων γένομαι, τόσον ὄδ' ἠμιθέων
 δειλά τρι δειλοῖσιν ἐθεδρήσοι πέλειαι
 ἀμμες δ' ἀτρέστοις ἀνδράσι τερπόμεθα. hoc est:

Nuncia fare Iouis præpèsq; volatibus ales,
 Cur magni ad tumulum fidis Aristomenis?
 Hec homines moneo, volucrum quantum optima visio,
 Tantum hic heroas optimus inter erat.
 Stiparini pauida timidorum busta columbe,
 Ast ego delector fortibus usque viris.

Antipatri exstat Epigramma certè nobile in Platonis, diuini hominis, tumulū, cuius animam ad sepulchrum è cælo allapsam in speciem aquilæ dicit:

ἀἰετε, τί πη εἰς θεῖα καὶ ὑπὲρ τέρον, ἢ πνοῆς, εἰπέ
 ἀσερόντα θεῶν οἶκον ἀποσκοπέεις:
 ψυχῆς εἰμὶ πλάτωνος, ἀποπταμόρης ἐς ὄλυμπον
 εἰκὸν σῶμα δὲ γῆ γηγενῆς ἀτθῆς ἔχει.
 Cur aquila ad tumulum hunc volitas dic: nunquid ab astris
 Hic habitare Deum fortè aliquem intuita es?
 Imò anima extincti sum diua Platonis, Olympum
 Que colo, sed corpus terrigenum Attica habes.

volucris Saturnia.] quasi dixeris Iouiana:ram & Iupiter dicitur Saturnius. Virgil . in 4. Iupiter Saturnius.

Nec Saturnius hæc oculis pater accipit equis.

Sic apud Homerum multis in locis κρονίδης.

magni Aristomenis.] ἀριστομόρου, optimæ mentis hominem sonat, ait Pindari Scholiastes, & Pausan. in Messenic. eum Græcorum omnium optimum Apollinis oraculo iudicatum refert: quod & alicubi confirmat D. Hieronymus. Vir fuit admirandæ planéque stupendæ dexteritatis, qui de Lacedæmoniis victorias nobiles retulerit, à quibus bis atque iterum captus, mirabiliter euaserit. sed tandè ab eisdem occisus, execto eius corpore (videndi causa) cor hirsutum est repertum. Plin lib. 11. cap. 37. Valer. Max. lib. 1. cap. 8. meminit Dio Chrysofom. oratione 35, in initio ferè. Aristomene 1166.

quantum inter aues.] Collatio parium.

Semidei.

Semideos inter.] Semidei sunt Heroës illustres, & nobiles viri, qui quoniam ad Deorum immortalium naturam quam proximè accesserunt, ab imperita plebecula, & Poëtis ipsis (qui vulgarem opinionem velis remisque consecrati sunt) in numerum Deorum relati creduntur. Hesiodus:

Ζεὺς κρονίδης ποίησε διχμότερον κ' ἄρειον
ἀνδρῶν ἡρώων θείον γένος, οἳ κελέονται
ἱμίθεοι. — Ouid. 1. Metamorph.

Sunt mihi semidei syluestria numina Fauni.

& Statius in 2. Reges semideos appellat. Lucianus in mortuorum dialogis sub Trophonij persona, ἡρώς, inquit, ὅστιν ὁ μίτ' ἀνδρωπος ὄσι, μήτε θεός, ἀλλὰ κ' σωμαμότερον ὄσι. Mitto que Plutarch. de oraculorum defectu disputat, quæque D. August. 10. de ciuit. Dei cap. 21. alijque certè multi retulerunt de heroibus.

Insideant timida, &c.] Columbã pro trepidatione, & timiditatis symbolo ponere vulgatissimum fuit antiquis. nam & nomen illi apud Græcos τρηῶν hoc idem significat: deducitur enim à τρέφω, quod est trepidare. Homerus enim sic,

αἰδὲ βάττω τρηῶσι πελείασιν ἰθμαδ' ὁμοίας. hoc est,
Ha pauide gressu similes abiere colum. Ouid. 1. artis,
Ut fugiunt aquilas timidissima turba columbe.

Pierius Hieroglyph. lib. 22. id scitè perspicueque declarat.

Bustum.

busta.] sepulchra. Iuuenal. Satyr. 3.

—portandum ad busta cadaver.

Ouidius Fastorum 5.

Compositique n'pos busta piabat aui. Et Virgilius:

—semiuſtãq; seruant Busta.

Cicero in Pisonem: Quorum ego furori nisi cessissem, in Catilinæ busto, vobis ducibus, macatus essem. Mortuorum cadauera olim cremabant, & cineres, quæ religiosè asseruabant, busta dicebantur, quasi combusta. Cicero tamen 3. De legib. bustum pro monumento accipit, vt & Suetonius pro sepulchro.

Nos aquile.] Aquilam Romanorum (rerum dominorum) insigne fuisse quamplurimi auctores referunt. Neque verò id sine causa factū conjicio. nam vetusti quique aquilam auium principem vocitabant: vt Horatius proinde dixerit ei Iouem permississe regnum in aues vagas. Obseruabant enim eius auis præstantiam virium, eam politam, concinnam, intrepidam,

*Aquila, in-
figne Ro-
manorum.*

*Aquila
præstantia.*

strenuam, liberalem: quæ adiuncta perpetuò fortem debent
 Principem comitari. Sed & aquilino naso homines regios
 appellarunt, testibus Plarone & Plurarcho: ita vt Perſe ad re-
 gnum nemini aditum liberum concederent, niſi qui ea nota
 inſignitus eſſet: atque Cyrus ille, quem aquilino naſo fuiſſe
 memorabant: Pyrrhus etiam Epirotarum Impertaorù, Aquilæ
 cognomen ſibi datum à ſuis lubens admifit. Cùm enim mili-
 tes eum Aquilam appellarent: *τί γάρ, inquit, & μέλλω τοῖς ὑμε-
 τέροις ὁ πλοῖς, ὡς περ ὠκυπέτεροις, αἰρόμεν;* Quid verò non
 debeo veſtris armis tanquam aliſ pernicipibus in altum tolli?
 Imò verò apud Thebanos Aquilæ vt ſacræ aues colebantur,
 vt apud Ægyptios Crocodili, Ibes, Cynocephali. Non auſim
 equidem tranſilire, Aquilam olim rerù ſucceſſum proſpera-
 rum portendiſſe. ſic enim Iupiter omen optimum cepit, cùm
 ſibi aduerſus Titanas proficiſcenti apparuit Aquila. Certè A-
 quilam alij referunt Gordij, pauperis alioqui viri, in curru per
 totum diem ſeſſiſſe: vnde regnum Phrygiæ filio Midæ præ-
 monſtratum volunt. Cùm Hiero admodum adoleſcens eſſet,
 & mediocrium homo fortunarum, primo bello quod vnquã
 iniſſet, Aquila ſedit eiſ clypeo, quod præſagiũ regni fuiſ-
 ſe creditur. Tarquinio Romam migrãti Aquila pileum è ca-
 pite abſtulit: vnde Tanaquil vxor vaticiniorum perita regnũ
 illi portendi coniecit. C. Marius puer Aquilæ nidum cum ſe-
 ptem pullis in agro reperit: cuius ominis ratio fuit ſeptẽ Cõ-
 ſularibus oſtenſa. Celebratur & Octauij Cæſaris principatus
 primũ Aquilæ oſtento notatus. Cùm enim aliquando in
 via Campana pranderet, Aquila ex improuiſo panẽ ei de ma-
 nibus eripuit, & leniter deinde reddidit. Nec prætermittẽ-
 dum quod legitur de Alexandro Macedone, quo recens nato,
 Aquilæ duæ in culmine domus per totum diem ſediſſe dicũ-
 tur: quod omen tum primũ captum fuit duplicis Imperij,
 nempe Aſiatici & Europæi. Sed hæc dum colligo, ferè non
 ſentio mihi ad reliqua pergendum.

*Aquilino
naſo homi-
nes.*

*Pyrrhus,
Aquila dũ-
ctus.*

*Aquile ſa-
cræ aues
quibus.*

*Aquila
omens.*

ET toleranda homini tristis fortuna ferendo est,
 Et nimium felix sæpè timenda fuit.
 Sustine (Epictetus dicebat) & abstine. oportet
 Multa pati, illicitis absque tenere manus.
 Sic ducis imperium vinctus fert poplite taurus
 In dextro: sic se continet à gravidis.

Philosophia
 Epicteti
 duobus cõ-
 prehensa
 verbis.

DVobus his verbis, αὐτέχευε καὶ ἀπέχευε, Philosopho Epi-
 cteto familiaribus, tota bene viuendi ratio comprehen-
 di potest. Primò siquidem ad patientiam adhortabatur, qua
 quisque disceret tum aduersos fortunæ casus, tum etiam la-
 borem æquo animo perferendum: altero, esse ab omni luxu,
 potissimumque venereo præcipiebat abstinendum. Quæ duo
 præcepta duobus hisce verbis comprehensa, sic Horatius vè-

detur illustrasse:

*Qui studet optatam cursu consurgere metam,
 Multa, tulit fecitq; puer, sudavit & alsit,
 Abstinnit Venere & Baccho,*

In tolerantia constans hominis animus agnoscitur, quando *Patientia*
 scilicet malis non cedit: sed contra audentior exsurgit. Vnica
 siquidem constantia hominē ab hominū communi fece dif-
 ferentem maximè, & longè nobiliorem facit: quandoquidē,
 vt doctè cecinit Prudentius omnibus aliis virtutibus, & so-
 cietatem & auxilium suum fortis patientia misceat; virtúsque
 omnis vidua sit, quam non patientia firmet. At quantum *Abstinētia*
 ducat abstinentia quantasque habeat vires, pleni sunt aucto-
 rum libri, plena antiquorum monumenta tam enim latè pa-
 tet, vt per omnia omnium virtutum domicilia ferè locum si-
 bi suo iure vendicet. Hinc apud Lactantium triplex statuitur
 virtutis gradus: primus est à malis operibus abstinere: alter, à
 verbis malis: tertius, à rerum malarū cogitatione. Sed vt pau-
 cis, quemadmodū Patientia & Abstinentia duæ virtutes sunt
 præ ceteris vtilis, sic iis opposita duo vitia, Intolerantia nempe
 & Incontinentia, multò omnium grauissimæ & exitiosæ
 maximè dicebantur Epicteto (teste Gellio lib. 17. cap. 19.) nē-
 pe cū aut iniurias, quæ sunt ferendæ, non toleramus, neque
 ferimus: aut à quibus rebus voluptatibusque nos tenere de-
 bemus, non tenemus. Itaque, inquit, si quis hæc duo verba
 cordi habeat, eaque sibi imperando atque obseruando curet,
 is erit plerunque impeccabilis, vitamque viuet tranquillissi-
 mam. Verba duo hæc dicebat, ἀνέχου καὶ ἀπέχε. Hastenus
 Gellius. Alciatus, vti hoc ob oculos ponatur, συμβολικὸν adie-
 cit, nempe taurum roboris excelsi patientissimum & abstinē-
 tissimum animal. Ægyptij enim sacerdotes cū fortem &
 temperantem significare vellent, taurum valetudinis integræ
 pingebant, ait Orus: onerum enim & laborum omnium pa-
 tientissimus est, ærumnas nullas detrectat, instatque operi he-
 rili quantum libet. sed & abstinens est; quippe qui post vac-
 cæ conceptum, cum illa non coëat, vt idem Orus lib. 2. lite-
 rarum Hieroglyph. & Plin. lib. 8. cap. 45. Vide Pierium Va-
 lerian. lib. 3. Hieroglyphicôn. De aduersis æquo perferendis
 animo, quædam Lactantius 6. cap. 18. & Plutarchus Consola-
 tione ad Apollonium. De abstinentia verò exempla longè
 multa sunt apud Val. Max. lib. 4. cap. 3.

Et toleranda homini, &c.] Huic respōdet verbum ἀνέχου. Ad-

*Tauri sym-
 bolum*

hortario est ad patientiam: cui simile Virgil. illud:

Quicquid erit, superanda omnis fortuna serendo est.

Et nimium felix, &c.] Publij mimus est is:

Fortuna cum blanditur, captatum venit.

tum enim maximè timenda est, cum valde prospera putatur. ergò idem Publius verè:

Fortuna viurea est, quæ cum splendet, frangitur.

Horatianum hoc etiam vulgò tritum: *Sapius ventis agitur ingès Pinus.* quo videtur respexisse ad illa Herodoti, in Polymnia: *ὁ εἰς ὡς τὰ ὑπὲρ χοντα ζῶα κεραυνοὶ ὁ θεός, οὐδὲ ἐᾶ φαντάζεσθαι, τὰ δὲ σμικρὰ οὐδέ μιν κνίζει. ὁ εἰς δὲ ὡς ἐς οἰκήματα τὰ μέγιστα αἰεὶ καὶ δένδρεα, τὰ τοιαῦτα σποκλήπης βέλεα, φιλέει γὰρ ὁ θεός τὰ ὑπὲρ χοντας πάντα κολούειν.*

Et nimium felix sepe timenda fuit.] Alexidis hoc laudatur:

καὶν ἄτυχῆ πρ, ὡς εἴοικε, προσδοκᾶν

αἰεὶ ἴδει, καὶ μή τι πρῆσειν τύχῃ.

Fortuna quamuis sit tibi prosperrima,

Semper aliquid timeto, diffidens ei.

Epicetus.

Epicetus.] Stoicus fuit natus Hierapoli Phrygiæ, cuius quidem morum & vitæ tāta fuit admiratio, vt lucerna eius fictilis tribus drachmarum milibus pēderetur. Circunfertur eius nomine Enchiridion multis paradoxis refertissimum, quod eius auditori Arriano tribuitur: continet libellus ille quasdam disputationes admodū vtilis & succinctas ad perturbationes animi cohibendas.

illicitis absq; tenere manus.] id est tenere manus abs illicitis: nā absq; hic non est vna dictio, sed dux, confiatæ ex præpositione abs, & copulatiua, que, ne quis fallatur. Suadet itaque continendas esse manus ab illicitis. notum hoc,

Est virtus, placitis abstinuisse bonis.

cui non malè cōuenit Ciceronis illud *Offic. l. Bene Pericles, cum haberet collegam in prætura Sophoclem poetam, hiq; de communi officio conuenissent, & casu formosus puer præteriret, dixissetque Sophocles: O puerū pulcrum, Pericles stat enim prætorem, Sophocles, decet nō solū manus, sed etiā oculos abstinentes habere.*

*Continentia
gestus.*

Anacharsis Scythæ eo gestu repertus est apud Solonem dormiens, vt altera manu pudenda, altera os obsignaret, continentia & silentij signa exprimens. Duo enim sunt in homine membra, quæ nisi admodum difficulter edomari possunt, lingua nempe & genitalia. Itaque quod Anacharsis toto æta-

tis suæ tempore bellum voluptatibus indixerit, statuis eius inscriptū fuisse legimus, γλαωνος καὶ γασπός, καὶ αἰδοίων κρατ-
 767. Quare cum Sacerdotes Ægyptij frenum libidinibus imponendum esse suaderent, viri genitale manu cohibitum & repressum pingebant. Referrem quæ de Alexandri Macedonis continentia ab historicis memorantur, qui nuptam mulierem attingere, neque Darij filias captiuas videre sustinuit. Sed hæc sunt in ore omnium.

Sic ducis imperium, &c.] Ægyptij cū indicarent hominē modestum, & qui facile posset à malè factis auerti, taurum genu dextro ligatum pingebant. Si enim dextro genu constringatur, mansuetum se præbet, & vincula consequentem. Picrius eodem lib. 3.

Tauri Symbolo quid significetur.

poplite.] poples, genu est curuatura, pars genu opposita. Lucanus:

— nisi poplite lapsos.

Vltima curuati procederet ungula tauri.

Sic se continet à grauidis.] Huc pertinet egregium Aristotelis verbum ἀπμαγλῆ de tauro dictū, qui seorsum à vaccarum consortio & grege pascitur, id est, abarmentatur. Quæ laudatur hic continentia, fuit in Druso, qui se vxori seruauit integrum, quandiu versatus est in expeditione Germanica. Et Pescenius Niger ignarus rei venereæ fuisse dicitur, nisi quātum liberis procreandis impēderetur. Claudianus 2. de laudibus Stiliconis, quo loci laudat pudicitiam Theodosij:

ἀπμαγλῆ λῆ.

Hinc fuit ut primos in coniuge disceret ignes

Ordinique virum non luxuriante iuuenta,

Sed cum lege thori casto cum fœdere vellet.

Appendix.

ἀνέχῃ.] grauiter ad hunc sensum Horat. 1. Carm. 3.

Æquam memento rebus in arduis

Seruare mentem, non secus in bonis

Ab insolenti temperatam

Letitia — Exemplo est Socrates, qui ea fuit æqua-

nimitate vt abeuntem domo, & redeuntem eodem semper vultu fuisse dicebat Xantippe, morosa vxor. Stoici ergo πρὸς τῷ ἀδουμίαν inducebant suis disputationibus, τῷ ἀναλγησίαν, καὶ τῷ ἀπαθίαν, & huc spectant Senecæ consolationes, & ferè omnes epistolæ, quibus tolerantia, & sobrietas, eruditae aculeis instillantur. Vtriusque verbi vim expressit idem Horatius 4. Carm. 11.

Vindem auare fraudis, & abstinentis

Ducentis ad se cuncta pecunia,
 Consulq; non unius anni,
 Sed quoties bonus atque rectus
 Iudex honestum pratulit utili, &
 Reiecit alto donat nocentium
 Vultu —

At verbum, ἀνέχῃς, sic,
 Non possidentem multa vocaveris
 Recte beatum : rectius occupat
 Nomen beati qui Deorum
 Muneribus sapienter uti,
 Duramque callet pauperiem pati,
 Peiusque leto flagitium timet:
 Non ille pro caris amicis,
 Aut patria timidus perire.

At illud, ἀπίχῃς, sic
 — Ἐπὶ per obstantes cateruas
 Explicuit sua victor arma.

Nisi id primum conferre mauis cum illo 3. Carm. 3.
 Iustum & tenacem propositi virum
 Non ciuium ardor prava iubentium
 Non vultus instantis tyranni
 Mente quatit solida —

[Sic se continet à grauidis.] Obuius sese locus offert. D. Hiero-
 nymi aduersus Iouinian. Inconcessum maritis post conceptū
 fœtum mulierib. iungi, tum quod venter tumidus non subi-
 gatur sine periculo: tum quod non suscipiendæ prolis causa
 coëatur.

In adulari

In adulari nescientem.

EMBLEMA XXXV.

SCIRE cupis dominos toties cur Thessalis ora
 Mutet, & ut varios quærat habere duces?
 Nescit adulari, cuiquàmue obrudere palpum.
 Regia quem morem Principis omnis habet.
 Sed veluti ingenuus sonipes, dorso excutit omnem,
 Qui moderari ipsam nesciat Hippocomon.
 Nec scire tamen domino fas: ultio sola est,
 Dura ferum ut iubeat ferre lupata magis.

EXVPiano Demosthenis interprete, historiam primi hu-
 ius distichi petitam suspicor. Verba eius nō piget adscri-
 bere: ἀλόως ἀπό γονός τις τοῦ ἡγελάεως διπλόου, ἡ τυράννουσ

Locum è
 Demosthe-
 nis inter-
 pretis.

δεπάλων εἶτα καὶ οἱ τέττε παῖδες. μὴ φέροντες οὐδ' ἄλλο τῶν τυραννίδων
 νίδα οἱ δεπάλιοι, καὶ ἀπορουῶτες τί δεῖ ποιεῖν, μετεπέμψαντο
 εἰς συμμαχίαν τὸν φίλιππον· εἶτα ἐλθὼν ἐκέειν ὁ θεὸς ἐξέβαλε
 τὸς ἀλκιδάδας ἐκ τῆς τυραννίδος. καὶ ὑπὲρ τέττε χάριν αὐτῶν
 ὁμολορουῶτες οἱ δεπάλιοι, δεδύχασιν αὐτῶν νέμεσθαι παγίσας καὶ
 τὰ χεῖματα τα ἐκ τῆς λημύων καὶ τῆς ἀργεας· ἀπσοὶ δεπάλιοι
 ἐνομίθησαν, ἢ διὰ τὸ τὸν ἰάσονα δεπάλιον ὄντα, ἀπσον ὀρθῶν
 ναίειν τῶν κοῦδεαν ἢ ὅτι ἐν τῷ πελοποννησιακῷ πολέμῳ, ἐν
 αὐτῇ τῇ ὄψατάξαι ἀπὸ ἀθλαιῶν πρὸς λακεδαμονίους μετε-
 τήξαντο, ὡς θησιν ὁ θυκυδίδης. id est, Alcetas, quidem ex Her-
 cules familia Thessalus, tyrannide in Thessalia potitus est:
 deinde huius etiā liberi. Quam cū Thessali nec ferre pos-
 sent, & quò se verterent, non haberent, Philippi opem petie-
 runt Is cū venisset, Alcetas tyrannos expulit. Cuius be-
 neficij nomine gratū suum animū declaraturi, vsum fructum
 Pagasarum, portoriorum item ac mercatum vestigalia illi
 cōcesserunt. Perfidi autem existimati sunt, vel propter Tessa-
 lum Iasonem, quem Medea fregisse fidem constat; vel quia
 bello Peloponnesiaco, cū vtraque acies iam staret in pro-
 cinctu, ab Atheniensibus ad Lacedæmonios defecerunt, vt ait
 Thucydides. Hastenus Vlpian. Innascitur autem plerunq̄ue
 popularis rebellio, vel ob iniquā magistratus administratio-
 nem, vel intolerabilem Principum tyrannidem. Accidit
 enim aliquando principi rerum gerendarum imperito, quod
 equisoni, qui dum equum alioqui violentum moderari nes-
 sciat, nec cū sit opus aut freno, vt sistat, aut calcaribus, vt in-
 citet ad cursum, aut modum teneat, excutitur facillimè, se-
 que ex eius manu equus eximit: Eodem modo Princeps im-
 portunus, & in suos plus æquo sæuiens, vel etiam regni ad-
 ministrandi profus ignarus, vulgi animos in se commouet.
 Eam ob causam dicebat Aristippus bene cessurum Regi &
 Principi, si equitandi artem primūm teneret: etenim si alias
 disciplinas disceret, id quidē hominū opera & vigiliis effici,
 qui sæpenuerò verum dicere ne quidem audent, vt quod
 sciunt odiosum esse principibus, qui cū deliquerint, argui
 nolunt: at equitandi peritiam Princeps non modò ex homi-
 nibus, sed ex equo didicerit, qui adulari nesciat, vt homo, nec
 certè blandiri, vt parasitus aut scurra. Si enim vel ipse Prin-
 ceps equum, vt decet, non rexit, erratum statim equus vindicab' e,
 suumq̄ue fessorē quicumque sit, dejiciet. Serio itaque
 prius ars hæc addiscenda principi, aut sese indignum reputet,

*Equitandi
 peritiæ qua
 ratione in
 principibus
 esse debet.*

qui in tanto dignitatis gradu sedeat. Quod præceptū alicubi à Plutarcho literis consignatum meminī ad hunc fermè sensum: Qui equos domāt, ijs primū adblandiūtur, ac mollissimè tractant, vt assuescant freno: sic popularis multitudine lenitate retinēda & excipiēda ei qui diu in pace regere cupiat. Huc respicit grauitè dictū à Scipione Africano maiore, quo, regi Antiocho pacem cum Romanis inire cupiente exprobrauit, non esse tempus, cum rex ipse perpeffus esset lupatū & hippocomonem. Quò etiam Stobæi ea pertinent, quæ retulit ex Epicteto, serm. 44. Quemadmodū, ait, bonus equorum domitor non bonos tantū pullos alit, neque feroces & famelicos valere iubet, sed ambos ex æquo nutrit, magis verò castigat alterū, & cogit similit̃ fieri meliori: sic vir prouidus, & ciuilis facultatis peritus, bonos ciues beneficijs demereri, malos autem non continuò perdere conatur: sed de alimento quidem minus ei prospiciet; instituet verò, & vrgebit cum vehementiūs qui rationi & legi obstiterit. Plutarch. initio De institutione liberali: Qui equi à primis bene domiti annis, suis non obsequuntur sessoribus? Qui autem indomiti perstant, nonne ceruice durissimi, & animis feroces euaserunt? Idem De discrimine adulatoris & amici, ex Carneade ait, Diuitum & regum filios nihil rectè neque bene discere, præterquā equitare: quod his assentetur præceptor in exercitatione literarū, sēper ea probās quæ puer admiserit, cedēs ac submittens sese plus quàm par est. Certissimum enim est, sæpè ab equo sessorē deiici, qui equitandi fuerit ignarus. Hæc ferè Plutarch. Græca studiosis penè omnibus ad manū esse scio: itaque hîc consisto. Nec verò hîc transilire possum, equum rectè cum populo, non quouis sed ferocenti, & qui nisi difficulter freno pareat, sessorē cum principe comparari. Didici enim frenato equo hieroglyphicè hominē designari ferocem quidem & animo inuictō, sed qui tameu obsequatur rationi. Est enim equus, animal ferox & superbum, sed quod hominis leges subeat, & quas non egrediatur, vbi paulum assueuerit; vt quod ait Horatius,

Scipionis
cordata
uox.

Carneadis
apophthegma.

Non equis in dorso, aut frenum depectat ab ore.

Sic Virgilius in Georgic.

Sed tamen iisdem olim curru succedere sueti

Quadrupes, & frena iugo concordia ferre.

Id ipsum & obseruatur in Carthaginis historia: cum enim urbis fundamenta iacerentur, caput acris equi repertū, & hinc

gentem fore bello egregiam præmonstratum est: cuius ostē-
 ti ea significatio fuit, facilem victu per secula gētem. Addam
 & hoc, apud Onirocritas & somniorum coniectores, caput
 equi, asini, canis, si in somnis apparuerit, seruitutem signifi-
 cari. De quibus iam satis. Nunc ad historiam redeo. quam me
 non statim esse nactum fateor, sed penè aliud agens tandem
 reperisse. Cùm enim iam horum commentariorum, nō qui-
 dem perpoliendorum, sed scribendorum me satietas aliqua
 tandem caperet, quippè qui ad studia grauiora! festinarem,
 mihi que permulta nōdum satisfacerent, quòd omninò, sicuti
 mihi proposueram initio, consiliùm auctoris detexisse non
 videret, maximè que trium vel quatuor Emblematoꝝ, & hu-
 ius ipsius in primis, opporrùnè de ijs verba facienti mihi, &
 studia humanitatis recolenti (tres ante annos, ni fallor, vnà
 cum viro doctissimo ROBERTO VVIDIO, Tornodo-
 rēnsi, Glareani Loriti quondam auditore, qui per septennium
 hac in Academia Parisiensi diligenter & eruditè docuit) mihi
 venit in mentem, quod aliud agens ab homine amico acce-
 peram, huius Emblematis originem videri haustam ex Diod.
 Sicuti lib. 16. ad annum Philippi 4. Sic enim penè Diodo-
 rus: Alexandrum Phereum tyrannum interfecerunt Thebe
 vxor eiusque fratres Lycophon & Tisiphon: qua ex re sibi
 gratiam popularem pepelerunt. Hi tamen in apertam tyran-
 nidem prolapsi, sæuitiam tantam exercuerunt, vt Principes
 Aleuada in Thessalia nobilissimi in eos coniurarint. Quòd
 verò id per se non possent, Philippum Macedonium in sui
 auxilium aduocarunt: qui profectus in Thessaliam, tyrannus
 deuictis libertatem huic populo restituit.

Thessalis ora.] Regio Thessalica, id est, ipsa Thessalia.

obtrudere palpum.] Prouerb. Plautinum, pro eo quod est, arte
 dolòque fallere, siue adulari. Hinc Palpones dicuntur adula-
 tores. Translatio ab equisonibus, qui refractarijs equis vel
 manuum plausu, vel linguæ palpo blandiri solent. Lege Chi-
 liad.

dominos toties cur Thessalis ora muset.] Flavius Vopiscus in Sa-
 turnino de Gallis nescio quid tale scripsit: Saturnin⁹, ait ille,
 priundus fuit Gallis, gente omnium inquietissima, & auida
 semper vel faciendi principis, vel imperij.

obtrudere palpum.] Grauiissimam offensam tulit Vespasianus,
 quod Neroni cantanti aut discederet, aut obdormisceret, vt
 est apud Sueton. in Vespasiano.

Locus à
 Diodoro
 Siculo.

Obtrudere
 palpum.

Regia quem morem Principis.] Occurrit exemplum Constantini Manassis, de Imperator Michaële ab assentatoribus miserè perditò: In fabulis est (inquit ille) venatorem illū Acteonem à rabidis canibus pro fera dilaniatum: sic certè cùm Michaëlem stipassent assentatores quidam improbi, effeminati, omninòque malè feriatì, in quod exitium miserum, in quā malorum lernam eum non coniecerunt! Curtius lib. 8. Non deerat talia concupiscenti perniciosa adulatio, perpetuum malum Regum, quorum opes sapius assentatio, quàm hostis euerit. Patereulus 2. historię Rom. De nepote Augusti Caio: Nec defuit conuersatio hominum vitia eius assentatione alentium, etenim semper magnæ fortunæ comes adest adulatio.

Tacitus lib. 1. Historiarum, in oratione Galbæ Pisonem Licinianum adoptantis: irrumpet adulatio blanditiæ pessimum veri affectus venenum. Suadere principi quod oportet multi laboris. Hæc ille. Marcell. verò Amm. passim de assentatoribus Constantij Imperatoris, Iuliani virtuti laudique detrahentibus, sed maximè ad finem lib. 16. ita scribit: His tot ac talibus prospero peractis euentu, in palatio Constantij quidam Iulianum culpantes, vt princeps ille delectaretur, Victorium siue Victorinum ideo nominabant, quod verecunde referens quoties imperaret, superatos indicabat sæpe Germanos. Intérque exaggerationem inanium laudum, ostentationemque apertè lucentium, inflabant ex vsu imperatorem suopte ingenio nimium, quicquid per omnem terræ ambitum agebatur, felicibus auspicijs eius assignantes. Quocirca magniloquentia elatus adulatorum, tunc & deinde edictis propositis, arroganter satis multa mentiebatur, se solum, cum gestis non affuisset, & dimicasse & vicisse, & supplices reges gentium erexisse aliquoties scribens: etsi, verbi gratia, eo agente tunc in Italia dux quidam egisset fortiter contra Persas, &c.

sonipes.] equus velox & superbus, à sonitu pedum sic dictus.

Hippocomon.] ab equis ornandis seu componendis, vt etiam Hippocomius ab equis instruēdis fucato colore, robur inani sagina mentientibus, ait Quintilian. & Alcix, noster Comment. in tres posteriores libr. Codic.

Nec seuire tamen domino fas.] Clementia principem maximè decet, nihilque debet esse ab eo tam alienū, quàm nimia censura seueritas. quòd si cogant iura & leges in facinosum

*Principes
ab assenta-
toribus per-
diti.*

*Adulatio
in aulis
principum.*

”

”

*Adulatores
Constantij.*

Sonipes.

*Hippoco-
mon.*

*Clementia
principis.*

aliquando seruire, id efficere debent, non quidem personæ sed vitij odio.

Eupata.

Lupata.] frena asperissima, quibus equus ferocior coercetur, à ludinis dentibus ita nominata, qui dentes inæquales sunt. Ouid. 1. Amorum;

Asper equus duris contunditur ora lupatis.

Claudian. 2. de raptu Proserpinæ:

Terruit orbis equos pressis parere lupatis.

& Panegyrico de Probini & Olybrij consulatu:

— iuga ferrea nectit

Cornipedes, rigidisq; docet seruire lupatis,

Appendix.

Plutarchus scribit difficile esse consilium dare regibus: non enim regium putant ad rationis præscriptum viuere, qui regiam maiestatem velint in effrenata licentia: alieno sese arbitrio permittere, seruile arbitrantur. quare suis morib. viuunt, seu veriùs pro sua libidine faciunt omnia. Si verò sint paullò moderatiores, ne ij quidem interpellatorè æquo ferunt animo: adeò Regibus insita est quasi perpetuum, ac vernaculū malum, ignorantia. Si bene atque ex officio administrent, id totum sibi acceptum referri volunt: extraneos consultores societatem laudis admittere dedignantur. Vnde illud, Magno constare regum amicis bona consilia. Eodem ferè sensu, nisi me fallit animus, sugillat Galliarum populos Lampridius in Alexandro Seuero, quò loci ait, Verùm Gallicanæ gentes, vt se habent duræ ac retrogradæ, & sæpe imperatoribus graues. Idem dici par est de Belgis; quod pernicax, & superbum hominum genus, & vix vnquam suis principibus morigerum. hæc verus scriptor de Belgis, fortasse verè pro suo tempore: sed nunc nostro æuo excusandi, ni fallor, qui nimis imperiosos ac truculentos Hispanos ferre non potuerunt.

Obdurandum aduersus vrgentia.

EMBLEMA XXXVI.

NITITVR in pondus palma, & consurgit in arcum;
 Quò magis & premitur, hoc magis tollit onus:
 Fert & odoratas, bellaria dulcia, glandes,
 Quæis mensas inter primus habetur honos.
 I puer, & reptans ramis has collige: mentis ”
 Qui constantis erit, præmia digna feret. ”

HVius Emblematis primarius typus mihi videtur, nisi Emblematis prototypus.
 coniectura fallor, petitus è Quintio auctore Græco, qui
 editum quendam locum & admodum asperum, difficilem-
 que ascensu tradit, cuius in summitate palma consurgat, il-
 licque virtus insideat, nimirum ex montis asperitate varios &

difficiles labores: ex palma vero temporis diurnitatem intelligens. Nullus enim est qui virtutē aliquam possit assequi nisi multis laboribus, diuque perpeffus. At temporis diurnitas nullo signo figurari melius potest, quam id quod anni & mensis habetur symbolum. Huc facit illud Quintilianj: Desiuit, in aduersa niti qui peruenit ad summum, scandenti circa ima, labor est. Occasione palmæ arboris, quæ pondere pressa non flectitur, sed artollitur, & cuius suauissimi fructus, nempè dactyli, cum voluptate secundis mensis apponuntur: ad laborum & difficultatum perpeffionem fit adhortatio, ex qua nempè simus vtilitatem aliquam non minimam capturi. Locus sese mihi offert Phornuti Græci scriptoris, qui ait, Musas ex veterum sententia coronari palma, ob nominis similitudinem, eò quòd Phœnices primi credantur literas inuenisse. Probabilior autem ratio est, quæ ab eo sumitur, quòd planta hæc tenella sit, quòd benefica, quòd perpetuò virens. Arbor hæc difficulter scanditur, fructusque refert suaues admodum, vt non ab re Musæ coronis vtantur è palma confectis. Græca si quis malit, apponam: *σερανωῦται ὃ φοίνικι, ὡς μὲν πνεῖ νομίζουσι, διὰ τὴν ὁμωνυμίαν, ἀπὸ τῶν φοινίκων δοκεῖν ἀρήμαδα εἶναι τὰ γράμματα, ὡς ὃ ἀλογώτερόν ἐστι, διὰ τὸ πρῦρον καὶ ἀεὶ καὶ αἰεὶ καὶ δυσανόβατον καὶ γλυκύκαρπον τοῦ φυτοῦ.* Nullus est certè, qui cruditionis aut famæ laudem maximam assequi possit, nisi primùm graues & molestos labores pertulerit. Id velim symbolum bene natis adolescentibus proponi, qui aliquando studiorum liberalium difficultate non minimum deterrentur. Si enim fructū maximum literarum, cogitatione intimòque sensu degustarēt, hac vna grata boni spe, molestias, quatumuis acerbis deuorarent. Sanè rebus in agendis proposita semper debet esse constantia, quæ sit ærumnæ cuiusuis firmissimum condimentū. Ad id explicandum palmam proponit; cui si pondera magna imponas, ac tam grauiter vrgeas & oneres, vt oneris magnitudo sustineri nequeat, non deorsum illa cedit, nec intra flectitur, sed aduersus pondus resurgit, & sursum nititur. Id circò in certaminibus fuisse victoriæ signum quamplurimi prodidere. hinc vulgatum adagium, Palmam ferre. Vide Gellium lib. 3. cap. 6. ex Plutarch. 8. Symposiac. & Plin. 16. cap. 41. Constantiæ exempla Val. Maxim. habet lib. 3. c. 8.

Phornuti
locus.

Studijsi de-
terrentur
laboris d. f.
scultati-
bus.

Palma na-
sura.

[odoratas glandes.] odoriferos dactyles.

Bellaria dulcia.] πέμματα vel τραγήματα: sūntque omnia *Bellaris* ea quæ secundis mensis apponi solent. Gellius lib. 13. cap. 11. Locus est elegans apud Ioann. Salisberiensem (auctorem quidem non ineptum, & quem non ægrè inter optimos fortasse haberemus, si meliore sæculo floruisset) in Polycratice lib. 8. cap. 7. Significant bellaria, ait, omne genus mensæ secundæ, quoniam ibi solent apponi quæ pulchriora sunt & delicatiora. Vtitur autem hoc nomine M. Varro: Bellaria, inquit, ea maximè mellita sunt, quæ mellita non sunt. Quod fortè eò referri potest, quòd vtēti gratiora sunt ea quæ necessitas appetit, quā quæ irritatio gulæ inuenit. hæc ille. Addē & locū Arnobij aduers. gētes lib. 7. nam & his verbis bellaria significat. Pulmentorū varietatibus, ait, afficiuntur; Dij cælestes, vt fieri mos est post cœnarum ditium & locupletum saginas frustilla hæc paruula pro suauibus mateolis sumunt, nō quibus famen sedent, sed vt palatis admoucant otium, seque ipsos plenæ appetitu voracitatis instigent. Sed vereor ne quis hæc præter rem congesta dicat.

Mensas inter.] ἀνὰ ποσὶν, pro, inter mensas.

reptans.] nitens & conscendens, μεταπορεῖ.

mentis qui constantis erit, &c.] γνώμην, quæ complectitur totius Emblematis sententiam. Eam illustremus licet exemplo nobili, vt Emblemata per se quidem lepidum, accessione quadam fiat illustrius. Admirabilis Q. Fabij Maximi constantia omni laudatione superior venit in mentem. Is cū pecuniam pro captiuis Annibali numerasset, fraudatus ea publicè, tacuit: vt enim parentibus, sic neque patriæ communi parenti putabat esse aliqua occasione succensendum. Cū sibi dictatori magistrum equitum Minutium iure imperij senatus æquauit, quanquam queri posset, siluit tamen. Multis iniurijs, contumelijs, probris laceffit, in eodem animi habitu permansit. In bello gerendo prouidus, rumores qui de se temerè à suis spargebantur, quòd cum Annibale iuueniliter exultante non cōfereret manus, aut contempsit, aut elusit, adeò vt se inuictum aduersus iram, spem metumque præstiterit. Dignus ergo non vna palma Fabius; qui nisi se imprimis suosque fortitudine inuictoque robore animi vicisset, Annibalem potentissimū hostem vix etiam pugnādo retudisset.

Bellè postremò ad hunc locum conuenit hoc Senecæ 2. de ira: *Mille sunt in quibus pernicia impedimentam omne trans-*

*Patientia
constantia
que pra-*
mum.

22 cendit, ostenditque nihil esse difficile, cuius sibi ipsa mens patientiam
 22 indixerit. Et deinde: Nos non aduocabimus patientiam, quos tantum
 22 primum exspectat?

Appendix.

Palmæ symbolum potest tribui ecclesiæ victrici, quæ ad-
 uersus tot tyrannos, paganicæ secte, & Iudaicæ superstitionis
 æmulos tandem aliquando triumpharit. Sic Hilarius de Tri-
 nitate lib. 4. Habet hoc proprium ecclesia, dum exercetur,
 floret: dum opprimitur, crescit: dum contemnitur, proficit:
 dum cæditur, vincit: dum arguitur, intelligitur.

Omnia mea mecum porto.

EMBLEMA XXXVII.

HVNNVS inops, Scythiciq; miserrimus accola Ponti,
 Vstus perpetuo luida membra: gelu:
 Qui Cereris non nouit opes, nec dona Lyei,
 Et pretiosa tamen stragula semper habet.
 Nam murina illum perstringunt undique pelles:
 Lumina sola patent, cetera opertus agit.
 Sic furem haud metuit, sic ventos temnit & imbres;
 Tutus apudque viros, tutus apudque Deos.

Cornel. Tacit. extremo de moribus Germanorū. Fennos
 ita describit. Fennis mira feritas, fæda paupertas, non ar-
 ma, non equi, non penates, victui herba, vestitui pelles, cu;

bile humus. Sola in sagittis spes, quas inopia ferri ossibus asperant, idémque venatus viros pariter ac foeminas alit. Passim enim comitantur, partémque prædæ petunt. Nec aliud infantibus ferarum imbríumque suffugium, quam vt in aliquo ramorum nexu contegantur. Huc redeunt iuvenes, hoc semen receptaculum. Id beatius arbitrantur, quam ingemere agris, illaborare domibus suas alienásque fortunas spe metuque versare. securi aduersus homines, securi aduersus deos. Hæc Tacit. Quibus ex verbis facillè colligo ab Alciato sumptum Emblematis exemplar. Eadem pene descriptio extat accolarum ad Nilum apud Ammian. Marcell. lib. 14. non lóge à principio. Emblemata hoc à Iustino historico petita esse, facillè quiuis intelliget, qui Scytharum descriptionem, quã retulit ille lib. 2. euoluerit. Sic enim: Scythi inter se fines nulli: neque enim agrum colunt, nec domus illis vlla, aut tectũ, aut sedes est, armenta & pecora semper pascentibus, & per incultas solitudines errare solitis. Vxores liberósque secum in plãustris vehunt: quibus, corijs imbríum hyemísque causa tectis, pro domibus vtuntur. Iustitia gentis ingenijs culta, non legibus. Nullum scelus apud eos furto grauius: quippè sine tecto munimentóque pecora & armenta habentibus, quid saluum esset, si furari liceret? Aurum & argentum perinde aspernantur, ac reliqui mortales appetunt. Lacte & melle vescuntur. Lanæ ijs vsus ac vestiũ ignotus: *Et quamquam continuis frigoribus vrantur, pellibus tamé serinis aut murinis vestiuntur.* Hæc continentia illis morum quoque iustitiam dedit, nihil alienum concupiscentibus. Quippè diuitiarum cupido ibi est, vbi & vsus. Atque vtinam reliquis mortalibus similis moderatio & abstinentia alieni foret. Profectò non bellorũ tantum per omnia sæcula terris omnibus continuaretur: neque plus hominum ferrum & arma, quàm naturalis fatorum cõditio raperet. Prorsus vt admirabile videatur hoc illis naturã dare, quod Græci longa sapientum doctrina, præceptisque Philosophorum consequi nequeunt, cultósque mores incultæ barbariæ collatione superari: tantò plus in illis proficit viuiorũ ignoratio, quantò in ijs cognitio virtutis. Et hæc quidem Iustinus. Quem locũ integrum, quia pulcherrimus est, ascribere malui, quàm mutilum & truncatum. Hinc enim Alciatus, vt opinor, materiam traxit Emblematis, vt iam dixi: cuius epigraphe, *Omnia mea mecum porto*, ex apophthegmate Siantis, sententiam complectitur & quasi animam ingeniose

Typus Emblematis.

Locus è Iustino Historico.

Siantis apophthegmatis.

pietura quam subiecit oculis. Ea verò significatur, animum hominis p̄dere non debere ex his quæ caduca sunt & fortuita, vt potè quæ sollicitudines & cruciatus innumerabiles pariant, sed ea tantùm debere esse satis, quæ facilis & benigna natura sit elargita, vel quæ ab animo proficiscuntur. Vel intelligit paupertatem vbicunque terrarum (etiãsi ab omnibus p̄ne miserrima censeatur) esse tutam & securam. Quam ad rem describit Hunnū Scythici hominis ceterorum iudicio pauperrimi conditionem, vt ex eo concludat, tutiores esse opes & facultates quæ nobis insunt, quàm quæ petuntur aliunde. Genus hoc hominum sic describi ab historicis recentioribus animaduerto, ne vel minimum studiosi hæreant. Pannonnes initio eam terram tenuerunt. Pæones olim dicti: inde Hunnū habuere, gens Scythica. Mox Gotthi ex insulis Oceani Germanici profecti, post Gotthos Longobardi, nouissimè Hungari ex alia Hungaria Scythica egressi, quæ non longè à Tanais ortu extat, & Imbra hodie dicitur: misera adhuc regio, vtpote quæ sit sub cælo frigidissimo, Duci Moscouiæ tributaria: non tamen aurum argentumue, quibus omninò carent, sed pretiosas animalium pelles sabellorum scismorūque pendunt homines. Non arant, non serunt, neque panes conficiunt: ferarum carnibus & piscibus vescuntur: aquam potant. sub tuguriis ex virgultis contextis inter densas sylvas humiles habitant: vnde fit, vt homines syluestribus feris cōmorantes, vestimentis se non laneis neque lineis induant, sed pellibus nuper aut lupo, aut ceruo, vrsōve detractis. Nullius ipsis aut argenti vsus: lac & mel in cibatu frequens: cōtra frigora & rigores ferinis pellibus murinisque corpora cōmunibant. Facile huc possem aggerere nobilem eiusdem gentis descriptionem ex 3. Ammiani Marcellini, ab initio ferè, sed studiosos admonuisse sat est.

Animus s̄o
externis
minimè p̄-
dens.

Paupertas
vbique tu-
ta.

Descriptio
Humorū.

incola.] incola, qui aduentitius terram colat.

Vstus perpetuo gelu.] Vtere etiam frigoris est. Virg. 1. Georg.

— Borea penetrabile frigus aduris.

Vtere

& Lucanus:

Vrebans montana viues. —

Sic Ouidius 3. Tristium, eleg. 2.

Plurima me pebago terraq; pericula passam

Vstus ab asiduo frigore pontus habet.

eodem lib. eleg. 4.

— astricto terra perusta gelo.

sed & Falson. 1.

Vos date perpetuos teneris sementibus auctus,

Ne nona per gelidas terra sit vsta niues.

quanquam tamē verbum istud, Vre, pro Molestiā exhibere accipi metaphoricōs, & quidem nō raro, palam est. Cornel. Tacitus lib. 13. Ambūsti multorum artus vi frigoris. & Festus & Pompeius lib. 14. ait, primū nomen inde accepisse frigus, quōd fructus nempē ac virgulta perurat.

Vre,
verbum.

Locus Pompeij Festi, vbi pruinam deriuat à perurendo, quia virgulta & fruges perurat, suppeditaui etiam mihi, curæ verbum, quod à cor vrendo deflectunt: & illud Ennianum, Cutamve leuāssō, quā nunc te coquit. Amm. Marcell. initio ferē lib. 17. accipit vt hīc noster: Et quoniam aēris vrente sāvicia, cum discriminibus vltimis laborabatur. At μεταφορικῶς sæpe reperias, vt apud poētā aliōsq̄ non raro: qualia sunt hāc:

Vritur infœlix Dido, totāque vagatur

Vrbe furens. Et vrit atrox Iuno.

Sueton. in Tiberio: vrebant insuper anxiam mentem variā vndique conuicia. Seneca epist. 3. quidam obuijs narrant, & in quassibet aures quicquid illos vrit exonerant. Marcell. lib. 20. perfugā vrebant Iuliani virtutes quas per ora gentiū diuersarum fama celebrior effundebat. Idem ad finem eiusdem libri: super his vrebat eius anxiam mentem quōd velut patefacta ianua diuitis domus, irritus propositi reuēteretur. loquitur de Constantio ab expeditione Persica incassum reuertente lib. 22. vbi de Iuliano bellum in Persas meditante: vrebatur bellandi gemino desiderio.

Qui Cereis non nouit opes.] qui vsum panis atque vini non habet. Sic Marcellinus: In suo vita visu sunt asperi, vt neque igni, neque saporatis indigeant cibus, sed radicibus herbarum agrestium, & semicruda cuiusuis pecoris carne vescantur.

Lyxi.] Bacchi, id est, vini; ἀπὸ τῆς λύξυ sic dicti, quōd hominum membra & animos dissoluat, vti norunt omnes.

stragula.] vestimenta pallia, pro lectorum opertoriis aliās. *murina pelles.*] ē murium pellibus. Ammian. Marcell. sic: Indumentis operiuntur lintheis, vel ex pellibus syluestrium murium confarcinatis. Nec alia illis domestica vestis est, alia forensis: sed semel obsoleti coloris tunica collo inserta non antē deponitur aut mutatur, quā diuturna carie in pannulos defluxit defrutata. Hāc ille. Seneca in epistolis meminit pellicularum vulpium & murium, quā ad arcendum frigus cō-

Bacchus
Lyxi.
Stragula.

paratæ essent. Has Armelinos atque Zibellinos quidam putant, sed nondum scio an rectè.

Sic furem haud metuit, &c.] Sic sanè nemo potest non beatissimus esse, qui est totus apus ex sese, qui que in se vno ponit omnia: cui autem spes omnis & ratio & cogitatio pender ex fortuna, huic nihil potest esse certi, nihil que quod exploratum habeat permanens sibi ne vnum quidem diem, ait M. Tullius. Huc pertinent que Seneca disputat epist. 14. quo loci comparat fortunæ & doctrinæ bona. Circumspiciendum nobis est quomodo à vulgo tuti esse possimus. Primum nihil inde concupiscamus: rixâ est inter competitores. Deinde nihil habeamus quod eum magno emolumèto insidiantis eripi possit; quàm minimum sit in tuo corpore spoliolum. Nemo ad humanum sanguinè propter ipsum venit, aut admodum pauci: plures computant quàm oderint. Nudum latro transmittit: etiam ipobessa via pauperi pax est. Ad philosophiam ergo confugiendum: Hæ literæ non dico apud bonos, sed apud mediocriter malos, insularum loco sunt, &c.

Appendix.

Adicio ex fragmentis Petronij Arbitri:

Consonere tubæ, iugulo stat diuise ferrum

Barbara contemptu.

sic lege, contemptu, pro contemptui, non vt in vulgatis, contemni. Idem in carmine, cuius initium,

Orbem iam totum victor Remanus habebat:

Legitur eiusdem argumenti *ἠὲ μὴ,*

Arma placent miseris, detritaq; commoda luxu

Vulnerib. reparantur: inops audacia tuta est.

Sallust. Quoniam egestas facilè habetur sine damno. Quis autem nudo vestimenta detraxerit? Non abludit Iuuenalis, quanquam non sine sale satyrico,

— iures licet, & Samothracum,

Et Diuorum aras, contemnere fulmina pauper

Credatur, atque Deos, Dijs ignoscentibus ipsis.

Concordiæ symbolum.

EMBLEMA XXXVIII.

CORNICVM miram inter se concordia vita est,
Mutua stãtque illis intemerata fides.

Hinc volucres hæc sceptrã gerunt, quòd scilicet omnes

Consensu populi stãntque caduntque duces:

Quem si de medio tollas, discordia præcep

Aduolat; & secum regia fata trahit.

Plebis con-
cordiã prin-
ciã sinecessa-
ria.

P Rincipum summorum status non aliunde stabilimen-
tum capit quàm à populi consensu, concordia, & bene-
uolentia. Itaque prudenter & prouidè faciunt qui stabile ac fir-
mum in subditos imperium tutari volût, cum motuum om-
nium & seditionum causas præcidût, maluntq; à suis amari,
quàm timeri. Eam populi concordiam & consensum, regię
potestatis

potestatis conseruatricem, hîc proponit *συμβολικῶς*, adhibita cornu cum quæ sceptrum sustinent, imagine. Ex quo meminisse debent imperium suum pendere à populari consensu. Quod ne sit molestum exemplis hinc inde conquisitis confirmare, tantummodò repetam quæ auctor ipsemet in l. 15. Comment. De verbor. signific. artulit. Principio reû omnium, inquit, non diuina iussione, sed ex populi consensu reges assumpti sunt: quod & post Romani imperij occasum seruatum fuit, cum Carolus Magnus à populo Romano Augustus electus est, & à Pontifice Leone sacro oleo inunctus: quod ius populi hodie Gregoriana lege in septē Germaniæ Primates translatum est. Sic & Franci Chîlperico eiecto, quod regno non esset ideoneus, Pipinum, *παινελλικῶ* consilio substituerunt. Et cum Pipini proles à maioribus degenerasset, rursus Odonem, mox eius fratrem Robertum, & deinde Roberti nepotem Hugonem ad summum fastigium euexerunt. Is Hugo est, qui vulgò Capetus dicebatur, vnde oriundi sunt qui etiam Frâcorum rebus moderantur. Et quod de maximis hisce Regibus, nimirum Romano & Franco, dictum est, idem & in inferioribus obseruatum fuisse, qui historicos legerit deprehendet, vt meritò censeam diuina lege eum iustum Principem esse, qui ex populi consensu regnet; quod & Aristoteles tradit: qui verò inuitis dominetur, eum tyrannum esse. Vnde cum magna regna non ex subitorum consensu, sed per violentiam primò constituta sint, meritò D. August. De ciuit. Dei 4. magna atrocitatis esse dixit, adducto etiam piratæ cuiusdam exemplo, qui comprehensus, & ante Alexandrum Magnum adductus, cum interrogaretur qua cãusa mare haberet infestum: Quid tibi, inquit, vt orbem terrarum habeas infestum? sed quia id ego exiguo nauigio facio, latro vocor: tu quia magna classe, Imperator. Hactenus Alciatus. Quoties autem veterum monumenta percurrimus, facilè, obseruamus quàm fluxa, & precaria sit Principum potentia, quamquam sublimis & altis nixa radicibus putetur. Hi enim nisi subditorum assensu, & quasi populari suffragio imperant, nempe quorum nisi moderatum sit imperiû, quàm citissimè corrui. Ælianus refert Thrysum, insignem tyrannum, suos ad eò torxisse, vt legem rulerit, qua nemo neque priuatim neque publicè inuicè colloqui aut miscere sermones auderet. Quod cum subditis molestissimum & odiosissimum esset, qui nutu oculorum, ma-

Locus est
Alciato.

Hugo Capetus

Magna regna magna atrocitas.

Historic
Thrysi tyranni, ex
Alciato.

numque gestu animi sensa cogebantur exprimere, id etiam voluit esse prohibitum, vt molestiæ dolorem adijceret intolerabilem. Itaque quispiam ex ijs locum publicum petiit, qui multis lacrymis effusis, alios etiam ad fletum prouocauit. Id cum rescisset tyrannus, in forum statim venit, quod etiam id si posset, populo eriperet, fendi nempe libertatem; ciues commoti arma regis satellitibus extorserunt, & suum tyrannum de medio sustulerunt. Eandem fortunæ mutationem sensit Amasis Ægyptiorum Rex. Cum enim plerosque ex suis extremo supplicio affecisset, alios fortunis spoliasset, & in omnes insolentior atque superbior existeret, imperium eius aliquantò toleratum est, donec Actisanes, Æthiopum Rex, in eum irrupisset: tum enim odia occulta erupere. cumque multi ab eo descuiissent, regno tandem pulsus est, teste Diodoro lib. 2. Cæterum Cornices haberi pro concordie symbolo tradunt Orus & Pierius lib. 20. Hieroglyph. Iuuenalis Satyra prima:

Vt colitur pax, atque fides, victoria, virtus,

Quæq; salutato crepitat concordia nido.

quem Satyrici locum scio à plerisque non de cornice (quod pro concordie nota hic statuimus) sed de ciconia intelligi. Solent enim ad id Ouidianum istud adducere:

Iosa sibi plaudat crepitante ciconia rostro.

sed cornicis imago videtur in Faustinae Augustae numis cum inscriptione C O N C O R D I A. Sceptrum autem virgam regiam Hieroglyphicum regni esse, ex literis sacris tradit idem Pierius lib. 41.

Mutua statque illis.] Priores editiones habent,

Inque vicem nunquam contaminata fides.

Quam autem sequimur, correxit Barth. Anulus, vt alios quosdam locos postea indicabimus.

quod scilicet omnes, &c.] Huc, ni fallor, videtur pertinere Horatianum illud, Ode 35. lib. 1.

Iniurioso ne pede proruas

Stantem columnam: neu' populus frequens

Ad arma cessantes ad arma

Concitet, imperiumque frangat.

hic columnæ nomine, sceptrum Principis, ipsumque adeo statum regium, populi, omniumque Reipubl. ordinum concordia fundatum significat: quæ nisi seruetur cōcordia, omnia pessum eunt. Proinde Nazarius panegyristes: concor-

*Amasis
fuit.*

*Cornix
quid.*

etiam, fundamentum ac radicem otij, bonorum civium seminarium, quietis publicæ segetem & almam pacis altricem, appellat.

discordia præceps aduolat.] Discordiam Deam coluere pagani *Discordie Dea* homines, quam eandem cum Ate (de qua postea) plerique volunt. Vide Gyrald. Syntag...

regia fata.] Regis aut Principis mortem.

Appendix.

Elegans locus Nazarij panegyrico ad Constantiam: Perpendit secum excellens prudentia tua. ei que semper pietas tua applicata omnes concordie comoditates, illam esse fundamentum, ac radicem otij, bonorum civium seminariū quietis publicæ segetem, & almam pacis altricem. Videtur iste panegyristes non obscure alludere ad nomē βασιλέως, quod inditum, quia rex sit βᾶσις λαῶ. de quo ita Iulius pueri,

Cur docti βασιλῆα olim dixere Pelasgi?

Nempe βᾶσις λαῶ rex bonus haud dubie est.

stant que, cadunt que] multiplex verbi stare, significatus ex Nonio: stare, i. consistere, erigi, prominere. fidem habere, valere, constare, fixum esse. Sic, cadere, apud eundem, ruere, occidere, euenire. In panegyrico Maximiano & Constantino AA. dicto: Dij immortales probare voluerunt tibi iniuriam sterisse Rempub. cum sine te stare non posset.

Q ij

Concordia.

EMBLEMA XXXIX.

I N bellum civile duces cum Roma pararet,
 Viribus & caderet Martia terra suis:
 Mos fuit in partes turmis coeuntibus easdem,
 Coniunctas dextras mutua dona dare.
 Fœderis hæc species: id habet Concordia signum,
 Ut quos iungit amor, iungat & ipsa manus.

Origo huius
 Emblematis.

Dextra
 symbolam
 fœderis.

ME docuit Alciatus ipsemet Annotationibus, quas in Cornelium Tacitum edidit, unde nam materiam sumpserit Emblematis, nempe ex eodem Tacito, lib. 2 & 18. quibus ostenditur, dextras concordia signa vtrò citroque destinari ab exercitibus solitas. Tacitus in lib. 2. Annalium. ubi de morte Germanici agit: Iurauere amici, dextram morientis

contingentes, hic gestus est datæ fidei Germanico, qua pollicebantur familiares . eius se mortem ulturos. Idem paulò antè: Ab rege Parthorū Artabano legati venire, miserat amicitiam ac fœdus, & cupere renouari dextas. Hic fœdus renouatum inter principes Germanicum & Artabanum significatur. Occurrit exemplum Valerij Max. ex lib. 6. cap. 4. de Caio Popilio, qui legatus ad Antiochum missus, isque cùm prompto animo & amicissimo vultu dextram Popilio porrexisset, inuicem ei suam porrigere noluit, sed tabellas senarusconsultum continentes tradidit, cui cùm post aliquam breuem moram satisfecisset, Popilius manum eius tanquam socij apprehendit. Cæsar 2. De bello Gallico, tendere manus, petendæ pacis signum fuisse Gallicum memorat, vbi de Belouacis: item 7. Gergouiorum mulieribus, quæ pectore nudo prominentes, è muro passis manibus Romanos obtestabantur. Signum item fuisse deditiois eodem lib. traditur, vbi de Heduis, qui manus tendere, deditioem significare, & proiectis armis mortem deprecari dicuntur Ferè transilierâ quæ Iustin de Dario moribundo retulit 11. lib. Is enim rex porrecta manu exspirauit, quam vnicum pignus fidei regiæ dexteram se ferendam Alexandro dare dixit. Sic conqueritur Æneas Virgilian. 1. Æneid.

— cur dextra iungere dextram

Non datur? quò pertinet & illud ex vndecimo Æneid.

Oremus pacem, *(S)* dextas vendamus inermes.

Cicero etiam pro Deiotaro: Per dextram ipsam quam hospes hospiti porrexisti. Fuit enim & hospitij symbolum apud Syros & Persas. Hinc & Romani Principum bene de Republ. meritorum statuas pedestres & equestres ita effinxerunt, vt dextra porrecta, fidem in Rempubl. ostenderent. Itaq. in ipso belli, seu tumultus ciuilibus classico, ne amici cū inimicis absque discrimine premerentur, interpositum est eiusmodi fidei sacramentum. Hoc de symbolo Pierius lib. 35.

Cum ijs quæ adduxi: Cornelio Tacito locis, velim addi hæc ex eodem lib. 2. histor. Centurionem Sisenem, dextas, concordix insignia, Syriaci exercitus nomine ad Prætorianos ferentem, varijs artibus aggressus est. Dextas hinc pro quodam vsitato fidei symbolo depicto in auro, argento, ve, aut alio quouis metallo accipi nō repugno. quo sensu hic locus alius Taciti sumitur libro historiarum primo, vbi de initio principatus Vitellij: miserat (ait) ciuitas Lingonum vetere instituto

*Dextra
iuncta pro
concordia.*

dona legionibus, dextras hospitij infigne. In permultis veteribus numis duę manus iniunctę ostenduntur additis inscriptionibus fides exercituum: nonnunquam etiam fides Romanorum. Fortasse huc pertinet illud Pythagorę, Ne cuius dextram porrexeris, ne scilicet quempiam temerę in interiorē nostri amicitiam admittamus. Et verò poęta nullius antiquitatis ignarus, ex dextra fidęque, ait nimirum fœdus & concordiam per dextram significari. Viderat hoc longę ante Xenophon lib. 5. De institutione Cyri · κ̅ Τ̅ ρ̅ ε̅ κ̅ α̅ ν̅ ί̅ ο̅ υ̅ ς̅ , ο̅ ὅ̅ τ̅ ς̅ ὄ̅ ρ̅ α̅ ς̅ κ̅ ἡ̅ τ̅ α̅ ς̅ δ̅ ε̅ ξ̅ ι̅ α̅ ς̅ ἑ̅ ὄ̅ δ̅ ω̅ κ̅ α̅ , ἑ̅ μ̅ π̅ ε̅ δ̅ α̅ ὄ̅ σ̅ ω̅ . Scholiastes Aristophanis hunc morem attigit, ἑ̅ θ̅ ὄ̅ π̅ ι̅ π̅ ι̅ ς̅ ε̅ ι̅ κ̅ ἡ̅ σ̅ ω̅ θ̅ ἡ̅ κ̅ α̅ ς̅ ἑ̅ β̅ α̅ ι̅ α̅ ς̅ τ̅ α̅ ς̅ δ̅ ε̅ ξ̅ ι̅ α̅ δ̅ ι̅ δ̅ ὄ̅ ν̅ α̅ ι̅ ἀ̅ λ̅ λ̅ ἡ̅ λ̅ ο̅ υ̅ ς̅ . Mos ille solemnissimus olim fuit apud Parthos, ut qui dextris complexis, tanquā diis presentibus & arbitris, pacta sancirent. Idem Medii obseruarunt & Persę qui dextrę fidei que pignore confirmabant, si quid ratum esse vellent. Id vno verbo Gręci eleganter dicunt δ̅ ε̅ ξ̅ ι̅ ο̅ υ̅ α̅ ς̅ .

Viribus & caderet, &c.] Significat bellum ciuile, idque videtur ex Horatij Epod. 16. Oda imitatus:

Suis & ipsa Roma viribus ruit.

Itaque consultor ille apud Antiochum Annibal rebus omnibus maturo iudicio perpensis, ait, Romanos nunquam nisi armis suis vinci posse: nec Italiam aliter quàm Italicis viribus subigi.

Martia terra.] Roma, vel quod fuerit studiis asperrima belli, vel propter Romulum Martis filium, ut fama tulit, sic appellata. Ouid. 3. Trist. eleg. 7.

Dumque suis victrix septem de montibus orbem

Prospiciet, domitum Martia Roma, legar.

Martial. 5. lib. epigr.

Pulcrrior, & maior quo sub dace Martia Roma.

alio quodam loco Martiam turbam, pro Romano populo dicit:

Crede mihi, nimium Martia turba sapit.

Sic Symmachus lib. 1. epistolar. Ab exortu pene vrbis Martię, &c.

Bellum ciuile.

Roma terra Martia.

Concordia insuperabilis.

EMBLEMA XL.

*TER GEMINOS inter fuerat concordia fratres,
Tanta simul pietas mutua, & vnus amor;
Inuicti humanis ut viribus ampla tenerent
Regna, vno dicti comine Geryonis.*

Concordia, vinculum incolumitatis & pacis, tot tantaf-
que vires habet, vt vix ferè vinci aut domari queat, etiã-
si præ se ferat nescio quid pusillum aut debile, nempe vbi sin-
gulorum habetur ratio. Vt enim lapides quidam insule Cy-
cladicæ (teste Plinio) integri natant in aqua, fracti concidunt
in fundû: ita Republicæ discordiis pessû eunt, & quàm ocys-
simè collabûtur: cõcordi verò pace ligatæ manent & perdu-
rât. Quod apertè docuit Scilurus ille Scythæ cùm moribûsus

*Vis con-
cordiæ.*

Q iij

*Sciluri fa-
ctum.*

*Geryon cur
triceps &
tricornis.*

ex telorū fasciculo colligato, & postea soluto inuicē con-
cordiam filijs commendauit. Eam ob rem etiam finxerūt ve-
teres, Geryonem fuisse tricorporem, aut tricipitem, quod vnā
cum fratribus, quos duos habebat, tanto amore tantāq; fide,
auum traduxit, vt ij vno nomine Geryones dicerentur; adeo-
que vnīcam regi animam & voluntatem inesse, quanquam
tres essent, communis iactabat opinio. quod sanē idē omni-
nō videtur Iustino sub finem lib. 44. Nec enim moror, quod
alij id referant ad tres insulas Hispaniæ, duas nempe Baleari-
des, & Ebusin, quibus imperauit Geryon: sed neque quod
Palæphatus, ad Trinacriam, id est, tricipitiam ciuitatem in
Euxino ponto malit conuertere, cū hoc nihil ad nostrum
institurum pertineat. Cæterū aiunt Geryones ab Hercule
vinci nunquam potuisse, nisi separatos & à se disiunctos. ex
quo perspicuum fit, quā firmus & inuictus sit vnanimis il-
le animorum & voluntatum quasi nexus atque consensus.
Vniuersū quippe concordēs inuicti, qui singuli debiles, &
nullius sunt roboris. Sic enim, vt Philosophi loquuntur, vni-
ta virtus valentior est seipsa dispersa. Lege Pierium lib. Hie-
roglyph. 32. c. De tricipitio. Tales fuisse, Moliones, aut Mo-
lionides obseruo, siquidem D. Gregorius Nazianzenus, vt
hoc obiter adijciam, pro concordī fratrum amore, verbum
Molionides vsurpauit. non sine aliqua prouerbij facie: οἱ Μο-
λιονίδαι τῆς ὀμηρικῆς δέλτου τὸ θαύμα, ὅς κοινονία συμφο-
ρῶν ἐζωόρισε: Molionidæ. Homerici poematis miraculum,
quos periculorum societas coniunxit. Plutarch. περὶ φιλαδελ-
φίας, θαυμάζουσιν ἐδὲν ἠπὼν ἢ τὰς Μολιονίδας ἐκείνους συμ-
φεῖς τοῖς σώμασι γινόμενα δροκωῦτας: Non aliter quā Mo-
lionidas illos admiratur, quos coalito corpore cōcretos fuis-
se existimarunt. Hī vasta corporis mole Augiæ regi Elidis
auxiliares, oppressi sunt ab Hercule atque interfecti, ait Pin-
darus. Interpretēs Homeri ad Iliad. λ. quaternas manus toti-
demq; oculos illis tribui à veteribus adnotat. Horum nomi-
na Eurytus & Creatus.

Tergeminos.] Lucretius lib. 5.

Quidve tripectora tergemini quoque Geryonæ vis.

Virgil. 8. Æneid. — *Maximus ultor*

Tergemini nece Geryonis spolijsq; superbus

Alcides aderat.

*Geryon un-
de dicitur.*

vno nomine Geryonis.] Geryon, vocabulum priscum à geia
deriuatū, quod est aduena, vt interpretatur Hieronymus. Nā

filius Prisci Hiarbæ Numidæ fuit: ergo adueniens classe in Hispaniam, Geryone, id est, aduenæ nomen habuit. Non possunt hoc loco subticere quod mihi occurrit ex Politicis Plutarchi: quo loco monet, eum qui sit infirmo corporis habitu, industrium sibi pro socio debere sumere, vt quondam Nicias Lamachum. Siquidem proditum est memoriæ his artibus Geryonem admirabilem fuisse, qui multa crura, pluresque manus atque oculos habere dicebatur, vnico tamen animo atque consilio regni sui fines moderaretur. hæc ferè Plutarchi. Per multi meminere huius pegmatis, vt Ennapius Sardinianus auctor Græcus, vita Sophistarum: Lucianus in Toxari, ipso extremo penè: Arrianus de Alexandri gestis lib. 2. quo loco sententiam retulit Hecatei Abderitæ de Hercule & Gerione.

Appendix.

Quintilian. declam. 331. De vnanimi fratrum amore: mēbra herclè inter se citiùs pugnauerint, & si qua in nobis natura germinauit, diuersos cœperint effectus. nam quid aliud est fraternitas, quàm diuisus spiritus, & quæ ad tuendos nos concessa sunt, multiplicata eò quidem feliciùs, quòd diuersis etiam consistētibus locis esse idem, ac plura simul obire possimus. Horat. lib. 1. epist.

—— notis, tenerique columbi,

Fraternis animis quicquid negat alter Et alter.

Idem eod. lib. ad Iulium Florum:

—— ubicumque locorum

Viuitis, indigni fraternum rumpere fœdus.

Vide Plutarch. *Ἐπι φιλαδελφίας.*

Vnum nihil, duos plurimum posse.

EMBLEMA XL.

ZAERT Ægenitum, genitum quoque Tydeos vnà,
 Hac cera expressit Zenàlis apta manus.
 Viribus hic præstat, hic pollet acumine mentis,
 Nec tamen alterius non eget alter ope,
 Cùm duo coniuncti veniunt, victoria certa est.
 solum mens hominem, dextràve destituit.

Fons Em-
blematis.

EMblematis huius typum obserua apud Homerum Iliad.
 x. quo loco vnà cum Agamemnone & Menelao Nestor
 consultat de mittendis exploratibus in Troianorum castra.
 Hanc in se prouinciam recipit Diomedes, animi magni vir, &

tamen ei socius aliquis vnà profecturus adiungatur. Eius hæc verba:

νέσσορ, ἔμ' ὀτρύνῃ κραδίη καὶ θυμὸς ὀγύνωρ,
 αὐδρῶν δυσμυμέων δδναί σρατον ἐγγύς ἐόντα
 πρῶων ἀλλ' εἴπῃ μὲν ἀνὴρ ἄμ' ἐποί το καὶ ἄλλ' ὄ,
 μάλλον θαλπωρῇ, καὶ θαρσαλέωτεον ἔσαι.
 σωῶτε δ' ἔρχομύω, καί τε πορὸ ὁ τῆ ὀόησεν,
 ὅ ππως κέρδ' ὄ εἴη· μούν' ὄ δ' εἴπερ τε νοήση,
 ἀλλὰ τε οἱ βράσων τε νό' ὄ, λεπῆ δέ τε μήπῃς. id est,

Nestor, me mouet cor, generosusque animus,
 Fortium hostum subire castra, que propè sunt,
 Troianorum sed si sit aliquis vir qui me sequatur,
 Maior erit mihi si lucia, & audacius erit
 Euntibus vnà duobus: namque hic ante illum cogitat
 Qualiter utile sit: solus verò quanquam intelligat,
 Tamen eitardior animus, & consilium imbecillius.

Plutarchi disputatio, qua civilem hominē informat, huc facit, cum ita dicit: αὐ δ' ἡ πῃς ἐργώδης, ἐπρανής ἢ καὶ μεγάλη πρῆξις, αὐτὸν ὀπι ταύτη τάξαστα πρῶτον, εἴτα προσελέσαστα τὸν εἶλον ὡς ὁ Διομήδης.

οἰώω δ' ἡ εἴταρόν γε κελδέτ' ἐμαυτὸν ἐλέστω,
 πῶς ἂν εἴπειτ' ὀ' δυσῆ' ὄ ἐγὼ θείοιο λαθοίμεω;

Cum res aliqua proponitur, magna quidē illa atque illustis, sed ardua & difficilis, laborum & operis socium tibi amicū assumito, vt Diomedes: Quod si mihi alterū adiungi iubetis, inquit, quī tandem possim obliuisci diui Vlyssis? &c. Eundem Homeri locum Apuleius de dæmonio Socratis vsurpauit, & breuibus verbis explicuit: Nónne Vlyssēs, ait ille, cum Diomede deliguntur, veluti cōsiliū & auxiliū, mens & manus, animus & gladius? Nihil egregium, nihilque magnificū perfici bellè potest, in his potissimū quæ bellica negotia respiciunt, nisi maturo consilio cōiungantur corporis vires, id est, nisi iuuenum robustiorum viuacitas, senum & eorum qui valeant experientia, ductu regatur. Non enim solū viribus, aut velocitatibus, aut celeritate corporū res magnæ gerūtur, sed consilio, ratione, sententia. Proinde Sophocles:

γνώμαι μὲν ἐργων τῆσ' ἐν ἀνθρώποις ἕρσοι·
 βυλαὶ τὰ δ' ἐξέπρῆξαν, ἔ χειρῶν δέν' ὄ.

Hominum quidem rationibus opera fiunt ac enutriuntur: sed eas res consilia effecerunt, non manuū robur. Proponitur

Consilium
 & vires

Vlyffis
Diomedis
effigies
dūpeta,
quid,

autem, ἀζαλμα, in quo sint expressæ & mutuò coniunctæ effigies Vlyffis & Diomedis, quorum alter prudentia & cōsilio, alter verò firmitate virium commendabilis. Itaque quantum profuerit vtriusque industria & laudata strenuitas in bello Troiano, notum est ex Homero & historicis. Huc Prouerbiū εἷς ἀνὴρ, ἔσθεις ἀνὴρ, Vnus vir, vir nullus: quo intelligitur quantum conferat mutuū auxilium in rebus arduis, & alioqui difficilibus. Huc etiam referendum illud, σὺν τε δὺ' ἐρχομῶ, ex Iliad. Homericæ κ. Quam ob causam apud Ægyptios Mercurij geminī simulachrū sic effectum cōspiciebatur, vt alterum senili esset vultu venerandum; alterū, florente iuuenta: vt significarent eum, qui Reipub. munia obire ritē velit, cum animi prudentia vires habere debere coniunctas, quòd alterum alterius egeat adminiculo.

Mercurius
geminus,

Aristoteles 8. Moral. Nicomach. σὺν τε δὺ' ἐρχομῶ κ. ἄν νοῖσαι κ. πράξει δ' ὡσαύτω περὶ, &c. quod perspicuè declarat Sallustius initio Catilinarij belli: Diu magnū inter mortales certamen fuit, vine corporis, an virtute animi, res militaris magis procederet. Nam & priusquam incipias, i. cōsultō, & vbi consulueris, maturè factū est opus. ita vtrumque per se indigens, alterum alterius auxilio eget. Lege Plutarch. disputationem pulcherrimam, An seni gerenda Respubl. sit. Sed occurrit mihi Hesiodi istud.

πλείων γὰρ πλεόνων μελέτη, μείζων δ' ἐπιθήκη. id est,

Plus augere potest multorum industria vires.

idemque Homericum ex Iliad. ρ.

— πλεόνων δὲ π' ἐργον ἄμεινον,

Quid verò Euripideum hoc sciens præteream ex Phœnissis?

— εἷς δ' ἀνὴρ ἔπ' ἀνθ' ὄρεα. vel illud ex Hieraclidis, μᾶς γὰρ χειρὸς ἀδενῆς μάχη.

In id quadrat elogium de Fauno Aboriginum rege, quod in i. retulit. Dionysius Halicarn. ἀνὴρ μετὰ τοῦ δρασηρίου κ. σωῖετ θ: vir & impiger & consultus. De Mithridate sic Paterculus: Consilij dux, miles manu. Idem Pacatus panegyrico Theodosij, dux consilio, miles exēplo. Sed placet admodum quod fuit memoriæ proditum de Lælio & Scipione; quorū amicitia non minus quàm consilium de rebus magnis celebrabatur. Itaque qui gloriæ Scipionis inuidebant, dicebant eum esse egregiorum facinorum histrionem; nempe Læliū illius collegam gestorum: Scipionem præclara quædā gere, sed Lælij consilij. Tradit Iul. Capitolin. Antoninū piū,

nec in bellicis, nec in ciuilibus negotijs aliquid statuisse, quã sumpto cum uiris grauibus consilio; dicebant enim æquius esse ut tot & talium uirorum consilium sequeretur ipse, quàm ut tot præclari homines ab vnus consilio penderent. De consilio deque uiribus ad res maximas vnà gerendas coniunctis, adduxit nonnulla: sed addo isthæc ex declamatione Quintilianij 317. inter præcipuas vires est, imperatorem non pugnare aliquando. Sic extrahitur hostis: sic impetus subitos aduersæ partis mora frangit: sic interclusos com meatibus, in deditionem venire, fame cogimus. Itaque herclè legimus militem robustum, legimus iuuenem: Imperatorem facimus senem. In illis enim vis corporum, & manus sola spectatur: in his consilium, & ratio, quæ bona precedentis ætatis, in locum uirium subeunt. Ipsum præterea nomen Imperatoris satis significat, non exigere manum ipsius. Imperator enim debet præcipere.

Imperatoris
& militis
miseria.

Laërta genitum.] id est, Vlysem Laërta & Anticleæ filium. Hic Rex fuit Ithacæ & Dulichij insularum, vir multiscius, & astutus admodum, cuius nomine Odysea tota Homeri conscripta est.

Vlyses.

genitum quoque Tydeos.] Diomedem, Tydei & Deiphiles filium, inter Græcorum duces fortissimos insignem.

Diomedes.

Zenalis.] Quis ille fuerit, adhuc clam me esse fateor ingenuè. puto equidem nomen esse cuiusdã egregij pictoris, qui ætate Alciati non minus celebris fuit, quàm Alexandri tempore Apelles, aut Lysippus, alter pictor, alter statuarius: nisi aliquismalit esse nomen quoddam fictitium.

Zenalis.

Solum mens hominem, &c.] Consilium uiribus destitutum parũ conducit: contra uerò corporis robur consilij expers, facilitate in præceps ruit. Iſocrates Parænesi ad Demonic. ῥώμη δὲ μὲν μὴ σρονήσεως ἀρέλησεν, ἀνδρὶ δὲ ταύτης πλείω τοὺς ἔχοντας ἐβλάψεν καὶ τὰ μὴ σώματα τῶν ἀσπυόντων ἐκόσμησεν, ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς ἐπιμελείαις ἐπεσκότισεν.

Appendix.

Vicem duorũ sustinere difficile esse dixit Iurisc. in l. si plures §. nam difficile, D. de pact. Difficile est, ait, vnus duorum vicem sustineat. In hanc sententiã pulchrè Aristot. 2. Politic. Tamen Ausonius in Tumulis hoc elogio donat Antiochum:

Consilij belloq; bonus, quæ copula rara est.

& nos ea dere aliàs pluribus. Quo ex nomine celebratur Traianus apud Plinium panegyricò, ciuitas Atheniensis à Pericle, idemq; Pericles à Thucydide.

Firmissima conuelli non posse.

EMBLEMA XLII.

OCEANVS quamuis fluctus pater excitet omnes,
 Danubiúmque omnem barbare Turca bibas:
 Non tamen irrumpes perfracto limite, Cæsar
 Dum Carolus populis bellica signa dabit.
 sic sacrae quercus firmis radicibus adstant,
 sicca licet venti concutiant folia.

INnuit ea vix confici, aut labefactari posse, quæ firmis hæ-
 rent radicibus, quæque vel longo temporis decursu, vel
 insigni aliqua virtute famam sibi pepererunt immortalem. Id
 autem fermè totum mutuatus est ex Epigrammate quodam
 Crinagori eîs P'ópulus.

Οὐδ' ἔτι ὠκεανὸς πᾶσαν πλημμύσαν ἐρείρη,
 οὐδ' ἔτι γερμανίη θῆνον ἅπαντα πῆν.
 Ρόμης ἔδ' ὅσον βλάψῃ δένθ' ἄχρη κερμίμη,
 διζιὰ σημαίνειν κρίσας θασαλέη.

Οὕτω κ' ἱεραι ζυγὰς δρῦες ἐμπεδαρίζαις
 ἐσᾶσιν. φύλλων δ' αὖτ' ἄνεμοι,
Oceanus moneat licet omnes undique fluctus,
Et potes Rhenum Teutona terra suum;
Non cadet imperium Romæ, quo tempore Casar
Præerit, atque salus publica facta reget.
Sacra Iovi quercus nam sic radicibus hæret,
Et tamen aridulas huic capit aura comas.

Id conuertitur ingeniosè ad celebres illas victorias, quas Ger- Germani-
um Prin-
cipum vi-
ctoria de
Thracia.
 mani Principes de Turcarū exercitu retulerunt. Cùm enim
 Solymanus trecētis millibus armatorū, Vngaria maiori ex
 parte occupata, Austriam, ipsamque Germaniam toto conatu
 inuadere statuisset, de Vienna, clarissima Austriæ vrbe, obsi-
 denda cogitauit, quod immenso apparatu circiter Idus Se-
 ptemb. anno 1529. aggredi conatus est. cuius atrocissimas mi-
 nas & impetum, quanquam maximum, cùm Germani non
 ita putarent esse metuendū, vrbe vndique obsessa, tanta for-
 titudine restiterunt, vt Turcæ multoties reiecti, vix ad oppu-
 gnationem vel fustibus adagi possent. Sic Turca per mensem
 integrum continuis oppugnationibus Viennam frustrà tēta-
 uit, postridie Id. Octob. re infecta inglorius discessit, & fugiē-
 ti similis in Thraciam rediit, multis millibus ex suis amissis.
 Obseruauī nō rarò apud auctores literatos, vitæ huius nostræ Mare p̄no
tumultu.
 perturbationes, tumultus, clades, marinis fluctibus cōparari,
 vt apud Græcos & Latinos sæpe, in sacris verò sæpissime. Sic
 poëta, *Diluuisio ex illo tot vasta per æquora vecti.* idem Nubem
 belli dixit alio quodam loco, Siquis autem causam requirat,
 cur aqua pro ærumnis vehementioribus accipiatur, prompta
 ratio est, quia pericula, casusque reliqui corpus soleant ex vna
 parte aliqua labefactare: sed aqua vniuerso statim circumfusa
 corpori, ipsum obruit, eique sese tuendi consilium omne
 adimit.

Oceanus quatuor, &c.] Citatur ex Lucilio:

— pater optimus diuūm,

Vt Neptunus pater.

Patrem Neptunum, vt hîc Oceanum patrem, qui aquam si-
 gnificet, à qua cuncta oriuntur, dici palam est. quæ doctrina

fuit Thaletis. Homerus: ὠκεανὸς τ' ὡπασε γενεσίς πάντας
 τέκνται. Idem, ὠκεανόν τε θεῶν γενεσίν, καὶ μητέρα τιθωῖ.
 mater Tethys, inquam, id est mare dicitur: ut Platoni prima
 illa rerum omnium materia: qua ratione Pindarus, ἄριστον
 μέν ὦδον cecinit Simile Virgilianum hoc,

Oceanūque patrem rerum.

Cicero Academ. 2. Princeps Thales vnus ex septem, cui sex
 reliquos consensisse ferunt, ex aqua dicit constare omnia.
 Quò pertinent etiam HomERICA isthæc à multis decantata,
 quibus Oceani patris vbertas longè latèque patens ostēditur.

ἐξ οὗ καὶ πάντες ποταμοὶ καὶ πᾶσα θάλασσα
 καὶ πᾶσαι κρήναι καὶ φρεῖάτα πάντα ναίουσι.

Sed & Catull. Argonauticis:

Oceanūque pater totum qui amplectitur orbem.

*Oceanus
 pater, quid
 allegoricos.*

Quid si per Oceanū patrem ἀλληγορικῶς intelligamus Tur-
 cicum Imperatorem sua celeritate, suoque (ut ita loquar) ho-
 minum, vel potius mancipiorum examine & inaudita multi-
 tudine, toti Europæ, orbi que Christiano, ut magnum & im-
 mensum mare cæteris fluuiis bellum indicientem, dudumque
 minitantem? Oceanus denique ἀπὸ ἀκίτητος, à celeritate.
 Videtur hîc alludere ad illud ex 1. Metamorph. Ouid. vbi lo-
 quitur de diluuiο in terras misso: — illum

Caruleus frater iuuat auxiliaribus undis,

Conuocat hic amnes. —

Intelligit itaque noster hic auctor innumerabiles Turcarum
 copias in alto nrari nauigantes, Danubiūque Germaniæ
 fluuium nobilissimū numero suo exercitu exhaurientes.
 Alludit ad exercitum Xerxis, quem Græci ut numerosissimū
 facerent, flumina exhausisse sinxerunt.

Sic sacre quercus, &c.] Comparatio appositissima. Licet ven-
 zis hinc & hinc perflantibus è quercu frondes decidāt aridæ,
 ipsa tamen immota sedet arbor: sic imperiū firmis hæret fū-
 damentis augustum & stabile, tamen si plerique hinc auocen-
 tur, aut pereant in bellis Turcicis. Quò pertinet illa Virgi-
 liana collatio:

— veluti annosam valido cū mrobore quercum

Alpini Boreæ nunc huc, nunc flatibus illuc

Ernuere inter se certant, &c.

Aduerte interea quercus nomine significari in Hieroglyph.
 fortitudinem, diuturnitatem, imperium firmum & princi-
 patum, ut docet lib. 51. Pierius Valerian.

*Quercus
 quid.*

firmus

firmis radicibus adstam.] Huc forte non omnino malè illud referam Senecæ è lib. De providentia: In id quoque, ait, solidissimum est quod exercuit. Non est arbor solida, nec fortis, nisi in quam frequens ventus concursat. Ipsa enim vexatione constringitur, & radices certius figit. Et id ex Epistola 265. Libanij Rhetoris (quem librum Græcè si haberem, eò libentius vterer:) Ea, inquit, me ne minimè quidem commouerunt. Neque enim vetusta, & iam firmis radicibus arbor ad terram hæcti, vento etiam maxime furenti facillè potest.

furenti.]

Appendix.

Eadem quæ hoc emblemate comparatio allegorica legitur apud Lucanum lib. 2.

*Pronior in Magnum populus, pugnâque minaci
Cum terrore fides, ut cum mare possidet Auster,
Flatibus horrissonis, hunc æquora tota sequuntur,
Si rursus tellus pulsâ, laxata tridentis
Æolij, tumidis immittat fluctibus Eurum,
Quamvis ictâ nouo ventum tenuere priorum
Æquora, nubiferosque polis concesseris Euro,
Vendicat vnda Notum. —*

Sicca folia.] Homines folijs similes, ijque Homero dicti *μυρωδάδοι*, citò perituri, sicuti Iliad. 6. ijdem cum folijs conferuntur, quorum alia ventus humi sternit, alia virescunt tempore verno Apud Plutarch. Euripides,
*ὄδ' ὄλεθ' ἔδει βέβαι' ἀλλ' ἐρήμης,
ἢ ἡμέρα μία τὰ μὲν κατέλειν ὄλοθεν,
τὰ δ' ἦρ' ἀνω----* Sophocles Aiace, *ἀνθρώπ' ἔστι πνεῦμα,
ὃ σκία μόνον.* Nempe & in sacris libris homo dicitur umbra, puluis, ventus, cinis, ad inconstantiam & breuitatem vitæ designandam,

Est bene cum nequeat dicere, dicit, eris.] De fortuna in melius mutata, II. Æneid. Virgil.

*Multa dies, variisque labor mortalibus ægris
Retulit in melius multos, alterna reuisens
Lusit, & in solio rursus fortuna locauit.*

Sed ad rem propius, ex historiis ecclésiasticis meminimus, Athanasium, virum sanctum, à paganis suggilatum, quasi magicis artibus deditum. illū ergo excepiētes ludibrio, audita cornicula, poscebant quod omen illud esset, respōdit: auis dicit, cras, cras, pronunciat enim vobis triste de Iuliano infortunium, Quod verum constitit, nam paucis post diebus relatū est de Iuliani nuncium.

R

Spes proxima.

EMBLEMA XLIII.

INNVMERIS agitur Respublica nostra procellis.

Et spes ventura sola salutis adest:

Non secus ac navis medio circum aequore, venti

Quam rapiunt; falsis idmque fatiscit aquis.

Quod si Helena adueniant lucentia sidera fratres:

Amisos animos spes bona restituit.

Tempus
Nicei collo-
quij.

Siquid nostræ coniecturæ dandum, suspicamur id ab Alciato scriptum fuisse, quo tēpore ad Niceum colloquiū, magna omnium spe & votis expectabantur Reipubl. Christianæ Principes potentissimi, Carolus V. Imperator, & Franciscus I. Galliarum Rex: quò loci nonnulli in certam spem ve-

niebant fœdus aliquod firmum & stabile, pacemque inter eos compositum tandē aliquando & sancitum iri: vt eotrã-actō negotio rixarum omnium & contentionum, tum denique falsarum opinionum in religione Christiana tam longē latēque grassantium omnis occasiō tolleretur, aut certē magna parte lues ista sanaretur. Comparat ergo Christianam Rempubicam cum nauī ventis & fluctibus hinc & illinc agitata, sic vt parum absit, quin insanis & furentibus aquis obruatur, omniumque spes penitēs cadat, nisi tam crassæ caliginis & tēpestati Deus Opt. Max. aliquid lucis immiserit, quō bonorum virorum totiūque populi consternati animi recreentur. Sunt verō qui hīc per Castorem & Pollucē intelligi velint summum Pontific. & Imperatorem, à quibus vnanimi voto ad metam eandem collimantibus bellorū cessatio, turbationūque optata fuit quies. M. Tullius Epist. ad Cornificium 12. lib. rectē nauis nomine Rempub. designauit. Conscende inquit, nobiscum, & quidē ad puppim. Vna nauis est iam bonorū omnium: quam quidem nos damus operam vt rectam teneamus, vtinam prospero cursu. Idem in Pisonem non sine gratia vsus est eadem allegoria: Non tam fui timidus vt qui maximis turbinibus ac fluctibus Reipub. nauē gubernassem, saluamque in portu collocassem, frontis tuæ nubeculam pertimescerem. Alios ego vidi ventos, &c. Et pro Sextio eandem translationem mirē variat. Si mihi in aliqua naue cum meis amicis nauiganti hoc accidisset, vt multi ex multis locis prædones classibus eam nauē se oppressuros minitarentur, nisi me vnum sibi dedidissent, &c. Cū verō in hanc Reipubl. nauem ereptis senatui gubernaculis, fluitantē in alto tempestatibus seditionum ac discordiarum, armatæ tot classes, nisi ego vnus deditus essem, incursum viderentur, depugnarem potius cum summo, non dicam exitio, sed periculo certē vestro, quàm non id vnus pro omnibus susciperē. Horat. 1. Carmin. eodem sensu & schemate:

O nauis, referent in mare te noui Fluctus. &c.

Præter Stobæi locum cap. 44. & alium quendam è Plutarchi Bruto, quibus Rempubicam nauī cōparant, succurrunt duo alij è Panegyricis Maximianō dictis. Prior is est Pacati: Statim igitur præcipitantem Rempub. refrenasti, & gubernacula fluitantia recepisti, omnibus spes salutis illuxit, posuere venti, fugere nubes, fluctus resederunt: & sicubi adhuc in longin- quioribus terris aliqua obuersatur obscuritas, aut residuus

*Cōparatio
Reipub. cis
nauis vltis
agitata.*

*Castor &
Pollux quid
allegoricē.*

vndarum pulsus immurmurat, necesse est tamen ante tuos nutus dilucescat & fileat. Alter verò est Mamertini: Neque, inquit, cum Reipul. nauem secundus à puppi flatus imple- ret salutarem manum gubernaculis addidisti, &c. alia enim longiora sunt, quam vt huc transferri commodè Possint. De nauì quædam Pierius doctè collegit libro 47. quæ hîc commemorare nihil attinet.

De eo regum conuentu quem attigi supra, exstat Epigramma Iani Lascaris, quod sese mihi alia atque alia lectitanti vltro obtulit.

*Num Martis castra, an Veneris tentoria fulgent
Argento atque auro? ast ere micant proceres,
Et Marti grata $\text{\textcircled{E}}$ Veneri, Venus aurea: ferrum
Mars amat: in precio est tempore quodque suo
Littora ad Oceani summi cum coniuge, vterque
Conueniunt Reges, Regia tecta vides.*

*Conueniant alacres ad publica commoda: Turca
Europæ excedent finibus atque Asia.*

*Eximij Heroïum, Læda vt sydera nautæ,
Vos seruatores terra fretumque colit.*

circum.] Circum hîc aduerbij naturam induit.

fatiscit.] deficit, & pænè obruitur vi tēpestatis & fluctuurni.
Virgil. i. Æneid.

Accipiunt inimicum imbrem, rimisque fatiscunt.

Castor &
Pollux.

Quòd si Helena adueniant, $\text{\textcircled{E}}$ c.] *dei regis* est Geminorum, qui Castor & Pollux à Poëtis dicuntur, & Iouis ex Leda filij. Hi vbi adoleuissent, mare pyratis liberarunt, eaq; de causa propitij nautis olim credebantur. Ferunt, si horum alter appareat, tempestatem portendere; si ambo, serenitatem. De his sic Plinius: Vidi nocturnis militum vigiliis inhærere pilis pro vallo fulgorem effigie ea, & antennis nauigantium, aliisque nauium partibus, ceu vocali quodam sono insistent, vt volucres sedem ex sede mutant: graues cum solitarię venire, mergentesque nauigia: & si in carinæ ima deciderint, exurentes: geminæ autē salutare, & prosperi cursus prenūciæ, quarum aduentu fugari dirā illam ac minacem, appellatamque Helenam ferunt. Et ob id Polluci & Castori id numen assignant, eosque in mari Deos inuocant. Hominum quoque capita vespertinis horis magno præfagio circumfulgent. Omnia incerta ratione, & in naturæ maiestate abdita. De stellis, quæ Dioscuri appellantur, Plutarch. 2. Decreto.

rum philosophicorum, cap. 18. Ouid sub finem 5. Fastorum. Diodor. Sicul. sub finem etiam cap. 5. lib. 5. Lactant. lib. 2. cap. 2. Valer. Max. lib. 1. cap. 8. & alij quam multi. Sed obiter meminisse legere me apud Festum stellam significare lætum ac prosperum, idque ex Ateio Capitone, auctoritatem secuto Seruilius anguris. Lucem etiam seu lumen, id est *εὐς* pro spe accipi sollemne fuit, ut apud M. Tull. 1. Philippica: Lux quædam videbatur oblata, &c. Euripid. item, *εὐς ἦκε εἰς μοῖς κακοῖς*, lux venit meis malis. Nam & Varro de lingua Latina 2. testatur lumen pro fausto omine veteribus fuisse. Ex quo illud Virgilij:

—*subitòque fragore*

*Intonuit læuum, & de celo lapsa per umbras
Stella facem ducens multa eam læcæcurrat.*

R. ilj

In simulacrum Spei.

EMBLEMA XLIIII.

QVÆ Dea tam lato suspectans sidera vultu?
 Cuius peniculis reddita imago fuit?
 Elpidij fecere manus. Ego nominor illa,
 Quæ miseris promptam spes bona præstat opem.
 Cur viridis tibi palla? quòd omnia me duce vernent.
 Quid manibus mortis tela refracta geris?
 Quod viuos sperare decet, præcido sepulcris.
 Cur in dolioli tegmine pigra sedes?
 Sela domi mansi volitantibus undique noxis,
 Aserai ut docuit musa verenda senis.
 Quæ tibi adest volacris? Cornix fidissimus oscen;

Est benacum nequeat dicere, dicit, erit.

Qui comites? bonus Euentus, præcepsque Cupido.

Qui præunt? Vigilum somnia vana vocant.

*Qua tibi iuncta astat? scelerum Rhamnusia vindex,
scilicet vs speres nit, nisi quod liceat.*

Elegans est Spei descriptio per dialogismum, cuius nempe vires & adiuncta cõuenientissimis symbolis explicat. Ea enim hominem lætum reddit, & semper meliora expectantem ad mortem vsque comitatur. Ea tamen si importuna sit *Spei effecta* & immoderata, vlticem Rhamnusiam secum aduocat; quæ vota plus æquo ambiciosa faciat irrita. Alia sigillatim enarrabo, si prius huc adscripsero doctissimi viri B. Dardani epigramma in Spem, vt si fieri possit, cum Alciati Emblemate conferam. Est autem eiusmodi:

Tu quæ sustentas tereti vestigia ligno,

Esne Dea? an nostro sanguine creta? Dea.

Vnde sata? è cæca rerum caligine. & ecquæ

Admonit nutritrix vbera? Credulitas.

Et quinam à tergo plaudent tibi? gaudia. dic quis

Pallidulo semper te præit ore? Timor.

Suspiciis intentio cur calum lumine? tandem

Hinc dabitur votis meta suprema meis.

Fare, age, quæ vultus deturpet causa serenos?

Excrucior quoties irrita vota cadunt.

Cur baculo innixa es? dum pascit opinio mentem

Cæca meam, irrepit curua senectæ mihi.

Quid situbas pedibus; verum Spes lubrica: sepè

Quod puto complecti: labitur è manibus.

Obiter adnoto Spem Deam à Romanis cultam ædes habuisse in foro olitorio. Gyraldus ait, eam se vidisse pictam in Adriani Imperatoris aureo numismate. Femina stans, inquit, iustitiæ laciniam sinistra manu nonnihil attollens: dextra in cubitum elata pateram proferebat, in qua repositum erat veluti ciborium, id est, vas in floris similitudine, cum hac inscriptione **S P E S P. R.** Quidam etiam Spem Deam viridi indutam palla effinxerunt, & sedentem supra dolium cum cornice: quidam etiam eum Nemesi, &c. hæc ille vide Syntag. i.

suspectans sidera vultu.] Hic aduertendum alicuius expectationis signum, quod notauit regius Psaltes, 120. psalmo, *quid.*

ἢ ἐξ τῆς ὀφθαλμῶς μου εἰς τὰ ὄρη, ὅθεν ἦξεν ἡ βοήθησά μου. & 122.
 ἄρ' οὐ σὺ ἢ ἐξ τῆς ὀφθαλμῶς μου τὸν καποικοῦντα ἐν τῷ ἔρανῳ.
peniculus reddita imago.] id est, penicillo depicta & expressa.

Peniculus.

Peniculus vel penicillus, siue peniculum, pictorū est instrumentum, ex caudarum extremitatibus cōfectum. Plin. 35. lib. Arrepto peniculo lineā ex colore duxit summię tenuitatis per tabulam.

Elpidius.

Elpidij fecere manns.] Nomen est è re fictitium. nam ἐλπιδίος ἀπὸ τῆς ἐλπίδος, hoc est, à Spe, quam depinxit, nomen habet.

Spes bona præstat opem.] Alludit ad prouerb. Spes seruat afflictos: & Spes alunt exules. Ouidius:

Spes bona dat vires, animam quoque spes bona firmat:

Viuerē spē vidi qui moriturus erat.

Sed & memini legere me apud Plutarchum, olim Romæ aram fuisse bonæ Spei. Cui conuenit & versiculus è Comædia quapiam.

ἀνὴρ ἀτυχῶν σώσεται ταῖς ἐλπίσι.

Cur viridis tibi palla?] Palla vestimenti genus est ad terram vsque promissum. Viridis color eorum est proprius, qui spe lactantur aliqua. dicet enim postea,

Nos sperare docet viridis spes: dicitur esse

In viridi, quoties irrita retrò cadit.

Quid manibus mortis tela, &c.] Refracta mortis tela non temerè Spei tribuntur, quòd viuos etiam in extremas miserias adactos soletur & recreet. vt enim habet adagium, Ægrotodum anima est, spes est. & Theocritus:

δαρσεῖν χεὶρὸς οἴλε βῆπτε, τὰχ' αὔριον ἔσσειτ' ἀμύνον,

ἐλπιδες ἐν σωῖσι, ἀνέλπιστοι δὲ θαρόντες.

χὼζδὲς ἀλλοκαμὸν πέλει αἰδρι, ἀλλοκα δ' ὕει. hoc est.

Fidere, Batte, decet, melius cras forsā habebis;

Sperandum est viuis, non est spes vlla sepultis.

Nunc pluit, & claro nunc Iupiter æthere fulget.

Quidam Rhodius ob intempestiuam libertatem à tyranno iniectus in caueam, in qua more feræ alebatur, ad cruciatum ignominiamque amputatis naribus, ac fædata vulneribus facie, cum à quibusdam admoneretur, vt inedia sibi dolorū finem aliquem quæreret, dixit, At cūcta homini, quoad viuit, speranda sunt. Repete pulcherrimā Spei descriptionem apud Ouidium 1. De Pont. Eleg. 7. Quæ dum commentor, lubens adijciam Fornerij mei, præclari certè hominis distichon

Spes viridi veste induit.

Fracta tela mortis.

quod ille mihi vtraque lingua, eademq; sententia suggestit:

ἐλπίς γρηγορότερό μοῦνον πρέσβι ἐνδεθι ἦθος,
ἢς ἀτάνδθε θανεῖν ἦδιον, ἢ ἐβιοῦν.

*Inuis alit peclus nostrum spes viuuda: qua si
Destituar, durum est viuere, malo mori.*

Quid manibus mortis teia refracta geris.] Ammian. Marcell. lib. 31. Spes etiam in morib;

quo loci de bello planè cruento & misero aduersus Germanos agit: & cum omnia cætorum corporibus opplerètur, iacebant inter eos quidam semianimes spem vitæ inaniter vsurpando Ita planè Tibullus:

Iam mala finissom letho, sed credula vitam

Spes fouet, & melius cras fore semper ais

Apollodorus Comicus huc respexit, cum ait non oportere animum abijcere eum cui aliquid aduersi ceciderit, sed semper expectandum esse melius.

ὄυδέ ποτ' ἀθυμείν τὸν κακῶς πρέσβοντα δεῖ

ἄδρες τα βελτίω δὲ παροδοκῆν αἰεῖ.

præcido sepulcris] Præcidere hîc amputare vel denegare significat: & dicimus, spem alicuius rei præcidere, id est, auferre, siue præcludere, vt apud Ciceron. 2. Verr.

Præcidere.

Cur in dolioli, &c.] Ignauia hæc nota esse potest. Nam ferè dum speramus; desidemus: sed malim hoc ad fabulam referri, quam tradit Hesiodus de Pandora, principio fermè libri, qui ἔργα καὶ ἡμέραι inscribitur. Hæc enim pyxidè omnibus malis refertam cùm aperuisset, innumerabilia calamitatum genera tum primùm homines inuasèrunt, vna tantum spe in dolij labris remanente, id est, in ipsius ore pyxidîs consistente. Sic enim Hesiodus:

*Locus ex
Hesiodo.*

ἀλλὰ γυνὴ χεῖρεσι πίθει μέγα πῶμ' ἀρελῦσα
ἐσκέδασ', ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ.
μένη δ' αὐτόθι ἐλπίς ἐν ἀργήκοισι δόμοισι
ἐνδὸν ἔμμενε πίθει ὑπὸ χεῖλεσιν, ἐδὲ θύραζ
ἐξέπη. hoc est, — tegmen ab urna

Dum Pandora leuat, totum exiliere per orbem

Curarum infestæ effigies: Spes sola remansit

Inuis, & è labris ima sub partiore sedis.

Origenes aduersus Celsum lib. 4. hanc ridet fabulam. Ridiculum, inquit, est quod de doliolo dicitur, quòd olim viuerent homines absque malis, & graui dolore, & morbis molestioribus, quæ Parca mortalibus dederant: sed femina manibus magnum dolij operculum auferens, diffudit hominibus, &

Pandora. curas atroces partita est. sola autem ibi Spes in tutissimis domibus intus relicta est sub dolij labris, nec extrà euolauit. Hæc Origen. Mythologi tamen, Pandoram ad humanum corpus referunt, femineo nomine expressum, quod carnis imbecillitas minimo exsolui potest.

Aserai ut docuit, &c.] Hesiodus ab Asera Bœotia vico. Virgil. 6. Ecloga:

— hos tibi dant calamos, en accipe, Musa,

Asero quos antè seni. —

Quæ tibi adest volucris? cornix.] Quod vocem edat Cras, Cras, cornix Spei adiungitur.

Oscen.

Oscen.] Oscen auis dicebatur olim ab Auguribus, quod ore auspiciam faceret, ait Varro.

Locus ex Suetonio.

Est bene cum nequeat, &c.] Videtur hoc imitatus, & quidem mutuatus ex Suetonij Domitiano, ubi agitur de Cornice, quæ paucis ante Imperatoris mortem diebus dicitur edidisse illud: ἔσαι πάντα χαλῶς. quod ostentum sic est aliquis interpretatus, ait ipse Suetonius:

Nuper Tarpeio quæ sedit culmine cornix,

Est bene, non potuit dicere, dixit, erit.

Bonus Euentus.

Qui comites? bonus Euentus, &c.] Duo hi Spei comites vana quædam phantasmata ingerunt, ne plus tædij adferat expectatio, quàm ferre queant miseri mortales. Boni Euentus simulachrum dexterâ pateram, sinistrâ spicam ac papauer tenens, sculptum Romæ fuisse scribit Plin. libro 34. cap. 8. & 36. cap. 5. Boni Euentus, & Bonæ fortunæ simulachra in Capitolio ex Praxitelis operibus. Gyrard. Syntagm. 1.

Boni Euentus imago.

Bonus euentus.] Legi de veteri numismate Imperatoris Titi ubi quoddam simulachrum fuit BONI EVENTVS AVGVSTI, dextra paterâ, sinistra papauera tenens vt apud Plin. Et in Seueri numo eadem boni euentus spectatur effigies, figura stolata, stante dextra pateram cum frugibus, sinistra spicam & papauer tenente.

Spes vigilis somnia.

Vigilum somnia vana vocant.] Plato dicebat τὰς ἐπιθας ἐρηγορότων ἀνθρώπων ονειροῖς εἶναι. quod videtur allusisse Marq in Bucolic.

— an qui amant ipsi sibi somnia fingunt?

Non enim est qui verbis possit facilè consequi, quàm varias in animo patiantur imaginationes, qui vehementer aliquid sperant. Atque his inanibus simulachris perinde afficiuntur, ac semet oblectant, vt si iam tenerent quæ sibi pollicentur.

Vigilum somnia vana.] Pindarus Olymp. 12.

— αἶμα μὲν αὐδ' ἄν
 πόλλ' ἄνω, τὰ δ' αὖ κέτω
 ἴδ' ἴδ' ἢ μεταμόνια τέμνοι-
 σαι, πολὺν δ' οὐτ' ἐλπίδες.

id est.

Spes etenim mortalium, multa sursum, deinde verò deorsum
 vana mendacia secantes volutant.

scelerum Rhamnusia vindex, &c.] Quælibet enim sperare, nō
 est cuiuslibet. Itaque præcipuè illud animo fixum hæreat, Ne
 quid nimis. Fortunæ, vt naturæ noscenda est mensura sua,
 nec verò sapiunt qui altiùs spirant, plusque animi gerunt,
 quàm virium habeant.

In dies meliora.

EMBLEMA XLV.

ROSTRA nouo mihi setigeri suis obtulit anno,
 Hacque cliens ventri xenia, dixit, habe.
 Progreditur semper nec retrò respicit unquam,
 Gramina cùm pando proruit ore vorax.
 Cura viris eadem est, ne spes sublapsa retrorsum
 Cedat; & vt melius sit, quod & ulterius.

Rusticus quidam Alciati vicinus Kalendis Ianuariis porcinum caput pro strenis obtulit. Hinc sibi Emblematis argumentum nactus Alciatus, ex natura suis (qui dum si aliquas ore reflexo colligit, semper ulterius progrediens, nunquã retrò aspicit) nempè vt nihil procrastinando meliora sequamur, neque temporis aliquam particulam sinamus effue-

Vltima
 porci.

te, quod non pertineat ad aliquem progressum, & rei melius gerendæ occasionem. Alludit autem ad extremum (vt ne in minutulis etiam otiosum deprehendas) ad symbolum Caroli V. Imperatoris, quod est V L T E R I V S.

Quid si hoc referamus ad studij Philosophici assiduitatem, vt Plutarchus facit disputatione de profectu morum? Sic enim ille: *ὅτι πῶς φιλοσοφῆν οὐκ ἔστι ληγέσις διάλειμμα προκοπῆς, ἐδὲ σπριγμός:*

Symbolum
Caroli
Quinti
Imp.

In philosophando & virtutis itinere nulla est cessatio, nulla perpetui progressus intermissio. Contrà, miserè & nonnunquam improbè desipiunt qui suis ita malè rebus prospiciunt, vt quo magis ætate prouehuntur, peiores euadunt, sicuti Menedemus permultos Athenas, studiorum causa, proficisci dicebat, principio sapientes, deinde philosophos, postea reteres, tandem idiotas. Qui itaque se meliorem in dies facit, quasi seipsum vincit: qui in deterius abit, vinci se ignauè permittit: quod Plato 1. De legib. ait esse turpissimum: *ἢ πῶς οὐτὸν ὑφ' ἐαυτοῦ πάντων ἀχριστόν τε ἄμα καὶ κχιριστόν.*

In varijs Cassiodori formulis multa sunt quibus hic locus commodè potest exornari. Alacriter, ait, iucumbendum est inchoatis, eum iam expectatur aliquid quo nos profecisse gaudeamus. Spes enim efficiendi laboris tedium adimit: magnùmque illicium ac incitamentum, si nobis persuadeamus id perfectum iri quod percupimus. Idem 8. lib. Natura ipsa boni adhibita perseuerantia præliatur: quia minus est si quæ laude digna indicantur incipiamus, quam quod consultò est inceptum persequamur.

Incepta
constanter
perficienda

Rostranoua.] Rostrum non modò de auibus, sed & de alijs animantibus dicitur.

cliens.] litigator, qui patronum sequitur, vt ab eo defendatur iudicio.

Appendix.

Sententiam hanc, In dies meliora, videtur attigisse Tullius 2. de legib. Ego animi pendere soleo, ait, cum quid orsus traducor aliò; neque tam facile interrupta contexo, quam absoluo instituta. Non abludit Corn. Tacitus initio libri de Oratorib. Huius libri editionem maturavi, vt dimissa priorè cura huic nouæ cogitationi toto pectore incumbam. Hæc ille. Pertinet hoc præceptum ad sedulos & diligentes, qui semper in melius proficiunt, non procrastinantur, nõ differunt, neque moras nectunt, & diutiùs consultando sibi mera somnia fingunt: desident interea, spæque vana sese la-

stant, vt ille apud Martialem qui se nunc caussidicum, nunc se Rhetora fingeret, aut speraret nescio quid, nunquã tamen se proucheret: inani certè ac supina cogitatione, imò vãcordia planè delira. Nam, quod Seneca epist. 3. Inter cætera mala hoc habet proprium stultitiã, semper incipit viuere. Ad id traduci potest quod Senec. disputat de Benefic. lib. 2. c. 16. quò loci ait, vitam semper inchoare, molestum: Idem ad fin. epist. 69. & pulchrè paulo antè epist. 63. Non inconcinne illud Horatij,

—— *viuendi rectè qui prorogat horam*

Rusticus exspectat dum defluat annis ——

Certè ne pluribus, puto generali sententia emblematis, intelligi *τὴν Δυσπρίαν*, hoc est felicem diei successum, qua voce Cicero vsus ad Atticum 9. Contrarium est adagiumi Mandrabuli in morem res succedit: cui conuenit illud Maronis 1. Georgic.

—— *Omnia satis in peius ruere.*

Xenia dixit, habe.] de voce *xeniorum*, dicitur in sequentibus melius. Hic intellige strenas, amicorum donaria, quæ Kalend. Ianuarij vtrò, citròque exhiberi solita. Ex L. Pomponio: pictoribus asside, si qua ventura est alia strena strenuè. Quo loco aduertimus strenam à strenuitate dici, vt apud Nonium. Iam quidem Kalendas anni auspices antiquitas sacrauit, quibus & strenæ donarentur. Qui mos à Tutio rege posteris transmissus, cum verbenas felicis arboris ex luco strenas noui anni auspices primùm accepisset, vt videre est apud Symmachum. quod argumentum iam inde fuit viris strenuis eas deberi, & ob virtutem elargiendas. Ex eo colligimus occasione munusculi à rustico cliète dati, artificem ingeniosum Alciatum, egregiam sententiam captasse, & rationem arripuisse philosophandi.

Illicitum non sperandum.

EMBLEMA XLVI.

S P E S *funal* & *Nemefis* nostris *alcaribus* *adfont*,
scilicet *ut* *speres* *non* *nisi* *quod* *liceat*.

R *Ectè* & *verè* *Pindarus* *Nem.8.*

κενᾶν δ' ἐλπιδων καυνον τέλ & :

vanæ *spei* *imbellis* *euentus.* *quò* *spectat* *Horatianum* *illud* *ex*
 4. *Carmin.*

Terræ *ambustus* *Phæron* *anaras*

Spes, & / c.

Meminius *in* *superiori* *Spem* *cum* *Nemefi* *vnâ* *expressam* *Spes* *cuius*
fuisse; *ex* *quo* *intelligi* *liceret,* *nihil* *nisi* *quod* *fas* *&* *iustum* *fit,* *Nemefis*
quod *que* *fieri* *facile* *possit,* *expectandum,* *sibi* *que,* *singèdum*

Cæsar
Borgia.

esse. Nam valdè est insolens & temerarium ambire quæ nequeas assequi, aut si assequaris, non tamen tueri aut seruare possis. Occurrit exemplum Cæsar̄is Borgiæ Valentinorum Ducis, qui audaciùs quàm aliquis aliùs eiusdem cōditionis, Imperij maiestatem sibi pollicitus, militaribus aliquot vexillis appingi curarat illud vulgo Italicò, *O Cæsar, ò nullo*, id est, *Aut Cæsar, aut nullus*: qui tandem morte misera interceptus, varicinij locum inuenit; sed non quæ spe magnifica sibi propofuerat. Itaque de eo sic Iulit Sannazariùs:

Aut nihil, aut Cæsar vult dici Borgia: quidvis,

Cùm simul et Cæsar possit, et esse nihil?

Idemquæ in eundem:

Omnia vincebas, sperabas omnia Cæsar:

Omnia deficiunt, incipis esse nihil.

Obiter aduertendum distichon Alciati vidèri è quopiam Græco expressum, sed ad imitationem effectum:

*ἐλπὶδα κ' νήμεσιν ὄννε δ' αἰετὸν ἐτεύξα,
τὼ μὲν ἰν' ἐλπίδης, τὼ δ' ἴνα μὲν ἐχῆς.*

Quod sic eleganter reddidit Politianus:

Spem simul et Nemesim posita dicat Eunus in ara,

Scilicet ut speres omnia, nil habeas.

Scriptit & in eandem sententiam lepidè ac doctè Marullas: qui quia proximè videtur accedere ad Alciati Emblemata, huc apponam:

Quanam hæc tam semper tam læta est? optima rerum

Spes bona, quæ lateri iuncta? potens Nemesis.

Dux magis, an comes est? vindex magis, unde duabus

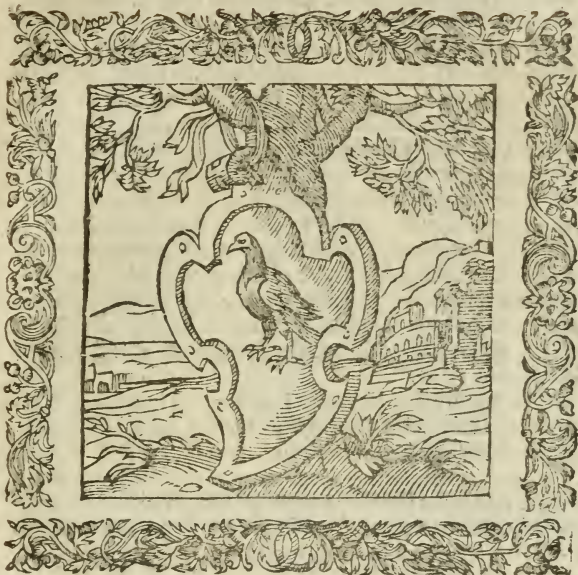
Templa eadem? speres nisi quod liceat.

Pudi-

Pudicitia.

EMBLEMA XLVII.

PORPHYRIO, domini si incestet in adibus vxor,
 Despondetque animum, praeque dolore perit.
 Abdita in arcanis naturæ est causa: sic index
 Sincera hæc volucris certa pudicitia.

Aelianus lib. 3. c. 43. de animalib. ait, Porphyrionem Porphyrionis avis natura mira muliebri pudicitia obseruatorem esse, matrisque-familiæ adulterium suspendio suo indicare. Quod Athenæus natura mira etiam commemorat Dipnosoph. libro 9. cap. 12. ex Polemonis lib. 5. eorum quæ ad Antigonum & Adæum scripsit, retulitque Leonicus in Var. hist. lib. 3. cap. 17. Aiunt itaque Porphyrionem domi educatum, mulieres quæ sunt sub viri

imperio, diligenter obseruare, cumque habere sensum ut ab adulterij actu praesens abhorreat. id enim si facinus perceptum, domino indicat non alio modo quam sibi vitam suffocatione, vel ut alij volunt suspendio adimendo. quam esse certissimam commissi adulterij notam aiunt. Huius rei causa est in abditis naturae arcanis: tantumque licet hinc colligere, quam turpe, quamque flagitiosum sit adulterium, cuius actu vel clanculario auicula se sponte vita priuet. Itaque quantum ad id argumentum pertinet, haec adhiberi auis potest pro certae & illibatae pudicitiae symbolo. Huius etiam naturae miraculi mentio est apud alios quosdam, sed neotericos, quorum studium & industriam laudo: sed veteres in primis habeo. Firmicus Maternus (quem ego aliam citavi, auctorem certe pium & doctum) scribit, a leone castissimo animali leonam feminam iugulari, quae cum pardo coierit. Apud Aristotelem & Plinium exempla quaedam alia leguntur, quibus eadem naturae verecundia ostenditur. Non est alienum quod Nouella 12. Iustinian. scribit, eos qui se polluunt nefario coitu, ea facere quae bruta rationis expertia detestantur. *οράτην ἀσεβήτε καὶ ἀνόσια, καὶ ποιαδτά γε ἐπιθυμῶν, ὅποια πολλὰ καὶ τῶν ἀλόγων ἀποσείεται ζώων.*

Incestus.

incester.] polluat se adulterio. Incestus, vel incestum, est flagitium in affines admissum. Non. Marcel. sed & pro quacunque libidinosa pollutione Seruius accepit. *κέσ* ⊕, pudoris cingulum, quo sponsae ornabantur, per translationem sumitur pro pudore ac legibus connubij. Hinc *ἀνίκεσον*, pro turpi flagitio Graeci accipiunt. Iurisconsulti incestum sumunt pro impudico, & turpitudinis flagitio in propinquos admissio, l. vii. D. de ritu. nupt.

Despondere animum.

despondetq; animum.] animum despondere, apud Ciceronem nusquam legi Budaeus opinatur: vltimum tamen eius loquendi formulae apud Varronem, Liuium, Columellam notat. apponit Plautin. id est Menæch. *Paser eius postquam perdidit puerum, animum despondit.*

Causa occulta.

Abdita in arcanis.] Causam occultam philosophi appellat. ut cum quaeritur, cur magnes ferrum? cur succinum palcam trahit? id in naturae arcanis esse dicunt.

n victoriam dolo paratam.

EMBLEMA XLVIII.

*AIACIS tumulum lacrymis ego perluo Virtus,
Heu misera albentes dilacerata comas!
Scilicet hoc restabat adhuc, ut indice Græco
Vincerer: & causa stet potiore dolus.*

Explicatur id agalma ab Eustathio ad Iliados Homericæ Fons Em-
blematis.
6. citaturque à Porphyrio alicubi. Quod epigramma tribu-
tum Virtuti, conditionem suam deploranti, mutatum fuisse à Mnasilca Sicyonio, & in Voluptatem conuersum, ex al-
tero factum de Aiace, me admonuit doctissimus Camerari-
us. Hoc ex 3. Epigrammatôn Græcorû sumptum. est enim
tetraſtichon Aſclepiadis,

*ἂ δ' ἐγὼ εἰ τλάμωι ἀρετῆ ὡς εἰ τῷ κέρειμαι
ἔιατ' ὅ τῳ βῶ κέρει μῶνα πλοκάμωις,*

δυμὸν ἄχθ' ἀμεγάλῳ βεβολημῆσ' ἔνεκ' ἀχαιῶν
 ἃ δολόφρων ἀπάτα, κρείσσον ἐμὸ κέκριται. id est,

Dilacerata comas, visum miserabilis eheu

Consideo ad cineres hic Telamoniadae,

Ista dolore graui mihi quòd frans callida quondam

Iudicibus Grauis antè locatè fuit.

*Virtutem
 lugere quid.*

Protopopœia est Virtutis ad Aiacis tumulum insidentis, & magna lachrymarum copia eiulantis, propterea quòd iniuste lata sit à Græcis iudicibus sententia de armis Achillis Vlyssi, non autem Aiaci, cui debebantur, adiudicatis. Quo intelligi datur, quosdam viros bonos plerumque iniquorum iudicium decretis angere, & iniuste de suo iure deturbari; nullis tamen condolentibus aut opem vel consilium praestantibus. Eiusdem omnino argumenti sequitur eodem 3. lib. Epigramma nomine Antipatri, ex quo liquet Aiacis tumulum fuisse in litore Rhetæo, vt etiam Q. Calaber: sed fuisse prope Sigæum Troiæ promontorium ponit Plinius lib. 5. cap. 30. & Sozomen. histor. tripart. cap. 18. lib. 2.

dilacerata comas.] Signum doloris grauissimi. Sic Ouid. de Tibulli morte: *Veni inornatas dilacerata comas.* Æschili scholiastes ἐν πέρσαις: *συνήδης γὰρ τοῖς θρηνησὶ τίλλει τὰς ἐαυτῆς τρίχας.* Porro Alciat. imitatus est Ouidian. hoc 4. de Ponto, 13. *Venit ad albentes illabefacta comas.*

Agamemnon.

iudice Græco] id est, Agamemnone, quem prauum Atridem vocat Aufon. in Epitaphio Aiacis, quod etiam huc non male referri potuisset. Vide num alludat ad Prouerb. Græca fides. Sed is postremo locus mihi videtur altiore quadam consideratione indigere. nam cum dicit, *hoc restabat adhuc, vt iudice Græco Vincere*, rem exaggerat ipsa Virtus lachrymarum plena, à iudicis persona. Est enim indignissimum, virtutum à Græcis ipsis, à quibus id omnium minimè fuit expectandum, eiectionem, oppressam ac desertam fuisse. sunt enim Græci sapientie nomine commendati, quo etiam cæteris aliis nationibus præluceant. Atqui si id à Barbaris profectum esset, ferendum quidem aut ridendum denique fuerat. E multis quæ occurrunt locis ad id illustrandum, apponam vnum aut alterum ex M. Tullio: quibus clarorum virorum beneque de repub. meritorum casus miseròs & indignam fortunam cõqueritur. Sic pro Sextio: *Hæc audiuius de clarissimorum virorum consilijs & factis: hæc accepimus, hæc legimus. neque eos in laude positos videmus, qui incitarunt aliquando populi animos ad*

seditionem, aut qui largitione cæcarunt mentes imperitorū, aut qui fortes & claros viros, & bene de Repub. meritos in inuidiam aliquam vocauerunt: leues hoc semper nostri homines, & audaces, & malos, & perniciosos ciues putauerunt. at verò qui horum impetus & conatus represserunt, qui auctoritate, qui fide, qui constantia, qui magnitudine animi cōsilijs audacium restiterunt: ij graues, ij principes, ij duces, ij auctores, huius dignitatis atq; imperij semper habiti sunt. At ne quis ex nostro, aut aliquorum præterea casu hanc vitæ viam pertimescat; vnus in hac ciuitate, quem quidem ego possum dicere, præclare vir de Republ. meritus, L. Opimius indignissimè concidit, cuius monumentum celeberrimum in foro, sepulchrum desertum in littore Dyrhachino relictum est, &c. Idem 1. de Oratore, vbi agit de Rutilij causa, qui C. Marij Proconsul à publicanorum iniurijs Asiam defenderat, inuisus equestri ordini, penes quem iudicia tūc erant, in exilium pulsus est damnatus repetundarum. Sic itaque Cicero: Cūm esset ille vir exemplum, vt scitis, innocentia, cumq; ue illo nemo neque integrior esset in ciuitate neque sanctior, non modò supplex iudicibus esse noluit, sed ne ornariū quidem aut liberius causam dici suam, quam simplex ratio veritatis ferebat. Et post: nunc talis vir amissus est, dum causa ita dicitur, vt si in illa commētitia Platonis ciuitate res ageretur, nemo ingemuit, neque inelamauit patronorum; nihil cuiquam doluit: nemo est questus: nemo Rempub. implorauit; nemo supplicauit. Cæterum nescio an conferre huic possim opportunè adag. quo dicitur bonos viros esse lachrymabiles; faciles enim sunt ad misericordiā viri boni pijque: vt de Heraclito palàm est. sic Æneas Virgil. fatur lachrymans. Dido, contra, duritiem eidem exprobrans in 4.

Num fletu ingemuit nostro? num lūmina flexit?

Et Horat. in Odis Plutonem illachrymabilem facit:

Non si trecentis quotquot eunt dies.

Amice, places illachrymabilem Plutona.

Nolim prætermissum quod notatur à scholiastis quibusdam, Aiacem (de quo hīc) nominatum ab *ai*, *ai*, heu, heu, nota dolentis, seu lamentantis particula, & *ai* *ai* *ai* lamentari est.

Appendix.

Ex ea certè perpulchra thesi possumus & alias quasdam à re non alienas subijcere id primum ex D. Hieronymo, ad Iulianum: Difficile est pressam in malis innocentiam non dolere,

& in hoc ipso, fide non periclitari, quia videat se iniuste sustinere quod patiatur. Sed hoc grauius, quod putetur indignū, iniurias proficisci, vnde nasci iura debeant, vt in L. meminerint, C. vnde vi. Illud adiiciendum putamus, ne quid ad illustrandam materiam præteruolet. Gestum lamentantis expressit Lucan. lib. 2. in Martia matrona,

— postquam condidit vnā

Supremos cineres, miserando concita vultu,
Effusas laniata comas, concussaq; pectus,
Verberibus crebris, cineretsq; ingesta sepulchri,
Non aliter placitura viro.

Cum hac statua Virtutis ciulantis confero illud Horatij ad Augustum, i. epist. lib. 2.

Romulus & Liber pater, Et cum Castore Pollux,
Post ingentia facta, Deorum in templa recepti:
Plorauere suis non respondere fauorem
Optatum meritis.

Placet illud Petronij satyrico,

Pellitur à populo victus Cato, tristior ille
Qui vicit, fascesque pudet rapuisse Catoni:
Námque hoc dedecus est populi, morúmque ruina:
Non homo pulsus erat, sed in vno victa potestas,
Romanúmque decus, quare iam perdita Roma,
Ipsa sui merces erat, Et sine vindice præda.

In fraudulentos.

EMBLEMA XLIX.

PARVA lacerta atris stellatus corpora guttis
 Stellio, qui latebras, & caua busta colit,
 Inuidia, praeuque doli fert symbola pictus.

Heu nimium nuribus cognita Zelotypis!
 Nam turpi obtegitur faciem lentigine quisquis,
 Sit quibus immersus stellio, uina bibat.
 Hinc vindicta frequens decepta pellice uino,
 Quam forma amisso flore relinquit amans.

PLinus lib. 29. cap. 4. tradit è stellionibus malum medi- Stellio.
 camentum fieri. Nam, inquit, cum stellio immortalis est
 uino, eorū qui biberint, faciem lentigine obducit. Ob hoc in

*Crimen
stellionatus.*

vnguento necant eum, insidiantes pellicum formæ. Alciatus lib. 1. Parergôn, cap. 46. Crimen stellionatus nomen sumpsit à stellione lacerta stellata: quod animal malè apud veteres audijs siue quia inuidum (cùm enim eodem, quo anguis modo pellè exuat, eam confestim deuorat; tanquã utilè esse pro comitialis morbi remedio norit, idcircoq; hominibus præripiat, vt Plinius lib. 8. cap. 31. attestatur) siue quòd ex eo malum medicamentũ fiat, quo mulieres decipiuntur. Nã cùm mortuus est in vino, faciem eorũ qui biberint lentigine obducit: ob hoc in vnguento eum necant, si quæ mulieres pellicum formæ insidiantur. quã ex causa verisimile est primò pròditum id iudicium: an quia in id animal versus sit, vt canit Guid. Metamorph. 5.

— *duri puer oris, & audax?*
vnde & impudentiæ est symbolum, Græcèque dicitur ἀσκήλατος, quia sit ἀσκέλης τῆς ἀφῆς, cōtactu asper & durus. Hæc Alciat. noster. Sanè idem Plinius lib. 30. cap. 10. nullum esse animal dicit ex opinione communi, quod fraudulentius inuideat homini: indèque stellionum nomen in maledictum translatum ferunt. Plerique volunt stelliones eosdem esse ac tarantulas, quos Græci ἀναλκῶται nominant. Quia verò ex proximo Alciati loco meminerimus criminis stellionatus, de

*Stellionatus
crimen.*

eo hæc pauca obiter: Stellionatus ijs obijcitur qui aliquid dolo fecerint: & vbicunque nomen proprium deficit criminis, stellionatus obijcitur, ait Vlpian. Locum autem præcipuè habet in eo qui rem fortè alij obligatam dissimulata obligatione per calliditatem distraxerit: sed & in eo qui merces supposuerit, vel corruerit, quiq; imposturam fecerit, pœna stellionatus nulla est à legibus constituta, quia nec legitimum crimen est. Cæterum & hoc aduertendum, vt auctoris mentem apertius aperiamus, in plerisque animantibus certas quasdam notas esse malignitatis à natura inditas, vt caueamus ne quid inde noxæ damnive contrahamus.

*Nota mali-
gnitatis.*

Vulgò enim fertur cauendum esse ab ijs qui notis quibusdam insignesunt. Diciturque non rarò eum qui pedibus claudicat, & animi quadam claudicare parte; quiq; gibbo sit deformatus aut struma, aut aliquo generis eiusdem vitio, cæteris infestiorẽ esse, & magis versipellem; si quid tamen vulgari hominum opinioni dandum: Vitiosum corpus vitiosæ naturæ imaginem esse. Quod Homerus in suo Therpite cõfirmavit, qui vt deformior erat, ita etiam turpior, loquacior, & seditiosior describitur.

Sic Cicero pro Roscio Comœda cauillatur Fannium Charream ex habitu corporis. Nónne ipsum caput, & supercilia illa penitus abrafa olere malitiam, & clamitare calliditatem videntur? nónne ab imis vnguibus vsque ad verticem summum (si quam coniecturam affert homini tacita corporis figura) ex fraude, fallacijs, mendacijs constare totus videtur? qui idcirco capite & supercilijs semper est rasis, ne pilum vllũ viri boni habere dicatur. Lusit eodẽ penè schemate Martialis in Zoilum:

Crine ruber, niger ore, breuis pede, lumine luscus

Rem magnam prestas Zoile, si bonus es.

stellatus corpora guttis Stellio.] Virg. 4. Georg.

— sepe ignotus adedit

Stellio lucifugis congesta cubilia blattis.

Ouid. 5. Metamorph.

— latebrãsque petit, aptumque colori

Nomen habet varijs stellatus corpora guttis.

Huc referam nõ inuitus doctissimi viri Turnebi carmina de Stellionis eadem animaduersione, ex Epithalamio Francisci Valesij: hæc enim:

Sic quæ pellicibus nuptæ insidiantur avaris,

Quas forma plus esse dolent, medicata propinant

Pocula, guttata lentigine stellio quæ tu

Insicis, ut vario signetur tergo vultus

Discolor & maculis lineescant ora subortis.

& caua busta colit.] Ouid. 3. Amor. 8. eleg.

Mors tamen à templis in caua busta trahet.

prauique doli.] doli mali, quem Seruius definit machinationem quandam alterius decipiendi causa, cum aliud simulatur; aliud agitur. Labeo autem omnem fallaciam, calliditatem, machinationem ad circumueniendum & decipiendum alterum adhibitam, censetque sine dolo malo aliud agi posse, aliud simulari.

*Dolus
malus.*

Zelotypis.] Ζήλ. ☉, æmulatio seu inuidentia; πόνος, forma, Zelotypus.

Hinc mulier zelotypa, quæ formæ alienæ inuidet. Ea zelotypiæ opinio permultis mulieribus animum dedit viros quoquo modo tollendi de medio, vt hoc etiam adjiciam præter rem. Nam Cic. 2. de offic. refert Alexandrum Phereum ab uxore interfectum propter pellicatus suspicionem. Sic Antoninum Verum Lucilla: Lemniæ viros omnes vna excepta interfecerunt; & Demetrius Antigoni filius, Nicanor, alijque

à suis feminis interempti. Deniq; cùm omnia peruestigaris,
collige tecum, quòd vindicta nemo magis gaudet quam fe-
mina. Guid. 2. artis,

Sed neque fulvus aper modica tam seuus in ira est,

Fulmineo rapidos dum rotat ore canes,

Femina quàm socij deprensa pellice lecti

Ardet, Et in vultu pignora mentis habet.

In ferrum flammamq; ruit, positoq; decore

Fertur, ut Aonij cornibus icta dei.

Lentigo.

lentigine.] Lentigo, macula subrufa, aut nigricans in facie
aut manibus ad lentis similitudinem.

Pellex.

pellice.] Pellex, quasi *παλλάξ ἢ παλλακίς*, ait Gell. lib. 4.
cap. 3. vel à pellendo, quòd vxorem legitimam è thalamo
pellat, vel quòd virum pelliciat. Paulus in l. 144. de verb. si-
gnif. Digestis, ex Masurij Sabini sententia, pellicem pro ea
sumit quæ citra matrimonium cum aliquo cõsuescat, domi-
que retineatur: additque vulgò sic accipi, quæ cum eo se mis-
ceat cui sit vxor. Cæterum an admittere ausim distinctionem
Iurisconsulti in dicta lege, inter pellicem, amicam, concu-
binam nondum satis liquet. Sed præstat audire Demosthe-
nem oratione aduersus Nearam, egregiè nomina τῆς παλ-
λακῆς, τῆς ἑταίρας, καὶ τῆς γυναικὸς distinguentem: ait
enim τὰς μὲν ἑταίρας ἡδονῆς ἕνεκ' ἔχουσαν, τὰς δὲ παλλακίς
τῆς καθ' ἡμέραν δευροπέρας τὸ σῶμα τῆς, τὰς δὲ γυναικας τοῦ
παιδοποιεῖν δευροπέρας, καὶ τῆς ἕνδον οὐλακαπίσω ἔχειν. Ami-
cas habemus voluptatis causa: pellices seu concubinas famu-
litiij & curæ quotidianæ gratia corporis vtimur: vxores autē
ducimus vt legitimos tollamus liberos, fidamq; rei fami-
liaris custodiam habeamus.

Appendix.

In fraudulentos multa θεστικῶς congeri possint, vt illud
Tullianum pro Comædo Roscio: Æquè perfidiosum ac ne-
farium est fidem frangere, quæ vitam continet, & pupillum
fraudare, qui in tutelam peruenit: & socium fallere, qui in
negotio se coniunxit Plin. Secundus: fides improborum le-
uis: & tam infida quàm ipsi. In anthologia Græcorum hoc
circumfertur:

Οὐκ ἔτιωσ βλάβη μιστῖν ὁ λέγων ἀδαράντῃ,

ἄσπερ ὁ πῶν καθαρόν ἰσδομένη φιλίω.

τὸν μὲν γὰρ μιστῶν τα προειδότες διτρεπόμεθα,

τὸν δὲ λέγοντα φιλεῖν, ἢ προφυλασσόμεθα.

ἐκθρόν ἐγὼ κείνον κρίνω βαρῶν ὅς ποτε λάθρη
 πῶς ἀπὸ τῆς φιλίας πῆσιν ἔχων ἀδικεῖ.

scilicet amicum simulatum declinare non possumus: eum
 qui apertè nobiscum exercet inimicitias vitare non ita ægrè
 possumus. Et quid homine subdolo & duplici potest esse
 perniciosius? Seneca Tragic. Hypolito in fallaces, & simula-
 tores,

*Vbi vultus ille, & ficta maiestas viri,
 Atque habitus horrens, prisca, & antiqua appetens,
 Morumq; senium triste, & aspectu graue?
 O vita fallax, abditos sensus geris,
 Animisq; pulcræ turbidæ faciem induis,
 Pudor impudentem celas, audacem quies:
 Pietas nefandum vera, fallaces probant,
 Simulantq; molles dora —*

Potes huc adijcere exempli causa, quod Marcellin. Ammian.
 lib. 15. initio, & de Mercurio, perfidissimo assentatore, ibi-
 dem,

Dolus in suos.

EMBLEMA I.

ALTILIS allectator anas, & carula pennis,
 Assueta ad dominos ire redire suos,
 Congeneres cernens volitare per aera turmas,
 Garrit, in illarum se recipit quæ gregem,
 Prætensa incautas donec sub retia ducat:
 Obstrepitant capta, conscia ac ipsa silet.
 Perfida cognato se sanguine polluit ales,
 Officiosa aliis, exitiosa suis.

HAc similitudine (cuius facile subintelligitur apodosis)
 proditorum animû fraudulentû apertè arguit: qui cûm
 animo esse amico ac beneuolo sese profiteantur, vt incautis &

Improuidis faciliùs imponant, eò sanè nocentiores, quò ver-
 futiores, habendi sunt. Sic enim plerùmque infontes & mini-
 mè malos homines in ignota discrimina, vel ad extremum
 vsque vitæ periculum adducant, sed potissimùm cùm vel vitæ
 consuetudine, & familiaritate, aut etiam obsequij aliqua spe-
 cie fucata eos tenent irretitos, nodisq̃ue tam tenacibus illi-
 gatos, vt sese hinc nequeant extricare. quo de genere sunt ve-
 spertiliones quidam, & sceleratissimi sycophantæ (quorum
 numerus quantum his temporibus accreuerit, dici non po-
 test) qui viros inculpatæ vitæ, simplices planè, & ab omni fu-
 co alienos, in discrimen & præcipitium trahunt; nullumq̃ue
 non mouent lapidè, vt, quod est in prouerbio, in laqueos in-
 ducant: quàm ad rem cuniculis quibusdam vtuntur, cùm im-
 pingunt nomen detestandi sortilegij, vel etiam hæreseos, aut
 sectæ alicuius, vt securiùs magisq̃ue impunè oniculam, id est
 hominem simplicem, ab omni crimine tam scelesto, tamq̃ue
 abominando alienissimū mactent, vel vertè quocunq̃ue tan-
 dem modo exterminent; sic vt insons ille misellus hac asper-
 sus labe (tametsi toto vitæ tempore virtuti pietatiq̃ue nomē
 dederit) humanæ societatis perniciēs, & pestis habeatur ab
 imperita multitudine, quæ vt in vitium plus quàm liceat, cre-
 dula, ita ob inconstantiam maximam, quæ illi familiaris est,
 ad virtutes ipsas inuertendum prompta & parata sit, vt, quod
 ait Flaccus, sincerum auidè cupiat vas incrustare. Sed vt pau-
 cis contraham, hoc genus hominum vt exitialius & magis
 auersandum, sic & præter cæteros alios in quos leges solent
 animaduertere, dignissimum qui in exteris terras ablegètur,
 aut certè vt calumniatores merita pœna afficiantur. Quod
 enim vnice docuit optima illa omnium magistra natura, hi
 tollunt, & improbitate iniquiore labefactant, nimirùm vbi
 contra suum sanguinem insidiantur, & in animas suas fraudè
 moliantur, vt loquitur Solomon. Id totum tamen torqueri
 melius fortasse potest in patriæ proditores, quales fuere οἱ ἐπι-
 λιπτιζοντες apud Græcos, apud Olynthios Lathenes. Ta-
 lis fuit Metius ille Suffetius dux Albanorum, pugnæ deser-
 tor in bello Romanorum aduersus Albanos, qui suæ proditi-
 onis pœnas dedit, ab equis discerptus, vt lib. 1. Lilius
 memorat.

Altilis alleſtator anas. Anatem à natandi assiduitate dictam *Anas*
 vult Varro, 5. De ling. Lat. Altilis, quòd alatur domi, vel ruri,
 vt gallinæ, &c. Alleſtator porrò ab alliciendo. Legi alicubi

morem esse aucupibus exoculatam columbam in reti colligare, quæ strepitu ceteras columbas ad se pelliciat. ea dicitur *παλδ'ρια* à *παλδ'ρι*, quod est decipere, seducere, in laqueum allicere. Sed audiamus ipsum Alciatum, qui ea de re sic lib. Parerg. 9. cap. 11. Plaut. in Milite, Paleutrio nomen veteratori impostorique seruo conueniens. vnde & *παλδ'ριας*, quasi allectrices aues Aristoteli lib. De hist. animal. 9. turtures vel columbæ, quæ aluntur, vt aucupes alias alliciant, eósq; ad congeneres capiendos adiuuent. quod & in coturnicibus fieri consuevit, itémque anatibus, de quibus (est enim aucupij genus valde iucundum) nos quandoque carmine sic lusimus:

Altilis allecator anas, & carula pennas, &c. Hæc Alciatus.

ire redire.] *ire*, pro *abire*, vt alludat ad verba Iustiniani in §. Ceruorum quoque, De rer. diuisione, in Institut. in sylvam *ire* & *redire* solent. & paulopòst: In ijs animalib. quæ ex consuetudine *abire* & *redire* solent. Martialis 12. lib. epigramm.

Atque inter mensas ire, redire suas.

Garrire.

garrit.] *Garrire*, quasi ineptè strepere, Nonius. & proprium esse auium quidam putant.

Maledicentia.

EMBLEMA LI.

ARCHILOCHI tumulo insculptas de marmore vespas
 . Esse ferunt, linguæ certæ sigilla mala.

Vespæ tumulo affixæ Archilochi, linguæ malæ petulantiam effrenæ arguunt: hæ enim rauçæ sunt & mordaces, sed nullam ab ijs neque oblectationem, neque fructum cõparare possis, vti nec à maledicis aut mordacibus expectare quicquam præter aculeum debes. Sub Archilochi nomine, intelligitur scriptor quiuis, insolita quadam verborum petulantia & mordacitate alios insectans: in quo tamen neque curam, neque eruditionẽ possis deprehendere: sed hoc tantũ notus, quòd audaciã in obtreçtãdo maluerit ostentare, tamq; prauè innotescere, quã stare gratis, & cum silentio, vt loquitur Martialis. Fuit verò hic Archilochus Poëta Lacedæmonius,

Maledicentia nota.

Scriptor maledicæ.

vel Parius, vt alij volunt, qui Lycamben focerum tam atrocibus & virulentis carminibus infectatus est, vt eum adegerit ad laqueum. Hinc prouerb. Archilochia edicta pro contumeliosis & mordacibus. & Archilochi patria, pro maledicis: & Archilochum terere, pro eo quod est, maledicentia delectari. Quò pertinet Archilochi epitaphium ex 3. Epigramm. Græcorum lib.

Σῆμα τὸ δ' ἀρχιλόχου ᾧ ἀπὸ νπιον, ὃς ποτε πικρῶς
μῆσαν ἐχιδναίῳ πρῶτ' ἔβαλε χόλω.
αἰμάξας ἐλικῶνα τὸν ἡμέρον, οἷδε λυγρὰ μῆθε
μυρόμυθ' ἑισῶν ἄμματα θυγατέρων.
ἠρέμα δὴ ᾧ ἀμφὸν ὀδοιπόρε, μὴ πτε τῶδε
κινήσης τὺμβῶ σφῆκας ἐφερομένους.

Archilochus iacet hoc in littore tectus, amara

Cuius vipereo carmina felle madent.

Sanguine fœdauit Musarum Heliconæ, Lycambes

Luzet natarum turpia lora trium.

Ἠοῦς ἀβι ταιτὲ, ἰρριτὸς νε φορτὲ κραβρονες,

Illius in tumulo quos habitare vides.

Pindar. 2. Pyth. ait se nolle conuicio aliquo Ixionem afficere, quòd Archilochus conuicia non bene cesserint. Sic ille:

— ἐμὲ δὲ χρεῶν

φεύγειν δαίχ' ἀδινόν, κακαγορίαν.

εἶδον γὰρ ἐκὰς ἐὼν, τὰ πολ-

λ' ἐν ἀμαχανίᾳ

φογερόν ἀρχιλόχον βαρυλό-

γοίς ἐχθεσι παινόμενον. id est,

Me autem oportet effugere morsum imbellem & impotentem, maledicentiam nempe. Vidi enim iam olim multa in egestate positum conuiciatorem Archilochum, infensis obtreectationibus enutritum, & quasi pinguem factum. Antisthenes dicebat Diogenem vespis esse similem. Vespis enim non magnum esse alarum strepitum, aculeum autem acutissimum. Dion oratione 8. & Stobæus Sermion. II.

Vespe ob-
spectatores.

[*certa sigilla.*] quæ sunt symbola certæque notæ hominis intemperanter lingua abutentis, vt qui maledicentissimus fuerit.

Appendix.

Lubet attexere cenotaphium Laurentij Vallæ, mordaci effectum stilo, vt mordax ille fuit in scriptis penè omnibus æsceditis,

Venit ad infernas postquam Laurentius aedes:

Si quæris quid agat: nunc quoque mordet hamum.

Mordacius fuit Aretini virulenti ac pestiferi scriptoris Italiae epicedium, lingua Etrusca primò cōscriptum, hoc fere sensu: Iacere Aretini mortiferum virus summis Monarchis, & Pontificibus oblocutum: De Deo nihil, quia non nosset Deū. Et videmus, ferréque ac pati cogimur moriones quosdam ineptulos in hac nostra vniuersi schola, qui nihil aliud pensi habere videantur, quàm vt stilo, confodiant quoscumque vel rei literariæ principes, seque ex ea obtrectandi licentia palmarium quærere. Infelix hominum genus qui grunitu porcos, latratu canes, ruditu asellos malunt æmulari, suamque pruriginem, ac scabiem prodere, quàm intra fores Musarum τὰς ἀφθόγυς se continere.

At quis labores notus esse tam præuè,

Qui stare gratis cum silentio possit?

ait ille.

T

In receptatores ficariorum.

EMBLEMA LII.

LATRONVM, furumque manus tibi, Scaua, per urbē
 It comes, & diris cuncta cohors gladijs:
 Atque ita te mentis generosum prodige, censes,
 Quòd tua romplures allicit olla malos.
 En nouus Alcæon, qui postquam cornua sumpsit,
 In prædam canibus se dedit ipse suis.

[Inreceptatores.] Hæc epigraphæ mihi statim reuocauit in
 mentē quod de receptoribus, seu receptatorib⁹ iura edixerūt
 in quos nēpe voluerunt acerrimè animaduerti, l. 3. §. cognos-
 cit, D. de off. præf. vigil. quia sine his diu maleficia latere non

possint. l. i. de recept. Sic Vlpian. in l. Congruit, de off. præf. vult à præfide animaduerti in sacrilegos, latrones, plagiaros, fures, prout eorum quisque deliquerit: receptoresque eorum coercere, sine quibus latro diutius latere non potest. Cui simile illud Quintiliani ex declamatione 255. vbi ait, proximos eos esse trās fugis à quibus transfugæ recipiuntur: quia natura simile sit, facere scelus & probare.

Stobæo citatur illud ex Phauorino, ni fallor: ὡπερ ὁ ἀκταίων ἐπὶ τῶν τρεφομένων ἀπ' αὐτῶ κωῶν ἀπέθανεν, ἕτως οἱ κόλακες τὸς τεύροντας καταλύουσιν: Quemadmodum Actæon à canibus, quos alebat, discerptus est: ita parasiti & assentatores eos à quibus enutriuntur, miserè perdūt. Sunt vero nonnulli Actæones qui sibi videntur nobiliores, si quosuis sicarios, nulliusque frugis homines & ganeones inertes, domi & mensæ suscipiant, haud sano mentis oculo præuidētes se vnà cum patrimonij comminuti damno, nominis & plerūque vitæ iacturam facere. Tutissimos enim se fore credunt eo, vt putant, generoso satellitio stipati; & tamen non aduertunt, quanti constat, quamque noxia sit ea familiaritas. Anulus in picta poësi sic:

Fons Emblematis à Stobæo.

Cornibus in ceruum mutatum Actæona sumptis

Membratim proprij diripere canes.

Næ, miser est dominus, parasitos quisquis edaces

Pascit adulantum præda parata canum:

Se quibus irridendum suggerit & comedendum,

Seruus est ex domino corniger efficitur.

Qui mythologica tractarunt, hoc de Actæone figmentum venatores referunt, qui suas opes miserè dilapidant in venandi luxu inutili admodum & sumptuoso: etenim à canibus, quos aluere, tandem vltione diuina quasi membratim dilaniantur. Nam tametsi nihil aliud sceleris admitterent, nisi in eo quod erogent in victum canum quod commodiùs possent egenis & pauperie pressis conferri: ea tamen culpa satis habet grauitatis ad prouocandam iustam Dei præpotentis iram, qui tot bona nobis non est elargitus, vt iis tam malè vtamur. Eoque grauius illi peccant, quod rebus necessariis animum nõ applicēt, vt agriculturæ, vt Reip. vt aliis honestis actionibus, sed omnē tēporis vsurā collocāt in venatu: quo fit, vt in vrgentē minusque sibi notā penuriam præcipites ruant. Itaque dici non ab re potest, eos non à canibus modò, sed auibis & equis absumptos ac dilaceratos. Palæphatus ait Poëtas hoc

Venatores Actæones.

*Veterum
industria.*

*Otiosi ve-
natores.*

*Locus
Dionis
Chrysof.*

*De Acteo-
ne varia.*

figmēto nihil aliud docuisse quàm homines cauere maximè
debere, ne quid agant quod dijs inuisum sit, aut quod eos in
iram prouocet. Adhęc olim omnes labori fuisse intētissimos,
& manibus victum quæsiuisse: non seruis aut exteris sua ne-
gotia, sed sibi tantùm commisisse: ideóque qui laboriosi es-
sent, opibus & facultatibus præ cæteris abundasse: contrà qui
sefe otio dedebant, voluptates consectabantur, venationi &
alex dabāt operam, in extremam rerum penuriam decidisse,
& opibus exhaustos esse, quemadmodum & ipsi Acteoni
contigit. Sed id speciatim in prodigos adolescentes non ab-
re licet conuertere, qui promi magis quàm condi, vt Phryges
serò sapiunt, & tum fortè, sed frustrà resipiscunt, cùm nihil
est amplius in oculis. Sibi quidem mirè placent, cùm secun-
dis fortunæ ventis opes suppetunt, quibus impudentes & ig-
nauos ganeones (qui nullum aliud sibi pensum relictum ha-
bent, quàm vt lautas culinas affectentur, alienaque quadra vi-
uant) pascunt & enutriant. At exhaustis patrimonijs, quid il-
lis superest nisi vt aliena cõpilent, tandēmque in malam cru-
cem adigantur, ab ijs relictis, longúmque valere iussi, à quibus
in conditionem tam miseram, tamque abiectam coacti sunt?
Non piget huc traducere, quæ Dion Chrysof. orat. 10. De
seruis, appositè scribit, se non putare damna à malis canibus
plures accepisse, quàm à malis hominibus. Etenim à canibus
perniciosis vnum Acteonem aiunt (inquit ille) perditum, &
his quidem in rabiem cùm acti essent: à perniciosis verò ho-
minibus dici non posse, quot perierint & plebeij & reges,
quot etiam ciuitates; hi quidem à seruis, illi autem à militi-
bus & eorum sequacibus; alij ab amicis quibusdam, nomine
tenus amicis: alij à filijs & fratribus, vxoribusque damna ca-
piunt innumera. Retulimus suprà ex Constantino Manasse
memorable Michaëlis Imperatoris exemplum, quem cum
Acteone discerpto à canibus comparat: siquidem inconsulto
illi Principi, quòd ab assentatoribus obsessus esset, miserè
omninò cessit. Quod narratur de Acteone in ceruum trans-
formato, sunt qui fabulam putant, plerique historiam malūt,
auctore maximè Plinio, qui Acteonem & Cippum cornu-
tos editos memorat. Quin & Maximus Tyrius à veris cani-
bus, Acteonem laceratum fuisse dicit apud Corinthios, hu-
iusque facinoris auctores Bacchiades appellat. At quòd
apud Homerum legitur, Dianam per montium errantem iu-
ga telis delectari, capreas & ceruos fugaces venando perse-

qui, sunt qui referant ad fabulam Acteonis; alij veterum secuti Philosophiam sagittas eas quæ ceruum assequuntur, solares radios indicare volunt *ἑροζυφικῶς*, quorum nempe radiorum percussu, cornua ipsa pro conditione loci, vbi luma est, & apparent & obducuntur. Sed in hoc carmine Alciatus illustrando, placet mythologia quam acceptam ferunt Anaximeni, nimirum quod Acteon periculis quæ multa venando pertulerat tandem expensis, ætate iam affecta timidior factus, in ceruum dicatur mutatus, cumque canes nihilo secius aleret, suum omne periculū absumpsit, hincque à canibus laceratum. Sed de his plus satis. Maluit Alciatus, & quidem ingeniosè torquere in eos qui latrones furesque recipiunt: aut etiam (vt verbis vtar Marcellini de deprauatis Romani populi moribus agentis lib. 14.) qui familiarium agmina, tanquam prædatorios globos post terga trahunt, ne Sannione quidem domi relicto, vt ait Comicus.

Scæua.] proprium quoddam nomen, aut fictitium non temerè suspicetur aliquis. plerique, scæua, legunt, pro, dira, crudeli, terrifica, &c. sed malim scæuam accipi, vt Symmachus, pro improbo, sinistrae famæ homine, rerum imperito. Quæ sub obtentu tuo à quibusdam scæuis designata dicuntur, ait ille. Et Græci, eum qui sit ingenio tardo *σκαιὸν* appellant. *ἔδ' ἔσκαιὸν, ἔδ' ἔπληθμονα*, dicit Aristophan. i. neque scæuam, neque consilij inopem.

manus.] multitudo, vt maxima militum manus apud Ciceronem in Philipp. & sæpè aliàs.

prodige.] Cicero 3. Offic. Prodigii, qui epulis & viscerationibus, & gladiatorum muneribus, ludorum venationumque apparatu pecunias profundunt in eas res, quarum memoriã aut breuem, aut nullam sunt omninò relicturi.

Prodigi.

allicit olla malos.] Ea est ollæ amicitia, vt habet Prouerbiũ ad quod respexit Martialis lib. 2.

Hunc quem vina tibi, quem mensa parauit amicum,

Esse putas fide pectus amicitia?

Vinum amat & cyathos, & surcina, & ostrea, vonte.

Sublato vino nullus amicus erit.

En nouus Acteon, &c.] Tangit Actæonis fabulam, quam fusè narrat Ouid. 3. Metamorph. Hanc lubens prætereo, vt vel pueris notissimam.

Appendix.

Cic. lib. 4. in Verrem: Tua Messana, tuorum adiutrix scæ-

T iij

Ierum, libidinum testis, prædarum ac furtorum receptrix, aliquantò post, fuisse Messanam omnium istius furtorum, ac prædarum receptricem negare non potuerunt. Idem lib. 5. in eundem: Nam, ut antè docui, hanc sibi istæ urbem delegerat, quam haberet adiutricem scelerum, furtorum receptricæ, flagitiorum omnium sociam.

Latronum furumque manus.] eruditus vir Alciatus verba hæc non accipit ut synonyma, vel promiscuè, quia quod Horat. ait 1. Sermonum, furta latrocinij est magnis parua comparare. At vox latronum apud veteres usurpata pro stipatoribus, & custodia corporis protectoribus. Senec. 1. de clementia, cap. 12. Ita sumit Capitolinus, Marcellin. Spartian. & Herodian. lib. 5. *σωματοφύλακες* dicti, seu lateris custodes, *δουφφοροι*, spiculatores Tacito lib. 17. 18. Senecæ 3. de Benefic. cap. 25. & lib. 1. de ira. Sueton. Claudio, cap. 35. In Galba, cap. 18. Tacit. 1. & 13. Annal. refert Germanos custodes imperatori Romano, & principi feminæ adfuisse. Sic olim latrones pro stipatoribus, à stipe nuncupati, quam mercedis nomine accipiebant corporis custodes, qui cum ferro circundabant Regum corpora. Latrones ergo, *ἀπό τῆς λάτρου*, à mercede, Varro lib. 6. Latinæ linguæ.

In adultores.

EMBLEMA LIII.

SEMPER hiat, semper tenuem, qua vescitur, auram
 Reciprocatur Chamaleon:

Et mutat faciem, varios sumitque colores,
 Præter rubrum vel candidum.

sic & adulator populari vescitur aura,
 Hiânsque cuncta deuorat:

Et solum mores imitatur principis atros.

Albi & pudici nescius.

Expressum id è Plutarchi libello, De discrimine adulato-
 ris & amici. huius hæc verba. Ὁ κόλαξ ἀτεχνῶς τὸ τῷ χα- Emblema
 μαλέοντος πέπυθεν' ἐκείνός τε γὰρ ἀπάσῃ χροιά πλωτῷ τῷ è Plutar-
chorētistῷ.

ἁδὲ καὶ σωμαρομοιοῦται· καὶ ὁ κόλαξ ἐν τοῖς ἀξίοις ὁμοίως ὁμοιοῦται ἑαυτὸν ἐξ ἀδωμάτων παρ' ἑαυτὸν, ἔδδεν ἀπολαίπει τῆς αἰ-
 χρῶν ἀμίμητον. Adulatori quidem omninò id accidit vt Cha-
 mæleonti: siquidem vt ille colorum omnium similitudinem
 exprimit præterquàm albi: sic assentator, cùm se similè præ-
 stare non possit in his quæ digna sunt studio, turpia quæque
 imitatur quantum potest. Vt enim nonnulli pictores imperi-
 ti, quia nequeant assequi quæ pulchra sunt & difficilia; in na-
 uis quibusdam ac verrucis aut rugis depingendis toti sunt, &
 quælibet representant, præter ea quæ pulchra sunt, quæque
 ingeniosi artificij laudem mereantur: Sic & assentator, vt prin-
 cipi viro, cui assidet, aliquid gratum faciat, eius diligenter
 imitatur intemperantiam, iracundiam, supercilium, acerbita-
 tem in seruos, diffidentiam in domesticos, & cognatione iun-
 ctos. Nam præterquàm quod sponte, naturæque propensio-
 ne ad deteriora affectus est, videtur eo modo sibi longè
 abesse à vitio reprehensionis, si turpia imitetur. Quem mo-
 rem vt barbaricis moribus conuenientissimum, meritò per-
 strinxerunt auctores grauissimi: hoc enim vitio quòd labora-
 rarit Alcibiades, vt qui ingenio esset versatili, & ad quiduis
 comparato, naturam Chamæleontis habuisse dictus est. Sed
 mirum est sanè quod narrant de Arabum quibusdam popu-
 lis, apud quos inualuit consuetudo, vt illorum Rege aliqua
 corporis parte affecto, aut decurtato, populus eius regionis
 ægritudinem imitetur Principis, illòque membro fasciis la-
 næque conuoluto, sic in medium vulgus hominum prodit.
 Quod idem de scurra quodam Philippi Macedonis memo-
 riæ proditum accepimus. Cùm enim in oppugnatione cuius-
 dam oppidi Argiuorum, vnus Philippo fuisset erutus oculus,
 postridie scurra fascia similem oculum circumligatus proces-
 sisse ferrur. Idemque cùm crus in quadam pugna Regi fra-
 ctum esset, in eius conspectum venire non erat solitus, nisi
 claudicans, eodemque crure colligato. Ea itaque est assenta-
 torum mens, hoc vnum studium, vt imitentur omnia, omni-
 bus assensum præbeant, præterquàm ijs quæ sunt à natura
 sua longissimè remota, nimirum quæ à niueo simplicitatis &
 innocentiae decore, ac pudoris & verecundiae quasi rubori
 omninò sit aliena. Nam quod Antisthenes dictitabat, vt me-
 retrices omnia bona præter prudentiam, sanumque iudiciū
 suis amatoribus imprecantur: sic assentatores iis quibus cum
 agunt. Vide Pierium in Chamæleonte. lib. 27. Hieroglyph.

Adulator
 vt Chamæ-
 leon.

Alcibia-
 des.
 Arabum
 assentatio.

Scurra
 Philippi
 Macedonis.

Quæ de Chamæleonte adducta sunt à nobis ex Plinio, non probantur omnibus, & ijs quidem eruditis. Linguam enim hoc animal, inquit, sesquipalmum longam habet, quam porrò in insecta, quibus maximè vescitur, exerit ac vibrat, eiúsque mucore scarabeos, locustas, formicas, muscas ad se adducit. Fatentur tamen ad multos menses famem tolerare.

Chamæleontem nõ solo vesci aere.

Semper hiat, &c.] De Chamæleonte sic Plin. cap. 33. libro 8. Ipse celsus, inquit, hianti semper ore, solus animalium nec cibo nec potu alitur, nec alio quàm aëris alimento: & coloris natura mutabilior: mutat namque eum subinde, & oculis, & cauda, & toto corpore, redditque semper quemcumque proximè attingit, præter rubrum, candidumque. Cassiodorus Variar. formularum lib. 5. epist. 34. naturam Chamæleontis ad frustratorem debitorem non minùs ingeniosè traducit. Fugere nescius, sed suæ sponsonis ignarus: obliuiosus cum relinquitur: trepidus, cum tenetur. Mutat verba, variat constituta: nec in vna dicti sui qualitate contentus, diuersis imaginibus immutatur. Meritò Chamæleonti bestiae conferendus, quæ paruorum serpentum formæ consimilis, aureo tantum capite, & reliquis membris subalbentis prasini colore distinguitur. Hæc quoties hominum aspectus incurrerit, dum ei fugiendi velocitas denegatur, nimia timiditate, colores suos variè commutat, vt modò veneta, modo blattea, modò prasina, modò possit cyana reperiri. Prouerb. Chamæleonte mutabilior.

Chamæleontis

Reciprocatur.] repetit, retroflectitur, vel recipit. procare, petere est; vnde procar, & proci dicti. Reciprocum verò à recipiendo dici ait Varro, quia eò redeat vnde profectum est. Hinc maris & animæ reciprocatio. Hoc loco verò reciprocare propriè est auram resorbere, subindèque retrahere: sic enim Liuius reciprocare pro respirare vsurpauit.

Procarè
procarè

vescitur aura.] Allusio ad prouerb. Vento viuere. Populari aura vesci, est populi nugis assentiri, vulgi mores insequi.

Albi & pudici nescius.] Color albus mentis integritatem, vt Color albus & rubens.

Color albus
& rubens.

Appendix.

Assentatorum mores eleganti & acuto mucrone percussit
Satyra 3. Iuuenalis:

Natio comoeda est, rides? maiore cachinno

Concutitur, flet, si lacrymas aspexit amici.

Nec dolet igniculans brumæ si tempore pastus,

*Accipit endromidem : si dixerit , aestuo , sudat.
 Non sum us ergo pares : melior qui semper ei omnia
 Nocte, dieque potest alienum sumere vultum,
 A facie iactare manus, laudare paratur,
 Si bene vultavit, si rectum minxit amicus,
 Si trulla inuerso crepitem dedit aurea fundo,*

Bene Isocrat. ad Demonicum, *μισεί τοὺς κολακέυοντας, ὡς περ
 ἐξαπατῶντας, ἀμφοτέροι γὰρ πωδύτεντες τοὺς πωδύοντες ἀ-
 δικῆσι.* Ammian. Marcellin. lib. 15. Quàm sit assentatio infe-
 sta principi nondum apud Noricum, exuto penitus Gallo,
 Apodemius assentatur, turbarumque incentor, raptos eius
 calceos vehens, equorum permutatione veloci, Mediolanum
 aduenit, ingressus regiam, Constantij ante pedes projecit,
 velut spolia regis occisi Parthorum, & perlato nuntio repen-
 tino docente rem insperatam & arduam, hi qui summam au-
 lam tenebant, omni placendi studio in adulationem ex more
 collato, virtutem, felicitatemque Imperatoris in cœlum
 extollebant: cuius mutu duo exautorati principes essent in
 modum militum gregariorum. Quo ille studio blanditiarum
 exquisito sublatus, immunemque se deinde fore ab omni
 mortalitatis incommodo fidenter existimans, confestim à
 iusticia declinavit, ita intemperanter, vt æternitatem eam ali-
 quoties assereret, & ipse dictando, scribendoque propria
 manu, orbis se totius dominum appellaret. Q. Curtius lib. 6.
 de Alexandro: non deerat talia concupiscenti adulatio perni-
 ciosa: perpetuum malum regum, quorum opes sapius assen-
 tatio quàm hostis evertit.

Ei qui semel sua prodegerit, aliena credi
non oportere.

EMBLEMA LIIII.

COLCHIDOS in gremio nidum quid congeris? eheu
Nescia cur pullos tam malè credis auis?
Dira parens Medea suos senissima natos
Perdidit; & speras parcat ut illa tuis?

CVM Epigrapha huius Emblematis conuenit illud Senecæ de beneficijs 4. cap. 27. Quomodo malè filiæ consultit, qui illam cõtumelioso & sæpe repudiato collocauit: quomodo malus paterfamilias habebitur, qui negotiorũ gestorum damnato patrimonij sui curam mandauerit: quomodo dementissime testabitur qui tutorem filio reliquerit pupillarum spoliatorem: sic pessimè beneficia dare dicitur quicum-

que ingratos elegit in quos peritura conferat. Hoc ex Græco Archiæ:

Τὴν Ἐμ-
βληματιῶν

αἶαν ὄλιω νήσους τε διῖπα μύνη σὺ χελιδῶν,
μηδείης γραπτῆ πικτίδι νοσοτροφεῖς,
ἔλπι δ' ὀρταλίχων πῖσιν σέο τῶ ἧ φυλάξειν
κολχίδα, μήδ' ἰδίων θείσα μύλω τοκέων

Sic Matullus exposuit 3. Epigrammatōn:

*Quid vaga tot terras urbēque emensa volucris,
Colchidos in seuo nidificas gremio?*

*Pignori būsque tuis credis malē sana fidelem,
Ipsa suos partus quē lanauit atrox?*

*Ni fetus exosa tuos Pandione nata
Phasiaca querit perdere seuitia.*

Breuius reddidit Politianus, nimirum tribus hendecasyllabis

Medea statuta est misella hirundo,

Sub qua nidificas; tuōsne credas

Huic natos, rogo, quē suos necauit?

Sed breuissimē Borbonius noster, vno disticho,

Medea statua est: natos cui credis, hirundo? |

Fer aliō: viden' hęc maclet ut ipsa suos?

Fides non
habenda ei
qui fidem
violari.

Apostrophe est ad hirundinem, ad statuam Medæ nidificantem: ex quo datur intelligi, cauendum esse ab eo qui semel imposuit: vel iis nullam amplius habendam fidem, qui semel vel quoquo modo læserint: aut iis nullo pacto assentiendum, qui cum sua dilapidarint, vix aliorum curam commodè gerent. Nemini enim res aliena quàm sua debet esse charior aut commendatior. Quomodo enim fieri potest, κακῶς κερχεμύρον ἀνδρα τοῖς ἰδίοις, εἶη πῶν ἐν ἀλλοτελοῖς; Id explicat Socrates apud Xenophontem lib. 3. ἀπομνημ. nēpc colloquio cum Glaucone. Refert Plutarch. ἐν γαμικ. Ὀδγγελ. Qua ratione Timarchum impudicitæ & prodigalitatē accusauit Æschines, non tam vt hominem probro afficeret, quàm ne deinceps ad populū concionaretur. Qui enim rem familiarē adeò malè administrasset, indignus vige batur cui publica crederentur. Præclarè Tiberij factum memoratur à Corn. Tacito: qui vt honestam innocentium paupertatem leuauit: ita prodigos, & ob flagitia egentes Vibidium Varro-nem, Marium Nepotem, Appium Appianum, Sullam, Vitellium mouit senatu, aut sponte cedere passus est. Gorgia oratore publicè aliquando dicēte vt concordiam suaderet, Melanthius non sustinuit. aiebat enim de pace eum minimè aliis

verba facere debere, qui sibi, uxori & ancillæ concordiam persuadere non potuisset. Idem in Laconicis: Agis Archidami filius ei minimè Duci fidem habendam dicebat, neque credendum iuuenum exercitum, qui suam ipsius patriam miserè prodidisset. Id dicebat Ephoris, qui Imperatorem quendam lubricæ hominem fidei in hostes mittebant.

Colchidos.] Medea Colchis nominata, quòd Colchorum, regis filia fuerit, quæ Iasoni ut nuberet, aurei velleris obtinendi corripiendique viam ei commonstravit, sed prius dracone sopito. Tãdem ab Iasone repudiata, quos ex eo liberos susceperat, interemit. Repete fabulam ex 7. Metamor. Ouid.

Appendix.

Egregiè Isocrat. ad Demonicum: ὅταν ὑπὲρ τῆ σῆαυτῆ μέλο-
λης πνί σὴμβελέυεαυ σκοπῆ ἄφρότερον πῶς ὑπὲρ τῆ αὐτῆ διω-
κήσειαν, ὁ γὰρ κακός διανοηθεὶς ὑπὲρ τῆ ἰδῆ εἰδέποτε καλῶς βε-
λάσεται ἐπὶ τῆ ἄλλοτείων. Cùm quid de teipso consilium ab
aliquo es capturus, aduerte prius quomodo in suo ipse se
gotio gesserit, nam qui perperam suas res administraverit, vix
est ut quicquam rectè cōsultet in alienis. Idem ad Nicoclem,
sub finem: δῆλων ὡς ὁ μηδὲν ὦν αὐτῶ χηρίσιμον, εἰδ' ἐν ἄλλοις
φρόνιμεν ποιήσμεν. Certum est quod qui sibi nihil vtile pro-
spiciat, neque in alienis prudentem fore.

Temeritas.

EMBLEMA LV.

IN PRÆCEPS rapitur, frustra quique tendit habenas
 Auriga. effreni quem vehit oris equus.
 Haud facile huic credas, ratio quem nulla gubernat,
 Et temerè proprio ducitur arbitrio.

*Cui non
 credendum.*

Significatur nihil ei committendum esse, qui in proprios affectus nullum sibi sumit imperium, sed temerè huc atq; illuc cõcitus fertur, non aliter quàm equus, quem nulli freni nullæque habenæ retinent. Similitudinem hanc mutuatus est ex Platone, qui animum nostrum cum auriga, corpus verò & eiusdem perturbationes cum equis comparabat. Iuxta quod ab Hieronymo etiam dictum est, sensus corporum quasi equos esse sine ratione currentes: animam verò in aurigæ

modum frena currentium retinere. Maximè enim est efficiendum, ut appetitus rationi obediant, eamque neque præcurrant, nec propter temeritatē, nec propter pigritiam aut ignaviam deserant, sicutque tranquilli, atque omni perturbatione careant, ut docet M. Tullius. Locus Platonis est in Phædro, de duobus equis bono & malo, & eorum auriga ratione: quò M. Tullius alluisse visus est 2. De Republ. Ut auriga indoctus è curru trahitur, operitur, eliditur, laniatur. Quem locum observavit Heraclides Ponticus lib. De allegoriis Homericis. Locus hic, ut apparet, è Maximi Tyrij sermone 55. tractus est. *Typus Emblematis.*

Neque verò grauabor locum integrum sublegere: τὸν δὲ τῆς ἀνθρωπίνης ἐνδείας πρὸς τὸ θεῖον ἐξεῦρε θεὸς τροπον, ἐπιθεῖς τὴν ψυχῇ γνῖνῳ σώματι, ὡς ἡνίοχον ἄρματι, καὶ ὡσαύτως τὰς ἡνίας τῷ ἡνίοχῳ, ἀρῆκε θεῖν, ἔχεσαν μὲν παρ' αὐτὰς ἑὸν τέχνης, ἔχεσαν ἢ καὶ ἀτεχνίας ἐξέσιαν ἢ ἢ, ἐπεὶ δὲ ἐπιβῆν ἄρμάτων, καὶ λάβηται τῆς ἡνίων, ἢ μὲν δὲ δαίμων καὶ μακαρία ψυχή καὶ μεμνημένῃ τοῦ ἐπι τὸ ὄχημα ταύτῃ ἐμβίβασα μὲν θεοῦ καὶ ἡνιοχεῖν προσάξαντες, ἔχεται τῆς ἡνίων, καὶ ἀρχὴ τῶν ἄρματων, καὶ κολάζει τὰς τῆς ἵππων ὀρμάς: οἷδ' εἰσὶν ἀτεχνῶς παντοδαποὶ, ἀλλ' ἄλλα γὰρ θεῖν διωρμημένοι, ὁ μὲν αὐτῶν, ἀκόλας, καὶ ἀδηνάγ, καὶ ὑβριστής, ὁ δὲ, θυμώδης καὶ ἴπτικος καὶ ἐμπληκτος, ὁ δὲ, νωθὴς καὶ ἐκλελυμένος, ὁ ἢ ἀεὶ δὲ τερπὴ καὶ μικρόφρων καὶ ταπείνός. ἕτως ἄρμα ἐσασιασμένον ταρῆς τὸν ἡνίοχον. κατὰ καὶ μὲν κρατήσῃ αὐτῶ, καὶ τὴν τῶν διωσασάντων ἵππερὺ μὲν ἄξων φέρεται, νῦν μὲν τῶν ἀκόλασος ἵππων πᾶν τὸ ἄρμα ζυμοερόμενον αὐτῶ ἡνίοχῳ ἐπι ὑβρεις καὶ παροινίας, καὶ λαγνείας καὶ ἄλλας ἕτε εἰλικρινεῖς ἠδονὰς, ἰδὼν ἢ τῶ θυμικῶ ἐπι κακώτης παντοδαπᾶς. Quæ Latine ita sonat: Verum hic vnus inuētus est modus ab ipso Deo, quo humana cōditio minorem se esse diuina fateretur, propterea scilicet quòd animū terrestri corpori, tanquā aurigā imposuit curru, cuius & habenarū sustinendarū & incitandi vim esset habiturus. Hic enim aurigæ, simul aurigādī artē, viresq; tradidit simul etiā liberū abutendæ artis arbitriū dedit. qui postquā inscēderit currū, & habenas acceperit, siquidē felix beatusq; animus sit, memoriāq; habeat se iussu Dei sublatū esse in currū, valideq; aurigationē regere debere, nimirum habenas moderatur, regitq; currum, & equorum temeritatē contundit. At equi diuersum appetunt cursum, temerēq; huc atque illuc rapiunt currū, hic ad petulantiam, ingluuiem ac contumeliam, ille, ad temeritatem atque ferociam, alius verò

tarditatem, molliem, seruitutē, fatuitatem, atque humilitatem sectatur; cuiusmodi seditionibus distractus currus, aurigam conturbat: & si vicerit eum præpotentis equi vis, fertur currus pro libidine victoris. Quo fit, ut victrice interdū petulantia, vnà currus & auriga ad contumelias, conuicia, impuritates, atque alias nefarias, minimèque sinceras voluptates; interdum verò dominante iracundia, in multas variasque calamitates vterque feratur in præceps. Huc etiam referam commodè illud D. Cypriani, ex lib. De disciplina & bono pudicitia: Coërceat animus, ait, stimulos carnis, refrenet impetum corporis. Accepit hanc enim potestatem, ut illi ad imperium eius membra seruirent. Et quasi legitimus ac perfectus auriga ultra concessas corporis metas extollentes se carnis impetus, caelestium præceptorum habenis reflectat, ne ultra terminos suos currus iste corporis raptus in periculū suū secum & ipsum rapiat aurigam, &c.

In præceps rapitur frustra, &c.] Alludit ad illud Virgilianum,
 ——— *frustra retinacula tendens.*

Fertur equis auriga, neque audit currus habenas.

& ad proverb. De curru delapsus. Citatus ex Platone locus est in Phædro, qui explicatur commodissimè à Plutarcho, Quæstionum Platonic. 8. quò pertinet Ciceronis hoc è 3. Tuscul. Exisse è potestate dicimus eos qui effrenati feruntur, aut libidine, aut iracundia. Qui igitur exisse è potestate dicuntur, idè dicuntur, quia non sunt in potestate mentis, cui regnum totius animi à natura tributum est. hinc compotes & impotes, qui animum habent, vel non habent in sua potestate.

effreni quem vehit oris.] Manifesta allusio ad parcemiam, Os infrene, id est, ἀχαλινὸν σόματ' ἔϊππ'.

Appendix.

Spectant huc Tulliana è 2. schola Tuscul. disputation. Reliquum est ut tute ibi imperes: quanquam hoc nescio quomodo dicatur, quasi duo simus, ut alter imperet, alter pareat: nō inscitè tamen dicitur. est enim animus in partes distributus duas, quarum altera rationis est particeps, altera expertus. Cùm ergo præcipitur, ut nobismetipsis imperemus, hoc præcipitur ut ratio coërceat temeritatem. Seneca item ad hunc modum: Quid prodest æquum regere, & cursum eius freno temperare, & affectibus efferatissimis abstrahi? fortasse id non malè conuertas adiuueniles impetus, consilij ac iudicij expertes,

expertes, quibus nihil credendū facilè, quod sit ea ætas lubrica certè, & præceps, & quæ nūi maturè refrenetur, tristem exitum sensura sit. Argutè Dion Chrysostomus: χάλεπον ἢ νεότης, καὶ δριπίσον, καὶ σφοδρότερον δέεται χαλινῶ. Et Aristot. Moralibus ad Nicomachum. χάλεπον κατὰ τὴν τέλει τῶν νέων, ἀσώχαστος ἢ ἡλικία, καὶ πολλὰς ἔχουσα μεταβολὰς, ἄλλοι ἐπὶ ἄλλο φερομένη. Elegans est descriptio adolescentis apud Horatium epist. ad Pisones:

Cereus in vitium flecti, monitoribus asper,

Vtilium tardus prouisor, prodigus æris,

Sublimis, cupidusque & amata relinquere pernix.

Quid pluribus opus? Tria sibi videri difficilia dixit sapiens Hebræus, viam aui culæ ip aëre mediō volitantis: viam colubri in media planitie oberrantis: viam nauis in equore medio: sed omnium difficillimum, viam adolescentis in ipso ætatis feruore luxuriantis. Sed me reprimo, ne metas excedam lectionis compositæ ac moderatæ.

V

In temerarios.

EMBLEMA LVI.

ASPICIS aurigam currius Phaetontae paterni
 Ignuōmos ausum flectere solis equos;
 Maxima qui postquam terris incendia sparsit,
 Est temerè in fesso lapsus ab axe miser.
 Sic plerique rotis fortunæ ad sidera Reges
 Eiecti ambitio quos iuuenalis agit;
 Post magnam humani generis clademque suamque,
 Cunctorum pœnas denique dant scelerum.

Stulti Prin-
cipes.

Phætonis casus hic traducitur in Principes quosdam
 Ducésque iuueniliter exultantes, qui magno suo suorū-
 que malo cuncta sursum & deorsum verūt: cumque quod

volunt, omne sibi licere putent, non mirum est, si intolerabilem malorum lernam secum aduehant. Nihil enim aliud afferre potest tam caeca praecipitque temeritas, quam certissimum populi discrimen, & interdum exitium. Quòd si illi quandoque respiciant (quod ferè non fit, nisi accepto damno, eoque grauissimo) id sanè contingit, postquam vulgus decidit in grauem fortunarum omnium iacturam, vt spei nihil reliqui habeat, ferè fit enim, vt Principes illi fatui & excordes, eo quod habeant in alios imperij ac potentiae, pro sua libidine miserrimè abutantur, & quasi prodigant in publicae rei summam perniciem. Vltio datur Agamemnoni, quòd ambitiosus magis quàm cordatus fuerit, qui pro vna Helena tot tantisque homines ad necem postularit, suosque ad eandem belli aleam prouocarit Rectè Flaccus:

Fabula quae Paridis propter narratur amorem

Gracia Barbarie lento colligata duello,

Scultorum regum Et populorum continet aestus.

Non est ambiguum, quin securius auum traduxissent, & gloriam credo meliorem fuissent consecuti nobilissimi Imperatores Cyrus, Xerxes, & Alexander, si suis contenti finibus, maluissent regna propria tutari & administrare, quàm armorum alea plus quàm par esset, alienis inhiare. Itidem & innumerabiles alij, quorum efferatior ambitio, regnandi que cupiditas, & suum & populi interitum accersuit. Quid enim, vt ceteros taceam, aliud fecit Alexander, quanquam praclaris naturae & doctrinae subornatus muneribus, quàm vt graffatorum princeps orbem circuncursaret, sibi suisque labores & molestias innumerabiles crearet, nullumque quietis & otij finem proponeret? Huius insatiabilem victoriarum sitim nullus vel prosperrimus successus vnquam restinguere potuit: nullus honos, quanquam magnus, eius ambitionem sedauit. Itaque non contentus amplissimo imperio Persico, impetum fecit in Scythas, in Bactrianos, in Indos, vltra etiã progressurus si per copias suas licuisset, aut nisi morte violèta repressus esset. Quid de Pompeio? quanta virtute & experientia viro? quàm magna à suis habito? nec enim vna causa fuit cur à Romanis, aliisque gentibus maximo in honore esset. Eum tamen miserè occaecauit tandemque perdidit insana ambitio, nec se modò, sed & patriam & Remp. quam defendere se iactabat, oppressit & funestè dilacerauit. Totus enim in aucupanda gloria, in cuius communicationem admitti neminem

sustinebat, dum Spartacum perdomuit: dum Lucullo eripit victorias Ponticas & Armeniacas; dum Metello honorem de piratis suffragatur, vniūque omnibus excellere, omniūque obscurare gloriam cogitat, alienauit à se optimorū quorumcunque animos. Ergo dum potentiam suam putat egregiè fultam C. Cæsaris affinitate, quem sibi adiunxerat ad suas vires firmandas, ab eodem fuit oppressus.

Et hos quidem suæ ciuitatis Phaëntas rectè dicimus, quales nimirum multos superior patrum & nostra vidit ætas. Constantinus Manasses, *Annal. de Michaële Imperatore* hūc in modum ferè scribit: (quia enim Græca non suppetunt, Latina huic conferre non verebor:) Vbi Michaëlus maturam ad ætatem peruenit, iamque solus amplitudinem negotiorum imperij procurare cœpit, reapse verum illud probauit esse quod est in fabulis. Quippe mox vt alter quidā iuuenis Phaëtoni, curru conscenso, totum Romanorum imperium perdidit, & ipse de avito patriæque regno veluti quodam currū, est deturbatus & excussus, non pronus tantum cadens, sed etiam deorsum lædens. Quippè luxuriosæ humidæque vite se deditit, velut alter Nero, immodestus in vino, animo effeminato, impudicus, temulentus, omnem pecuniam in collusores exhauriens, qui erant scurræ impuri, curruum agitatores, mimi, primo statim diluculo temulentia dediti, delicias ciborū & suauium opsoniorū avidè quærentes, totos dies apud inuerecundas mulieres exigentes, potores, ludiones, libidinum flammis furentes: qualis scilicet olim erat ille Sardanapalus rex Niniuitarum, &c. Quod dum meditor, vtrò sese offert Caroli vltimi Burgundia Ducis fatum deploratissimum; qui propter virtutem bellicam, & ditionē amplissimā, inter Principes fortunatissimos haberi potuisset, si vim ingenij qua pollebat, & magnitudinem animi qua se terribilē & formidabilem ostenderat, ad sua potius asseruanda, aut etiam augenda, quàm ad extera expugnanda conuertisset; nec sanè tam infelicem mortem obiisset. De quibus tamen aliàs fortasse commodiūs. Huc refero Adagium, Aut Regē, aut fatuum nasci: & Habenas ignarus non tractet. Fabulam hanc alij aliò transferunt, nimirum ad insignem quandam conflagrationem, vt Plato in Timæo, cui Lucretius lib. 5. subscribit. Ficus & aliquot alij tradunt fuisse Cometam vastum natura solarē, qui taudē dissolutus, intolerabiles ætus concitauerit. Sed hæc præter rem. Si ad mores referre malis, apponere huic

*Michael
Imperator.*

*Carolus
dux Burgun-
diorum.*

potes exemplum Flaminij Cōsulis, cuius temeritas insignè detrimentum suæ Reipubl. attulit Valer. Max. 1. cap. 6. Phaëtonis casum ad principes improvidos, ambiciosos, suiq; officij minimè memores torfit etiam Dio Chrysofomus oratione prima De regno.

Igniuomos equos.] Quatuor equi Solis naturam illius igneā *Equi Solis.* indicant: Phlegon, à φλέγω, quod est inflammo: Pyrois, quasi ignitus, ἀπὸ τῆς πυρός, Eous, ab ἠώς, aurora: Æthon, quasi ardens: Sunt qui his equis quatuor horas iuxta Solis, exortum apparentes intelligi velint. vnde est illud,

Hæc inbet, hæc splendet, dein hæc calet, illa tepebit.
Malim ego à studiosis legi diligenter quæ de ijs Solis equis habet Ouid. 2. Metamorph.

Sic plerique rotis, &c.] Similitudinis est ἀπόθις. Fortunæ rota, cui insidet, tributa est, propter varietatem & inconstantiam. Galenus ἐν ποροτρπηκῶ ἐπὶ τὰς τέχνας egregiè fortunam, eiuſque inconstantiam depinxit Exstat exemplum longe pulcherrimum apud Amm. historiarum lib. 26. de Cilice quodam Procopio, qui vana quadam motus ambitione desciiuit ab imperatore Valētiniano: Imo verò imperiū mercatus, imperatorque appellatus leui paucorum susurro illectorum precio, deinde tumultuarijs succlamationibus plebis multos ad suam factionem concitauit, plurimas strages edidit. Sed tandem victus post scædam suorum defectionem, captusque imperatori offertur reticens atque defixus statimq; abscissa ceruice discordiarum ciuiliū gliscētes turbines sepeliuit, ad veteris Perpennæ exemplum, qui post Sertorium inter epulas obruncatum dominatione paulisper positus, è fructis sub quibus latebat extractus, oblatusque Pompeio, eius iussu est interfectus.

*Miserimus
Procopij
Cilicis ca-
sus.*

Post magnam humani generis.] Seneca epist. 95. Multi inueniuntur qui ignē inferant vrbibus, qui inexpugnabilia seculis, & per aliquot etates tuta prosternant, qui æquum arcibus aggerem attollant, & muros in miram altitudinem adductos arcebus ac machinis quassent. Multi sunt qui ante se agāt agmina, & tergis hostium graues insent, & ad mare magnum perfusi cæde gentium veniant. Sed hi quoque vt vincerent hostem, cupiditate victi sunt. Nemo illis venientibus resistit, sed nec ipsi ambitioni crudelitatiq; restiterant. Tunc cura alios agere visi sunt, agebantur. Agebat infœlicem Alexandrum furor aliena deuastandi, & ad ignota mittebat. Nec Cneo qui-

*Miseræ
p incipit
quorundam
ambitioso-
rum fortu-
na.*

Alexander.

Pompeius. dem Pompeio extrema inire bella, aut domestica virtus, aut ratio suadebat, sed insanus amor falsæ magnitudinis, modo in Hispaniam & arma Sertoriana, modo ad colligendos piratas ac maria pacanda vadebat. Hæ prætexebantur causæ ad cõtinuandã potentiam. Quid C. Cæsarem in sua fata pariter ac publica immisit? gloria & ambitio, & nullus supra cæteros eminendi modus. Quid ni C. Marium semel consulem (vnum enim consulatum accepit, cæteros rapuit) cum Teutonicos Cimbrósque concideret, cum Iugurtham per Africæ deserta sequeretur, tot pericula putas appetisse virtutis instinctu? Marius exercitũ, Marium ducebat ambitio. Ideoque cum multis fuerunt mali, pestiferam illã vim, qua plerisque nocuerunt, ipsi quoque senserunt. Et hæc quidẽ Seneca Caterum nolim hoc loco prætermitteri. Phaëtonem hic scitẽ ab Alciato comparari cũ ambitiosis & improuidis principibus, vt tacitẽ alluderet, meo quidem iudicio, ad Tyberij de Caligula dictum. quod enim sagacissimus senex Tyberius naturam adolēscētis Caij Caligulæ sæuam atque probrosam non poterat inhibere, aliquoties prædicabat exitio suo, omniũque, Caium uere: & se natricem (serpentis id genus est) populo Romano Phaëtonem orbi terrarum educare.

*Cum Phaëtonem
vite principis
ambitiosis
comparantur.*

Appendix.

Placet huc affigere cuiusdam anonymi carmen non illepidum in Phaëtonem,

Ausus in aeternos iuuenis conscendere currus,

Ignæaque audaci sumere lora manu.

Oblitus pariterq; sui, metaq; patris

Quos mundo spersit ignibus ipse perit.

Et illud breuius eodem spectat:

Lucifero puer inuectus temerarius aëre

Concidit, Et secum perdidit orbis opes.

Hæc dicta meminimus. in fatuos & socordes principes, qui cũ nimia animorũ impotentia terræ, cælóque inani nõ dubitent, semetipfos in præcipitium non raro conjiciunt. Et de Gallicis moribus quod sequitur non semel à studiosis recitari audiuius;

Si Phaëtonem uno bona pars ambusta cadente

Orbis, Et insolitis terra perusta rogis,

Nil mirum infelix si iam cadat impete vasto

Gallia, que fatuos tot Phaëtonas habet!

Furor & rabies.

EMBLEMA LVII.

OR A gerit clypeus rabiosi picta leonis,
 Et scriptum in summo margine carmen habet,
 Hic hominum est terror, cuius possessor Atrida:
 Talia magnanimus signa Agamemno tulit.

QVorundam Principum & Imperatorum ferocia & im- Signa fero-
 manitas signis plerumque notisque vexillaribus expri- citatatis.
 mitur, ita ut quid in animo reconditum habeant, tacitis
 symbolis apertè ostendant. Quid enim significant in eius-
 modi stemmatis Vultures, Gryphes, Dracones, Aquilæ,
 Leones, quàm rapacitatem, ferocem deprædationem, inter-
 necionem, formidinem, & cætera generis eiusdem, quæ
 perpetuò sanguinarios Duces comitantur? At ut carmen no-

strum explanemus, habuit Agamemnon clypeum, in quo esset depictus Leo ad terrorem aliis incutiendum: quod quidem scutum in Olympiæ sano per aliquot tempora pepedit, inscriptione etiam adiecta:

ὄυτ' ὁ μὲν φόβος ἔστι βροτῶν, ὃ δ' ἔχων ἀγαμέμνων.

hoc est, *Terror hic est hominum, qui que hunc gerit, est Agamemnon.* Leo quidem pro signo roboris & vigilantia apud Ægyptios habebatur: sic & ad terrificum hominem, qui reliquos aspectu solo consterneret, & assumebatur. testis est Pierius in Leone. Plutarchus Aristide: Hanc iusti appellationem, inquit, regum & potentum nullus est prosecutus: ἀλλὰ πλειορκῆται καὶ κερωνοὶ καὶ νικητορες, ἐνιοὶ δὲ ἀετοὶ καὶ ἰέρακες ἔχαρον προσαρροδομήνοισι, πῶς ἀπὸ τῆς βίας, καὶ τῆς δυνάμεως, ὡς εἴοικε, μάλλον ἢ πῶς ἀπὸ τῆς ἀρετῆς δόξαν ἀγαπῶντες: sed potius dicti sunt urbium vastatores, fulmina, & domitores: alij etiā aquilæ & accipitres vocari maluerunt, à vi & potetia, ut apparet, magis quam ex virtute laudem & gloriam amplectentes.

Appendix.

Appositè ad id argumenti Lactant. lib. 1. Diuinar. institut. cap. 18. Romani non sapientiores Græcis, regiam virtutē putauerūt, ait, exercitus ducere, aliena vastare, vrbes delere, opida excindere, liberos populos aut trucidare, aut subijcere seruituti, videlicet quò plures homines affixerint, spoliauerint, occiderint, eò se nobiliores & clariores putant: & inanis specie capti gloriæ, sceleribus suis nomen virtutis imponūt. Hæc Lactant. Nescio quis apud Tullium loquitur imperator gloriosus,

*Sifas cadendo cælestes scandere sedes,
Vni mi cæli ianua aperta patet.*

In eos qui supra vires quicquam audent.

EMBLEMA LVIII.

D V M dormit, dulci recreat dum corpora somno
 sub picea, & clavam ceteraque arma tenes,
 Alciden Pygmea manus prosternere letho
 posse putas, vires non bene docta suas.
 Excitus ipse, velut pulices, sic proterit hostem,
 Et savi implicitum pelle leonis agit.

E Pigrapha hæc respicit ad illud Hesiodi ex primo ἔργων.
 ἀφρων δ' οὐκ ἐθέλοι πρὸς κρείσσονα ἀντιπείριζεν
 νίκης δὲ σέρεται, πρὸς τ' αἰχέσιν, ἀλγεα πάχει.
 Insipientis ait esse cum potentioribus velle congregi: qui e-
 nim ita se gerit, longè abest à victoria, & adhæc damna patit

tur atrociora. Pindarus Nem. 10. χαλεπὰ δ' ἔρις ἀνθρώποις ὀμ-
 λειν κρεσσόνων. id est, Difficilis pugna est fortioribus repu-
 gnare velle. quod mihi declarat in Vrania Herodotus: καὶ
 δῶαμις ὑπὲρ ἀνθρώπων ἢ βασιλῆος ὄσι καὶ ὑφ' ἑμῆς. Apo-
 logus hic admonet nihil præter vires aggrediendum, nec vl-
 lum suscipiendum negotium, ad quod perficiendum vires
 non suppetant. Rectè Pindar. Pyth. 6. καὶ καθ' αὐτὸν αἰεὶ
 πάντος ὁ ἄνθρωπος ὀρθῶς: oportet quisque sui modulum spectet. Sic
 Propertius:

Turpe est quod nequeas capiti committere pondus,

Et pressum inflexo mox dare terga genu.

Et Cicero 1. Officior. Suum quisque noscat ingeniū, ac rem-
 que se & vitiorum, & bonorum suorum iudicem præbeat, ne
 scenici plus quàm nos videantur habere prudentiæ. nēue hi-
 strionum videat in scena, quod non videat sapiens in vita. Sed, nī
 fallor, conuerti fabula in eos potest, qui licet tenuis fortunæ
 sint, aut ingenio non perinde valeant, audent tamen poten-
 tiores, vel etiam doctiores impetere, quo ex conflictu nihil
 reportaturi sint præter infamiam & detrimentum. Allusio est
 ad prouerb. Cū sis nanus, cede. Quod intellexisse videtur
 Ammian. Marcellinus 22. lib. quo loci magnū Iuliani Imp.
 animum celebrat, & maledicorum in eo contemptum illud
 effert prouerbiali schemate, eoque eruto è Græco apologo
 quopiam: Frustrā, inquit, virum circumlatrabant, immobilē
 occultis iniurijs, vt Pygmæi, Thiodamas agrestis homo Lyn-
 dius cum Hercule. Quo innuit Iulianum nihilo magis com-
 motum fuisse susurronum & blateronum aulicorum conui-
 cijs, quàm Hercules ille μεγαλόσωμος καὶ μεγαλόψυχος ru-
 stici hominis contumeliosa insectatione aut Pygmæorum
 insultibus exterritus fuerit. Meminit figmētī huius Politian.
 Epistola quadam, his quidem verbis: Vincere non magis te
 potui, quam Herculem ridiculi apud Philostratum Pygmæi,
 quos ille omnes correptos leonis pelle inuoluit, &c. Memi-
 nit & Alciat. noster Commentar. De quinque pedum præscri-
 ptione. Hæc cū scripsissem, commodè sese historia Pyg-
 mæorum obtulit, quam retulit Philostratus in suis Imagini-
 bus, vnde perspicuè video Emblemata hoc petita esse.

Sub picea.] Piceam, quintam cedri speciē esse docet Plinius
 cap. 10. lib. 16.

Alciden.] Herculem, vel ab Alcæo Amphitriōnis & Persei
 patre, vel ἀπὸ τῆς ἀλκῆς, à robore & fortitudine dictū voluit.

Temerarij.

*Fons Em-
 blematis.*

Pygmaea manus.] Pumilionum aut nanorum multitudo. Vocantur à Philostrato *οι πυχαις παιδια*, q. d. cubitales pueri. Eustathius & D. Augustin. De ciuit Dei 16. cap. 8. Nanos aiur *pygmæos* appellatos à *πυγών*, vel *πυχός*, quod cubitum significat. vel *πυγός*. breuis itaque *πυγμαί* & quasi *πυγαί*. Hi homunciones extremas Ægypti partes inhabitant, agriculturae dediti, subinde cum gruibus bellum gerunt. Plin. libro 7. cap. 2. alijsque locis. Gellius lib. 9. cap. 4. Existimat tamē Cardanus De rer. variet. lib. 8. cap. 40. contra quorundam opinionem, qui fabulosos *Pygmæos* faciunt, reuera *Pygmæos* esse. Sed hæc ἀπορροδιονύσως.

prosterne eletho.] dare neci, suffocare, tollere de medio.

vires non bene doctas suas.] Phrasis Græca, pro. non bene dimēsis suis viribus, nulla ratione habita imbecillitatis suarum virium.

Et seui implicitum, &c.] partim eorum contriuit vt pulices, partim reclusit in sinu. Leonina autem pelle dicitur vsus pro thorace Hercules post occisum in sylua Nemea leonem truculentissimum, de quo postea.

Appendix.

Pygmaea manus.] non facile verbis hæreo, nisi quantum ad antiquitatis notitiam faciant liberaliorem, & ne multa, video verbum *manus*, non raro accipi pro hominum multitudine: vt apud Tull. 2. Verrina: Comites illi tui delecti, manus erāt tuæ: præfecti, scribæ, medici, accensi, aruspices, præcones, manus erāt tuæ, vt quisq; te maximē cognatione, affinitate, necessitudine aliena attingebat, ita maximē manus tua putabatur. cohors tota illa tua, quæ plus mali Siciliæ dedit, quam si centum cohortes fugitiuorum fuissent, tua manus sine cōtrouersia fuit. Idem lib. 4. in eundem: Non hostium aduentu, neque repentino prædonum impetu, sed ex domo atque cohorte Prætoria manum fugitiuorum instructā, armatamque venisse. Item ead. oratione: vt cūm perinde te Prætorium imperium, ac nomen esset, ad illam paruam manum extinguendam, ducem te, principemque præberent. Noster hīc de receptorib. sicariorum antē,

Lacronum, furūque, manus, &c.

Impossibiie.

EMBLEMA LIX.

ABLVIS Aethiopem quid frustra? ah desine. noctis
Illustrare nigra nemo potest tenebras.

Typus Em-
blematis,

EX Luciani Epigrammate transtulit. sic enim habet:
εἰς τὴν μάτῳ νίπῃεις δέμας Ἰνδικῶν ἰχθῶν τεχνῆς.
ἔδύνασαι δνοερόν νύκτα καθηλιάσαι.

quod idem ab Erasmo sic est conuersum:

Ablvis Aethiopem frustra. quin desinis artem?

Haud unquam efficies nox sit ut atra dies.

Mores, vel
animum
mutare,
difficile.

Id ex apologo quodam Aesopico manasse planum est: quo
quidem significatur, ὅτι μάτῳ αἰ φύσις ὡς προήλθον τῶν
ἀρχῶν, naturas manere ut suum habuere principium. Pindar.
Olymp. 13. ἀμαχὸν δὲ κρύψαι τὸ σύγγενες ἦδ' ὄ. Difficile est
occultare morem ingenitum. Idem Aristophanes Vespis:
ἀποσιῶναι χαλεπὸν φύσεως ὡς ἔχει πῆσ ἀεὶ: Tegere difficile est

quam quis naturā habeat. Succurrit illud Ciceron. ad Q. fratrem: hoc nunc non contendo, quod fortasse cum in omni natura, tum iam in nostra ætate difficile est mutare animum, & si quid est penitus insitū moribus, id subito euellere. Quod referendum Diogenis apophtegma; qui cum improbū quendam & proteruum castigaret, rogatus quid faceret: Æthiopem, inquit, abstergo, vt difficulter candidum reddam. Quod in genere de his omnibus intelligi potest, quæ nulla arte nullāque industria corrigi aut mutari queunt. Sed speciatim hoc torquebimus in ea quæ fucata sunt & simulata, vt gloriam inanem, non vitæ meritis, sed corruptis hominum suffragijs emptam, cuius omnia simulacra, vt sic dixerim, tãquam flosculi celeriter decidunt: cum sim ulatum quicquam non possit esse diuturnum, & sic citò ad naturam redierint suam. Verè Flaccus:

Naturam expellas furca, tamen usque recurret.

Vel hoc traducemus ad mores indociles, & indomitam quãdam naturam, quæ nulla vi aut arte mitescere potest, vt sunt efferata quorūdam ingenia, à quibus non possunt auelli quæ rudibus annis primam percepta sunt. Nam

Quo semel est imbuta recens, seruat odorem

Testa diu. —

Tamet si enim ad tempus desinere videatur in plerisque caecoëthes, multaque prohibeant ætas, metus, & magistri; eum tamen habitum delere, nedum tollere, serè non est qui possit. Ascribam huc Epigramma lepidum Anuli ex picta Poësi:

Indocile ingenium si pergas velle docere,

Infelix operam perdas: ut si quis asellum

In campum doceat parentem currere freno.

Qui cum quadrupedum in morem videatur equorum

Tollere posse caput, gressus glomerare superbos:

Hunc tamen aut frenis, aut si calcaribus cyrges,

Auriculas dimittit iniqua mentis asellus

In terram, & pedibus posticis calcitrat. ergo

Desine: nam nunquam ars naturam vincet, equis que

Nunquam ex degeneri fiet generosus asello,

Et nunquam ex stolido cordatus fiet ab arte.

Τὸ πολὺ αὐτὸ ἄδύνατον, ἀδρὸς ἢ Κοροδ: Conari quod fieri non potest non pertinet ad sapientem: Helenæ verba sunt ad Menelaum apud Euripidem. Nulla sapientiã (inquit Seneca epistola vñdecima) naturalia corporis aut animi ponuntur vitia; *Facite tolli*

quidquid infixum & ingenitum est, leuiter arte nõ vincitur: Quædam nec disciplina, nec vsus vnquã excutit, sed natura vim suam exerceat, & illos vitij sui etiã robustissimos admonet. Hæc vt dixi, nulla sapientia abigit, alioqui haberet rerũ naturam sub imperio sui, si omnia eraderet vitia. Quęcunque attribuit conditio nascendi, & corporis temperatura, cum multum se, diu que animus composuerit, hærebunt. Nihil horum vitari potest non magis quam accersiri.

*Æthiops nõ
albescit.*

Abluis Æthiopem] Huc pertinent prouerb. Æthiopem dealbare: & Æthiops non albescit. quò refert & illud Nazianzen. *πάρδαλις οὐκ ἀποτίθεται το κατὰ σικτον, & δ' αἰθιοψ τὸ μέλαν*: hoc est, Pardus non deponit pellis maculas, neque nigrorem Æthiops. Si quid de Æthiopibus pluribus requiras, consule Plin. lib. 5. cap. 8. & cap. 30. lib. 6.

Appendix.

Durum est adfecta relinquere, ait ille: Hieronym. ad Heliodorum, de laude vitæ solitariæ: Corpus assuetũ tunicis loricæ onus non fert: caput opertũ linteo galeã recusat: mollẽ otio manum durus exasperat cãpus. Nicephorus lib. 12. cap. 32. histor. ecclesiast. de Martiano, episcopo Nouatiano, qui cùm Iudæum initiasset, qui tamen ritus adfectos non posset abijcere, dicebat Martianus, perinde fuisse ac si spinis manus imposuisset, non autem Sabbatio. Conferri potest Iuuenalis illud è satyra 13.

*Mobilis & varia est certe natura malorum,
Cùm scelus admittunt, super est constantia, quid fas,
Quid uè nefas, tandem incipiunt sentire peractis
Criminibus, tamen ad mores natura recurrit
Damnatos, fingi timutari nescia, nam quis
Peccandi finem posuit sibi? quando recepit
Eiectum semel attrita de fronte pudorem?*

Vlpian. iurisc. hanc thesin ad speciem facti singularis aptauit, l. præcipiunt, D. de ædil. edict. mancipia, quæ rudia sunt, præsumuntur esse simpliciora, & ad ministeria multò aptiora; trita verò & veteratoria difficile est reformare.

Cuculi.

EMBLEMA LX.

R V R I C O L A S agreste genus plerique cucullos
 Cur vocitent, quam prodita causa fuit?
 Vere nouo cantat Cocyx, quo tempore vites
 Qui non absoluit, iure vocatur iners.
 Fert oua in nidos alienos, qualiter ille
 Cui thalamum prodit vxor adulterio.

ID nobis luculenter enarrauit Alciatus ipsemet lib. 7. Pa- Cuculi
 rerg. iuris, cap. 5. his verbis: Cuculum vocat, qui matrimo- quis verb.
 nij sui incuriosus sit, qui que vxorem sua mœchis permittat.
 Cucubitare verbum confinxerunt, quasi cuculitare. Ego

Cuculos peculiari conuicio agricolas dictos apud veteres legi, qui negligentes, socordes, tardiſque eſſent, quòd non prius putatas vites haberent, quàm cuculus canere cœpiſſet. Horatius:

— *magna compellans voce cucullum.*

Græcè κόκκυξ à voce dicitur, vt appareat veteres Græcos ypsilon per u eo mare quo nos Latini facimus, pronunciaſſe. Recentiores Grammatici Cuculos dici hos homines putant à natura auis, quæ in alienum nidum, maximè Hypolaidis, quàm ipſi Curucam vocant, ova ſua transfert. Sed hac ratione non cuculi, ſed curucæ dici debuiffent; cum nõ ipſi in alienum, ſed alij in ſuum nidum congerant: vnde & adulterium dictum, quaſi ad alterius torum. Hactenus Alciat. Ait itaque Cuculi nomẽ abuſiuè in eos eſſe traductum, quorum impudicæ ſunt vxores; cum ij contra cuculi potius vocari debeant, qui alienas vxores adulterant, ſpectato nimirum auis ingenio, quæ ſua in nidis alienis ova ponere ſoleat. Idem reperies Adagio Eraſmico, Cuculi. Vide Plin. 18. c. 26. & Pierium lib. 25. Hieroglyph.

Scio etiam nomen Cuculi, alio accipi ſenſu, vt pro inepto homine, rerumque imperito, vt apud Lycophronem Ajax κόκκυξ appellatur, ſicuti Meleager Glauconis filius infulſus cuculus, κόκκυξ ἡλίθι & apud Platonem Comicum.

Vere nouo cantat Coccyx.] vnde & pro verni temporis ſymbolo ponitur Cuculus. Sic Heſiodus:

ἤμ' & κόκκυξ κοκκῶξει δρυὸς ἐν πετάλοισι:

Ve cantum audieris quem reddit ab ilice coccyx.

quo tempore vites, &c.] Illud eſt quod Plinius ait, probro ſolere objici vindemiatoribus, ſi cuculus eos deprehendiſſet vitem putantes. & Horat. 1. Sermon.

Tum Præſtinus ſalſo multumque fluenti

Exprefſa arbuſto regerit conuicia, durus

Vindemiator, & inuictus, cui ſepè viator

Ceſiſſet, magna compellans voce cucullum.

Cum loco Horatiano & Pliniano, coniungo illud Aufonij conſentaneum, in Moſella, — *Inde viator*

Riparum ſubiecta terens, hinc nauita labens,

Probra canunt ſeris cultoribus. —

Vesper

Vespertilio.

EMBLEMATA LXI.

*ASSUMPSISSE suum volucris ex Mineide nomen
Socraticum auctores Chærephonta ferunt.
Fusca viro facies, & stridens vocula, tali
Hunc hominem potuit commaculare nota.*

CHærephon Atheniensis Socratis discipulus, tam perti- Chærephon
naciter libris incubuisse fertur vt lucubrationibus no- Noctua
cturnis extenuatus, maximum pallorem maciémque cōtra- dicitur.
xerit, vt vulgari ioco Noctua, vel, vt alijs placet, Vespertilio
sit vocitatus. Apud Aristophanem, in maciletrium & pallore
confectum petitur dicterium prouerbiale, ὅτι τῆς διόσιος χα-
ρεφῶντος ὁ τῆς φύσεως, nihil natura differs a Chærephonte. Phi-
lostratus in præfat. vit. Sophistarum. duos fuisse eius nominis

tradit, quorum alter Bu eus est cognominatus (vt *Πυελος* Græci nominant, qui sunt lurida cute, & texture rarioris) quod admodum pallidus eſſet ille enim lucubratione nimia ſanguine laborabat: iſque eſt, qui cognomē habuit Noctuæ. Alter iniurius quidam homo fuit, impudentiſſimēque momordit, qui etiam Gorgia ſtudium taxare auſus eſt. At quantum conijcere eſt id non torquetur in pallorem qui ex ſtudijs contrahitur, ſed in labes quaſdam corporis, quæ animi vitia produunt. Qui enim oculos habent ægros, aſſiduiſque lucubrationibus prop̄ iam perditos, non ideò ludibrio ſunt habendi, ſed potius qui veſpertilionis æmulati naturam, videntur aliquo modo tum vocē, tum vultum humanū exuiſſe in eo, quòd in luce hominum verſari refugiunt Ex quorundam qui non exſtant commentarijs *Ælian.* refert in 9. *Variæ hiſt.* Phileram quendam Coſim fuiſſe adedò macilentum, vt occasione etiam leuiſſima ſubuerti poſſet: qui ne à ventis tolleretur, ferreis ſolis utebatur. Id tamen figmento ſimilius eſſe quis non videt ad iocandum?

Mineides.

Volucris & Mineid. Id eſt, veſpertilione. Mineides Thebanæ ſorores cùm Liberi patris ſacrificia in contemptum raperent, Mineruæ lanificiò addictæ, ex improviſo, quadam vnuminis, vocibus tiliarum & tympanorum ſono perterritæ, telis instrumentiſque ſuis in vites ac hederam repente commutatis, omnique loco feris completo, noctu fugientes, in veſpertiliones transformatæ ſunt. Quid. 4. *Metamor.* Hinc volucrem Mineidem pro veſpertilione dixit Alciatus.

Fuſca viro facies. Eius quidem rei cauſam referre non temerè poſſumus ad lucernarū fuliginem, qua lucubrantes inſiciuntur. *Quintilian.* vndecimi cap. 3. Et vigilandæ noctes, & fuligo lucubrationum bibenda.

Aliud.

EMBLEMA LXII.

VESPERE quæ tantum volitat, quæ lumine luscæ est,
 Quæ cum alas gestet, cætera muris habet;
 Ad res diuerjas trahi ut mala nomina primum
 Signat, quæ iaculant, iudiciũque timent.
 Inde & Philosophos, qui dum celestia quærunt,
 Caligant oculis, falsãque sola vident.
 Tandem & versutos, cum clam sectentur utrumque,
 Acquirunt neutra qui sibi parte fidem.

Quamquam vesperilionis nomẽ ad multa traduci possit, speciatim tamen triplici hominũ generi accommodat. Alciatus Primò vesperiliones ij appellantur, qui ob malam *Mala nomina.* famam, vel aliquam capitis diminutionem, domi se continet, neque in medium prodire audent: hi quidem lucifugæ à Seneca & Apuleio appellati: vel qui grauati ære alieno noctu tantum prodeunt, ne à creditoribus offendatur, & in ius quoquo modo vocentur. Deinde conuertitur id nominis in quosdam rigidos Philosophiæ satellites, qui omninò cæcutiunt, dum ea quæ sunt abstrusa prorsus atque abdita, scrutantur, ac rerum caelestium naturam conquirunt, quæ à nobis longè remotæ, neque oculis intueri, neque tangi manu, neque percipi sensibus possunt; & tamen sic de his disputare audent, vt quæ à seruerunt probata certaque videri velint. At profectò longè secus habendum nobis est. Illi enim dum contradicendi studio insanunt, dum etiam qua falsa proferrunt arte & accuratè defendunt, aliorumque argumenta, quinquam vera, refutant audaciùs, nõ tantum illis elapsa veritas est, quam se quærere simulant, sed & ipsi eam, si quam tandem reperire magno studio potuerunt, vel imminuunt, vel etiam labefactant. Socrates cum esset omnium Philosophorum, Apollinis oraculo sapientissimus iudicatus, tamen vt ceterorum argueret ignorantiam, dicebat se duntaxat hoc vnum scire, quòd nihil sciret. Videbat enim oculatissimus ille veritatis indagator, Philosophiam illam humanam nihil in se habere certi, nihil veri; nec (vt plerique censent) doctrinam ipsam dissimulauit, vt alios refelleret, sed quadam

Verispeller.

ex parte veritatem nouit: humanam enim sapientiam nullam esse falsus est, adeoque quam Philosophi scientiam profitebantur, quæ tum maximè versabatur in siderum inspectione, contempsit, derisit, abiecit. Tertiò & postremò nomen hoc traducitur in callidos & versipelles ancipitis fidei homines, qui nec huius ordinis sunt, nec illius, cum vtroque tamè colludunt. & plerumque tanta dexteritate res agunt suas, vt cum vtraque parte communicandi ius habere videantur. & vtramque (vbi collibuerit) conuicijs proscindere: cumque aliud temporis exiget occasio, eandem probabunt, præque altera efferent. Genus hominũ certè vt versatile & insidum, sic detestandum maximè & execrandum. Quid enim cum illis agas, qui neque fidem, neque mentem habent sibi constantè? Non dubium est, quin alios, cum quibus versantur, fallant, cum sese ipsi prius fefellerint. Si enim veritatis essent aliqua tandem parte studiosi, darent operam profectò, vt societate cum melioribus & sapientibus inirent, ijsque adhærent, contrarios verò fugerēt, & seriò, non perfunctoriè aut oscitanter, & quasi aliud agentes parti alteri aduersarentur. Sed quid lucri, aut præmij denique? nimirum quòd mendaces atque impostores quibus non credatur, etiamsi vera dixerint: sed & illud adjicitur, quòd vtrique parti suspecti & odiosi apud omnes turpissima infamiæ labe asperguntur, Vtrinque enim proditorum habentur loco, quibusq; neutra pars ex animo fauere possit. quo fit, vt qui factionis vtriusque sibi contrariæ conuictores & socij volent haberi, non rarò ab vtraque conficiantur & atterantur, vt Metius Suffetius Albanorum duz, ancipitis & dubiæ fidei homo, ruptor Albani, Romaniq; fœderis; cuius alio loco memini: vt fuerunt in bello Italico Senenses: in quo cum se medios gererent in neutram partium inclinatos, sedato tandem bello à diuisis militibus confossi sunt. vnde festiuè dixit quidam magni nominis Princeps, Senensibus idem accidisse, quod ijs solet, qui mediam domus partè incolunt, vt fumo ab inferioribus, puluere autem & strepitu vexentur ab ijs qui supernas partes teneant. Sapienter itaque à Solone sancitum est, vt qui in civili discordia & populi discessione duas in partes, non vni aut alteri se adiunxisset, sed solitarius, neuterque à cõmuni malo ciuitatis secessisset, is domo, patria, fortunisque omnibus priuaretur, & exul extorrisque esset; quod non inflammandæ aut augendæ discordiæ, sed cõpescendæ potius, aut etiam

Solonis lex.

extinguendæ gratia decretum est. Idem Phauorinus Philosophus inter fratres & amicos dissidentes faciendum esse censebat, vt qui essent in medio, partis vtriusque beneuoli, si in concordia amittenda parum auctoritatis quasi amici ambigui habuissent, tum alter in alteram partem discederet, vt hac via concordiam vtriusque instaurarent. Eo consilio Cicero actionib. in Catilinam, ad finem 1. Catilin. vult in fronte, nendum in animo inscriptum esse quibuscunque ciuibus, vt omnes apertè fateantur quid bello tam nefario & periculoso de Repub. sentiant. Sed ad alia festinandum, si prius monuero, Hesygium dixisse, vespertilionem impurum hominem, quique in ambiguo ponat ea quæ fidei sunt, representare, vt sunt qui omnibus etiam dissimillimis sectis assentiunt, quibus nõ iniuria ἀπό τῆ μαρσίνας inditum nomen est Pierius lib. 2. Sed perlege ipsius Alciati caput integrum 16. lib. 9. Parerg. qui locus egregiè tibi Emblemata declarat.

Marrani
Hispanenses.

Vespere quæ tantum volitat, &c.] Vespertilio, volucre biforme animal, à vespere nomen trahens, quod vesperi volitet. de quo Plin. cap. 61. lib. 10. & cap. 37. lib. 11. Legi alicubi tetrastichon hoc naturam vespertilionis exprimens:

Vt quadrupes & avis volitat, discurret, & inter

Quadrupedes non est nec numerandus aues:

Lacte suos nutrit pullos: Et non parit ouum:

Sunt alæ, dentes, labra, pedesque duo.

Aduerte illud (*Vespere quæ tantum volitat*) referri ad primum genus hominum quos attigimus, eorum nempe qui infames sunt, & iudicium formidant.

quæ lumine luscæ est.] Membrum hoc refertur ad caligantes Philosophos.

Quæ cum alas.] Hæc pars ad posteriores respicit, nempe verutos & infidos, qui de se possunt quod est apud Varron. in Agathone, profiteri:

Quid multa? factus sum vespertilio, neque

In muribus planè, neque in volucribus sum.

Caligant oculis.] caliginem inducunt, obscurant.

Appendix.

Inde & philosophos.] Confer huc Plutarc. de placitis philosophorum, M. Tullium de natura deorum 2. Aristophan. ἐν νεφέλαις, Lucianum passim, Iustinum martyrem aduersus Aristotelis dogmata, & alios sanè multos, qui sapientum ve-

terum cæcitatem stilo confoderunt. Videtis Gratianum, e hinc etiam, 49. dist. I.

Tand m *U* *versutos.*] hoc est, ἀλλοτροσάλλες, qui tanquam bestię generis communis vel epicæni oberrant, desolutoria leuitate infames, infidi, veteratores, Vertumno, Proteo, aut Empusa mutabiliores, quos neque ut prehenas, neque ut mittas, scias. Similes sunt noctuæ oculis, aiebat Bias, qui sapientiæ inani dant operam, illius enim oculi noctu quidem vim suam habent, sole orto caligant: eodem modo eorū mēs ad res vanas perspiciendas nutissima est, ad veri autem luminis obtusa, hoc est, εὐίκασι τοῖς ὄμμασι τοῖς γλαυκοσ οἱ πει πὺ μαδείαν σορίαν ἠχοληκότες, κὲ γ' ἐκείνης αἰσθφεις νυχτὸς μὲν ἐρρῶνται ἠλίε ἢ λαμφαντὸς ἀμαν οὐῶται κὲ σεπριοί. πρὸς δὲ πὺ τῆ ἀληθινοῦ φωτὸς κητο κινησιν ἐξαμαυροῦτα. Facit huc Varronis illud Eudæmonibus: Postremo nemo ægrotus quisquam somniat, nec tam infandum quod non aliquid somniat philosophus.

Ira.

EMBLEMA LXIII.

*ALCÆAM veteres caudam dixere leonis,
 Qua stimu' ante iras concipit ille graues.
 Lutea cum surgit bilis, crudescit & atro
 Felle dolor, furias excitat indomitas.*

ID è Scholiaste Apollonij Rhodij ad lib. 4. ἀλκῆν λέγεται
 ἰχυρίως ἢ τῆ λείοντος οὐροῦ, ἀπὸ δ' αὐτῆς εἰς ἀγκυλὴν πέποιθῶς.
 Alcæa dicitur præcipuè leonis cauda, qua nimirū ad robur
 & fortitudinē excitatur. Impotētē & indomitū furorē si-
 gnificantes Ægyptij, leonem catulos cauda flagellantem pin-
 gebant: leonem quidē ob iram, catulos verò cæcos, quo-
 niam eorum ossa inter se collisa ignem videntur emittere.
 Plinius 8. lib. leonis irati signa colligens, ait: Leonum animi

Leo cauda
 catulos
 verberans
 qui.

index cauda, sicut & equorū aures. Immotus ergo placidus, clemens blandienti que similis, quod rarum est: crebrior enim iracundia eius. In principio terra verberatur, in cremento terga, ceu quodam incitamento, flagellantur, & ex quibus colligere est facile, quantus sit leonis concitati furor. Admonemur itaque iræ impetum cohibendum esse, omnesque occasiones deuitandas, quod ea perturbatio sic hominem extra se deiciat, ut in belluam ferocissimam quasi transformet. M. Tullius 1. De officiis: Licet ora ipsa cernere iratotum, aut eorum qui aut libidine aliqua, aut metu commoti sunt, aut voluptate nimia gestiunt: quorum omnium vultus, voces, motus, statusque mutantur. Quid tandem? Ælianus 5. histor. animal. cap. 39. idem quod Plinius: de que Alcææ cauda videtur idem penè quod Alciatus efferre lib. 13. cap. 14. eiusdem animal. hist. Sic ad finem sui clypei Hesiodus:

δένον ὄρων ὄσσοισι, λέων ὡς σώματι κέρσας,
ὅς τε καλ' ἐνδυκέως εἶνόν κρεττοῖς ὀνύχασσι
χίσας, ὅπῃ τὰ χίσα μελίθραν θυμὸν ἀπύρεσ,
ἐμμάρεως δ' ἄρα τῶν κελευνὸν πῖμπλαται ἦτορ.

id est, *Sæuum videns oculis, ut quando nactus leo corpus,*

Quique alacriter admodum unguibus sæuis pelle

Dissecta, quam citissimè lenem animum abstulit:

Alacriter adhæc furibundum cor explet.

Sed huc propius accedit Lucani pulchra descriptio è lib. 8. quo loco Cæsarem cum leone furibundo comparat:

Æstifera Libyes viso leo cominus hoste,

Subsedit dubius, totam dum colligit iram

Mox ubi se sæue stimulanit verberare cauda,

Exeritque iubas, vasto & graue murmur hiatu

Insremuit, dum torta leuis si lancea Mauri

Hæreat, aut latum subeant venabula pectus,

Per ferrum tanti securus vulneris exit.

Exemplo est Alexander Macedo, totius penè Oriētis victor, qui subita quadam ira correptus, Clytū nutricis suæ filium (à quo fuerat ad Granicum amnem seruatus) interfecit; quemque prouinciæ præfecerat, conuiuio admouerat, multisque honoribus, ut amicissimum, beneque de se meritū donauerat, impetu nescio quo inflāmatu ferro traiecit. At paulò post cū ad se rediisset, ereptū telū ex Clyti vulnere in seipsum, doloris impatientia vertebat, nisi suorum manibus fuisset prohibitus. Itaque summè nobis elaborandum est in ira domanda,

*Iracundi-
tenda.*

*Ira perci-
sus Alexā.
der amicū
interfecit.*

vel saltem sic compescenda & continenda, ne nobis mali aliquid importet: hanc enim qui vicerit, hostem se vicisse omnium maximum & perniciosissimum dicere non iniuriâ potest. Euolue totum Plutarchi librum De ira cohibenda, & Val. Max. 9. cap. 3. Idem 8. c. 1. & 7.

Alcæam veteres caudam, &c. Testis est Pierius Hieroglyph. *Alcæa.* lib. 1. Leonis caudam ab eruditissimis Alcæam, ἀπὸ τῆς δι' αὐτῆς εἰς ἀλλήλους τρέψαντος, quòd eius incitamento ad fortitudinem excitetur, vt dixi iam.

Qua stimulantè iras concipit.] De leonis iracundo animo tersi sunt hi de leonis ira Lucretij versus:

-- Calidi plus est illis quibus acria corda

Iracundâque mens facile effervescit in ira,

Quo genere in primis vis est violenta leonum,

Pectora qui fremitu rumpant plerûmque gementes

Nec capere irarum fluctus in pectore possunt.

Horatius quo loco verba facit de excandescètia, peritè dixit, Promethea infani leonis vim stomacho apposuisse nostro.

Lutea cùm surgit bilis.] Bilis Græcè χολή, omnis humor est in nobis calidus siccus. Duplex primùm statuitur, naturalis vna quæ simplici nomine bilis appellatur, estque utilis ad alendum corpus: Alia verò est quæ recedit à naturæ mediocritate, additòque nomine vitium designante solet appellari, estque in multiplici differentia: alia enim rubra, alia glastea, alia nigra, flaua alia, liquida, aquosa, fusca &c. puto hîc intelligi glasteam, quæ ἰσαπώδυνος glastum colore cæsius refert. eam medici faciunt acerrimam, calidissimam, mordacissimâ, quæque extremam inter bilis genera malignitatem obtineat. in ventriculo & circa ipsum gignitur a calore vehementissimo. Præter Galeni commentarios ea de re plura perdoctè disputat Fernellius De functionibus & humoribus lib. 2. cap. 3. & 9.

crudescit.] crudus fit, commouetur, excitatur.

atro felle.] Fel, iræ folliculus, quæ hominem pro sui conditione commutare solet.

furias excitat indomitas.] Philemon Comicus.

μεινόμεθα πάντες ὁπόταν ὀργίζόμεθα.

τὸ γὰρ κατὰ χεῖν ὄντι τῆς ὀργῆς πόνος.

Et Tusculanarû 4. Cicero. An quicquam est similis insanix quàm ira? quàm bene Ennius iram initium dixit insanix? & furiarû tædas ardentes dixit in Paradoxis aduersus Clodium.

Appendix.

Verbum Græcum *ἄνθος*, animum vehementem sonat, de quo hic, à *ἄνθος*, cū impetu feror. At nihil aliud in ania est, quam ira, vel audacia nimia, aut sine ratione pericula suscipere: *ὄργη* leuius quiddam est & cupiditas vlciscendi, *ὄρεξις* *ὄρεξις*, appetere, concupiscere. at *μῆνις*, raius quid & vehementius, vbi cupiditatē, factum comitatur, ita vt à *μῆνις*, dici videatur. Sed ad rem Laſtant de ira Dei, cap. 5. Cū in animum cuiusdam incidit velut sæua tempeſtas, tantos excitat fluctus vt ſtatum mentis immutat, ardeſcant oculi, os tremat, lingua titubet, dentes concrepent, alterius vultum maculet nunc ſuffuſus rubor nunc pallor albeſcens, &c. Pertinet hoc Tullij 3. Tuſcul. His perturbationibus, quas in vita hominum ſtulticia quaſi quaſdam immitit furias, atque incitat omnibus viribus, atque ope repugnandum eſt, ſi volumus huc quod datum eſt vitæ tranquillæ, placidæque traducere. Salluſt. Iugurtha: Cupido & ira peſſimi conuulſores. Quædam leguntur apud Hebræum in parēmaſtem, prouerb. 22. Noli amicus eſſe iracundo, neque ſtude furioſo, ne diſcas mores eius & capias animæ tuæ ſcādalum. Idem cap. 22. Graue eſt ſaxum & oneroſum ſed ira ſtulti grauior. Et Ecclēſiaſtici. 28. Certamen feſtinantium lites incendit, ſi ſufflaueris, quaſi ignis ardebit, & ſi expueris, extinguetur.

In eum qui sibi ipsi damnum apparat.

EMBLEMA LXIII.

CAPRA lupum non sponte meo nunc ubere lacto,
 Quod malè pastoris provida cura iuber.
 Creverit ille simul, mea me post ubera pascet:
 Improbitas nullo flectitur obsequio.

IDex incerti auctoris Epigrammate Græco transtulit, quod est eiusmodi:

τὸν λύκον ἐξ' ἰδῶν μαζῶν πρέζω ἐκ ἐδέλκω,
 ἀλλὰ μ' ἀναγκάζει πιμύθη ἀφροσύνη,
 αὐξηθεὶς δ' ἴσ' ἐμῶ, κατ' ἐμῶ πάλι θηρίον εἶσαι.
 ἢ χάρις ἀλλάξαι πλὴν οὐσίην εἰ διώχεται. id est,
 Capra lupum lacto mammis inuita, sed illud
 Pastoris cogit mens malè causa mei.

Nutritus per me, tandem fera seuiet in me.

Vertere naturam gratia nulla potest.

Videtur confictū hoc Epigramma ex Theocrito, apud quem eiusdem est argumenti apologus. Id torquetur in ingratos, eosque potissimum qui perniciem ijs adferunt de quibus bene meriti sunt: quo genere hominū nihil peius aut deterius educere vel creare terra potest: tantūque id flagitium atrocitatis habet & probri, vt omnia conuicia ingratitude solo nomine contineri dicantur. Quid verò execrabilius esse potest, quàm ijs vitam adimere, aut etiam quodam afficere incommodo, qui nobis viuendi causas suggessere, dederuntque operam, vt quod sumus, essemus? C. Toranius, ingratiſſimus filius, Trium-virū partes secutus, proscripti patris sui prætorij & ornati viri latebras, ætatem, notasque corporis quibus agnosci posset, centurionibus edidit, qui eum persecuti sunt. Senex tamen pater de filij vita magis, quàm de sua sollicitus, petijt an incolumis filius esset, & an imperatoribus satisfaceret. At ipse est qui te nobis prodidit, inquit vnus è militibus: continuoque pectus eius gladio traiecit. Indigna quidem mors, sed auctore cædis inferior. Idem penè de Villio Annali narratur, qui cū proscriptus ad clientem suum confugisset, sceleratus filius militibus occidendum patrem, se præſente objecit, bis parricida, vt qui consilio prius, deinde spectaculo tam crudeli & impio ei vitam ademere à quo vitam acceperat. Missos facio alios quosdam, qui nobis interdum occurrunt in historiarum monumentis, ne nimium hinc hæream. tantū adijcio quod scribunt auctores grauissimi, ingratitude sceleris atrocissimi loco esse positam, adeo vt tanto crimini non sit vlla pœna legibus constituta: quod, sicuti sapienter arbitrantur, maius sit quàm vt ab hominibus vindicari possit, ideoque ad ultionem diuinam remitti. Tamen legere est apud Xenophontem, in Persarum moribus & constitutis legibus hoc esse positum, vt maximè ingratitude notam infectentur. Quem enim cognouerint posse gratiam referre, nec refert, in hunc seuerissimè animaduertunt: quippe qui arbitrentur eos qui sunt ingrati, & Deos negligere, & parentes, & patriam, & amicos. Ingritudinem verò, ait, potissimum impudentia sequitur, quæ ad omnem turpitudinē maxima est dux. Sanè vt hoc quasi per trāsennam adijciam, pulcherrimas ingenij sui penè diuini doctes multum obscurauit Aristoteles, ἀπίστος dictus ab Athe-

Ingratitudo
summu
viliſſim.

πᾶσιν, quòd animò in præceptorem Platonem fuerit ingrato, quanquam tamen alicubi dissimulet in suis disputationibus: ex quibus oculati homines facillè conijciunt, quid animi habuerit ille in doctorem, cui debebat omnia lubens referre accepta. Pulcherrimum legere est Socratis monitum ad filiũ Lamprocle[m], matrì Xantippæ cõtumeliosum, in 2. ἀπόμνημον Xenophontis. & quædam Æliani De varia historia exempla, lib. 3. cap. vlt. De ijs qui ab ingrata patria malè plexi sunt, & iniuste damnati. Nihil enim video aptius huic loco illustrando.

inbet] permittit, sinit: Græcum habet ἀναγκάζει cogit.

Improbias nullo, &c.] Idem sonat penè Publiantis ille mimus:

Maleuolus semper sua natura vescitur.

Quòd refer Adag. Lupus pilum, non animum mutat: & Colubrum in sinu fouere. & Aries nutritionis mercedem persoluit. Sed mihi multa legenti occurrit oportunè illud Theocriti Eidyll. θρέψαι καὶ λύκιδεις, θρέψαι κύναις, ὡς τὴν εὐχώνην. ale & fætus lupi, ale canes, vt te absument. sic autem Scholiastes, ἐκτρέψεν αὐτὶς καὶ λύκον ἐκγένετο καὶ κύναις ἐπὶ τῇ λύμνῃ τῇ αὐτῆς ἄς χάρι τούτων ἐδιδάξατο ἐπὶ ἀχαρισίᾳ. ὅτι τούτο Σοκράτης, κακὸς ποιῶν δὲ θρέψαι κύναις.

Fatuitas.

EMBLEMA LXV.

MIRARIS nostrò quòd carmine diceris Otus,
 Sit verus à proavis cùm tibi nomen Otho.
 Aurita est, similes & habet ceu noctua plumas,
 saltantèmq; auceps mancipat aptus auem.
 Hinc fatuos, captu & faciles, nos dicimus otos:
 Hoc tibi conueniens tu quoque nomen habe.

Otho ab
 Othide.

ὠτοὶ
 qui.

HOC dictum est in quempiam temerarium, gloriabundum, & plus quam par est, auitæ nobilitatis iactatorem, quem Othonem appellat. ab Otide aue fatua & gesticulatrice, captuque facili, quam Aristoteles noctuæ similem, & circa aures alarum quandam similitudinem habere tradit. Proverbialiter enim ὠτοὶ dicuntur, qui in re qualibet facile deci-

piuntur, ac illi maximè, qui verbis sese protelari facillimè sinunt, cuiuslibet sine delectu & prudentia dextram, quod aiunt, injicientes, vt ex Eufathio Homeri scholiaste didicimus. Otos dici gloriæ vanitatem affectantes, id est *κενός οτος*, quidam eruditi homines adnotarunt. Vide prou. Aues quæris.

Aurica est, similes, &c.] Plin. lib. 10. cap. 23. Otis bubone minor est, noctuis maior, auribus plumeis eminentibus vnde & nomen illi, quidam Latinè Afionem vocant: imitatrix aliàs auis & parasita, & quodam genere saltatrix. capitur haud difficulter, vt noctuæ. intenta in aliquo circumeunte alto. Idem ferè Athen. Dipnosoph. 9. cap. 14.

mancipat.] manu capit propriam efficit, & vsu capit. Horat. *Mancipare*, 2. Epistol.

Quædam (si credis consultis) Mancipat vsus.

Hoc tibi conuenient.] quasi diceret: Tu te Otum iactas, vt qui originem trahas ab Othone Imperatore magno, cum ingeniosis ad vanitatem composito ad aucupandam gloriolam pronus ego verò te Otum ab Otide auè dixerim, quòd vt ea gesticulabunda & ad suas laudes assultans facilè capitur; sic tu ineptus & gloriofus conueniens tui nomen moribus inditum habes.

Appendix.

Nonius: Sanniones dicuntur qui sunt in dictis fatui, & in moribus, & in scenis, qui *μῶροι*, dicti Græcis. Cicero 1. de Oratore: Quid tam ridiculum, quàm Sannio est? quid ore, vultu, imitandis moribus, voce denique, ac corpore ridetur ipso?

Obliuio paupertatis parens.

EMELEMA LXVI.

C V M lupus esuriens mandit ceruarius escam,
 Praeque fame captum deuorat hinnuleum,
 Respiciat si fortè alarò, vel lumina vertat,
 Praesentem oblitus quem tenet ore cibum,
 Queritat incertam (tanta est obliuio) praedam.
 Qui sua neglexit, stultè aliena petit.

Lupus ceruarius.

C Arminis huius sententia similis huc ἀρεῖς τὴν ἀνεργίαν, ὡς δὲ τὴν ἀρεάν, quæ ex Menandro cita tur. Ea est Lupi ceruarij natura, vt quamuis post longa ieiunia repertas agrè carnes mādere ceperit, vbi quid casu respexerit, obliuiscatur, & copix præsentis immemor, aliud quærat, testib. Plin. lib. 8.

c. 12. &c

c. 12. & Solino Polyhist. c. 18. Idem contingit ambitiosis & auaris, qui spe honoris amplioris, aut commodi, in quo sit vberior quæstus, neglecta præsentis sorte venantur aliam. Fit tamen sæpenumero, vt vtraque frustrentur. Hinc Sophocles in Thyeste:

ἢ δὲ ἀμνηστῶν δ' ἔρωσ
 πλλῶς ἔθηκε τὸ παρόντ' ὄμπλακείν,

Id exemplis quamplurimis confirmari posset: sed vnum dñi. Pyrrhus
Epirota. taxat ex Iustino subijciam Pyrrhus in amplissimo imperij fastigio collocatus, iam nec eo contentus, Græciæ, Asiæque regna meditabatur: neque illi maior ex imperio quàm ex bello voluptas erat: nec quisquam Pyrrhum, quàm tulisset impetum, sustinere valuit. Sed vt ad regna deuincenda inuictus habebatur, ita victis acquisitisque celeriter carebat; tantò melius studebat acquirere imperia quàm retinere, quàm ob causam collatus est ab Antigono, lusori imperito, qui cum multa & feliciter iaciat, ijs tamen vtendi modum negligat Plutarch. teste. Fruendum est itaque rebus presentibus, & rectè agendo speranda meliora. Est enim animi valde pusilli & angusti, inopiam metuere plus quàm par est, ideòque ijs quæ adsunt, nõ frui; & alienis anxius inhiare, magnæ stoliditatis argumentum. Ferè enim fit, vt iuxta prouerb. Duos insequens lepores neutrum capiat: cuique illud conueniat:

δὐοῖν ὀπιδυμήσας ἔδετέρου ἔδυχες.

Ambo concupiscens neutrum affectus es.

Pulcher locus apud Procopium 2. De bello Gothico: refert Procopij
locus. enim Bellisarium initio belli scripsisse ad Theudebertum Francorum Regem (qui cum eo manus conseruit) fatius esse securè sua vt quisque possideat tenere, quàm dum aliena nimium appetit, de suis rebus periclitari. Huic bellè conuenit quod Seneca refert epist. 73. Solebat Attalus hac imagine vti: Vidiſti aliquando canem à domino frustra panis aut carnis aperto ore captantem? quicquid exceperit, protinus integrum deuorat, & semper ad spem futuri hiat. Idem nobis euenit: quicquid expectantibus fortuna proicit, id sine vlla voluptate dimittimus, statim ad alterius rapinam erecti & attentì. Hoc sapièti nõ euenit. plenus est etià, si quid euenit, securè excipit. Huc Adag. Præsentem mulge, quid fugientem insequeris? Multæ sunt affines huic sententiæ: vt apud Hesiodum:

νῆπι, ὅς τὰ ἔποιμα λιπύν, ἀνέποιμα δὶώκει.

Sallustius in Catilinario, quo loco verba facit de legatis Allo-

brogum, pertractis ad societatem nefarij belli de euentu tamen anxie dubitantibus: in incerto habuere, quidnam consilij caperent. In altera parte erat æs alienum, studiũ belli, magna merces in spe victoriæ: in altera maiores opes, tuta consilia, pro incerta spe, certa præmia: Sed & Pseudolus seruus apud Plautum sic secum loquitur: Certa amittimus, dum incerta petimus, atque hoc euenit in labore, atque in dolore, vt mors obrepat interim.

Qui sua neglexit, &c.] Non videtur incommodum, si apponam lepidum & facile T. Mori tetraſtichon huic Emblematis conuenientissimum:

Os canis implet anas, alium capturus hiabat;

Non capit, at quem iam ceperat, ore fugit.

Sic miser interea, dum rem captas alienam,

Sapius & merito perdis, auare, tuam.

Appendix.

Iustinian. l. nemo, C. de assessorib. Festinans ad duo diuersa neutrum bene peragit, ne cum in vtrumque festinat, neutrum perficiat. Et satyric. Iuuenalis,

Pectora nostra duas non admittentia curas.

Ridetur adolescens luxu perditus apud Persium, saty. 3. his verbis,

— duplici in diuersum scinderis hanc:

Vdum & molle lutum est.

Et glossographi Accursij aiunt, eum qui hora vna eademque duos sectatur lepores quandoque vtroque carere.

Superbia.

EMBLEMA LXVII.

*EN Statua statua, & ductum de marmore marmor,
 se conferre Deis ausa procaz Niobe.
 Est vitium muliebri superbia, & arguit oris
 Duriciem, ac sensus, qualis inest lapidi.*

Figmentum hoc Niobes ob insolentem iactantiam in sa- Niobes fe-
bula.
 xum rigens transformata, arguit potentiorum quarun-
 dam mulierum superbiã, & immodicã arrõgãntiam, qua
 occæcata ne ipsis quidem Superis subesse se putant: quo fit,
 vt suã mortalitatis immemores, in detestandã *ἀναιδνον*
 incidant. Hoc ergo verborũ inuolucro monentur, ne sese at-
 tiùs efferant, & plus quã oportet, apud alios intumescãt, aut
 etiam plus sibi tribuant, quã par est. Præterea de numine

bene sentiendum esse tacite videtur innuere: quandoquidem non erratur periculosius. neque sceleratis quæ in numinis contemptu. Pindar. Olymp. 3. ἐπι τῆς λαιδίστησιν θεῶν ἔχθησθαι, καὶ τὸ καὶ χάρις ἔργῳ χαρὸν μανίαισιν ὑπερέκει. nam Dijs conuiciari, inquit, odiosa sapientia est; & intempestuè gloriari, idem est atque insanire. Præclarè monitor ille apud Virgilium:

Discite iustitiam moniti, & non temnere Divos.

Exstat in tumultum Niobes elegiaca προσοπρῶα, certè elegans, his omninò verbis:

*Ἔστε προcul lati, cernant mea funera tristes,
Non similis toto maror in orbe fuit.*

*Bis septem natos peperì, bis pignora septem:
Me miseram! Divam sustulit ira mihi.*

*Dirigit dum lacrymis, & marmora manant.
Sic mihi mors dolor est; sic mihi vita, dolor.*

*Discite, mortales, quid sit turgescere fastu,
Et quid sit magnos posthabuisse Deos.*

Propter ἀλαζονείαν itaque καὶ μεγαληγρίαν magnificos Iuic impia staturus Tantalus, vt Stautius cecinit Thebaid. 3. Huc congeram insignem Pindari locum ex Olymp. 9. quo sub Cadmæ persona monet vnumquemque, vt exemplo Penthei filij, piè & reuerenter de Dijs sentire discat.

εἰδ' ἔσιν ὅσους δαμόνων ὑπερβροτεῖ,
εἰς τῶ δ' ἀδρήσας θάνατον ἠγείδω θεῶν
τὸ σωθροθεῖν δεῖ, καὶ σεβεῖν τὰ τῶν θεῶν
κάλισον οἰμαί γ' αὐτὸ, καὶ σφάτατον
δητοῖσιν εἶναι χεῖμα, τοῖσι χρωμένοισι. id est,

Si quis sit qui Deos contemnat, ad huius (nempe Penthei) mortem respiciens, secū animo reputet esse Deos. Atverò temperantem esse, & numen diuinum colere, censeo rem esse omnium pulcherrimam, & sapiētissimam hominibus, qui huic sese implicant.

[En statue statue, &c.] Hoc imitatus ex senarijs his, ex 3. Epigramm.

ὁ τῷ μὲν οὐτῷ ἐνδον ἐκ ἔχει νεκρὸν
ὁ νεκρὸς ἔτῳ ἐκτὸς ἐκ ἔχει τάφον,
ἀλλ' αὐτὸς αὐτῷ νεκρὸς ὄχι καὶ τάφῳ.

id est, Hoc in sepulchro mortuus non conditur,
Hoc est cadaver, & sepulchrum non habens:
Sed est idem cadaver & sepulchrum sibi.

Illud simile tit. εις ηρωιδας lib. 4.

ἐκ ζωῆς με θεοὶ τεύξαν λίθον ἐκ ἡλίθοιο

ζωῶν περζιτέλης ἔμπαλιν εἰργάσατο.

Cæterum id variè accipi figmentum reperio, vt cùm torque-
tur in præfractæ ceruicis hominem, stupidum, eumq; qui sit
vel animo vel corpore immotus. Ad id facit quod citatur ex
Lucilio, poëta Græco, de quodam saltatore, qui se mouere nõ
posset, ὄρχησις νιοβῆς ἔμπαλον ἀρχέτυπον. Orchestes spirans
archetypum Niobes.

Se conferre Deo, &c.] Niobe cùm liberorũ numero esset e-
lata, Latonam contempfit, ipsiq; se præferre non erubuit,
quòd ea non nisi duorum Apollinis & Dianæ mater esset. Ita-
que indignata Dea, Apollinis & Dianæ sagittis libero eius
omnes curauit interficiendos, ipsamque Nioben sibi conui-
ciantem turbine rapuit iuxta Sipylum montem, & in saxum
transformauit. Ouid. 6. Metamorph. Rei veritatem, ex Palæ-
phati lib. 1. & Pausan. in Arcadic. exquire.

Niobe.

uisum muliebri superbia.] sic Sallust. in Iugurthino dicit su-
perbiam commune nobilitatis malum.

arguit oris Duritiem, ac sensus, &c.] Lapis in Hieroglyphic.
hominem sensus expertem significat: vt pro stupido & alie-
natæ mentis homine vsurpari certum est: vnde illud Comici;
Quid stas lapis? & primos illos homines rudes & impolitos
nullaque disciplinarum cognitione cicuratos, saxeos appella-
runt. Hinc enim Maronis illud: — *quo tempore primũ*

Ea est d
vai θη-
σις ἐξ ἑν-
suum va-
cuitas.

Deucalion vacuum lapides iactauit in orbem,

Vnde homines nati, durum genus. —

Theocritus in Eidyllijs Milonem rusticum impolitum pla-
néque rudem appellat fragmen duræ rupis, id est πῆτρας ἀπό-
κομια ἀπεράμνη. Lactantius lib. 1. cap. 20. loquès de termino,
qui in Capitolio locabatur: Quid de his dicam qui colunt ta-
lia? nisi ipsos potissimùm lapides, ac stipites esse? Ouid. 5. Me-
tamorph.

— *ad auditas stupuit cœn saxeæ voces,*

Attonitæq; diu similis fuit.

Idem 13. Metam. — *duròque simillimâ saxo*

Torpes. — Et in Ariadnæ epistola:

— *in saxo frigida sedi,*

Quamq; lapis sedes. tam lapid ipsa fuit.

quo sensu dixerat ante Ouidium Catullus de nuptijs Pelet,
Ariadnen saxeæ effigie fuisse, vt vim doloris exprimere non

posset, neque in ullam vocem erumpere, cum vidit se à Theſeo in litore Naxus insulæ relictam.

Tibullus lib. 2. Eleg. 4.

O ego, ne possim tales sentire dolores,
Quàm mallem in gelidis montibus esse lapis:
Stare vel insanis cautes obnoxia ventis,
Naufraga quam vasti tunderet ora maris.

Ovidius De Ponto:

Felicem Nioben, quamvis crudelia passam,
Quæ posuit sensum saxea facta malis.

1. de Ponto, Eleg. 2.

Fine caret lacryma, nisi cum stupor obstipuit illis;
Et similis morti pectora torpor habet.

Et deinde:

Ille ego sum frustra qui lapis esse velim.

Sic impossibilitate ipsa mutata in lapidē Psyche, quavis præfenti corpore, sensibus tamen aberrat. Apul. 6. De Asin. aur. Quod autem modò dicebā lapidem pro stupido vsurpari hieroglyphicè, id ostento planū est quod animū perculit Superbi Tarquini, cum à colūna lignea repēte lapsus anguis omnes in fugam vertisset, omninò hoc viso cōsternatis. Nā porredebatur is serpens nouum & inexpectatū principem de columna lignea, hoc est stupore, quē diu simularat, proditurū.

Appendix.

Sallust. Iugurtha: Quæ in magnis superbia, in infinis iram rectius nuncupari. ὀργῆν, quasi ὀρέγν, ab ὀρέγω, hinc ὀργῆν-λγ, iracundū, qui Gallico idiotismo, orgueilleux. Sed rursus alia occurrunt Sallustiana: Quæ apud alios iracundia dicitur, ea in imperio superbia, atque crudelitas appellatur.

sensus, qualis in: st lapidi.] Lapidem vsurpari, pro stupido, aut sensus vacuo palā est. Sic Martial. lib. 3. in quandā Matripiam;

An possim vetulam, queris Matrinia, possum

Et vetulam, sed tu mortua, non vetula es.

Possim Hecubam, possum Nioben, Matrinia, sed si

Nondum erit illa canis, nondum erit ista lapis.

Sed quod ad argumentum facile emblematis facit, non possum prætermittere illud Valerij Max. de neglecta religione: Deorum spreti monitus excandescunt, & humana consilia castigantur, vbi se cœlestibus præferunt.

Impudentia.

EMBLEMA LXVIII.

P V B E tenus mulier, succincta latrantibus infra
 Monstrorum catulis scylla biformis erat.

Monstra putantur auarities, audacia, raptus:
 Et scylla est, nullus cui sit in ore pudor.

S Cyllam Phorci filiam, Glauci amore captam, Ciree, quòd Scylla in
 se eundem deperiret, sic affecit, vt fontem, in quo Nympha
 se lauare consueuerat, veneficijs & magicis herbis infecerit:
 cuius rei nescia Scylla fontem de more ingressa, inferiores
 corporis sui partes in caninos rictus vidit esse commutatos:
 quam tantam deformitatem horrens, in mare se præcipitem
 dedit, & in saxum mutata, Poëtis argumentũ fabulę præbuit.

Scylla in
 monstrum
 marina
 mutata

Homerus Odysſ. μ . Ouid. 14. Metamorph. Iuſtinus in Tro-
gum 4. fabulæ de Scylla & Charibdi materiam Poëtis ſugge-
ſtam ait, ob fretum quod in Sicilia citato ſæuoq; impetu fer-
tur, in quo vndarum inter ſe concurrentium tanta pugna ſit,
vt aliàs veluti terga dantes vorticibus in imum deſidere, aliàs
quasi victrices in ſublime ferri videas: nunc hîc fremitû fer-
uentis æſtus, nunc illic gemitus in voragine deſidentis au-
dias. Accedit perpetuum Aetnæ montis incendium: hinc la-
tratus auditos: hinc monſtri credita ſimulachra dum nauig-
antes magnis vorticibus pelagi deſidentis exterriti, latrare
putant vndas, quas ſorbentis æſtus vorago collidit. Scyllam
ſuiſſe nauem triremem Palæphatus tradit. Salluſtius ſaxû pu-
tat eſſe in mari prominens, quod procul viſentibus mulie-
brem formam repræſentet, in quod illiſi fluctus, quoniam &
Iuporum eiulatum, & canum latratum videntur imitari, ſin-
xerunt illam pube tenus feris huiuſmodi ſuccinctâ eſſe. Al-
ciatus id appoſitè tranſtulit ad impudentiam, quæ tribus po-
tiſſimum vitijs rabidiſſimis comes eſſe ſoleat, avaritiæ, ſiue
rapinæ, audaciæ, inuidiæ, quæ ſub eleganti aut viri aut mulie-
ris forma plerumque latitant. Quid enim non audeat impu-
dens, qui nihil non ſibi permittit, turpe putat nil? Heraclides
Ponticus ait ab Homero per Scyllâ ſignificari omnis generis
impudentiâ, quæ non ab re canum cingatur riſtibus audacia,
rapina & avaritia refertis. Locum Græcum apponam, ex quo
Alciatum puto ſuum Emblema duxiſſe: *σκύλλα τε τὴν πο-
λύμορον ἀναΐδσαν ἠλληγόρησεν διὸ δὴ κύνες ἐκ ἀλόγως
ἐπὶ ζώσας, προτομαῖς ἀραγῆ, πολμῆ καὶ πλεονεξία περεαγ-
μυαῖς*

Pube tenus mulier, &c.] Duobus in locis Virgilium imitatus
eſt: ſic enim, ————— *pulchro pectore virgo*

Pube tenus. ————— & alio loco.

Quid loquar aut Scyllam Niſi, aut quam fama ſecuta eſt,

Candida ſuccinctam latrantibus inguina monſtris? &c.]

Ex quo loco aduertes duas fuiſſe Scyllas, quas plerûque Poë-
tæ confundunt, vt 6. Faſt. Ouid. Lege Nannij Miſcellan. lib.
6. & Iacob Bononiensem, Annotationib. quas pauculas ſcri-
pſit in Virgil. & eundem Virgil. in opuſc. cui Ciris nomen.

Monſtrorum catulis.] canibus monſtroſis. Virgil. dixit:

Ah timidos nauas canibus laceſaſſe maxinis. Et Ouid. 4. Trift.

Eſſe canes utero ſub virginis. —————

Cicero De haruſpic. reſponſis: *Quam Scyllam tam eminentem.*

Locus
Iuſtini de
Scylla.

Salluſtij
vſus.

Emblema-
tis typus.

Dua Scyl-
lae.

ibus canibus, tamque ieiunis Poëta fingendo exprimere potuerunt, &c.

Appendix.

Canes accipi pro rapacibus, & exploratorib. hominum rapacium Cicero non sine satirico morfu nos docuit, vt lib. 1. in Verr. Debere aiebat suam rationem ducere: multa sibi opus esse multa canibus suis, quos circa se haberet. Et lib. 3. in eundem Quid ista cohors, quorum hominum est? Volusij aruspici. & Cornelij medici, & horum canum, quos tribunal meum vides lambere? Eadem oratione: Qui cū agros maximos ac feracissimos per seipsum. hoc est, per Aproniam, Verrem alterum depopularetur, ad minores ciuitates habebat alios, quos tanquam canes immitteret, nequam homines, & improbos, quibus aut pecuniā, aut frumentum publicè dari cogebat.

raptus. Hic raptus, pro rapina, poëtico more; vt cogitatus, pro cogitatione; vt ausus pro audacia. In iure alioqui raptus dicitur contrectatio fraudulenta personarum, proprie, vt in Cod. de raptorib. virgin. & in Decretal. 5. de raptorib. Rapina verò fieri intelligitur in rebus mobilibus per vim ablati, vt in tit. Vi bonor. rapt. Sed hoc quidquid est emblematis rectè sorseris in fori latratores, rabulas, quibus quid impudentius, quid rapacius, quid denique fraudulentius?

QVOD nimium tua forma tibi Narcisse placebat,
 In florem, & noti est versa stuporis olus.
 Ingenij est marcor, cladésque Φιλαντία, doctos
 Quæ pessum plures dâcque, deditque viros:
 Qui veterum abiecta methodo, noua dogmata querunt,
 Nilque suas præter tradere phantasias.

Paticinium
 Tiresia de
 Narcisso.

Tiresias vates tam diu victurum Narcissum prædixit, quã-
 diu à sui conspectu abstineret. At ille ignarus infortunij
 quod iamiam sibi impendebat, visam in fonte sui vultus ima-
 ginem sic deperiit, vt sui amore captus miserè contabuerit, &
 in florem sui nominis cõmutatus dicatur à poëtis, qui Narce
 dicitur, & stuporem sonat, quòd Narcissi odor caput agrauet.

Narce
herba.

Plin. lib. 21. capitib. 5. 11. & 29. Notantur hoc figmento, qui à veterum legibus & institutis desciscentes, nouam quandam doctrinæ formam confectantur: tam quæ sibi placent, vt licet obtrusiores reuera sint, quicquid tamen præcipiunt, violentius aliquantum inculcant, neglecta profus & obliterated maiorū vita & ratione: eoque deuentum est, vt fidem illam canam, & præscam veterum auctoritatem præ sua opinione nihil ducant: tanta est cæcitiētia, stultitia atque peruersitas. Tales sunt νεόσοτοι quidam impudentissimi, qui nouorum dogmatum persuasione populum incautum inescant, verborumque phaleris sic protelant & peruertūt, vt miserrimi homines errore perciti, quasi gustata loto, libenter à Christianæ Reipubl. cōmunionē, suo magno malo, desciscant. Tam enim sunt perfrictæ frontis, vt sua dogmata omnium esse certissima verbis scriptisque asserere non veriti, nullam aliam meliōrē, aut certiore de religione traditam fuisse sententiam, quàm quæ à se suisque tradatur, affirmant. Sic plurimorum damno & perniciē detestandam φιλαυτιαν in rebus diuinis experimur.

Noni docto-
res repre-
hensi.

Potest & hoc torqueri commodè in imperitos, & ἀμύσις rerum suarum non æquos admiratores, quibus sanè (vt Comicus ait) nihil vniquam quicquam iniustius: nihil enim rectum putant, nisi quod fecerint: quo fit, vt aliena tam impensè carpendo, suāque plus quàm par est, admirando, ingenioli flos absque vilo fructu facillimè marcescat. vnde meritò illud reperam quod Alciatus in quadam Oratione dixit: Nullam esse perniciosiorē studiorum calamitatē, quàm sui ipsius confidentiā & admirationem, quem morbū Græci φιλαυτιαν appellāt. Est enim ea lues adulatione deterior, eoque hominē inducit, vt se existimet optimè scire quæ non intelligit, reddītque eum negligentem, superbum, otiosum, aliorum contemptorem. Emendatur autem hic error & malum non tam oratione quàm frequenti auditu & consuetudine, quæ cum peritioribus habetur. Quapropter, inquit ille, cauendum ab hac bellua: nullus enim est veræ sapientiæ capitalior hostis quàm qui meliorum præceptorum dogmata pro nihilo ducit. Diuinus Plato, quem tanquam raræ alicuius & veræ sapientiæ terrestris oraculum meritò docti omnes suspiciunt ac venerantur, lib. 5. De legib. auream planè sententiam pari verborum pondere scriptis mandauit: πάντων ἡ μάλιστα κακῶν ἀνθρώποις τοῖς πολλοῖς ἐμρτυρον ἐν ταῖς ψυχαῖς εἶναι οὐ πᾶς αὐτῶ συγγνώμην ἔχων ἀπορυγμὸν ἔδειξαν μηχανᾶται. ἔπειθ' ὅτι ὁ λέγειν, ὡς εἶλεται αὐτῶ πᾶς ἀνθρώπων.

Imperiti
φιλαυ-
τοι.Locus Al-
ciati.Praeclara
Platonis
locus.

φύσι τε δὲ καὶ ὁρθῶς ἔχει τὸ δεῖν εἶναι τοῦτον τὸ δ' ἀληθείᾳ
 καὶ πάντων ἀμαρτημάτων διὰ τὴν σφοδρὰν ἐαυτῷ φιλίαν αἰ-
 πον ἐκείσῳ γίνεται ἐκείσο τε Quæ singula si diligenter ex-
 pendamus, suppetet nobis accommodatum certè & præ-
 sens amuletum ad arcendum, aut minuendum hunc animi
 errorem, hominibus reuera gratum, sed tamen exitialem. In
 primis enim *φιλαυτίαν* non ab *ε* appellat maximum malū,
 innatum in meliore hominis parte, nempe animo: & eo
 quidem detestius ac præsentius, quòd licet eo plerique mor-
 bo correpti sint, non tamen vnquam de remedio querendo,
 aut parti malè affectæ applicando cogitant, vt tandem sani
 possint euadere. Atqui nulla exitiālior aut damnosior ægri-
 tudo est, quàm quæ sui sensum adimit, ita vt *ἀναδησίαν*
 quandam inducat, quo fit, vt omni animi contentione &
 industria in eo malo periculosissimo propulsando est eniten-
 dum, & eò maior cura conferenda, quòd morbus hic (in quo
 fit fons, & certè principium aliorum omnium, quæ in animū
 cadere possunt, vitiorum) grauiōres affert noxas & depraua-
 tiones, cladēque ingenij præsentioīem. Nulla enim ratione
 fieri potest, vt qui hac percussus peste oberret, sanum vel
 in alijs vel in seipso iudicium retineat, cū se non norit:
 quandoquidem sit in oculis mentis, vt ita dixerim infusa ca-
 ligo tam densa, tamque spinosa, vt vel apertis corporis ocu-
 lis nihil videat. Itaque qui sui capitur amore, non verè sese a-
 mare potest, sed falsam quandam de se opinionem, vt vmbra
 aliquam, quasi qui in tenebris palpat, oscitāter aucupatur. At
 verò (vt Plato docet) seipsum à seipso falli πάντων χαλεπώ-
 τατον, imò verò adijciᾶ δυνώτατοι καὶ ἀδλιώτατον. Cū e-
 nim impostor ipse præstò semper habeatur, nec minimum
 quidem abscedat, quo pacto non esset grauissimum malum,
 in primisque deplorandū? Cæcitas hæc omniū maximè into-
 lerabilis, cū inscitiam nostram sapientiæ loco habemus, &
 quanquam omnium penè rerum ignoratione laboremus, ta-
 men nos omnia ingenio assecutos arbitramur. Tolerabile al-
 lioqui vitium, si ea tantūm placerent, quæ ingenij specimina
 quædā præ se ferunt, aut alia generis eiusdem: in quibus si tā-
 tūm fallimur, nec fallimus aut si sic fallimur, vt melioribus
 & peritioribus aurem patientem agnito errore præbeamus,
 est quin veniale putet. Quotus quisque est, qui placido ferat
 animo, quòd ipsi nœui, & vitia tam impensè nobis placeant,
 velut *amatoīem amicæ*, vt ait Flaccus,

φιλαυτία
morbus
παρρησιας.

Cæcitas
animi ma-
ξιμα.

Turpia decipiunt cecum vitia, aut etiam ipsa hæc

Delectant, veluti Balbunum Polypus ægæ.

Quo fit, vt vero verius dictum sit à Theocrito (vt id ad nostrum sermonem conuertamus) — *ἔρωπ*

πολλός τις ὃ πολύραμε, τὰ μὴ χαλὰ καὶ πέρανται.

Nimirum id in causa est, quod, vt ait Varro, Omnes videmur nobis esse belli, festiui, sapere, cum simus *σάφοι*. Ex Aristonymo citatur illud *ὅτιν ἐν βίῳ μάλις αὐτὸ πῶν, τὸ ἀνοήτους ὄντας, τὰς πολλὰς, οἷαδ' ἔφρονίμους εἶναι*: Id in primis est in vita humana noxium, quod permulti cum se sapere putent, tamen desipiant. Quamobrem nihil deterius aut periculosius, quam minimum sibi fidere: Certè (vt de me ipse aliquid) sum satis mihi conscius, quam debili & penè nullo ingenio sim: si quid tamen sit, nunquam vllatenus me profecisse liberè confiteor, quam cum ignorare me multa, & quidem penè omnia primùm agnoui, tum que meo non minimo sumptu deprehendi, & apertis, quod dicitur, oculis expertus sum, quam non sit turum aliorum iudicio & famæ incumbere. Nam sæpenuerò contingit, vt nos plerique præsentibus laudent, vel amore, aut alio quouis affectu ducti; sicque de nobis bene mereri putant, cum sæpius vt de coloribus cæci, sic ij de nostro captu & in litteris, aut etiam honestis actionibus profectu sentiant. Interea tamen eorum in sententiam pedibus imus, quod aiunt, atque importunè falli nos sinimus. Crassam me herclè & supinam credulitatem. Agnouit lubens Socrates de se Physiognomi iudicium, talemque à natura fore se palàm fassus est, nisi se Philosophiæ excolendum tradidisset. A qua quidem modestia longè semper absumus, qui ementitos quosdam sapientiæ colores, & imaginaria virtutum ornamenta nobis inesse demiramur: & vt vera credimus absolutaque, quasi quibus ad perfectionem addi nihil possit, ideoque molestè ferimus, si qui, dum nostri mentionem faciunt, non satis honorificè loquantur, eaque tribuant que nos minimè attingunt, vel etiam nullo modo ad nos attinent. Qui morbus vt deploratissimus sanari admodum ægrè potest, nisi tamen aliquando meliore quodam impulsu genio, potius spectemus quid nobis desit quam quid adsit. Si quid enim adest, cauendum est in primis ne effluat, aut pretio ampliori quam par sit, æstimatum vilescat apud alios: si quid deest, quod sciamus ornamento nobis esse posse & vsui, efficiendum est, vt labore & diligentia comparari à nobis & conquiri possit. Sed in

Assentationis malum.

Socratis modestia.

primis meminisse debemus, subindéque animo repetere, non quantum cæteris excellimus, sed quantum alijs simus inferiores, & quàm alioqui deteriores. Illud enim φιλαυτίας vitium tam nobis familiare ac domesticum, sed tamē in primis exitiosum, præterquàm quòd tūmorem inuidiam, audaciã, & desidiã fouet, solet etiam vnà secum aduehere & alere turpissimam ignorationem, quam meritò Sophocles δυσμέλασον καλόν appellat. Veteribus illud in ore fuit, eū malignos habere vicinos, qui sui laudator fuerit. Idcirco nunquam probata est illa plūs æquo pruriēs φιλαυτίας opinio. in Astydamante histrione, quòd suas ipse laudes inscribi vellet statuæ quam meruerat. Non enim populus hominis, votū insolens sibi ferendū esse putauit, quanquam de sua patria bene meriti. At quod penè mihi dum ad alia propero, exciderat, Suidas auctor est, Nymphas à Narcisso sprétas verissimè dixisse: πολλοὶ σε τε μισῶσιν ἀν' σαυτὸν φιλῆς.

Astydamas
histr. 50.

Sophistarū
nomen.

Arrogan-
tes.

Quid tam malè audijt Sophistarum nomen, nisi ob effrenatam illam, & cæcã sui admirationem? Socrates vt eorum importunitatem frangeret atque eluderet (illi enim nihil se nescire iactabant impudentius) eosque contrarijs armis oppugnaret, nempe honesta dissimulatione potius, quàm pari verborum strepitu atque contentione, dicebat hoc vnum se scire, quòd rerum omnium esset inscius. Id verò non aiebat, vt falsa de se loqueretur, apud eos præsertim, quorum familiari consuetudine utebatur, sed vt assereret ea lubens omnia se nescire, quæ tam impudenti fronte sibi arrogabant triuiales illi ματαιολογοὶ, qui sic liberales disciplinas ipsamque Philosophiã ostentando, reuera prostituerēt & profanarent: aut potius vt significaret ad verã solidamque sapientiã neminẽ accedere vnquã posse, nisi primū se norit ignorare. Sunt enim quidam ingenio tam stolido & lubrico, qui cū nondū primoribus labijs literas degustarint, falsam tamen sibi scientiæ persuasionẽ induāt. Ex quibus alij se αυτοδιδάκτες, alij πανσφους κ' πανεπισήμονας efferre non verentur: alij alios quoscumque conuellunt & impetunt, in quorum vel leuiculis & venia dignis erratis ingeniosiores, nō perpendūt, ὅπ μωμῆσαδι εἶζον ἔστιν ἢ μεμῆσαδι. sibi nēpe ignoscunt, vt Næuius ille Horatianus, qui seipsum ignorans carpebat alios, seque venia dignum censebat. Quamobrem audijt ad extremum, stultum & improbum hunc amorem esse, dignumque notari. At quanto in errore versantur, qui sibi primas nullo ru-

bore tribuunt? Agatocles Peripateticus cum apud Demona-
ctem iactaret se solum & primum esse Dialecticorum, au-
diuit: Si solus es, qui primus? si primus, qui solus potes esse?
Nō est quod repetā literatoris illius Rhemnij intolerabilem
arrogantiam, cum diceret vnā secum natus, & tandem peritu-
ras disciplinas. Nec est quod memorem duorum in Philoso-
phia principum notam satis & peruulgatam *φιλανθία*, Ari-
stotelis nempe & Ciceronis, quorū hic tam suā ipsemet in-
dustria & ingenio tribuit, vt nullis ferē in proœmijs laudem
propriam cōtinerit: ille verò, quod non modò suis in eo-
dem Philosophico curriculo certatoribus parum fauerit, sed
quod contradicendi studio doctorem etiam Platonem vexa-
rit, sui nominis celebritatem non parū obscurauit. Illi ipsi
Philosophi libris quos De contemnenda gloria scribunt, no-
men etiam suum præfigi volunt. Permittatur hoc ad inflam-
mandum studium, & exercendam doctorū hominum in-
dustriam: honos enim alit artes, nullusque sui laboris præmio
& contentionis honestæ laude frustrandus est. At quis sanæ
mentis eum dixerit, qui sibi plura quàm habeat, arroget? Nar-
rat Athenæus lib. 12. cap. vltimo, Thrasyllum, quendā tanta
infantia fuisse peritum vt quotquot naues in Pyræum appel-
lerent suas esse crederet: eas enim voluptate quādā incre-
dibili numerabat, aliisque suam fortunam lubens communi-
cabat, donec frater eius è Sicilia reuersus, hominem medico
committeret. is vbi resipuisset, affirmauit se nūquam vixisse
feliciter, quàm cum eo mentis errore teneretur; quippe qui
in tanta voluptate nihil molestiæ sensisset. Perinde se habent
φιλανθοι, aut reuera deterius: quandoquidem vt alijs nocu-
mento sint, anxie student, tum vel maximè quod honorem
alienum sibi audaciùs arrogant, aut quod aliorum conatum
nigro lolliginis succo & mera æruginè conspergant. Olim
discipulis mos erat, vt Proprio etiam Marte reperta ad præce-
ptores referrent. Quem morem secutus Plato 2. ad Diony-
sium Epistola fatetur, quicquid scripserit, non sua sed Socra-
tis esse. Qui leges primum tulerunt ad cicurandos mores, aut
continendos hominū animos, earum inuentionem non sibi,
sed alicui numini tribuerūt: tum vt diuinitatis nomine, qua-
si obtento aliquo velo, plus haberent auctoritatis; tum vt
infererent rudiorum animis leges; vt pulcherrimum Deo-
rum inuentum, sic & utilissimum; à nemine esse violan-
das, sed toto pectore colendas, tutandas, amandas. Sic &

Agatocles
Peripateti-
cus arro-
gans.

Rhemnius
Palamon.

Aristoteles
& Cicero
*φιλαν-
θοι*.

Philosophi
*φιλαν-
θοι*.

Thrasyllum
infans.

Platonis
modestia.

Legum
latores
primi.

priores illi cū referrent omnium artium & disciplinarum inuentionem ad primam illam causam, id est, præpotentem rerum omnium opificem Deum, Palladem ē Iouis cerebro natam esse commenti sunt. Quorsum hæc? ut nimirum intelligamus, quā in omnibus pulcherrima sit modestia, quāque turpis valdeque perniciosa *ειλαυτία*. Concludam itaque cum Platone, dicamque eum qui magnus est futurus, maxime decere, neque se, neque sua sic admirari, ut nihil puter exactius, nihil melius. *διο πάντα ἐνθ' ἑαυτὸν χεὶ εὐχέειν τὸ σφόδρα φιλεῖν αὐτὸν, τὸν δ' αὐτὸς ἐελτίω διώκειν δὲ μὴ δεμίαν ἀιχρύνω ἐπὶ τῷ ποιούτῳ πρόθεν ποιούμενον*. Idcirco est operæ pretiū, ut quisque nimium sui amorem fugiat, meliores insequatur, nullo verecundiæ rubore præpeditus. Sed de his satis: cætera videamus.

Quod nimium tua forma tibi, &c.] Huic simile penè est Epigramma pictæ Poëseos Bartholom. Anuli, quod propter elegantiam ascribam:

*Narcissus liquidis formam speculatus in undis,
Contemnens alios, arsit amore sui.*

*Tabuit, & sensim venienti in membra stupore.
Ipse sui, factus flos hyacinthus, amans.*

*Hinc fugite (ô inuenies) fons iste Philautia, seipsum
Stultus ubi, cū se non bene norit, amat.*

Euolue pulcherrimam disputationem ea de re Marsil. Ficini Orat. 6. cap. 17. in conuiuium Platonicum.

tua forma tibi Narcisse placebat.] Plutarc. Symposiac. 5. questione 7. refert idem accidisse cuidam quem Eutelidam nominat, qui cū se in undis adspectaret, amore sui captus penè periit dū ita deperiret.

marcor.] putredo, caries. Metaphora, pro eo quod est deprauatio.

cladēsq;] mors & exitium, alia metaphora.

φιλαυτία.] cæcus amor sui, attollens vacuum plus nimio gloria verticem. Horat. 1. Carmin.

Pessum.

pessum plures datq; deditq;] pro, pessundat & pessundedit, Tmesis. pessum, deorsum, quasi sub pedes proiectum. Apul. 5. Nisi eam pessum de tantis opibus deiecerō. Plaut. pessum abire. Lucret. 6.

*Multaque præterea ceciderunt mœnia magnis
Motibus in terris, & multis per mare pessum
Subsedere suis pariter cum ciuibus vrbes.*

methodo.] docendi ratione: id enim vi verbi intelligitur.

phantasias.] opiniones. Rerum tamen visiones & imagines *φαντασίας* appellat Fabius lib. 10. cap. 7. & lib. 12. cap. 10. ut visa Cic. 1. Acad.

Appendix.

Repeto illud Platonis Cratylo: τὸ γὰρ ἐξαπατῆσαι ὑδ' αὐτὸ πάντων χαλεπώτατον, ὅταν γὰρ μηδὲν μικρὸν ἀποσταῆ, ἀλλ' αἰεὶ παρῆ ὁ ἐξαπατῆσων, πῶς ἔδεικνόν, ἀ seipso decipi aliquem, res est omnium pessima. nam quando sui ipsius impostor, ne vel minimū à se discedat, sed ipsi semper absit, quis non dicat hoc esse molestum? Verecundè hoc ita poëta princeps,

— non ego Daphnim

Cantando metnam, si numquam fallit imago.

& M. Tullius, nisi me communis decipiat *ζηλευτία*. Lusit in quemdam sui nimio plus confidentem Strobilum, vir catus, & sui natura minimè dicax, his omnino spiculis:

In speculo, & vitreis sese dum spectat in unis

Cherilus, & nimio flagrat amore sui,

E doctore vago bacchatur vappa, tuosq;

Collegas nihilicæcus, inersq; facit.

Ringit, & ipse suos patitur pro crimine manes,

Sic neque se insanum cogitat esse miser.

Succurrebat pridem exemplum Thessali apud Plin. historiæ mundi lib. 29. vbi sic: Eadem ætas, Neronis principatu ad Thessalum transfiliuit, delentem cuncta maiorum placita, & rabie quadam in omnes æui medicos perorantem. Hic tanta arrogantia fuit, vt Iatronicem se inscripserit, quasi medicorum victorem.

Garrulitas.

EMBLEMA LXX.

QVAD matutinos Progne mihi garrula somnos
 Rumoris & obstrepero Dauias ore canis?
 Dignus Erops Tereus, qui maluit ense putare,
 Quàm linguam immodicam stirpitus eruere.

Character
 huius Em-
 blematis.

IMitatus est Anacreontis Odam εις χελιδόνα, quæ sic habet:
 τί σοι θέλεις πίησω,
 τί σσηλάη χελιδών;
 τὰ ταρσάσδ τὰ κέσα
 θέλεις λαβὼν λαλίξω,
 ἢ μάλλον ἐνδοθέν σά
 τίμῃ γλώσσαν, ὡς ὁ Τηρεὺς
 ἐκείν & ἐκδερίξω;

ἢ μὲν χαλῶν ὀνείρων
 ὑπερβρίαισι θωνάις
 ἀνὴρ τασαὶ Βαθυλλοῦ;

Quam sic Latijis numeris donavit H Stephanus

Quibus loquax, quit usum

Te plectam hirundo pœni?

Utrumne vis volucres

Alas tibi recidam?

Imam secumve iugum,

Tibi quod ille Tereus

Fecisse fertur olim?

Nam tu quid ante lucem

Mi eas strepens ad aures,

E somnijs beatis

Mihi rapu Bathylum?

Eiusdem argumenti est lib. i. Epigr. Græcor. ἀγενταρίς hexastichō gallo in lignantis, ut apud Lucianum Micylli, quod eum importuno suo cantu excitatum, suavissimo somno priuaret; idēque malam illi imprecatur. Hic autem hirundinē obiurgat somnos matutinos auertentem, subque importuno cantu dormiētes excitantem, idque maximē in eos torquet, qui odiosa garrulitate rationis inopiam præ se ferre satis arguunt, ut Progne abscessa lingua in hirundinē garritu nimio insignem commutata, eos significet, qui sapientiæ parum, loquentiæ multū habent. Et sanē vsuuenire solet, ut loquaciores ferē sint quibus est rationis defectus, quàm qui prudentia & ingenij viribus antestant: cū apud graues & sapientes quoque viros silentium commendatissimum, verborūque parcimonia grata sit. Extat apud Aristophanem de Cleophōte quodam garrulo diēterium:

ἐὲ δ' ἂν χεῖλεσιν ἐπιβρέμεται θρηνηκία χελιδῶν.

Ex cuius labris hirundo Thracia instrepat. Quod spectat præceptum Pythagoricum, hirundinem sub eodem tecto ne habeas. quo significatur, abstinendum esse à consuetudine garruli & susurronis: & illud Nicostrati,

εἰ τὸ σιωπεῖν καὶ πολλὰ καὶ ταχέως λαλεῖν

ἢ τὸ σιωπεῖν τὰ ἀπικον, αἱ χελιδόνες

ἐλέγχονται ἢ τὸ σιωπεῖν σεραὶ πολὺ. hoc est,

Loqui si indefinent & multaque, Et velociter,

Prudentiam indicaret; utique hirundines

Fortasse quàm nos sapere dicantur magis.

Garruli
 odiosa m-
 portunitate

Lege Plutarch. 8. Symposiac. problem. 7.

*Hirundo
quid.*

Progne garrula, Adnota hoc loco hirundine garrulitatem signari. Pierius Hieroglyph. 22. Videtur autem primum hunc versum ex Martiale mutuatus lib. 14.

Si matutinos facile est tibi rumpere somnos.

Lucanus in tertio:

Dum non securos liceat mihi rumpere somnos.

Obliuerepro Daulias ore canis?] Daulia, daulis, vel etiã daulias pro luscinia effertur à Poëtis, quòd in vrbe Daulide (quæ quondam fuit sub ditione Regis Thraciæ) in auem sui nominis transformata dicatur à Poëtis. Ouidius 6. Metamorph. & Prou. Daulia cornix. Videtur autem hîc noster Alciatus Prognem cum Philomela confundere, cuius linguam Tereus abscidit (cùm ei vim intulisset) non autè Progne vxori. Hac de re vide quid disceptent Cœlius Rhodigin. lib. 29. cap. 26. (non defuerunt enim qui Prognem in lusciniam commutatã fuisse asseruerint) Iacobus Bononien. & P. Nannius. 6. Miscellan. annotation. in Virg. Non enim video quàm sit neesse quæstionem hanc inter Grammaticos controuerfam dirimere. vt neque vacat conferre quæ legimus apud Thucididẽ lib. 2. τὰς οὐχ ἴσχυοντες, Pausaniam in Phocicis, Strabonem lib. 1. ad alia enim progredimur.

Luscinia.

Vpupa.

Dignus è pops Ter us, &c.] id est, meritò in Vpupam mutatus, qui maluerit linguã rescindere, quàm omninò auellere. Vpupa auis militarem quandam cristam in capite retinet, & quasi adhuc filium quæritans, has videtur ingeminare voces, πῆ, πῆ, id est, vbi, vbi: hinc Epopus dicta De qua Plinius 10. cap. 29. Alij in accipitrem mutatum Tereum volunt, vt Higinus fabula 45.

putare] scindere. metaph. à vitibus.

Appendix.

• Solinus: In Seniensi regione, non longè à Flauiopoli colonia, Bexiæ opidum, quòdam arx Terei regis hinc inuisum hirundinibus, & deinceps alitibus illis inaccessum.

Invidia.

EMBLEMA LXXI.

SQUALIDA vipereas manducans semina carnes,
 Cuique dolent oculi, quæque suum cor edit,
 Quæ macies & pallor habent, spinosâque gestat
 Tela manu: talis pingitur Invidia.

Pindarus 2. Pyth. sic: — τὰ θύματα

δὲ πινυτο ἐν κοίτῃ

αἰσίου, ἐνὶ τῷ ἐν ἔλ.

καὶ ὁ δὲ μακρὸν ἔσθ' ἀπόθετα ἀφ' ἑα.

ἀπὸ τῆς ἀποπνεύσεως αὐτῆς τῆς τυχεῖν.

Qui facultate alicuius tangitur abundanti innoxius vlcus miserum suo antè animo quàm quæ secum corde molitur, affequatur, Id est: qui ob facultates cuiusdã, opumque abundan-

tiã animo discruciat, seipsum angit miserè, sibi que antè infligit vulnus, quàm vt nocere possit ei cui inuidet. Nullũ vitium inuidia penè vetustius est, aut homini damnosius & efferratius. quandoquidem si cum quibuslibet aliis conferatur, inspiciemus quàm cæca temeritate rapiantur qui meliorib⁹ inuident. Nulla enim alia vitia sunt, quæ non aucupètur aut sentiant aliquam voluptatè. Inuidus perpetuò inæret ac tristatur, eòque grauius afficitur, quo maiori tenetur inuidia, qui non secus atque edes, in quibus ipse sit, conflagret. Miserima sanè conditio, sed quæ tanquam felicitatis pedissequa, successus videndo prosperos intabescat, vt Naso cecinit. Hæc autem descriptio perelegans, qua inuidorum tristissima & infelicissima vita proponitur: quippè qui virulentis cogitationibus pascantur quæ sibi horribilè perniciem adferant, qui que sine cõsilio & ratione aliorum rebus opimis marcescant, & aculeis maledicis pungant & insectentur, nullum tamen inde commodum reportaturi. Itaque, vt hoc quasi per tronsennam, quid ea turpius aut miserius, cùm vt aliis noxã dånũque inferat, sibi prius, & quidem sæpenumerò grauius nocet? Ergo in cæteris iniquissima, in hoc tamen æquitatis aliquid habet, quòd eum, in quo est, tanquã veneno proprio afficit, perdit, absumit, eumque vlciscitur primum, à quo cõcepta & educata fuerit. quod habet illud:

ὁ φθόνος ἔστι κακίστον, ἔχει δὲ τὴν καλὸν ἐν αὐτῷ.

τὴν καὶ τὸ φθονεροῶν ὄμματα καὶ κροσσίδιον.

Squallida.] sordida & inculta. Squallor etiam tristitiæ nota.

Vipereis manducans carnes.] Inuidia simile aliquid habet cū

*Inuidia
ut Vipera.*

vipera, quam ferunt non prodire in lucem, nisi arrosis matris lateribus: sic liuor eum primũ afficit, & quasi enecat in quo gignitur. Quò pertinet illud Ouidij in descriptione Inuidiæ, 2. *Metamorph.*

---videt intus edentem

Vipereas carnes vitiorum a iumenta suorum; &c.

Sed alia fortasse ratio commodè reddi potest: viperas carnes edit inuidia, quòd alienis malis gaudeat, ijsque pascatur: (id vitium Græcis appellatur ἐπιχαρεια κακία) vel id dicitur vt ei⁹ pernicies ostèdatur. quæ enim venenata venenis aluntur animalia, exitiãlius venenum habent.

Cuiq; dolent oculi &c.] Hinc illud Maronis:

Testatur gemitu graues dolores,

Suspirat, gemit, incutitq; dentes;

Sudat frigidus intuens quod odit.

quæq; suum cor edit.] Allusio adproverb. Pythagor. Cor ne edito: id est, ne curis animum excrucies: vel ad vocabulum Cura, quæ quòd cor vrat vel edat, dicitur. Cicero 3. Tuscul. ex Homero illud de Bellerophonte citat ex veterum nescio quo:

Ipse suum cor edens, hominum vestigia vitans.

Similes Maronis versus hi:

Vesano tacite mouet furores

Intentans animo faces Eriinnys

Lethalis. Titiq; vultur intus

Qui semper lacerat, comestq; mentem.

Quò spectat dictum Matreæ Alexandrini, qui ænigmate luitando aiebat se belluã alere quæ se ipsam absumeret: *ἄρσιον τρέειν, ὄπερ αὐτὸ ἐαυτὸ ἐδίει.* quo significabat quorundã inuidiam, qui improbè & ignauè dolerent ob prosperos suorum laborum successus. Retulit Eustath. 1. Odvst. & Athenæus. Seneca lib. de paupertate: Interdum non licet esse palam miseros, sed inter ærumnas cor ipsum exedentes. Græci dicunt *δάκνεαι*, vel *τὴν καρδίαν δάκνεαι*, cum grauem & molestam animi sollicitudinem significant Et *δάκνει θυμὸς ἄτι*, noxa animum mordens, vt Homerus Iliad. vltimo,

— *τέο μέχρις ὀδύρομαι ὃ καὶ ἄχέων*

ὅλω ἐδέου καρδίην; quousque lamentans & mærens cor tuum exedes?

Quam macies & pallor habent, &c.] Sic. Ouid.

Pallor in-
uide.

Pallor in ore sedet, macies in corpore toto,

Nunquam recta acies, liuent rubigine dentes,

Pectore felle virent, lingua est suffusa veneno, &c.]

& Virgilius:

Pallor terribilis genas colorat,

Infelix macies renouat ossa.

Spinosaq; restat tela manu.] Hoc referendum est ad aculeatã inuidiorum maledicentiam. Siquidem

Inuidi ma-
ledicent a.

Effundit mala lingua virus atrum,

& perpetuò carpit quod allequi numquã potest. Ad id respexit Ouid. cum ait:

Indoluit, baculumq; capit, quem spinea tortum

Vincula cingebant.

Ad finem huius placet addi exemplum insigne inuidæ maledicentiæ, ex Ammia. lib. 17. quo loco narrat quantum apud

Inuidi re-
bus à Iulia-
no perfisum-
pisc le tra-
hebãt apud
Companiã.

Constantium Augustum detraxerint assentatores rebus præclare à Iuliano gestis: Omnes qui plus poterant in palatium adulandi professores rectè consulta, prospereque facta vertebant in risum, talia sine modo strepentes insulse, in odium venit cum victoriis suis capella, non homo: ut hirsutum Iulianum carpentes, eumque talpam loquacem nominantes, & purpuratam simiam, & litterionem Græcum: & his congruentia plurima, atque vernacula principi resonantes, audire hæc taliæque gestienti, virtutes eius obruere verbis impudētibus conabantur, ut segnem incessentes, & tumidum & vinbratilem, gestaque secus verbis comptioribus exornantem: quod non tunc primitus accidit namque ut solet amplissima gloria obiecta esse semper inuidiæ, legimus in veteres quoque magnificos duces vitia criminæque (etiamsi inueniri non poterant) finxisse malignitatem spectatissimis actibus eorum offensam: ut Cimonem Milciadis filium insimulatum incesti, qui prope Eurimedonta Pamphilium flumen Persarum populum deleuit innumerum, coëgitque gentem insolentia regis elatam, obsecrare suppliciter pacem: Æmilianum itidem Scipionem, ut somniculosum, æmulorum incusari malevolentia, cuius impenetrabili vigilantia obstinata in perniciem Romæ, duæ sunt potentissime vrbes excisæ. Nec non etiam in Pompeium obrectatores iniqui multa scrutantes, cum nihil unde vituperari deberet, inueniretur, duo hæc obseruarunt ludibriosa & irrita, quod genuino quodam more caput digito vno scalpebat: quodque aliquandiu tegendi vlcere causa deformis, fasciola candida eius colligabat: quorum alterum factitare ut dissolutum, alterum ut nouarum rerum cupidum asserebant, nihil interesse oblatrantes argumento subfrigido, quam partem corporis redimeret regie maiestatis insigni, in eum virum, quo nec fortior, nec cautior quisquam patriæ fuit, ut documenta præclara testantur.

Appendix.

Plinianum illud rectè concinit, lib. 24. Sed quis inuenit illa venena scilicet, præter hominem? Dein sequitur: Quid non & homines quidam ad venena nascuntur? atra hominum, seu serpentium lingua vibrat; tabesque animi contracta adurit culpantium omnia; ac dirarum alitum modo tenebris quoque; & ipsarum noctiuum quieti inuidentiuum gemitu, que sola vox eorum est, ut in auspiciariu animantium vice obuui quoque vetant agere, & prodesse vitæ: nec vllum abominari spiritus præmium nouere, quasi odisse omnia.

Luxuria.

EMBLEMA LXXII.

ERUCA capripes redimitus tempora Faunus
 Immodica Veneris symbola certa refert.
 Est eruca salax, indexq; libidinis hircus:
 Et Satyri Nymphas semper amare solent.

Libidinis symbola ponit ob oculos, nempè Satyrum, qui Symbola]
libidinis .
 Erucam capite gestat. Eruca quidem (ab vrendo dicta) Satyri libi-
dinosi.
 prouocat ad Venerem, vtpotè quæ virtutis sit calidissimæ.
 Plin. libro 19. cap. 8. Satyrus autem, siue hircus, luxuriam
 putidam & olentem designat. Sunt enim Satyri ad Venerem
 propensissimi: vnde id nominis dictum putant à σαθῆν, quod
 virile membrum est. Hoc itaque innuit libidinem in affe-
 ctu ardere maximè, in actu ipso fectere & olentem esse, π

quemque ab illicitæ Veneris titillationibus subducatur.
redimitus tempora.] caput habens cinctum & coronatum. Virgil. in Copa:

— *Gratia redimita mitella.*

Ouid. 3. amorum eleg. 9.

Flava Ceres tenuis spicis redimita capillos.

In 10. Æncid. vbi de Ænonide Phœbi sacerdote:

Insula cui sacra redimibat tempora vitta.

ERUCA

Eft eruca salax] frequens enim eius esus Venerem stimulat. Ideò antidotum contra amorem præscripturus Ouid. ab erucæ vsu cauendum suadet 2. De remedio. Martialis etiam:

— *Venerem venocans eruca morantem.*

& appendicibus Virgilianis:

— *libidinosis incitatus erucis.*

ibidémque,

— *saluces nocte tollat erucas.*

vt & Æmilius Macer in eleganti opusculo De viribus herbarum:

Non modicè mansam, Venerem stimulare, vel haustam

Confirmant medici pariter pluresq; poëta.

loquitur de eruca. Illud tritum vulgò:

Excitat in Venerem tardos eruca maritos.

Et ex Ouidio etiam illud:

— *ex horto que venit herba salax.*

indexq; libidinis hircus.] Teste Pierio Val. Hieroglyph. 10.

Index libidinis hircus.] Hinc puto torquendum Aristotelis verbum *ἡρκαξέειν*, quod nonnulli vertunt, hircuitalire, id est in morem hircorum salacium clunes mouere, & lasciuire quamquam ab hircino odore fæculento alij trahant. Non possum transilire quod retulit Pausanias de simulachro Veneris hirco insidentis ad significandam nimirum coitus insanam petulantiam. Item Atticis, narrat historiam de Satyris, eorumque libidine valde prodigiosam, quam se ait accepisse ab Euphemo Care. Is cum nauigaret in Italiam vi ventorum pulsus ad extimum mare, quod nauigari non solet, perlatatus est. Insulæ ibi multæ sunt ac desertæ, quarum incolæ sunt agrestes homines. Eæ insulæ nominantur Satyricæ, in quibus homines rubicundi, qui caudas in medio dorso habeant, equinis non multo minores. Qui statim vbi fenserunt novos venisse hospites, ad nauigium, quasi facto imperu, accurrerunt, nullamque vocem ediderunt, sed mulie-

*Historia
prodigiosa
de Satyris.*

ribus vna aduectis manus iniecerunt, Nautæ metu perculsi, barbaram mulierem in insulam proiecerunt, eam Satyri non solum qua parte naturæ consuetudo permittat, sed & toto corpore libidinose violarunt.

Et Satyri Nymphas.] Vide Ælianum libro 3. De var. hist. & Leonic. Thomæum lib. 2. cap. 24. Apud Plutarch. in Galba, homines in diem viuentis, & Satyrici, ἐρύμαροι καὶ σατυρικοί τοῖς βίοις ἄνθρωποι, pro libidinosis & luxu diffluentibus accipiuntur. Idem in Pericle: οἱ Σατυροὶ τοῦ Διονύσου ἱεροὶ ὄρδια ἔχουσι τὰ αἰθρία, ξύμβολον τοῦ θεοῦ φησὶ ματθ: Satyri Baccho sacri erectos habent mutones, diuinæ symboli potestatis.

Luxuriosorum opes.

EMBLEMA LXXIII.

RUPIEVS aereis summiq̄ue crepidine saxi
 Immites fructus ficus acerba parit:
 Quos coruo comedunt, quos deuorat improba cornix,
 Qui nihil humanae commoditatis habent:
 Sic fatuorum opibus parasiti & scorta fruuntur,
 Et nulla iustos utilitate iuuant.

Font Em-
blematis.

HOc ex apophthegmate Diogenis sumptum. Dicebat enim eos, qui profus & temerè bona deconuerent opesque in rebus Veneris, conuiujs magnificis & idgenus alijs arboribus esse similes in montium cacumine nascentibus, quarum fructus hominibus essent inutiles, à vulturibus aut coruis deuorandi. Illud est quod vulgus nostras crebrò

vsurpat. E diuite malo malæ opes, & opibus bonis eos indignos esse penitus qui ijs vtantur malè. Fit enim saepe, vt amplissimæ possessiones, quæ in pios vsus conuerti debuerânt, in sumptus inutiles, aut etiam perniciosos & detestâdos prodigantur, nulla habita iusti aut equi ratione. Sententiam illam argutam Diogenis retulit in Paraphrasi Menodoti orationis ἐπὶ τὰς τεχνας, Galenus, his planè verbis: καλὰς οὖν κὶ ὁ Δημοκρίτης κὶ ὁ Διογένης ὁ μὲν χεῖρα πρόβατα καλῶν τῶν πλοσίων κὶ ἀπαίδευτος ὁ δὲ, ταῖς ἐπὶ τῶν κρημνῶν συχθαῖς ἀπὸ χάριτων αὐτῶν ἐκείνων γὰρ τὸ κερπὸν, οὐκ ἀνθρώπου, ἀλλὰ κόρακας ἢ κολῆος ἐδίειν τῶν τῶν τετὰ χεῖρα τα. μηδὲν μὲν ὁ γελοῦς (ἔ) τοῖς ἀσειοῖς, διαπανὰ δὲ ἵ κἀπὸ τῶν κοράκων. id est, Preclarè itaque Demosthenes & Diogenes siquidem ille diuites imperitos, nullòque literarum cultu perpolitos, aureas pecudes appellabat: hic autem eisdem ficibus comparabat, quæ nascuntur in locis præruptis & ad quæ difficilis accessus est. earum enim arborum fructu non homines, sed coruos & graculos vesci: horum autem hominum bona & reditus non ab honestis hominibus, sed à quibusdam facetis & assentantibus absumi.

Rupibus a reu.] id est editissimis, altissimis, eadem metonymia qua superius acreo nido dixit.

summiq; crepidine saxi.] Videtur hoc hemistichium ex 10. Æneid. imitatus:

Fortè rarus celsi coniuncta crepide saxi.

Editionis autem loci cuiusque extremitas crepido appellatur, *Crepido.* estque ora terræ, quæ alluit aqua ἀκρόκαρπος & arbor dicitur in cacumine aut extremo fructificans.

Ficus acerba.] Caprificum intellige.

improba cornix.] id est, inauspicata, quam Virg. sinistram vocat in Eclogis; & improbam i. Georgicon, vt & improbus anser ob garrulitatem Cornicem autem prisca inter prodigiosas aues reponebant. Itaque his nominibus improbæ vitæ homines intelligit, à quibus nulla potest neque gratia, neque commoditas peti.

Cornix: inauspicata.

parasiti] scurræ, & homines qui omnia ventris gratia faciunt. De his in sequentibus commodiùs.

scorta.] meretrices.

iustos.] viros bonos. In sacris, iusti dicuntur non tantùm qui iustitiam, sed & qui virtutes alias omnes colunt: eaque iustitia est, quæ in se virtutem amplectitur omnem. & Plato Dialo-

Iusti qui

σο, qui εἰρασαί, vel πεὶ φιλοσοφίας inscribitur, virtutes morales vno iustitiæ nomine complecti videtur.

Appendix.

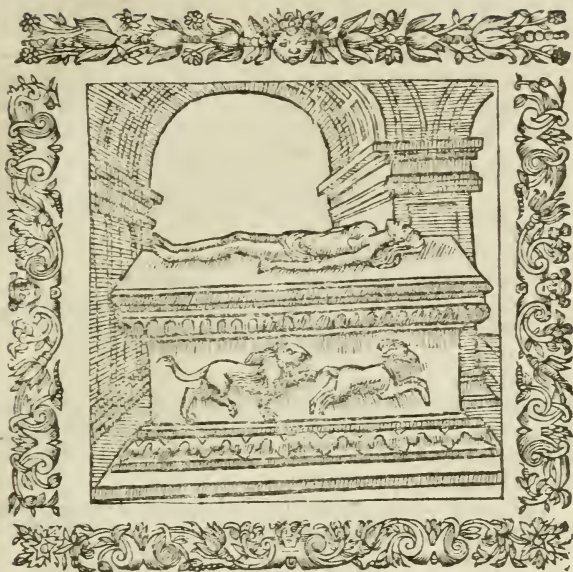
Verba Plutarchi confero ex apothegmatis philosophorum: τοὺς ἀσώτους, ἐφ' ἣν ἀφ' ἀπληθύνει ἐν συγκαίς ἐν κρημνῶν περὶ κίαις, ὅν τῷ καρπῷ μὲν ἀνδρῶπος οὐκ ἀπογίνεται, κόρα-
 κες ἢ καὶ γῦπες εἰδίονσι.

[*istos.*] Tull. 1. offic. iustitiæ inest splendor virtutis maximus, ex qua boni viri nominantur, cuius primum munus est, ne cui noceat; deinde vt communibus pro communibus utatur; priuatis, vt suis. Idem in 2. Iustitia, ex qua boni viri appellantur mirifica quædam res multitudini videtur. Referre possis huc quæ disputat πεὶ νόμον Dion sophista, & Aristot. 5. de morib. ad Nicomach.

Tumul'us meretricis.

EMBLEMA LXXIIII.

QV IS tumulus: cuius urna? Ephiræa est Laidos. ah: non
 Erubuit tantum perdere Parca decus?
 Nulla fuit cum forma. illam iam carpsêrat ætas,
 lam speculum Veneri tanta dicarat anus.
 Quid scilptus sibi vult aries. quem parte leana.
 Vnguibus apprehensum posteriore tenet?
 Non aliter captos quòd & ipsa teneret amantes:
 Vir gregis est aries, clune tenetur amans.

L Aidem tota Græcia celebravit ob insignè venustatem, ad *Lais for-*
 cuius edes frequens fuit concursus, vt præter alios cecinit *m: s: s: ima.*
 Propertius. Huius monumentum (, Pausan. teste 2. Corin-
 thiac.) extra urbem Corinthi, in qua ætatè exegerat, celebre

viscebatur secundum Bellerophontis septum, iuxta Veneris cognomine Melanidos templū, cui pro insigni titulo læna anterioribus arietem complexa pedibus imposita fuisse perhibetur: quo simulacro petulantia & libido meretricis arguebatur. Per arietem, fatuum stolidūque animal, amatorem vesanum intellige, illum quidem a læna partibus posterioribus scalptum retentūque. quo rapina meretricia imperiūq; in amafios libidine prurientes, & quasi vinculo turpi colligatos exprimitur. Ceterū lænæ nomine meretricem intelligi multis veterum sententijs constat, & maximè sacrorum Bibliorum locis aliquot: Ezechiel enim Hierosolymam lænam vocat, & Heliachim catulum eius qui in Ægyptum ductus est. Plautus Truculento:

Lænae meretricem significat.

*Bonis esse oportet de mibus lænam probam,
Aridere quisquis veniat, blandè alloqui, malè corde
Consultare, bene loqui, lingua: meretricè esse similem sentis Cōdecet,
Et c.* Huic conuenit senarius veteris cuiusdam poëtæ:
*Ἰσον λεάνης κὶ γυναικὸς ὀμότης.
Par est læna & femina crude itas.*

Retulit Pierius in Leone 1. Hieroglyph. quem etiam lege in Ariete lib. 10. in quibus Laidis monumētū huiusce meminit, & Gyrald, Syntagmate 12. hist. Deorum. De Laide plura apud Athenæum cap. 20 lib. 13.

Ephyræa.

Ephyræa est Laidos.] Ephyræa ab Ephyre vrbe Achaïæ, quæ nunc est Corinthus. Propertius lib. 2.

*Non ita complebant Ephyræ Laidos aedes,
Ad cuius iacuit Græcia tota fores.*

De eius patria concertant plerique vt Athen.

Mors nemini vitæ suæ.

ah: non Erubuit tantum perdere Parca decus.] Nimirum mors nemini parcat. Virgilius in Appendicibus:

*Illam rapit iuuenes prima florente iuuenta,
Non oblitam rapit sed tamen illa senes.*

& Horat. lib. 3. Odar. *Mors & fugacem persequitur virum,
Nec parcat imbellis iuuenta*

Poplitibus, timidōq; tergo,

Senectute formæ deflorescit.

Parca.] Atropos, id est, mors ipsa rerum vltima linea. *atq;]* nempe senilis, qua veniente color & venustas flaccescit. Ouid. 3. Trist. *Ista decens facies longis vitiabitur annis,*

Rugæque in antiqua fronte senilis erit.

Inicietque manus formæ damnosa senectus,

Quæ strepitum passu non faciente venit.

Tam Speculum Veneri, &c. Milites, qui per ætatem à bellicis functionibus cessant, dicuntur vulgò arma posuisse: & qui ali- cui omninò arti renunciaissent, Deo illi qui arti præerat, instrumenta eius artis suspendebant. Horat. 3. Carm. 26.

Vixi puellis nuper idoneus,
Et militavi non sine gloria:
Nunc arma, defunctúmque bello
Barbyton hic paries habebit.

Idem 1. epistola ad Mæcenatem:

—— Veranus armis.

Herculis ad postem fixis, latet abditus agro.
ut alicubi Virgil. — hinc victor cestus, arma manere pono.
loquitur de Entello. Sic scorta, cum ad seniles annos perueniunt, Veneri speculum dicant. Ausonius:

Lais anus Veneri speculum dico: dignum habeat se
Æterna æternum forma ministerium.

At mihi nullus in hoc usus, quia cernere talem
Qualis sum, nolo: qualis eram, nequeo.

Ægræ ferunt enim rugas contractas, amissamque formæ glori-
am, quam diu in speculo erant intuitæ. Hinc Ovidianum
illud 3. Trist.

Cumque aliquis dices, fuit hæc formosa, dolebis,
Et speculum mendax esse quereret uum.

Idem ferè auctor De medicamine faciei:

Tempus erit quo vos speculum vidisse pigebis,
Et veniet rugis altera causa dolor.

Id & attingit ad Ligurinum Flaccus lib. 4.

Dices hæc, quoties te speculo videris alterum:

Quæmens est hodie, cur puero non eadem fuit?

De speculo multa passim leguntur. Amor, ut ait Euripides,
φιλεῖ κατόπρω καὶ κόμης-ξανθίσματα, amant specula & crinium
rufationem. apud eundem Electra damnat formæ lenociniū
vsu quaesitum speculi, in matre Clytæminestra; absente mari-
to Agamemnone:

ἢ ξανθὸν κατόπρω πλόκαμον ἐξήσκες κόμης.

quæ flavos orbes crinium ad speculum studiosè componie-
bas. Sed & Ovidius, tenerorum doctor amorum, eleg. 14.
lib. 1. ad amicam.

Quid malè compositos quereris perisse capillos?

Quid speculum mæsta ponis inepta manu?

[Vir gregis est aries.] Virum gregis appellat arietem, ut pri- Vir gregis.

mo Transformationum Ouidius:

De grege nunc tibi vir, & de grege natum habendus.

Virgilius etiam de Capro:

Vir gregum ipse caper.

& in Georgicis.

Quem lexere ducem, & pecori dixere maritum.

Vide Macrobi lib. 6. cap. 6. Hanc loquendi formam usurpant auctores certè graues, vt missum faciam Ciceronè, qui oratione in Pisonem admissarium pro homine immoderate libidinis dixit Papinianus enim de admissario tauro,

— stabulique maritus.

Et Saluianus in 7. de prouidentia: si verè vt emissarij equi, nò ad paucas tantum, sed pendè ad omnes vernulas suas. id est, ad greges proprios irruebant, & in morem eorum pecudum, qui mariti gregum appellantur, feruidæ libidinis debacchatione grassantes, in quamecumque eos fœminam primam ardens impudicitiae furor traxerat, irruebant.

Appendix.

¶ Suidas tradit Corinthum Veneri operatam, Cotyn, Deam turpitudinis, & præpostera libidinis præsidem coluisse, quæ eadem Cotyto dicebatur: in cuius tutela obscœni infamium amorum sectatores erant. Eam enim nominat Suidas *Ἐρῶπος καὶ αἰσχρῶς*. Solinus Polyhistor cap. 11. de Sicilia: Hic Laïs illa, quæ eligere patriam maluit, quàm fateri. Hoc dicit, quod cum nata Craſti foret, quæ vrbs Siciliae est, Corinthi agere, Corynthiæque dici maluit. De ea scriptum carmen anonymi cuiusdam, eruditi sanè hominis:

Laïs anus speculo se contemplata nisenti,

Vt solitum vidit deperisse decus,

Labràque nunc pallerè olim inuidiosa corallis,

Et versa in canas aurea fila niues,

Et qui certabant ebori rubigine dentes,

Squallere, & ruga tempora laxa rudi,

Luminàque illustri tantum non amula Phœbo,

Nunc sub mucoso clausa latere specus:

Et tamen idem animus stimulos sub pectore eodem,

Et noto sensit feruida corda Deo

Sic secum facie nimium viuacior, ô mens,

Cur dudum hac anus est, tuncque puella manes?

Id non malè quadrat in nostrum hoc Alciati carmen, sed accipi pridem à viris Italici suli, id scriptum fuisse in quondam

meretricem Venetam, quæ ætatis lapsa, seu decusso flore, quoties se in speculo conspiceret, fronte iam rugis obsita, miserè contabescebat, & nihilo segnius ardore tentiginis premebatur.

clune tenetur amans.] Horat. 2. satyra lib. 1. Sermon.

Quod pulchra clunes, breue quod caput, ardua cernit,

Hoc illi rectè, ne corporis optima lynceis

Contemplerè oculis.

Locus iste omnis sanè lubricus ac Venerèus, quo fœliuè scriptor mulieres equis vœnalibus comparat. Sed ad rem, clunes, & earum inspectiõ, sedes ac incitamentũ libidinis, quarum intuitu mulieres ἀνδρομαχῆς hominès otiosos cadigunt ad insaniam. Sed quis non videt quàm fœdũ ac contemptum clune capi, & voluptati turpi succumbere? quàm belluinum si homo rationis particeps nihil putet inter se & quadrupedem interesse?

Aa ij

In amatores meretricum.

EMBLEMA LXXV.

VILLOSÆ indutus piscator tegmina capra,
 Addidi: ut capiti cornua bina suo;
 Fallit amatorem stans summo in litore sargum,
 In laqueos simi quem gregis ardor agit.
 Capra refert scortum: similis fit sargus amanti;
 Qui miser obsceno captus amore perit.

Sargus
 quid.

HOc de sargo pisce, qui sit à larvato piscatore deceptus, manifestè in eos torquetur, qui cæco turpique amore capti decidunt in obscenam personatarum meretricum nasam, mentis errore nescio quo rati pulchrum id esse quod pulchrum apparet: sed tandem eos multum diuque poenitet,

cum ad sese redeunt: nō enim possunt effugere cū maximè volunt. Quod discrimen vt vitari possit adhibenda est cautio diligens. Vt enim nostrates dictitant, Prius nosse opus est quàm amare. eo quod qui primò visam statim exardet, leuitatis non minimum præ se fert argumentum. Iudicio siquidem est opus & maturo consilio. Proinde bellè Ouid. De remedio amoris primo, qui vt illicitos excludit eiusmodi ignes, sic honestos probat: ait enim,

Si quis amat quod amare iuuat, feliciter ardet;

Gaudiat, & venio nauiget ille suo.

Capram referre meretricem ex eo patet, quod morsu pestilenti maximè noceat: gramina enim peruestigat, quæ au-
dissimè depascitur: sic meretrix adolescentiæ potissimum cupida est, nimirum ætas ea est, quæ ob imperitiam facilius decipiatur. Vnde non illepidè Nico Attica meretrix αἰξ, id est, Capra cognominata est, quod Thallum adolescentem, qui in Atticā mel & caricæ empturus aduenerat, abligurrisset. Huc spectat dictum Architæ Tarentini, ἡ δὲ νῆ δὲ λέει κακῶν, Esca malorum voluptas: qua homines capiuntur, vt hamo pisces. Vide Plinium sub finem cap. 59. libri 10. Sed tibi factum satis iri puto, si consulas Ælianum de animalib. lib. 1. cap. 23. cuius verba huc conferre non piguit. φιλοῖσι πῶς τῆς ἀλόγων αἰγῆς ἰχυρῶς. ἐὰν ρωῶ πλησίον τῆς ἰόντος νεμορέων ἢ σκιά μίας ἢ δ' αὐτέρας ἐν τῇ θαλάσῃ φανῆ, οἶδε ἀσμεῖως προσνεύσει καὶ ἀναπιδῶσιν, ὡς ἡ δόμοι καὶ προσάψασι τῆς αἰγῶν ποθεῖσιν ἐξ-αἰλόμοι, καὶ τοὶ ἐπάνυτι ὄντες ἀλποὶ τινὲ ἀλλοτρηχέμοι ἢ καὶ ὑπὸ τοῖς κύμασιν, ὅμως τῆς αἰγῶν ὄσμησιν ἐχυσιν αἰθρῆσιν καὶ ὑπὸ ἡδονῆς προσελεθεῖν ἐπ' αὐτάς παύδουσιν. ἐπεὶ τοίνυν εἰς τὰ προσρημέα δυσέρωτες εἰσὶν, ἐξ ὧν ποθεῖσιν, ἐκ τῶν ἀλίσκονται. ἀλιεὺς γὰρ ἄνθρωπος αἰγῶν δεῖν ἐαυτὸν περιεμπέχει σὺ αὐτοῖς τοῖς κέρασι δαρείσῃσιν αὐτῆς, λαμβάνει δ' ἄρα τὴν ἡλιον καὶ νότου ἐπιβελῶν ὁ θηροτῆς τῆς ἀρχαίτα καταπάθει τῆς θαλάσσης ὑπὸ ἢν οἰκῶσιν οἱ προσρημέοι, ἀλγεινὰ αἰγείω ζωμῶ διαβερχέντα. ἐλκόμοι, δ' οἱ σαρρῶι ὡς ὑπὸ πινός ἰυγῆσ, τῆς ὄσμησιν τῆς προσρημέης, προσίασιν καὶ σιτωῶται μὲν τῆς ἀλείπων, κηλοῦνται ἢ ὑπὸ τῆς δεῖσιν βλεπεμέης ὡς αἰγῶς, αἰρεῖται ἢ αὐτῶν πολλὰς ἀγκίστρων σκληρῶν. Quorum verborū hæc est sententia: Capras fargi admodum amant. Cū enim umbra quædam apparet earum caprarum quæ secundum litus pascuntur, statim præ lætitia gestiunt, & quantum maximè possunt, adnatant: & quanquam salire non possunt, tamen

Voluptas malorum esca.

Locus Æliani, est ry-
pus huius
Emblem.

salire nituntur, sed frustra tamen. Caprarum odorem percipiunt etiam in fluctibus versentur; quæ causa est ut accedere ad capras in primis affectet. At cum in suo amore sint adeo infelici nati sidere, earum causa capiuntur quas tam deperreunt. Piscator enim caprina indutus pelle cum cornibus, insidias fruit, sole relicto à tergo: atque farinam iure caprino madefactâ in eam dejicit panem maris in qua sargi sunt: quo illicio odoris capti sargi accurrunt, farinâ degustant, & maximè odore capiuntur eius pellis caprinæ quam sentiunt. Ex his itaque piscator multos valido hamo capit, &c. Ad id argumenti copiosius illustrandum repetenda est pulcherrima Socratis disputatio cum Aristippo 2. Commentariorum Xenophontis, & colloquium eiusdem Socratis cum Theodora, lib. 3. Constat autem hîc alludi ad Platonicum hoc, ἡδονὴ δὲ λαιὰ κακῶν: voluptas malorum esca.

Scopus Em-
blazp.

Villose indutus tegmina caprae.] Hoc mutuatus est ex Moreto Virgiliano:

————— *Et cinctus villose tegmina caprae.*

Simus
gregis.

In laqueos *simi* quem gregis.] Sargus caprae amore correptus, & ementita caprae forma delusus illaqueatur. Simum gregis pro capris dixit. eodem epitheto vsus est Poëta 10. ecloga:

Dum tenera attendent simæ virgulta capellæ.

Citantur & hi versiculi Nævij Ægistho:

Tum autem lascivum Nereis simum pectus

Ludens ad cantum classium lustrat.

Laqueo amorem significari docuit Picrius, & Venerem vinculo. quo sensu Virgil.

Compeditibus Venerem, vinculis constringe Lyncum,

Quid appositissimè:

Dum cadat in laqueos, captus quoque nuper amator

Se solum thalamos speret habere tuos.

obsceno captus amore perit.] Imitatus & mutuatus est Ouidius illud Fastor. 2.

————— *caco captus amore furie.*

vbi de Tarquinio a more Lucretiæ capto.

Cauendum à meretricibus.

EMBLEMA LXXVI.

SOLE satæ Circes tam magna potentia fertur,
 Verterit ut multos in noua monstra viros.
 Testis equum domitor Picus, tum Scylla biformis,
 Atque Ithaci postquam vina bibere sues.
 Indicat illustri meretricem nomine Circe,
 Et rationem animi perdere, quisquis amat.

H Omerus Odyssæas ait, socios aliquot Vlyssis, qui mis-
 si ab eo fuerant exploraturi Circæas ædes, virga percuf-
 sos à Circe, epotoq; pharmaco venefico statim in porcos esse
 transformatos. Quo signæto adumbratur meretricis & libidi-
 nis fœdæ typus. Ea enim suis præstigijs humanas illas cogita-
Vlyssis so-
 cios à Circe
 in belluas
 transforma-
 mati.

iones & naturale motiones (quæ ὄρμαι Græcis dicuntur) in homine tumultuantes excitat impotenter, & mutat in deterius, ex quo fit vt homo naturæ diuinæ particeps: in belluam degeneret. Per Vlysses, qui nullo veneficio à pristina forma dimoueri potest, mentem animæ ducē intelligimus. Quòd sic ad veterū mythologorum sensum expressit vir, industria & ingenio nulli penè secundus Erasmus: Quid innuit Circes fabula, veneficijs homines vertentis in feras, nisi eos, qui nequaquam ratione ducuntur, id quod hominis est proprium, sed totos sese dederunt turpibus affectibus, iam præter hominis vocabulum nihil hominis habere, sed ad pecudum degenerasse naturam, puta libidine in vrsos, somnolentia ignauiaque in sues, ferotia in leones, atque ita de consimilibus? Quid Vlysses, qui solus poculo epoto, virgâque monstifica percussus, non est mutatus, nisi firmum illum & constantem sapientis habitum qui nec frangi terroribus, nec vllis affectuum illicitis ab honesto potest abduci? Sunt verò qui dicant rei veritatem ex eo esse inspiciendam, quòd Circe meretrix, quos sibi amore turpi deuinxit, effecisse tandem prædatores, viarum obsessores sicarios, parricidas, nempe quibus nihil superesset ad vitam miseram sustinendam; quæ vitia cum potius ferarum sint quàm hominum, rem totam lepido & commodo schemate Homerus, & alij nonnulli è veteribus adumbrarunt. Cui sententiæ subscribit Palladas lib. I. Græcor. epigr. his verbis:

τὴν κίρκην ἔρημι, καὶ δὲ εἶρηκεν ὄμηρος,
 ἀντ' ἀνδρῶν ποιεῖν ἢ σύας ἢ ἐλύκας,
 τὲς αὐτῆ προσιόντας ἐταίρους δ' οὔσα πανῶργος,
 τὲς δὲ λεαδένυτας πωροτάτους ἐποίη.
 τῆ δ' ἀνθρωπίων ἀποσυλήσασα λογιμῶν,
 εἴ τ' ἀπὸ τῆ ἰδίων μηδὲν ἔχοντας ἐπ,
 ἔτρεθεν ἐν δὸν ἔχουσα, δίκην ζῶων ἀλογίστων
 ἐμψρων δ' ὠν ὀδυσσεὺς τὴν νεότητά συζῶν.
 ἔχερμῶ, εὐσείας δ' ἰστίας δῶρημα λογισμῶν
 εἶχε, ρητῆϊας φάρμακον ἀντὶ παλόν. id est,

Non, vt Homerus ait tristi medicamine lectos

Hospitio Circe reddidit ipsa sues:

Pauperior sed quisquis erat discessit ab illa:

Nam meretrix quondam perniciofa fuit.

Exutòq; sua prorsus ratione maritus

Fornice continuit, non secus atque feras.

Socij Vlysses
 qui.

Vlysses
 quid.

Circe me-
 retrix.

*Et tamen hanc strenuè delusam spreuit Vlysses,
Insigni rerum conditione valens.
Mercurioq; datam nec fas est credere moly,
Ille sed ingenio reppulit usque dolum.*

Quinetiam nemo non videt eodem recidere Horatij carmina 1. Epistolar.

Sirenum voces & Circa pocula nosti:

Quæ si cum sociis stultus cupidusq; bibisset,

Sub domina meretrice fuisset turpis & excors:

Vixisset canis immundus, vel amica luto sus.

Xenophon 1. ἀπομνημονομένων, Socratem ait in conuiuio, ad quæ non nisi coactus accedebat, parcissimè cibum capere solitum, iocòque vsurpare multis eiusmodi oppositis cibis, Circen homines transformasse in sues: ipsum autem Vlysssem mutari non potuisse consilij Mercurij memorem, & abstinètia ipsummet sua semper vrentem. At hæc παραρηγῶς. Non parù illustrabit hoc Emblemata, Plutarchi dialogus, quo Grillū disputantem facit. Idem ἐν γαμικοῖς ἀναγνέλλμ. sic habet: ἢ δια τῆς φαρμάκων θήρα, ταχὺ μὲν αἰρεῖ καὶ λαμβάνει ῥαδίως τὸν ἰχθυῶν, ἄβρωτον ἢ ποιεῖ καὶ θαῦλον. Ἔπως αἱ εἰλίτρα πνὰ καὶ γρηπείας ὀπιτερώμεθα τοῖς ἀνδράσι καὶ χερσέμεθα δι' ἠδονῆς αὐτοῖς, ἐμπλήκτοις καὶ ἀνοήτοις καὶ διεφθαρμένοις συμβιῶσιν. εἰ δὲ γὰρ πῶ κίρκω ἀνηστων οἱ καταφάρμακιδέντες, εἰ ἔχρησάτη πρὸς εἰδὲν αὐτοῖς ὑσὶ καὶ ὄνοις γνουμένοις τὸν δ' ὀδυσεῖα νῆν ἔχροντα καὶ συνόντα φρονίμας, ὑπερηγάπησεν, id est, Ut pisces quibusdam medicamentis celeriter capiuntur, sed esui tamen fiunt inutiles: ita mulieres, quæ amoris poculis & veneficiis viros captant, voluptateque in suam potestatem redigunt, stupidos eos, amentes & deprauatos vitæ socios deinceps habent. Ij enim nihil Circe profuerunt, quos veneficio mutauerat, neque ad vllam rem iis vsa est, cum in canes & asinos degenerassent: Vlysssem autem prudentem virum, prudentèrque secum versantem, omninò dilexit.

Exemplum prius eorū qui à Circe in belluas cōuersi sunt, aperui hactenus. Alterum est Pici equūm domitoris. Picum Saturni filium facit Æneid. 7. Virgil. & Ouid. 14. Metamorph. Rex fuit Latij, & ab vxore Circe in auem sui nominis conuersus. Id fingi creditur, quoniam primus hac aue in auspiciis vsus est, quodque augur fuerit: quod à Seruio est annotatum. Sed id meliùs, & ad hunc locum opportunius referemus ad animi leuitatem & inconstantiam qui ex turpi amore

*Praclarus
Plutarchi
locus.*

*Picus in
aenem
latij*

Scylla

contrahitur. Tertium exemplum fuit appositum in Scylla, de qua iam superius à nobis dictum satis. Hic tamen speciatim fabula conuertitur ad meretriciam turpitudinem, quæ vt supernè faciem virginèam ostentat, ita infernè rabidi canes cōspiciuntur, audacia, rapina, ingluuies, qui ad exitium miseriamque certissimam præcipites agēt quotquot amore turpi capiuntur. Quæ omnia eò spectant, vel quisque virtutis & honesti studiosus impudicarum mulierum dolos præstigiisque omnes declinet; intelligatque, quod Cicero ait, corporis voluptatem non satis dignam esse hominis præstantia, eamque vt belluarum propriam contemni ac rejici oportere,

Sole fata Circes.] Ouid. initio 14. Metamorph. sic:

Circe filia
Solis

Sole fata Circes, variarum plena ferarum. Testis Higinus. Filiã Solis habitam propter herbarum scientiam, quæ radijs Solis vim & incrementum capiūt, credibile est. Fabulæ huius meminere Diodor. lib. 4. Plin. varijs locis. D. August. n. 18. de ciuitate, cap. 17.

Testis equũm domitor Picus,] Sic Virgil.

— ancile gerebat

Picus equũm domitor, quem capta cupidine coniunx

Aurea percussum virga, versũmque venenis

Fecit auem Circe, sparsitque coloribus alas.

Et rationem animi.] Ideò mythologi Venerem ἀποδίτλην, quasi ἀποσωλω, id est stultitiam & mentis priuationem interpretantur. Propius alludit 2. de laudib. Stiliconis Claudianus:

Luxuries prædulce malum, quæ dedita semper

Corporis arbitrijs, hebetat caligine sensus

Membrãq; Circeis effeminat acrius herbis.

M. Tullius primã Verrina (vt hoc quasi per transennam) alludit ad hanc poëticam fabulam: Est adhuc, id quod vos omnes admirari video, non Verres, sed Q. Mutius. quid enim facere potuit elegantius ad hominum existimationem? æquiũs ad leuandam mulieris calamitatem? vehementius ad Quæstoris libidinem coercendam? summè hæc omnia mihi videntur laudanda sed repenti vestigio ex homine, tanquam aliquo Circeò poculo, factus est Verres: redit ad se, atque ad mores suos &c.

Et rationem animi perdere quisquis amat.] Simile est istud Menandri:

ἢ ὅταν ἐπιόντα νοῦν ἔχειν τις ἀξιοῖ.
 ἢ πῶς τὴν τὸ ἀνόητον οὐτὸ ἴσται.
Carere amantes mente, si quis non putat,
Quos esse potius mensis expertes putet?

Appendix.

Lubet attexere lepidum ac mordax epigramma Bellai in quemdam:

Certauere diu, cum te genuere parentes,
Tene asinum mallet, an generare suum,
Clitella namque huic, laniena placebas at illi,
Nec paribus studium par erat ingenijs.
Fecit te varium amborum sententia monstrum,
Nam caput est asini, cetera membra suis.

Videtur hic eleganti sanè penicillo expressè hominem planè stolidum, ac gulosum, qui non plus integræ mentis habet quàm asellus, & cers animal, & tamen gulæ ac libidini addictior, ad naturâ suillam accedit. Quales nimis multos strobilos & ganeones, è bonis alioqui & honestis ortos familijs agnoscimus, & quos neque natales ingenui, neque ipsa educatio flectere potuerit. Et quid cum ijs agas lurconibus, comedonibus, ventribus, qui inter inguen & caput nullum discrimen faciunt, & tantùm subare & obliquare sciant?

Amuletum Veneris.

EMBLEMA LXXVII.

INGVINA dente fero suffossam Cypris Adonis
 Lactuca folijs condidit exanimem.
 Hinc genitali aruo tantum lactuca resistit,
 Quantum eruca salax vix stimulare potest.

Lactuca
 us.

AThenæus Dipnosoph. 2. cap. 32. rationē affert, cur dicatur Venus Adonidem ab apro interemptum lactucæ folijs occultasse (quod alij tamen de Phaone Lesbio tradidere, ut retulit in historia Poëtarum Lil. Gyraldus) quòd nimirum, qui lactucis assidue vescuntur, hebetiores fiant, & *δυσεντικοί*, & ad libidinem minus idonei: lactucā enim frigidam esse, iam in superioribus docui ex Plinio. Venus itaque

ingitur emortui Adonidis genitalia lactucis recondere, vt moneamur libidinem turpemque voluptatem ciborum moderatorum vsu sopiendam & reprimendam esse. Nihil enim æquè conducit ad motus illicitos cohibendos, quàm victus ratio temperata. Ouidius inter alia, quæ de remedio amoris scripsit, vt à quibusdam cibus abstinendum esse monet, sic quosdam esse tutò adhibendos suadet, his quidem verbis:

Victus ratio quid conseruat.

Ecce cibos etiam (medicina fungar ut omni Munere) quos fugias, quòsue sequare, dabo.

Damius an Libycis bulbis tibi missus ab oris,

An veniat Megaris noxius omnis erit.

Nec minus erucas captum est vitare salaces,

Et quicquid Veneri corpora nostra paras:

Vtilius sumas acuentes lumina vritas,

Et quicquid Veneri corpora nostra negat.

Sed & ex nimia ciborum copia turpem amorem excitari Phocylides testatur,

ἔκ ἀγαθὸν ὑπερβολὴν ἔρου θνητοῖσιν ἔνειμα,

ἢ πολλὴ δὲ τροφή πρὸς αἰμέτρας ἔλκει ἔρωτας.

Inguina dente fero, &c.] Fabulam Adonidis ab apro intercepti Ouid. sub finem 10. Metamorph. descripsit, nec tamē huius mysterij meminit. Hanc attingit & August. de ciuit. 6. c. 7. totumque illud ad Physicē retulit Macrob. 1. Saturn. cap. 21.

Adonis.

Cyprius.] Vennis, ab insula Cypro ei sacra, libidini deditissima. Polydor. Virgil. lib. 3. cap. 17 De inuentorib. rerum, post Iustinum Martyrem, Euseb. Lactant. & alios sexcentos retulit.

Cypria Venus.

genitali aruo.] Hic aruum genitale pro virilibus & pudendis posuit, quòd sint generationis instrumenta, vt Virgil. 3. Georg.

Aruum genitale.

Hæc faciunt nimio ne luxu obtusior usus

Sic genitali aruo, &c. / sulcos obliuet inertes,

Loquendi eandem formulam non est aspernatus August. lib. 18. cap. 23. de ciuitate Dei: Sed voluntati, inquit, membra illa vt cætera cuncta seruirent; ita genitale aruum vas in hoc opus creatum seminaret, vt nunc terrā manus, &c. sic aruum genitale, κῆπος Græcis, Latinè hortus dicitur.

lactuca resistit.] Consule Plinium. Dion Cassius lib. x i x. De agricult. cap. 13. Cocta, ait, coitum auertit. Vnde Pythago-

rici ipsam eunuchū appellāt. Martial. 13. palumbes torquatos
reprimere Venerem tradit:

Inguina torquati tardant, habet autque palumbi:

Non edat hanc voluerem qui voles esse salax.

Appendix.

Epigraphe, seu index emblematis huius est, **A M V L E T V M**
V E N E R I S. Amuleta, remedia sunt, quibus arceri & auerti
creduntur mala omnia, sed maximè veneficia; ab amoliendo
nominata, de quibus Plin. aliquid 23. cap. 1. & lib. 25. cap. 9.
item 28. cap. 4. & 30. cap. 10. & 15. & lib. 37. cap. 3. & 9. Dicuntur
& ἀποθυσία, quæ appensa, alligataque incantamenta magica,
venenorum propulsant insidias, aut certè inefficaces reddūt,
in quo differunt à periammatis & periarptis, quia hæc specia-
lius quid significant, & quod suum effectum præbeant, vt ho-
minibus instar miraculi sint. Illa verò significatum habent
generalem, suamque vim ex ratione medica videntur mu-
tuare. Apud medicos amuleta sunt in differentia multiplici,
ἀποθυσία, ἀλεξηθήρια, ἀλεξιφάρμακα. Hæc bestiarum ve-
nenatarum medentur moribus, teste Galeno, eoque differre
ἀποθυσία ἀλεξιφάρμακων quidam putant: quod tamen non
probat Galeno. Eruditi homines hoc differre putāt, quod
τὸ ἀλεξιφάρμακων intrò sumatur, ἀλεξηθήριον foris impo-
natur, nec modò veneni causa, sed & fascinationis depellē-
dæ, quæ appendi solet collo: ἀλεξηθήριον simpliciter Hip-
pocrati est medicamentum seu remedium: nam ἀλέξιαδ
est σοπιίν. Alexipharmacum dicitur medicamentum, quod
deleterijs pharmacis medetur, non extrinsecus impositū cor-
pori, vt quod ἀλεξηθήριον dicitur, sed intrò sumptum. Sunt
tamen qui hæc accipiant indifferenter, ἀλεξείν enim est à ve-
neni noxa vindicare, sicuti & Latinis amuleta, ab amolliendo:
ἀποθυσία sunt amuleta quæ appensa, illigataque veneno-
rum & incantamentorum arcent insidias, aut reddunt ineffi-
caces.

Inviolabiles telo Cupidinis.

EMBLEMA LXXVIII.

NE dirus te vincat amor, neu femina mentem
 Diripiat magicis artibus vlla tuam:
 Bacchica quis praesto tibi motacilla paretur,
 Quam quadriradiam circuli in orbe loce:
 Ore cruce[m] & cauda, & geminis ut complicit alis,
 Talem amuletum carminis omnis erit.
 Dicitur hoc Veneris signe Pagasaeus Iason
 Phasiacis ladi non potuisse dolis.

Artificiale est in Venereos motus, & praestigiarum amo-
 ris laqueos amuletum, cuius tamen rei fides penes au-
 thores esto. Pindarus Ode 4. Pythiorum, auctor est, Motacit-

*Motacilla
Iasoni à
Venere
Stradi. 4.*

lam à Venere primùm è cælo ad homines deportatam, & Iasoni traditam, vt Medeam alliceret. Hanc autem auiculam aitunt veneficis mulieribus ad incantationes esse perutilem: eam namque accipiunt trocho, & rota quadam alligant, quæ in orbem voluunt præstigiatores, & noxia verba immurmurant. Alij. quòd exempta viscerum interanea orbiculo appendunt. vnde prouerbio apud Græcos vulgato, Iyngem hi dicantur habere, qui veluti quibusdã præstigijs homines ad amorem pertrahunt. Noster Alciatus ex Homero & scholiasticis quibusdam extulit quòd hinc octosticho tradit; nimirum ad arcendas amoris illecebras (quo nullum exitalius aut furiosius præstigium) adhibendam esse motacillam humano stomacho, quæ disponatur inter binos circulos sese quasi interfecantes. Sanè numquam mihi persuafero virum doctissimum, & rerum multarum cognitione insignem, id alijs communicasse vt rem veram & seriam; & vt crederet tantam esse amatorij philtri vim, vt mentis humanæ libertatem sic cogere, aut torquere, vel flectere eo tandem modo posset. Sed tamen profectò non ausim diffiteri, pleraque esse remedia ex bonis auctoribus petenda, quibus effrenata & indomita penè amoris huiusce petulantia cohiberi, aut etiam sopiri queat. At verò quis tam excors erit aut stupidus, qui furorem illum Cupidineum insigni hoc præstigio coërceri posse dixerit, & fascino quodam cupidines mentem occupantes exturbari? Viderint alijs, quibus amatoria Ouidiana quandòque placuerint impensius: tamen ipsemet extulit & verius, & quidè salubrius:

*Ardet Et assuetas Circe tendebat ad arces,
Nec tamen est illis attenuatus amor.*

*Ergo quisquis opem nostra tibi poscis ab arte,
Deme veneficis carminibusq; fidem.*

Idem loco alio verè & disertè amorem non conciliari magicis artibus docet:

*Fallitur Æmonias si quis decurrit ad artes,
Dátque quod à teneri fronte reuellit equi.
Non facient vt viuat Amor Medeides herba,
Mixtaque cum magnis Marsa venena sonis.
Phasias Æsonidem, Circe tenuisset Vlysssem,
Si modò seruari carmine posset amor.*

*Nec data profuerins pallentia philtrea puellis:
Philtrea nocent animis, vimque furoris habent.*

*Præstigiũ
amoris
præstigio
non pelli-
tur.*

Sic procul omne nefas: ut ameris amabilis esto:

Quod tibi non facies, solane forma dabit?

Sed miseri homines amore perculsi graui, cum re amata statim potiri nequiverunt, ad artes magicas & amatoria pocula perfugium habuere, res in primis noxias & exitiales. Cōstat enim Lucretium poetam, Antiochum, Caligulam in furorē verfos sumptis hīscē philtris, quemadmodum & Lucillum, aliosque nonnullos. Ceterum nullum perinde remedium est efficacax in am:rens

*Remedium
efficax in
am:rens*

Desidium puer ille sequi solet, odit agentes:

Da vacua menti, quo teneatur, opus.

Quid si amuletū certius, & profectō salubrius huc apposuerō, nempē ut iuxta D. Pauli consilium, carnem cum vitis crucifigamus? Iste erit diuinus & cælestis ἀντέρας, qui terrenum illum & in hac corporis compage delitescētē εἶρωτα, robore validiore conficiet. Hoc vnum captiuarum animarum amuletum satis erit ad turpia omnia libidinū motuumque genera frangenda.

Bacchica avis presto tibi motacilla.] Auicula est plumis discoloribus, prælongo collo, lingua exerta, colore vario, motu crebro se circumagens, & ceruicem in orbem flectens. vnde & σεῖσπυρίδα vocāt, seu σεῖσπυραν, aut κίλλουρον, ut apud Hesygium, Latinis Motacilla, Gallis *bergeronnette*, aut *ballequene*, à caudæ motu, seu cauda tremula. Varro meminit De lingua Latina: Sic Galerita & Motacilla: altera quod in capite habet plumam alātam: altera quod semper mouet caudam. Non me tamen fugit, quod pluribus verbis cōtendat Baptista Pius, Annotationib. poster. cap. 3. Motacillam, & Iyngem pro vna & eadē accipi non debere, idque cōtra Seruij & Gaze opinionē. Certē ἰυγξ, Iynx, ea est quæ Gallicè *turcor*, avis paulo maior fringilla coloris varij: cui collū circumagitur, lingua serpentibus similis, prælonga (quæ exerta formicas attrahit, vnde formicula dicta quibusdam Italis) vngues vtrinque bini. Quæ autem hæc avis sit, repete ex Aristot. 2. De histor. animal. & Plin. 11. Lege prouerb. Iynge trahor Adhæc cur Motacilla dicatur avis Bacchica, rationem auctores non reddunt.

*Motacilla
qua avis*

*Motacilla
cur avis
Bacchica*

Hesychius quidem Bacchum *ἰνγίλῳ* cognominatum ait; quia (ni fallor) ad Venerem inflammet immoderatus vini usus. Fortasse Bacchus *ἰνγίλῳ* appellatur, quòd vinum homines ad se iungis instar alliciat; ac si dicamus, ille cerebrosum, vel melius etiam *ἰνχ* à Pindaro dicitur *μαίνας*, non quòd Bacchi sit auis, sed quòd furorem inducat.

Quam quadrivariam] Pindari est istuc; nam *τετρακιδία* vocant eam, de qua hic agitur, auem nominat, id est quadrivariam.

Amolierum] remedium aduersus veneficia, malàque medicamenta ab amolendo: *ἀπολυπαίων* ab *ἀποτρέπεν* amoliri, depellere, quod verbum frequens est Plinio.

Pagaso.

Pagaseus Iason.] Falluntur qui legunt *Pegaseus*. Iason autem dictus est Pagaseus à Pagasa Thessaliæ vrbe, iuxta quam Argo naus fabricata: quam etiam Ouid. 7. Metamorph. principio Pagasæam puppem nominat. Idem 8.

— *auctor telis Pagaseus Iason.*

& Factorum 1.

Pasus idem Tydeus, & idem Pagaseus Iason.

Lucan. 2.

Ut Pagasæa ratis peteret cùm Phasidos undas.

Phasiceis dolis.] incantamentis Medæ, quæ à Poëtis cognominatur Phasias, à Phasi Colchorum fluuio. Ouidius De arte:

— *maritum*

Barbara per natos Phasias vlsa suos.

Appendix.

Diu me torfit, quod fateor ingenuè, carminis huius sententia, sed post diutinum meditationis tediù, coniectanei mei facio copiam studiosis, vt expectem, eorum iudicium quorum acutior *ἰσοχία*. Quamquam libidinis sit ad eò furens ac feruidus impetus, vt vix submoueri animo possit, quem semel occuparit, sopiri tamen imposito aliquo labore vel ludicro potest, qui quadam opinione hominem teneat obuinctum ac defessum, vt quasi clauis trudatur clauo, & mollicies, vnde nascitur malè feriatu amor, retundatur, aut etiam quodammodo corrigatur. Amor certè res leuis, & qui non nisi leuitate nititur at sistitur aliquàdo rei leuiculæ interuentu. Et quid si rei seriæ animus intèditur, & honestis sese laboribus dedat:

Næ, Venus otia amat: finem qui querit amorì

(Cedis amor rebus) res age, tutus eris.

Nullus tamen qui sapiat, existimet amorem sedari efficaciter per carmina, vel susurros magicos, sed nonnumquam commentis quibusdam, ac ludicris artibus motus animi efferati, aut impotentis compescitur. Occurrit exemplum, fortasse ab hoc argumento non alienum, apud Corn. Tacitum lib. 16. ubi de Pæno quodam, Basso, qui Neroni Domitio flagitijs impuris ac cædibus ciuium occupato, speciem thesauri obiecit, quem dicebat in fundo quodam defossam. Vanum quidem certè commentum, sed interea dum thesaurus ille imaginarius magno conatu erueretur, aut erui putaretur, tamdiu Nero spe animum lactans, remisit sese, & à sceleribus vacauit.

Apud Plutarchum, Alcibiades cum populi rumores de se sparsos inhibere non posset, caudam suæ caniculæ truncauit, eaque per urbem Atheniensem fugiens, popularis multitudo causam exquirebat cur id factum esset. Rogatus à familiaribus Alcibiades quem ad finem id populo spectaculum præbuisset; vt tandem desinat, inquit, de me deteriora committam.

Bb ij

Lasciuia.

EMBLEMA LXXIX.

DELICIAS & molitiem mus creditur albus
 Arguere, at ratio non sat aperta mihi est.
 An quod ei natura salax & multa libido est?
 Orrat Romanas an quia pelle nurus
 Sarmaticum murem vocitant plerique Zibellum,
 Et celebris suavis est unguine muscus Arabs.

Ornatus
 matronarū
 161. 316.
 Mus albus.

PErstringit molitiem & lasciniem nobilium quarundam
 matronarum, quæ ad corporis ornatum ostentent raras
 pelliculas animalculorum, nempe muris aranei, æluri zibel-
 lini (felis libidinosissimi) & præterea vratur suffitu musci A-

rabici. Sanè de muris salacitate multa sunt à plerisque scriptoribus tradita. Hinc enim illud Martialis:

Nam cum me murem, cum me tua lumina dicas.

Opici mures dicuntur Iuuenali salces, libidinosi, obsceni, à spelunca quam Græci ὀπλῶν, id est foramen, cauernam, vt D. Augustin. tradit quæst. in Exod. lib. 2. Sic enim obscenitatis partes per cauernam interdum argui docet Ausonius in epigrammatis,

Dez lubit, fellat, molitur per utramque cauernam.

Legi Messalinam portentosa libidinis mulierem ab Epicrate dictam esse Myconiam, quasi dixeris murinam. Adhæc nonnulli feminam salacissimam per æluri feminæ simulacrū figurari dixerunt, propter animalis ingenium: cogunt enim mares ad coitum feminæ, ipsæque puniunt, nisi parcant Cæterum muscum Arabicum circumferunt, nō modò matronæ principes, sed & aliæ gradu longè inferiores: tantaque in ijs est & cultuum, & suffituum varietas, vt fermè ignorent voluptatem quæ inde capi possit, quòd in his assidue versentur, quibus nēpè perspectum non est quod Satyricus ait, voluptates ex vsu rariore commendari. Cur autē mulieres suffitus & suauissimis odoribus vtantur, hanc esse causam aiunt, quòd totæ sint venereæ. Itaque Poëtæ Græci Venere m nusquam loco egredientem fingunt, nisi odore aliquo exquisitissimo relicto ad suam præsentiam declarandam: adjiciunt præterea suffitus omnes esse salaces. Muliebres ornatus ridet Lucianus in Amoribus, Iuuenalis Satyra 6. & vberimè Plantus in Pœnulo: item Ælian. 1. De varia historia.

Muscus
Arabicus.

molliciem mus creditur albus arguere.] Lege prouerb. Erasmi. Mus albus: in lasciuum & libidinis immodicæ hominem.

nurus.] matronas. nomen specialius pro communi, *συνεκε-
λοχιῶς.*

Sarmaticum murem, &c.] Zibellus à quibusdam mus Sarmaticus appellatur ad Alciati mentem, quòd è Sarmatia aduehatur: dicitur & Ælurus. de quo lege cap. 10. lib. 12. Ælian. De animalium histor. Sed non à mure muscum dici, at potius ab umbilico capreoli censent eruditi homines.

muscus Arabs.] Dicam obiter, Romanos olim in obsidione Veiorum pellibus tectos hiemare cœpisse, vt est apud Liuium lib. 5. sed hæ pelles rudiores erant, vt seculum vnde fuit, quas nulli alii vsurparent in vrbe. Constat tamen pellium vsu, postea in vestitum irrepisse: quod Seneca testatur in episto-

lis, quo loco mentionem facit pellicularum vulpiū, muriū-
que, quas Zibellinos atque Armelinos plerique nuncupant:
tametsi Zibellini maiores sint, quàm quibus murium nomē
conueniat.

Appendix.

Non pauca reperiuntur apud auctores primæ notæ spicula
in niniū mulierum cultum, Ouid. in arte:

Femina caniciem germanis inscit herbis,

Et melior vero queritur arte color.

Femina procedit densissima crinibus emptis,

Pròq; suis alios efficit are suos.

Quid de veste loquar? non iam segmenta require.

Nec quæ de Tyrio murice lana rubet.

Iuuenal. 6. satyra:

Nil non permittet mulier sibi, turpe putat nil,

Cùm virides gemmas collo circumdedit, & cùm

Auribus extensis magnos promissit elenchos:

Intolerabilius nihil est quàm femina diues.

Martial. de quadam Philæni, lib. 9.

Tinctis murice vestibus quod omni

Et nocte utitur, & die Philænis,

Non est ambitiosa, nec superba;

Delectatur odore, non colore.

*Plutarc. apophtegm. philosophorum: Cuidam vuguentis
delibuto dixit Zeno, mulierem olet. id est, πῆ βῆ γυναικὸς
ὀζών? D. Hieronym. ad Demetriadem, de seruanda virginitate:
Polire faciem purpurisso, & cerusâ ora depingere, ornare
crinem, & alienis capillis turratum verticem struere, vt ta-
ceam de murium pretijs, candore margaritarū rubri maris
profunda testantium, smaragdorū virore, ceramiorū flam-
mis, iacynthorum pelago, ad quæ ardent, & insaniunt studia
matronarum.*

*Idem Hieronym. epistola ad Gaudentiū, de educatio-
ne infantulæ sic, φιλόκοσμον genus feminarum est, multas-
que etiam insignis pudicitia vidi, quas sibi libenter ornari.
Sed quid feminas ornatum studio incessimus, cum videre
est quosdam virili saltem forma mulierum nitores æmu-
lari? de quibus aculeatè sic idem Hieronym. ad Rusti-*

cum monachum : Videas nonnullos accinctos vestibus,
 pulla tunica à mulieribus non posse dissidere, sub eodem
 manere tecto : simul eodem iure ancillas habere iuvenes
 in monasterio, & præter vocabulum nuptiarum, omnia
 esse matrimonij. Martialis acutum scomma in quemdam
 lib. 12.

*Hunc qui femineis noctesq; diesq; cathedris,
 Incedit tota notus in Vrbe nimis.*

*Crine nitens, niger unguento, pellucidus ostro,
 Ore tener, latus pectore, crure glaber.*

Bb iij

Desidia.

EMBLEMA LXXX.

DESIDET in medio Effens, speculatur & astra,
 sub us & ascensam contegit igne facem.
 segnities specie recti velata cucullo,
 Non se, non alios utilitate iuvat.

Emblema-
 tis exemplar.

EX vno Pythagorico symbolo emblemata duo finxit Al-
 ciatius, nā desiderare in medio, & in chenice figere sedem,
 idem sonat, sed varie tamen accommodatur. Iam vero quæ-
 dam, licet paucula, sunt hic adiicienda, non indigna cognitu.
 Docemur eo symbolo non debere nos in vitæ nostræ spor-
 tibus ita spem collocare, ut sede in eis statuta, totum ætatis
 tempus ociose traducamus, sed aliquam incamur rationem,

ut nostra industria victum comparemus, neque semper ab
 aliorum ope pendeamus, ut iam supra satis. In diuinis autem
 literis modius hieroglyphicū est doctrine Iudaicæ, veritatis
 lumen sub eo recordentes, sicuti explicat Hilarius in Math.
 Et hæc equidē hætenus. Quamquam autem id non incom-
 modè torqueri posset in eos, qui concreditam sibi eruditio-
 nis & ingenij dotem aliquam excellentem miserè negligunt,
 idque non referunt ad vsum, cuius potissimū gratia norūt
 sibi esse demandatum & commissum à summo & præpotenti
 bonorum omnium auctore Deo; tamen, nisi me fallit ani-
 mus, videtur hoc reuera tortum esse in desides quosdam cœ-
 nobitas, qui *δωροπίας* imaginem aliquam professi, ignauix si-
 tu ætatem terunt: literas aspernantur, aut certè non magni fa-
 ciunt, quanquam alioqui valeant ingenio & non parua natu-
 ræ dexteritate: iners omninò genus, & fruges consumere natu-
 rum, & ex tertio illo hominum genere quod assignat Hesio-
 dus, meritò dixerim cum nec sibi nec alijs commodum ali-
 quod referant. Quod ipsum tamē velim æquis auribus acci-
 pi. non enim is sum qui ausim aut etiam velim carpere insti-
 tuta illa vetera primū quidem à sapientissimis inducta pa-
 tribus, nostræ pietatis Christianæ antesignanis & vindicibus,
 quorum tanta est apud nos auctoritas, ut inuerecūdum esset,
 ne dicam impium, eorum vitam, pietatem, doctrinam, fidem
 non probare, non colere, non amplexari. Ut ergo apertè di-
 cam quod sentio ea de re: hîc ab Alciato, à me, ab alijs etiam
 quibus simplex minimèque fucatus est animus, nullo modo
 reprehenditur monachorum institutum & regula, sed multo-
 rum ex iis otium, ignauia, imperitiā notatur; quippe qui eo
 nomine pessimè de se deque alijs mereantur. Iactent ij quā-
 rumuis sui ordinis suarūque legum antiquam dignitatem
 & sanctimoniam: nisi enim se similes ijs præstiterint qui la-
 boribus, vigiliis, studiis, ieiuniis, omni denique patientiæ
 laude Christianum nomen auxerunt & amplificauerunt, non
 video qua ratione digni habeantur eo, quod fuit honorifi-
 cum apud prisços, monachi nomine, quod illi sua ve-
 cordia & inertia, ne quid dicam grauius, in contem-
 ptum adducunt. Utinam verò ut continuò solent insolescere
 ob veterum illorum patrum admirabilē toti posteritati reli-
 gionem, ita eorundem vitæ institutum æmularentur: non
 enim misero & infelici otio se ita dederent, ut *δὲς δὲ τὰ πᾶσῶν*
 abessent ab ijs quos ad piæ vitæ religiosæque institutionem

Quorundā
 cœnobitarū
 desidia.

se imitari dicitant. Sed ne abeam longius, quid laboriosius excogitari, quid sanctius, quid diuinius in terris fingi aut audiri potuit, quam fuit illa verè ac meritò laudata priorum monachorum vitæ ratio? quod purius aut vberius olim ecclesia seminarium clarorum virorum habuit, quam quod à cœnobiiis, mandris illis & eremis ductum fuit? Nunc verò, Deus optime! quàm absumus à prima illa canaque sanctimonia, cum qui seuerioribus institutis sese obligent, non tam pietatem quàm otium non tam solitudinem meditandique de rebus diuinis opportunitatem, quam desidiosam vitã sibi proponant? At id quidem certè pluribus exaggerare videtur esse non modò superuacaneum, sed & intempestiuum; quandoquidem notius sit, quàm vt confirmare habeam. consisto itaque, ne videat iniquius in eos debacchari, quos ad meliorem frugem reuocare laboris esset infiniti, & penè ἀδύνατον: admonere, intempestiuum & quidem importunum: reprehendere, prorsus odiosum, & perinde non omnibus gratum. Hac enim tempestate sic omnia sunt exulcerata, sic lubrica & peruiacacia, vt quoquò te vertas, vel etiam nolens, experiaris te per ignes incedere suppositos cineri doloso; & quicquid in eiusmodi quorundam hominum negotio velis attingere, vlcus & vomitum citissimè deprehendas, adeò sub omni lapide dormit scorpius. Quamobrem satius esse duco malum bene conditum non mouere, & huius ordinis viros bonos (quos tamen paucos, & colendos & exosculandos esse puto) à malorù fece semper abstrahendos & eximèdos vnice volo, ne errore quodam populari pro vitio virtus crimina sæpè ferat.

Desidere.

Desidet.] Cicero proinde in Verrinis dixit per Metaphorã ignavis cõsentaneam: Quid sedes Verres? quid spectas? Idem in Pisonem: An potest vlla excusatio esse, non dico male sentienti, sed sedenti, cunctanti, dormienti in maximo Reip. motu Consuli? Eodem sensu Hesiod. ait, spem non bonam, virum indigentẽ tenere, sedentem in taberna, cui victus sufficiens non sit:

ἐλπίς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἀδρα κομιζέ,
ἥ μόνον ἐν λέγει, πρὸ μὴ εἶσθαι ἀρκιῶ εἶν.

Sed & Demosthen. 2. Olynth. Atheniensibus succenset, eosque sedere dicit, & Philippi potentiam non attendere. Sic enim: ἀλλ' οἱ μὲν γὰρ θύματα, ἃ δὲν ποιεῖν τε, &c. Desidere in medio, pro ignavi signo superiù posuit, in simulacrum Spei:

Cur in dolio tegmina pigra sedes?

itemque astra speculari:

Quæ Deam læto suspectans sidera vultus?

Loze Pierium Hieroglyph. lib. 56.

Essens.] Essæi, Iudæi fuerunt, ab alijs vitæ severitate, ieiunij & institutis quibusdā differētes. De ijs Philo Iudæus, Eusebius De præpar. euangel. & Philastrius in catalogo hæres.

accensam contexit igne facem.] Visus est mihi hic locus inter alios per multos dignus esse qui maiore cura studioque à nobis explicetur. Sed mihi ea de re cogitanti tam multa è multis & variis occurrunt, vt verear ne quis me putet intemperāter abuti studio, aut etiam plerisque otiosus videri. Sed ad rem. Plutarchus 4. De rectorum de anima disputans ex Democrito, ignitum quiddam esse ait ex naturis concretis mente perceptis, globosas ideas, quæ habeant igneā facultatem, idque corpus esse. Succurrit id Lactantij è 2. cap. 3. Quòd si anima ignis est, in cælum debet eniti, sicut ignis, ne extinguatur, hoc est ad immortalitatem quæ in cælo est. Virgil. in 6.

Facem accensam te- gere quid, & quid per ignem intelligitur.

Ignis est ollis vigor, & celestis origo Seminibus.

Hesiodus, & eius interpretes, ab ea opinione non recedunt, cum aiunt Prometheum ignem cælestem clepsisse, quem simulacro à se confecto apposuit, vt animatum fieret. ea enim mens est, quæ molem agit, & toto se corpore miscet. Quòd si quis fortè quærat, cur Hesiodus & ipse Maro dicant Iouem ab hominibus ignē remouisse, facilis est responsio. Vis enim & solertia humani animi difficilis est inuentu, quòd hebetiore ingenio simus adeò nihil tam excellēs & præclarum sine magno aliquo labore vita dedit mortalibus. Contegunt ergo cœnobitæ otiosi ac languidi facem accensam sub pallio, nullis artibus, aut studiis honestis animum applicantes, nulla sua industria ac diligētia notiones animi exerentes, vt non minus verè quàm rectè in eos id Plautinum conuerti possit,

Summa ingenia in occulto latent.

Ad ea quæ de igni vel ardenti facula iam dicta sunt, adjicerē lubens quæ Plutarch. disputat Commentario, An rectè dictum, *ἀπὸ θεῶν τὰς*: eo etiam qui est de cupiditate diuitiarū. sed maximè iuuat locus ille Problematum, quo ait, veteres obscuris vsos rationibus, potissimùm in rebus sacris, lucernā corpori animam cōtinenti similem dixisse. Lux enim est, inquit, qui intus est animus, &c. Quòd si qui monachi, vt sunt ex ijs quidam boni viri, sed non satis eruditi, dicant id à

paganis auctoribus malè detortū, ne videar verbo molestus, quippe qui fausta omnia illis precari non desino, euoluant quæso diligēter magni ac sancti viri Chrysofomi Christianā sententiam, ad illum sacri Euangelij locum, *Luceat lux vestra, &c.* Hunc enim Chrysofomum iudicem honorarium si admiserint; nihil dico amplius, caussa dicta est.

Subtus accensam facem contegis.] Petitum id è Socratis apophthegmate: ὄυτε πῦρ ἱματίῳ περιεῖλαι δύνάτω, ὄυτε αἰσχρὸν ἀμάρτημα χεῖρω: Neque ignem veste nec turpe aliquod delictū tempore occultare possibile est, quò refero adagium, Sub tunica & sinu, de ijs quæ occultè fiunt, non palàm & in propatulo: & Manum habere sub pallio, pro eo quod est, languere otio.

Non se, non alios iuuat.] Proinde ex tertio illo genere hominum, quod Hesiodus assignat; Cicero 2. Offic. Quamobrem contemnuntur ij qui nec sibi nec alijs profunt, vt dicitur: in quibus nullus labor, nulla cura, nulla industria est. *Lege pro-verb. Nec sibi nec alijs utilis.*

Desidiam abijciendam.

EMBLEMA LXXXI.

QVISQVIS iners, abeat. nam in cœnice figere sedem.
 Nos prohibent samij dogmata sancta senis.
 Surge igitur, duroque manus assueſce labori;
 Det tibi dimenſos craſtina ut hora cibos.

ADhortatio est ad laborem, sumpto argumento ex parcemia Pythagorica, qua præcipiebatur chœnici non esse insidendum: cuius explanationē malumus ab ipſo Alciato repetere (cum sit obuius locus) quā ab aliis quibusque tametsi doctissimis, emendicare. ut sumus initio polliciti. Sic itaque ille 1. Parergôn cap. 17. Sciendum est, inquit, apud Athenienses fuisse mensuram tritici, quantum quisque vno die comederet: ea erat & maior libra, vocabaturque chœnix, vel μέτρον;

Chœnici nō
 insidendū,
 quid. . .

vt interpres Aristophanis ait pendebat autem earum drachmas c l. hoc est, leptem & viginti vncias Græcas, vt Iulius Pollux, & Nicandri interpres scribit: nostra autem mensura sesquilibram: eius chœnicis dimidium drachmarum 75. libra seu libellæ dicebatur, vt Rhemnius Palæmon ostendit eò carmine:

Attica non minor est; ter quinque hanc denique drachmis,

Et ter vicenis tradunt expleret vnā.

Igitur iubet constitutio duas libellās, id est chœnicem victualis substantiæ custoditis præstari: quod etiam olim fieri solitum ostendit Pythagoræ symbolum, *Super chœnicem non esse sedendum*: id est, non debere quenquam præsentī cibo esse contentum, sed potius aduersus legem Euangelicam de crastino sollicitari. Sic & Corinthij *χοινοκομῆται* dicti, quod pluribus seruis abundarent, quibus demensum, seu, vt in Euangelio Lucæ dicitur, *σπομῆται* quotidie præstandum erat. Id singulis mensibus erat apud Romanos quaterni modij vt scribit in Phormione Terentiana Donatus. Hactenus Alciatus. Hoc itaque prouerbio docebat Pythagoras, nō oportere per inertiam & otium, cibum alienum sectari, sed sua quemque industria debere sibi facultates comparare, quibus vitæ mundiciæ consulatur. Proinde meritò Respub. omnis liberaliter instituta segnes & laborum osores pellit & exterminat. Institutum celebre laudatur Atheniensium (profectum illud quidem ab Indis & Ægyptiis) quo inertia & otii iudicio publico damnabantur. Nam singulis annis statoque tempore ciues in iudicio sistebant, exposituri, quo quæstu, quaque arte viuerent. Et Corinthi Periander hunc morē instituit, vt si quem splendidius obsonari animaduernerent, exquirerent vnde nā sumptus ille suppeteret. si esset vnde illud vitæ genus tueri posset, sinebant vti: si facultatum modus non esset, iuebant hominem moderatius viuere: ni dicto esset audiens, multa damnabatur; at si nihil omninò haberet, nihilominus ita splendide viueret, curabant interfici, quia hunc furem esse, aut prædatorem, aut calumniatorem necesse esset. Ea fuere veterum instituta; hi mores: sic enim censebant ignauum & nullius frugis hominem indignum esse qui vitæ commodis frueretur. Præclara se mihi offert oratio Tiberij in senatu, qua respondit M. Hortalo, nobili iuueni, cui inopi Augustus antecesserit, vt suum ordinē seruaret: sed postea cum se, suosque liberos, quos multos habebat, sustentare non posset, Ti-

berium Cæsarem rogauit, vti noua liberalitate iungaretur Cui sic Tiberius Si quantum pauperum est, venire huc, & liberis suis petere pecunias cœperint, singuli nunquam exsatiabuntur, Respub. deficit. deinde, quod si ambitione exhauserimus, per scelera supplendum erit, Dedit tibi, Hortale, Diuus Augustus pecuniam, sed non compellatus, nec ea lege vt semper daretur. languescet alioqui industria, intendetur socordia, si nullus ex se metus, aut spes, aut securi omnes aliena subsidia expectabunt sibi ignaui nobis graues Corn. Tacit. 2. Annal. Refert Sabellicus apud Florentiam patrio instituto in eos animaduerti, quo otiosè & ignaui in ea ciuitate agunt. Expostulatus enim eorum quispiam, vnde victum sibi compareret, nisi rationem possit explicare, qua vitæ probet integritatem, vt sceleris conuictus plectitur, aut vt ciuitati perniciosus eiicitur. Tale profectò debet esse ignaui hominis malèque feriatæ præmium, *κοιμώμενον ὅτι δὲ δένος ἄξιον* ait Plato: quo quidem innuit, eum numquam ad summam virtutis laudem peruenturum, qui duram & asperam illius callem numquam fuerit ingressus. Siquidem ὁ τεύγων μύλων ἄλειτα εἰς τὴν ἀρετὴν vnde meritò vt studiorum labores sequitur gloria, sic ignauiam contemptus & inopia comitantur.

Samij dogmata sancta.] Pythagoræ symbola oraculorum instar à priscis celebrata sunt. De his Plutarchus variis locis: quæ *Pythagoræ symbola* symbola certatim à viris doctis exposita sunt. Ex veteribus nominatur Anaximander Milesius iunior & Polyhistor Alexander, quorum libri temporis iniuria perierunt. Plutarchus, Athenæus & Laërtius non perpetua disputatione, sed hinc inde multa explicuerunt. Ex recentioribus Philipp. Beroaldus, Erasmus, Phorcinus & Gregorius Gyraldus in ea re sedulam operam nauarunt.

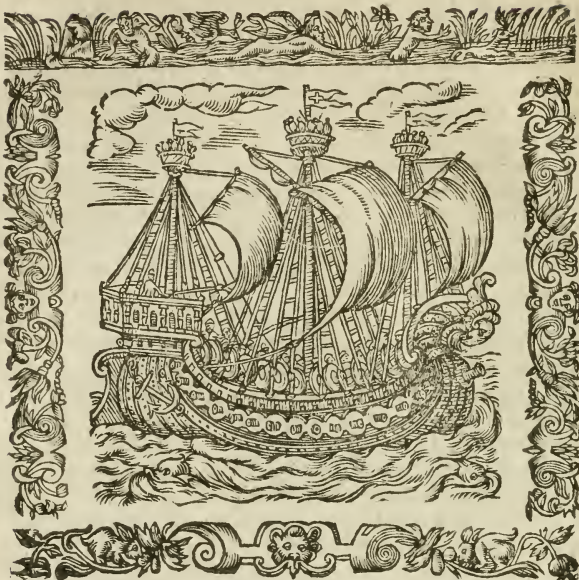
Duròq; manus assuesce labori.] verbum hoc, assuesce, frequentatiuum vel naturæ neutrius, pro actiuo malè vsurpari me, non longè antè, monuit Fornerius I. C. doctissimus vel aliud agens: cui ego, vt in cæteris assentior facilè, malim ergo dicere:

— *duròque manus compone labori.*

crasfina ut hora.] id est, dies crastinus: Synecdoche.

In facilè à virtute desciscentes.

EMBLEMA LXXXII.

PARVA velut limax spretò Remora impete venti,
 Remorùmque, ratem sistere sola potest?
 Sic quosdam ingenio & virtute ad sidera vectos
 Detinet in medio tramite caussa leuis.
 Anxia lis veluti est, vel qui meretricius ardor
 Egregius iuuenes senocat à studiis.

Qui sunt ingenio lubrico & inconstanti, mentem suam
 ab honesto quodam instituto vitæ dimoueri facillimè
 sinunt. Sic enim cæptis cum aliqua laude rebus, magno suo
 damno renunciant, vel controuersia, aut litis mouendæ tri-
 eis, & quasi tendiculis auocati, vel quibusdam illecebris ama-
 siæ alicuius deliniti. Qua in re, vt in Glauci & Diomedis ar-

morum.

morum permutatione, sentiunt tandē suo magno malo quā in periculofum fit, & quidem alienum à reſta mente, Philoſophiæ ceptis auocari, vt rei vel leuiculæ, vel etiam flagitioſe ſe adijciant Id enim refert nauis, quæ remora piſciculo minu- tiſſimo ſiſtatur Mirum ſanè & planè incredibile, niſi fidem auctores magni nominis facerent Remora, impedimentum & objectam tardationem ſi, niſi ſicari apud veteres aſſerit Pie- rius Hieroglyph. 30. Commodiſſimum habes exemplum ad id illuſtrandum in Critia & Alcibiade apud Xenoph. 1. com- mentar hi enim adoleſcentes magnis naturæ & ingenij con- formati dotibus, ad res ſūmmas nati leuiculis occaſionibus non tam deterriti quā auocati ab officio, ſibi ſuæ ſue Rei- pub. exitium crearūt. De Echeneide. Plutarch. 2. Sympoſiac. quæſtione 7. & 2. Problematorū, quæſt. 3. non enim cōmodè poſſumus citra tædium omnia huc conferre.

Remora
quid.

[*Ραγία* vel *υειμαξ*, *Κετιορα*, &c.] Teſtis eſt Plin. lib. 9. c. 25. Sic Baſilius: *εχίνος* ὅταν προΐδηταρχῶν ἐξ ἀνέμων ψηφίδα πνὰ πωελδῶν γυναικῶν, ἐπ' αὐτῆς ὡσπερ ἐπ' ἀγκύρας βε- βαιώς ſαλαδίει κατεχόμενῳ πῶ βάρει, πρὸς τὸ μὴ βραδίως τοῖς κύμασιν ἀποσύρειται τῷ ὅταν ἴδωσιν οἱ ναυτικοὶ τὸ σημεῖον, ἴσασιν πῶ πρὸς δουκὸς βεβαιῶν κίνησιν ἔπ' ἀνέμων. id eſt, Echinus vbi præſentit ventorum tumultus, calculum quēndā & lapillum magnum arripit, in eoque quaſi in anchorā inni- titur, nè facile impetu fluctuum dimoueat: quod cū nauæ obſeruant, prænoſcunt ventorum & fluctuum agita- tionē. Caſſiodor. meminit epift. 35. lib. 1. Variar. formul. Car- danus De rer. variet. 7. cap. 37. ſatis conſtare ait hærentē remo- ram naues retardare. Et Rondelitus contendit experimento vidiffe triremem, in qua Cardinalis Turonenſis Romam ve- hebatur à curſu inhibitam, eamque deprehenſam præbuiſſe conuiuium. Echeneis ab ἔχω, & nomine *ναῦς*, quod naues re- moretur, vt Remora Latine eadem ratione nomen habet.

Locus Ba-
ſili. Ma-
gni.

Echeneis

[*impete*.] id eſt, impetu. Statius 7. Thebaid.

— *auizantē impete ualito*.

Vide Gellium cap. 7. lib. 19. eo de nomine.

[*ad ſidera uectus*.] ἀλληγορία. ſummum iam honorem conſe- cutos.

[*in medio tranſite*.] pro in media inſtituti via, & re infecta, ἀλληγορικῶς.

Ignavi.

EMBLEMA LXXXIII.

IGNAVI ardeolam st. llarem effingere serui

Et studia & mores, fabula prisca fuit:

Quæ famulum Asteriam volæris sumpsisse figurant

Est commenta: fides sit penes historicos.

Degener hic veluti qui cœnet in aëre falco est,

Dictus ab antiquis vatibus ardelio.

ANtequam veniam ad explicationem huius carminis, lubet paulum exspatiari, non tamen ut omninò volitem præter casam, quod aiunt, sed ut à thesi ad hypothesim, quod præcipiunt Rhetores, faciliùs me recipiam. Quia enim id omninò tortum est in ardeliones, eosque qui multis, va-

trisque studijs eodem tempore animum applicat, quæramus
 an prouidi sint qui sic se gerunt. Primum quidem videmus
 esse natura comparatum, vt nemo sit repertus hæcenus inge-
 nio adeò felici, naturæq; bonitate præstans, vt pluribus arti-
 bus addictus, multum promoveat. Rei enim vnus stadium,
 facultas vna, & negocium alioqui serium, totum hominem
 requirit: quodq; de cibis medici solent præscribere, itidem
 in ingenijs prudentes homines diligenter esse cauendum præ-
 cipiunt adeò nullus est ita valenti stomacho, quin sibi per-
 multum noceat, si multiplici & confusa immoderatâque ci-
 borû copia ventriculum suburrare malit, & corpus onustum
 reddere, quod ait Horatius, quàm mediocribus & necessarijs
 epulis valetudini consulere. Sic qui pluribus & varijs studijs
 vno eodémque tempore ingenium onerat, seipsum quidē ad
 tempus videtur reficere varietate rerum: sed interea tamē nō
 modo nihil inde lucri capit, sed memoriam obtundit, aciem-
 que ingenij debilitat. Aliquis fortē mihi Catonem Porcium
 obiecerit, quem summum hominem fuisse memorat histo-
 riæ, nempe is summus Imperator, summus Orator, summus-
 que Iuriscōsultus à quibusdam elogio magnifico celebratus.
 Sitamen conferatur cum quibusdam alijs vel Græcis, vel Ro-
 manis, qui superiore aut inferiore sæculo floruerunt, longē
 aliud sentiendum erit. fuit enim M. Cato Aquilio Gallo mul-
 tō inferior, si illius in Iure peritia cum huius doctrina veniat
 in certamen. In oratorio munere ac facultate dicendi neque
 Lucium Crassum, Marcumve Antonium, neque Horten-
 sium, aut Ciceronem superauit. Iam verò in disciplina bel-
 li non est cum C. Cæsare comparandus, aut alijs certē mul-
 tis, quos Resp. Romana olim laudatissimos aluit. Idem iudi-
 cium de cæteris. nam & Plato relictis artibus leuioribus, se
 totum philosophiæ consecrauit: & Demosthenes cum se
 gloriæ daret, relictâ philosophia, in qua non parum profecerat,
 eloquentiam est amplexatus. Et quidem viri illi magni
 in id videntur incubuisse, vt vnâ disciplinam sibi ornan-
 dam & excolendam proponerent, ad eamque vnâ suum
 omne studium reuocarent. Ita qui excellere alijs & antestare,
 aut aliqua in laude esse volet, procul abesse debet ab illo *πο-
 λυμαθίας* immoderato studio, quæ *ιμαθίαν* sæpenumero in-
 ducit. Statuo itaque cum Seneca: Certis ingenijs immorari
 & innutrirî oportere: nusquam esse qui vbique est. In pere-
 grinatione agentibus hoc exenire, vt multa hospitia habeant,

nūllas amicitias: idem accidat est necesse ijs qui nullius ingenio familiariter se applicant, sed omnia cursum & properanter transmittunt. Nihil æquè sanitatem impedit, quàm remediortū crebra mutatio. Non conualescit planta quæ sæpius transfertur, &c. Sed iam satis lusimus. Veniamus ad argumētū Emblematis. Susceptū est in ardeliones, vanosq; ostentatores; quo hominum genere nullum aliud impudentius aut inutilius; quandoquidem se omnia tenere, & ad vnguem nosse profiteantur, cū tamen reuera in ijs præter iactantiam & importunam loquacitatem inuenias nihil. Sed lubet paucis in eiusmodi Thrasones inuehere, quòd omnia sibi tā temerè vendicent, tam nulla fronte arrogent, vt si cum alijs (quod fit sæpiusculè) rixantur,

Tot pariter pelues, tot tintinnabula credas

Paufari.

Bæturfus in ardeliones.

Quam enim ex omnibus artem aut disciplinam adduxeris in medium, cuius se imperitos non negent? Quid tam reconditum & obscurum in rerum arcanis esse potest, quod illi sua industria, miraque ingenij solertia non sint exactè complexi? Tanta est horum hominum tam malè feriatorum impudentia, tamque insolens proteruita; vt cū oculos, quod aut, cornicum ausi sint, configere, nemini debeat esse mirum, si de rebus, quas minimè compertas habent, contra omnium sententias & iudicia pronuntient audaciùs, & plus quàm par est, iniquiùs. Tum enim videas eos suam opinionem elato supercilio tueri accuratiùs, sic vt periculum sit, si coneris eos de causa deijcere, ne sua efferata licètia in te impotentius sæuiant quàm velles, acriùs inuehant, suaque Stentorea & vocalissima loquentia te tuasque rationes inuidiosè traducant apud imperitum vulgus. tibi omnem respondendi libertatē eximant. Si verò sit quæstio de literis quæ ad humanitatem pertinent, quas vel primoribus tantum labris degustarint, aut tibi tacendum, aut si penitus auscultare nolis, colloquendum est rariùs, eoque pacto vt non vsquam te quicquam refellere posse videate. Si quid de Iurisprudencia fortè dicendum sit, tum bellè suo more excurrent. Nunquam, inquit, veteres exactè disciplinam legum sunt interpretati, aut Farragines sunt glossematum intolerabiles, aut inter se mirabiliter pugnant, aut aliquid aliud eiusmodi. Si de arte medica sermo est Numquam tam concinnè, tamque opportunè (si modò fidem illis habeas) Galenus aut Hippocrates. Si de astrorum

scientia, quid? Hoc lippis & tonsoribus esse notissimum contendent, nempe vt diligenti hac & bene prouida cautione propriam inscitiam tegant. At si ad Theologiæ reconditoris arcana deueniendum sit, aperient statim, quid iuris habeant in ijs excutiendis: solertes se esse fingent, iudabunt nitendo, neque tamen hilum proficient, & abundè satagent, nihil agent tamen. Nec est quod Philosophiam commemorem. Illi enim nihil nesciunt, qui tam serio per omnem disciplinarum circulum peruolitarunt, vt suo iudicio vel ipse Plato cæcutiat, Aristoteles ineptiar, Cicero garriat, Aquinas deliret, & Peripatetici omnes miserabiliter errent. Adeò sunt in omni disciplinarum genere exercitatissimi, vt, contra Socratis institutum & mentem, hoc tantùm sciant, quòd omnia sciant: quin potius hoc tantum nesciant, quòd omnia ignorant. At si tam multa sciant, mirum est maximè, quòd se nesciant. Si enim vel quadam ex parte scirent quid illud sit *γνώδι σαυτὸν*, iam pridem perspexissent sapientiæ adiutum cuius obuium & patentem esse non posse, nisi cùm aliquid se ignorare norit: aut si quid sciat non oportere eo fastu intumescere, vt nullum aliũ scire meliùs posse & absolutiùs audeat existimare. Sed missos faciamus eiusmodi *πρῶτον δὲ γυμνας*, veniamùsque ad carminis explicationem. Vereor enim ne vehementiùs in rei literariæ ardeliones inueham, & specialiùs id conferre videar in Sophistas quosdam iactabundos, nihilque non tentantes: quod quidem tamen in genere video intelligi de ijs posse, qui suam operam & studium collocant in variis & multiplicibus vno eodèmq; tempore tentatis negotiis, quæ certè aggredi possunt illi satis audacter & anxie, perficere verò constanter minimè possunt. In veterè quadam *Emblematis fons.* fabula inductus erat seruus quidam fatuus, & nihil non satagens, qui asteriæ vel ardeolæ stellatæ figuram representaret, vt mores & conatus ardelionũ exprimeret. Hi quotquot sunt, satis mouent sese: nihil tamen promouent, nihilque agunt, sed tantum satagunt, idque ad modum adulterini & degeneris falconis, qui sit tantum ceuentis in aère motus. Talem describit Attalum Martial. 1. & 2. lib. & Afrum 4. Talis est apud Terent. in Eunuch. Thraso, vt etiam Suffenus apud Catullũ. Huc refer adagium, Callipides.

Ardeolam stellarem.] Plin. lib. 10. cap. 60. tria facit Ardeolarũ genera, quæ sunt Leucon, ab albedine; Asterias, ab astrorum fulgore per similitudinem dicta; & Pellos, quia non ita

in altum volat. πέλως enim propè sonat.

Fabula prisca.] Locum hunc, seu Emblematis fontem, malim repetere ex loco Aristotelis, qui est lib. 9. cap. 18. De historia animal. vbi meminit huius priscae seu veteris fabulae. Ea avis & Pausania δ'κνϞ, id est pigra & ignaua nominatur.

Ceuere.

ceuet.] alas agitet, & volare contendat. Ceuere proprie clunes mouere, verbum obscenum. Persius Satyra 1.

— an, Romule, ceues?

Iuuenalis 2.

Ante ceuentem, Sexte, verebor? & 9.

Computat & ceuet, ponatur calculus.

Fides sit penes historicos.] Eiusmodi est illud Sallustij e Iugurthino: Ceterum fides eius rei penes auctores erit.

Auaritia.

EMBLEMA LXXXIIII.

*HEU miser in medijs sitiens stat Tantalus undis,
 Et poma esuriens proxima habere nequit.
 Nomine mutato de te id dicetur auare,
 Qui, quasi non habeas, non frueris quod habes.*

Est auari hominis εἰκὼν, sumpta ex Petronio Arbitro & Horatio, verbis quibusdam tantum mutans. Ille enim ita in Satyrico:

*Emblema
 tis typus, ex
 Petronio
 Arbitro &
 Horatio.*

Nec bibit inter aquas, nec poma fugacia carpit

Tantalus infelix, quem sua vota premunt.

Diuitis hac magni facies erit, omnia late

Qui tenet, & sicco concoquit ore famem.

Hic verò i. Sermon. Satyra i.

Tantalus à labris sitiens fugientia captat
 Flumina. quid vides? mutato nomine de te
 Fabula narratur, congestis vñ lique sacris
 Indormis inhians, Et tanquam parcere sacris
 Cogervis, &c.

Et Cornelius Gallus:

Quil mihi diuitia, quarum si dempseris vsus,

Quamuis largus opum semper egeus ero.

Imò etiam pœna est partis incumbere rebus;

Quas cum possideas est vno'are nefas.

Non aliter sitiens vicinas Tantalus undas

Capitat, & appositus abstinet ora cibis.

Sic enim avari hac in vita suos iam manes patiuntur, quibus quid mali optes nisi vt viuant diu? Macrobi. Saturn. 1. Illos, inquit epulis ante ora positis excruciarifame & inedia tabescere, significat eos quos magis magisque acquirendi deliderrum cogit, præsentem copiã non videre & in affluentia inopes, egestatis mala in vbertate patiuntur, nescientes parra respicere dum egent habendis. *χρημάτων δ' ὀρεγεις, ἢν μὴ ὀρεγεται κοῖω, πένις ἐχρήτης πολλὰ χαλ' ἐπωτέον, μείζονες γὰρ ὀρεγεις. μείζονας ἐπείδειας πο. ἔ. σι. α. ι. ε. β. α. τ. α. ι. e. b. a. t. Bion, id est, Cupiditas habentiarum opum, nisi aliqua satietate cohibeatur, extrema paupertie longè deterior est: maiores enim cupiditates egestatem quoque maiorem arcessunt. Proinde si quem diuitè efficere voles, (dicebat Epicurus) μὴ χημάτα ποσειδεις, τῆς δ' ἐπιθυμίας εὐαιρεθ, non est quòd opes augeas, sed tollas cupiditarem. Dissentiunt inter se Poëtæ de causa pœnarũ Tantalali. Alij enim ad inferos relegatum esse volunt, eiusque capiti saxum impendere, cuius casum semper extimescat: eaq; pœna cruciari, quòd Deorũ liberalitate sit vsus intemperatiũs, cum eorũ conuiujs interesset: vel quòd linguã habuerit incontinentem: vel quòd Pelopem filium membratim dissectũ coctũque cœtui Deorum comedendũ apposuerit, vnde in inferis perpenna fame sitiq; torquetur, vel etiã in medijs epulis & aquis famelicus & siti enectus cogatur læguelscere. Referrã huc Maximi Tyrij Platonici verba ex oratione 25. Quid, obsecro cõtina hominũ cupiditate egētius? Vbi enim semel animus suprã quã necessarius exiit vsus, voluptatib⁹ indulserit, priorem cõtinq; fastidit, nouarũ cupiditate detinetur. Et hoc est quòd Tantalali significat ænigma, continuam videlicet voluptuarij sitim, vt cum oblectationũ interdũ latices affluãt*

Auari con-
 sio.
 III.

Max. Tyrij
 locus.
 III.

recedant interdum, propterea cupiditatū refluxus exciteretur; quibus tamē cupiditatibus infestissimus dolor, metus ac perturbatio permixta sint. Nam quidnam homines timere peius solent, quā ne præsens voluptas elabatur? Græca si quis malit, hæc sunt: πῶ γὰρ ἂν εἴη πνεύσερον ἀνδρὸς ἐπιθυμοῦντο. δι-
 λωεκά. ; ἐπίθαν γὰρ ἄταξ ψυχὴ κρύπεται ἠδονῶν ὡς πτω-
 αὐτῆς χρεῖαν, κόρη αὐτῶ προτέρων ἔχει, καὶ ἑτέρων ἐρεῖ καὶ τὸ
 πᾶ Ταντάλα ἀνιγματο, τῆτο ὡ ἀρε, διὰ δὲ διλωεκάς ἀνδρὸς τι-
 ληδόνε, καὶ ἠδονῆς νάματα προσόντα καὶ ἀπόντα σέδισ, καὶ πα-
 λήρροια ἐπιθυμῶν, καὶ λυται πικρὰ ταῦταις ἀνακεκερμάσαι,
 καὶ παραχαί, καὶ εὐδοί εὐθεροί, ἰδὲ γὰρ παρῶτα ἠδονῆ μὴ ἀτελ-
 εῖ. Clitophon apud Achillem Statium scriptorem veterem, lib. 2. loquens de amore puerorum, quem Menelaus vehemētiorem dixerat muliebri: Quo pacto, ait, vehementior? An quia simul atque apparuit, euanescit, nec amanti sui perfruendi potestatem facit? sed Tantali poculo similis videtur? Sæpè enim etiam inter bidendum auolat, amansque nihil, quod hauriat, amplius inueniens, abire cogitur, atque etiam id, quod iam haustum est, prius eripitur, quam qui bibit ex-
 turetur, &c. Apud eundem Achillem eleganter detorquet fabulam Tantali Mellite alloquens Clitophontem, cuius Ven-
 nerem prouocare non poterat: Quamdiu, ait eorum qui in aliquo sacrario cubant, morem imitabimur? Largam tu quidem aquæ mihi copiam offers: verum ne hauriam, vetas. Tantone tempore, ut propter fluuium sedeam, sitimque ex-
 plere non possim? Næ ego Tantali mensæ haud dissimilem torum sortita sum, &c. Lege adag. Tantali pœiæ: & Tanta-
 li talenta. Lucian. in Dialogis mortuorum, Horat. 1. Epist. ad Iulium Florum, & Ciceron. vltimum paradoxum.

miser.] Tantalus, quasi *ταλάντατος*, id est, infelicissimus, *Tantalus*
 Plato in Cratylō. Apul. lib. de Deo Socratis: solus Tantali *unde di-*
 vice in suis diuitijs inops, egens, pauper non quidem fluentū *aus.*
 vllum fugitiuum captat, & fallacis vndæ sitim, &c.

Qui quasi.] Vulgarissimum illud, Tam deest auaro quod habet, quā quod non habet. Marsupiorum ministrum. i. *διδλον τῆς βελαντίων*, auarum hominem vocat Eunapius Sardinianus. talis describitur in *Abularia* Plauti: Euclio, miserimus senex, amittendi metu sese perpetuò excrucians. Contra laudatur à Theocrito Ptolomæus Philadelphus, qui domi suæ non occultaret opes inutiles, ut formicæ solent, quæ aurum penitus egestum in antris asseruare memorantur, ut So-

Achilles
Statius.

linus & alij quidam tradunt. Huc Horatian. *Magnas inter opes*
inops. 3. Carm. 16. huc prouerb. Iunij, Alaudæ 4. 73.

Appendix.

Diximus hæc in vita suos pati manes qui affectibus obsca-
 dant cupiditatum. Ita Lucretius lib. 3.

Atque ea nimirum quæcunque Acheronte profundo
Proditæ sunt esse, in vita sunt omnia nobis:

Nec miser impendens magnum timet ære saxum

Tantalus, ut fama est, cassæ formidine torpens:

Sed magis in vitæ, Diuûm metus urget inanis

Mortales, casûmque timent, quem cuique ferat fors:

Nec Tityum volucres ineunt Acheronte iacentem,

Sed Tityus nobis hæc est, in amore iacentem

Quem volucres lacerant, atque exest anxius angor,

Aut alia quam uincunt torpedine cura.

Hæc iste, ad Epicuri sensum, sicuti & Tullius i. schola Tuf-
 cul. sub persona cuiusdam Epicurei. Nam & sunt qui huc pu-
 tent pertinere descriptionem inferorum apud Platonem, &
 Virgilium lib. 6. *Æneid.*

In auaros.

EMBLEMA LXXXV.

SEPTITIVS populos inter ditissimus omnes,
 Arua senex nullus quo magis ampla tenet;
 Defraudans geniũmque suum, mensasque paratas,
 Nil præter betas durâ que rapa vorat.
 Cui similem dicam hunc, inopem quem copia reddit?
 Anne asino? sic est: instar hic eius habet.
 Namque asinus dorso pretiosa obsonia gestat,
 Sêque rubo aut dura carice pauper alie.

Plutarchus libello *de D'vitijs*, meminit negotiatoris
 cuiusdam Chij, qui omnium maximè auarus, tametsi

multum vini, primæque bonitatis venderet, ipse tamen sibi acidum, vappamque conquirebat. Et fortasse is fuit, à quo cum profugisset seruus, rogatus quamobrem se ab heri dominio fugitiuus extulisset: Quia, inquit, cum præsto bona sint, mala tamen quærere solet; quippe qui vinum generosum vendat, tantumque subacido & vitiato vitur. Itaque rectè genus id hominum comparatur asino, qui tergo gestet epulas opiparas obsoniæque delicatissima, & tamen carduis victitet. Plerique enim sunt adeò excordes, tamque sui parum memores, ut solo pane mucido, vappa, & larido subrancido se expleant, quamquam opimis possessionibus abundant. In quo sanè ut genium insigniter defraudant, sic & partis ad usum humanum concessis miserabiliter abutuntur. Verba huc apponam Plutarchi: ὡς περ αἰ σικύαι τὸ χεῖρισον ἐκ τῆς σαρκὸς ἔλκυσιν, οὕτω τὰ χέκισα τῶν ἰδίων σωαγείς ἐπὶ σαυτῶν, ἔδεν π τὸ χεῖρ βελτίων γνόμῳ, ὡς πολὺ κὶ χεῖρισον οἶνον ἑτέροις πωρᾶσκων, ἑαυτῶν πρὸς τὸν ἀριστὸν ὁ ξίλων ἐζητεῖ διαγούρα. οἰκέτης δὲ πὺς ἐρωτηθεὶς ὑπὸ ἑτέρου τί ποιῶντα τον δεσπότην καταλέλοιπεν, Ἀγαθῶν (ἐρη) παρόντων, κακῶν ζητούντων, κὶ γὰρ οἱ πολλοὶ τὰ χεῖρα κὶ πόπιμα τῶν ἰδέων ὑπὲρ αἰνοντες, ἐπὶ τὰ δυσχερῆ κὶ μωχθηρὰ τρέχουσιν. Referam Latine, ut poterò: Ut cucurbitulæ pessimum è carne sanguinem eliciunt; sic tu quæque pessima in te ipsum confers, nihilo melior illo mercatore Chio, qui cum magnam vini generosi copiam venderet alijs, sibi vappam & acidum vinum seruabat. Eius itaque famulus rogatus, cur ab hero fugisset: Quia, inquit, cum ei bona adsint, malum tamen conquirir. Ei longè multi similes suavia poculenta transmittunt, & ad molesta prauaque quasi accurrunt. Idem περὶ φιλοπλουτίας: ἔδεν εὖ πάγων, ὡς περ ὄνη βαλανέως, ξύλα κὶ φρύγανα κατακομίζων, αἶψα καπνῶ κὶ τέρεας ἀναμπλάμψῃ, λουτρῶ δὲ μὴ μετέχων, μηδὲ ἀλέας, μηδὲ καθαριότητ. Nihil capiens inde commodi, veluti balneatoris asinus, qui ligna & sarmenta defert, semper fumo plenus ac fauillis, nūquam autem balnei particeps, neque teporis, neque mundicie. Simile est illud ex secundo Epigrammatōn:

πολλὰς μυριάδας ψηφίζει ἀρεμίδωρ,
κὶ μηδὲν δεπανῶν ζήβιον ἡμῶνων.
πολλὰκίς αἰχυσὴ πικρὰ φέρτον ἔχουσαι,
πολλὸν ὑπὲρ νότῃ χέρτον ἔδουσι μόνου.

hoc est,

Auari asino
comparati.

Locus Plu-
tarchi.

Vinens ut muli, dum sumptus præcauet omnes,
 Supputat innumeras Artemidorus opes.
 Aurum saepe gerunt ingentia pondera dorso
 Muli, sed siccum non nisi gramen edunt.

Ex M. Tullio citari hoc meminî: ferebat hanc quoque iniquitatem Septius, & imbrî frumēta in arca corrumpi patiebatur.

Talis Opimius ad Horatium 2. Satyrarum 3:

*Pauper Opimius argenti positi intus & auri,
 Qui Veientanum festis potare diebus
 Campana solitus trulla, vappamq; profestis;
 Quondam lethargo grandi est oppressus, &c.*

Defraudans geniūmq; suum.] Defraudare geniū, est naturæ denegare quod appetit: cui opponitur, Indulgere genio, & regem animo obsequi. Plaut. in Aulul.

*Perditissimus ego sum omnium in terra;
 Nam qui mihi opus vita est, qui tantum auri
 Perdidi, quod custodiui sedulo? egomet me fraudauit,
 Animūque meum, geniūque meum, &c.*

Et Terentius Phormione:

— Suum defraudans geniū.

Etas durāque rapa.] Synecdoche, pro quibuslibet abiectis eduliis: in quo notanda sordities auarorum.

inopem quem copia reddit.] Anticheta. Ouidium imitatur; Metamorph.

Quod cupio, mecum est, inopem me copia fecit.

Sēque rubo, aut, &c.] Alludit ad illud: Asinus stramina manulit quā aurum. Id genus homines à Græcis nominati κροδοζοι, & cumini sectores ab Aristotele, κυμνοπρίσαι, Moral. Nicomach.

In aulicos.

EMBLEMA LXXXVI.

VANA Palatinos, quos educat aula, clientes
Dicitur auratis teneri compedibus.

*Aurea
compedes
aulicorum.*

Alusio est ad Diogenis apophthegma: dicebat enim Aristippum (Philosophum aulicum) aureis teneri compedibus, ne posset exire; quod splendidiore Principum vita captus, Philosophicam vitam mētiretur. In quo sensu etiam Seneca dixit, stultum esse compedes suas, quamquam aureas, adamare. Id tamen quàm studiosè faciant aulici, nemo est quin videat. Nō enim animaduertūt quātū voluptatis & oblectamēti suppeditet vivere: λιτῶς μὲν, ἀλλ' ἐν ἐλευθερίῃ, νεο

alijs gnathonū more, aut parasitorum nescio cuius rei gratia, manum deosculari, ridenti arridere, & scædè palpando quamlibet personam induere. In quibus factitandis quid (obsecro) fidei aut bonæ mentis, quæ honesti ratio esse potest, cum simulationis & perfidiæ sentinam inexhaustam in animo præsentem vbique circumferant? Ea de re copiosius Lucianus, eo scilicet Commentario quod scripsit De ijs qui conducti mercede in diuorum familijs viuunt. Apud Plutarc. Theophrastus exprobrat Aristoteli, quod relicta Academia mallet in Philippi aula versari, quod & antè fuerat à Diogene reprehensum, Aristotelem canare quando Philippo, Diogenem cum Diogeni placeret. Quantum autem pertinet ad nostri distichī materiam, videtur respicere ad M. Catonis lepidam sententiam Dicebat enim fures priuatorum furtorum in neruo & compedibus atatem agere, publicos in auro & purpura viuos. Retulit Gellius lib. II. cap. 8. huc, Aureæ compedes: & Leo chordula yinctus, prouerbia Chiliad.

Appendix.

Elegans aulicorum descriptio apud Senecam tragicum
Hercule Oeteo:

Pauci reges, non regna colunt,

Plures fulgor conuocat aula,

Cupit hic Regi proximus esse,

Clarūque letasire per urbes:

Vrit miserum gloria pectus.

Lucan. 8. de bello ciuili;

— exeat aula

Quis uolet esse pius: virtus & summa potestas

Non cœunt —

Sanè, vt id paucis, si qui sint qui vitam parasiticam viuant, totam illam quidem ad alienum comparatam arbitrium, sint reuera aulici moriones, & strobili, qui vento, fumoque ebrij mera sibi somnia fingunt, nihil non sperant, nihil non promittunt, seruitute voluntaria, eaque grauiore pressi, quod etiam cum possint asserere sese, effugia nulla quærunt. Nos ea de re, quo tempore curis vacui rusticaremur, carmen scripsimus, si non planè bonum, æqui, vt spero, consulens studiosi:

Aulicus insipiens, Et sumus ebrius aule
 Se spe, aut pollicitis credit ad astra vehi.
 Es dum capiat iners, Et se fore posse beatum,
 Ut qui speret eam, certa futura putat,
 Compeusibus stricte Et manicis adstringitur excors.
 Et patitur vana credulitate capi.
 Ore, oculis, vultu mentitur, saepe ridentis,
 Plusquam ierulii conditione miser.
 Nam quae seruius est turpior, imo pudenda,
 Quam turpe Et saedum sponte subire iugum?

In for-

In sordidos.

EMBLEMA LXXXVII.

*Quæ rostro, clystere velut sibi proluit aluum
 Ibis, Niliacis cognita littoribus,
 Transiit opprobrii in nomen quo Publius hostem
 Naso suum appellat, Bastiadesque suum*

ID dicitur in putidos & sorditie quadam insignes, ut qui
 turpia, & quæ alioqui silentij fidem requirunt, eructantes
 aperiant, & quæ natura prouida voluit esse tecta, detegunt
 enulgantque: sicque interdum loquuntur, ut quod vulgò di-
 ci solet, podicem ex ore faciant. Hos itaque non ab re Ibides,
 dixeris, id est, sordidos & ineptulos; indignos, inquam, qui in
 hominum albo numerentur, perspecto auis ingenio. Hæc
 enim rostri adnunciatæ se per eam purgat partem, id est,

*Homines
 impuri &
 sordidi.*

aluum qua reddi ciborum onera maximè est salubre: itaque clysteris vsum primùm dicitur ostendisse. Plinius lib. 8. cap. 27. & Aristot. 9. De natur. animal. Quamobrem Ovidius & Callimachus suos æmulos & obtrectatores hoc nomine notatos esse voluerunt, vt mox subjiciam Κλύζω idem est quod abluo: vnde clyster nomen habet.

Callima-
chus.

quo Publius hostem Naso. Etc.] Callimachus, poëta Cyrenæus, Batti filius (hinc Battiaades dictus) discipulus Hermocratis Iasei Grammatici, Apollonium Rhodium, qui se ingratum discipulum præbuerat, diris imprecationibus deuouit eum- que per contemptum Ibim nominauit, quasi auem Ægyptiæ & Alexandrinam, siue quòd Alexandrinus esset, Rhodius diceretur, siue quòd spurcissimus & impudentissimus. Sic etiã Ovidius Callimachum imitatus, aduersarium quendam suũ Ibim appellauit quòd virum Romanorũ mētiretur: vel quòd exulantis Ouidij vxorem turpi amore tactus sollicitarit: multaque ad Augustum deferret, quo diutiùs in exilio Poëta detineretur. Itaque doctum emisit poëmation in Ibim Naso, in quo nõ expressit maledici nomen, siue quòd inultus maledicat, & prolocutus regerat eum conuicia, siue quòd aliquem nominatim carpere & ita verbis proscindere lege prohibitu esset. Ovidius eodem opusculo in Ibim:

Ouid. in
Ibim.

Nunc quo Battiaades inimicum deuouet Ibim:

Hoc ego deuoueo teque tuòsque modo.

De Ibide, lege quæ scribit Plutarchus, Comment. Vtrum plus rationis insit in terrestribus animantibus quàm aquatilibus.

Strabo 17. lib. ἡμερώτατον ἢ ἡ ἴβις πελαργώδης μὲν καὶ χῆμα καὶ μέγροσσι διπλή δὲ πλὴν χροίαν, ἢ μὲν πελαργώδης, ἢ δὲ ὄλη μέλαινα, μετὴ δ' αὐτῶν ἀπασα τέλοσσι ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Suidas meminit huius poëmatis, ἴβις, inquit, ὄβρι ποίημα ἐπιτιθεύόμηνον εἰς ἀσάθειαν καὶ λοιδορίαν εἰς πινὰ ἴβιν γενομένην ἐχθρὸν τοῦ Καλλιμάχου. ἢ δ' οὗτοσσι Ἀπολλώνιοσσι ὁ γεγράφαστα ἀρξάνουπινα. At Apollonius non tam doctori suo, quàm patriæ ingratus, meritò nomen id sortitus est, præcipuè cum per ignominiam vocabulum spurcissimæ volucris, referrißima patria fuit, quam tum auersabatur, ferre coactus esset.

In diuites publico malo.

EMBLEMA LXXXVIII.

*ANGVILLAS quisquis capcat, si limpida verrat
 Flumina, si illumies ausit adire lacus,
 Cassus erit, luditque operam: multum excitet ergo
 Si creta, & vitreas palumbula turbet aquas;
 Diues erit: sic hys res publica turbida lucro est,
 Qui pace, arctati legibus, esuriunt.*

ID videtur sumptum ex apologo quodam Æsopico, de præ-
 catore aquam verberante, vt fugientes incautè pisces in re-
 tia prolaberentur. Quam aquarum turbationem cum culpa-
 ret aliquis, statim huic piscator: At nisi, moueatur vnda fa-
 me mihi erit pereundum. Quod sanè apertè designat,

Id id

ὅτι καὶ τῆς πόλεως δημαγωγῶσι τότε μάλιστα ἐργάζονται, ὅταν τὰς πατρίδας εἰς εἰρήσιν ἀειδίωσιν: eos nempe qui Rerum-pub. clauum tenent, tum vel maximè quæstum facere, cum patria, sua opera, laborat seditione. Proinde vulgato adagio ij dicuntur anguillas captare, qui priuati quæstus gratia tumultus concitant cum videant in publico Reipubl. statu nihil se posse corradere. Itaque non mirum, si seditiones enatas esse gaudeant, vel etiam excitent, quò publicum ciuitatis malum in suum vertant commodum. Prouerbij vsum ex Aristophanis verbis colligere erit facile;

ὅπερ καὶ οἱ τὰς ἐγγέλεις δηρώμενοι πέπονθας,
ὅταν μὲρ ἢ λίμνη καταστῆ λαμβάνουσιν ἐδὲν
εἰάν δ' ὄνω τέχεα κέτω τὸν ἑσβόρον κυκῶσιν
αἴρουσι, καὶ σὺ λαμβάνεις ἢ τὴν πόλιν τὰρὰ πῆης.

Fecisti, ut is qui captat anguillas, facit;

Quieta cum sunt stagna, uenatur nihil:

Sed cœnum ubi omise illac Et hac subuerterit,

Captura magna est. tu quoque ubi perturbaueris

Hanc ciuitatem, & inde plurimum capis.

*Principum
quorundam
rapina.*

Hanc artem (heu nimium) callent quidam Principes *δημη-
βόροι*, qui tyrannico cōsilio in ciuitatibus dissidia serunt, quò licentius mulctent miseram plebeculam. Notissimū est quod iactitant magni illi latrones à laqueo immunes; nihil esse uti-
lius & opportunius, quàm in aqua turbida piscari. Sic uiuitur: ea est morum deprauatio atque hominum peruersitas, ut qui ipsi sæpenumerò legum sacra tractant, aut certè quibus ut custodibus asseruanda & tutanda concreduntur, ipsi met legum solutis & perfractis repagulis victitent. Memini quæ aliquādo Marius apertè liberèq; fassus est. Bello enim contra Cim-bros gesto, cum mille Camertes ciuitate donasset, idq; quibusdam reprehenderetur, ut à legibus patrijs alienum; statim ait se inter armorum strepitus legum præscriptū & quasi vocem audire minimè posse. Lege prouerb. Anguillas captare, & Pierij Hieroglyph. lib. 29.

Cassus erit, ludetque operam.] id est, spe excidet, frustra se laborasse sentiet. Prouerbiales metaphora.

palmula.] remi extrema pars, sic dicta eò quòd protensa est in modum palmæ. Virgil. 5. Æneid.

Littus ara, & leuas stringat sine palmula cautes.

*Aque vj
træ.*

Vitreas aquas.] Per similitudinem vitræ dicuntur aquæ, cum sunt quietæ, nec turbatæ. Statius 5. Siluarū; --- vitræsq; natatæ

Plaudite aquas. —

sic ijs res publica, &c.] Similitudo erat, cuius hinc est ἀπό δεξις. pace.] pacis tempore.

arctati legibus.] Elegans metaphora à vinculis aut compedibus, quibus illigati fontes retinentur. Lex, teste Cicerone, vinculum est ciuitatis, libertatis fundamentum, fons æquitatis, &c. Nec sanè aliunde magis florent Respublicæ quàm cum legum viget auctoritas: quæ positæ sunt præcipuè, vt earum metu humana coërceatur audacia, tutâque sit inter improbos innocentia, tradit Isidorus auctor non omninò melius. Huc pertinet quod alicubi dictum est à Demosthene: εἰ δὲν ὄρεσσι πόλεως, ἢ τις μὴ νεδέσθαι ἐπὶ τῶν ἀδικούντων ἔχει. Hoc addo corollarij vice, in gratiam legis candidatorum.

Legis virtus est imperare, vetare, permittere, punire, ait Modestinus. Seneca 65. epist. appellat leges minis mixta præcepta. constituuntur itaque leges pœna; infirma enim lex est quæ neruos non habet aduersus facinorosos, inquit Demost. ergo punit lex ea etiam interdicto quæ non sponte admittuntur flagitia, sed culpa aliqua atque ignorantia: vt lex Aquilia culpam in damno dato vel leuissimam, l. 31. Si putator, l. 44. l. Aquil. D. Sed ad rem: leges constringunt improbos, aliosque in officio continent Repub. quieta nullòque tentata tumultu. Sic M. Tull. pro Sextio: Illum totiam funeribus Reipubl. exultantem ac tripudiantem, legum, si posset, laqueis constringeret. Rebus enim perturbatis scelerati homines sibi pollicentur impunitatem, qua nulla maior ad peccandum illecebra. Proinde apud Suetonium, Julius Cæsar dictitabat ijs quos grauior criminum vel inopiæ luxuriæue vis vrgeret, bello ciuili opus esse.

Cum superioribus isthæc adiungo: arctatos legibus pro ijs qui legum nexibus, & quasi iugo continentur. Nam & iugum, legum symbolum fuisse interpretes quidam rerum sacrarum docent. Rectè apud Vergilium in primo Æneidos:

— *Legesque viris & mænia ponet.*

Qui enim legibus parent, similitudine quadam colla subdere iugo videntur: vt subire iugum inferiores, qui potentiorum parent imperijs.

Appendix.

Est quoddam hominum genus, quod non nisi malo publico faginatur; & cui rebus tranquillis male est. hi nihil magis affectant quàm vt res mortaliū sursum deorsum misceant-

tur M. Tull. pro Amerino: Is mihi propriè & solus honos
videtur, quem sis neque maiorum commendatione, neque
per alterius calamitatè affectus. Lucanus lib. i. belli ciuilib:

*Hinc usura vorax, auidùmque in sanore tempus,
Et concussa fides, Et multis utile bellum.*

Eo de genere præfecti fisco, ærarij quæstores, depeculatores,
& qui annonam vexant, æruscatores, dardanarij, hirundines
numquam saturæ, qui spiritum ac sanguinem populi auido
ore sitiunt; nedum fortunas expilant; & quibus licet esse beatis
quia eorum fraudibus quidam viri principes vti nūquam
ferè desinant. Querimur, eiulamur, lamentamur, sed quis
Calais vel Zethes harpyias famelicas abigit? quis magistratus
intercedit? quis gratioſus noxas volitantes auerruncat? Imò
si quis sese fortè offerat, suspectas habemus querentū lacrymas,
vota incessimus spoliatorū. Quin nec mala nostra, nec
etiam remedia pati possumus. prædari, depeculari, aliena diripere
putamus esse licitum quia solemne est fieri, & ad id vitæ
genus per omnes prouincias comparatæ sint hominum
myriades, quibus nihil aliud pensi, quam vt suos compilent
populares, miseros nonnumquam & egentes, & quibus præter
animam miseram nihil reliqui. verum.

*Hæc fierent, si virtutis vena vlla paterna
Vineret in nobis? Et vnde istud dedecus?*

In auaros, vel quibus melior conditio ab
extraneis offertur.

EMBLEMA LXXXIX.

DELPHINI insidens vada caerulea sulcat Arion,
Hocque aures mulcet, frenat & ora sono.
Quàm sit auari hominis, non tam mens dira ferarum est:
Quique viris rapimur, piscibus eripimur.

IDextulit è Græco Βιδνος & hexasticho, quod est 1. Epi-

Fons Em-
blematis.
† ἀγχιό-
σι.

εἰρηες ὄτ' εἰνάλιοι τυρσῶιδ & † ἐγγύδι δίνης
φορμικτὴν ἀκίτο δῆκαν ἑσπέρῶδιον,
αὐτῆκα μὲν κιδάρη λιγυηχίι δέξατο δελφῶν
σῶδρορον, ἐκ δὲ βυδῶ νήχιδ' εἰλισσόμεν &

D d iiii

μέγιστος ἐπ' ἰσθμῶν ἔκλεψε κορίνθιον ἢ ῥαδάλασσα,
ἰσθμὸς ἀνθρώπων εἶχε δεικνοτέρως.

Sic reddimus:

Præcipitem ἐναυί citharædum aliquando lassones

In vastum pelagi fortè dedere fretum.

Protinus in mediis delphin apparuit undis

Illicio gratæ dulcis ὄναυῆς chelys:

Sessoremque Isthmum deiecit ad ἴσθμους Corinthi,

Fluctibus ἔν mediis reddidit incolumem.

Hinc patet indomito meliores æquore nasci

Pisces, quàm tellus gignat alumna viros.

Historiam, seu (si mauis) fabulam copiosè tractauit Herodotus lib. 1. & post eum Gellius cap. ultimo lib. 16. retulit & Ouidius 2. Fastor. ea est de Arione citharædo, qui arte sua pecunijs patris, cum patriā repereret Corinthum, in piratas incidit, nummorum causa cōsiliū ceperunt de eo interficiendo. quod ubi animaduertisset, impetrata ab eis venia, fidibus cecinit; tum statim è prora sese in profundum deiecit: quem subito à delphino exceptum, & dorso Corinthum vsque uetum aiunt. Allusit ad hanc historiam Propertius, elegia 2. ad Cynthiam, de somnio naufragij:

Sed tibi subsidio delphinum currere uidi,

Qui puto Arioniam uexerat ante ratem.

Enalium etiam adolescentem in mari à Delphinis seruatum, eodem penè quo Ariona modo, retulit in Symposio septem sapientum Plutarch. Itidem narratur de Telemacho puerulo; qui cum fortè in mare decidisset, excipientibus Delphinis, ab imòque retrahentibus, euasit. Ait idem Plutarch. ad finem disputationis, qua inquirir, An sit aliquid in brutis rationis. Id autem flectitur in crudellem & insatiabilem hominum avaritiam, qui in vitam aliorum conspirare audent, quò bonis eorum & opibus potiri quoquo modo queant. Hincque admonemur, mitiores esse feras in hominem quàm ipse homo in hominè sit. Quid verò scelestius aut deterius ea cupiditate habendi, quæ non modò sui facit immemorè, sed etiam sibi & alijs exitiale? Eam itaque rectè Menander appellat μέγιστον ἀνθρώποις κακόν; Euripides uerissimè.

ὅστις γδ' ἐπὶ τὸ πλεόν ἔχειν πέρυσ' ἀνῆρ,

ἔδ' ἐν φρονεῖ δίχμιον, ἔδ' ἐβ' ἔλεται,

φίλοις τ' ἀμικτ' ὅβρι κ' πάσῃ πόλει.

& Bion Sophista optime τὴν φιλαργυρίαν μητρὸς πόλιν πάσης

Arionis
citharædi
à Delphinis
seruati hi-
storia.

Auaritia
quanta pec-
nicèssis

κακίας εἶναι censuit. Cur autem summum malum à quibusdam dicatur avaritia in promptu ratio est, quòd ea vix vnquã sola sit, quippè cùm perperuas habeat sibi comites rapinam, periurium, mendacium, proditionem, atque etiam parricidium, quod exemplis longè multis perspicuum esse potest: sed vnum ad rem præsentem satis erit, quod ex Aristotele protulit Aristonymus: Socios octo latrones de spoliis inter se concertasse, ex quibus quatuor sunt interfecti: deinde quatuor alios rursus eo nomine dimicasse: vnde factum vt duo tantùm fuerint superstites, qui etiam cùm rixandi finem non facerent, vnus ex omnibus ad extremum incolumis euasit. Sed quid reliqui tandem futurum, si etiam dextra in sinistram armeretur? Hæc ille. Cicero pro Quintio: Nullum est officium tam sanctum atque solemne, quod non avaritia comminuere atque violare soleat. Et quidem statim omnis iustitia negligitur, & aliena per iniuriam occupantur, cùm pectus avaritia, miseraque cupidine feruet, ait Horatius.

*Avaritia
summum
malum.*

vada cærulea.] mare cæruleum. vadū quid sit, omnes norūt.

sulcat.] *ματὰ βορῆ* ab aratoribus, pro eo quod est, secat, profcindit, transgreditur.

frenat *ἔ* *ορα σονο.*] Ab equis translatio in verbo, frenat, pro eo quod est, retinet, sistit, regit.

uiris rapimur, piscibus eripimur.] Id paulò antè carmen Græcum expressit:

ἦ ῥα θάλασσα

ἰχθύς ἀνθρώπων εἶχε διχμοτέρης

Est & eiusdem argumenti 4. A' *ἄδολογ.* epigramma, cuius conclusio eadem cum Alciati versu ultimo,

κτεινόμεθ' ἀνθρώποις, ἰχθύσι σωζόμεθα.

Cui conuenit Quidianum illud ex 1. Trist. eleg. 4.

Cūmq; minor Ioue sit tumidis qui regnat in undis,

Illum Neptuni, me Iouis ira premit.

Non absimile huic Cornel. Tacitus 3. historiar. dixit Valenti, mare tutius, quàm littora, aut vrbes.

Appendix.

Perplacet illud Iuuenalis, de avaritia:

Inde fera scelerum caussa, nec plura venena

Miscuit, aut ferro grassatur sapius vllum

Humanae mentis vitium, quàm seua cupido

*Indomiti census: nam diues qui fieri vult,
Et citò vult fieri, sed quæ custodia legum?*

Id flecti verè potest ad exempla miseræ proscriptionis, non certè Syllanæ, vel trium viralis, sed Gallicanæ iam toties vsurpatæ, non in citharædos (quibus faciliè careremus) sed in homines vitæ inculpatæ, sobrios, non rebelles, non reprobos, quietos, quibus minimè belligeris, imò ab omni dimicandi alienis infania & in eadem quasi vecti naue publico & nefario tumultu, insontes perierunt, aut extorres facti patria carere coacti sunt. Et quis non vidit viros bonos, certèque laudatos penè omnes extorres factos diu exulasse, aut in exteris regionibus mortuos, nec alio nomine à suis pulsos, quàm quod insigniter improbi non essent, aut factionem nullam alerent? Et quidem certò scimus idem contigisse quibusdam nostris vrbibus atque Milesiorum ciuitati, apud quos nemini esse bono licebat. Sed resisto iam, vt succurrat illud Tibulli eleg. 3. lib.

*Præda feras acies auxit discordibus armis,
Hinc cruor, hinc cades, mors propiorque venit.
Præda vago iussit geminare pericula ponto,
Bellica cum dubijs rostra dedit ratibus,*

Gula.

EMBLEMA XC.

*CVRCVLIONE gruis tumida vir pingitur aluo,
 Qui Laron, aut manibus gestat Onocrotalum.
 Talis forma fuit Dionysi, & talis Apici,
 Et gula quos celebres deliciofa facit.*

HAc eicone depinguntur lurcones, gulosi, helluones, *Gulosoformae
 imago,*
 quibus tribuit gruis collum, vt sibi dari postulabat Philo-
 loxus: vel (etiam si maus) ventrem maximè prominen-
 tem. Expressit autem ventris hæc gulæque mancipia, duarū
 auium maximè furacium, & gulæ deditarum imagine. Larus *Larus*
 enim edacissimus est, qui quòd totam escam ore deuoret,
 locum fecit prouerbio, Larus hians. Auicula est è marivi-
 cium quæritans aut lacubus, quæ Gavia Latinis dicitur. Hinc
 Matton, quidam parodus, Chærephontem parasitum compo-

rauit famelico lato, eo quòd voracissim^o esset helluo. Πένωνος
 λάρω ὄρνιθι εὐοικώς. Onocrotalus autè olorū similitudinē ha-
 bet: nec omninò differre viderētur onocrotali & olores, nisi
 faucib^o ipsis inesset alterius vteri genus. Huc enim inexple-
 bile animal cōgerit, mira vt sit rapacitas, mox perfecta rapina
 sensim inde in os reddita, in verā aluum ruminantis modo
 refert Plinius cap. 47. lib. 10. Et hæc bellissima gulosorum in-
 signia. Martialis vndecimo lib. — *Et quam*

Turpe Rauennatis guttur Onocrotali.

Melāthij Poëtæ tragici ὀλοράγης insignis vorū fuisse traditur,
 vt collum olorinū optaret, quo diutius dapū sensu frueretur:
 vt etiam eius quem superius attigi, qui sibi à Dijs volebat im-
 partiri τειῶν εἶχεν τὸν λάρυγγα πηχῶν, id est, guttur tres
 longum cubitos, cuius est mentio apud Gellium 19. cap. 2.

Curculione gruis.] gruis collo. Videtur ex proprio fecisse ap-
 pellatiuū: est enim curculio vermis edacissimus, quasi gurgu-
 lio sic dictus, & frumēti sortitus vocabulū; quo nomine sunt
 etiā notati plerique parasiti. vt ex 2. Miscellan. Nannij discas.

sumida vir pingitur aluo.] id est εὐσκων, quasi dicas vētrosum:
 quo epitheto notat^o est Ptolemæus Evergetes, propter abdo-
 minis studium. Vt Alcæus Pittacum Mitylenæum εὐσκωνα
 κ' ἰδρωνα, quòd pinguem haberet aqualiculum, appellauit,
 teste Laërtio. Citatur ab Athenæo ex Euripide, sicuti & à
 Galeno oratione ἐπὶ τὰς τέχνας.

γάδ' ὅτε δουλὸς ὁ νηδύος ἡσθημέ: *abdominis mini-
 ster, & seruus gulæ.* Huic conuenit Persianum hoc Satyr. 1.

Pinguis aqualiculus prepenso sesquipedē extet.

Id hominum genus vocantur πορλάσορες Græcè, nempe
 queis pingui abdomine venter prominat.

Talis forma fuit Dionysi, &c.] Deos hocce inter gulosos insi-
 gnes memorat Athenæus lib. 1. cap. 3. Dipnosoph. Apicius
 quidem omnium helluonū maximus gurges, librum edidit
 De gulæ irritamentis: non enim satis habuit Principum cō-
 grua & Capitolij vectigal deuorasse. Hunc sibi manus intu-
 lisse quidam referunt, cum subductis rationibus ex sextertio
 millies quod in culinam congesserat, centies tantum superes-
 se sibi cognouisset. Lege Plin. 9. cap. 17.

Et gula quos celebres, &c.] vt, præter superius nominatos, Gna-
 tho Siculus, Publ. Gallonius, Æsopus, Clodius Albinus, Asty-
 damas, Abron, & quamplurimi alij, quorum luxus ex veterū
 monumentis hinc inde colliges.

Onocrotala
 lar.

Melan-
 thius.

Curculio.

Apicius.

Insigniter
 gulosi.

Ocni effigies, de ijs qui meretricibus donant,
quod in bonos vsus verti debeat.

EMBLEMA. XCI.

IMPIGER haud cessat funem contexere sparto,
Humidâque artifici iungere fila manu.
Sed quantum multis vix torquet strenuus horis,
Protinus ignavi ventris asella vorat.
Femina iners animal, facili congesta marito
Lucra rapit, mundum prodigit inque suum.

IDex Pausanię Phocicis tractum enumeratis enim aliquot
statuis Deorũ & Heroum Polygnoti manu depictis, post Character
has virum quendam sedere ait, inscriptionemque indicare Emblema
eum esse Ocnum, qui texat è iunco restum vel fune, sed astan- sis,

Ocnus.

tem asellam totum quod ille laboriosè texuerit arrodentem. Gnauum & industrium hominem fuisse, Ocnus aiunt, qui uxorem sumptuosam & prodigam habuerit, quæ profunderè consueuerat quicquid ille operè faciundo per summum laborem quærirasset, idque per ambages voluisse Polygnotum designare. Compertum est etiam Ionum vulgò prouerbiū esse quoties hominem significant ad laborem quidem vehementer propensum, sed nihil inde capientem commodi, Ocnus funiculum torquet. Ita fermè Pausanias. Huius effigiej Plutarchus meminit libello *ἑὶ δὲ Δυμίας*. & Plin. 35. cap. 11. inter operā, ni fallor, Socratis pictoris. Sic & Propertius 4. Elegiarum:

Ocnus funiculum torquet.

*Dignior obliquò funem qui torqueat Oeno,
Æternūque tuam pascas asella famem.*

Retulit & commodè 12. Hieroglyphicōn Pierius. lege cap. 81. Miscellan. Politiani.

Impiger.] diligens, industrius. Virgil. 1. Æneid.

— ille impiger hausit.

Spumantem patrans.

& Ouid. 1. Metamorph.

— patrios adit impiger ortus.

Nomen Ocnus.

Videtur tamen (quod obiter dixerim) adiectiuum hoc differre vel maximè à nomine Ocnus, quod propriè ignauum, & qui faciat aliquid grauatè, significat. Dicitur enim *ὄκνος* & *ὄκνυσις*, & ipsa *ῥαδυμία* dicitur *ὄκνος* & *ὄκνυσις*, sed & *ὄκνυσις*, idem est quod pigrescere. Hæc tamè dictio ad sensum potius attinet: ignauus enim est, nihilque agit, tametsi laboraret, qui suam operam, adeoque ipsas suas opes malè collocat, easque in vsus minimè necessarios erogat.

Sparto.] genista. sic enim quidam interpretantur. Spartum verò genus est herbæ apud Hispanos frequentissima.

Humidæque artificij.] *ἑὶ ἐργασίας* restis.

Femina iners animal.] Laborat totis diebus homuncio, speratque ditescere; sed quicquid labore tam improbo partum enascitur, ad ornatum quendam suum transfert prodiga & insolens mulier. vnde vero verius à Iuuenale scriptū Satyr. 6.

Mulier prodiga.

Prodiga non sentit pereantem femina censum;

Ac velut exhausta rediuiuus pullulet arca

Numus, Et è pleno semper tollatur aceruo;

Non unquam reputat quanti sua gaudia constent.

quò pertinet adagium, Mulieris podex, in Chiliad. Adag.

Menander sic: γυνὴ τὸ σωόλον βῆτι δαπανηρὸν φύσει: mulier natura est omninò sumptuosa:

Idem: γυνὴ πολυτέλης ἐστ' ὀχληρὸν, οὐδ' ἐᾶ
 ζῶ τὸν λαβόνθ' ὡς βούλεται.

Res est permolesta sumptuosa scemina quæ non sinit maritū arbitrio suo viuere. Huc spectat Hesiodi comparatio fucorū cum muliere, in Theogonia, quā lubens transilio vt ad alia veniam.

mundum.] Liuius in oratione Catonis pro lege Oppia conseruanda Munditiæ, ornatus, & cultus, hæc feminarum insignia sunt, his gaudent & glorientur, hunc mundum muliebrem appellarunt maiores nostri. Nonius ex Lucilio:

Legauit quidam uxori mundum omne penitque.

¶ Vlpianus noster ait mundo muliebri contineri specula, vnguenta, vasa vnguentaria, & si qua dici similia possunt, distinguitque muliebria ornamenta à mundo muliebri, ac si mulier possit esse munda, nec tamen ornata: vt solet ijs contingere quæ se mundarint lotæ in balneo, neque se ornarint: & contra, est aliqua ornata, nec tamen mundata. Sed hoc nimiū subtiliter à Iuriconsulto; nam apud oratores, poëtas, aliósq; terfos auctores, mundo muliebri non ea modò continentur quibus mulier fit mundior, sed etiam quibus ornatio. Val. Max. lib. 9. cap. De luxuria & libidine, memorabile refert exemplum de abrogata lege Oppia quæ lata fuerat olim bello Punico secundo ad coërcendam mulierum luxuriam: sed eas tamen ait excusari mētis imbecillitate, & grauiorum operum negata affectatione, quamobrem omne studium ad curiosiorem sui cultum illis permitti.

prodigit.] consumit, dissipat; verbum aptissimum ad prodigalitatē notandam.

In parasitos.

EMBLEMA XCII.

QV O stibi donamus fluuiales accipe caneros,
 Munera conueniunt moribus ista tuis.
 His oculi vigiles, & forfice plurimus ordo
 Chelarum armatus, maximaque alius adest:
 sic tibi propensus stat pingui abdomine venter,
 Pernicisque pedes, spiculaque apta pedi.
 CUM vagus in triuis, mensaque sedilibus erras.
 Inque alios mordax sommata falsa iacis.

N On est mihi dubium quin, cum auctor hic suum carnē
 cuderet, vel memoriæ adiutus thesauro, egregiam Ta-
 citi descriptionem sibi tanquā archetypū fingeret, sic enim
 ille

ille lib. 15. Annal. ubi de Neronis lasciujijs amplissimè. Vati-
 nius inter foedissima eius olæ ostenta fuit, sutrinæ tabernæ
 alumnus, corpore detorto, facetijs scurrilibus: primo in cō-
 tumelias alumpus, deinde optimi cuiusque criminatione
 eousque valuit, vt gratia, pecunia, vi nocendi etiam malis
 præmiseret. Apparet hoc sūceptum esse in mordacem quē-
 dam *καθαλίνος σώματ* & scurrā, cui symbolicè cancrōs
 fluuiales dono dat, parasiticis moribus apprimè responden-
 tes. Decorum iraque seruat in eo, quod rationem habeat per-
 sonæ cui hæc tribuat: intereaque graphicè depingat homi-
 nis importuni & obrectantis effrenatam licentiam, qui ad
 quæstum & ventrem omnia conferat sua studia, vt alijs, & ple-
 rumque etiam præsentibus obloquatur, in quos ei aculetur
 molesta & acria quædam dicteria. Id autem genus hominum
 si quando iocandi fines transiliant, ita vt è salibus hilari fron-
 te acceptis, & datis ad scommata mordacia se conferant, iam
 tum fastidio esse non ab re incipiunt: nec enim sapiūt qui iis
 omnia licere volunt; cū nihil magis lubricum sit & impor-
 tunum conuicio, quod quasi melle litum animos ingreditur.
 Parasitum Luciani & Iuuenal. 3. & 4. Satyr. perlege.

Scurra de-
 scriptio.

Licentia
 nimia pœ-
 rasti.

oculi vigilēs. Iaperti: quod refert parasitorum vigilantiam in
 obseruandis aliorum mensis. Euolue Prouerb. *αλλοτε οραζοι*
 in Chiliad.

Forfice plurimus ordo, *Ε/ε.*] *αλληγορία* ab exercitu. Pedes
 habent cancri fluuiales ad modum forficis. Forfex sutorum
 est instrumentum, quo pannum aptant, & in frustra comoda
 dissecant. Chelæ autem sunt cancrorum brachia, a Græco
χλη quod etiam significat vngulam. Huc pertinet Pliniana
 descriptio cancrorum, quæ est lib. 9. cap. 31.

Forfex.

stat pingui abdomine veter.] Abdomen, pinguedo est spinæ ad-
 hærens, in qua sunt renes: tamè à pube ad præcordia sursum
 versus abdo mē peruenire Corneli^o Celsus tradit lib. 4. Iuuen.

Abdomen.

— *venter adest abdomine tardus.*

Ausonius Eidyllio 9. cui Mosella nomen: — *prodiga nutat.*

Alius, opimatōque flunis abdomine venter.

certè parasitus dicitur Eustathio *γαστροπληξ*, quod abdomi-
 ni inferuiat.

Cum vagus.] Horat. 1. Epistolar. bellè scurrā ita descripsit:

Scurra vagus, non qui certum præsepe teneret;

Impransus, non qui ciuem dignosceret hoste:

Qualibet in quemuis opprobria fingere seuis:

Scurra de-
 scriptio.

Pernicies *¶* *tempestas, barathrumque marcelli.*
mensaque sedilibus erras.] Hinc epitheta, *τεροπελολιχός*, quòd
 mensas illingat, & nidorem è cibus surgentem rabido ore
 carpat. Hinc *δυσάπαξ*, aut *δυσέρπαξ*, quòd foribus alienis
 infidietur, nempe qui sueuerit aliena viuere quadra. Prou.
 Sartaginum perniciēs.

scommota salsa.] Epitheti metaphora. De scommatum gene-
 ribus Macrobius Saturnal. 7. cap. 5.

Appendix.

Bellè apud Plautum Captiueis, initio ferè. Actus 1. sic para-
 situs de se, suæque notæ hominibus:

Quasi mures semper edimus alienum cibum,
Vbi res prolata sunt, cum rus homines erunt,
Simul prolata res sunt nostris dentibus
Quasi cum caletur in occulto latens,
Suo sibi succo viuunt, res si non cadit:
Ita parasiti rebus prolatis latent,
In occulto miseri victitant succo suo.

Martialis in Philomusum scurram: lib. 7.

Quod te diripiunt potentiores,
Per conuiuia, porticus, theatra,
Et tecum quoties ita incidisti,
Gestari iuuat, & iuuat lauare.
Nolito nimium tibi placere,
Delictas, Philomuse, non amaris.

Mordet ibi hominè fatuum, & urbanum, in conuiuuiis alienis
 oberrantem Idem Martialis lib. 9. in quendam Cantharum.

Cenes, Canthare, cum foris libenter,
Clamas, & maledicus, & minaris,
Deponas animos truces monemus,
Liber non potes & gulosus esse.

Horat. 2. epist. 1. notam impressit,

Quantus sis Dorfenius edacibus in parasitis.

Nam & Philum mordet festiuè Martialis, eo quod nunquam
 domi cenaret. Sed ad rem D. Hieronymus ad Domnionem:
 Contra quemlibet passim in triuijs strepere & congerere ma-
 ledicta, non crimina scurrarum est & parasitorum.

stat pingui abdomine venter.] Abdomè *ἐπιγάστριον*, pars humani
 corporis, quæ à coxis, & pube sursum versus ad præcordia per-
 uenit; ab exteriori parte, euidenti cute, ab interiori, leui mē-
 brana inclusa, quæ omento iungitur, *σπυρονίος* dicitur, Cel-
 sus lib. 4. cap. 1.

Paruam culinam duobus ganeonibus non
sufficere.

EMBLEMA XCIII.

*IN modicis nihil est quod quis lucratur: & unum
Arbustum geminos non alit erubacos.*

A' iud.

*In tenui spes nulla lucri est: unoque residunt
Arbusto geminae non bene ficedulae.*

DVobus ganeonibus.] Ganeo, cui vitæ modus est culina, vti
Varro describit, quanquam à M. Tullio sumatur etiam
pro scortatore qui prostibula & meretriculas affectatur.

Ee ij

Breuis mi-
nims pa-
rum lucri.

Non est multum lucri expectandum ex rebus minimis, in quibus quanquam multum laboris & operæ collocetur, tamen fructus inde parum capitur. At in rerum maiorum administratione utilitas multo confurgit vberior, quamobrem vulgo varijs efferuntur modis adagia vt in tenui statu conforti non esse locum dicamus; qualia sunt ista, Domus vna duos non alit canes, vt nec vnum arbustum duos erithacos: Vno ramo non bene sedent duæ ficedulæ: & quod nostrates iocando efferunt, Nostra ianua non sustinet duos mendicos. Falluntur itaque, qui è rebus minutulis amplissimū expectāt questum, presertim si sit eodem studio confors, vbi plerumque res absque inuidia transigi, nisi egrè, possit.

[Vt vnum arbustum.] Prouerb. est Chiliad. Arbustum vnum non alit duos erithacos. Cedrenus πολυκοιρανίαν detestans, hanc similitudinē vsurpauit: δύο, ρησιν, ἐριθაკούς μία λόχμη ἔτρεφει, ὅυτε μία χωρὰ ἀδωδωθησεται ὑπὸ δύο κυβερνωμένων ἀχιγῶν. Vt vnum arbustum duos erithacos non alit: sic vnum regnum feliciter à duobus principibus administrari non potest. Erithacus avis est quædam solitaria: vt eodem in saltu non temerè nisi vna reperiatur, quam Theodorus Gaza nunc Syluiam, nunc Rubeculam nominat: alteram quidem à sylvarum desertis, alteram à ruboris indicio, quod ex Græco nomine intelligitur. huius meminit Plin. 10. c. 20.

Erithacus.

In tenui spes, [Et c.] Disticho non eiusdem argumenti cum superiori, mutatis tantum verbis. Alludit autem ad prouerb. Tenuis spes. Vide Chiliad.

unoq; residunt arbuſto.] Prouerbium aliud idem cum superioribus. Ficedula à ficibus edendis nomen habet, cum tamē vuis potius vescatur. Martial. lib. 13.

Ficedula.

Cum me ficus alat, cum pascar dulcibus vuis,

Cur potius nomen non dedit vna mihi?

Lege Plin. lib. 10. cap. 29.

[Captiuus ob gulam.

EMBLEMA XCIIII.

REGNATORQUE penus, mensaque arrosor herilis
 Ostrea mus summus vidit iulca labris.
 Quae teneram apponens barbam, falsa ossa momordit:
 Ast ea clauserunt tacta repente domum.
 Deprensam & tetro tenuerunt carcere furem,
 Semet in obscurum qui dederat tumulum.

ID videtur propriè in eos esse tortum, qui lautioris victus
 ergò, se in domos opulentas seruiliter ingerunt, vnde ni-
 hil præter damnum, aut etiam interitum cõsequantur. vel in
 eos quadrabit, qui luxu & gulæ intemperantia mortem præ-
 properâ sibi arcessunt, quique, vt vulgo dicitur Gallico, suum

*Gulphi in
 spontaneam
 lapsi ser-
 tuem.*

in dentibus tumulum conficiunt. Hi sunt ἀκρατεῖς seu im-
potentes, qui obiectam cupiditatem sectantur. qui à delica-
tioribus bolis nunquam sibi temperant, qui etiā totos dies in
crapula, noctésque in composito exiguunt: hi sic describun-
tur à Lucilio, vt citat Nonius Marcellus:

Qui sex menses vitam ducunt, Orco spondent septimum.

Porro gulam in seruitutē pertrahere docet Lucianus de mer-
cede conductis. Itaque huc non incommodè retulero illud
Horatij, quanquam fortè aliò recidat:

— qui pauperiem fugiens potiore metallis
Libertate caret, dominum vehet improbus, atque
Seruiet æternum qui paruo nesciet uti.

Emblema ex primo Epigrammatōn Græcorum Latinè hīc
redditum ab Alciato, huc non grauabor apponere:

παμράγθ' ἔρπυιῆς κτ' δώματα λιγυροῦσθ' μὲν
ὄσπρον ἀδρήσας χείλεσι πεπλημύρον.

πώγωνθ' διεροῖο νόθου ὠδάξατο σάρκα,
αὐτίκα δ' ὄσπρακός ἐπλατάγησε δόμθ'.

ἄρμόδι δ' ὀδύνοισιν. ὅδ' ἐν κλείθροισιν ἀρύκτοις
ληρθεῖς, αὐτοτόνον † τύμβον ἐπεσάτατο.

[*Regnatorque penus.*] Penus est omne esculentum aut pocu-
lentum, sed frequenter metonymicōs pro eo loco in quo as-
seruantur esculenta quæuis, accipitur. quo de nomine cōtro-
uersiam repete non pœnitendam ex Gellio cap. i. lib. 4.

[*Ostrea hinc.*] hiantia, vel ostreas hiantes. De ostreis Pli-
nius 32. cap. 6.

[*falsa ossa.*] id est, testam ostrea, quam ossa putabat esse.

[*domum.*] pro cochlea, vel testa, qua pro domo vitur, idque
metonymicōs & catachresticōs.

[*Deprehensum furem.*] In iure est ἐὼ' αὐτῷ ὀρώω.

[*retro tenuerunt carcere furem.*] ἀλληγορία à furibus, qui depre-
hensi conijciuntur in carcerem.

[*tumulum.*] μεταφορικῶς tumulum dicit, vel à consequenti,
quòd perierit forex in ostrea testa.

† πῶτμον

Penus.

In garrulum & gulosum.

EMBLEMA XCV.

VOCE boat torua, præ largo est gutture, rostrum
 Instar habet nasi, multiforisque tubæ
 Deformem rabiolam, addictum ventrique gulaque
 signabit, volucer cum Truo pictus erit.

Vspicor id tractum ex Clementis Alexandrini 2. Pædago-
 gi cap. i. cuius hæc verba: τὸν νοῦν ἐγκατορεύξας τῆ κοι-
 λία, τὸ ἰχθύϊ τὸ καλουμένῳ ὄνω τὰ μάλιστα αἰοικῶς. Qui ani-
 mū in aluo defodit, pisci qui asellus dicitur, maximè similis.
 Hunc ex pisciū genere solū habere cor in ventre, ἐν τῆ γαστρὶ,
 Athenæus ex Aristotele tradit. quamobrem vocatur ab E-
 picharmo ἐκτρειπελόγαστρος propter monstrosam ventris

Ec' iij

Onocrotalus quid referat.

naturam. Cæterum Onocrotalus, qui & Truo dicitur, guttarris est amplissimi, & vocis clamosissimæ (ita ut rudium asini dicas) & nasum habere instar tubæ. Sic quidam *γασπίμαρζοι*, ut verbo Aristotelis utar, suo in condito clamore, importunæque garrulitate cælo mare conturbare apud quosdam videntur, cum tamen importuna sua loquacitate dent sine mente sonum; quippe qui omnia referant ad ingluviem: quibus denique (ut apud nostrates diciturio vulgato notantur) omnia sunt lingua & podex. Id genus homines, quod in dicendo nemini cedere videatur, ab imperita multitudine plurimi sunt, quos tamen probi viri doctique fastidiunt.

boat] translatio à bobus.

Instar habet nasi.] Festus ad hunc modum: Truo, avis Onocrotalus, Cæcilius irridens magnitudinem nasi: Prò dij immortales. vnde prorepsit truo!

Rabula.

rabulam.] Rabula, à radendis auribus, vel à rabie, vel à raudi est, raucitate. Hominem significat, qui causam quam defendit, à iudice contendit extorquere, ut sunt patroni illi triviales & plebeij causidici: inter quos qui clamosissimus est, putatur alios iudicio & doctrina antistare. Cicero De oratore: Non enim declamatorem aliquem de ludo, aut rabulam de foro, sed doctissimum & perfectissimum querimus. Rava vox, rauca, inquit Festus, parùmque liquida, proximè canum latraturum sonans: vnde & causidicus pugnaciter loquens, tabula. Nostri vernacula lingua nunquam nisi contumeliosè chicanos appellant rabulas, forte à verbo Græco *καχαιειν*, corripere, offendere, inuentum aliquod comparare ad decipiendum. Malim tamen à voce *σιγνοι*, Siculorum enim gens querula, & controuersa natura.

Rabula quis & unde.

addictum ventriq; gulaq;.] Is vnico verbo *γλωσσογάσῃρ*, vel *γλωσσογάσως* appellatur. Iul. Pollux lib. 2.

Appendix.

Adjicio ex Nonio, rabulam pro causarum patrono accipi, quamquam is propriè sit qui nimia verbositate, & quasi rabie quadam utitur in patrocinando, omnesque radit atque percelit. Ammianus appellat litium consarcinatore, Cato vitiligratore, Sallustius caninæ facundie exercitum, Iuriconsultum concinnatorem. l. 9. D. de off. procons. Apuleio est hiundo forensis, *γλωσσογάσως* Aristophani, *κόπις*

Euripidi: alijs vt Comicis δικολέκτις, φιλόδικοις, φιλαίπῳ, arufcator fycophanta, & Demofthen περίτριμμα τῆς ἀγορῆς. Julio Polluci δικορέρατῳ, fic enim ille genus hoc hominum defcribit: δικορέρατῳ, δικόγρατῳ, λεγῶν ἐπὶ χεῖμασι, μὴ δὲν ῥήματα προικα εἰπῶν, μὴ δὲ φθεγγόμενῳ, πρὸς χάριν λέγων, πρὸς ἠδονὴν δημιγρῶν, 1. Calumniator, litium conce- ptor, litium confutor, pecuniæ cauffa loquens, nullum ver- bum gratis proferens, pro mercede verba faciens, ad gratiã dicens, ad voluptatem conciones habens. Et dehis Plautus Perfa: *Etiamsi nihil est litium, lites ferunt.* D. Hieronymus ait eos lyncibus & leonibus crudeliores, qui ore rabido deuorēt. Seneca in ludo Claudij, eos appellat *venale genus.* & Apule- ius lib. 10. capita viliffima dicit, forenfia pecora, & togatos vultures. Quin & caftus fcriptor, Columella, præfatione li- brorum de re rustica: olim ait, sine rabulis beatas fuiffe vrbes: fed maximo quodam malo, contra maiorum morem reper- tum ac concessum in ipfo foro latrocinium. Plinius Secund. lib. 2. epist. 3. Nos qui in foro veris litib. ac iurgijs quotidie terimur, multum malitę, quaquã nolentes addifcimus Sym- machus de Iuliano familiari fuo lib. 1. epist. 37. Scis in illo forenfi puluere quam rata fit copia, cognitio fandi oris, & boni pectoris, dum aut modestum ingenium verecundia cō- trahat, aut fuffeffu eloquens inolefcit. Laërtius Anacharfide, ἀγορῆν εἶπεν εἶναι ὠρισιμῶρον τόπον εἰς τὸ ἀλλήλους ἀπατῶν. forum aiebat deftinatum locum ad inuicem fallendum. Egre- giè Constantinus magnus, qui litium circuitus amputauit, in Cod. de formul. & impetr. fublat. cuius legis videtur memi- niffe Nazarius panegyrico: Nónne leges ait ingerendis vir- tutibus, & vitijs fugiendis constitutæ, veterum caliginofæ ambages resciffæ, cupiendæ fimplicitatis laqueos præcide- runt?

Doctorem agnomina.

EMBLEMA. XCVI.

MORIS vetusti est, aliqua professoribus
Super adusi cognomina.

Faciles apertósque explicans tantum locos,
Canon vocatur Curtius.

Revoluitur qui eodem, & iterátque nimis
Meander, ut Parisius.

Obscurus & confusus, ut Picus fuit,
Labyrinthus appellabitur.

Nimis brevis, multa amputans ut Claudius,
Mucronis agnomen feret.

Qui vel columnas voce rumpit, Parpalus,

Dictus tuus est scholasticis.

Contra est vocatus, tenuis esset Albius

Quod voce, vespertilio.

At ultimas mutilans collobores syllabas,

Hirundo Crassus dicitur

Qui surdus alijs solus ipse vult loqui,

Ut sturnus in prouerbio est.

Hic blasus, ille raucus, iste garriens:

Hic sibilat ceu vipera.

Tumultuatur ille rictu & naribus,

Hinc lingua terebelam facit.

Singultit altus, atque rursus hæsitan.

At conspuit alius, ut psecas.

Quàm multa rebus vitia in humanis agunt,

Tam multa surgunt nomina.

Sic est natura vel potiùs consuetudine quadam deprauata comparatum, vt citiùs vitia quàm virtutes obseruemus, & maximè in iis qui literas profitètur. Quod hinc planum facit Alciatus in quibusdam superioris sæculi Iurisconsultis, vel etiam, quantum conjicio, in aliquot alijs, qui suo tempore minus aprè ius ciuile profiterentur (quorum tamen, vt par erat, nominibus parcat) vnde singuli singula in scholis cognomina sunt sortiti, quibus notaretur ingenij vel naturæ propriū & peculiare vitium in legibus enucleandis. Vel hoc generalius accipi potest. Homines enim imperiti, vt etiam argutuli quidam auditores, qui nasum rhinocerotis habent, faciliùs quod stultè dixeris reprehendere, quàm quod sapièter tacueris, probare possunt, vt ait 2. de Orat. M. Tullius. Magnum profectò onus est atque munus, vt ipsemet asseuerat disputatione 1. De natura Deorum, suscipere atque profiteri sese omnibus silètibz vnum maximis de rebus magno in hominum conuentu audiendum. Adest enim ferè nemo qui acutiùs atque acriùs vitia in dicente quàm recta videat. Ita quicquid est in quo offenditur, id etiam illa quæ laudanda sunt, obruit: & quoties dicimus, toties de nobis iudicatur. Nec quicquam est tam insigne, nec tam ad diuturnitatè memoriæ stabile, quàm id in quo deliqueris.

Meander.

Meander.] Mæander flexuosus & sinuosus fluuius, quod nominis sæpè pro obliquitate sumitur. Huc prouerb. Labyrinthus.

Qui vel columnas voce rumpat.] huc prouerb. Chiliad. Columnas rumpere.

Truo.] De hac aui in superioribus.

Colobotes.] mancus & decurratus. κολοβώω, comminuo & erunco.

sturnus.] De hac aui Plin. lib. 10. cap. 24. & Volaterranus in Philologia.

Psecas.] stillicidium, vel gutta, aut stilla. Psecas iam olim audiuit Antimachus Lyricus, quòd identidè expueret. quod & cognomen datum fuit Olympico cuidam, cuius nomen mihi excidit.

*Magna
hominum
in vitis
notandis
proteruitas.*

Quam multa rebus, &c. At istæ licentia, & deprauata consuetudo reprimenda erat. Siquidem conuicia quæ torqueri solent, ob ea quæ sunt in corpore vel in fortunis hominum vitiosa, proficiscuntur ab animis parum sanis. Proinde Vlyses apud Homerum Therstæ non claudicationem, gibbum aut caluitiem exprobrat, sed omninò garrièdi vitium. Sic Achilles non naturæ vitia insectatur in Agamemnone, sed ea quæ animi maxima, quibus adhiberi modus, & quasi frenū imponi rectæ rationis potest.

Natura.

EMBLEMA XCVII.

PAN'A colunt gentes, (naturam hoc dicere rerum est)
 Semicapitumque hominem, semi virumque Deum.
 Est vir pube tenus, quod nobis insita virtus
 Corde oriens, celsa verticis arce sedet.
 Hinc caper est quia nos natura in saecula propagat
 Concubitu, ut volucres, squamea, bruta, feras.
 Quod commune alijs animantibus, est caper index,
 Luxuria, Veneris signaque aperta gerit.
 Cordi alijs sophian; aly tribuere cerebro:
 Inferiora modus, nec ratio ulla tenet.

PAn pingebatur, vt multarum diuersarumque naturarum particeps. Id enim nominis Pan, totum vel vniuersum sonat. Itaque Macrobius Saturnal. 1. cap. 17. Pan ipse sub hoc habitu quo cernitur, solem se esse prudentioribus permittit intelligi. Hunc Deum Arcades colunt appellâtes τὸν τῆς ἑλῆς κύριον, non sylvarum dominum, sed vniuersæ substantiæ materialis dominatorem significare volentes, cuius materiæ vis, vniuersorum corporum seu illa diuina, siue terrena sint, cõponit essentiam, &c. Alciatus Panos naturam & habitum ad hominem transtulit. Homo enim constat animo diuino, cælesti, immortali, Angelis & Deo simili corpore verò mortali ex quatuor elementis composito; hac quidẽ parte belluinam naturam proximè referenti. In animo duæ partes sunt: illa quæ intelligit, meminit, sapit, ratione, iudicio, ingenio vitur ac valet, quæ pars superior nominatur, & proprio nomine Mens, qua verè homines sumus, qua Deo similes, qua cæteris animalibus excellentiores, & longè superiores. Altera est ex coniunctione corporis, rationis expers, bruta, fera, atrox, & bestia quàm homini similior: in qua sunt motus illi quos Græcis πάθη dicuntur, pars longè inferior & abiectior, qua nimirum à belluis nihil differimus. Homo itaque mediũ est quiddam inter diuinas intelligẽtias, & bruta animantia, eamque ob causam finxerunt veteres Pana esse Deum, qui superiore parte hominem, inferiore verò caprũ referret: vt natura humana hoc inuolucro, & quasi proposito agalmate significaretur, homo enim pro superiore sui parte rationem habet diuinam, & cælestem: inferiore appetitum & libidinem, quibus conuenit cum belluis. Cæterum sunt qui hominis naturam triplicem hîc notari velint; diuinam, humanam, & diabolicam: diuinam quidem qua cum Angelis participat; humanam, qua cum belluis; diabolicam autem, qua quippiam scelerestè & deprauatè cogitat & molitur, quod planum etiam facit August. sub finem c. 3. lib. 14. De ciuitate.

Pan, Deus.

Pan, homo.

Hominum
natura tri-
plex.

Pana colunt gentes.] Consule Lactant. & D. August. eod. opere De ciuit. libro 18. cap. 17. Phornutum De natura Deorum, & post eum Gyraldum De histõria Deorum Syntagm. 15. Nonnihil & tibi suppeditauerit Euseb. 3. præpar. Euangelicæ. Seruius ad eclogas Virgilianas, Pana Deum rusticum ad naturæ similitudinem factũ esse scribit. Cuius boni Grammatici sententiam integram ascriberem, si omnino nostro huic argumento responderet.

Est vir pubetenu. Alij legunt, vir tenus umbilico est, quam voles sequitor lectionem.

quod nobis insita virtus] Cicero i. Tusc. Platonem in Timæo *Animus an in cerebro, an in corde.* secutus, & Aristotelem in 2. De animo, principatum animi ait esse in capite sicut in arce summa: ira verò & cupiditas locis discussæ: illa enim in pectore, hæc subter præcordia sedē habere dicitur Galenus in lib. De placitis Hippocratis & Platonis, in cerebro posuit spiritus animales, id est, imaginationem, memoriam, sensum, motum, & intelligentiam: facultatem vitalem in corde, naturalem in iecore, de quo existit nutritio & generatio; quæ tria sunt non partes, sed facultates & vires de vnico animo existentes, qui vt seipsum moueat ratiocinando, irascendo & concupiscendo, vitur cerebro, corde & hepate quæ tria sunt instrumenta sede & loco distincta. Quòd itaque Alciatus ait nos habere virtutem corde orientem, & celsa verticis arce sedentem, animum, siue eam animi facultatem quæ rationis est intelligi, quæ vitæ principium à corde, mentis verò & intelligentiæ à cerebro habeat. vel fortasse ad veterum quorundam sententiam, qui animi principatum in corde statuebant vt Empedocles: alij in cerebro, vt Plato & Democritus. Plutarch. De placitis 4. c. 5.

celsa verticis arce sedet.] *ἄρειος* & *ἀδύνησσία* à summo & præstanti Principe in arce summa, vt loco tutiori, sedente.

Hinc caper est, &c.] in superioribus dictum est, hircum libidinis esse symbolum & concubitu fit generatio. Vide Macrobi. cap. 8. Saturn. i. lib.

vt volucres, squamea bruta, feræ.] Animalium est diuisio: sunt *Animalium genera.* enim aut aërea, vt volucres, aues; aquatilia, vt pisces; terrena, vt homines & bruta omnia. Huc confer principium i. Metamorph. Ouidianæ.

Cordi alij sopheriam.] id est, rationem & mentem cuius sedem in capite bona Philosophorum pars, & quidem eorum qui melioris notæ putantur, esse voluere. Lege Opificium Dei Lastantij.

Inferiora modus nec ratio.] Inferiora belluina planè sunt, vt ira & appetitus, quæ tamen superiori animi parti, id est ipsi menti subjici debent. nisi enim in motus imperium obtineat ratio, quid inte. hominem & belluam putamus interelles?

Appendix.

Non erit alienum paucis digredi, vt huius pegmatidis, & plurium aliorum fiat notio explicatior. Nemo

est ex litteratis qui nesciat quæ & quot portenta olim Ægyptus tulerit, quæ sui causâ, prout suo arbitratu deos finxit. Sic enim Saturnum colunt, qui sororem suam Cybelem in uxorem duxit, ex qua suscepit Osirin & Isidem. quos alij Ianum & Dianam nominant, & liberos ex ijs genitos Typhoëa, Apollinem, Venerem: sed maior aucta insania hominû, cum quidem animalia pro dijs habere cœpissent, nempe boues, quibus carere non possent ad vsus agrorum colendorum: & oues, à quibus viderent materiam præberi vestium, itémque lac & caseum ad nutrificationem: imò & canes, vt hominum custodes, & venationum socios. Quare & apud eos Anubis, canino capite fictus: Ibisque auis, pro dea habita, quia locustas & serpentes Ægypto infestas absumeret. At verò Hircus ea ratione deus putabatur, vt Priapus apud Græcos, & Romanos, quia per membrum genitale continua species animalium propagaretur. Inde Pana deum, cornutosque satyros, perpetua tentigine ad res Veneris idoneos. Hanc deorû simulatorum multipliciter meritò vellicarunt Arnobius, Lactantius, Iustinus martyr, idémque philosophus Athenagoras, Tatianus, D. Augustinus, D. Ambrosius Firmicus Maternus, & alij veræ pietatis assertores ac vindices Mythologi ad rationes physicas Deorum naturam retulerunt. M. Tullius 2. de natura Deor. ad multiplices Dei effectus multò prudentiùs pro suo captu reuocauit: nam & naturæ nomen sæpè pro deo, aut mente diuina vsurpauit. Imò veteres penè omnes immersi tenebris incitiæ, nihil aliud esse Deum censuerunt, quàm prodesse hominibus, & varijs sanè modis vitam beare communem. At quia in rebus naturæ, nihil præstantius, aut perfectius, quàm Dei ipsius opificium, id est homo animal prouidum, memor, sagax, plenum rationis & cõsiliij, præclara quadam ratione conditum, in describenda corporis humani fabrica & compositione admirabili, suam solertiam nobis probare conati sunt. Cuius rei specimen ingeniosum nobis hoc lepido carmine profert Alciatus qui hominẽ, certè μικρόκοσμον, vel quasi totius vniuersi epitomen exhibet. Sed nos, non vt certemus cum nobili & erudito artifice Alciato (disputo enim congressus Achilli) sed animi causâ carmen iam olim de Pane deo effudimus:

Pana Deum facie humana, pedibusque ferinis

Semi virumque deum, semiferumque virum,

Effinxere olim plasta, doctique poëta:

Ars obscuro quidem, non malè grata fuit.

Si bene conspicias, totum sonat, estq; homo totum;

Nā nque animo refert & ratione Deum.

Est membris compactus homo vel sensibus ipsis,

Est animal parte hac inferiore serum:

Instar habet plantæ qua parte augetur; ut orbis

Parnulus à priscis in te vocatus auis.

Disquirerē hīc de vocis etymo, τὸ ἀνθρώπου, in quo ingeniosa Grammaticorum, & philologorum coniectanea pridem celebrantur, sed id aliorum esto pensum. Non pedem referō, nisi prius moneam studiosum legisse me non ita pridem homiliam D. Gregorij, hunc locum sacri Euangelij explicantis: Prædicate Euangelium omni creaturæ: qua eruditè præclarus & eruditus ille pater verbum illud, omni creaturæ, ad solum hominem, seu hominum speciem, ingeniosè confert. Est enim homo creatura omnis, hoc est participes essentię rerum omnium à Deo conditarum: imò homo est Dei opificium planè singulare ac diuinum, quo res naturæ vniuersæ quasi sub-compendio habeantur.

Ff

Ars naturam adiuuans.

EMBLEMA XCVIII.

V T sphaera Fortuna, cubo sic insidet Hermes:
 Artibus hic variis, casibus illa praest.
 Aduersus vim fortunæ est ars facta: sed artis
 Cum fortuna mala est, sæpè requirit opem.
 Discite bonas artes igitur studiosa iuuentus,
 Quæ certæ secum commoda sortis habent.

Liberales,
 quàm illi-
 iberales ar-
 tes seui-
 fatius.

Solebant veteres Fortunam ipsam ita effingere, ut mulier
 seffet quæ pilæ insisteret. At Mercurium studiosorum nu-
 men cum designabant, basim quadratâ seu vndique quatuor
 angulis nitentem tesseram efficiebant: hoc enim modo fir-
 mum studiorum & artium liberalium fundamentum statum-

que effingebant. ut quæ nullo fortunæ impetu possunt concuti. Sic Bias ille Prienæus omnia secum se portare prædicebat. sic Aristippus Cyrenæus civibus suis mandavit, ut eas sibi pararent opes, quæ naui fracta simul cum possessore possent enatare. Igitur hi mihi sapientes videntur, qui periculosis artibus relictis togæ studia sequuntur. Hæc ipsemet Alciatus oratione quadam Ferrariæ habita. His itaque agalmatis propositis admonet bonas disciplinas opera diligenti amplectendas esse, quibus nimitum fortuitos casus non temere vel sustinere, vel etiam retundere possimus. Quò spectat illud vice Prouerbij celebratum, λιμὴν ἀτυχίας ὅταν ἀνδραποῖς τέχνη: sua enim cuique ars pro viatico est. Video carminis huius materiam sumptum ex Galeni oratione parænetica ad bonas artes, in qua fusè & oratorio more Fortunæ & Mercurij, symbola diuersissima explauit. Declaratur id vberrimè è Plutarchi commentario De exilio. Locum Galeni, vel Menodoti (ut aliis placet) ex oratione ἐπι τὰς τέχνας huc congeessimus in gratiam Philologorum: πῶς τῆς τύχης μοχθηρίαν ἐμμανίσαι βεληθευτες οἱ παλαιοὶ, γράροντες καὶ πλατῆοντες αὐτῶν ἐμόνον ἐν εἰδῆς γυμνακὸς ἠέ κωιδησαν καὶ τοι τὸ δ' ἱκανὸν ἴσως σύμβολον· ἀλλὰ καὶ πηδάλιον εἶδσαν ἐν χειρὶν ἔχον αὐτῆ καὶ τοῖν ποδῶν ὑπὲρ ἔστασαν βάσιν σφαιρικῶν, ἐς ἐρισαν ἣ καὶ τοῖν ὀρθαλομοῖν, ἐνδὲ κνήμῳν δια τῶν ἀπάντων τὸ τῆς τύχης ἀστατον. ὅσπερ οὖν ἐν νηὶ χειμαζομένη στροφῶς, ὡς ἐπικλύζου τε τοῖς κύμασι κινδυνεύον καὶ βυθιάθηται, μοχθηρῶς ἂν τις πράξειν ἐπιτρέψας τὰ πηδάλια κυβερνήτη τορῶν καὶ τὸν αὐτὸν οἰμαί τροπον καὶ τῶ βίῳ μύζων ναυαγίων πᾶσι πολλὰς οἴκας γιγνομένων, ἢ πᾶσι τὰ σκάρη καὶ θάλαπταν, οὐκ ὀρθῶς γινάσκοντες ὄσιν, ἐπιτρέπῃν ἐαυτὸν ἐν τοιαύταις περὶ πᾶσι παραγμάτων τυρῆ δαίμονι μηδ' αὐτῆ βεβαίως ἐσηριζομένη ἐμπληκτός τε γ' ὄσιν καὶ ἀνὸς εἰς τοσῶτον, ὡς πολλῶν τις ἀξιολόγους ἀνδρας παρερχομένη, πλετίζῃ τὸς ἀναξίους, ἐδὲ τέτρε βεβαίως ἀλλ' ὄσον πάλιν ὄπως ἀραιρεῖται τὰ δεδέντα. ταῦτῃ τῇ δαίμονι πληθῆσιν ἀνδρῶν ἀμαθῶν, ἐκ ὀλίγον ἐπίεται, μηδέ ποτ' ἐν τῶ αὐτῶ μύρῳσι διὰ τὸ τ' βίας οὐκ ἀμετακλίσιον. ἠὲ αὐτῶ ἀγ' ἣ καὶ φέρει, καὶ καὶ κρημνῶν ἐνίοτε καὶ θαλάπτης. ἐνθα σωμαπόλλω γὰρ μὲν ἀλλήλοισι, ἐπὶ μῶν οἱ πάντες αὐτῆ. μὴ δ' ἀβλαβῆς ἐκείνη διεξέρχεται καταγῶσα τῶ ὀλοζυομένων τε καὶ καλοῦτων αὐτῶν, ὅτ' ἐδὲν ὄρεται. τὰ μὲν δὲ τῆς τύχης ὄρα τοιαῦτα τὸν δ' ἐρμῶν ἀτελόσιν μὲν ὄντα δεσπότην, ἐργατὸν τ' τέχνης ἀπάσης δέσπται πάλιν ὄπως ἐξ ὑπεναντίας τῆς τύχης κεκοσμηθῶσιν ὄσιν

Emblematis
fons.

ἄρξοντες τε καὶ πλάθοντες. νεανίσκοι ὄντων ὡραίοι, ἐκ ἐπι-
 κτητῶν δὲ κομμωτικῶν ἔχων χάλλον ἀλλ' ἰδίως ὡς σε σωεμ-
 φαίνεσθαι τῷ τῆ ψυχῆς ἀρετῷ δὲ αὐτῶ. ὅτι ἡ καιρὸς μὲν τὰς
 σφίσι, δέδορκε ἡ δριμύ, καὶ ἡ βία τὸ πάντων χημάτων ἐδέξα-
 ῖο τὰ τὸν τε καὶ ἀμεταπῆωτο τὰ τὸν ἔχον, τὸν κύβον. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ
 αὐτὸν τὸν θεὸν τούτω τῶ χηματοκομιῶσιν. ἴδοις δ' ἂν τοὺς
 διαπύτας αὐτῶ καιρὸς μὲν ὁμοίως τῶ καὶ χηματοκομιῶσιν, μεμ-
 φομήσιν ἡ ἐδέποτε αὐτὸν, ἀσπέρ οἱ τῷ τύχῳ, ἐδ' ἀπολ. ζυμῶσιν
 ποτ', ἐδὲ χῶριζομήσιν, ἀλλ' ἐπομήσιν τε καὶ διαπαντὸς ἀπο-
 λαύοντας τῆς προνοίας αὐτῶ. id est, Cū veteres declarare vel-
 lent fortunæ improbitatē, non satis habuerunt eam pingēdo
 fingendō; specie muliebri repræsentare (quod tamen erat
 magnū amentix signum) sed & fecerunt, vt manibus clauum
 prehensum teneret, pedibus autem sedem globosam suppo-
 fuerūt: adhuc eam priuarunt oculis: ijs ἴσινque omnibus fortunę
 instabilitatem designarūt. At verò quemadmodū, cū nauis
 admodum fluctuat, ita vt procellis vndique agitata parum
 abest quin periclitetur, improbè certè ille prauèque omninò
 fecerit, si cæco gubernatori clauum commiserit: ita cū lōgè
 plura naufragia, eaque grauiora multis in familijs quàm in
 mari accidant, profectò amens ille fuerit, qui in eiusmodi ca-
 sibus seipsum fortunæ cæcæ Dæ, commiserit; ea enim nul-
 lam habet firmitatem & constantiam. stolidi nimirum & ex-
 pers mentis est, quæ sapenūmerò viros honore dignos, &
 quorum magna est habenda ratio, prætermittat; locupletet
 autem indignos: neque hoc quidem constanti aliquo modo.
 nam & quæ dederit, postea interdum adimit. Hanc autem
 Deam imperitorum hominum multitudo consecratur, num-
 quam in eodem manentem loco, eo quo basis cui infidet, sit
 maximè volubilis quam ob causam fertur in loca quædam
 abrupta & præcipitia: interdum etiam in mare detruditur, in
 quo vnà omnes obrutuntur qui fuerint eam secuti: ipsa verò
 damni experta etabitur, intereaque securè ridet eos qui con-
 querantur, & à quibus inuocatur: cū tamē ea tamquam sur-
 da nihil auxiliij eis præstet. Et quidē fortunę facta eiusmodi
 sunt. Nunc verò contemplare, quæso, Mercuriū sermonis
 dominum, omnisque disciplinę opificem, quem contrario
 prorsus modo exornarunt pictores & fictores. Iuuenis est &
 formosus, formam habens non arcessitam, neque fūco illi-
 tam: sed statim vbi apparet, ea quidē forma, virtus animi elu-
 cescit: hilaritatem oculis præ se fert, acutè intuetur: eius autē

Fortuna
imago.

Mercurius
qualiter ef-
fectus.

sedes cubus est, omnium figurarum maximè stabilis permul-
tùmque à casu aliena. Hac etiam figura Deum hunc interdù
ornant vt possis intueri eos à quibus colitur, hilari esse vultu,
sicuti & dux ipse Deus: cui numquam succenseant, vt sunt qui
fortunam accusant, cum se relictos à tergo cõtemtósque sen-
tiunt. Qui enim eum consequuntur, per omne vitæ tempus
eius prouidẽtia singulari perfruuntur. Sphæræ seu rotulæ for-
tuna insidet ad eius instabilitatem significandam. Et quidem
quæ primum Vortuna dicebatur, à vortendo digammi mox
mutatione in F. literam affinem, fortuna vocitata est: cuius
nimirum præcipua vis summa imis commiscere, rerùmque
inducere mutationem.

Vt Sphæra fortuna.] Fortunam rotundo lapidi insidentem
pinxerunt veteres, quò eius instabilitatẽ designarent; vt plu-
ribus verbis docet in Circulo Pierius. Lege 3. Diuinar. instit.
Lactant. & Augustin. in ciuitate Dei 2. 4. & 7. libris potissi-
mùm. Hic porrò Sphæram pro quacumque re volubili & ro-
tunda vsurpauit.

cubo sic insidet Hermes.] Galenus in Oratione quã proximè
citauit, ad artes (si modò eius est) ait Mercurium vt orationis
parentem, & artium omnium auctorem in aliam effigiem
quàm fortunæ effictum esse à veteribus tum pictoribus, tum
sculptoribus. Iuuenis enim est forma conspicua, non tamẽ fuca-
tus, sed natiua quadam specie in basi quadrata, quæ firmitatis
& stabilitatis nota est, &c. Idẽ ferè Pierius lib. Hieroglyph. 39.

Hermes.] Herma à Græcis ponitur pro firmamento; ait Fe-
stus: Vnde Mercurij nomen inuentoris, vt putabant, firmæ
orationis ductum. Hic autem apud Festum (obiter admo-
neo) firma oratio est pactum seu stipulatio, firmissimum iuris
vinculum., vt didicisse me memini ex Gulielmo Fornerio
Antecessore Aurelianensi doctissimo.

Aduersus vim fortune est ars facta.] *Διμῶν ἀτυχίας ὄτιν ἀν-
θρώποις τέχνη.* Ars hominibus est infœlicitatis portus, nempe
sua cuique ars pro viatico est. Idẽ illud, *τύχη τέχνη ἐυσηκας,
& τέχνη τύχην.*

Disce bonas artes, &c.] Mutuatus id videtur ex Ouidio 1. De
arte:

Disce bonas artes, moneo, Romana iuuentus.

Appendix.

Meminimus ex Tullio pro Archia, naturam sine doctrina
commendari, qui & ipse ait se malle naturam sine doctrina,

*Globo cur
fortuna in-
sides.*

*Fortuna cur
insidet or-
be.*

*Mercurij
imago.*

quàm sine natura doctrinã. Sed bonus ille artifex causſæ suæ
 seruit. Tamen certius est quod arte perficitur, quàm quod
 natura. Sic non idem iudicium artis & fortunæ: nam fortuna
 inconstans, ars certa. Fortunam sectantur & casum ingeniare-
 meraria, artem, doctrinãque non nisi cordati ac prouidi
 homines. Itaque videri feliciores ac tutiore in statu qui à li-
 beralibus artibus præsidium quærūt, quàm qui à mechanicis
 & sordidis, sed maximè quæ corporis laboribus exercentur,
 & à casu pendent, nec nisi quibusdam momentis temporum
 solantur hominem. Eo de genere coqui, fistulices, aulædi, mi-
 mi, ioculatores, milites balatrones, lixæ, tonsores, & alij sex-
 centi, qui ad xenodochia etiam non sponte commeant, aut
 stipem quarritando vitam miseram fallunt. Sic Fab. Quinti-
 lian. lib. 10. cap. 2. In magnis auctoris incidunt aliqua vi-
 ciosa, & à doctis inter ipsos etiam mutuò reprehensa, atque
 utinã tam bona imitantes dicerent meliùs, quàm mala peius
 dicunt. Hæc ille. Hactenus Fabius sic ego cum primùm ad
 academiã Parisinam venissem, ad capiendum ingenij cul-
 tum, offendi longè multis simultatibus Doctores laborare,
 sed eorum maxime qui Ramistæ, & Carpentaristæ, quasi fa-
 ctionum nominibus insigniebãtur. Ramus, vir acris ingenij,
 & iudicij singularis, Theſſalus methodicus audiebat, sed à
 quibus, nisi tumultuosis & liuore percitis? Quernus, trium
 cantilenarum poëta, & histrio Reginæ vocitabatur, quàm re-
 ctè, alij viderint. Certè nunquam vidì festiuiorem, & qui
 suis prælectionibus plus operæ sumeret in salibus iocisque
 inspergendis. Bellerinus, peregrinus in Philosophia, alioqui
 Græcè rei que philosophicè peritus. Et Massicus, qui Hebræũ
 alphabetum paucis auditoribus, hoc est vni aut alteri, quan-
 quam publicè doceret, Vox clamantis in deserto, & venera-
 bilis Beda falsè nominabatur. Bossulus, bos lassus, & cymba-
 lum incessabatur, de cæteris facillè sileri patior.

Mæander.] meander est genus picturæ, a simili opere laby-
 rinthorum ortum, clauiculis illigatum, Nonius.

Pſecas] fuit & pſecas, ancilla, quæ matronarum capillitium
 fūco perplueret.

Ad iuventam.

EMBLEMA XCIX.

NATIVS uterque Iouis, tenere atque imberbis uterque,
 Quem Latona tulit, quem tulit & Semele,
 Saluete, aeterna simul & florete iuuenta,
 Numine sit vestro quæ diuturna mihi.
 Tu vino curas, tu victu dilue morbos,
 Ut lento accedat curua senecta pede.

Duo sunt, quæ ut corpus bene cōstitutum, sanum, & in-
 colume cōseruant, sic & animū ipsum curis expediunt, Duo ad v.a. letudine cond. accers.
 nimirū certa victus ratio, vinumque moderatè sumptum;
 ut contrà crapula & vinolentia, ut etiam curæ edaces natu-
 ram hominis labefactant & corrumpunt, ipsamque senectu-
 tia.

*Apollo &
Bacchus
iuncti,
quid.*

tem accelerant. Hic igitur videas Apollinem & Bacchum: illum quidem medicinae principem, qui salubri diæta præcipiat quid sit in victu sequendum vel fugiendum: hunc verò, qui vino sollicitudines adimat. Marsil. Ficinus lib De vita cælitus comparanda, duos hosce Deos sic copulat: Fratres certè sunt individuique comites Phœbus atque Bacchus: ille nobis duo potissimum adfert, lumē videlicet atque lyram: hic item præcipuè duo. vinum odoremque vini ad spiritum recreandum, quorum vsu quotidiano spiritus ipse tandem Phœbus euadit & liber. Philosophorum est etiam ea sententia, sed tria tamen esse ad vitam longam, adeoque valetudinem tutandam necessaria constituunt. Prima est frugalitas, temperantia, sobrietas (quam modò *σωτηριαν* appellabamus) eam enim esse matrem sanitatis asseuerat artis medicæ professores: eam virtutum omnium domicilium prædicat philosophi omnes; vitium enim tenuis hoc efficit, vt in primis valeas bene, ait Flaccus 2. Satyr. Secundò labor & exercitatio corporis moderata, scium enim vires eneruat, vt rubigine ferrum exeditur. Bene Ouidius,

Cernit vt ignauum corrumpant ocia corpus,

Et vitium capiunt. ni moueantur, aquæ.

Vtendū exercitationibus modicis, inquit Cato apud M. Tull. tantumque cibi & potionis vtendum, vt reficiantur vires, non opprimantur. Tertiò voluptas animi honesta & oblectatio: cor enim in quo est calor vitalis, facillè molestijs atteritur, vt contrà exhilaratur lætitia virisque sumit. Qua ratione Arist. 4. de morib. ad Nicomach. risum & iocum ait ad vitam degendam esse necessarium. Democritus vitam beatam in vitæ tranquillitate posuit, & risui lætitiæque operam dabat. Legimus & sapientissimum latorem legum Lycurgum τῷ γέλωτι, id est risui statuam erexisse, eoque Lacedæmonios ad risum & lætitiā inuitasse, Plutarch. in Lycurgo.

genet atque imberbis uterque.] Sic Tibullus Eleg. 4. lib. 1.

Solis aeterna est Phæbo Bacchoque inuentus,

Nam decet in tonsus crinis utrumque deum.

De Baccho & Apolline plura in Syntagmatib. 7. & 8. Gyraldi Deorum historiae.

Quæ Latona tulit.] Apollo Iouis filius ex Latona in Delo insula vno partu editus vnà cum Diana, medicinae vsu primum tradidit. Ouid. 1. Metamorph.

Salpêtre, &c.] vt illud Homeri Iliad. 6.

χαίρετε κήρυκες διὸς ἄγγελοι, ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν.
 verborum hæc formula solemnis fuit in Hymnorū epilogis.
quem tulit & Semele.] Bacchus ex Semele Iouis filius, vt su-
 perius explicatum est in statuam Bacchi.

Numine vestro.] vestro beneficio.

Tu vino curas.] Horatius.

Curas edaces dissipat Euhius.

& Tibullus 1. Eleg.

Bacchus & agricola magno confecta labore

Pectora, tristitia dissoluenda dedit,

dilue.] tolle aufer. μεταροσθ.

Vt lento accedat, &c.] ἀλληγορία periphrastica.

Appendix.

Natus uterque Iouis.] Poëtæ quos impensè laudant, à Dijs
 genitos dicunt. Nempe & principes viros, ac illustres pro Dijs
 habuit paganica secta, quæ quicquid admiraretur aut ma-
 gnum prædicaret, Deum dicebat. Multus est in ea materia
 Lactantius eloquens vir, sanèque Christianus, acutior Arno-
 bius, pergravis Augustinus libris priorib. De ciuit. Dei, ex-
 actus Iustinus mart. r, alijque plures, de quibus quia iam in su-
 perioribus, ad alia propero. Ex Florido, poëta vetere hi cele-
 brantur numeri:

Sic Apollo, deinde Liber, sic videtur ignifer,

Ambo sunt flammis creati, pro satique ex ignibus,

Ambo de comis calorem, & ambo radios conferunt,

Noctis hic rumpit tenebras, hic tenebras pectoris,

In quatuor anni tempora.

EMBLEMA C.

ADVENISSE hiemem frigilla renunciat ales :
Ad nos vere nouo garrula hirundo redit.
 Indicat astatem sese expectare cucullus ;
Autumno est tantum cernere ficedulas.

*Temporum
 vicissitudo.*

HOc referendum videtur ad quascunque temporū & annorum vicissitudines, vel ad ea quę suo non alio tempore solent esse tempestiua, quorumque magna vis est, si suo tempore vsu accommodemus. Rectē Ouidius:

Temporibus medicina valet, data tempore profunt:

Et data non apto tempore vina nocent.

In hanc temporis quasi cyclicam μεταβολήν varij varia luserunt, quę huc non piget ascribere, eaque potissimum, quę

maïorem cum hoc Alciati tetraſticho aſſinitatem habere mihi videntur. Lubens enim prætermitto Horatianam Odam 9. lib. 2. & ſeptimam quarti Ouid. ad Piſonem:

*Ceſſat hyems, madidos & ſiccatur vere capillos:
Ver fugit æſtate. æſtatum terga laceſcit
Pomifer autumnus, n. bulus ceſſurus & undis.*

Idem primo De remedio amoris:

*Poma dat autumnus, formoſa eſt meſſibus æſtas:
Ver præbet flores, igne leuatur hyems.*

Et Triftium quarto:

*Vere prius flores, æſtu numerabis ariſtas,
Poma per autumnum, frigoriſque niues,*

Claudian. de ſene Veronenſi, qui nūquam pedem limine ſui ſugurioli extulerat:

*Fruſibus alterni, non Conſule computat auum.
Autumnum ponis, ver ſibi flore notas.*

*Idem conſtitit æger ſoles idemque reducit:
Meritū que ſuo ruſticus orbe diem.*

Barthol. Anulus in Poëſi victa, ad hominum magnique mundi perpetuum & æternum curſum ingenioſè traduxit:

*Ver, æſtas, autumnus, hyems, hæc quatuor annis
Sunt tempeſtates orbe volubilibus.*

Quatuor ætates homo ſic habet integer aui.

Qui puer, hinc iuuenis, mox vir, & inde ſenex:

Æterno ut ſimilis mundo reuolutio vitæ

Nos ita lem et rnos arguat eſſe homines.

Temporum anni quatuor alia eſſe apud alios ſymbola nemo neſcit, ut veris cista ſorum, quia vere cuncta florefcunt; cista verò ſpicis referta æſtatem refert, ut eſt apud Eufebium. Et copix cornu vuis & pomis plenum autumnus eſt index: ſicuti menſa apud ignem parata hyemem ſignificat. Huc prouerb. Ver hyemem ſequitur; & varios locos Hieroglyph. Pierij. Idiolum ait Seneca, Epift. ad Lucilium: Nullius rei finis eſt, ſed in orbem nexa ſunt omnia, fugiūt atque ſequuntur. Diem nox premit, dies in noctem: æſtas in autumnum deſinit: autumno hyems inſtat, quæ vere compeſcitur: omnia tranſeunt ut reuertantur.

frigilla] auis à frigore dicta, ut quibuſdā placet: de qua Ariſt. lib. 8 cap. 3 De hiſt. animal.

vere nouo garrula hirundo redu.] Ouid Faſtor. 2.

~~in veris præſentia venit hirundo?~~

Hirunda

Dicitur & à Sappho ἡρ & ἀγγελ & ἡμερόφων & ἀηδών, veris nuncia blandiloqua luscinia. Notum est adagium, Vna hirundo non facit ver Lege Pierium lib. 22. Hieroglyph. Huic simile adag. Audi Chelidonem, eo quòd hæc avis prænunciet veris aduentum. Hirundines plures à mari conuolantes verni temporis indicium esse docent auctores. Sed Ciconiam etiã reperio veris esse notam. Ea enim adueniente hyeme migrat in regiones calidiores, vere nos inuisit. Sed & nonnulli addere in æstatis pictura, quia constat esse ex erraticis æstatis. Adhæc Miluuius eiusdem temporis verni ponitur indicium, quia verno primum tempore apparere incipit, certumq; sit eius nuncium. Ei aui nomen ἰκτίνω ab aduentu, quod magno rusticorum & pauperum desiderio expectatus accedat.

aduenisse hyemem.] Apud Hesiodum Cornix habetur pro hyemis Hieroglyphico. μήτι ἐφορομένη κρώζει λακέρυζα κορώνη.

Cuculus.] de quo in superioribus.

Indicat æstatem cuculus.] Tribuitur hoc etiam Hirundini à Philemone Comico:

ἢ μὲν χελιδὼν τὸ θερ & ὦ γυναῖς, λαλεῖ. hirundo æstatem nunciat, ὦ mulieres. sed Aristophanis interpres Equitibus hoc citat, νέα χελιδὼν βεῖν ἔαρ & ἀρχή: Noua hirundo veris est initium.

ficedulas.] de ficedulis etiam alibi.

Scyphus Nestoris.

EMBLEMA CI.

NESTOREVM geminis cratera hunc accipe fundit,
 Quid grauis argenti massa profundit opus.
 Clauiculi ex auro, stant circum quatuor ansae:
 Vnam quamque super fulua columba sedet.
 Solus eum potuit longaeuus tollere Nestor.
 Maonida doceas quid sibi Musa velit?
 Est calum, scyphus ipse: colorque argenteus illi,
 Aurea sunt cali sidera clauiculi.
 Pleiadas esse putant, quas dixerit ille columbas:
 Umbilici gemini magna minorque fera est.

Hæc Nestor longo sapiens intelligit usu:

Bella gerunt fortes: callidus astra tenet.

*Nestoris
crater.*

Homerus in Nestore, sene eloquentissimo & consultissimo, typum sapientiæ repræsentat: cuius patera geminis furdis, argentea, & auiculis aureis, quatuor ansis, & sub harū quaque sedens columba, calum & pulcherrimum astorum ornatum significabat. Nam crater, cui sit color argenteus, clauiculis aureis, cælum refert purissimum, & stellas aurei coloris: columbæ sunt Pleiades: duo umbilici utraque visa. Hoc igitur schemate astronomiam tacitè commendabat, quam quidem solus sapiens & apprimè exercitatus, ingenio potest assequi, ut solus Nestor suum poculum manu ferre poterat. De huius artis excellètia plura repetere licet ex Plinio varijs locis, sed potissimum in cap. 37. lib. 7. Cæterum Homeri interpretes memorant Nestorem, quamquam senex admodum esset poculum sustulisse, cum cæteri iuniores vix à mensa tollerent. Sic habet Homeri locus:

*ἄλλ' ὅ μιν μογῶν ἀποκνήσας κτεράπέζης,
πλειον σὸν νέσωρ δ' ὄγῶν ἀμογηπὶ ἀείρεν. hoc est.*

Vix alij plenum poterans, sustollere mensa

Poculum; et ipse senex Nestor faciliè abstulit illud.

De hoc Nestoreo poculo pluribus Athenæus Dipnosophist. 10. cap. 12. sed maximè 3. libri 12. Quædam non pœnitendæ lectionis adnotauit de illo cratere Nestoreo Cornelius Vitellius Annotationibus in Georgium Merulam.

Quod grauis arguit.] Circumlocutio; qua nimirum Nestoris scyphum commendat à materia,

fulua columba.] Fuluam, auream interpretor: ne quis ad colorem simpliciter referat. Sex columbæ sunt apud Atheneū, non quatuor dumtaxat, quæ septem dici, sex tamen esse solent ut Naso cecinit in Fastis. Martialis huc allusit in 8.

Hi duo longæ uolensentur Nestore fundi:

Pullice de Pytio trita columba nitet.

Est cælum.] Tribus distichis sequentibus continetur epimythion, vel, ut melius dixerim, poculi ἐπιϋθησις.

Pleiades.

Pleiadas esse.] Columbæ repræsentant Pleiadas, numero tamen non obseruato. Nam Pleiades septem sunt stellæ iuxta Tauri signum, quæ Latine dicuntur Vergiliæ, quo veris tempore orientantur. Lege Ouidium Fastor. 4.

*Ura du-
p. ex.*

maiora minorque fera est.] Uram maiorem siue Elicen, & mi-

norem siue Cynosuram intelligit, quæ Græcis Arcti dicuntur, suntque Septentrionali polo velut axe quodam nixæ, & arctico circulo clausæ, sicque dispositæ, vt resupinata vtraque caput alterius contegat: eius autem caput quæ superior est, ad inferioris caudam contendat. De his Ouid. Fastorum 4.

magna minôrque fera.] Ouidianum hoc 3. eleg. 4. Trist.

Magna minôrque fera ———

longo usu.] Longa exercitatio & experientia doctrinam parat certissimam. potissimumque ad disciplinam astronomicam longa obseruatione opus habet.

Bella gerunt fortes.] Collatio est dissimilium: qui corpore sunt firmo & valenti, cõmittunt prælia atque inter se dimicant: sapiens verò rapitur & ducitur ad rerum cælestium cognitionem. Ars est longi vsus & obseruationis, quæque plus potest in rebus arduis, quàm robusti corporis vires.

Quæ supra nos, nihil ad nos.

EMBLEMA CII.

CAUCASIA aternùm pendens in ruspe Prometheus
 Diripitur sacri prapetis ungue iecur.
 Et nollet fecisse hominem figulòs que peròsus
 Accensam rapto damnat ab igne facem.
 Roduntur variis prudentum pèctora curis,
 Qui celi affectant scire, deùmque vices.

Promethei
 fatum.

H Vius Emblematis inscriptio sumpta est ex dictis Socra-
 tis, τὰ κατὰ τὴν ἀρετὴν ἔστιν ἡ ἀρετὴ, quod adagij vice poni-
 tur à doctis. Notissima est Promethei fabula, qui cùm homi-
 nem ex luto finxisset, Mineruę opera ignem cęlestem surri-
 puisset, vt luteam statuam animaret, agrè tulit Iupiter, eùm-
 que

quæ Mercurij ministerio ligari iussit ad Caucaſum montem Scythiæ asperum & inhabitabilem: aquilamq; exhibuit, vel, vt alijs placet, vulturem, qui perpetuò cor exederet, exesumq; renouaretur. Martial lib. 1.

Qualiter in Scythica reliquatus rupe Prometheus

Aſiduam nimis pectore pauit auem, &c.

Macrob. lib. 1 in Somnium Scipionis, huius fabulæ mysterium exponit. Per vulturem, siue aquilam iecur immortale rudentem, nihil aliud intelligunt præsci illi Theologi, inquit, quàm tormenta malæ conscientiæ obnoxia flagitio viscera interiora rimantis, & ipsa vitalia indefessa admissi sceleris admonitione laniantis, semperq; curas, si forte quiescere tentarint, excitantis, tanquam fibris renascentibus inhærendo, nec vlla sibi miseratione parcentis, lege hac qua se iudice nemo nocens absolvitur, nec de se suam potest vitare sententiam. Platon Dialogo De regno, à Prometheo ignem, à Vulcano artes datas hominibus esse tradit. Idem in Protagora, sapientiam à Prometheo surreptam ait, hominibusq; communicatam. cuius hæc ferè verba sunt: Communè Vulcani & Mineræ officinam, in qua artes ex colebantur, clam ingressus, furatus est Vulcani artem igneam, aliamque Mineræ, qua viuendi facultas obuinit. Prometheus vatem fuisse ex etymo nominis ostenditur: quid sit enim *προμηθεα*, & quid *προμηθευειν*, notum est. Is Iouem monuisse fertur ne cum Themide cõgrederetur. Scholiastes Apollonij Rhodij id figmentum retulit ad historiæ fidem. Ait enim ex Agreæ nescio quo scriptore rerum Scythicarum, Prometheus cor ideò absumi ab aquila, iuxta poetarum commenta, quòd suam regionem fluuius (cui nomen Aquila) frequenti eluione corrumpere. Cum verò Hercules quibusdam fossis fluuium auertisset, ex eo factum, vt diceretur aquilam abegisse, ac Prometheus liberasse. Alij secus tradunt. Prometheus nempe cum præstare nõ posset in colis Scythicis quibus præerat, ea quæ necessaria essent, ob inuandationem fluuij Aquilæ, in vincula coniectum, neque solutum inde, donec Hercules fluuium in mare deduxisset. Quædã sunt apud Aphrodisæum in prob'ematis perdocta sanè & ad mythologiam pertinentia. Cicero in Tuscul. Prometheus ait virum quædam perspicacem fuisse, & in rebus arcanis præprimè versatum, quas hominibus communicauerit: huic Iouem iratum, quòd veritas in profundo demersa videatur. Iecur autè

*Quid per
Promethi
Caucaso
a. ligatum.*

ab aquila exesum significat sollicitudines & curarum ardo-
res, quibus vel prudentiores irretiantur, quarum vinculis cū
se conantur expedire, in alias molestiores recidunt. Fulgen-
tius in Mythologico, non ab aquila Promethei cor, sed à vul-
ture corrodī tradit; id quē perbellē interpretatus est: cui vide-
tur assentiri Petronius Arbitrarius his hendecasyllabis:

*Cur vultur iecur ultimum pererrat,
Et pectus trahit, intimasque fibras,
Non est quem tepidi vocant poetæ:
Sed cordis mala, liuor atque luxus.*

Hic autem conuertitur fabula, vel in eos qui diuina philoso-
phiæ mysteria nescio qua mente subtiliùs conātur indagare:
vel in eos, qui naturali iudiciō, fidei Christianæ oracūla com-
plecti, vel etiam ipsa arcana diuina (quæ scrutari periculosiss-
imum est, vt quid planè ἀδύνατον) discutere, de quē ijs hu-
mano sensu aliquid statuere se posse putant: ad quē certē hu-
mani oculi caligant, vt nocturæ ad lumen solis diurnū, Proin-
de Sapiens Prouerb. 25. Qui scrutatur maiestatem, opprime-
tur à gloria. quō etiā spectat illud Euripidis: *ορροειν ὃ δυν-
τον χεῖν μέγα*. i. Mortalem non decet altum sapere. Scitu digna
sunt illa Arnobij lib. 2. contra Gent. Quæ nequēunt sciri,
nescire nos confitemur, nequē ea conquirere aut inuesti-
gare curamus, quæ comprehendī liquidissimum est non
posse, quāuis mille per corda suspicio se porrigit atque in-
tendat humana. Et ideō Christus cū mortalium sciret cæ-
cam esse naturam, nequē vllam posse comprehendere verita-
tum, positarum nec ante oculos rerum pro comperto habe-
re, & cognito, quicquid sibi esse suauisset: & prorsus suspicio-
nibus hæsitare, litigiosas serere atque intendere quæstiones:
omnia ista nos linquere & posthabere præcepit, nequē in res
eas quæ sicut à nostra procul cognitione dimotæ, infructuo-
sas immittere cogitationes. Et deinceps: Quid est, inquit,
vobis vestigare, conquirere, quisnam hominem fecerit? ani-
mæ origo quæ sit? quis malorum excogitauerit causas?
orbis sit sol amplior, an pedis vnus latitudine metiatur? alie-
no ex lumine, an propriis luceat fulgoribus luna? quæ nequē
scire cōpendium, nequē ignorare detrimētum est? Remittite
hæc Deo, atque ipsum scire concedite, quid, quare, aut vnde
sit. Vestris non est rationibus liberum implicare vos talibus,
& tam remotas inutiliter curare res. hæc Arnob. Addam &
aliud oraculum Minutij Felicis, Romani olim caussidici, qui

*Precellens
Arnobij
locus in fir-
tutorum
coniectores.*

in Octauio ita scribit: Quo magis mirum est, nonnullos tēdio inuestigandæ penitus veritatis cuilibet opinioni temerè succumbere quàm in explorando perinacis diligentia perseuerare. Itaque indignandum omnibus, & indolescendum est, audire quosdam, & hos studiorum rudēs, literarum profanos expertes artium etiam sordidarum, certum aliquid de summa rerum ac maiestate decernere, de qua tot omnibus seculis sectarum plurimarum vsque adhuc ipsa Philosophia deliberat nec immeritò: cum tantum absit ab exploratione diuina humana mediocritas, vt neque quæ supra nos cælo suspensa sublata sunt, neque quæ infra terram profunda demersa sunt, aut scire sit datum, aut scitari permissum, aut scrutari religiosum: beati satis, satisque prudentes iure videntur, si secundum illud verus Sapientis oraculum, nosmetipsos familiarius nouerimus. Idem etiam Minutius paulò post hæc de re ita doctè & prudenter: Proinde ait, si quid sapientiæ vobis aut verecundiæ est, desinite cæli plagas & mundi fata & secreta rimari: satis est pro pedibus aspicere, maximè indoctis, impolis, rudibus, agrestibus: quibus non est datum intelligere ciuilia, multò magis denegatū est differere diuina. Quamquam si philosophandi libido est, Socratem sapientiæ principem, quisquis vestrum tantus est, si potuerit, imiterur. Eius viri, quoties de cælestibus rogabatur, nota responsio est, **QVOD SVpra nos, NIHIL AD nos.** quod oraculum idem ipse præsensit, iccirco vniuersis esse propositum: non quòd omnia comperisset, sed quòd nihil se scire didicisset. Ita confessio imperitiæ summa prudentia est. Hoc fonte defluxit Arcefila, & multò post Carneadis & Academicorum plurimorum in summis questionibus tuta dubitatio: quo genere philosophari, & cautè indocti possunt, & docti gloriose. Quid? Simonidis Melici nonne admiranda omnibus & sectanda cunctatio? qui Simonides cum de eo, quid, & quales arbitraretur Deos, ab Hierone tyranno quereretur, primò deliberationi diem petiit: postridie biduum prorogauit, mox alterum tantum admonitus adiunxit postremo cum causas tantæ moræ tyrannus inquireret, respondit ille, Quòd sibi quāto inquisitio tardior pergeret, tātò veritas fieret obscurior. Mea quoque opinione, quæ sunt dubia, vt sunt relinquenda sunt: nec tot ac tantis viris deliberantibus temerè & audaciter in alteram partem ferenda sententiæ est, ne aut nullis inducatur superstitio, aut omnis religio destruat. Sic

*Minutius
Felicius lo-
cus.*

*Simonidis
condatum
responsum.*

Minutius. Poterit etiam non incommodè torqueri in eos quæ Astrologi iudicarij vulgò nuncupantur, quorum animus quantis vagetur erroribus, alij viderint. Vel in quosdam Philosophos, qui quæ abstrusa prorsus atque abdita Deus esse voluit scrutati sunt, ac naturam rerum cælestium inuestigant, quæ à nobis longè remotæ neque oculis conspici, neque tangi manu, neque comprehendi sensibus possunt; & tamen de illarum omnium ratione sic disputarunt, ut ea quæ asseruerunt probata & cognita videri voluerint, ait Lactant. in opific. Dei. Fabulam hanc de Prometheo, pertractat Hesiod. in Operibus: quam ad rei veritatem explicat in præcæmio lib. vltimi naturalis Hist. Plinius, & libro Problem. Alexandr. Aphrodis. Lege Lucianum in Prometheo, Diodorum Sicul. in sexto, Lactant. lib. 2. cap. 11. Huc referenda disputatio nobis Socratica ex Xenoph. 1. Commēt. initio ferè, & quæ Lactant. in 2. cap. 9. Diuin. Institut. colligit.

sacri præpetis ungue.] sacri præpetis, id est, auis diuinæ: qua in significatione vsurpatur à Virgil. 3. Æneidos:

Et volucrium linguis, & præpetis omina pennæ.

Præpes autem, ut docet Gell. lib. 6. cap. 6. auis dicitur, quæ opportunè in auguriis præuolat. Sunt qui velint præpetes dici eas, quæ se ante auspicantem ferunt: nam præpetere dicebant anteire. Ouidius Fast. 6.

Tunc oritur magni præpes adunca Iouis.

Qui celi affectant.] Iophon Bacchis, ut refert in Eclogis Stobæus: *ὀπίσθε μὲν κ' τὰ θεῶν οὐρα περὶ γυνή
ὡς μᾶλλον ὄσις εἶδέναι τὰ τῶν θεῶν
ζητεῖ, τοσοῦτο μᾶλλον ἥσων εἴσεται.*

In astrologos.

EMBLEMA CIII.

ICARE, per superos qui raptus & aera, donec
 In mare præcipitem cera liquata daret,
 Nunc te cera eadem feruensque resuscitat ignis,
 Exemplo ut doceas dogmata certa tuo.
 Astrologus caueat quicquam prædicere præceps
 Nam cadet impostor dum super astra volat.

ID videtur confinxisse ex Græco Ἰκλιανῶ,
 Ἰκάρη, κηρὸς μὲν σε διώλεσε, νυῶ δὲ σικηρῶ
 ἤγαγεν εἰς μόρθω αὐτῆς ὁ χαλκοτύπηθ,
 ἀλλ' ἄγε μὴ πῆρα πάλιν κατ' ἤρα, μὴ τὸ λυέτρον,
 ἤρα δὲν πίπτων, ἰκάριον τελέσης. id est,
 Cera tibi vitam prius abstulit Icare, sed nunc
 Te cera finxit denuò docta manus.

Emblema
 in typis.

Immotas liquidum seruato per aëra pennas,

Balnea ne fiant nomine clara tuo.

*Astrologo-
v's vanitas.*

Icari fabulâ prolixè satis persecutus est Ouidius octauo Metamorph. & secundo De arte. Meminit & pluribus alijs in locis, totâmq; narrationem, si vacat, repete ex Diodoro Siculo, lib. 4. Rerum antiquarum, cap. 13. Id autem torquet in Astrologos quosdam falsarios & impostores, qui supra humanum captum conatur aliquid, quæque longissimè absunt ab ingenio humano, vi mentis, & artis fallacis ope se consequi posse putant. quò sit vt detecta impostura in ludibrium & miseram inopiam decidant. Rectè sanè Isocrates dixit in orat. $\chi\tau$ $\tau\eta\sigma\sigma\alpha\iota\varsigma$. $\tau\alpha\ \mu\acute{\alpha}\lambda\lambda\omicron\nu\ \tau\alpha\ \pi\rho\sigma\gamma\iota\nu\acute{\omega}\tau\alpha\ \nu\ \epsilon\kappa\ \eta\mu\epsilon\tau\acute{\epsilon}\rho\alpha\varsigma\ \theta\acute{\upsilon}\sigma\omega\varsigma\ \epsilon\beta\eta$. Diogenes cum mente agitaret Philosophorum, virorum politicorum, medicorum, & eius generis aliorum, in hominum societate functiones, dicebat homine nullum aliud sibi videri sapientius aut absolutius. Cum verò contemplaretur astrorum inspectores, diuinatores & coniectores, clarè pronunciabat nihil esse quod sibi videretur homine stultius & stolidius. Attamen quotus quisque est, qui non hodie plus propè fidei hariolis istis & coniectoris, quàm sacris oraculis habet? quis non ex sua hora suorum euentorum seriem trahi putat, & rectè facta ac vitia sideribus potius & stellarum cursibus, vt vocant. quàm sibi ascribit? At hæc figmenta, vel potius deliria, vir sapiens facillimè declinat, ipsaque popularis multitudo portenta hæc respuere occeperit, si tandem fucum agnouerit sibi factum. Hanc coniectoris doctrinam omnem damnat apud Gellium 14. cap. 1. Phauorinus. nam aut aduersa fore dicunt (ait ille) aut prospera: si prospera dicant, & fallant, miser homo frustra timendo fiet: si vera respondeant, eaque prospera non sint, iam inde aliquis miser ex animo erit, antequam è fato fiat. si felicia promittant, eaque sit euentura, tum planè duo erunt incòmoda: nam & expectatio spei suspensum fatigabit, & futurum gaudij fructum spes iam deflorauerit. Eleganter Actius poëta se nihil credere auguribus dicit, qui aures verbis diuitat alienas, suas vt auro locupletent domos, nulloque pacto huiusmodi hominibus res futuras præfagientibus esse ytendum. Cicero ad finem 1. de Diuinat. Nunc illa testabor, me non sortilegos, neque eos qui quæstus causa hariolentur, ne psychomantia quidem agnoscere.

Non habeo denique nunci Marcum augurem,

Non vicanos haruspices, non de circo astrologos,

Non Iſiacos coniectores, non interpretes ſomniūm.

Non enim ſunt ij aut ſcientia, aut arte diuini,

Sed ſuperſtitioſi vates, impudentēſq; arioli:

Aut inertes, aut infani, aut quibus egeſtas imperat:

Qui ſibi ſemitam non ſapiunt, alteri monſtrant viam:

Quibus diuitias pollicentur. ab ijs drachmam ipſi petunt.

De his diuitijs ſibi deducant drachmam, reddant cetera.

Atque hæc quidem ex Ennio. Astrologos & fatidicos eiusmodi qui se deo plenos ſimulant, vti Paulus ꝑ. ſententiarum loquitur, ſed maximè qui alienam mortem prænunciant, nõ ſecus quàm patricidas exſecrata eſt antiquitas omnis: itaque & malefici dicti ob facinorum magnitudinem. Vitellius, vt eſt apud Xiphilinū, cum diem prædixiſſet astrologis, quo excederet Italia, hi contrà, noctu præſcripſerunt ei diem quo ei moriendum eſſet & intra illum diem mortuus eſt, Dione teſte, fortè non fato, ſed propter vaticinium. Ergo cum sæpe aliàs, imperantibus Auguſto, Tiberio, Vitellio, interdictum vatibus & mathematicis fuiſſet, ne vlllo modo de cuiuſquam morte prædicerent (quòd id ſemper habitū ſit exempli peſſimi: & mortis metus sæpe ipſa morte deterior, aut etiam nonnumquam mortem acceleret) tandem etiam à Domitiano Cæſare Aſcletario astrologus viuus cõburi iuſſus, & Largius Proclus capite damnatus eſt, quia publicè prædixiſſent quo die imperator ſupremum vitæ diem clauſurus eſſet. Præclarus ſeſe mihi pridem obtulit Pici Mirandulani locus ex 2. lib. cap. 9. in Astrologos: quem videtur vſurpaſſe hic noſter: Qui Homerum, inquit Picus, allegoricè exponunt, per illã Icarĩ fabulam, qui factitijs pennis cælo tenuiore ſe committens, in mare præceps datus eſt, Astrologos aiunt deſignari, qui pennis temerariæ profeſſionis in cælum ſe ſubtollentes, cum de ſuis cæleſtibus dogmatibus, quibus ſublimari videntur, quid ſunt prædicturi, in pelagus ruunt mendaciorū. Occurrit etiam diuinatoſis cuiuſdam Angli ſomniū. Is ex aſtris prædixerat Henricum ſeptimum Anglorū Regem (qui tum regno præerat) eo anno extinctum iri. Rumor ſtatim ad ipſum delatus eſt. Iubet itaque hominem ad ſe vocari: à quo ſciſcitatus fertur, an ex aſtris certum aliquid poſſet præcognoſci. Innuit. Sed tũne inquit Rex, eius artis peritus es? ſic eſſe reſpondit. tum Rex, An certò cõiectas me hoc ipſo anno moriturum? ſic eſſe ait. Dic ergo mihi, Rex infer, vbi tu futurus es his feſtis natalitijs (inſtabat enim natalis Domini

*Locus eſt
Pico Mi-
randula in
astrologos.*

*Angli di-
uinatoſis
vanapræ-
diſſio.*

diés) nam & hoc fortè te non fugit. Ego, ait, cum meis familiarib. & domesticis lautè me victurū spero. At certè, ait Rex, artis tuæ sum peritior quàm sis ipse: nam scio te futurū in carcere. simulque hominē in vineula conjici iubet. Illic vbi iam satis diuinādi calor refrixisset, cum risu dimissus est. Eiusmodi hominū fatuitatem acerrimè perstringunt Basilii oratione 6. *εις τὴν ἐξουσίαν*. Euseb. De præparatione Evangelica libro 6. & Picus Mirandula in opere ex professo in nugones eiusmodi edito. Ad finem penè 4. Comment. Xenophon id sub persona Socratis eleganter & copiosè disputat: quò spectant Lactantiana ex c. 3. lib. 3. Icarium lapsum Dio Chrysostom. oratore 4. de regnò, ad iactantiam principum iuuenilem & populares quas de se concitant opiniones transtulit.

Exemplo ut doceas. Debemus aliorum periculis fieri cautiore & prudentiores: & maxime istuc est sapere, dum alieno damno sapimus. Publius Mimis:

Ex vitio alterius sapiens emendat iuuis

Appendix.

Quadrat hoc Horatij, 1. Carm.

Quid sit futurum tvas fuge querere, &

Quis fors dierum cumque dabit lucro

Appone —

Sed quod sequitur, specialius, apud eundem.

Prudens futuri temporis exitum

Cautinosa nocte premit Deus,

Relictaque si mortalis ultra,

Fas trepidat —

Meminit Eunapius Sardonius lib. de philosophorū & sophistarum vitis in Prisco: Quos, ait, gloriosos ob dogmatum insolentiam animaduertat, & pennas extendere maiores, fragilioreſque quàm Icarum fuerint, eos sensim ex alto deducebat, non ad mare, sed ad humū, & humanitatis modulum. Epigramma mihi suppetit cuiusdam sed anonymi, eruditum sanè, & nimis veridicum, quin vereor ne in nostros quosdam principes quadrarit. Ita se habet carmen:

Cum coniectorem princeps aut laculus, anens

Consultit, & quæ sint fata futura rogat,

Sceptra manent, inquit, te regia, & ecce parente

Maior eris: Clarior verius ore loquor.

Credulitate ista fallaci captus, ad arma

Currit, in exitum cæcus at ille suum.

Et cum vate suo c. c. it sed disputare casu,

Alter ut is Phaëton, Icarus iste fuit.

Qui alta contemplantur, cadere.

EMBLEMA CIIII.

D V M turdos visco pedica dum fallit alaudas,
 Et iacta altiusquam figit arundo gruem,
 Dipsada non prudens auceps pede pertulit: ulsrix
 Illa mali emissum virus ab ore iacit.
 Sic obit, extento qui sidera respicit arcu,
 securus fati quod iacet ante pedes.

ID ex apologo quodam Æsopi de aucupe & vipera. Hic ac-
 cepto visco & arundinibus exiit aucupatum Viso turdo
 in alta sedentem arbore compositis arundinibus sursum spe-
 ctabat eum comprehensurus. Verum ignarus in viperam dor-
 mientem incidit, à qua morsus, iamque præ dolore vitam agens;

dixit, Ah, alium capturus ab alio miserè capior. Huic simile est Epigramma Antipatri Sidonij de Alcimene aucupe, qui cum arcu & funda petere aues, in altum speculatus, iactus dipfade interiit. Totum autem carmen est προσφορῶν:

Prototypus
Emblema:
113.

ὁ πρὶν ἐγὼ καὶ ψῆρα καὶ ἀρπάκτιφραν ἐρύκων
σπέρματ' ὕψιπτι βισονίαν γέρανον,
εἰνὸν χερμασῆρ' εὐσφορα κῶλα πταίνων
ἀλλυμύνης πτανῶν εἶργον ἀποδε νέρ' ὄ
καὶ μέγιστος ἐπίτρεα ὄρα σφραγῶν διφάδ' ἐχιδνα
σαρκὶ τὸν ἐκ γυνύων πικρὸν ἐνεῖσα χόλον
θελίς χείρωσεν, ἴδ' ὡς τὰ καθ' αἰδέει λαδύσων,
τοῦν ποσὶν ἐκ ἐδάλω κῦμα κυλινδοῦμρον

Hoc sic utcumque Latio reddidimus:

Qui sturnum iactis sementibus ante, rapacem
Arcebam altiuolam, Bistoniamque gruem,
Extensis manibus, bubulaque id verbere funda
Alcimenes abiens ipse procul volucres;
Infigit pedibus serpens tum vulnera dipfas,
Lethiferoque nigrum virus ab ore vomit.
Mèque dat ipse neci, attentus dum sidera specto,
Nescius exitij quod foret ante pedos.

Cui conuenit quod de Thalete fertur, qui dum noctu cælū contemplaretur, in scrobem decidit. quod ridens ancilla διχμα παθεῖν ἔρη, ὡς τὰ ὄρα ποσὶν ἀχρῶν, τὰ ἐν ἐρανῶ ἐσκόπης. Id alij tribuunt Anaximeni. Gabrias in tetraſtichis idem ſcribit, cuius hæc verba:

ἄστροις περισκοπῶν τις ἀσεροσκοπῶ
πίπτει λεληθῶς πρὸς φρεῖ ἀρ. τυχῶν δὲ τις
ὁ διπόρ' ὄ, σενόντι, τὰ τ' ἔρη λέγων,
νοῦν θεὸς ἀνα. βέλπει, τῶν γλῶν ἐβλέπης.

Astrologo-
vñ reprehensio.

Taxantur Astrologi, qui cum circa inspectionem rerum cælestium ita sunt occupati, ut aliquid inde præſagire ſe poſſe putent, non præuideant in terris ſibi periculum impendere: cumque præſentia ferè ignorent, futurorum ſciētiam habere ſe glorientur. Atqui, quod Pindar. habet Olymp. 12. ἄρ' μελλόντων γ' τετύρονται φρεσδαί, id eſt obſcuræ ſunt admodum & cæcæ futurorum cognitiones. In eos Morus Epigramma hoc luſit lepidum & feſtiuum:

Saturnus procul eſt iamque olim cecus, ut aiunt,
Nec propè diſcernens à puero lapidem.
Luna verecundis formoſa incedit ocellis,

Nec nisi virginum virgo videre potest.

*Jupiter Europam, Martem Venus, & Venerem Mars,
Daphnen Sol, Hersen Mercurius recolit.*

*Hinc factum, Astrologe, est, tua cum capis uxor amantes,
Sidera significant ut nihil inde tibi.*

turdos.] Turdus inter primas à saporis bonitate insignis.

Martial. lib. 13.

Inter aues turdus, si quis me iudice certet:

Inter quadrupes gloria prima lepus.

De turdis Plinius libro 10. cap. 42. & 53.

Figit arundo.] Pro sagitta hic arundo sumitur, ob usum enim quem sagittis conficiendis præbent arundines, hæ pro illis accipi palam est.

alaudas.] galeritas, de quibus Plin. lib. 11. cap. 37.

gruem.] De gruibus in superioribus satis. Adnotanda synecdoche, qua posuit speciales quasdam aues pro alijs quibuscumque.

*dipsada.] Dipsas, aspidis genus, cuius morsu sitis inducitur: *Dipsas scyrensis.*
& Græcè *Δίψα*, sitis est. Huius meminit Plin. lib. 23. cap. 8. & lib. 22. cap. 5. Solinus Polyhistor cap. 30. Lege Lucian. præfatione De dipsadibus, & Pierium Hieroglyph. 16.*

Securus fati.] id est, ignarus & inscius infortunij, quod sibi mortem attulit. Sic Lactant. lib. 2. cap. 3. in philosophos: Dum aliorum præcipitiū vident, nō prospexerunt quid ante suos pedes esset. M. Tullius in 2. De Diuinat. ridens haruspicinam:

Democritus non inscitè nugatur, ut phisicus.

quo genere nihil arrogantius: citatque illud ex nescio quo poëta:

Quod est ante pedes, nemo spectat: celi scrutantur plagas.

Appendix.

*Extento qui sidera respicit arcu.] Fortè allusit ad verbum Græcum *Ἰσοχίας*: is enim est *Ἰσοχῆ*, hoc est, *ἰσὸς ὀκνοῦ*: quamquam me non fugiat id tribui nomen pisci cuidam, qui sic à corporis habitu nuncupatur.*

Potentissimus affectus, Amor.

EMBLEMA CV.

ASPICE ut inuictus vires auriga leonis,
 Expressus gemma pusto vincat amor?
 Utque manu hac scuticam tenet, hac ut flectit habenas,
 Utque est in pueri plurimus ore decor,
 Dira lues procul esto: seram qui vincere talem
 Est potis, à nobis temperet ànne manu?

Fons Em-
blematum.

ID extulit ex Græco Argentarij, quod ascribam:
 ἀγάζω τὸν ἀρκετὸν ἐπὶ σφραγίδι ἔρωτα
 χερσὶ λεοντείαν ἀνιοχυῶτα βίαν,
 εἰς τὰ μὲν μάστιγα κατ' αὐχένου, αἰ δὲ χαλινὸς
 διδύνηι, πολλὰ δ' ἀμριτέθηλε χάρις.

ἔβρισω τὸν βροτολογίζον. ὁ γὰρ καὶ θῆρα δαμάσδων
 ἄγχιον, ἔδ' ὀλίγων φείσεται ἀμείρων. id est,
 Quid video in gemma hac? amor est, auriga leoni
 Insidet, Et frenis ora superba regit.

Vna manus flagro cedis, moderatur habenas
 Altera: nulla magis signa placere queunt:
 Sed metuo immit in puerum; mortalibus agris
 Quid facies, qui sic corda serina domat?

Huc respexit Lucian. in Deortum Dialogis. Conquerentem enim Veterem apud Cupidinem filium facit & sibi non nihil reformidantem, ne propter scelera quamplurima leonibus tandem objiciatur, cui puer Cupido, *Δάρρ' ἢ μήτερ, ἐπὶ καὶ τοῖς λέεσιν αὐτοῖς ἦδη ξυέδης εἰμι, καὶ πολλάκις ἐπαναβάς ἐπὶ τὰ νῶτα καὶ τῆς κόμης λαβόμενος ἴνιοχῶ αὐτός. οἱ δὲ σαίνεσι, καὶ τῶ χειρῶ δεχόμενοι ἐς τὸ σῶμα περὶ λιχμησάμενοι ἀποδιδάσσι μοι*: Confide mater; leonibus enim ipsis iam familiaris sum factus, & sapenunero conscendi eorū terga, & apprehendi iubas; equitis more insidens illos agito: illi verò interim mihi caudis ablandiuntur, ac manum insertam ori recipient, lambuntque; deinde mihi reddunt innocuam. Hoc quidem schemate satis ostenditur, quanta sit amoris vis, qui de fortissimis etiam & ferocissimis triumphum agat. Leonum nomine significantur viri graves, & alioqui sanctimonia probitateque aliqua insignes. Leonēs autem amorē furere notat Plinius 8. historię mundi, cap. 16. & Aristotel. histor. animalium lib. 6. Sed non possum conuiuentibus oculis transilire quod scribit Plutarch. in Amatorio: *ὄρων ὑμῶν ἄρτι τὸς μὲν εἰς τῶ ἀνδρονίτῳ ἔλκοντάς τὸν ἔρωτα τὸς δ' εἰς τῶ γυναικονίπῳ, ὑπερβυές, καὶ δεῖον ἀγαθόν, ἔκ ἐδαύμαζον ἐπεὶ πηλικαύτῳ δύναμιν ἔχε καὶ πρῶτὸν πᾶσιν οἷς ἠὲ προσήκον ἐξελαύνειν αὐτὸ πάντα χεῖρα, καὶ κολέειν ὑπὸ τοῦτων αὐξάνόμενον καὶ σεμνωόμενον*. id est, Non sum ductus admiratione à quibusdam vestrum in virorum conclave, ab alijs in gynæceum trahi amorem, ingens ac diuinum bonum: quandoquidem tanta sit vis, & tantus honor amori exhibitus, ut à quibus omninò expelli debuerat & opprimi, ab iisdem augetur & prædicetur. Sed hæc videri non satis operta possunt, nisi exemplis illustrentur. Ælian. 72. Var. hist. narrat de Dioxippo Olympijs victore, cum pugilum more Athenas eques introiret magno populi concursu, & alij rerum aliarum quæ in eo essent apparatu & pulchritudine caperentur, ipse medio

Lucianus
locus.

Leones quæ

triumpho cōiectis oculis in mulierem quandam formosissimam ab eius aspectu non potuit abduci: quin etiam vultum sepe mutabat, vt faciliē appareret eum telis Cupidinis faucium, iam non sui fuisse compotem. quamobrem Diogenes Synopenfis ad populū: En, inquit, pugilē vestrum magnum, vt à puella configitur! quasi dixisset, turpē esse qui viros vicisset, à muliercula superari. At iocularis iste reprehensor ignorare se fingebat quanta sit amoris vis, quāque efficac pulchritudo formāque decēis corpōis, quam non temerē Socrates exigui temporis tyrannidem appellauit: Carneades, regnum quod nullis satellitibus egeat: Plato, naturæ priuilegium. Plutarch. in Hyperidē retulit exēplum perquā venustum & memorabile de Phryne, pulcherrima femina, quæ impietatis accusata, defensa est ab Hyperide, oratore certe nobili, qui quōd videret eā iam damnationi proximā, commiseratione vsus, vt quōquo modo iudices flecteret, mulierem produxit in medium, & discissa veste, nuda pectora iudicibus ostendit. Qui mulieris admirati pulchritudinem, eam dimittendam censuerunt; ex quo & oratoris astrum, & iudicium inexpectatam misericordiam, ipsiusque reæ venustatem (id est τὸ εἶδος ἀξίον τυραννίδος, vt loquitur in Phœnissis Euripides) spectanda proponebantur. Aristotelis memoratur dictum, pulchritudinem omni epistola commendatiorē, id est formam corpōis habere maiōrē persuadendī vim, quā quæuis oratio, vel epistola. Ex eo itaque cū aliquis quæreret, cur quæ pulchra essent, tam impensē amarentur: dixit eam esse cæci hominis percontationem. Mirari enim possit aliquis fuisse cecum, qui nūquam antea quicquā vidisset, & Iuuenal. 4. satyr.

Qui nunquam vise flagraret amore puella,

de quo Iuuenalis. quid plura? etiam in cæcorum animis subtilis & peruicax regnat amor. sed nōs hæc missa facimus, de Hercule scribitur ab Ouidio:

Quem non mille fera, quem non sthelenicus hostis

Non potuit Iuno vincere, vicit amor.

Proclus omne pulchrum, dicit honestum esse idemque amabile, eo quōd naturæ diuinæ aliquam imaginem habeat. ex quo τὸ καλόν, à καλεῖν quidā dēdicant, quōd est vocare: quia ad se vocet & alliciat hominum animos: quā etiam ob rem credibile est à veteribus, reges eos in primis creatos, qui pulchritudine alijs antecellerēt. Sic enim Homerus suos heroes

à dignitate vultus ipsaque pulchritudine commendat. Achillem omnium pulcherrimum facit: quamuis enim Nireum nominet, ex ijs qui ad Ilium venissent formosissimum, tamen ei Achillem præfert. Ita Virgilius de suo Ænea:

— ipse ante alios pulcherrimus omnes

Infer se socium Æneas, atque agmina iungit.

De Lauso verò, deque Turno sic:

Filius huic inxtà Lausus, quo pulchrior alter

Non fuit, excepto Laurentis corpore Turni.

His consentanea maxime sunt quæ disputantur ab Isocrate in Helenæ laudatione: vbi sic pulchritudinem commendat, vt eam esse rem diuinam statuat: ea enim ferè contènantur in quibus nulla pulchritudo: còtrà quæ pulchra sunt suspiciuntur ab omnibus. Imò virtutem non alia de causa censet in precio haberi summiq̃ue honoribus affici quàm quòd pulcherrima quædam res sit. denique alia omnia bona inuidiæ sunt exposita: nullus tamen est qui pulchris hominibus inuideat, quos potius admirantur omnes, dignosq̃ue honore putant: cumq̃ue omnia fortitudo sua dignitate antecedit, à pulchritudine tamen superatur.

pusio.] paruus puer, παιδίον, παιδάριον. Cic. i. Tuscul. in lib. Platonis, qui inscribitur Menon, Pusionem quendam Socrates interrogat, &c. Idem pro Cælio: Propter nocturnos quosdã inanes metus tecum semper pusio cum maiore sorore cubitauit. Iuuenal. Satyra 6.

— pusio dormit, Pusio qui noctu non litigat.

scuticam.] paruum flagellum è loris factum, à Græco σκούλα, quod est corium. Horat. Sermon. i. Satyr. 3.

Ne scutica dignum horribili sectere flagello.

Iuuenal. Satyr. 6. — rubet ille flagellis,

Hic scutica. —

Scutica quid sit, forte non omnibus notum σκούλα pellis est, vnde scutica, quia fiat è corio sine pelle. Hinc scuta, quia pelliculis operata. Sed habeo penes me libellum membrana descriptum in quo præter alia quædam, commentarius est nunquam quod sciam editus in Satyras Persij. Scuticam ergo sic definit, Innominatus ille: Scutica erat quædam corriga, habens in summitate nodos quosdam in modum fabæ: de qua Terent. Hæc faba cuderetur in me. Hæc ille. Huc ego prouerbium refero: Vnica scutica impellit omnes. Chil. 2. Cent. 30. Prouerb. 65.

ἀπὸ τῆς
ἐξῆς.

Pusio

Scutica

Scutica

plurimas ore decor.] Sic eum effinxit Lucian. in amore fugi-
tuo.

Dira lues.] Epiphomena.
feram qui vincere talem.] à maiori ad minus.

Appendix.

Confero huc Propertianum istud,

Eripitur nobis iam pridem chara puella, &c.

quo loco de viribus amoris in generosos animos, exemplis
hinc inde ductis, nimirum raptæ Helenæ, Centaurorum im-
petus in Pyrithoum: Romuli qui Sabinas rapere docuit: A-
chillis de sibi erepta Hippodamia Briseide: sic enim poëta ele-
gans:

Inferior multò cum sim vel Marte vel armis,

Mirum si de me iure triumphat amor.

Magni saepe deces, magni cecidere tyranni,

Et Thebæ steterunt, altæque Troia fuit.

Dira lues.] Dirum, Dei ira natum, Vearius ait. at lues, à Græ-
co λύειν, soluendo, seu dissoluendo, seu ερείν, quod nihil
adeò soluat hominum vel generosorum mentes, quàm fœdi
& ignavi amoris consuetudo.

Potentia

Potentia amoris.

EMBLEMA CVI.

*NVDVS Amor viden' ut ridet, placidumq; tuetur?
Nec faculas, nec quæ cornua flectat, habet:
Altera sed manuum flores gerit, altera piscem,
scilicet ut terræ iura det atque mari.*

ID transtulit è Græco Epigrammate:

γυμνός ἐρως διὰ τὸ το γλαῦ καὶ μέλιχθ ὄσιν,
ἔχῃ τὸ ζῶν καὶ πυρόεντα βέλη.
ἔδὲ μὲν τῷ παλάμῳ κατέχει δεισινα καὶ ἀνθθ.
τῇ μὲν γῆ γαῖαν, τῇ δὲ θαλάσῃ ἔχῃ. id est,
*Nudus amor blandisiccireō arrides ocellis;
Non atcus, aut nunc ignea corda geris.*

*Emblemas
funs.*

Nec temerè manibus florem, delphináque tractas:

Illà etenim terris, hoc valet ipse mari.

Legi alicubi Philostratum Cupidini rosam conferre. Nam sicut illa recens mollis est, ita Cupido, cui aurei non aliter ac rose capilli tribuuntur: hic quoque spinas pro iaculis gestat, pro facibus fulgorem, folia pro alis data sunt: denique utriusque tempus, color & mores conueniunt. Delphinus autem hominum amasius maris quietum statum & tranquillitatem ostendit, iramque & commotionem fluctuum ibi emolitam signat, ut docet Pierius in Delphino suo Hieroglyphi. 27. Id videtur expressisse apertius in Hippolyto Euripides:

ὁ ποικιλόπτερος ἀμφιβαλῶν

ἀκυτάτω πτερῶν,

ποῦται δ' ἐπὶ γαῖαν εὐήχτην,

δ' ἄλμυρόν ἐπὶ πόντον.

hoc est,

Amor omnia domas.

Ille pennis ornatus varijs undique volitans alis velocissimis, volat namque super terram, superque sonorum & falsum mare. Quod significat omnia subijci imperio Amoris, qui nudus est, propterea quod hic affectus debet esse simplex & apertus: ridet, quod oblectationem præ se ferat: blandè aspicit, ut persuadeat: nullis armis instructus est, ut cum eo congredi non reformides. Plura lege apud Athenæum 13. cap. 5. & Platon. in Conuiuio. Apud Euripidem Hippolyto, nutrix Phædræ heram alloquitur, eique amorem suadet, in quo si quid sit vitij, culpam omnem in Venerem confert,

φαῖτα δ' ἄν αἰδέσθαι, ὅτι δ' ἐν θαλασσίῳ

κλύδωνι Κύπρις πάντα δὲ ἐκ ταύτης ἔφυ.

Viuis per æthera: estque in marino æstu

Venus omnia: verò ex ea nata sunt.

Fax Cupidinis.

Nec faculas.] Fax Cupidini tribuitur, quod corda mortaliūm adurat, & animos conficiat.

Cornua.] Jareum, qui cornutus apparet, cum potissimum tensus est.

Rosa Veneri dicata.

Alterà sed manum flores gerit.] τὸ εὐθὺς, καὶ τὸ ῥοδὸν promiscuè poni apud poetas solemne est. Sed non est hic prætermittendum lepidum Ausonij Epigramma (quod iamdiu tribui Virgilio cœptum, inter eius appendices etiam nunc legitur) de Rosa:

Vidi Pestano gaudere rosaria cultu

Ex oriente nouo rosida Lucifero.

deinde,

Ros unus, color unus, & unum mane, duorum

Sideris *Et* floris namq; domina una Venus.

Forſan *Et* unus honor: ſed celiſor ille per aurās

Diſſuſur, ſpiras proximus iſte magis

Communis Paphiæ dea ſideris, *Et* dea floris

Precipit unius muricis eſſe habitum.

Certè philoſophi quidam odorem roſæ & colorem à Veneris ſtella proficiſci exiſtimarunt. Quare poëta Venerem ſemper ore loqui roſeo dicit.

Scilicet *ut terra.*] Notiſſimum eſt illud ex Eclog. 10. Virgil.

Omnia vincit amor: quid enim non vinceret ipſe?

Idem alibi:

Omnia vincit amor, & nos cedamus amoris.

Item,

Omne aded genus in terris hominumq; ferarūmq; &c.

Scilicet *ut terra iura det atque mari.*] Lucretius initio primæ

libri:

Alma Venus, hominum, Diūmq; æterna voluptas.

Idem eodem:

Quæ mare nauigerum, quæ terras frugiferentis

Concelebras. Et deinde:

—— tibi ſuavis dadala tellus

Submittis flores: tibi vident æquora ponti.

Ovidius:

Tu ſuperos, ipſūmq; Iouem, tu numina ponti

Viſta domas, ipſūmq; regit qui numina terre,

Tartara quid ceſſant?

Et Præpertiū:

Hic Deus *Et* terras *Et* maria alta domat.

Qua ratione tradit Pausanias in Corinthiacis apud Sicyonios exſtare nobilem Veneris ſtatū tam ex ebore, quæ capite geſtes cæli orbis; altera manu teneat papauerum capita; altera verò inalum: quo ſignificaretur quanta Veneris in animantia omnia, inque ipſos deos, vis eſſet.

Appendix.

Virgil. 4. ecloga:

—— tibi lilia plenis

Ecce ferunt Nympha calathi, tibi candida Nax

Pallentes violas, & ſumma papauera carpens,

Narciſſurū *Et* florem iungis bene olentis anethi.

Politianus eleg. de violis:

Fornose ô viola, Veneris munuscula nostra,

Dulce quibus tanti pignus amoris inest.

Hortos tutela Veneris assignat Plautus, Plinius refert lib. 19. cap. 4 Et quid verear, fretus eruditorum venia, carmen affigere, quod eiusdem pene argumenti cum Alciati emblemate, ociosè fudimus? Id sic habet.

Symbola a dulantum cernis, Rosa, Piscis amorum,

Non sanè unius symbola certa mali.

Nam rosa verna suis non est sine sentibus, idem

Piscis habet spinas intus & ipse suas.

Pulchra rosa est, verùm illa brevis fit marida: piscis

Est ferus. esse aliqua nec cicur arte potest.

Præterieram nec o quo casu Ouidij illud, epistola Phædræ;

Quicquid amor iussit, non est contemnere tutum:

Regnat, & in domos ius habet ille Deos.

Vis amoris.

EMBLEMA CVII.

*ALIGERVM fulmen fregit Deus aliger, igne,
Dum demonstrat uti est fortior ignis Amor.*

EX lib. 4. Epigrammat. Græcorum sumpsit illud:

ὁ πλανὸς τὸν πλανὸν ἰγῶν, ἄχρυσι κέραιον,
δίκην ὡς κρεῖσσον πρὸ πυρὸς δεῖν ἔρω.

Tanta vis est amoris, ut ipso fulmine concitator sit, & violentior: quippe qui nec ipsi Ioui cedat, quem multoties arcu petiisse Poëta referunt: quo significatur amore strenuo nihil vehementius esse neque insuperabilis. Itaque Græcis ἔρω πανδαμῶτωρ dicitur. De quo illud est distichon per prosopopœiam:

Amor fulmine superior.

Perfringunt, penetrant, urunt mea spicula fulmen:

Scilicet hinc nomen est mihi πανδαμῶτωρ

Quidam exstant Euripidis versus apud Stobaeum, quibus Amorem Deum omnium potentissimum facit: hi sunt:

ἔρωτα ὅς τις μὴ θεὸν, κρίνει μέγαν,
 καὶ πᾶσι πάντων δαιμόνων ὑπέρτατον,
 ἢ σκιδρόσ ἦν, ἢ καλῶς ἀπειροῦ ὄν,
 οὐκ οἶδε τὸν μέγιστον ἀνθρώποις θεόν.

Anacreon:

ὁ δὲ καὶ θεῶν δυνάστης
 ὁ δὲ καὶ βροτῶν δαμάζει.

Menander.

Δέσποιν, ἔρωτα οὐδὲν ἰσχύει πλέον
 οὐδ' αὐτὸς ὁ κρατῆρ' ἐρατῶν θεῶν
 Ζεὺς, ἀλλ' ἐκείνῳ πάντ' ἀναγκασθεῖς ποιεῖ.

Dicit nihil amore potentius, ut neque ipse Iupiter, qui in caelis dijs alijs imperet, ab amore coactus ei obsequatur. In Troadibus Euripidis Helena factum suum excusans, apud Menelaum maritum, confert omnem culpam in Venerem a qua coacta sit, his verbis:

τὸν θεὸν κόλαζε, καὶ Διὸς κρείστων γενεῖ,
 ὅς τὸν μὲν ἄλλων δαιμόνων ἔχει κρατῆρ'
 κείνης δὲ δουλοῦ ἔσθ'. Id est:

Obiurga Deam: & fias Ioue potentior qui alijs dijs imperat, huius quidem (Veneris nempe) seruus est.

Ovidius:

Regnat, & in superos ius habet ille Deos.

Huc facit illud Clemētis ἐ 6. *ἔρωτα γὰρ τὸν ἀβροῦν μέλομαι βρῦνοντα μίτρεσις πολυανθέμοις αἰείδην. ὁ δὲ καὶ θεῶν δυνάστης, ὁ δὲ καὶ βροτῶν δαμάζει*: Amorem celeberrimo delicatū florentibus plenum coronis: quippe qui & in Deos imperium obtineat, atque homines domet. Huc Augeriani octo-stichon, sanè lepidum:

Omne olim caelum (ut fertur) caelum omne ruebat.

Inter se superi dum fera bella gerunt.

Fortis erat Bromius thyrso, Mars ense, tridente
 Neptunius, fortis fulmine dextra Iouis.

At cum visus Amor fuit in fulgentibus armis,
 Nec non accensa lampade pulchra Venus:

Primatur thyrso Bromius, Mars ense, tridente
 Neptunus, fortis fulmine dextra Iouis.

Sed mirum fuit Ovidij ingenium in eo affectu exprimendo, eiusque vi amplificanda: sic enim 2. Amorum, eleg. 1.

Amor omni-
 um do-
 minus.

Lepidum
 epigramma
 Augeriani.

In manibusque Iouem & cum Ioue fulmen habebam

Quod bone pro calo mitteret ipse suo.

Clausa amica fores: ego cum Ioue fulmen omisi,

Excidit ingenio Iuppiter ipse meo.

Iuppiter ignoscas: nil me tua tela iuuabunt:

Clausa tuo maius ianua fulmen habet.

Et in secundo eiusdem operis, eleg. 5. vbi conqueritur de amasia, quæ se alteri manciparat, quamque idè verberibus cedere constituerat:

Vt faciem vidi, fortes cecidere lacerti:

Defensa est armis nostra puella suis.

Qui modò saeuus eram, supplex ultròque rogauì,

Oscula ne nobis deteriora daret.

Risit: Et ex animo dedit oscula, qualia possent

Excutere irato tela trifulca Ioui.

Lilius Gyrald. hist. Deorum Syntagmate 13. repetit ex Plinio, fuisse in curia Octauiae Cupidinem fulmen tenentem, cuius auctor nesciebatur. Id affirmabatur Alcibiadem fuisse Principem forma in ea ætate, in cuius clypeo ita erat pictus. Poterit fulmen hoc à Cupidine fractum traduci ad id quod dici solet, Amore plus quam vi effici. quod in quadam Epist. expressit D. Hieronymus: Ingenia quidem, inquit, liberaliter educata facilius verecundia quam metus superat. Plus amora quam vi effici.

Aligerum fulmen.] Epitheti metaphora. fulmen cum telo Amoris comparat: sed & fulmen telum vocatur Græcis, vt apud Sophoclem: ἐγχατάκλιπον βέλ & πάτερ κεραυνός: & Herodotum, βέλ & ἐνέσκηνφεδρός. Fulmen aligerum dicitur propter celeritatem: ideòque pictores fulmini tribuunt alas, quod a Ioue immitti crederetur. Virg. 1. Æneid. Fulmen a-
ligerum. &
aliger a-
mor.

Atq; his aligerum dictis affatur Amorem. vt Græcis ἐρως πλερονς.

Ignis amor.] Meritò amor ignis dicitur. Itaque Virgil. passim Amorem ignis nomine nuncupat. Sic 3. Georg.

Omne aded genas in terris hominumq; ferarumque,

In furias ignemque ruunt.

Idem Æneid.

—— Et caco carpitur igni.

In Eclog. porro,

At mihi sese offert ultrò meus ignis Amyntas.

Quid. epistola Paridis Helenæ:

—— quis enim celauerit ignem

Lumine qui semper proditur ipse suo?

Scrispsit & perelegas sanè tetraſtichon Ioan. Secundus in Cu-

pidinem eamino insculptum, eadem fermè caussa:

Flammiumo Veneris quisquis fuit ille camino

Quisculpsit puerum; credite, doctus erat.

Scilicet aeterna penes hunc custodia flammæ.

Per quem sopitus non queat esse focus.

Fortior ignis Amor.] Teste Xenophonte, qui ait amorem ipso igni torrentiorem, & feruidiorem. nam ignis tangentem solùm vrit, & vicina depascitur amoris ignis etiam in proculintuentes, & longo terrarum tractu diffitos ardentis suos radios vibrat.

Appendix.

Spectat illud ex epist. Phedræ,

Venit amor grauius quò seriùs vrimur intus,

Vrimur, Et cæcum pectora vulnus habent. deinde

At bene successit diro quod adurimur igne. & post,

——— *in taciturni conscius vrit amor.*

Sed hæc de verbo, vrit, quod ad amoris affectum traduci solemne est. Nos argumenti sententiã possumus non inconcinne traducere ad fœdera illa quæ percuti solent inter principes viros, & familias nobiles inter se dissidentes, sed tandem quæ pactis conuentis, connubiorum illecebra, datâque fide coeunt, ac deponunt hostiles animos. In eo vis amoris elucescit, vt quæ Martis impetum omnem contundat optati aduentu Cupidinis. Argumentum lepidi huius distichi audiui aliquando trahi ad illud Esdræ, quo loco veritatem rege, vino, femina potentiolem arguit: de quo id legimus ἀδύλον,

Rex, mulier, vinum, præ cunctis fortiter vrgent,

Sed inter omnes Veritas victrix manet.

Item ad deum modum,

Magna meri vis est, fortis rex, femina fortis:

Fortio qua cum sint, Verum tamen omnia vincit.

Sed vt ad carceres redeam, non me fugit illud Ouid. 5. Metamorphos.

——— *videt hunc Ericina vagantem.*

(Ditem intelligit.)

Monæ suo residens, natumque amplexa volacrem:

Arma, manusque mea, mea (nate) potentia, dixit,

Illam quibus superas omnes. cape tela Cupido,

Inque Dei pectus celeres molire sagittas:

Cui triplicis cecidit fortuna nouissima regni,

Tu superos, ipsamque Iouem, tu numina ponti

Victa domas, ipsamque regis qui numina terre,

Tartara quid cessant?

In studiosum captum amore.

EMBLEMA CVIII.

IMMERSVS Studijs, dicundo & iure peritus,
 Et maximus libellio,
 Helianiran amat, quantum nec Thracilis umquam
 Princeps sororis pellicem.
 Pallada cur alio superasti iudice Cyprî?
 Num sat sub Ida est vincere?

EX Guicciardino Italo, scriptore historiae diligentiae eru-
 dito, didici, Epigramma hoc Alciati speciatim scriptum
 fuisse in Hieronymum Paduanum doctum quidem hominẽ,
 sed qui amatoria etiam tractaret. Quod & generatim traduci
 potest in quosdam doctrinae gloria celebres, qui amore turpi

Origo
 Emblematis.

excæcati, videre non possunt quantum vitæ suæ & famæ detrahant. Pudet sanè referre doctos homines quamplurimos, sui nominis suæque dignitatis oblitos, qui hac perculsi non leuiter insania, disciplinarum liberalium (quibus ingenium perficitur, bonique mores inferuntur) cultum natiuum turpissima Veneris labe infamarunt. Tales fuerunt apud Græcos Callimachus, Sophocles, Philetas, quos secuti proximè Catullus, qui Lesbiam: Tibullus, qui Deliam: Propertius, qui Cynthiam: Naso, qui Corinnam versuum mira luxuria celebrarunt. Certamen eiusmodi inter Palladem & Venerem etiã nunc durat, quodque crebrò accidat, plerisque etiã viris bonis videtur esse ludus. Quo loco referre placet quæ Paulus Iouius, ætatis nostræ historicus excellentissimus, de Augustino Nypho Philosophiæ professore retulit. Susceptis enim liberis & vxore senescente septuagenarius senex, puellæ citra libidinem impotenti amore correptus est vsque ad insaniam; ita vt plerique Philosophum senem atque podagricum ad tibix modos saltantem miserabili pudore conspexerint: vnde illi maturatum vitæ exitum constat. Melius quidem Panætius, qui adolescentulo quærèti an sapiens amaturus esset: De sapiente, inquit, videbimus: mihi & tibi, qui à sapiente longè absumus, non est committendum vt aliquando incidamus in rem tam commotam & impotentem, alteri emancipatam, & vilem sibi. Marcus etiam Tullius mortua coniuge, ab amicis vocatus ad secundas nuptias: Vix possem ego, inquit, eodem modo vxori & sapientiæ studio dare operam. Quò referã illud Chryssippi. Cùm enim dixisset quidam sapientem amore non capi, testimonio esse Menedemum, Epicurum, & Alexinum: Hac ego, inquit, ratiocinatione vtar: Si Alexinus ille dissolutus, & Epicurus insensatus, & Menedemus canus ac delirus (sic enim ab Eretrienibus dicebatur) amore capti non sunt: nec sapiens quidẽ eo capietur. Porrò videtur hoc Emblemata imitatus esse ex Græco Pauli Silentarij:

ὁ πρὶν ἀμαλδάκτοισιν ἐνὶ φρεσὶ ἠδ' ὕν ἐν ἡβῇ
 οἰστροφόρου παφίης δεσμὸν ἀπιπάμωρο
 ζυιοδόροις βελέεσσιν ἀνέμβατο ὁ πρὶν ἐρώτων
 αὐχένα σοι κλίγω κῶφι μισαπόλι. ὁ
 δ' ἔξο με καὶ χαλώσα, σοφὴν ὅππαιλλάδα νικᾷς
 νῦν πλέον, ἢ τοπάρ ὁ μίλω ἐφ' ἐσπερίδων.

Senex est qui conqueritur se, cùm iuuenis esset, telo amoris insolabilem fuisse: ætate autem prouectum amoris iugo

Qui inter
 duos, amo-
 ri operam
 dederunt.

Augustinus
 Nyphe phi-
 losophus.

Progi. Epigramma ferè ita Latine:

Acer eram, ut primis inusct a mente sub annis

Oestrifera spreui dulcia iura Dee:

Missilibus nec eram divis violandus amorum,

Qui sua nunc canis sub iuga vado Venus.

Suscipe ovans, tetrica victa tibi Pallade cessit

Quam prius Hesperidum munere maior honos.

Vide num huc referre possis initium Odes vndecimæ Epodi Horatiani:

Pecti, nihil me sicut antea iuvat

Scribere versiculos amore percussus graui, &c.

Alio sensu ab Ouidio dictum memini elegia tertij Amorum, qua Tibulli mortem deflet:

Ecce puer Veneris fert euersamq; pharetram,

Et fractos arcus, Et sine luce facem.

Amorem etiam suis destitutum armis descripsit initio eiusdem operis amatorij his verbis:

Quis tibi seu puer dedit hoc in carmine iuris?

Pieridum vases non tua turba sumus.

Quid si præcipiat flaua Venus arma Minerva?

Ventiles accensas flaua Minerva faces?

Quia de turpis amoris quibusdam effectis non nihil attingi, ijsque maxime quibus eruditi plerique, & qui sapientiam profitentur argui nonnunquam solent, nescio an huc rectè audeam conijcere τῆς ἀποδίτης, id est, Veneris ἔπιουον, quam ἡδὲ τὸ ἀπαίνον à desipiendo non inepte quidam deflectunt.

Quod confirmat Euripides quo loco ait, τὸ μωρὸν πάλ' ἐστὶν ἀποδίτης βροτοῖς: hominum esse stultitias, quæcumque Veneris causa fiant. Et Cytheream, Veneris nomen Grammatici deflectunt ἡδὲ κἀδίδεν τὸν ἔρωτα, τοῦτεσι κρύπτειν διαφραμίξιν: quia, ut inquit Cicero i. de officijs, qui ad voluptatem corporis paulò sunt propensiores, quâuis ea capiâtur, occultât & dissimulant tamen appetitum propter verecundiam.

Immersus studijs.] Ab aquis translatio.

libellio.] Libellio dicebatur à veteribus, quem nos Tabellionem vocamus, Græcè γελμμετρεὺς dicitur.

quantum nec Thracins umquam.] Hac parium collatione turpè amorè significat, qualis fuit in Tereo Thraciæ Rege, qui Philomelæ inuèculæ, Prognès vxoris sorori, stuprū intulit. Fabulam repete ex Ouidio.

Pallada cur alio.] Hæc apostrophe gratiam addit, eisque

Appodii

πῆ,
Venus vna
de dicta.

Libellio

citè significat quàm sint ad libidinem propensi qui ab ea in primis esse deberent alienissimi.

Cypri.] Cypri, vel Cypria, Veneris cognomen, à Cypro insula, luxui deditissima. Iustin. lib. 18. D. Augustin. Ciuit. lib. 4. 10. aliisque plures.

Ida est.] Ida mons editissimus, in quo tres Deæ de pomo aureo concertarunt.

Appendix.

Ad hunc locum placet ad gregare lenes ac suaues Tibulli numeros, eleg. 1.

Interea dum fata sinunt, iungamus amores:

Iam veniet tenebris nox adoperta caput.

Iam subrepet iners atas, nec amare decebit,

Dicere nec cano blanditias capite.

Deinde eleg. 2.

Vidi ego qui iuuenem miseros lussisset amores,

Post Veneris vinclis subdere colla senem,

Et sibi blanditus tenera componere voce,

Et manibus canas fingere velle comas.

Stare nec antefores puduit seruire puella.

Ancillam medio detinuisse foro.

Hunc puer, hunc iuuenis turba circumstetit arcta.

Despuit in molles et sibi quisque sinus.

Memineram mimi cuiusdam veteris, Anus cum saltat. morti delicias facit. Nihil enim ridiculum magis, & maiore dignum cachinno, quàm sit senex amafus, & litteratus nugis ac lasciujs obnoxius.

Αἰνέσις, id est amor virtutis.

EMBLEMA CIX.

D I C ubi sunt incurui arcus? ubi tela Cupido?
 Mollia queis iuuenum figere corda soles.
 Fax ubi tristis? ubi penna? tres unde corollas
 Fert manus? unde aliam tempora cincta gerunt?
 Haud mihi vulgari est hospes cum Cypride quicquam,
 Vlla voluptatis nos neque forma tulit.
 Sed puris hominum succendo mentibus ignes
 Disciplina, animos astraque ad alta traho.
 Quattuor eque ipsa texo virtute corollas:
 Quarum, quæ Sophia est, tempora prima tegit.

Hoc decaſtichon trãſlatũ reperiõ ex Græco Mariani Schœ-
laſtici, εις ἑρωτα ἐς εφρανακλῶν, quod ſic eſt 4. Epi-
grammat.

πῶ σοι τόξον ἐκείνο παλιόντονον, οἷ τ' ἀπὸ οὐο
πηνύμφοι, μιςάτιω ἐς κροδίλω δόνακις,
πῶ πῆρα; πῶ λάμπαρ πολυδάδω; ἐς τίδε τειωά
τέμματα χροσὶν ἔχεις, κροτίδ' ἐπ' ἄλλο θέρεις;
οὐκ ἀπὸ παρδήμου ζένε κρόριδ; ἐκ ἀπὸ γαίνε
εἰμι, κ' ὑλαίνε ἔχρον; ἀφροσιώνε
ἀλλ' ἐγὼ ἐς καθάρω μερόπων φρένα πυροδὸν ἀνάπῳ
διμαθῆνε, ψυχλὴ δ' ἑρανοὶν εἰσανάγω.
ἐκ δ' ἀρετῶν σεφάνε πσύρων πλέκω. ὦν ἀφ' ἐκείνε
τῶν δὲ φέρων φρώτω τῶ σοφῆνε τέφομαι.

*Duo Cupi-
dines &
totidem
Veneros.*

Effingit Cupidinem ἀπόξον κ' ἄσορον, ſine arcu & ſine telis,
erũdito ſanẽ figmento dialogiſtico, quõ quidem virtũtis om-
niſ diſtributionem aſſignat. Sed primũm aduertendum eſt ex
Platone, in Sympoſio, duas eſſe Veneres, & totidem Cupidi-
nes: hæc antiquior & ſine matre, cælo nata, quam cæleſtem
Venerem vocamus: altera iunior, è Ioue & Dione proge-
nita, vulgaris & communis appellata. Eadem ratio eſt Cupidi-
niſ vtriuſque. Horum enim alter honeſtas cupiditateſ animiſ
ingerit: alter verò affectuſ voluptuoſoſ & terreſtreſ inculcat.

Ἄντῆρω.

Prior ille ἀντῆρω eſt, quaſi dicas, priori contrãriuſ; qui ho-
minem attollit ad ſuperiora & cæleſtia contẽplanda, omnẽm-
que virtutem & honeſtatem præſtat. Hic itaque treſ coronaſ
manibuſ contrectat, vnãmque circumfert in capite: quibuſ
quatuor illæ virtuteſ (ex quibuſ omniſ honeſtiſ fons petitur)
deſignantur. Prior illa corona caput ambiens. (partem quidẽ
Platoni in Timæo omniũ corporiſ partium diuiniſſimam,
& certẽ principem) prudẽtiã repræſentat: providere enim
& aliquid prudenter meditari, contẽplationiſ eſt: treſ al-
liæ, quãſ manibuſ continet, Iuſtitiam, Fortitudinem, &
Temperantiã notant, quæ potiffimũm in actione poſitæ
ſunt, manuſ enim actioniſ ſunt organa. Quod perſpicuum
eſt ex primo Officiõrum Ciceroniſ: Qui maximẽ perſpicit,
inquit, quid in re quaque veriſſimũm ſit, qui que acutiſſimẽ
& celerrimẽ poteſt videre & explicare rationem, iſ prudentiſ-
ſimũſ & ſapientiſſimũſ ritẽ haberi ſolet. Quocirca huiũ
quaſi materia quam tractet, & in qua verferur, ſubiecta eſt
veritaſ: reliquiſ autem tribuſ virtutibuſ neceſſitateſ propoſi-
tæ ſunt ad eaſ reſ parandaſ tuendãſque, quibuſ actio vitæ

*Quatuor
corona ad
totidem
virtuteſ re-
latæ.*

*Locus Cice-
roniſ.*

continentur: quo sanè loco differentem, facit virtutem Prudētia à reliquis tribus. ea enim posita est in veri inuestigatione & contēplatione, reliquæ sunt actionis. De vtroque Amore Plato in Conuiuio. Ficinus Oratione. 2. c. 7. & orat. 7. cap. 8. in idem Conuiuium Platonis. Cæterum ἀντέρωτα Proclus interpretatur Amorem diuinum animas à corporibus abstractentem: qua in significatione hic vsurpatur. Alij duplicem Amorem ideò effectū esse narrant, quòd nullius frugis aut cōmodi possit esse amor, nisi mutuus sit: qua de re Porphyrius Philosophus hunc adfert Apologū. Cū, inquit, Cupido infans parum coalescere. Venus Themis Deam consuluit: quæ Veneri respondit, Anterota necessarium esse qui rependat vires, vt sese mutuò iuuent. cui Venus assentiēs, Anterota, quasi Contracupidinem dicas, genuit: quo vixdum nato, Cupido cœpit adulescere, & procerior euadere. Sed hæc fortasse παρέργως. Scio quidē apud Plutarchum in ἑρωτικῶ, duos Amores esse iuxta Ægyptiorum sententiam, & Platoniorum, ἑρωτα πάνδημον, καὶ τὸν ἑράνιον, id est, vulgarem, & celestem amorem: sed quia desleat aliquantum ab ea quam retuli sentētia Mariani, facillè prætereo. Apuleius tres amores facit libello quem De philosophia scripsit (vbi Platonem auctorem appellat) vnum diuinum cum incorrupta mente & virtutis ratione conuenientem: alterum degeneris animi, & corruptissimæ voluptatis tertium ex vtroque permixtū, mediocris ingenij & cupidinis modicæ. Animas autē fusciores ait impelli corporum cupidine: vinum quod illis propositū est, vt eorum vsura potiantur, atque eiusmodi voluptate & delectatione ardorē suum mulceant. Illas verò facetas & urbanas esse: animas bonorum deamare, & factum velle vt qui potiātur plurimum bonis artibus, & meliores præstantioresque reddantur. Medias ex vtroque constare: nec delectationibus corporis prorsus carere, & lepidis animarum ingenijs capi posse. Vt igitur amorem deterrimum, inhumanissimū, atque turpem facit, non ex rerum natura, sed ægritudine corporis, morbóque natum: sic illum diuinum; deorum munere, beneficióque concessum, aspirante cælesti cupidine in animos hominum venire credi. Tertiam speciem amoris, quam mediam dicit, diuini atque terreni proximitate collectum, nexúque & consortio parili copulatum: vtque rationi propinquus est diuinus ille, ita & terrenum turpitudini iunctum esse voluptatis. Hactenus Apul.

Duplex
amor quid
alijs signi-
ficet.

*Fax amo-
ri.*

Fax ubi tristis,] tristis, à consequenti: Fax autem Cupidini tribuitur; quod indicarunt Ægyptij sacerdotes, qui per ignem amorem exprimi voluerunt.

Ouid. 2. Amorum, eleg. 9.

Cur tua lax vrit, figit tuus arcus amicos?

Isidorus non postremi ordinis auctor rationem reddit, quia nonnumquam amor cupiditate impatientius exurat, nonnumquam verò præ satietate abuolet. Itaque apud Gellium Fortius Licinius dixit hominem ob amorem non esse ignitum, sed ipsum ignem. Notum est illud Virgil.

caco capitur igni, & est mollis flamma medullas.

Item: *Vritur infelix Dido.* vti iam diximus paulò antè.

*Venus
vulgaris.*

vulgari cum Cypride.] Vulgaris illa Venus circa turpes amores versatur: honesta verò ad virtutem & honestatem amplectendam inflammat, & ad rerum cælestium contemplationem animos pertrahit. Quod dum meditor, non possum mihi temperare, quin hoc adijciam.

Apuleius apologia 1. pro se ipso dicit item ex Platone geminam esse Venerem, quarum altera vulgaris, quæ sit percita populari amore, non modò humanis animis, sed & pecuinis & ferinis ad libidinem imperitare: Alteram verò cælicam Venerem, quæ prædita sit optimati amore: solis hominibus, & eorum paucis curare: nullis ad turpitudinem stimulis, vel illecebris sectatores suos percellentem; eius enim amore non amœnum & lasciuum; sed contrà incorruptum & serium pulchritudine honestatis, virtutis amatoribus suis conciliare: & si quando decora corpora commendet, à contumelia eorum procul abstertere. Neque enim qui equam aliud in corporum forma diligendū, quàm quod admoneat diuinos animos eius pulchritudinis, quã prius veram & sinceram inter deos videre. Quapropter, vt semper, eleganter Afranius hoc scriptum reliquit:

Amabit sapiens, cupient ceteri.

Ea de re multò fusius Lucian. in dialogo, cui nomen *ἑρωτῆς*, vel *ἑρως*; *ἢ ἀντρέως*, de quo scripsere singulares commentarios quidam recentium, vt Cælius Chalcagninus, Augustin Nyphus. cap. 19. 60. 98. de amore, alij plures.

Sed puri hominum.] Effecta pudici amoris: vbi notabis diligenti præparatione opus esse, priusquàm aditum habere possis ad rerum diuinarum & pulcherrimarum speculationem.

animos

animos astraque.] Hic raptus quomodo fiat, superiùs docuimus ad Emblemata, cuius inscriptio est, *In Deo iacandum.*

Appendix.

Bene Tull. 4. Tuscul. Virtus est animi affectio constans, conuenientisque, & laudabiles efficiens eos in quibus est, & ipsa per se sua sponte, separata etiam vtilitate, laudabilis ex ea proficiscuntur honestæ voluptates, sententiæ, actiones, omnisque recta ratio dici potest. Huius igitur virtutis contraria est vitiositas, ex qua perturbationes, quæ sunt turbidi animorum, concitati que motus, auersi à ratione, & inimicissimi mentis, vitæque tranquillæ. Amoris huius honesti exemplum habes apud Plinium, auctorem castissimum lib. 3. epist. 3. vbi de Iulio Genitore, rhetore. Et nescio an agnoscere auis differentiam inter Cupidinem & Amorem, de qua Nonius. Nam Cupidinem ait esse inconsideratæ necessitatis: Amorem iudicij. Videtur id innuere Phocyllides, *σεμνὸς ἀπέτης, ὁ ἴ Κυπιδίου αἰχῆς ὁ δὲ ἄμωρ.* Virtutis amor honestus, ad Veneris dedecus adfert. Veneris *ὀυρανίς*, i. cælestis & inculpatæ, ab omni que corporis seiunctæ desiderio, templum Athenis fuisse scribit Pausanias. primos hominum Assyrios eam coluisse: Deinde Paphios, post Ascalonitas, Phœnices, inde Cytheræos, vltimos Athenienses, Ægeο rege sacra illius constituente. Veneris autem *παρθένου*, id est vulgaris seu publicæ fanum Athenis extruxit Solon ex pecunijs quas lupæ in prostibulo merentes contulerant, Athenæus lib. 13. Plato Conuiuio. quod nos obiter. Sed ad vim argumenti facit illud Valerij Max. lib. 3. cap. 3. Est & illa vehemens & constans animi militia, litteris poliens, venerabilium doctrinarum antistes philosophia, quæ vbi pectore recepta est hominum, inhonesto atque inutili affectu dispulso, totos in solido virtutis munimento confirmat, potentiores metu ac dolore faciens. Ad id spectat hoc Flacci.,

Quò se cælestis sapientia duceret, iras, si

Frigida curarum momenta relinquere posses.

Adiungo non inuenustum Baptista Cynthij epigramma, de Solone & Venere:

Palladis afflatu patriæ dum conderet olim

Iura Solon, illi candida Cypru ait,

Quid sequeris demens, plena hæc monumenta laborum,
 Cur placidum numen non colis ipse meum?
 Fortè piget coluisse Cyprin: Tritonia nobis
 Est longè inferior iudice vel Paride.
 Hinc senior, Phrygio si mens non læua fuisset.
 Non esset flammis Troia cremata tuis.
 Tu verò ne quæso, iterum me iudice certes,
 Num tibi non cedent aurea poma Venus.
 Me inuat iste labor, vera hic parit otia sudor,
 Otia sed flammæ quæ facis, ipsa ferunt.

Α'ΥΤΕΡΩΣ, Amor virtutis alium Cupidinem superans.

EMBLEMATA CX.

ALIGERVM, aligerò que inimicum pinxit Amori
 Arcu arcum, atque ignes igne domans Nemesis.
 Ut quæ alijs fecit patiatur: at hic puer olim
 Intrepidus gessans tela, miser la. hymat.
 Ter spuit inque sinus imos: res mira crematur
 Igne ignis, furias odit Amoris amor.

Triumphus est Amoris pudici, qui de Cupidine Venero spolia ampla referat. Nemesis igitur ultionis Dea superbientē Veneris filium voluit ab alio aduersario Cupidine, seu opposito amore vinciri & constringi: quo significatur, *Amor quomodo ab Amore superetur.*

urpem amorem, aut noxiam aliquam cupiditatem posse ab honesto quodam affectu & labore non modò imminui, sed & sopiri. Manifesta est itaque allusio ad prouerbiū, Clauum clauo pellerē quò pertinet illud Hieronymi ad Rusticū Monachium: Philosophi sæculi solent amorem veterem amore nouo, quasi clauum clauo pellerē. Cicero 4. Tusc. Loci denique, inquit, mutatione, tanquam ægroti non conualescentes, sæpe curandus est. Etiam nouo quodam amore veterem amorem tanquam clauum clauo ejiciendum putant. Id mihi in memoriam reuocat C. Valerium Flaccum, qui primū luxu perditus adolescens tēporibus belli Punici secūdi, cū captus flamen esset à Licino Pontifice maximo, quo facilius à vita flagitiosa eum reuocaret ad curam sacrorū & ceremoniarum conuerso animo. quantum prius luxuriæ fuerat exemplum, tantum postea modestiæ & sanctitatis specimen euasit, ut ait Val Max. lib. 9 cap. De mutatione morum. Tralatum est hoc carmen & pigrammate Græco incerti, quod sic habet:

Achetybus
Emblema.
175.

ἦταν ἡτανὸν ἔρωτα τὸν ἀντίον ἐπλάσ' ἔρωτι
ἀνέμεσις, τὸξω τὸξον ἀμαυομύρα.
ὡς κε πάθητ' ἂν κ' ἔρεξεν' ἐν ἡδραυός, ὁ ἔριν ἀταρξίς
δακρύει, πικρῶν γὰρ δάμνηθ' ἑλεέων.
ἐς καθὰ τὴν κόλπον ἀπέπυσεν ἢ πῆρα θαῦμα,
εὐεξίς τις πύρι; ἢ φ' ατ' ἔρωτ' ἔρωσ. id est.

Pennatum volucris puero atque ultricis pennis

Tela Cupidineis opposuit Nemesis:

Ut que commisit; ferret, qui fortis & audax

Ante, modò expertus spicula amara gemit:

Terque sinum spuit in medium. prò mira! quis ignem

Ignem urit? flammas sensit Amoris amor.

Non est alienum quod Ouidius cecinit 1. Amorum, eleg. 1.

Quid si præripiat flauæ Venus arma Minervæ?

Ventilet accensas flaua Minerva faces?

Et eleg 8 lib. 3 qua Tibulli mortem deflet:

Ecce puer Veneris fert euersamque pharetram:

Et fractos arcus, & sine luce facem.

Pausanias in Eliacis memorat Cupidinem depictum fuisse, qui alteri Cupidini palmā è manibus extorquere niteretur: quo volebāt intelligi honestum amorem de amore Venereo victoriam quærere. Ouid. 1. De remed. cū sit:

Subtrahit.

Alterius vires subtrahit alter amor.

Ἀντίρωτα certè, id est ἀντιθετὸν, opposuerunt veteres ἔρωτι, vt interpretes nonnulli exemplum ita apponant, In Phædra ἔρωτι, in Hippolyto ἀντίρωτος erat: vt apud Nasonem in Adultere persequente, & Daphne fugiente: cuius Poëtæ versus hi noti:

Déque sagittifera prompsit duo tela phœetra, &c.

Vt quæ alijs fecit, patiatur.] Adducitur idem à Suida:

αἴκε πάθοι τὰ κ' ἔρξε, δίκην δ' οἰθεία γένοιτο. id est,

Si quis patiatur quæ alijs fecerit, iusta pœna fuerit. & apud Pindari scholiasten 4. Pyth.

οἷάτ' ἀνηρ ἔρξοι τοῖον τέλ' αὐτὸν ἰχθύς. Alicubi & apud Pausaniam: Iisdem artibus capietur ille, quibus vsus est, ταῖς δ' αὐταῖς τέχαισιν ἀλώσεται, αἷσπερ ἑρῆξεν.

Laëtantius lib. I. c. 16. Diuin. institut. de Ioue loquens: An tandem, ait illi venit in mentē, ab alio expectes alteri quod feceris? & timet ne quis sibi faciat quod ipse Saturno? Boëthius (quid enim verear adducere auctorem tam bonum?) De consolat. 2. Quid autem, inquit, quod in alium quisquam possit facere, quod sustinere ab alio possit? Busiridem accepimus necare hospites solitum ab hospite Hercule fuisse matatum. Regulus plures Pœnorum bello captos in vincula coniecerat: sed mox ipse victorū catenis manus præbuit. Vllāne igitur eius hominis potentiā putas, qui quod ipse in alio potest, ne id in se alter valeat efficere nō possit? hæc ille. Seneca longè ante vsurparat idem verbum, sed aliò tamen sensu, epist. 39. Quorum voluptatum impotentix atque insanx libidini ob hoc vnum possis ignoscere, quod quæ fecere patiuntur. Accommodatius ad hunc locum Cicero 2. de Oratore, alio tamen orationis filo: Vt sementem feceris, ita & metes. Iustitia enim videtur postulare vt qui fecerit alijs iniuriā, ab alijs itidem accipiat iniuriam. Hęc enim lex est talionis vt par pœna reddatur. Virgil. in decimo de Turno qui Pallantem Euandri filium interfecerat:

Nescia mens hominum fati, sortisque future,

Et seruare modum rebus sublata secundis:

Turno tempus erit magno cum optauerit emptum

Insaetum Pallanta, & cum spolia ista, diemque

Oderis. etenim cum Æneas Turnum prostrauisset, illique parcere decreuisset, viso Pallantis balteo, quo se Turnus cinxerat,

— furij accensus & ira

Aequum est eum carere i quæ in alios fecit.

Terribilis: Tâne hinc spolijs indute neorum

Eripiare mihi? Pallas te hoc vulnere, Pallas

Immolat, & pœnam scelerato ex sanguine poscit.

Et Orodes prædixerat in 10. eod. lib. fore, vt eadem pœna breui afficeretur Megentius, quam in ipsum intulerat.

— non ise quicumque es inulto

Victor, nec longum latabere, te quoque fata

Prospectant paria: atque eadem mox arua tenebis

Glyca Annalibus scribit Adonibezecum, viuum captum, extremisque pedum ac manuû partibus mutilatis: Septuaginta, inquit ille rex, reges extremis pedû manuumq; partibus truncati, mea sub mensa micæ collegerunt. Quemadmodum in illos ego me gessi ita mihi diuinitus est repesum. Ælius Lamprid. in Alexandro Seuer Vettonium Turinû, ait, fumi venditorem accusari Alexander iussit: probatisque per testes omnibus, & quibus presentibus quid accepisset, & quibus audientibus quid promississet, in foro transitorio ad stipitem illû ligari præcepit: & fumo appposito, quem ex stipulis atque humidis lignis fieri iusserat, necauit, præcone dicente: Fumo punitur qui vendidit fumum, Trebellius Pollio in Gallienis: Cû quidam gemmas vitreas pro veris vendidisset eius vxori (Gallienum intelligit) atque illa re prodita vindicari vellet, furripi quasi ad Leonem venditorẽ iussit. Deinde cauea caponem emittit mirantibusque cunctis rem tam ridiculã, per Curionem dici iussit: Imposturam fecit, & passus est. Deinde negotiatorem dimisit Lampridius in vita Seueri: Clamabatque sæpius quod à quibusdã siue Iudæis, siue Christianis audierat & tenebat: idque per præconem cû aliquem emendaret, dici iubebat: Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris. Nec verò prætermittendû quod narrant Socrates hist. Eccles. libro 6. cap. 5 & Sozomẽ. lib. 8. cap. 7 Eutropius primus Imperatoris cubicularius, ac primus eunuchus, cû de nõnullis qui ad Ecclesiã cõfugerant, vindictam sumere vellet, studiosè in hoc incubuerat, vt lex ab Imperatoribus ferretur, qua vetaretur ne quisquam ad Ecclesias cõfugeret; quin etiam vt inde abstraherentur qui ad eas iam confugissent, confestim pœna subsecuta est. Proposita autem hac lege, haud diu postea Eutropius ipse, quod coniugi Imperatoris contumeliam intulisset, primus eam legem transgreditur, & ex palatio profugus ad Ecclesiam supplex accurrit. Verum Imperator Eutropium abstrahi iussit, pœnasque capite truncatus dedit,

Quod tibi fieri nolles aliri ne feceris.

& lex quæ lata fuerat, prorsus è publicis commentarijs expuncta est. hæc illi. Vide Prouerb. Neoptolemea ultio. Rectè Cissiodorus lib. 9. Variar. epist. 2. Pœna ista peccati est, vt vnusquisque in se recipere possit quod in alterum proteruus exercuit. Et huc quidem videtur pertinere titulus 2. Pandectarum, Quod quisque iuris in alium statuerit, eodem iure vtatur.

Ter spuit inq; sinus.] Irati & abominantis est gestus. Tibullus Elegiar. ad seue amatore loquens:

*Spere in
sinum.*

Hanc puer, hunc inuenis turba circumstetit arcta:

Despuit in molles & sibi quisque sinus.

Iuuenal. Satyr. 7.

Conspuiturque sinus veram deprehendere messeni

Si libet.

& apud Theocritum puella rusticum quendam, à quo amabatur, ridens, dum illi deformitatem, graueolentiam, & alia corporis vitia exprobrat, ter in suum sinum despuit: ait enim,

τεις εἰς ἐὸν ἔπτυσσε κόλπον.

edit Amoris amor.] eadem polyptosis apud Ouid. 3. Amor. eleg. 10. Causa fuit multis noster amoris amor.

Appendix.

Fortasse huc non malè quadrat istud anonimi cuiusdam:

Dum sedes, & vano defessus membra labore,

Pan, & se tortum caculo amore pudet:

Capit agens vnà calamas inflare sonoros

Cantibus, & sic quo tædia fallat, habet:

Sic opus ad Musas animum reflectere dulces;

Tale amuletum turpis amoris erit.

Testis Plato, qui audito primùm Socrate, poëticam abiecit, rotumq; se studio philosophiæ dedit: teste Polemon, adolescente profligato, luxu & ganea perditto, qui cùm fortè in scholam Xenocratis venisset, & philosophū exquisitè disputantè aduersus luxum & tetram voluptatem, statim se recepit ad frugem meliorem, & sic excolendum se dedit præceptis sapientiæ, vt inter noti nominis philosophos numeretur. de eo Laërtius. Horatius 2. sermon. Val Maxim. lib. 6. cap. 1. Id reuocat in mētē Socratis de se iudiciū, qui cū à physiognomo quodā Zopiro, ex inspectione vultus argueretur, vt bardus & mulierosus: Verè, ait, nam talis erā natura, nisi me philoso-

phix dedissem excolendum. Sed in primis valde nos afficit Hieronymi pia vox in ea, quæ est ad Rusticum epistola Gracias ago Deo meo, ait, quod de amaro semine litterarum dulces fructus capio. Significat beatus ille se ex profanis litteris meliores succos expressisse, & quicquid in ijs spurcum aut amarulentum foret, fecisse melius meditatione diuini verbi, & veredicæ pietatis.

Vt quæ alijs facit, patiatur.] Sententia communis à multis vsurpata eam iam ante conati sumus illustrare. sed hæc tamen obuia refundimus in studiosorum gratiam: mores quos quis in se adprobauit, in alio reprobare non potest l. 1. C. de inoffic. testam. & quod glossographus, Patere legem quam ipse tuleris. ad l. 1. D. quod quisque iur. in al. stat. Citant Accursiani monostichon si non planè bonum. saltem probatum vulgò, Frangenti fidem fides frangatur eidem; ad l. cum proponas, C. de pact. c. peruenit, 2. de iureiur. aud. c. infidelis, §. q. 2. Sed & illud: Iustum est vt qui alium decipere voluit, suam sentiat iacturam. Autent. de emphyteut. contract. §. si quis. Et, qui mortem miscet, mortem pati debet, l. 1. §. propterea. D. ad l. Corn. de sicar.

Dulcia quandoque amara fieri.

EMBLEMA CXI.

MATRE procul lecta, paulum secesserat infans
 Lydius: hunc diræ sed rapuistis apes,
 Venerat hic ad vos placidas ratus esse volucres,
 Cùm nec ita immittis vipera seuæ foret.
 Quæ datis, ah, dulci stimulos pro munere mellis;
 Prò dolor, heu sine te gratia nulla datur.

A Pparet id esse tractum ex Antipatri, atque etiam Bianco- Orig.
Emel.
 ris Epigrammatis eiusdem pænè argumenti, lib. 1. An-
 thologia, titulo εἰς δάνατον καὶ εἰς δαρόντας. Sed Antipatri
 primum eiusmodi est.

τὸ βρέθ' ἔρμώνακτα διεχρίσαθε μέλισσαι,
 (φρὸ κόνες (ἔρπυσλῶ, κηρία μαϊομόρον.
 πολλάκι δ' ἐξ ὑμέων ἔτι γμῶν ὠλέσατ', αἰ αἰ,
 κένθρις· οἱ δ' ὀφίων θωλεὰ μεμρόμεθα.
 πειθεο λυσιδίκη καὶ ἀμύντορι, μηδὲ μελίσας
 ἀνείν καὶ κείνας πικρὸν ἔνεσι μέλι.

Bianoris verò sic;

κῆρον ἀποπλανίλω ὀπιμάζιον ἔρμώνακτα,
 φρὸ βρέθ' ὡς ἀδίκως εἴλετε βυζηνέες.
 ἠγνοίησεν ὁ δείλαι' ἔς ὑμέας οἶα μελίσας
 ἐλθῶν, αἰ δ' ἐ'χων ἦτε χερειότεραι,
 ἀντί τ' οἱ δοίης ἐπιμάζατε φοίνια κέντρα,
 ὦ πικραί, γλυκερῆς ἀντίπαλοι χάριτ'.

Nos utcumque ita sumus interpretati:

Repentem per humum tenerum Hermonacta, legentem

Dulcia mella (nefas heu) purugistis apes.

Reddidit enectum sic vester aculeus, ah ah,

Serpentes nequeant ut nocuisse magis.

I, age, Lysitica patri, Amyntori dicito matri:

Improba apes, melli cum sit amarities.

Alterum sic:

Errantem in triuio, mollem Hermonacta puellam

Iniuste nimium corripuistis apes.

Vipera quàm sit atrox peiores, venit ubi ad vos

Nescius, infelix esse putabat apes.

At pro melle graues stimulum pungendo cruentum

Liquistis: sic sic gratia mellis abit.

*Amoris
vel & fel.*

Hoc autem sub figmento, amoris naturam intelligere licet, qui, ut rectissimè Plautus ait, & melle & felle est fecundissimus: nam gustu dat dulce, amarum ad satietatem vsque aggerit. Quid enim voluptate blandius? sed eadem quid tristius? Cauendum est itaque, dū oblectamenta magno labore conquirimus, ne sub dulci melle venena lateant. Exemplū præsto est in apibus, quæ mel dulcissimum conficiunt: eadem aculeum habent præsentanem, si quis sese propiùs admouerit. Hinc à Græcis γλυκὺ πικρὸς Amor dicitur. quod significat Euripid. in Hippolyto his verbis:

πὶ τῷ δ' ὁ δὴ λέγουσιν ἀνδρώπεος ἐγγύς;

ἠδίστον ὦ παῖ τὰυτὸν, εὐλαγινὸν δ' ἄμα. id est,

*Amor
γλυκὺ-
πικρὸς.* Quid hoc est quod dicunt homines amare? respondet nutrix:
 Iucundissimum, ô filia: sed idem calamitosissimum. Verba

sunt Phædræ ad nutricem, cui suos in Hippolytum amores credit. Huc respexit Catull. ad Mallium;

Multa sa'is lusi, non est Dea nescia nostri,

Quæ dulcem curis miscet amarissimam.

Cæterum Epigramma est Meleagri lib. 7. Græcorum Epigrammatum, in quo ex apicula quærit cur Heliodoræ corpus tangat: Num ideò ut ei nunciet, quòd ipsa amoris dulcè & amarum stimulum habeat? Putabam pridem id de Amore ab apibus puncto figmentum non incommodè reuocari posse ad id quod Plutarchus scribit (si tamen verè dicendum id esse Plutarchi problema) ab apibus eos pungi citius, qui stuprose commacularint: quòd id animal sit munditiæ & elegantia perstudiosum, quippe quæ facillè odorentur, nec immunditiam libidinosorum sustineant. citaturque ibidem Theocriti locus, quo continentur Veneris ad Anchisen verba.

*Ab apibus
cuius pun-
gi nefanda
pollutos li-
bidine.*

paulum secesserat.] Hic figmento indulgetur. Nam Poëta omnes semper Cupidinem Veneri adesse faciunt. Rationem adfert Seruius: Quia, inquit, venerea voluptas sine amore non potest exerceri. Horat. 1. Carminum:

*Cur Cupido
Veneri ad-
iungatur*

Liberum & Masas Veneremque, & illi

Semper hærentem puerum canebat.

Plato in Synpos. rationem longiùs repetitam narrat. Vide; præpat. Euangel. Eusebij, & Gvrald. Syntagm. 13.

infans Lydius.] Periphrasis Cupidinis. Lydi populi sunt in regione minoris Asiæ, omni mollitie & voluptate depravati, qui primi caupones & institores fuerunt. Herod. libro 1. Legge Plin. 3. cap. 5. & 5. c. 29. itemque Athenæum Dipnosoph. cap. 4. lib. 12. & Prouerb. Chiliad. Lydus ostium clausit: & Lydus in meridie: & putant nonnulli verbum, ludere, à Lydis ductum.

*Lydi mollis-
tie insignes.*

dira sed rapuistis apes.] Enallege personæ, per apostrophen. expressit vim verbi εἰλετε, id est, sustulistis de medio.

Prò dolor, heu sine te.] Alludit ad illud 7. Metamorph.

— nulla est sincera voluptas,

Sollicitumque aliquid letis interuenit. —

Plautus in Amphit: *Est in ætate hominum ita Dijs placitum, voluptati ut meror comes consequatur.* & Horat. Odar. 2.

— nil est ab omni parte beatum.

Huc prouerbia, Dulce & amarum: & Ne quære mollia, ne tibi dura contingant: & Fecem bibat qui vinum bibit. itemque illud, In apes irruere. Cæterum in eo tandem velim studio-

nam admonitum: pro eo quod in Græco est, *ὁ πικρὰ γλυκῆς ἔης ἀντίπαλοι χάριτος*, dicit Alciatus, *Prò dolor, heu, sine te gratia nulla datur*: nimium obscurè id quidem, ut omnes unà mecum sentiunt. Ego verò fateor his verbis (*sic sic gratia mellis abis*) me non affecutum esse Græcæ conclusionis leporem. sensus is est; O apes, quæ non minus amaræ estis quàm mel ipsum dulce. Nam vox *ἀντίπαλοι*, significat virium æqualium contrarietatem, aut æqualitatem virium quæ sunt inter se aduersæ: quasi apertè diceret apum acerbitatem æquare mellis dulcedinem, summumque bonū summo compensari malo.

Appendix.

In formosam puellam *γλυκὴ πικρὸν* id aliquando torsumus:

Virgo tenella, decens, quæ forma allecat amantes,

Adpetitor vernans cœna rosa odora nimis.

Necdum lecta places, sed spiritus obsita duris

Ingratam gratis miscet amaritiam.

Grata, decens forma placet, Et bene compta puella,

Ast irarum astus, iurgia nulla placent.

His certè vitium si quæ vacat uxor in omnes,

Diuarum illa chori adnumeranda venit.

Ferè simile ex Theocrito.

EMBLEMA CXII.

*ALVEOLIS dum mella legit, percussit Amorem
 Furacem mala apes, & summis spicula liquit
 Indigitis: tumido gemit at puer anxius ungue,
 Et quatit errabundus humum, Venerique dolorem
 Indicat, & grauius queritur, quòd apicula paruua
 Ipsa inferre animal tam noxia vulnera possit.
 Cui ridens Venus, Hanc imitaris tu quoque, dixit,
 Nate, feram, qui das tot noxia vulnera paruus.*

Hoc ferè idem cum superiori, nisi quòd concinnius &
 lepidius claudat Theocritus: quem sua lingua loquen-
 tem audire non pigeat:

Eidyllion
Theocriti.

τὸν ἠλέπιαν ποτ' ἔρωτα κακῶ, κέντασε μέλιωσα
κῆριον ἐκ σίμβλων συλέυκτον, ἀκρὰ δὲ χερῶν
δάκτυλα πάνθ' ὑπένυξεν. ὁ δ' ἄλγε, καὶ χερ' ἐρύσσει
καὶ τὰν γὰν ἐπάταξε, καὶ ἄλατο τὰ δ' Ἀφροδίτη
δείξεν τὰν ὀδύνην καὶ μέμφετο, ὅτι γε τυττὸν
θηρίον ἐντὶ μελίωσα καὶ ἀλίκα τραύματα ποιεῖ.
καὶ μᾶτερ γελίσασσα, τί δ' ἐκίσον ἐοσι μελίωσας,
καὶ ὡ τυττὸς μὲν ἔης, τὰ δὲ τραύματα ἀλίκα ποιεῖς.

Quod sane ex Anacreonte transcripsit, cuius Ode sic habet:

Anacreon-
tis Oda.

ἔρωσ ποτ' ἐν ῥόδοισι
κοιμαρόβω μέλιπλαν
ἐκ εἶδεν, ἀλλ' ἐτρώθη.
τὸν δάκτυλον δὲ δαχτυεῖς
τῆς χερῶς, ὠλόλυξε.
δραπῶν δὲ καὶ πεπαθεῖς
παρὸς τὴν χαλῶν κωθήρην,
ὄλωλα, μᾶτερ, εἶπεν,
ὄλωλα, καὶ ἀποθνήσκω.
ὄβρις μ' ἐτυφε μικρὸς
πλερωτὸς, ὃν χαλῶσι
μέλιπλαν οἱ κωρροί.
αἱ δ' εἶπεν, εἰ τὸ κένθρον
πονεῖ τὸ τῆς μελίπλης,
πόσον, δοκεῖς, πονεῖσιν
ἔρωσ ὅσας σὺ βάλλεις;

Inter rosas Cupido
Apiculam iacentem
Non vidit, estq; punctus:
Manuq; faucibus
Mox eiulare cepit.
Es cursitans volansque
Ad candidam Cystherem,
Hec occidi, occidi, inquit,
Vitamque mater efflo.
En me minuta serpens
Pentata vulneravit:
Apem vocant coloni.
Tunc illa: Apis si acumen
Tantum facit dolorem,
Quantum putas dolorem,
Quos tu feris Cupido?

hoc est,

Carmen Theocriti certatim, ni fallor, à doctis quamplurimis conuersum est.

Terram
pedibus
quatero.

[quatero humum.] Doloris signum, pedibus terram percutere. est & indignantis & grauiter ferentis. Homerus de Iro:

— σὺ δ' ἦλασ' ὀδόντας

λακτίζων ποδὶ γαῖαν.

Horatius etiam multis in locis, pro signo lætitiæ posuit. Hæc tamen calcitationem non esse indignantis, sed moribundi, putat amicus meus Io. Frater Lauallensis. Nam Irus ab Vlysse grauissimo ictu ad terram afflictus, eorum more qui animam efflant, apud Homerum terram pulsatur pedibus, vt Io. Æneid. Virgilianæ:

Sternitur infelix Acron, & calcibus atram

— Tundit humum expirans.

Quid. r. attis:

Lydiæ equasam ter pede pulsatur humum.

ridens Venus.] Poëta Græci Venerem appellant φιλομειδῶν, Venus amica risus.
id est, risus amicam. Horat. l. Carminum:

Sive in manis Erycina ridens.

Tria genera risus ponuntur à Clemente Alexandrino: με-
δίαμα, risum decorum: κηχλισμὸν, meretricium: κρηχασ-
μὸν, procacem & notas referentem libidinis.

quidam vos noxia vulnera.] hnc spectat illud è 3. Eidyllio
Theocriti:

*νῦν ἔρωον τὸν ἔρωτα, βαρὺς θεός· ἢ ῥα λεαίνας
μασθὸν ἐθήλαζε, δρυμὼ τέ μιν ἔτρεξε μάτηρ.*

Nunc amorem noui: dirus utique deus est; & quidem Ica-
næ mammā suxit, inque saltibus ipsum mater enutriit. Sed
propius est quod citatur ex Næuio:

Ædopol Cupido, cum pusillus sis, nimis multum vales.

Ceterum Athæneus lib. 13. cap. 4. Dipnosoph. enumerat
bella propter mulieres excitata: qui liber quia est in manibus
facile mihi tempero à longiore commentatione.

Appendix.

Facit huc Samij poëta Græci epigramma sanè lepidum,
quod ita Latinè redditum accepimus,

Aligeri accepto crudeli vulnere nati,

Sic ait ingenti victa dolore Venus:

Si facis hoc, quid eris puer hostibus impie nostris,

Tot monachis quid eris, virginibusque sacris?

Quis: ruaturos se iurauere pudorem

Perpetuum, nec te, nec tua tela timens?

Contra Amor, ô mater ne saui: vruntur & illi,

Et sensere meas ossa per ima faces.

Vruntur grauius quam quos connubia iungunt,

Sed furtim coeunt, Et sua furta tegunt.

Græca, si mihi suppeterent, libentiùs adscriberem ne quis
putet id inuentum nouum, & in monachos proposito quodā
tortum cauillandi. de quorum dicere instituto non est nostrū
pensi, solum vitæ genus etiam carpunt ipsimet lasciuarū
artifices. Silere tamen satiùs foret, dixerit aliquis: sed riden-
do dicere verum Quid vetat?

In statuam amoris.

EMBLEMA CXIII.

*QVIS sit Amor, plures olim cecinere Poeta,
 Eius qui vario nomine gesta ferunt.
 Conuenit hoc, quòd veste caret, quòd corpore paruus:
 Tela alásque ferens lamina nulla tenet.
 Hac ora, hic habitúsque Dei est. sed dicere tantos
 Si licet in vates, falsa subesse reor.
 Ecce nudus agat? Diuo quasi pallia desint,
 Qui cunctas domiti possidet orbis opes.
 Aut quí quæso nives Boreámque euadere nudus
 Alpinum potuit, strictáque prata gelu?*

Sipues

*Si puer est, puerumne vocas qui Nestora vincit?
 An nosti Ascrei carmina docta senis?
 Inconstans puer hic obdurans, pectora qua iam
 Trans adijt, numquam relinquere fonte potest.
 Si pharetras & tela gerit, quid inutile pondus
 An curuare infans cornua dira valet?
 Alas curue tenet quas nescit in aethera ferre
 Inscius in voluerum flectere tela iecur.
 Serpit humi, semperque virum mortalia corda
 Ledit, & haud alas saxeus inde mouet.
 Si cecus, vitamque gerit, quid tanta caco
 Vtilis est? ideò num minus ille videt?
 Quisve sagittiferum credat qui lumine captus?
 Hic certa, ac caci spicula vana mouet.
 Igneus est, aiunt, versatque in pectore flammam,
 Cur age viuic adhuc? omnia flamma vorat.
 Quinetiam tumidis cur non extinguitur undis
 Naiadum, quoties mollia corda subit?
 At tu ne tantis capiare erroribus, audi.
 Verus quid sit amor, carmina nostra ferent.
 Lucundus labor est, lasciuia per otia: signum
 Illius est nigro punica glans clypeo.*

Figmentum de Amore vt sibi repugnans & ad *δυσωτον* par-
 ticularim reprehendit, veramque Amoris definitionem
 ad extremum se tradere docet: sub quibus omnibus inuolu-
 cris graphice exprimitur amatorum vita miserrima: quæ sigil-
 latim omnia explicabimus, si prius Marulli elegentem descri-
 ptionem subiecerimus:

Quis puer hic? Veneris plena que caussa pharetra est?

Non bene prouisus certa quod arma mouet.

Cur sine veste Deus? simplex puer odit apertum.

Vnde puer? pueros quod facit ipse senes.

Quis pennas humeris dedit? inconstantia. quare

Nulla Deo frons est? signa inimica fugis.

Que sors eripuit lucem? immo detasa libido.

*Descriptio
 Amoris
 ex Marul-
 lo.*

Cur macies? vigilis cura, dolorque facis.

Quis cecum praeit? ebrietas, sopor, otia, luxus.

Qui comit. s? rixæ, bella, otia, opprobrium.

Qui celo dignatus? homines. quæ caussa coëgit?

Mitior auctore est credita culpa Deo.

Heu curuum genus, & veri corda inscia! quo ius

Fâsq; scelus miser si scelere ablutimus?

Augeriani Addâ & Augeriani poëtæ certè nō illepidi cadē de re carmēs
epigramma
de Amore.

Angelus inuicta quis cuspide semper oberras,

Dic mihi, te nudum cur tua mater alit?

Nudo homines qui nostrâ petunt delubra. Rubens:

Cur stans in dextra spicula? trado necem.

Cur puer es? pueros facio quoscumque sagittis

Saucio, siue volans ignibus vro meis.

Ventosus humeris cur fixit Iupiter alas?

Est quouis leuior flamine quisquis amat.

Cur tecum facula? quia vinida corda fretumque

Et inga montosa, & serupea saxa cremo.

Cecus es? an claro, dic, lumine? cecus amator.

Non ego luce poti lux mea clara magis.

Pascaris ambrosia, seu nectare? pascor amœnis

Blanditiis, visu sedulitate, iocis.

Cur sibi pulchra parens? quia densos forma calor et

Ingenerat, formæ munere nascor ego,

Cur maris è fluctu procreata est mater? amator

Vt mota in salis fluctuat unda vadis.

Dic, tua non vilis domu? an cultissima? nulla

Tecta colo; hiberno sub Ioue dego miser.

Dic ubi stas, tam lassa tuo sunt membra volatu;

Crede mihi, numquam me leuis ala vehit.

Sed & nonnulli è veteribus commentitiâ istam Cupidinis
diuinitatem doctè verèque perstrinxerint, vt Archias poëta,

οὐκ ὁ ἔρως ἀδικεῖ μερόπων γένεσσι, ἀλλ' ἀκόλαστοι,

Ἰουδαῖς ἀνθρώπων ἐσθ, ὁ ἔρως πρόρασις.

Nō amor est qui afficiat iniuria humanū genus, sed intemperantes: animis enim hominū hanc occasionem præstat amor. quasi diceret sine vilo verborum circuitu: non amor qualis à poëtis celebratur, fictitius ille pufio, lædit homines, sed intemperantia. Refer huc Eidyllion Theocriti 21.

[vario nomine.] propter diuersa vel adiuncta vel effecta, quæ studiosè in Syntagmatib. Historiæ Deorū explanat Gyraldus.

Conuenit hoc, quod.] absurdum, vt fabulam refutet.

Eccur nudus agat.] Maxima, inquit, est impudentia eum nudum pingere, cum Diu nulla premantur egestate. Ea tamen nuditas importunam & perpetuò vigilantem amatum pertinaciam arguit: vel manifestam eorum insaniam prodit. Sic aliquis ex recentibus:

Cur te cum nullo corpus velamine monstras?

Stultitia infans manifesta patescit amantis.

Eccur nudus agat.] Nudus pingitur amor, quia hic affectus tegi & dissimulari non potest. Ouid. in epistolis,

Sed malè dissimulo: quis enim celauerit ignem,

Lumine qui semper proditur ipse suo?

Et, *Qua licet & possum, lactor celare furor: m:*

Sed tamen apparet dissimulatus amor.

Quo sensu dixit Antiphanes Comicus duo esse quæ regi occultari non possint, amorem nempe & vinolentiam. quod si quis temerè neget, statim arguitur mendacij. Et ea imprimis causa factum puto, vt obiter dicam, qua Bacchus in statuis omnibus pingatur nudus, sicuti supra docuimus.

Qui cunctas domiss.] Hinc dictus est *παραμάτωρ*, vt superius annotauimus.

Aur qui quæso niues.] Nil est quod timeant amantes, dum rebus amatis potiri se posse sperat. sic Plautus sub amatoris persona:

Neque ullà mihi obstabit amnis, neque motus, neque adeò mare:

Nec calorem nec frigus metuo, neque ventum neque grandinem:

Imbrem perpetiar, laborem sufferam solem suum:

Non concedam, neque conquisitam vsquam, neque nocturneq; diu,

Prius profectò quam aut amicum, aut mortem inuestigauero.

Tibull. item Eleg. 1.

Quisquis amore tenetur, eat tutusque sacerque

Qua libes: insidias non timuisse dicet.

Non mihi pigra nocent hibernæ frigora noctis;

Non mihi cum multa decidit imber aqua.

Propert. lib. 13. eleg. 15.

Non tamen est quisquam sacros qui ledat amantes,

Scironis media sic licet ire via.

Quisquis amator eris, Scythicis licet ambulet oris,

Nemo adeò, vt noceat, barbarus esse volit.

Luna ministrat iter, demonstrant astra salubras,

Ipse amor accensas percussit ante faces:

Nullum periculum detrahant amatores.

Saua canum rabies morsus auertit hiantes,

Huic generi quouis tempore tuta via est.

Et Seneca in Hippolyto:

Non me per altas ire si iubcas nives,

Pigeat gelatis ingredi Pindi iugis:

Non si per ignes, & infesta agmina,

Cuncter paratis ensibus pectus dare.

puerumne vocas] Puer est ob amatorum varietatem & inconstantiam, qualis inest puero.

Ouidius 1. Amorum, eleg. 10.

Et puer est, & nudus amor, sine sordibus annos,

Et nullas vestes, ut sit apertus habet.

Moschus de fugitiuo amore: ὅτι δ' ὁ παῖς πείσασθε.

qui Nestora vincit.] senem quemque sapientissimum. Hesiodus & Orpheus Poëtae Græci vetustissimi, mortalium & immortalium mentes amore capi & domari tradunt. Ficini in Platon. Conuiuium. Sed id non est satis, nisi aliquid aliud queramus. Amor puer pingitur cum Nestore sit antiquior, Hesiodo teste, qui in Theogonia canit. Chaos, Tellurē, Tartara, Amorem Deorum primos extitisse. Verba hæc Hesiodi sunt:

ἦτοι μὲν πρόψαχάθε γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα
γαῖ, εὐρύσερον, πάντων ἔδθε ἀσραλῆς αἰεὶ
ἀθανάτων, οἱ ἔχουσι χάρεν νιρόεντα ὀλύμπου,
τάρταρα τ' ἠερόεντα μυχρῶ χθονὸς ὄρουθῆις,
ἦδ' ἔρθε, ὅς κ' ἄλλισθε ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι.

Et Orpheus Argonauticis:

πρεσβύτα τὸν τε καὶ αὐτοτελή πολύμητιν ἔρωτα.

Ergo, qui Nestora vincit, sic interpretor, qui Nestora vincit ætate, qui sit Nestore annosior; denique qui senior Iapeto, ut ex Luciano meminimus iam suprâ.

Ascræi senis.] Hesiodi, ab Ascræo Bœotia pægo in Helicone monte.

Inconstans puer.] Ad id respexit Ouid. De Arte:

Errat, & in nulla sede moratur amor.

Hic obdurans pectora.] Idem fermè in Hippolyt. Seneca:

Qui blandiendo dulce nutritiuit malum,

Sedò recusat ferre quod subijt iugum.

Theophrastus: ἔρων ἢ ὅτιν ἀλογίστε πνὸς ἔπιθυμίας ὑπὸ βολῆ ταχέϊαν μὲν ἔχουσα πλὴν πρὸς σὸν, ἕργειαν ἢ πλὴν ἀπόλυτον: Amor est irrationalis cuiusdam cupidinis excessus, qui velocem habet accessum, tardum autem discessum. Id non

Puer A.
mor curi

Erron &
inconstan-
tia Amo-
ris.

possum docere commodiùs, quàm ex eius arte, qui se egregium doctorem præstitit naturæ amoris explicandæ: sic enim eleg. 10. lib Amor. 3.

Luctantur: pectusq; leue in contraria ducunt:

Hac amor, hac odium: sed puto vincet amor.

Odero, si potero: si non, inuitus amabo;

Nec iuga taurus amat: qua tamen odit, habet.

Sic ego nec sine te, nec tecum viuere possum,

Et videor voti nescius esse mei.

Quicquid eris, mea semper eris: tu selige tantum,

At e quoque vele, velli, ànne coactus amem?

Lintea dum potiss, ventusq; ferentibus utar:

Vt quamuis nolim, cogar amare tamen.

Idem eleg. 2. primi:

—haserunt tenues in corde sagittæ:

Et possessa ferus pectora versat Amor.

& eleg. 18.

—tener ausuros grandia frangit amor.

Sape mea dixi, tandem discede, puella:

In gremio sedit protinus illa meo.

Sape pudet, dixi; lachrymis vix illa retentis,

Memiseram, cur te, dixit, amare pudet?

Implicuitq; suos circum mea colla lacertos,

Et quæ me perdunt oscula mille dedit.

Vincor: Et ingenium sumptis reuocatur ab armis,

Resq; domi gestas, Et mea bella cano.

Eundem affectum expressit Carullus in Lesbiam:

Odi Et amo: quare id faciam fortasse requiris:

Nescio, sed fieri sentio, Et excrucior.

quod idem apud Marullum reperio, sed Musa fusiore:

Odi te, mihi crede, quantacunque es:

Odi confiteor Camilla, sed quam

Et odi, Et magis in dies magisque

Velim odisse: sequi, atque amare cogor:

Sic me amor retrahit tuus, trahitque:

Sic quem seuitia fugas proterua,

Tam raris reuocas decore forma.

At pharetras, &c.] Xenophon iccirco Cupidines sagittarios fingi ait, quod formosi & formosæ etiam è longinquo loco vulnerent, nimirum oculis ipsis tanquam sagittis eminus in rem amatâ emissis, ἰσως δὲ καὶ οἱ ἐρωτες τοξόται διὰ τὸ το κα-

CUP PHARE-
TRAS A-
MORIS

λοῦνται; ἢ πῶς καὶ πόρρωθεν οἱ καλοὶ πρόσωποι. Propertius:

Et m. rito ha. natis manus est armata sagittis:

Et pharetra ex humero Gnosia utroque iacet.

Horat. Carm. 2.

Semper ardentes aequens sagittas.

Coto cruenta.

Moschus in amore fugituo:

καὶ χεῦστον ὡς νῶτα χαρέτειον, ἐνδοτι δ' ἐντὶ
τοὶ πικροὶ κλάκμοι, τοῖς πολλάκι κ' ἡμὲ πτρώσκει.

Fert humeris aurea n pharetram: intus autē multæ cruenta
sagittæ, quibus me sauciat. Theocritus, in eiyd. ἔρωσ δευπέ-
της, ait Amori pharetram tribui plenam telis, quia vulneret
hominum animos multis certè modis. Origenes hoc figmē-
tū allegoricòs exponit: ait enim pharetra significari cor; telis
cogitationes; arcu, os & labella, quæ habent aliquam cū arcu
similitudinem, adeoquæ ipsa verba & orationem, quibus
omnib⁹ dominatur amor. Huc facit illud Pindari ex Olymp,

2. — πολλὰ μοι ἴσ' ἀγκῶ —

νῦ ὠκεία βέλη

ἐνδιν ἐντὶ χαρέτρας

φωνᾶντα σιωποῖσιν, εἰς

δὲ τὸ πᾶν ἐρμηνείων

χαπῆσι. id est, Multæ mihi sunt sub cubito celeres sa-
gittæ intra pharetram sonantes prudentibus: at apud vulgus
indigent interpretibus. Intelligit Pindar. pulchra animi sen-
sa. quibus se fatetur ornatum & excultum; & oratione diserta
ad victorum laudes celebrandas. Sed de his satis.

Iecur sedes
libidinis.

stetere corda iecur.] Philosophi libidinis vim & sedem præ-
cipuam in iecore putant contineri, quod Lactantius in Opi-
ficio Dei tradidit. Sic etiam Mathematicum professores cen-
sent à Venere iecur ipsum regi: qua ratione sedem amoris
poëtæ iecur agnoscunt, Cupidinēmq; iecur sagittis appe-
rentem, vlcerantēmq; suis queruntur carminibus.

Cur alatus
Amor.

Alas curvo tenet.] Cicero De nat. Deor. pennatum Cupidi-
nem vocat, vt Orpheus & Plato in Phædro προέβητα; idque
propter frequentissimas in eo vicissitudines rerū ait Pierius
in Accipitre. Alexand. Aphrodiscus problem. 87. rationem
reddidit, propter instabilitatem nempe.

Propertius Elegiarum 1.

Quicumque ille fuit, puerum qui pinxit Amorem,

Nonne putas miras hunc habuisse manus?

Hic primum vidit, sine sensu viuere amantes;

Et leuibus curis magna perire bona.

Idem non frustra ventosas addidit alas,

Fecit & humano corde volare Deum:

Scilicet alterna quoniam iactamur in vnda,

Nostraque non ullis permanet aura locis.

Quidius initio 2. De arte:

Magna paro quas possit amor remanere per artes

Dicere, tam vasto peruagus orbe peris.

Et leuis est & habet geminas, quibus evolet, alas:

Difficile est illis imposuisse modum.

Secundo amorum 9. eleg sic:

Tu leuis es multoque tuss ventosior alis:

Gaudiaque ambigua dasque nequasque fide.

alloquitur Cupidinem.

Eubulus apud Athenarum lib. 13. figmentum hoc ridet, cuius senarios propter elegantiam huc conferre non piget:

τίς ἦν ὁ γρηΐας πρῶτ' ἀνθρώπων ἄρα,

ἢ κηροπλάστῃσας ἔρωδ' ἰσώπτερον;

ὡς ἔδεν ἠδὲ πλὴν χειρῶνας γρηΐσειν,

ἀλλ' ἦν ἄπειρ' ἢ τῶν πρόπων τῆς τῆς θεοῦ.

ὅστιν γὰρ ἔτε κῆρ' ἢ ἔτε ῥᾶδι' ἢ

ἀπαλλαγῆναι τῶν ἔρων πλὴν νόσον,

βαρὺς ἢ κομιδῆ. πῶς ἂν ἔν' ἔχει πτεροῖ;

τοῖς το πρᾶγμα, λῆρ' ἂν, ρήσειέ τις.

id est,

Quis omnium primus viroque pinxit, aut

Alatum Amorem finxis in cera prior?

Hirundines solum sciebat pingere:

Mores nec ille norat, aut mentem Dei.

Nec est enim leuis, nec est is qui celer

Morbum furentis auolet praecordiis;

Gravisque valde, qui fit ala ut sine ei?

Nugae merae sunt haec: quis ergo perferat?

Flectere tela iecur.] iecur, amoris sedes. Horat. i. Epistola-

rum: Non ancilla tuum iecur ulceret ulla, puellae.

Serpis humi.] Repugnantia sunt, quibus superuacaneam A-
moris εἰκόνα docet.

Si caecus.] Amoris caecitas impeditam hominis rationem
ostendit: nec enim modò τυφλός, sed & τυφλοποιός ἔρωσ. Caeus A-
moris cur.

Theocritus Eidyll. 10. τυφλός δ' ἔκ' αὐτὸς ὁ πλάττει, ἀλλὰ χί

αφρόντης & ἔρωσι: hoc est, cæcus non solum Plutus, verum etiam delirus Amor. Propert. Elegiarum 2.

Ante pedes cæci lucebas semita nobis:

Scilices insano nemo in amore videt.

Ovidius epistolis:

— *quid deceat non videt ullus amans.*

τανια.] vittarum extremitas, & pro tota vitra sumitur aliquoties: hîc pro panniculo, quo velantur oculi Cupidinis, accipe. *τανια cæco utilis est.*] Verius Flaccus scribit, τένια esse lancum honorati capitis ornamentum. Ennianum citatur illud:

Volans de cælo cum corona & tenijs.

Sagittiferum qui lumine.] Absurdum aliud per collationē dissimilium.

Ignæus est.] ab effectis, ut iam dictum est. Flamma sine Vulcano Iun. Cent. 7. proverb. 87. De amore igneo, aut potius amoris igni, è multis quæ mihi ad alia properanti occurrunt, pauca seligam. Antipater Sidonius:

μη κλαίων τὸν ἔρωτα δόκει, τηλέμβροτε, πείσειν,

μηδ' ὀλίγω παύσειν ἴδαπ πῦρ ἀπνεές.

χρυσὸς ἔρωτ' ἄει παιώνι & . εἰσβέδη δὲ

οὐδὲ τότε ἐν πολλῷ πεκτόμῳ πελάγῃ.

circumferuntur hæc incerti cuiusdam:

αὐτὸ τὸ πῦρ καύσειν διζήμιον & τ' & , νύκτωρ

τὸν καλὸν ἡμείρων λύχρον ἀναφλογίσει.

δευρ' ἀπ' ἐμῆς ψυχῆς ἀφονείλας, ἐνδοθι γάρ μου

καύμιον πολλῶ ἐξανήσει φλόγα.

Quò spectant quæ Aul. Gell. retulit 19. cap. 9. ex Ædituo:

Quid faculam præfers phileros, quæ nil opus nobis?

Ibimus, hîc lucet peccatore flamma satis, & cæci.

At cur Amor igneus dicatur, ardere autem qui amore corripiuntur, Paulus Silentarius ita: — ἀντιτόπου γὰρ

ὡδὺς ἀπαθρώσκει καθ' ἑρ' & κερδίνε.

οἷσρ' ὀλιθῆεσαν ἐχθ' εὐσιν. ἦν τις οἷσοδ

ἀκρον ἔλη, φλογίου δύεται ἐντὸς ὄλ' & .

ἐλπὶ δὲ μὴ δέλξης φρένα μαχλάδι γυιοβόρον γὰρ

πὸρ ἴσσορι πίζῃ θυμὸν ἐρελκομένη.

τυπιδίαι Naiadum.] Naiades aquarum Deæ, per quas hîc castas & pudicas puellas matronasque possis intelligere. Quò referendum videtur illud Meleagri:

δίνος ἔρωσι; δεινός. τί δὲ τὸ πλέον; ἦν πάλιν εἶπα,

ἔτι πάλιν οἰμώζων, πολλὰκι δεινὸς ἔρωσι;

ἢ γὰρ ὁ παῖς τὸ τοιοῦτον καλῶ καὶ πυκνὰ κακιδεῖς
ἴσεται, ἢ δ' εἰπωλοῖδ' ἄρα καὶ τρέπεται.

Ἐὰν δὲ μοι, πῶς ἄρα διὰ γλαυκοῦ οὐρανῆσα
κύματ' ὄ, ἐξ ὕγρῶ κῶφι σὺ, πῦρ τέτοκας. id est,

*Seuus Amor? seuus. quid tum, si talia merens
Conquerar? atque iterum talia; seuus Amor?*

*Nimirum puer hæc conuicia ridet, & ipsis
Gaudet, & insultat iurgia si qua loquor.*

*Ast ego demiror, glauco Venus edita ponto
Qui flammam ex unda progenerasse potes:*

Ouidianum hoc conuenit 3. Amor. eleg 5.

Flumina deberent omnes in amore iuuare:

Flumina senserunt ipsa quid esset amor.

At tu ne tantis.] Hactenus refutatio fuit veterum de Amore
commentationum, tandèmq; veram Amoris descrip-
tionem vltimo perstringit disticho.

Incundus labor est, lasciuia.] Libidinis & obscenæ voluptatis
actum significat; cuius schema est malum Punicum in nigra
scuti planitie, quæ repræsentant similitudine quadã sexus v-
triusque *κνηπιὰ μόρια*: Punicum quidem dulci sapore, sed
amaro cortice, mihi referre potest ἡδονῶν γλυκύπικρον: Ni-
gra planities cæcitatem & caliginem, quibus implicatur qui
turpiter amant. Cæterum vir doctus quispiam ait hîc glande
significari partem obscenam genitalium, quam Cornel. Cel-
sus, Arist. & Galenus Balanon appellant, quod glandem si-
gnificat: estque virilis penis prior pars, quæ Latinis est men-
tula. Certè clypei nomen, latens & arcanum habet signifi-
caturum. Clypeum quidem à κλύειν dici volunt, quod cluere, id
est, morem gerere significat: vel eo quod clepat. & celet to-
tum corpus, vt notat Hosiater Charisius: vel γλύπειν, eo
quod imago & facies cuiusque redderetur: quas tamen ori-
ginationes aliqui trahunt ad obscœnum sensum, de quo hîc
aliquid apertè dicere me pudor vetat. Vide Godescal. ad Ve-
get. 129.

Incundus labor est, lasciuia per otia.] Labor opponitur ocio:
duoque hæc simul eodèmq; tempore, & eodem modo
possunt in eodem hætere subiecto, vt loquuntur philoso-
phi. Vnde sunt illa de amore vulgo etiam nota, ex ocio amo-
rem nasci, ipsumque ociosum esse: sed amatores ipsos labo-
riosam & ærumnarum plenam vitam trahere, Vnde illa Ovi-
diana: Ocia si tollas. & Tam Venus ocia amat, quia facile

*Amor ex
ocio & idè
laborè crea-
re dicitur.*

solet amor irrepere in male feriatos & desides animos, qui-
que ferè nulli honesto labori dant eperam. & vbi sunt amo-
ris correpti vincitque laqueis, tum demum sentiunt sese la-
boriosam vitam agere. Ex quo hæc eiusdem poëte?

Militat omnis amans, & habet sua castra Cupido.

Item,

Amor odit inertes. &

Militiæ species amor est, discedite segnes.

Ceterum quod primo commentario monui, glandem accipi
pro mētula, obscæno nempe significato, confirmo Arcadum
epitheton, qui *Καλανοζάρρι* dicti, ob luxus nimios, & obscæ-
nam Venerem legibus vetitam, & id quidè symbolum glan-
dis in nigra clypei planicie mihi suggerit eiusdè sensus Hie-
roglyphicum. Veteres pingebant Venerem myrto coronatã.
Myrtus pudendi muliebris significatũ habet. Iulius Pollux
onomastico, caruncalam esse dicit intra muliebre pudendum
lasciuo quodam motu nonnunquam subsultantem. Hinc iou-
cus apud Aristophanem, vbi chorus senu ait, ensẽ posthac
se in myrti ramo gestaturum, Qua de re fabula hæc à Græcis
circumfertur. Faunus Hecatẽ filiam sollicitauit ad stuprum;
quem cum auersaretur petulantem, ille virga myrtea ferrur
eam primum verberasse, deinde vini tormentum adhibuisse,
mox in anguem conuersum spiris totam implicuisse, atque
ita pudicitia virginis rapuisse, quæ fabula virga myrtea, ne-
quitiæ est imaginatio, vinum mentis hilaritas; at angues mul-
tiplices modi voluptatis repræsentant. Innuit hæc poëta.

————— *Quos durus amor crudeli tãbe peredit*

Secreti celant calles, & myrtea circum.

Silua tegit. —————

Appendix.

*Inconstans puer hic, obdurans pectora.] Hoc de se fassus est He-
ratius i. lib. Carm. 4.*

Intermissa Venus diu

Rursum bella moues, parce precor, precor

Non sum qualis eram bonæ

Sub regno Cynaræ: desine mollium

Mater seua Cupidinum

Circa lustra decem flectere mollibus

Tam dudum imperijs, &c.

Ad idẽm videtur respexisse i. epist. ad Mæcenam, id.

Non eadem est etas, non mens —

Solue senescentem maturè sanus equum.

Sobrie ille quidem post emensum pelagus mollium voluptatum: sed sunt tamen plerique senes penè capulares, quorum in medullis regnat amor vuidus, turpis tamen, & risu, quàm misericordia dignior: at eum ludum, seu lasciuiam, seu morbum facilius est reprehendere, quàm sistere, aut lenire, & bonorum virorum aliquando hic morbus est.

Inconstans puer.] Ex senarijs veterum Amor extorqueri nõ potest, elabi potest, sed in constantiam amoris bellè Plautus expressit Trinummo:

Nihil sic celere est, nec volat ut amor,

Atque is mores hominum moros & morosos efficit:

Minus placet magu quod suatetur, quod dissuadetur, placet.

Cum inopia est, cupias. quando eius copia est, tantum non velis.

Ille qui expellit is compellit: ille qui non suadet, vetat.

Insanum est & malum in hospitium diuorsi Cupidinis.

Sicæcus.] Cæcum, non solum oculis captum, sed & insidiosum, & occultè malum, vel latens & tacitum quid veteres dicendum existimauerunt. Virgil. in 6.

— ceca regens filo vestigia.

Sifenna †. historiar. Subito mare subhorrescere, cæcosque fluctus in se prouoluere leuiter occæpit. Idem alio loco: Cæcum veteres pro improuido dixerunt Varro 4. de vita populi Romani; neque id cæci Consules fecissent.

In obliuionem patriæ.

EMBLEMA CXIIII.

IAM DV DV M missa patria, oblitusque tuorum,
 Quos tibi seu sanguis, siue parauit amor;
 Romam habitas, nec cura domum subit ulla reuerti,
 Aeterna tantum te capit urbis honos.
 Sic Itachum pramissa manus dulcedine loti
 Liquerat & patriam, liquerat atque ducem.

Minimè mihi dubium est, Alciatum id Emblemata cum scriberet habuisse in manibus Ammianum Marcellinum, & tum ad eum respexisse locum qui est lib. 14. quem integrum apponam, & deinde sententiã emblematis explanabo. Verba Ammiani sunt hæc: Illud autem non dubitatur,

quòd cùm esset aliquando virtutum omnium domicilium Roma, ingenuos aduenas plerique nobilium, vt Homericì baccarum suauitate lotophagi, humanitatis multiformibus officijs retentabant. Et hæc quidem ille. In eos qui patriam obliuione delent, in alio quodã solo retenti, & fortuna quadam benigniore lactati, torquet Alciatus. Notissima est illa Teucri vox apud Ciceronem Tuscu. 5. Patria est vbicumque est bene, tum enim vel maximè patriam ipsùmque natale solum tradere solemus obliuioni, cùm aliena regio meliorem nobis & lauiorem conditionem proponit. Sed certè hoc potissimùm in eos torquetur, qui cùm ad amplũ aliquem dignitatis gradũ peruenerint, sui suorũque immemores facti, tumidas attollunt vertice cristas, vt ijs nihil intolerabilius esse possit, neque asperius; quippe qui nec de parentibus, nec de amicis amplius cogitent: ex quo perspicuum fit, quàm desipiant quàmque vecordes sint, cùm non intelligant leuissimo casu se posse deturbari: quàmque temerarij & instabiles fortunæ fluxus & refluxus. At Oratorem audiamus licet: Si quã virtutis præstantiam, aut ingenij, aut fortunæ splendorem sumus consecuti, eam nostris impertire est opus, & cum proximis communicemus: vt si parentibus nati sumus humili & obscuro loco, si propinquos habeamus imbecilliores, vel animo vel fortuna, eorum augeamus opes, eisque honori firmus & dignitati: vt in fabulis, qui aliquando propter ignorantiam stirpis & generis infamulatu fuerint: cùm cogniti sunt, & aut Deorum aut Regum filij inuenti, retinent tamen charitatem in pastores, quos patres per multos annos esse duxerunt. Apud Euripidẽ Iphigenia, verba Menelai Agamemnoni mores mutatos obijcientis & imperium & honorem ei delatum:

*Patria est
ubicumque
bene est.*

*Sui & suorum
obliti.*

ἄνδρα ἕ χρεῶν
τὸν ἀγαθόν, πρῶτον τε μέγιστα
τοὺς πρόποις μεδίσαναι
ἀλλὰ καὶ βέλαιον εἶναι τότε μάλισα τοῖς,
ἠνίκ' ορελεῖν μάλισα δῖωα τὸς ὄσιν.

*εἰλοῖς
εὐτύχων.*

Virum bonum non decet, auctum rebus prosperis mores commutare: sed stabilem esse tunc amicis, cum iuuare maxime potest, sælix existens.

Quos tibi.] Duo hic amicorum genera notat; vnum eorum qui sanguinis coniunctione, alterum qui vel vicinitate, vel studijs quibusdam paribus, vel commercio aliquo, *Duo amici
eorum ge-
nera.*

aut vsu vitæ quæ cōsuetudine amicitia nobiscum iuncti sunt.

Romam habitas.] Potest hoc intelligi synecdochicōs, pro quavis vrbe celebri.

Æternæ urbis.] Vrbs, *ῥατ' ἐξοχλῶ* Roma, vt olim Athenæ *ἄστυ*, & Alexandria πόλις, quod cæteris excellent. quod vidit Magius Miscellan. lib. 4. cap. 6. Allusit autem ad priscorū Romanorum opinionem, qui Romam & Romanum imperium semper duraturum credebant Hinc illud est Iouis apud Virg. Veneri perpetuū imperium pollicens:

His ergo nec metas rerum, nec tempora pono;

Imperium sine fine dedi. Et Aufonius:

Ignota æternæ ne sint tibi tempora Romæ.

Idemque:

Vrbs ab æternæ deductam rego Quirino.

Sed præter hæc, placet etiam quæ sequuntur addere, philologorum gratia. Ammianus Marcellinus lib. 15. Tamen auctoritate qua potiores æternæ urbis Episcopi firmari desidero nitebatur ardenti. Idem lib. 16. Et urbis templorum, forū, & que Pacis, & Pompeij theatrum, & Odæum, & stadium, aliæque inter hæc decora urbis æternæ. Idem lib. 19. Difficultatem aduentatis inopiæ frumentorum vrbs verebatur æterna. Idem Ammian. lib. 16. Romam ingressus imperij virtutumque omnium larē, & lib. 7. Si ablatum vno templo miraculum Romæ sacraret, id est in templo mundi totius, &c. Nec dissimile est quod ait Cassiodorus lib. 1. Variar. epist. 32. Roma mater omnium dignitatum, & epist. 39. Romæ eloquentiæ fecunda mater, virtutum omnium latissimum templum &c. præclara hæc certè Romanæ urbis elogia: & meritò quidem; ea enim tot populorū discordes ferasque linguas, Latini sermonis commercio ad colloquia contraxit, ait Plinius. mittō quæ notat Alciat. de verb. significatione, ad l. 87.

Ithacum præmissa manus.] 1. Vlyssis socij missi ad explorandā Lotophagorū patriam. Manus, pro multitudine seu numero hominum poni, alio loco monuimus.

dulcedine loti.] Polybius, historiæ scriptor *ἄξιότιμος* ait in 12. Loton arborem asperam, pumilam spinosam, frondibus viridantem rhamno similibus, cuius fructus initio candidis myrtidibus non sit dissimilis, mox incretens palmeo colore, magnitudine rotundæ oliuæ, nucleo perpusillo, è quo delicatus exprimitur latex, quo sitis leuatur, sine admixtu aquæ, sed ultra diem de cimum non durabilis. Theophrast. 4. lib. De

Romæ
vrbs per
excellentiā.

Æternæ
Roma.

Romanæ
urbis elo-
gia.

plantis, scribit loton parē habere cum pyro magnitudinem, eiusque pomum fabæ similem; quod dum maturescit variat colores vix instar: quo ex fructu memorant integrum quendam olim exercitum in Africa, commeatus inopia laborantem fuisse ad dies aliquot refectum. Mitto quæ Ouid. 9. Metamorph. Homerus Odyss. 9. ait, Vlyssis socios dulci quadam gustata loto, reliqua neglexisse, ac præfenti voluptate delinictos noluisse ad nauim redire, nisi verberibus adactos. Ponticus Heraclides ait, ab Homero voluptatem designari per Lotophagorum regionē, quæ voluptas posita esset in ea re perfruenda quæ dulcissima putaretur. ἡδονὴ μὲν τὸ λωτοφάγων χροσίον ξένους γωργῶν ἀπολαύσειας, ἢν Ὀδυσσεὺς ἐγχεατῶς παρέπλευσε. Symmach. in epistolis allusit: Ut mihi, ait, quasi apud scopulos hæsiſſe videaris. Aul. Gell. flexit in eos qui nimium immorentur in dialecticæ gyris & mæandris. Lege prouerb. Lotum gustare De Lotophagis Strabo lib. 17. Plin. lib. 13. c. 17. Hanc fabulam plerique conuertunt in voluptuosos, & libidine prurientes, qui gustato semel dulci, blandoque turpium voluptatum veneno, ab eo non ferè abstineant. Lucianus De mercede conductis. Meminit & Dio Chrysoſt. Orat. 35.

Locus est
Lotophagis
qui.

Porro Epitheton id vrbis æternæ, mirum quàm sæpe vsurpatur in Historijs Marcellini, nam præter locos à me in superioribus adductos commentarijs, placet & alios quosdā sublegere. Sic enim idem Ammian. lib. 21. In locum Tertulli Maximū vrbis præfecit æternæ. Et 23. Ipsidem diebus legatos ad se missos vrbe æterna. Item 25. Tyberis interfecans urbem æternam. At 26. Apronianus regens urbem æternam. Initio 28. sæuiens per urbem æternam vrebat cuncta Bellona. Eodem: Per hæc & alia quæ decolorabant speciem vrbis æternæ. deinde post: Funera deplorauit vrbs æterna. Quod elogium certe magnificum ne cui videatur omnino ridiculum, huc cōfero numum veterem, in quo Romæ simulachrū est in sede cum ancili, & inscriptione, ROMÆ ÆTERNITAS. Et quidem ipsum Romæ nomen, nationes nonnullæ ex patriæ linguæ significatione æternitatem interpretantur. Plutarch. libro de fortuna Romanorum, fortunam ait, Tyberi traiecto, alis positis, exutis talaribus, abiecta instabili pila, ita Romā ingressam: quod indicium esset, eam ibi constanter permanſuram, neque imposterū aliò non abuolaturā. Teneo tamē memoria quid de ea re vrbis æternitate iam olim senser-

Urbs æternā
est Romæ.

rit Octavius Augustus, qui, vt Plutarc. retulit, Apophtegma-
tis, cum obseruaret Pisonem ita magnificè ædes excitâtem, vt
propter materix quam adhibebat, videretur cum æternitate
pacisci, aut ædificium nunquam interiturum cogitare, sic di-
xit: Pisonem ita ædificare quasi Roma foret æterna Non re-
petam miseram Romę deflagrationem sub Genferico barba-
ro. principe quamque sædè attritum fuerit id imperium sub
Athalarico & Odracie, id enim commodiùs ex paulo diaco-
no & Orosio muruandum est.

Syrenes

Sirenes.

EMBLEMA CXV.

ABSQUE alis volucres, & cruribus absque puellas,
 Rostro absque & pisces, qui tamen ore canant,
 Quis putat esse ullos iungi hac Natura negant:
 Sirenes fieri sed potuisse docent.
 Illicium est mulier quae in piscem desinit atram;
 Plurima quod secum monstrat libido vehit.
 Aspectu, verbis, animi candere trahuntur,
 Parthenope, Ligia, Leucosidaque viri.
 Has Musa explumant, has atque illudis Ulysses:
 scilicet est doctis cum meretriciae nihil.

Elegans est Sirenium mythologia: hæ fuerunt Acheloi Au-
minis & Calliopes Nymphæ filia, tres nimirum. Parthe-
nope, Ligia, & Leucosia. Virginea facie sunt, & in piscẽ desi-
nunt. alij volucres eas faciunt. Cùm littus Siculum incole-
rent, nautas prætereûtes. cantus & vocis amœnitate pellicie-
bant, pellectos sopiebant, sopitos demergebant posteaque
verabant. Vlysses cùm illac sibi prætereundum esset,

Illeuit cera sociorum callidus aures,

Atque suas vinclis præbuit ipse manus.

Transiuit scopulos & inhospita littora classis:

Ille præcipites desiluire freta.

Sic blandas vocis que notas, & carmina vicit;

Sic tandem exitio monstra canora dedit.

Martialis huc allusit lib. 3. ad Cassianum.

Sirenas hilarem nauigantium pœnam,

Blandasque mortes, gaudiũque crudele,

Quas nemo quondam deserebat auditas;

Fallax Vlysses dicitur reliquisse.

Homerus Odys. µ id pertractat. Meminit & Plato in Phædro.
Virgil. Æneid. 5. & 5. Metamorph. Ouid. Plerisque dicuntur
Σειρῖνες, sed altiore sensu, αἱ τῆς Ψυχῆς ἐναρμόνιοι καὶ μεσο-
καὶ δὴ αὐτῶν, vt Suidas: & in sua Repub. Plato, cùm de sphæra-
rum cælestium volubilitate tractat, singulas Sirenas dicit sin-
gulis orbibus insidere, & motu sphærarum cantũ numinibus
exhiberi: nam Siren, dea canens Græco intellectu valet. Ma-
crob. 2. Comment. in somn. Scipionis. Sirenes aues fabulo-
sas esse putat Plinius lib. 10. cap. 49. cui sanè aduersantur
Theodorus Gaza & Trapezuntius, qui Sirenes in mari se vi-
disse affirmant. Reuera meretrices fuere, vt tradunt Seruius
& Palæphatus, quæ quia transeuntes deducerent ad egesta-
tem, his fictæ sunt inferre naufragia. Ad hanc fabulam allu-
dens D. Hieronymus ait in Epistola quadam: Et nos ad pa-
triam festinantes, mortiferos Sirenium cantus surda debe-
mus aure transire. quò spectat illud Socraticum, apud Xeno-
phontem; δὲ ὡς περ σειρῖνας τὰς ἰδὼνὰς παρελθεῖν τὸν ἀπὸ
δὸντα τῷ ἀρετῶν ἰδεῖν ὡς περ παρῆδα: voluptates oportet
prætereire, tãquam Sirenes, cum qui virtutẽ vt patriam intue-
ri percipit. Cæterum in Vlysse typum sapientiæ obseruamus,
qui & suos auocat à turpi voluptatum comiticio, & ipse sibi
eamdem legem imponit. Cicero 5. De finibus, paulo aliter e-
narrat. sic enim: Mihi quidẽ Homerus huiusmodi quiddam

Sirena
que.

Quid per
Sirenes
intelligen-
dum.

Vlysses.
sapientie
imago.

vidisse videtur in ijs quæ de Sirenum cātibus finxerit. Neque enim vocum suauitate videntur, aut nouitate quadam, & varietate cantādī reuocare eos solitæ, qui præteruehebātur: sed quia multa scire profitebantur, vt homines ad earum saxa discendi cupiditate adhærescerent. Mirum sanè cur hîc Cicero per Sirenum cantus nil ab Homero significari dicat, quæ discendi studium, & sciendi voluptatem: cūm Vlysses ne Sirenum cantibus caperetur, ligari se voluerit: quod non fecisset, nisi insignem quandam calamitatem & turpitudinem ab eis sibi suisque importatum iri cognouisset. Horatius Epist. 2. de voluptate intellexit:

Sirenum voces / Circa pocula nosti, &c.

Me non fugit ab alijs variè trahi hanc Sirenum fabulam: vt eūm Pausanias in Atticis ait Sophoclem dictū fuisse nouam Sirenem. Siren etiam nominatus Bacchilides. *εἰώθασι καὶ νῦν ἐπιποιημάτων, καὶ λόγων τὸ ἐπαγωγὸν σφραῖμι εἰκάζειν.* Synesius epistola quadam ad Herculanum: *ἐγὼ μὲν ἔτι ἄλλο πῆρας σφρήνας ὑπὸ τῆς πρῆτης ἠγῶμαι βλασφημίας, ἢ ὅτι τῶ μελιχρῶ τῆς φωνῆς ἀπὸ πολλοῦ φρασά γόμφου πῶ πῆρας ὄσαντα, ἢ κῆσα ἢ τῶ τῆς σφῶν καὶ ἀληθροῦ τῶ τὸν μῦθεν Σφρήνας γδ αὐτὰς ἀνιπῆρας τὰς ἀπολαυστικὰς, ἢ δονὰς, αὐ τοὺς εἴξαντας καὶ καταρητῶν τὰς αὐτῶν τῶ φροσηκῆ, μετὰ μικρὸν ἀπολλύουσι. τί οὐκ ἀποδέουσιν εἰς Σφρήνας αὐ τῶ σῶν ἐπισολῶν ἠδοναί.* Ego sanè non aliam ob causam existimo Sirenas malè à poëtis acceptas, quàm quòd vocis dulcedine adductos perderēt. Audiui à quodam ex sapientibus, qui allegoricè fabulam explicare, Sirenas obscurè significare voluptates sensu oblectantes, quæ eos perdant qui ipsarum cantui & blanditijs aurem præbuerunt. Quid igitur impedit quominus tuarū epistolarum voluptates sint Sirenes, &c. Horat. 2. Sermon. aliò torfit, nempè ad desidiam:

— vitanda est improba Siren Desidia.

De Sirenum fabula post Platonē quid sentiat Plutarchus, repute ex Sympos. 9. quaestione 14. Aliò torfit & Xenophon 2. *απομνημ.* Lege Lucianū Commentario de saltatione: & pro uerb. Cerā auribus obdis. Syrenas semiuolucres appellat Lycophron in Cassandra, alijs semiferas vertunt. quo loco Ifacius meminit victoriæ Musarū, quæ se alis Sirenarum coronarūt. Putat tamen fuisse portentosas, earūque fabulā trahit ad allegoriam, dicit enim nomine Sirenum τὰς ἠδονὰς intelligi, & scorta eas fuisse, quæ lepore suo nauigantes retinerent. tradit Sirenes
quid. idem ex Plutarcho iuniore.

Absque aliis volucres.] Eadem descriptio, qualis fuit in superiori Emblemate de homine anguipedo, idque ænigmati-
côs.

Eò pertinent Ouidiana hæc 5. Metam.

—— *vobis Acheloides unda*

Pluma pedesque avium, cum virginis ora geratis?
Illicium est mulier.] ab illiciendo, quòd blanditijs illicitat.
que in piscem.] Absurdum est. quòd alludit ad illud Horatij:

—— *ut turpiter antrum*

Desinat in piscem mulier formosa superne.

*Piscis quid
allegoricos.*

Per piscem mollities & voluptas plerumque intelligitur. Vi-
de Lucianum De Syria Dea, vbi mulierem superne in caudâ
piscis desinentem visam fuisse ait.

Plurima quòd secum.] Quamplurimas certè calamitates ex li-
bidine proficisci nemo nescit: tamè eius tres sunt præcipuæ
illecebræ. siquidem aut visu, aut cantu, aut cõmercio capiuntur,
& in turpis amoris pedicas illaqueantur humani animi,
vt mox dicemus.

*Tres ad
voluptatē
illecebræ.*

*Visus, amo-
ris inuivum.*

Aspectu] visu nascitur amor. Hinc illud Propertij vulgaris-
simum:

Si nescis, oculi sunt in amore duces.

Pindarus formam amoris præconem 8. Nemeor. facit:

ὄψις πόντινα κέ. ρυξ ἀρροδίτας.

O veneranda pulchritudo, Veneris præco, &c.

Theocritus. *ὦς ἰδὲν, ἀς ἐμὸν ἔτιον.*

quòd Maro Ecloga 8. sic est æmulatus:

Vt vidi, ut perij, ut me malus abstulit error.

Ovidius item in Epistolis:

Tunc ego te vidi, tunc cæpi scire quis esses:

Illam sui mentis prima ruina mea,

Et vidi & perij, nec notis ignibus arsi.

Idem 3. Amorum, eleg. 10. (alloquitur amasiam)

Perque tuos oculos, magni mihi numinis instar;

Perque tuos oculos qui rapere meos.

Apuleius lib. 10. Causa omnis & origo præsentis doloris, &
est medela ipsa, & salus vnica, mihi tute ipse es. Ipsi enim tui
oculi per meos oculos ad intima delapsi præcordiâ. meis me-
dullis acerrimum cõmouent incendiû. Plato amoris vulnera
radios esse quosdam ait tenuissimos, qui ex intimo cordis ex-
pirant, vbi vitalis sanguis dulcissimus & calidissimus sedē ha-
bet, viâque sibi per oculos patefacta, subinde per amâtis ocu-

*Amoris
vulnera ex
oculis.*

Ios illapsi ad intimum eius cor penetrant. Lucian. dialog. ἔρω-
 τες: ἔρωσ πρῶτον ἐξεί βαθμὸν ὀφείωσ, ἵνα ἦσθι, καὶ ἂν δεῖσθῃαι,
 πρὸς ἑαυτῶν ἐρᾶσ φαδα. qua ratione Philostratus διδου-
 χης amoris oculos fecit: ὃ κακοὶ δαδουχοὶ ἔρωτῳ, πρῶτοι
 μεθ' ἡμῖν τὸ κάλλῳ. Ἐπυρσεύσατε. Itaque probatur sententia
 Plotini, ἔρωτα deducētis, ἀπὸ τῆσ ὀφείωσ, lib. 3. De amore.
 Ex quo illud Propertij:

Cynthia prima suis me incautum cepit ocelli,

Contactum nullis antè cupidinibus.

Assiduè crescit spectando cura puella,

Ipse alimenta sibi maxima prebet amor.

Seneca De remedijs fortuitorum: Non intelligis patrem in-
 nocentiæ esse cæcitatem. Hinc oculi adulterium monstrant,
 hinc incestum: hinc domum quam concupiscat, hinc urbem
 & mala omnia. Certè oculi sunt irritamenta vitiorum, ducel-
 que scelerum. Ex Plutarcho refertur illud è Stobæo ἐν λόγῳ
 καὶ κάλλῳ: formosos intrueri iucundissimum: tangere autem
 & tractare sine periculo non licet. Imò, vt Xenophon docet,
 qui ignem tangunt, vruntur dumtaxat: formosi verò, quam-
 quam procul distent, incendunt tamen. Est enim visus, inci-
 tandi amoris occasio. Græca ita sonant: τὰσ καλὰσ ὀφείωσ μὲν
 ἐπιτερπέσατον, ἀφαδῶ δὲ καὶ λαβεῖν οὐκ ἀκίνδυον. μάλλον
 δ', ὡσ εἴσιν ὀξενορῶν τὸ μὲν πῦρ τὰσ ἀφαμῶσ καίει μόνον.
 οἱ δὲ καλοὶ, καὶ τὰσ μακρῶν ἐσῶτασ ὑρῶπῃσιν. ἢ γὰρ ὀφείωσ, λαβῆ-
 τῶσ πάθῃσ ὄσθι. Huc pertinēt illa Hecubæ ad Menelaum verba
 ex Euripide Troadibus, quo loco ei suadet Helenā de medio
 tollat:

ὀρῶν δὲ τίω δε, σεῦ γε, μήσ' ἔλῃ πύθῳ

αἰρεῖ γὰρ ὀμματα ἀνδρῶν, ἐξαιρεῖ πόλεις

πίμψησ δ' ὀκοι. ὡ δ' ἐχρῆ κηλήματα.

Cernere hanc fuge, ne trahat sui desiderio: capit enim vltro-
 rum oculos, ciuitates delet: accendit edes: sic enim habet
 mulcimenta.

[*verbi.*] Et verba certè non minorem vim habent ad pelli-
 ciendos animos quàm oculi: imò verò maiorè plerùmque. *Verba in
 flammant
 ad amorè,*

[*candore.*] eloquentia compta ornatàque, qua vel pertinacif-
 simi, vel etiam maximè refractarij molliri, & in aliam penè
 formam mutari queunt. Vel candor hïc pro pulchritudine
 vsurpatur, vt apud Propertium in 1.

Nec Phrygium falso traxit candore maritum

Auectæ ex æternis Hippodamia rotis.

Nisi candorē referre mauis ad illam Sirenem flexanimam, quam nostri gratiam, animumque purum ac simplicem & verē amabilem dicunt, qualis fuit mulieris cuiusdam Thessalæ lepos, cuius amore ita exarsisse Philippum Macedonem aiūt, vt plerique suspicarentur eum amatorio quodam philtro eō adactum. Quam ob rem Olympias, Philippi vxor, tantū operæ posuit, vt tandem Thessalam illā prehenderit: quā cum diligenter intuita esset, eius formā certē bonā, verba omnia naturam ingenuam spirantia, præclarā educationem admirata: facessant ergo calumniæ, ait Olympias: tu enim in te philtum habes: non alio fascino capitur Philippus.

Partenope] Trium Sirenum nomina non temerē imposita sunt. *παρτέν* ☉ virginem sonat: Ligia non à ligando, vt putāt nonnulli, neque ab illiciendo, sed à Græco *λιχίον*, quod canorū sonat: aut *λιχέως*, dulciter, quod ad sermonis & colloquij refertur illiciū: Leucosia, à *λευκόν*, albū, ab albedine, quæ in sui admirationem rapit mentisque oculos quasi fascino aliquo decipit. Eā enim significatur verborum ornatus.

Has Musæ explumant.] Per Musas intellige literatos, qui cū voluptatibus corporis nihil habent commercij: præcipuum autem libidinis antidotum est literarum studium. Huc placet adjicere fabulam Græcorum scholiastūm poëticam satis vulgaram. Suasit aliquando Iuno Sirenibus, voce & cantus suauitate plus æquo tumescentibus, vt Musas ad canendum prouocarent, & eas vincere niterentur. Musæ conditionem, ybi aliquantum concertassent, non recusantes, facili negotio de ijs victoriam retulerunt. Nec verò mirum cuiquam videri debet, si tam facilè vicerint. Quis enim suauem & natiuum Musarum modulum cum eo blando quidem, sed fallaci & captioso Sirenum cantu comparat? Musæ igitur plumas Sirenibus auulserunt, quibus sibi coronas confecerunt, in victoriæ signum. Mythologi Sirenum vocabulo, sophisticen: Musarum nomine, solidam & expressam sapientiā volunt intelligi: plumæ, scripta sunt ridicula eorum qui adumbrata, non vera sapientia sese ostentant: de quibus docti sapientisque viri facillimè triumphant. Hoc veterum figmentū Theodoretus De curâdis Græcis affectionib⁹, statim initio lib. 8. attingit, cum ait ex Pythagoræ sententia, aut eorū certē qui eius vitam scriptis tradiderunt, esse Musas Sirenibus præferendas.

has atque illudit.] Antidotum est alterum in Amorem, nimirum peregrinatio. Quid. 10, Metamorph.

Trium Sirenum nomina vnde imposita.

A Musæ Sirenas explumari quid.

*Ire libet procul hinc, patriaq; relinquere fines,
Dum scelus effugiam: retinet malus ardor amantem.*

Id verò suadet aperiùs I. De remedio:

*Tu tantùm quamvis firmis retinebere vinculis,
I procul, & longas carpere perge vias.*

*Tempora nec numerà, nec crebrò respice Romam:
Sed fuge, tutus adhuc Parthus ab hoste fuga est.*

Idem libro 2.

*Manas amor rectus: si non ab amante recedas,
Turbâque in hoc omnes ingeniosa sumus.*

*Proximus à rectis ignis defenditur ægè:
Vtile finitimis abstinuisse locis.*

*Non facilè esuriens posita retinebere mensa,
Et multam saliens incitat unda sitim.*

Scilicet est doctis.] Epimythion est: quò referendum videtur
lepidissimum Platonis tetrastichon, vt habet Laërtius:

Ἄστρον ἐπὶ
καπὶ Μουσῶν
quid.

*Ἄ κώρις μέσαισι, κοράσια τὰν ἀρροδίταν
πμάτ', ἢ τὸν ἔρον ὕμιν ἐσοπλίσμαι.*

*καὶ μῶσαι ποτὶ κόριν, ἀρεὶ τὰ σωμύλα ταῦτα,
ἡμῶν δ' ἐπέταται τὸ το παιδάριον.* id est:

*He: Venus ad Musas: Venerem exhorrescite Nymphae
In vos armatus aus Amor insiliet.*

*Cui contrà Musa, Verba hæc age dicitò Marti:
Aliger huc ad nos non volat ille puer.*

Idem argumentum tractat Lucianus in Dialogis Deorum, quod eò spectat, vt significetur, doctos, & laboriosa studiorum mole pressos, stulto amore non corripi: quod accidere solet ijs qui otio sese turpi dedunt, laboremque honestū refugiunt. id Cicero pro Cælio pluribus verbis extulit: Scitote Iudices, inquit, eas cupiditates, quæ obijciuntur Cælio, atque hæc studia, de quibus disputo, non facilè in eodem homine esse posse. Fieri enim non potest, vt animus libidini deditus, amore, desiderio, cupiditate, sæpè nimia copia, inopia etiam nonnumquam impeditus, hoc quicquid est quod nos facimus in dicendo, non modò agendo, verùm etiam cogitando, possit sustinere. An vos aliam causam esse vllam putatis, cur in tantis præmijs eloquentiæ, tanta voluptate dicendi, tanta laude, tanta gloria, tanto honore, tam pauci sint, semperque fuerint, qui in hoc labore versentur? Omittendæ sunt omnes voluptates, relinquenda studia delectationis, ludus, iocus, conuiuium, sermo

etiam penè omnium familiarium deserendus: quæ res in hoc genere homines à labore st udió que dicèdi deterret, non quò aut ingenia deficiant, aut doctrina puerilis.

Sciri: ● est doctri.] Carmen Theocriti est ex Eidyllio 9.

ἐτ' ἐὰρ ἐξ ἀπίνας, γλυκερὰ τερον, ἔτε μιλίως αἰς

ἄντρα, ὄσων ἐμὴν μῶσα. ὄυς γδ' ὄρωσαι

μαθεῦσιν, πὼς δ' ἐπι ποτῶ δαλήσατο κίρκη. id est,

Neque ver subito lenius est, neque apibus

Flore: (tã dulces) quã mihi mense chara [sunt.] quos enim aspiciẽdo

Exhilarant, eos sua potione non poterit fascinare Circe.

Appendix.

Nescio quo casu præterieram Sirenium descriptionem, toties mihi lectam apud Claudianum:

Dulce malam pelago Siren, volucresque puella

Scyllæis inter fremitus, avidamq; Charybdim,

Musica sacra fretis habitabant dulcia monstra.

Blanda pericla maris, terror quoque gratus in undis,

De latiq; licet huc incumberet aura carimis,

Implessentque sinus venti de puppe furentes,

Figebat vox una ratem, nec tendere certum

Delectabas iter reditus, odiũmque iuuabas,

Nec dolor ullus erat, mortem dubat ipsa voluptas.

Nec mirum, quod obiter dicam volo, figmentum hoc Sirenũ ad eò poëtis placuisse, in quo ipsorum stilius nõ tam lasciuijt, quàm acumẽ enituit ingeniosæ sedulitatis, qua hominũ mores reuocare conati sunt à voluptatũ, aut ineptiarũ illecebris, quæ passim obuersantur in hoc vitæ Oceano. Quin & sapiũt qui monentur eo cõmento frigida curarum momẽta, nugas, lasciuias, scurriles ineptias effugere, quin & vitare studiorum omnem fœditatem, in quibus occupantur quidam scripturientes vanitatum, qui suos amores, suas lasciuias, suas insanias cum apparatu nobis ostentant, quas si magni æstiment, id ex priuilegio furentium poëtarum faciunt, ex quibus nemo est quin se optimum putet. ait Tullius. Sed id mihi bilem mouet, quod plerique viri docti ab ijs nugis non abhorreant, quin istis aliquando postponunt seria ludis. Nos non quidem a poëtica vñquam abhorruimus, sed leuocinia carminum detestamur, furta & proditiones amatorias, supra, adulteria, & quicquid omninò mores inficit, tanquam pestem vitamus. Istud est melle litum virus,

*— Dum caruina lumbum**Intrant, & tremulo scalpuntur ubi intima versu.*

Et quid aliud ista blanda Syren nobis objicit, quàm perniciem pudoris ac verecundiæ, cùm fistor versuum nihil aliud pensi habeat, quàm vt cogitet insidias, atque aspera bella pudori? Quare vnus ex ecclesiæ sanctis patribus, consultor bonus ait, Bonum esse homini mulierem non audire: melius non videre: optimum non tangere: auditu illa mouer: visu accendit: tactu adurit, & corporis, animique vires depascitur.

Quis putet esse ullos! vt Chimeras, vt Hippocentauros, & alia eius generis portenta fabulosa: vel vt tragelaphum, quod Aristoteles finxit in Analyticis, aut denique vt illud informe monstrum, quod Horatius exhibet initio epistolæ ad Pisones,

Et miranda canunt, sed non credenda poëta.

Certè Lucretius lib. 5. aliquot rationibus arguit Hippocentauros non esse, quales à poëtis describuntur. Et Xenophon 4. de institutione Cyri, ait Chrysanthū dubitare an sint Hippocentauri addit enim hoc verbum, *εἰ ἐχθροῖντο*. Valdè stomachatur Galenus in Pindarum, quia fingere non dubitauerit ex hominibus & equis Magnesiis natos Hippocentaurus. Et M. Tullius 2. de natura deorum, *Quis*, inquit, Hippocentaurum, aut Chimeram credat esse? Quod & idem confidentius negat 1. Tuscul. Eiusmodi tamen populos fuisse in Pelio Thessaliæ monte à Nymphis educatos tradit Diodorus Siculus lib. 5. facilè à scriptoribus suis persuasus, id est poëtis, qui rerum omniū memoriā figmentis compleuerant. Alioqui constat primos Thessalos equitandi artem vrsupasse: quos cùm rudes homines, quales ea tempora ferebant, eninus in montibus equis sedere primùm essent intuiti, putarunt quasi animalia noua, & supernè homines infernè verò equos: & quem vulgi errorem poëtæ amplexati, adeoque pictores noua hæc monstra repræsentauerunt. Bene quidem Palæphatus lib. 1. *ἀπθανών*, ex Hippocentauri etymologia, veritatem elicit. Nulli enim alij fuere Hippocentauri, quàm equorum subastores, vel stimulators, *ἀπὸ τοῦ ἵππου, καὶ κεντῶν*. Nihilò tamen minus scribit Plinius lib. 7. cap. 3. se vidisse Hippocentaurum in melle conditum, & Ægypto allatum, oblatumque Claudio Cæsari, eodem die expirasse. Scimus adhæc multa de satyris & siluanis iactata: &

quod D. Antonius vidit in solitudine, forma satyri monstrum, teste B. Hieronymo, id plerique putant fuisse dæmonem incubum, aut succubum. Et satyros fuisse in subsolanis India montibus scribit Plinius, quin & eiusmodi animal fuisse aliquando ad Cornel. Syllam deductum Plutarachus auctor est. Sed de his plus satis.

Aspectu, verbis. } Apud Gratianum impudicus oculus est impudici cordis indicium, C. nec solo, 3 2. q. 5. Sed huc lubentius integram D. Augustini sententiam ex lib. de fide Christiana confero: Nec solo, inquit, affectu & tactu, sed aspectu quoque appetitur, & appetit concupiscentia feminarum. Nec dicite vo habere animas pudicas, si habentis oculos impudicos, impudici cordis est nuncius oculus impudicus. Nam & racente lingua, conspectu mutuo corda se macerant impudica, & secundum concupiscētiā carnis ardore alternatio delectantur, etiam intuitus ab inualida voluntate corporis fugit ipsa castitas. Eodem sensu, sed breuius, Hieronymus epist. ad Furiam, vbi de seruanda viduitate. Speculum mentis est facies, & taciti oculi fatentur cordis arcana.

Senex puellam amans.

EMBLEMA CXVI.

D V M Sophocles (quamuis affecta atate) puellam
 A quaestu Archippen ad sua vota trahit,
 Allicit & pretio, sulit agrè insana iuventus
 Ob Zelum, & tali carmine utrumque notat:
 Noctua ut in tumulis, super ut quæ cadauer abubo,
 Talis apud Sophoclem nostra puella sedet.

Vulgò apud nostrates iactatur, vitia quædam esse, quæ ^{dis pueri} Deo & Naturæ repugnant, hominibusque valdè displi-
 cent: nimirù adolescentis ignauiam, inopis superbiam, & se-
 nis iam capularis libidinē intempestiuā. tum enim vel maxi-
 mē ^{senes.} *dis παῖδες οἱ γέροντες*, cum vitiis plusquam iuuenilibus

*Senes pro-
vni à volu-
ptatibus
corporis.*

intempestivè delectantur. Quantò enim quis ætate prouectior est, tantò à voluptatum corporis titillationibus remotior esse debet. Cicero in Catone maiore: At non est voluptatum tanta quasi titillatio in senibus, credo, sed ne desideratio quidem. Bene Sophocles, cum ex eo quidam iam confecta ætate quæreret, vtereturne rebus Veneries: Dij meliora, inquit: libenter verò istinc tamquam à domino agresti & furioso profugi cupidus enim rerù talium odiosum est & molestum fortasse carere: satiatis verò & expletis iucundius est carere quàm frui. Idem retulit Plutarch. Commentario *ᾠῆς φιλοπλαστίας*, & Valer. Max. lib. 4. Ad id facit lib. 7. Epigrammat. Græcorum institutum Philodemi poetæ iam senectute cassi, qui fatetur se quondam amori dedisse operam, sicuti & alios, lusisseque cum per tempus liceret: sed tandem canicie admonitum, grauioribus curis & studijs incubuisse. Modò, inquit, rejiciatur amor: canus enim adest pro nigro capillus, ætatis iam maturæ nuncijs: vbi ludèdi tempus esset, lusimus: cum autem non amplius datur ad meliores curas propereamus licet. hætenus ille. Et certè, dum intempestiuos senum quorùdam amores, & affectum libidinis huic ætati planè repugnantem aduertimus, facile est colligere, verissimum esse quod ait Plaut. Mercatore:

— labant iuuenes, itidem rapiuntur senes.

Illi se amant: quod amant, amatum volunt atque cognitum.

Ills verò si amare ea ætate occeperint, multò insaniunt acrius,

Tibullus Eleg. 2. lib. 1.

Vidi ego qui iuuenum miseros lusisset amores,

Pòst Veneris vinclis subdere colla senem,

Et sibi blanditias tremula componere voce,

Et manibus canas fingere velle comas.

Stare nec ante fores pudit, charæque puella

Ancillam medio desinuisse foro.

Hunc puer, hunc iuuenis turba circumstetit arcta,

Despuit in molles & sibi quisque sinus.

Locus est elegãs apud Plutarch. lib. Contra Coloten, vbi docet senibus Venerem exercendam non esse. Minimè fefellerit, Epicurum voluptates corporis, tamquam Etesias ventos, vbi peruenerint ad suum incrementù, expirare: quod in causa est vt inquirat, vtrum sapiens ætate decrepita, qui res Venerias nequeat exercere, contactu formosarum, & contrèctatione adhuc gaudeat: longè aliter sentiens, quàm Sophocles,

*Senium a-
mor uehe-
mentis.*

quæ libenter istinc, vt à domino agresti & furioso, se profugisse dicebat. Sed cum plerasque voluptatum istarum senectute exarscere vidcant, cumque

Cytherea canos fit perosa milites,

multo potius debebāt homines voluptuarij, animi voluptates conquirere, ac velut cibaria quæ non putrescunt, & incorrupta durant. Et ibidem: Obsoleto intempestiuo, turpi remedio fatentur se vti, cum recordatione pristinarum voluptatum se ipsi recreant: & quia non suppetunt recentes, quibus vti queant, veteribus illis, id est mortuis & pollinctis, alias iam moribundas aut enectas in carne, vt in frigido cinere, mouent aduersante natura, ventilantque paulisper fouendo: quippè qui in animo nullam habeant domesticam voluptatem, dignam libero, conditam hilaritate. hæc ille. Sanè Iuuenalis in descriptione Senectutis ostendit, quàm sit aliena Venus à senibus. Cæterum quantum ex historijs deprehendi potest, Sophocles Veneris rebus multum fuit addictus, & iam grandæuus Theorida meretricè deperiit. Idem senex admodum, Archippen adamauit scortum nobile, cuius prior amasius, Smicrines nomine, à quodam rogatus quid ageret Archippe: respondit, Velut noctua tumulo insidet. Athenæus Dipnosoph. lib. 13. cap. 22.

*Sophocles
amator
senex:*

quamuis affecta etate.] id est, quamquam iam senex esset. Ouidius rectè:

*Noctua
tumulo:*

Turpe senex miles, turpe senilis amor.

Huc pertinet illud Menandri,

ἡρώων ἐχρήσις, ἐχρητι κατὰ τὴν

Senex amator summum est fortunæ malum.

infima iuuentus,] aut quòd iuuenes à commercio Archippes

auocarentur: aut id referas ad pæderastiam, qua notatus est Sophocles: Athenæus cap. 27. lib. 13. & Hieronym. Rhodius in historicis Commentarijs meminit.

Ob zelum.] zelotypiam.

super utque cadauera bubo.] Senex morti proximus tumulum expectat, itidem mox cadauer futurus.

Appendix.

Allicit & precio.] Allusio est ad meretricis nomē, quod ductum à merendo nemo nescit. differt ergo à prostibulo: est enim meretricis verbum paulò honestius, apud veteres, vt est

concupina, seu ἐταίρη, Græcò. Nos non fugit apud Romanos, quibus & femine vsuariæ permissæ, concubinarum vsùm fuisse, quod liquet ex tit. Digestor. de concubinis, & multis antiquitatum monumentis: sed instituto diuinæ legis meretricum turpis omnis vsus. Id adiungo, quod ad emblemata facit apud Nonium verbum, adolescentiari, pro luxuriari, ex Varrone: tum quidem vt faciat, censeo, quoniam tu quoque adhuc adolescentiariis Einitimum illud Horatii:

— ne potum largius a quo

Rideat, & pulset lasciuia decentius aetas. Ait M. Tullius in Cæliana, oratorio more, non ad mentem sapientum iuuenibus quasdam voluptates permittendas. Et Plin. secundus adolescentes putat non dedecere perturbata quædam & nonnunquam confusa. In sene turpem omnem luxuriam, & lasciuias: quod & Cato maior dixit apud eum quem citavi proxime Tullium. Ætatum omnium sua tēpestiuitas, sui que mores. adeò nihil stultius aut contemptius, quam senem capularem & silicernium de amoribus cogitare. Id exemplo vidimus in duobus æui nostri doctissimis viris, Ioanne Aurato, Regio Græcæ linguæ professore, & Iacobo Cuiacio, præclaro Romani iuris interprete, qui iam penè octogenarij, iuenculas vxores sortiti, ea moliti sunt quæ iuuenes.

In colores.

EMBLEMA CXVII.

INDEX aestitia est pullus color: utimur omnes
 Hoc habitu, tumulus cum damus inferias.
 At sinceri animi, & mentis stola candida pura:
 Hinc sindon sacris linea grata viris.
 Nos sperare docet viridis. spes dicitur esse
 In viridi, quoties irrita retrò cadit
 Est cupidus flauus color, est & amantibus aptus,
 Et scortis, & quæ spes sua certa fuit.
 At ruber armatos equites exornet amictus;
 Indices & pueros erubuisse pudor.

*Caruleus nautas, & qui caelestia vases
 Attoniti nimia religione petunt.
 Villia sunt giluis, natiuâque vellera burris:
 Qualia lignipedes stragula habere solent.
 Quem cura ingentes cruciant vel zelus amoris,
 Creditur hic fulua non malè veste regi.
 Quisquis sorte sua contentus, ianithina gesser:
 Fortunæ equanimis tædia quique ferat.
 Et varia est natura coloribus in gignendis,
 Sic alius aliud: sed sua cuique placet.*

*Coloribus
 exprimitur
 affectus
 animi.*

*Colorum si-
 gnificatio-
 nes.*

Colores & eorum differentia non minimum solent ani-
 mos nostros afficere, ob eamque rem docti & indocti
παθήματα ea quæ sunt in animis, passim coloribus expri-
 munt. Horum tamen colorum tot significationes esse pos-
 sunt, quot sunt hominum affectus & opiniones. Quæ quò ad
 rationem aliquam propius accedunt, vel naturam rerum ex-
 pressius declarant, eò pulciores existunt: vt cum nigrore
 vtimur in mortuorum inferijs, albore ad puritatem animi
 significandam. At viror, spei nota, vt dictum est in superio-
 ribus: auaris, amantibus, & id genus alijs, qui spem pretio
 non emunt, rufus haud malè conuenit. Ruber tum militum,
 qui circa cruorem versantur, tum puerorum, quos verecun-
 dia maximè decet, symbolum esse poterit: vt caruleus nauta-
 rum: giluis & burrus, vilium, & eorum qui sunt tenuis for-
 tunæ. Meticulosi denique & zelotypis, quod animo sint
 perturbato, nò malè fuluus color tribuitur: ianithinus ijs qui
 sua sorte contenti viuunt. de quibus in sequentibus singula-
 rim. Colorum octo differentias explicat Alciatus initio 2.
 Parergon.

*Nigoris
 Symbolum:*

Index mæstitia pullus.] Nigro vel pullo colore in parentali-
 bus utebantur, quod ex historia Thesei proditum nobis est.
 Ille enim interfecto Minotauro cum rediret in patriam, ni-
 gròque velo per imprudentiam vteretur, pater Ægeus hoc
 signo tamquam lugubri & funesto consternatus, quippe qui
 filium extinctum esse crederet se in mare præcipitem dedit.
 Quem colorem mæstitiæ & doloris notam fuisse significat
 Ouidius exul suæ calamitatis memor, librum ab omni or-
 natu cultuque semouens:

Infelix

Infelix habitum temporis huius habet.

Nec te purpurco velens vaccinia succos

Non est conueniens luctibus ille color.

Nec titulus minio, nec cedro charta notetur:

Fortunè memorem te decet esse mee,

tumulis cum damus inferias.] cum mortuos sepulchro man-

damus. Inferiæ sacrificia fuere, quæ Dijs inferis solui dice-
bantur. & Inferias facere, est mortuorum animas sacrificijs
placare, vel iusta defunctis persolvere. Virgil. in 9.

Inferias.

Absenti feras inferias, decoretque sepulchro.

Idem 4. Georg.

Inferias Orphei mittit, lucumque riuifit.

Catullus:

Multas per gentes multa Et per æquora vectus,

Aduenio misce. as frater ad inferias.

& deinde:

Nunc tamen interea præco que more parentum

Tradita sunt tristes munera ad inferias.

Tradit Seruius morem fuisse in sepulchris virorum fortium
captiuos necari. Quod postquam crudele nimium visum est,
placuit gladiatores ante sepulchra dimicare, qui à bustis bu-
stuarij dicti sunt. Eorum si fortè copia non fuisset, laniantes
feminae genas suas effundebant sanguinem. De hoc inferia-
rum nomine nonnihil Gellius 19. cap. 8. Contrà tamen, quod

*Gladiatorum primè
instinctus*

prætermissum nolim, Plutarch. libro Quæstionum Roma-
narum, quærit quam ob causam mulieres in luctu vestibus
albis uterentur: quod factum ab ijs putat exemplo mago-
rum, qui aduersus tenebras ipsamque Plutonem lucida & il-
lustri veste sese obregunt: utque defuncti cadauer albo ami-
ctu tegitur, sic putant æquum esse amicos ac familiares vesti-
ri. At in luctu vilia maximè conuenire putant: quæ autem
colore aliquo tincta sunt & suffusa, luxum arguunt, & super-
fluarum rerum apparatus. Cum itaque solum album sincere-
rum sit, minimè mixtum, purum, & tinctura non imitabile,
optimè putant ijs conuenire qui sepulturae committuntur.
Proinde & Socrates scribit, Argis vestes albas in usu esse dum
lugent, quæ eedem sint aqua elutæ. Sed enim tamen obsole-
uisse morem idem Plutarch. scribit: nimirum deprauata cõ-
suetudine, viros albas vestes in luctu usurpasse; quod ferè col-
ligimus ex ijs quæ Paulus Iulius ait, in tit. De sepulchris & lu-
gendis: Qui luget, abstinere debet à conuiujs, ornamentis, &

*In luctu
quo habitus
Romana
mulieres
use.*

alba veste. Constat enim ex Varrone, de vita patrum, vti citatur à Nonio, mulieres in luctu nigrum colorem solemnem habuisse Amiculo nigello (inquit ille) capillo demisso seque-
retur luctum. alio loco funere ipso pullis pallis amictæ. Idem fuisse vsus traditur apud Græcis ex vltimò Iliados Homeri-
cæ, vbi Thetys futuram filij Achillis necem deslens velo ni-
gro testa Iouem adit. Apud Euripidem, Iphigenia matrem
Clytemnestram monet, ne comam laniet suam ob mortem:
suisque vt renunciet sororibus ne vestibus nigris corpus eam
ob rem contegant.

*Alboris
significa-
tiones.*

At sinceræ animi.] Albedo, puritatis, fidei, castimoniam, integri-
tatis, & aliarum generis eiusdem virtutum nota: ideoque reli-
gioni accommoda. Cic. 2. De legib. Color albus præcipuè
decorus Deo est, cum in cæteris, tum maximè in textili.
Plutarchus lib. De Iside & Osiride, quærit causam cur Sa-
cerdotes linteistantum vestibus vterentur. Id quidem fa-
ctum ait, quod immortalibus Dijs omnia pura, mundaque
conueniunt. Non enim fas est (ait Plato) pura Deorum nu-
mina contaminatis & impuris rebus coli. Itaque cum linum
maximè purum fiat, fitque ad eluendum expeditissimum, sa-
crificijs, & Deum cultoribus præ cæteris conuenire censue-
runt. Pierius 40. Hieroglyph. meminit, & alij, nonnulli: Re-
perio & vestem candidam, signum fuisse lætitiæ, apud Val.
Max. lib. 1. cap. 1. quo loco scribit post Cannensem cladem,
qua maior virorum Romanorum pars absorpta fuit, decre-
tum fuisse ne matronæ ultra trigesimum diem luctus exten-
derent, vt ab ijs sacra Cereris peragerentur. Hæc itaque abster-
sis lacrymis, depositisque doloris insignibus, candidam ve-
stem induerunt. Nec prætermittendus Romanorum mos in
bonorum petitionibus: qui enim magistratus ambibant, to-
ga candida induti sese commendabant populo: hoc cultu in-
tegritatem, probitatemque ex colore omnium purissimo &
simplicissimo significantes, seque pecunia minimè vsos qua
populum corrumperent: ideo candidati a candore vestis no-
minati, vel simplicitate, puritateque animi potius.

Indon. Vestis alba, vel amictus è lino Ægyptiaco.

*Viror Spei
nota.*

Nos sperare.] Spei color est viridis, quod omnia spe duce
vernèt. Vt enim cum virescunt segetes & arbores, ab eis fru-
ctum expectamus: fit tamen interdum ea spes irrita, fellax, &
nullius omnino frugis. Ouid.

Fallitur augurio spes bona sepè suo.

& Plautus: *Ego scio qui sperauerint, spem decepisse multos.*

Est caput in flauus.] Auaris, amantibus, & ijs qui meretricias artes sectantur, nō malē quadrabit color flauus qui ex albo, rufo & viridi concretus est, qualis est color mellis, aurī & aristarum. Auaris quīdem, quī spem pretio non emunt. cū sint coloris flauī, ob insatiabilem habēdi cupiditatē: Amantibus, ob flauedinem cōtractam ex amoris affectu, licet interdum propter conceptam in animo spem, vireant: Scortis denique, & turpiū voluptatū sectatoribus, qui præsēntis opinione boni ducuntur.

Flauus color, quorum sit.

At ruber armatos.] Rubor militum est ardorem enim bellicum eadem & ferocitatem tacitē arguit. Apud Pœnos in castris Annibalis rubeam vestem Ducis tabernaculo protētam, vt alijs purpuram, indicium fuisse certaminis proditum est, quo viso milēs ad pugnam se accingerent. Scribunt Val Maxim & Plutarch. Lacedæmonios, nō vt vulnerum suorum in bello cruorem dissimularent & occultarent, Phœniceis in prælio tunicis vsos: aut nē ipsis terrorem incuteret, sed ne hostibus fiducia aliquid afferret.

Ruberis nota.

Indicit & pueros.] Purpureus color pudoris indicium. Hinc prætexta Romanos pueros admonēbat, verecundiam in dictis factisque seruandam. Notum est Catonis illud, cū diceret sibi magis placere adolescentes qui rubescerent, quā qui palleferent. Et Diogenes verenti cuidam, Confide fili, inquit; hic enim virtutis est color. Claudian. i. de raptu Proserpinæ: Vbi iuuenulam virō iam maturam describit ab adiuncto pudore:

Purpureo color, sym-bolum verecundie.

— *niveos infecit purpura vultus*

Per liquidas succensa genas.

Ceruleus nauis.] Seruius in 8 Æneid. Cæruleus color maris est, à cuius Deo equum constat esse inuentum. Hunc cæruleum colorem, vt mundi colorem laudat obiter polyhistor Plutarch. i. de philosophorum decretis, cap. 6. Sed vt est varia hominum mens, aliū que aliorum sensus in colorū vsurpandis symbolis, reperio Agrigentinos tyrannide Phalaridis liberatos, publicē constituisse, nulli cæruleo colore vestitum gestare permitteretur, quōd tyranni satellites & corporis eius stipatores eo colore subligaculis fuissent vt soliti.

Vilia sunt giluis] Tenuis fortunæ homines decent vilia, vt byrrhū siue rufum, giluum siue melinum: de quibus Gellius

Byrrhus, giluis.

• cap. vlt. lib. 13.

Quem cura.] meticulosus, zelotypus, & ijs qui omnino sunt perturbati, fulvus amictus ex viridi rufo permixtus potest esse peculiaris

Lignipedes qui.

Lignipedes.] Hi sunt restigeri quidam Monachi, qui ex infirmitate seueriore ligneis calceis utuntur, aut potius soleis quibusdam est subere vel ligno. Itali vocant Capullinos. Pro veste, pallia cinericia gerunt, eo colore, quo vilia rusticorum saga qui caminos emundant.

Violaceus color.

Quisquis forte.] Violaceus ad eos pertinet qui sua contenti forte viuunt, vel etiã fortunæ ludibria pro nihilo ducunt: eos enim affectus violæ & rosæ significare possunt. *ἰα κ, ἀνδρῶν.*

Ut varia est natura.] Verba sunt ipsius Alciati ex 2. Pererog. cap. 1. Colorum omnes appellationes Latinè expressim ostendere vix quisquam possit. tam enim hac in re varia natura est, ut quod in alijs plerisque accidit, rerum multitudo vocabula superet

sed sua cuique placent.] Homerus, *ἀλλὰ παρ' ἀλλοῖς καλὰ.* Suum enim cuique pulchrum, ait Cic. & sic se res habet, te tua delectant, me mea. Virgil.

Trahit sua quemque voluptas.

De coloribus iterum quædam, sed obiter, ut in mentem veniant, placet addere, quo emblematis ratio fiat illustrior. Plato itaque in Timæo dicit colorem, splendorem esse quendam defluentem sigillatim de corporibus, & talibus quibusdam partibus, quæ sunt aptæ ad oculorum sensum. Colorum autem sunt penè innumerabiles differentiæ, sed de notioribus, ijsque maximè quas Alciatus hic attingit, agimus, primumque de colore pullo, luctibus & funeribus accommodato, eum obseruamus esse terræ colorem, quæ magna sui parte pulla est: quodque mortuis injiciatur, instituto maiorum, qui iusta persoluunt mortuis, induuntur pullis pallijs, terræ nimirum colore: indeque nominantur plerisque atrati, pullati. Nam pullum sæpenumero cum atro confunditur. Sic enim mors atra dicitur, eò quod cadaver extincto calore vitali, & exhaustis spiritibus atrum relinquitur. At differt ater à nigro, quoniam omnis ater niger est; at non omnis niger ater est, ater enim aliquid horrois habet, estque visu tristis & iniucundus, proindeque lugentibus peculiaris, at niger non item: est enim nonnunquam lepidus & venustus.

Color pullus.

Cur pulle vestes in funeribus.

Mors atra, eur.

Ater à nigro differt.

Albus.

Color albus purissimus, quocirca pro sincero capitur, cum

transfertur ad animum. Cum eo confundunt candidum: inde candor animi pro simplicitate puritatēque non rarò accipitur. Itaque apud omnes ferè nationes nos inoleuit, ut ad Dei cultum indumentis albis ut plurimum utantur. Quo refero illud è Satyr. 2. Persij.

— *Negato Iuppiter hac illi quamvis te ablata rogarit.*

Et Flamen Ioui sacra faciens albatus erat, albòque pileo utebatur. Magi etiam Persæ putabant Deum non delectari nisi in albis vestibus. Fuit & Vestalium suffibulum vestimentum album, pretextum, quadrangulum, oblongum. Item que serui accepta libertate albis vestibus vsi memorantur, ut liquet ex Septimio Florente. Denique fuit iste color modestiæ signum, ut purpura ambitionis, sublimis que animi & elati. Hinc illud Alexandri de Antipatro, quem quidam ob modestiam commendabat. Foris albo pallio utitur, inquit Rex, intus autem totus purpureus. notabat simulatam hominis ambitiosi & summa petentis parsimoniam. Color viridis, herbarum color est, & avis psittaci, & lapilli, quem smaragdum nominant, Huic colori similis est Prasinus, qui nomen Prasinæ factioni dedit. Appellatur hic color etiam cæruleus, ut à Græcis glaucus, unde Pallas γλαυκῶπις, à veteribus Latinis cælia, quasi cælia, à colore cœli, ait Nigidius. Flauum, alij Venetum, vulgo blauum appellitant, colorem illum quidem à factione Circensi nobilitatum. Quidam eundem esse ac cæruleum volunt, quem Græci κωκυθιον, nonnulli lazurion. sed inter hos magnum discrimen. Flauix familiæ nomen dedit flaua cæsaries. Lucanus 10. belli Pharsalici.

— *Tam flauos gerit altera crines*

Ut nullus Cesar Rheni se dicat in armis,

Tam rutilas vidisse comas.

Loquitur de Cleopatrx pedisequis. Sic Iuuenal. 13. Satyra.

Cernla quis stupuit Germani lumina, flauam

Cæsariem, & madido torquantem cornua Cirro.

Lezi alicubi flauam Achillis comam, caloris & iracundiæ fuisse argumentum: quoniam ij ferè sint ξανδοχόλοι, id est, flaua bile laborantes, & ad iram propensiores qui crines flauos habent: sed tamen flauum fuisse Menelaum memorant; virum quidem mitem proindeque mollem bellatorem.

Rubeus ex animantium sanguine, & quolania inficitur, crocus, unde coccineæ vestes, id est, purpureæ. Vestis autem rubicunda erat pugnx acieue committendæ apud Romanos

Candidus

Flamen Iouis albus.

Vestales albati.

Serui manumisi.

Album & purpureum quid.

Viridis.

Prasinæ factio.

Flauus.

Factio Veneta.

Flauia familia.

Achilles flaua coma, & Menelaus.

Rubeus.

symbolum, vt Plutarch. testatur multis locis.

Ceruleus.

De ceruleo nihil amplius, quã à cœlo denominari nostri colorem celestem dicunt, non quod cœlum particeps sit coloris alicuius, sed quia ita nobis appareat. Proinde sacerdotes Ægyptij Deum veste indutum cœrulea, quia præcipua eius in cœlo sedes, effingebant. Non referam quæ notantur à Plutarcho de colore Isis & Tiphonis cœruleo, hæc enim ἀρροσδιόνυσα, hunc colorem cœruleum ἀλουερόν à colore maris, ἀπὸ τῆς ἀλός, dici volunt vt enim cœlum cœruleum, sic mare cœruleum dicunt poëtæ.

Isis & Tiphon carulei.

Cymatilis.

Cærulei coloris vestis nominatur etiã cymatilis, quia nomen ab vndis trahit. Ouidius,

hic undas imitatur, habet quoque nomen ab vndis.

κῶμα enim fluctum sonat. apud Plautum vestis cymatilis est vndulata, nos camelotum vocamus.

Canus color isque natiui.

Candido colori proximus est quem canum nominant: qui color est albi nigrique particeps, Græcis λευκόςαι Θ, qualis est capillorum & barbæ in senibus, vnde canities appellata est. Is natiuus color est, vt qui non inficitur, sed ex ipsa ouis lana ita capitur. Quia verò cineri penè similis est cinericus, inde vestes cinericæ, quales Franciscanorum sodalium. huic colori proximus est rufus quem penè refert gilvus, seu helvus, sic nominatus, à vini genere quod colorem habet inter rufum albumque: rufum barbari appellant, aut russeum: alij saginatum, quasi sanguinatum, qui sit cruentato similis. Est ille qui dicitur impluuiatus pullo similis, sic nominatus, quasi fumato stillicidio implutus. Sunt qui volunt suatum esse, à stillicidio factum fumoso in albo panno, & is color est peculiaris monachis, quos Minimos appellant, Parisini bonos homines. Eo fortasse sensu homines seculi aurei designati, ob morum vitæque simplicitatem, quam ipsi profitentur: vestis enim natiui coloris minimæque infecti, vitæ innocentis, & ab omni alienæ luxu index est. Tum autem primum cœpit hominum exundare luxuries, cum natiuas lanas cœperunt ad cultum tingere.

Cinericus.

Rufus.

Impluuiatus.

Fuluus.

Fuluus, est color cœli & stellarum: qua ratione sidera fulua dixit Tibullus. Sed hic existimo intelligi maximè rauum colorem, qui obrusus est quodammodo atque obscuratus. Gellius cap. 20. lib. 2. ex Frontone docet fuluum videri de rufo atque viridi mixtum, & in alijs plus habere rufi: vide apud eundem reliqua. Ianthinus qui & violaceus, ex quo

Ianthinus.

Hyanthinus, è purpura factus & viola, vt nomen indicat. hinc vestis Ianthina. Martial. in 2. Coccina famosa donas & Ianthina mæchæ. significat vestimenti genus infecti purpura violacea. Quo de colore perdoctè Baynus cap. 3. de re vestiaria.

Vt varia est natura coloribus in gignendis, vt sunt colores in infinita penè varietate, sic eorum nomina varia diuersaque, sicuti ab herbis seu floribus, hiacynthinus, violaceus, roseus, papaueratus, malachinus: à plantis phœniceus, buxeus, prasinus, à virentis porti folio: à locis, Tyrius, Punicus, Indicus: ab animantibus, vt ceruinus, mustellinus, olorinus, coracinus: ab aqua, aquilus, neque albus, neque niger, ait Festus: Cæterum quia nihil absque luce possumus intueri varièque ipsa mutetur lux, nō est mirum si cum luce variant ipsi colores. Ea de re nonnulla Cælius Rhodig. antiq. lect. 17. lib. cap. 7.

Appendix.

Index mæstitiæ est pullus color.] Hieronym. ad Iulianum: Lugubrè vestem mutaueris: & dedicatio ossium martyris candida tibi vestimenta reddent, vt non sentires dolores orbitatis tuæ, quàm ciuitas vniuersa sentiret. hæc ille. Quo ex loco facile est intelligere morè etiam fuisse apud veteres sumendæ pullæ vestis temporibus orbitatis, & sepulcralium: at cum festi dies martyrum celebrarentur, in gaudij signum sumpsisse vestes candidas & hilares. Ad id nostrum de coloribus emblema pertinere video Tertulliani id de spectaculis, vbide coloribus paganis: meritò & coloribus idololatriam vestierunt, & ab initio Deo Soli fecerunt albas & russeas: albas hyemi ob niues candidas: russeas æstati, ad Solis ruborem voti erant, sed postea tam voluptate quàm superstitione prouecta; russeum alij Marti, alij album Zephyris consecrarunt: prasinum verò terræ matri, vel verno venetium colorem mari vel autumnò. Cùm autem omnis species idololatriæ damnata sit à Deo, vt que etiam illa damnatur quæ elemētis mundialibus profanatur.

Hinc syndon sacris lineagrata viris.] Poëta lib. 12. Æneid. testis est locuples,

— puraque in veste sacerdos

Setigera in frontem suis, in consamque videns em Attulit.

Seruius in schedis, pura interpretatur, non polluta: & pura vestis est, ait, qua festis vti diebus consueuerant sacrificari, vt neque fausta sit, neque fulgurita, neque maculam habeat. Est autem purpurea & linea: purpura enim maris vicem ad præbet: linum verò fluminis, quia cum vere primum in Oriente flumen inundasset, linum natum ait Plinius. Et Festus Pompeius, Pura vestimenta sacerdotès ad sacrificium habebant, id est, non obrita, non fulgurita, non fausta, non maculam habentia. Neminem fugit quod olim magistratum petitori, toga candida utebantur, ex quo dicti candidati. Fragmenta quædam nobis Tulliana supersunt orationis, *in toga candida*. Lilius album vestimentum dicit. Vopiscus in Floriano: Senatores omnes ea scititia elatos, vt domibus suis omnes albas hostias cederent, imagines frequenter aperirent, albi sederent, quia antiquitatem sibi redditam crederent. Acerrimè Vatinius incessitur à Tullio, quod toga pulla accubisset, contra decorum festi conuiuij. Illud ex te, ait, scire capio, quo consilio, aut qua mente feceris, vt in epulo Q. Arij, familiaris mei, cum toga pulla accumberes? quem vniquam videras? quem audieras? quo exemplo, quo more feceris? Dices, supplicationes te illas non probasse optimè, nullus faciebat supplicationes. Vidésne me nihil de anni illius casu, nihil de eo quod tibi cum summis viris commune esse videatur, sed de tuis proprijs sceleribus ex te querere? nulla supplicatio fuerat: cedo, quis vniquam cenat atratus? ita enim illud epulum est funebre, vt manus sit funeris, epulæ quidem ipsæ dignitatis: Sed ornatur epulum populi Romani festum diem argento, veste niuea, omni apparatu, ornatuque visendo, quis vniquam in luctu domestico, quis in funere familiari cernit cum toga pulla? cui de balneis exempti præter te toga pulla vniquam data est? cum tot hominum millia accumberent? cum ipse epuli dominus Q. Arius albus esset: tu in templum Castoris te cum C. Fidulo atrato, ceterisque tuis furijs funestum intulisti. Quis tum non ingemuit? quis non doluit Reipub. casum? quis sermo alius in illo epulo fuit, nisi hæc tantam, & tam grauem ciuitatem subiectam esse non modò furori, verum etiã irrisioni tuæ? Hunc tu morem ignorabas? nunquam epulum videras? numquã puer aut adolescens inter coquos fueras? Fausti adolescentis nobilissimi ex epulo magnificentissimo famem illam veterem tuam non expule-

ras? quàm acerbè atratum videras, dominum cum toga pulla,
& eius amicos ante conuiuium? quæ te tanta tenuit amentia,
ut tu, nisi id fecisses, quod fas non fuit, nisi violasses templum
Castoris, nomen epuli, oculos ciuium morem veterem, eius
qui te inuitaratau Toritatè parum putares testificatum esse,
supplicationes te illas non putare? Hucusque orator morem
patrium violatum questus in Vatinio, non frustrà quidem,
cùm qui sapiat non abhorreat à more patrio. Memini ad hæc
Aurelium Victorem in Marco Antonino Philosopho, dice-
re, Nuncio accepto de morte principis, confusam luctu pu-
blico Urbem: senatores in curia veste tetra amictos lacrymas
effudisse.

Amulo cùm damus inferias.] Ouid. epist. Iasonis,

Inferias umbra fratris habere mei

Claudian. 4. de Honorij consulatu,

Has dedit inferias tumulis, iuuenùmque duorum

Purpurosos meritò placauit sanguine manes.

Idem de laudibus Stiliconis,

Inferijs gens tota datur

stola candida.] Nomine stolæ, quamcunque vestem oblon-
gam intelligo: aliàs stola erat muliebris & demissa ad talos
vsque.

Hinc syndon sacris linea grata viris.] Ouid. 15. Metamorph.

— cognouit numina castus

Errantes vitta crines albate sacerdos

Idem 5. eiusdem operis,

Cererisq; sacerdos

Amphycus, albenti velatus tempora vitta

quoties irrita ressiò cadit.] Ouid. 3. de Ponto, 4. eleg.

Irrita verorum non sunt presagia vatum.

cod. lib. eleg. 7.

Spem inuat amplecti, que non iuuat, irrita semper.

& 4. eiusd. operis, 7.

— fides non irrita.

In 2. Pastor. *— venit irritus illuc Romulus. hoc est,*

re infecta. Idem in 3. eiusdem,

Si mea nota fides, irrita nulla putes.

& de Narcisso, eod. lib.

Irrita fallaci quoties dedit oscula fonti.

Curtius lib. 4.

Tam discedere irrisum, quàm morari pudebat.

Est cupidis flauus.] Meretrices tamen toga pulla à matronis adulterij conuictis, quæ albatæ erant, distinctæ.

At ruber armatos.] Plutarchus auctor est, Demadem oratores olim dixisse, Athenienses de bello numquam decreuisse, nisi pullis vestibus indutos: eo verbo significabat eos bellandi cupidiores, nec nisi de clade suorum admonitos, pacem cogitare.

pueros erubuisse pudor.] ad hunc modum Virgil. in 12. de Latini vxore, belli dubij euentum reformidante:

*Accepit vocem lacrymis Lauinia matris,
Flagrantes pulsata genas, qui pluribus ignem
Subierat rubor, & calefacta per ora —
Idem sanguineo.*

*Si quis ebur, vel mista rubent ubi lilia —
Alba rosa, tales virgo dabat ore colores.*

Attoniti nimia religione.] Lucretius lib. 3.

— multo que in rebus acerbis
*Acrius aduertunt animos ad religionem,
Quò magis in dubijs homines spectare periculis
Scilicet aduersisque in rebus noscere qui sint,
Nam veræ voces tum demum pectore ab imo
Eliciuntur, & eripitur fortuna manet res.*

At putò hîc alludi ad vocabulum *ἄθος*, timor unde putant Dei Latinum nomen trahi, ex quo illud Petronij,

Primus in orbe Deos fecit timor.

qualia lignipedes stragula.] stragulum, ἢ *σπομνή*, apud nos, *couverture de lit*, ou, *lodier*, *houffe*. & rectè quidem hîc stragula, nam quidã horridiore cultu fraterculi, vt Capucini, nō tam pallia, quàm formam quandam stragulorum induunt, non vt Franciscani nostrates, qui in initio cultu seueriore, at nunc tãdã cœperunt nitidiores esse.

sed sua cuique placent.] Elegans illud Eueni Parij,
*πολλοῖς ἀντιλέγειν μὲν ἔστι ἄθος παντὸς ὁμοίως,
ὁ ῥῥῶς δ' ἀντιλέγειν ἐκέπτετο σὺν ἔθει,
καὶ πρὸς μὲν τῶν τοῖς ἀρκεί λόγῳ ἔστι ὁ πάλας ἄθος,
σὺν μὲν ταῦτα δοκοῦντ' ἔστιν, ἐμοὶ δὲ τὰδε.*

Significat multis esse solemne reprehendere, rectè autem id non facere. quin aduersus illos posse verbum vetus retorqueri, hæc tibi videntur talia, mihi verò contra. Plinius Secund. scitè admodum epist. 20. lib. 1. Adieceram quod me docuit vsus magister egregius, Frequenter ego iudicauim, frequenter

in consilio fui: aliud alios mouet, ac plerumque parua res maximas trahunt: varia sunt hominum iudicia, variae voluntates. Inde qui eandem causam simul audierint saepe diuersum, interdum idem, sed & diuersis animi moribus sentiunt. Video huc trahi ore populi celebratum adagium, Quot capita, tot sensus, cuius etiam meminere nostri Iuris scholiastae, l. 4. Dig. ad S. C. Trebellian. Alia enim alijs nationibus honesta, quae alijs turpia, & sic varij quot in orbe colores, tot etiam notiones animi fluxe vt vagae peruolitant. Conferrem huc exempli gratia sectarum varias species, nedum colores varios: hominum ac regionum faciem dissimilem, sed id fortasse bilem moueret quibusdam delicatulis, qui domesticis vitijs, vt naturalibus moribus delectantur, & veluti Balbinum polypus agnae, quod ille dixit. Malim ad colores ludorum Circensium, circa quos imprudens antiquitas insanijt: vel ad colores varios coenobitarum, qui patrum instituto non ad alium finem inducti videntur, quam vt familiarum distinctio fieret, confusio vitaretur. Nihil hic de coloribus castrorum, aut militantium, qui necessariò varij sunt, vt haec varietas singulas copias in officio contineat.

Virtuti fortuna comes.

EMBLEMA CXVIII.

ANGVIBVS simplicitis, geminis caduceus alis
 Inter Amalibeæ cornua rectus adest.
 Pollentes sic mente viros. fandique peritos
 Indicat, vt rerum copia multa bect.

*Symbolum
 Alciati.*

Hoc ipsissimum fuisse Alciati symbolū refert Paulus Iouius, lepido eo libro, quem scripsit. lingua sua vernacula De notis armorum & amoris. Quod schema quàm bellè Alciato conuenerit, facilè possunt intelligere, qui eius prudentiam iuris & eloquentiam, qua cæteris excelluit, vnà secum reputant. Id enim studium, eaque facultas effecit, vt magnos honores & honestas opes ad vitæ præsidium sibi compararit.

Idem Iovius me docet eodem dialogo, symbolū hoc, VIRTUTI FORTUNA COMES, fuisse vsurpatum antè ab Iafone Maino nobili Iurifconsulto. quo, sua se virtute ac studio, lautam fortunam esse consecutū ostendebat. Sed id Emblemata placet ad quoscumque doctos & sapientes homines transferre. His symbolis, virga nempe Mercuriali caduceo, duobus inter se connexis serpentibus, & duplici copix cornu significatur homines sapientia & eloquentia præditos, rerum omnium copiam facile consequi. Quò spectat Aristotelicum illud, Diuitem si velit esse posse, qui sapientia fuerit cultus. quod quidem symbola hæc tacite indicant. Nam caduceus disciplinæ, eloquentiæ, sapientiæ, sed & felicitatis notam habet, teste Pierio lib. 15. De sacris Ægyptiorum literis. Cornu verò Amaltheæ, rerum omnium abundantia est Hinc apud Stobæum Hippodamus Thurius ciuitatem bonis legibus constitutam, cornu Amaltheæ appellat: quandoquidem bona ingenia eius beneficio profectum capiant, tunc mores, studia legesque fiant optimæ, item rationes rectæ & æquæ, pietas, sanctimonia, reuerentia. Ab hac sententia non multum abcessit Socrates: Τὸ γὰρ Ἀμαλθείας κέρασ ἐξηγούμεθα ἔτιωσ. ἔτι γὰρ σύμβολον, δὲν μήτις ἢ μάλθων, ἀλλ' ἐργατις, πάνθ' ἔξειν τ' ἀγαθὰ κτ' μὲν τὴν ἀμαλθείαν, τὸ μὴ μάλθωνος ἀπομύου. κτ' ἢ τὸ κέρασ τ' βουὸς ἐργατικὰ τὰ ὄντ' τὸν ἐργάτῳ ἐνσημαίνεσθ'. βούτεις ἢ ἐν τῷ κέρασ ἔτι κ' τὰ ὄμοια, ὅτι ἐν τῇ γεωργίᾳ πάντα ἔξειν ὡν χεῖραν ἔχουμ. διὸ κ' ἔχοντες αὐτὸ εἰσάγονται, ὅ, τε ἀγαθὸς δαίμων, κ' ἰ ἀγαθὴ τύχη. id est, Amaltheæ cornu sic interpretabatur: eum quidem significare qui minimè sit dissolutus, sed operi intentus, genus omne boni consecuturum: Per cornu verò bouis, quod animal est laboriosissimum, virum operarium intelligi. Vuas autem & similia in cornu haberi, quia ex agricultura cosequimur quecumque necessaria sunt. Itaque ipsum gestantes inducuntur bonus genius & bona fortuna. Hanc Socratis sententiam de cornu Amaltheæ obiter volo ita restitui τὸ γὰρ τῆς ἀμαλθείας κέρασ ἐξηγούμεθα ποιούτις πινὸς ἀναφορῆς ἢ ξίωσιν. Amaltheæ cornu explicans eò referri volebat, vt esset symbolum, quo designaretur is qui minime dissolutus esset, sed intentus operi, genus omne boni consecuturum. vocabulum enim Amaltheæ. loco μὴ μάλθων, hoc est, non dissoluti, poni. per cornu verò, bouis &c. In Collectaneis ex Philemone de pecunia idem intelligitur:

Caduceus

Amaltheæ cornu.

Quid per Amaltheæ cornu ex Stobæo.

Bov, animal ad laborem natum.

τὸ τῆς Ἀμαλθείας δοχεῖς ἔτι κέρας,
 οἷ γ' ἐφ' ἔρυσιν οἱ γ' ἐφ' ἔρις κέρας βούρου;
 ἀργυρίον ὄντι τὰ τ' ἔ' αὖ ἔ' χις, λέγε
 πρὸς τὸ δ' ἀβέλη, πάντα σοι γνήσεται,
 φίλοι, βόηδοι; μάρτυρες, τῶν οικίας.

Puísne Amalthea cornu huiusmodi esse;

Quale pictores cornu bouinum depingunt?

Argentum est, quod si habueris, petas

Ab ipso quicquid voles; omnia tibi addentur,

Amici, auxiliatores, testes, domum, multitudo,

Amaltheæ istud cornu, præter cæteros, ad felicitatem & fortunam bona retulit Dio. Chrysostom. Orat. 1. De fortuna.

caduceus.] Virga Mercurij, qua dicitur vsus ad lites & iurgia tollenda, ad somnum inducendum, ad euocandas ex inferis animas, vel etiam immittendas: Homerus Odyss. 6.

*Caduceus
Mercurij.*

ἔιλετο δὲ ῥάβδον, τῇ δ' ἀνδρῶν ὄμματ' ἀπέλασε
 ὦν ἐδέλη, τοὺς δ' αὐτὴ κ' ὑπνώοντας ἐχίρει.

Caduceus autem, à quo caduceatores legati, est κηρύκειον Græcis, cuius verbi meminit Marcianus, l. 8. de rerum diuis. Digestis.

Horatius:

Tu pias latis animas reponi

Sedibus, virgæque leuem coerceres

Aurea turbam, superis Deorum

Gratus & imus.

Et Virgilius 4.

Tum virgam capit, has animas ille euocat orco,

Pallentes alias sub tristia tartara mittit,

Dat somno, adimitque, & lumina mortem signat.

Julian. Imperator epistola quadam ad Jamblichum, Mercurij virgam, ad eloquentiæ vim doctè retulit; οἷ Ἐρμῶς ῥάβδον κινεῖς κ' διεχίρως κε θεῦ δοντας, quasi virga Mercurij moues, atque dormientes expergefacs. Idem post: πρὸς τῆς δ' ἔ' μῶς λογίου μοθητῶν, εἰ δὲ βολῆ πρότριμον ὄντα σὲ ῥάβδον ἐκ ἐν τῷ κε θεῦ δειν ποιῆν, ὅλλ' ἐν τῷ κινεῖν κ' διεχίρην μῶλλον ἰδέλῃν μμῆδῃ. Equum est te, qui sis Mercurij eloquentiæ præfidis discipulus, aut si mauiis, alumnus, virgâ non somni prouocandi gratia tractare, sed illum imitari ad mouendum & excitandum. Hanc Mercurialem virgam κηρύκειον Græcis appellari dixi, qua legati, fecialesque vsi, proindè que caduceatores nominati, vt notat Vlpianus interpret Demosthenis, ad orationem contra Timocratem: quo loci statuit duplices Cerycas,

*Serpentes
caduceo
implicati.*

qui ius idem haberent cū fecialibus, eandemq; penē potestate, vt belli denunciādi, pacis ineundē: quos εἰρηνοδίκας, pacis sequestros Dionys. Halicarn. interpretatur. De Serpentibus autem Caduceo implicatis, hæc est Mythographorum narratio. Mercurius in Arcadiam iter faciens, duos inter se Dracones acerrimè concertātes offendit, quos interposito baculo statim pacauit: qua de causa ne posteri miraculum ignorarent, Ægyptij virgam duobus interpositā draconibus Mercurio consecrarunt, & Caduceum nominarunt. Baculus hic eloquentiæ typus est: dracones sapientiæ gerunt symbolum. Alij ad pacem referunt, quam plerumque legati siue caduceatores cōponunt Huc respexit Isidorus; Mercurius, inquit, virgam tenet quę serpentes diuidit: nam bellantes & diffidentes interpretum oratione sedantur. Iamblichus in Epistola ad Deuxippum: Reuera Deus quispiam fuit, qui hominibus Dialecticam ostendit, & è cælo demisit: vel, vt quidam dicunt, eloquens Mercurius qui in manibus Dialecticæ symbolum gestat, serpentes scilicet se inuicem respicientes.

Baculus
quid.

Serpentes,
dialecticæ
symbolum.

Amaltheæ cornua.] Amalthea capræ nomen fuit cuius lacte Iupiter est enutritus, Adraustes & Idæ Nympharū ministerio & opera. Cū verò aliquando capra cornu, quod habebat amplissimum, in obiecta fregisset arbore, Nympha id sustulit diuersis pomis ac herbis onustum, & ad os ipsius Iouis detulit: cuius beneficij memor iam grandior factus, cornu seruatum Nymphæ cuius erat capra, dono dedit ea virtute imbutum, vt quicquid appeterēt, ex eo cornu protinus exiliret. Alij hoc cornu referunt ab Hercule ereptum fuisse Acheloo sese in varias figuras commutanti. Ouid. 9. Metamorph. & Fastorum 5. Strabo lib. 10. Lactant lib. 1. cap. 21. Mythologi referunt ad regionem antea sterilem & infecundam, quam labore & industria Hercules feracissimam reddiderit. Nos facultatem & omnium bonorum copiam hinc interpretamur, quæ virtutem & liberalē omnem eruditionem consequi iure debeat: quod significat huius Emblematis inscriptio. cuius Cicero meminit in Catone Maiore his verbis: Te Cyre beatum ferunt, quoniam virtuti tuæ fortuna coniuncta est. quæ petita videntur ex Oeconomico Xenophontis. Quò etiam refer Adagium, Virtute duce, comite fortuna, ex Ciceronis Epistolis familiaribus.

Amaltheæ
historia.

Acheloo
cornu.

Pollentes mente.] exprimit Græcam locutionem νοῦν ἐχέοντες, i. φρονίμους.

sandiq; peritos.] Aristot. I. artis dicendi appellat eos εἰπεῖν
διωμύους.

copia multa beet.] beare, est prodesse, inquit Vlpian. l. 49. D.
De verb. sign. naturaliter enim bona ex eo dicuntur, quòd
beant, hoc est, beatos faciunt.

Appendix.

Virtuti fortuna comes.] Gnome pulchra, non semper verà, vt
res humanæ fluunt. ad eam facit locus Plinianus ex panegy-
rico ad Traianum. Possum ire per omnes appellationes tuas,
quas olim virtus dedit: quas proximè fortuna concessit, quas
adhæc indulgètia diuina meditatur. hæc ille. Sed nomen vir-
tutis non hîc accipitur pro eo habitu quem rectæ rationi cõ-
sentaneum philosophi dicunt, sed speciatim sonat τὴν ἀν-
δρείαν, quæ Italica dialecto dicitur, *il valore*, Gallicè, *la valeur*;
proïesse, *grandeur de courage*. Alioqui virtutis nomine, præclare
quæque dotes animi continentur. Vnde nostris appellatur
homme de valeur & *merite*, pietate grauèm & meritis poëta
dicit. & hinc ἀνδρία καὶ μεγαλοψυχία, *la vaillance*, *la suffisance*:
fortè huc referas Horatianum istud è 3. Carmin. 2.

Virtus repulsa nescia sordida,

Incontaminatis fulget honoribus.

& deinde,

Virtus recludens immeritis mori,

Cælum negata tentat iter via.

Et illud Plauti Amphitruone:

Virtute ambire oportet, non fauitoribus:

Sat ille habet fauitorum qui virtutem habet.

Item Senecæ de ira, cap. 7. lib. 2. Non est fortior nequitia
virtute. Et Virgil.

Tam pudor incenditq; viros & *viuida virtus.*

At fortunæ vocabulùm aliquando pro incerto rerum euentu,
nonnumquam etiam pro felici successu & affluentia opum
accipi nemo nescit. ad primum illud significatum refero va-
rios de fortunæ varietate questus, vt ille Horatij,

Fortuna seuo lata negotio,

Ludum insolentem ludere pernicax

Transmutat incertos honores

Nunc mihi, nunc alijs benigna.

Et Plautinum illud Pseudolo:

— profecto hocce eris

Centum ductū n̄ hominum consilia sola hac deuitis dea

Fortuna atque hoc verum est perinde ut quisque fortuna vitue

Ita præcellit, atq̄ cum sapere omnes dicimus

Benè ubi quod consiliū discimus accidisse, hominem catum

Eum esse declaramus: stultum autem eum cui venit malè.

Illud tritū Terentij:

O fortuna, ô fors fortuna.

Quid. vlt. Tristium, eleg. 15.

Rara quidem est virtus, quàm non fortuna gubernes,

Que maneat stabili cum fugit illa gradu.

Secundo modo fortunæ verbum fumitur pro felici opū succellu, vnde dicti viri fortunati, ὀλβιοί, εὐδαιμόνες, quare & nos fortunās numero plurali dicimus opes, ut apud Horatium.

Quò mihi fortunæ, si non conceditur vis?

Virgil. r. ecloga:

Fortunate senex, ergo tua rura manebunt.

& alia eius generis multa, illud ad rem propius Alciatus caduceū & Amaltheæ cornū sibi proprium symbolum fecit, quod in ipsius vita memini. Adicio ex Nonio, caduceū fuisse pacis signum, ex Varrone, de vita populi Romani lib. 2. inquit, ubi verbenarius ferebat verbenam, id erat caduceus, signum pacis, nam Mercurij virgam possumus appellare. Ita Martialis in 7.

Cyllenes, cæliq; decus facunde minister,

Aurea cui torto virga dracone vires.

Pollentes sic mente viros.] significat eos qui præditi τῷ λόγῳ ἐν δαδέρῳ κ̄ φρονητικῷ, nam multi quidem docti, ait elingues, & quorum domi doctrina silet, foras prodire nescia. Sed alij verborum ac locutuleij, qui nullum garriendi modum faciant, & quibus nihil aut parum mentis. At quibus utrumque datum, felices. Sic laudatur apud Flaccum Iulius Florus epist. 3. lib. 1.

— non tibi paruum

Ingenium, non incultum, neque turpiter hirtum,

Seu linguam causis acuis, seu ciuica iura.

Respondere paras, seu condis amabile carmen

Prima ferēs edere victricis premia.

Apud Tullium commendatur nescio quis, cui promptum, paratumque ingenium, & qui præclaras animi notione

pari linguę volubilitate sciret exprimere. Sic apud Plinium 1.
epist. 22. Aristo, iuris peritissimus impense ornatur.

Nec abs re Socrates execrabatur sophistas, qui primi sa-
pientiam ab eloquentia seiunxissent res natura indiuisas, qua
de re Tullius præfat. 2. libr. de inuentione.

Memini ab Homero tribui Vlyssi ciuilem prudentiam, πλώ
σώεσιν πολιτικῶ, & promptam eloquendi facultatem, πλώ
ῶς μινευτικῶ, his omnino verbis,

οἱ δ' ἐνὶ μὲν μορφῇ ἔπειων, ἐν ᾗ φρένες ἔδλοϊ,

Mente uales, iuncta est facundis gratia dictis.

Fortuna virtutem superans.

EMBLEMA CXIX.

CÆSAREO postquam superatus milite, vidit
 Ciuili undantem sanguine Pharsaliam;
 Iam iam stricturus moribunda in pectora ferrum,
 Audaci hos Brutus protulit ore sanos:
 Infelix virtus; & solis prouida uerbis,
 Fortunam in rebus sur sequeris dominam?

Interfecto Iulio Cæsare à Bruto & Cassio, ut libertatem ci-
 uibus ereptam assererent, res tamen non cessit ut sperabāt.
 Siquidem extincto Cassio in bello ciuili, cum Brutus vidis-
 set se superatum iri, quibusdam de fuga suadentibus: Non

Nn ij

Mors Mar-
ei Bruti.

Fons Em-
blematis.

certè pedibus, inquit, est fugiendum, sed manibus: tandè-
que arrepto gladio prorsus desperàs se ipsum confodit, iuua-
te Stratone Rhetore. Dion in Augusto refert tum versus hos
pronunciassè, qui in tragœdia Herculi tribuuntur: ὁ τλήμων
ἀρετῆν, λόγον δὲ ἢ θά ἀλλως, ἐγὼ δὲ σεῶς ἐργὸν ἠσκαυ, σὺ
δ' ἀρετῆς ἀλλοῦ πύχην. hoc est, O misera virtutis, quàm tu res
eras nugatoria: equidè serid in te exercebat, at tu fortunæ in-
feruiebas. vel sic: O misera virtus, ergo nomè inane eras; ego
verò te vt rem solidam exercui, quamuis interim fortunæ
feruies. Significabat tunc quidem temporis plus momentì
& virium fortunæ quàm virtuti fuisse, virósque bonos im-
proborū machinis fractos & extinctos. quod Q. Curtius lib.
8. confirmat, cùm ait; Quis neget eximiã quoque gloriã sæ-
pius fortunæ quàm virtutis esse beneficiũ? Alciatus Parer-
gôn libro 2. cap. 7. retulit hanc Bruti sententiam, vsurpauit-
que in Epitaphio à se conscripto de Pyrrhi Anglabermæi
Aurelianensis Academiæ Iureconsulti morte, his omniad
verbis.

*Quis non malignas mortis accusat vices,
Virtute claros qua viros præceps rapit,
Viuaciores improbos cornis sinens?
En Pyrrhus ille tot animi illustris bonus,
Latòque clauo, est ante præreptus diem:
Frustra putauit esse te Virtus Deam,
Que fortuitis seruibas casibus.*

Desperãtis
opinio qua.

Virtutis
vis. Vide
Senecã epi.
75. lib. 10.
ibi. Quicũ-
que beatus
esse consti-
tuit & c.
Fortis non
est qui se
necat.

Cleomenis
verba g. a-
visissima.

At reuera hæc fuit Bruti, id est hominis pagani, nec veri Phi-
losophi, imò verò desperantis opinio, qui quantum in eo er-
rarit, colligere est facillimũ ex scriptis Platoniorũ & aliorũ,
quorum fuit iudiciũ acrius, & auctoritas maior. Certè non
multum ei potest obesse fortuna, qui sibi firmiter in virtute
quàm in fortunã præsidium collocauit. Virtus enim omnia
quæ in hominem cadere possunt, subtus se habet, eaque des-
piciens casus contemnit humanos, culpaque omni carens,
præter seipsam nihil censet ad se pertinere: vt rectè docet Ci-
cero Tuscul. 5. & Lactant. lib. 3. De falsa sapientia c. 28. Ne-
que verò censendus est fortis, & magno præditus animo, qui
vt aliquod damnum, aut alioqui asperam vitæ calamitatem
effugiat, vitæ sibi vsuram adimit: quòd in Cleomene Plutar-
chus exaggerat. Cùm enim post miseram acceptã cladem in
bello contra Antigonũ, Cleomenes rebus omnibus desperatis
admoneretur à Therycione, vt se interficeret: Generosum

verò putas esse, inquit, magnique animi facinus, sibi vitam adimere: quo vno nihil facilius aut promptum magis esse potest; Id verò ignavi hominis & inconsulti maximum argumentum est. Quis enim eum qui simile quidpiam in se receperit, non à sua ipsius ignavia victum esse confitebitur? Minimè est oppetenda mors, ut honestas actiones detrectemus, imò diligenter providendum, ut ipsa mors in se generosi quidpiam & honesti habeat: quia cum probro non minimo coniunctum sit, aut vivere, aut mori sui causa velle. Quod si aliquando cogitandum esse videatur (quod numquam tamen permissum fuit instituto Christiano, id fortasse permittitur, cum nulla spes super sit amplius defendendæ patriæ. Rectè ille quidem, sed veriùs tamen Poëta.

Rebus incertis facile est contemnere vitam:

Fortius ille facit, qui miser esse potest.

Huc Martialis in primo ad Decianum quendam,

Nolo virum facili redimit qui sanguine satanas:

Hunc volo, laudari qui sine morte potest.

Idem sic lepidè perstrinxit Fannium:

Hostes cum fugeret, se Fannius ipse peremit:

Dic mihi, num furor est, ne moriare, mori?

Rectè Aristot. 3. de Morib. ad Nicomach. τὸ ἀποθνήσκειν βίοντα πένιαν, ἢ ἔρωτα, ἢ πλῆθος, οὐκ ἀνδρείε, ἀλλὰ μᾶλλον δειλοδ. χαλαχία γὰρ τὸ βίοντα ἐπίπνοια, καὶ οὐκ ἔπ καλὸν ὑπομῆν, ἀλλὰ βούλων χακόν. Cæsar in 7. de bello Gallico: Animi est ista mollities, inquit, non virtus, inopiam paulisper ferre non posse, qui se morti vltro offerant faciliùs reperiuntur, quàm qui dolorem patienter ferant. Idem prænè Curtius lib. 5. de Alexandri gestis: Fortium virorum magis est mortem contemnere, quàm odisse vitam. sæpe tædio laboris ad utilitatem sui compelluntur ignavi. At in primis audienda vox Herodiani 6. καὶ δ' ἀνδρας γενναίους τε καὶ σώφρονας διακρίνει ὑπάρχειν τὰ βέλπιστα, φέρειν τε τὰ προσώπιοντα: Viros generosos atque sapientes decet optima quidè optare, sed ferre quæcunque incidant. Laudata non temerè sapientibus & consultis hominibus M. Tullij sententia, qui cum videret fractas omninò & extra spem positas esse Põpeianorum co-

*Ciceronis
dissimula-
tio, post ci-
uile bellum
Pompeianum
laudatur.*

eadem sententia, conuersis rebus, ac bonorum voluntatibus immutatis, sed temporibus assentiendum. Numquam enim, vt ait ille, præstantibus in gubernanda Repub. viris laudata est in vna sententia perpetua permansio: sed vt in nauigando tempestatî obsequi, artis est, etiam si portum, tenere nequeas: cum verò id possis, mutata velificatione assequi, stultum est eum tenere cum periculo cursum quæ cœperis, potius quàm eo commutato, quò velis tandem peruenire: sic in administranda Republ. prudentibus viris propositum debet esse OTTIVM CVM DIGNITATE: & non idē semper dicere, sed idem semper spectare. Quæ laus Catonis fuit, qui cum esset eo ingenio ijsque moribus, vt seipsum mutare, & (vt Sallustij verbo utar naturam versare minimè posset, non modò suæ Reipub. nihil profuit, sed etiam valde obfuit. Eum quidem hominem cordatū & fortem & tēperatem faciliè patior fuisse, at non tam prouidum neque tam circumspectum video in ijs, quibus erat in primis ea ætate eoque tempore prouidendum. Vtque solis cursus non recto per cælum meatu fertur, sed obliquo, leni, atque moderato; tamen orbis vniuersi machinam equabili temperie calefacit: Ita Principes & magistratus sese populi nonnumquam studijs, vt ita dicam, obliquis accommodare debent, vt melius sit ijs cōsultum, quos regi par est non summo iure, sed æquitatis variòque mutabili præscripto. In quo Cicero, quamquam in cæteris vitæ partibus oculatus, infeliciter lapsus est ea quam in M. Antonium instituit misera contentione. Nam quamquam non inuitus fatear illius causæ, quam pro libertate suscipiebat, optimam conditionem fuisse, non possum tamen quin vnà cum Poëta dicam,

Heu nihil inuitis fas quemquam fidere Diuis!

Putabat enim se Antonium tam faciliè, & eo iure, posse de medio tollere, aut certè in ordinem cogere, vt quondam Catilinam, Verrem, & alios facinorosos. Non videbat, inquam, se versari in Romulidum fæce, & cum alia vita esset, aliam esse diatâ debere; vt non mirū videri debeat, si ei fato iniquissimo pereundum fuerit. Sed iam satis: ad alia nobis prope- randum. In eam Bruti mortem spontaneam disputat Seneca De beneficijs 2. c. 20. & vndecimo Epistolarum ad Lucilium, 83. Epist. At D. Augustin. Catonis factum tribuit ignauia patius, quàm fortitudini.

Infelix virtus.] Manilius: *Quin etiam infelix virtus, Et voxia*

*Catonis
pertinax
animus
improba-
tus.*

*Infelix
contentio
M. Tullij in
Antonium.*

Felix. quo sensu dicitur à Septim. Florente lib. aduersus Valentinianos, desultrix virtus, id est instabilis & motoria: tantum quòd desultricem & defectricem illam virtutē non vult. Ita Seneca in Hercule Oeteo:

*Sine hoste vincor, quodq; me torquet magis
(O misera virtus) summus Alcide dies.*

Hunc pertinent Menandri quidam senarij;

παύσαδε νοῦν ἔχοντες. οὐδὲν γὰρ πλέον
ἀνθρώπων ὁ νοῦς ὄσιν, ἀλλ' ὁ τῆς τύχης &c.

— ἢ πρόνοια δ' ἢ δυνάμις, χαπνός,

καὶ ἐλπίαις ὁ πείσθητε, καὶ ἐμέμψεδέμε

ἄπανθ' ὅσα νοῦ μὲν, λέγει μὲν, ἢ πρόνοια,

τύχη ὄσιν, ἡμῶν δ' ἐσμὲν ἐπιγεγραμμένοι.

Definite mentem habere: nam nil amplius

Humana mens est, tota fortuna manet.

Morsalis autem fumus est prudentia

Nugæque, non vos pœnitebit, credito

Quæcunque sentimus, agimus, vel dicimus,

Fortuna cum det, nos quidem inscripti sumus.

[*Sols providea verbis.*] In hoc sequebatur quorundam dogma,

qui asserabant, Virtutem nihil aliud esse quàm verba & voces cuius meminit etiam Plutarchus Comment. De superstitione, vbi hoc quod antè ascripsi ferè, citat ex Poëta quoriam: ὦ τλήμων ἀρετῆ, λόγος ἄρα ἦν ἡδὲ, ἐγὼ δ' ὡς ἔργον σε ἵσχομαι, ἀρετὴς τὴν πλαστοποιὸν ἀδικίαν καὶ τὴν γόνιμον ἀπάσης ἰδονῆς ἀκολασίαν. Idem scriptum tādē reperio (quid enim prætermittam quod sese vltro offert?) in Epitoma historię Romanæ, quæ L. Flori nomine circumfertur: Quanto est, inquit, efficacior fortuna quàm virtus? & quàm verum est quod moriēs efflauit, Non in re sed in verbo tantum esse virtutem? hæc lib. 4. c. 6. Cæterum ad eorum opinionem qui putarent virtutem, nihil aliud esse quàm verba, Horatius videtur alluisse in Epistolis, cum ait,

— *virtutem verba putas, ut*

Lusum ligna,

Appendix.

In eos qui sibipsis violentas manus afferunt, longè plura peti possunt ex refertissimo tum sapientum, tum Historię scriptorum penu sed prætermisiss alijs ferè omnibus succur-

*Locus He-
geſippi lib.
3. c. 17.*

*Iosephi no-
b. lib. adhor.
tati, ad lu-
dæos, ne sibi
ipsi manus
inferant.*

rit nobilis apud Hegeſippum diſputatio, quo loco Iudæi ob-
ſidione preſſi à Tito Veſpaſiano, extra omnem ſpem conie-
cti mucrones iamiam in ſe parant, aliòſque ad ſimile adhor-
tantur facinus. A qua ſentètia eos conatur reuocare Iosephus
multis, ijsſque validis rationibus. Quis enim, ait, animam
ſuam nollit ex ipſo mortis corpore, ſi liceat, exſolui? At ſol-
uere non licet, niſi ei qui ligauerit. Iuncta eſt anima corpori
naturæ quodam quaſi vinculo. Quis naturæ auctor niſi præ-
potens Deus? Ecquis hoc animæ & corporis contubernium
à Deo informatum interciderè aut diſſociare audeat? Si quis
ſeruus manibus ſuis impoſita vincula, ita volente & iubente
domino, non exſpectato eius arbitrio detraxerit, is damna-
bitur, vt qui dominum iniuria certè graui affecerit. Nos verò
Dei poſſeſſio ſumus, ipſiſque ſeruitium debemus: itaque vt
ſerui expeſtemus imperia, vt vincti, nos in vinculis continea-
mus; vt fideles, depoſitum fide omni & religione adſeruere
mus. Non eſt reculandum vitæ iſtius munus quod à Deo no-
bis eſt permiſſum ac conceſſum; nec refugiendū iſtud profe-
ctò cœleſte ac diuinū naturæ donum; ſpecies eſt contumeliæ,
ſi quis aſpernetur ac rejiciat quod ab homine, vel offertur, vel
dono datur: quanta cura ſeruare debemus, quod à Deo gratis
accipimus? Eius enim munere ac dono viuimus & ſpiramus;
ipſius ergo debet eſſe vt ſimus, quamdiu volet. ſi quidem v-
trumque ad ingratum hominem pertinet, & citus vita ce-
dere quàm volet, & diutius velle vitam producere, quàm
volet qui vitæ auctor eſt. Optarunt permulti viri pij ex hoc
corpore quaſi è quodam carcere & vinculis excedere: nullus
tamen ex ijs vmq̄a fuit qui ſibi necem inferret. Quod ſi quid
eſt in mortè lucri, furti eſt inſtar præcipere quod exſpecta-
tur.

Si viuere bonum eſt, ſacrilegium eſt vitam amittere ante-
quam repoſcatur. Si glorioſum eſt in bello, multo glorioſius
eſt pro patria mortè oppetere. Malo hoſtium latrocinio pe-
rire, quàm meo. latrocinium meū eſt ſi mihi manus intulero
violentas, ſi hoſtes beneficiū erit, vtque hanc mihi necem fa-
cilis perſuadeatis miniſtras veſtras manus pollicemini. Sed
neque meo ipſius, neque veſtro ſcelera perire volo. Nonnulli
ex vobis aſſerunt ſuaue eſſe pro libertate viuere. Timidus eſt
& qui mori detrectat cū oportet, & qui mori cupit, cū non o-
porteat. Nā quis neſcit eſſe muliebri ne moriari mori velle?
Cōſtat enim aliquādo vſuueniſſe vt perculſæ metu mulieres,

cum sibi aliquod imminere periculum præsentiscerent, sese de edito loco dedisse præcipites. Reuera qui sunt animi angusti & pusilli quidquid tumendum putant, horrent ipsumque mortis metum perferre non possunt. At vir fortis qui nõ metuit ea quæ instant, quæque futura sunt cogitat, non trepidat quid causæ est cur damnatur qui seipsum interfecerit? quia nihil est adeò alienum à naturæ legibus.

Nullum est ex animalibus brutis quod non consentiat inter sese mutua quadam cõcordia. Naturæ lex omnibus insita, vitam tutari, à sui abhorrere interitu. Informè leri laqueum, homines inuenerunt, feræ, quanquam immites, nesciunt. Quod si quis dicat ferarum morsus pro armis esse, dentesque ut gladios & sicas videri: quis inquam, aliquando vidit belluam vel adeò ferocem quæ membrum sibi læcerit, seque vel munibus priuarit? Nobis quid amicus vita, quid tam inimicum quàm mors? denique qui vitam alterius ope consiliove tutatus erit defensor est: qui vitam alteri tollere conatur, insidiator est. Si ergo necem tam miseram tamque ab omni non diuam humanitate, sed vniuersi natura alienam censemus execrabilem, quid causæ est cur ipsi nobis inferre volumus? iure insectaremur eum gubernatorem, qui cõmissam sibi nauem saxis illideret, vel eam quoquo modo ad naufragium faciendum perforaret: nos à Deo nobis commissam nostri corporis gubernationem ferro excindemus, & voluntario naufragio addicemus? Sed obijcitur 'mihi cita mors cum peruenero in hostium manus? hoc si ita est futurum, quid faciam lucri, si quod ab hoste metuo, hoc mihi ipse inferam? fieri enim potest ut deficiat hostilis ira, id nõ aliter se habeat ac si quis gubernator metu tempestatis, quam præuiderit, nauem fluctibus obruendam curet. An verò quòd supplicia grauiora sit exacturus hostis, ideò putatis anteuertendum: an quia fortis & intrepidi animi censetis argumentum, mortem sibi cõsciscere? sed ita se gerere imbecillitatis potius habendum est suffugium, non trophæum virtutis. Sit igitur apud nos constitutum, id neque esse fortitudinis, ne habere aliquod momentum utilitatis. Quid enim adiungam violati depositi religionem? Deus thesaurum dedit optimum, inclusum illud quidè in hoc fictili vase, idque custodiendum dedit, pro arbitrio, tempestiue repetiturus. Nunquid in utroque crimen vel abijcere depositum non reposcenti qui dederit, vel negare reposcenti? Pœna infamiæ est si quis homini depositum non red-

diderit: quanto magis violare Dei depositum? anima in corpore depositum est, quam vt inutilē nobis remittimus, atque domo pellimus, corpūsque ipsū sui gratia spoliāmus atque in terram resoluiamus. Cur hinc exeundi præceptum non expectamus? Miles non discedit à castris, nisi accepta tessera serui imperio domini retinentur, sin aliter fecerint, alter desertor, alter fugitiuus est. Qui seruus herum fugerit pœnæ est obnoxius, quanquam improbum fugerit, nos cū omnium optimum fugimus possumus non astringi impietatis flagitio? hæc ille longè præclare & eruditè, vt nihil apud Platonem vel sapientes alios eruditius.

Appendix.

Fortuna virtutem superans.] Mirum quantum pagani veteres fortunę, tanquam numini tribuerint. Ex multis nos pauciora. Sic Ouid.

*Rara quidem est virtus, quam non fortuna gubernet,
Qua maneat, stabili cū fugit illa pede.*

& Horatius:

*Fortuna seuo leta negotio
Ludum insolentem ludere pertinax,
Transmutat incertos honores
Nunc mihi, nunc alijs benigna.*

Plautus pseudolo:

— profectò hocce erit

*Centum doctūm hominum consilia sola hæc deuicit dea
Fortuna, atque hoc verum est, perinde vt quisque fortuna vitur,
Ita præcellit, atque sapere eum omnes dicitant:
Bene vbi quid consultum dicimus accidisse*

Bene: hominem autem esse declaramus stultum autē cui venit malè.

Sed & Sallust. in Catilina: fortuna in omni re dominatur: ait Denique Q. Currius lib. 8. Quis neget eximiam quoque gloriam sæpius fortunæ quàm virtutis esse beneficium? Fortuna rebus famam, pretiūmq̃ constituit, & militiæ probrum plerumque venit in gloriam.

Ciuisi undantem sanguine Pharsaliam.] Versiculum hūc placet ita immutari,

Ciuisi undantem sanguine fractus humum.

Nam vox, Pharsaliam, non bene quadrat ad hunc numerum vt cuius antepenultimam semper productam reperias apud Lucanum & ceteros. M. Bruti opinionem fuisse merum ac perniciosum Romanorū veterum deliriū intelligimus, quo

plures viri etiam graues laborarunt, quod ex Seneca, Plinio Secundo, Plutarcho meminimus. Val. Maxim. c. de amore coniugali, Tuos castissimos ignes, Portia, M. Catonis filia, cuncta secula debita admiratione prosequetur: quæ cū apud Philippos victum & interemptum virum tuum cognosceres, quia ferrum non dabatur, ardentibus ore carbones haurire nō dubitasti, muliebri spiritu virilem patris exitum imitata, sed nescio an hoc fortius, quod ille vsitato, tu nouo genere mortis absorpta es. Sic Martialis,

*Coniugis audisset fatum dum Portia Bruti,
Et subtracta sibi quereret arma dolor,
Nondum scitis, ait, mortem non posse negari?
Credideram satis hos vos docuisse patrem.
Dixit, & ardentibus anido bibit ore fauillas,
I, nunc & ferrum turba molesta nega.*

Coniunge exemplum de Aria, Pæti Thraseæ vxore apud Plin. Secund. 3. epist. 16 de qua & Martialis,

*Casti suo gladium cū traderet Aria Pæto,
Quem de visceribus traxerat ipsa suis, &c.*

Et vereor ne quis hīc me putet nimis diligētem, quare ad alia propero. Redeo ad institutum. M. Bruti vetus insania de se ipsis tam prauè ac nequiter iudicantium nusquam plus haberi debuit, quàm sapientum iudicium. Ex multis profero vnum inculpatum. Solon cū Athenas Pisistratus occupasset, videretque conatum omnem suum frustra esse, pro libertate arma, & scutum ante fores curiæ ponens, ô patria inquit, tibi & dictis & factis opitulatus sum. atque ita domum abiit, in posterū quieturus: mihi meritò videtur graue illud Velleij Paterculi lib. 1. vbi de Cæsare: ineluctabilis fortunæ vis, cuius fortunam mutare constituit, consilia corrumpit. Itēque: Quippe ita res habet, vt plerūque qui fortunam mutaturus est Deus, consilia corrumpat, efficiatque quod est miserrimum, vt quod accidit, etiam meritò accidisse videatur. Hæc Paterculus. Idem iudicium M. Tullij in Ligariana defensione: Mihi quidem, ait, si proprium & verum nomen nostri mali quæritur, fatalis quædam calamitas incidisse videtur, & improuidas hominū mentes occupasse, vt nemo mirari debeat humana consilia diuina necessitate esse superata. Loquitur de victis Pompeianis, victore Cæsare: hoc adiungo, ad sententiam carminis perpoliendam. Alterum lædere ius prohibet, sic neque seipsum permittitur. Ita D. Augustin. Iuno centia

vera est, quæ nec sibi, nec alteri nocet, quoniam qui diligit iniquitatem odit animam suã: & nemo non prius in se, quam in alterum peccat. Bene D. Paulus ad Ephes. 6. Carnem suam nemo vnquam odio habuit. Referre possis huc quod Seneca consolatione ad Polybium, cap. 3.

Ab eo viri sapientes abhorruerunt, adeo que Romani iuris auctores. Scilicet alteri non parceret qui sibi ipsi nõ pepercit, l. 3. §. sic autem, in fi. D. de bon. eor. qui ante senten. Sic enim Martian. Qui sibi nõ pepercit, multo minus alij parceret. l. omne delictum, §. qui vulnerauit, D. de re milit. l. cum autem, §. cum excipitur, D. de ædilit. edict. malus seruus creditus est qui aliquid faciat quod magis se rebus humanis extrahat, puta si laqueum torfit, si medicamentum pro veneno bibit, præcipitemve se ex alto misit, aliudve quid fecit, quo facto sperarit mortem præuenturũ, tanquam nihil nõ in aliũ ausurus qui hæc aduersus se ausus esset. Video ego mortis spontaneæ consilium probari apud Plinium Secundum, lib. 1. epist. 2. huc videntur attinere hi mimi veteres.

Hec quærens est timendus qui mori tutum putat!

Crimen relinquit vitæ qui mortem appetit.

Mori est necesse, sed non quoties volueris.

Locus apud Gratianum elegans 25. q. 5. ex scriptis Augustini in Ionam: non est nostrum, ait mortem arripere, sed illam ab alijs libenter accipere: vnde & in persecutionibus mihi non licet propria perire manu, absque eo vbi castitas percellatur, sed percutienti colla submittere. Idem Augustin. contra Perilianum: non veneramur nomine martyrum eos qui collum ligauerunt. Verum vt ad metam properemus, sapiunt qui fortunæ voces ferre constanti possint animo, non qui rebus desperatis consilia quærunt animã euocandi, & vitæ nobis vsuram permissam anteuertendi.

Ciuili undantem sanguine Pharsaliam.] Vellem ita versiculum leui aliqua mutatione corrigi,

Ciuilis undantem sanguine fractus humum.

nisi quis ita malit,

Ciuilis plenam sanguinis Æmatiam.

nempe quod nomen Pharsalia, producit antepenultimam, vt apud Lucanum maximè. sic enim lib. 1. de bello ciuili,

Hac mercede, duos Pharsalia campos Impleat, & lib. 6.

Qui iuga de uexus Pharsalia porrigit Æmus, Item in 7.

Spectari è toto potuit Pharsalia mundo. & passim sequentibus.

Paupertatem summis ingenijs obesse ne
prouehantur.

EMBLEMATA CXX.

*DEXTRA tenet lapidem, manus altera sustinet alas:
Vt me pluma leuat, sic graue mergit onus.
Ingenio poteram superas volitare per arces,
Me nisi paupertas inuida deprimeret.*

A Dolefcētis est ingeniosi profopoccia, quæ multis alijs
communis est: quibus si quid suppeteret ad studiorū
progressum, non sanè ita hærent in puluere, sed absolutam
aliquam perfectamque disciplinarum cognitionem obtine-
rent. At quia summa laborant inopia, non possunt vltra pro-
uehi: neque enim parentes habent, aut cognatos, aut alios
etiam beneficos studiorū liberalium nūtricios, qui sumptus

necessarios suggerant. Notissimum illud Iuuenalis:

Haud facile emergunt quorum virtutibus obstat

R. s angusta domi.

Idémquæ: — *cantare sub antro*

Pterio thysiumve potest contingere sans

Paupertas, atque ars inops, quo nocte diéque

Corpus eget: satur est cum dicit Horatius ohe.

*Excursus in
miseram a-
dolescentum
felicissimi
ingenij con-
ditionem.*

Sed ne transiliam tam oscitanter eam vulgatam & solemnem studioforum penè innumerabilium querelam, qui miseram suam fortunam vitæq; genus inculant: quot quæso iã olim & hoc nostro tempore adolescentum myriades esse constar, in quibus eã sit ingenij dexteritas, vt ad liberalem omnè disciplinam non imbuti, sed ficti à natura esse videantur? At in puluere cænóque misero hærerè coguntur, & cum meliores fruges non possint, siliquas affectantur, imò verò eum grauibus & molestis admodum colluctantur difficultatibus; quia quamquam ingenij mentisque penè diuinæ pennas expeditas & alacres habeât, nullum tamen aut amicum aut locupletem hominem, vel certè Mæcenatè beneficum nancisci possunt, qui nodum, qui saxum illud egestatis adeò vrgentis, qui validum fortunæ impedimentum tollat. Quis laboriosum & industrium Cleanthem in historiis laudè dignum non censeat, qui noctis magnam partem iti aqua haurienda impendebat, quò sibi victum compararet, interdù verò Chryssippi doctrinæ operam daret? Nam ne longiùs abeam, nullus nostrum est cui compertù non sit vbiuis gentiù permultos esse studio addictos adolescentes, qui incredibili amore flagrent eas capessendi artes, quibus humanitas & eruditio comparatur. Qui tamen arctiore, nimisque violenta paupertatis remora sic interdum prohibètur, vt cum ijs facultatibus omninò careant, quæ ad hoc iter conficiendum necessaria sunt, ad artes quasdam sordidas, tamquam in pistrinum, fortunæ, vt ita dicam, tyrannide compelluntur: vel si quid spei reliquum sit, non tamen possunt emergere, nisi deuorèt infinitas in studio persequendo molestias. Nam aut pædagogix onera sustinèt (qua conditione, si cū alijs conferatur, nulla alia inferior) aut deterius aliquod subire munus & viliores quasdam partes, imò verò labores indignos literatis hominibus perferre ac pati coguntur. Quæ ingenia certe acuta per se & viuida, sed inopiæ tamen nimis molestiis sopita nimium ac languida si quis liberali animo iacètia excitaret, non dubiù est quin lon-

*Pædagogi
miseri.*

gè plures haberemus in rebus Theologicis exercitatos, gra-
ues profectò & eruditos Iuris vtriusque consultos, fidos &
perpicaces Medicos, Doctores longè plures in omni litera-
rũ genere, Mathematicos, Physicos, Logicos, Oratores, Poë-
tas, Grammaticos, ad Reipub non minimũ & ornamentũ, &
adiumentum. Quod cùm ita queror, nescio profectò an di-
cere auisim quæ mihi nunc in mentè veniunt: nēpè huic ino-
piæ diligenter, magnâque liberalitate fuisse iam olim occur-
sum à nostris maioribus sapiētibus certè ac pijs hominibus,
qui tot scholas hac in nostra Parisiensi Academia (vt de cæte-
ris tacē) à fundamentis excitarunt, legibus & institutis infor-
marunt, redditibus etiam ac censibus annuis locupletarūt: quas
opes rebus primũ ijs quæ ad Religionem pertinent, & pau-
peribus alendis, iisque quibus nimis esse arcta supellex, assi-
gnari voluerūt. Quæ pia certè & Christianis hominib⁹ digna
beneficētia, iustitutiōque liberalis, mirũ quàm hodie immu-
tata sit. Hunc enim adolescentum studiosorum & pauperum
censum nescio qui scholarchæ malis artibus interdum occu-
pant: ex quo fit, vt quæ iustè conferri debebant in vsus publi-
cos, miserè ab iisdem & iniquè rapiuntur: nec iã inopes ijad-
mittantur, quos solos participes esse par erat huius munifi-
centiæ, sed ignaui quidam ventres impunè sanctos illos redi-
tus depeculentur. Sed de his aliàs fortasse commodiùs. Lapis
paupertatis est solum, propter grauitatem & difficulta-
tem ponderis. Citatur à multis hic senarius:

*Multa in
Parisiens
Academia
schola.*

ὁ δὲν πτωχὸς ἄπο τῆς ὀφείτης πορτίου:

Nullum pauperie molestius est onus Dextræ etiam lapis ad-
hærens, referri non incommodè potest ad impedimentum
scribendi. Nam præ inopia nihil eloqui potest, vel scriptis
mandare adolescens, fortunæ bonis omninò destitutus. Et
certè talis futurus erat Virgilius, talisq; Horatius, nisi libera-
litatē Mecenatis fuissent experti. Per alas siue pennas, vigo-
rem ingenij & acumen intellige.

Appendix.

Ait hic noster paupertatem summis obesse ingenijs: quò
verbo puto intelligi egestatem, duris in rebus vrgentem, vt
poëta loquitur. Pauper enim dictus à paruo vel pauco ære. at
egens, cui nulla gens vel qui nullius familiæ, quasi exgens, vt
apud Grammaticos veteres, ait Seneca, epist. 17. non est quod

Paupertas nos à Philosophia reuocet, sed ne egestas quidem. Idem epist. 59. Quanta nobis verborum paupertas, imò egestas sit, nunquam magis. quàm hodie intellexi. Plin. Secundus lib. 4. epist. 18. exprimere tentauì latinè epigrammata tua, in deterius tamen accidit hoc, primùm imbecillitate ingenij mei, deinde inopia, ac potius, vt Lucretius ait, hac egestate patrij sermone. M. Tullius 2. in Antonium: modo egens, repente diues. Sed de verborum differentia satis, ad rem veniamus. Iure canonum rectè constitutum, vt omnis sordes ab Ecclesia remoueret, sed in primis exactio pretij pro docendi facultate, quamquam id iam olim ex aliqua consuetudine, vel vrentium more receptum esset. id enim sapere simoniam canonistę asseuerant, vt Abbas c. 1. ext. de magistr. Non minus consultò prouisum consilio primùm Laterano, deinde pancelticis comitis Aurelianensib. vt præceptori Grammatico, & Doctori Theologo præbendę fructus assignarentur, vt iuuentus in litteris humanioribus informaretur, & Christianus populus fidei sanctę rationem addisceret. Me non fugit quod quanquã pauper, non egens tamē, αὐταρκής alioqui facilius aliquantò ad Philosophiam perueniat. At contigit Platoni & Aristoteli, in magna rerum copia beatis, vt Philosophiæ cultum assumerent: sed hæc verborum philosophia, non morum fuit. Diogenes sanè, tressis homo, ac diobolaris, pallo tenuis philosophus, nec tam proposito animi, quàm necessitate. Aristippus, scurra nitidus, beneque pexus in aula regia. Cleanthis iuuenis industria, & laudabile studium merito laudari debet, cuius ἡ πτωχία τῶν σοφῶν ἐλάχ. Quid multis? Laudat paupertatem Seneca splendidè & magnificè, ipse tamen in summa rerum affluentia diues: quibus non resignauit, nisi cum morti proximus eo sibi nomine inuideri sensisset. Nec enim abiecit, vt qui factò naufragio ad pallium sese contulerunt.

In Occasionem

In Occasionem.

ΕΜΒΛΕΜΑ CXXI. Διαλογισικῶς.

ΞΥΣΙΡΡΙ hoc opus est, Sicyon cui patria. tu quis?
 Cuncta domans capti temporis articulus
 Cur pennis stas? usque rotor. talavia plantis
 Cur retines: passim me leuis aura rapit.
 In dextra est tenuis dic unde nouacula: acutissim'
 Omni acie hoc signurū me magis esse docet.
 Cur in fronte coma: occurrens ut prenda. At heus tu
 Dic, cur pars calua est posterior capitis?
 Me semel a lapedem si quis permittat abire,
 Ne possim apprenso postmodo crine capi.

Tali opifex nos arte, sui causa edidit, hospes:

Vtque omnes moneam, pergula aperta tenet.

ID sumptum è Græco Posidippi Epigrammate, quod sic habet:

τίς πόθεν ὁ πλάσης; σικυῶνι Θ· ἔνομα δὴ τίς;
 λύσιππ Θ· σύ δέ, τίς; χαρὸς ὁ πανδαμώτωρ.
 τίπτε δ' ἐπ' ἀκροβέβηκας; ἀεὶ ἔρχάω. τί δέ ταρσὸς
 ποσσὶν ἔχῃς διουεῖς; ἰππᾶμ' ἰσώλωμι Θ·
 χεῖρὶ δὲ δεξιτῆ· ἢ τί φέρεις ξυρόν; ἀνδράσι δειγμά
 ὡς ἀκμῆς πάσης ὀξύτερ Θ· τελέθω.
 ἢ δὲ κόμη, τί κατ' ὄψιν; ἰσᾶιπάσανπι λαβέθω.
 νη δία τ' ἐξόπιδεν φρός τί θαλακροῦ πέλει;
 τὸν γὰρ ἀπαξ πην οἴσι φέρει δρέξαντα μεποσσὶν.
 ἔπς ἔθ', ἰμείρων δρέξεται ἐξόπιδεν.
 τοῖόν ὁ τεχνίτης με διέπλασεν εἵνεκεν ὑμέων
 ξεῖνε, κ' ἐν ποροθύροις θῆκε διδασκαλίω.

Erasmus eisdem versus paraphrasticòs reddidit, id est, paulò fusiore, in Prouerb. Nosce tempus. Ausonius in Epigrammatis eodem fermè argumento descripsit occasionem, sed huic comitem fecit metanœam, id est poenitentiam. qua de re Politianus cap. 4. Miscellan. Retulit & Syntagm. 1. Gyraldus Admonemur hac icone occasionem, cum sese offerat, statim esse arripiendam: eius enim tanta est opportunitas, vt plerumque ex voluptate tristitiam, ex damno lucrum, ex honesto inhonestum efficiat; & contrà: breuiterque rerum naturam permutet. In aggrediendo itaque & conficiendo negotio præcipuum habet momentum, vt non ab re veteres eam donasse diuinitate videantur. Occasionem Cicero definit libris De inuentione, partem temporis, in se habentē alicuius rei idoneam faciendī aut non faciendī opportunitatē. Eam qui oblatam arripiunt, quique cum maximè tēpus postulat aut dicunt aliquid aut faciunt, rectè illi sapere dicuntur. Quædam enim sunt eius generis, vt quanquam honesta per se & vtilia videri possunt, nisi tamen tempestiuè fiant, planè vilescunt M. Cicero 3. Antoniana Cæsaris Octauij virtutem verbis augeat, quod oportuno tēpore periclitantē Remp. iuuerit. Sic enim: C Cæsar adolescēs, incredibili ac diuina quadam mente atque virtute, cum maximè furor arderet Antonij, cumque eius à Brundisio crudelis & pestifer reditus timeretur, nec postulātibz, nec cogitantibus, nec opinantibus

Fons Emblematis.

Vis occasio-

nis

quidem nobis (quia heri posse non videbatur) firmissimum exercitum inuicto genere veteranorū militum comparauit. Idem oratione pro Pompeio: laudat eum imperatorē, quōd præter omnium spem breui tempore bellum contra piratas susceptum cōfecerit. Pro dij immortales! tantane vnus hominis incredibilis ac diuina virtus, tam breui tempore lucē Reip. afferre potuit, &c. Et Æneas Virgilianus Didonem laudat quōd sola miseris Troianis opem tulerit, quo tempore maximè opis indigerent.

*O sola infandos Troie miserata labores,
 Quæ nos reliquias Danaūm, terræq; marisq;
 Omnibus exhaustos iam casibus, omnium egenos
 Vrbe, domo socias —*

Lysippi hoc opus.] Lysippus statuarius ex Sicyone vrbe Peloponensi, multis variisque suæ artis monumentis nobilitatus, vt Alexander vetuerit, ne à quoquam pingeretur, aut sculperetur, præterquam ab Apelle & Lysippo. Horat. Epist. 2.

*Edicto vetuit ne quis se, præter Apellem,
 Pingeret, aut alius Lysippo duceret, era
 Formis Alexandri vultum simulantisid. —*

Idem Plutarch. lib. De Alexandri fortuna. Lege Plin. cap. 7. & 8. lib. 34.

Cuncta domans.] Descriptio est Occasionis, per articulum, punctum & momentū intellige breuissimum. Prouerb. Temporis punctum.

Cuncta domans.] voluit exprimerē Græcum epitheton, πανδαμάτωρ ὁ χειρὸς. rebus enim permultis causam & initium dat occasio, vt etiam quæ potentem è paupere faciat, ait Menander,

*πολλῶν ὁ χειρὸς γίγνεται παρὰ τὴν Θ, &
 χειρὸς τυχὸν γὰρ πρῶτος ἰχθὺς μέγα.*

Imo & strenuos facit qui non erant.

Cur pinnis stas?] Hoc significatur, volaticam esse & fluxam occasionem, idcircoque talaria pedibus, vt Mercurio, ei tribuuntur.

Occasio volatica.

nouacula.] culter rasorius: quo etiam acutissimum momentum temporis exprimitur.

Nouacula Occasionis

In dextra est tenuis dic unde nouacula.] Fuit & fortunæ simulachrum pilæ insistentis nouacula, cum nauali clauo, & copiæ cornu. Nouacula significat felicitatis amputationem: pilæ eius volubilitatem: clauus, vitæ nostræ cūsum sub eius

Fortuna pile insistentis cum nouacula,

ditione cornucopiæ, bonorum largitionem.

Calua Oc-
casio à ter-
80.

Acutum omni acie hoc signum, &c.] Mutationem repente as-
ferre occasionem Menandri docet monostichon, τὰ χιῶν ὁ
χειρὸς μετὰ φέρει τὰ πράγματα.

Cur in fronte coma?] Allūdit ad illud:

Fronte capillata, sed post Occasio calua est.

Nam post neglectam occasionem, ea frui non amplius licet.
χειρὸς recaluaster occipitio à coma libero, capillis iu superci-
lia diffluentibus olim pingebatur, talémque prius finxit Sy-
cyonius ille plastes Lysippus. Demosthenes Epistolis de Cō-
cordia, eandem sententiam Atheniensibus inculcat: Τὸν δὲ
παρόντα χειρὸν ὄρων, ἐλομέων μὲν ὑμῶν τὰ δέοντα, ἀμα δό-
ξαν καὶ σωτηρίαν καὶ ἐλευθερίαν διωόμενον κήσαο, ἢ μόνον
ὑμῖν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπασιν ἔλλησιν. ἀγνοήσαντων δὲ ἢ
ἄγνοουσαντων, ἢ ῥάδον αὐτῶν τὸν αὐτὸν ἀναλαβεῖν, ἀή-
δω χεῖναι πῶ ἐμαυτὸν γνώμων, ὡς ἔχω περὶ τέτων εἰς μέσον
θεῖναι. Respexit huc Pindar. Pythior. 9. ὁ δὲ χειρὸς, ὁ μοίως
παντὸς ἐχὲς κορυφάν id est, Occasio similiter totius nego-
rij perfectionem in se habet. Athenagoras pro Christianis,
οἱ μὲν γὰρ τὸν ἀέρα τὸν δία λέγουσιν, οἱ δὲ χειρὸν. Cicero 5.
Philippica: Minimis momētis maximas inclinationes tem-
porum fieri, cum in omni casu Reip. tum in bello. Et in
6. Dies affert & hora magnas clades, Horat. primo Epist. ad
Bullatium:

Tu quamcunque Deus tibi fortunauerit horam,

Gratis sume manu, nec dulcia differ in annum.

Quid. 4. De remedio:

Sed propera, nec te venturas differ in horas:

Qui non est hodie, cras minus aptus erit.

Idem alio loco:

Temporibus medicina valet: data tempore profunt,

Et data non apto tempore vana nocent.

Martialis item:

Non bene distuleris videas quod posse negari.

Prouerb. Premenda occasio: & Capere crines.

alipedem.] celerem & velocem, quasi alas pedibus habērem.

Ausonius, de ætatib. animalium, ceruam alipedem dixit.

Taliopifex.] Admonet spectatorem imago, docētque cu-
ius rei gratia, & propter quam caussam locata sit in loco vir-
dique patenti, scilicet, vt omnes & quoscumque obuios sui
negotij, admoneat & doceat.

pergula.] Plin. 35. de Apelle: perfecta opera proponebat in pergula transeuntibus. Lactant. 1. c. 22. ex Lucilio,

Pergula pictorum veri nihil, omnia ficta.

Appendix.

Me semel alipedem.] Intellige de motu præcipiti occasio- nis: alioqui, quod iniure dicitur, mora modici temporis non nocet, 1. si debitori, 21. D. de iudic. vel quod Ovidius,

Differ, habet parvæ commoda magna mora.

Sunt tamen res quædam in quibus rapienda potius consilia sunt, quàm quærenda, quod dixit veterum vnus. Exempla in tumultu, naufragio, incendio, in quibus mora omnis vel minima, periculosa. Comatam in fronte occasionem dicit hæc, ita ut facies eius nusquam appareat, quare Græcis ἀπορηὴ dicta. & quis ymquam occasionem vidit, nisi ferè eodem momento abeuntem? Hinc verbum occare, & nomen occa: quamquam occasio despectitur ex ob, & casus. Veterum exempla non deficiunt. Gyges, occasione data vsurpavit regnum Candaulis, & regem interfecit qui vxorem nudam exhibuisset. Occasionem stupranda Lucretiæ arripuit Sextus Tarquinius, quia cùm Romanis principibus Ardeam obsidentibus audisset à Collatino marito suam vxorem pudicam impense laudari. Ad Capræ paludem discerptus Romulus arrepta occasione. Et occasione Lucretiæ violatæ pulsus Tarquinij, & mutata Reip. forma. Plebis secessio in sacrum montem extorsit à patribus tribunos, & sic sese vindicavit à contemptu patritiorum. Decem-viri sublatis occasione corruptæ Virginæ, De excindenda Carthagine Cato consilium cedit, occasione ficuum quas patribus ostendit. Cæsar Gallias subegit occasione factionum inter Heduos & Sequanos. Occasione mortis Cæsaris senatus auctoritatem suam amisit, & populus quasi furens ad libertatem proclamavit. Rixæ implacabiles inter Octavium & Antonium, occasione vxoris Antonij, quæ soror Octavij, Quin & occasio dedit exitio Heliogabalum, Bassianum, Caligulam, Domitianum, Maximianum, Gallienum. Et sexcenta occurrunt alia, quæ non nisi in maiore otio possim cumulare. Cicero pro Murena: dies intermissus vnus, aut nox interposita sæpe turbat omnia: & parua nonnunquam commutat auram humoris. Plinius lib. 1. epist. 8. pleraque quæ

sunt agenda rei necessaria eadem perfecta, nec vtilitatem parrem, nec gratiam retinent. Idem epist. 9. sequ. ad finem: Tu strepitum istum, inanésque labores, vbi primùm fuerit occasio, relinque, réque studijs asserere. Pulcrè Tull. ad Brutum: desiderabam nonnullis in rebus prudentiam & celeritatem: qua si essemus vsi, iam pridè rem recuperassemus non enim ignoras quanta sint momenta in Repub. temporum, & quid intersit idem illud vtrum antè, an post decernatur, suscipiatur, agatur. Omnia quæ seuerè decreta sunt hoc tumultu, si aut quo die dixi sententiam, perfecta essent, & non ex die in diè dilata: aut quo ex tempore suscepta sunt, vragerentur nõ tardata, & procrastinata, bellum nullum haberemus. Facit huc Val. Max. lib. 7. cap. 2. De Scipione Africano, qui dictitabat, cum hoste non aliter esse configendum, quàm aut si occasio venisset aut necessitas incidisset: nam & prosperè gerendæ rei facultatem omittere maximam dementiam esse.

In subitum terrorem.

EMBLEMA CXXII.

EFFVS O cernens fugientes agmine turmas,
 Quis mea nunc instat cornua? Faunus ait.

EX Poliani auctoris Græci Stratagematôn lib. primo tra-
 ctum id Emblemata video: sententiam ita reddere sum co-
 natus: Pan Bacchi dux fuit. Is Pan primus aciem inuenit,
 quam phalangem nominauit. Dextrum etiã & sinistrũ cornu
 instituit: quæ causã fuit cur ei cornua tribuantur. Primus
 etiam fuit, qui arte & calliditate hostes interceptit. Cũ enim
 aliquãdo qui missi fuerant exploratum, retulissent hostes in
 altera syluæ concauæ parte castra metari: Pan eo accepto nũ-
 cio suis præcepit, vt ingentem clamorem tollerent. quibus
 ita conclamantibus, locis cauernosis sonus exceptus multò
 quidem maior exauditus est. quare perculsi metu hostes,

Origo cery-
 tissima Em-
 blemati.
 Pan dux
 Bacchi, &
 eius inuenit
 tum.

statim se in pedes coniecerunt. Quo stratagemate cum Pan fuerit vsus, Echo Pani amica esse fingitur ideoque vani nocturnique terrores Panici dicuntur. hæc ferè Polixenus. Alij verò ad hunc modum explicant, sed non ita scitè & verè, meo quidem iudicio. Putauit antiquitas Pana pastorum Deum repentinos terrores, & animi consternationes immittere vsque adeò impotentes, vt non ratione modò, verùm & mente careant: quemadmodum non raro vsu venire solet in exercitu cum nulla mouente causa equi atque homines perturbantur. Phornutus Panicos terrores ait dici de repentinis & sine ratione factis: ita enim nonnùmquam greges atque armèta panere videntur, cum sonitus aliquis vel strepitus surgit in syluis, aut è speluncis, aut ex terræ cauernis. De Panico illo tumultu præclarus Plutarchi locus est in M. Antonij vita: quo loco tractat expeditionè Parthicam. magnus enim metus incessit Antonij milites, ob aurea quædam vasa Mithridati liberaliter ab Antonio data. Hic terror Gallos inuasit, cum Brenno Duce Delphos prædaturi accesserant. Terrores quippè, inquit, nulla certa causa existètes a Panè oriri produntur. Silius lib. 13. Punicorum scribit hoc terrore Panico Annibalem fuisse perculsum, cum ad vrbs niçonia accessisset eam expugnaturus. Apud Suidam Polybius ait: Cum Luna defectum esset passa, temporibus Persei Macedonum Regis; vulgò rumor increbuit, hoc quasi ostento regis mortem significari. Quæ res effecit, vt Macedones consternarentur, ipsique Romani animosumeret. Itaque ἀληθὲς ὄτι τὸ πειροφόμῳ, ὅτι πρὸ ἀκένῳ τὸ πολέμῳ. Id significat Cicero pro Cæcinnâ: Exercitus, inquit, maximi sæpè pulsifugatique sunt terrore ipso, impetûque hostium, sine cuiusquam non modò morte, sed etiam vulnere. Huc refer prouerb. Panicus casus: & , Inanis metus: & , Multa belli inania. Diodor. lib. 1. ea de re nonnihil. Quid si quis referat ad eum pauorem; qui omnè sapien-tiæ vim ex animo expectorat, vt ait ille? vel ad consternationem terroremque, cui viri etiã fortissimi nõ possunt esse aliquando pares, non videbitur abhorrere foras à mente Alciati. Rectè siquidem Pindarus:

— φόβῳ ἀνδράμας
ἐ'πῶσεν ἀλκῆν θρενῶν

Timor virorum domitor fortitudinem animis adimit.

Effuso argmine.] disperso exercitu & perturbato.

Paninus.] Pan, cuius cornua credebantur terrorem immittere.

Appendix.

Opinio sanè præcepta ac volarica, & quæ Aristoteli non
temerè comparatur cum statuis Dædali volitantibus; ea per
iude se habet vt fama;

——malum quo non aliud velocius ullum,

Mobilitate viget, viresq; acquirit eundo:

Parua metu primo, mox sese attollit in auras,

Ingre diturq; solo, Et caput inter nubila condit.

Et quid tandem? opinio sæpe terrorem inducit, hincq; cõ-
sternationem, quæ sapientiam omnem ex animo expectorat.
Nos non deficit exemplum domesticum proximi tumultus
infanda suscepti occasione, nam qui in maxima trepidatione
præfuerunt, omnia terroribus miscuerunt dum suppetebãt
cataphracti centum, iactabant mille: si trecenti vel quadrin-
genti pedites, aiebant esse decem, aut duodecim millia: exte-
rorum copias, auxiliares non nisi multitudine innumerabiles
habere se dicebant: imo tanquam castra Xerxis, aut Turcis
principis magno apparatu nobis obijciebãt, sed quid illis in-
flabat cornua? vanitas, impostura, perfidia, furor, rabies, &
mentita iniquitas sibi. Vt hæc missa faciam, succurrit illud a-
pud Ouid Penelopes ad Vlysssem,

Quando ego non timui grauiora pericula veris?

& deinceps,

In te fingebam violentos Troas ituros,

Nomine in Hectoreo pallida semper eram.

In illaudata laudantes.

EMBLEMA CXXIII.

INGENTES Galatæum semeris milite turmas,
 Spem prater trepidus fuderat Antiochus:
 Lucarum cum seua bouum vis, ira, proboscis,
 Tum primùm hostiles corripuisset equos.
 Ergo trophea locans Elephantis imagine pinxit,
 Insuper & socijs, Occideramus, ait,
 Bellua seruasset ni vos fœdissima barrus:
 Ut superasse iuuat, sic superasse pudet.

Antiochi
 Atratagema
 in Galatæar.

Historia hæc refertur à Luciano in Apologia quadam,
 quæ inscribitur Zeuxis siue Antiochus. Cùm non igno-
 raret Antiochus, cui cognomen Soter erat, & corporis viribus

& audacia instructos esse Galatas, illorumque multitudinem innumerabilem videret, spem valde malignam animo concepiebat potiundæ victoriæ, illis tamquam inuictis existentibus. Itaque iam de fœdere ineundo pacisque conditionibus petendis cogitabat, cum Theodotas vir animi generosi, & instruendæ aciei peritus iussit interea Elephantos, quos Antiochus vndecim habebat, clam occultissimè tenere. ne ex acie apparentes hostibus fierent conspicui: vbi verò manus essent conferendæ, & Galatæ aperta phalange currus immitteret, Elephantum in Galatas fecerunt impetum; ipsique equi ferociam Elephantorum non sustinentes, sessores dorso excusserunt. Ad extremum itaque Antiocho cessit victoria: ideòque Macedones regem victorè coronabant, lætumque Præana canebant. Ille tamen effusis lacrymis dixisse fertur: *αἰχυνώματα, ὧ σπαπῶτα, οἷς γὰρ ἡ σωτηρία ἐν ἐνχαίδεκα τούτοις θηρίοις ἐγένετο, ὡς εἰ μὴ τὸ χαμνὸν τῆς θεάματος ἐπέπληξε τὰς πολεμίους, τί ἂν ἡμεῖς ἤματι πρὸς αὐτὸς; ἔπιτε τὰ Ἑσπείω κελώει ἄλλο μηδὲν, ἐλέξαντα ὃ μόνον ἐγκολάσαι.* hoc est, Pudore afficimur, inquit, ô milites, quibus salus in hisce vndecim sterit belluis, adeò vt nisi spectaculi nouitas hostium animos terruisset, quid tandem in eos potuissemus? Itaque trophæum nullum aliud quàm Elephantè iussit sculpere. Hoc exemplo belli duces potissimum notantur, qui sapissimè honesto vtile anteponunt. Antigonus rogatus, quo modo essent hostes aggrediendi, dixit: Aut dolo, aut vi, aut apertè, aut insidijs. Sed improbius Lysander, qui exprobrati cuidam artes & dolos quibus in prælijs vteretur: Si, inquit, leonina pellis sufficere non possit, induenda certè vulpina est. Innuebat quidem ad artes confugiendum esse, si quid virtute parari non queat. Huic quidem Chilonis aduersatur sententia, Damnum inquietis præferendum esse turpi lucro: siquidè illud semel dolemus, hoc semper cum infamia durat. At vt Choræbus apud Virgilium,

— *dolus an virtus quis in hoste requirat?*

quod nostris temporibus (prò dolor) in quibus virtuti fortuna comes esse debebat, magno nostro malo plus quàm satis est, experimur. Quando enim vberior vitiorum copia? quando maior auaritiæ patuit sinus? Imperator Ethnicus & Barbarus falsus est se superasse hostes non vi, sed dolo, vnde & trophæum iussit erigi: plerique verò Christiani duces (quod grauatè dico) se penumerò dolis & insidijs hostè circūueniunt, idque virtuti bellicæ ascribunt: nec est quod apud eos de vincèdi viâ

Imperatores ipsique principes saepe honesto vtile præferunt. Lysanderi astus.

Excursus in fœderum & fidei violatores: principes.

disputetur, quæ libet Martis alea vel aperta vel insidiosa cõmittitur: sicque,

Cura quid expediat prior est, quàm quid sit honestum.

Rex Sapor scribens ad Constantinum, apud Ammian. Marcellin. lib. 17. inter alia, tum hoc eleganter: Ideoque Armeniam recuperare cum Mesopotamia debeo, a quo meo cõposita fraude præreptam. Illud apud nos numquã acceptũ fuit, quod asseritis vos exultantes nullo discrimine virtutis ac doli, prosperos omnes laudari debere bellorum euentus. Isocrates in Panathenaico iniusta bella ita exagitat: θαυμάζω δ' εἰπνες τὰς μάχαις καὶ τὰς νίκαις τὰς ὡρᾶς τὸ δίκαιον γενομένης, μὴ νομίζουσιν ἀχίους εἶναι, καὶ πλεόνων ὀνηδῶν μετέας, ἢ τὰς ἡθίας τὰς ἀνδρακτίας. συμβαινέσας καὶ ταῦτα εἰδότες, ὅτι μέγала δυνάμεις, πονηροὶ δὲ, πολλάκις γίνονται κρείττους ἀνδρῶν παλαιῶν, αἰκινδυνώθην ὑπὲρ τῆς πατρίδος παροουρουμένων οὓς πολὺ δεικνότερον ἀνέπαινοίημεν, ἢ τοὺς περὶ τῶν ἀλλοτρίων ἀποδιδήσκον ἐτόιμως ἐδέλοντα, καὶ τοῖς ξενικοῖς στρατόμασιν ὁμοίους ὄντας. ταῦτα μὲν γὰρ ἔστιν ἔργα πονηρῶν ἀνδρῶπων, τὸ δὲ τὰς χεῖρας ἐνίοτε χεῖρον ἀγωνίζεσθαι τὸ ἀδικεῖν βελομένων, δεῶν ἀντὶς ἀμέλξαν εἶναι φησὶ εἰναι. 1. Miror autem si qui sunt qui prælia & victorias præter ius & æquum partas, nõ turpiores, & pluribus plenas esse probris existiment, quã clades sine ignavia acceptas: præsertim cùm sciant magnos exercitus, quamuis sceleratos, sæpè superiores esse viris honestis qui pro patria pugnare nõ dubitant: quos laudari multò sit æquius, quàm eos qui alienarum opum cupiditate mortem oppetere non recusant, conductitijs militibus similes. nam hæc facta sunt hominum improborum. Quod verò boni viri nonnumquam infelicius, quàm qui student iniurijs inferendis, præliantur, id Deorum incuriæ fortassis est tribuendum. Ceterum cum hoc Antiochi stratagemate, coniungo historiam certè nobilem de Megarensib. qui afflicti ab Antipatro ad exitium vsque, illéque vteretur elephantis, excogitarunt porcos pice oblitos, & iniecto mox igne flammatos in elephantorum gregem immisos, quo facto elephantis statim in fugam coniecti victoriam Megarensibus reliquerunt. Et quidem nullum animal est æque inuisum elephanto atque porcus, adeo vt eius præsentiam nullo peferre modo possit, atque cum primum audit grunitũ, fugam elephas arripit. Cæterum veteres in bellis multum fuisse vsos elephãtis facile est videre apud auctores rerum antiquarum. Amm.

Stratagemata Megarensium.

De elephantis ex Ammiano.

Marcellin. lib. 19. Lux nobis aduenit mœstissima, Perfarunt
 manipulos formidatos ostentans, adiectis elephantorum ag-
 minibus, quorum stridore, immanitatēque corporum nihil
 humanæ mētes terribilius cernunt. Item eo lib. vbi de pom-
 pis funebribus filij regis Chionitarum Grumbatis, in obli-
 dione Amidæ vrbs balista perfossit: Occidentali portæ, in-
 quit. oppositi sunt Segestani, acerrimi omnium bellatores,
 cum quibus elata in arduum speciei elephantorum agmina,
 rugosis horrenda corporibus, leuiter incedebant armatis o-
 nulta, vltra omnem ditatem tetri spectaculi formidanda,
 idem lib. 25. vbi de Iuliani in Parthos expeditione: Post hos
 elephantorum fulgentium formidandam speciem & truculē-
 tos hiatus vix mentes auidæ perferebant: ad quorum strido-
 rem, odorēque & insuetum aspectum magis equi terrebā-
 tur: quibus insidentes magistri, manubriatos cultros dexteris
 manibus illigatos gestabant, acceptæ apud Nisibin memores
 cladis, & si ferociens animal vires exsuperasset regētis, ne re-
 uersum per suos, vt tūc acciderat, collisam sterneret plebem,
 vertebram quæ caput à ceruice determinat, ictu maximo te-
 rebrabant.

Galatūm.] Galatæ sive Gallogræci, populi minoris Asiæ, *Galatæ;*
 Phrygiæ & Bithyniæ finitimi: de quibus Liuius 8. lib. Decad. *quæ.*
 4. & Iustin. lib. 25.

Semermi militie.] semiarmatis militibus.

Fuderat.] disiecerat. Liuius lib. 2. Exercitum fundit, fufum
 persequitur.

Lucarum boum.] Elephantorum, qui primū ab Italis visū *Elephāti.*
 sunt in Lucanis, vt sentit Plin. lib. 8. cap. 6. & Solinus poly- *Lucæ boues.*
 hist. cap. 28. itēque Vegetius lib. 3. cap. 16. Varro 6. de lin-
 gua Latina: Lucæ bos, elephas: cur ita dicta sit duobus mo-
 dis inuenio scriptum: nam in Caij Ælij commentario erat, à
 Libycis Lucas, & in Virgini comment. ab Lucanis Lucas, ab
 eo quod nostri maximam quadrupedem, quam ipsi haberēt,
 vocarent bouem, & cū in Lucanis Pyrrhi bello, primū
 vidissent apud hostes elephantos, identidē quadrupedes cor-
 nutas (nam quos dentes multi dicunt, sunt cornua) Lucam
 bouem appellasse. Si à Libya dictæ sunt Lucæ, Pantheræ &
 Leones non Africanæ bestiæ dicerentur, sed Lucæ: si ab Luca-
 nis dictæ, vrsi cur potius Lucani, quàm Luci dicti? Quare e-
 go potius Lucas ab luce: quòd longè relucebāt propter inau-
 ratas regio clypeos, quibus eorum tum ornatæ erant turre.

Proboscis
sci. pro-
muscis.

Vidè Prou. Prius locusta Lucam bouem pariet.

proboscis.] ἀπὸ τῆς ὀρθοβοσκίης, quod est ante pascere. Pars en-
 siue corporis porrectio naribus inhærens, qua vitur Elephā-
 tus tamquam manu. Plin. cap. 7. lib. 8.

Tropheum
vnde.

trophea.] Tropheum ἀπὸ τῆς τροπέης, à conuertendo: quòd
 qui hostes in fugā conuertērat, trophæum merebatur; quòd
 in loco publico conspicuum erat, vt victoriæ signum. hinc
 illud est Virgilij vndecimo Æneid.

Mexenti ducis exunias tibi magne trophæum

Bellipotens aptat vorantes sanguine cristas.

Barrus &
barrire.

Bellina scēdissima barrus.] Barrus, Elephas est, qui barrire dici-
 tur: inde barritus, talis vox. Appul. Florid. 3. Vt est Tauro-
 rum grauis mugitus, Luporum acutus vlulatus, Elephantor-
 um tristis barritus, &c. sed & pro clamorē militari vsurpatur.
 Veget. lib. 3. cap. 18. Clamor, quem barritum vocant, prius
 non debet attolli, quā acies vtraque se iūxerit. Corn. Ta-
 citus: Sūnt Germanis hæc quoque carmina, quorum relatu,
 quem barritum vocant, accendunt animos, futuræque pugne
 fortunam ipso cantu augurantur. Obiter admonēo, melius
 hic fortasse legi *fidissima* quā *scēdissima* sed in hoc scrupo tā-
 rillo immorari nolim. Amm. sic lib. 16. Cornuti & Bracati
 vsu præliorum diuturno firmati excipiunt eos, iam gesturiē-
 tes barritum ære vel maximum: qui clamor ipso feruore cer-
 taminum à tenui susurro exoriens paulatimque adolescens,
 ritu extollitur fluctuum cautibus illisorum, idem lib. 26 de
 Procopio agens imperium scēdè ac miserè mercato: pro ter-
 rifico fremitu quem barbari dicunt barritum, nuncupatum.
 Imperatorem stipatumque de more consentientes in vnum,
 reducerunt ad castra. lib. ver. 31. sic: & Romani quidem voce
 vndique martia concinentes, à minore solita ad maiorem
 protolli, quā gentilitate appellant barritum, vires validas
 erigebant.

Barritus
clamor
quis.

Vt superasse iuuat.] Allusio ad illud, Lucrum pudori præstat
 & Plauti in Trinummio,

Pol pudere, quā pigere præstat, totidem literis.

Rectè Teodericus apud Cassiodorum lib. 1. Variar. ad Mar-
 cellum Aduocatum fisci: Non quoties, ait, superes, sed quem-
 admodum vincas. inquirimus. Non quæras de potestate no-
 stra, sed potius de iure victoriæ: quando laudabilius à parte
 fisci perditur, cum iustitia non habetur, &c. Non minus re-
 ctè Claudian. Honorium admonens, vt non quod liceat, sed

id quod deceat in vita priuata & publica spectet:

Non tibi quid liceat, sed quid fecisse decebit Occurras.

Et Iurisconsulti tradunt non modò quod liceat, sed & quod honestum sit videndum esse, l. semper, De ritu nupt. & l. 197. de verb. sign.

Appendix.

Quis paruis magnum me superimposuit?] Illud 3. Carmi. Horatii occurrit,

— *desine Magna modis tenuare paruis.*

Sic Tull. dicebat Cn. Pompeij gloriam non regionis vnius, sed orbis vniuersi finibus esse terminandam. Et Alexander Macedo Iliadam Homeri non ad tubiam, sed tubam videri concelebrandam. Et nescio an possim huc adgregare illud Epaminondæ elogiũ, de quo Iustin Vnus vir pluris, fuit, quàm vniuersa ciuitas. Non abludit Sallustianum hoc in Catilina, initio, quo loco ait videri sibi difficile Historiam scribere, quia dicta factis æquanda sunt.

In momentaneam felicitatem.

EMBLEMA CXXIIII.

AEREA M propter creuisse cucurbita pinum
 Dicitur, & grandi luxuria se coma:
 Cùm ramo comolexa, ipsū inque egressa cacumen,
 Se præstare alijs credidit arboribus.
 Cui pinus, Nimirum brevis est hac gloria: nam te
 Protinus adueniet qua malè perdet hyems.

Un'le Em-
 blema pe-
 titum.

Scribit Guicciardinus Italus scriptor, id Alciati carmen af-
 fixum fuisse ianux cuiusdam hominis Angli, qui factus
 insolentior ob prosperos rerum successus, permultis inuisum
 se præbebat. Idem est apologus apud Petrum Crinitum De
 honesta disciplina lib. 2. cap. 14. Sata est olim, inquit, cucur-
 bita

bita iuxta pinum arborem editissimam: cucurbita verò cum multis pluuijs atque cæli temperamento creuisset, lasciuire cœpit, & ramulos audaciùs porrigere: iamque in pinum serpebat, & suas in ramos frondes audebat inuoluere, prægrandia poma & virescentia ostentâs. Tanto itaque fastu ac insolentia intumuit, vt pinû ausa sit aggredi: Et vides, inquit, vt te iam superò, vtque folijs & viròre præsto? Tum pinus, quæ senili prudentia præstabat, nihil mirata est cucurbitæ insolentis audaciam; sed respondit: Egò verò hîc multos calòres & hyemes, variaque temporis calamitates pertuli, adhuc tamen integra consisto: tu ad primos rigores minus habebis audaciæ, cum & fròdes concident, & viròr omnis aberit. Hoc quidem dicitur in eos, qui ob momentaneam quandam felicitatem gloriantur, qui que plus habent ostentationis & pòpæ, quàm facultatû aut viriûm. Itaque non mirum videri debet, si dum se alijs præferunt, magnique videri volunt, sese nascutis hominibus rideños propinent, & tanquã sicci quidam flosculi citissimè exarescant ac decidant. Certè apud Onirocritas cucurbita spes inaues præfagit, vt potè quæ cum ventricosam admodû speciem præ se ferat, multumq; identidem nutrimenti polliceri videatur, illud tamen tenue, & nisi condimento aliquo iuuetur, egregiè fatuum est, vt refert Pierius lib. 58. Eodem planè modo sese habent Tralones illi, fortunæ suæ momentaneæ iactatores, vel qui secundis ventis plus æquo turgescunt, neque aduertunt seuerissimam illam Nemesim, quæ de superbis & fastuosis vindictam sumit. Id apertis verbis Pausaniæ, Simonides ab eodem conuiuio lautissimè exceptus significauit. Rogatus enim vt quidpiam ex arcanis Philosophiæ adferret in mediûm, vidensque Pausaniam rebus suis nimium fidere, dixit: Memineris te in tanto rerum successu hominem esse. At quæ esset verbi huius vis, quòdque pondus, parum vidit Pausanias. Itaque cum ipse iam in summo vitæ discrimine còstitutus, mortem sibi impendere intelligeret, exclamasse fertur: Quàm inani persuasione deceptus eram, qui Cœi hospitis saluberrimû consiliû ad me pertinere non putabam: vnde nunc miserè perire cogor. Rectè Philippus Macedo, qui ne felicitate nimia se offerret, ex pueris aulicis vni id muneris dentanda vit, vt summo mane cubiculum ingressus pronunciaret, ἀνδρῶν ὅ ἐστι φίλιππῶ. cuius rei faciendæ occasionè fortasse dederat Archidamus Agesilai filius; qui cum à Philippo post partam victo-

In eos qui ob prosperos successus intumescunt.

Cucurbitæ quid allegorice.

Pausaniæ insolent.

Philippus Macedo ex insolenti modo dicitur.

riam ad Cheronæam acerbas & minarum plenas literas accepisset. huic respondit: Si metieris umbram tuam, Philippe; haudquaquam reperies illam factam maiorem, quàm erat ante victoriam. Aliud, sed vitæ priuatæ apponam exemplum in Mæna libertor Pompeij, quem insectatur Horatius Epod. 4. Oda. Hunc populus indignabundus Romanos ludos è primis quatuordecim ordinibus spectantem, nuper seruum, nec modò saepe vinctum, sed & verberatum, Ibericis funibus, durisque cõpedibus perusta latera cruraque habentẽ; quod etiam grauius est, magni alicuius delicti causa seruilibus affectum flagris: modò repenteque liberum, opulentum, superbum, delictum, præfectum classi aduersus piratas. Carmen Horatianum quia sit in omnium manibus, facillè prætermitto. Interea tamen ad hunc locum multa obseruari facillè possunt; primùm eos longè arrogantiores esse, qui nuper diuites euaserunt, quàm qui in amplo patrimonio educati opes & fortunas acceperunt à maioribus, quod notat Aristot. secundo de arte dicendi. Deinde sæpenumero fieri, vt diuitiæ mērem perstringant, vt hominem insolentem reddant. quam obrem noster Flaccus, *Stultitiam patiuntur opes.* & Publij mimus: *Fortuna quem nimium fouet, stultum facit*, vt Cicero de amicitia dicit, nihil quicquam insipiente fortunato intolerabilius; adeò verum est quod multorum est in ore, fortunam non solùm ipsam esse cæcam, sed etiam eos quos amplexa sit, cæcos efficere. Sallust. Res secundæ animum etiam sapientium fatigant. Virgil. 10. Æneid.

Nescia mens hominum fati, sortisque futurae,

Et seruare modum rebus sublata secundis.

Idem Ouid. 1. artis:

Luxuriant animi rebus plerumque secundis.

Adhæc non posse non indignari viros bonos & cordatos alioqui, cum vident abiectos, viles, improbos in altum prouehi, opibus & honoribus augeri, potentiam consequi, qua tamen indigni sunt. Iuuenalis satyra prima:

Patritios omnes opibus cum prouocet unus,
Quo tondente grauis iuueni mihi barba sonabat,

Cum pars Niliaca plebis, cum verna Canopi
Crispinus, Tyrias humero reuocante lacernas

Ventilet æstiuum digitis sudantibus aurum,

Nec sufferre queat maioris pondera gemma,

Difficile est Satyræ non scribere. sequitur,

Quid veserem quanta siccum iecur ardeat ira, &c.

Sed in summa, ferè fit vt cum fortuna ita blanditur, captatū veniat: quod subinde debemus meminisse ne opprimamur incauti, nam fallacia sunt & caduca quæcunque à fortuna pendent, opes, diuitiæ, honores, clientelæ, magistratus, potentia affluunt subito, repente dilabuntur, nullò in loco stabili fixa radice consistunt: sed incerto flatu huc atque illuc acta quos extulerunt in sublime, decursu improviso destitutos miserimè dejiciunt. Sciani fatum terribile imprimis & miserum facilè occurrat, sed quia iam alio loco adductum memini, facilè transilio. Venit in mentem quod Dion retulit de Narcisso quodam liberto Claudij Cæsaris. Cum expeditionem Britannicam legiones detrectarent, nec duci militiæ Plantio, laudato viro, parere vellent; Narcissus ab Imperatore missus suggestum conscendit, verbæque facturûs pro concione ad milites, prohibitus est omnium acclamationibus, vsurpato etiam in eum diuèrbio, Io Saturnalia; quia in Saturnalibus serui herili cultu induti epulari consueuerant. Hoc autem dicterium nonnumquam in eos torquebatur qui iuxta conditionis immemores, insolecebant: Non est igitur prudentis ob fortunæ successum intumescere, sed opus habet vè se proprijs non externis bonis metiatur. Et quidem rectè precipere videntur, qui monent, vt quanto superiores sumus, tanto nos summissius geramus. timèda est enim vel maximè fortunæ volubilitas, quæ tantum constans est in leuitate sua, vt Naso ait. Ceterum ad hanc epigraphem, id adiungo,

Fortunæ
varietas.

τὰ μεγάλα δῶρα τῆς τύχης ἔχει φόβον,
καὶ τὸ πάνυ λαμπρὸν ἐκ ἀκίνδων κυρεῖ,
ἔδ' ἀσεφαλὲς πᾶν ἔστιν ἐν θνητῶ γενεῖ,
ὁ ποιεῖ τρέψεν ἢ κρονῶν πρὸς ἢ φθόνῳ.
ἔπᾶν ἐπ' ἀκρον πρὸς τὸ χαλῶς πρὸς πρὸς δέμα.

quod ait Apollodorus Comicus. Sic vero Latinè;

Habent per ampla dona fortuna metum,
Periculòque non carent prælustria:
Nec ulla celsa tuta sunt moria: iubar,
Quæ euertere vel inuidia, vel temporis solis
Fælicitatis cuius ubi quis attingit.

Eodem spectant verba Hecubæ ad Vlysssem ex Euripide,

οὐ χηὶ τοὺς ἐπιτυχόντας, εὖ δεκεῖν πράξειν αἰεὶ,
καὶ ἀγὼ γὰρ ἡμῶν περὶ, ἀλλὰ νυνὶ ἐκ εἰμ' ἐπι,
τὸν πάντα δ' ὄλον, ἡμᾶρ ἐν μ' ἀρείλετο.

Non decet fœlices existimare se fœlices semper fore. Ego enim eram quondam, nunc non sum amplius: cunctas sed o-
pes dies vnica mihi abstulit. Citatur illud Menandri,

ὡς Διόλως πῆρουσιν αἰ λαμπρὰ ἐὶ τύχαι:

quàm facilæ cadunt qui secunda fortuna vtuntur.

Aëriam.] editissimam, altissimam: vt Virgil. in 1. Ecloga:

Nec gemere aëria cessabit turtur ab ulmo.

& 3.

— notauit

Ispe locum aëria quò conguessere palumbes.

Aëriam propter.] i. prope aëriam pinum. Terent. Adelphis:
Hic, propter hunc assiste. M. Tull. in Pisonem: Hic vir clarif-
simus qui propter te sedet, L. Gellius, &c. Ouid. 8. Metam.

Propter humum volitat, ponitque in sepibus oua.

Appendix.

Ad id accedunt mimi quidam veteres, vt illud: Citò igno-
minia fit superbi gloria. & hoc, Citò improborum læta in
perniciem cadunt. Sallustius, Lasciuiam atque superbiam a-
lunt res secundæ. & Seneca: Prospera animos efferunt. Q.
Curtius lib. 2. fragilitatis humanæ nimia in rebus prosperis
obliuio est. Et appositè Iuuenal. satyr. 2.

— iam nunc ad culmina rerum,

Iniustos creuisse reor; tolluntur in altum,

Vt lapsu grauiore ruant —

Ex damno alterius, alterius utilitas.

EMBLEMA CXXV.

*DVM sauis ruerent in mutua vulnera telis,
Vngue leana ferox, dente timendus aper,
Accurrit vultur spectatum. & prandia captat.
Gloria victoris, prada futura sua est.*

HOc petitum constat è Gabriæ apologis. sic enim est te-
trastichon Senarijs iambicis:

λέων μάχῳ ἐσησε πρὸς ποτε χάτρω.
γύπες δ' ἀνωθεν ἐσκόπων τῷ ἔριν,
εἰρῶσιν τὸν ὑπὸ δέντρῳ ποιῆσαι τὰ χα'
φίλους δ' ὀρῶντες ἠσὸ χρω τῷ ἐλπιδῶν.

Quos sic utcumque reddidimus:

Fons Em-
blematis.

Pp iij

*In aprum leo certare quandoque ausus est,
Quos longè spectans lite mota vultures,
Qui vinceretur ut vorarent: attamen
In tandem amici tota spes prædæ excidit.*

*Principum
Christiano-
rum vixit
auctum est
Turcicum
imperium.*

Susceptum tamen id videtur speciatim in Principes Christianos, qui cum inter se non longè antè decertarent, Solimanus Turca, quasi spectatorem agens, suam non parum ditionem auxit, & in Germaniam irrupit, magna & ingenti totius Reipub. Christianæ calamitate & damno. Quod Georgius Sabinus hoc hexasticho persecutus est:

*Mutua discordes faciebant prælia turdi,
Acris & aliribus pugna duobus erat.
Vidit ut amborum prædo certamina Nisus,
Vnguibus, & rostro dilaniavit aues.
Sic modo dum faciunt discordes prælia reges,
Turcius Europa diripit hostis opes.*

*Ciuiti bello
nihil exitio-
sus:*

Ex quo facile intelligimus, quantum mali afferat intestinum diffidium non modò ciuitatibus, sed & imperijs tum labefactandis, tum etiam euertèdis. Nihil enim ciuili bello periculosius esse potest, nimirum quod hosti externo non paruas addat vires. Hic ego non incommodè referam ex Iustini 8. historiar. nobilem de Philippo Macedone, qui se vulturem præstitit in diffidio duorum Thraciæ regum. Sic enim Iustinus: Fortè euenit Philippum fratres duo reges Thraciæ, non contemplatione iustitiæ, sed inuicem metuentes, ne alterius viribus accederet, disceptationum suarum iudicem eligeret. Sed Philippus more ingenij sui, ad iudicium veluti ad bellum inopinantibus fratribus, instructo exercitu, superuenit, regno vtrumque non iudicis more, sed fraude latronis ac scelere spoliavit. Incidi aliquando in eam, quam de ijs belli temporibus Elegiam Christianam scripsit Franc. Frächinus, homo Italus, eamque adicere nõ putauì alienum, neque ingratum studiosis. Sic ergo:

*Gallia cui paret, cui paret Batia tellus,
Iam conferre manum Marte furente parant:
Tamque animis, Et iam concurrunt fortibus armis,
Turbidus ut iamiam sanguine Sabis eat.
Et tamen amborum ceruicibus imminet, hostis
Thracius, in pharetris acer, & acer equis.
Qui maius nil mente petti, vil voce precatur,
Quàm semel ut pugnent hi duo Marte pari.*

*Sperat enim nostris contractis viribus, omnem
Europam paruo posse labore premi.*

*Ne, Reges, ne tantæ animis discordibus ira,
Ne gerite hostili bella petita prece.*

*Illius in vires & pectora vertite ferrum,
Sternere qui telis ardet utrumque suis.*

*Roma rogat, Paulusq; rogat, datq; arma, dat aurum
Paulus, & ad tantæ premia laudis opem.*

*Tu Deus, ex alto qui prospicis omnia celo,
Quique vides, maneat quanta ruina tuos,*

*Consule militibus sacris & consule templis:
His ducibus prohibe bella cruenta geri.*

*Hi pietate graues, duo sunt hi lumina pacis:
Hi duo sunt belli fulmina, magne pater.*

*Infer te medium, liquidis da nubibus imbres,
Fac rapidum tumidis flumen inundet aquis:*

*E castris ambósque iube discedere ab armis,
Coge domum armipotens alter & alter eat:*

*Séque putet neuter victum, sed iactet uterque
Victorem populus se rediisse suis.*

dente timendus aper.] sic Martial. lib. 13.

*Dente timetur aper, defendunt cornua ceruum,
Et Ouid. in Epist.*

— obliquo dente timendus aper.

Idem loco alio:

Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri.

Martialis:

Fulmineo spumantis apri sum dente petita.

Constat apros cum ira feruent, dentibus vrere, in ijsque ali-

quid igneum contineri, vt testatur Xenophō in Cynegetico.

prandia captat.] Captare prandia, est hîc, ni fallor, prædam

expectare: quod explicat sequenti disticho. nisi tamē captare,

altiorē quendam sensum habeat, vt apud Iureconsultos; apud

quos captare propriè dicitur qui dolis & illectamentis qui-

busdam aucupatur lucrū. Sic hereditatem captare dixit Vlpia-

nus. pro eo quod dicimus, artificiosè niti structisque technis,

vt eam præter defuncti voluntatē corradamus, l. i. D. si quis

aliquem test. Et votum captandæ mortis, ardens ille affectus

est quo flagrant iniusti quidam homines, ex morte alterius

lucrum sibi pollicentes, vitæque insidias alij parantes, l. de fi-

deicommissio, Cod. de transact. Martialis hoc verbum ita

vsurpauit vt propriè, ita lepidè:

Capto tuam, pudet heu, sed capto Maxime, cœnam:

Tu capas alias: iam sumus ergo pares.

Idem alio loco:

Dum me captares mittebas munera nobis:

Postquam cepisti, das mihi, Rufe, nihil.

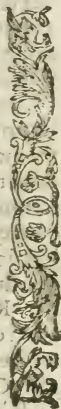
Appendix.

Non malè quadrat hoc loco belli etymon, quod à belluis deductum volunt: siquidem belluarum, non hominū est inter se configere, hostilique odio dissidere. Grauis est & cordata Theodahadi epistola ad Francorum regem, lib. 3. Cassiodori Variarum, ambo estis, inquit, summarum gentium reges: ambo ætate florentes. non leuiter vestra regna, quàm satis si data partibus libertate confligitis, virtus vestra patriæ non fiat inopina calamitas: quia grandis inuidia est regum. in caussis leuibus grauis ruina populorum. Ammiani Marcellin. lib. 14. Sarraceni, inquit, miluorū vitæ similes, qui si prædam despexerint, celsius volatu rapiunt celeri, aut si impetrarint, nihil morantur: Cicero 13. Philipp. Quod spectaculum adhuc ipsa fortuna vitauit, ne videret vnus corporis duas acies, lanista Cicerone dimicantes. Val. Max. lib. 7. cap. 6. Caio Mario & Caio Carbone Coss. bello ciuili cum L. Sylla dissidentibus, quo tempore non Reipub. victoria quærebatur, sed præmium victoriæ res erat publica.

Bonis auspicijs incipiendum.

EMBLEMA CXXVI.

AVSPICIIS res cœpta malis, bene cedere nescit.

Felici quæ sunt omine facta, iuvant.

Quidquid agis, mustela tibi si occurras, omitee:

signa mala hæc sortis bestia prava geris.

Sophoclis illud citatur à Plutarcho, lib. De Poëtis audien-

Optima
principia
quid pra-
stent.

dis: ἐργὸν δὲ παρτὸς ἢν πρὸ ἀρχῆται καλῶς,

καὶ τὰς τελευτὰς εὐκὸς ἔσθ' ἔτιωσ ἔχθρην.

Quicumque rem recta ratione inceperit,

Bonum illius certò sperabis exitum.

ἢ γὰρ οἶον τε, ait Polybius, τὰ τέλευσιν πυχθῆναι, μὴ ἔτιωσ ἀρχῆσιν.

εὐστοχίαν: Minimè enim fieri potest, vt finem ritè consequatur, qui de principio non rectè primum coniecero atque cogitarit. Tantam vim dicunt inesse bonis faustisque negotiorum suscipiendorum principijs, vt ea vix bene cadere possint quę infelix initium sortiuntur. Et sanè omnia diligenter aduertenda esse, graues nec pœnitendi auctores censuerunt. Rectè quidem & prouidè, modò absit superstitiosa illa & inutilis obseruatio, quę humanos animos terrore nescio quo afficit & torquet. Nam vt in re aliqua suscipienda non parum conducit faustum felixque principium, quando quidem vel Poëta teste,

Facti dimidium qui bene cœpit habet:

ita non parum adfert impeditenti, aut etiam incommodi, si vel malo, vel inertis, aut etiam flagitioso principio negotium ordiaris: tum enim mustelam, id est, omen habere inauspicatum dicimur, cum flagitij alicuius à nobis perpetrati, necdum expiati purgatique animo obrepit sinistra quædam cogitatio, quę intimam conscientiam verberet atque lancinet: quo fit vt frigidius & signauius rem alioqui magnam auspiceris. Rectè Ajax apud Homerum, qui Deos inuocat sese ad arma componens. neque enim putat sibi felicius rei bene gerendæ auspicium capere posse, quàm ab inuocatione numinis. Cur poëticum illud, vt verè Philosophicum celebratur,

ἐκ δὸς ἀρχόμεθα: &, *Ab Igne principium Musæ?* Cur Romani suorum consiliorum & Senatus habendi ducebant initium à sacro illo precationis carmine, cuius tam sæpè mentio est apud scriptores? Sed & in delectu militum iidem, vt legionibus conscribendis, operam dabant, vt qui primus vocaretur, auspiciatum nomen afferret: Neque verò ad vtramque confirmandam partem (eorum nempe qui omina & auspicia vel neglexerint vel obseruarint) multis verbis opus est. Exempla si quis euoluere velit, petat à Valerio Maxim. lib. I. cap. 4. Non solum, ait Cic. I. De diuinat. Deorum voces Pythagorei obseruarunt, etiam hominum quę vocant omina.

Quę maiores nostri quia valere censebant, idcirco omnibus rebus agendis, **QVOD BONVM, FAVSTVM, FELIX, FORTVNATVM QVÆ ESSET** præfabantur: rebusque diuinis, quę publicè fierent, vt **EA VERENT LINGVIS**, imperabatur: inque ferijs imperandis, vt litibus & iurgijs se abstinere. Itémque in lustranda colonia, ab eo qui eam deduceret: & cum Imperator exercitum, censor

*Mustelam
occurrere.*

*Ajax qua-
lis apud
Homer.*

*Sacra car-
men preca-
tionis.*

populum lustraret, bonis nominibus qui hostias ducerent, eligebantur. Quod idem in delectu consules obseruant, vt primus miles fiat bono omine. Celebre est quod retulit Cedrenus, Græcus auctor, de Persis, apud quos solemne fuit de nulla re graui & serua quicquam statueret prius, eamque auspicari, quàm oratio & colloquium religiosè haberetur. Legi alicubi equum in ingressu itineris cespitatem aut prioribus lapsum pedibus, pro inauspicato signo à veteribus accipi solitum fuisse. Cum enim Sulpitius Galba in prouinciam exiens, ad portam ipsam cauterium suum cecidisse animaduertisset, Rideo, inquit, cauterie, te iam lapsum esse, cum tam longum iturus iter, vix ingressus laberis, quæ historia prouerbio locum dedit, in eos qui animo deficiunt ipso statim negotij principio. Multæ sunt eiusdem argumenti apud M. Tullium historiæ libris de diuinatione.

Equus in ingressu itineris cespitans.

Mustela tibi si occurrat.] Occursom mustelæ ominosum fuisse tradunt auctores. Vnde nunc etiam apud quasdam nationes infelix habetur omen, si cum paratur venatio, aliquis mustelam nominat: cuius etiam occursum vulgò est inauspicatus habitus. Eadem picta infortunium significabat: animal enim putabatur infaustum esse, malique presagij, ipsaque maximè, quorum domos habiteret. Dicitur enim insidians, domesticis animalibus, præsertimque altilibus, easque ad internecionem vsque persequi, ait Pier. lib. 13. idemque occursum plerisque religiosum haberi dicit. Adhæc in negotijs obeundis vel nomen ipsum, vtpote efficacis contrarium, multos remorari. Lege prouerb. Mustelam habes.

Occursus mustelæ.

Appendix.

Id lumen capit ab illo Isoeratis ad Demonicum: *ὡς ἂν ἐν ληπτονίζατος φίλων, ἐξαδὸν πλέμεται αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀπαγγέλλοντας ἀρχὴ μὲν γὰρ φίλων, ἐπαινοῦ, ἐχθρῶν δὲ λόγου.* Si velis tibi parare amicos, bonum quid dicito apud eos, quod aliquis illis renūciat. nam principium amicitia, laudatio est, inimicitia autem vituperatio. Hanc sententiam variè vsurpata reperio Iureconsultis. Originem enim rei aiunt inspicendam, l. 2. D. de orig. iur. Et, quæ malo sunt inchoata principio, vix est vt bono peragantur exitu, c. principatus, l. 1. q. 1. apud Gratian. c. miramur, 61. dist. Item, quod ab initio vitiosum fuit, tractu temporis conualescere non potest, l. quod

ab initio, D. de reg. iur. l. si tibi decem. §. si pactus. D. de pact. Alioqui satis est bene incepisse, quamquam diuersus sequatur effectus, l. sed an vltro, §. 1. D. de neg. gest. Nec res subsistit, cum ad eum casum venit à quo non potuit incipere, l. pro parte, D. de seruitutib. Item, vbi nullum principium est, nullus finis sequitur, l. in vniuersis, C. qui dar. tut. Et dispositio facta in tempore inhabili, cui lex ab initio resistit, si conferatur in tempus habile, hoc est in tempus permissum, non validatur, l. si minor, D. de seru. export. l. in tempus, de hered. instit. & alia eiusmodi sexcenta occurrunt quæ studiosi proprio arbitratu possint sublegere.

Nihil reliqui.

EMBLEMA CXXVII.

SCILICET hoc deerat post tot mala, denique nostris
 Locusta ut raperent quicquid inesset agris.
 Vidimus innumeras Euro duce tendere turmas,
 Qualia non Atyla, castrave Xerxis erant.
 Haec fenum, milium farra omnia consumpserunt,
 spes & in angusto est, stant nisi vota super.

PAULUM immorabor in illustranda huius emblematis epi-
 grapha, antequam veniam ad explicationem carminis. Ni-
 hil reliqui itaque, prouerb. olet, ei simile quod usurpauit Ari-
 stides, ἐν λόγῳ τοῦ τῷ ᾤδισθέρματι & οὐδὲν ἐπιών, Nihil
 amplius. Sed haec oratoris verba, ubi de Nestore: τὸ λεγόμενον

δι' τούτῃ, ὅδ' ἐν ἑπιὼν εἰς ταύτα ὑπὸ γήρας: iuxta id quod dici solet, nihil amplius existeret præ senio. Cui conuenit illud, Præter plorare nihil: quod Horat. in Satyris, & M. Tullius vsurparunt. Hæc satis. nunc ad carmen.

Historia de locustis. Longobardis.

Deflet horrificam quandam calamitatem, qua fuit affecta Insubrum Longobardia circa annum, vt conjicere facile est, 1541. Eleuata enim nube locustæ ex aëre dicuntur cecidisse, quæ legumina, herbas, & grana fermè omnia depastæ, induxerunt famem, & quorundam desperationem, quòd post tot tantæque infortunia nihil esset relictum. Habebant digiti longitudinem, turgida capita, ventres obesos, & sanie referros. Itaque extinctæ intolerabili fœtore aërem corrupèrunt, vt etiam corvi, cornices, accipitres, aliæque aues cadaueribus alioqui inhiantes ferre nequuerint: quod colligimus ex Commentarijs eorum qui nostri temporis historiam congesserunt. Idemque tradunt, in regionibus Poloniae regno finitimis incredibilem fuisse eiusmodi animalculorum multitudinem: nullas primò alas habuisse, sed magnos dedisse saltus: paulo post quatuor adeptas, tantoque numero conuolasse, vt duo milliaria longum & latum cubito tenus ita occuparent, vt ipsius quoque splendorem Solis à toto illo terræ spatio sua densitate excluderent: vnde colligere est facillimū, rebus humi nascētibus damna innumerabilia inde subsēcuta esse, quæ ad radices vsque omnia depastæ essent: Cùm verò succreuisent alæ, erant digiti humani magnitudine, tumque in fruges atrocius grassabatur. Cæterum hæc neque vi, neque industria alia propulsari potuere. Hoc autē ei simile est, quod habetur Exod. 10. & apud Ioseph. lib. Antiquitatum 2. cap. 13. Locustarum etiam in Africa multitudinem prodigij simile fuisse tradit August. in lib. De ciuitate Dei tertio, cap. vltimo, cùm iam populi Romani prouincia esset. Consumptis enim fructibus & folijs lignorum, ingenti nube in mare dicunt esse deiectam: qua mortua, secuta est aëris corruptio, quæ tantā aduexit pestilentiam, vt in solo Masinissæ regno octingenta hominum millia perijisse referantur, & multo amplius in terris littoribus proximis. hæc ille. De Locusta ita scribit D. Ambrosius lib. 5. Hexaëmer. c. 24. Vsque ad locustam, aër quoque gratia diuina penetravit, quæ cùm agmine conferto regionis cuiusque occupauerit latitudinem, innoxio primū fertur habitaculo, nec fructus inhospitali incursione depascitur, nisi diuinæ signū præceptionis acceperit. Etenim sicut in

Exodo legimus, ea quoque cælestis vltionē offensiois exequitur, piæ ministra vindictæ. Hanc quoque auis deuorat Seleucis. Sic enim Græco hæc auis nuncupatur nomine, data ad remedium malorū, quæ locusta cōsueuit inferre, cui creator inexplebilem dedit deuorandi naturam, vt insatiabili pastu plagā suam possit extinguere. hæc Ambros. Hertmannus Schedel in Chronic. de damnis ab eodem animalium genere illatis ita commemorat: Lotharij Imperatoris tempore, ait, à Carolo Magno tertij, locustæ innumerabiles sex alas habentes & dentes duos lapide duriores in Gallia, veluti nix, terrā operuerunt, herbas, segetes & arbores, ac vniuersā viriditatē habentia deuastarunt. Tandem proiectæ in mare, & ad littora in terram eiectæ, secuta est magna putrefactio: & inde mortalitatem magnam, aërem inficientes, generalemq; hominum interitū suscitauerunt. Idem auctor hac de re sic alibi scriptum reliquit: Tempore Caroli Burgundionum Ducis, filij Philippi optimi, locustæ per Italiam vagatæ, Brixia agrum deuastarunt. cū in Brixiano agro in maxima multitudine aduolarunt: quæ Brixianis & Mantuanis maximum damnum intulerunt. Quibus nisi Ludouici Mantuani Principis sollicitudo obstitisset, fata quoque in tota Lombardia corrosissent, Earum etiam meminere Imperatores in l. 18. C. De loc. & cond. Excepto, aiunt, tempore, quo edaci locustarum perniciæ sterilitatis vitium intercessit, sequentis temporis fructus, quos tibi iuxta præteritam consuetudinem deberi constituerit, reddi tibi Prouinciæ Præsidi iubebit. Locustam depinxit Claudianus in Epigrammat.

Horret apex capitis, medio fera lumina surgens

Vertice, cognatus dorso durefcit amictus.

Armanit natura entem, dumique rubentes

Cuspibus paruis multis acuerē rubores.

Aristotel. 3. Rhetoric. ex Stesichoro prouerb. vsurpauit, Cicadæ apud eos humi canent. οἷον εἴ τις λέγει ὅπερ Στῆσιχορος ἔν Λοκροῖς εἶπεν, ὅτι οὐ δεῖ ὑβρισθῆναι ἔν, ὅπως μὴ οἱ τέπιγας χαμώθεν ἀδωσιν. vt si quis dicat id quod Stesichorus in Locris extulit, non oportere conuiciari, ne cicadæ humi canant. Voluit poëta vastationem rerum omnium, ruinamque extremam intelligere, ad eò vt non ædificia modò, sed ne arbores quidem stantes relinquātur, omniāque solo æquentur, vt cicadæ nihil habeant quo infideant. Hoc inde ductū quod cicadæ arboribus maxime gaudeant. Exemplum est cōminationis, quæ

significatur cuncta arbuſta ſuccifum iri ſtirpitis ab hoſtibus; ita vt ſic truncatis ſtipitibus cicadae neceſſariò cogantur humi cantilare. Apud Theocritum, puella depaſtrix alieni patrimoni *καλαμαία μάγης* appellatur, id eſt locuſta, quæ meſſem intercipiat. Multa autem veteribus prodita remedia arcendis locuſtis. ſi vacat, lege apud Caſſium Dionyſ. De agricultura lib. 13. cap. 1. De locuſtarum depaſtione ferè quid ſimile narrat Gregorius Turonenſis hiſtoriae Francicae lib. 6. cap. 33. ſub regno Childeberti prouinciam Carpitania grauius à locuſtis fuiſſe vaſtatam, vt non arbor, neque vitis, neque ſylua, aut frutex, vel quicquam viridè remaneret quòd non à locuſtis euerteretur. Et cap. 44. Locuſtae de Carpitania prouincia, quam per quinque corroferant annos progreſſae, quaſi publicum tenentes aggerem, ad aliam prouinciã huic vicinam ſe receperunt, harum ſpatia extendebantur in centum quanquaginta millia longitudinis: latitudo verò in centum milibus terminabatur, hæc ille.

Euro.] Eurus ventus eſt Orientalis calidus.

tendere turmas.] Ab exercitu allegoria.

Atyla.] Atyla Princeps ex Scytharũ genere, qui poſt ſubactam Pannoniam, Aquileiam deleuit, & in Germaniam tranſiens multa vaſtauit; eius exercitus armatorum fuit 500000. cui dux Romanorum Ætius, & Theodoricus Hispanicorum Gothorum rex fortiter in campis Catalaunicis occurrerunt; vbi commiſſo prælio 180000. vtrimque caſa ſunt Hunnis victis. Paucis verò interiectis annis, Ætij, deinde Valentiniani audita cede redijt infeſtior, Aquileiaque deleta Romam properabat, ſed Leonis Pontificis Romani precibus delinitus, dũ nouis intentus eſſet nuptiis, vino nimio obrutus, effuſa è naribus ſanguinis copia, eſt ſuffocatus.

Xerxes erant.] Xerxes rex Perſarum, Darij filius, in Græcos dimicaturus, habuit de regno ſuo ſeptingenta millia: de auxilijs trecenta: roſtratas naues mille & ducentas: onerarias, ad tria millia: in quibus fuerunt hominum myriades 23. terreſtris autem exercitus fuerunt centum & ſeptuaginta myriades, equitum octo. Claudian. 2. in Ruſinum:

Hand aliter Xerxem toto ſimul orbe ſecutus

Narratur rapuiſſe vagos exercitus amnes,

Et telis umbraſſe diem, cum claſſibus iret

Per ſcopulos, reſtumq; pedes contemneret equor.

Herodes lib. 7. Lege Iuſtinum lib. 2. & Plutarch. initio libri
cui Pa-

Locus Gregorij Turon. de locuſtis.

Atyla:

Xerxes:

cui Pararella nomen fecit. De eodem exercitu, si mauis habere fidem Ifacio Tzetzi Lycophronis interpreti, hæc habet: Numerus exercitus Xerxis erat, quingentæ Myriades: Naues mille ducentæ & sexaginta. quadringentis talentis opus erat exercitui singulis diebus.

farræ omnia.] rei difficultas spondaicum fecit, priores editiones, non, farræ omnia, sed, corda omnia, elegantius habebant. Corda autem non à voce, cor cordis, sed à cordum cordi, quod est secundum fœnum post messionem primam germinans, vt ex Plinio liquet cap. 28. lib. 18.

Spes & in angusto est.] Restat desperatio. Viderur Metaphora à captiuis.

stant nisi vota super.] id est, nil nisi vota supersunt. vt habet Quid. lib. 1. Trist. Elegia 2. Hic enim notanda Tmeffis, & Anastrophæ.

Appendix.

Complicatis iam meis schedis occurrit ex Piside pulcra descriptio locustarum, lib. eo cui nomen fecit *περὶ κοσμοουργίας*. Ea sic habet.

Τὶς ἐκσεστέυς παγκενῆ τῶ ἀκρίδα;
 Ἐΐθη *Θ* πῆρωτὸν εἰς εὐθερὸν Ἀἰγυπῆϊων,
 Βέλ*Θ* νεβῶδες ἐξ ἀδήλα τοξότα,
 Λόγγλω ἐπίμυλ, αὐτοκίνητον δόρυ
 Πυκνῶ εὐάλαγα, μυριόσομον ζίζ*Θ*
 Πηδητικῶ ἐπαλξίν ἀσάτυ μάχης.
 Οὐχ' ἴσεται γ', ἀλλὰ πλήθει, καὶ τρέχει,
 Ἐΐρπεσ ἀπορθεῖ, καὶ κλονεῖ πῆρεμύθη,
 Λοκεῖ δὲ εὐεργὴν καὶ παλίνδρομ*Θ* μύθει,
 Φθείρει πρὸ χειρῶ, θερίζει πρὸ χόνο,
 Ωμίω ἀμέλγει τῆ' ὀπῶν τῶ ἰκμάδα,
 Τρυγὰ τὰ εὐλά, τῶ τρύγλω δὲ βόσκειται,
 Καὶ συλλέγει τὰ κῶλα, καὶ τείνει πάλιν
 Ἐΐσπερ τὰ νεόεα τῆ' βελῶν οἱ πξόται.
Quisnam in aciem inducit Locustarum agmina
Aligera, collecta in neces Ægyptias,
Vt nubilum telum abdit sagittari,
Iaculum paratum, hastamque motam visua,
Densam cateruam, centicipitemque gladium,
Saliensque præsidium in quieti prælii:

Locusta enim non stat, feritque, & cursitat,
 Vastatque repens, peruolat omnia loca,
 Fugasque simulat, reciproca Et sistit via,
 Ac perimit ante tempus, ante diem metis:
 Arbusta marcere, Et rigere herbas facit:
 Crudum lignorum exsugit humorem omnium:
 Vindemiat folia, ac vorat vindemiam:
 Cadavera modo congregat, modo dissipat,
 Nervos sagittarum ut sagittipotens solet,
 Et hostium corpus suorum vulnerat
 Hastilibus arurum recurvorum horridis,

Malè parva malè dilabuntur.

EMBLEMA CXXVIII.

MILVVS edax, nimia quem nausea torserat esca,
 Hei mihi, mater, ait, viscera ab ore fluunt.
 Illa autem, quid fles? cur hæc tua viscera credas,
 Qui rapto viuens sola aliena vomis.

E Pigraphe huius è Plauto petita, refero illud Menandri,
 κέρδη πονηρὰ ζημίαν ἀεὶ γέρει. & illud.
 τὰ δ' ἀίχρῃ κέρδη συμφορῆς πολλὰς ἔχει.

quo sensu apte dixit Euripides, τὰ εἰς οἴκους ἀδίκως εἰσόντα
 ἕκ ἑχθρῶν σωτηρίαν. Hoc malum esse maximū dicit Menander,
 quia qui aliena volunt vndique corradere, spe sua excidunt,
 & ipsimet periclitantur: Nam contrà quàm sperabant, bonis est.

aliorum sua tandem adjiciunt, eaque amittunt. Comici hæc verba sunt,

πλεονεξία μέγιστον ἀνθρώποις κακόν,
οἱ γὰρ θέλοντες προσλαβεῖν τὰ τῶν πέλας,
ἀποτυγχάνουσι πολλᾶκις νικώμενοι,
τὰ δ' ἴδια προσδιδέουσι τοῖς ἀλλοτείοις.

Refert Cornel. Tacit. i. hist. grande gaudium Romanos inuasisse, quod ij tam pauperes forent quibus donasset Nero, quam quibus abstulisset. Sed audimus longè graue & cordatum Plauti monitum sic enim Rudente:

O Gripe Gripe, in etate hominum plurima
Fiunt transenna ubi decipiuntur dolis.
Atque ad epos in eas plerumque esca imponitur
Quam si quis auidus possit escam auariter,
Decipitur in transenna auaritia sua.
Ille qui consulte, doctè, atque astute carice
Diuine ei uti bene licet partim bene.

Emblema-
sis typus.

Tetrastichon hoc paucis commutatis mutuatus est ex Gæbrizæ apologo, quod sic habet:

Ἔοος θαρῶν παῖς εἰς ἐορτῶν ἔρχεται,
οἷμοι κεκληγ', ὡς σπλάγχνα, μήτηρ, ἐγχείω.
ἢ δ' αὖ γελῶσα, μὴ φόβος τέχν', ἐρη,
τῶ σὺν γὰρ δέν, ἀλλ' ἐμεῖς καὶ ἀλλοτείων. id est,
Puer die festo bouis cum viscera
Vorasset, Hei mater, clamat, mea effluunt
Intestina. at ridens ait, Fils, hand time,
Nam non tua hæc sunt, sola at aliena vomis.

ἀλλο-
τείου.

Dicitur in eos, qui quæ raptò & fraude congesserunt, ægrè amittunt, ac si sua essent. Proculdubio non abs re dictum est à Chrysofotomo, Pauca malè parta, multa bene comparata perdere: vt & Plautus (vnde est Emblematis titulus) *Malè parta malè dilabi*. Hoc si veniret aliquando in mentem ijs qui tam impensè animo secum agitant, vt faciendi lucri rationem conquirant, huc & illuc pecunias corradant, nec interea vnde habeant curant: aut certè timerent, ne amittendi alea fortasse aliquando impotentius cruciarentur: aut ne iustam in se numinis iram prouocarent: aut saltem cogitarēt, quàm hæc fluxa sint, quàmque fragilia eà fortunæ bona, quorum habendorum caussa tottantisque curis distringuntur. Celebratum est iam olim doctorum hominum vocibus: Diuitem aut iniustum, aut iniqui hæredem. quod dictum esse suspicor in eos

In furaces
et rapto-
res.

tantum, qui quicquid omnino auidè cupiunt, iure vel iniuria congerunt. Qui verò fieri potest, ut opum facultatūque, tam expedita facilisque, & panè momentanea, ut ita loquar, adeptio, conquisitio, possessio, iusta esse & legitima censerè debeat? Iuuenalis optimè:

— *dines qui fieri vult,*

Et citò vult fieri, sed quæ reuerentia legum?

Qui metus aut pudor est vmq̄nam propterantis auariz?

His itaque violentis & inquis harpyijs, id est furacibus hominibus, si quid aduersa fortuna detrahât, aut alius quidã casus eripiat (quod nonnumquam solet accidere) iacturam hanc nõ tam molestè ferre debent, quàm certè boni quique & honesti viri in lucro deputarent, benèque cum mortalium rebus actum esse nõ tam grauè dicerent, si quæ iniuste possederunt iniqui illi captatores, ad veros tandem possessores redirent. Eo de genere furum sunt plerique forenses tabulæ, atque importuni sycophantæ, & maximè ætario publico nonnumquam præfecti, qui æquissima numinis vltione, aduersa reflante fortuna, plerumque sumptus faciunt, quos numquã putassent. & se penumerò citius, quàm vellent, euomūt quod concoquere non potuerunt. Id etiam vulgò tritum:

De malè qualis non gaudet tertius hæres.

Porro Cicer. Philipp. 2. vsurpauit hoc Adagium Plautinum, transtulitque in Antonij rapacitatem & ingluuiem, his verbis: At quàm insolenter statim heluò inuasit in eius viri (Pompeiũ intelligit) fortunas, cuius virtute terribilior erat populus Romanus exteris gentibus, iustitia charior? In eius igitur copias cum se subito ingurgitasset, exultabat gaudiò, persona de mimo modò egens, repente diues: sed ut apud Poëtam nescio quem, Malè parata malè dilabuntur, incredibile ac simile portenti est, quoniam modo ille tam multa, quã paucis non dico mensibus, sed diebus effuderit. Fortasse & huc referri potest illud Democriti, πλῆτ' ἀπό κακῆς ἐργασίας, ἀεινόμεν' ὀπρὸν ἐσθρον τὸ ὄνειδ' κέκτηται. & Heliodus, mala lucra damnis esse simillima cecinit:

— *κακὰ κέρδεα ἴσα ἀτρίσ.*

Contra laudat, χημάτα ἔχ' ἄρπακτα, quæque sunt ἀνόσδετα. Sed præstat audire Euripidem:

ἀδίκως ἢ μὴ κτῶ χημάτων ἢν ἐύλη πολὺν
 χεόνον μιλὰ θροῖς ἐμμένειρ. τὰ δ' ἀδίκως
 ἴσικως ἐστὲν ἴσιν' ἔκ' ἔχ' πατηρίαν. id est,

Ne compares iniuste vllas opes, quas velis tibi esse diuturnas: quicquid enim iniquè domi cumularis, saluum esse minimè potest. Adhæc non prætermittam (quod attinet ad carminis enarrationem) Miluum in Hieroglyphicis locupletem designare & rapacem: quod in Phædone significat Socrates, cum eos homines qui auaritiæ studuissent, & ad imbecilliorum expilationes & rapinas parati ac semper prompti fuissent, in miluos & lupos conuerti ait. Sed & in sacris Miluus pro prædone ac grassatore accipitur: Pier. lib. 17. Hieroglyph.

Viscera, diuitiæ.

quem nausea torserat.] qui præ ingluuie vomebat.

viscera ab ore fluunt.] Viscera sunt diuitiæ: vnde Penelope

Ouidiana:

Viscera nostra tua diripiuntur opes.

Et vulgariter dicitur apud nostrates, eum qui suū perdit, sensum perdere: vel, Qui censum perdit, perinde videri, ac sensum profundere. Sūt enim *χρήματα ἢ ψυχή καὶ ζωνὴ βροτοῦ*, vt est in quodā Græco Epigrammate. Cicero pro Quintio: non pecuniam modò, verum etiam hominis propinqui sanguinem vitamque eripere conatur.

Viscera ab ore fluunt.] Notus est ex Syllana defensione M. Ciceronis locus, de ijs qui tanto amore suas possessiones amplexi tenent, vt ab eis membra diuelli citius & distrahi posse videantur. Amm. verò Marcell. lib. 17. Dum nullus obsisteret, &c. ex barbarorum visceribus alimenta congesta sunt.

Appendix.

Non alienum illud Iurisconsulti: Non videtur retinere possessionem qui eam sic nactus est vt retinere non possit, l. non videtur, D. de acq. possess. Refert Corn. Tacitus libris Annal. quosdam sub Neronis principatu locupletes, qui cum tandem facti essent omnium egentissimi ac miserrimi, & Populus Romanus latabatur fortunam ita conuersam, simulque pœnas dare qui meruissent. Illustris ille Taciti locus, & nos singulari de iudicio non ita pridem vidimus plerosque balatrones, qui medio tumultu, sub titulo sancti fœderis factos sanguine bonorum ciuium locupletes, tandem vrbe recepta, & rebus compositis factos omnium despectissimos.

Semper preſto eſte infortunia.

EMBLEMA CXXIX.

LVDĒBANT parili tres olim ætate puellæ
 Sortibus, ad stygias quæ prior irer aquas:
 At cui iactato malè ceſſerat alea calo,
 Ridebat fortis cæca puella ſuæ:
 Cùm ſubito iſta caput labente eſt mortua tecto,
 ſoluit & audacis debita fara ioci.
 “ Rebus in aduerſis mala ſors non fallitur: aſt in
 “ Fauſtis, nec precibus, nec locus eſt manu.

A Pologum hunc in primo Epigrammatum Græcorū re-
 peri, de tribus puellis alea iacta inquirentibus, quæ nã
 prior fato conceſſura eſſet: quæ verò fortè iactam viderat ſibi

Qq iij

*Mala ve-
niunt etiam
non vocali.*

mortem portēdere, risū neglexit, cūm statim regula in capite lapsa risui finem dedit. quod significat Adagium. Mala vel inuocata veniunt. illudque apud Græcos vulgatum, *διζηρούοισι τὰ γὰρ μάλιστ' ὄφθαίνεταί, τὰ δὲ καὶ μὴ διζηρούοισι*: hoc est, Mala vel etiam non quærentibus obtingunt, bona vix accedunt etiam quærentibus. Idem respondit Diogenes rogatus, quid de hominum sorte sentiret: Miseram & infortunatam hominum conditionem esse dixit, cūm bona quærentibus vix obtingant, cadant autem infortunia, non tantūm nõ quærita, sed præter omnem expectationem. Plautus *Mofcellaria*:

— *vinum hoc scito, nimio celerius*

Venire quod molestum est, quàm id quod cupidè petas.

*Character
emblematis.*

Græcum Epigramma eiusmodi est, in titulo *εἰς δὺσσα γιάδα*
αἰτεῖσθαι ποτὲ παῖδες ἐν ἀλλήλοισιν ἔπαιζον
κλήρω, τίς προτέρη εἴησεται εἰς αἶδω.
καὶ τοῖς μὲν χειρῶν ἔβαλον κύβον ἦλθε δὲ πασέων,
ἔς μίαν, ἢ δ' ἔγλα κλήρον ὀφθαλμῶν.
ἐκτέμεθ' ἄρ' ἀλεπτον ἀπωλίθησε πέσημα
δύσμορθ', εἰς αἶδω καὶ ἠλυθεν, ὡς ἔλαχεν.
ἀψιδίης δ' κλήρω ὅτω κακόν, ἔς δὲ τὸ λῶον
ἔτ' ἀχαιὶ θητοῖς δίσσοχοι, ἔτε χέρθ'.

*Alia ludo
vita homi-
nis compa-
rata.*

Cæterūm Socrates aleæ ludo humanam vitam comparabat, *πηεῖα πνὶ εἴοικεν ὁ βίθ', καὶ δεῖ ὡσπερ ψῆρον πνὰ τίθεσθαι τὸ συμβαῖνον, ἔθ' ὅσιν ἀνωθεν βαλεῖν, ἔθ' ἢ θέσθαι πῶ ψῆρον*, Aleæ ludo similis est vita, & quicquid evenit, veluti quandam tesseram deponere oportet. Non enim denuò iacere licet, neque tesseram aliter ponere. Cui & convenit illud Terentij in *Adelphis*:

Sic in vita est hominum, quasi cum ludas tesseris:

Si illud quod est maxime opus, iactu non cadit,

Illud quod cecidit sorte, id arte ut corrigas.

*Modestia
debet vel
maxime
fortunatos.*

Huc fortè non incōmodè transferes illud Demost. *σπεδαίων ὅσιν ἀνθρώπων, ὅταν βελτίση τῆ παράση πύχη γερῶνται, τότε πλείω πῶ σπεδῶν πρὸς τὸ σωρρονεῖν ἔχθρ' ἔθεν γδ' ἔτε φυλαττομέροισ' ἔτω δ' ἔνιν ὡς ἀφύλακτον ἔθ', ἔτε ὀλιγοῦσιν, ἀπορροδὸ κηπον παδεῖν*. id est, Proborum hominum officium est, cūm fortuna vtuntur maxime prospera, tum summū habere modestiæ studium. Neque enim quicquam tam formidabile, quin vigilantia præcaueri, neque vllum malum est, quin ositantibus evenire possit.

in Stygias aquas.] id est, mortem. Styx inferorum fluvius, per quem veteres putabant animas transire post mortem. Laetant. lib. I. cap. II. Hanc phrasim mutuatus est ex Martiale: Nam in primo sic 79. epigr.

Decrenit Stygios Festus adire lacus.

Idem 102.

*Nec prius ad Stygias famulus descenderat umbras. & dein,
Dixit ad infernas liber iturus aquas.*

Mox 105.

Et Stygias equum fuerat patrem isse sub umbras.

Libro etiam 4. 73.

Et iam per Stygias esset iturus aquas.

Denique undecimo lib. 85.

Qui nondum Stygias descendere querit ad vnda.

cæca fortis.] ignara exitij futuri. Cæcus, quò sensu accipiat, vide Nonium Marcell.

secto.] tegula.

Rebus in aduersis mala.] Prudēs quisque omnia quæ sibi speranda sunt, non in meliora, sed in peiora constituat: vt si quid præter spem accidat, id tamquam lucrum reputet, vt monet Comicus. Ouidius 4. De Ponto:

Tu quoque fac timeas; Et quæ tibi leta videntur,

Dum loqueris, fieri tristia posse puta.

Appendix.

Accedit adagium illud, multa inter os & offans, & multa inter calicem, supremaque labra, ex vetere quodam. Notant scholiastæ ad s. illud. In tit. de rer. diuisi. Q. Curtius lib. 8. Contra obsequia fortunæ non satis cauta mortalitas est. & illud veteris mimi: *Nulla est aded bona fortuna, de qua non possis queri & nescis quid optes, aut fugias, ita ludit dies.* Virgilianunt illud ad finem I. Georg. ex quadam Varronis satyra,

Nescis quid vesper serus vohat, unde sorenas

Ventus agat nubes.—

Remedia in arduo, mala in prono esse.

EMBLEMA CXXX.

ÆTHERIIS postquam deiecit sedibus Aten
 Iupiter, heu, vexat quàm mala noxa viros!
 Euolat hæc pedibus celer & pernicious alis,
 Intractumque nihil casibus esse finit.
 Ergo Litæ, proles Iouis, hanc comitantur euntem;
 Sarturæ quidquid fecerit illa mali.
 Sed quia segnipedes, lusca, lassæque senecta,
 Nil nisi post longo tempore restitunt.

Titulus
 Emblematis
 unde
 ductus.

Generalis ea thesis, præfixa Emblematis, ad quascumque
 humanas calamitates & incommoda potest accommo-

dari: eaque nisi fallor, parœmia est medicis familiaris. Eam conferre placet cum aurea illa Nazarij sententia, ex Panegyrico quem Cæsari Constantino dixit: Facilior, inquit, & multò procliuior lædendi quàm cūmodandi semper est via: vulnerare integrū, quàm sauciato mederi: dissipare rapta, quàm diuulsa componere.

Ætherijs.] Homerus Iliad. 1. Aten Deam fingit mortales varijs implicantem angustijs & perturbationibus, eorūque mentes seducentem, varijsque opinionum monstris afficientem: ad quæ mala sarcienda placandaque Litæ Iouis filia proponuntur, quæ tamen non statim possunt instaurare atque componere, quod ab ea motum atque dissectum fuit: sed id longo temporis interuallo fieri ait, vt potè quæ sint lusce, tardis pedibus, & senio confectæ. Versus Homericos huc adiiciemus:

ὣ γάρ τε λιταὶ εἰσὶ διὸς κῆραι μεγάλοιο,
 χολαὶ τε ῥυσαί τε, μαρμαβλῶπις τ' ὀφθαλμῶ.
 αἰετὰ τε καὶ μετόπισθεν ἄτης ἀλέγχεσι κῆραι.
 ἢ δ' ἄτη θεναρῆ τε καὶ ἀπίπτου, ἄνεχα πάσας
 πολλὸν ὑπεκπροθέει, φτάνει δέ τε πᾶσαν ἐπ' αἴαν
 ἐλάτῃσ' ἀνθρώπων. αἰετὸν ἔξακέοντα ὀπίσω.
 ὅς μιν τ' ἀνδέσεται κέρας διὸς ἄσπον ἰέσας.
 τὸν δέ μιν ἄνησαν, καὶ τ' ἔκλυον ἐυξαμύροιο.
 ὅς δέ κ' ἀνήνηται, καί τε σερρεῶς ἀποείπι,
 λίπονται δ' ἀρα ταί γε Δία κρονίωντα κῆραι,
 τῷ ἄτῳ ἄμ' ἐπέδωξεν, ἵνα βλαστῆις ἀποτίσῃ. hoc est,

Namque Lita soboles magni Iouis, *Et* pede claudo,
 Rugosa, obliquoque oculo, medeantur ut illi,

Aten sectentur. celeri prænertitur omnes

Illa gradu, *Et* passim damnum mortalibus affert.

Hæc verò ætutum sartura damna sequuntur,

Conciliantque suis cultoribus optima semper.

At si quis reicit præfraclè, ac perneget illis,

Tunc adito Iouè patre, precantur, ut ilicet *Atē*

Huic adsit, prænasque suo det denique damno.

Eiusdem Ates etiam meminit Iliad. 7. quo loco Iupiter in eam confert, quòd esset deceptus à Iunone: Illam enim ea causa capillis arreptam in terras præcipitè dedit, indixitque; ne unquã rediret in cælitū contuberniū. Hoc quidem significatur, aduersa quæque statim & ex improviso impetere, tardè autem recedere: illud enim est quod Gallorum vulgus ait,

*Res aduersas
 statim
 accedere,
 tarde
 recedere.*

Lucifer è
telo detur-
batus.

Mala & ægritudines in equis accedere, sed pedibus & lento gradu recedere. Ate enim noxa est velocissima, quæ propter motum celerem, infortuniorum aleam maximè subitam & improvisam significat. Hanc Christianæ pietatis auctores $\rho\omega\tau\epsilon\rho\rho\epsilon\nu$. i. Luciferum è caelo deturbatum interpretantur, ut maximè Iustinus Philosophus ac martyr, Eusebius Pamphil. Suidas, & Budæus noster ex Bessarione Cardinale lib. 3. in calumniatore Platonis. Stobæus Elegia $\omega\epsilon\iota\ \delta\iota\chi\mu\sigma\sigma\omega\iota\eta\varsigma$ ex Solone hoc distichon retulit, vbi emergentem è dijs noxam facit:

$\alpha\tau\eta\ \delta\prime\ \epsilon\ \xi\ \alpha\iota\tau\omega\nu\ \alpha\nu\alpha\rho\alpha\iota\nu\epsilon\tau\alpha\iota,\ \eta\nu\ \delta\prime\ \rho\acute{o}\tau\alpha\nu\ \zeta\epsilon\upsilon\varsigma$
 $\tau\acute{\epsilon}\mu\psi\eta\ \tau\epsilon\rho\mu\psi\acute{o}\iota\varsigma,\ \alpha\lambda\lambda\omicron\tau\epsilon\ \alpha\lambda\lambda\ \Theta\ \epsilon\prime\chi\epsilon\iota.$ id est,
Ex illis Ate apparet, quam vbi Iuppiter ipse
Miserit ultricem, tunc aliam alter habet.

Litas clau-
dx & lu-
se cur.

Litas autem Deas claudas interpretantur Mythologi de ijs qui precantur, quod genua flectant: quas rugis obsitas esse Poëtae volunt, ad designandam imbecillitatem. Has aiunt esse strabis luminibus, quod conuiere videantur in quibusdã, sed postremò necessitate ad supplicationes deflecti. Phornurus claudas esse tradit quod tardè & vix accedant ad eos supplicandos, quos antè affecerint iniuriã: rugosas verò & strabis oculis, quod grauitè & ore parum hilari intueatur quos offenderunt, & à quibus veniã deprecantur: Iouis porrò filias quod venerabiles sint. hæc ille. Itaque id transfertur ad illatã cuiuspiã iniuriã, cuius difficulter memoria tollatur ex animo: iniuriarum enim & contumeliarum memoria tardissimè senescit, & ferè vt nisi morte deleatur. Vel ad id traducetur non omninò malè, quod habet Cornel. Tacitus in vita Iulij Agricola, soceris sui: Naturã infirmitatis humanæ, inquit, tardiora sunt remedia, quàm mala: & vt corpora lentè augetur, citò extinguuntur: sic ingenia studiaque faciliùs oppresseris, quàm reuocaueris. Sic Seneca Epistola 92. Eligit aliquid noui casus, per quod velut oblitis vires suas ingerat. Quicquid longa series multis laboribus, multa Dei indulgentia fluxit, id vnus dies spargit ac dissipat. Eset aliquod imbecillitatis nostræ solatium rerumque nostrarum, si tanto tempore repararentur cuncta, quanto finiuntur. Nunc incrementa lentè exeunt: festinatur in damnum: nihil publicè, nihil priuatim stabile est: tumultuantibus causis mala, vnde minimè expectabantur, erumpunt. Huc pertinet Scytharum legati sententiã ex Curtio lib. 7. Quid tu? ignoras arbores magnas diu

Ioan.
Cornelij
Taciti.

crefcere, vana hora extirpari? Ponticus Heraclides difputa-
 tione De allegorijs Homericis, eodẽ pedẽ modo intelligit:
 quo loco eos arguit imperitã, qui Homerum vituperẽt, qui
 Litas Iouis filias impiẽ deformi & multilo corpore finxerit.
 His Poëta imaginẽm expreffit eorum qui supplices funt, qui
 enim peccarunt, ex confcientiã verberẽ tardiores eſſe ſolent;
 eosq̃ue verentur aggredi quos læſerunt, & à quibus veniam
 impetrare poſtulãt: pudoris enim ſui funt ipſi continuo me-
 mores. Nec verò præſenti animo eſſe poſſunt, aut conſtanter
 intuentur, vt qui retrò auertant oculorum aciem. Primò ita-
 que ſupplicum animus nullũ præ ſe letum ruborem admit-
 tit, vt qui pallidi ſunt, demifſo vultu, miſericordiam elicere
 conantur. Ea ergo cauſa fuit, cur Litã ita fuerint ab Home-
 ro depiãtã. Contrã valida eſt & pernix Ate, cuius nimirũ
 acris & vehementis ſtultitia hominũ non modò cervicibus,
 ſed & animis impendat. Nam toto impetu & ſine aliqua ra-
 tione fertur ad omne flagitium. Is ergo Poëta perinde ſe geſ-
 ſit, vt qui pictor eſſet humanorum affectuum, quos affectus
 Deorũ nominibus allegoricòs eſſingere ſolet. Lege Lucian.
 in Imaginibus, & Tragopodagra.

Aten.] Ate eſt noxa, ἄτη τὸ ἀλόγου, lædo.

*heu mala noxa.] De nomine noxiã & noxiã hæc placet ad-
 dere è commentario Alciati ad tit. De verb. ſignific. Noxam
 dixere antiqui, ait, id quod nocet: quapropter culpa, pœna,
 detrimentum, noxa eſt. vnde & lib: 33. T. Liviũs, noxiã exol-
 uere, id eſt à pœna capitalis fraudis liberare, accepit. Seruus
 quoque qui contra legem Aquiliã alicui damnum dedit,
 noxa eſt. At noxia ſolummodo de maleficio ipſo dicitur, nec
 tam generalĩ ſignificatione accipitur, ſicuti noxa. Cicero lib.
 3. de Legibus, Noxiã pœna par eſto, vt in ſuo vitio quiſque
 pleãtatur, vis capite, auaritia mulctã, honoris cupiditas igno-
 miniã. M. Manilius: Quinetiam infelix virtus, & noxia felix.
 Plautus in Bacchid Sat ſit, ſuſpectus ſum, cũ careo noxia.
 Quo ſenſu & in Moſtellaria & in Pſeudolo uſus eſt; Teren-
 tius quoque in Phormione: In re incipiẽda ad defenden-
 dam noxiã, ſed & in Eunuchò & Hecyra ad eundem mo-
 dum. Nec noxam eos aſcripiſſe quiſquam dixerit, cũ ratiq̃
 carminis non conſentiret. Quã adducere voſui, vt palãm fie-
 ret quã iniquo iure Iuſtinianum in Elegantijs ſuis inſecte-
 tur Valla, & Seruium Beroaldus, dum adiectiuẽ tantũm dici
 noxiã opinentur contra veterum auctoritatẽ. Hæc ille.*

*Pontici
 Heraclidiã
 allegoria
 de Ate &
 Litis.*

Appendix.

Quod hîc de Ata dicitur, rerum humanarum noxia perturbatrice, & à Ioue deturbata de cœlesti folio, potuit haud dubiè torqueri in funestam illam ac portentosam quorundam factionem, quæ nuper emëtito nomine speciem pietatis induere videbatur: sed hoc pestifero quæsito colore Gallicas res tentabat euertere, & nomen penè Gallicum labefactare. Ex quo enim à Principe pulsa est, tardè quidem, aut non satis strenuè, non per se modò pacem turbauit, & tumultibus omnia miscuit, sed etiam infernales sibi adiunxit furias. Hoc grauius & implacabilius malū, quòd toto fermè decennio nullæ Litæ visæ sunt ad sarcienda tot damna, sanandas tot noxas & vulnera, ad sistendas tot cædes, & proditioes; vel si quæ Litæ fuerint, non ausæ sunt caput exerere, quia pacis vsurpare nomen, vel concordia summum piaculum erat.

Ergo Lita, proles Iouis.] à Litis, nomen factum τῆς λιτανίας, & verbum λιτανέυειν, quod est supplicare, vota, precesque suppliciter fundere. Sic litarum, pro eo quod est alijs solutū, deditum deo, quasi luitatum, ait Festus.

proles Iouis.] rectè proles Iouis, quia vt Dei proprium iuuare mortales; ait Plin. initio historia mundi, sic nulla re alia magis ad Dei naturam accedimus, quàm salutem hominibus, dando, vt Tull. Ligariana, vt Strabo, ἐνεργετῶν ὅτι θεὸς μιμνήσκει. Contra Atabulus apud Horat. i. sermon. 5. nomen habuit ἀπὸ τῶ ἀπὸ τῶ ἐλάλην, quod damnum, noxamque ferret. Actius Menalippo, te esse huic noxæ obnoxium, citat Festus, tradens noxam esse peccatum, vel pro peccato poenam.

Ex arduis perpetuum nomen.

EMBLEMA CXXXI.

CREDIDERAT platani ramis sua pignora passer,
 Et bene, ni sauo visa dracone forent.
 Glutiit hic pullos omnes, miseramque parentem
 saxeus, & cali dignus obire nece.
 Hac, nisi mentitur Calchas, monumenta laboris
 sunt longi, cuius fama perennis eat.

PIndar. Olymp. 5. αἰδ' ἀμφοτέρωσι πόνθ' ἑστ' ἀ-
 νατεμάριναται, πρὸς
 ἔργον κινδύνῳ κεκαλυμμένον, id est,
 Circa virtutes labor sumptusque per petuò implicantur, ut
 opus difficultate obtectum assequare. Sed propius apud Plu-

arch. Bacchilides: ποσοὺν γὰρ κούσθη ἔχ' ἀρετὰ.

Historia
ex Homero
de vaticinio
Calchæ.
94:

Crediderat platani.] Cū in Aulide Bæotia portu, Græcorum ad Troiam euertendam nauigantiū classis aduerso vento detineretur, Calchas augur peritissimus cū cæteris Græcis profectus Agamemnonem docuit, qua ratione Dianam iratā placaret, & ex serpentis vel draconis augurio (qui in arborem subrepens nouem passeris pullos vnā cum matre deglutierat) decimo tandem anno Ilium captum iri prædixit. Nam pro passeribus annos, pro angue tempus intellexit, vt explicat Pierius Hieroglyph. lib. 20. Narratio est apud Homerum Iliad. 6. & Cic. 2. de Diuinat. quam eandem reperi in vita Homeri, quæ Plutarchi nomine à quibusdam circumfertur. De Calchantis illo vaticinio facilè mihi esset adijcere Ciceronianos versus, quos citat ipse eodem De diuinatione: sed liber est in omnium manibus. Locus Homeri sic habet,

πίπ' ἀνεω ἐγένεσθε λαρικοιδῶντες ἀχαιοί;
ἡμῖν μὲν τὸ δ' ἔσθ' ἐπὶ ἑτέρας μέγα μητίετα ζεὺς, &c.

quem eundē satis feliciter Ouidius est æmulatus Trāsfo. 1. 2.

— veri prouidus augur

Thestorides, Vincemus, ais, gaudete Pelasgi,

Troia cade;: sed erit mora longa laboris,

Atque nonem volucres in belli digerit annos.

Nullam
gloriam
sine labore
parari.

Hoc autem innuit, quòd præclarum sit idem esse & arduum & rebus maximis difficultatē quandam à natura esse propositam, ait idem M. Tull. Tuscul. 3. Etenim nulla potest esse diuturna gloria, quam labor strenuus & indefessus primū non antecesserit. Quis enim magna coronari contendat Olympia, dulcis sine puluere palma? Vulgo tritū id, τὰ χαλὰ τὰ δύσκολα. Præclare Xenophon ἀπομνημ. 2. αἱ διὰ καρτερίας ἐπιμέλεια ἢ χαλῶν κ' ἀγαθῶν ἔργων ἐξικνεῖσθαι ποιεῖσθαι, αἷς φασιν οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες λέγειν ἢ πῶ καὶ ἡσίοδ' ὅτι

τύω μὲν γὰρ κακότητα καὶ ἰλαδὸν ὅτιν ἐλέσθαι
ῥηιδίως. λείη μὲν ὁ δὸς μάλα δ' ἐγγύδι ναίει.
τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἐθήκαν
ἀθάνατοι μακρὸς δὲ καὶ ὄστι ὅτι οἴμ' ἐπ' αὐτῶ,
καὶ τρηχὺς τὸ φεῶτον ἐπὶ τῶ δ' εἰς ἀκρον ἵκηται,
ῥηιδίη δ' ἠπείτα πέλας χαλεπήπερεῖσα.

μαρτυρεῖ ἢ καὶ ἐπὶ χαρμῶ ἐν τῷ δε, ἢ πόνων πολλῶσιν ἡμῖν
πάντα τ' ἀγαθὰ θεοὶ. id est, Curæ quidem laboriosa efficiunt,
vt ad pulchra & honesta facinora perueniatur, sicuti virorum
optimorum habet adagium. Ait enim Hesiodus:

Virtus
difficiliter
paratur.

Amplez

Amplecti vitium cumulatim & sumere promptum est:

Namque iter it facile est, nec eo vicinius ullum.

Dijs quoque sudorem virtuti praposuerunt,

Ad quam longa via est atque ardua, & aspera multum

Offertur: tam n est ubi ad alto cacumina ventum,

Est facilis vniò pueras quæ tam ardua virtus.

Testitur autem Epicharmus, A Dijs omnia nobis vëdi labo-
ribus. Memoriæ succurrit & illud Clementis Alexandrini
Stromat. δ. ἔσι τις λόγος ὅτι τὰν ἀρετὰν γαίην δυσαμβάτοις
ἐπιπέτεγίς· νῦν δὲ μιν δοῦν χάραν ἀγνὸν ἀμρέπειν, ἕγὲ πάν-
των ἐλεστέροις διατων ἔσσηται, ὧν μὴ δάκεδμῶς ἰδρῶς ἐν-
δοθεὶ μῶλη ἦκῃτ' ἐς ἀκρὸν ἐνδρείας. quorum verborum hæc
est sententia: Fama est virtutis domicilium esse in quibusdam
rupibus, ad quas difficilis admodum sit ascensus, eamque ce-
lerem incolere locum castum. Eâ verò non conspicitur qui-
buscumque hominum oculis: neque vnquam ad eam quis-
quam p̄tuehiet, tamquam ad fortitudinis p̄pugnaculum,
nisi primùm sudore ac labore animum afficiente suam indu-
striam probarit: Quid enim gloriæ Alexander, quid Epami-
nondas, quid Themistocles sibi comparassent, nisi laboriosis
& molestis expeditionum angustijs arduum virtutis iter sibi
conficiendum proposuissent? εἰ γὰρ ἀτυχία τὰ εἰμαίων, ἀλλὰ
τλημοσύνη καὶ ἀρετὴ πρὸς τὰ δεινὰ χωροῦντων, εἰς τὸ τοιοῦ-
τον ἦλθε δωάμωος, ait in Crasso Plutarch. id est: Non tam fortu-
næ prosper euentus Romanorū potentiam auxit, quàm egre-
gia virtus ac summa in laboribus asperisque in rebus tolerā-
tia, aduersis casibus succumbere nescia. Illud etiam mihi suc-
currit Pindari ex Olymp. sexto: ἀκινδῶσι δ' ἀρετὰι ἔτε παρ'
ἀνδρῶν πῖν' ἐτ' ἐν ναυσὶ κοίλαις τίμισαι· πολλοὶ δὲ μέμνουται,
καλὸν εἶπ' ποναδῆ· id est, Virtus periculorum expers neque
apud homines, neque mari habetur in pretio: at multi me-
morant. si quid honesti laboriosè peractum est. Quid, vt hoc
postremò, laudis Cæsar esset consecutus, si facile illi fuisset
Britanni's inferre bellum? Aut Annibal quantum sibi famæ
cumulasset, si dum Italiam adiret, peruias Alpes citra pulue-
rem & sudorem, ac non magnâ suorum cæde fecisset? Rectè
Naso Tristium 4.

Ardua per præceps gloria vadit iter.

Et Propertius 4. Elegiarum:

Magnum iter ascendo, sed dat mihi gloria vires:

Non inuas ex facili lecta corona iugo.

Porro Alcianus id carminis videtur imitatus è Græco incerti cuiusdam Poëtæ, apud quem tamen non est eadem conclusio, cum de hirundine verba faciat, cuius nidum serpens deiecit & exturbasset, in eoque tandem igni ardenti combustus esset.

Crediderat.] commiserat, nidificauerat.

sua pignora.] pullos, ut alibi monuimus, de Ciconiæ nido.

Saxeus.] Fatalis serpens est: necnon perpetuæ belli Troiani memoriæ per metamorphosin serpētis in perpetuæ duritiæ saxum. sonat etiam saxeus, durum, crudelem, inexorabilem, quique nulla flecti prece possit. Huc pertinet quod alio loco memini retulisse me de illo angui qui Tarquinij Superbi animū stupefecit, attonitūque reddidit, cum à columna lignea repente lapsus omnes in fugam vertisset, rei miraculo consternatos: nimirum portendebat ille serpens nouum & inexpectatum principem, eundemque ætate florentem Iunium Brutum, de lignea columna, hoc est, stupore, quem diu simulauerat, ne opprimeretur à tyranno, proditurum.

*Serpens
saxeus.*

Ex literarum studijs immortalitatem acquiri.

EMBLEMA CXXXII.

NEPTVNI tubicen (cuius pars ultima cetum
 Aquoreum facies indicat esse deum)
 Serpentis medio Triton comprehenditur orbe,
 Qui caudam inserto mordicus ore tenet.
 Fama viros animo insignes, præclaræq; gesta
 Prosequitur; toto mandat & orbe legi.

Id petium apparet è Macrobio Saturnal. r. cap 8. illud non
 omiserim, ait, Tritonas cum buccinis fastigio Saturni ædis
 super positos, quoniam ab eius commemoratione ad nostrâ
 ætatem historia elata & quasi vocalis est: antè verò muta &
 obicura, & incognita: quod testantur caudæ Tritonum hu-
 mi mersæ & absconditæ. Triton marinus Deus, Neptuniq; Triton,
Deus me-
rino

R. r. ij

filii, & tubicen, hoc schemate serpentis circulo continetur: quod refertur quidē ad perpetuam & numquam inter morituram doctorum virorum memoriam. Tuba enim famæ & commendationis nota est, vt quæ ab omnibus exaudiatur. Serpens in se reuolutus, æternitatem designat, vt docet Orus Niluacus in ipso Hieroglyph. principio. Hoc significat historiam rerum gestarum ab Saturni commemoratione ad nostra vsque tēpora, quæ aliàs obliterata esset, notā & quasi vocalem extitisse. Nam quæ ante Saturnū gesta sunt, obscura & incognita in tenebris delituisse: quod ostendunt Tritonum caudæ ad humum inclinatæ, quæque oculos effugiunt. Id Alciatus ipse Annotationibus in Tacitum sic attingit: Veteres, inquit, in temporum Saturni ianuis imagunculas Tritonum statuebant non aliam ob causam, quàm vt ab eo cœpisse historiam, æternitatemque illis debere Deos ostēderent, quorum præconio fides celebrati. Tibullus idem significat his verbis:

*Quid referent Musa, viuet, dum robora tellus,
Dum celum stellas, dum vehet amnis aquas.*

Quid 3. Tristium:

*Singula quid referam? nil non mortale tenemus,
Pectoris exceptis ingenijq; bonis.*

*En ego, cum patria caream, vobisq; domoque,
Raptaque sint, a limi quæ potuere mihi:*

*Quilibet hanc saevo vitam mihi finat ense,
Me tum, n. extincto fama superstes erit.*

Quò spectat Eudamida illud, qui rogatus cor Lacedæmonij ad bellum profecturi Musis sacrificarent, cum nullum cum Marte haberent commercium: Vt, inquit, post præclare facta memoria apud posteros maneat. Et quidem docti, non solum viui ac præsentis studiosos discendi erudient atque docent, sed hoc idem etiam post mortem literarum monumentis assequuntur, Cic. 1. Officiorum. De Tritone plura apud Macrobi. eo quem proximè citauimus loco, & Geraldum Syntag. 5.

atum.] inferiore sui corporis parte piscem refert, superiore Deum. Plutarch. de Iside commentario ait Amphitritem minoresque Deos marinos, Tritonas dici. Eos descripsit vberimè 4. Argonautic. Apollonius Mirto quæ in Arcadicis habet Pausanias: sunt enim prolixiora, quàm vt huc atterere habeam necesse: Virgilius in decimo, vbi de apparatu nautico Mezentij:

Spartani
Musis cur
ante vella
sacrificau-
erunt.

*Hunc vehit immanis Triton, & carula concha
 Exterrens freta, cui lat rum tenuis hispida nanti
 Frons hominem praesert, in Prinslin desinit aluus.
 Spumea seraisero sub pectore murmurat vnda.*

Fama viros animo insignes] Sic initio panegyrici Maximino, & Constantino A.A. dicti, Equidem scio gaudentium studia nunc ita toto orbe florescere, quacunque fama ultra naturam, qua fugitur discussio volucris mutuata, & plusquam mille vocib' sonora percrebuit, vt omnium nationum gratulationibus consecreretur.

Viros animo insignes.] Hi dicuntur eleganti verbo Græco. οἱ πολύσημοι ἄνδρες, εὐλογίμοι, καὶ ἐνδοξοί, qui & ὀγλαίι Homero. quæ sanè laudatio petitur à virtutibus primarijs, fortitudine, & iustitia: quali elogio donati heroës toto orbe omnique posteritate celebrati. Pertinent huc arguti & inimitabiles hymni Pindarici, in gratiam eorū scripti qui victores redierant ex Olympijs, Nemeis, Pothijs. Isthmeis: item quæ ab epicis, & tragicis graui descripta caractere, ad res gestas posteris mandandas. Et quò maximè pertinent historicorum monumenta, nisi vt egregiè facta à mortalitate vindicent? Et pertinet ad exemplum, bonos & præstantes viros honoribus affici, nec modò dum in viuis sint, sed etiam fato functos, vt virtuti suum reddatur præmium, quæ sanè laudata crescit: & id permultos accendit ad similem virtutem, & facta similia.

Rr iij

Tumulus Ioannis Galeacij Vicecomitis, primi
Ducis Mediolanensis.

EMBLEMA CXXXIII.

PR O cumulo pone Italiam, pone arma Ducésque,
Et mare, quod geminos mugit adusque sinus.
Adde his Barbariem conantem irrumperé frustra,
Et mercede empras in fera bella manus.
† al. V Anguiger † est summo sistens in culmine, dicat:
Qui parvis magnam me super imposuit?

Galeacius. **E**pitaphium est Ioannis Galeacij quem celebrat eo maxi-
mè nomine, quod fortissimè Turcis in Italiam irrumpe-
re conantibus resistit, & Remp. suam legum auctoritate
composuerit. Huius historiam repete ex Sabellico Ennead.

9. lib. 9. sed maximè Paulum Iouium consule de Ducibus Mediolaneni. Videtur autem Alciatus id confinxisse ad Græcorum quorundam Epigrammatum imitationem, vt est Germanici quoddam lib. 3. quo Themistocles rerum à se gestarum commemoratione indicat, quo pacto à Græcis sepeliri velit: alioqui nullum satis magnum & dignum sepulchrum suis virtutibus erigi posse. quò spectat & Parmenionis in Alexandrum, cui pro magnitudine rerum non posse scribi dignum epitaphium, sed Europam & Asiam, quas subiugauit, eius esse sepulchrum tradit. Simile est quod in Hæctoris tumulo fecit Poëta quispiam: in quo Hæctor non vult comparari sepulchro aut tumulo; quippè qui vniuersæ Græciæ restiterit, & cuius amplissimum sepulchrum sint Ilias, Homerus ipse, Græcia, & Achiui fugientes. Eodè modo vt dignus Galeacio tumulus ad perpetuam nominis commendationem extruatur, ait Alciatus, describendam esse Italiam vniuersam, Duces ipsos, regiones conterminas, & Barbaros toto impetù Italiæ ceruicibus imminentes: postremò constituatur Anguifer, qui symbolum habeat scriptum, ΤΙ' ΜΕ' ΜΙΚΡΟΙ' Σ' Τ' Ο' Ν ΜΕ ΓΑΝ Ε' Ν ΤΙ Θ Ε Τ Ε; Sed huc apponam Germanici in Themistoclem epicedium, quod imitatus est, & fermè integrum (vocalibus aliquot dumtaxat immutatis) mutuatus est Alciatus, vt videre est:

ἀντὶ τὰς ἐλευθερίας δὲς ἐλλάδα, δὲς δ' ἐπὶ τὰ ἄτα
 δέξατα, βαρβαρικῆς σύμβολα ναυδοξίας.
 καὶ τὸ μὲν κρηπὶ δαπέδου περὶ σικὸν ἄρη,
 καὶ ξέρξω τέποις δάπνη δεμισεκλέα.
 ἡ θάλα δ' ἀσάλαμις ἐπικείσεται, ἔργα λέγεται
 τὰ μὰ πῆ μισομικροῖς τὸν μέγαν ἐπιδέτε;

Meminerimus interea, quòd priori huius libri Emblemate adnotauimus, Anguem siue serpentem stemma esse Ducis Mediolanensis: quòd hoc loco nimis anxie repetere, nihil attinet. Hoc mihi reuocat in memoriã species vndecim honorum qui ab Aristotele statuuntur Rhetoricorum primo, nempe sacrificia, monumenta vel carmine, vel oratione soluta, premia certa, luci, superiores in sedendo loci, sepulchra, imagines, publicæ epulæ, & quibus vruntur Barbari, habitus adorantium, & conspectus euitationes, munera quæ apud quasque gentes in precio sunt. De quibus sigillatim aliquid dicere nihil hîc necesse habeo. De sepulchris & monumentis agimus, quæ inter honores non paruos poni so-

Unde pet-
 titum Em-
 blema.

Charactery
 Emblem.

lemneiam olim fuit exemplorum varietate obruor: vnum huc conferam vetus quidem & memorabile. Menandro Bactrorum regi, homini mirissimo, in expeditione quadam vita functo, cunctę regni ciuitates, cunctique populi inferias de more comunique consensu soluerunt. Sed de reliquijs cũ diu certatum esset, quibus in primis commendaretur vix tãdem inter omnes conuenit, vt æquę partitę singulis distribuerentur rata pro parte, nempe quòd illius viri monumentum apud omnes pariter cum veneratione existeret testis est Plutarch. commentario quo ciuilem hominẽ instituit. Cum his quę antea dicta sunt ad tumulum Galeacij, de quę inscriptione illa magnifica; Quis paruis magnum me superimpofuit? Velim annecti quę mihi nunc occurrunt ex alijs certẽ non pœnitentis auctoribus. Sic igitur Horat. epod. oda. 7.

— *Africano; cui super Carthaginem virtus sepulchrum condidit.*
Velleius Paterculus de Carthagine E. m. urbem inuisam Romano nomini Pub. Scipio funditus sustulit, fecitque suę virtutis monumentũ. Sed in zerea dum hęc meditor, nescio quo modo mihi prę cæteris placet Martialis sane argutum & lepidum de Pompeio & filijs Cænotaphium:

Pompeios iuuenes Asia, atque Europa, sed ipsum

Terra tegit Libys, si tamen vlla tegit.

Quid mirum toto si spargitur orbe iacere

Vno non poterat tanta ruina loco.

Dion Nicæus in Adriano: postquam venit in Graciã spectauit mysteria, cumque per Iudæam in Ægyptum venisset.

Pone arma.] pro describe, aut dispone, non placet Fornerio nostro, vt quòd à mera lingua Romana deflectat; quamquam Cicero initio s. Antonianę dixerit: Pacem vult Antonius, arma ponat. hęc enim, pro deponat, vsurpari liquet.

Et mare, quod geminos mugit] Italia hinc & illinc mari Siculo & Adriatico clauditur.

mugit.] A tauris translatio.

emptas manus.] exercitum mercede conductum.

paruis magnam.] Antitheton. Apud Caeteram in sepulchro marmoreo æneaque vrna, hęc inscripta reperiuntur Scipioni Africano:

Deiuncto Annibale, capta Carthagine, Et aucto

Imperio, hos cineres marmore testus habes.

Cui non Europa, non obstitit Africa quondam,

(Respice res hominum) quàm breuis vrna premis.

Optimus ciuis.

EMBLEMA CXXXIII.

DV M iustus patriam Thrasylus vindicat armis,
 Dúmque simulcates ponere quemque iubet,
 Concors ordo omnis magni instar muneris, illi
 Palladiæ fectum frondis habere dedit.
 Cinge eomam Thrasibule, garas hunc solus honorem:
 In magna nemo est amulus urbe ti.

Optimi ciuis est Rempub. suam non modò legum metu
 coërcere, sed & omnes omnium animos pacis vinulo
 continere, & omnem rixarum occasionē adimere. Presho est
 exemplum Thrasyluli. Atheniensibus enim longissima obsi-
 dione pressis à Spartanis, post longam famem, & assiduam pe-

*Historia
Thraſybuli
qui tyrannos
expulſit.*

ſilentiam, pacem poſtularunt; quàm tandem impetrarunt, ea tamen conditione, vt ciuitas Athenienſis à triginta Ducibus gubernaretur. Sed temporis ſucceſſu horum tanta tyrannis & ſæuitia fuit, vt boni quique ciuitatis principes & opulenti, benèque nummati homines exularent: inter quos Thraſybulus vnus ex præſtatiſſimis, cū alijs in exiliū abire eſt coactus. Itaque ille ſuo conſilio, & ſociorum ope, tyrannos omnes induſtria ſingulari repulit, patriæque libertatem recepit. Sed vt inter Athenienſes ciues pax ſtabilior eſſet, interpoſita fide publica, Thraſybulus legem ſanxit De abolendis præteritis iniurijs, quem ἀμνηſίας nuncupauit: quocirca coronam ciuicam magno totius ciuitatis applauſu meruit. Hæc lex conformis eſt oraculo Euangelico de iniurijs remittendis & obliuione delendis. Huc Prouerb. Ne malorum memineris. De Thraſybulo Æmilius Probus in eius vita, Iuſtin. in Trogum lib. 5. & Valer. lib. 4. cap. 1. Marullus in eam fermè ſententiã ſcripſit Epigramma certè venuſtum:

Cum fugeret ciuem ciuis deuictus in hoſtem

In patriam ſceleris conſcius ipſe ſui;

Stare viri, Thraſybulus ait, victoria veſtra eſt:

Nec mihi, ſed vobis vicimus, & patriæ.

Dixit, per mediosque ruens enſesque, virosque,

Parcendum paſſim cinibus, ingeminat.

Palladiæ fertum.] Id eſt ciuicam coronam, quæ dabatur ei ciui qui ciuem in bello ſeruauerat: fiebátque ex oliuæ fronde, aut querna, interdum ilice. Gel. lib. 5. c. 6. & Plin. lib. 16. cap. 4.

Appendix.

Benè inditum nomen Thraſybulo, qui audenti conſilio rem magnam aggreſſus eſt, & feliciter perduxit ad exitum. Atqui quod habet Publij minus: In rebus dubijs plurimi eſt audacia. Quo ferè ſenſu Euenus dixit ad ſapientiam permulrum conducere audentiam: ſeorſum ſi ſcit, noxam adferre; *πρὸς σοφίαν μὲν ἔχ' ἵν' πολὺν μάλ' αὖ σὺ μ' ἄρον ὄσι, χωρὶς δὲ βλαβερῆ, καὶ κακότητα ὄρει.* In noſtro iure, audacia circa licita adprobatur, l. Cæſus, 20. §. videndū. D. de lib. & poſtum. l. ſi quis in tantum 7. Cod. vnde vi.

Dum iuſtis patriam.] εἰ οἰονὸς ἀρεῖς & ἀμυνέσθω πρὸς πατρίαν, ait ille, & quæ pictus prior, quàm in patriam & parentes: imò quæ arma iuſtiora quàm quæ capiuntur ad vindicandā patriā.

Dūmque simultantes ponere.] Iniuria semel remissa reuocari nō debet c. si illi. 23. q. 4 ex Gelasio. & qui dissimulat iniuriam callidissimus est, apud Hebræum parcemiastem prouerb cap. 12 sed hīc callidissimus, prudentissimo, vt apud Tull. Partitionib. Refero huc locum ex Aufonij panegyrico, ad finem pen^o, vbi de combustis fœneratorum nominibus, vt nouę & veteres rixandi occasiones tollerentur auspice Gratiano, bono principe. Exemplum aliud celebre Constantini magni de combustis libellis ex postulatorijs episcoporum, qui Nicenam synodum conuenerant.

gerat hunc solus honorem.] Seneca epist. 41. In homine id laudandum est quod ipsius est. familiam formosam habet, & domum pulchram: multum serit, multum fœneratur, nihil bonum in ipso est sed circa ipsum. Lauda in eo quod nec eripi, nec dari potest. Quod proprium hominis est quærīs? animus & ratio in anima perfecta.

Strenuorum immortale nomen.

EMBLEMA CXXXV.

ÆACIDÆ sumulum κη̄ατεο in luto cernis;
 Quem plerumque pedes visu at alba Theris.
 Obtegitur s̄mper viridi laps hic amarantho,
 Quòd numquam herois sit moriturus honos.
 Hic Graiũm murus, magni nex Hectoris. Haud plus
 Debet Mæonida, quàm sibi Mæonides.

Hvic epigraphæ conuenit illud Euripidis, Hercule Furente.

γενναίων ἀρεταὶ πόρων,
 τοῖς θανούσιν ἄγαλμα.

Fortium laborum virtutes mortuis etiã decus existunt. Achil-
 lis sepulcrum fuisse in Sigæo Troiæ promontorio, scriptores

tradūt. Id sepulchrum amarantho viridi semper ornatum, famam heroum perpetuò virescentem, & apud posteros numquam intermorituram arguit. Rectè Sophocles in Philocteta *θεὸς ἀσπίδας*, quod idem *θεὸς ἀνδρείας* intelligere par est. *ἢ δὲ σφίξ*, inquit, *μηδὲ σωθῆναι βροτοῖς, καὶ ζῶσι, καὶ δάσων. καὶ ἀπολλύται.* & Pindar. Isthm. 5 non obliterari prolixum laborem virorum ait, *οὕτοι τεπέρωται μακροῦς μόχθους ἀδρῶν.* Adhæc tertio Græcorum Epigrammatum simile reperio in Laërtæ tumulum: quod ascribere placuit, quia eodem fermè spectat:

ψηχὲ καὶ πέτρῳ ὁ πολὺς χρόνος, εἰ δὲ σιδήρῳ.

φύσεται, ἀλλὰ μὴ πάντ' ὀλέκε δαπάνη:

ὡς καὶ λάερα ὅτ' ἰρίον ὁ χροῖον ἀκτῆς

βαῖον ἀπο, ψυχρῶν λείβεται ἐξ ὑπέστῳ.

ὄνομα μὲν ἦροσ ἀει νέων ἐγὼ ἀοιδῆς

ἀμβλύθησιν αἰὼν (κλυῖ ἐδέλη) δῶαται. id est,

Saxa cavat tempus, ferro nec tempora parcut,

Omnia sed molis tempore longa dies.

Lætæ sic busta terit quoque litoræ propter

Æthere de summo defluit imber aquis.

Immortale sed, heu, nomen delere vetustas

Herois, Musa vindice, nulla potest.

Apponam & illud argumenti eiusdem:

τυμβῶσιν Ἀχελλῆος ῥηξίνος, ὃν ποτ' Ἀχαιῶς

δάμησαν, Τρώων δειμα καὶ ἐστρομῶων.

αἰγιαλῶσιν δὲ νέονδκεν, ἵνα σοναχῆσι θαλάσσης

κωσαίνοιτο παῖς ἀλίας Θεπέδῳ. id est,

Hic positum Graiis tumulus pugnae Achillis,

Dartani te cuius membra sepulta timent.

Adiacet ad littus, pelagi quo murmure natus

Laudetur Thesidis contumelatus humo,

Cæterùm Philostratus ad tumulos exornandos scribit amaranthum vsurpatum fuisse, orto à Thessalis initio, qui Achilles sepulcrum eiusmodi coronis redimerēt. Vel certè referemus Emblematis huius materiam ad id quod t. Attic. retulit Pausanias de incolis, ni fallor, Salaminiis, qui tradunt apud se post Aiacis cladem, florem quendam primum enatum candidum, modicè rubentem, lilio cùm cæteris partibus tum folijs minorem, inscriptum iisdem, quibus Hyacinthum, literis.

Αἰατῶσιν
tibus tumulo-
lis appositus.

Typus Emblematis.

Rhæto.] Rhæteum oppidum & promontorium Troiæ, Rhæteum;

Aiacis sepulcro à Poëtis celebratum, sicut & Sigæum sepulcro Achillis. Videtur idcirco Alciatus abusus vocabulo, est- que *μνημονικον ἀμάρτημα*.

Tætis.

alba Theus.] Dea maris, quæ quia semper in aquis habitat, pedes albissimos dicitur habere à Poëtis

Amaran-
thus.

Amarantho.] Amaranthus ab *ἀ* priuante, & *μαρθίνουμαι*, ta-
besco, quòd numquam siccetur neque marcescat. Plin. lib. 21.
c. 8.

Græium murus.] id est, Græcorum munimentum & robur elegans Metaphora, vt apud Maronem duo fulmina be li Scipiadas, & Cic. in Paradox. Duo belli propugnacula. Eo sensu Pindarus in Olympijs Hectorem Troiæ columnam appellat; *ὁ δ' Ἑκτόρ' ἔσφαλε Ἑλέας ἀμοχον. ἀσφαλῆ κίονα*: id est, qui Hectorem subuertit, inexpugnabilem, immobilem columnam. de Achille loquitur: quò referri possunt allegoricòs à Iuuenale dicta in ementitos nobiles, qui iactant magnificos generis titulos:

— miserum est alienæ incumbere fama,

Ne collapsa ruant sub ductis recta columnis.

Scribit Hyginus exclamasse Achillem cum bigis illigatū Hectorem raptaret: Troiam expugnauit, in apendicibus Virgilianis hoc legitur:

Defensor patria, iuuenum fortissimus Hector,

Qui murus miseris ciuibus alser erat,

Occubuit telo violenti victus Achillus:

Occubere simul spesque decusque Phrygum.

Scribit Ælianus 12. var. hist. Epaminondam, accepto mortifero vulnere in pugna Mantinensi, delatum in castra iussisse acciri Daiphantum, vt eum ducem sibi moribundo sufficeret: quæ cum in acie cecidisse retulissent, rursum Iolaidem vocari imperasse, quem etiam interfectū cum diceret nihil aliud habuisse, quàm vt suaderet pacem cum hostibus esse faciendam nullo iam duce Thebanis superstiti. in Euripidis Hecuba, sic loquitur umbra Polydori: *ἐπεὶ ἡ Ἑλέα θ. Ἐ. τορὸς τ' ἀπόλετο θυχή, πατρῶα θ. ἔς ἱα κατεσκάσθη* vbi Troia, & Hectoris animus perijt, & patrij lares diruti sunt.

Haud plus debet Mæonida.] Tantum Homero debet Achilles (cuius Poëtæ beneficio virtus tam insignis transmissa est posteris) quantum Homerus ipsi Achilli. Nisi enim tam insignis & præclarum virtutis exemplar Homerus sibi nactus esset, fortasse ingenij admirabilis vim non ita exercuisset. Fuit ergo

ingenium par materiæ quod ait Iuuenalis.

Appendix.

Hęc epigraphę reuocat in memoriã illud Iustiniani principis §. filij. de excusat. tut. institut. Hi qui in acie pro republica ceciderint, in perpetuum per gloriam viuere intelliguntur. Vlpian. in l. bello amissi, cod. tit. Sic Tullius 9. Philipp. Horum mortuorũ vitam in memoria viuorũ ponam. Idem 14. Philipp. O fortunata mors, quæ naturæ debita, patriæ est potissimum reddita. Breuis nobis data vita est: et memoriæ bene reddita vitæ sempiterna, quæ si non esset longior quàm hæc vita, quis esset tam amens, qui maximis laboribus & periculis ad summam laudem, gloriãque contenderet? Et oratione pro Cornelio Balbo; constituit discrimen inter gratiosos, ambitiosos ciues & fortes, quod illi viui fruuntur suis operibus: horum etiam mortuorum si quisquam, inquit, huius imperij defensor mori potest. vincit auctoritas immortalis. Nec verò apud Romanos tantum, sed & alios priscos populos hæc gratiã reddita est, his qui pro Republica vitam suam profudissent. Exstat apud Thucydidem ea de re ἐπιτάφιοι ἄλογοι. Et non solum ijs qui mortui sunt, hunc honorẽ esse tribuendum, sed eorum quoque proximos consolandos, ait Cicero 14. Philipp. Et quidem parentibus hanc esse consolationem optimam, quod tanta præsidia republicæ genuerunt. Deinde addit, atque etiam censeo, P. C. quæ præmia militibus commisimus, nos reipubl. recuperata tributuros, ea vixis, victoribusque cumulatè cum tempus venerit, persolueda. Qui autem ex ijs quibus illa promissa sunt, pro patria occiderunt, eorum parentibus, liberis, coniugibus, fratribus tribuenda censeo. Scribit Aristoteles 2. politicor. Hippodamium apud Athenienses aliquãdo lege cauisse, vt ex publico alerentur filij quorum patres pro patria cecidissent. Quod apud Thucydidem Pericles faciendum suadet. Cicero 1. Tuscul. retulit ex quodam vetere,

Dic, hospes, Sparsæ nosse hic videre iacentes,

Dum sanctis, patriæ legibus obsequimur.

Nobiles & generosi.

EMBLEMA CXXXVI.

AVREA Cecropias necebat fibula vestes,
 Cui consuncta tenax dente cicada fust:
 Calceus Arcadico suberat cui lunula ritus,
 Gestatur patribus mallea Romulida.
 Indigenas quòd se adsererent, hac signa tulerunt
 Antiqua illustres nobilitate viri.

Qui Gene-
 rosi & qui
 Nobiles.

EX eruditis hominibus, iisque maximè qui vetera diligè-
 ter obseruarunt, aliquàdo didici, inter Nobiles & Gene-
 rosos interesse nonnihil. Aristoteles animalium historiae. τ.
 ευγενὲς ὄντι τὸ ἐξ ἀγαθοῦ γένους, γυννασιον δὲ τὸ μὴ ἐξ ἰσάμενον
 τῆς αὐτῆς

τῆς αὐτῆς εὐσεύς. Nobile id est, quod ex bono genere profectum est: generosum, quod à sua natura nō degenerat. Exemplumque apponit in lupis, quos generosos; & leonibus, quos nobiles esse dicit. Idem penè 2. De arte dicendi. quo loco ait præclarius esse generosum quàm nobilem dici; nobiles enim maiorum tantum virtute gloriaque nititur: generosus & virtute maiorum & sua commendatur: itaque generosos omnes esse nobiles, sed non contrà, nobiles generosos omnes. Quidam enim nobiles, degenerant à virtute maiorum; & humili ac demisso animo fiunt, atque ad ignaviam socordes delabuntur. Cicero in Bruto, Scipionum stirpem generosam vocat; quòd in ea multi excellentes viri fuerint: & Offic. 1. Pyrrhum Epirotam, generosum & potentem dicit: vt in defensione Cæliana, Clodiam impudicam mulierem, & nobilem & notam appellat. Idem 2. de Offic. ait Phalaridis præter cæteros nobilitatem crudelitatem. ex quibus appareat nobile, accipi etiam in malam partem: generosum, non nisi in bonam. Cornel. Fronto, nobilem appellat rerum nobilitate, generosum verò cognatione. Eam significationem Cicero in Paradoxo obseruat. Ipsius, inquit libido lapsa est in muliere ignota, dolor ad pauciores pertinet, quàm si petulans fuisset in aliqua generosa virgine ac nobili. Ea de re disertatio nobiles est euoluenda Phaurorini apud Gellium cap. 23. lib. 13. Certè duo hæc tamquam synonyma coniungi certò scio, & interdum etiam confundi. Apud M. Tullium, Roscij Amerini pater, generè & nobilitate sui municipij princeps dicitur. Iuuenal. 7. Satyra:

Felix & sapiens, & nobiles & generosus.

& Ouidius in Heroidum epistolis:

Si te nobilitas, generosaq; nomina tangunt.

Sed, vt vno verbo claudamus, Hi nobiles generalitèr appellantur, qui vel familiæ nomine, vel alio tandem modo innotuerunt: generosi verò speciatim, qui è nobili genere ortum duxerunt. Apud Athenienses Cicada nobilitatis insigne fuit: aureas enim cicadas crinibus innodabant, vt significarent se indigenas esse & nobiles, id est (Græco vtar verbo) αὐτόχθονας, ἢ γνησίους γένω τῆς πατρίδος πολίτας: quod Cicero expressit Oratione pro Flacco. Id verò ridebat Antisthenes, vt refert Laërt. lib. 6. aiebat enim hoc illis esse cum cochleis & testudinibus commune, quippè qui aliunde non commigraissent, nec vnquam solum mutassent. Hinc ergo περιηγοῦ

Cicada, nobilitatis insigne Atheniensibus.

πόροι, id est, Cicadigeri dicti Athenienses: hæc enim nota indigenas & ingenuos ab aduenis & seruis distinguebat: cuius rei causam nonnulli adferunt, quod Cicadæ inter alia animalia indigenæ præcipuè videantur, quod in ea regione, in qua nascuntur, viuant & emoriantur reliqua ferè omnia migrent aliò, neque sedem vllam firmam habeant. In quaque autem ciuitate & municipio nobiliores eos agnoscimus, quorum maiores pluribus antè annis in sua patria claruerunt, ait Pierius lib. 26. qua de re Plato nonnihil in Menexeno, Herodotus in Terpsic. Ælianus lib. 4. Variar. histor. cap. 22. Scio ego per cõtemptum dici eos *τεπίγων ἀναμέσους* cicadis opertos, gloriosi quidam iactatores, obsoletis iam & nimium vetustis vtentes. Romanos autem, qui nobilitate generis alijs excellerent, aiunt lunulas in calceis habuisse, fortasse vt significarent Romani Imperij conditionem, quod sensim creuit, & temporũ lapsu decreuit, vt in lunæ hemicyclis fieri solet. Alij putabant signum esse eius habitationis, quæ in luna esse dicitur, & quod post mortem, animi rursus lunam sub pedibus habebant. Vel superbos homines admonebant rerum humanarũ instabilitatis, cuius rei luna sit exemplo, quæ ab obscuro in lumen, inde in obscurum redit. Philostratus de Herode sophista narrat eũ fratri de generis sui claritate multa iactanti dixisse: Certè nobilitatem habes in talis. quod significauit Iuuenalis, cùm de Fabio loquitur his verbis:

— *Et nobilis Et generosus*

Appositam nigrae lunam subtexit alutæ.

Quin & Zonaras auctor Græcus, ait patricios gestasse in vrbe calceos corrigiarum inflexione, & formæ literæ, C, adornatos: quod & Plutarch. retulit in Problemat. Nec quidem prætermittendum, id genus calceorum lunatorum Arcadibus in vsu fuisse, quo à diluuiò Deucalionis primi ipsi lunam inspexisse nascentem se credidere, quodque putarent vniuersum genus mortalium aquis obrutum perijisse, & à se rursus originem propagationis emanasse, ait præter alios vetustiores Pierius lib. 44. De sacris Ægyptiorum literis. Apollon-Argonautic. 4.

Ἀργαῖες, εἰ καὶ πρόθε σεληνάϊης, ὕδρονται.

Strabo in 8. Geograp. δοκεῖ δὲ παλαιότατα εἶδη εἶναι τῆς Ἀργαδικῆς τῆς Ἑλλωῶν. Sic primo Pastorum Ouidius:

Orta prior Luna (de se si creditur ipsi)

A magno tellus Arcadæ nomen habet.

Lunule in calceis Romanorum.

Arcades lunam primam obseruauerunt.

Secundo Faſtor. huc reſpexit Naſo:

Ante Iouem genitum terras habuiſſe feruntur

Arcades, & luna gens prior illa fuit.

Itaque cùm ſe luna vellent antiquiores dici (adeò ſui generis antiquitatem iactabant) dicti ſunt à Thucydide initio hiſtorix *προσέλλωσι*, id eſt, ante lunam editi. Plerique ad hiſtoriam naturæ referre malunt, quia lunæ curſum primi obſeruarint. Præter has rationes alias adfert Plutarch. in Proble-
matis. Sed hæc quorſum attineant, non planè video, niſi ad communem locum referam de nobilitate, quam ſibi longè multi tribuunt, vanis quibusdam ſchematis & imaginibus maiorum tumidi: quorum arrogantiam intolerabilem quibus maximè verbis inceſſere debeam, planè non habeo. Quis enim ſuſtineat aliquem tollere criſtas, ſibi quæ arrogare quidpiam, quod tamen propriè non poſſideat? Atqui genus ſuum qui laudat, qui quæ atollit animos ob maiorū nobilitatem, & alienum laudat, & falſis nominibus ſibi tribuit quod ad ſe minimè pertineat. Qui proculdubio mihi non videntur abſimiles fugitiuis ijs qui præ metu cùm ad aras ſe receperint, tamdiu latent, in quæ tuto ſe eſſe putant, quamdiu eo perſugio vti poſſunt. At cùm inde fuerint eruti, quid ijs ſuper eſt quam certa quædam crux, aut extremum aliquod diſpendium? Sic vulgares illi nobiles, qui nihil præter maiorū nomina crepant, ad quæ ſola hærent ſuis diſſiſ virtutibus, veraque gloria, quam nullam habent, non ſentiunt quam miſeri ſint, & quanto in errore verſentur. Sed retineamus aſſenſionem cum ijs qui nobilitatem in animo generoſo ſitam eſſe volunt, & qui pecudum nobilitatem in corpore valido ac vegeto, hominum autem in vitæ morumque bonitate ponunt. Laudatur à Dione Chryſoſtomo, Thebanorum optimum & æquiſſimum inſtitutum, qui eos ſeruatorum numero non habebant, qui per vim & iniuriam belli ſerui facti eſſent: Cur ignobiles eos eſſe vulgari opinione iudicamus, quorū ſi virtutes æſtimentur, ſi moderatio animi, ſi prudentia, ſi ſagacitas, alios quos vulgus admiratur, inſinitis, vt ita dicam, ſpatijs anteuertunt: Magnum fuit & plenum æquitatis eorū quos proximè nominaui, iudicium atque conſilium, qui ſolos eos nobiles eſſe cènſebant, qui ad virtutem propenſi eſſent: neque tam curioſè, imò verò ſuperſtitioſè quærebant, ex quibus orti parentibus eſſent, de quibus aliquid ſtatuentium videretur. Sic autem vnà ſecurà rationes conſiciebant:

*In ementi-
tate nobilita-
tatem.*

Antiquitùs vt in animalibus quibusdam muris, ita & in hominibus idem nomē perdurauit. Nam in canibus, equis, gallis etiā gallinaceis id facile est aduertere: quia equum si quis animosum & ad cursum idoneum facto periculo norit, non rogat an eius pater sit ex Arcadia, an Thessalia: satis enim esse putat, quòd equus animum generosum habeat. Ita cùm canis venaticus egregiè ad cursum valere intelligitur, nihil opus est scire an ortum duxerit è Caria, vel Lacedæmone, sed existimatur esse satis, quod generosa illa canis sit. Idem de gallis, deque alijs iudicium: idémque postremò de hominibus sentiendum: ex quibus qui virtutum studiosi sunt, qui iustitiam colunt, qui humanitatis iura, qui religionem obseruāt, is reuera generosus est & nobilis, tamen si parentes eiusdem & auos nemo vnquam fortasse nouerit. Democritus, magnus in primis & catus philosophus iam olim, vt ait Satyricus.

— materiam risus inuenit, ad omnes

*Occursus hominum, & cuius prudentia monstrat
Summos posse viros, & magna exempla duros
Veruecum in patria, crassòque sub aère nasci.*

quod tortum esse constat in superbos quosdam e mentitæ nobilitatis homines, qui orti stirpe Romana cæteros præ se nihili ducebant. Iactent itaque suum genus, qui de parentum virtute nihil habent præter imagines: quos nihilo tamen putato meliores esse quàm equus aliquis nõ re, sed opinione vulgari generosus habitus, quòd frenos aureos quòd stragula, quòd ornamenta externa omnia exquisitissima circumferat. Quæ de Arcadibus adduximus, lumē capiēt ex ijs quæ apud Tzetzen legimus in Cassandram: ideo natos dici Arcadas ante Lunam, quia nutrirentur ante lunæ coitum coquendo glâdes in igne vel *προσελῳοι* dicti, *ἄρα τὸ προσελθῆν* quod est afficere iniuria. Apud alios verò pro stultis habentur, quia putāt se luna priores esse: sed sic se habet ratio Annum, mēses, æquinoctia, & his similia omnia quæ sunt artis Astrologicæ rex Arcadum siue Atlas fuerit, seu Pœnus, à Luna supputās adinuenit, postea Tales.

Aurea Cecropias.] Vestes Athenienses neſtebantur fibula aurea, cui cicada circumligabatur.

Arcadico ritu.] ad morem Arcadum.

lunula.] parua luna ad morem hemicycli.

Indigenas.] Indigena, inde genitus, nec aliunde natus Græcè *αὐτόχθων*, & *ἑνώρι* ☉, cui opponitur aduena.

Oblitus eram apponere huc quod Demosthenes aduersus Æschinam ἐπὶ τῷ ῥητορικῷ βιβλίῳ, quo loco de Atheniensibus & Arcadibus verba facit, μόνοι γὰρ ἀπάντων ὑμεῖς αὐτόχθονες εἴτε κ' ἀκείνοι.

Euripidis hæc refert Plutarch. commentario De exilio:

ἢ τῶντα μὲν λέως ἀὲ κ' ἐπακτός. ἄλλοθεν,
αὐτόχθονες δ' εἴη μὲν. αἱ ἢ ἄλλα πόλεις
πεπῶν ὁμοίως διασπορηθεῖται βολαῖς,
ἄλλα παρ' ἄλλων εἰσὶν ἐξαχώρητοι.

Primum nec inquilinus nos populus sumus,

Sed indigena, ciues at aliarum urbium

Sunt comparandi tesserarum iactibus,

Quæ alijs aliæ ciues mittunt identidem.

Hoc postremò quod mihi alia conquirenti occurrit ex Tzeze 301. Historia 10. Chiliad. vbi cicadas Atheniensium refert ad eorum nimiam loquacitatem:

καὶ ὅτι λαλοὶ τέπιγες, κατὰ δὴλον τοῖς πᾶσιν
οἱ ἀπικαὶ ὁμοίως δὲ πάλον τῶν μαγνησίων,
λακῶνες βραχυλόγοι δὲ τούτοις ἀπαντίως. id est,

Quod cicadae sint loquaces compertum est omnibus,

Sunt eodem modo Athenienses qui multi sunt & garruli in perorando:

Contrà, Lacones paucis vtuntur verbis.

De cicadigeris Atheniensibus, deque Romanorum crepidis lunatis superiore commentario quæ dicenda videbantur attulimus. Non erit autem alienum ab huius carminis argumento, de iure imaginum quædam subijcere, est enim res non indigna coitu, neque certe iniucunda, studiosis fuerunt ergo imagines insignium virorum simulachra ad oris similitudinem artificiosè ficta coloribus & pigmentis adumbratum corpus referentia, eaque in domus parte aliqua celebriore posita, ligneoque armario inclusa. Licuit autem non omnibus habere imagines, sed ijs tantum qui curules magistratus gessissent: eaque valebant ad memoriam posteritatemque prodendam, & vt ijs quasi insignijs nobiles ab ignobilibus distinguerentur. M. Cicero oratione 2. Contra Rullum, est hoc in more positum, Quirites, institutisque maiorum, vt ij qui beneficio vestro imagines familiarum suarum consecuti sunt, cum primam habeant concionem qua gratiam beneficij vestri eam suorum laude coniungant. Idem in Verrem oratione postrema, ob earum rerum laborem, ac sollicitu-

Imaginum apud Romanos.

Vide multa apud Lipsium 1. elector. cap. 29.

dinem fructus illos datos, antiquiorem in senatu sententiæ dicendæ locum, togam prætextam, sellam curulem ius imaginum ad memoriam posteritatemque prodendam. Quod ideò dicitur à Cicerone, quia tunc ædilis erat, & quæsturiam perfunctus, nempe ius hoc imaginum non tam nobilitatis & generis quàm virtutis insigne fuit quamquã & generis etiam esset. Qui enim familiæ imagines & generi suo consequerentur, non dubium est quin & nobilitatem afferrent: at nescio quid maius & excellentius fuit, posse uti imaginibus. In oratione verò Sylla sic: ipse si erit vestro iudicio liberatus, quæ habet ornamenta, quæ solatiâ reliquæ vitæ, quibus lætari & perfrui possit? domus erit, credo, exornata: aperientur maiorum imagines, ipse ornatum ac vestitum recuperabit. Omnia iudicis, hæc amissa sunt, omnia generis, nominis, honoris insignia atque ornamenta, vnus iudicij calamitate occiderunt, hoc dicit Cicero, quia Pub. Sylla conuictus ambitus cum Pub. Antonio ius imaginum perdidit, non ut censori desineret inter nobiles, sed ut eius mortui imago cum maiorum suorum imaginibus non portaretur, nec horum imaginibus funus eius ornaretur. Ad id ostendendum multo apertius, adduco in medium Plinij & Polybij auctoritatē certè locupletem. Plinius enim cap. 2. lib. 35. Apud maiores, imagines in atrijs erant quæ spectarentur, non signa externorum artificum, nec æra aut marmora. Expressi cera vultus singulis disponebantur armarijs, ut essent imagines quæ comitarentur gentilitia funera, semperque defuncto aliquo, totus aderat familiæ eius, qui vnquam fuerat populus. Polybius verò lib. 6. scribit Romanos festis diebus, apertis armarijs imagines exornasse, cumque ex domesticis mortuus esset aliquis eas in funere extulisse, addito reliquo corporis trunco, ut magnitudine quam simillimæ apparerent. Ius autem illud imaginum non sic transibat ad posteros, ut ijs uti omnes & singuli possent, id enim vsurpabatur ab ijs duntaxat, qui simile ius adepti erant. Afferuabantur autem domi, & in gentilitio funere afferebantur, ad exemplum rerum egregiæ gestarum. Occurrit Valerij Maximi dictum præclare lib. 5. cap. 8. vbi de Manlio Torquato Iurisc. agit. videbat se in eo atrio consedisse, in quo illius imperiosi Torquati seueritate conspicua imago posita erat: prudentissimoque viro succurrebat effigies maiorum cum titulis suis, idcirco in prima ædium parte poni solere, ut eorum virtutes posteris non

solum legerent, sed etiam imitarentur. M. Tullius Pisonem
 vellicat quòd obrepserit ad honores errore hominum, com-
 mendatione fumosarum imaginũ, fumosas imagines appel-
 lat benè antiquas quibus opponuntur subitæ imagines apud
 Plin. lib. 8. epist. pro recenti & nuper nata nobilitate, aut cer-
 eè non diu diuratura. Et hæc quidè hæctenus de imaginibus,
 quarum vsum fuisse tum primum antiquarum puto. cum im-
 peratores in Christi familiam transferunt, relictis superiorũ
 temporum deliramentis, ob metum nempe superstitiosi cul-
 tus & idololatriæ, quæ non minus facilè insinuari potuit ea
 imaginum approbatione quam olim Deorum & simulacro-
 rum inducta persuasio. Loco itaque imaginum nobiles & ge-
 nerosi vti cœperunt stemmatis gentilitijs, de quibus passim
 diximus. De iure imaginum multa collegit Rosinus lib. 1. c.
 29. rerum antiq.

Sf iij

Duodecim certamina Herculis.

EMBLEMA CXXXVII.

ROBORIS invicti superat facundia laudes:
 Dicta sophistarum, laqueòsque resolvit inanes:
 Non furor aut rabies virtute potentior ulla est:
 Continuum ob cursum sapienti opulencia cedit:
 spernit auaritiam, nec raptò aut fœnore gaudet:
 Vincit femineos spoliâtque insignibus æstus:
 Expergat sordes, & cultum mentibus addit:
 Illicitos odit coitus, abigitque nocentes:
 Barbaries ferit ásque dat impia denique pœnam:
 Vnius virtus collectos dissipat hostes:

Inuehit in patriam externis bona plurima ab oris:
Docta per ora virum volat, & non interit unquam.

Multos fuisse Hercules tradunt quam plurimi, sed quem *Multi Hercules*
 ex Alcmena suscepit Iupiter, potissimum celebrant ob
 varia certamina, virtutemque bellicam: cuius duodecim la-
 bores præcipuos (longè enim plures persequitur Diodorus
 rerum Antiquarum lib. 4.) complectuntur alij, quos hîc se-
 quitur Alciatus, quantum ad laborum numerum pertinet, quid
 per unumquemque laborem sit intelligendum, allegoricòs
 enarrans. In Collectaneis Græcorum Epigrammatum hoc
 hexastichon reperi:

ὤλεσα τὸν νεμέας θῆρ' ἀπλετον, ὤλεσα δ' ὕδλω
 καὶ ταύρον, καὶ φρῶς δ' ἀμρετινάξα γένω.
 ζῶσῃρ' ἐλύσας, πῶλον διωκῆδεσσι εἶλον,
 χύσα μῆλα κλάσας. γηρυόνη εἶλαβον
 αὐγείαν ἐδάλω, κεμαῖς ἐβύζην, ἔκτανον ὄφεις.
 κέρβερον ἠγαγόμεν, αὐτὸς ὄλυμπον ἔχω.
*Extinxi Nemees monstrum, lernamque peremi,
 Et taurum, cecidit dilaceratus aper.*

*Duodecim
 labores
 Herculis*

*Balteon arripui, Diomedis equosque cecidi,
 Geryonem stravi, pomamque fulva tuli.
 Augiam noui, capta est cerua, atque volucres,
 Cerberus abductus, latus in astra feror.*

Sic in appendicibus Virg.

*Prima Cleonæi tolerata arumna leonis.
 Proxima lernaam ferro efface contulit hydranti.
 Mox Erymantheum vis tertia percussit aprum
 Aëripedis quarto tulit aurea cornua cervi.
 Symphalidas pepulit volucres discrimine quinto.
 Threiciam sexto spoliavit Amazona balteo.
 Septima in Augia stabulis impensa laboris.
 Octava expulso numeratur adorea tauro.
 In Diomedeis victoria nona quadrigis.
 Geryone extincto decimam dat Iberia palmam:
 Undecimum mala Hesperidum distracta triumphanti.
 Cerberus extremi suprema est meta laboris.*

Heraclidis Pontici disputatio ad Homeri allegorias mirè ad
 hanc nostram facit explicationem. Verba eius auctoris hæc sunt: *Locus Hæ-*
ηρακλέα νομισέον οὐκ ἀπὸ σωματικῆς δυνάμεως ἀναχθέντα καλίδις.

ποῦτον ἐχῦσαι πῆς δε χρόνοις, ἀλλ' ἀνὴρ ἔμφορων καὶ σοφίας
 ἕρηνίου μύσης, ὡσαυτεὶ καὶ βαθείας ἀχλύθ, ἐπιδεδυκῆσαν ἐ-
 φώτισε τῷ φιλοσοφίαν καὶ ἀπερὸ μολογῆσι καὶ σοικῶν οἱ δοκι-
 μῶτα τοι. πῆ μὲν οὖν τ' ἄλλων ἀθλων, ὅποσοι τῆς παρ' Ομηρῶ
 μνήμης ὑσερῆσι, πῆ δὲ ᾠδρακαρὸν ἐκμηκύνην φιλοπεγχοῦντας
 ὅπ κῆφρον μὲν εἶλε τῷ ἐπιπολάζουσαν ἀνθρώποις ἀκολασίαν.
 λέοντα ἢ τῷ ἀκρίτως ὀρμῶσαν ἐφ' ἀ μὴ δεῖ φορῶν κατ' αὐ-
 τὸ δὲ θυμὸς ἀλογίστες πεδήσας, τὸν ὑβρισιῶ ταῦρον ἐνομιάθη
 δεδεκέναι. δειλίαν γὰρ ἐρυγὰ δάσεν ἐκ τῆ εἰς τῷ κεραυ-
 θίαν ἔλαφον, καὶ πῆς ἀπρεπῶς ὀνομαζόμενον ἄθλθ ἐκμεμῶ-
 χηται, διακαθήραντθ αὐτῷ τῷ ἐπιτρέχουσαν ἀηδίαν, ὀρμῆς
 δὲ τὰς σικωννέμευς ἐλπίδας, αἰ βόσκουσι τὸν εἶον ἐμῶ, ἀπεσκέ-
 δασε δὲ καὶ τῷ πολὺ ζουμ κῆφρον, καὶ πολυκέφαλον ὕδραν, ἡπε-
 ὄταν ἐκκοπῆ, πάλιν ἀρχεται βλασάνην. ὡσαυτεὶ ἀΐδρειαν πινᾶ
 διαπυρὸς τῆς ᾠδραίνεσεως ἐξέκοφεν αὐτὸς γὰρ ὁ τεικέγα-
 λθ δειχθεὶς πιλίω κέρβερεθ εἰκότως αὖν τῷ τειμερῆ φιλοσο-
 φίαν ἰσπανίηται· τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς λογικόν, τὸ δὲ φυσικόν, τὸ ἢ
 ἡθικόν ὀνομάζεται· τὰ δὲ ὡσαυτεὶ ἀθ' ἐνόσ ἐκπευκότα, τει-
 χῆ καὶ τῷ κεφαλῷ μερίζεται· πῆ δὲ ἡτῶ ἄλλον ὡσαυτεὶ ἐπον
 ἄθλων ἐν συντόμῳ δεδήλωται. quorū sentētia verborū hæc
 est: Minimè putandū est Herculem corporis viribus olim tā-
 tum præstare potuisse: at cū prudēs esset, & cælesti sapientia
 plenus, ceu profunda caligine demersam Philosophiam illu-
 stravit: quæ sententia etiam principum Stoicorū est. De alijs
 itaque certaminibus Herculis, quæ ab Homero non memo-
 rantur, quid attinet ad ingenij ostentationem multa præter
 rem verba facere? Aprum enim cepit, hoc est versantem inter
 homines intemperantiam: & leonem domuit, nempe impe-
 tum temerè ruentem quò minimè decet. Eadem ratione cū
 brutam iracundiam compescuisset atque frenasset, taurū cor-
 nupetam dictus est astrinxisse. Expulit etiam & propulsavit ἐ
 vita metum, quod per Cerauniam ceruam ostenditur. Et
 quoddam etiam certamen, quod nominare non conuenit,
 idem subiit, repurgata qua prius tenebatur, animi fœdita-
 te. Cohibuit & volucres, nempe spem inanem & ven-
 rosam, qua hominum vita vt plurimūm lactatur. Adhæc
 plurimum simi expulit, & multis capitibus hydram supe-
 ravit, quæ abscissa renasci non desinebat. Hanc sicuti ἀΐ-
 δρειαν, id est imperitiam aliquam, igni excidit, hoc est ad-
 monitione. Iam verò Cerberus triceps in lucem pertractus,
 non malè triplicem philosophandi rationē innuit. Sunt enim

Philosophiæ partes, ea quæ rationis est, Logica: quæ naturæ, Physiologia: quæ morum, Ethica nominatur: & ex quidem tamquã ex vna ceruice progeneratæ, triplici etiam modo iuxta caput distribuuntur. Et hæc quidem de alijs laboribus dicta sufficiant. Hactenus Heraclides. cum quo insigni loco velim vnà conferri quæ disputat Lactantius diuin. Institut. cap. 9. Cætera enim percensere nihil attinet, nisi maximè ad rem faciant. Quo in argumento dum animus elaborat, mihi arrisit nobilis disputatio Dionis Chrysostomi, qui Herculis ἀθλῶν seu labores vel ærumnas ita celebrat, vt eū ex aduerso athletis apponat, & Principem fortissimum atque iustissimum faciat. Peruigil & tenuis erat, inquit ille, vt leones; neque enim carnibus onustus, vrathletæ, potuisset Asiam Europamque peragrarè. Acutè videbat, acutè audiebat; neque hyemis aut æstus vim curabat, vt à præclaris actionibus reuocaretur. Sordida pelle indutus, interdū fame correptus, bonis opẽ ferebat, improbos verò aut de medio tollebat, aut in ordinẽ cogebat. Diomedem enim Thracium delicijs affluentem, & hospites afficiẽtem iniuria, suosque subditos miserè seruire cogentem, claua percussum de medio sustulit. Geryonem boues permultos & multa pecuaria possidentem, vt opulentia Principes omnes qui in Occidente essent, facilè superaret, sed tamen eundem nimia superbia elatum, vnà cū fratribus interfecit, eorumq; armenta corripuit. Idem cū Busirim offenderet certaminibus totos dies occupatū, totos dies conuiuia agitantem, sibi vnicè placentem, quòd egregius luctator esset, prostrauit. Amazonum reginæ zonam soluit, quæ illum fuerat aspernata: quo congressu ostendit, se illius forma minimè fuisse superatū, vel mulieris gratia potuisse vnquam à rebus excellentibus, quas primùm animo conceperat, auocari. Ne autem videretur arduis tantùm rebus & gloria dignis operam impendisse, fimum iacentem in Augiæ stabulis, à multis annis collectum sterquilinum repurgauit. Putabat enim non minus esse sibi aduersus gloriam decertandum, quàm belluas & homines sceleratos. Hæc penè Dio oratione 8. De virtute. Idem labores Herculis retulit ad purgationem animi & vitiorum expulsionem, Oratione 5. Sed obiter admoneo, plerosque existimare, vt Lucianus (quemadmodum postea dicemus) Herculem virum fuisse Gallum, qui tum sollerti quadam prudentia, tum admirabili eloquentia, qua maximè valebat:

Dionis
Chrysostomi
lib. 9.

Hercules
vir Gallus

præclara facinora insigni fortitudine sit exantlatus, & ingenij dexteritate summas quasque difficultates superarit: quæ tamē omnia Græcia quamplurimum mendax, ad armorum gloriā conuertere maluit. Prætermiseram Apuleij ἐπιμύον, quod imprimis ad rem facit, ex 4. Floridorum: Quod Herculem Poëtæ olim memorant monstra illa immania hominum ac ferarum virtute subegisse, orbemque terræ purgasse: similiter aduersum iracundiam & inuidiam, atque auaritiam ac libidinem, cæteraque animi monstra ac flagitia Philosophus iste Hercules fuit. Eas pestes omnes mentibus exegit, familias purgauit, malitiam perdomuit, seminudus & ipse, & claua insignis, etiam Thebis oriūdu, vnde Herculem fuisse memoria extat. Videram ego pridem locum Plutarchi in Problem. quo rationem reddit, cur olim Herculi atque Musis communis ara facta sit: quia nimirum Hercules Euandrum literas docuit, vt à Iuba memoriæ traditum est honestum enim & liberale ducebant, si amici ac propinqui literarū & sapientiæ cognitione perpolirentur.

Roboris inuicti.] Huic respondet primum Herculis certamē, nempē leonis Nemeæi iuxta Cleonas internecio: quo intelligi datur, facundiam corporis viribus esse præstantiorem. Non enim viribus, aut velocitatibus, aut celeritate corporum res magnæ geruntur, sed consilio, ratione, prudentia, eloquētia. Nec verò aliquid magni momenti vires obire possunt, aut suscipere, nisi consiliū & ingenij dexteritas antecesserit. Sunt qui aliter Nemeæi leonis cædē interpretentur, fuerunt enim qui è Lunæ globo decidisse vana persuasione crederent: nam & veteres monstra immania in Lunæ globo putabant nasci. Hunc ergo leonem inermis Hercules interfecit, vt ait Pisan-der: hoc est iram cohibuit ac repressit, quæ in fortium viro- rum animis maximè regnat.

Dicta sophistarum.] Secundo labore, hydram, septem capi- tum belluam, in Lerna palude omnia vestantem pugna per- difficili vicit, & ferro facibusque oppressit. quo arguitur, vi- rum sapientem & facundum, multiplices sophistarum argu- tias, & elenchos veritatis specie adumbratos, ingenij viribus rerundere. Hydræ vno capite resecto septem alia repullula- bant: quod notat artis sophisticæ captionem. Si enim agas cum sophista, vno argumento reprehenso, multa alia tibi apponet, tēque (ni diligēter caueris) ad absurdum, vel ἀδύνα- τῶν adiger. Certamen hoc ad alios vsus conuertunt alij, vt ad

*Leonis
Nemeæi
caedes.
quid.*

*Hydra
Lerna.*

diluuium, ad vitia, ad inuidiam. qua de re prouerbiū est, Lerna malorum: &, Hydram fecas. Socrates apud Platonem in Euthydemo fatetur se multò imbecilliorē Hercule, qui pugnare simul non potuit aduersus hydram sophisticam, cui propter vnam sapientiam pro vno sermonis capite amputato multa repullulabant. Adhæc Pierium lib. 16. euolue.

laqueos.] paralogismos & captiones.

Non furor aut.] Tertio, aprum te terribilem Erymantho mōte A rcadiæ omnia vastantem cepit, & ad Eurystheum, viuum perduxit. quod innuit, virtutem furori & rabiei non cedere, imò longè antecellere. Impetus enim & furor per aprum indicatur, vt docet Pierius Hieroglyph. 9.

Continuum ob cursum.] Quarto, ceruam aëripedem & celerissimam, aurea cornua gestantem interfecit. quod ad sapientem referendum est, cui & ditissimi cedunt & opulentissimi. Notum illud Aristotelis in Politicis, facillè esse ditari Philosophis, si velint: quòd spectat adagium, Sapiens non eget.

Spernit auaritiā.] Quinta pugna fuit, auium Stymphalidum expulsio, sonitu ahenei cuiusdam instrumenti: quod est luterum inane, & auaritiā aspernari, raprūmque omnem putare nefas. Sed quæ potest esse volucrum cū auaritiā collatio? Volucres per aërem volitantes, in quo tamen victum cōparare non possunt, cupidi & auari hominis cogitationem (alijs atque alijs opibus semper inhiantem, qui tamen nec partis bonis vtatur, sed tenuissimo victu genium defraudet, & in quo consistat non habeat) satis ostendunt, qui quoniam vel natura deprauata, vel vsu longo induratus est, ad respiscētiā aliquando pertrahi potest quibusdam acerrimæ orationis crepitaculis, quibus aut arceatur, aut à proposito, malaque consuetudine dimoueatur. Alij malunt hoc intelligi de scortillis quibusdam & impuris mulierculis, quarum illecebras & insidias detegimus æneo sapientiæ crepitaculo, quod tanquam tuba in aures penetret, vt Basilius loquitur: vix enim alia fugantur ratione communes illæ pestes adolescentium.

Vincit femineos.] Sexto certamine mulieres Amazonas debellauit, earumque reginam Hippolytam cepit, cui cingulū militare abstulit. quod est astutiam muliebrem & dolos, fallaciāsque coercere & vafritiei materiam penitus eripere. Amazon hinc mulier bellicosa, meretricem refert, quæ vel for-

*Aper
Erymanthano*

*Cervæ
aëripes*

*Auēs
Stymphalides*

tissimum possit deuincere.

*Augia
purgatio.*

Expurgat sordes.] Labore septimo Augiam repurgauit. quod arguit vitiorum errorumque innatorum, vel etiam qui succreuerunt assuetudine quadam longa, ab animo expulsionem. Nihil est enim tam horridum tamque sordens, quod eloquentia non possit excoli:

*Cum tanto
lucta.*

Illicito odit.] Octauo, taurum luctamine domuit: quod est fontes abigere, & omne illicitum facinus scelusque execrari: vel furorem aut truculentiam animi cohibere.

abiq; nocentes.] hinc nomen habuit ἀλεξιγῆκῆ. nam & pleurisque dictus est natus ad homines iuuandos.

*Diomedes
victus.*

Barbaries.] Nono, Diomedem Regem Thraciae crudelissimum, qui sanguine & carnibus humanis equos alere consueuerat, perdomuit, & eius exemplo ipsum suis equis dedit pabulum. quod significat, Herculem eloquentiae & sapientiae viribus barbariem & ferocitatem ab omnibus, quas incoluerit, regionibus submouisse.

*Geryon
triscorpor
superatus.*

Vnius virtus.] Decimo labore Geryonem tricorporem & tricipitem bello expugnauit: id est, collectam, & vnanimem hostium multitudinem sua virtute compressit, indeque & victor euasit. De Geryone in superioribus satis.

Poma Hesperidum.

Inuehit in patriam.] Vndecimo aurea mala Hesperidum, occiso prius dracone peruigili, sustulit. quod est referendum ad illam, qua docti & sapientes homines abundant, insignem rerum copiam, qua eos sua fortuna vitaeque conditio beat.

*Cerberus
triceps.*

Doctaper ora,] Duodecimo & postremo, Cerberum tricipitem ab inferis tractum ad auras dedexit, quod fortitudinem per omnia omnium ora volitantem, & immortalem nominis gloriam, apud posteros semper victuram perspicue significat. Nam, ut est apud Diodorum, magnos multosque, dum vixit, labores & pericula sponte adiit Hercules, ut pro suis erga omnes gentes beneficijs immortalitate donaretur. Cic. 1. Tusc. Abijt ad Deos Hercules: numquam abijisset, nisi cum inter homines esset, eam sibi viam muniuisset. Facile transilio Pindari locum, ut potest longiore, de Hercule, 1. Nemeorum. Nonnulli hoc traduci malunt ad auaritia thesauros in tenebris occlusos asseruantem, nec in lucem erui permittentem. Ea tamen si a viro gloriae cupido coercetur, & ex animi recessu, in quo locum occuparat, expellatur, opesque ille conferantur ad vsus hominum, magnum certe momentum afferunt ad

obtinendum nomen: licet enim vera gloria sita non sit in opibus & facultatibus, ad gloriam tamen obtinendam magnū adiumentum adfert.

Docta per ora virum.] Allusit ad illud veteris poëtæ,

— *volito docta per ora virum.*

Videtur hic noster versiculo postremo allusisse ad nomen *Ἡρακλῆς*, quod à κλέος, κήρα. at *ήρα* ponitur pro aëre, nendum Iunone, vt tradit Macrobius Saturnal. Sic præstantes viri post præclarè gesta viuunt, perpetua hominum memoria, ad eò vt etiam mortui præsentem esse videantur, vt Horat. 2. Carm.

Viuet extento Proculius 2uo.

Non possum transuolare Martialis carmen de Herculis laboribus, lib. 9.

Si cupis Alcide cognoscere facta prioris,

Disce, Lybin domuit, aurea poma tulit,

Peltatum Scythico discidit Amazona nodo,

Addidit Arcadio terga leonis apro.

Acripedem filuis ceruum, Stymphalidas undis

Abstulit, à Stygia cum cane venit aqua.

Fecundam vetuit reparari mortibus hydrans,

Hesperiam Tusco lauit in amne boues.

In nothos.

EMBLEMA CXXXVIII.

HERCVLEOS spury semper celebretis honores:
 Nam vestri princeps ordinis ille fuit.
 Nec prius esse Deus potuit, quàm sugeret infans
 Lac. sibi quod fraudis nescia Iuno dabat.

Nob. no-
 biles.

Et Orum qui nati sunt ex iniusto concubito misera videri
 conditio potest; quanquam enim ex nobilibus orti pa-
 rentibus, nobiles tamen dici non possunt, neque in ius hæ-
 reditatis ac familiae succedunt, nisi solvantur legibus, & à prin-
 cipibus agnoscantur, quasi que adoptentur (quod vulgò di-
 cimus aduouere) tunc enim succedere in familiam possunt,
 sed naturalem illam maculam delere minimè vnquam pos-
 sunt.

unt. Qua de causa Solon statuit spurios nihil debere parentibus, à quibus infamiae labem accepissent. Sed & Athenienses locum quendam habebant, in quo spurij seorsum ab ingenuis exerceri essent soliti: cum Cynosargem appellabant: nam contaminari nobilitatem putabant spuriorum consuetudine. Themistocles tamen asturo ingenio vir, adolescentem ingenuos & nobiles sensim primus ad Cynosarges blanditijs allexit, vt tolleretur ea spuriorum & legitimorum differentia. Sed ad rem. Rectè quidem & prouidè constitutum à sapientibus fuit, vt parentes vaga vti Venere, quasi in filijs punirentur; & effrenes homines sancti connubij quasi cancellis vi legum continerentur: vtque descriptum seruarietur inter legitimos & illegitimos partus. Hi & honorum & bonorum paternorum haeredes iure sunt, eoque admoneri debet paternae virtutis: at illegitimis nihil saepenumero praeter viuere triste relinquitur, adeo vt conqueri possint quod adeo infelicitè nati malèque accepti sint. Sunt tamè permulti ex ijs qui omnia alia ope destituti, omnia sua in seipsis ponunt, suaque industriam excitant. Nemini dubium est qui vel paulum assueuerit in monumentis veterum, permultos fuisse spurios, qui fortitudine & animi dexteritate legitimis quibusque liberis antecelluerunt, quique susceperunt audèti magnoque animo; & certè perfecerunt, quæ legitimi ipsi liberi numquam exequi, nedum attingere potuere. Talis Hercules fuit, ipsique omnes Iouis filij, Poëtarum fabulis decantati. Eo de numero fuere Themistocles, Æneas, Theseus, Romulus, sed & ipse Alexander Magnus, totius fermè Orientis domitor: quibus adijciam Constantinum Magnum, Theodericum Gothum, Gulielmum Normannum, & alios quamplures; qui nisi hereditate aliqua paterna freti essent, vix aut numquam pertingere potuissent tantos rerum successus: vt ipse Hercules, qui ne fieri quidem Deus potuisset, id est, immortalem famam non sibi eam comparasset, qua omnium voce praedicatur, nisi mammam Iunonis insciae suxisset, vt putarunt Thebani. testis est Caelius Rhodigin. lib. 21. cap. 21. Non piget huc congerere verba eadem Alciani ex 4. Parergon iuris, cap. 3. Apud Graecos scriptum legi Iouem, nato Hercule, quod spurius esset, nec in Deorum numerum posset admitti, dormienti coniugi suae Iunoni clam supposuisse, & exucto de mammis ab ea lacte, infantem ceu natalibus restitutum, diuinitatis iura acquisuisse. Cuius rei & Higinus meminit, & Arati inter-

*Noti non
biles.*

*Locus ex
Alciati
Parergo,*

*Ad Cyno-
sarges quid.*

pres, & qui Collectanea rei rusticæ Constantino Cæsari inscripsit. Hincque factum est, ut nothi ad Cynosarges, ubi templum est Herculis, exercerentur, quoniam is Deus illis præest, cuius rei & in Emblematis mentionem fecimus. Idem lib. De singulari certamine, cap. 19. Legimus in historijs Arnulfum, qui primus & ante Othonem ex Gallia in Germaniam Imperij titulum trãstulit ex Caroli Magni pronepotibus spurium fuisse. Fuerunt & in Cypro Reges fuerunt ubique etiam approbatissimi duces, non absimilibus ortu natalibus: ut verissimum sit illud Platonis oraculum, Σεραος à Ρεογibus, Reges à seruis oriri.

Spurij.] Nothi dicuntur illegitimi, qui incerto patre nati sunt, vel qui nati sunt illegitimo concubitu, l. vulgo quæsitii, D. de statu homin. & l. Diui D. de captiu. Spurij distinguuntur à vulgò conceptis sunt enim ij quorùm pater est incertus, d. l. vul. o. ut qui nascuntur ex vulgari meretrice Sed & qui patrem quidem certum demonstrare possunt sed non eum quæ habere liceat, veluti qui nati sunt ex concubina, vulgò concepti, at improprie tamen & translatè dicuntur, d. l. vulgò quæsitii, & l. Adoptiuus D. de ritu nupt. Olim spurij duabus literis S. P. depingebantur, quasi qui sine patre essent. rationes exquirat Plutarch. in Problem.

Nec prius esse.] De Herculis apotheosi Cicero Offic. 3. Plin. lib. 35. cap. 11. & Ouid. 11. Metam.

*Emblema
2. 3. h. u. s.
typus.*

Quàm suggeret infans lac.] Historiam hanc bis reperi in Isacij Tzetzi commentario ad Lycophronis Cassandram. hinc itaque refero acceptum Emblematis characterem, cuius ego quidem vim ac sententiam longè ante perspexeram, sed auctorem tamen satis idoneum laudare nondum poteram.

Imparilitas.

EMBLEMA CXXXIX.

*Vt sublime volans tenuem secatur aëra falco,
 Ut pascuntur humi græculus, anser, anas.
 Sic summum scandit super æthera Pindarus ingens;
 Sic scit humi tantum serpere Bacchylides.*

ID apparet è Pindaro tractum. Sic enim de se ipse in Bacchylidem, Olymp. 2.

——— σφόδ' ὁ πολ-
 λὰ εἶδως οὐα̃.
 ματῶντες δὲ, λάκροι
 παγλωσῖα κόρακες ὡς
 ἀκράντα γαρυέστοι

διὸς πρὸς ὄρνιθα θεῖον.

id est,

Sapiens multarum rerum gnatus est natura: at discentes pro-
caces inepta loquacitate corui imperfectè admodum gar-
riunt, aduersus diuinum Iouis alitem. ad quem Scholia-
stes locum, ἀποτείνεται δὲ πρὸς τὸν Βακχολίδην, γέρονε
γδ' αὐτῷ ανταρμιστής. Alius est etiā locus ad finem Ne-
meorum γ.

ἔστι δ' αἰετὸς ὀκὺς ἐν πετανοῖς,
ὃς ἔλαβεν αἴψα τηλόθεν μεταμαιοῦ μῦθον
δαρρινὸν ἄγρον πωσίν.

κρηγέται δὲ κολιοὶ ταπεινὰ νέμονται.

id est,

Aquila in auibus velox est, quæ statim corripit procul vesti-
gans pedibus cruentam prædam: clamosi verò graculi res hu-
miles pascunt. Quibus verbis intelligimus Pindarum se cū
aquila conferre, alios verò, vt Bacchylidem, & alios Bacchy-
lidi similes nunc cum coruo, nūc cū graculis. Sic Scholiastes:
δοκεῖ δὲ ταῦτα τεῖνθν εἰς Βακχολίδην, ὡς γδ' αὐτοῖς κ' ἐάροισι
πρὸς ἀλλήλους. Ὁραβάλλει δ' ἑαυτὸν μὲν αἰετῶ, κολιοῦ δὲ
Βακχολίδην. Similitudine docet Alciatus, aliquam semper
obseruari facilè in ingenijs inæqualitatem. Sunt enim qui vt
falco velaquila volatu præstant, id est, qui ingenij viribus
cæteris antecellant: sunt & qui dumtaxat humi gradiuntur, vt
aues illæ domesticæ, quibus vna est cura vulgatoria tantum
consectari. quod certè referendum est ad debiliora quæque
ingenia & minus viuida, quæ tenues captant siliquas: qui-
que plura & magis ardua velint, quàm possint; cū vt impe-
riti pictores, nihil sciant præterquam simulare cupressum, vt
loquitur F accus. Primas tenet inter Lyricos Poëtas Pinda-
rus, Bacchylides inferiora tantum consecrari dicitur. Potest
non inconcinnè hue referri, quod in Oratore Cicero ait: Si
quem aut natura sua, aut illa præstantis ingenij vis fortè de-
ficiet, aut minus instructus erit magnarū artium disciplinis,
teneat tamen eum cursum quem poterit. Prima enim sequē-
tem honestum est in secundis tertijsque consistere. Nam in
Poëtis non Homero soli locus est (vt de Græcis loquar) aut
Archilocho, aut Sophocli, aut Pindaro, sed horum vel secū-
dis, vel etiam infra secundos. Nec verò Aristotelem in Phi-
losophiā deterruit à scribendo amplitudo Platonis: nec ipse
Aristoteles admirabili quadā sciētia & copia cæterorum stu-

Ingeniorum
in æquali-
tas.

Non omnes
possunt tepe-
re primas.

dia restinxit. Reuera tamen suspicor, id Alciatum traducere voluisse in quosdam legum doctores sibi nullo modo conferendos, à quibus tamen vel impeteretur, vel sugillaretur; vt colligere est ex eius aliquot scriptis. Huic conuenit illud ex Olymp. 10.

— ἐν τῷ γὰρ ἄλλαι
ὁ δὲν ὁ δὲ δ' αἰτέροι.
μία δ' ἔχ' ἅπαντας ἀμμετρέει
μελέτα —

Vix sunt alia alijs excellentiores: eadem autem non omnes nos alit exercitatio. Ausonius ad Paulinum:

*Si vitulum tauro, vel equum committis onagro,
Si confers fulicās cyncis, & aëdona parre,
Castaneis corylos, eques, viburna cupressis.*

Cæterum mihi videtur alluisse Alciatus ad vetus Adagium, *Aquila in nubibus:* cuius explicationē studiosus vbi euoluerit, non nihil sibi ad huius loci diluciditatem comparabit.

[*sublime.*] adiectiuum neutrum pro aduerbio, more Græcorum.

[*Pindarus.*] Pindarus Lyricorum Poëtarum princeps imitationi inaccessus, vt referunt Horatius lib. 4. Carm. & Macrobius 5. Saturnal. de quo Plinius lib. 7. cap. 29.

[*humani iantum serpere.*] sic Horatius in Arte:

Serpit humi tutius nimium, timidusq; procelle.

& 2. Epistol.

— *nec sermones ego malle*

Repentes per humum, —

Hic sunt Pindaro λόγοι χαμαιπετῆς.

[*Bacchylides.*] Lyricus Poëta, Cōus genere, filius Medonis nothi Bacchilidæ athletæ, vt ait Suidas. Tres fuisse Ælianus tradidit: hunc primum, alium Atheniensem, tertium Arcadem. Porrò mirum videri potest cur hîc Bacchylidem adeò eleuet, qui dictus est Siren ob carminis suauitatem: sic enim in epigrammate. i. ἀντολογίας.

— καὶ λολε σιρῶν

Ἐλαχίλυδῆ. quod imitatus est Politian. Nutricia,

Nec vulgare canit dulcis ab Iulide Siren

• *Bacchylides.*

Propterea Lactantius in Phœnicæ (si tamen est eius poëmation) Iuleas voces pro suauissimis & delicatissimis accepit, vocabulo ab Iulide, Bacchilydis melici patria, ducto.

Appendix.

Quam magna sit ingeniorum dissimilitudo nos quotidie
 nus docet vsus, & ipsi M. Cicero de claris oratoribus, item-
 que Fabius Quintilian. Sed ea nonnumquam comparatio
 nauseam in multorum nares concitat. & sunt qui ne quidem
 Iouem pro stuali ferant, & se quoniam optimos haberi velint;
 Nam & Palæmoni glorioso Grammatico, Varro rogatorum
 peritissimus displicuit. & Maro ipse Bauium & Nauium
 auerſatus est. Sicuti Pæcunium Persius, quos suo æuo placuisse
 credibile est, cum alij meliores non essent. Sic qui vixere
 temporibus ætatum nostrorum Ioannes Meurus, Quadri-
 garius, Marotus, Sanzelasus, pro bonis habiti, cum nondum
 polizza possit Gallica fore; sed si conferuntur cum sequenti
 æui nostri poetis egregijs Bonfardo, Bellaio, Bellaqueo, Bar-
 taffio, id perinde erit atque asseribus olores adæquare. Nam
 quis ea væcordia est qui Maroni Ennium cõparet, vel Home-
 rum Chæriso, vt ætate superiore quidam Budæo Badium cõ-
 ferre non dubitarunt; In materia quamquam dissimili com-
 parationis excanduit Carullus, suam Amasiam non æquè lau-
 dari questus,

Tecum Lesbia nostra conferatur!

O seclum insipiens Et inficium

& Martialis in quemdam qui se pro amico fido haberi vellet;

Dispeream, si tu Pyradi præstare matellam

Dignus es, aut porcos pascere Pyrihoi,

Sed hæc satis ad astra properanti.

In desciscentes.

EMBLEMA CXL.

*Q*UOD sine egregios turpi maculaueris orsus,
 In noxamque suum verteris officium;
 Fecisti, quod capra, sui multralia lactis
 Cum ferit, & proprias calce profundit opes.

CUM quispiam fermè toto ætatis curriculo prudèter probèque sese gesserit, & in extrema senectute vel etiam post præclarè facta, criminis aliquid aut viciij admittit, nec gloriæ debitum sibi præmium expectat, efficit vt capra, quæ multrâ moto pede dispergit, totùmque lac emissum, iamq; in multrali paratum effundit; vnde natum prouerb. Capra Capra
 Scyria. Eiusmodi sunt qui è felici principio id est, pueritia Scyria

bene & liberaliter instituta, deflectunt ad mores corruptissimos, vitamque deploratissimam, vt Nero, Tiberius, & similes Rom. Reipub. pestes, qui è præclaris initijs semper in peiõra processerunt, & vitam omnium infelicissimè clausurunt. His annumerari potest Metellus Pius, qui cætero vitæ tempore continentissimus, ad extremũ iam senex in Hispania Consul, fœdis indulgit voluptatibus. Idem euenit Hortensio, & Lucullo, & apud Græcos sapientissimo legislatori Soloni, Antiocho magno, Xerxi. & aliis multis: &, vt etiam ex historia sacra colligere est. Sauli, Salomoni & Samsoni, qui in peius progressi sunt. Huc adagia referre possum, Auris Bataua: &, Primũm Æzina optimos pueros alit: &, Mandrabuli more res succedit. Exempla verò ex Val. Max. cap. De mutatione morum & fortunæ.

Quòd sine egregios orsus.] optimum principium Liuius lib. I. Vt orsis tanti operis successus prosperos darent.

In noxamq; tuum.] Prouerbialis locutio, vt cùm officium dicitur in maleficium conuerti.

Multrale. multralia.] vas in quo mulgetur, quod multrum, & multrale dicitur. Virgil. in Georgicis:

— implebunt multralia vacca.

calce.] extrema pedis parte.

Æmulatio impar.

EMBLEMA CXLI.

ALTI VIOLAM miluus comitatur degezer harpam,
Et præda partem sæpè cadentis habes.

Mullum prosequitur, qui spretas fargus ab illo
Præteritasque avidus deuorat ore dapes.

Sic mecum Oenocrates agit: at deserta studentum
Utitur hoc lippo curia tamquam oculo.

A Egrè ferebat Alciatus æmulum quempiã esse sibi syn- Emblema
dromum, eum quidem legum interpretem auditores scriptum
quosdam malè affectos allicientem, qui quantum poterat, inquendã
operã dabat, ut eius gloriam obscuraret, vel etiam eruditior suã spo-
haberetur: quem tamè ut imitatore[m] ignarum grauiùs pun- ctov.

gar, perbella vtitur similitudine. ac tum non sibi temperat & conuicijs nempe in eum conficto nomine *οἰκονομῆτις*. quasi dicas, vinipotens aut meripotor: & eadem lippum oculis appellat, quod ad iudicij imperitiam refertur. Quemadmodū, inquit, miluus degener comitatur harpam altè volantem, vt ijs vescatur ciborum reliquijs. quæ ex eius rostro frustulat in concidant: vt quæ sargus marinus pisciculus mullum piscem consequitur, vt quæ præterierit arripere queat: eodem modo mecum agit Oenocrates ille, ludimagister bibax. qui relictos à me quosdam auditores excipit: quo iisdem vtuntur, tamquam lippo oculo, id est, nullius iudicij doctore, & imperito legum interprete, cui sit Iuris ciuilibus abstrusa scientia penitus incognita. Eum itaque hominem maledicentiæ notat, violentiæ, stultæ cuiusdam imitationis & imperitiæ. Hunc fuisse Alexandrinum nomine, iuris interpretem Alciato infestum non leui coniectura falsus mihi est Germanus Audebertus, Regijs tributis Aureliæ præfectus; cuius viri certè docti & amici non potest non esse mihi gratissima iucundissimæque recordatio, quem scio à permultis eruditis hominibus officiosè & honorificè cultum & cū quo sæpe de literis sermone vtrò citroque habui superioribus antea actis annis cū iuri ciuili operam darem apud Aurelianenses.

Miluus. *miluus.*] auis rapacissima & gulcissima: de qua Plin. lib. 10. cap. 10. Miluum verò degenerem dixit, vt suo Oenocrati accommodet, quasi extra ordinem doctori, seu potius inerti & imperito leguleio.

Harpa. *harpam.*] Harpa auis voracissima, ἀπὸ τῆς ἀρπύζειν, à dixipiendo dicta de qua Plin. lib. 11. cap. 74.

Mullus. *Mullum.*] genus marini piscis & fluuiatilis, qui quòd gemina barba insignitur, barbatulus, barbo. vel barbatus dicitur, Huius mentio est apud Plin. lib. 9. cap. 17 & 33. cap. 11. quomodo differant inter se fluuiatilis & marinus, notent curiosi.

Sargus. *sargus.*] Sargus piscis, de quo iam antè, in marina nascens Ægyptiaco, vt est apud Festum: qui teste Plin eum quem Lutarium nominant, comitatur: & illo cœnum fodiente, hic excitatum pabulum deuorat. Vnde hominem ex alijs laboribus sibi fructum & gloriam vsurpantem, & alienā, vt dicitur, messem demetentem, qui velint significari, sargum & mullum pingunt. Sequitur enim sargi reliquias mullus, atque vbi ille excitato luto abierit (fodere enim potest mullus) descendit & pascitur, vt retulit Pierius lib. 30.

deserta curia.] Ironicòs dictum, pro decuria, vel auditorio deserto.

lippo oculo.] Ipsemet Alciatus prouerbiale hoc dicendi genus interpretatur Parergôn lib. 6. c. 12. Vti tamquam lippo oculo, inquit, prouerbialiter dicitur de re qua carere nō possumus, cum tamen damnosa nobis sit. Eleganter Plaut. ad seruos improbos traxit, quos quamuis dominum decipiant, tamen retinet dominus, & ut potest, eorum opera vitur, cum uti. *Oculo lippo* uti. ut velit non possit. Eius carmen est in Persa:

Ego neque isbenter fruio, neque sum hero ex sententia,

Sed quasi lippo oculo me meus herus vitur, manus

Haud abstinere quit tamen, quin imperet mihi.

Sed & apud eundem in Bacchidibus sic senex loquitur:

Lippo ille oculo frusus est similimus, &c.

Lege Prouerb. Lippo oculo similis.

curia.] De curia nomine si vacat, euolue caput 16. lib. 1. Genial. dierum Alexandri Neapolitani: non enim mihi vacat omnes minutias persequi. *Curia*

Albutij ad D. Alciatum, suadentis, vt de tumultibus
Italicis se subducat, & in Gallia profiteatur.

EMBLEMA CXCII.

QVÆ dedit hos fructus arbor, calo aduena nostro,
 Venit ab Eoo Persidis axe prius,
 Translatu facta est melior, quæ noxia quondam
 In patria, hîc nobis dulcia poma gerit.
 Fert folium lingua, fert poma simillima cordi;
 Alciate hinc vitam degere disce tuam.
 Tu procul à patria in pretio es maiore futurus;
 Multum corde sapis, nec minus ore vales.

Albutius
i. c.

Albutij, cuius hoc Epigramma est, Aurelij Iureconfulti
meminit Alciatus ipse libro Prætermissoiū 2 Legi apo-

logiam quandam eius nomine aduersus Petrum Stellam, & Longouallium legum doctores. Hic monet, vt Alciatus à tumultibus & factionibus Italicis sese submoueat, & florentissimam Galliam petat, in qua futurus sit commendatior Sumitargumenti materiam à pomi Persici translatione, quod in Perside virulentum fuit, in Italia verò constitum, loci mutatione toxicum habere desit. Eodem modo si patriam relinquat, in extera regione admirabilem futurum Alciatum sperat: sicque tacite alludit ad illud Euangelicum, Non est Propheta sine honore nisi in patria sua. Simile est quod Erasmus in quadam ad Alciatum epistola scribit: Pietatis erat, inquit, quod patriæ tuæ potissimum bonum ciuem præstare volueris: sed Deus voluit eruditionem tuam velut in edito lucere pluribus. Nam virtutis splendor nescio quo pacto in sua cuique patria ferè obscurior obtingit. Quod apertius (vt carminis nostri enarrationem habeamus magis perspicuam) Alciatus ipsemet explicuit oratione quadam Ferrariæ habita, his omninò verbis: Scio, inquit, plerisque suspectam esse posse tam frequentem mutationem meam, qui nunc Auenioni: nunc Biturigibus, nunc Ticini, nunc Bonouix professus sum: nec deerunt qui inconstantix hoc tribuant, tamquã nusquã possim consistere, & quod in carmine Horatiano est,

Rome Tibur amen, ventosus Tibure Romam.

Etenim non bene compositæ mentis argumentum est, cum quis huc atque illuc vagus discurret, nec quiescere potest. Ceterum mihi excusatio est in promptu, notissimumque omnibus est, me, dum bellicos tumultus subterfugio, tutamque studijs meis sedem perquiro, diutissimè esse peregrinatum, Principumque iussionibus huc atque illuc agitatum, certam sedem tenere non potuisse. Idem Oratione Ticini habita sic: Quamplurimi vestrum optimè sciunt, vt belli calamitatibus eiectus, relicta patria trans Alpes profectus sum: ibi professorio muneri addictus, aliquot annos summa cum gratia moram traxi: quod an illorum humanitati tribuam, an qualibuscumque nostris studijs, non satis scio. Tria certè magnifica hac in disciplina tribus in celeberrimis gymnasijs mihi contigerunt, quæ nescio (quod citra arrogantiam dictum sit) an cuiquam alij: primam vt Auenioni cum numquam ad eam diem cathedram ascendissem, stipendium sexcentorum mererer, & ætate longè impar, senioribus tamen æquarer: alterum in Biturigibus, quorum liberalitate magistratus, Chri-

*Locus an
Erasmi epi-
stola.*

*Locus ex
Alciati
quodam
oratione.*

*Alter locus
eodemo.*

stianissimo ipso Rege adiuuante, secundo quàm eò venerandi anno duplicatum mihi est honorarium, & mille ducentique præstiti : tertium est, quòd tam à longinquis partib. in patriam ab excellentissimo Duce nostro accersitus, Senatoriæ dignitate ornatus, hanc accessionem ne quidem cogitans, tantum abest vt petierim, sàm cõsecutus. hactenus ille. Nec verò prætermittam hoc Persici symbolum à Paulo Iouio explicari in eo Dialogo qui est De notis armorum amoris, cum inscriptione, *Translata proficit arbor*, ipsique Alciato ascribitur. Sed & pomum Persicum notã fuisse eius in alio celo melior sit, tradit Pierius lib. De sacris Ægypt. literis 54.

Locus e
Paulo Iouio.

Persica py-
res, vnde.

Que dedit hos.] Cùm Persæ aliquando in Romanos bellum gererent, multis in locis Italiæ Persica implantarunt, quæ in Persidè venenum præsentaneum ferunt. Hæc tandem arbore hostes extinctum iri sperabant: sed in Italia mutato solo naturam etiam mutauit, qua in opinione est Columel. his ferè verbis:

— pomis cùm barbaræ Persis

Miserat, vt fama est, patris armata venenis?

At nunc expositi paruo discrimine lecti,

Ambrosios præbent succos oblita nocendi.

Id non videtur Plinio verisimile lib. 15. cui tamen aduersantur Galenus, Paulus Ægineta, Plutarchus, & alij.

Martial 13 Persica nux.

Vili maternis fueramus præcoqua ramis,

Nunc in adoptiuis persica cara sumus.

Translatu facta est melior] Quasdam arbores mutare naturam pro regionum varietate, testis est Plutarch eo libro quem inscripsit, De facie quæ apparet in orbe Lunæ. Plin. lib. 17 cap. 10. vbi agit de arboribus quæ auulsione nascuntur omnibus ea non statim moris est in sua locari, sed prius nutritici dari, atque in seminarijs adolescere, iterumque migrare. Qui transitus mirum in modum mitigat etiam syluestres, siue arborum quoque, vt hominum natura, nouitatis ac peregrinationis auida est: siue descendentes viris relinquunt, masculæscantque in tractatu, ceu feræ dum radici auellitur planta.

Fert folium lingue.] Plutarch. commentario De Iside & Osiride, Persicam arborem Isidi consecratam fuisse scribit, quod & linguæ folium habeat fructum cordi similem. Eius hæc verba sunt: *ἡ δὲ ἐν αἰγύπτῳ ἐστὶν μάλισα τῆ θεῶ κατερωδῆ λέγεται τῆ περσέαν, ὅτι καρδία μὲν ὁ καρπὸς αὐτῆς, γλῶττη δὲ τῆ*

De persica
arbor.

εὐλλον εἶοικεν. ἔδεν γὰρ ἄνθρωπος ἔργον περικε θεϊότερον
 λόγος, καὶ μάλιστ' αὐτῶν, ἔδ' ἐμείζονα ῥόπλον ἔσθ' ὅρος
 Ὀδαιμονίαν. διὸ πρὸς μὲν εἰς τὸ χηϊστῆριον ἐνταῦθα γαπὸντι
 παρεγγυᾶμαι, ὅσ' αὖ σρονεῖν, ἐν ἄλλοις ἀλέγειν: De stirpibus Æ-
 gyptijs maximè consecratam Deæ aiunt Persicam: quod eius
 fructus cordis, folium linguæ speciem referat. Nam corū que
 in hominem cadere possunt, nihil diuinius est oratione, præ-
 cipuè verò de Dijs neque vllā res alia maius ad felicitatem
 affert momentum. Itaque hîc præcipitur ei qui sit oraculum
 aditurus ut sanctè pieque sentiat, & modestè loquatur.

Tu procul à patria.] Virgiliata imitatio è 10. Eclogâ:

Tu procul à patria (nec sit mihi credere) tansum

Alpinas, ab, dura niues. —

Apud Euripidem hercule furente.

— οὐκ ἔσθ' ὅπῃ

ἔσθ' ὅπῃ δρᾶσας, μάρτυρ' ἂν λάβοις, πάτερ,

Non est vbi strenue quid agens testem habeas patriam, verba
 sunt Amphitruonis ad Licum, quibus docet magnorum Her-
 culis operum testes esse gentes exteras.

Appendix.

Translatu facta est melior.] Simile illud Plinij historix mūdi
 lib. 2. cap 96 In Crustumino natum fenum ibi noxium, ex-
 trà salubre esse. Ex quo intellige quædam solî mutatione fieri
 meliora, alia deteriora, quod rei rusticæ periti auctores ob-
 seruant Palladius, Columella, Cato, Varro, alij.

Tu procul à patria in pretio es maiore futurus.] quod contigit
 multis olim sapientibus qui longinquis peregrinationibus
 notiores facti sese toti orbi commendarunt, ut hî de quibus
 B. Hieronym. prologo ad Biblia, suppetunt ea de re exemplâ
 longè multa apud Diogenem Laërtium, Philostratum, Eu-
 napium Sardonum. Occurrit ex veteribus vnus Anacharsis
 Scythæ, qui apud suos multo in honore, Athenis admirationi
 fuit. Romæ non nisi serò admodum excepta & admissa
 Rhetoricæ & Philosophiæ schola, sub auspicio Græcorum
 sapientum. Et seculis superioribus maiores nostri exceperunt
 Alcuinum, seu Albinum, Scoticæ gentis, qui doctrinas
 liberales primus Lutetiæ, sub pacta mercede sic plausibiliter
 docuit, ut fundamēta principis Academiæ tum primū motus
 dicitur. Taceo de Alciato, homine extero, qui iuris sa-
 pientix nitorem primus apud Biturigas nostrates celebra-
 uit.

Princeps subditorum incolumitatem procurans.

EMBLEMA CXLIII.

TITANII quoties conturbant æquora fratres,
 Tum miseros nautas anchora tacta iuuat:
 Hanc pius erga homines Delphin complectitur, imis
 Tutius ut possit figier illa vadis.
 Quàm decet hæc memores gestare insignia Reges,
 Anchora quod nautis, se populo esse suo!

E Pigraphe similis mihi videtur sententiæ Marcellini Am-
 miani, qui 29. lib. grauer pronunciauit, Imperium curã
 esse salutis alienæ. Principes enim debent habere perspectũ
 se sibi minimè natos esse, sed ad publicã omnium quietem.
 Plinius lib. 18. ait, Delphinum futurã tempestatẽ prælagire.
 Quocirca

Quocirca ut εἰς ἄνεμος & si nauem ventis agitatam offenderit, tutius ut figatur, anchoram quasi humano quodam instinctu dirigit: sic Princeps quisque suorum maximè studiosus esse debet, potissimum vero saeuente tempestate & impetu belli, vel etiam infortunio quodam alio impendente, ne Reip. b. status aliquo modo conuellatur, aut etiam periclitetur. Cæterum Delphinum anchoræ illi uatum pro insigni & stemmate publico gesserunt olim nonnulli Principes & Imperatores laudatissimi, ut Augustus Cæsar, T. Vesp. sian. Seleucus & Nicanor: nostræque sæculo Ald. Manutius, nobilis apud Venetos typographus. quæ de re est elegantissima παρέκβασις in Prouerb. Festina lente, apud Erasmiuin. Nostris etiam temporibus Gallici imperij Thalassiar- chus, id est, Admiralius, insigne hoc circūfert, ut nuper laudatus ille nostrorum patrum ætate Philippus Chabotus. In scuto Vlyssis Delphinum depictum fuisse scribit Plutarch. ad finem disputationis, qua quaerit, Vera animalium plus rationis habeant, an terrestria, an aquatilia. Apponam & id Xenophontis ἐξ ἀπομνημόνων. ubi facit Socratem disputantem cum Dionysiodoro: Quam ob causam, inquit, Homerus appellat Agamemnonem ποιμήνα λαῶν; nisi quòd ut pastor suarum ouium curam habere debet, quo habeant quæ sunt ad victum necessaria; sic etiam Principem curare est necesse, quæ ex populo expendant? Non enim tantum laudatur Agamemnon ut κρατρός ἀρχηγῆς, sed maximè ut βασιλεὺς ἀγαθός, qui non se modò bene regeret, sed etiam suis felicitatis causa elict. καὶ ὃ βασιλεὺς αἰρεῖται, ὅχινα εἰρησὶ χαλῶς ἐπιμελεῖται, ἀλλ' ἵνα καὶ οἱ ἐλόγμοροι δια τὸτον, εὖ πράττωσι: Rex non eligitur ut sui curam habeat, sed ut per ipsum qui eum elegerunt, in felicitate uiuant.

Titanij fratres.] venti, qui Titanes dicuntur, à patre Titane, Saturni fratre, Gigantes robustissimi, qui pro ventis vsurpantur à Poëtis.

Titanes.

uisiros.] Epitheton conueniens, ut illud est Lucani lib. 8.

— miseros saluentis nauas

Sidera non sequuntur —

Anchora ἰατρικῆς.] Proxetò. Anchoram sacram soluere. Fuit autem anchora praesidij & salutis typus. Pierius lib. 4 c. Hierogl. Ad gloriam & felicitatem retulit Pindarus 6. Istamiorum: Si quis, inquit, hominum sumptu & labore diuitias virtutes exequitur, Deus illi amabilem gloriã præstat, &

Anchora
quæ

Delphinus
ails. eius
anchora.

Anchora
Thalassiar-
chi Gallici.

Praclarus
loem Xeno-
phontis.

Titanes.

ἡ δὴ παρ' οὗ δ' ἄκου βάλειτ' ἀγκυρῶν Διόπυθ' ἑὼν: id est, Felicitatis iacit anchoram diuino honore auctus. Quid si huc reuocemus aureum Plutarchi monitum ē vita Solonis: quo loco dicit, Senatu velut anchora firmati ciuitatem? Memini, & Euripidem in Hecuba, Polydorū gentis familiarūque suae anchoram nominare, ὅς μόν' ὀϊκῶν ἀγκυρῶν τ' ἐμῶν: qui tantus solus genetis superest anchora nostri. Aristides oratione Panathenaica prima, dicit Græcos omnes sibi visos fuisse in portu quodam duabus nixos anchoris, quasi gemino fultos praesidio.

Appendix.

Princeps subditorum incolumitatem procurans.] praeclara γράμνη, cui simile illud ex Spartiano, sapē numero in concione & senatu dixisse Caesarem Adrianum, ita se Remp. gesturum, vt sciret populi rem esse, non propriam. Et Capitolin. Antonio Pio huius primū hoc fertur, quod cū ab vxore argueretur, quasi suis parum relicturus dixit, Sulta, postquam ad imperiū transiimus, & illud quod habuimus ante perdidimus. Elogium & hoc veridicum Traiani ex Plinio lib. 3. epist. 20. Sunt quidem cuncta sub vnus arbitrio, qui pro vtilitate communi solus omnium curas, laboresque suscepit. Idem panegyricō magnificentius: Bona conscientia principatum sibi delatum accepit, qui non nisi animae seruandi illud accepit, & quem ipsius Reip. vtilitas & vox ad illud arcessit, non sua. idem ibidem: Quod precatus es, vt illa ipsa ordinatio comitiorum bene ac feliciter eueniret nobis, Reipub. nonne tibi tale est, vt nos hunc ordinem votorum comittere debeamus: Deos denique obsecrare, vt omnia quae facis quaeque facies, prosperē cedant tibi, Reipub. nobis: vel si breuius sit optandum, vt vni tibi, in quo & Respub. & nos sumus. Cicero 8. Philipp. O dij immortales, quam magnam est personam in Repub. tueri principis, quae non animis solū debet, sed etiam oculis seruire ciuim! Illud Ilograteum perplacet ad Nicoclem, regem Cypriorum: ἡ γούμωθ' γέ δειν οὐκ ἐνά τῆς πολλῶν, ἀλλὰ πολλῶ ὅτι ταύραν, μὴ τῶ αὐτῶ γράμνω ἔχθρῶ τοῖς ἄλλοις μὴ δέ τι ἀσφαία τῆς πραγμάτων, μὴ δέ τοὺς ἐν διορονουῦτας τῆς ἀνθρώπων ταῖς ἡδοναῖς ἀνακρίνεν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀξέων τῆς χησιμῶν αὐτοῖς δοκίμαζεν. Oportet existimes te non vnum ex multis, sed multorum principem existentem, non tuam ipsius habere mentem cum alijs; id est, aliorū insere, &

affectibus debere, neque honesta consilia, neque rectè sentientes homines voluptatibus astringere, sed utilibus actionibus probare.

Sanctus iudicibus credita iura bonis. Bonus princeps similes sui iuridicos & magistratus amplectatur, ut simile simili gaudeat alioqui non caret culpa qui hominum improborum opera vitur ait Iuriscō. Exemplum in Alexandro Seuero apud Lampridium, in Cocceio Nerua, apud Aurel. Victorem, idem in Traiano, & in Theodosio, ibi, sagax, multumque diligens ad cognoscenda maiorum gesta: è quibus non desinebat execrari quorum facta superba, crudelia, libertati infesta legebat, ut Cinnam, Marium, Sullamque, atque vniuersos dominantium, &c. Bene Claudian. 2 de laudibus Stiliconis,

— non te gurges corruptior ari

*Traxit ad exemplum: quod iam firmauerat omnis
Crimen, Et in legem rapiendis veterat usum.* post,

— non obruta virtus

*Paupertate laet, lectos ex omnibus oris
Euehi, & nunquam meriti cunabula queris,
Et qualis non unde satius, sub teste benigno
Viuitur, egregios inuitant premia mores.*

Magnificè Plinius panegyrico: Permagnam quod te ab omni contagione vitiorum reprimis, ac reuocas: sed magnificentius, quod tuos. Quamto enim magis arduum est alios praestare, quam se, tanto laudabilius quod cum ipse sis optimus, omnes circa te similes tui effecisti. Tu amicos ex optimis legis, & hercule æquum est esse eos charissimos bono principi, qui inuisi malo fuerunt.

Vu ij

In Senatum boni Principis.

EMBLEMA CXLIIII. Dialogismus.

EFFIGIES manibus trunca ante altaria diuinum
 Hinc resident, quarum lumine capta prior.
 signa potestatis summe, sanctique Senatus
 Iubans fuerant ista reperta vtris.
 Cur resident? quia mente graues decet esse quietæ
 Iuridicos, animo ne variare leui.
 Cur sine sunt manibus? captant ne xenia, nec se
 Pollicitis flecti muneribusve sinant.
 Cecus at est Princeps, quod solis auribus absque
 Affectu, constans iussa Senatus agit.

IDagalma Iudicum Thebanorum è varijs auctoribus peti posse scio. Certè Plutarchus attingit libro de Iside & Osiride: quod idem Sermone 44. Stobæus retulit ex eodem Plutarcho, his verbis: ἐν θήβαις εἰκόνας εἰσὶν ἀνακειμένα δικαστῶν ἀχρῆες, ἢ δὲ τῶ ἀρχιδικαστῶ μύστα τοῖς ὀμμασιν, ὡς ἀδωροῦ ἀμα τῶν δικαστῶν ἢ ἀνέντλακτων ἕσαν, id est, Thebis imagines conspiciuntur Iudicum, manibus carentes: at summi Iudicis imago coniuict oculis: eò quòd iustitia nec muneribus capi, nec hominum vultu flecti debeat. Alciatus ipse Oratione quadam in laudem Iuris ciuilibis hæc ait: Chrysippus Iustitiæ imaginem ita expressit, vt puellari virginis forma, aspectu vehementi, luminibus oculorum aterrimis conspiceretur, quòd videlicet iudicem incorrupto iudicio, sanctū, seuerum, contra improbos inexorabilem, vi ac maiestate æquitatis, veritatisque terrificum esse oporteat. Quapropter memoriæ est traditum magistratuum statuas à Thebanis ita solere formari, vt sine manibus essent: Principum verò clausis oculis, nimirum eam iustitiæ naturam esse ostendentes, vt incorrupta sit, nec pretio precibusve, aut alienæ vlli cupiditati cedat. Non verebor in vsum rapere meum quæ retulit auctor industrius, multæque lectionis, Alexand. ab Alexand. lib. 3. Thebani, inquit, vt incorruptam iustitiæ signarent, nec variari gratia, Iudicum imagines sine manibus, Principis verò sine oculis in foro proposuere, vt signis ostenderent, Iudices affectibus capi non oportere, causæque definita damnatos vnde ciuilibus pœnis afficiendos tradebant. Certè legibus diuinis & humanis iudices à muneribus capiendis abstinere debent: iccirco hîc truncis manibus pinguntur. quod non prætermisit Pierius lib. Hieroglyph. 35. Præses ipse captus est oculis, ne affectu quodam moueatur. siquidem, vt ait Cicero Officiorum 3. neque contra Rempubl. neque contra iusiurandum ac finem amici causa vir bonus faciet, ne si iudex quidem erit de ipso amico. Ponit enim personam amici cum induit iudicis. Nam si omnia faciendæ sint, quæ amici velint, non aicitia tales, sed coniurationes putandæ sunt. quocirca non oculis vtatur, sed auribus, ne citò moueatur: & cum ipsi dicenda est sententia, meminerit se Deum habere testem, id est, mentem suam, qua nihil ipse dedit homini diuinius. Adhæc omnes sedent, quòd animus eorum debeat esse optimè compositus, nec hinc atque hinc flecti, quod est leuitatis: sedendo etenim & quiescendo serena anima prudens,

Fons Emblematis.

Lucius ex Alciati oratione.

Cur sedent iudices.

ait Philosophus. Eustathius ad Iliad. ζ. notat statuas Miner-
 ux olim omnes sedentis specie fieri solitas. Interdum enim
 sedere idem est quod consilium capere, ut apud Plautum is
 qui nimio plus sapere se sedentem asserit. Vulgarū inque est
 illud, Romanus sedendo vincit, id est consultando. Pierius
 libro 43. Lubens huc referrem quæ de iustitiæ imagine olim
 à Carneade expressa Gellius adnotauit lib. 11. c. 4, sed quia li-
 ber est in omnium manibus, facile transeo. Velim potius id
 obseruari diligenter, quæ concisè lib. 11. Histor. var. scripsit
 Elian. Olim apud Ægyptios eisdem fuisse iudices, qui sa-
 cerdotes erant: quorum Princeps natu proximus in omnes
 statuendi ius habebat quem omnium optimum atque æquis-
 simum esse oportebat. Is circa collum imaginem è sapphiro
 gemma confectam gestabat, quæ Veritatis nomine nuncu-
 pabatur. Atqui, ait ille, Iudex veritatem non tam in lapide
 sculptam aut expressam circumferre, quam in animo mentē-
 que insitam & infixam habere debet.

*Sedere
 quid habeat
 ay, lcrj.*

*Iudices cur
 sedent.*

Cur sedent. Cicero ad finem proæmij Dialogi De claris
 orat. Sed quò, inquit, facilius sermo explicetur, sedentes si
 videretur, agamus. Cum idē placuisset illis, tum in propatulo
 confestim hæc ille. Personæ Dialogorum sedere vel dici-
 tur, vel intelliguntur: Dicuntur quidem in libris Oratorijs in-
 quæst. Acad. in lib. De nat. Deorum, in Phædro Platonicis:
 Intelliguntur libris De finibus quatuor, in Lælio, in Carone,
 & multis Platonis dialogis. Cetero M. Tullius videtur semper
 ambulare, cum Peripateticum agit, ut §. De finib. 1. De diui-
 nat. 1. De legib. aliàs, ut Academicum, vult sedere, quò signi-
 ficet aliquid stabilius differi. Constat ex veteribus iudices se-
 dere solitos, cum quid statuendum esset. Ita enim Iustinianus
 in Nouella 8. De iudicibus: Sedebunt autem, ait, hi pedanei
 iudices continuè & nunc in regia basilica, in quibus & tunc
 domunculis iudicant, &c. Idem in Nou. Ut ab illustrib. & qui
 super eam dignit. Secundum quod, ait, datum est eis super
 hoc privilegium, ne cogantur aut sedere cum iudicibus cum
 iudicant, aut stare rursus tamquam litigantes. Marcianus l. 7
 D. Quod met. caus. Confestim autem pro tribunali te seden-
 tē adijt Sic in l. 1. D. Ad senat. Tertyll. sedere dicitur Prætor
 Confestim autem sic erit accipiendum. vbi primum potuit, id
 est, Prætoris copiam habuit huic rei sedentis. Et in l. 7. D. De
 in integ. restit. Confestim autē pro tribunali te sedente adijt
 Bonifacius in cap. fin. De sentent. & re iudic. in vi. Sententia

ait, quam scriptam edi, à iudice litigatoribus non recitari, vel quam ab ipso stando, non sedendo proferri contigit, nullius penitus est momenti. Gellius lib. 7. De Scipione: Et quodam die, ait, ius in castris sedens dicebat Plinius libro 5. Epistol. Sedebant iudices, centumviri venerant, observabant advocati, silentium longum, &c. Cicero Pro Rabir. Accusavi de pecunijs reperundis, iudex sedi. Ad hanc verò rem Plautus in Mostellaria:

Nimio plus sapio sedens.

quia mente graves.] Huc illa Callistrati verba aptanda, quæ habentur l. 19. D. De offic. Præsid. Sed in cognoscendo, ait, neque excandescere aduersus eos quos malos putat. neque precibus calamitosorum in lacrymari oportet. Id enim non est constantis & recti iudicis, cuius animi motum vultus detegit, hæc ille.

*Aff. Eius
se at in
iudicibus.*

capiant ne xenia.] Prohibetur enim 1. & 6. Deuteronomij, Ecclesiast. 42. & Prouerb. 24. multisque alijs in locis. Refert Plinius 8. Epist. Iulium Bassum accusatum repetundarum, quod in Bithynia quædam munera ab amicis prouincialibus accepisset. Lex enim dona & munera à magistratibus accipi, imò verò & quid emi vetat, nisi victus quotidiani causa. Hoc tamē addamus licet. Non in totum xenijs abstinere debet Proconsul, (ait Ulpian. in l. 6. de offic. procons.) sed modum adijcere: vt neque morosè in totum abstineat neque aquare modum xeniorum excedat. qua de re verba hæc sunt Seueri & Antonini: Quantum ad xenia pertinet, audi quid sentimus. Verus prouerbiū est: *ἔτε πάντα, ἔτε πάντοτε, ἔτε ὅσα πάντων.* Nam valdè inhumanum est à nemine accipere, sed passim vilissimū est, & per omnia auarissimum, &c. Qua ratione Plin. epistol. 5. ad Seuerianum, ait in causis agendis & exercendis iudicijs non modò pactione, dono, munere, verum etiam xenijs se semper abstinuisse, vbi rectè subiicit oportere, quæ sunt inhonesta, parumque decora non quasi illicita, sed quasi pudenda vitare. Sic Spartian. tradit Pescennium Nigrum salaria iudicibus è publico dari voluisse, ne cui essent oneri: adiecisseque, iudicem nec dare debere, nec accipere.

*Munera nõ
debent à iudicibus capi.*

Cacus at est Princeps.] Oculus in Hieroglyph. pro gratia, seu, vt ita dicam, favore vsurpatur, vt tradit lib. 33. Pierius. Non est quod suspicionibus aut cōiecturis aliquid vsipiam tribuat ipse iudex, nec litigantium verbis hæreat, sed probationibus manifestis veritatem inuestiget. Quod legati complexus est

monosticho Poëta nescio quis:

μὴ δὲ δικάω δικάους, ἀπὶν ἀμφοῖν ἡδὼν ἀκούσας:

Ne delite pronuncias, nisi utramque partem prius audieris. Decretum id dicitur proprie quod causa cognita pronunciatum à iudice: nec enim decretum dici potest nisi utraque audita parte. Tertullianus Apologetico: Respondendi, altercandique potestas patet, quando nec liceat inauditos & indefensos omnino damnari. Huic conuenit l. i. Cod. de condemn. reis: & veterum consuetudo, qui reos nisi auditos condemnabant, quoniam qui audiri non essent, pro indemnatis habebantur, ex Lycurgis legibus; ut tradit Val. Max. cap. De sapienter dictis & factis. Tritum id e Solonis elegijs:

ἀεὶ γὰρ ἀκούσας ἢ δικάσας ἢ ἀδικῶν.

Magistratum gerens audi & iusta & iniusta.

quod solis auribus absque Affectu.] Memini legere me, Athenienses iudicia de cædibus habituros, ad Areopagum, Martis vicum, ire noctu solitos: ijsque qui causas dicerent, affectibus abstinendum fuisse restatur Isocrates Areopagitico. Nolebāt enim iudices miserabilium personarum intuitu, vocisque lenocinio, quod magnas ad flectendum perturbandumque vires habet, commoueri. Longè alia Romanorum consuetudo fuit, qui quocumque modo iudices ad iracundiam vel misericordiam flectebant: quod Cicero facere solet in perorationibus. Celebre est exemplum Sergij Galbae, qui reus à Libone trib. pleb. accusatus quod prætor contra fidē Lusitanos quosdam interfecisset, cum nihil haberet quo se purgaret, paruos suos liberos flens commendare cepit: ouofacto ita iudices permouit, ut nihil in eum grauius statuerint. Hanc rationem producendi reorum liberos Fabius lib. 6. ca. 2. memorat, ut & Val. Max. 8. cap. 1. eamque rer vsurpatam memini à M. Tullio, nempe pio Flacco, pro Sulla, pro Sestio. Idem in Plancia sic: Non opibus contendo, non auctoritate, non gratia, sed precibus, sed lachrymis, sed misericordia: mecumque vos simul miserimus & optimus obtestatur parens: & pro vno filio duo patres deprecamur. pro Fonteio: Tendit ad vos virgo vestalis manus supplices easdem, quas pro vobis Dijs immortalibus redere consuevit: cauete ne periculosum superbūque sit, eius vos obsecrationē repudiare, cuius preces si Dijs aspernarentur, hæc salua esse non possent. Quibus ex locis intelligimus quam graues illæ motuum faces admoueat, ut iudicum animos ad lenitatem & misericordiam impellat.

Appendix.

Cur sine sunt manibus?] Apud Gratianum sic: Citò vulneratur auro iustitia, nullamque reus culpam pertimescit, quam redimere nummis existimat. Pauper dum nihil habet quod offerat in iudicio, non solum non contemnitur, sed etiã aduersus veritatem opprimitur, l. q. 3.

Vel prece, vel pretio maiè verum examinat omnis

Corruptus iudex, — ait ille.

quod solis auribus absque Affectu.] Plinius Secund. 6. epist. 2. Primum religioni suæ iudex debet patientiam, quæ magna pars iustitiæ est. Tullius ad Q. fratrem, 1. epist. Constantia est adhibenda & grauitas, quæ resistat non solum gratiæ, vtrum etiam suspicioni. Vlpian. l. C. iisdem insistens vetigijs, l. generaliter, 24. D. de fideicommiss, libertatib. Ne aliquam, ait, ambitionis vel gratiæ suspicionem Prætor habeat.

Consiliarij Principum.

EMBLEMA CXLV.

HEROVM genitos, & magnum fertur Achillem
In stabulis Chiron erudisse suis.

Semiferum doctorem, & semiuirum Centaurum.

Assideat quisquis Regibus, esse decet.

Est fera, dum violat socios, dum proterit hostes:

Estque homo, dum simulat se populo esse piū.

Chiron
Centaurus.

CHiron Centaurus Saturni & Philyræ filius (inde Philyrides à Poëtis dictus) superiore sui parte homo, equus inferiore, datus creditur Achilli pedagogus sub quo disciplinas liberales exciperet. Ut enim ait Homerus, fecit cum oratorem verborum, factorem verò rerum id est,

— *ἡ δὲ φύσις αὐτῆς πάντων*

μὴ δὲ τὴν ἐπιτηδεύουσαν, ἀλλὰ τὴν ἐργασίαν.

Ferina in Chirone natura varijs modis exponitur à Mythologis, sed hic notantur maximè Principum Regumque consiliarij, qui ferinam quidem & plusquàm belluinā naturam referunt, cum suo principi prava consilia suggerunt, vt populares suos pecunijs emungāt, vel suo commodo, Reipub. procurent incommodū. Speciem humanitatis habent, cum iustitiæ & pietatis imagine populum sibi deuinciant. Quod itidem explicatum est ab ipso Alciato lib. 9. Parergon, cap. 13. his omninò verbis: In Græcis auctoribus annotauit, à Chirone Centauro Achillem, aliòsque Regum filios eruditòs fuisse fingi, quòd soleant doctores & consultores Principum natura quidem ferie se, & promptum ad asperiora ingenium habere: humanitatem verò in specie tantum præ se ferre. Idem disputat Macciauilius, auctor Italus (de quo quid ego cum alijs multis in eorum sentiam, nihil habeo dicere, nisi quòd existinem eum in ciuilibus negotijs alioqui perspicacem, & magni certè ingenij virum, sed in quo tamè parum aut nihil planè fidei esset & veræ religionis, vt eius scripta quædã testantur.) ille itaque ferè sic differit c. 18. eius libri, quem de Principe lingua sua edidit. Primum quidem Principi fidem hosti & alijs cum quibus rem habet, seruandam esse dicit, sed ea tamè legè, ne sibi noceat. Si quid enim noxæ importatū iri ob fidem datā Princeps metuat, ei suadet ad fraudem & astus esse recurrendū. Docet perspicuè concertationem omnè legibus vel fraude institui atque perfici: has quid em hominū esse, hanc verò belluarum. Sed quia interdum leges non satis esse firmæ ac stabiles videantur, inclinandum animū ad dolos ille præcipit: Principem enim decere, vt humanam & belluinam naturam præ se ferat, quod à veteribus figmento quodam expressum notat in Achillis educatione, quem à Chirone Centauro institutum tradunt, vt significarent Principem quemcumque hac natura duplici præditum esse debere. E belluis autem duas in primis proponendas, Leonem nempe & Vulpem: illum quidem viribus, hanc astu & vafrietate permultum valere: illum, vt incautus est, non rarò se in retia temerè conijcere: hanc, quia non satis virium habeat, fallacijs vti. Quibus argumentis, parum quidem Philosophicis, ne dicam impijs, Principem eum qui res magnas & periculosas aggrediatur, easque tutò ad exitum perduce-

Ferina Chironis natura quid.

Macciauilius Italus.

re velit, fraude instructissimum esse debere, docet non tam πολίτηκος ἀνὴρ, quàm ἄθεος. Huc ferè pertinet Ciceronis illud ex primo lib. Offic. Duobus modis fit iniuria, aut ei, aut fraude: frater quasi vulpeculæ, vis leonis videtur: sed fraus odio digna maiore.

Magnico-
gnomen
quibus tri-
butum.

Centaurei
quæ:

- genitos.] liberos.
- magnum Achillem.] Diximus in superioribus, Magni cogno-
men paucis quibusdam, & ijs illustribus, tributum esse, vt
Alexandro, Pompeio, & alijs. Plutarch. in Pompeio.

- Semiferum Centaurum.] De Centauris ea mihi minimè repe-
tenda sunt, quæ studiosè tradit Palæphatus eo, quem scripsit,
libro De nō credendo fabulis. Id dumtaxat è Plinio, lib. 7. c.
56. Pugnare, inquit, ex equo, Thesalorum inuentum est, qui
Centauri appellati sunt. hinc nata fabula; quòd biformes di-
cantur, διδυμοί ab Isocrate, inferiori parte referentes equum,
superiore hominem. Dicuntur autem Centauri, κενταυροί,
stimulatores, ἀ κεντήω, stimulo. sic enim & ἰπποκένταυροί,
equorum stimulatores Luciano nominantur. id est, equites,
nec modò qui vehuntur equis, sed qui sunt assueti prædis:
quales sunt & aulici permulti, & alij quidam reguli; vt & vi-
cari illi præfecti qui apud nos honorifico nomine Gentiles
homines appellantur, ij sunt quos Obæreos vel potius Obæ-
ratos (nescio quam ob causam) vrbana petulencia nominat.
Aliunde ducit etymon centauri Tzezes 7. Chiliad. Historia
99. nimirum ἀ κεντήω ἀνέγ, sed nihil ad hoc nostrum ar-
gumentum.

Opulentia tyranni, paupertas subiectorum.

EMBLEMA CXLVI.

HUMANI quod splen est corporis, in populi re

Hoc Caesar fiscum dixerat esse suum.

Splene aucto reliqui tabescunt corporis artus.

Fisco aucto arguitur civica pauperies.

Similitudine ostendit opulentiam tyrāni, causam esse sub-
ditorū inopiæ. Ut enim in corpore humano si splen sit au-
ctior & tumidior, tabem & maciem cæteris partibus inducit.
Rationem adfert Aristot. in Problem. Quod splen multam
ad se trahit materiam quæ cedere debebat in alimentum, cō-
stat enim, ait ille, homines parvi splenis pingues effici. Splen
autem viscus est in sinistra animalis parte, succos ad se attra-
hens crassos & melancholicos in hepate genitos. **Lienem**

*Lien quid
& eius
officium*

Latini vocant, de quo Galenus lib. 4. De usu partium cap. 15. Id verò Traiani Cæsaris apophthegma fuit. siquidem fiscum lienem appellabat, quòd eo crescente reliqua membra tabescerent. Magno certè regni & Reipubl. malo Princeps avarus nascitur, cui nimirum census publici, & vectigalia plus æquo placeant. quo fit, vt miserrima plebecula cogatur ad egestatem & extremam pauperiem, cum tyrannis in suorum possessionem violèter irrumpit eorùmq; peculium depeculatur. Certatim à doctis illud Tiberij celebratum est: Boni pastoris esse tondere pecus, non deglubere. Quo damnabat tyrannos illos *ἄμωτο ποίς*, qui suis abradunt quicquid possunt, & sic importunius in fiscum suum còuertunt, vt à misera plebecula non pellem modò, sed & carnes ipsas detractas velint. Eandem sententiam, sed alijs verbis expressam ab Alexandro Macedone, literis proditam habemus. Huic enim cum displicerent exactiones, eorùmq; potissimum qui à subditis ampliores vectigalium reditus, quam per fortunas hominum liceret, extorquebant, apud suos aiebat, *κρηττόρον μισῶ τὸν ἐν πίζῳν ἐκτείνουτον τὰ δένδρα*, Oligorem odi qui radicibus herbàs conuellit, atque ab ima stirpe arbores excidit. Artaxerxes Longimanus dictitabat, Addere quàm auferre magis esse regium. Ptolemæus Lagi filius, Ditare quàm ditatem esse, conuenientius Principi: Notum illud, Lucri bonus odor ex re qualibet. Sed ad illustrandum id argumentum, conferre placet alia quædam. Theodericus scribens ad Marcellum Aduocatum fisci, apud Cassiodor. Variar. lib. 1. Epist. 22. Non quoties superes, ait, sed quemadmodum vincas inquirimus: non quæras de potestate nostra, sed de iure victoriæ: quando laudabilius à parte fisci perditur, cum iustitia non habetur. Nam si dominus vincat, oppressionis iniuria est: æquitas verò creditur, si supplicem superare contingat. Et lib. 4. Epist. 37. Crementa fiscalium tributorum iustissimo sunt pensanda iudicio: quia feruentium imminutio est huius illationis accessio, quantumque pars illa proficit, tantum se hæc à firmitate subducit. Sed à nobis, qui fisci utilitatem stabili volumus diuturnitate consistere, excludenda est dispendiosa semper enormitas, ne augmento suo tumens summa deficiat, incipiatque magis deesse, quia immaniter visa est accreuisse. Rectè itaque idem Cassiod. lib. 1. Fit interdum causa mala fisci, vt bonus Princeps esse videatur. Rarò enim

Traiani
dictum.

Vide an
fuerit Ale-
xander Ma-
cedon. certe
videtur po-
tius Ale-
xander Se-
uerus.

Locus præ-
clarus è
Cassiodoro.

vt eiusdem Cassiodori verbis utar) vtrumque sub admiratione perfectum est, vt & fiscus cresceret, & priuata utilitas nulla damna perferret. Ex Alciati lib. Patergôn 8. c. 6. notanda hæc Pliniana ex Panegyrico ad Traianum: Quæ præcipua tua gloria est, sæpè vincitur fiscus: cuius mala causa numquam est, nisi sub bono Principe. Iulius Capitonus in M. Antonini vita: Fisco in causis compendij numquam iudicans fuit. Eutropius & Sextus Aurelius in Constantij, seu Iuliani vita: Pompeia Plotina, incredibile dictu est, quantum auxerit gloriam Traiani: cuius procuratores eam calumnijs prouincias agitarent, adeo vt vnus ex ijs diceretur locupletum quemque ita conuenire, Quæ habes? pone quod habes: illa coniugem corripuit, atque increpuit, quod gloriæ suæ esset incuriosus, talemque postea reddidit, vt exactiones improbas detestans, fiscum lienem vocaret quod eo crescente reliqui artus tabescunt. Et hæc quidem bonorum Principum exempla sunt. Hactenus Alciatus. Ad illustrandû hoc tyrannicę rapacitatis argumentum pulcher sese mihi locus offert ex Ammiano Marcellino, vt frauditiam auaram Valentiniani exagitat. Auiditas plus habendi, inquit, sine honesti prauique differentia, & indagandi quæstus varios per alienæ vitæ naufragia, exundauit in hoc principe, flagrantius adolecens; quam quidem prætendentes Imperatorem Aurelianum purgare tentabant, id affirmando, quod vt ille post Galienum, & lamentabiles Reipub. casus exinanito ærario torrentis ritu ferebatur in diuites: ita hic quoque post prociuctus Parthici clades magnitudine indigens impensarum vt militi supplementa suppetere, & impendium, crudelitati cupiditatem opes nimias congerendi miscebat: dissimulans scire quod sunt aliqua quæ fieri non oporteat, etiam si licet. Themistoclis illius dissimilis qui cum post pugnam, agmina que deleta Persarum, libenter obambulas armillas aureas vidisset humi proiectas, & torquem: Tolle, inquit, hæc ad comitum quandam prope astantem, tu qui Themistocles non es; non quodlibet probans in duce magnanimo lucrum. Huius exempla continentię in Romanis exuberant ducibus: quibus ommissis, quoniam non sint perfectæ virtutis iudicia (nec enim aliena non rapere laudis est) vnum ex multis constans, innocentie vulgi veteris specimen ponam. Cum proscriptorum locupletes, domos diripiendas Romanæ plebi Marius dedisset & Cinna vulgi rudes animi & humana soliti respecta-

Lib. 2. T. 166
 Locus ex
 Alciati
 Patergo.

,,
 ,,
 ,,

Valentiniani
 auaritiæ
 nimia.

,,
 ,,
 ,,

Themistoclis
 animus
 moderatus.

Romani
 continentie
 manus à
 bonis pro-
 scriptorum
 ciuiliu belli
 tempore.

re, alienis laboribus perceperunt, ut nullus egens reperiretur aut infimus, qui de ciuili luctu fructum contrectare pateretur sibi concessum haecenus Amm. apud Cassiodorū epistola est Theoderici Gothorum regis ad senatū urb. Ro. qua Venā-
tium laudat honore donatū Comitinae, mōxque praefectum Prætorio, qui sic principis fisco consuluit, ut nihil priuatis videretur offecisse. Sensimus auctas illationes, inquit, vos addita tributa nescitis. Ita vtrumq; magnæ fuit admirationis, quod fiscus cresceret, & priuata vtilitas nulla damna perferret.

Fiscus
quid.

fiscum.] Fiscus, receptaculum nummorum est, proprièque principis, l. 1. §. hoc interdictū, D. ne quid in loco publ. Res fiscales, ait Vlpian. quasi propriae & priuatae principis sunt: à fisco, id est sportulis, ut apud Asconium 2. Verrina, quæ nummorum receptacula sunt ad maioris summæ pecunias capiendas. Hinc confiscare deflexum verbum, pro deferre ad fiscū principis. Et apud Sueton. in Augusto confiscata bona, quæ fisco sunt adiudicata. Ærarium verò publicū est, populiq; Romani, quod Plinius Iunior testatur in panegyrico.

arguitur ciuica pauperies.] Constans Imperator Romanus dicebat opes publicas melius à priuatis pluribus haberi, quàm intra vnum Principis claustrum referuari. Nec alienum est ab eo quod ad Nicoclē scripsit Isocrates: σημεῖον ἔστω inquit, σοι τοῦ καλῶς βασιλεύειν, εἰὰν τοὺς ἀρχομένους ὀρθῶς εὐπορωτέ-
ρους καὶ σωφρονεσέροις γενεμένους διὰ τῆς σὺν ἐπιμέλειαν: Argumentum hoc tibi sit imperij rectè honestèque administrati, vbi videris eos, quibus præes, tua diligentia curaque locupletiores & ditiores factos.

Appendix.

Benè Iurisc. in l. non puto, D. de iur. fisci. non puto eum delinquere qui in dubijs quæstionibus contra fiscum facilè respondet. Certè iuris auctores vix fisci compendijs indulserunt, ut neque principes boni. Sic Isocrat. ad Nicoclem: σημεῖον ἔστω τοῦ καλῶς βασιλεύειν, εἰὰν τοὺς ἀρχομένους ὀρθῶς εὐπορωτέροις καὶ σωφρονεσέροις γενεμένους διὰ τῆς σὺν ἐπιμέλειαν. hoc tibi signum sit imperij rectè administrati, cum subditos habueris locupletiores, & modestiores ex tua ipsius sollicitudine. In Autent. vt iudic. sin. quoq. suffrag. Expedit Reipub. subditos esse locupletes. & imperium, fiscusque abundabit, si subditos habuerit fortunatos.

Quod

Quod non capit Christus, rapit fiscus.

EMBLEMA CXLVII.

EXPRIMIT humentes, quas iam madefecerat ante
 Spongiolas, cupidi Principis arcta manus.
 Prouehit ad summum fures, quos deinde coercet,
 Vertat ut in fiscum quæ male parca suum.

PRINCIPES auari eos publicis & maximis functionibus
 præficiunt, quos ingeniosos & strenuos esse norunt: qui
 si aliquando ad rem plus æquo attenti publica in priuatum
 transfundant (quales potissimum solent esse qui fisci rationes
 tractant) ita ut populum & regiones in quibus negotiū prin-
 cipis agunt, vel tributa cogunt, expilent, se penurioso dam-
 nantur capitis: malæque parta bona fisco addicuntur, adeo ut

Comment:
 Principum
 auarorum.

sint tamquam spongiæ, quæ pro arbitrio nunc humectantur aut arefiunt. Exempla quamplurima sunt in monumentis antiquitatum, sed & in nostris Galliæ annalibus; quæ non placeat huc adducere vel quòd peruia sint, aut quòd ea scribendi libertas quosdã offēderet, Satis est si subijciã quod Suetonius de Flavio Vespasiano scripsit: Solus est in quo meritò culpe-
 tur pecuniæ cupiditas, inquit: nō enim contentus omisã sub Galba vestigalia reuocasse, noua & grauiã addidisse: negotia-
 tiones quoque vel priuato pudēdas propalam exercuit. Creditur etiam procuratorũ rapacissimũ quemque ad ampliora officia ex industria solitus promouere: quò locupletiores condemnaret quibus quidem vulgò pro spongijs dicebatur uti, quòd quasi & siccos madefaceret, & exprimeret humeres. Atterũm neminẽ latere velim epigraphen huius tetta-
 stichi tractam esse ex causa 16. q. 7. can. Maiores. sic enim scriptum reperio: Maiores nostri ideò copijs omnibus abũ-
 dabant, quia decimas Deo dabant, & Cæsari census redde-
 bant modò autem quia discessit deuotio Dei, accessit indi-
 ctio fisci Nolumus partiri cum Deo decimas, modò autem tollitur totum. Hoc tollit fiscus, quod non capit Christus.

Principis arcta manus.] Alludit ad illud Ouidianum:

An nescis longas Regibus esse manus?

Prouerbiũ, Longæ Regũ manus. fortè non malè, arcta manus sumitur pro auara & rapaci.

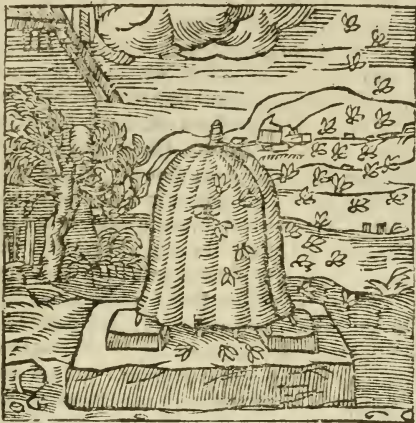
Prouehit fures.] i. depeculatores. Furum enim nomen generis est. Peculatus crimen notum in iure.

*Vespasianus
astus &
auaritia.*

*Locus è
Pontificio
iure.*

Principis clementia.

EMBLEMA CXLVIII.

VESPARVM quòd nulla vnquam Rex *ff*icula figet,
 Quòdque alijs duplo corpore maior erit;
 Arguet imperium clemens; moderatàque regna,
 Sanctàque iudicibus credita iura bonis.

VEsparum vocabulum pro apum nomine hâc sumi *κατα- Vespæ pro*
χενσικῶς docti quidam homines coniiciunt. Alij non *apibus*
 minus eruditi citra figuram id scribi arguunt. Harum itaque *abusivè.*
 hæc natura est, vt quem sequantur, Principem habeant alijs
 proceriorem, & quasi honore potiorem, qui quamquam *apum n. a*
 imperium in alias habeat, aculeo tamen caret. quod his *iura.*
 testatur verbis Basilius homilia 8, in Hexaëmeron: *ὅτι κέϋϋ*

τῆ βασιλείῃ μελιτῶν, ἀλλ' ἔχεται τέτρωπός ἀμύμων. νόμοι
 πνέειπιν ἔτοι τῆς θύσεως ἀγροστοί, ἀργὸς εἶναι τῶρος πμω-
 ρίαν τῆς τῆς μεγίστων δυνάμεων ἐπιβαίνοντας. id est, Regi
 apum aculeus est, sed eo ad viciscendum non vitur. Sunt hæ
 naturæ leges non scriptæ, vt quisque maxima est potētia præ-
 ditus, ita tardum ad puniendum esse oportere. hæc Basil. Ea-
 dem ferè retulit D. Ambros. Hexæmer lib. 5. cap. 20. Ælian.
 historiæ animal. 1. & 5. Dio Chrysoptom. Orat. de regno 4.
 Sed audiamus Principem Stoïcorum Senecam. Sic enim lib.
 De clementia : Maiorem potēstatem non oportet esse noxiā,
 si ad naturæ legem componitur. Natura enim commenta est
 regem, quod ex alijs animantibus licet cognoscere, & ex a-
 pibus, quarum regi amplissimū cubile est, mediōque ac tu-
 tissimo loco. Et ibid Præterea insignis Regi forma est, disti-
 milisq̄ue cæteris, tum magnitudine tum nitore. Hoc tamen
 maximè distinguitur. Iracundissimæ, ac pro corporis captu
 pugnacissimæ sunt apes. & aculeos in vulnere relinquūt: Rex
 ipse sine aculeo est. Noluit illum naturā nec sæuim esse, nec
 vltionem magno constaturam petere, telūque detraxit, &
 iram eius incrimem reliquit. Exēplum hoc magnis Regibus
 ingens est. Est enim illi mos exercere se in paruis, & ingen-
 tium rerum documenta minima agere. Pudeat ab exiguis a-
 nimalibus non trahere mores, cum tanto hominum mode-
 rator animus esse debeat, quanto vehementius nocet. Vti-
 nam quidē eadem homini lex esset, & ira cum telo suo fran-
 geretur, nec sæpius liceret nocere quàm semel, nec alienis vi-
 ribus exercere odia. hæc ille. Et hoc optimo Principi sym-
 bolum propositum est, vt inter alias virtutes, quibus opus ha-
 bet ad suæ Reipubl. administrationem, nihil animi modera-
 tione habeat antiquius. Etenim eius auctoritas & agendi fa-
 cultas, etiam si maior sit quàm in alijs, minimè tamen sæuire
 debet, ijsq̄ue quibus præest, terrificum se præbere. Nam inter
 virtutes alias quę Principem maximè deceant. clementia est.
 M. Antonius, qui Philosophi cognomen non ab re est con-
 secutus, nihil quicquam esse dicebat, quod Imperatorē Ro-
 manum magis deceret, quàm clementiam: eamque ob caus-
 sam neque in rebelles suos sæuitū voluit. Rectè apud Clau-
 dianum Theodosius Honorio filio salubre hoc consilium
 ingerit:

Ses pius in primis: nam cum vincamur in omni.

Munere, sola Deos æquat clementia nobis.

*Clementia
 vera p in-
 cipis vir-
 tus.*

Quid. 1. de Ponto eleg. 3.

Sed piger ad penas princeps, ad premia velox:

Quiq; dolet, quoties cogitur esse ferox.

Compertum est Cæsarem Iulium Deorum numero ascriptũ, quòd clemēs ac placabilis in eos fuerit, à quibus iniuriã bel-
lis ciuilibus acceperat. Eadem virtus Augustum consecrauit:
Pij cognomen dedit, aliosq; permultos immortalitate do-
nauit. Pyrrhi Epirotæ laudatur animi moderatio, qui iuue-
nes, à quibus inter pocula irrisus erat, & conuicijs impetitus,
illætos abire fuit, cùm vnus ex ijs respondisset id vini causa
contigi se. Celebratur eò plus Augustus Cæsar, cuius gratia
cùm Senatũs ijs adempturus esset ius testandi, qui eum cõtu-
melijs & probris affecissent. non est passus id decerni, vt est
apud Suetonium. Eam ipsam patientiam initio imperij, sin-
xile Tiberium, testis est Cornelius Tacitus. Nam libellos
famulos & dicta in se mordacia dissimulauit, eorumq; au-
ctores ad cognitionem vocari noluit. Vsurpabat enim illud
sæpenumero, In libera ciuitate liberas etiam linguas esse de-
bere: & si quando hæc aperta fenestra esset, nullas alias in Se-
natu fore lites, & accusandi occasiones. Magas Poëta quidam
in ludis publicis Philemonem perstrinxerat. Is cùm venisset
in Philemonis potestatem, statim ministro cuidam Phile-
mon præcepit aperta voce, vt maledico caput gladio ampu-
taret: sed clam, vt nudo ense ceruices attingeret, moxque vt
eum illæsum abire sineret, eique daret nuces, talos, pilam &
alia quædam ludicra. Quibus ille Princeps apertè indicabat,
se aculeum quidem habere, sed eo vti minimè velle: déque
potentiore maledicere, magis esse puerorum quàm virorum.
Eam regiam virtutem vt actionibus alijs permultis certè he-
reicis, sic rescripto egregiè probarunt Theodosius, Arca-
dius, & Honorius: cuius rescripti ad Rufinum hæc formula:
Si opprobrium ex leuitate processerit, negligendum: si ex
furore & insania, condolendum: si ab iniuria, remittendum.
Occurrunt insignia exempla clementiæ apud Suetonium,
quæ quia longè plura sunt, hæc duntaxat ex Vespasiano: Of-
fensarũ inimicitiarumq; minimè memor, executõrve Vi-
telli, hostis filiam splendidissimè maritauit, dotauitque e-
tiam & instruxit &c. Non temerè quis insons punitus reperit-
ur, nisi absente eo & ignaro, aut certè inuito atque decepto.
Heluidium Priscum, quamuis relegatũ primò, deinde & in-
terfici iussum, magni aestimauit seruare quoquo modo missis

*Iulij Cæsa-
ris clemen-
tia.*

*Boni pij-
que impe-
ratores.*

*Vespasiani
clemēs ani-
mus & Tô-
ti filij.*

quī percussores reuocarent, & seruasset, nisi se perijisse falso nunciatum esset. Cæterum neque cæde cuiusquam unquam lætatus, iustis supplicijs illacrimauit etiam & ingemuit. Idem in Tito sic, Pontificatum maximum ideo se professus accipere, vt puras seruaret manus, fidem præstitit nec author posthac cuiusquam necis nec conscius, quamuis interdum vlciscendi causa non deesset, sed periturum se potius, quam perditurū adiurans, &c. Ammianus vero Marcellinus ad finem 21. lib. cum alijs comparans Imperatorem Constantium, ait immanitatem facile superasse Caligulæ, Domitiani, Commodi, & id vnum egisse maximè, vt quamquam sæuissimus esset, iustus tamē vellet & clemens æstimari quique ex minimis causis malorum congeries excitabat, dissimilis Marci illius, principis verecundi, qui cum ad Imperiale culmen in Syria Cassius surrexisset, epistolarum fascem ab eo ad cōscios missum perlatore capto sibi oblatum, illicò signatum exuri præcepit, agens adhuc in Illyrico ne insidiatoribus cognitis inuitus, habere quosdam posset infensos, vtque rectè quidam sentientes arbitrantur, virtutis erat potius indicium magnæ, Imperio eundem comitantium sine cruore cessisse, quam vindicasse tam inclementer: vt Tullius quoque docet, crudelitatis increpans Cæsarem in quadam ad nepotem epistola: Neque enim quicquam aliud est fœlicitas, inquit, nisi honestarum rerum prosperitas. vel vt alio modo definiant: Fœlicitas est fortuna, adiutrix consiliorum bonorum: quibus qui non vtitur, fœlix nullo pacto esse potest. Ergo in perditis impijsque consilijs quibus Cæsar vsus erat, nulla potuit esse fœlicitas: fœliciorque meo iudicio Camillus exulans, quam temporibus ijsdem Manlius etiamsi id quod cupierat regnare potuisset. Id Ephesus quoque Heraclitus adserens monet, & ab inertibus & ignauis, euentus variante fortuna, superatos aliquoties viros fuisse præstantes. Illud verò eminere inter præcipuas laudes, cum potestas in gradu, velut sub iugum missa nocendi, sæuiendisque cupiditate: & irascendi, in arce victoris animi trophæum crexit gloriosum: Hactenus Ammianus. Addam etiam ex eiusdem 30. libro vituperationem sanè acerrimam Valentiniani Imperatoris: Nonnumquam etiam clementiæ speciem præ-

Fœlicitas
quid.

”
”

Valentiniani
tracules-
694.

se tulit, cum esset in acerbitate, naturæ calore propensior, ,,
 oblitus profectò quod regenti imperium omnia nimia ve- ,,
 lut prærupti scopuli, sunt deuitanda. Nec enim vsquam ,,
 reperitur miti coërcitione contentus, sed aliquoties quæstio- ,,
 nes multiplicari iussisse cruentas, post interrogationes fu- ,,
 nestas nonnullis ad vsque discrimina vitæ vexatis. Et ita ,,
 erat effusior ad nocendum, vt nullum aliquando damna- ,,
 torum capitis eriperet morte subscriptionis elogio leui, ,,
 cum id etiam principes interdum fecerint sæuissimi. At ,,
 qui potuit exempla multa contueri maiorum & imitari ,,
 peregrina atque interna humanitatis & pietatis, quas sa- ,,
 pientes consanguineas virtutes esse definiunt: è quibus hæc ,,
 poni sufficet. Ataxerxes Persarum ille rex sapientissimus, *Ataxerxis* ,,
 quem Macrochira membri vnus longitudo commemora- *a ius* ,,
 uit, suppliciorum varietates, quas natio semper cruda exer- *moderatus.* ,,
 cuit, leuitate gemina castigans, tiaras ad vicem. capi- ,,
 tum, quibusdam noxijs amputabat: & ne sciret aures ,,
 more regio pro delictis, ex galeris fila pendentia præci- ,,
 debat: quæ temperantia morum ita tolerabilem eum fe- ,,
 cit & verecundum, vt adnitentibus cunctis multo & mi- ,,
 rabiles actus impleret Græcis scriptoribus celebratos. ,,
 Prænestino Prætorè, qui bello quodam Samnitico propera- ,,
 re iussus ad præsidium venerat segnius, ad crimen diluen- ,,
 dum exhibitò, Papyrius Cursor ea tempestate dictator, se- ,,
 curem per lectorem expediri, hominèque abiecta se pur- ,,
 gandi fiducia stupefacto, visum propè fruticem iussit ab- ,,
 scindi: hocque ioci genere castigatum eum absoluit, non ,,
 ideò contemptus, vt ad resistendum opus Alexandro Ma- *Lenitudo* ,,
 gno, si calcaisset Italiam æstimatus. Hæc forsitan Valenti *in capite* ,,
 nianus ignorans, minimèque reputans afflictì solatia sta- *aff. sci. so-* ,,
 tus semper esse lenitudinem principum, pœnas per ignes *l. tum sta-* ,,
 augebat & gladios: quod vltimum in aduersis rebus re- *ius.* ,,
 medium pietas reperit maiorum, vt Isocratis memorat, ,,
 pulchritudo: cuius vox est perpetua docentis, ignosci de- ,,
 bere interdum armis superato rectori, quàm iustum quid ,,
 sit ignorantì: vnde motum existimo Tullium præclarè pro ,,
 nunciassè, cum defenderet Oppium: Etenim multum posse ,,
 ad salutem alterius, honori multis: parum potuisse ad exitiù ,,
 probro nemini fuit. Et hæc ille hætenus tanto quidem li- *bus.* ,,
 bentius in eo sermone certè præclaro exspatiatus, quæ agre

comemoraret multorum principum Romanorum nimiam
 scruitiam ad sua vsque tempora impunè grassantem Quia
 vero de conuicijs & probris in Principes nonnihil diximus
 in prima nostra commentatione, placet atterere nonnulla ex
 Tacito quæ ad id faciunt, sic enim ille oratione Cremutij Cor-
 di apud Imperatorem Tiberium accusati, quod editis annali-
 bus, laudatôque M. Bruto, C. Cassium vltimum Romano-
 rum dixisset. Marci Ciceronis libro, inquit ille, quo Cato-
 nem cælo æquauit, quid aliud dictator Cæsar quam rescripta
 oratione, velut apud Iudices, respondit? Antonij epistola,
 Bruti conciones, falsa quidem in Augustum probra, sed mul-
 ta cum acerbitate habent; Carmina Bibacoli & Catulli referta
 contumelijs Cæsarum leguntur, sed ipse D. Iulius, ipse D.
 Augustus & regere ista & reliquere, haud faciliè dixerim mo-
 deratione magis an sapientia; namque spreta exolescunt: si
 irascere, agnita videntur. Nos multa ex Seneca transfiliendo
 ducimus, tot enim penè sententiæ & decreta leguntur apud
 eundem, quot verba: satis habemus hunc commentariū clau-
 dere oraculo imperiali. *Nihil tam peculiare esse Imperatoris ma-
 iestati, quàm humanitatem, per quam solum Dei seruetur Imitatio.* l.
 Imperialis, C. de nupt. Nec arbitrò aliã fuisse mentem Seueri,
 qui numo quodã suo simulachrum mulieris leoni exporrecto
 insidentis, altera manu hastam terre affixam tenentis, altera
 fulmen subijcientis ostentauit, vt clementiam insinuaret: Nã
 & eius id inscriptio declarat, **INDVLGENTIA AVG. IN
 C. A. R.**

Locus Ta-
 citi de Ti-
 berio con-
 uicia non
 errante.

Seueri nu-
 m. 146.

Appendix.

Nihil tam peculiare imperiali maiestati quàm humanitas,
 per quam solam dei seruetur imitatio, l. imperialis, 23. C. de
 nupt. Auten. vt iudic. sin. quoq. suffrag. Benè & sapienter
 Xenophon, quo loco ait, ἀρχοντας ἀγαθὸς οὐ διαφέρειν πα-
 τέρων ἀγαθῶν: meminimus alioqui patris patrie nomē tribu-
 tum bonis principibus, vsurpatū etiam ambitiosè ab impro-
 bis; meminit Corn. Tacit. 2. Annal. Id magnificè declarat
 Seneca 1. de clementia: Hoc quod parenti, principi faciendū
 est, quem appellamus patrem patriæ. Certa & si cognomina
 data sint, magnos, & felices, & Augustos dicimus: & ambi-
 tiosæ maiestati quicquid potuimus titulorum congesimus
 Patrem patriæ appellamus, vt sciret datam sibi potestatem

patriam quæ est temperatissima liberis cõsulens, suâque post illos reponens. Hæc ille. Et eodem elogio à Persis donatum Cyrum legimus. Iustinian. Nouell. 7. οὕτως ἀρχόντες τῆς βασιλείας ὡς ἀν πατὲρ, ἐς υἱῶν. Quid plura? & T. Lilius ait, Imperatores esse debere parētum loco. Martialis adblandiēs Domitiano,

Tu uerus patriæ diceris esse pater.

[sanctâque iudicibus.] ait Iurisc. Parum est in ciuitate iura esse, nisi sint qui ea possunt reddere, l. 2. §. post originem, D. de orig. iur. At quidem bonus princeps sui similes, bonos magistratus euehit, quibus & iuris dicendi facultatē permittit.

Salus publica.

EMBLEMA CXLIX.

PHOEBIGENA erectis Epidaurus insidet aris
 Mitis, & immani conditur angue Deus.
 Accurrunt agri, veniâtque salutifer orant.
 Annuit, atque ratas efficit ille preces.

*Aescula-
 pius cur
 Deus ha-
 bitus.*

Aesculapius insignis Medicus, Dianæ precibus Hippo-
 lytum ab equis discerptum in vitam reuocauit: quam
 ob rem Iupiter iratus eum fulmine percussit. Post mortem
 Deus est habitus. & sub serpentis imagine diuinis honoribus
 affectus. Tali cultus effigie Romam graui pestilentia labo-
 rantem dicitur liberasse, ad quam tandem deductus est à fa-
 no sibi sacro, quod erat quinque millibus ab Epidauro pas-
 suum. Historiam hanc fusiùs pertractant Valer. Max. c. De

miracul. libro 1. Plin. 24. cap. 4. Diuus August. De ciuit. 3. cap. 17. meminit & Lactantius varijs locis. ex quo notum illud Sereni:

*Qui colis Ægeas, qui Pergama, quiq; Epidaurum,
Qui quondam placida reetus sub pelle draconis
Tarpeias arces, atque indita templa petisti,
Depellens terros presenti numine morbos.*

Hoc serpentis inuolucro (nihil enim fabulam moror: emblematis vim, vnâque auctoris mentem inspicio) hoc inquam serpente, nihil aliud verius & expressius intelligi datur, quàm Seruator noster Christus, verus animarum nostrarum Æsculapius, & salutis humanæ vindex, qui sub serpentis imagine, in deserto à Mose legislatore appensus, omnes omniû morbos & vulnera sanitati restituit, & in cruce omnes noxas & crimina expiauit Nec verò immeritò salutis notâ serpens sibi videtur vindicasse, à quo nimirum multa in humanum genus remedia proficiscuntur. qua de re pluribus libro 16. De sacris Ægyptiorum literis Pierius. Æsculapium etiâ, præter alios Medicorum præsidem Plutar. Sympos. 9. quæst. 10. tradit. Sed occurrit interea mihi locus è 2. Artemidori lib. De somniis: qui ait, per Æsculapium in templo erectum, & in basi stantem, significari quoddam bonum præfagium. Qui si moueatur, aut accedat, morbum & pestem portendit: tum enim maximè hominibus eo Deo est opus His autè qui ægrotant, salutem prædicit. At non videtur omittendum, quod veterum monumentis proditum est. In numo Antiochi Soteris, SALVS Dea Romanis habita pingebatur forma mulieris, habitu regio sedentis, pateram tenentis, iuxta quâ ara, & ad aram inuolutus anguis caput attollens. Plerique nostra ætate viri eruditi conijciunt ab Alciato hic tacitam esse factam allusionem ad Ambrosianû illum anguem, qui Mediolani visitur in marmorea columna erectus ipsa æde D. Ambrosij.

*Serpens
quid.*

*Serpens, salu-
tis symbo-
lum.*

*Anguis
Ambrosia-
nus Medio-
lani.*

Epidaurius.] ab vrbe notissima Peloponensi in sinu Saronico, ex qua serpentis imagine Romam adductus creditur. Propertius:

*Est Deus extinctum Cresis Epidaurius herbis,
Restituit patrijs Androgeona focis.*

Lege Ouid. lib 15. Metamorph.

Annuit, atque ratas] Ouidium imitatur 1. Fastorum:

Efficiatq; ratas utraq; Diua precæ.

Respublica liberata.

EMBLEMA CL.

CÆSAR ISEXISTO, CEU LIBERTATE RECEPTA,
HÆC DUCIBUS BRUTIS CUSA MONETA FUIT.

ENSICULI IN PRIMIS, QUEIS PILEUS INSUPER ASTAT,
QUALEM MISSA MANU SERVITIA ACCIPIUNT.

Numisma
M. Brutii.

OCCISO IN PŌPEIJ CURIA, VBI SENATUS HABEBATUR, IULIO CÆSARE À BRUTO, CASSIO, & CÆTERIS CONIURATIS, IJ CEU LIBERTATE POPULO RESTITUTA, FABRICARI NUMISINA CURARUNT, IN QUO SCULPTI ERANT DUO PUGIONES ADIECTO PILEO. PUGIO CÆDEM PATRATAM OMNINÒ SIGNIFICABAT: PILEUS VERÒ LIBERTATEM, VTI REFERT DION LIB. 47. VULGARE OLIM PROVERBIUM FUIT, VOCARE AD PILEUM; CUIUS MEMINIT NOCTIUM ATTICARUM 7. C. 4. GELLIUS,

& Macrobius 1. Saturnal. Aurelius Victor scribit, mortuo Nerone sic cunctas prouincias, omnēque Romam exultasse, vt plebs induta pileis manumissionum, tāquam sæpo exempta dominio triumpharet. Compertum habemus libertatis indicium pileum fuisse: vnde & qui serui libertate donabatur, pileum gestabant raso capite. Longum esset auctores huc aduocare, qui longè multi idem tradiderunt. Supperunt exempla quam multa de pilei vsu & gestatione, & huc quidem pertinent numi veteres quamplurimi in quibus est pileus cum inscriptione libertas, vt in numis Tiberij est enim effigies hominis dextera pileum tenentis, læua expansa, cum inscriptione, libertas Augusta. Longum esset: & alia eiusdē generis numismata percurrere. In Seru. Galbæ numo simulacrum est eum iaculo & pileo: inscriptio verò, libertas publica. Castores etiam Dioscuros fuisse pileatos legimus, quo habitu fuisse lacones volunt, hi enim patrio instituto pugnant pileati vt animum in barbaros & tyrannos indomitum significatione libertatis ostenderent. Eadem fortè causa Græci illi qui nostrorum patrum temporibus tyrannidem Turcicam fugientes in Italiam se receperunt ingenuam suam libertatē & priscam nobilitatem pilei sui gestatione professi sunt. Quid enim memorem pilei celebrem lauream iamdiu in scolis non temere vsurpatam?

Pileus signum libertatis.

Pileus in numis.

Dioscuri pileati.

missa manu seruitia.] Serui manumissi, liberti facti, aut libertate donati. Seruitiorum nomen pro seruis, præter ceteros in Catilinaria vsurpat Sallustius, & Cicero sæpè.

Seruitia.

In vitam humanam.

EMBLEMA CLI.

P L V S solito humana nunc deſte incommoda vita,
 Heraclite : ſcater pluribus illa malis.
 Tu ruruſus, ſi quando aliàs , extolle cachinnum,
 Democrite: illa magis ludicra facta fuit.
 Fine fleam, aut tecum quo modò ſplene iocer.

Heracliti
 ſletus &
 riſus De-
 mocriti.

Heraclitus quoties domo egrederetur, ineptias humanas
 ſletu ſolebat excipere, quòd omnia illi miſera & deplo-
 randa viderentur: contrà Democritus eadem de cauſa ride-
 bat effuſius, quòd humanas actiones ludicras & ſtultas con-
 ſpiceret : qui ſi hodie reuiuifcant, ampliorem ſiuidem & vbe-

riorem vel luctus vel risus materiam offendent, quàm vtrūque
quam antea, cùm omnia in dies deteriora fiant. quando enim
vberior vitiorum copia? quando maior avaritiæ patuit sinus?

Ver. Horatius:

Damnosa quid non imminuit dies;

Ætas pariterum peior aui, tulit

Nos nequiores, mox daturos

Progeniem vitiosorem.

Dubium itaque relinquatur, vtrum sequi sit satius, cùm sit v-
trumque nec planè tutum, nec omninò probatum. Reponc
ipsissima Senecæ verba: ad rem enim faciunt vitæ, l. c. 15. opi-
nionem Democriti meliorem fuisse, & ad imitandum accom-
modatiore, quàm Heracliti fletum, ait In qua sententia fuit *Pulcher*
etiam Satyra 10. Iuuenalis. Sed præstat audire Philosophum *Senecæ*
eundem lib. 2. De ira, sic disputante in: Heraclitus, quoties *locus.*
prodierat, & tantum circa se malè viuentium, imò malè pe-
reuntium viderat, flebat: miserebatur omniū qui sibi læti fe-
licisque occurrebant: miti animo, sed nimis imbecillo & ipse
inter deplorandos erat. Democritum contrà aiunt nunquā
sine risu in publico fuisse: adeò nihil illi serium videbatur eo-
rum quæ serio gerebantur. Vbi isti hinc iræ locus est? Aut ri-
denda omnia, aut flenda sunt. Non irascetur sapiens peccati-
bus. quare? quia scit neminem nasci sapientem, sed fieri: scit
paucissimos omni æuo sapientes euadere, quia conditionē
humanæ vitæ perspectam habet. Nemo autem sanus nature
irascitur. Quid enim si mirari velit non in syluestibus dumis
poma pendere? quid si miretur spineta sentesque non vtili
aliqua fruge compleri? Nemo irascitur, vbi vitium natura
defendit. Placidus itaque sapiens & æquus erroribus, non
hostis, sed correptor peccantium, hoc quoë die procedit ani-
mo: Multi mihi occurrunt vino dediti, multi libidinosi,
multi ingrati, multi auari, multi furis ambitionis agitati.
Omnia ista tam propitius aspiciet, quā ægros suos medicus.
Emblema sumptum est ex incerti Poëtæ Græci Epigramma-
te, quod eiusmodi est:

τὸν βίον, ἢ εὐκλείτε, πολλὸ πλέον ἢ περ ὅτ' ἐξῆς

δάκρυε, ἢ ὄ βίῳ ἐς' ἐλεεινότερον,

τὰν βίον εὐρη γέλα δημόκριτε τὸ πλέον ἢ ἄρην,

ἢ ὄ βίῳ πάντων ὄβι γλοιότερον.

οἷς ὑμέας δὲ καὶ αὐτὸς ὄρων το μεταξὺ μεριμνῶ

πῶς ἄμα σοὶ γλαύσω, πῶς ἄμα σοὶ γλάσω.

*Typus Eur-
bigmatia:*

Heraclitus. *Heraclite.*] Heraclitus Philosophus Ephesius, cuius vitam repete ex Laërtij lib. 9.

extolle cachinnum.] deride, naso supende adunco. Cachinnus, fictum vocabulum est à sono risus. Est enim risus elatus, & solutus. Persius 1. Satyra:

Ingemnat tremulos naso crispante cachinnos.

Democritus. *Democrite.*] Democritus Abderita fuit, de quo Plinius variis locis, & lib. 9. Laërtius. Gelasinum fuisse cognominatum ob risus petulantiam notant veteres plerique. Iuuenalis:

Perpetuo risu pulmonem agitare solebat.

Democritus.

splene iocer.] abunde rideam. Lien siue splen, sedes est risus. Persius Satyr. 1.

—sum petulantis splene cachinno.

Appendix.

Mores hominum lapsos semper in deterius auctores non pauci perstrinxerunt. Virgil. 1. lib. Georgico:

—sic omnia fatis

In peius rære, Et retrò sublapsa referri, &c.

Horatius sic,

Damnosa quid non imminuit dies!

Ætas parentum, peior auis, tulit

Nos nequiores, mox daturus

Progeniem vitiosorem.

Sallustius in Catilina: Sic imperium à bonis ad non æquè bonos deriuatur. Ouidius,

Vtendum est atate: cito pede labitur etas:

Nec bona tam sequitur, quàm bona prima fuit.

Iuuenalis Satyr. 1.

Nil habet ulterius quod nostris moribus addat

Posteritas: eadem cupient, faciëntque nepotes.

Res hodie minor est, herè quàm fuit, atque cadent cras.

Aere quandoque salutem redimendam.

EMBLEMA CLII.

ET pedibus segnis, tumida & propendulus alus,
 Hac tamen insidias effugit arte fiber.
 Mordicus ipse sibi medicata virilia vellit,
 Atque abicit, sese gnarus ob illa peti.
 Huius ab exemplo disces non parcere rebus,
 Et, vitam ut redimas, hostibus ara dare.

A Pologus est Æsopæus de Castore, quem proditum est
 in venatione deprehensum suos sibi testes abscindere, Castoris sens
 sibi sollicita
 atque eos projicere, gnarum se eorum præcipuè causa peti:
 Idque arguit, τίς τῶν ἀνδρῶν οἱ πρόνιμοι καὶ τῆς ἐαυτῶν

σωτηρίας εἰδὲνα λόγον τῷ χρηματίων ποιῆνται, hoc est, Viros prudentes suæ salutis gratia non debere ullam pecuniarū rationem habere: id est, non ægrè ferendam esse pecuniæ iacturam. potissimum verò urgente necessitate non magni est ducendum, nummorum dispendium facere, si modò vitæ hoc pacto possit consuli. Id Aristippus suo exemplo confirmavit, qui cū in eadem naui sese cum piratis versari cognouisset, suas omnes pecunias de industria in mare proiecit, imprudenter se id fecisse simulās: præuiderat enim se ab ijs quibuscum nauigabat, spoliatum, & in aquas propter pecuniam, præcipitem datū iri. Vt itaque abesset effectus tam nefarius, causam sustulit. Idem Crates Thebanus cū thesaurum sponte perderet, Hinc abite, ait, malæ diuitiæ: fatius enim est à me vos demergi, quàm ego à vobis ipse. Simile quid apud Plutarch. traditur de Philoxeno, qui cū opulentissimam hæreditatē nactus esset, & pestiferas aduenarū delicias obseruasset, Per deos, inquit, me illa non perdent, sed ego illa potius. *μὰ τοὺς θεοὺς ἐμὲ ταῦτα τ' ἀγαθὰ οὐκ ἀπολεῖ, ἀλλ' ἐγὼ ταῦτα.* Non secūs quàm Catullus ille, de quo Satyra 12. Iuuenalis, qui maximo in discrimine tempestatis, partem suarum rerū quibus nauis onerabatur, proiecit in pelagus, quo nauis facta leuior, commodius portum appelleret.

*Accidit Et nostro similis fortuna Catullo,
Cū plenus fluctu medius foret alueus, Et iam
Alternū puppis latus eueritentibus undis
A boris incerte, nullam prudentia cani
Reſtoris conferret opem, decidere iacta
Cæpit cum ventis, imitatus Castora, qui se
Eunuchum ipse facit, cupiens euadere damno
Testiculorum, a lèdò medicatum intelligit inguen.*

Cui affine Ouidianum illud primo De remedio:

*Vt corpus redimas, ferrum patieris Et ignes;
Arida, nec sitiens ora lauabis aqua.*

*Vt valeas animo, quicquam tolerare negabis?
At pretium pars hæc corpore maius habet.*

Huc confer Adagium, Pax redimenda.

propendulus.] propter pedum tarditatem, & ventrem periculū.

Mordicus.] οὐδ' αὖξ, mordicatim, mordendo. Id tamen Plinius negat lib. 32. cap. 3. non enim testes eorum, quæ vocantur Castorea, ab ipsis amputari censet, ex Sextij cuiusdam rei me-

*Aristippi
cautio.*

*Controuer-
sum, n̄ si-
ber sibi te-
stes excim-
dat.*

dicæ diligentissimi scriptoris sententia, sed paruos esse substrictosque, & adhærētes spinæ, nec adimi sine vita animalis posse. Sic Ælianus historiæ animal. lib. 6. cap. 33. ait à Castore causam ab insequentibus venatoribus, cur tam cupidè petantur non ignorari: iccirco mordicus ipse premens vsque incumbit ad elidendos testes, quousque absciderit, & sic eos abjecerit, tamquã homo summa prudentia in latrones incurrens, quæcumque portat, ad se redimendum exponit. Quod si postea quàm exectus & ex periculo seruatus fuerit, ab insectantibus iterum vrgeatur, hic sese alleuans, atque quamobrem insequi ulterius pergere non debeant, causam ostendans, ad reuertendum, quod iam ea parte, quam expetunt, careat, venatores inducit. Sæpè etiã nunc testiculis præditus, cum à venatorum conspectu se longissimo cursu remouerit, eam partem desideratam ita asturè comprimit & occultat, vt non habere visus insectatores fallat. hæc ille ferè. Sed & Apul. lepidissimè in lib. 1. Asin. aur apud quẽ Socrates quidam loquens de Meroë anu saga: Amatorem, ait, suum, quod in aliam temerasset, vnico verbo mutauit in feram Castorem: quod ea bestia captiuitatis metuens, se ab insequentibus repræcisione genitalium liberat, vt illi quoque simile, quod Venetrem habuit in aliam, proueniret. Sed referam huc historiam nobilem Constantini Manassis ex Annalib. quod ad hunc locum faciat. Michaël quidem Imperator audita tyranni ferocitate, impetu, defectuone, suamet sponte throno imperiali cessit, hoc ipso facto diuinis Christi iussis satisfaciens & erga persecutorem nõ aliter sese gerens, atque castor siue fiber facere consuevit. Legimus enim in priscis illis monumentis eorum, qui de animalibus scripsere, fibrum animal esse, quod in vtroque viuat elemento, & testes habeat arcendis quibusdam morbis sanè grauib. conducibiles. Quod cum plerique venatores norint, animal canibus longè velocissimis insectantur. Huius pugnæ causam cum ipse fiber etiam cognitam habeat, eum morsu resectos testes abicere, atque ita currentem saluti suæ consulere memorant: quo facto, venatores feram persequi desinant. Sic nimirum Michaël quoque spontè imperium cessit Leoni belluinis moribus & indole ferina prædito: qui oriundus Armenia, &c. Commodè obtulit sese mihi alijs implicato, & ad alia cogitanti, locus ex Ammiano Marcellino, ex 17. lib. quo loco factuosus Rex Sapor Costantino Imperatori suadebat, vt regni

Locus Apuleij.

Ex Constantino Manasse, historia de Michaël Imp.

Ex Ammian. Marcell.

parte vltro cederet: Postremò, inquit, si morem gerere sua-
dèti volueris rectè, contemne partem exiguam semper lucti-
ficam & cruentam, vt cætera regas securus: ac prudenter re-
putans medelarum quoque artifices vrere nonnumquam
& secare, & partes corporum amputare, vt reliquis vti li-
ceat integris: hocque bestias factitare, quæ cum aduertant
cur maximoperè capiantur, illud propria sponte amittunt,
vt viuere deinde possint impaudè. Hæc Ammian. quo mani-
festè allusum constat ad Castorem.

Medicata.

medicata] medicinis apta, vt apud Martialem, medicata po-
cula: medicata vina, apud Columellam lib. 1. cap. 6.

— *adeò medicatum intelligis inguen,*

vt paulò antè Iuuenalis. Has partes Castoris genitales, vo-
cant medici Castorea, quæ medentur multis morbis, vt verti-
gini, tremulis neruorum vitijs, paralyticis, ijs qui affecto sunt
stomacho, ischiadicis, alijsque. Quidam referunt, post geni-
taliū amputationem, si Castor iterum petatur à venatori-
bus, erigere se, & ostendere nihil expectandum amplius, vti
iam memini.

se se gnarus ob illa peti.] Verba Plinij sunt lib. 8. cap. 30. quòd
easdem partes sibi ipsi Pontici amputant sibri, periculo vrgè-
te, ob hoc se peti gnari.

era.] pecunias: materia pro materiato.

vitam vt redimas.] vt qui, apud Saluianum, contemptis di-
uitijs vitijs non succubuerunt, auri & argenti cupiditate non
victi, sparsis, quod dicitur redemerunt crimina nummis:

Appendix.

Refero huc illud iuris, Anima est præferenda rebus alijs
corporalibus, adeò absurdum quibuscunque causis vel vasis
animas hominum postponi, l. sancimus Cod. de sacros. Ec-
cles. c. præcipuis, l. 2. q. 1. c. solutæ, de maior. & obedient. Et
turpe animam lucro vendere, & propter vitam viuendi
causas perdere, qui ita militant quandiu spirant, vt renūcia-
re vitæ malint, quàm carere exuuijs.

Cum larvis non luctandum.

EMBLEMA CLIII.

ÆACIDÆ moriens percussu cœcidi Hector,
 Qui toties hostes vicerat antè suos;
 Comprimere haud potuit vocem, insultantibus illis,
 Dum curru & pedibus nectere vincla parant.
 Distrahite ut libitum est: sic cassi luce leonis
 Conuellunt barbam vel timidi lepores.

Id sumptum esse liquet ex Homericæ Iliados Græci & He- Locus Ho-
 ctorem ab Achille iam interfectū circumstantes impete- meri.
 bant, & mortuo insultabant, nec erat quisquam qui extincto
 vulnus non infligeret. Sic enim Homerus:

— ἄλλοι δὲ πείθεσθαι ἕως ἀχαιῶν,
οἳ καὶ θνήσκοντο θυήν, καὶ εἶδ' ὅτ' ἀγνητὸν
ἔκτορ' ὅτ' ἄρ' οἳ πῖς, ἀνεπιτίμη παρ' ἔτη. hoc est.

At reliqui Graij accurrunt cinguntque cadauer,
Hectoris exiniam speciem formamque stupentes:
Nec tamen astiuit exanimi sine vulnere quisquam.

Ceterum videtur distichon Emblematis tertium è quodam incerto auctore petitum, cuius tale est Epigramma:

Βάλλετε νῦν μετὰ πόντον ἐμὸν δέμας, ὅττι καὶ αὐτοὶ
νεκρὸ σῶμα λέοντος ἐβουβρίζοσι λαγωοί.

quod sonat,

Post mortem, Danaï, nostrum conficite corpus:

Et lepores audient cæco insultare leoni.

Verba sunt Hectoris à Græcis bigis rapti, quibus timiditatē & μικροψυχίαν ab ingenuis bellatoribus omninò alienam perstringit. Allusum est autem ad prouerbia, Iugulare mortuos: & Mortuo leoni lepores insultant: & Cum laruis luctari. Quibus monemur, ne quid maledicentiæ in vita functos effundamus, aut ijs obloquamur. Quemadmodum enim in bellis maximè ridiculū est & inauditæ cuiusdā feritatis argumentum, si quis prostratos atque iam interemptos feriat, aut quoquo modo afficiat: sic intemperantiæ est, & certè dementiæ maxime, mortuos iniurijs probrisque lacerare: vt sunt qui vel libris editis, vel priuatis aut publicis colloquijs, priscorū, aut etiam clarorum virorum dogmata reuellunt, & nigro dente lacerant. Laërtius Chilonem ait vetuisse mortuis malè loqui quòd ignauum videretur eos incessere lingua, qui respondere non possent; ac turpe esset cum umbris & laruis luctari. nam id perinde est ac sepultū quodammodò refodere. Philostratus Ælianum scitè coërcuit, qui accusationem cuiusdam tyranni, sed iam mortui scripserat. Institutum istud rui laudarem equidem, ait, ille, si viuum accusasses. viuentem namque tyrannum incessere, viri esse duco; at mortuo insultare, cuiusuis. τὸ μὲν ζῶντι τὸν τυραννὸν ἐπικόπην, ἀνδρὸς εἶναι νομίζω, τὸ δὲ ἐπαμβάλειν κείνῳ, παντὸς. Sic Munatius Plancus cum audisset in se orationes quasdam factas ab Asinio Pollione, quas tamen nollet ante mortem edere, cum mortuis non nisi laruas luctari respondit. Contra Leptinem Demosthenes ait, Nemini mortuo maledicendum esse. Refert Zonaras Annal. 3. cum Eudoxiæ Heraclij Imperatoris funus afferretur, Epiphaniam filiā, quòd spuisset in cadauer,

Non male
dicendum
mortuis.

viuam rogo impositam & exultam fuisse. Laudatus Lycurgus, qui cadauera hostium nudari vetuerit; rectè profectò, quippè qui humanitatis memor esset. Vituperatur contrà, vir alioqui magnus, Alexander Macedonius, qui cadaueribus pontis loco vsus dicitur. Et Verris crudelitas à M. Tullio incessitur 7. Verrina, quòd nauarchos innocentes non modò vita priuasset, sed & eorum cadauera sepelièda non priùs parentibus reddidisset, quàm ab eis certam mercedem accepisset. Rectè Homer.

ἔχ' ὁ σὴ κλαμψοισι ἐπ' ἀνδράσιν εὐχετὰ αἰετῶς·

Non sanctum est uiris interfectis insultare.

Virgilius undecimo:

Nullum cum victis certamen est aethere cassis.

In eos qui sæuiunt in humana cadauera locus est Platonis longè pulcherrimus 5. de Repub. ἀνελεύθερον δὲ εἶσθε καὶ φιλοχρήματον, νεκρὸν συλαίνε, καὶ γυναικείας καὶ μικρῶς διανοίας, τὸ πολέμιον νομίζον τὸ σῆμα τῶ τεθνεῶτος ἀποπνεύσαντος τῶ ἐχθροῦ, λεληπότος δὲ ὧ ἐπολέμει; ἢ οἶετι πιδάχορον δρῶν τὰς οὐτο τοῦτο ποιοῦντας τῶ κωνῶν, αἰ τοῖς λίθοις οἷς ἀβληθῶσι χαλεπαίνουσι, τῶ βάλλοντος οὐκ ἀπομύουσι; ἔδὲ μικρὸν, ἔσπι. ἐατέον ἀρα τὰς νεκροσυλίας, καὶ τὰς τῶ ὄναιρέσεων διακωλύσεις. Nonne videtur illiberale & animi planè sordidi, muliebris ac pusilli, cadauer spoliare, & mortui corpus hostem putare, cum hostis ipse abierit eo relicto quo pugnabat? Quid putas eos qui ita se gerunt differre à canibus in iactos lapides sæuientibus, eo qui iecerit prætermisso? Nihil differunt profectò. Itaque ab eiusmodi prædatione abstinendum, obfunt enim victoriæ, Cui quodāmodo cōgruit quod in formula quædam Comitium priuatarum non minus argutè, quam piè inculcat Cassiodorus lib. 6. variarum: defunctorum sacram quietem æquabilia iura tuæ cōscientiæ commiserūt, ne quis vestita marmoribus sepulchra nudaret, ne quis columnarum decorem irreligiosa temeritate præsumeret, ne quis cineres alienos, aut longinquitate temporis, aut voraci flāma cōsumptos, scelerata perscrutatione detegeret, ne corpus quod semel reliquerat molestias mūdanas, humanas iterum pateretur insidias. Nam etsi cadauera furta non sentiūt, ab omni pietate alienus esse dignoscitur, qui aliquid mortuis abrogasse monstratur.

*De ijs qui
sæuiunt in
homines
mortuos.*

Locus Cassiodori.

Qui toties hostis.] Ouidiana est imitatio, ex primo de arte: -

Qui toties socios, toties perterruit hostes.

Dum curris.] Hector ab Achille interemptus, bigis alligatus est circa Troiæ mœnia. Virgil. i. Æneid.

Ter circum Iliacos raptauerat Hectora muros.

castiluce leonis.] lumine priuati. Lux pro lumine, & lumen pro vita vsurpat.

Conuellunt barbam.] Alludit ad illud, Barbam vellere, quod irrisionis signum est. Persius Satyra i.

Si Cynico barbam petulans Nonaria vellat.

& Horatius primo Sermonum:

—barbam tibi vellunt

Lasciui pueri.—

Si castiluce leonis.] Si quem præstantem dignitate & opibus hominem aduersa fortuna præcipitem dederit, in hunc passim omnes insiliunt, quem nimirum non iam tunc mordere posse putant. quo pertinet iactatum vulgò, ligna quiuis colligit absciso arbore, id est, *σπυδὸς πεσούσης πᾶς ἀνὴρ ξυλᾷ-ται.*

De Morre & Amore.

EMBLEMA CLIIII.

ERRABAT socio Mors iuncta Cupidine: secum
 Mors pharetras, parum tela gerebat Amor.
 Dinertère simul, simul una & nocte cubarunt:
 Cæcus Amor, Mors hoc tempore cæca fuit.
 Alter enim alterius male provida spicula sumpsit,
 Mors aurata, tenet ossea tela puer.
 Debuit inde senex qui nunc Acheronticus esse,
 Ecce amat, & capiti floreaserta parat.
 Ast ego mutato quia Amor me perculit arcu,
 Deficio, iniiciunt & mihi fata manus.

Parce puer, Mors signa tenens victricia parce:

Fac ego amem, subeat fac Acheronta senex.

Ex Guicciardini
delecta
Emblematis
verissimis
origo.

Ioan.
Marius
Belga.

Guicciardinus libello quodam Italico, quo res quaedam memoratu dignas, easque veteres & nouas, tum etiam alicubi festiuas & ioculares, excerpfit, hoc carmen ab Alciato fuisse scriptum testatur, quo tempore in Italia vehemens pestilentia ita grassata est, vt permulti iuuenes extremum vitæ diem clauserint, & senes serè illæsi atque incolumès permanferint. Quod facilè mihi probari potest. Sed tamen Emblematis huius materiam video sumptam esse ex antiqua Græcorum fabula, quam Gallicis scriptis mandauit Ioannes Marius, Illustrationum Gallia scriptor sua ætate nobilis. Figmento enim lepido sanè ac festiuo tradit, cur plerique senes amori placido succumbant, quibus potiùs de fato imminente cogitandum erat: contra iuuenes immatura morte decedant, quorum potiùs fuerat hilarem vitam ducere, & amorem consecrari, habita præsertim ætatis ratione. Hoc expressit non inconcinnè aliquis, sed ἀνώνυμῳ.

Fortè locum horroris plenum, varij q; timoris,

Et Mors, & penna præpete venit Amor.

Dum trepidant animis ignita Cupidinis arma.

Mors capit. & Mortis frigida tela puer.

Hinc enata lues nostros irrepfit in annos:

Hinc amat ipse senex, hinc perit omnis amans.

Ioachimus
Bellaius.

Nec verò pigebit ascribere Ioachimi Bellaij Epigramma in hanc sententiam, quod in eius tumulis & poëmatijs Latinis aliquando legisse me memini:

Mutarunt arma inter se Mors atque Cupido:

Hic falcem gestat, gestat at illa facem.

Afficit hæc animum, corpus sed conficit ille.

Sic moritur iuuenis: sic moribundus amat.

Vt secat hic ingulos, oculos excæcat & illa:

Illa vt amare docet, sic iubet iste mori.

Disce hinc, humane que sint ludibria vite.

Mors thalamum sternit, sternit Amor tumulum.

Tu quoque disce tuas: Natura, inuertere leges;

Si pereunt iuuenes, depereunt q; senes.

Mors aurata.] Ab effectis & consequentibus Morti ossa

Ossa tela
mortis.

tela tribuuntur: Cupidini verò aurata, quòd delectet, videanturque mente captis in aliquo esse pretio.

senex Acheronticus.] Hunc loquendi modum videtur ex Plauto mutuatus, apud quam senex Acheronticus capularem & morti proximum significat.

Ast ego mutato.] Adolescentis est prosopopœia de Amore conquerentis, quòd ab eo mortifero telo sit confectus. Et sanè ferè fit, vt immodicus amor in iuuenibus mortem arcesat: quod potiùs imprudentiæ & infantiæ iuuenili quam Cupidini sagittis ascribendum est.

fac Acheronta.] Quid Acheron significet, explicat Plutarch. Consolatione ad Apollonium, & lib. De primo frigido.

In formosam fato præreptam.

EMBLEMA CLV.

*CUR puerum Mors ausa dolis es carpere Amorem,
Tela tua ut iaceret, dum propria esse putat?*

Eiusdem est argumenti cum superiori, quo deflet cuiusdam formosæ virginis immaturum obitum. Increpat itaque mortem tamquã huius funestissimi mali causam, nimirum quæ Amori dormitanti tela detraxerit: quo effectû est, ut postmodû lethiferis pro blandis lætisquæ vteretur. Quod quidem sæpenuerò contingit: vel cùm puellæ amore captę desperantes expirant, mortemque spontaneam aliquando malint, quàm ab aliqua spe incerta ac dubia lactari diutiùs.

aut eum corporis aliqua ægritudine, vel caussa alia minime *Puellarum mors præ-*
 cognita, quo tempore de coniugij negotijs agendum erat, *propera.*
 ante mori discant, quàm viuere inceperint. Sic enim amor il-
 le cæcus reuera & impatiens, imò verò exspes, corripere tela
 mortis dicitur, cum iuuenulæ illæ teneræ & delicatæ aut se
 falli sentiunt, aut nihil spei fore intelligunt in eo quem ar-
 dentianimo concupiuerunt. Memini me aliquãdo epigram-
 ma lusisse in gratiam nobilis cuiusdam adolescentis, qui ma-
 gno suo dolore amicam, lectissimam primæque nobilitatis
 iuuenulam præmatura morte sibi ereptam, lugebat: cuius
 carminis hæc fuit pars quædam:

Ah virgo infelix quid te Libitina trucidat

Tam citò, formoso digna puella viro?

Inuidit thalamo tumulus quo tempore primas

Coniugij tædas ipse parabat Amor.

Sic penetrabilis telum fuit istud Amoris:

Mors aberat, mortem cuspide fecit Amor.

Sic male suadus Amor, Mortis qui spicula dirus

Arripuit, quando lethifer omnis erat.

Sed nil nos questusq; iuuant, mollesq; susurri;

Virgo iaces, thalamis aptior una tuis.

Quàm miserè ante diem Parcarum stamine rapta

Conderis, in tumulo digna puella thoro!

In mortem præproperam.

EMBLEMA CLVI.

QVITENCRAS forma allexit, torsitque puellas,
 Pulchrior & tota nobilis urbe puer,
 Occidit ante diem, nulli magè flendus, Aresti,
 Quàm tibi, cui casto iunctus amore fuit.
 Ergo illi tumulum tanti monumenta doloris
 Astruis, & querulis vocibus astra feris.
 Me sine abis, dilecte? neque amplius ibimus unà?
 Nec mecum in studijs otia grata terres?
 Sed te terra teget, sed fati, Gorgonis ora,
 Delphinésque tui signa dolenda dabunt.

Deflet amici cuiusdam præmaturum obitum, eúmque commendat à vultus dignitate, nobilitate generis, & Amoris cum Areffio adolescente æqualitate: huncque Areffium præ cæteris tanti infortunij luctus debere persequi ait: quippè qui cū eo & studijs, & vitæ necessitudine fuerit maxime coniunctus, iccirco tanti luctus, vt benevolentix memoriam superstitem profert hoc cænotaphio, sub quo Delphinum & Gorgonæ imagines emineant. Delphin quidem *φιλάνθρωπος*. & hominum amasius, hinc notam amicitix præfert. Gorgoneum Medusæ caput pro mortis signo apud quosdam vsurpatur, proque stupore & admiratione *ἀναίσθητον* inducente, vt apud Pierium lib. 16. Hieroglyph. diligenter explicatur. Philostratus de Perseo: τὸ δέμα τῆς γοργόνης, ἔχων ἀπόθετον, μὴ ἐντυχόντες αὐτῷ λαοὶ, λίθοι γίνονται: Seposito Gorgonis terriculamento, ne homines lapidescerent ipsi occurrentes. Heliodorus historia Æthiopicæ 4. ἢ δ' ὥσπερ πλὴν γοργόνης θεασαμένη κεραλῶ, ἢ πρὸς ἀποπρωτέρων ὁξὺ πικρὸν μέγα ἀνέκραγεν: Illa autem non secus quàm facie conspecta Gorgonis, aut alio terrifico monstro, altum vociferata est.

nulli image fletus.] Horatianum istud imitatur è 1. Carminum:

Multis ille quidem flebilis occidit,

Nulli flebilior quàm tibi Virgili.

Delphinésque tui.] Pro amoris nota hic Delphinum poni, admonui supra. Dico ad hæc à veteribus quibusdam Delphinem Cupidini iunctum, pro amoris firmitate *ἱερογλυφικῶς* exprimi solitum.

Appendix.

Vides hinc efflictim signa doloris ac mœstitix carmine lepido exprimi ab amico qui orbis re charissima neque modum, neque sinem luctus faciat. Cum hoc fortasse non malè confero illud ex quadam epistola Paullæ & Eustochij, quæ legitur inter Hieronymianas: Mensuram charitas non habet, & impatientia nescit modum, & desiderium non sustinet, hæc sanctæ virgines. Exemplum non malè, vt opinor, quadrat Artemisæ quæ Mausolæum ex-

citavit, argumentum mœroris perperui, sed signum tamen
 gloriosæ iactantiæ, de quo Gellius in noctib. atticis. Propius
 est quod Corn. Tacitus, de Germanici vxore, mariti veneno
 extincti, arte Pisonis, præproperum funtus lamentante ac vin-
 dictam persequente. Vetera isthæc, aliaque plura. Ecquid
 enim, vt de cæteris taceam, luctum memorem S. patris Hie-
 ronymi in funere Nepotiani, in ipso flore ætatis extincti? &
 quid lamenta Bernardi in morte Gerardi fratris, cuius, vt di-
 spensatoris opera vicaria utebatur?

Terminus

Terminus.

EMBLEMA CLVII.

QVADRATVM infoditur firmissima tessera saxum,
 stat cirrhæa super pectore imago tenus,
 Et sese nulli proficetur cedere; talis
 Terminus est homines qui scopus unus agit.
 Est immota dies, præfixaque tempora factis,
 Dèque ferunt primis ultima iudicium.

Hic Termini pictura nihil vlli concedentis, mortem si- Mors in-
uitabilis.
 gnicat, quæ inevitabilem habet in res omnes, nedum
 homines necessitatem: ad quam cum peruenimus, tum so-
 lent hominum qui superstites sunt, liberæ de nobis inortuis
 esse opiniones atque iudicia. Quod enim vltima quæque &

Quid videndo cogitandum.

postremò facta, imò verò interdum cogitata tam Lynceis oculis inspicere soleant, tamque securè ac seuerè accipiàtur, nostras partes sunt, ne nostras culpa in conficiendo vitæ huius nostræ cursu aliquid agamus, aut etiam moliamur, ex quo sinistri quidpiam de nobis homines iudicare possint. Quod facillè consequemur, si Terminum, id est, extremum vitæ diem perpetuò, aut quidem sæpe ob oculos ponamus; qui Terminus cum minimè cedat principibus etiam viris, de quibus mortuis tam intrepidè fama pronunciat; quid de nobis infima conditione hominibus existimandum? Quidam suspicantur his verbis, Erasmi (ut loquuntur) immodestiam modestè carpi (quod coniectaneum an probare debeam, nondum scio) quòd in annulari digito Terminum depictum habuerit cum inscriptione, *NULLI CEDO*: quasi significaret hoc symbolo in literarum cognitione se nemini cedere. Eam

Erasmi Terminus.

Caruualus in Erasmo.

ob rem eum plerique sigillarunt, interque ceteros Caruualus Franciscanus quadam Apologia in Erasmus: cuius hæc verba malo ascribere quàm aliquid de meo fingere. Malè habet Erasmus, inquit ille, quòd Ecclesiæ doctores & Evangelistæ a numerum quaternarium sint redacti, quòd videat se non posse inter illos computari, neque credit se illis esse inferiorem cui nulli cedit: hoc enim elogio sua scripta claudit Erasmus, *Cedo nulli*. Et, ut nemini fas sit ignorare hanc Erasmi præcipuam insaniam, apponit Dei Termini effigiem cera signatam, qui Deus nec ipsi quidem Ioui cedebat. Nónne hæc Erasmi insolentia omnes eius insolentias superat? Non cedis Erasme Budaë? non cedis Capnioni Clitoveo, Pico, aut Angelo? *Cedo*, inquit, nulli, Non cedis Augustino, Ambrosio aut Hieronymo? *Cedo nulli*. Non Hilario, Cypriano, Lactantio, aut Origeni? nulli. O felix sæculum, cui talis homo datus est! Hactenus Caruualus: cui ut affectibus plus quàm par erat indulgèti, nimiaque animi impotentia debacchanti, animosè satisfecit Erasmus, his planè verbis: Ut doceat me discrucari, quòd non annumerarer quatuor Ecclesiæ doctoribus, profert solum annuli mei, in quo est figura Termini: adieci, *Concedo nulli Terminus*. Et est Iambicus dimeter: si inuertas, Trochaicus est totidem pedibus, *Terminus concedo nulli*. At in fusili Termino habet, *ὄρα τέλ' ὀ μακρὸν εἶς*: item Latine, *Mors vltima linea rerum*, indicans mortem nulli cedere, meque ipsum admoneo instare supremum vitæ diem, quemadmodum Prudent.

Erasmi responsio ad Caruualum.

Instat terminus, & diem

Vicinum senio iam Deus applicat.

Idque scripto quoque vulgato declarari. Hic itaque Terminus dicit omnibus, Concedo nulli, non Erasmus At me ferociter appellat Pantalabus: Quid ais Erasme? non concedis Clitouco, non Hilario, non Cypriano, non Budeo, non Nebrusensi, non Thomæ, non Augustino? Si vis ut meo nomine respondeam, nemini non concedo. Si postulas ut Termini, id est. mortis nomine, respondeam, dicam, Non concedo leonibus, non elephantis: non cedo Monarchis & summis Pontificibus: non cessi Prophetis & Apostolis: denique nec ipsi Francisco cessi. Eat nunc, & iactet Termini mei superbiam. hætenus Erasmus. Certè apud auctores colligere est. Terminum sublimitatis & gloriæ solum esse, atque etiã disciplinarum cognitionẽ interdum pro simbolo referre. De Termino plura Ouid. Fast. 2. D August De ciuit. Dei 4. c. 13. Gyrald. Syntag. 1. Qui enim strenuè decurso spatio in literis profecerit, & ad tranquillũ iam vitæ portum applicuerit, vnde cumq; prudentissimis effectus, neque fecurdis intumescit insolenter, neque aduersis perturbatur, atque in vtrãque fortunam ita se comparat, ut æquum & indomitum ad omnes casus animum præ se ferat. Pierius lib. 3. 8. & 9. Ceterum cum notas hæc meas in Alciatum relegerem, meque multa transmisisse non tam dolerem, quam nonnulla alia prætermissa conquererer, casu incidit in manus meas Iulij Scaligeri, acuti philosophi oratio in Erasmus, qua eum acutè transfixit, ut hominem qui Ciceronis luminibus voluerit obstruere, quò sua vnus scripta legerentur. Certè video à Ciceronianis omnibus, qui paulo ante nostram ætatem non parua sui laude Tullianam eloquentiam æmulati sunt, non alia causa vnum Ciceronem in latinæ linguæ capitolium inducere conatos esse, quam ut Erasmanum inde terminum eijcerent. Etis potest videri fons ipsissimus Alciatini Emblematis, nisi me mea coniectura fallit.

Stat cirrata. Cirrati, sunt qui capillos habent cirratos, cincinnos calamistratos. Cirrus, ad contorquendos capillos comparatum instrumentum: quasi in circum tortus:

Martialis. 9. lib. 30.

Nec matutini cirrata caterua magistri.

Perſius Satyra prima:

Ten' cirratorum centum dictata fuisse

Pro nihilo pendas?

Terminus est talis.] Huc ænigma de Termino, apud Gellium lib. 12. cap. 6. quod soluit Politianus in Miscell. cap. 36.

Est immota dies.] Seneca Epist. Vnus dies de omnibus fert sententiam. & Plin. hist. nat. 7. cap. 40. Ita est profectò, alius de alio iudicat dies, & tamen supremus de omnibus. Quid enim huc aggeram illud Pind. Olimp.

ἀμέραι δ' ἑπίλογοι

μάρτυρες σοφάτατοι.

dies posteriores, testes sapientissimi.

Appendix.

Spectat huc D. Hieronymi locus ad Furiam matronam, ubi de seruanda viduitate: falsus rumor citò opprimitur, & vita posterior iudicat de priore. Idem ad Rusticum: Non est facile de prouecta ætate suspicandum: quin & vita præterita defendit & honorat vocabulum dignitatis. Hæc Hieron. m. benè ac cordatè. Alioqui numquã erratur periculosius, quàm cùm sinistre de alijs suspicamur, & quæ nobis dubia sunt in sinistram partem traducimus. Quod cùm facimus, non meminimus nos homines esse, vel quod ille, Nos temerè in nosmet legem sancimus iniquam. Quid? quos putamus esse desperatos ac perditos, sient aliquando meliores, & quos censemus frugi, cõtinentes, inculpato, mutato proposito sient improbissimi. Vno verbo, non semper de primis ferunt vltima iudicium, quia potest quis toto vitæ stadio profligatus extitisse, qui supremum diem beatè, pièque claudat. Occurrit quod Plinius Secundus, de quodam toto vitæ genere dissoluto, qui tamen moribundus optimuin testamentum fecerat; vnde colligit non semper esse prouerbium veridicum, quod vulgò iactatum olim, testamentum esse speculum morum, lib. 8. epist. 18.

Opulenti hæreditas.

EMBLEMA CLVIII.

PATROCLVM falsis rapiunt hinc Troes in armis,
 Hinc socij, atque omnis turba Pelasga vetat.
 Obtinet exuuias Hector, Græciq; cadaver.
 Hæc fabella agitur, cum vir optimus obit.
 Maxima rixa oritur, tandem sed transigit heres,
 Et coruis aliquid, vulturisq; sinis.

Patrocli sub falsis armis ab Hectore interfecti, mythologicè historiam enarrat. Ut enim hoc mortuo Hector ipse quid allegoricos.
 eius exuuias sibi retinuit, Græci verò corpus interemptum, ut sepulturæ beneficio donaretur, magna pecunia redemerunt: sic diues postquàm supremū vitæ diem clausit, concer-

ratio rixaque inter heredes de possessione oritur: vulturij illi, rogataeque curiae affectatores, imò verò & ipsi rabulae forentes partem praedae aucupantur: Cadaver ipsum humo à sacerdotibus pro pietatis ratione mandatùm, impensarum aliquid funeris gratia facit. Itaque atroclus divitum est typus, qui falsis armis non proprijs belligerant: id est opibus & divitijs, quae externa non propria bona sunt succumbit tandem & prosternitur, quòd eiusmodi praesidijs homo suam metiri felicitatem minimè debeat.

Falsis in armis.] Alludit ad illud Ovidianum:

Sive Menœtiadem falsis cecitiss^b sub armis.

exuias.] Hic exuias pro praeda quae hosti detrahitur, vsurpat.

*Vultures
qui.*

Et coruis aliquid.] Testamentorum captatores vulgata translatione vultures appellari observamus quòd senibus orbis aut alijs sibi confanguineis, ceu cadaveribus inhient. Hinc illud Martialis:

Cuius vulturis hoc erit cadaver?

Et Seneca in Epistolis: At si hereditatis causa id facit, vultur est, cadaver expectat. Et Dinarchus apud Plautum in Truculento:

— *vide ut iam quasi vulturi triduo*

Prius praedivinant, quo die esuri sient.

Illum inhiant omnes. —

Cicero pro Sextio: Exierunt malis ominibus atque execrationibus duo vulturij paludati. Intelligit autem Pisonem & Gabinium, quos inimicos sibi maximè infensos dicit. Appuleio togatij vulturij, caussidici & patroni forenses sunt: in qua significatione hic accipi palam est.

Amicitia etiam post mortem durans.

EMBLEMA CLIX.

ARENTEM senio, nudam quoque frondibus ulmum

Complexa est viridi vitis opaca coma:

Agnoscitque vices naturæ, et grata parenti

Officij reddit mutua iura suo.

Exemploque monet, tales nos querere amicos,

Quos neque disjungat fœdere summa dies.

Idè Græco Antipatri Epigrammate transtulit, cuius carmē Typus Em-
blematis.

ἄλω μὲ πλατάνισον ἐφ' ἑρπύσσα χαλύπαι

ἀμπέλῳ, ὁ δ' νεῖν δ' ἀμειτέθηλα κόμη.

ἢ πρὶν ἀμοῖς θαλέθεισιν ἐνιδρέψασ' ὀροδάμοις
 ἑότρυαε, ἢ ταύτης οὐκ ἀπειλοτέρη.
 τοῖλω μὲν τοι ἐπειδα πιδηνείδω τις ἐταίρω,
 ἢ περ ἀμείψαθ' ἡνέκω οἰδεμόνη.

Significatur autem hac vite vltimum vigore iam destitutam comprehendente ac sustinēte (à qua nimirum ipsa prius cūm tenera e set, & quasi pubescens incrementi occasionē materiamq; sumpserat) amicos nobis esse deligendos, qui nec tēporum diuturnitate, nec locorum distantia, sed ne quidem post mortem amare desistant. Illudque est quod Phocion dixit, vt refert Stobæus, ζῆτεῖν δεῖ καὶ ἀνδρα καὶ τέκνα καὶ οἴκον τὸς καὶ πῶς ἀπαλλαγῶ τῶ εἰς ὄρα μύροντα, Comparandos esse liberos & maritum & amicos, qui ad mortem vsque cōstantes sint. Virgilius in obitum Mæcenatis:

Et decet, & certè viuam tibi semper amicus,
 Nec tibi qui moritur, desinit esse tuus.
 Ipse ego quicquid erò, cineres interq; fauillas
 Tunc quoque non potero non memor esse tui.

Huius amoris est quidam apud Propertium character lib. 2. his verbis:

Terra prius falso partu deludet arantes,
 Et citius magnos sol agitabit equos,
 Quàm possim nostros alio transferre calores,
 Huius ero viuus, mortuus huius ero.

Arantem senio.] Vltimis adiungi vites fuisse in more positum vt etiam hodie in Italia, notius est quàm vt confirmare necesse habeam. Porrò aduerte an huc traduci possit Catulli versus in quodam Epithalamio:

Vt vidua in nudo vitis que nascitur aruo,
 Numquam se extollit, numquam mitem educaç vnam,
 Hanc nulli agricolæ, nulli accolluere iuenci:
 At si fortè eadem est vltimo coniuncta marito,
 At vlti i' lam agricolæ multi accolluere iuenci.
 coma.] folijs, pampinis.

vices natura.] quæ nimirum mutantur in horas, vt è iuvene senex citissimè fiat.

parenti.] vltimo, à qua sustentata est, & incrementum cepit.
 Horatius:

Et vitem viduas ducit ad arbores.

Idem:

— adulta vitium propagine

Amici
 qui deli-
 gendi,

Vltimis ad-
 unctæ vi-
 ces,

Altas maritat populos.

Quid. 3. De ponto, eleg. 8.

Non hinc pampineus amicitur vitibus ulmus:

Nulla premunt ramos pondere poma suos.

Idem 2. Amor. eleg. 16.

Ulmus amat vites: vitis non deserit ulmum:

Separor à domina cur ego sepe mea?

Catullus in nuptijs Iuliæ & Manlij:

Lenta quin velut assitas

Vitis implicat arbores,

Implicabitur in tuum Complexum, &c.

Claudian. 2. de raptu:

— hinc pampinus induit ulmos.

Iuven. Saty. 8.

Stratus enim palmas viduas desiderat ulmos.

Exempl. q; mou. t. &c.] Euripides appositè Troadibus ait *Uere am*
enim nō rectè amātis censerī nomine qui non semper amet. *semper a-*
mat.

οὐκ ἐστ' ἐραστῆς, ὅστις οὐκ ἀεὶ φιλεῖ.

Sed quia epigramma Græcum Antipatri de amica loquitur, quam nos vxorem possumus intelligere lubens hinc adiungi vellem Menandri sententiam, qua vbi matrimonij incommoda enumerauit, comoda etiam subiungit, sed ijs maxime verbis.

Ατυχῶντι συμπάρεμεινεν, ἀποτανόντα δὲ

ἐδάψε, πλεῖς φλεν οἰκειῶς.

In rebus aduersis comes est, mortuum verò sepelit.

Appendix.

Vitis, hinc signat vxorem Philaniram, mariti studiosam, qualem descripsit Flaccus 2. Carm. Ode 5. Alioqui apud David & regium vatem Psal. 127. vxor viti comparatur fœcunda: Vxor tua, inquit, vt vitis abundans: & ulmum, pro arbore amatoria Virgil. in eclogis posuit,

Nec gemere aëria cessabis turtur ab ulmo.

Petron. Arbiter sic,

Paruula securo tegitur mihi culmine sedes,

Vnâque plena mero fœcunda pender ab ulmo.

Martial de nuptijs Pudentis & Claudix, lib. 4.

Nec melius teneris iunguntur vitibus ulmō.

Horatiuss

—Platanus celebs

Euocet vltmos —

Ouidius epist. Oenones,

Non sic appositis vincitur vitibus vltmus,

Et tua sint collo brachia vineta meo.

Verùm ad sententiã emblematis facit illud Hebręi Parœmia-
stæ, prouerb. cap. 17. Omni tempore diligit qui amicus est.

Eleganter Lyricus,

Felices ter & ampliùs

Queis irrupta manes copula, nec malis

Anulsus querimonijs

Suprema citiùs soluet amor die.

Nec eum pro verò amore censemus enim qui mortalis vitæ
terminis concluditur, si quidem ad mentem sapientũ amo-
ris vim æstimamus. Respicit emblematis argumeutum hoc
Ouidianum 2. de remedio:

Semper habe Pyladem aliquem qui curet Orestem,

Hic quoque amicitia non leuis usus erit.

Et 3. de Ponto, ad coniugem:

Cùmque ego deficiam, nec possim ducere curram;

Fac tu sustineas dehile sola iugum

Ad medicum specto venis fugientibus æger,

Vltima pars vitæ dum mihi restat, habes.

Cicero pro Sestio: ademit Albino foceri nomen mors filia,
sed charitatem illius necessitudinis & benevolentia non ade-
mit. Et Virgiliana Dido 4. Æneid. de suo loquens Sichæo:

Ille meos primus qui me sibi iunxit amores,

Abstulit: ipse habeat secum seruetque sepulcro.

Mutuum auxilium.

EMBLEMA CLX.

LORIPEDEM sublatum humeris fert lumine captus:
 Et socij hac oculis munera retribuit.
 Quo caret alteruter, concors sic præstat uterque:
 Mutuat hic oculos, mutuat ille pedes.

Apparet sumptum id esse è Græco: sic enim libro 1, *Epi-* *Fons Em-*
grammatôn reperi: *blematis.*

τυβλὸς ἀλλητεῶν χωλὸν πόδας ἠέρταζεν,
 ὄμμασιν ἀλλοτείοις ἀντεραιζόμενος.
 ἄμω δ' ἠμτελεῖς πρὸς ἑνὸς φύσιν ἠρμόσθησαν,
 τέλλιπες ἀλλήλοις ἀντιπῶσθ' ἀχόμενοι.

Cæcus claudum humeris gestat: pro munere tanto

Ille oculos claudi mutua dona refert.

Imperfecti ambo coeunt: sed corpus in unum,

Quodq; deest, socio præstat uterque suo.

Et illud eiusdem omninò argumenti, auctore Antiphilo:

ἄμω μὲν πηροὶ καὶ ἀλήμονες, ἀλλ' ὁ μὲν, ὄψεις,

ὅς δὲ, βᾶσις· ἄλλω δ' ἄλλ. Θ ὑπηρσίν.

τηρὸς γὰρ χωλοῖο κατωμάδιον βᾶρ. Θ ἄργς,

ἀτραπὸν ὀφθαλμοῖς ὄμμασιν ἀκροβάτης.

ἡμία δ' ἀμφοτέροις ἦρκει φύσις: ἐν γὰρ ἐκείνῳ

τέλλιπες, ἀλλήλοισ ἐῖς ὄλον ἠγάμισαν. hoc est,

Ambo mendicæ cæcus, claudusq; fuere;

Alter at alterius sustulit arte malum.

Attollens humeris claudum, qui luce carebat,

Claudæ oculos dubiam tentat inire viam.

Coniungere simul quod fors utriq; negarat:

Natura ambobus sic satis una fuit.

Sunt & alia duo ad idem spectantia, quæ à doctis certatim conuersa huc non adijcio: sed illud tantum breuius ex Politiano ascribam, quòd non nihil lepòris habeat:

τηρὸς ἄπυς δ' ἠτῶ ἀλλήλοισιν δερᾶποντες,

τηρὸς ὀδηγεῖτο νωτορορεῖτο δ' ἄπυς.

Ex quo intelligi datur, ad sustentandam subleuandamq; humanæ vitæ inopiam. homine hominem indigere: vt enim nō omnis fert omnia tellus, sic quiuis non abundat quibuslibet. vnde peruulgatas habemus paræmias, Vnus homo, nullus homo: Manus manum fricat: Multæ manus reddunt onus leuius: & alia multa generis eiusdem. Existimo quidem hîc allusionem esse quandam ad *σωδυσασμόν*, qua homines quibusdam veteribus appellati sunt *σωδυσασμοί*, quippè quos natura ita effinxerit ac formarit, vt gregales esset, & bini agerent. Ex quo & Platoni dicuntur *ζῶα πολιπικᾶ*, id est, animalia ciuilia, & ad societatem nata: quandoquidem eo genio sint, vt sola viuere nequeant. Itaque præclare ille, qui humanum ingenium apiculæ comparauit: vt enim illa perire dicitur si sola uiuat, ita natura hominis ea est, vt sine opera mutua & societate vitam traducere nullo modo possit: vtq; manus manum lauat, ita homo hominem mutua quadam necessitudine atque ope iuuat. Quis enim artifex tam per se sapiat, tãtãque habere facultates putatur, vt non indigeat aliorum artificum auxilio mutuo? Id autem cum à natura prouida om-

*Homines
σωδυσασμοί
sicut
appellati.*

*Homines
soli minime
viuere possunt.*

nium matre profectū sit, vt singuli quibusdam rebus ad vitæ præsidium & ornamentum indigeant, quo eas ab alijs mutuò capiant, vt ipsi meminerint aliquod suum officium esse mutuò & vicissim rependendum: certè nullus nostrum est, quin vel cæci vel loripedis agat partes, vt quâ sit eundū, minimè videat, aut quâ progrediendum vltèrius, planè non habeat. Quid, cæce, consilij capies, quò te in viam huius vitæ anxie ac molestæ conijcies: quid, inquam, homo quantumuis diues ac opulente, consilij capies, vt te possis tandem expedire ex inopiæ angustijs, quæ non sinunt te vltra progredi, nisi ducatum tibi præstet aliquis oculatus? At, claude, & pedibus casse, quò te proripies? imò verò erudite licet ac Musarum alumne, an te loco mouebis, nisi primùm firmis cuiusdam opulenti benèque nummati humeris sustentèris? Sed quorū quisque est, cui non perspicuum sit quàm longè latèque pateat officij huius mutui vsus? Nullum omninò rerum genus est, quod aut auulsum à cæteris per seipsum constare, aut vim suam atque æternitatem conseruare possit. Stoici quæ in terris gignuntur, aiunt ad vsū hominum creata esse: homines autem hominum causâ genitos, vt ipsi alijs alij prodesse possent: qua in re necesse est naturam ducem optimam sequi, & vtilitates omnes in medium conferre officiorum commutatione, dando, accipiendo, commutando, conducendo, & cæteris eiusdem generis, tum artibus, tum opera, tum facultatibus hominū inter homines societatem deuinciendo. Iam verò illa sapientia, vt sapienter ab Oratore dictum, diuinarum atque humanarum rerū scientia est, in qua continetur Deorum & hominum societas quædam & communitas inter ipsos. Quod cùm ita sit, meminerimus ad extremum, quod antè dictum est, vnum hominem pro nemine habendum: vnum inquam nihil ferè, duos simul iunctos per multa facere & consequi posse.

Auxilium numquam deficiens.

EMBLEMA CLXI.

BINA pericla unis effugi sedulus armis,
 Cùm premerèrque solo, cùm premerèrque salo.
 Incolumen ex acie clypeus me præstitit: idem
 Nauis fragum apprensus littora adusque tulit.

Hoc è Græco Iulij Leonidæ ^c pigrammate expressit Alciatus, in quo Myrtili militis profopopœia est, scutum suum celebrantis. Græcum sic habet:

εἰς ἐνικινδύνως ἐΐφυρον δύο μυρτίλῳ ὄπλῳ,
 τὸν μὲν ἄρισ δίσας, τὸν δ' ὀπνηζάμενῳ.
 ἀργεῖς ἵς ὅτ' ἐδυσειεὼς τρώπην ασιίδα δ' ἔχρη.
 σωθεῖς κεκριμῆένω ἕδαπῇ καὶ πολέμῳ.

Emblema-
 tis fons.

*Effugi geminum clypeo discrimen in uno
Myrtilus, & pugnans fortiter atque natans.
Arripui clypeum de pressa flamine puppi
Fluctibus oppressum, belligerisque viris.*

Huc refert & alia eiusdem argumenti Epigrammata lib. 1. tit. *εις του κεινου*. Scutum hoc nusquam in quouis periculo deficiens, sed etiam in ijs auxilium præstans, quæ videntur alioqui abhorrere ab usu proprio & naturali, typus est amici veri numquam non suppetias ferentis, vel etiam in ijs quæ videntur à sua facultate penè omninò aliena esse. Hoc etiã potest commodissimè transferri ad literarum studia nusquam non opportuna, nusquam non iucunda, quibus nimirum nõ modò ab aduersariorum telis & hominum iniurijs tuti sumus, & tamquam opposito clypeo munimur, sed & eorum ministerio usque è medijs vitæ huius fluctibus ad tranquillum otij portum recipimur. Sic enim Myrtili clypeum Alciatus ipse met oratione quadam Ticiui habita intellexit. Tradunt, inquit, Zenonem Philosophum, cum naufragium fecisset, dixisse, se numquam felicius nauigasse, quàm cum rebus amissis vacare Philosophiæ deinde cœpisset. Idem & usurpare ego possum, qui cum in patria otio quondam, nimiãque tranquillitate fere marcescerem, atrocitate bellorum demum excitatus peregrinari cœpi, & ad hanc disciplinam confugi, quæ mihi panè fuit, quod Prouerbio Græco dicitur, Myrtili clypeus. Fuit is ingentis animi miles, scuto pugnare solitus, qui cum ad maritimam expeditionem nauigasset, submersa fortè naui eidem clypeo innixus in tutum portum delatus est. De quo hunc in sensum Leonides Poëta scripsit:

*Bina pericla unis effugi Myrtilus armis,
Cum premererque solo, cum premererque salo.
Incolumentum ex acie clypeus me præstitit, idem
Nauisragum apprensus littus adusque tulit.*

Sic mihi hæc egregia professio omni in tempore, omni in fortuna auxilio fait, quod ceu senectuti vestræ viaticum, vt & vos comparetis, hortor suadeoque. Hæc ille.

*Veri amici
typus.*

*Studia nusquam
non opportuna.*

*Zenonis
nauisragiis.*

*Myrtili
clypeus.*

Gratiæ.

EMBLEMA CLXI.

TRES Charites Veneri assistunt, dominamque sequuntur:
 Hincque voluptates, atque alimenta parant;
 Lætitiam Euphrosyne, speciosum Aglaia nitorem;
 suadetæ est Pithus, blandus & ore lepos.
 Cur nuda? mentis quoniam candore venustas
 Constat, & eximia simplicitate placet.
 An quia nil referunt ingrati, atque arcula inanis
 Est Charitum? qui dat munera, nudus eget.
 Addita cur nuper pedibus talaria? bis dat
 Qui citò dat, minimi gratia tarda preti est.

Implicatio

Implicitis vlnis cui veritur altera? gratis

Fenerat: huic remanent una abeunte duæ.

Iuppiter is genitor, cæli de semine diuæ

Omnibus acceptas edidit Eurynome.

Constituitur hîc Charitum prolopopographia, qualem sermè & pictores & statuarij veteres expresserunt. Tres sunt æquè nudæ, virgines, iuuenes, hilares, & quæ inuicem sibi adhæreant: Nudæ quidem, quia beneficia non oportet esse fucata; in quibus simplicitas & puritas animi maximè requiritur: Virgines autem & iuuenes, quòd nusquam senescere debeat aut intermori accepti beneficij recordatio: Sibi connexæ & adhærentes, quia (vt ait Sophocles) ἢ χάρις χάρις πέπει, quod quæque debeat esse perpetuum, & quasi continuū beneuolentiæ fœdus. Adhæc pedibus habent alata talaria, quòd tardat gratiam esse non liceat. Postremò vnâ auersam duæ alia conspiciunt; quòd pro accepto beneficio duplicem, & quasi cum fœnore gratiam rependere debeamus. Has ex Eurynome Iouem suscepisse ferunt, vt affectum eiusmodi non tam humanum quàm diuinum esse intelligas. Huius picture Pausanias in Æliacis diuersis locis meminit: & Seneca pluribus agit libro De beneficijs primo, c. 3. Porro huc non grauior adscribere in Charitum eiconem Epigramma non illepidum, quod etiamnum extare Romæ, testis est Lilius Gyraldus Syntag 8. ascripsit quæ Alciatus ipsemet cap. vndecimo libri primi Parergon:

Sunt nude Charites, niueo de marmore: at illas

Dina columna suis adibus intus habet.

Par tribus est facies, qualem decet esse sororum:

Par tribus est atas, par quoque forma tribus.

Grata Thalia tam n gemina conuersa sorori,

Implicat alternis brachia nexa modis.

Iuppiter est genitor, peperit de semine Cæli

Eunomio, & Veneris turba ministra fuit.

Inde alitur nudus placida sub matre Cupido,

Inde voluptates, inde alimenta Dei.

Charites.] ἀπὸ τῆς χάριος. à lætitiâ, vt Phornutus ait: sed & notissimo Græcorum adagio, τὰς χάρισι καὶ ὄψιν, Gratijs sacrificare, ij iubentur, qui tristes & solliciti sunt.

Veneri assistunt.] Testis est in Æliacis posterioribus Pausanias, & Cælius lib. 28. cap. 18. vt significaretur, quæ voluntas

*Descriptio.
Charitum
ex adiun-
tis
Nude.*

Virgines.

Iuuetæ.

*Talaria
pedum.*

*Vnam duæ
alia conspi-
ciunt.*

*Cur filia
Iouis &
Eurynomes*

*Charites
unde diste.*

*Gratie
iunctæ de
nri cur.*

ferret sine pugna, citraque contentionem ullam, & qui dat, & qui accipit, transigerent.

Euphrosyne.

Lætitiam Euphrosyne.] Notatio est nominum. Euphrosynæ lætitiam sonat, vel quæ hilaritatem facit, ὅρα τὸ εὐφραίνειν, lætum reddere.

Aglaiæ.

Aglaiæ.] Splendorem, dignitatem & honestatem significat. hinc ἀγλαΐσμαι καὶ ἀγλαΐζω, honoro orno.

Thalia & Suada.

Suadela est Pithus.] Thaliæ intelligit, quæ Suada siue Suadela persuasionis Dea, & à Græcis Πειθῶ nominatur. Cicero in Bruto: Ut hominis decus est ingenium, sic ingenij ipsius Inmen est eloquentia, qua virum excellentem præclare tum illi homines florem populi esse dixerūt: Suadæque medulla, Πειθῶ, quam vocant Græci, cuius effector est orator, hanc Suadam appellavit Ennius. Eius autē Cethægum medullam fuisse vult, ut quam Deam in Periclis labris scripsit Eupolis fessitasse, huius hic medullam nostrum Oratorem fuisse dixerit. hæc ille. Πειθῶ verò (ait Suidas) est ἡ Πειθομένη, cui sacrum nihil aliud quàm oratio, quam etiam Græci ψυχαγωγὸν appellabant; quòd animum ducat quòd velit. Eo sensu eloquentia flexanima dicitur Ennio.

Πειθῶ.

atque arcula inanis est Charitum.] Huc referendum videtur quod de Simonide retulit Stobæus: Σιμωνίδης ὄρα χαλαροῦ-
 τ' ὅ πνὸς ἐγκώμιον ποιῆσαι, καὶ χάριν εἶχειν λέγοντ' ὅ, ἀργύ-
 ριον δὲ μὴ δίδουτ' ὅ, δύο εἶπεν οὗτ' ὅ ἔχω κίβωτ' ἑς, πῶ μὲν
 χαρίτων, πῶ δ' ἀργυρίου. καὶ πρὸς τὰς χεῖρας, πῶ μὲν τῶν χα-
 ρίτων κενῶ ἐυρίσκω ὅταν ἀνοίξω, πῶ δὲ χρυσίμῳ μόνῳ:
 Simonides, rogante quodam ut sibi conscriberet encomiū, &
 gratiam se relaturum dicente, argentum autem non dante:
 Duas, inquit, arcas habeo, vnam Gratiarum, alteram argen-
 ti: & cum necessitas exigit, Gratiarum quidem arcam ape-
 riens, inanem ipsam reperio; alteram verò solam mihi com-
 modam. Sed hoc videri posset illiberale: nam libera & ultro-
 nea debet esse gratia, non coacta, aut illiberalis. Adde, quòd
 pulchrius & magnificentius est beneficium conferre, quàm
 affici beneficio. Hinc enim illud Plutarchi: ὅπκαρ' ὅ, τῷ εὐ-
 πάχην, τὸ εὐ ποιεῖν ἔ μόνον κάλλιον ἀλλὰ καὶ ἥδιον εἶναι ρησὶ.
 χάρις γὰρ ἔδεν ἔπως γόνιμὸν ὄσιν, ὡς χάρις. ἀλλὰ σφοδρὸς ἦν ὁ
 ταις χάρισι τὰ ὀνόματα δέ μῦθος, ἀγλαΐμῳ, καὶ εὐφροσώμῳ, καὶ
 δαίλῳ. τὸ γὰρ ἀγαλλόμῳ καὶ τὸ χαίρον ἐν τῷ δίδοντι πῶ χα-
 ριν, πλείον ὄσιν καὶ καθαρώτερον. διὸ τὸ πάχην εὐ αἰχύνονται
 πολλάκις. ἀσὶ γὰρ ἀγαλλόνται, τῷ εὐ ποιεῖν, hoc est, Epicurus

*Arcula
 Gratiarum
 inanis:*

ait, non modò pulchrius esse beneficio afficere, quàm affici, sed & iucundius. Nam nulla res perinde parit gaudiũ, vt beneficentia. Sapiebat autem qui indidit Gratijs nomina, Aglaïæ, Euphrosinæ, & Thaliæ. siquidem exultatio & lætitia in dante maior est & purior. Itaque multi pudore sæpè suffunduntur, cùm beneficium accipiunt: semper autē gaudent, cùm beneficium præstant. Non in mihi rem temperare possum, quin addam Ciceronis illud è 2. Offic. aut operâ sit benignè indigentibus, aut pecuniâ, &c. quamquam in vtroque inest gratificandi liberalis voluntas, tamen altera ex arca, altera ex virtute depromitur: largitio quæ fit ex re familiari, fontem ipsum benignitatis exhaurit.

bis dat qui citò dat.] Prouerbiale est ex Publij Mimis:

Bis est gratum, quod opus est vltro, si offeras. Itémque.

Beneficium inopi bis dat, qui dat celeriter.

vulgatum est etiam in hanc sententiam Luciani distichon:

ἀκείαι χάριτες γλυκερώτεροι. ἢν δὲ βραδύνη,

πᾶσα χάρις κενεή, μὴ δὲ λίγιστο χάρις.

id est, vt Ausonius reddidit.

Gratia quæ tarda est, ingrata est gratia: namque

(cùm fieri properat gratia grata magis.

Lege Prouerb. Bis dat qui citò dat.

vltri.] brachijs. Vna frequentius p̄o longitudine duorum brachiorum extensorum accipitur.

remanent vna abeunte dua.] Siquidem referenda gratia nullum officium magis necessarium. Quòd si quedam acceperis vtenda, maiore mensura, si modò possis, reddere iubet Hesiodus, & imitari agros fertiles, qui multo plus reddunt quàm acceperint. Cic. 1. Officior. Grauiissimè dictũ à Valerio Max. dandi & accipiendi beneficij commercium (sine quo vix hominum vita constat) perdit & tollit, quisquis bene merito parem saltem referre gratiam negligit.

Eurynome.] Eurynomen dictam ait Senecã, quia latè patētis patrimonij sit beneficia diuidere. Alij Eurynomen, quasi lætis pascuum, à spatiosis pascuis interpretantur. Alio porrò nomine dicitur Eurydomene. ἀπὸ τῆς εὐρύς καὶ δίδου, abundanter do: alijs Eurymedusa, à μέδω, quod rego significat. Hesiodus Theogonia: τρεῖς δ' οἱ εὐρυνόμη χάριτας τέκε καλλιπαρήυς. Huius meminit Homerus Iliad. 18.

Ad locupletandã huius Emblematis commentationẽ, multa sunt apud Senecã de beneficijs passim, sed in primis cap. 3.

Bis dat qui citò dat.

Grate vt referenda.

Eurynome.

lib. prioris. Cum hoc coniunge nobile Lactantij disputationem, de vero cultu cap. 11. singula enim exscribere non vacat.

Appendix.

Ex multis quę passim obuia sese offerunt bonis auctoribus, quędam sublegemus. Ex iure cōmuni didicimus, teneri nos ad *ἀντίδοξα*. l. sed etsi. D. de petit. heredit. l. si verò nō remunerandi. §. idem Pomponius. D. mand. l. si non sortem. §. libertus. de condict. indeb. In Mimo veteri:

Beneficium quis nescit reddere, iniuste petit.

Prodicus sophista apud Platonē Axiocho (si quidē Platonis, dialogus est) illud solebat in ingratos auditores flectere: *ἀδὲ χεῖρ τὴν χεῖρα νίθει, δὸς πὶ καὶ λάβειν*. Benè Martialis:

De decus est semper sumere, nilquē dare.

Fatemur alioqui beneficium voluntariū magis esse quàm necessarium l. qui ex causa. D. de bon. libert. Et gratia si nō accipitur gratis, non est gratia. Nam quod Seneca epist. 83. sapientis est bene debere beneficiū, bene soluere. interdum autē solutio est ipsa cōfessio. Voluntas enim spectanda, nō facultas. Sed idem tamē sapiens suo more mouet aculeos: Plus ceteris dedit qui sine spe recipiēdi dedit. Nam hæc beneficij inter duos lex est, alter enim obliuisci debet dati, alter accepti nunquam: nempe vt qui dedit beneficium, taceat: memoret, qui accepit. Est enim odiosum genus hominum officia exprobrantium, &c. Quo nomine grauitè succenset Martialis Postumo cuidam, qui quod donarat, impensius celebrabat. Lacerat animum, & premit frequens beneficiorum commemoratio: quod etiam non fecit quidam libertus apud Simonem patronum, in Andria Terentij: vbi sic:

Si tibi quid feci, aut facio quod placet,

Et gratum fuisse animaduertisti, habeo gratiam:

Sed hoc molestum est, nam isthęc commemoratio,

Quasi exprobatio est immemoris beneficij.

Non discedo à lectione Senecę: Beneficia dādo, ait, imitamur Deum, nō fœneramur. Dignus est decipi, qui de remunerando cogitauit. Iam quod hilares & nudæ hic Gratia representatur, mera liberalitas, nulloq; iure cogēte profecta designatur. Qui enim dat inuitus, nihil dat. Ergo Fabius Verrucosus dicebat, beneficium ab homine duro asperè datum, panē lapidosum esse, quem esurienti accipere necessarium esset, etsi acerbum. At *ἡλαρον δοτῆρα ὁ θεὸς ἀγαπᾷ*. Hilarem datorem diligit Deus. Et nulla sunt maiora beneficia, quàm quę sunt in accipiendis verecundia.

In detractores.

EMBLEMA CLXIII.

*AVDENT flagriferi matula, Stupidique magistri
Bilem in me impuri pectoris enomere.*

*Quid faciam? reddámne vices? sed nonne cicadam
Ala una obstreperam corripuisse ferar?*

*Quid prodest muscas operosis pellere flabris?
Negligere est satius, perdere quod nequeas.*

Veram scribendi huius Epigrammatis occasionem multatus sum è libro cui Iuris peritorum nomenclatura nomen, auctore innominato. Is ergo cum scripta Zazij enumeravit, hæc quæ sequuntur subiicit: Sanè multum profuit Zazij prudentia Iuris atque cetera doctrina, à Francisco Florido

Epigramma id primo nominatim scriptum in Francisco Florido.

flagellata: in quem nomine ipsius Zazij, Budæi, Alciati, & cæterorum titulo, In Ranciscum Olidum accepimus apologeticum, quod sic habet:

Audent flagriferi matula, Stupidiq; magistri

Bilem in nos olidi pectoris euomere:

Reddemusne vicem opprobriis? sed nonne cicadam

Ala una obstreperam corripere istud erit?

Quid prodest muscas operosis pellere flagris?

Negligere est satius, quod nequeas regere.

Homines certè liberaliter instituti contumeliam impotètius ferunt quæ sit illata à contempto quodam & inertu conuiciatore; cum quo congredi vel turpe sit, vel indignum putetur. ut apud Ælian. in 14. Var. hist. Aristides Locrensis morsus à mustella Tartesia dixit se dolore, ut maximè, quòd moreretur à bestiola tam contempta ictus: multòque honestiorè mortem fuisse, si id sibi obtigisset ex morsu leonis vel pardalis. Itaque acerbissimam causam mortis, quàm mortè ipsam ferebat. Et quidem, ut facillè possum conijcere, vnà cum Florido illo, alioqui docto homine, sed certè parum verecundo, ut eius scripta testantur, malè feriatu pædotribæ & inèpti magistelli Alciato nonnihil detraxerant, adeò solet intabescere inuidia, successus hominum videndo, ut cum Nasone loquar. Vix enim ut sine fumo ignis emicat: sic excellens quædam gloria comitem inuidiam ut plurimum habet. Qui vir certè magnus; cum ægrè ferret se ab huiusmodi literatoribus & magistellis importunè traduci, scripsit hoc Emblemata, dictante indignationis affectu, quo reddit rationem cur pluribus non respondeat: quippè cùm existimet cum ijs concertare sibi planè indecorum esse, quandoquidem minorem à maiori prouocari nec iustū nec ingenuum sit. Quo in loco notanda est verborum energia vehemens, & Satyricæ cõparationes, succinctæ quidem, sed acres admodum, & quæ plurimum neruorum vel potius aculeorum habeant.

Flagriferi matula.] Per cõtumeliam flagriferos appellat eiusmodi sciolos & impudentes obtrectatores. Eodem modo Plautus in Pseudolo dixit: Eo ingenio hi sunt flagritribæ, qui hæc habent consilia. Matula porrò vas est, in quod vrina excipitur, & nonnumquã metaphoricòs vsurpatur pro homine foetido & impuro, ut apud Plautum in Persa:

Numquam ego te tam matulam esse credidi.

Matula.] Et matula Iuuenali, trulla *μαρία*, Græcis festa,

Flagriferi.

Matula.

& varroni, matellio.

Bilem euomere.] Allegoria ab his qui concoquere nequeunt certos quosdam cibos præ stomachi debilitate, quod pro- *Bilem euomere.*
uerb. citatur ex Aristoxeno Musico apud Plutarch. Sympos. 7. cap 8.

Quid faciam? red dâmne vices?] addubito, an par pari referam. Sic addubitare Ciceronem memini 13 ad Atticum, num sibi contemnenda contumelia sit à sororis Attici filio illata, & dissimulanter concoquenda: vel an sit euomenda semel & aperte bilis omnis acerbitas. Verba eius hæc sunt. Nunc me iuua, mi Attice, consilio. *Πότερον δίχας τευχθήσῃσιον*, id est utrum aperte hominem asperner & respuam, ἢ *σκολιαῖς ἀτάταις*. ut enim Pindaro, sic *δίχα μοι νόσος ἀτρέκειαν ἐπέειν*. omninò moribus meis illud aptius: sed hoc fortasse temporibus. Tu autè quod ipse tibi suaseris, idem mihi persuasum putato.

cicadam ala corripuisse.] Respexit ad Prouerb. Cicadam ala corripuisti. Animalculi hoc genus naturâ garrulû ala si corripueris, clarius obstreper: ita si maledico præbeas occasionem odij, non modò non tacebit, sed & importuniùs effluet, & omnem bilem euomet. *Cicadam ala corripere.*

muscas operosis pellere flabris.] Doctum virum dedecet cum imperitis & inertibus Grammaticulis concerrare. Alludit autem ad Prouerb. Muscas depellere. cui & illud conuenit: Aquila non captat muscas. Musca autem in Hieroglyph. impudentiam & improbitatem signat; quòd etsi crebrius abigatur, nihilominus redeat. Lege Pierium lib. 6. & Orum lib. 1. *Muscas pellere.*

Muscas pellere.] Inter Deorum prælia Homerus pertinacè muscæ improbitatem proposuit vbi ferox hostis insultat hosti, neque quietem dat vllam, donec vulnus inflixit. Sic enim *ἡ οἰμύης θάρσος ἐνὶ σήθεσσιν ἐνήκεν, ἵτε καὶ ἐργαζήη μάλα περ χροῦς ἀνδρομόοιο ἰσκανάα δακέειν*. Huc conferrem aliquid non inuitus de secta Cynicorum, quorum impudentia non toleranda mandata est omnium scriptis. Malim ex eo Emblematis argumêto elicere id quod legitur apud Plinium iuniorum, recta ingenia debilitari verecundia, peruersa confirmari audacia, etenim vsuuenire solet ut quo quis imperitior est, sit eo iactantior & sui cõfidentior. Merito igitur viro forti est odiosa musca, & sapienti atque prouido temeritas. Qua ratione Hercules de suo sacello muscas dicitur abegisse. *Musca improbitas.*

Operosis flabris.] Flabellum, muscarium dicitur Martiali, quo

mulcæ abiguntur, *μυσοβλή*, Græcè.

Negligere est satius, &c.] γνῶμην. Non est quòd te tam excrucies in eo vel perfequendo, vel fugiendo, quòd vitare nullo modo possis.

Appendix.

Contumelia & obtrectatio sæpe animis tranquillissimis patientiam extorsit, ait Seneca. Quare ferendum eum putamus qui pudorem suum purgat. Sic Comicus prologo *Andriæ*:

Si mihi pergat quod volet, dicere, quod non volet, audiet:

Beneficys si certasset, audiet bene.

Desinant maledicere, maledicta ne noscant sua.

Hieronym. id imitatus, ad Rufinum: Si dixeris quæ non vis peius audies. Quod ante meminimus vsurpatum Plauto: *Cōtumeliam si dices, audies.* Et quid tandem? difficile est iustū dolorem temperare, l. si adulteri 38. §. imperatores. D. de adult. Quin & veterem ferendo iniuriam, inuitas nouam, vt apud Gellium, lib. 6. ex Mimo quodam vetere, &c.

Qualibet extinctos iniurisa suscitatur ignes.

ait Ouidius 3. *Artis.* Ingenuus animus difficulter admodum contumeliam patitur, quamquam leuius fiat patientia quod corrigi non possit. Verum strangulat inclusus dolor, & pressum enecat, nec satis habet virium, vt par esse ferendæ iniuriæ possit.

Inanis impetus.

EMBLEMA CLXIII.

LUNA REM noctu, ut speculum, canis inspicit orbem:
 Sæque videns, alium credit inesse canem,
 Et latrat: sed frustra agitur vox irritantis,
 Et peragit cursus surda Diana suos.

CARPIT æmulos quosdam imitatores, seu ut dixerim ve-
 riùs, obrectatores & maledicos, qui cum doctrinæ ve-
 rem quandam gloriam in magno aliquo & excelso viro con-
 spiciant, conuicijs eum proscindunt citius, quàm imitatur. Est
 enim illud vulgo notum, πλὴν μωμῆσαωζ ῥ' ἄνδρῶν ὅτιν ἢ μωμῆ-
 σαωζ, in multis Momum agere & reprehendere longè faci-
 lius, quàm imitari: ut vero verius mihi Xenophon dixisse vi-
 deatur 2. Commentar. ἢ πάνν γρ' ἄδιον ὅτι ἄρειν ἔργον, ἐφ' ᾧ

Carpere fa-
 cilius quàm
 imitari.

Nihil est
quod repre-
hendis non
possit.

Canis orbē
Lunæ con-
spiciat, quid.

Amule-
tum in ob-
scure Passio-
nem.

ὅτι ἀντις ἀτίαν ἔχει. χαλεπὸν γὰρ ἔπω τι ποιῆσαι, ὥς ἐμὴ δὲ
ἀμαρτιῶν χαλεπὸν δὲ καὶ ἀναμαρτήτως τε πιθήσοντας, μὴ ἀγ-
νώμονι κριτῇ περὶ χεῖν. Non facile est, ait, ut reperiri aliquod
opus possit, in quo nihil à quoquam reprehendatur. Est enim
arduum ita quicquam perficere, ut non alicubi pecces. Quòd
si etiam sine aliquo errore quidquam peragat aliquis, diffici-
le est non pati, aut inuenire aliquem iniquum iudicem. Sum-
pta est ὠμοίωσις à cane in Lunā latrante, suamque ipsius um-
bram temerè conspicante, sed qui eò plus ægrè ferat, quòd
suo latratu Lunam non deterreri, neque inceptum cursum si-
stere videat. Eodem profus modo exercendi sunt importuni
illi sycophantæ, ut & alienæ famæ captatores, quos non mo-
dò animum despondere, sed in rabiem agi deprehendes,
cùm ab ijs qui læsi sunt, habentur contemptui, & eos respon-
so aliquo minimè dignetur. Cùm enim hoc vnum in primis
expetant, ut eiusmodi aculeis afficiaris, danda tibi est opera,
ne subitus iræ impetus animum à sua sede & statu dimoueat:
sed dissimulandum, fingendaque vultus hilaritas, qua præ te
feras, quàm minimi aut nullius planè momenti ea sint quæ
falsò & temerè in te iaculantur. Sic enim fiet, ut tua hac tole-
rantia, calumniarum illi artifices desinant, maledicta & nos-
cant sua: vel impotenti quodam dolore perculsi rumpatur,
quòd obesse tibi non potuerint. Qua de re pluribus apud Plu-
tarch. in Commentario, Quomodo quis vilitatem ex ini-
micis capere queat. Huc facit præclarum Senecæ monitū ex
2. De ira: Non ut in beneficijs honestum est merita meritis
repenfare, ita iniurias iniurijs: illic vinci, turpe est; hinc vin-
cere. Inhumanum verbum est, & quidem pro iusto receptū,
vltio: & à contumelia non differt, nisi ordine. Qui dolorem
regerit, tantum excusatius peccat. M. Catonem in balneo
quidam percussit imprudens, quis enim illi sciens faceret in-
iuriam; Postea satis facienti Cato: Non memini, inquit, per-
cussum me. Melius putauit non agnoscere; quàm vindicare.
Nihil, inquis, illi post tantam petulantia mali factum est? Imò
multū boni: cœpit Catonem nosse. Magni animi est iniurias
despicere. Vltionis contumeliosissimū genus, est non esse vi-
su dignum, ex quo peteretur vltio. Multi leues iniurias al-
tius sibi demisere, dum vindicant. Ille magnus & nobilis est,
qui more magnæ feræ latratus minorum canum securus
obaudit. Audiamus tandem consultorem optimum in primis
iuxtaque lepidissimum Comicum Philemonem:

ἡδίων οὐδὲν, ἢ δὲ μισικώτερον
 ἔς, ἢ δὴ μάστιγι, λοιδορῆ μόνον φέρειν.
 ὁ λοιδορῶν γὰρ, ἂν ὁ λοιδορῆ μόνον
 μὴ προσποιῆται, λοιδορῆ δ' ὁ λοιδορῶν.

quod ita Latine sonat,

Iucundius nihil est, neque etiam concinnius

Est, quàm posse conuiciantem ferre:

Nam qui conuiciatur, eo in quem conuicium iacitur,

Dissimulante tacens eque, efficit ut sibi ipse conuicietur.

Censet nullam auribus iucundiozem musicam, quàm tacere alterum, altero conuiciante. cùm enim patienti animo, sed & forti pectore quis maledicta perferre ac pati potest, efficit ille quidem dissimulando, ut maledicus sibi maledicat. id est suum morbum prodat, ut sibi potius quam alteri noceat. Cæ-

Canis pro inuido.

terum hîc perbellè Canem inuidum & obrestatore propo-
 suit: canem enim pro inuidiæ typo ex veteribus quidam po-
 suerunt, ut etiam pro adulatore & scurra. Pierius lib. 5. adno-
 tauit. Cùm ijs quæ de cane diximus iungenda hæc ex Sucto-
 nij Vespasiano: Demetrium Cynicum in itinere obuium sibi
 post dominationem, ac neque assurgere, neque salutare se
 dignantem, oblatrantem etiam nescio quid, satis habuit
 canem appellare.

Lunarem orbem.] Lunam. Puto allusum esse ad id quod in
 Pharmaceutria Theocrit. ubi ait canem terreri Hecate subter-
 ranea, compertum est autem canes vel ferociores terreri spe-
 ctris nocturnis.

canis.] Canem accipi pro conuiciatore, impudenti & male-
 dico obrestatore notum est. Apud Homerum, ab Achille
 Agamemnon incessitur, ut κωδὸς ὄμματ' ἔχων, qui caninis
 sit oculis. Ea enim canis natura est, ut eum nihil pudeat. Ita-
 que Iulius Pollux Oculum is habere caninum dicitur, ait, qui
 nimio plus impudens est. Plautus Menæchm. Hecubam ait
 ex eo appellatam canem quòd in quoscumque intueretur,
 conuiciatrix & maledica esset. Itaque & M. Tullius Oratio-
 ne pro Roscio Amerino, alios Oratores clamare ait, non etiã
 nocere; alios latrare, qui etiam mordere possint. Cur vero ca-
 nis Diogenes est nuncupatus, nisi quòd mordax esset & ma-
 ledicus? Hinc Cynicorum fluxit appellatio, & vox Homeri-
 ca κωδότης. Apud Terent. Eunuch, canis os durum, & im-
 pudentiam significat. Catullus in quandam:

Canis quid in Hiero- glyphicis.

Vide præ- verb. Iunij 83. Century. 7.

— γυβόσιμ.;

Ferreo canis exprimantur ore.

Hecuba, canis vocitata. Inu. Cent. 7. p̄rou. 83.

Sęque videns.] suam umbram.

uentis.] Catullus:

Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia factaque

Ventos irrita ferre ad nebulas aëreas finis.

Idem Argonauticis:

Irrito ventosa linquens promissa procella.

Eribid. Ariadna de perfidia Theſei conquerens, ait se sperasse.

— *optatos hymeneos,*

Quę cuncta aërij discerpunt irrita venti.

Tibullus lib. 3. Eleg. 4. ad finem:

Hęc Deus in melius, crudelia somnia vertat,

Et inbeat trepidos irrita ferre Notos.

Surda Diana.] Epitheti μεταφορῆς. Diana pro Luna apud Poetas.

Appendix.

Cum quidem impunè detrectat quis, nullo præſente qui contradicat, dicitur Græco adagio, ἔπερομῶλι & δίκην, heteromalia cauſſa. In eo vincit sæpe, qui pati poſſit. Ita Seneca, Viri boni eſt ſcire pati, non facere iniuriam. Idem B. Hieronym. ad Eutochium Apud Chriſtianos, vt quidã ait, nõ qui patitur, ſed qui facit contumeliam, miſer eſt. Ibidem, Iraſci hominis eſt, frenum iracundię imponere Chriſtiani. Contemni enim leuius eſt, quã ſtultitia percuti, ait Mimus verus. Nempè maledictum interpretãdo facis acrius, & ſi benè ſubdlexeris, falſum maledictum, maleuolum mendacium eſt. Ex multis feſtiuum ſanè occurrit veteris cuiuſdam Stoici cauillum, apud Senecam, epiſt. 91. Eleganter Demetrius noſter ſolet dicere, eodem loco ſibi eſſe voces imperitorũ, quo ventre redditos crepitus, nihil enim referre an ſurſum, an deorſum ſonent. Horatii iſtud congruit 1. Epiſtolar.

Mordeat opprobrijs falſis, mutem me colores?

Falſus honor iuuat, & mendax inſamia terret,

Quem, niſi mendosum Et mendacem!

Et Cicero 2. in Antonium: me ijs dictis neſcit lædat an laudet. Sed Hieronym. & eruditè, placent, vt omnia, in ea quę eſt ad Ruſticum: Sicut ſagitta, ſi mittitur contra duram matè-

riam, nonnumquã in mittentem reuertitur & vulnerat emittentem? ita detractor cum tristem faciem videt audiētis, imò non audientis, sed obturantis aures suas nẽ audiat, illicõ cõticessit, pallert vultus, hebet labra, salia siccatur. Nempẽ quod Ouidius:

Conscia mens recte fame mendacia ridet.

Ex omnibus perplacet locus Senecæ de ira, cap. 33. Ira habet aliquam voluptatem, & dulce est dolorem reddere? minime. Non enim vt in beneficijs honestum est merita meritis repensare, ita iniurias iniurijs. Illic vinci, turpe est: hinc inhumanum vincere, hæc ille. Meminerit ergo vir bonus sibi nõ esse iniurias iniurijs compensandas, neque rabie cohibendã petulantiam: quia, quod Iurisc. Innocentia reus purgat a non relatione criminis, l. 15. §. 5. D. de publ. iudic. ur. tandem?

Quid

Dura aliquis precepta vocet:

sed perlegat elegantem Plutarchi disputationem, quomodo quis vtilitatem capiat ab inimicis, & fortasse amplius quod desideret, nihil erit.

Aliquid mali propter vicinum malum.

EMBLEMA CLXV.

RAPTABAT torrens ollas, quarum una metallo
 Altera erat figuli torrea facta manu.
 Hanc igitur rogat illa, velit sibi proxima ferri,
 Iuncta ut precipites utraque sistat aquas.
 Cui lutea, Haud nobis tua sunt commercia cura,
 Ne mihi proximitas hac mala multa ferat.
 Nam seu te nobis, seu nos tibi conferat unda;
 Ipsa ego te fragilis sospite sola terar.

INsignis est apologus, quo monemur cum potentioribus
 aut improbis societatem non esse ineuadã: quia si quid in-

fortunij damniue acciderit, in infirmiore[m] semper reclina-
ri solet. Apologus Æsopo ascribitur. Titulus Emblematis
sumptus est ex Plauti Mercatore. ait enim Lysimachus:
Nunc ego verum illud verbum esse experior vetus, Aliquid mali esse
propter vicinum malum. Pindar. Nem. eid. 3. docet utilitatem
maximam adferre vicinum, si sit idem & amicus: contra, si
sit inimicus & malus, damnum iacturamque. Quod bellè
expressit Hesiodus:

Cum quibus
non sit in-
eunda so-
cietas.

Vicini boni
summa co-
munitas.

πῆμα κακὸς γείτων, ὅσων τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειρα,
ἔδ' ἂν βῆς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.

Demosthenes aduersus Calliclem de prædio, nihil molestius
esse dicit, quàm incidere in vicinum auarum & improbum.
τὸ χολεπώτερον ἔδ' ἐν ἡγείτων ὀκνηρῶ καὶ πλεονέκτη τυχεῖν.
Quò etiam illud Virgilianum spectat:

Mantua va misera nimium vicina Cremona.

quo deplorat Mantuanorum infelicitatem, quibus obfuit so-
la Cremonensium vicinitas, ait Seruius. Itidem euenit Chal-
cedonijs & Byzātinis, itemq; Ætolis & Acarnanibus, qui fi-
nitimi mutuis armis & dissensionibus sese confecerunt. Ita-
que apud nostros vulgò circumfertur, Ei optimè cedere qui
bonū vicinū habebit. Cato senior, eos qui prædia empturi
essent, admonebat: vt præ cæteris aduerterent ne malum ha-
berent vicinum. Celebratur & Themistoclis apophthegma.
Cùm quis enim prædium venale haberet, iussit præconem
adiocere, ὅτι καὶ ἀγαθὸς ἐχέει γείτονας, quasi longè vendibilius
esset vicini commendatione. Apud Plautum pauper Euclio
recusat affinitatem cum diuite Megadoro contrahere, his
verbis:

Venit hoc in mentem mihi Magadore, te esse hominem diuitem,
Factis sum; me item esse hominem pauperum pauperrimum.

Nunc si filiam locassim meam tibi, in mentem venis

Te bouem esse & me esse asellum, vdi tecum coniunctus sim.

Vbi onus ne queam ferre, pariter iaceam ego asinus in luso.

Tu me bos magis haud respicias, notus quasi numquam sim:

Es te usar in quiore, & me mem ordo irrideas.

Ne tibi habeam stabile stabulum si quid diuortij fiat:

Asini me mordicus scindans, boues incurfent cornibus.

Hoc magnum est periculum, ab nsinis ad boues transcendere.

Cæterùm hæc ficta descriptione rapidus torrens repræsentat Torrens
humanæ vitæ conditionem torrentis instar fluxam & celeri quid.
in omni momento euanescentē. Etenim mors fluentis aquæ labu-

Olla *ænea*
quid.
Olla *terrea*.

turtempora, vt cecinit Ouid. Olla *ænea* diuites opum cõge-
rie onustos & graues; *terrea* verò pauperes significat, eos
quidem facilè in his vitæ huius turbulentis fluctibus enatan-
tes, & pericula grauiora effugientes. Viderur sanè Apologus
ex Ecclesiastici 13. expressus, cùm ait Sapiens: Pondus super
se tollet qui honestiori communicat. Et ditiori tu ne socius
fueris. Quid communicabit cacabus ad ollam? quando enim
se colliserint, confringetur. Diues iniustè egit & fremet: pau-
per autem læsus tacebit. Fabellam sic redditam à Faërno huc
ascribam, est enim admodum lepida:

Duas trahebat amnis ollas, æneam

Vnam, alteram autem fictilem.

Sed athena proprio prægauata pondere,

Sibiq; porro præcauens,

Suadere cœpit anteeunti fictili,

Coniungi uti vellet sibi,

Quò rapidum aquarum sustinerent impetum

Iunctis utrimque viribus.

Cui fictilis: Tua mihi, ait, vicinitas.

Non admodum placet, soror,

Nam siue te mihi vnda, siue me tibi

Propè adnatantem illiserit,

Vt sospitem te dura præstabit cutis,

Fragilem meam sic conteret.

Sic, Potentiorum semper est vicinitas

Vitanda tenuioribus.

Magnates enim locupletiores vicinis pauperculis numquam
cesserint, quippè qui eos nõ desinant exfugere, dum ad nihilũ
coëgerint, naturã cardami referentes, qui herbarũ in propin-
quo nascentium humorem attrahit, vnde illas arere postea fit
neesse. Notandum id Nasonis monitum:

Et quamquam soli possint prodesse potentes,

Non prosunt: potius plurimum obesse solent.

Quarum una metallo altera terrea] Duplex hominum fors &
cõditio, diuitum nempe & pauperum totidem expressa sim-
bolis. quo fere pertinet illud Ausonij.

Fercula gemmatas cum poneret horrida vasis,

Et misceret opes, paupericmq; simul.

Altera erat figuli, Et/c.] id est, erat fictilis, & i p e y o s .

sua commercia.] tua consuetudo, tua vicinitas. Metaphora à
mercibus.

Cardamus
noxius vi-
cinis herbis.

Appendix.

Duo nobis offerunt sese Iuris prouerbia quæ eo pertinent; primum, interest nostra bonum habere vicinum. I. quod sæpe §. fin. D. de contrah. empr. Alterum, potentioribus pare esse non possumus I. 3. de alien. iudic. mutand. causa facta I. nam magistratus, de arbitr. Optanda quidem hæc, non speranda semper, nisi ei fortè cui permilla est electio prædij vel domicilij; nec enim parum interest nostra quibuscum hominibus, aut apud quos viuamus. Vt de ceteris sileam ad quid illud iactatum Græcis, τὸν πλησίον φίλον ἔχει, γείτονα δ' ἔχθρον Francū pro amico habe, at non vicinum? Nempe quia Græci Romanique suspectam haberent Francorum veterum potentiam, cum vix pares esse se putarēt. Hoc natura, vel hominum potius deprauatis moribus comparatum, vt nullæ sint rixæ acerbiores, nulla odia implacabiliora, quàm quæ inter vicinos, ac contribules agitantur: vel quia vicinus potentior inferiorem subtus se habere velit, quin nullas non strophas comminiscitur, quibus quietum vicinum deglutiat. Non sunt nobis repetendæ Romanorum & Græcorū Historiæ, cum quidem vel domesticæ, ac nostræ gentis suppetant, ex quibus accipimus quàm fœdè ac nequiter de vicinis, à quibus nihil metuendum erat, triumphatum est: Sed emblematis huius character videtur specialiùs trahi ad eos qui fœdus exhorret potètiorem principum; quo animo si fuisset rex Portugalliæ, Sebastianus (qui infaustam & impiam cum Mahumetano societatem ad suum, suorumque exitium non longe antè contraxit) felicius vixisset. Memoratu dignus, sed infaustus, & exemplaris casus, vt ita dixerim, Comitum S. Pauli, principis militiæ Gallicanæ sub Lodoico XI. Is Comes res nouas molitus aduersus p̄ncipem suum, colludebat cum rege Anglo, & duce Burgando, neque triste suum fatum præsentiscebatur. Tandem enim fœdere initio inter viros principes, & sopitis discordijs. Comes ille, vt Suffenus alter, suæ proditiōis p̄nas dedit. Facile mihi esset recollere quædam nostri æui funesta exēpla, sed vereor ne ea narratio bilem quibusdam moueat, qui suorum infortunia, quasi plagas vix dum benè sanatas refricari non patiuntur.

In eum qui truculentia suorum perierit.

EMBLEMA CEXVF.

DELPHINEM inuitum me in littora campulit aestus,
 Exemplum infido quanta pericla mari.
 Nam si nec proprijs Neptunus parcat alumnis,
 Quis tutos homines nauibus esse putet?

Totum hoc ἀλληγορικῶς accipe. Delphin enim marinis
 fluctibus eiectus ad litus cōsultorem quendam, virum-
 que Principem, vel etiam nota aliqua probitatis insignem, à
 populari turba beneficij loco, iniurias, ludibria, mortemque
 ipsam referentem arguit. quales fuisse legimus Socratem, Ari-
 stidem, Phocionem, Demosthenem, M. Tullium, & alios
 quamplurimos, qui post præclarè facta, innumerasque diffi-
 cultates, & pericula nomine patriæ exantlata, honorum &

Delphin in
 mari ad-
 scriptus
 quid.

præmiorum loco iniustum exiliū duramque mortē perferrē
 coacti sunt. Delphin *ριλανθρωπ* ⊕, ut qui suis bene consultū
 velit: Pelagus ipsum, in quo pisces à piscibus afficiantur &
 absumentur, orbis huius angustias multiplices & damna inū-
 merabilia refert, nimirū in quo nemo sibi deterius quàm ab
 homine nocementū impendere videat. Hoc tetraſtichon vi-
 deo petitum ex 3. Epigram. nempe incerti cuiusdam hexaf-
 cho, quod tale est:

*κύματα κ' ἡ τρηχὺς με κλύδων ἐπὶ χέρσον ἔσσυραν
 δελφίνα, ξείνης κοινὸν ὄραμα τύχης.*

*ἀλλ' ἐπὶ μὲν γαίης, ἐλέω το π ⊕. (οἱ γὰρ ἰδόντες,
 εὐδὺς πρὸς τύμβον μ' ἔσερον ἐυπέβες)*

*νῦν δέ, τεκῶσα δάλαπα διώλεσε. τίς ποῦδ' ἴδοντες
 πῖσις; ὅς ἐδ' ἰδίης ρείσατο πνύθρης.*

Id ita reddere sum conatus:

*Delphinem pelagi rapidus me ad littora fluctus
 Ludibrium cunctis, sorte volante, tulit.*

*Præsidium at pia terra dedit: me namque videntes
 Ornarunt tumulo conueniente viri.*

*Me mare quod gemuit, sic sustulit. ergo age ponto
 Quanta fides? natos perdit & ipse suos.*

me in littora compulit.] Id vno verbo destituere dicitur, ut me
 admonet perspicacissimi vir ingenij Fornerius: quinetiam
 adducit hoc Virgilianum:

Et freta destituent nulos in littore pisces.

Exemplum infido.] Locus est huic accommodatus in 7. Con-
 trouers. Senecæ declamat. 1. O maria iustiora iudicijs, ait, ὀ-
 mitiores procellæ patre, &c. Infidum mare, *ἀνέγνω* ⊕ *δάλα-*
σα, in Græco epigrammate, 1. cum quā nulla sponsio aut fi-
 des potest intercedere.

Nam si nec proprijs, &c.] Collatio maioris ad minus. Porro *Maris*
 inter summas difficultates nauigationē posuere veteres, vn- *periculosus*
 de præcepta de fugiendo mari, & terra incolenda. Dixit ita-
 que Aristagoras, *ὅπ' πᾶσα δάλαπα δάλαπα*, id est, ex æquo
 periculosum esse mare, licet appellationes habeat varias. cui
 conuenit illud ex Hecyra Cômici:

*O fortunate, nescis quid mali præterieris, qui nunquam
 ingressus es mare!*

Ouid. 2. Amor. eleg. vndecima:

Nauita sollicitus & ventos horret iniquos,

Et propretam leshum; quàm propretè cernis aquam.

*Quòd si concussas Triton exasperet undas,
Quàm tibi sit toto nullus in ore colo..*

Appendix.

Hieronym. ad Demetriadem, de seruanda virginitate: Que de medio mari fumantem viderat patriam, & fragili cymbæ salutem suam, suorúmque commiserat, crudeliora inuenit Africæ litora. Vide reliqua. Qui locus nos admonet permultos iam olim fuisse viros claros, quibus sua virtus obfuit. Memorarem Hermodorum ab Ephesijs pulsum, Aristidem ab Atheniensibus, imò Themistoclem, Periclem malè habitum, nisi nos exempla Romanorum cômouerent, Coriolani, Camilli, imò Portij Catonis toties accusati, M. Antonij oratoris exultantis, & aliorum, de quibus apud historicos.

Εὐδωρὸν ἀδωεα δῶεα.

EMBLEMA CLXVII.

BELLORUM cepisse ferunt monumenta vicissim
 scutiferum Aiacem, Hectoraque Iliacum.

Baltea Priamides, rigidum Telamonius enses;
 Instrumenta sua cepit uterque necis.

Ensis enim Aiacem confecit; at Hectora functum
 Traxere Aemonijs cingula nexa rotis.

sic titulo obsequij, qua mittunt hostibus hostes
 Munera, venturi praescia fata ferunt.

Sumptus est hic titulus εὐδωρὸν ἀδωεα δῶεα, ex Sophoclis
 Aiace flagellifero, qui ait se, postquam ab Hectore inimi-
 cissimo accepisset enses muneris loco, se nihil praeter dam-
 num atrocissimum à Graecis fuisse passum. Itaque postquam
 multis est conquestus, sic postremò infert:

ἀλλ' ἐς ὀλιθῆς ἢ βροτῶν παροιμία,
ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα, κ' ἐκ ὀνήσιμα.

Ex hoc loco Scholiastes elicit, ab amicis dona quælibet, vel etiam pretij minimi boni esse consulenda: ab hostibus verò & inimicis ne pretiosissima quidem expetenda, ut potè pernicioſa & noxia. δῶρα enim ἄδωρα, sunt κακόδωρα, id est, infelicia dona, ut μήτηρ ἀμήτωρ. Plautus Milite:

In mala uxore, atque inimico, si quid sumas, sumptus est:

In bono hospite atque amico quaesitus est quod sumitur.

Totum Emblemata ex Græco tractum liquet:

πικρῶν ἀλλήλοισι ἐκτὼς χάριν, ἢ δὲ σὲ ἔρασις
αἴας, ἐκπολέμεν νῆμι ἔπορον φιλίης.
ἐκτὼς γὰρ ζῶσῃε λαβὼν, ξίφος ἔμπαλι δῶκεν
τίω δὲ χάριν δῶρον πείρασαν ἐν θανάτῳ,
τὸ ξίφος εἰλ' αἴαντα μεμνῶτα, κ' πάλι ζῶσῃε
ἔλκυσε προαμίδω δι' ὄρια συρόμενον.
ἔπως ἐξ ἐχθρῶν αὐτοκτόνα πέμπετο δῶρα,
ἐν χάριτι ἔπροσάσθ' μοῖραν ἔχοντα μόρε.

Subijciam & breuius Epigramma, eiusdem omninò argumenti:

ἐκτὼς αἴαντι ξίφος ὄπασεν, ἔκτορι δ' αἴας
ζῶσῃε ἀμροτέρων ἢ χάρις εἰς θάνατον.
ἔπως ἐξ ἐχθρῶν αὐτοκτόνα πέμπετο δῶρα,
ἐν χάριτι ἔπροσάσει μοῖραν ἔχοντα μόρε.

Aiaci datur ensis ab Hectore, balteus Aiaci

Hectori, utriusque suum donum erat exitio.

Atque ita ab hoste hosti veniant lethalia dona,

Quæ studiis specie fata necemq; ferunt.

Narratio est apud Homerum Iliad. 11. Hector & Aiax inito inter se fœdere, vltro citròque missis donis, de amicitia firmanda statuere, atque Hector Aiaci gladium, Aiax Hectori cingulum militare misit; sed utriusque suum munus fuit exitio. Victus enim Aiax ab Vlyſſe (in contentione armorum Achilles) & cognitis ijs quæ per insaniam dixerat & fecerat, eodem gladio seipsum interfecit. Hector verò per occasionem cinguli iuxta Ilij muros ab Achille occisus, & ter circum mœnia tractus est. Ex quo apparet verissimum esse quod ait Euripid.

κακὰ μὲν ἀνδρὸς δῶρα ὀνήσιον ἐκ ἔχει.

Nullum iuuamen adferunt dona improbi.

Significat viri mala dona esse inutilia pernicioſaque. quod Laocoon apud Virgil. confirmat, cum à Troianis equum dō-

Emblema.
tis chara-
cter.

Hectoris &
Aiacis fa-
ctus.

le relictum nequaquam in urbem recipiendum censet, his quidem verbis:

— ô miseri, qua tanta insania, ciues?

Creditis anectos hostes? aut ulla putatis

Dona carere dolis Danaûm, &c.

& deinde,

Quicquid id est, timeo Danaos, & dona ferentes.

Et alibi de Capi sic:

Aut Capis, & quorum melior sententia menti,

Aus pelago Danaûm insidias, suspectaque dona,

Præcipitare iubent, subiectisque vrerè flammis.

Huic conuenit monostichon Græcum,

κακὸν καὶ δῶρον ἴσον ὄφει ζῆναι.

Sæpe nihil interest, inquit Seneca, inter amicorum munera, & hostium vota. Quicquid illi optant accidere, in id horum intempestiua indulgentia impellit atque instruit. Bene Horatius:

Nil moror officium quod me grauat.

Scutiferum Aiacem.] *πέφυκται αἶαξ*, vt *πέφυκται ἀδελφῶν*, à Poëtis dicitur. De nobili Aiacis scuto, iam satis aliò loco:

Hectoraque Iliacum.] Troianorum fortissimum.

Baltea Priamides.] Baltea, in accusandi casu, quasi à recto Balteus, nullo modo placet, vt neque tolerari in patria Romana potest. id in Alciato nostro peccatum, seu erratum potius, Grammatici nostræ ætatis doctissimi obseruarunt: sicuti & ab Ursino Velio, erudito sanè viro, idem penè admissum notant versu quodam de laboribus Herculis ex Anthologia Græcorum Latinis numeris expresso, sic,

Balteon arripui, Thracisque armenta cecidi.

Sed quid? in re tam vera manus dare cogimur, verumq; fate-ri quod Fabius ait initio lib. 10. Institut. orat. doctos etiam viros labi aliquando, cùm & Ciceroni dormire inter dum Demosthenes, Horatio etiam Homerus ipse videatur; summi enim sunt, homines tamen.

Priamides.] Hector Priami filius, patronymic.

Telamonius.] à Telamone, ad differentiam Aiacis Oïlei.

Instrumenta sua, &c.] Hectoris enim cadauer balteo circa Patrocli tumulum Achillis iussu tractum est: Ajax gladio sibi ab Hectore donato seipsum transfuerberauit.

Æmonij vocis.] id est, Thessalis, Græcis Æmonia Thessalia est. ab Æmone filio Deucalionis. Æmonia interdum etiam pro Græcia, *συνεχδοχικῶς*.

Hæc est opinio H. Stephani, quæ conati sumus eleuare al. a loco,

A minimis quoque rimendum.

EMBLEMA CLXVIII.

BELLA gerit scarabeus, & hostem prouocat ulcrò:
 Robore & inferior, consilio superat.
 Nam plumis aquila clam se neque cognitus abdit,
 Hostilem ut vidum summa per astra perat.
 Quâque confodiens prohibet spem crescere prolis:
 Hocque modo illatum dedecus vltus abit.

Elusca etiã
 splenem ha-
 bet, & for-
 miscabilem.

Εχει κὶ ἡ μῆα ἀπλῆνα, ἐνεσι κὶ μύρμηκι χόλθ, ut est in
 Adagio verere. Sed & Pindar. Isth. 4.
 ἐσι δ' ἀδάνφα τίχας
 κὶ μαρναίβρων.

πρὶν τέλος ἄκρον ἰκίει.

τῶνδε γὰρ διδοὶ τέλος,

καὶ κρείσσον ἀνδρῶν χερσῶν

ἔσθ' ἄλλε, τέχνα κατὰ μαλασι. id est,

Est tamen incertitudo fortunæ vel hominū strenuè pugnantium donec ad summum finem perueniāt: his enim qualemcumque vult finē dat fortuna: & meliora interdum deterioribus hominibus premuntur ac supplantantur. Sumptum autem id est ex apologo Æsopi, qui petitus apparet ex perpetua controuersia, quæ, naturæ vi quadam intercedit inter aquilam auium principem & scarabeum vilissimū insecti genus, Ille enim ut illata sibi ab aquila iniuriam vlciscatur, cū se viribus haudquaquā parem esse norit, cōfugit ad dolos: clam enim se in plumis aquilæ condit, ut eo tandem modo ad nidum aquilinū perueniat eaque absente oua eius omnia confodiat. Cuius fabulæ apud Aristophan. mentio est, sic enim:

εν τοσιν αἰσώπε λόγοις ἐξ ηυρέθη,

μόνον πεινῶν εἰς θεὸς ἀριγυρό.

ἄπιστον εἶπας μύθον, ὦ πάτερ, πάτερ,

ὅπως χάκοσμον ζῶον ἦλθεν εἰς θεούς.

ἦλθεν κατ' ἐχθρῶν αἰσῆ πάλαι ποτε,

ὦ εκκωλίνδων κ' ἀντιπρῆμα βίβη. hoc est,

In fabulis id est reperitur Æsopici,

Alijse Diuos unicūm ex volucribus.

Hanc incredibilem aut fabulam, pater, daces,

Alijse Diuo animal obscenum atque olens.

Peruenit olim inquam ob similitatem asporans,

Que illi fuit cum aquila, oua volucri illius,

Et expetens pœnas ab hoste mutuas.

Hoc quidem admonemur, hostem, quamuis infimæ fortunæ, non esse contemnendum, nec quemquam vel omnium minimū & contemptissimum, esse prouocandum. Siquidem. P. Nullus est paruus hoc. Bis.

Inimicum quamuis humilem, docti est metuere.

Brasidē illud memoratur, quem cū ficus legentē sorax mordisset: O bone Iupiter, inquit nullum est tam minutum animal, quod sui defendendi, aut periculum vitandi, cū sit opus occasiones non perquirat, Eodem recidit quod vulgus nostras sæp vsurpat; Cauendum ab ijs quibus nihil est quod perdant. ab ijs enim citiūs iniuriam & damnum acceperis, quàm ab alijs, quibus aliquid est in oculis. Timent enim vt

Descriptio
improborū
quorundam
senis for-
tuna homi-
nis;

plurimum aliquem prouocare, ne quid vel fame vel fortunis detrahatur. Homunculi verò illi sortis infimæ, sed dolis & fraude instructissimi, improbi nõ minùs quàm scarabei, neq; minus putidi, neque abiecti minus, pertinacis ingenij malitia quadam, cum nemini ferè prodesse queant, magnis tamen viris sæpenumero faceffunt negotium. Nam territant nigrore (quæ vna improbi animi nota;) obstrepunt fridore (qui nemini non molestus est;) fœtore suo commaculant obuios quosque, circumuolitant, hærent, insidiantur, vt non paulò satius sit cum præstantibus aliquando viris simultatem suscipere, quàm hos laceffere turpissimos scarabeos, quos pudeat etiam vicisse (quæ enim victoriæ tam pudendæ molestæque spes? quod præmium? qui finis?) quosque nec excutere possis, cum maximè velis, neque confictari cum illis queas, nisi discedas contaminatior. Huc prouerbiū: Scarabeus aquilam quærit. Certè Alexander, quamquam potētissimùs, dexteritatem Ptolemæi suspectam habuit, Artij turbulentiā, & Pythonis nouarum rerum studium reformidabat. auctor Ælian. sub finem 14. Var. hist.

Summa per astra.] per aëra summum. Aquilam in editissimis locis nidificare, testis est Plinius, & alij nonnulli.

Spem crescere prolis.] spem crescendæ prolis. Infinit. pro gerundiuo, locutio Græca.

Sedecus.] iniuriam & damnum.

Obnoxia infirmitas.

EMBLEMA CLIX.

PISCICVLOS *Aurata rapit medio aquora sardas*
Ne fugiant pauide, summa maris que petant.
At ibi sunt mergis fulicisque voracibus esca.
Eheu intuta manens undique debilitas!

VT nullo non loco ditiores, & qui sunt ampliori fortuna, tutum in præsidium se recipiunt: ita miseri & aliqua parte infirmi, precipites in infortunium ruunt, quocumque fugiant, eque Scylla, quod dicitur, in Charybdim, precipites ruunt: ut litigatoribus accidit ijs, qui nullis opibus, nullisque amicis fautoribus adiuti, à iudice ad iudicem temerè frustra- que prouocant, non maiorem ab vno quàm ab alio gratiam

*Diuitibus
 semper iusque
 statio, pau-
 perum non
 iteque:*

inituri. Sic enim dum cadere caussa timent, in dispendiũ nocentius & grauius incidunt, tamen si iure disceptet, & ex æquo bonoque, non dolo vel fraude aliqua, de sua in integrum restitutione agitent. Enim uerò, quod ait Comicus, pauper dum nihil habet quod offerat in iudicio, non solum non contemnitur, sed etiam aduersus veritatem opprimitur. Ad id illustrandum meo quidem iudicio huc reuocanda erit historia Hipperidis Oratoris, cuius exiliũ miserum Plutarch. in vita decem Rhetorum describit. M. Varro apud Nonium,

Natura humanis omnia sunt paria.

Qui pose plus urget, pisces ut saepe minutos

Magnũ comest, ut aues enecat accipiter.

de pisciũ inuicua laniena loquitur, idque torquet in intolerabilem potentiorum insolentiam in tenuia fortunæ homines, quos bonis omnibus deglubere solent, miseréque spoliare. Sed huius Emblematis argumentum quodammodo cum Martialis hoc disticho conuenit:

Dente timeatur aper, defendunt cornua ceruina;

Imbelles dame quid nisi præda sumus?

Aurata.

Aurata.] marinus piscis ab auri colore dictus, quem aiunt omnium timidissimum in maris reflexu sub littoralium arborum radicibus sese occultare solitum, ibique frondium agitatione exterritum faciliè capi, quadam velut deditione. Martialis. 13.

Non omnis pretium laudemq; Aurata meretur,

Sed cui solus erit concha Lucrina cibus.

Lege Plin. lib. 32. cap. 5. & 11.

Sarda.

Sarda.] Sarda, quæ & Sardinia, piscis exiguus, de quo Plin. eodem 32. cap. ultimo.

Mergus.

mergis.] Mergus, auis à mergèdo dicta, cibum enim in aquis captans se assiduè immergit: de qua Plin. lib. 11. cap. 37. Proverb. Mergorum instar, de ingluuie inexplebili.

Fulica.

Fulicis.] Fulica, siue fulix, auis marina, vel stagnensis, paulò supra columbæ magnitudinem: de qua lib. 18. cap. 35. Plinius.

Vel post mortem formidolosi.

EMBLEMA CLIX.

CÆTERA mutescunt, coriūmque silebit ouillum,
 Si confecta lupi tympana pelle sonent.
 Hanc membrana cūm sic exhorrescit, ut hostem,
 Exanimis quamuis non ferat exanimem.
 Sic cute detracta Ziscas, in tympana versus,
 Boemos posuit vincere pontifices.

VT nonnulli ob virtutum splendorem, vel etiam morum ^{Amabiles} facilitatem, post mortem iucundam sui memoriam po- ^{post mortē.}steris & amabile relinquant: sic alij morum ferocitate, & insigni quadam crudelitate innotuerunt, quamquā pridem ex-
 uncti sunt, sui vnica memoria terrorem animis incutiunt: vt

*Terrifici
post mortē.
Ioan Hun-
niades.*

apud Turcas Ioannis Hunniadis ducis fortissimi superstitem famam permultum formidabilem exitisse, historiatarum monumentis proditum, huius enim nomen vsque adedò terrificum fuisse dicitur, vt nutrices ad sistendum puerorum vagitum, Hunniadem adesse simularent. Sanè exemplum Zileæ Boëmi memorabile est ac stupendum, qui etiam post mortem suos hostes insolito planè modo terrefacere & fugare potuerit. Quod antequàm explicemus, quædam sunt à nobis prælibada, vt Epigrāmaticis ipsa *ἑρὸ τῆς* apertior sit. est enim similitudo perelegans. Multa quidem in maiestate naturæ recondita latere concedendum est, quæ ingeniosi & sollertes homines nondum satis videntur excussisse. Quapropter Alexander Aphrodisæus in Præfat. Problem. quæstiones ait quædam esse penitus inexplicabiles, soli Deo cognitæ, qui scilicet earum existentia auctor sit. Hæ à Medicis occultæ proprietates appellantur: de quibus cum metio fit in scholis Medicorum & Philosophorum, festiui quidam & iocosi homines vulgari scommate, Pontem asinorum appellant. Præter autem nonnulli harum solutiones quædam proponunt, quæ nec ratione nec probabilitate nituntur. Earum enim cognitio excedit ingenij humani captum: neque verò hæctenus reperiuntur, qui causam teneat cur palea succino attrahatur, cur ferrum magnete: & neque satis est, si arcanam quandam vim tam vulgò tritam nobis obrudat. Quomodo enim definiunt occultam illam vim, de qua nihil, præter nomen possunt, ostendere? Apponere possumus exēpla in concordia vel discordia multorum animalium, vel etiam animantium, in quibus sentiendi facultas non est: quibus tamen, quia longum esset, prætermittis, attingam tantum quæ ad hunc locum propriè attinent, quæque auctores non penitenti scriptis mandauerunt. Odium luporum & ouium tam naturale est, vt si lupina pelle tympanum conficiatur, oues sonum exhorrescant, ac si lupus prope gregem consisteret. Sunt etiam qui asseuerent harmoniam nullam vnquam coituram ex ouis lupique tensis ad centum visceribus. Adijciunt præterea, si lupina pellis ouili pendeat, oues pauore conteritas omninò pastum negligere: vtque leonina inficit aliorum animalium pelles, sic ouium à lupina exedi & consumi dicunt. Quod sanè fit virtute quadam interna & nemini adhuc cognita. Quare qui rei tam abstrusæ & inuolutæ rationem conetur reddere, nihil certè adferet, sed, vt Sisyphus ver-

*Multa verū
caussa ho-
minibus in-
cognita.*

*Occulta
proprietates.*

*Disidium
luporum &
ouium.*

fans saxum, sudabit nitendo, neque tamē proficiet hilum. Atque itaque Alciatus: Tympanum ex lupino corio confectum si pulsetur aliud ex ouilo corio adiacens exhorrescit, vt prope modum nullum sonitum edat, tamen si ouis membrana lupum mortuum non sentiat: Eodem modo Zifcas in tympanum versus, quibus in vita fuerat in bello formidolosus, post mortem etiam eisdem terrori fuit. Sed quid ad hæc? aut vnde iste terror, ipsissima terroris sublata causa? id quidem in opinione positum nemo non videt. Seneca 9. Controuers. 5. Cūm Polyxene esset abducta, vt ad Achillis tumulum immolaretur. Hecuba dixit,

— cinis ipse sepulti

In genus hoc pugnat.

poterat hoc contentus esse Scaurus auctor; adiecit tamen,

— tumulo quoque sensimus hostem.

Idem est in declamationib. lib. 4. 5. Et apud Tragicum Senecam Troade, conqueritur Hecuba, quod postuleretur ad mortem tumulo Achillis immolanda:

Adhuc Achilles viuic in penas Phrygum:

Adhuc rebellat.

de Achille mortuo loquitur, sed qui tamen adhuc spirare videretur vltionem. Ad eum modū Cicero in Miloniana queritur de curia incensa Clodij busto, quam culpam omnem confert in Clodium quasi post mortem, furentem & bacchantem, vt cūm in viuis esset: Excitate, excitate, inquit, eum si potestis ab inferis: frangetis impetum viui, cuius vix sustinetis furias insepulti? Et illud ex eadem oratione: Quid vultu extimuisistis? quonam modo vos ille viuus affecerat, qui mortuus inani cogitatione percussit?

coriumq; silebit.] Corium pro pelle abusiue, quod pelli cerium adiaceat.

membrana.] superior pellis. Ea & charta pergamena dicitur, quod eius primūm vsus pergami, Eumene regnante, cœperit. Membrana
84.

Exanimis quamuis, &c.] Licet ouis exanimata non sentiat exanimatum lupum.

Sic cute detracta Zeicas.] Zisca, vel Zifcas, dux bellicosissimus, in Teutones & Boëmos diu satis acri Marte conflictatus est. Itaque Sigismundus Imperator cūm videret Zifcæ cuncta ex animi sententia prosperè succedere, & iam illum esse vnum, ex quo res Boëmiæ penderet, clam sibi eum conciliare Zisca vel
Zifcas Boë
hemus.

tentavit. Ille opimis conditionibus ab Imperatore oblatus annuens, dum se itineri accinxisset, peste tactus expiravit. Ferunt illum cum ægrotaret, rogatum quò loco mortuus vellet sepeliri, iussisse cadaveri suo pellem adimi, carnes volucris ac feris obiectari, ex pelle tympanum fieri, eoque duce bellam geri, indeque arrepturos fugam hostes, quum primum eius tympani sonitum audirent. His adiecit Albertus Crantzius, fecisse amicos quod ille iusserat, & reperisse quod promiserat. Hoc vnum præclare aiunt ab eo factum, quod sectam Adamitarum deleuerit. Notum est, eum partibus Hussitarum prorsus fauisse. Pragæ loca sacra templaque deleuisse in Catholicos, potissimum sacerdotes, crudelem & implacabilem animum gefisse, idque Catholicis, quod Assur Iudæis, fuisse. Insignis bellator; quamquã cæcus. Inter laudatissimos Principes, rei que bellicæ gloria illustres haberi poterat, nisi quedam flagitia laudem obscurarent. Retulit Æneas Sylvius 3. Comment. De Reb gestis Alphonsi, & post eum Cochlaus lib. 5. historię Hussitarum.

Appendix.

Forta e ad hunc locum non inconcinne referre ausim clamorem Haronis, apud Normanos in usu pridem habitum interdicti genus, ex eo ductum, quod Haro dux Normaniæ tam terrificum suis nomen esse voluit ut eius nominis acclamatione ab omni vi, & incepto cessaretur. Sed nunc temporis ea non abit impurè acclamatio, si temere fiat. Et ad rem propius nos etiam nunc vel post seculum non vnã rabiẽ Gothicam, & Vandalicã exhorrescimus, & πανολεθρίαν abominamur, qui suo funesto transitu Gallias deuastarunt: Hispanias sibi diu parere coegerunt, & Italicum ipsum solum insolentissimè possederunt omniãque incendijs ac cineribus fœdissimis compleuerunt, imò teterrimam barbariem inuenerunt adeò ut ipsa barbarorum vocabula nobis terrorem incutiant. Sed placet vetera cum recentibus, ut sese offerunt, adgregare, Et quæ in primis faciant ad argumenti huius non inuicendam *ἔνλησιν*. Scribit Plutare, problematis, cum bellum esset inter Samios & Priennenses, initio damnis quibusdam se mediocribus affecisse. post iusto commisso prælio Samios à Priennensibus occisos: septimo post anno congressos cum Milesijs primos quosque simul vno certamine amisisse. Ergo post hanc acceptam cruentam cladem Priennenses feminae per tenebras, quæ circa quercum erant, obre-

stari ac deierare cœpisse, quod liberos, parentes, maritos, charissima pignora eo loco amisissent. Haecenus Plutarch. Nos hic de Lamiarū terribilissimâ faciliè sileri patimur, de quibus quod sit Diodori Siculi iudicium, vide lib. eius 10. Quò refero quæ de Empusis credidit antiquitas, de quibus Philostratus lib. 2. de Apollonij vita, Strabo lib. 1. putat esse fabulam & Apuleius vetularū territamêta dicit, sicut quod de Manduce prisca Romani, quod nomen terrificum obiectabant ad incutiendum metum, vt queruli & eiuantes pueri eo spectrò cohiberentur. Sed ad rem, M. Tullius in Lælio: de imperio in Italia decertatum est cum Pyrrho & Annibale: ab altero, propter probitatē eius non nimis alienos animos, habemus; alterum propter crudelitatem semper hæc ciuitas oderit. Quodammodo huc facit quod Tullius idem queritur de statua Verris erecta in cūria, quæ à ciuibus sine gemitu aspici non posset, vide action. 2. & 4. in Verrem. ad laudationem principis victoris pertinet hoc Lucani lib. 9.

— *princeps facit omne timendum*

Victor, & in nulla non creditur esse carina.

Et Polybius lib. 4. principum mansuetudinem tantum posse in subditos, vt non præsentis modo, sed etiam maximo disparatos spatio quosdam sui amoris & benevolentia igniculos, hominum pectoribus immittere, atque relinquere leat. Q. Curtius lib. 5. Nomen Alexandri & fama (maximum in bello vtique momentum) in fugam conuertit. M. item Cicero 3. Verrina: cum tui nominis terror in auribus, animisque armatorum versaretur. Hoc ad vituperationem Verris, cuius odiosum passim nomen execratur: nec minus quam Romani posteris, quos nausæa capiebat, sicubi audirent vsurpari nomen Heliogabali aut Bassiani etiam mortuorum, qui memoriam sui scœdissimam reliquissent posteris. Contra Vopiscus in Probo: Tetendit iter per Thracias, atque omnes Getulicos populos, fama rerum territos & antiqua nominis potentia pressos. Hæc fortasse obiter propius id accedit Plinianum lib. 10. quò loco scribit, gallinam magnopere horrescere accipi tres, vt etiam si vocem audierit, tantisper dum insubat, oua vitentur.

Iusta vindicta.

EMBLEMA CLXXI.

*D V M residet Cyclops sinuosi in faucibus antri,
 Hac secum teneras concinit inter oues:
 Pascite vos herbas, sociis ego pascar Achivis,
 Postremumque Vtin viscera nostra ferent.
 Audyt haec Ithacus, Cyclopâque lamine cassum
 Reddidit, en pœnas ut suus auctor habet!*

Vlysses, Troia iam excisa, cum domum repeteret, vi ven-
 torum in Siciliam pulsus, ad Polyphemi sedes appulit.
 Hic Gigas fuit unoculus, ingentis magnitudinis, feritate im-
 placabili, qui hospites soleret enecare eorumq; carnibus pro
 cibo vesci. Vlysses itaque cum socijs caprus, ubi aduerteret

nam aliquot ex suis absumptos à Cyclope, de viño Maronio ei dedit: & rogatus ab eodem quod ei nomen esset, ἔπν se vocari Vlysses aucterunt. Gigas naturæ vini nescius, alto iam fomio pressus, suique penitus immemor, ab Vlysse (cui pollicitus erat. vnū se postremūque post socios omnes peremptū & veratū iri) oleagino trunco, in oculo, quem vnicum in fronte habebat, acriter lesus est ab Vlysse, & eodem effuso consternatus: qui vulneris acerbitate vocem cœpit attollere, vt alios Cyclopas insolito rugitū conuocaret. Quærentibus ab eo, quis vulnus infixisset, & ἔπν (quæ vox Nullum, vel Neminem sonat) dixisset, riserunt, eumque veit furentem reliquerunt. Sic enim loquitur apud Euripidem:

οὐ πῖς μ' ἀπώλεσεν.

Chorus responder,

οὐκ ἔστι δ' εἰς ἡδὶ καί.

Deinde illud:

ἔπῖς μὲ πῖλοι ἐλέγαρον. ἄρ' ἔστι πῖλοι.

Totū hoc fusiūs apud Homer. *Odyssæas* 1. Ouid. 14. *Metam.* Virgil. 3. *Æneid.* Compara festiuum Luciani dialogum κωμωπῶν καὶ πῖλοι δῶν. Qua fabula intelligi datur, quod vt breuiter, sic appositè scripsit Hesiodus.

οἱ αὐτῶν καὶ τῶν καὶ ἀνῆρ, ἀλλ' ὅτι καὶ τῶν καὶ.

Ipsū se la. ut, alium qui ledere querit.

& quod est in proverbio, Ruinam sibi fabricat, alijs qui fabricat. Vel specialius in eos torqueri poterit δημοβόρος tyrannos, & Reipubl. pestes infestissimas qui diuina tandem ira vitali lumine priuantur, vel ad exitiū morte grauius, aut infamiam & maximā capitis deminutionem præcipites ruunt, cum interea quibus potissimum terrori fuerant, rideant & conuicijs proscindantur. Meminit, sed aliorum, Brodæus *Miscellan.* 2. cap. 7 hoc tandē obiter Seruius ad 3. *Æneid* aliō torsit fabulam de exoculato Cyclope. Cyclops inquit, vir fuit sapientissimus, & ob hoc oculum in capite habuisse dicitur, id est, iuxta cerebrum, quia prudentia plus videbat. Verūm Vlysses eum prudentia superauit, & ob hoc fingitur eum excæcasse. Plutarchus *Apophthegmatis* refert Oratorem Demadem, Alexandro mortuo, dixisse, Macedonum exercitum Imperatore carentem similem sibi videri Cyclopi excæcato.

Vel post mortem formidolosi.] Suetonius Tiberij morte (inquit) ita lætatus est populus, vt ad primum nuncium discut-

Vlysses apus.

Ex oculatus ab Vlysse Polyphos mus.

Qui alijs malum fabricat, sibi arcesit.

Cyclops quid Senio.

rentes pars Tiberium in Tiberim clamitaret: pars terrā matrem deosque manes orarēt, ne mortuo sedem ullam nisi inter impios darent, &c. Cū senatusconsultum actum esset ut pœna damnatorū in decimum semper diem differretur, forte accidit, ut quorundam supplicij dies is esset, quo nunciatum de Tiberio erat hos implorantes hominum fidem, quia absente adhuc Caio, nemo exstabat qui adiri interpellarique posset, custodes ne quid aduersus constitutum facerent, strangulauerunt, abieceruntque in Gemonias, Creuit igitur inuidia; quāsi etiam post mortem, tyranni scuitia permanente.

Non percurrā Græcorum scholiastum allegorica placita, sed Heraclidus Pontici dumtaxat explicationem ad Homericam Odysseam: qui ait Cyclopem nominari affectum ratione priuantem: *κύκλωψ ὠνόμασαι ὁ τῆς λογισμῆς ὑπολωβῶν.*

Dum *residet Cyclops.*] Fusillimè hanc historiam narrat Isacius Tzetzes in Lycophronem, quam ne huc traducam, me prolixitas reuocat.

sinuosi in faucibus antri.] Sic Virgil. dixit in 6.

Vestibulum ante ipsum, primisq; in faucibus Orci.

& hic noster in Emblemate primo:

— *sinuosi è faucibus anguis.*

Achini.

Achini.] Achini, ἀχαιοί, Græci: & nonnumquam pro quolibet populo ciuili. Horatius:

Quicquid d' liranæ Reges, plectuntur Achini.

Catull. in Argonaut.

Nam simulac fessis dederit fors copiam Achinis.

Vtis. ὄπις.

Postremumq; Vtis, &c.] Οὐπινα se postremò voraturum belicè prædixerat, & ὄπινα, id est neminem, vorauit: imò ab eo, qui quamquam esset ὄπις, aliquis erat, exoculatus est.

Postremumq; ut in viscera nostra ferent.] Non parui beneficii loco habitum, ut quis prior interficeretur: exemplum apud Cornel. Tacitum i. hist. vbi Othonis facta crudelia percenter. Titus Liuius, inquit, ad hoc tantum maiori fratri prælatus est, ut prior occideretur.

Cassus lumine.

lumine cassum.] cæcū. Virgil. 2. Æneid.

— *nunc cassum lumine lugent.*

Idem:

Nullum cum victis certamen Et æthere cassis.

& Lucretius:

Nunc potis est cerni quod cassum lumine feretur.

Ausonius Parentalib:

Saucius extincto corpore cassus eras.

fic enim pœtæ interdum vsurpant lumine cassum, & luce carentem pro mortuo: vt & lumina lucemque relinquere Virgil. in 4.

Quò magis inceptum peragat, lucemque relinquat.

Caullus: *Nobis cum semel occidit breuis lux.* Lucretius.

Lumina sic etiam Solis bonus Ancu' reliquit.

en pœnas vt suus auctor habet.] ἡρώμην. Simile illud Ouid.

— non est lex iustior vlla,

Quàm necis artificis arte perire sua.

Alludit ad alia que sequenti Emblemate cōsultò adferemus.

Appendix.

Postremumque Vtin viscera nostra ferent.] Tamen supplicium differre diutius, grauissimum habitum: & statim puniri scelus beneficij loco est, vt in historia Machabeorum, lib 2. cap. 6.

Audijt hæc Ithacus.] nempe defensio propriæ salutis nemini datur probro, vt in l. si quis percussorẽ. C. ad l. Corn. de sicar. Et hæc non scripta, sed nata lex, ait Tuil. in Milon.

en pœnas vt suus auctor habet.] fraudem in suum auctorem reorqueri dignum est, l. penu. C. de legat. Ouidius,

Discat in auctorem pœna redire suam.

CCc iij

Iusta ultio.

EMBLEMA CLXXII.

RAPTABAT volnres captum pede coruus in auras
 Scorpion, audaci premia parca gula.

Est ille infuso sensim per membra veneno,

Raptorem in stygias compulsi ultor aquas.

Oris res digna! alijs quis fata parabat,

Ipsè perit, proprijs succubuit que dolis.

Simile est apud Æsopum de Coruo cibum quæritante, &
 Sserpentem in aprico dormientem corripiente, à quo le-
 thiferum spiculum sentiens, iustâ in se ultionem animaculi
 vilissimi est expertus. quod idem accidit ijs, qui re flagitio
 parte, suo demùm magno malo discunt, malè parca malè di-

Coruus ser-
 pentem.

ſperire. Et ferè fit, vt, quod vulgò dici ſolet, captores ipſi capi-
antur, raptorèſque ab alijs etiam viciffim correpti decidãt & illaqueentur: vt cùm à veneficis falſarij calumniatores, adulteri, & id genus alij tolluntur è medio, vel cùm latrones prædonibusprehenduntur, & ſpoliantur. Quò ſpectant adagia, Cornix ſcorpium: &, Suo ipſius laqueo captus: &, Coruus ſerpentem. Carmen ipſum ex Archiæ Græco petitum eſt, lib. 1. Græcor. Epigram.

Captores ſepe i. ſi capiuntur.

Emblema. su tyru.

ἐν πόντε παμγαίνοντι μελάντερθ αἰθέρι νομῶν,
σκορπίον ἐκ γαίης οἶδε θορόντα κόραξ,
ὄν μαρψῶν ὤρεσεν· ὅδε αἰζαντθ ἐπ' οὐδ' ας,
ὃ βροδύς, ἐυκέντρῳ πέζαν ἐτυψέ βέλαι,
κ' ζωῆς μὲν αἰεσεν, ἰδ' ὅσων ἐτευχεν ἐπ' ἄλλω,
ἐκ κείνῃ τλήμων αὐτὸς ἔδεκτο μόρον. id est:

Scorpius è terra prorepſerat, idq; vidente
Coruo, qui celo viſitatur in liquido;
Corripuit uſum, fugitque: ſed hic vt humum ales
Contigerat, telo tox ferit atque necat.
Ecce tibi, quod in hunc auis inſidioſa parabat,
Inde ſibi acciuit ipſa necem miſera.

alijs qui fata parabat.] Fuere qui ſemet eodem illo pugione, quo Cæſarem violauerant, interemerunt Suetonius in Cæſare. Quod de Cæſare memoriæ traditum eſt, hoc etiam de Gordiano Cordus eueniſſe ſcribit. Nam omnes quicumque illum gladio appetuerunt, qui nouem fuiſſe dicuntur, poſtea interceptis Philippis ſua manu, ſuiſque gladijs, & iſdem quibus illum percufferant, interiſſe dicuntur. Iul. Capitolin. in Gordianis tribus, ſub finem. Salluſt. in fragment. hiſtor. praua incepta conſultoribus, ſunt noxæ. Lucretius lib. 5.

Memorabile fatum.

Circumreſcit enim vis, atque iniuria queque,
Atque vnde exorta eſt, ad eum plerumque reuertit.

Quid. 1. De arte:

Fallite fallentes: ex magna parte profanum
Sunt genus: in laqueos quos poſuere cadant.

Cornel. Tacit. 6. Annal. vbi de multis ob amicitiam initam cum Seiano periclitantibus, iuſteque damnatis, quo latius acceptum, ſua exēpla in conſultores recidiſſe. Seneca epiſt. 95. Ideoque cum multis fuerunt mali, loquitur de Alexandro, Cn. Pompeio, C. Mario peſtiferam illi vim, qua plerisque nocuerant, ipſi quoque ſentiunt. Claudian. Quam bene diſpoſitum terris, vt, dignus iniqui Conſilij fructus primis auctoribus

Dolosi dolocapi.

instet. Chori verba sunt apud Euripidem, de lyco interfecto
 ab Hercule, *δὲ τὰ ποῖνα δ' ἐκτίνον τόλμα, διδοὺς γὰ τῆς δεδρα-
 μένων δὲ χλευ* rationem persoluens sustine, dās pœnam ob pa-
 grata scelera.

Appendix.

Quid. de remedio, 2.

Parna necat morsu spatiosum vipera taurum:

A cane non magno sape tenetur aper.

Multò id quidem generalius in iure: fraudē in suum aucto-
 rem retorqueri dignum est, l. pen. Cod. de legat. vel quod
 idem Ovidius alibi,

Discat in auctorem pœna redire suum.

Sed properanti mihi occurrit illud Victorij Aurelij in Vitel-
 lio, Huius tempore Vespasianus, ait, in Oriente principatum
 arripuit: à cuius militibus certamine sub muris vrbs supera-
 tus, e palatio quo se abdiderat Vitellius, vinctis à tergo mani-
 bus productus circumducitur ad spectaculū vulgi: ac ne ho-
 mo impudens in extremis saltem malorum quæ gesserat, ru-
 bore faciem demitteret, subiecto in mentum gladio, sem nu-
 dus, multis cœno, fimo, & ceteris turpioribus dictu purga-
 mentis vultum eius incensentibus per scalas Gemonias trahi-
 tur, vbi Sabinum Vespasiani fratrem necari permiserat, nume-
 rosus ictibus confossus interiit. Hæc Victor. Apud parœmio-
 graphum Hebr. prouerb. 26. Qui fodit foueam, incidit in
 eam: & qui lapidem vibrat ad eum reuertetur. Et video latif-
 simè id porrigi ad technarū, fraudumque machinatores, qui
 tandem suam Nemefin sentiunt, & vt sementem fecerint ita
 & metent. Multa huc comportari possunt ex Plutarcho de
 his qui tardè à minimè puniuntur.

Parem delinquentis & suavoris culpam esse.

EMBLEMA CLXXIII.

PRÆCONEM lituo perflantem classica, victrix
 Captivum in retro carcere turma tenet.
 Queis ille excusat, quòd nec sit strenuus armis,
 Vllius aut seuo laferit ense latus.
 Huic illi: Quin ipse magis timidissime peccas,
 Quam clangore alios aris in arma cies.

EX Æsopi apologo, de tubicine in bello capto, qui se in-
 fontem prædicabat quòd nullū occidisset, sed neque in
 quemquam gladium distrinxisset, qui mox audiuit: *διὰ τὸ το*
ῦ μᾶλλον τεθνήξει, ὅτι σὺ μὴ δυνάμην ἔχεις πολεμεῖν, τῶς πάν-
Tubicen in bello captus cur se excu-
saris

Τας τῶνδ' μάχων ἐγχεῖς. Sed ideò magis tibi moriendum est, qui cùm pugnandi sis expertus, alios omnes ad pugnam cõcitatus. Etenim (quod aiunt Iureconfulti) Qui agunt; & , qui assensum præbent, pari supplicio affiendi sunt , & satis ipse facit qui per alium facit. Hoc in eos torquetur potissimum, qui oratione & consilio Principes ad suscipienda bella inflãmant, cùm ipsi pugnam detrectent, nec vlli sese periculo, patriæ aut Principis nomine, committunt; quibus quidem certe nullus probabilis esse potest consilij tam nefarij prætextus cùm ipsi reuera sint nocentiores, maiusque detrimentum eminus linguâ cæteris adferant, quã qui cominus gladijs decertant. Nulla enim fortè irreperet Martis violentia nisi antecederet eiusdem committendi persuasio. Vel de ijs intelligitur, qui cruore quidem manus non tingunt , at nihilominus parricidij faciendi consilium suggerunt. Occurrit illud Demosthenis de patre cuiusdam sacerdotis, quem Brautoniam appellat. Is, cùm alterum quispiam occideret, impellebat & hortabatur ad id facinus. Palam erat hominem mortuum ne digito quidem ab eo tactum, sed ab occifore dumtaxat; ita vulgò iudicabatur non teneri cædis. Sed Areopagitarum aliud iudicium fuit, qui censuerunt eum qui suadendo iuisset, eodem obstrictum scelere. Nam constat homines audaciores fieri adhortatione: nec solùm manu, sed etiam voce & proclamatione opem & auxilium ferri. Itaque ille damnatus, & in exilium pulsus est. Aristot. 1. Rhetoric. argumentum citat quo vsus est orator Leodamas aduersus Callistratum: dicebat enim eum qui consilium dedisset, magis in culpa esse, quàm qui scelus commisisset: quia scelus admissum non esset, nisi eius auctor & consultor aliquis extitisset. Ciceronis exemplum vnum proferam ex oratione in Pisonem. Quid interfuit inter Catilinam, & eum cui tu senatus auctoritatem, salutem ciuitatis, totam Remp. prouincię premio vendidisti? Quæ enim L. Catilinam conantem consul prohibui, ea Pub. Clodium faciẽtem consules adiuuerunt. voluit ille senatum interficere, vos sustulistis: leges incendere, vos abrogastis: interire patriam, vos adiuuistis. Quid est vobis Coss. gestum sine armis? incendere illa coniuratorum manus voluit urbem: vos eius domum, quem propter urbem incensa non est. Ac ne illi quidem, si habuissent vestri similem consulem, de urbis incendio cogitassent. Huc facit M. Quintilian. declamatione 170. Satis ostendit ipsa pœna, inquit, eum teneri qui idem

Agentes
 & consen-
 sientes pari
 pœna pu-
 niendi.

Bellorum
 suasores.

Locus De-
 moisthenis.

commiserit, quod si occidisset. Neque enim grauius quicquam aduersus eum qui sua manu interfecerit, constituere potuit legūlator, quam aduersus eum qui causam præstitisset. Ergo & similitudine pænæ etiam crimen par exigere debetis. Hæc ille. Ceterum cum hoc nostro Emblemate magis conuenit quod Leodamas, de quo proximè dicebam, eum in maiore culpa esse qui facinus commiserit, quam qui consiliū dederit, consilium enim nullius est momenti, nisi sit qui illud sequatur. Et interitus causam, non interitum spectari oportere, dixit in Miloniana disertus orator. Vlpianus etiam, ut est in l. 11. de iniurijs: Non solum is iniuriarum tenetur qui fecit iniuriam, hoc est qui percussit, verum ille quoque continetur qui dolo fecit, vel qui curauit ut cui mala pugno percuteretur, Eodem recidit l. 15. ad l. Cornel de sicarijs, ubi idē Vlpian ait, Nihil interesse, occidat quis, an causam mortis præbeat. In nefarios belli consultores & publicos regnorum incendiarios hoc esse tortum diximus. Ad id Ciceronianum illud pertinet in Lelio: Improbis est pœna statuenda: nec minor ijs qui secuti erunt alterum, quam ijs qui ipsi fuerint impietatis duces.

lituus. Lituus, genus buccinæ incuruæ. Festus ex Ennio:

Litui.

In le loci lituus opitus effudit acutos.

Et Ouid 3. Fast.

Iam lituus pugnae signa daturus erat.

Lituo] Lucan de bello ciuili, Iam litui strepunt. Amm. Marcell. 31. lib. Cùmque arma ex latere omni concuterentur, & tela lituosque bellona luctuosos inflaret.

perflantem classica] classicum canentem. Classicum canere, signum est dare quo milites pugnare incipiant. cui opponitur, *Classicum belli.*
Canere receptui. Virgil. ad finem 2. Georg.

Necdum etiam audierant inflari classica.

uictrix turma.] uictrices copiarum.

clangore aris.] tubæ sonitu. Metonym. in dictione, aris, pro tubæ.

Appendix.

Ad hæc sententiam multa iuris pronunciata pertinent. In l. Mela, D ad l. Aquil. ferens auxilium facit delicti participem. Imò, quod in vetere mimo: Bis peccat qui peccanti auxilium accomodat. Et qui occasione damni dat, damnum dedisse

videtur, l. qui occidit, §. pen. eod. tit. ad l. Aquil. Et qui per alium facit, per se ipsum facere videtur, l. ita tamen, De adm. aut. C. qui per alium, de regul. in 6. Sed vnus tamen factum alios in periculum trahere non debet, l. illicitus, §. sicut, de off. præsid.

quin ipse magis peccas.] frustra legis auxilium implorat qui in legem committit. l. auxilium, 78 in fi. D. de minorib. Quia homo perniciosus suscitatur lites, & peruersus separat principes, vt apud Hebræum paræmiastem, prouerb. 16. Et sese offert locus elegans Hieronimi epist. ad Celantiam: Malitiam, odium, atque inuidiam (quæ vel maxima, vel sola sunt nocendi semina) à se propellat anima Christiana: neque manu tantum aut lingua, sed corde quoque custodiat innocentiam: nec opere modo, sed voto etiam nocere formidet. Quantum enim ad peccati rationem attinet, nocuit & qui nocere disposuit.

Alius peccat, alius plectitur.

EMBLEMA CLXXIII.

ARRIPIT ut lapidem catulus, morsuque fatigat,
 Nec percussori mutua damna facit:
 sic plerique sinunt veros elabier hosteis,
 Et quos nulla grauiat noxia, dente perunt.

Arripit ut lapidem Catulus. Foris Emblematis è Pacuio, sicuti à Marcello Nonio citatur: Nam canis quādo est percussa lapide, non tam illum appetit qui se icit, quān illū ipsum lapidem quo ea ipsa icta est, petit. Comparatio eadem est apud Platonem de Repub. s. quo loco in eos agit qui sequunt in humana cadauera: ἢ ὅτι πρὸ διαποροῦ δὲ αἰσθητικῶν

οὕτως ποιῶντας ἤκων, αἱ τοῖς λίθοις οἷς ἐν βληθῶσι χα-
 λεπαίνουσι τοῦ βολοῦντο οὐκ ἀπόμειναι. Non differre dicere
 eos à canibus; qui sæuiunt in iactos lapides, eum vero qui ier-
 cerit prætermittere. Plerique sunt, qui cùm non possint ijs
 noxam inferre à quibus se læsos putant, vt acceptam iniuriã
 vlciscantur, vel pucros, vel famulos, vel etiam, si fieri possit,
 suorum aduersariorum amicos adoriuntur, impotenti quidẽ
 & iniquo conatu, qui mos perinde est ac puerulorum, qui su-
 bita iracũdia percussis, virgas adurunt quibus plexi sunt. Eius-
 modi sunt, qui causas adiuuantes vel per se omninò ad agen-
 dum ineptas pro efficientibus imperitè vsurpant, vt Medæ
 nutrix, dum culpam conferret in trabes abiernas è nemore
 Pelio auectas, quibus Argo nauis facta esset, in qua Medea
 cum Iasone aufugisset. Sed vt ad nostros mores sermonem
 conuertam, omnibus in confesso est, quot quantaque infor-
 tunia in dies nobis impendeant, & interdũ grauitè vrgeant:
 quorum causam inconsultò reiciimus in eos fortasse, qui
 nullo modo sunt in causa, cùm potius errores & lapsus no-
 stros agnoscere, & pia sincerãque μετανοία tot contractas vi-
 tiorum sordes eluere deberemus nec vt canes in lapidem se-
 quentes, incutiare iustissimam suprèmi & incorrupti iudicis
 Dei animaduersionem. Id si placet ad iræ iniustitiam cõuer-
 tere, vnà etiam Senecam audiemus ita di putantem. De irã
 iam verò si affectus iræ damnãque velis intueri, nulla pestis
 humano generi pluris stetit. Et deinde: d non est ita, sed qua-
 si dira: sicut puerorum qui si ceciderũt, terram verberari vo-
 lunt, & sæpè nesciunt quidem cui irascantur, sed tãtũ iras-
 cuntur sine causa & sine iniuriã, non tamen sine aliqua iniu-
 riã specie, nec sine aliqua pœnæ cupiditatè. Deluduntur itã-
 que imitatione plagarum, & simulatis deprecãtium lacrymis
 placantur, & falsa vltione falsus dolor tollitur. Idem Seneca
 eodem lib. cap. 26 iram ostendit ita impotentem esse, vt sæ-
 pè infesta patrõno, reũm damnet: & si veritas oculis appareat,
 inquit, tamen errorem tuetur & in malè cœptis honestior il-
 li videtur pertinacia quàm pœnitentia. Apponit exemplum
 in Pisone quodam, qui cùm iratus duci eum iussisset, qui ex
 comœatu sine cõmilitone redierat quasi interfecisset quem
 non exhibebat: roganti tempus aliquod ad conquiendum,
 non dedit. Damnatus extra vallum deductus est, & iam
 ceruicem porrigebat, cùm subitò ille commilito apparuit.

Imposen-
 dum homi-
 num affe-
 ctus.

Insignes
 Seneca
 loci.

qui occisus videbatur. Tunc centurio supplicio præpositus, condere gladium spiculatorem iubet, damnatum ad Pisonē reducit, redditurus Pisoni innocentiam: nam militi fortuna reddiderat Ingenti concursu deducuntur, complexi alter alterum cum magno castrorum gaudio commilitones. Conscendit tribunal furere Piso, ac iubet duci vtrumque, & eum militem qui non occidit, & eum qui non perierat. Quid hoc indignius? Quia vnus innocens apparuerat, duo peribant. Piso adiecit & tertium. Nam illum centurionem, qui damnatum reduxit, duci iubet: constituti sunt in eodem loco perituri tres ob vnus innocentiam.

▷ *catulus.*] canis.

morsu fatigat.] mordet.

mutua damna.] talem iniuriam, reprehenditur hic Alciatus.

Ineptæ latinitatis à quodam, qui se suo iudicio; pro docto venditat, quod damnum facere non dicamus. Sed imperitus nugator non legerat hunc M. Tullij locum, & est in Verrem. Quid si docebo; iudices, eos qui quadraginta milia moduum lucri faciunt, damnum facturos fuisse, si tua iniquitas sit, ut ex cohorte recuperatores non intercederent?

*Id dictum
passim non
actum.*

veros hostes.] ipsissimos aduersarios, à quibus orta est iniuria.

noxia.] Noxia de maleficio dicitur. Noxam dixere antiqui quod nocet: & est detrimentum, culpa, pœna. Lege ipsummet Alciatum Commentario in tit. De verb. & rer. signific. l. 237. quem locum & nos supra citauimus ad Emblemata, cuius titulus, *Remedia in arduo, mala in prono.*

Noxia.

dente petunt.] iniurijs vel conuicijs proscindunt. quod vnū iniustitiæ non paruum facinus, quia iniquum est aliquem alieno odio prægrauari, ait Imperator Iustinianus in l. Si quis suo, §. legis autem, Cod. de in offic. testam. Et Callistratus l. 26. D. de pœnis. Crimen, vel pœna paterna nullam maculam filio infligere potest, nam vnusquisque ex suo admisso fori subiicitur, nec alieni criminis successor constituitur. Quod si ad vindictam publicam id protendere liceat, audiamus Arcadij & Honorij rescriptum, ex l. 22. Cod. de pœnis: Sancimus ibi esse pœnam, vbi & noxia est. Propinquos, nos, familiares, procul à calumnia submouemus, quos reos sceleris societas non facit Nec enim societas vel amicitia nefariū crimen admittunt. Peccata igitur suos teneat auctores:

,, nec vltcrius progrediatur metus, quàm reperiatur delictum.

Appendix.

Adijci placet illud è iure nostro, alieno odio neminem debere pregrauari, l. sancimus. Cod. de pœn. Sic enim Arcadius & Honorius Sancimus ibi esse pœnam vbi & noxia est, propinquos, notos, familiares procul à calumnia submonemus, quos reos sceleris societas non facit. Nec enim affinitas vel amicitia nefarium crimē admittit. Peccata igitur suos teneāt auctores. nec vltcrius progrediatur metus, quàm reperiatur delictum, l. si quis testamento, §. legis, in fi. Cod. de inoff. testam. instit. Hoc inquam iudicantes ne alterius odio pregraueretur alter. Seneca de ira lib. 2. cap. 34. Nihil est iniquius quàm aliquem paterni odij heredem fieri. Cicero ad M. Brutum: Est acerbum, parentum scelera filiorum pœnis lui. Lactant. non minus grauitur lib. 6. cap. 18. Qui referre iniuriam nititur eum ipsum à quo læsus est, gestit imitari: ita qui malum imitatur, bonus esse nullo pacto potest.

Insani

Infani gladius.

EMBLEMA CLXXV.

SETIGERIMEDIUS stabat gregis ensifer Ajax,
 Cade suum credens cadere Tantalidas.
 Hostia sic tamquam sus succedanea pœnas
 Pro Laertiade pro caueâque dabat.
 Nescit obesse suis furor hostibus: errat ab istâ,
 Consilijque impos in sua damna ruit.

RESTÈ monuit Menâder: vlciscere hostes, sed absque tuo
 damno.

ἐχθρὸς ἀμύνε μὴ πῆ τῆ σαυτοῦ βλάβη.

Hoc quidem arguitur temerarius furentum hominū impe-

*Insaniæ pa-
na in eum
larsa unde
manavit.*

tus, qui non aduersarijs, sed sibi maximè nocent, quòd iræ præcipiti omnia committant, omnemque viam rationi præcludant: unde fit, vt, quod ait Horat.

Vis consilij exper, mole vnat sua.

Is enim furentis animi affectus sic hominis animum è sua sede dimouet & exturbat, vt non secus atque Circe altera hominem in belluam ferocissimã transformet: quo fit, vt qui talem hospitem excipiat, non aliter faciat, ac qui sese vnà cū ipsiis ædibus incendio perdat: eoque deterior est, quòd ita tumultu, caligine, fumoque cuncta intus errore mentis cõpleat, vt nec cernere integrum sit, nec eos audire qui volunt opitulari. Id quidem ob oculos posuit Homerus Iliad. 6. & Odyss. 2. sub persona tum Achillis, cuius iram facit implacabilem, tum Aiæcis, quem tanta incessit rabies ob Achillis arma Vlyssi adiudicata, vt in porcorum gregem furibundus infilierit, eosque trucidarit, existimans se Græcorum copias prosternere. Ille itaque cū duos quosdam maximos suos de trabe suspensos flagris cecidisset, hos esse Agamemnonem & Vlysses putans (quorum alteri vt iudici, alteri vt victori potissimùm erat infensus) suis ita suspensis multo cum risu insultauit, addens conuicia quæcumque bilis suggererat. Postquam autem resipuisset, facti pudore sibi mortem consciuit. qua de re pulcherrima est Sophoclis tragedia; quæ inscribitur *αἴξ μασιγγοπέη*. Horatius 2. Sermonum:

—insanus quid etiam Aiæx

Fecit, cū strauit ferro pecus? abstinuit vim

Vxore & gnato, mala multa precatus Atridis.

&, *— cur Aiæx heros ab Achille secundus*

Putrefeit, toties seruatis clarus Atridis,

Gaudeat vt populus Priami, Priamusq; inhumato,

Per quem tot iuuenes patrio caruere sepulcro?

Mille ouium insanus morti dedit, inlyctum Vlysses,

Et Menelaum vnà mecum se occidere clamans.

Et deinceps:

Aiæx immeritos dum occi'it, desipit, agnos.

*Locus ex
Cornelio
Celso.*

Cornelius Celsus de re medica lib. 3. cap. 18. inter insaniæ genera illud longè maximum ponit, & longissimum, quod vitam ipsam nō impediatur, idque robusti corporis esse consuecat. Huius species duas: nam quidam imaginibus, non mente falluntur, qualem insanientem Aiæcem vel Orcstem fabu-

læ ferunt: quidam animo desipiunt, &c. Seneca 2. De ira, cap. 35 videndum illud quam multis ira per se nocuerit. Alij nimio feruore rupere venas & sanguinem: supra vires elatus clamor egressit, & luminū suffudit aciem: in oculos vehemētius humor egestus, & in morbos ægri recidere: nulla celerior ad insaniam via est. Multi itaque continuauerint iræ furorē: nec quam expulerant mentem, vnquam receperunt. Aiacem in mortem egit furor, in furorē ira. Mortem liberis, egestatem sibi, ruinam domui imprecantur, &c. Hæc Seneca. Ad illustrationem argumenti huius commodè referes, quæ de impatientia & vindictæ appetitione doctè Lactantius disputat libro 6. Diuin. institut. cap. 18. Historiam pete ex Ouid. Transform. 13 & lege Proverb. Aiacis risus.

Setigeri gregis.] porcorum:

ensifer Aiæx.] in superioribus Aiacem scutiferum, hinc ensiferum vocat, ab affectu mortis vltionē, quæ est consecuta.

Cade suum.] porcorum internecone.

Tantalidas] Græcos, qui à Tantalò Tantalidæ dicti sunt. eorum enim plerique à Tantalò Iouis ex Plota Nympha filio traxerunt originem. Iupiter Tantalum genuit: Tantalus filium Pelopem habuit: Pelops pater Atrei: Atreus Agamemnonis. Itaque Iupiter fuit Agamemnonis abauus. Id epitheton vsurpat opportunè Ouid. oratione Aiacis, qua heros ille Vlyssis ortum genus à Tantalò, tamquam probrum, objicit.

Græci Tā:
talidæ.

Hostia sic tamquam sus succedanea, &c.] Sues erant tamquam victimæ, quæ pænas luebant pro Græcis iudicibus & Vlyssè. Succedanea autem hostia olim dicebatur, quæ secundo loco fiebat. Si enim primis hostijs litatum non fuisse putassent sacrifici, aliæ hostiæ post primas educitæ cædebantur duæ, quæ prioribus iam cæsis luendi piaculi causa subdebantur. Gell. lib. 4. c. 5. succidaneas, non succedaneas esse dicendum ait, ob vocabuli compositionem.

Succedanea
hostia.

pro cauea q̄.] Cauea, polysemum est. Hinc Iudicum consecutum intellige. Est autem Metonymia, pro iudice Agamemnone. Olim Cauea pro subsellijs equitum & populi. Virg. 5. Æneid.

Cauea
quid.

Hic totum cauea concessum ingentis, & ora

Prima patrum magnis salus clamoribus implet.

Cicero in Lælio: Qui clamores tota cauea nuper hospitils, &

amici mei M Pacuij in noua fabula?

Nescit obesse &c.] γνώμη. Iracundus & mente captus non ijs quos odio prosequitur, sed sibi nocet: non inquam eos quos maximè vellet afficit iniuria, sed se ipse laedit & interdum enecat.

Nescit obesse suis furor.] furor, mentis cæcitas definitur à M. Tullio 4. Tuscul. ea est μανία Græcis. In paradoxo contra Clodiū, exagitur is animi morbus, quo docet omnes stultos furere, id est cæco mentis impetu in omni scelere versari. quæ perturbatio sæpè à nimia ira proficiscitur.

in sua damnauit.] Seneca Hercule furente:

— *in se semper armatus furor,*

Ibidem,

— *quòdque habet proprium furor*

In se ipse seuis.

Appendix.

Furiosi nulla voluntas. l. furiosi. D. de re iudic. cum enim ille absentis habeatur loco. l. furiosus, de reg. iur. si fortè quem impetierit, aut occiderit, abibit impunè: satis enim furore ipso punitur furiosus. l. Diuus. D. de off. præsid. l. infans. ad l. Corn. de sicar. l. pen. in fin. ad l. Pomp. de parricid. quare si Principi maledixerit, pœnæ non subijcitur. Et id quidè nõ omnino præter rem, ne quis fortasse putet nos abuti otio. Vidèntur enim parùm sanæ mentis esse qui cum furiosis, aut mète captis, si nocuerint, summo iure agèdum putent. Excusat enim mentis deliquium, vt quod fit à dormitãte, vel puero septenni, vel quinquenni, in quem cum dolus non cadere posse videatur, nec pœna etiam cadere debet.

Pax.

EMBLEMA CLXXVI.

TVRRIGERIS humeris, dentis quoque barrus eburni,
 Qui superare ferox Martia bella solet;
 supposit nunc colla iugo, stimulisque subactus,
 Casareos currus ad pia templa vehit.
 Vel fera cognoscit concordēs undique gentes,
 Proiectis que ormis munia pacis obit.

Elephantorum in bellis usum olim fuisse celeberrimum, usus ele-
phantorum,
in bellis.
 notius est quàm vt confirmare opus habeam: vnde apud
 plerisque pro belli symbolo reperio, vt hîc etiam pro pace,
 diuersa tamen ratione & fine: Elephante enim, qui equis in
 acie terrorem incutiebat, qui sui horrendo spectaculo mili-

tes ipsos conturbabat, quiq̄ue eburneo dente pugnatum hominum equos corripiebat, pacē paratā, collum iugo suppositum, Cæsaris currum triumphalem ad templum vehit, quasi agnoscens in vitam inter populos concordiam, ideoque ad pacis munia obeunda sese subijciens. Quod sanè intelligi licet de ferocissimis quibusque, & fortissimis belli ducibus, qui truculentos ipsi mores, & ferociam bellicam redempta pace deponunt; eoque fit, ut sese postea conuertāt ad ea quæ ad religionem, vel publicam ciuitatis administrationem pertinet: quæ quondam inter arma vel silebāt, vel consopita penèque oppressa misero situ iacebant. Cassiodor. Variar. formul. lib. 3. epist. 1. populorum ferocia corda longa pace mollescunt. Hæc quidem ita enarrari velim, nisi malis Epigrammatis huius literam referri ad Iulij Cæsaris triumphum, de quo Suetonius agit. Ait enim eum ascendisse capitolium ad lumina quadraginta elephantis dextra atque sinistra lychnuchos gestantibus, idq̄ue in signum pacis bello partæ. Elephantis etiā Pompeium Magnum triumphasse testatur Plinius lib. 8. quod prius India victa Libero patre factum memoratur. Seneca De vitæ breuitate cap. 14. ait, Metellum victis in Sicilia Pœnis, triumphantem, vnum omnium Romanorum ante currum centum & viginti captiuos elephantos deduxisse Et Capitolinus de Gordiano iuniore: Quadrigæ elephantorum Gordiano decretæ sunt, ut potè qui Persas vicisset, triumpho Persico triumpharet. Caterum non prætermisero Græcum hexastichon φιλίππας, quod hîc Alciatus Latio reddit, sed

φειδρασικῶς:

ὃ κ' ἐπὶ πυργωθεὶς ὁ φελαγγρομῶχας ἐπὶ δῆριν
 ἀχετ' ὁ ρμαίνει πυριόδ' ἑλέφας,
 ἀλλὰ φόβω σείλας βαθυῶ αὐχένα πρὸς ζυροδέσιμους,
 ἀντιγα διρρουλκεῖ καὶ σαρ' ἔρανίς.
 ἔγνω δ' εἰρήνης καὶ δῆρ χάριν, ὄργανα εἰρήνης
 ἀρετ' εὐνομῆς ἀντανάγει πατέρα.

Sed præclarus sese locus offert ex Panegyrico, qui Constantino Augusto Constantij filio dictus est, nobisque transmisus incerto nomine. Hunc enim locum quia puto gratum fore studiosis rerum antiquarum, totum ascribam. sic itaque: Quid egeras Imperator? in quæ nos fata proieceras? nisi te diuina virtus tua vindicasset, quæ hæc est impatientia? aut quò tibi manus nostras, si versa vice pugnas

Elephantus
 in triumpho.

Iulij Cæsaris
 triumphus.

Seneca
 locus.

Tyrus Emblematiss.

Locus e
 Panegyrico
 Constantij.

ipse pro nobis? Hæc ego non dicerem Imperator, neque ab alijs dicta memorarem, nisi beneficio tuæ leuitatis tutior esset nostra in verbis, quàm tua in armis audacia. Non enim quadam varietate naturæ, confusioque virtutum temperamento, idem es in prælijs ferocissimus, & parva securitate mitissimus. Cùm enim dato obsessis tempore pœnitendi, Aquileiam quoque de legatis eorum ac supplicibus recepisses, cunctique se tibi dedissent, quod obsidendo seruaueras, ignouisti omnibus, & vitam quam desperauerant, reddidisti, & quidem iussisti arma deponere, vt multo tutius victoris pietate regerentur. Vt tamè pertinaciæ suæ merita sentirent, corripere eos vincirique iussisti, non ad supplicium, sed vitam, ne conscientia timore diffugerent, grauitérque delinquerent, conseruarique iterum non mererentur, si seruati non fuissent. Sed vnde tanto hominum numero tot vincula, quæ continere militares, & paulò antè armatas manus possent? Stupere milites qui producendos susceperant, & custodia curam abnuere, & prorsus nescire quid facerent. Ipsi etiam, qui tibi in consilio erant. ipse etiam Præfectus hære, cùm tu diuino monitus instinctu, de gladijs eorum gemina manibus aptari claustra iussisti, vt seruarent deditos gladij sui, quos non defenderant repugnantes. O pulcherrimum, & qui omnium oculis subijci debuisset, triumphum virtutis & clementiæ tuæ! Cuius enim potentiæ fuit hostibus arma deripere, eius humanitatis deditos ad impunitatem suis armis alligare, atque etiam vincere. Vt eos ferri illius, quod contra te gesserant, quotidie pœniteret, gladius ille quem in te distrinxerat hostis infestus, ipse domini sui manus tenuit, & paratus ad cædem, custos factus est ad salutem. Magnus Poëta, dum bellorum toto orbe surgentium; discursum apparatusque describit,

Et curua, inquit, rigidum falces constantur in enses.

Triste nimium tempus id, cùm instrumenta cultui pecudum præparata in cædem hominum verterentur. At nunc rigidi illi mortiferique mucrones in salutaria vincla curuantur, & exarmatum hominem non interimunt, sed coërcent, deditosque hostes gladij sui collisi obtusique tutantur, qui nihil illis prodesse integri acutique potuerunt. Omnium ergo armorum ministeria ad diuersos effectus arbitrio tuo seruiunt. Imp. tibi vincunt gladij, tibi seruant, te pugnante feriunt, te ignoscente costodiunt. vt Deus ille mundi creator &

*Locus hic
cura Emble-
mate nostro
mirè cõsen-
tiens.*

dominus eodem fulmine suo nunc tristes, nunc lætos nuncios mittit, ita eadem sub numine tuo tela inimicos, aut supplices tuos, pernicie aut conseruatione discernunt.

Turrigeris humeris.] Expæssit epitheton *πυρρωδεις*, turribus oneratus, id est, *πυρρωδός* ☉. Lege Plin. 8. Cur autem barbarus dicatur, iam explicuimus Emblemate, cuius tit.

In illaudata laudantes.

Qui superare ferox &c.] Explicatius in Græco, *ὁ θαλασσομάχας ἐπὶ δῆριν ἀγχετ* ☉ *ὁ βραχίνας*; phalangibus pugnans indomitus impetuosè irruit ad pugnam cum phalangibus in acie stans.

Vel fera cognoscit.] de particula, vel, quædam Alciat. noster ad l. 96. de verb. sign. §. prædia.

Ex bello pax.

EMBLEMA CLXVII.

EN galea, intrepidus quam miles gesserat, & qua
Sæpius hostili sparsa cruore fuit:

Parta pace apibus tenuis concessit in usum

Alueoli, atque fauos; gratæque mella gerit.

Arma procul iaceant: fas sit tunc sumere bellum;

Quando aliter pacis non potes arte frui.

Eiusdem materiæ diuersa & contraria possunt esse instru-
menta, ut cum ex galea, ense, vel ægide militari confian-
tur falces aut ligones agricolis idonei, quibus etiam pacis
tempus intelligitur: quod x^o *apocryphum* de falce ex ense
Martialis exprimit in Apophoretis:

Signa redempta pa-
cis.

Pax me certa ducis placidos curuauit in usus:

Agricola nunc sum, militis antè sui.

At Virgil. bellum significans, ait Georg. I.

Et curuæ rigidum falces curuantur in enses.

Ouid. item Fastor. 2.

Plus erat in gladio, quàm curuo laudis aratro.

Idémque alio loco:

Bella diu tenuere viros: erat aptior ensis

Vomere: cedebat taurus arator equo.

Sarcula cessabant versiq; in pila ligones,

Factaq; de rastro pondere cassis erat.

Et deinde pacem, his sequentibus:

Pax ades, & toto mitis in orbe mane.

Dum desunt hostes, desit quoque causa triumphis:

Tum ducibus bello gloria maior erit.

Sola gerat miles, quibus arma coërceat arma;

Canteturq; fera nil nisi pompa tuba.

Claudianus de bello Getico huc respexit, signa partæ pacis memorans:

Non iam delectus miseri, nec falce per agros

Deposita, iaculum vibrans ignobile messor:

Non tentat clypeum proiectus sumere rastrois.

Bacchylidis
Lyrici ve-
nistis lo-
cus.

Occurrit & illud Bacchylidis Lyrici Poëtæ, ex Stobæo & Plutarcho:

τίκτη δὲ θνατοῖσι εἰρήνη μεγάλη

πλῆτον: Pax magna hominibus affert diuitias.

Et deinde sequitur:

ἐν δὲ σιδεροδέτοισιν πόντραξιν αἰθῶν ἀράχων

ἴσοι πέλονται, ἐγχεῖα τε λογχοῦ,

ξίφρατ' ἀμφάκια εὐρὸς δάμναται· χαλκίων

ἐκέπ σαλπύγων κτύπῳ ἐδὲ συλάται μελίθρον ὕπνῳ

ἀπὸ βλεφάρων ἀμὸς, ὃς δάλπει κέαρ: id est,

At in reuinctis ferro clypeis nigrorum araneorum telæ sunt, hastasque cuspidatas, & enses ancipites ærugo cōsumit: ærearumque non amplius tubarum clangor, neque subripitur melitus somnus à palpebris, nostrum qui cor fouet. Huc etiam referam Esaia vatis illud: Contundent, inquit, gladios suos in ligones aut vomeres, & lanceas hastasque suas in falces; neque ultra aut bellum addiscent, aut prælio assuescent. Sic Cassiodorus in quadam ad Valerianum præf. prætorio epistola lib. 12. Variar. Arripiant ferrum, inquit, sed vnde agros ex-

colant: fumant cuspides, boum stimulos, non furoris. Quæ ideò adduximus, vt non modò Emblematis ἐπιγεγραμῶν, sed & duo priora disticha, per se alioqui clara, explicemus apertius his enim ostendit temporis quandam conuersionem & vicissitudinem, cùm ex bello pacem arguit sub galeæ simbolo, quæ belli tempore sæpiùs hostium sanguine tincta, nũc demùm pace, in apum alueariũ commutaretur. Eodẽ fermè modo Marius Molsa de rostris naualibus, cuius carmen propter affinitatem ascribere non piget:

Marius Molsa
se lep dñi epigrammæ

*Ferrea rostra olim pressis erepta carinis,
Quæ Nilis fractas testificantur opes,
Ecce apibus parcis pandas præpandimus aulas:
Congesta redolent, (quis putet?) æra thymo.
Casaris hæc ingens laus est quo vindice, pacis
Iucundos fructus arma inimica ferunt.*

Porrò ab armis dissuadet, nec ea omninò sumenda vult, nisi alia ratione in pace ac quiete viuere nõ possimus. Rectè Cicero dixit temerè in acie versari, & manu cum hoste confingere, immane quiddam, & belluarum simile: sed cùm tempus necessitãsq; postulat, decertandum manu esse, & mortem seruituti turpitudiniquæ anteponendam. Certè bellum non tam facilè suscipiendum, quàm putant quibus. inexperis potissimùm, dulce: nec de vlla re alia magis deliberandũ est neque religiosiùs consultandum, aut maturiùs aliquid statuendum quàm de bello: cuius alea vt anceps & dubia, & in quo bis peccare non licet, sic damnosa maximè, & omni parte periculosa: quandoquidem & qui vincit, & qui victus est, suo damno de suo gradu decedit: ille quidem magno fortè sui suorũque dispendio victoriam est mercatus: hic, quòd spes irrita ceciderit, quàm ægrè ferat, quantòque dolore contabescat, omnibus coniectãdum relinquo. Principes itaque, magnates, aut etiam magistratus, nunquã nisi tamquam ineuitabili necessitate pressi, aleam belli mouere vel minimùm debent; sed omnibus primùm tentatis remedijs, sic se gerant, vt de suo iure quicquam decedat potius, quàm sua auctoritate tale aliquid permittatur. Notum est illud Africani Scipionis, turpe esse in re militari dicere, Non putaram, quòd inemendabilis error sit, qui violentiæ Martis committitur. Facillimum est enim arma sumere, at eadem sumpta deponeere, non æquè facile. Nec verò vt inficias iuerim belli principium penes Principes esse, sic exitus sanè à diuina prouidẽ-

Quanta debeat esse cautio in bellis suscipiendis.

tia pendere certò dixerim. Quòd si quisque, vt docet, per se
 conijceret, quàm interfit leui de caussa bellũ mouere, agno-
 sceret opinor, quàm periculosus sit Principum ludus, quibus
 tam parui est momenti clades & strages populi multitudine
 innumerabilis, sed & indigna locorum permultorũ vastitas,
 solitudo, conflagratio. Valeant itaque quibus ad eò placet
 belli fortuna, cuius etiam vel prosperè gesti euentus ipsum
 pœnitere Principem decet, si modò vel minimum sapiat, aut
 nisi ab humanitate prorsus abhorreat. Addam etiam & illud
 (quòd intestina hæc & plus quàm ciuiliã bella, Gallica quo-
 rum nõdum planè restincta fax, nobis, tam sæpè tamque diu
 bilem moueant) nullum regnum, nec vllam Remp. diu ma-
 nere incolumen potuisse, quæ arma crebrò mouerit. Memi-
 nerint quibus dulce bellum est, quoties in extremum discrimen
 venerint Athenienses quondam felicissimi & potentissimi,
 tot tantisque bellis attriti, & postmodum deleti: quorum
 nempè ciuitas à Persis incendio perdita, à Laconibus affecta
 sæpissimè, ac mœnibus ipsis exuta, à Philippo Alexandri
 patre fatigata, ab altero Philippo afflicta, à Rege Ponti Mi-
 thridate cædibus & cruore infecta, à Sylla propemodum con-
 cussa & diruta. Quid Lacedæmonij: quamquam diu satis flo-
 ruisse visi sunt, idem tamen, quòd aliæ florentissimæ monar-
 chiæ, & oligarchiæ, sunt experti; quarum quidem exitium
 non ab externis, sed certè intestinis potissimum odijs atque
 dissidijs est profectũ. Nihil illa inclyta Roma clarius aut ad-
 mirabilius, vt quæ

Imperium terris, animos æquauit olympo:

cuius tamen quantò alijs gloria & præcellens dignitas emi-
 nentior fuit, tantò ruina casusque grauior & periculosior. Si
 verò tantĩ imperij labefactati caussam inuestigemus, bellorũ
 alex acceptum esse referendum citra negotium æstimabimus.
 Ea enim Romana ciuitas primũ à Porfena obsessa, à Pyr-
 rho territa, ab Annibale identidem concussa, à Tatio capta, à
 Brenno expugnata, & Gallis incensa: denique viribus ipsa
 suis miserè prostrata, & penitus fracta, quid posteris Gothijs
 aut Vandalis reliqui habuit, quòd labefactandum aut concu-
 tiendum daret? Credibile est tantum imperium tam citò nõ
 fuisse lapsurum, si primores ipsi, qui que Reipubl. clauum te-
 nebant ijs temporibus, in ijs quæ parta erant, conseruandis
 citius elaborassent, quàm alienas tanto impetu & ardore
 animi prouincias inuassent, vel in exteros, aut etiam sei-

*Principum
ludus peri-
culosus.*

*Athenien-
sum bella
exitiosa.*

*Lacedæmo-
nium bel-
la intestina.*

*Romanorũ
bella.*

*Breuis ca-
salogus bel-
lorum Ro-
manorum.*

plios ferrum strinxissent.

atque fauos gratæque mella gerit.] Sic ex pace vbertas, quod dicitur in sequenti, ut colligas omnium fructuum prouentum ex pace, contra ex bello vastitatem omnem & calamitatem. Quò pertinet etymologia Grammaticorū, qui πόλεμον, quasi ἀπο τῆς πόλεως, ἢ τοῦς πολλοῦς μειοῦν, ἢ ὀλλύειν, quòd ciuitates, multosque homines concuriat, perdat, labefactet.

fas sit tunc sumere bellum, [E.c.] Cicero 1. Offic. Suscipienda bella sunt, ut in pace sine iniuria viuatur. & Vegetius lib. 3. cap. 1. Qui desiderat pacem, præparat bellum: qui victoriam cupit, milites imbuat diligenter. Adhæc scripsit Arist. τὸ τῆς πολέμου τέλος εἰρήνην εἶναι. Cicero 8. Philipp. Nec ego pacem nolo, sed pacis nomine bellum inuolutum reformido. Quare si pace frui volumus, bellum gerendum est: si bellum amitteremus, pace nunquam fruemur. Cassiod. lib. 3. Variar. epist. 1. Tunc vtile solum est ad arma cōcurrere, cūm locum apud aduersarium iustitia non potest inuenire. D. Augustinus Epist. 1. ad Bonifac. in ca. Noli existimare. c. 23. q. 1. Pacem habere voluntatis est: bellum autem debet esse necessitatis ut liberet Deus à necessitate, & conseruet in pace. Non enim pax quæritur ut bellum exerceatur, sed bellum geritur ut pax acquiratur. Esto ergo bellando pacificus, ut eos quos expugnas, ad pacis vnitatem vincendo perducas. Idem can. Apud veros. eod. c. & q. Apud veros Dei cultores, inquit etiã ipsa bella pacata sunt: quæ nō cupiditate aut crudelitate, sed pacis studio geruntur, ut mali coërceantur, & boni subleuentur. Aristot. Politic. 7. cap. 9. ait necesse esse arma domi necessariò posita in armentario ijs qui Reipub. præfunt, tum propter eos qui detrectant imperium, tum propter externos qui iniuriam conantur inferre. Reperio & apud Cornel. Tacitū, lætiorē fuisse Tiberium imperatorem, quia pacem sapientia firmauisset, quàm si bellum per acies confecisset. Ad dam hoc postremò, dignum certè memoria exemplum. Vitruuius cap. 7. lib. 2. ait veteres Hetruscos quòd ciuibus suis persuaderent, arma inuenta esse, ut ijs aduersus hostes, non ad ciuilem discordiam vterentur; ædem Martis ad campum, & extra urbem non, ut aliorum Deorum, intra mœnia consecrassent.

Quando
bella suscipienda.

Ex pace vbertas.

EMBLEMA CLXXVIII.

GRANDIBVS ex spicis tenues contexe corollas,
 Quas circum alterno palmite vitis eat.
 His compta Alciones tranquilli in marmoris unda
 Nidificant, pullos inuolucrésque fouent.
 Latus erit Cereri, Baccho quoque fertilis annus,
 Aequorei si rex alitis instar erit.

Inscriptio consentit cum hac Euripidis, supplicibus (vbi
 pacis commoda multa percensentur à præcone, Theseum
 mouente, ne bellum moueat in Thebanos) ὄσω τε πολέμου
 κρείσσον εἰρήνῃ ἢ θροπῆς ἢ ποροτὰ μὲν μούσαισι ποροσείλεσάτη,
 ποιαῖσι δ' ἐχθρῶν τέρεπεται δ' εἰοπαίδια, χαίρει δὲ πλούτῳ.
 ταῦτ' ἀρέντες οἴχοι πολέμοις ἀναρρημιδα, καὶ τὸν ἦδονα

θυλούμεθ' ἄνδρες ἄνδρες, καὶ πόλις πόλιν. Quantum bello potior pax hominum generi primum quidem ea Musis gratissima? cruciatibus inimica, delectatur fœlice sobole: ad hæc diuitijs abundat, hæc tamen nos improbi, contemnimus, belâque vltro suscipimus & minus fortem subigimus; viri virû, & ciuitas ciuitatem. Citatur & istud Menandri senarij,

εἰρήνη γαργλὸν καὶ μέτρας τρέφει χαλῶς,
πόλεμος δὲ καὶ πεδίω κακῶς ἔφο.

Alit colonum pax, vel in saxis bene,

Et bellum in ipso noxiunt campo quoque.

Huius carminis fontem lubens repeto è Basilij Magni Hexaëmero, quamquam sciam idem apud alios certè veteres legi: sed mihi admodum placet viri huius sanctissimi doctrina & eloquentia. Sic enim ille Oratione 8. in Hexaëm. ἀλκυὼν ὅτι θαλάσσιου ὄρνεον. αὐτὴ παρ' αὐτὸς νοσάζει τὰς ἀμαλὰς πέθεικεν, ἐπ' αὐτῆς τὰ ὡὰ τῆς ψύμμε καταδεικνύει. καὶ νοσεύει καὶ μέσον περὶ τὸν χιμῶνα, ὅτε πολλοῖς καὶ βιαιόις ἀνέμοις ἢ θάλασσα τῆ γῆ προσαρτάσσεται. ἀλλ' ὁμως κοιμίζονται μὲν πάντες ἀνεμῶν ἢ συχάζει ἢ κύμα θαλάσσιον, ὅταν ἀλκυὼν ἐπιβάσει τὰς ἐπιθ. ἡμέρας. ἐν ταύταις γὰρ μόναις ἐκλεπίζει τοὺς νεοπῆδες. ἐπεὶ ἢ καὶ ἔρως οὐτοῖς χρεῖα, ἀλλὰς ἐπιπὰρὸς τῶ τῆ νεοπῶν ἀύξεισιν, ὁ μεγάλος ὄρωρος θεὸς τῶ μικροτάτω ζῶω παρέχετο. ὡσεὶ καὶ ναυτικοὶ πάντες ἴσασι τῆτο, καὶ ἀλκυονίδας τὰς ἡμέρας ἐκείνας προσαρρεῖναι ταῦτα σοὶ εἰς προῦπλῶ τῶ αἰτεῖν ὡρεθ. θεὸς τὰ πρὸς σωτηρίαν, διὰ τῆς πει τὰ ἀλογα τῶ θεῶ προνοίας νομομαδέτηται. τί οὐκ ἂν γένοιτο τῆ ὡρεθ δόξων ἐνεκέν σε, ὅς καὶ εἰκόνα γέρονας τῶ θεῶ: ὁ πνευ ὡερ ὄρνιθ. ὅτω μικρῶς, ἢ μεγάλη καὶ σοβερὰ κατέχεται θάλασσα ἐν μέσῳ χιμῶνι γαλήνῳ ἀγρὸν ἐπιταχθεῖσα. Quo-

*Emblema è
Basilio tra-
dum;*

*Alcyonis
sollertia.*

rum verborum hæc est sententia: Alcyon avis est, quæ mare accolit: quæ cùm sit in maris litore parere solita, deponit oua in arena, & media hyeme nidum cõponit, quo maximè tempore ventorum impetu mare tempestuosum est. Sed tum venti se remittunt. compescitur ipsùm mare, cùm alcyon septem diebus incubat: excludit enim pullos totidem. qui cùm cibum appetunt, septem alios dies ad pullorum incrementũ minutissimo animali liberalis Deus largitur. Omnes itaq; qui se mari committunt, id obseruant, eosq; dies Alcyonios nominant. Quæ tibi concessa ac tradita sunt à diuina prouidentia, cuius etiã vis elucescit in ijs animalibus quæ rationis expertia sunt, vt te commune facerent ad ea petèda ab eo

quæ tibi ad salutem conferrent. Quidnam etiam, quæso, vel quod fidem excedat alioqui, non est tua paratum causa, qui ad Dei factus imaginem sis; cum propter eam tam minutam auem vastum illud ac terrificum mare sedetur, & hyeme media Dei iussu coercetur? hæc ille. Naturalem hanc historiam accommodat Alciatus ingeniosè ad pacis optimæ prouentum: cuius pacis laudes ex 53. capite Stobæi adijcerem, nisi putarem satis esse ea de re studiosos admonere. Significat enim optimi Principis officium in id incumbere penitus debere, ut populum in suis regionibus & prouincijs necessario prouentu instructis foueat & tutetur, habita primùm ratione tempestatum, earumque calamitatum quæ solent indies accidere: sinatque ventos remittere, & tandem procellas ebullientes hostium conuiescere, ut securius in pace postea uiuatur: idque Alcyonum more, quæ in medio mari nidum conficiunt, admirabili quadam sollertia, paulùm eminentiore, & perquam angusto grandium spongiarum similitudine, qui ferro non possit intercidere nec vnde configatur inueniri, tradit Plinius. Quidam ex spinis aculeatis, alij ex spicis segetum & vitium pampinis eum confectum esse nidum volunt. Fœtificat bruma, qui dies Alcyonides ideò vocantur, totidemque post diebus pariunt: quo tempore mare tràquillum creditur nauigantibus, qui eos dies obseruant accuratè. Varro De lingua Latina 6. Alcedo Græcè ἀλκυών, hæc hyeme quòd pullos dicitur tranquillo mari facere, eos dies Halcyonios appellant. Vnde Pacuuius:

Halcyon virtutibus peruolgans furor.

Lege Plin. 10. cap. 32. Plutarch. quo libro disputat, utrum animalia prudentiora, terrestriane an aquatilia.

Halcyones.] Halcyones Grammatici rectè deducunt ab ἀλκυὼν, quòd in mari pariant, id est, ὅθεν τὸ ἐν ἀλκυῶν. & τὸ ἀλκυόνιον marina spuma qua nidum congerunt Halcyones, ait Dioscorides in 5. cap. 136. Theophrast. lib. 1. cap. 8. ὅθεν ἀλκυῶν φύτων. Dies sereni quibus Alcedo fœtificat, à re ipsa nomen inuenere ἀλκυονίδες ἢ ἀλκυονίπιδες dicuntur & Aristoteli αἱ εὐδιφναὶ ἡμέραι, Hist. animal. 5. cap. 8.

compta.] ornata, suauis, grata. vel ad nidum, vel ad tranquillitatem refer. Plutarch. dixit alicubi bonam valetudinem idem esse voluptatibus, quod cali tranquillitatem Halcyonibus, quoniam eis concedit ut turò & securè incubent.

tranquilli marmoris.] id est, in marmoreo vel saxeo scopulo, quò

*Officiū bo-
ni princi-
pis.*

*Alcyonum
sollertia in
nidificādo.*

quod aqua marina alluit: vel portus marmor pro mari pellente & aequaliter strato accipitur.

involucres.] nondum aptos ad volatum, impuberes.

Latus eris Cerere, & Baccho quoque.] Prouetus & vbertas erit *involucres.* annonæ maxima. Annona ponitur inter res eas quæ ciuitati maximè necessarię sunt cui diligenter esse prouidendū Principibus & Magistratibus sapientes mōnent, ne victus annuus ciuitati desit. Noti sunt populares Romæ tumultus ob annonæ caritatem, itaque frumentum sæpe aduehebatur ex Africa, Sardinia, Sicilia: quas tres prouincias, tria Rom. populi frumentaria subsidia Cicerō appellat in ea quæ est pro lege Manilia. idē quarta Verrina, Siciliam nominat cellam penariam Reipubl. nutricem Romanæ plebis. Et præfectus annonæ creabatur, qui frumentum vndique coemendum curaret, & in urbem aduectum iusto pretio venire iuberet. Huc quodammodo refertur quod quidam Alcyonem pro iustitię forēsis Hieroglyphico ponunt qua ratione à Plauto dicitur, Alcedones esse iuxta forum: id enim commodi intelligitur de intermissis fori procellis & turbinibus quo alludit Horatius, cum dicit se mersari orribilibus vndis: ita diēs Alcyoniæ nominantur in quibus fora conticescunt.

Æquorei si Rex aliis instar erit.] si sese habeat in suos Princeps quilibet ac Alcedo marina in pullōs. Est enim Principis virtus maxima, non modò nosse, sed & tutari suos. Quod quāquam perspicuū sit omnibus, illustrādæ tamē huius pulcherrimæ sententię causa, repetam grauem sanè & cordatam Dionis Chrysostomi disputationem de regno, qua Regum officium inque suos pietatem ponit ob oculos. Sic ergo primū: Principem continuis laboribus & vigilijs intentum esse decet. Nam in nauilicis vectoribus absque cura plerumque desidere, & ne aspicere quidem marinos fluctus, imò verò neque scire, quod aiunt, vbinam terrarum sint. Sic enim permulti hoc modo pontum securi traijciunt, talis ludunt, canunt, conuiuantur totos dies, & tempestate ipsa vndique imminente inuoluti expectant euentum: alij oppressi altissimo somno non antè surgunt, quàm ad portum appaerunt. At gubernatori necesse est mare ipsum continuo obseruare, aërem celumque intueri, ad terram aspicere: neque ignorare quæ in fundo sunt, nisi velit allidere ad scopulos quæ in aquis lateant. Neque verò ille vnus noctu dormit alijs altè stertentibus: interdū autem si breuem somnium aliquando

*Dionis
Chrysostomi
prælectus
locus.*

suffuretur, tamen dubius hæret, neque præsentî animo id facit, ut sæpè suos adhortetur aut contrahenda vela aut clauum sister. dum, aut quidpiam tentadum aliud, ut etiam inter dormiendum nihilo segnius officium faciat, cum alijs impunè somnum capere liceat. Eadem ratio est expeditionum: militum quisque sui dumtaxat curam sustinet. At ducis munus longè maius est atque difficilius, nempe ut omnes & singuli bene armati sint, habeantque vestium satis; nec modò ut illis ciborum satis sit, sed & ut equi diligenter instructi sint. Quod si secus videat quàm par sit, maiore tristitia ille afficitur, quàm si quibus rebus ipsemet indigeret: quippè qui suorum salutem non minoris æstimet, quàm suam ipsius. Et quidem reliqua pulchra reuera sunt: sed hæc hæctenus satis.

Doctos doctis obloqui nefas esse.

EMPLEMA CLXXIX.

Quid rapis hien Progne vocalem sava cicadam;
 Pignori bii que tuis fercula dira paras?
 Si rudila stridentem, vernam; verna, hospita ladis
 Hospitam, et aligeram penniger ales auem?
 Ergo abice hanc pradam: nam musica pectora summum est
 Aliorum ab alterius dente perire nefas.

Et hoc ἄθλον ex i. Græcorum Epigrammatōn traxit. sic
 enim habet Græcus:

ἀτθὶ χόρα, μετ' ἰθρεππε, λάλ' ἔχ' ἄλλον ἀρπάξασα
 τέπιγα, πηανοῖς δαιτὶ φέρεις τέκεσιν.
 τὸν ἄλλον, ἀλαλόσσω· τὸν ἐ' ὑπερον, ἀπ' ἐροῦσα.

Character
 Emblematis.

EEc ij

τὸν ξένον, ἀξέϊνα, ἀρινὸν ἡαρινά.
 ἔχι τὰ χ^θ ρίψις; ἔ γδ δέμης, ἔ δὲ δίκμων
 ὄλλυδ' ὕμνοπύλας ὕμνοπύλοισ σομοσιν.

*Rixæ &
 contentio-
 nes à stu-
 diosis alie-
 nis.*

Increpat hirundinẽm, quæ cicadã ad pastum corripere-
 quo orationis inuolucro doctos mutuò sese prouocantes ar-
 guit: his enim rixis & contentionibus ferè fit, vt nullũ aliud
 perniciosius malum suboriri possit. Si quo conuicio docti ab
 ignaris & rerum inscijs impetantur, non debet haberi nouum
 aut insolens, cum vt plurimum in audax esse soleat ignorantia,
 quã nullum aliud malum aut intractabilius aut difficilius. At
 cum doctus doctum, & Christianum Christianus iniurijs,
 contumelijs clamoris disputationibus, vel etiam famosis li-
 bellis impetit, quod bonis literis & Reipubl. malum atrocius
 aut exitialis esse potest? quæ clades imò quod naufragium
 presentius, cum in medijs fluctibus itato mari concertatio
 nascitur inter nauis ductores, aut etiam gubernatores ipsos, à
 quibus eorum qui sunt in eadem nauis, vel vita, vel mors pẽ-
 deat? Nullum certè miserius accidere detrimentum societati
 humanæ potest, quàm cum eruditi eruditos (à quibus certè
 pendere debet popularis multitudo, vt eorum ductu sese in
 officio contineat) nigro dente conuellunt: quo fit interdum,
 vt diutius altercando veritatem opprimãt. Num verò absur-
 dum & odiosum maximè omnibus videri debet, eos, quos
 par est inter se omninò conuenire, mutuisq; officijs animos
 inuicem sibi deuincere, nimirum quòd ijsdem sacris initiati
 ad utilitatẽ communẽ liberales disciplinas excolere ex offi-
 cio decet, quas tamquam communi quòdam vinculo, & quasi
 cognatione inter se contineri nemo nescit: nõnne, inquam,
 profus ridiculum est, eos sese mutuis iniurijs proscindere, in
 vitam morèsq; debacchari, & falsis criminationibus æmu-
 los onerare, qui alios coërcendi ius habent, quoties aliqua vel
 leui occasione rixantur & decertant? Quæ sanè contumelię
 eo nocentiores sunt, quo in plures deriuantur: ex ijs enim
 non minimum famæ detrahitur eorum potissimum, qui, vt
 loquitur Horatius, hoc succo lolliginis, & ærugine mera tin-
 guntur. Non inuitus quidẽ fatebor in concertationibus eius-
 modi quædam certè, nec obscura ingeniorũ videri specimi-
 na, id tamen generis eiusdem semper iudicauì non tam labori-
 osæ quàm periculosæ plenũ opus alex, in quo se penume-
 rò vbi quis commendationẽ nominis aucupatur, nescio quo
 lato famæ iacturã luis. Certè vt hoc ad iuriam, neminẽ vnquam

*Nobis è
 nouellectin
 famatis ca-
 pias.*

fuisse credo, qui maledictis & conuicijs in alium iactis honestiorem famam mercari vnquam poterit. Quæ verò cæcitas in hisce decertationibus ad iudicem confugere omnium corruptissimum & iniquissimum, nempe turbam popularem, cum dubium non sit, quàm non videat, quamque cæcutiat, ut videre non possit.

Ædibus in proprijs quæ recta aut praua gerantur?

Itaque qui fieri possit, ut sano mentis oculo quæ captum excedunt suum, intueatur? Id quidem (quod tamen grauatè dicam) temporibus nostris exulceratissimis sæpenumerò vidimus, non modò in ijs disciplinis quæ ad humanitatem pertinet, sed & in diuinis omnino scriptis, atque pietatis Christianæ oraculis quorum auctoritati apud quamplurimos non parum detractum est, quòd de ijs importunè & intempestiuè doctores plerosque digladiari viderint. Ex quibus mutuis dissidijs nihil certè rei literariæ fructus, aut ornamenti accessit, sed de pietate & bonis moribus non minimum decessit, dum non est qui velit ingenio cedere. Sit aliqua inter studiosos contentio, sed absit à maledictis, à contumelijs, à rixis: & ut sunt expertes inuidentiæ Musarum fores, quemadmodum ex veteribus plerique dixerunt, sic ne admittant quidem iurgia, vel animorum distractionem aliquam inducant. Scitè Chryssippus. Qui stadium currit, inquit, contendere & eniti debet quàm maximè possit, ut vincat; at eum cum quo certet, aut supplantare, aut manu depellere nulla ratione debet: sic tota animi contentione licet ex literis indefesso cursu splendorem, & nominis celebritatem aucupari, sed socij aut rivalis cursum nolo quodam malo remorari, aut eius mores impetere, vel etiam doctrinam (nisi prorsus mala sit) mordaci aceto còspergere, quòd vel desistat, vel habeatur contemptui. non modò hominis est dissoluti & inuidi, sed & animi pusilli & planè illiberalis,

Progne.] hirundo, de qua dictum est supra.

vocalem.] canoram, ἀλλογ.

pignoribus.] pullis.

Stridula stridentem, &c.] In Græco eadem sunt πολυπῶσος.

Nam τὸν ἀλλογ ἀλαλῶσα reddit, stridula stridentem: ἀμινὸν ἡαρινά, vernam verna, id est, vere cantillantem: τὸν ξένον ἀξείνα, hospitam hospita: vtraque enim non abhorret ab hominum hospitij, altera enim prope lares patrios nidificat, altera vel in hortulis nostris exauditur. τὸν δὲ πῆρον ἀπῆρῶσα, aligeram aligera, aliger ales. Permultum illustrat hoc Emblemata

questio 7. Symposi. 8. Plutarchi, quæ est de nota seu symbolo Pythagorico, quo hirundinem hospitam recipi vetabat Sarnius ille senex. Carnem depasci solet hirundo, inquit, venaturque sacras illas Musis canoras cicadas: *σαρκος αὐτῆς ἔστιν ἢ χελιδῶν, καὶ μάλιστα τὴς τέττιγαι ἱερῆς καὶ μουσικῆς ὄντας ἀπρὸ κτήνους καὶ σιτῆται.* vide reliqua.

[abijce.] abijce, Syncope.

[nam musica pectora, &c.] Græcus dixit ὑμνοπόλες, id est, cænentes, stridorem emittentes cicadas. Musica autem pectora dixit interpretes, quia plerique docent, omnes aues canoras dici Musarum volucres. Cicadas verò ob cantum Apollini sacras esse volunt, iuxta Aristophan. Scholiasten *εν νεεῖλ. οἱ τέττιγες μουσικοὶ ὄντες ἀνέκδυνται τῶ ἀπόλλωνι.* & Troianos oratores cicadis comparavit Homerus Iliad. 7. Cæterùm hîc γῶμη est, qua innuit absurdum esse, & fermè impium, eiusdem ordinis viros sese mutuò conficere tum enim vel maximè periculosa esse tempora ferunt, quibus lupus lupinâ est: & quamquam, vt loquitur Iustin. lib. 16. assiduum inter pares discordia malum sit, tamen id locum habere non debet inter doctos, & studiosos Musarum cultores, inter quos vna & cõstans animorum consensus & concordia necessaria est. Huc facit Themistius, oratione quadam, quo loco ait Musas inter se nunquam rixari sed optimè illis cum Apolline cõuenire; ita etiam poetas minimè à poëtis debere dissidere. Græcè ita; *καὶ αἱ Μῦσαι ἐννεύουσιν ἁρμόνειαν ἀλλήλαις καὶ τῶ ἀπόλλωνι, καὶ οὐδέ μίαν αὐτῆς ἀγαπήσει πρὸς τὰς ἄλλας ὅτι μὴ μόνη σοφία ἐστὶ. μηδὲ αὐτῆ μόνη προσεχόνται οἱ ποιηταί.* Huc Proverb. Canina victitans, Cynocephalum oppugnans.

Appendix.

Inter pares invidia sæpe solet innasci, quod præter cæteros not. glossographus Accursius, auctor non pœnitendus, ad l. si exceptione, 14. § eo qui, D quod met. causa. hî dicuntur Luciano lib. de calumnia. *ὁμότεχοι*, inter quos propter artis eiusdem communitatem peracres, simulates & iurgia nonnunquam implacabilia exardescunt, vel occasione speratæ gloriæ, aut lucri captati, cum nemo artifex se libenter postponi pariat, aut contemni. Sed tamen dignum est vt qui similem cum alijs vitam suscipiunt, similem cum alijs ferant disciplinam, c. recolentes, de stat. monachor. Imò qui iisdem

Hirundo
carnivora.

Musarum
volucres.

Periculosa
est quia
de max.
mas.

sacris initiati sunt artium meliorum concordia pace ligentur, ut meminerint Musas dici Græco verbo, *μῦσαι*, quasi *ὁμοί-σαι*, id est, similes, inter quas summa sit concordia, quamquam inter tonos dispares. Omnium enim honestarum disciplinarum inter se magna similitudo & concordia est, quæ omnes ad humanitatis sese cultum comparent. Solemne est, si *κεραυὸς κεραυὸν κτεσὶ καὶ τέκτωνι τέκτων*, ut ait Hesiodus, sed inhumanum est, & nullo ferendum pacto si Grammaticum incessat Grammaticus, si Rhetorem Rhetor, si Logicum Logicus, quia censemus inanem esse artium meliorum usum, nisi cum litterarum succo mores instituuntur, vitæque ratio cõformetur qui finis est, eruditionis omnis ac doctrinæ. Eloquẽtia malè sine moribus dicitur, ait Plinius Secundus, Eo superiore maiores nostri viri sani patienter audiuerunt rixas, quæ in Italia per aliquantum temporis ortæ sunt inter Robertellum Maiora giu, Nizolium, Sigonium, quarum cõtentionum vestigia libris editis post auctorum mortem supersunt. Et in hac nostra vniuersi schola diu non sine fixis ac cauillis contenderunt eruditi viri Anton. Goueanus, & Ioa-chimus Perionius in P. Ramum: quos proximè secuti Adrian. Turnebu. Iac. Carpentarius, Leodegarius Quernus, diutius de re litteraria contenderunt, sed quanto cum fructu, viderint qui ea de re iudicare sobriè possunt.

EEe iiij

Eloquentia fortitudinē præstantior.

EMBLEMA CLXXIX.

ARCVM laeva tenet, rigidam fert dextera clavam,
 Consequit & Nemees corpora nuda leo.
 Hercules hac igitur facies? non convenit illud
 Quod verus, & senio tempora cana gerit.
 Quid quod lingua illi leuibus traiecta catenis,
 Quis fissa facileis allicit aure viros?
 An ne quod Alciden lingua, non robore Galli
 Præstantem populis iura dedisse ferunt?
 Cedunt arma toga, & quamvis durissima cerda
 Eloquio pollens ad sua vota trahit.

HÆc ἀνδριαντογραφία Herculis expressa est Luciani quadā præfatione, qua ostendit Celtas, id est Gallos, olim Herculem ὄγκυμον nominasse, eumq; eloquentiæ sapientiæque Deū existimasse. apud quos ita effingebatur, ut senex, caluus & rugosus, inculto capite & glabro, cuiusmodi seniores nautas marinos videmus: adhæc leonigo tergo indutus, dextra clauā tenens, arcum sinistra, pharetrā ex humero pendulam habēs; confertissimam quandam hominum multitudinem trahēs catenulis ex auro & electro tenuissimis, linguæ suæ extremitate perforata insertis, eāque non inuitam, sed vltro sequentem, imò etiam hilares omnes, nec vlllo modo resitantes, ut huic assentiri viderentur, ducentem se Deum laudibus efferentes. Id nihil aliud indicabat, quàm Herculem eloquentiæ & fortitudine præstantem, dissipatos olim Gallos & efferatos, ad iustitiam, & mitiorem vitam viuæ viribus eloquentiæ reduxisse: cuius facti tam insignis historiam mendax Græcia figmentis est persecuta, & ad armorum stupenda facinora postea conuertit atque ad suum Herculem Iouis ex Alcmena filium retulit: quod Herculi Gallo, diuinæ cuiusdā naturæ viro, propter sagacitatem, prudentiam singularem, & admirabilem eloquentiam peculiare fuit. Putant nonnulli ex philologis, nec leuibus sanè coniecturis asserunt, Gallos veteres tum eloquentiæ, tum linguæ Græcæ fuisse perstudiosos Ioan. Annius in Berosum (nisi me nomen Berosi fallit) de regibus Babiloniæ, prædit Græcos à Gallis literas habuisse: apud quos quàm domestica fuerit eloquentia pluribus contendit Budæus noster 1. De asse, & maximè Commentarijs in Pendectas ad l. 1. De seru. corrupt. §. Quod ait prætor. Quin audiamus ipsum Lucianum sua loquētē lingua: Τὸν ἡρακλέα οἱ κελτοὶ ὄγκυμον ὀνομάζουσαν ἠτὴ ἐπιχωρίῳ. τὸ δὲ εἶδος τῆς θεῆς πάνυ ἀλλόκοτον ἰσχυροῖσι γέρον ὅσιν αὐτοῖς ἐς τὸ ἔχρατον, πολλοὺς ἀκριβῶς, ὅσαι λοιπαὶ τῶν τευχῶν, εἰς τὸ δερμα, καὶ διακεραμῆος ἐς τὸ μελάντατον, οἷοί εἰσιν οἱ θαλαπυργοὶ γέροντες. ἀλλὰ καὶ τοιοῦτον ὄν, ὃ καὶ ὁμοῦ πῶ σκάλω τῆς ἡρακλέως, καὶ γὰρ πῶ διετέραν ἐνήθηται πῶ τῆ λέοντος, καὶ τὸ εὐπαλον ἐχρὲν τῆ δεξιᾷ, καὶ τὸν ζωρυτὸν παρήστηται, καὶ τὸ τόξον ἐπιτεταμένον ἠάρισερα προδείκνυσσι, καὶ ὅλας ἡρακλῆος ὄσι, καὶ τὰς τὸ πῶ δὲ ὄτατον ἐδέπε ἔφλω τῆς ἐκόντος ὃ γὰρ δὴ γέρον ἡρακλῆος ἐκείνου ἀνδρώπων παμπολύ πη πλῆθος ἔλας, ἐκ τῶν ὄτων ἅπαντας δεδεμένους δεσμάδ' εἰσιν οἱ, σιεσι ληπταί, χυρσοὺ καὶ ἡλὲκτες ἡρακλῆος, ὅρμους εἰσικῆται τοῖς καλλίσις, καὶ

Typus Emblematis ex
Luciani
Hercula.

Quid Hercules ille
Gallicus

Galli veteres sapientia Græca periti.

ὁ μὲν ἀφ' ἑσπας ἀδενῶν ἀγρόμοροι, ἔτε δ' εὐσμοὶν βυλεύουσι, θυ-
 νάρμοροι ἀν δ' ἡμαρῶς, ἔτε ὅπως ἀνπιτενκοσιν, ἢ τοῖς ποσὶν ἀντε-
 δείδουσι, πρὸς τὸ ἐναντίον τ' ἀγωγῆς ἐξυπιάζοντες. ἄλλὰ
 θαδροὶ ἐπονται, κ' γρηθότες, κ' τὸν ἄρηντα ἐπανομῶτες, ἐ-
 πειρόμοροι ἀπαυτες, κ' τὸ θθαυειν ἐδέλφν τ' δεσμοὶν ἐπιχα-
 λῶντες, ἐοικότες ἀχθεῖθησομύοις, εἰ λυθῆσονται ὃ ἢ πάντων
 ἀτοπώτατον εἶναι μοι ἐδοξεν, ἐκ ὀκλήσῃ κ' τῆτο εἶπιν ἐγὼ εἶ-
 ζων ὁ ζωγρῶσθ, ὃ δ' ἐν ἐξείψει ταῖς σείρησι τὰς τῆν δεσμῶν
 ἀρχάς. ἀτε τῆς δεξιάς μὲν ἦδη τὸ ῥόσταλον, τῆς λαϊῶς ἢ τὸ τό-
 ξον ἐχέσῃς τρυπίσας τῆ δεῦ τῶ γλῶπῃαν ἀκραν, ἐξ ὀκείνης
 ἐλκομύους αὐτὸς ἐποίησε, κ' ἐπέσρησθαι γε εἰς τὴς ἀγρόμοροις
 μειδιῶν. ταῦτ' ἐγὼ μὲν ἐπὶ πολὺ εἰσήκειν ὀρῶν, κ' δαιμά-
 ζων, κ' ἀπορῶν κ' ἀθανακτῆν. κελτός ἢ τίς παρῆσός ἐκ ἀπαι-
 δάτθ τα ἡμέτερα, ὡς ἐδείξεν, ἀκριβῶς ἐλλάδα σωνλῶ ἀ-
 ρεῖς, οἰλόσορθ, οἰμαι. τὰ ἐπιχώρια ἐγὼ σοι. ἐση, ὦ ξένε. λί-
 σω τ' γεραφῆς τὸ αἰνιγμα. πανυ γ' ταρσπομύω εἰοικας πρὸς
 αὐτῶ. τὸν λόγον ἡμεῖς οἱ κελτοί, ἐχῶσπε. ὑμεῖς οἱ ἔλλωσς
 ἐρμῶ οἰόμεθα εἶ), ἀλλὰ ἠρακλῆ αὐτῶ εἰκῆ ζουδρ, ὃ π ὄρα-
 πελὺ τῆ ἐρμῆ ἰαχυρότερος οὐτθ. εἰ ἢ γέρων πεποιται, μὴ θαυ-
 μάσις. μόνθ γ' ὁ λόγθ ἐν γήρα εἰ ἐντελῆ ἐπιλείκνυσαι
 τῶ ἀχμῶ, εἶγε ἀληθῆ ὑμαῖν οἱ ποιητὰ λέγουσιν, ὃ π αἰμῶ
 τῆ ὀπλοτέρων φρένες ἠερέθωνται τὸ ἢ γῆρας ἐχει τί λέξαι
 τῆ νέων σοφώτερον. ἔπω γέτοι κ' τῆ νέσορθ ὑμῖν ἀπορρεῖ ἐκ
 τ' γῶπῆς τὸ μέλι, κ' οἱ ἀγρῆται τ' τρωῶν τῶ ὄπα τῶ λῆριό-
 εσαν ἀριῶσιν, δ' ἀνθῆ πνᾶ λείρια γ' καλεῖται εἶγε μὲνιμαῖ,
 τὰ ἀνθῆ. ὡσε εἶτ' ὄτων ἐκδεδεμύους τῆς ἀνδρῶπυς πρὸς τῶ
 γλῶπῃαν ὃ γέρων ἔτθ ἠρακλῆς. ὁ λόγος ἐλκς μὴ ἢ τῆτο θαυ-
 μάσις, εἰδῶς τῶ τ' ὄτων κ' γλῶπῆς συγγένεαν. ἐδ' ὄβρις εἰς
 αὐτ', εἰ ταῦτῃ τετρύπται. μὲνιμαῖ γουῶ, ἐση, κ' κομικῶν π-
 τα. ὑμῶν νῶν ἰαμβείων, παρ' τ' ἡμῖν μαδῶν, τοῖς γ' λάλοις ἐζ ἀκρε ἢ
 γλωπῆ πᾶσιν ὄβι τετρύπμῶν. τὸ δὲ ὄλον κ' αὐτ' ἰμεις τὸν ἠ-
 ρακλέα λόγῳ τὰ πάντα ἠγούμεθα ἐξεργάσαθ, σῶρον γινό-
 μῶν, κ' πῆθοι κ' πλείσα βιάσαθ, κ' τὰ γε βέλη αὐτῶ, οἱ λόγοι
 εἰσιν οἰμαι ὄξεῖς κ' ἀσοχοι, κ' τα χεῖς, κ' τὰς ψυχὰς πτω-
 σκοντες, ἠεροέντα γουῶ τὰ ἐπ κ' ὑμεῖς σατῆ εἶ). hoc est:
 Herculem Galli Ogmion lingua propria nominant. eius
 autem Dei simulacrum monstruosum & absurdum repræ-
 sentant. Apud eos senex est, inculta glabrâque canitiè,
 obrugata cute, & nigro admodum colere, ut marinòs
 nautas esse compertum habemus: atque eiusmodi cum sit,
 tamen Herculis cultum gerit. Amictus enim est tergo

Iconis, dextra clauam tenet, Pharetram humeris apta-
 zam, sinistra protensum arcum pretendit, denique omni ex
 parte Hercules est Verum quod in imagine admirandum
 maxime mihi visum est, senex ille Hercules confertissimam
 quandam hominum multitudinem trahit, omnes auribus
 vinctos. Vincula sunt tenues quaedam catenulae auro electro-
 ve fabricatae, spirulis collaribus pulcherrimis similes. At hi
 certe tam exilibus vinculis ducti, ne de fuga quidem cogi-
 tant, tamen si facile possint, nec omnino restitant, aut pedi-
 bus in diuersum renituntur quasi resupinantes, sed hilares
 laetique suum ductorem laudant, sponte festinantes omnes
 ut studio praenueniendi laxa etiam vincula relinquunt, perin-
 de ac tristes futuri, si eiusmodi vinculis eximantur. Quod
 autem absurdissimum mihi visum est, non pigebit referre. Cum
 enim pictori reliquum iam nihil esset, unde catenarum extre-
 mitates innecteret dextera nempe claua ferenda occupata, si-
 nistra vero arcu tenendo, summam Dei linguam perterebra-
 zam esse voluit, ex eaque religatis catenis eos trahi fecit: ipse
 nimirum ad eos qui ducebantur, se conuertendo artidebat.
 Haec ego quidem cum diu consistendo essem contemplatus,
 admirabundus, hesitans & indignans; Gallus quispiam qui
 tum forte aderat, haud quidem ignarus rerum nostrarum, ut
 qui linguam Graecam exacte doctus esset, Philosophus, ut opi-
 nor, ex ijs qui in Gallica sunt regione. Ego tibi, hospes, in-
 quit, picturae huius explicabo rationem: videris enim non
 nihil hac in re conturbari. Nos itaque Galli sermonem & o-
 rationem, ut vos Graeci dicimus esse Mercurium, sed Hercu-
 li eam tribuimus, non quod hic Mercurio longe robustior fue-
 rit. Quod autem senex fingatur, non est quod mirere. Solet
 enim eloquentia in senectute demum suum omnem vigo-
 rem ostendere, si modo vera sunt quae Poetae vestri dixe-
 runt: Iuniorum mentes instabiles & volucres esse; senec-
 tutem autem doctius scire dicere, quam iuuentus ipsa pos-
 sit. Hinc certe ex Nestoris lingua fluere mel a vobis dicitur,
 & Troianorum oratores floridam quandam vocem
 emittunt; id est, lirio essam: nam liria, quantum com-
 memini, vocantur flores. Proinde quod auribus homines
 ad linguam vinctis trahit senex ille Hercules, id est ser-
 mo, non est mirum, cum scias linguam auriūque esse
 cognationem. Neque vero ad contumeliam illius hoc

*Gallus phi-
 losophus,
 linguae
 Graecus na-
 rus.*

*Hercules
 apud Gal-
 los, quae io-
 nis nomen.
 Senectus
 eloquentior.
 Tal. ex-
 cere.*

*Homines
 vincti au-
 ribus.*

hoc dicitur: memini enim, ait iambos quosdam comicos & vestris didicisse: loquacibus extrema in parte omnibus lingua est pertusa. Cæterum opinamur Herculem oratione omnia perfecisse, virum quidem sapientem, qui persuadendo facundia quâ plurima subegerit: si quidem tela ipsius acutos, certos, celeres, & animas fauciantes sermones interpretamur: hinc enim pennata verba vos etiam dicitatis. Et hæc Lucian. Nolim equidem transilire quod Seruius 6. Æneid annotat ad illud,

Tartareum ille manu custodem in vincla petiuit.

quo loco ait, Herculem à prudentioribus mēte magis quàm corpore fortem habitum, adeo vt duodecim eius labores ad aliquod excellens virtutum opus referendi esse videantur. Huc pertinet quod de Porphyrio eloquenti homine dixit Ennapius Sardianus libro De vita sapientum, quo loco sumit catenam Mercurij, pro facundi & disertihominis lingua, his planè verbis: ὁ πορφύριος ὠσαυτὲς ἐρμαικῆ πῆσ σφραγὶς καὶ πρὸς ἀνδρώπῆσ ἐπνέυσσα διὰ ποικίλης παιδείας πάντα ἐς τὸ ἔγνωσον καὶ χαδαρόν ἐξήγγειλεν. Porphyrius, vt catena quæ dā Mercurialis ad homines tracta, produxit omnia clarè purèque variæ doctrinæ arcana. Superior ille locus quem adduximus ex Luciano de Hercule philosopho Gallo, rerū Græcarum perito, non est alienus ab eo quod legitur apud auctores haud quaquam aspernandos, nèpè Gallos fuisse θελέλλωτας, hoc est, vt ego interpretor, Græcæ non modo linguæ, sed & Doctrinæ peritos: id quæ primum ex C. Cæsare confirmant priuatim publicèque Græcis literis vsos olim Gallos & in castris Heluetiorum tabulas repperas græcis elementis conscriptas. Massilienses quidem locutos Græcè Strabo geographus primi nominis testatur, quo tempore incorrupta esset minimèque confusa Phocensium colonia. Nec vero prætermittunt Druidas illos veteres religionis Gallicæ antistites quos iisdem disciplinis fuisse imbutos atque sophos Græciæ, memorant. Imò etiam coniecturis quibusdam non inanibus asseuerant disciplinam Semnotheorum, Druidarum. Bardorū, Saronidarum vetustissimorū in Gallia doctrinæ omnis liberalis, professorum multis antè seculis apud Gallos floruisse, quàm Cadmus è Phænicia venisset in Græciam, quam ad rem probandā citant Aristotelem in magico qui ait philosophiā à Celtarum Semnotheis duxisse initium, & Galliā fuisse magistrā Græciæ, longum esset percēssere quam doctis & elo-

*Herculis
eloquētia.*

*Locus
Seruij.*

*An galli
veteres
Græcæ lin-
guæ periti.*

quentissimis hominibus iam olim Gallia multisque seculis abundavit: hoc unū adijcio nullum numen maiore quondam religione cultum apud Gallos, quam Pitho fuerit quæ Suada sine Suadela est Romanis, illa vna non temerè dicta Finio flexanima, id est, *Πυθαγόρας*. Colligimus etiam ex vetustioribus literarum Monumentis. priscos Gallos doctrinæ & facundiæ gloria fuisse insignes, eos inquam qui florere temporibus priorum Galliæ principum, Samothis, Magi, Saronis, Bardi, Longonis, Celtis, Herculis, Galatis, Alboni, Lugdi Belgij: ij enim memorantur inter eos qui legibus & moribus populū Gallicum excoluerunt. Et id quidē de Gallorum veterum cultu & disciplina eo est ignotius, quo à paucioribus traditū fuit, quia vel nihil aut parum admodū posteris reliquerunt maiores illi Galli; aut quia suam doctrinam non scriptis, sed per manus consulto tradi voluerunt.

Arcum laua tenet, &c.] Idem omninò cultus eadēque figura ac Herculis illius, quem Poëtæ Græci, leonis exuvio, clava & alijs armis instructum faciunt.

Contegit & Nemeus] In insula Nemea leonem occidit Hercules, cuius pellem aiunt vice thoracis induisse. eo autem indumento cum fuisse vsū, & talem fingi, vt homines, antiqui cultus admonerentur, ait Festus lib. 14. Sed hæc parerga.

Leo Nemeus ab Hercule occisus.

non conuenit illud &c.] Huius absurdi & ἀπορηματου causam ex Luciano repete.

tempora cano.] caput canum. effecta senij.

Cedunt arma toge, &c.] Hemistichium Ciceronianum, quo se Orator ipse! *Ἰνυοστρόν*, pacis semper fuisse studiosum declarabat. Versus hic,

Cedant arma toge, concedat laurea lingue,
à permultis obtrektoribus reprehēsus est, quo nomine Cicero laborauit inuidia. Sed apologia hæc fuit Oratoris ex oratione contra Pisonem: Non vlla tibi, inquit, Piso, nocuit inuidia, sed versus tui. Nimis magna pœna, te Consule, constituta est, siue malo Poëtæ, siue libero. Scripsisti enim versus, *Cedant arma toge*. Quid tum? hæc res tibi fluctus illos excitauit. At hoc nusquam opinor scriptū fuisse in illo elogio, quod, te Consule, in sepulchro Reipubl. incisum est, Velitis, iubeatis, vt, quòd M. Cicero versum fecerit; sed quòd vindicaret. Verum tamen quoniam te non Aristarchum, sed Phalarim Grammaticum habemus, qui non notam apponas ad-

Versus Ciceronis à multis reprehensus. Locus ex oratione in Pisonem.

malum versum, sed Poëtam armis prosequare: scire cupio, quid tandem isto in versu reprehendas, *(edant arma togæ)*. Tuæ dicis, inquit, togæ summum Imperatorem esse cœsurum. Quid nunc te asine, literas doceamus, non opus est verbis, sed fustibus. Non dixi hanc togam, qua sum amictus: nec arma, scutum, & gladium vnus Imperatoris; sed, quod pacis est infigne & otij, toga: contra autem arma, tumultus, atque belli: more Poëtarum locutus, hoc intelligi volui, bellum ac tumultum paci atque otio concessurum. Quare ex familiari tuo, Græco illo Poëta: probabit genus ipsum & agnoscet, neque te nihil sapere mirabitur. At in illo altero, inquit, hæres, *Concedat laurea† laudi*. Imò meherculè habeo tibi gratiã. Hærerem enim, nisi tu me expedisses. Nã cum tu timidus ac tremens, tuis ipse furacissimis manibus detractam è cruentis fascibus lauream ad portam Esquilinam abiiecisti, indicasti, non modò amplissimè, sed etiam minimè laudi lauream concessisse. Atque ista ratione hoc tamen intelligi, scelerate, vis, Pompeium inimicum mihi isto versu esse factum: vt, si versus mihi nocuerit, ab eo quem is versus offenderit, videatur mihi pernicies esse quæsitã. Omitto, nihil istum versum pertinuisse ad illum: non fuisse meum quem quantũ poruissem, multis sæpè orationibus scriptisque decorassem, hunc vno violare versu. Sic Cicero. Hic autem *ἡρώων* est, & *ἑξήνοισ τῆς ἀποστολῆς ἐστίν*, nimirum quòd Hercules hic noster (& Orator quisque insignis) non quidem viribus corporis, sed eloquentiæ laude auditores trahat quò velit. Id Cicero locis quamplurimis confirmat. Nam & Orpheũ aiunt citharè dulcisonæ modulo feras & saxa mouisse quod est referendum ad vim eloquentiæ, quam Euripides reginam, & Ennius flexanimam appellauit. Lege Valer. Max. 8. cap. 9. & 10.

† *linguæ.*

Appendix.

Hanc video armorum & litterarum sicuti recipub. administradæ ratione esse crebrò vsurpatam apud auctores bonos. Tull. 1. de Offic. Non minorem vtilitatem adferunt qui reipubl. præsunt, quàm qui bella gerunt: itaque eorum consilia sæpè aut suscepta, aut decreta bella sunt. Quare expetenda magis est decernendi ratio, quàm decernendi fortitudo. Temere enim in acie versari, & manu cum hoste configere immane quiddam est, & belluinum. Idem de aruspiciũ ref-

ponis vocat arma iudiciorum atque legum. Et quidem nihil
 æque valet ad muniendam ciuitatem, & tuendum principum
 dominarum. Nec abs re laudati imperatores qui iurisconsultis
 quam satellitibus stipa reipubl. prospexerunt, vt Hæ-
 drianus. Cæsar, qui Iulio Celso, Saluio Iuliano, Priscò, atque
 Neratio plurimum vsus est Antoninus Pius, qui Valentem,
 Martianum, Marcellum. Iabolenu coluit & Antoninus phi-
 losophus qui Secuolæ cõsuetudinẽ præcipuẽ amauit. Itẽra-
 quẽ Alexander Seuerus, qui frequenter apud se habuit Sabi-
 num, Paullum atque Vlpianum vt refert Lampridius, idẽ
 summus fuit imperator, quod Vlpiani consilio rempub. ad-
 ministraret. Pertinet huc illud Horatij in arte:

*Siluestres homines sacer interpretsq; Deorum
 Cælibus Et victu fædo deterruit Orpheus:
 Dicitus ob hoc lenire tigres; rabidosq; leones.
 Ductus & Amphion Thebanæ conditor arcis
 Saxa mouere sono testudinis Et prece blanda
 Ducere quò vellet. Idem 1. Carm.
 Mercuri, facunde nepos Atlantis,
 Qui feros cultus hominum recentura
 Voce formasti catus & decora
 ——— More palestra.*

In appendicibus Virgilianis,
*Threicius quondam vates, fide creditur canore
 Mouisse sensus acrium ferarum:
 Atque amnes tenuisse vagos
 Et surda cantu concitasse saxa;
 Snuasisnòque modo testuans arbores secus,
 Vmbra feruntur præbuisse vati:
 Sed placidis hominum dictis fera corda mitigauit,
 Dõctaque viros voce temperauit,
 Iustitiam docuit, cætu quòque congregauit uno,
 Morèsque agrestes expoluit Orpheus.*

Facundia difficilis.

EMBLEMA CLXXVI.

ANTIDOTVM *Ææ* medicata in pocula Circes
 Mercurium hoc Ithaco fama dedisse fuit.
 Moly vocant: id vix radice euellitur atra;
 Purpureus sed flos, lactis & instar habet.
 Eloquij candor facundiæque allicit omnes:
 Sed multires est tanta laboris opus.

Moly herba
 quid desi-
 gnet,

H Omerus Odysf. x. moly herbam à Mercurio Vlyssi da-
 tam ait, tamquam amuletum præsentissimum aduersus
 omnia veneficia. plerique desectunt. *Ἰδγ. τὸ μολύδ τῆς νό-
 σης,* à sedandis morbis, quod tradit Apuleius, libello De viri-
 bus

bus herbarum, cap 48. Herbam hanc nigrae radice, sed floris lactei, & inuentu difficillimam facit: cuius etiam mentio est apud Plin. lib. 25. cap 4. Sic autem habet Homerus:

ῥίζη μὲν μέλαν ἔσκε, γάλακτι δ' εἴ κελον ἀνδρῶν,
 μῶλυ δὲ μὴν κλέεσι θεοῖ, χαλεπὸν δὲ τ' ὀρύσσειν,
 ἀνδρῶσι γέθνηθεισιν, θεοῖ δὲ τε πάντα δύναιται.

Id figmentum non ratio intelligitur de virtute, omnique eruditione, ad quam primus aditus arduus est ac sudoris plenus, sed suauissimus omnium fructus τὰ γὰρ χαλεπὰ τὰ καλά, vt habet vetus adagium. Hic autem eloquentiam primò quidē abstrusam & difficilē, deinde multo labore & diligentia paratam, iucundissimos adferre fructus, hominesque sui candote allicere intelligitur.

Ασπιλοτομῆ] remedium, ex ἀντι καὶ δίδωμι. datur enim contra venenum.

Ææa Circes.] Virgil. 3. Æneid.

Inferni que lacus, Ææaque insula Circes.

Sed multires est tanta laboris opus.] Cicero 1. de Orat. Hoc fufissimè & eloquentissimè docet. Quis non iure miretur, inquit, ex omni ætatum memoria, vt temporum, sic & ciuitatum tam exiguum oratorum numerum inueniri? Sed nimirum maius est hoc quiddam quàm homines opinantur &c. Vult autem M. Tullius eloquentiam omnium difficillimam videri, quia constet rerum pulcherrimarum scientia; compositione apta verborum; motuum cognitione; iocorum & facetiarum eruditione; subtilitate respondendi & laceffendi; vrbantate; historia; prudentia iuris, actione, memoria. Eandem difficultatē eloquentiæ ipsemet alijs locis, sed in ea maximè pro Cælio: An vos aliam causam esse vllam putatis, cur in tantis præmijs eloquentiæ tam pauci sint semperque fuerint qui in hoc labore versentur? Omittendæ sunt omnes voluptates: relinquenda studia delectationis; ludus, iocus, conuiuium, sermo etiam penè omnium familiarium deserendus; quæ res in hoc genere homines à labore studioque dicendi deterret.

Antiquissima quæque commenticia.

EMBLEMA CLXXXII.

PALLENÆE senex cui forma est histrica Proteu,
 Qui modò membra viuis fers, modò membra feri:
 Dic age, quæ species ratio te vertit in omnes,
 Nulla sit ut vario certa figura tibi?
 signa verustatis, primaui & præfero seclis,
 De quo quisque suo somniat arbitrio.

CONuertit Protei πολυωρεῖν fabulam in scriptores quos-
 dam rhapsodos, & rerum antiquissimarum, quæque ex-
 tra omnium memoriam positæ sunt narrationem è varijs &
 sepè pugnantibus inter se peritam concinnantes: qui cum

Scriptores
 rhapsodi
 uaxantur.

sibi non conveniāt, & pro arbitrio somnient de rebus à se remotissimis, & ingenij humani captum excedētibus, pro germana naturalique rerum veritate tenebras quasdam fabularum offundunt, & portentosam historię formam è varijs petitam, seu, vt dixeris veriùs, indigestam, quandam mistamque, nullaque penè sibi parte cohærentē farraginem nobis obtrudunt, vt zeuera Proteum quēdam in eiusmodi scriptiōnibus effingere velle videantur. Quod antequàm doceam apertius, referam Arnobij verba ex libro 1. contra Gentes Falsitatis, ait, arguitis res nostras: & nos vestras arguimus falsitatis. Sed antiquiora, inquitis, nostra sunt, ac per hoc fidei & veritatis plenissima: quasi verò errorum non antiquitas plenissima mater sit, & non ipsa perpèrerit res eas, quæ turpissimas. Dij notas ignominiosas cōcinnaverunt in fabulis. Antem illia enim annorum decem non potuerunt falsa & audiri, & creditur non simillimū verū est, fidem vicinis & finitimis, quàm spatioꝝ inesse longinquitate distantibus? Testibus enim hæc, illa opinionibus asseruntur: & proclivius multò est, minus esse in recētibus fictionis, quàm in antiqua obscuritate submōtis, &c. Gentes enim pleræque & nationes ignoræ vetustatis, & veræ perpètuæque seriei temporum, fabulosas quasdam origines confinxerunt: vt Thessali, qui ex lapidibus ortum suum repetebant: Arcades Luna se antiquiores existimabant: Athenienses αὐτὸ θεὸς esse se cū ostenderent, gloriabantur suum genus, Ionica gente, quæ originem habuit à Iapheth Noëi filio, vetustius, ideoque celebrius. Fuit is Proteus marinus Deus, vaticinij peritissimus, in quolibet formam se mirabiliter transmutans: nam fiebat

Arnobij
locus.

—aper, modo saxum, & cū vellet, arbor;

inquit Horatius Quin & Virgil. 4. Georg:

—fiet subito sus horridus, atraq; tigris,
Squamosusque draco, & fulva ceruice leæ,
Aut acrem flammæ sonitum dabit; atque ita vinclis
Excidet, aut in aquas tennes dilapsus abibit.

Talem describit Empusam Aristophan. in Ranis:

ἢ ἢ κὼ ὅρα νῆ τὸν δὲ θεῶν μέγα.
ποιον τί; δ' ἐνόη. παντὸς λαπὸν ζῴον γίγνεται.
τότε μὲν ἄς, νυκτὶ δ' ὄρεως, τότε δ' αὖ ζῴον
θεατοτάτη τις πῶ ὄρε; σεπ' ἐπ' αὐτὴν ἴα,
αὐτὸ ἐκ εἶδ' αὖ ζῴον εἶν, ἀλλ' ἴδ' ἠ κῶον.

Arif.
no. de Ranis
p. 4.

At qui profectò maximam video feram.

Qualem? nouam, quæ in cuncta mutatur statim.

Nunc mula, nunc bos, fit quæ rursùm sæmina

Valde venusta, ubi est? ad eam me confero,

Sed rursùm illa haud mulier, at iam fit canis.

Plato in Euthydemo Proteum ait Ægyptium fuisse sophi-
stam, qui præstigijs quibusdam incautos falleret. Diodor. Si-
culus, in 1. ait consuetudinem regibus Ægypti traditam, Græ-
cis causam huiusmodi transmutationis præbuisse: nam regi-
bus Ægyptijs mos erat leonis, tauri, vel draconis priorè par-
tem ferre in capite, principatus insignia: quandoque verò ar-
borem aliquando ignem, nonnumquam redolentia supra
caput unguenta, & aquas: hæc enim spectabant ad ornatum,
tum stuporem ac superstitionem quãdam insipientibus in-
ijciebant. Alij sunt qui hanc transformationem conuertant
ad variarum disciplinarum peritiã. Interpres Arati Proteu
ρυσικώς aërem esse dicit, ideòque apud Homerum, in igne
atque aquam conuerti At platonici exponetes illud Orphei
de Proteo,

— πόντου κληίδας ἔχοντα: volunt Proteum eam esse men-
tē, à qua formæ defluant. Claues enim ponti generationē
rerum esse volunt. Certè Ponticus Heraclides sub Protei fa-
bula informem rerum materiam à Poëtis συμβολικῶς signifi-
cari ait: cuius verba huc referam vel obiter. εἶθ' ἢ πολυπόσω-
πιθ' εἰς ἅπαντα ἀβέλεται φωτέως μεταμόρφωσις πιητικοῖ
κ' θεράσιοι μύθοι δοκῶσιν, εἰ μὴ τίς ἕρανίω ψυχῇ τὰς ὀλυμ-
πίους ὁ μήρε τελετὰς ἱεροφαντήσεις, τῶν ἔν τῷ φερσηδορῶ τ' ὄλων
ὑβίσεται γένεσιν, ἀπ' ἧς τὸ πᾶν εἰζῶθεν, εἰς ὃν δὴν βλέπομεν,
ἦ ἔξ κατὰ σῆμα: παλαιοὶ γὰρ ἦσαν ποτὲ βρόνοι, καὶ οὐς ἀπίπτων
ἢ ὑπόλιμον ἡ, ἢ δὲ πῶκε κερκίροις γαρχκῆσιν εἰς τέλος ἡ-
κυστα μορφήσ. ἔτε γὰρ γῆ τῆ τῶ ὄλων εἰς ἰά κένθρον ἐπιπῆ γὰρ βε-
βαῖον, ἔτε ἕρανός περὶ τῶν αἰθίων φερῶν ἰθρυμῶ θ' ἐκυκλεῖτο.
πάντα δ' ἡ ἀνήλιος ἡρεμία κ' κατηρῶσα σιγή, κ' πλέον ἔδεν
ἦν ἡ κεκρυμμένη ὕλης ἄμορθε θ' ἀργία, ἠρῆν ἡ δημιερῶς ἀπάν-
των κ' κοπρῶδοκθ' ἀρχῇ σωπῆστον ἐλκύσασα τῶν βίω τύπον, τὸν
κόσμον ἀπέδοκε τῶν κόσμων. διεζεύγνυτο μὲν ἕρανὸν γῆς, εἰ γὰρ
εἰζεῖ τῶν ἡπείρων θαλάσσης. τέπιαρα ἡ σοιχεῖα τῶν ὄλων εἰζα
κ' γέννα; εἰ τ' ἔξ τῶν ἰδίων μορφαὶ ἐκομίζετο. τῶν δὲ φε-
ρηθῶς κερναμῶων ὁ θεὸς μηδεμῶς ἕσης διακρίσεως περὶ τῶν
ἄμορπον ὕλων: φωτέως ἡ θυγάτηρ εἰδεθεῖα δικαίως εἰδὸς ἐκά-
στου γαφομῶση θεία. διὰ τῶν τομῶν τῶν ὡς φύσις ὁ φεροτεὺς

Heraclidi-
cus.

εἰς πολλὰς ἡμερῖζετο μορφὰς ὑπὸ τῆς φρονόιας διαπλαθρομέ-
νῳ,

ἦτοι μὲν πρόψα λεῶν γίνετ' ἠυγένειῳ,

αὐτὰρ ἔπειτα δρέκων, καὶ πάραλαις, ἠδὲ μέγας σῦς.

γίνετο δ' ὑγρὸν ὕδωρ, καὶ δένδρεον ὑψιπέπλον.

διὰ μὲν τοῦ λέοντος ἔμπύρου ζώου, τὸν αἰδέεσθαι δηλοῖ. δρέκων δ' ὄρνις ἢ γῆ. τὸ γὰρ αὐτέχθων αὐτοῦ καὶ γηγενές, ἔδειν ἄλλο πλὴν τοῦτο σημαίνει. δένδρον γὰρ μὲν ἅπαν ἀξινόμητον, καὶ τὴν ἀπὸ γῆς ὀρμῶν μεταρσίαν ἀεὶ λαμβάνον, συμβολικῶς εἶπεν ἀέρος. τὸ μὲν γὰρ ὕδωρ εἰς ἀσφαλεσέραν ὡν προκλιῖ-
ξατο δὴ λωπήεν τοῦ βαυεροτέρου παρέστησεν εἰπὼν, γίνετ' ὃ δ' ὑγρὸν ὕδωρ. ὡς ἐυλογον τὴν μὲν ἀμορρον ὕλῳ πρώτῃα κα-
λεῖσθαι, τὴν δ' εἰδωλοπλασήσασαν ἕκαστα φρόνοιαν, εἰδε-
δέσθαι, ἔξ ἀμοροῖν δὲ πᾶν διακριθὲν, εἰς τὰ σωεγῆ καὶ προσακτι-
χῆ τῆ ὄλον χριθῶναι πθιανῶς δὲ καὶ τὴν νῆσον, ἐν ἣ τὰ ὑπὸ
διέπλασεν, εἶρον ὠνόμασεν ἐπεδῖπερ ὅτι ἔερσαι, τὸ γεννῆται,
καὶ τὴν γῆν ἀράρωτον, ὃ καλλιμαχῆ εἶπε τὴν ἄγενον, ἀρά-
ρωτῆ ὄσ' γωῆ. οὐσικῶς οὖν τὸν ἀπάντων πατέρα χῶρον
ὠνόμασε ἔερον, ἐκ τῆς γενίως φροσηγρίας, ὃ μάλιστα ἐέελετο
σημλίαις.

Pontici Heraclidis locum ex interpretatione Ges-
neri apponam, ne studiosos nostra paraphrasi remoremur.
Narratur multiformis, in quascumque res voluisset, Protei
mutatio: quæ omnia Poëticæ & monstrousæ fabulæ viden-
tur, nisi quis diuina Homeri mysteria veluti sacra, mente cæ-
lesti tractet. Etenim hac fabula primigeniam vniuersi origi-
nem constituit, qua omnes mundi partes confirmatæ, illam
quam nunc videmus, speciem effecerunt. Erat enim olim
mundus informis & cœnoscus, nondum discretis rerum notis
integritatem suæ formæ adeptus. Nam neque dum tellus
centrum suum pro fundamento rerum omnium stabilierat,
neque cæli perpetuus motus certa sede voluebatur; sed
omnia sine solis vñ immota, tristisque silentio depressa lan-
guebant: aliud extabat nihil quàm informis diffusæ materie
fegnities, antequàm principium illud, à quo producta & cō-
stituta sunt omnia salubrem vitæ modum depromens, mun-
dum mundo redderet, cælumque à terra, & pelagus à conti-
nente distingueret: quo tempore primùm elementa quatuor
ex quibus ceu radice ac generis principio nihil non gignitur,
ordinem suum & formam propriam acceperunt. Hæc igitur
cum diuina prouidentia disposita sint, numen illud quod in-
formem prius indiscretamque materiam certis formis obsi-

Eidothea
filia Protei.

gnauit, ab Homero Protei filia Eidothea nominatur, idque merito, ut quæ *Εἰδοθεα ἐκείνη Δεῖαν*. hoc est idea seu formæ cuiusvis inspectionem exhibuerit. Quocirca Proteus, qui vna prius natura fuerat, in multas deinde species a prouidentia formatus diuiditur.

*Principio est visus speciem subisse leonis,
Mox aper inde draco fieri, fera pardalis inde.
In latices etiam se vertat, Et arbore formam
Mutauit priscam ramis ac frondibus alta.*

Leo quid
Draco
quid. Ar-
bor quid.
Aqua.

Per leonem, animal lignum, ætherem indicat. Draco cælius est, ut potè indigena & è terra natus. Arbor autè quæuis cum augeatur, & à terra semper in sublime natiuo motu feratur, symbolum æris est. Aquam verò ut clarius ænigmatis vim demonstraret, suo nomine manifestò vocat, inquit,

In latices etiam se vertit.

Proteus.
materia
informis.

Proinde conuenit informem materiam Proteum appellari, Eidotheam verò prouidentiam, quæ singulis formam effigiemque suam addidit, & vniuersam molem ab vtrisque discretam in continuas sibi & perficiètes mundum partes diuisam esse. Probabiliter verò & insulam, in qua hæc facta sunt, Pharus appellauit. Nam *ῥέγας*, generare significat: & Callimachus sterilem terram, *ἀράρωτον* dixit, *ἀράρωτ' ὅτιον γυνή* id est, ceu mulier sterilis. Itaque naturaliter locum parentem rerum omnium, nuncupauit Pharus, per vocis etymologiam à fecunditate ductam, quid sibi vellet insinuas. Hæc Heracl. Ponticus. Clemens Alexand. Pædagog. 3. cap. 1. retulit Proteum ad cupiditatem animi humani in varias sese mutantem formas, prius quam olim Proteus, inquit, marinus dæmon, &c. Iulianus Epistola quadam ad Iamblichum de sapiente quodam, qui suam eruditionem tegebat, intelligi maluit. *ἠρωτέρα μὲν δὴ τὸν αἰγυπτιον θασὶ ποικίλως μερραῖς ἐαυτὸν ἐξέλλαπεν, ὥσπερ δεδιότα μὴ λάθῃ τοῖς θεομέοις, αἰς ἡ σφοδρὸς ἐκείνας ἐγὼ δὲ εἶπερ ἡ οὐτ' ὅ σφοδρὸς ἠρωτεὺς, καὶ οἱ ὅ πολλὰ τῶ ὄντων γινώσκων, αἰς Ὀμηρ' ὅ λέγει τῆς μὲν ὄντων εὐσεῖας αὐτὸν ἐπαινοῦ τῆς γνώμης δὲ ἐκ ἀγυμῶν. διότι μὴ εὐλαβῶντο πινός, ἀλλ' ἀπατεῶν ὅ ἐργον ἐπίοις, κρύπτων ἐαυτὸ ἵνα μὴ χεῖσι μ' ὄντο ἠρωταῖς ἢ.* id est. Aiunt Proteum illum Ægyptium se in varias formas commutasse, quasi qui vereretur ne per imprudentiam hominibus requirentibus sapientem se esse demonstraret. Si autem verum est eum fuisse sapientem, & ut qui multa animo perceptorit (ut præter ceteros Homerus testatur) scientiæ quidem

Clement.
Alexand.
locus.

Iamblichus
locus.

nomine laudari mihi potest, ob ingenium verò minimè. Non enim viri boni, & liberaliter instituti, sed impostoris improbi partes agebat, cum ita se fingeret occultando, ne hominibus prodesse posset Basiliius Magnus oratione προς νέους, ad inconstantiam fugam conuertit. θευκτέον οὖν, inquit, τῷ σωφρονουῖν τῷ προς δόξαν ζῆν καὶ τα τοῖς πολλοῖς δοκοῦντι περισκοπεῖν, καὶ μὴ τοῦ ὀρεδον λόγον ἡγεμόνα πειδῶν τοῦ εἶον. ὥσε καὶ πᾶσι ἀνθρώποις ἀνπλέγειν, καὶ ἀδξείν καὶ κινδωέυειν ὑπερ τοῦ καλοῦ δεῖν, μηδεν ἀίρειας τῆ ὀρξῶς ἐγνωσμάριων ἀδρακινεῖν. τὸν γδ μὴ οὕτως ἐχοντα π τοῦ Αἰζοπίου συζισοῦ εἰσεμῶ ἀπολείπειν ὡς τυτὸν ἐγένετο, καὶ θηριον, ὁπότε βούλοιο, καὶ πῶο, καὶ ὕδωρ, καὶ πάντα ἀήματα. Quorū verborum hic est sensus. Cauendum igitur sapienti homini ne ad opinionem viuat, & ad ea quę populo placent, sed rectam rationem, vitę ducem, referat. Si ergo se omnibus opponere si malè audire, si periclitari oportuerit pro honesto, nec vlla nequam ratione abducatur à vera sententia Quod ni ita fecerit, quid ni dicemus eum similem esse sophistę illi Ægyptio, qui modò in arborem, modò in feram, aliquando in ignem & alium quempiam habitū sese transformabat? Sed iam satis, imò verò plus satis. Alij ad alia referunt, vt Isacius Commentarijs in Lycophronem. Certè, vt id postremò, quę antiqua sunt, & extra hominum memoriam aut certè coniecturam posita, quę inquam παλαιά, non malè Proteum Pallenæum referunt: de quo varij varia καὶ παλαιά καὶ πικίλα referunt. Plerique vatem faciunt, alij Oratorem, vel Sophistam, quidam saltatorem, alij marinum Deum: sunt & qui eum regem aut tyrannum fuisse velint. Sed hæc tam varias & prodigiosas opiniones recensere nihil híc aliud mihi videretur, quàm Proteum quendam affingere. Si qui Proteum denique ad πρώτῳ ὕλῳ reuocant, sentiunt cum Heraclide: si qui probabilem historiam, cum Diodoro libro 2. Quò pertinet adagium: Pellenæa tunica: &, Proteo mutabilior.

Palleneæ senex. [Valer. Probus Proteum facit Ægyptium, quem propter insignem quandam crudelitatem Bulirim nominatura ait; etsi Virgil. Pallenium faciat. Pallene autē vrbs est Thraciæ. Poëta sic:

*Proteus
L. 1. v. 15.*

Hic nunc Æmaliæ portus, patriamq; reuifit,

Pallenen.

ad eam enim reuersus fertur, ob scelera filiorum Telezoni &

Polygoni ab Hercule postea occisorum.

forma histrica.] varia & multiplex, qualis histrionum, qui pro rei, quam fingunt, varietate, varium cultum assument.

Appendix.

Quàm fallax & dubia olim fuerit in rerum originibus indagandis gentilitas, vel Plutarchus auctor est libr. de placitis philosophorum. sed meliùs & purius Euseb. Pamphili libris de euangelica præparatione, Theodoretus, de curandis Græcis affectionibus Iustin. martyr, Atheragoras, Tatianus, firmicus Maternus, de errorib. Gentilium, & alij nonnulli. Quotus enim quisque qui non videat Herodotum & diodorum Siculum (vt de alijs ræcam) initio suorum librorum caligatosa, quædam fabulamenta nobis & officias obijcere? T. Liviùs, multò verecundior, cum Romanæ vrbis; adeoque Romuli, Remique recenset incunabula: alioqui fateri cogitur veterum scriptorum commenta, qui magnas auctoribus suas ciuitates cõmendarent sed hanc veniam tamen putat antiquitati dandam, & communiter receptæ opinioni. Nulla est historia paganica, quæ non aliquid in se facis habeat: & nulla penè certa rerum antiquarum primordia, nisi quæ in libris diuinis leguntur: imò multa nos fugiunt propter ignorationem linguæ primigeniæ, vel quia multa temporum longa serie sint obruta. Nec mirum, cum & in ijs quæ nostra ætate, vel nonnunquã nobis videntibus accepta sunt, plerique scriptores vel recitatores obliquè contorqueant, & ipsi sibi mera somnia fingant.

Insignia Poëtarum.

EMBLEMA CLXXXIII.

GENTILES clypros sunt qui in Iouis alite gestant,
 Sunt quibus aut serpens, aut leo signa ferunt:
 Diras sed hæc vatum fugiant animalia ceras,
 Dostaque sustineat stemmata pulcher Olor.
 Hic Phæbo sacer, & nostræ regionis alumnus:
 Rex, olim, veteres servat adhuc titulos.

CONFERT insignia Poëtarum cum alijs stemmatis & Sym- Insignia
 bolis gentilitijs, ceu κατ' ἐναντίωσιν κ' ἀντίθεσιν. Sunt varia quid
 enim qui Aquilam circumferant, sunt qui Vulturē, alij Dra- vident.
 conem, & alia eiusdem generis, quibus animorum diritas, im- Insignia
 manitas, rapacitas apertè declaratur. At Poëtis Olor est candi- Poëtarum
 cymus.

duc, Phœbo facer, qui que Rehi quondam nomen dedit; animi puritatē repræsentat qualis in Poëta sacro debet esse, qui suos omnes labores ad Phœbum literarum Præsidiē, & vt loquuntur Græci, *μουσικῶν* referre debet vt cantus dulcedine posteritatem sibi deuinciat, nec minus in admirationē rapiat, ac cycni paulò ante mortem cantio, de qua illud Martialis:

Dulcia defecta modulatur carmina lingua

Cantator cycnus funeris ipse sui.

Nec minus hoc Socratis ex Platonis Phædone: *ὡς εἶοικε, τῶν κύνων δεκῶ σαυλότερος* ὅ μιν εἶναι τῶ μαντικῶ, οἱ ἐπεὶ δὲ ἀνάλθωνται, ὅ π δὲ αὐτῆς ἀποθανεῖν ἀδόντες, καὶ ἐν τῷ χρόνῳ τότε δὴ πλείεα καὶ μάλιστα ἀτρεσιν γενηδότες, ὅ π μελλοσὶ παρὰ τὸν θεὸν ἀπέναι, οὐ περ εἰσὶ δερά τόντες: hoc est, Vt apparet ad diuinandum videor vobis esse cycnis deterior: Illi quidem quando se breui morituros agnoscunt, tum magis admodum, & quidem dulciùs modulantur quàm antea consumuerint, & quòd ad Deum, cuius erant famuli, tunc sint migraturi congratulantur. Hic non me mouet, quod Ælianus *1. πικίλι. ἰσορ.* & Plin. cap. 23. lib. 10. negant cycnum canere: id enim discutere non est nostri instituti, sed certè obiter adnotabo Ægyptios, cùm musicum senem significarent, cycnum pinxisse: quòd, inquit Orus, senescens concentum edat suauissimum. Quin & Pierius hac aui Poëtam, animi candorem, & Apollinem designari scribit: quem lege lib. 23. Artemidorus, vt postremò id adnotem. lib. 2. De somnijs, Cycno virum ait musicum significari, atque adeò musicam ipsam: occulta, is detegit, coloris ratione &c.

Gentiles Clypeos sunt qui in Iouis alite.] Vt pertinax, Antoninus Pius, Iustiniana familia Herculiani Iuniores, qui sub magistro militum Præsentiali militabant, Herculiani seniores id est illyricæ legio, & Iouiniani, alia legio: ex quibus hæc sub Maximiano, illa sub Diocletiano meruit, alijsque multis

Sunt quibus aut serpens.] de quo symbolo satis primo diximus Emblemate.

aut leo.] In Antonini Mimos facies Leonis horridè iubata conspicitur in morem histricis concitata. Trajanus verò fortitudinem ita voluit exprimi, vt claua Leonino capiti insideret, quo etiam spectat imago fortitudinis in sc. Publicij Mimos. Leo enim cernitur suffocatus clauâ à pedibus strata, pharetra cum sagittis anteposita.

Nota est historia Lysimachi, qui coniectus ab Alexandra

Locus Platonis de cycno ante mortem canente.

Qui negent cycnum ante mortem canere.

Cycnus quid significet.

Aquila in stemmatis.

Leo in stemmate.

in claustrum ferocientis leonis, belluam quanquam maximè terrificam strangulauit, quæ res admirationi fuit ipsi Alexandro, deditque ansam pictoribus id in clypeis & tabulis exprimendi. Prætermitto alia multa quæ passim leguntur apud auctores.

Dira sed hæc vatium fugiant.] Signa hæc ἀγῶνα, symbola, notæ rerum, hieroglyphica debent hominum moribus, quibus tribuuntur, aut etiam rebus, quarum causa pianguntur, vel finguntur conuenire. Quæ enim mitia sunt, & quietia non debent terrificis & truculentis speciebus representari. Et quid è rectè collegit Ælian. lib. 12. & 14. hist. variæ nullum neque pictorem aut statuarium ausum fuisse Musas Iouis filias efformare falsis & alienis imaginibus: neque opificem fuisse repertum hæctenus adeo rationis expertem qui eas armatas expresserit. Nempe veteres illi scitè voluerunt ostendere vitam eam quæ studijs liberalibus impenditur facilem pacatam & alienam & ab omni Martis strepitu esse debere. Sic Poëtis, quorum omnis vita est in ocio liberatio, rectè tribuitur olor pro symbolo. Sed hæc factus.

Ceras.] De veterum imaginibus cereis hæc addi placet, quamquã supra memini me ea de re non nihil adnotasse. vsus imaginum nobilitatis insigne fuit: quo honore donabantur olim qui aliquo gesto magistratu suã virtutem Reipub. probassent: quod quidem ius non ita transibat ad posteros, vt eo ipsi possent vti: nec qui familiæ suæ imaginem inseruerat, aliud efficiebat, quam vt in suo funere & suorum gentilium sua imago efferretur: quemadmodum hodie apud nos consuetudo inualuit insignia militaria præferèdi, p̄heretroque & sepulchris affigièdi sed eorũ imprimis qui aut nobilitate donati aut splendore generis, aut munere aliquo insignes extiterunt. Eiusmodi autem veterũ imagines cera, aut ære seu etiã ligno saxoue efformabantur. Prudentius in Symmachum lib. 1. ad eum morè allusit. Quamuis illustres meritis, & sanguine clari Præmia virtutũ titulis & honoribus aucti Ardua retulerint, fastorumque arce politi Annales proprio signarint nomine chartas. Atque inter veteres cera numerentur & ære Appian. lib. 2. bell. ciuil. vbi agit de funere Iulij Cæsaris, ait à Marco Antonio quasi lymphato vestem à pectore abscissam, eaque accinctam manuum dexteritate lectum sub tentorio posuisse. Et deinde sic furente turba cum ad manus se accingeret, quemdam ex castris lecto imaginẽ eius extulisse

Symbola debent esse rebus esse.

Vsus imaginum.

cera fabricatam. hic mos de cereis imaginibus in pompa funebri latis, pridem exolevit apud eos qui nomen christianæ religioni dederunt, ob aliquam non ferendam superstitionis & idolomanie opinionem, inque eius locum ordinis ornamenta restituta.

Geniles clypeos, &c.] Videretur esse hypallage, pro, Alitè Iouis in clypeis, &c.

ceras.] imagines cera expressas Iuuenal. Satyr 8.

Totalicet veteres exornent undique cera

Atria, &c.

de maiorum imaginibus cereis memini me quædam scripsisse ad orationem Syllanam M. Tullij: itaque hinc nihil repetam.

Hic Phæbo sacer.] Id testatur his verbis Plato: ἄλλ' ἄτε οἱμαί τῃ ἀπόλων ὄντες, μαντικοί τε εἰσι, καὶ προσδότες τὰ ἐν ἄδου ἀγαθὰ, ἄδουσι, καὶ τέρπονται ἐκείνων τῶν ἡμέραν διατρεπόντων, ἢ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ: Quia Phæbo sacri sunt, ut arbitror diuinatione præditi præfagiunt alterius vitæ bona adeoque, cantant alacrius gestiuntque ea die, quàm superiori tempore. Poëta μουσῶν ὄντιδες dicuntur Theocrito: ut & Latini Poëta cycnos pro poëtis accipere non rarò solent, ut in eclogis Virgil.

Cantantes sublime ferent ad sidera cyeni.

qua ratione Pindarum, Dirceum cycnum appellat Horatius, quo sensu Iusciniam Musarum, ἀήδονα μουσῶν Palamedem Euripides dixit. sed hæc obiter. Non verebor Octauij Cleophili, qui ad Ouidianam venam proximè accessit, lepidos ea de re versus apponere, è lib. De Poëtarum cœtu:

Interea niveos liquidum prope flumen olores

Audio cæ' estes edere voce sonos.

Hanc volucrem Phæbo fertur sacrasse vetustas,

Quod referat cantus Delphice magnatuos,

Candida fama viget nullo violabilis ævo,

Nec mors huic nigras inijcit atra manus.

Tu famam vates candorem rere volucrem,

Atque idèò vates concinit inter auis.

Rex olim veteres, &c.] Cycnus Ligurum Rex, in Gallia transpadana, Musicæ laude clarus: qui cum decessisset ab Apolline in sui nominis auem mutatus creditur, ait Pausanias in Atticis. Aliam causam 2. Metamorph. Ouid, adfert. Cycnumque alterum Neptuni filium, in auem sui nominis mutatum facit, eius operis 12.

Cycnus
Phæbo
sacer.

Cycni regis
bisporia:

Musicam Dijs curæ esse.

EMBLEMA CLXXXIIII.

LOCRENSIS posuit tibi Delphice Phæbe cicadam .
 Eunomus hanc, palmæ signa decoræ suæ.
 Certabat plectro sparchyn commissus in hostem,
 Et percussa sonum pollice fila dabant.
 Trita fides rauco cæpit cum stridere bombo,
 Legitimum harmonias & vitare melos.
 Tum citharæ argutans suavis sese intulit ales,
 Quæ fractam impleret voce cicada fidem:
 Quæque allecta, soni ad legem descendit ab altis
 saltibus, ut nobis garrula ferret opem.

*Ergo tua ut firmus stes honos, ô sancte, cicada,
Pro cithara hic fidicen æneus ipsa sedet.*

Fons Em-
blematis.

ID Strabo Geograph. 6. pertractat, cuius huc verba referam: *Ἰδέεικνυτο δ' ἀνδρίας ἐν τοῖς λοκροῖς ἐνόμου τῆς κιθάρῳδος ἐπιπλάσσει τὴν κιθάραν καθήμερον ἔργων. ἐπεὶ ὅτ' ἴματι ὅτι πύρισις ποτὲ ἀγωνιζομένοις τῶτον τὴν κ' ἀρίσωνα ῥηγινον ἐρίσσει πῶς τῶ κλήρου. τὸν μὲν λη ἀρίσωνα δέειπ' ἡ δὲ δὲλ ζῶν ἐαυτῶ συμπεράσει. ἱερὸς γὰρ ἔστι τῶ θεοῦ τῶς προηγόνες αὐτῶ, κ' τὴν ἀποικίαν ἐνθεν δεῖ εἰσαλάθει. τῶ δ' ἐνόμου ζήσαντος ἀρκύ μὴ δὲ μετεῖναι ἐκείνοις αὐτοῖς τ' ὡς πῶς ἀγωνισμῶτων, παρ' οἷς κ' οἱ τέπιγες εἶεν ἀφῶνοι, τὰ δὲ εὐδῶγοτατα τῶ ζῶων, ὅμως ἀδοκιμεῖν, μὴ δὲν ἦπτον τὸν ἀρίσωνα κ' ἐν ἐπιπλάσει νίκῳ ἐζῆν, νικῆται μὲν τοῖς τὸν ἐνόμου κ' ἀναρχῆναι τὴν λεχθεῖσαν εἰκόνα ἐν τῇ πατείδι, ἐπεὶ κ' τὸν ἀγῶνα μῖα τ' ἡροδῶν ῥαγίσις, ὅπως ἀτέπιξ ἐκπληρώσειε τὸν εὐδῶγον. id est, Ostenditur apud Locros Eunomi citharædi statua, quæ insidentem citharæ cicadam habet. Scribit autem Timæus, aliquando in Pythiorum certamine illum vñ cum Aristone Rheginó venisse in contentionem, vter præmium sortiretur. Aristonem fufis precibus Delphorum ciues rogasse, vt sibi adessent maiores enim suos ipsi Deo Apollini consecratos, & à Delphis Rhegium missam coloniam notat. Eunomum autē dixisse illis, numquam de musica ab eorum primordiis certamina fuisse, cum quidem apud eos cicadæ cunctorum animalium cantu suavissimæ omninò sonum non haberent. Nihilominus Aristonem spe victoriæ ad laudem assequendam strenuum: Eunomum tamen victorē declaratum, statuam quam diximus, in patria collocasse. Cùm enim inter certandū chorda vna fracta defecisset, cicada superuolans adfuit, quæ supplementum vocis faceret. Hactenus Strabo. Certè hoc Epigramma Latio donatum, & aliquot versibus ab Alciato coëscitum, legere est in sectione quarta Græcorum Epigram. titulo εἰς κιθάρῳδου, quod huc ascribam.*

Typus Em-
blematis.

*Εὐνομον, ὃ πολλόν, σὺ οἶδά με πῶς ποτ' ἐνίκων
σπάρτιν ὁ λοκρὸς ἐγὼ, πᾶσι δὲ μύθοις δ' ἐρέω.
αἰόλον ἐν κιθάρα νόμον ἔκρεκον. ἐν δὲ μισέσσει
ὡδᾶ μοι, ἡροδῶν πλάσσει ἀπεκρέμασεν.
κ' μοι εὐδῶγον ἐπῶμον ὁ παίνεσσει καρὸς ἀπὴ τῆς,
εἰς ἀκοῆς ῥυθμὸν πῶς τρεκέες δὲ ἔμενον.
καὶ πῶς ἀπ' αὐτομάτω κιθάρῳ ἐπὶ πῆχυν ἀμασᾶσεν.*

τὴν πῆξ ἐπλήρου τῶν πρεκῶν ἀμωγῆς.
 νεότα γὰρ ἐξέτινασεν. ὃ δ' ἐβδωμάτας ἢ μελοῖ μαν
 χορδᾶς, καὶ τὸν τὸ γῆρ ὡ ἐπιχρῆμεδα.
 πρὸς γὰρ ἑμὸν μελέταν ὁ μεταμδρινὸς ὄρεσιν ὡδῶς
 τῆνο τὸ ποιῆσιν κὼν ρδέγμα μεθι μὸσκατο
 καὶ μὴ ὄκα ἀέγροιο, σὺ ἀλύχεις τὸγα νδρεῖς,
 τὴ μεταβαλλομῶ σὺ μετέπιπτε δρόω,
 τῶνεγα σὺ μωόνων μὴ ἐγὼ γάρινδῶς δὲ τυπωθεῖς
 γάλκεϑ, ὁ μετέρας ἐζέθ' ὑπέρ κιδύρας.

Meminit huius historię Clemens Alexandrinus initio statim
 orationis, qua Gentes hortatur ad pietatem. Eius narrationis
 ἐξηγησιν continet ἐπιγραφή, nimirum Musicā Diis esse cu-
 re: quod & significat Homerus Iliad 1. cū induxit Deos ci-
 thara videntes post contentionem de Achille quod & certē nō
 modo paganorum scripta testantur, sed maximē libri sacri
 continent, quanta fuerit lege diuina Musicę commenda-
 tio, vt 1. Reg. 16. & apud regium Psaltem varijs in locis. Con-
 sule & D. August. De ciuit. Dei 17. cap. 14. Scripsit Plutarch.
 elegans de Musica cōmentarium, cuius vires attingit postē-
 riore de fortuna & virtute Alexandri, & de cohibenda ira-
 cundia. Athen. item 12. cap 4. & 14. cap. 11. Sed & Musicę
 pulchra laudatio est apud Cassiod. lib. Variar. 2. epist 40. Quā-
 tum autem ad hunc locum attinet, repete Prouerb. Achantia
 cicada, &, Chordæ vice: &, Ad fractam canere, in Chiliad.
 Erasmi. Sed si quis plura volet, ad illustrationem huius Em-
 blem conduxerit fortasse legere Plutarchi tractatum De ani-
 mę procreatione, ad finem. Sed vide num huc conciliare pos-
 sis Strabonis i Hud ex lib. 10. ὃ μὴ γὰρ εἴρηται καὶ τῆτο, τῶς ἀν-
 δρώπῳς μάλισα μὲν εἰδῶς τῶς θεῶς, ὅταν δὲ ἐργατῶσιν ἀμεινον
 δ' ἂν λέγει πῆ, ὅταν δὲ δαίμων ἦσι. ποιῶτον ἢ τὸ χαιρεῖν, καὶ τὸ
 εὐορτάζειν, καὶ τὸ εὐλοσοζειν, καὶ μουσικῆς ἀπῆεδῶς: Rectē quidem
 dictum est, mortales tum maximē Deos imitari, quando be-
 nefici sunt: rectiūs verò quis dixerit, cū beati fuerint. quod
 ipsum est gaudere, festos dies agere, & philosophari, & mu-
 sicam attingere. Sed nimis fortasse verbose hactenus. Nos
 ne otiosi omninō in hac explicatione simus, quatuor potissi-
 mūm ex hac historia certē nobili colligimus.

*Musica
 magna' vis'*

*Locus Strab-
 onis addi-
 tus ex com-
 pōsitāto*

1. Primūm quidem apud veteres Musicam in magna laude
 habitam fuisse, & eius vsum in magnis quibusque conuenti-
 bus conuiujs, sacrificijs profecutum.

2. Deinde veteres illos, quanquam vera Dei cognitione destitutos, putasse tamen quædam esse numina, quorum opem in rebus aduersis se sperabant impetraturos: utque hominum multæ variæque conditiones essent, sic peculiare esse Deos, credidisse.

3. Tertio, ijs qui temeraria quadam proteruita contenderent, & suis æqualibus debitam omnem laudem eripere conarentur. sæpenumero malè cedere: ijs verò qui modestè de se sentiunt, Deum vltro frequenter occurrere, adeò ut præter omnium spem de fortioribus victores euadant.

4. Quarto & postremo, prodigia quædam & quasi arcanorum suorum recessus, Deum in rebus penè omnino desperatis ostendere: vnde memoria sempiterna transmeat ad posteros.

Delphice Phæbe.] à Delphis Phocidis ciuitate Phæbus Delphicus dictus est, in qua nimirum oraculum fuit toto orbe celeberrimum.

plectro.] instrumento, quo fides plectuntur & percutiuntur. Martialis:

Exornent docilem garrula plectra lyram.

in hostem Spartyn.] in aduersarium Spartanum, id est, Aristouem Spartyn. Græcus accusatiuus. Græcum epigramma, ut habent vulgati codices, secutus Alciatus, in errorem potuit impingere. Quod eò dico, quia vox, *πάρτην*, videri suspecta, non te merè potest sic legendum putat Nicolaus Gulonius, literarum Græcarum professor Regius: *πατρίδ' ὁ λοκρὸς ἐγώ.* &c. pro eo quod diceremus, *ἐπὶ τῷ πατρίδα ὁ λοκρὸς.* sic enim recta erit carminis sententia. Eunomus enim Locrensis erat, non Spattanus, nisi fortè putet aliquis *πάρτην*, esse agnomen quoddam vel cognomen, quod nescio an probare debeam.

Trita fides.] rupta.

stridere.] dissonare.

bombo.] sono.

argutus suavis ales.] cicada suaviter canens.

descendit ad legem soni.] aptauit sese ad instrumenti musici concentum.

ab arvis saltibus.] à syluis, & relictis nemoribus, in quibus potissimum frequentia est cicadarum.

ὦ sancte.] Phœbe.

sua cicada.] tibi sacræ, quo de supra.

Pro cithara hinc fidicen.] Ne tanti miraculi memoria temporis vetustate

vetustate deleretur, citharam Apollini cum cicada ænea insidente consecrauit Eunomus. Ad finem huius Emblematis, Græci epigrammatis particulam postremam ita corrigit Gualonius meus. τὸνεκα συμπαύων μὲν ἔχω χερσίν. quæ lectio, vè facilior, mihi probatur.

Appendix.

Nonius Exodio: quando ad ludos venit, alij cùm tacerent, totum diem argutatur quasi cicada. Sed multo plura sunt reconditoris sensus in hoc Emblemate, si singula diligentius appendi liceat:

1. Emulationem rerum honestarum incendere vires ingenij ad gloriam aucupandam.

2. Inter pares emulatione inflammari, cum nemo sit qui ingenio velit cedere: & nonnunquam inter eos qui patriâ dispersi vehementius excitari studium.

3. Deum ex improviso nonnunquam apparere, vel in rebus plane desperatis.

4. Garrulam & stridulam cicadam garrulo fidicini operam esse insperatam, & iuuasse fiduciam.

5. Pro impetrata ope Deo grates habitas vt in casu sancto difficili. Nos id opportunè sœctimus in discordes ac funestas procerum nostrorum rixas specie religionis excitate, nam post occisionem Principis, non cicadæ è solo natæ, sed vnanimis nobilium cœtus harmoniam supplevit impeditam, & interturbatam, fidemque concordem dedit, qua saluti Galliarum, & imperio nutanti succurreretur.

Deus nobis hæc omnia fecit:

Namque eritis nobis semper Deus.

GGg

Litera occidit, spiritus viuificat.

EMBLEMA CLXXXV.

VIPEREOS Cadmus dentes vt credidit aruis,
 Seuit & Aonio semina dira solo:
 Terrigenūm clypeata cohors exorta virorum est,
 Hostili inter se qui cecidere manu.
 Euaferē quibus monitu Tritonidos armis
 Abiectis data pax, dextrāque iuncta fuit.
 Primus Agenorides elementa, notāsque magistris
 Tradidit,ijs sua uem iunxit & harmoniam.
 Quorum discipulos contraria plurima vexant,
 Non nisi Palladia qui diruntur ope.

E Pimythion est elegantissimum, quo literatorum æmulationem, quæ sæpenumero rixarum plena esse solet, per multas vnà secum aduehere difficultates, & contentio-
 tricis arguit. Id quia non minus varium quam ingeniosum sit, hæud ego quidem possum vel paucis verbis soluere, vel vno, quod aiunt, fasce complecti. Quia enim multa simul occurrunt, auspicandum esse video à Cadmi fabula. Is Agenoris Phœnicū regis filius, à patre missus in remotas terras Europam sororem quæsiturus, iussusque Phœniciam non redire prius, quam illam vnà secum reduceret, Apollinis oraculum dicitur adisse, vt quid sibi esset agendum, certò nosset; eumque responsum habuisse, vt indomitæ bouis ductum sequutus, ibi tandē sisteret, sedemque figeret, quo loco illa pro-
 cumberet. Itaque oraculo paruit, Thebas Bœotias condidit, † Harmoniam Martis ex Venere filiam duxit vxorē. Draconem Castalij fontis custodem Marti sacrum interfecit, cuius dentibus (suasi Palladis) humo, vt sata quædam mandatis armatorum militum legiones prodire, quæ se mutuo cōfecerunt: demptis quinque reliquis, qui Palladis cōsilio fœdus & pacem inierunt: quibus ita tandem conciliatis, & quasi aliquo certò fœdere sociatis, auxilium Cadmo tulerunt in Thebis instaurandis. Ex quo factum, vt post aliquantum temporis in numerosum populū excreuerint, totamque Græciam suo genere & præclare gestis compleverint. Sed de fabula plus satis. Historiam fusus 3. Transformationum Ouid. est persecutus. Sati dentes labore Cadmi, literæ sunt per totam Græciam primùm sparsæ, quas ille ingeniosus & industrius admodum artifex Græcis ipsis primus tradidit. Quod omnino vel de sermone literarum monumentis comprehenso, vel de cōtentionibus hominum literatorū est accipiendum. Draconem primùm *ὄφι τῆ δέρας*, id est, acutissimè videre, nominatum aliàs admonuimus: quò sapientiam intelligimus, & disciplinarum circulum literarum cōtentum monumentis. Nemo enim est qui nesciat liberalem omnem doctrinam sermone vt plurimum & scriptis quacunque lingua communicari. At ea liberalis cognitio sermone communicatur & scriptis. Sermonem quidem à ferendis verbis esse dictum Grammatici nos admonent; qui sermo qua parte literis continetur, sed eim primùm characterum notis constabat; tot enim Draconis esse dentes asseuerant; qui natura arcana inuestigarunt: & ij quidem characteres non modò

Cadmi his
 storia.

al. id est miso-
 nem.

Sati dentes
 quid.

Draconem
 de dictus;
 & quid se-
 gnifices.

Sermo vn-
 de dicatur

parum inter se consentiunt, sed & seipfos mutuò quasi tollunt: id est coalescere, aut significare quicquam non possunt, nisi quinque vocales adfuerint, quarum ope ac beneficio redeunt in gratiam, id est, articulatam orationem faciunt. Armatorum hastas & gladios possumus transferte ad accentuū vel spirituum sedes siue notas: quæ non nisi Palladis, id est, intelligentiæ beneficio, benè inter se componi & conciliari queunt. Vel hæc armatorum copiæ ex ijs dentibus ortæ, studiosorum quorundam factiones ostendunt, qui liuore quodam, & æmulatione grauiore moti, sibi mutuam inferunt interneccionem, dum scriptis vltro citròque editis, vel etiã verborum concertationibus, id est, λοζομαχίας rixantur, suorum στυγρόμασσι & eorum qui versantur in eodem circo laboribus detrahunt, eorumque doctrinã importuniùs vellicant. Vidit plus quàm satis est eius rei exempla nostra ætas, quæ vt posteriori concinnioreque non modò artium, sed totius philologiæ tradēdæ viam ac rationem summo Dei beneficio restitutam habuit: sic certè plura, & quidem nocentiora eò monstra parturit, sic vt verò verius dictum sit, Vbi mel, ibi fel: & Vbi vber, ibi tuber succrescere. Porrò numerus perexiguus à Minerua sapientiæ Præsīde in gratiam redire iussus, & qui tandem in infinitum numerum excreuerit, studiosorum conditionem notat, qui cum se mutuò iuuant, vberissimū doctrinæ prouentum referunt: sed quàm pauci sint qui animi candore & ingenuè id faciant, non est meum hoc loco dicere. Hanc fabulam ingeniosè & lepidè tradidit Anulus in typographos Lugdunenses, refertque dentes serpētis ad sedecim literas, quæ tot primūm fuerint Cadmi tēpore: ex quibus consonas sese interficere ait, quòd nihil virium habeat si singulæ spectentur: quinque vocales, quæ per se vocem faciunt, quæque alijs soni vim communicant, referre quinque milites, qui mutuò in pacem conspirarunt. postremò typographum elementorum typos, quasi Cadmum serpentis dentes disseminare, quibus barbari ad vitæ cultū & humanitatem perueniant. Carmen Anuli hoc est:

Cui iaculum, satuloq; animus præstantior omni,

Atque leoninum vis erat exuuium:

Cadmus Agenorides præstans facundia, & armis,

Vt iaculum penetrans; vt leo magnanimus,

Vexit in Europam literas Phœnicibus ortas,

In quibus humane circulus est Sophiæ.

Hasta gladii quid.

Invidia literatorum.

Bartholomæus Anulus.

Quarum quinque (alij, se collidentibus ultro)

Plena vocales integritate m:inent.

Ac terr. sribus has animis in seuit, & artes:

Ciuiles homin. s fecit & ex rudibus.

Fictus ob hoc vigilis dentes sparsisse draconis,

Exque satis natos dentibus esse viros:

Qui se occiderunt per mutua vulnera, tantum

Post reliquos casos, quinque superstibus.,

Ex quibus est hominum post multiplicata propago,

Qui primi Thebas incoluere nouas.

Huius ad archetypum litteras qui spargit in vrbe.

Quæ nomen, vires, stemma leonis habet,

Quique libris homines sapi ntes perficit: an non

Iure pari possit dicere chalcographus?

Semino serpentis dentes in pelle leonis,

Hoc est Lugduni, qui Leo Gallicus est.

Vipereos dentes, &c.] Totam hanc narrationem Ouid. retulit 3. Metamorph. Lege Plin lib. 7. cap. 36. Solin. cap. 13. Vipereos autem dentes dixit, pro serpentinis, *σωρηδονικως*, speciei pro genere. Meminit Corn. Tacit. lib. vndecimo Annal. Alludit Plutarch. ad fabulam Cadmi, qua dicitur serpentis dentes profeminasse, initio disputationis, Cur oracula dare Pythia desierit. Sed fortasse conduxerit studiosos euoluere Symposiacon 9. eiusdem, quæst. 3. & 4. quo loco quæritur A, litterarum prima sit accepta. Aliò flexit hanc fabulam Dio. Chrysoft. orat. 23. quem consule, si vacat.

credidit armis.] mandauit solo.

Aonio solo.] in Græcia Aonia dicta Græcia, ab Aone Neptuni filio, rege Bæoticæ.

monitu Tritonidos.] suafu Paliadis. Ouidius:

Et sua iecit hui mi monitu Tritonidos arma.

Agenorides.] Cadmus Agenoris filius. Hinc fabulæ materiam sumpserunt Poëte, quod Cadmus literas Græcas à Phœnicia acceptas in Græciã detulerit, vt iam à nobis dictũ est.

Quamquam facis multa de seminatis à Cadmo dētibus adduxerim, vt nihil sit quod studiosos remorari posse videatur, quia tamen iam ab instituta hac cōmentatione mihi proposuerim nullam illustrandi Alciati materiam prætermittere, adijcio hîc quod apud Isacium legi, ad hunc fermè sensum. Cadmus cum draconem Martis interfecisset, aquam ad filiam portantes, enulsos illius dentes seminauit: ex quibus pro-

*Mythologia
de semi-
tis à Cad-
mo dētibus*

creati sunt armati viri: & à quibus aiunt Thebanos suum genus duxisse; quæ tamen fabulosa esse constat. Palæphatus Stoicus (frigidè quidem sed tamen allegorice) tradit Cadmum è Phœnicia venientem, dentes elephantum habuisse, quibus humo mandatis, suppetias illi aduersus fratrem tulerunt. Sed Androtion historicus scribit Cadmum cum quibusdam Palætibus venisse Thebas: existimat tamē idem Isacius, draconem illum prædonem fuisse, vel præfectum quendam, insidiatūque sacra facienti Cadmo, & aliquot ex suis socijs sustulisse. Deinde Cadmum instructis militum ordinibus eundem draconem, & draconis socios interfecisse quos dentes nominat eo quod mordaces essent, ex ijs autem multos fudit, alios sibi affinitate iunxit hæc ille. Cornel. Tacitus, vti alio loco admonuimus lib. vnd. Annalium meminit Cadmi vt litterarum inuentoris apud Græcos.

Dicta septem sapientum.

EMBLEMA CLXXXVI.

HÆc habeas, septem sapientum effingere dicta,
 Atque ea picturis qui celebrare velis.
 Optimus in rebus modus est, Cleobulus ut inquit:
 Hoc trutinæ examen, siue libella docet.
 Noscere se Chilon spartanus quemque iubebat:
 Hoc speculum in manibus, utraq; sumpta dabunt.
 Quod Periander ait, frena adde, Corinthius, iræ:
 Pulegium admotum naribus efficiet.
 Pittacus, at ne quid, dixit nimis. hæc eadem aiunt,
 Contracto qui gub ore liquefaciunt.

Respexisse solon finem iubet. vltimus agris

Terminus huius magno cesserit ipse lani.

Hec quam vera bias, Est copia magna malorum:

Musimoni insidiat effice sardus equus.

Ne pras esto, Thales dixit; sic illic a visco

In laqueos sociam parva, meropsque trahit.

Septem Graecia a ientibus qui.

Septem sapientum tanta fuit apud priscos auctoritas, vt propter vitæ integritatem & sententiarum quarundam paucis verbis comprehensarum pondus & grauitatem, soli omnium σοφοί dicerentur. Vitæ quidem instituto & moribus ab alijs differebant, & serijs quibusdam sententijs & apophthegmatis aliorum mores informabant. D. Augustinus De ciuitate 8 & 18 eos ait claruisse post Poëtas Theologos, & vitæ genere laudabilia quædam hominibus præstisse, nullamque monumentū, quod ad literas attinget, posteris reliquisse nisi quod Solon quasdam leges Atheniënsibus dederit, Thales verò Physicus suorum dogmatum libros reliquerit. Horum apophthegmata permulti docti copiosèque sermonibus illustrarūt. In Græcorū Epigrammatōn collectaneis octostichon extat de septem horum sententijs insignioribus, & de cuiusque nomine & patria, quod hic propter concinnitatē ascribere nō grauabor. Adde quod eedem ipsæ sint, quas Alciatus illustrat symbolis, vt Emblematis naturæ & decore inseruiat:

ἑπτὰ σοφῶν ἑρέω κατ' ἑπτά πόλιν, ἔνομα, βουλή.
 μέτρον μέν, κλεοβούλῳ ὁ λίνδιῳ εἶπεν, ἄριστον.
 χίλων δ' ἐν κοίλῃ λακεδαίμονι, γῶδι σπαυτόν.
 ὅς δὲ κέρινδον ἔναυε, χόλυκον τείει, φειανδρῶ.
 κίπιακῳ δ' ἐν ἄγαν, ὅς ἔλυ γένῳ ἐκ μοτυλήνης.
 πέριμα δ' ὄραν βιότοιο, σόλων ἱεραῖς ἐν ἀθήναις.
 τὸς πλέθρας κακίης δὲ βίας ἀπερνεωρήνδης.
 ἔγγυλῳ βεύγειν δὲ θαλῆς μιλῆσι ἠύδα.

Nomina, dicta, vrbes septem canimus sapientum.

Optima mensura est, (Leobulus Lindius inquit.

Te cognosce ipsum, Lacedæmonis incola Chilon,

Quique Corinthius est, iram rege, ait Periander?

Periæcus at, ne quid nimis, effatur Mitylenis.

Atticus hinc Solon, vitæ, inquit, respice finem.

Non spondere, Thales Milesius utile censet.

Plena malorum cuncta, Bias canis vrbe Priens.

Apud Ausonium plenius eadem apophthegmata Græcè & Latinè reperes, apud quem etiam ludum corundem sapientū videre est. Cætera percurramus.

Cleobulus.] Hic ex Pindo vrbe Rhodi in sula, patre Euagora, in Ægypto didicit. Dicebat, cauendus esse inimicorum insidias & amicorum inuidiam. Eius vitam lege apud Laërt. lib. 1. Huius insigne dictum fuit *ἄριστον μέτρον*. Optima mensura vel. Optimus modus. Ad quod *σωματικῶς* designantam tritina siue lanx adhibetur: eâ enim quæque ponderatur. Idem habet Hesiod. 1. *ἔργων*.

Chilon.] Lacedæmonius fuit Ephorus, qui magistratus à tribuni tu plebis Romani non multū differbat. Fuit pauciloquus in sermone cōcisus, quod ei fuit patrum. Hinc enim Laconismus. Eloquentio proditum est septem aliorum fuisse sapientissimum. Eius insigne apophthegma, *γὰρ πτωχὸν*, quod per speculum intelligitur. Plura Laërt. lib. 1. Plin. lib. 7. cap. 32. & Erasim. in Adag. Nosce teipsum. Sententiam hanc tribuit Æsopo Plutarch. ad finem Symposij septem sapientum. Sed quid speculum cum sui cognitione? Inuenta sunt specula, inquit Seneca 1. quæstionum naturalium, cap. 17. vt homo se ipse nosceret. Multa ex hoc consecuta: primò, sui notitia, deinde & ad quædam consilium. formosus, vt vitaret infamiam: deformis, vt sciret redimendum esse virtutibus quicquid corpori deesset iuuenis, vt flore ætatis admoneretur, illud tempus esse discendi, & fortia audendi: senex, vt in decora canis deponeret, & de morte aliquid cogitaret. Ad hoc rerum natura facultatē nobis dedit nosmetiplos videnti. Hæc ille.

Periander.] Hunc aiunt tyrannum fuisse immodica quadā iracundia, quique ciuitate auro spoliarit, & incestus non nominandos perpetrarit vnde plerique negant hunc fuisse vnū è septem sapientibus, sed alterum quendam nomine Periandrum Anbraciæ natum. Dictum celebre *ἱρὸν κοιβήνδαμ*: quod freno ori admoto intelligi datur apud quosdā scriptores. Sed hic pulegium adhibetur, quod per inferiores partes bilem pergat, & ad motum naribus medetur lipothymicę. Vide Plin. 20. cap. 4. & lib. 26. cap. 9.

Pittacus.] Hiradio patre Thrace natus, vir amans libertatis, iustissimus, & fortissimus. Huius egregium dictum, *μὲν δὲν ἀγαθὸν*, &, *γὰρ δὲ κατὰ τὸν*: quorum altero mediocritatem, altero tempus esse cognoscendum, id est, temporis habendam.

esse rationem admonebat. Symbolum autem prioris est gith, nigerrimum semen optimumque, excitatissimi odoris, quo minimo sumpto in cibis dat saporis gratiam: largius autem, venenum exhibet. Plerique suspicantur esse minutulum piper, quod poyuretum nostri vocant, & pharmacopolæ Nigellam Romanam. Plin lib. 20. cap. 17. Melanthion & Melaspermon nominat, de cuius ibidem viribus satis, & lib. 19. cap. 8.

Solon. *Solon.*] In Salamine insula natus, quæ iuris erat Atheniensium, parētibus nobilissimis ortus, leges Draconis sanguine, non atramento scriptas mitigavit, alijs promulgatis certè mitioribus toto orbe celebratis. Nullum ante mortem beatū dicendum, sed expectandum vitæ finem dicebat. quod Ovidius 3. Transformat. retulit his verbis:

— *scilicet ultima semper*

Expectanda dies homini, dicique beatus

Ante obitum nemo, supremæque funera debet.

Id Termini figura refert, cuius effigiei rationem suprâ iam satis expressimus.

Bias. *Bias.*] Hic Prienis vrbe Ionix natus, cuius insigne dictum à plurimis celebratum *Omnia mea mecum porto:* & illud vetus, οἱ πλείονες ἕκκοι, quo taxabat vitiorum inter homines omni parte scatentium multitudinem: quod figuratur per Sardum hominem musimoni insidentem. Musimones, asini, muli, aut equi breves, vt inquit Nonius. vnde Lucilius:

Pretium emit qui vendit equum musimonem.

Sardi autem depravati & nefarij sunt habiti. Notatur itaque rerum malarum copia sub duobus hisce, quibus abundat Sardinia. Lege Plinium 8. cap. 49. De Biantè Laër. Valer. Max. lib. 7. & Gell. lib. 5.

Thales. *Thales.*] nobilissima ortus familia Mileti, Geometriæ & Astrologiæ peritissimus. Inter eiusdem graues sententias est ea, qua monebat sponzionem non esse faciendam, ἐγγύσια πείρα δ' ἀπὸν. qui enim se vadem statuit, sibi seruitutem, alteri libertatem parat. Clemens Alexandrinus, 6. Stromatum, Sponzionem esse noxæ filiam dixit (ex Thalete) sponzionis verò multam: id est, ἐγγύσια ἀτας δουράτης, ἐγγύσια ἢ δαμία. Symbolum est parra vel merops, quæ pedibus aut visco captæ consocias attrahunt. Tales enim sunt debitores, qui vt sese explicent irretitos, alios quos possunt fideiussores aucupantur. Parra quidem avis inauspicata, quæ galérta vel alaуда di-

Thales

ctur. Plinius II. cap. 37. Merops, quòd apes comedit, apia-
stra, idem lib. 10.

Appendix.

Musimoni insideat Sardus eques.] Glossularij ciuilibus sapientię
celebrant nescio quæ brocardica, vt hoc: Bonus præsumitur
qui est bonæ nationis: malus, qui malæ. Et illud,

Sepe solet similis fñius esse patri.

ad l. quod si nolit, 31. §. qui mancipia, D. de ædil. edict. Et
Horatius puellam commendans, à genere, ait,

Crede non illam tibi de scelestis

Plebe delectam, neque sic fidelem

Sic lucro aduersam potuisse nasci

Matre pudenda.

Submouendam ignorantiam.

EMBLEMA CLXXVII.

QVOD monstrū id? Sphinx est. Cur candida virginis ora,
 Et volucrum pennas, crura leonis habet?
 Hanc faciem assumpsit rerum ignorantia: tanti
 scilicet est triplex causa & origo mali.
 sunt quos ingenium leue, sunt quos blanda voluptas,
 sunt & quos faciunt corda superba rudes.
 At quibus est notum, quod Delphica littera possit,
 Præcipitis monstri guttura dira secant.
 Namque vir ipse bipèsque & quadrupes idem est,
 Primâque prudētis laurea, nosse virum.

V T minus prouectis aliquantisper cōsulam, paulò altiùs
repetam carminis huius argumentum ex sententia Dio-
dori Siculi, Sophoclis & Strabonis. Oedipus Colonæus, in-
quiunt. Agenoris ex Labdaco nepos & Iocastæ filius: quem
pater cūm ex oraculo futurum cognouisset, vt à filio vita pri-
uaretur, Oedipum recens natum pastori dedit interficiendū.
Ille suspensum traiecta resti per vtrūque pedem reliquit in
Cytherone Sed Melibæus pastor regius, tum fortè miseri-
cordia motus, ad Regem suum Polybum detulit: qui cūm li-
beris careret, pro filio curauit educandum, & à timore pedā
Oedipum nominauit. ἀπὸ τῆς οἰστίης τῆς πόδας. Cūm adole-
uiss̄ etiam corpore robustus & animo forti, sui generis igna-
rus. Apollinis oraculum de patre cōsuluit: à quo responsum
habuit se parricidam futurum, & suæ matris maritum Itaq;
Corinthum repetere noluit, viamque ingressus qua Thebas
proficisceretur, obuium parentem (à quo, quod non cessisset,
sceptro fuerat percussus) interfecit. Regio Thebana tunc tē-
poris infestata erat cladibus, & latrocinijs Sphingis. Mon-
strum id erat ore virgineo, quod captis & in præcipitium ad-
ductis ænigma solēbat proponere, eosque qui id nescirēt dis-
soluere, de saxis præcipites dabat. Hoc verò tale fuisse tradi-
tur ænigma: *Quod animal esset & quadrupes, & bipes, & tripes:*
quod Ausonius Eidyllio decimo quinto, vbi de ternario nu-
mero bellè complexus est his verbis:

Qui bipes & quadrupes foret, & tripes, omnia solus,

Terruit Aconiam volucris, leo, virgo triformis,

Sphinx volucris pennis, pedibus fera, fronte puella:

Creon Thebanorum Imperator eam ob causam edictū per
vniuersam Græciam promulgari iussit, estque pollicitus, vt
qui Sphingis ænigma dissolueret, suam illi sororem daret v-
xorem. qua fama excitatus Oedipus; ad montem Spinthium
profectus, ænigma soluit, deque humanæ vitæ partibus in-
terpretatus est. Homo enim quadrupes infans, propter cor-
poris imbecillitatem: ætate ineunte, bipes: senex autem tri-
pes, quod sapius vtendum baculo fit ea ætate, quæ aliquid
vietū habet & caducum. Soluta ergo problemate Sphinx do-
loris impatientia se ex edito monte præcipitem dedit. Hanc
fabulam varijs modis à scriptoribus traditam reperi. Sphin-
gis ortum habet Hesiōd in Theogoniā: suntque qui asserāt
Sphingem esse ex genere simiarum, vt Diodorus. At Albertus
Magnus 22. De animalib. & Solinus cap. 30. Polyhist. simias

esse volunt. Alia Plin. scribit lib. 8. cap. 21. & 11. cap. 72. & 35. c. 12. ex quibus locis petendam esse veram Sphingis descriptionem plerique censent. Sabellic. principio Ennead. 7. libro 1. credit Sphingem perniciosum quendam hominem fuisse qui sua calliditate multos peremerit. Sed hæc missa faciamus, & ad mythologicam tractationem veniamus. Sphinx triformis (vtpotè quæ puellari forma sit, plumis tecta vt auis, & leoninis pedibus) ignorantiam arguit, in editissimo huius vitæ monte, & quasi theatro locatum, infinitam hominum multitudinem sua feritate opprimere non alia de causa, nisi quòd sese non agnoscant, id est, se homines esse ignorent. Triplex autem môstri forma refertur ad tres primarias causas efficientes ignorantia. Nam virginea facies voluptatem repræsentat, fœdâque libidinem, quæ hominem ita excecet & afficit, vt eum ab humanitate degenerem in belluinam fermè naturâ commutet, quo fit vt ab omni vera disciplina rectaque institutione penitus abhorreat. Plumæ volucres, quibus totum corpus occupatur, & quasi obsidetur leuitatem & inconstantiam animi satis apertè declarant, quæ quidem cum rationis principatum, vel nature vel consuetudinis vitio præripuit & occupauit, quid in homine reliqui est, quod firmum aut cõstans esse vel videri possit? Ceterum pedes, quales sunt leonis, indicant superbiam arrogantiamque; quæ cum falsam de rebus opinionem habeat, seque scire putet quod nescit, nõ mirum est si turpiter impingat, & longissimè absit à perfecta rerum cognitione. Prima itaque ignorationis causa est ingenij leuitas, vel temeritas, quæ quid maximè se deceat, non videt. Altera est corporis voluptas, primo quidem aspectu blandiens, sed asperissima, tristisque, postquam gustaueris: De qua sic antè,

*Sphingis
descriptio.*

*Virginis
facies in
Sphinge.*

*Plumæ
Sphingis.*

*Leonini pe-
des.*

*Ingenij
leuitas.*

*Voluptas
corporis.*

meretricius ardor

Egregiis iuuenes seuocat à studiis.

Superbia.

Tertia causa omnium perniciosissima, & ad nocendum imprimis efficax, est animi elatio & arrogantia: de qua, quia iam in superioribus, verbum non amplius addam.

*Sphinx,
ignoratio-
nis symbo-
lum.*

Hanc faciem assumpsit rerum ignorantia.] Quia hinc Sphinx adhibetur pro typo ignorationis id certè primò videtur esse tractum ex tabula Cebetis Thebani: cuius ipsissima verba huc traduco ad maiore fidè: εἶεν ἡ ἐξήγησις εἰσικῆα τῶ τῆς σφίγγος αἰνίσματα, ὃ ἐκείνη προὐβάλλετο τοῖς ἀνθρώποις. εἰ μὲν ἔν αὐτὸ σωίης, ἐσώζετο. εἰδὲ μὴ σωίης, ἀπόλλυτο ὑπὸ τῆς σφίγγος.

ἄνθρωπος ἢ κὶ ἐπὶ τῆς ἐξηγήσεως ταύτης, ἢ γὰρ ἀρροσῶν τοῖς ἀνθρώποις σφίγγ' ὄσιν. αἰνίπεται ἢ κὶ τάδε, τί ἀγαθόν, τί κακόν, τί εἴτ' ἀγαθόν, εἴτε κακόν ὄσιν ἐν τῷ βίῳ. ταῦτ' εἴν' ἐάν μὴ τις σωίη. ἀπόλλυται ἔσ' αὐτῆς εἰκ' εἰσάπαξ, ὡσπερ ὁ ἄσπ' τῆς σφίγγος καταβρωθεὶς ἀπέθνησκεν, ἀλλὰ κ' ἴμικρον ἐν ὄλῳ τῷ βίῳ καταβροθεῖται, καὶ ἴπερ οἱ ἐπὶ πτωρία ἰατρὰ διδόμενοι. εἴν' δὲ τις γῶ, ἀνάπαλιν ἢ μὲν ἀρροσῶν ἀπόλλυται, αὐτὸς δὲ σώζεται, κὶ μακάριον κὶ δίδακμων γίγνεται ἐν παντὶ τῷ βίῳ.

id est: Hæc expositio eius ænigmatis, quod à Sphinge proponebatur hominibus, Qui enim illud intellexerat, salutē quidem consequeretur; qui verò minimè, in exitum incidebat. Eo modo se habet ea explicatio. Sphinx enim est hominibus insipientia. Hæc autem proponit quid bonū, quid malum; quid neque bonū, quid neque malum sit in vita: Quæ si quis minus intellexerit, ab eo interimitur: neque id semel, sicut is qui depastus à Sphinge moriebatur, sed per omnem vitam paulatim absumetur, vt qui perpetuis supplicijs addicti sunt: contrà verò si quis agnouerit, occisa tandem insipientia, salutem ipse consequitur, & beatus & felix per totum vitæ curriculum euadit. hæc ille. Ceterum (quod nolim prætermissum) Clemens Alexand. 5. Stromat. Sphinxem retulit ad ingenij sollertiam, & robur corporis, ob humanam faciem & leoninum corpus. Attigit Ælian. de historia animal lib. 2. cap. 7. Retulit ad iustitiam Dio Chrysostom. Orat. 10. sub finem, & torquet ad sophistarum genus.

At quibus est notum, [E/c.] Plato in Charmide, & Plutarch. varijs locis tradunt scriptum fuisse pro foribus templi Apollinis Delphici, literis aureis, Γ Ν Ω Θ Ι Σ Ε Α Υ Τ Ο Ν, id est, NOSCE ΤΕΙΡΣΥΜ, in quo omnis sapiētiae neruos esse sitos permulti auctores tradiderunt: quod Alcibiadi apud Platonē Dialogo De natura hominis, omniū difficillimū videtur, eiusque difficultatis rationē explicat Anton. Zimara lib. Problematōn. Hanc sententiam diuino beneficio in terram ad homines delapsam pleriq; existimarunt, vt Iuuen. Sat. 11. cuius quidem diuini præcepti vires, vt copiosè, sic & eruditè tractat M. Tullius De legibus 1. Qui seipsum norit, inquit, primum se aliquid habere sentiet diuinum, tantoque munere Deorum semper dignum aliquid & faciet & sentiet: & cum ipse perspexerit, totumque tentarit, intelliget quemadmodum natura subornatus in vitam venerit,

Nosse seipsum quam vim habet.

quantâque instrumenta habeat ad obtinendam, adipiscendamque sapienciam: quemadmodum principio rerum omnium, quasi adumb. atas intelligentias animo ac mente conciperit, quibus illustratus, sapientia duce, bonum virum, & ob eam ipsam causam cernat. e beatum fore. Nam cum animus cognitis perceptisq; virtutibus, à corporis obsequio indulgentiâque discesserit, voluptatémque sicut labem aliquâ dedecoris oppresserit omnémque mortis dolorisq; timorem effugerit, societatemque carnis eiecerit tum omnibus se naturâ coniunctum duxerit, cultumque Deorum & puram religionem susceperit, & exacer. t illam vt oculorum, sic ingenij aciem ad bona eligenda, & ferienda contraria: quæ virtus ex providendo est appellata prudencia: quæ de eo dici aut cogitari poterit beatius? Idémque cum cælum, terras, maria, rerumque omnium naturam perspexerit, eaque vnde generata, quò recurrant, quando, quomodo obitura, quid in his mortale & caducum; quid diuinum æternumque sit, viderit, ipsumque ea moderantem & regentem penè prehenderit, seque nõ vnus circumdatum mœnibus popularem alicuius definiti loci, sed ciuem totius mundi, quasi vrbis vnus agnouerit, in hac ille magnificentia rerum, atque in hoc conspectu, & cognitione naturæ. Dij immortales, cum se noscet (quod Apollo præcepit Pythius) quàm contemnet, quàm despiciet, quàm pro nihilo putabit ea quæ valgò dicuntur amplissima! Atque hæc omnia quasi sepimento aliquo vallabit, differendi ratione, veri & falsi iudicandi sciencia, & arte quadam intelligendi, quid quàmque rem sequatur, & quid sit cuique contrarium. Idem Cicero 1. Tuscul. Est illud vel maximum. ait, animo ipso animum videre: & nimirum hænc habet vim præceptum Apollinis; quò monet, vt se quisque noscat: nõ enim, credo, id præcipit, vt membra nostra aut staturam figuramve noscamus: neque nos corpora sumus: neque ego tibi hæc dicens, corpori tuo dico. Cum igitur, Nosce te, dicit, hoc dicit, Nosce animum tuum. Nam corpus quidem quasi vas est, aut aliquod animi receptaculum: ab animo tuo quicquid agitur, id agitur à te. Hunc igitur nosse, nisi diuinum esset, non esset hoc acrioris cuiusdam animi præceptum, sic vt tributum Deo sit, hoc est seipsum posse cognoscere: & hæc hætenus Cicero. Apollo apud Ouidium 2. artis de suo templo:

*Est tibi diuersum fama celebrata per orbem
Littera, cognosci quæ sibi quemque iubet.*

Aufonius eidyllio 4.

Quamquam difficile est se noscere, γνώσι σαυτῶν,

Quam propece legitimus, tam citò negligimus.

Hanc porro sententiam Thaletis esse vult Laërt. lib. 1. Chilonis verò Plinius lib. 7. cap. 32. Lege Platon. in Amatoribus, Stobæi sermonem *πεὶ τὸ γνώσι σαυτῶν*. Macrobi. 1 Saturn. cap. 6. Adagium, Nosce te; multosque alios qui aureã hanc celestemque gnomen scriptis commendarunt, & quantum habeat in mortalium rebus momenti, explicuerunt.

Delphicalistena.] Sententia Delphica perbellè declaratur à Xenophonte 4. Comment. sub persona Socratis: Platonis istud mihi occurrit è Philæbo: *τῆς πάσης πονηρίας ὄσι τὸ γαντίον πάθῃ ἔχον, ἢ τὸ λεγόμενον ἱπὸ τῆς ἐν Δελφοῖς γερμμάτων. τὸ γινῆαι σαυτῶν λέγεις, ὡς πῶκερατις.* Philamò Comicus ait hanc sententiam non temere laudè habuisse in Delphis Maximam.

τὸ γνώσι σαυτῶν, οὐ μάτην εὖ ἰδ' ὅπ

τὸ ῥήμα τοῦτο δόξαν ἐν Δελφοῖς ἔχει.

Præcipitis monstri.] Ignorantiæ, quæ est reuera *θνητῶν ἀλκιμον,* καὶ *δυσπρασσον κακόν,* vt loquitur Sophocles *περὶ ἀμοσσίας.* Præcipitis monstri, id est deiecti, deturbati, ruentis. Vel monstrum præceps, idem est atque periculosum, eo quòd in præcipitijs saxorum vel montium pericula maiora esse putètur.

Namque vir ipse, bipesque, &c.] Tres hic notantur ætatis humanæ partes, infantia, virilis ætas, & senectus. Alij aliter distribuunt: sed non est instituti nostri cuncta persequi.

Tres ætates

Primæque prudentis laurea.] Primus sapientiæ gradus à veteribus celebratissimus, *SEIPSUM NOSSSE,* vltimus *NOSSSE DEVM;* vt rectè pièque monuerunt quidã Philotophi Christiani.

Primus ad sapientiam gradus.

Laurea.] victoria, gloria. Martialis 7. lib. 4.

—veniat laurea multa licet.

Idem in secundo dixerat, initiò ferè:

Que datur ex Daci: laurea, tota tua est.

Aufonius eidyllio 9.

Hæc profugati venis modò laurea belli.

Martialis idem in 8.

Non minor ista tua laurea pacis eris.

In secundo vero,

Que datur ex daci laurea tota tua est.

nosse virum.] Oraculum id, γνώσι σαυτῶν præter ceteros ex

H H h

plicat Plutarch. libello De discrimine adulatoris & amici: quo loco ait, Deum sequi, & seipsum nosse, salutis esse summâ Et Clemens Alexandr. statim initio 3. lib. cui Pædagogon nomen indidit, pulcherrimam & maximam disciplinarum omnium ait esse, seipsum nosse: quia qui seipsum norit, Deum cognoscit, &c. vide reliquâ. Nemo insipientium (inquit Dio. Chrysof. 4. Orat. de regno) seipsum nouit. Neque enim id pollo præcepisset in primis, nisi cuique difficillimum visum esset. Nonne putas inter morbos nullum magis perniciosum insipientia? eumque qui sit insipiens, sibi ipsi nocentissimum? an etiam plurimorum causam malorum alijs esse?

Mentem, uon formam, plus pollere.

EMBLEMA CLXXXVIII.

INGRESSA vulpes in Choragi pergulam,
 Fabre expositam inuenit humanum caput,
 sic eleganter fabricatum, ut spiritus
 solum deesset, ceteris visceret,
 Id illa cum sumpsisset in manus, ait,
 O quale caput est! sed cerebrum non habes.

Id ex Æsopi apologo de vulpe & capitis humani simula-
 cro, quod cum offenderet, artem quidem & vultus efficti
 laudauit elegantiam, sed nihili esse duxit, quia cerebro careret.
 quod torqueretur πρὸς ἀνδρας μεγαλοπρεπεις μετὰ τῷ σώματι,
 καὶ δεψυχῶ ἀλογιστος. vel in quosdam formosulos & ele-

Forma nō
 hil, si sola
 forma est.

gantiore cultu adolescētes, cætera verò prorsus obtusos nulliusque frugis qui certè nihil aliud circumferūt, quàm quod dici solet, In aurea vagina gladium plumbeū. vnde con-
questus est nescio quis Græcorum his quidem verbis:

πολλοῖσι θνητῶν ἡ μὲν ὄψις ευγενής,
ὁ νὸς δ' ἐν αὐτῇ δυσγενής εὐρίσκεται. id est,
Multi mortalium aspectus liberalis:

Mens autem in se ignobilis deprehenditur.

Rectè admonuit Thales laborandum non esse in facie exornanda, sed potius in actionibus & studijs honestis pulchritudinem esse quærēdam. Lubens apponerem exemplum Nirei ex Homero Iliad. γ. qui κάλλιστος ἀνὴρ ἐπὶ Ἴλιον ἦλθεν, eorum qui ad Ilium venerunt formosissimus: sed, vt ille subijcit, ἀλαπαδῶς ἔλω, imbellis erat, & in cæteris inutilis: cuius semel dumtaxat Homerus meminit in nauium catalogo; vt perspicuè ostenderet eam corporis formam ad res excellentes. & quæ laude dignæ sunt, minimè idoneam. Est itaque operæ pretium, iuxta Socratis præclarū monitum, quemque virtutis & honesti studiosum τὴν ἑαυτοῦ μορφήν ἐν κατόπρῳ διασάδρον, εἰ μὲν καλὸς εἴη τὴν ὄψιν, ἀσκήσαι ποικίλως εἰ δὲ τὴν ψυχὴν, ἀτοπον ἢ γησάμενον ἐν καλῷ σώματι ψυχὴν ἀσχερὰν οἰκεῖν. εἰ δ' ἀσχερὸς αὐτῷ φαίνοιτο τὴν τῆς σώματος ἰδέαν εἶναι, πῶς δὲ μᾶλλον ἐπιμεληθῆαι τὴν ψυχῆς. id est: suam ipsius formam in speculo debere conspiciere, vt si forma bona sibi videatur, exerceat eam vnà cum animo, & faciat quæ forma digna sunt: vt putet admodum absurdum esse in pulchro corpore animum deformem continere: quòd si deformis sit in ijs quæ corporis sunt, eo magis curandum sibi nitendumque, vt pulchritudinem animi consequatur. Cæterum Philosophi permulti animæ sedē in cerebro, tamquam in arce summa posuere: vnde vecordes & insipidi vulgò dicuntur cerebro vacui. Iuuenal. Satyr. 14.

Cum facies peiora senex, vacuumq; cerebro

Iampridem caput hoc ventosa cucurbita querat?

Proverb. Caput vacuum cerebro. Apologum ita scitè redditum huc apponam:

Mimi ingressa domum vulpes dum singularerum

Visendi studio, scenæ instrumenta reuoluit,

Formosi larvam simulacrum reperit oris:

Inq; manu sumens, animoque & lumine lustrans.

O quam insigne caput, specie quam dixit, honestas

Nireus formosissimus.

Socratis dictum sapiens.

Sed rationis inops, cassò que informe cerebro.

Sordes honos forma, nisi cui sapientia iuncta est.

Cicero in oratione quæ non existat, in Clodium & Curionem, Credo postquã tibi speculum allatum est, longè te à pulchris sensisti abesse. Iocatur Tullius in Clodij formã, & ad cognomen familiæ Pulchrorum alludit; eos proditũ est fuisse prudentes, sobrios, continentes, modestos, Reique publicæ suo tẽpore perstudiosos à quibus longe aberat Clodius. Sed quia de forma corporis non nihil attulimus: huc cõferre placet dictum Iuliani Imperatoris quod vt memorabile laudatur à Marcellino lib. 25. hist. Turpe esse sapienti cum habeat animum; captare laudes ex corpore.

*Iocus mordax Cicero-
nis in P.
Clodium.*

Fabrè.] id est, affabrè, ingeniosè, artificio quodam singulari, δαίδαλως.

O quale caput est, sed cerebrum non habet.] ὦ κελὴ κεφαλή, ἀλλ' ἐγκέφαλον ἔκ' ἔχει. Gracè Lepidius.

Appendix.

Egregiè Seneca epist. 66. Errare mihi videtur qui dixit,

Gratior est pulcro veniens è corpore virtus.

Non enim vilo honestamento eget ipsa, at sui magnum est decus, & corpus suum consecrat. Claranum nostrũ capri intueri, formosus mihi videtur, & tam rectus corpore quàm est animo. Potest ex casa vir magnus exire: potest & deformi, humilique corpusculo formosus animus ac magnus. Quosdam itaque videtur mihi in hoc natura tales generare, vt adprobet virtutem omni loco nasci. Si posset per se nudos edere animos, fecisset. Nunc quod ampliùs est, facit. quosdã enim corporibus impeditos, sed nihilominus perumpentes obstantia, &c. Succurrit Galeni, seu Menodoti non inuentus *πρὸς Τέχας* locus, vbi de Nireo, qui omnium formosissimus ad Troiam profectus, *κάλισθ' ἀνὴρ ἐπὶ Ἴλιον ἦθεν*: sed inutilis tamen, *ἀλλ' ἀλαπαδιθ' ἔβω*. Quid enim gratia formæ nisi sit cultus animus?

Diues indoctus.

EMBLEMA CLXXXIX.

TRANAT aquas residens pretioso in vellere Phryxus,
 Et flammam impavidus per mare scandit ouem.
 Ecquid id est? vir sensu hebeti, sed diuite gaza,
 Coniugis, aut serui quem regit arbitrari.

*Aries in
 aureo vel-
 lere.*

Hec pertinet Diogenis apophtegma, cum diceret indo-
 ctum diuitem arietem esse in aures vellere; & Socratis,
 qui eius generis homines aurea mancipia; & equos argento
 circumtectos appellabat. Hic vero notantur potissimum lo-
 cupletes illi, qui cum sint hebeti & obtuso prorsus ingenio,
 ducuntur trahunturque pro vxorum arbitrio, vt eorum nego-
 tia e famulorum ductu regulaque pendeant: nec secus ac
 infantes anniculi e nutricis amplexu, illi quid loquantur,

quidque statuant, non habent quod illos animus & rationis copia deficiat. In quos hoc Palladæ torquere solet:

πλάτων μὲν πλάτουντ' ἔχεις, ψυχὴν δὲ πένητ' ἔχει.

ὡ τοῖς κληροδόμοις πλάσεις, δὲ πένης.

Xenophontis locus 4. Comment. satis est potest ad id Emblemata illustrandum: nempe ὅτι ἀνδρῶποι δ' ἄλλοι δι' ἄγνοϊαν, καὶ πλάστοι. quæ Socratis disputatio est cum Euthydemo. Cum Diogenis apophthegma, de quo antè, cõsentit illud Cæsar, quod à Corn. Tacito memoratur lib. 13. Annal. Iulium Silanum auream pecudem appellabat. C. Cæsar ob signitiam, vel vecordiam potius. Certè ouis in Hieroglyphicis cum felicitatem, tum stultitiam arguit: felicitatem quidem ex oue portendi ethrusca disciplina olim docuit Maro diuicias ostentans suas ait, *ville meæ Siculis errans in montibus agna*, Idemque felicitatem aurei seculi sub Augusto reuiuiscens attingens, *Ipse sed in pratis aries iam uisus rubenti, &c.* At de stultitia hæc pauca: Accius in somnijs posuit ouilem fœtum in Tarquinium Superbum concitatum, tar. to impetu irruentem, ut regem solo prosterneret: quod Brutum indicabat, quem Rex ille hebetem, & quasi pecudem existimabat. Fabius etiam Maximus, cum primæ ætate communi hominũ iudicio putaretur hebetior, Ouiculæ cognomine appellatus est. Ut autem Phr. xi. fabulam artinram, ille nouerca infidias vnâ cum Helle sorore fugiens visus est per mare vehi ab arietem velleris aurei. Aiunt autem ei nauem fuisse paratam fug. Et, cuius insigne aries erat.

presso in vellere] De aureo vellere Ouid. 7. Metamorph. & Justinus in Trogum lib. 42. Sunt qui aurei velleris pelle interpretentur fuisse librum quendam veterum more in pelle conscriptum, in quo auri conficiendi scientia traderetur: cuiusmodi libros cum Diocletianus summa diligentia perquisisset apud Ægyptios (qui huius peritissimi censebatur) omnes flamma consumpsisse fertur: nec diuitijs ita comparatis Ægyptij Romanis inferre bellum audent, atque ex eo tempore artem hanc publico Cæsar's edicto semper habitam fuisse flagitiosam. Sed dum alios plerosque auctores voluo, occurrit id quod de aureo vellere plurimi referunt, ex Suida potissimum, explicatque, uti iam admonui de arte, quam *μυελία*. Græci appellant. Alij verò malunt hoc intelligi magnam auri vim, quæ apud Colchos esset, à principibus

Serui homines imperia.

Iulius Silanus a ree pennis.

ville meæ Siculis errans in montibus agna.

Aurum vellus.

quibusdam viris congestam. At verò Colchica regio propter vicinitatem Caucasii montis, auro abundabat, vel teste Strabone, qui scribit multos fontes ex Caucaso manare, scaturientes arena aurea, tam tenui, ut oculorū aciem effugiat, eamq; colligi ab incolis, pellibus quibusdam lanosis in aquam iniectis. Hinc enim suspicari possumus locum esse fabulæ datum: pelles enim, subsidente in ijs arena, speciē aurei velleris præ se ferunt. Locum Strabonis ex 10. lib. huc transferre non pigeat. *Ἐνθα τὸ τοῖς δὲ λέγεται καὶ χρυσὸν κατασέρειν τὰς χειμῶνας, ὑποδέχεται δ' αὐτὸν τῆς βαρβάρου σάτραπαις καταπτερυμῶναις, καὶ μαλῶταις δαρείαις ἀφ' οὗ μεμνῆσθαι καὶ τὸ χρυσομαλλὸν δένδρον.*

Locus Taciti de Phryxi arietis.

Phryxi meminit Annal. 6. Tacitus. Parthi ferūt se Thessalis ortos, qua tempestate Iason post auctam Medeam, genitorūque ex ea liberos, inanem mox Regiam Æete, vacuòque Colchos repetunt. Multaque de nomine eius & oraculum Phryxi celebrant. Nec quisquam ariete sacrificauerit, credito vexisse Phryxum: siue id animal seu navis in signe fuit fabulam de Phryxo de qua Helle copiosè narrat Isacius Tzetzes in Licophronem.

[*sensu heb. ti.*] qualis est ovis, animalis stolidi & insipientis prorsus. vnde illud, *πρωβατίος βίον ζῷον, & πρωβατῶν ἦθ' ὅτι.* Prixius libro 10.

[*Coniugis aut serui quæ regit arbitrium.*] is aptè dicitur à Græcis *γυναικοκρατούμενος, καὶ δουλοκρατούμενος.* Philemon Comicus rectissimè scripsit vxoris probæ partes esse, ut se nō superiorē marito putet, sed dicto audientē, adiungit enim magnū esse malū si mulier viro dominetur eumque superet. Ita ille,

Ἀγαθὴς γυναικὸς ἐσίν, ὃ Νικὸς ἐστί.

*Μη κρείττον' εἶναι τὸνδρόσ, ἀλλ' ὑπήκοον
γυνὴ δὲ νικῶσ' ἀνδρα, κακὸν ἐσίν μέγα.*

Appendix.

Non dedecet aliquando rebus serijs iocos immiscere non inurbanos. Sic ludunt nostri quidam: in famulorum conditionibus.

Miles habet seruum: monachus, clericusq; sodalem:

Pleumq; socium stultus uterque tenet.

Nēpe qui seruit militi, verè non simulatè obsequitur: at clerici & monachi sæpe pro seruis dominos ferunt, & ad eorum mores sese nimis aliquando supinè accommodāt, ferūt ergo pudendā *δουλοκρατίαν*, digni feruire magis, cum nulla tutior seruitus quàm voluntaria.

In fidem vxoriam.

EMBLEMA CXC.

ECCE puella, viro quæ dextrâ iungitur: ecce
 Ut sedet, ut catulus luscit ante pedes!
 Hæc fides est species: Veneris quàm si educat ardor,
 Malorum in laua non male ramus erit.
 Poma etenim Veneris sunt. sic Scheneida vicis
 Hippomenes, petijt sic Galatea virum,

DVO sunt quæ matrimonio iunctis maximè conueniunt,
 didque stabiliunt, & communi vinculo ligant, nimirum
 fides & amor. Huius quidem symbolum, canis fidissimum
 animal: illius autem pomus vel malus frugifera. Coniugiũ
 siquidem copula, quæ sit mutua corporum coniunctione, si,

*Malum,
Veneris fa-
stium.*

de constantiâque fouetur imprimis atque conseruatur. Porro autem Veneri consecrata, cui nimirum aureum Hesperidum fuit adiudicatum: & earum beneficio Atalantum vicit Hippomenes, & Galatea suum amasium malo petijt. Huc pertinet Epigramma Platonis ex Laërtio:

πῶ μίλω βάλλω σε, σὺ δ' εἰ μὲν ἔχουσα φιλεῖς με, &c.

Malo ego te ferio; cape, si me diligis, illud.

dextra iungitur.] Dextra, fidei symbolum, vti superius explicuimus.

*Canis, fi-
dei nota.*

Casulus.] canis, catellus, qui etiam fidei notam representat. Siquidem Socrates per canem iurat, cum obsequium & fidem putat præstadam ijs qui rerum habenas in ciuitabus tenent. Et in C. Mamilij numo, qui aliquando S. C. præfectus est limitibus metandis, est canis allatrans, qui norat fidem esse præstandam ei qui eiusmodi opere præficitur. Pierius in Cane, vel lib. 5.

in leua.] parte sinistra.

*Hippome-
nes vicit
Atalan-
tam.*

sic Scheneia vicit ipomenes.] Atalanta Schenei filia suis procis certamen cursus proponebat, ea lege vt eum qui vinceretur confoderet Hippomenes, qui eam deperibat, Veneris arte, cursum cum puella instituit, & primò in præcurrentem, pomum vnum aureum deinde alterum, tandem tertium iecit: quare capta pomorù tam rara pulchritudine, contuertit cursum Hippomenes, & puellam vicit. Ouid. 10. Metamorph.

Galatea:

petijt sic Galatea vixum.] Galatea Nympa marina Polyphemus adamata, de qua 13. Metamorph. Ouid. Sed hoc intelligerem potius de ea quam 3. Ecloga Maro celebrat:

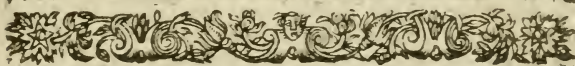
Malo me Galatea petis lasciuia puella.

Lege Prouerb. Malis ferire.

Reuerentiam in matrimonio requiri.

EMBLEMA CXCI.

CUM furit in Venerem, pelagi se in litore sistit
 Vipera, & ab stomacho dira venena vomit:
 Murænámque crens ingentia sibilo tollit,
 At simul amplexus aperit illa viri.
 Maxima debetur thalamo reuerentia: coniux
 Alterum debet coniugi & obsequium.

Hoc innuit, quanta in matrimonio requiratur puritas &
 reuerentia Si enim eam obseruent instinctu aliquo na-
 turæ animalia ratione carentia, pudeat homines in hoc esse
 deteriores Basilius Magnus in Hexaëmeton Oratione 7. ita
 fermè ex anguis & murænæ congressu, quales coniugum

mores esse debeant, ostendit. Vipera, infestissimum animal eorum quæ serpunt, inquit, cum marina muræna congregitur, sibilòque se adesse significans, ex profundo eam ad concubitum euocat: hæc autem morem gerit, & cum uenocata bestia copulatur. Quorsum hæc spectat oratio? ut intelligamus, si duris & feris moribus sit vir eum esse uxori ferendum, nec coniugium vlla ex causa dirimendum. Obiurgator est, at vir vinolentus, at naturæ lege coniunctus: durus & morosus, at iam membrum tuum est, atque omnium præstantissimum. Audiat etiam vir monitionem, quæ ad ipsum pertinet. Vipera virus euomit, reuerentia coniugij: tu animi inclementiam & inhumanitatem, conjugalem copulam reueritus, nõ depones? An aliã etiã nobis utilitatẽ adfert viperæ exẽplum, quòd adulterium quoddam est naturæ viperæ atque murænae concubitus? Discant igitur ij qui aliena coniugia inuadunt, cuiusmodi bestia sint similes. Hæc ferè Basil. Græca si quis malit, propter viri tanti auctoritatẽ huc placet adijcere. *Ἐχίδνα τὸ χαλεπώτατον τῶν ἔρπετων ἰσὸς γάμον ἀπαντὰ τῆς θαλάσσιας μυρίας, καὶ συριγμῶ τῶν παρουσίαν σημήνασα ἐκκαλεῖται αὐτῶν ἐκ τῆς βυθῶν πρὸς γαμικῶν συμπλοκῶν. ἢ ἕως ἀκῆ καὶ ἐνῶται τῷ ἰοβόλῳ. τί βέλεται μοι ὁ λόγος; ὅτι καὶ τραχὺς ἢ καὶ ἄχει τὸ ἦδ' ὁ σώοικ', ἀνάγκη φέρειν τῶν ὁμῶν ἕνα, καὶ ἐκ μηδεμιᾶς προσάσειος καταδέχεται τῶν ἔνωσιν διασπῆν. πλήκτες; ἀλλ' ἀνὴρ. πάροικ' ἀλλ' ἠνομό' καὶ τῶν οὐσιν. τραχὺς καὶ δυσάρεστος ἀλλὰ; μέλ' ἢ δὴ σὸν, καὶ μελῶν τὸ πικρώτατον. ἀκέτω δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τῆς προσσηκῆς αὐτῶν ὄφθαλμῶν. ἢ ἔχιδνα τὸν ἰὸν ἐξεμεῖ ἀιδουμένη τὸν γάμον· σὺ τὸ τῆς ψυχῆς ἀπλωές καὶ ἀπάνθρωπον ἐκ ἀποτίθεσθαι αἰδοῖ τῆς ἐνώσεως. ἢ τάχα τῆς ἐχίδνης ἰσὸς δῆγμα καὶ ἐπῆρος ἡμῖν χρησιμῆς, ὅτι μοιχεῖα πρὸς τῆς οὐσεως ἢ τῆς ἐχίδνης καὶ μυραίνης ἐπιπλοκῆς; διδαχθῆναι οὖν οἱ τοῖς ἀλλοτείοις ἐπιβουλεύοντες γάμοις, πεταπῶ εἰσὶν ἔρπετα ὄφθα πλῆσοι. De matrimonioij cultu D. Paulus 1. Corinth. 7. & Lactant. 6. Diuini institut. 23.*

Cum furit in Venerem.] dum coitum appetit.

*Vipera parat-
ew ὅτι fe-
suo qualis.*

Vipera.] à vi pariendo dicta ut Græcis Echidna, ὄφθα τῆ μη ἔχειν ἐν αὐτῇ τῶν γενῶν ἄχει θανάτου. Refert enim Herodorus in Thalia, quod in concubitu mas in os feminae caput inferit: at illa post rem peractam illud præcidit, mox paritura disrumpitur: nec nisi effractis lateribus erumpunt nati quos paritura est. Nam non oua, ut plerique serpentes, sed catulos

fermè viginti parere dicitur. Ergo non nisi parentū cæde fe-
tus in lucem prodeunt. Ferunt autem ita cauiffe naturam, ne
tam noxij animalis species supra modū augeteretur. Ait enim
Solinus viperam insanabili esse morfū, eiusque venenum, vt
vult Albertus, apprimè calidum est, ideòque magis noxium.
Lege Plin. lib. 10. cap. 62.

Murænamque ciens.] De Muræna Plinius lib. 9. quo nomine
Lampetram intelligi pridem existimaram, securus quorundā
opinionē: à qua me facilè reuocat Ioan. Frater, vir exacti iu-
dicij, amicus meus: siquidem Lampetra, muræna fluuiatilis
appellatur, sed propter similitudinem quam habet cum Pli-
niana muræna, non quòd eadem specie dici debeat: nemo
enim vnquam in dubiū reuocauit quin mas esset in Lampe-
trarum genere; & cum feminis non difficilius & rarius capi.
Is verò captus, nunquam visus est dentes habere extra os.
Itaque id intelligendum de murænis carniuoris, præsertim
cùm Plinius cap. 29. lib. eiusdem 9. tradat in murænis docu-
mentum sæuitiæ Vedium Pollionem Romanum inuenisse,
qui viuarijs murænarum damnata mancipia immergeret, ac
si ad id terrarum feræ non sufficerent. Quod Lampetræ non
potest accommodari, Cæterum fabulam hanc, seu historiam
mauis, de murænæ & serpentis concubitu, lepidè & copiosè
retulit Oppianus 1. Halieuticôn, Ælian. 1. de animalib. c. 50.
& 9. vlt. Verba hæc Pliniana è 32. c. 2. Licinius Macer muræ-
nas tantum feminei sexus esse tradit, & concipere è serpenti-
bus, ob id sibilo à piscatoribus tamquam serpētibus euocari
& capi. Quam ipse sententiam refutarat antè lib. 9. his ver-
bis: Muræna quocumque tempore parit, cùm cæteri pisces
stato tempore pariant. In sicco littore elapsas vulgus coitu
serpentium impleri putat Aristoteles Myrinum matrem ap-
pellat qui generat: discrimen esse quòd Muræna varia & in-
firma sit; Myrinus unicolor & robustus, dentésque extra os
habeat.

Maxima debetur thalamo reuerentia.] Imitatus est Iuena! il-
lud è Satyr. 14.

Maxima debetur pæro reuerentia, si quid

Turpe paras. —

coniunx Alternum debet, &c.] Idipsum est quod ait D. Pau-
lus Vxori vir debitum reddat, & vxor viro. Mulier sui corpo-
ris potestaté non habet, sed vir; itémque vir sui corporis po-
testatem non habet, sed vxor.

Appendix.

Emblematis character videbatur trahendus ad illicitam commisionem. quia muræna & vipera sunt specierum diuersarum, quamquam utraque serpentum numero. Sed nos id torquere possumus ad nuptias quæ contrahuntur cum exteris, vel ijs qui sunt cultus, sectæque disparis, quod tamen non permittitur nisi sub certis conditionibus. scilicet Christiano homini minimè conceditur Iudæam ducere, nisi abiurata primùm superstitione Iudaica, & iniciatam sacris Christianorum, lotamque sacro baptismi fonte Id enim est euomere virus impietatis. Certè ad contrahendum legitimum coniugium non parui momenti est religionis disparitas, quod præter ceteros videtur expressisse Tertullian. ad vxorem lib. 2.

alternum coniugi obsequium] disputant auctores canonum, de reddendo à coniugibus mutuo debito, tit. de diuortijs, lib. 4. Decretal. Martialis egregiè ac cordatè :

Scire suos fines matrona & femina debet,

Ne vagus à thalamis coniugis erret amor.

At Aufonius festiuè nimis, vt opinor :

Vxor, vade foras, vel moribus utere nostris.

Trebell. Pollio in triginta tyrannis, vbi de Zenobia : Huius ea castitas fuisse dicitur, vt ne virum quidem passa sit, nisi tentandis conceptibus. Sic enim malo legere, non vt in vulgatis: nisi tentatis conceptionibus. Claudian. lib. 2. de laudibus Stiliconis; qui alienus ab omni illicito complexu, sola coniuge vsus sit :

Hinc fuit vt primos in coniuge disceret ignes,

Ordinèq; virum non luxuriante iuuenta,

Sed cum lege thori casto cum sædere vellet.

Apud Clementem Alexandrinum, vxor dicitur *κοινῆς οἰκονομίας*, socia & adiutrix operæ domesticæ, & sortis vtriusque particeps. Et quid tam humanum, ait Vlpian. quam fortuitis casibus mulieris, maritum; aut contrà, viri vxorem esse participem?

In fecunditatem sibi ipsi damnosam.

EMBLEMA CXII.

IVDIBRIVM pueris lapides iacentibus, hoc me

In trivio posuit rustica cura nucem:

Qua laceris ramis, persistsis que ardua libro,

Certatim fundis per latus omne petor.

Quid sterili posset contrigere turpis? cheu,

Infelix fructus in mea damna fero!

Prosopopœia est nūcis arboris, de pueris & viatoribus cō-
querētis, quod vndique lapidibus obruatur, propter vberem suarum nucum prouentum: vnde colligit noxæ & dis-
spendio sibi fertilitatem esse. Quod certè transfertur in pa-
rentes, qui liberos habēt vsque ad eò perditos & profligatos,

Mollius e-
ducati libi-
ri d' mnum
parentibus
arcessunt.

vt damnum atrocissimum & infamiam ijs arcessant, à quibus
sunt molliter educati. Tales sunt quos vitæ improbitate, vel
crimine aliquo infames cenura corripit, aut coëctet magi-
stratus, non sine parentum dolore incredibili. Ea enim vox
est sub persona matris apud Ouidium:

Nunc uterus vniuo est, quæ uel te formosa uideri,

Κατάγου ἐν hoc æuo est quæ uel te esse parens:

Certe ego si nunquam peperissem, tuior essem:

Ista Clytemnestra digna querela fuit.

Locus à Nu-
ce Ouidia-
na:

Itémque:

Fructus obest, peperisse nocet, nocet esse feracem;

Quæque fuit multis, hæc mihi præda malo.

Alciati Emblemata tractum apparet è Græco Antipatri, aut, vt
alij volunt, Stratonis, ex quo etiam pulcherrima Ouidij Ele-
gia de Nuce uidetur sumpta. sic enim habet Græcusa

εἰνοδίλω χαρῦλω με παρερχομένη οἰς ἐρύτθισαν

παισὶ λιδοβλήτη παίγνιον δίσοχίης,

πάντας δ' ἀκρέμονάς τε, καὶ διδαλέας ὀροδάμνες,

κέκλασμαι, πυκινῶς χέρμασι βαλλομένη.

δένδρεσιν ἀκάρποις ἴδεν πλέον. ἢ γὰρ ἐγὼ γε

δύς δαίμων ἐπ' ἐμὴν ὕβριν ἐκάρποφόρου.

Præter Alciati versionem, hæc mihi quondam non pœnitē-
da occurrebat:

Quid me quisque petit, cur in me destinat ictum?

Hei mihi, quod fuerim tam propè iuncta uiz.

Sunt mihi rami omnes, sunt et uiridantia fracta

Germina, tam crebris obruta misilibus.

Quid mihi profueris, quod sim secunda, parens quæ?

Me miseram! fructus in mea damna tuli.

Quædam huc commodè transferri possunt è Collectan. Sto-
bæi Sermon. 74.

rustica cura.] rusticus laboriosus, vt Horat. 2. Carm. dixit,

Inuenimque prodis publica cura.

ardua.] altissima ingens.

perstricto libro.] rupto & scisso cortice. Librum vsurpat in pri-
maria significatione. Vide Cassiodorum lib. vndecimo, epist.
38. Variarum.

fundis.] instrumenti ad lapides eiaculandos.

peior.] dilapidor.

Amor filiorum.

EMBLEMA CXCVII.

ANTE diem vernam boreali cæna palumbes

Erigore nid. ficat, præcoqua & ova fouet:

Mollius & pulli ut iaceant, sibi vellat alas,

Queis nuda hiberno deficit ipsa gelu.

Esquid Colchi pudet, vel te Prægne improba? mortens

Cùm volueris propria prolis amore subit?

HOC susceptum est in quasdam ferreas & abhorrèntes ab
 omni humanitate matres, quæ fetus enecant, aut etiam
 incuria perire sinunt: quas certè tanti flagitij vel eò magis
 pudere deceret, cùm quæ rationis expertia sunt, id numquã
 admittant: certùmque sit ex ijs aliquæ, & ut veriùs di-

Matres
 quarundã
 in fetu in-
 pias.

xerim, præter admodum pauca, ferè omnia, tâta cûra parvulos educare & tutari, vt se non foucant accuratiùs. Nemo est profectò qui nesciat tantam non esse belluarum feritatem, vt quorundam hominum, qui sua pignora relinquere nõ verentur, aut etiam perdere non exhorrent, quæ cõmunis omnium parentis instinctus & pietas seruare iubet, iisdemque curare quæ ad vitam sustentandam necessaria sunt. Quibus itaque verbis, aut quibus, quæso, diris deuouebimus eiusmodi flagitium, non dicam parentum, sed carnificum impijssimorum, qui naturæ ius vel etiam honesti repagulum præcipuum dissoluerunt, quibus in animum cadere potuit tam infandum scelus, tantumque flagitium, vt vitam innocentibus adimant, non dicam ignotis aut exteris, sed ijs qui quasi sui corporis membra sint, imò reuera expressissima, non mutata dumbrata, vt sic dixerim, simulacra? Id fortè fit, vt famæ consulatur, & ne ob hanc labem culpamque teterrimã apud eos, quibuscum viuunt, ruborem contrahant. Sed tamen

Summum credo nefas animam præferre pudori,

Et propter vitam viuendi perdere causas.

Etenim quæ hæc vita esse potest, quæ assiduò sibi malè conscia nocte dièque suũ portet in pectore testem? Tãtum verò abest vt immanitas ea in belluis deprehendatur, quæ etiam pueros à matribus aut relictos, aut eiectos, vberibus interdũ aluerint, & pro viribus immunes à damno fecerint. cuius rei testes habemus historias tum Græcorum, tum Romanorum. Hic autem exemplum proponit palumbis, quæ sæuiente frigore nidificans & partum emittens, sibi plumas haud grauarur auellere, vt paruuli molliùs incubent: quo fit vt ipsa sepe mater gelu contabescat. Sulpicius Seuerus ait: lege diuina qui partum non deformatũ mulieri excusserit, extremo supplicio puniendum. Quid igitur mulier, quæ audet partum elidere, quæ sua ipsius viscera (horrendum dictu factũque impium) euiscerat? Succurrit ad hanc rem grauissimũ Tertulliani testimonium: Cũ nobis homicidium semel interdictum sit etiam cõceptum vtero, dum adhuc sanguis in hominem delibatur, dissoluere non licet. Homicidij festinatio est, prohiberi nasci: nec refert natam quis animam eripiat, an nascentium disturbet. Homo est & qui est futurus: & fructus hominis iam in femine est. Qua ratione mulier quædam Milesia quòd medicamētis partum abegisset, damnata est capitis; quanquam enim cum qui nondũ esset homo, expulsi-

Palumbes se ad fouendos fetus explumat.

Sulpicij Seueri locus.

Tertulliani locus.

set, sustulerat tamen spem parentis, memoriam nominis, sub-
sidium generis, hæredē familiæ, designatumque ciuem Reipub-
licæ ut Cicero in Cluentiana. Ouidius alicubi detestatur faci-
nus idem matrum, quæ in suos fetus ita crudeles sunt, ut vel
abortiuos, vel etiam recens editos vita priuent. Sic enim ait:

*Quæ prima instituit teneros auellere fetus,
Militia fuerat digna perire sua.*

*Si mos antiquis placuisset matribus idem,
Gens hominum vitio deperitura fuit.*

*Quid plenam fraudas vitem crescentibus uuis,
Pomâque crudeli uellis acerba manu?*

*Sponte fluent matura sua: sine crescere nata:
Est pretium parue non leue uita morte.*

*Vestra quid effoditis subiectis viscera matris,
Et nondum natis dira uenena datis?*

*Colchida dispersam puerorum sanguine culpam,
Atque sua casum matre queruntur Itym.*

*Dicite quis Tereus, quis uos irritet Iason
Figere sollicita corpora uestra manu?*

*Hæc neque in Armeniæ tigris fecere latebris,
Perdere nec fetus ausa leana suos.*

*Præclarus
Ouidij lo-
cus in ma-
tris consilio
abortiuos
aut recens
necantes.*

Cæterum ex Antipatri Græco tralatum est Alciami hoc hexa-
stichon:

*ἡμετέριαις νιφάδεσι παλωμοῦα πιδὰς ὄρνις,
τέκνοις εὐναίας ἀμρέ χει πέρυγας,
μέτρα μιν ἐρσνιον κρύθ ὤλεσιν. ἢ γ' εἰμεινευ
αἰδέρθ ἔρανίων ἀτίπαλθ νερέων.
πρόκη κ' μήδεια κατ' ἀδθ αἰδέθητε
μητέρες, ὄρνιθων ἔργα διδασκόμενα.*

*Tyrus Em-
blematis.*

Cæterum quanta sit, eaque naturalis in liberos σοργὴ paren-
tum, doctè Xenophon disputat 2. Commentar. in colloquio
Socratis cum filio Lamprocleo, & Plutarch: περὶ φιλοσοφίας:
Euripidis citatur illud,

ἅπανσιν ἀνθρώποισιν ἡ ψυχὴ, τέκνα.

Cunctis hominibus liberi sunt, anima.

Philostratus sic: ζώοισιν ἡ ψυχὴ, τέκνα: animalibus liberi sunt
anima instar. Is affectus à M. Tullio epistolis ad Attic. nomi-
natur ἡ σοργὴ ἢ φυσικὴ πρὸς τὰ τέκνα,

*Ante diem uernam.] Palumbes post solstitium parere Plinius
docet lib. 10. cap. 35.*

boreali frigore.] Xuuiente Aquilone, qui frigidissimus est.

Colchi.] ἀποσπορίῃ ad Medeam, quæ liberos, quos ex Iasone suscepit, interfecit ut prius annotauimus

Progne.] Hæc Itvm filium ex Tereo trucidauit, & patrî comedendum apposuit. De vtraque Iuuenal. Satyr. 6.

Credamus Tragicis quicquid de Colchide torua

Dicitur & Progne. —

Cicero 2. de Oratore: Feræ partus suos diligunt: & nos in liberis nostros uti debemus indulgentia. Item 5. Tuscul. Bestiæ pro suo partu ita propugnant, ut vulnera excipiant, nullos impetus nullos casus reformident. Is vehementissimus iræ filios amor potissimû in Pelecano, aue Ægyptia, celebratur, quæ se neci potius dedere soleat, quàm paruuli capiantur, ea igitur viatores fallit, eosque transuersos seducit: femora etiã vellat ut excusso sanguine filij pascantur aliquandiu. Imo in ardentem ignem se conijcit, seque torrerî citius in rapida flamma sustinet, quàm ut suos fœtus se superstitè sibi abripî patiatur. In Pandectis iuris ciuilibis animaduertimus id esse verum quod natura omnium parens singulis nostrum animis in seuit, pro affectu parentes magis torqueri in persona liberorum, l. 8. Quod metus causa. Ad id nobile est Arsinoes exemplum, quæ à Ptolomæo fratre insidijs & fraude decepta, cum esset conspicata immisos percussores in filios impuberes, complexa eos ad se fugientes, ea parte qua vulnera filijs intendebantur diu corpus suum cœdendum opposuit, multisque ita vulneribus acceptis, eorum saluti consulere non potuit, sed vna cum ijs est miserimè confossa. Legimus in expeditione Ciri minoris apud Xenophontem lib. 4. à puero quodam, Dracontio nomine, per imprudentiam puerum interemptû fuisse: quàm obrem in exilium pulsus quanquã puer & imprudens. Sed iudices non tam quidem iniuriam, quæ non potest esse sine animo nocendi, quàm parentum iniuriam in filio vindicauerunt.

Appendix.

Grammatici veteres filium, quasi φίλιον vocât, quia nullus amor paternum vincit in l. cum furiosus, 7. C. de curat. furiosi & l. isti quidem, 8. D. quod met. caus. Ex quo illud poëta in 1. Æneid

Omnia in Alcario chari stat cura parentis.

Et Cicero ad Atticum. filiola tua te delectari gaudeo & probè

Φιλοσοφ-
γία.

Pelecani
autē pietas
in iuos.

Arsinoes
mira in li-
beros pie-
tas.

enim, vt qui maximè τὴν σοφίαν εὐσιχῶς πορὸς τὰ τέκνα. Et celebrata sapientibus ἡ εὐλογογία, de qua egregiè Plut. rech. Elegans apud eundem poetam locus 4. Æneid quo Anna soror Didoni suadet nuptias iterare πορὸς τὴν παιδοποιῶν, his omnino verbis:

*Solane perpetua mærens carpere iuuenta,
Nec dulces natos, Veneris nec premia noris?*

Apud Gratianum, 2. q. 2. Pudor est feminis nuptiarum præmia non habere. Quare & in fictitio argumento, lepido tamen, 1. Æneid Iuno pollicetur Æolo se daturam pro premio nympham formosam, sæcūdā, certo cōnubio sociandam,

— *quæ forma putcherrima Dæiopeiam*

Connubio iungam stabili, propriamq; dicabo

Omnes ut tecum meritis pro talibus annos

Exigat, & pulchra faciat te prole parentem.

Sed hoc generalius: ad rem propius facit quod eleganter Lactant. lib. 6. cap. 20. in cruentissimos infantum occisores sic ait: Ne illud quidem concedi aliquis putet, vt recentes natos liceat oblidere, quæ vel maxima est impietas. Ad vitam enim Deus inspirat animas, non ad mortem. Verùm homines, ne quod sit facinus quò manus suas non polluant, rudibus adhuc, & simplicibus annis abnegant lucem, non à se datam. Expectet verò aliquis vt alieno sanguini parcant qui non parcūt suo? Sed hi sine vlla controuersia scelerati & iniusti, qui illi quos falsa pietas cogit exponere? non possint innocentes existimari qui viscera sua in prædam canibus obijciunt: & quantum in ipsis est, crudelius necant, quàm si strangulassent. Quis dubitet quin sit impius, qui alienę misericordiæ locum non tribuit, qui etiam si contingat ei quod voluit, vt alatur, addixit certè sanguinem suum vel ad seruitutē, vel ad lupanar. Hactenus ille.

Pietas filiorum in parentes.

EMBLEMA CXCIIII

PER medios hostes patria cum ferret ab igne
 Aeneas humeris dulce parentis onus;
 Parcite, dicebat: vobis sene adorea raptō
 Nulla erit, crepto sed patre summa mihi.

Typus Em-
 blematicus

Hoc etiā extulit ē Græco auctoris innominati, quod tale
 est: ἐν πυρὸς ἰλιακῆς, δορᾶτων μέσον ἤρπασεν ἦρωσ
 ἀνείας, ὄσον παιδὶ βάρθ πατέρα.
 ἔκλαχ δ' ἀρχίοις, μὴ φάετε, μικρὸν ἐς ἄρη
 κέρθ ο' γνηγλέθ, πρὸ δὲ φέροντι, μέγα.
 Sic conatus sum aliquando reddere:
 Sustulit Aeneas Græcūm per tela, per ignes
 Inualidi sanctum quando parentis onus,

Parcite ei, dixit: nihil hoc è Marce Iucelli,

At mihi, sublato gloria summa patre.

Cum quo Epigrammate non inuitus cōferre velim lepidum Actij Sinceri, Itali Poëtæ reuera politi & elegantis carmen, quod in gemmam scripsit è Sinuessæ ruinis erutam: qua in gemma sculptus Æneas Anchisen patrem & Ascanium humeris sustolens conspiciebatur. Id est eiusmodi.

Hac mihi que roseos iussit sordere hyacinthos,

Ei vitæ articulis unica gemma meis:

Cuius in exiguo ductor stat Troicus urbe,

Anchisesq; senex, Ascaniusque puer.

Quis credas? veteres inter neglecta ruinas,

Et vili latuit semisepulta solo.

Tu tamen obrucas, ne te Sinuessæ pudebat

Hoc decus, heu terris oculuisse tuis.

Scilicet Æneam, natumque patremque gerentem,

Ignibus ereptos obrueresque Deos?

Parcere debueras, cui iam pia flamma pepercit,

Nec te tam turpi dedecorare nota.

Et dubitem Belgæque feros, rigidosque Britannos

Hac comite ignotos & penetrare sinus!

Hac est Iliacos pietas spectanda per ignes,

Cum verisa est profugos ledere flamma Deos.

Æneas potissimum commēdatur ob summam in patrem Anchisen pietatem. Ilio enim expugnato, & iam iam conflagrante, ille cum nētis alijs facilè neglectis, Deos penates abduxit, & patrem humeris è media flamma sustulit: quod hostes Græci cum vidissent, moti pietate tam insigni, ei quod sibi dari postulabat, concessere, & abeundi quò vellet, facultatem non interclusere, fatentes illi quidem hostilitatis remitti iura, & mansuerudinem esse adhibendam, aduersus eos potissimum qui ita verecundè se in Deos & parentes gerant. Refert Ælian. 3. ποικίλ. ἴσος, Hoc certè monemur, quanta obseruātia quantoq; amore debeamus afficere parētes, à quibus secundū Deum vsuram vitæ communis accepimus. Sunt enim parentes viuæ quædā veræque imagines cōmunis omnium parentis Dei, ἀγάλματα τῆ πάντων πατρὸς διὸς, teste Proclo: dixitque Hierocles τοὺς γονεῖς εἶναι τοὺς δευτέροις καὶ ὀπιθεῖς πρὸς τοὺς, Stobæus retulit serm. 77. neque vllus est, qui Deum rectè colore & obseruare potest, qui in parentes fuerit impius. Platonis non malè quadrabit oraculum loco

*Epigramma
Sanaazarij:*

Ænea pietas:

loco. sic enim 11. Leg. Cuius pater matérve, aut horum paté-
 zes senio confecti, quasi thesaurus aliquis, domi iacét. is pu-
 get numquam aliud sibi tale simulacrú vel magis efficax do-
 mi affuturum, si rectè, vt decet, ab eo colatur. Id est, πατήρ
 ἢ ὄτω καὶ μήτηρ, ἢ τῶν πατέρες ἢ μητέρες ἐν οἰκίᾳ κείνται
 καὶ μήλιοι, ἀπειρηκότες γῆρα, μηδεὶς διανοηδύτω ποτὲ ἄγαλμα
 αὐτῶν τοῖς τὸν ἐφ᾽ ἐσίον οἰκημα ἐν οἰκίᾳ ἔχων μᾶλλον κέρειον
 ἔσεσθαι, εἰ ἂν δὴ κατὰ πρόπον γέ οὐδ᾽ ὡς αὐτὸ θεράπειαι ὁ κακῆ-
 μύθ. Sed hæc etiam Senecæ addamus. 3. De beneficijs,
 quòd ad argumentum faciant. Hoc agite, optimi iuuenes,
 proposita est inter parentes ac liberos honesta contentio.
 Sumite modò animum qualem decet, & deficere nolite, vt
 vincatis optates. Nec desunt tā pulchro certamini duces, qui
 ad similia vos cohortétur, ac per vestigia sua ire ad victoriam
 sæpè iam partam ex parentibus iubeant. Vicit Æneas patrem
 ipse, cuius infantia leue tutumq̄ue gestamen, grauem senio,
 per media hostium agmina, & per cadentis circa se vrbis rui-
 nas ferens, cum complexus sacra ac penates Deos religiosus
 senex non simplici vadentem sarcina premeret, tulit illú per
 ignes: & quid non pietas potest? Lege Val. Max. cap. 4.
 Sub Vitellij, nefarij hominis principatu mirum dictu accidit,
 & non postremæ pietatis exemplum, Iulius Mansuetus ex
 Hispaniæ rapaci legioni additus, impuberem filium domi li-
 querat. Is mox adultus inter Septimanos à Galba cōscriptus,
 oblatum forte patrem vulnere stratum, dum semianimem
 scrutatur, agnitus agnoscentiq̄ue, & ex sangué amplexus, voce
 flebili precabatur patros patris manes, neve se vt parricidam
 aduersarentur, publicum id facinus; & vnum militem quo-
 ram ciuilium armorum partem: simul attollere corpus, ape-
 rirè humum, sup remo erga parentem officio fungi. Aduer-
 tere proximi deinde plures, hinc per omnem aciem mira-
 culum, & questus, & sæuissimi belli execratio. hæc Tacit.
 lib. 3. hist. Quo loco dixi parentes esse nobis debere instar
 Dei quasdam viuas imagines, addi hoc è Græco monosticho
 velim. Θεοὶ μέγιστοι τοῖς θρονοῦσιν οἱ γονεῖς parentes sunt in-
 star Deorum certè maximorum apud prudentes.

Per medios hostes.] per medias Græcorum militum copias.
 patrie.] Ilij

Ab igne] incendio. prouerbiū sapit, quo vsus Aristides in
 Apellæ genethliaco: ἐκ μέσου, φάσιν πυρὸς τὸν ἄνδρα σώζειν:
 è medio: quod dicitur, incendio seruare virum: pro eo quod

Locus Pla-
 tonis, de
 pietate fi-
 liorum in
 parentes.

Pulcher Se-
 necæ locus.

Exemplum
 pietatis filij
 in patrem.

est, è maximo periculo liberare.

dulce parentis onus.] Sic ferè Ouid. 2. Fast.

Deq; viri collo dulce pependit onus.

de Lucretia loquitur. Catullus ad Manlium:

Ingratum tremuli tolle parentis onus.

adorea] gloria, victoria bellica Horat. 4. Carm. Qde 4.

Qui primus alma risit adora

Plinius cap. 3. lib. 18. Gloriam ipsam à farris honore adorea appellabant, quia gloriosum eum putabant veteres, qui farris copia abúderet, vt tradit Fest. Pompeius. Ammian. Marcell. 20. Laborum factorumque vehens ad oreas celsas. Sidonius Apollinar. Epist. 7. Possit triumphalibus adoreis familiae tuę defatigari? Apuleius Asini aurei 3. Iam & ipse posillum mihi primam istam virtutis adorea numerare, & 7. Vt, quod aiunt, domi forisque fortibus factis adorea plene gloriarer Mamerginus Panegyrico: Cum honorem meum adoreis militatibus cumularet. Claudian. de laudib. Stiliconis in fine;

Hec omnes veterum reuocant ad aurea laurus.

Marcellin. lib. 25. hist. Catilina. Claras gloriarum adoreas semipiternis maculis obumbrabit.

raptó, erepto.] Obserua discrimen significationis inter simplex & compositum, vt illud est in superioribus:

Viris rapimur, piscibus eripimur.

Adorea quid.

Mulieris famam, non formam, vulgatam
esse oportere.

EMBLEMA CXCV.

*ALMA Venus, quanam hac facies? quid denotat illa
Testudo, molli quam pede Diva premis?
Me sic effinxit Phidias, sexumque referrit
Femineum nostra iussit ab effigie:
Quòdque manere domi, & tacitas docet esse puellas,
Suppesuit pedibus talia signa meis.*

Plutarchi hæc sunt ex eo quem De mulierum virtutibus
libello scripsit: Περὶ ἀρετῆς γυναικῶν, ἐπὶ αὐτῶν τῶν
Θουκυδίδῃ γράμῳ ἐχομῆν ὁ μὲν γὰρ, ἢς ἀνέλαις ἢ ἄλλῃ

ἄϊς ἔκτος ζίγυς περὶ ἡ ἐπαίνε λόγῳ, ἀρίστῳ ἀποφαίνεσθαι
καθάπερ τὸ σῶμα καὶ τὸ νομα τῆς ἀγαθῆς γυναικὸς οἰόμεθ
δειν κατὰ κλῆσον εἶν καὶ ἀνευδοξάν. ἡμῖν δὲ κριφότερον μὲν ὁ
Γοργίας φαίνεται, κελεύων μὴ τὸ εἶδῃ, ἀλλὰ πῶς δόξαν εἶναι
πολλοῖς γνώριμον τῆς γυναικός. Longè aliter ego de mulierū
virtute sentio quàm Thucydides. Is enim eam in primis lau-
da dā esse mulierem vult, de qua vel minimus aut in bonā
aut in malam partē rumor. Etenim censet optimè ut corpus,
ita & famam sapientis feminae domi esse inclutam, neque in
publicum exire debere. At mihi hac in parte concinnior vi-
detur Gorgias, qui mulieris non formam, sed famam vult
multis esse notam. Hæc Plutarch Aristotel. in Oeconomi-
cis nec vestium elegantiam nitoremque, nec auri pretium
aut magnitudinem tantum habere momenti ad mulieris
commendationem ait, quantum modestia valeat & pro-
bati mores. Hinc illud Propertij matronas veteres laudan-
tis:

Tocus Ad-
metis.

Non illis studium vulgò conquirere amantes:

Illis ampla satis forma, pudicitia.

Ægyptijs mulieribus calceis uti non fuit patrij moris, quo
domi se continere quodammodo cogentur. Et Valerius
Maximus testis est quosdam suas vxores repudiasse, quòd
cum alijs fuissent collocatæ. Itaque Phidias Eliensibus Vene-
rem finxit, quæ pedibus testudinem premeret: idque innue-
bat matrem familiās à domesticis parietibus nusquam e-
portere discedere, utpotè cuius omne munus intra dome-
sticos parietes contineatur: eamque tacitam, vel certè pau-
ciloquam esse debere. Quod rectè in Heraclidis admonuit
Euripides.

γυναικὶ γ' ὀργή τε καὶ τὸ σφρονεῖν

καλλισόν, εἴσω δ' ἡσυχον μένεν δόμων.

Id quidem & in connubialibus præceptis Plutarchus docuit,
& alij permulti qui de œconomia & officio matrisfamiliās
scripserunt. Sed illud Propertij subinde occurrit:

Felix Admeti coniux, & lectus Ulyssis,

Et quæcumque viri femina limen amat.

Sic Maro 2. Georg. *Castæ pudicitiam servat domus.* Olim puta-
bant non satis dignum matrisfamiliās nomine, si in publico
versaretur: quamobrè Constantius l. Nemo, Cod. de offi. di-
uer. iud. vetuit ne materfamiliās in publicum prottraheretur,

nempe ob verecundiam sexus, l. 2. § 1 Cod. de his qui ven.
 ætat. imp. Sed & mulieres virorum cœtibus immisceri non
 conuenit, ait Bonifacius, in c. mulieres, De iudicijs in 6. Suc-
 currit exēplum nobile & graue imprimis Sulpitij Galli, qui
 vxorem dimisit quòd eam aperto capite foris versatam cog-
 nouerat. Lex enim, inquit, tibi meos tantum præfinit oculos,
 quibus formam tuam approbes. His decoris instrumenta
 compara, his esto speciosa, horum te certiori crede notitiæ.
 Vltior tui conspectus superuacua irritatione accersitus, in
 suspitione & crimine subhæreat necesse est. Val Max. lib. 6.
 cap. De seueritate. Quantum autem attinet ad mulieris silen-
 tium, Epicharmus aiebat sermonis parcatē in muliere pro-
 bitatis esse argumentum: Nicestratus, castitatis pignus: De-
 mocritus, ornamentum pulcherrimum. Illudque Sopho-
 cli prouerbiale celebratur à doctis:

γυναιξὶ κέσμον ἢ στυγὴν εἶρει.

Contra verò, vt est apud Euripidem, quæ apud viros tacere
 non possunt, sese dedecore aspergunt. Silentium vxoris, ego
 neque suspectum habeo, neque timeo (ait declam. 280.
 Quintilian) decet hoc matronalem pudorem & si ducta
 fuerit ad magistratum, hoc illam maximè facturam arbitror,
 vt taceat. Hoc etiam agalma Phidiæ eodem penè modo Em-
 blemate lepto expressit Hadrian. Iunius. rarissimum Galliæ
 Belgiæ decus:

Testudo premitur pede, clauem dextra retentat,

Vacat obstruendo dentium septo altera.

Ne vaga discurset coniux, neu futilis esto,

Ipsamq; cura opum tuendarum addeces.

Idē annotauit Pierius 28. lib. Hieroglyph. Multa sunt apud
 Plutarch. libello De præceptis quibus coniuges instituuntur.
 Interea tamen non transiliam id Columellæ è proœmio 12,
 De re rustica: Cùm & operam & diligentiam ea quæ pro-
 posuimus desiderarent, nec exigua cura foris acquirerentur,
 quæ domi custodiri oporteret, iure à natura comparata est
 mulieris ad domesticam, diligentiam, viri autem ad exerci-
 tationem forensē & extraneam. Itaque viro calores & fri-
 gora perpetienda: tum etiam itinera & labores pacis ac bel-
 li, id est rusticationis & militarium stipendiorum distribuit.
 Mulieri deinceps, quòd omnibus his rebus eam fecerat
 inhabilem, domestica negotia curanda tradidit. Et quoniam
 hunc sexum custodia & diligentia assignauerat, idcirco

*Silentium
 mulierem
 aspergo.*

*Columellæ
 locus.*

timidiorem reddidit quàm virilem. Nam metus plurimum confert ad diligentiam custodiendi. Plutarchus in præceptis cōnubialibus ait, mulieres à luna oportere diuersas esse, quæ quo à sole spectatur remotior, eò apparet esse clarior: eadem cum Sole nulli n̄ habere videtur lumen. Nam vxor modesta & sapiens præsentem tantum viro à cæteris conspici, eodē absente domi se debet continere. Porrò didicimus ex veterum historijs mulieres olim testudineas imagines gestare solitas, quas Veneri cōsecrarent. Apud Ægyptios tāta fuit pudicitie muliebris cura vt patrio instituto calceorum vsus esset interdictus mulieribus, ne tam sæpe palam cōspicerentur, sed tāquam testudines in sua cochlea manere cogentur. Ex quo intelligimus non postremam fuisse matronarum laudem si domo non nisi necessaria excederent, operaque muliebria tractarent. Legi epitaphium quoddā vetus pudicæ cuiusdam Matronæ Romanæ, quod ita se habet.

*Pudicæ
mulieris
officiū.*

*Ægyptiæ
mulieres.*

*Hospes quod dico, pauum est, asta, ac pellege,
Hæc est sepulchrum hand pulchrum pulchrai fæmine,
Nomen parentes nominarunt Claudiam,
Suum maritum corde dilexit suo.
Gnatos duos creauit, horum è alterum
In terra inquit, alium sub terra locat:
Sermone lepro, tum autem incesu commodo:
Domum seruauit, lanam, fecit, dixi, abei.*

*Pudicæ
matronæ
epitaphiū.
V. Briff.
formul. fol.
796. G
Embl. 12.
Iuni; G. Ti.
raq. leg.
comub.
fol. 259.
Veterum
ritus.*

Quæ postrema verba mihi in memoriam reuocant veterum morem, quo nouam nuptam in pelle lanata iubebant confidere: quo gestu polliceri videbantur marito, se adductas ad præstandam lanificij operam: Sed & hodie in plerisque locis Italiæ, postero die quàm mulier est ingressa mariti domū, illi è geniali thoro prodeunti, manè propinqui obuiā veniūt eique offerunt fufum, colum, lanam, acum forficem, omnèque vas domesticum, vt cuique promptum est, quo admonetur officij muliebris, seque non ad delicias, sed ad ea curanda quæ domi necessaria sunt & accommoda vocari statim intelligat Auson. Parentalib. in Æmilia Aernia matre.

*Morigere vxoris virtus cui contigit omnis
Fama pudicitie, lanificæque manus
Coniugijque fides &c.*

Idem in Veria Liceria

*Huius si probitas si forma & fama fidésque
Morigere vxoris lanificæque manus.*

*De Lucretia
Ouid. 29
fast.*

Testudo.

Testudo.] à tegendo, vel quòd testa testa sit, ait Varro. Ηανὲ
 φερέοικον, id est, domoportam appellat Hesiodus. 2. ἐργων.
 Cicero 2. De diuinatione, ex Pacuio citat hoc ænigmati-
 cum:

Sanguine cassa, domiporta, terrigena traditur,
 Quadrupes, tardigrada, agrestis, humilis, aspera,
 Capite breui ceruice anguina, aspectu truci,
 Eusferata, inanima, cum animali sono.

& alius quispiam alludens ad nostrum Emblemata:

Tardigrada, herbigrada, domiporta, & sanguine cassa,
 Sub pedibus Veneris Cows quam pinxit Apelles.

Phydias.

Phydias.] à Plinio nominatur artifex numquam satis lauda-
 tus excellens statuarius: cuius opera præstantissima repete ex
 Plin. cap. 8. lib. 34. & cap. 5. lib. 36.

Venus va-
 cabulū po-
 lysemum.

sexumq; referri femineum] Venus pro vxore, amica, & matre-
 familiās alicubi reperitur. Virgil. 3. Eclog.

Parta mea Veneri sunt munera.

Macrobius etiam Satur. 1. pro generandi facultate accipit, vè
 apud Pompeium Festum, Cypris vel Cypria Venus, quia pa-
 rientibus præsideat, quòd Græcè κωφν parere sit.

Appendix.

Naumachius ita de officio matrisfamilias:

λείπε δὲ οἱ τὰ δὲ ρηρι τὰ κ' δώαται τὸν ἐκείνῳ
 σοὶ δὲ οἰκοθελή μελέτω μαζαρόν τε θυλαόστι
 μήδα μιν ἐξερεθνε, τὰ μὴ δέ μὲς δὲ γυναικάς.

Relinque illi.] (hoc est, viro) externa quæ conficere negotia
 potest: Tua cura sit rei familiaris, & custodia, Nec ipsum per-
 contare de rebus quas nefas est mulieres nosse. Egregiè ille
 quidem & veridicè: sed non illibenter adiungerem elogia
 longè præclara bonæ matrisfamilias apud paræmiographū
 Hebræum, nisi esset in omnium manibus; & quæ de Aspasia
 retulit Ælian. libris historiæ variæ Verùm quia contrarium
 oppositum contrariò magis elucet, apponam cuiusdam tetra-
 stichon in quandam,

Femina que loquitur multum, passimq; vagatur,

Saltat & in cunctis desidiosa locis,

Quæq; vel ignotos nimis ambitiosa salutat,

Si quid agat, queras, appetis illa mares.

In lege vetere Romuli, viri consors mulier, sacrorumque so-

cia. Dionys. Halicarnassi in 2. *γυναικα γαμήτιω χ^τ νόμοις
 ἱερέως σιωελδοῦσα ἀνδρὶ κοινωρίαν ἀπάντων ἐστὶ* *χρημάτων
 τε καὶ ἱερῶν*: domina rerū: mariti, diuinæ & humanæ domus
 focia, in l. 1. D. rer. amot. l. 1. de rit. nuptiar. l. 4. C. de crim.
 expil. heredit. Vnde materfamilias dicta veteribus *οἰκοδέ-
 ποινα*, Clemēti Alexandriño, *τῆς οἰκονομίας συμμοίτης*, adiutrix
 operum rei domesticæ.

Velut vultus.] isthæc ethopæia honestæ feminæ, vel quali
 habitu esse illam deceat, præcipiente D. Apostolo. Quem ad
 locum non videtur alienum traducere flāmei nuptialis ritū,
 de quo Isidorus lib. de offic. referente Gratiano, c. feminæ, 3.
 q. 5. feminæ, ait, dum maritantur velari solent, vt se memine-
 rint semper maritis subditas, ac humiles: item quod nubentes
 post benedictionem vitta inuicem, quasi vnō vinculo copu-
 lantur, videlicet id eò sit, ne compagem coniugalis virtutis
 disrumpant: at verò quod eadem vitta candido, purpureo-
 que colore permiscetur, hoc ideò est quod candor sit ad mū-
 diciem vitæ, purpura ad sanguinis adhibetur posteritatem vt
 hoc signo continentia, & lex continendi ab vtrisque ad tem-
 pus admoneantur: & post hoc, reddendum debitum non ne-
 gatur. Item quod in primis nuptijs annulus à sponso datur
 sponsæ, sit nimirum vel propter futuræ signum dilectionis:
 vel propter id magis vt eodem pignore eorum corda iungā-
 tur. vnde & quarto annulus digito inseritur, quod in eo vena
 quædam, vt fertur sanguinis ad cor vsque perueniat. Hæc Isi-
 dorus. Et nos alio meminimus loco nuptias à nubēdo dictas
 quod velare seu operire signat, vel propter flammæ illud,
 de quo diximus: vel quod in nuptijs primas tenere partes ve-
 recundia debeat, quam custodem ac comitem virtutum om-
 nium Cicero ait in Partitionib. Sed propius ad rem facere vi-
 detur quod Vlpian. l. 1. §. si quis filiam, D. de lib. exhib. Si
 quis, ait filiam suam, quæ mihi nupta est, velit abducere, vel
 exhiberi sibi desideret. an aduersus interdictum exceptio dā-
 da, si forte pater concordans matrimonium, & fortè liberis
 subnixum velit dissoluere: certo iure vtimur, ne benè cōcor-
 dantia matrimonia iure potestatis patriæ turbentur, quod ta-
 men sic erit adhibendum, vt patri persuadentur, ne patriam
 potestatem exerceat.

In Pudoris statuam.

EMBLEMA CXCVI.

PENELOPE desponsa sequi cupiebat Ulyssem,
 Ni secus Icarus mallet habere pater.
 Ille Ithacam, hic offert sparten. manet anxiosa virgo:
 Hinc pater, inde viri mutuus urget amor.
 Ergo sedens velat vultus, obnubit ocellos:
 Ista verecundi signa pudoris erant.
 Queis sibi pralatum Icarus cognouit Ulyssem,
 Hocque pudori aram schemate constituit.

Fons Em-
blematis.

ID sumptum est ex Pausaniae 3. qui Laconica inscribitur, v-
 bi agit de Pudoris simulacro, quod Icarij patris Penelo-
 pes

pes donum fuisse ferunt: Græciq̄ue historiã de hac re huiusmodi conscripserunt. Cùm Icarus ab Vlysse frustra contendisset vt Lacedæmone habitare mallet, id demùm filiæ persuadere conatus est. cùmque acrius instaret, ne se desereret. Vlysses iussit vt ea sponte sequeretur quem veller, aut cum patre, si grauaretur. Lacedæmonã rediret. Penelope obrecta facie nihil quicquam respondebat. Quare pater, intellecta filiæ sententia, eam dimisit & in facti monumentum eo loco Pudoris simulacrum erexit, quod in Laconia spectabatur. Cuius meminit Gyraldus Syntagm. i. historiæ Deorum. Id quidẽ arguit, mulierem debere magnam parentibus gratiam & pietatem, sed maritum præ cæteris sequi & obseruare: quod & sacræ litteræ præcipiunt; siquidem homo relinquat patrem & matrẽ, & vxori adhæreat est necesse, sintq̄ue duo in carne vna. Videturque huc referendum quadam ex parte, quod Ouidiana Penelope ad Vlysses scribere fingitur his verbis:

At e pater Icarus viduo discedere lecto.

Cogit, Et immensas increpat vsque moras.

Increpet vsque licet, tua sim, tua dicar, oportet:

Penelope coniux semper Vlyssis ero.

Ille tamen pietate mea, precibusque pudicis

Frangitur, Et vires temperat ipse suas.

Cui fortè dissimile non est quod scribit Eustathius interpretæ Homeri: *ἔχει γυναικὴ λέγεται ὁ ἀνὴρ, ἔχει δὲ ἡ γυνὴ τὸ ἀνδρῖ.* Sed huc maximè pertinet illa Quintil. declam. 259. Virgo ad patrem; nupta ad maritum pertinet. Eiusdẽ statux mentio est apud Lucianum in Imaginibus.

Ithacam.] Vlyssis patriam, insulam in mari Ionio, vnde ipse Ithacus & Ithacensis cognominatur à Poëtis.

Sparten.] id est, Lacedæmonem, qua fuit Icarus pater Penelopes.

Virgo.] Penelope. quod vocabulum non ita strictè accipitur, vt somniant plerique. Lege Vallam. lib. 6. & apud Iuriconsultos, virgo pro femina viripotente accipitur, vt l. Mulieris, D. de verb. sign.

Velat vultus.] huc pertinet nummus vetustus in cuius inscriptione legitur *Sabina Augusta hadriani. Aug.* Cuius in altera parte dea sedet velo faciem operta, indice digito dextrę admoto ad Iugulum, cuius inscriptio *P V B L I C I T I A* in alio quodam Herennia sigillum muliebri sedens cum conto in lænam vlnam iacente, dextra velum obducit ante faciem.

*Mulier
parenti
virum præ-
ferre debet.*

Ithacæ

*Virgo pro
muliere
quanis.*

huius inscriptio, PVDICITIA AVG. Præclarè Septimius Florens qui non solum velum virginum & mulierum armaturam pudoris appellat, verecundiæ vallum, sexus fœminei murum qui nec suos emittat oculos nec admittat alienos, verum etiam modum præscribit ad quem veli huius forma produci debeat. Sic enim ille quantum resoluti crines occupare possunt tanta est velaminis regio, vt ceruices quoque ambiatur, & quæ sequuntur. Adducit exemplum Arabiæ fœminarum quæ non caput sed faciem quoque ita totam tegunt vt vno oculo liberato, contentæ sint dimidiam frui lucem, quam totam faciem prostituere. Mauult enim fœmina videre quam videri.

obnubit ocellos.] Hoc simpliciter referri posse videtur ad verecundiam pudicæ mulieris, quæ rectà viros non aspiciat, sed cum loqui necesse habet, demittat: qualis apud poetam Dido

Tum breuiter Dido vultum demissa profatur.

& in 3. de Andromache,

Deiecit vultum, & demissa voce locuta est.

vnde dictum olim, pudor in oculis esse, ait Aristot. 2. De arte dicendi. Sed coniunctio nostrum hunc non temerè verbo obnubit, vsum fuisse, vt alluderet ad veterem nuptiarum ritum: dictæ enim nuptiæ sunt à nuptu, hoc est opertione; nubere est velo tegere; mulier enim nupta, id est obuoluta, & recta velamine ducebatur in viri domum. Sic Neptunus, ait Varro, dictus est quod terras & mare obnubat, vt celum nubes. Id probant apud Festum Pomp. Cælius & Curtius, quod nubentis caput flammeo obuolueretur.

Hoc schemate.] hac figura, hoc cultu vel habitu, hac imagine. *ἄνμα, ὡς γὰρ τὸ ἐχθρὸν, ἔχνηται.* Schema, habitum, colorem, figuram Rhetoricam, & alia permulta significat.

Appendix.

Mulieres subditas esse viris oracula sacra præcipiunt, ex D. Paulo ad Ephes. 5. & Petri 3. Quod & subnotant canones, c. satis, c. mulierem, 33. q. 5. 6. est ordo, de pœnit. Dist. 5 in l. alia, 15. §. eleganter, D. solut. matrim. Quamquam tamen dicatur vxor, socia diuinæ & humanæ domus, l. aduersus, 4 C. de crim. expil. heredit.

Nupta contagioso.

EMBLEMATA CXCVII.

D*i* meliora p*h*s, Me*r*enti, cur age sic me
 Compellas? eniptus quòd tibi dote gener.
 Gallica quem scabies, dira et mentagra perurit:
 Hoc est quidnam aliud dic mihi s*a*ue pater,
 Corpora corporibus quàm ungere mortua viuis,
 Efferáque Etrusci facta novare ducis?

Conqueritur híc puella ingenua de patre perquã diffici-
 li & inhumano, qui eam locauerat viro cuidam turpi-
 ter inquinato ac miserè fœtenti, mentagra, morbo Galli-
 eo & alia simili lue consumpto. Quod facinus illi simil-

Puella
 querela de
 patre in-
 humanò.

simū esse dicit, quod fuit olim solemne ac familiare *μωαυ*
δρω Mezentio Tyrrenorum Regi, Deorum & hominū
 contemptori: qui crudelitate omni & inaudita ferocitate so-
 lebat viua corpora mortuis colligare, vt fœtore & intolerabi-
 li tabe sensim animam infeliciter exhalarent. Perinde sese ha-
 bēt crudeles illi patres, qui suas filias egregia forma, integras,
 & bona valetudine, matrimonio (à quo dissolui postea nefas)
 copulare non horrent hominibus lepra & podagra confectis,
 & sæpius Neapolitanā scabie corruptis, ijs quidē viuis cada-
 ueribus, qui mortuis eo quidem peiores, quod eorum fœtor
 & cruciatus ad vitæ vsque, & interdum etiam diuturnæ finem
 maneat: illorum verò celerius animum debilitado enecet. E-
 iusmodi coniugium tam impar vt eruditē, ita & festiuē de-
 pinxit Erasmus in Dialogo, cui titulus est *δραμ* & *γὰμ*: ex
 quo placet huc transferre quæ ad rem faciant. Sic autem pri-
 mū nobilem puellam describit. G A. Quid ego tibi depin-
 gam puellam non incognitā, quamquā plurimū gratiæ addi-
 dit ornatus natiuo decori? Mi Petroni, dixisses Deam quam-
 piam esse: nihil illam non decebat. Interim nobis prodijt
 beatus ille sponsus, trunco naso, alteram trahens tibiam, sed
 minus feliciter quàm Suiferi solent, manibus scabris, habitu
 graui, oculis languidis, capite obuincto: sanies & è naribus
 & ex auribus fluebat. Alij digitos habent anulatos, ille etiam
 in femore gestat anulos. P E. Quid parentibus accidit vt ta-
 lem filiam tali portento committerent? G A. Nescio, nisi
 quod hodie plerisque videtur adempta mens. P E. Fortasse
 prædiues est. G A. Est affatim, sed ære alieno. P E. Si puel-
 la veneno fustulisset ambos auos & auias, quod grauius sup-
 plicium de illa sumi poterat? Si inxisset in patrios cine-
 res, satis pœnarum datura fuerat tali monstro vel osculum
 dare coacta. Mihi sanè factum hoc crudelius esse videtur,
 quàm si illam nudam obiecissent Vrsis, aut Leonibus, aut
 Crocodilis. Nam aut feræ pepercissent tam insigni for-
 mæ, aut subita mors finisset cruciatum. mihi planè videtur
 hoc factum Mezentio dignum, qui *mortua*, vt inquit Ma-
 ro,

— iungebat corpora viuis;

Componens manibúsque manus, atque oribus ora.

quamquam nec Mezentius, ni fallor, tam immanis erat, vt
 tam amabilem puellam cadaueri iungeret. Nec vllum cada-
 uer est, cui non iungi malis quàm tam putido cadaueri. Si-

Erasmus lo-
 ens è dialo-
 go, cuius ti-
 tulus, Con-
 iugium im-
 par.

8. Aeneid.

quidem hoc ipsum quod spirat, merum venenum est: quod loquitur, est pestis: quod contingit, mors est hęc ille. Huc refer etiā Prouerb. Malū conjugati. Ad huius Emblematis sententiā puto spectare illud. Senecę ex 4 de beneficijs cap. 27. Maleconsult ille filię, qui illam contumelioso, & sepe repudiato collocauit.

Dij meliora pijs.] Optandi formula per aposiopesis. sumptū id ex 3. Georg. Virgil.

Dij meliora pijs, errorēque hostibus illum.

Gręci sic efferunt, ἐξω κελόν, Malum foras: & εὐθύμω δ' *Dij meliora*, apud Lucianum. Cicero Antoniana 8. *Dij meliora*: id enim ipsum agimus, ne quis posthac eiusmodi quicquā possit polliceri. Ouid. Epist. Helenes:

Dij melius: similis non fuit ille tui.

Idem 15. Metamorph.

—procul, ò procul omina, dixit,

Talia dij pellant.

Et Epistola Laodameiæ Protefilao:

Dij, precor à nobis omen remouete sinistrum.

Amorum 2. eleg. 10. idem:

Hostibus eueniat vita seuera meis:

Hostibus eueniat vacuo dormire cubili.

Et 3. eiusd. operis:

Eueniat nostris hostibus ille pudor.

Tibullus 3. Eleg. 4.

Dij meliora ferant, nec sint insomnia vera.

Liuius lib. 9. Oratione Postumij (qui Consul sub iugum missus ad Caudinas furcas, dissuadebat fœdus à se ictum cum Samnitibus) Quid tandem? si spondidissemus urbem hanc relicturum populum Roman. si incensurum, si sub regibus futurum? *Dij meliora.* Quę loquendi formula plena est affectus & energię, vt faciliè apparet ex ijs, quos modò citauimus, locis.

emptus quòd tibi dote gener.] *emptus gener*, vt apud Virgil. 1. Georg. Teque sibi generum *Thetys emat omnibus undis*: in quo allusum ad matrimonij speciem, quę veteribus cõemptio dicebatur; de qua Cicero in Topic. & Seruius. Quintilian. declam. 257. *Securus sis pater: petiti sumus: empti sumus.*

Gallica quem scabies.] *Morbus hic Neapoli allatus*, nondū suum nomen vnicum est fortitus: nominatur interdum *Indicus*, quandoque *Gallicus* quandoque *Neapolitana* aut *Hisp.*

Morbus Neapolitanus & lues Hispanica.

panica scabies: ea est superbissima, quæ nec lepræ, nec elephantiasis, nec lichenibus, nec podagræ, nec mentagræ cedat, si res veniat in certamen. Hanc luem ex Indis profectam tradunt auctores, cū qua in illa Hispaniensi India infantes nascuntur. Alij aliò referunt: sed certò constat in istas regiones inuectam non multo abhinc tempore; nimirum ignota fuit ante gloriosam, sed parùm felicem expeditionem Neapolitanam sub Carolo 8 Gallorum Rege.

Mentagra.

mentagra.] Morbus est à mento sic dictus Nam à mēto per faciem, collum, pectus & manus, fædo & insolito, quodam furfure dilatur. Plinius cap. 1. lib. 26. Grauiissimum, inquit, ex his lichenas appellauere Græco nomine, Latine quoniam à mento ferè oriebatur, ioculari primum lasciuiæ, vt est procaxa natura multorū in alienis miserijs, mox & vsurpato vocabulo, mentagram occupantem in multis totos vbique vultus, oculis tantum immunibus, descendentem verò in colla pectusque ac manus fædo cutis furfure.

Etrusci Ducis.] Mezentij Regis Etruriæ, quæ regio est Italiæ mari Tyrrheno adiacens.

Appendix.

Sanctissima coniugij copula non est temerè quibuscumque permittenda, sed sanis tantum corpore, animoque valentibus. Quid enim iure canonū prohibita leproforum cōiugia, nisi quòd inhumanum visum sit, contagione infecti corporis ac cariosi, sanum ac viuudum corpus turpi lue infestare? Sed auaritiæ tetra labes omnia iura naturæ & humanitatis violat, nec minus insanè cōmittit, quam qui olim viuos homines ad aram Saturni, vel Dianæ Tauricæ mactarent: vel qui miseros reos ad latumias dei cerent Melius & decentius, vt apud Plinium Secundum lib. 1. epist. 14. formosus ac decorus sponsus elocatur puellæ ingenuæ. Est illi, ait facies liberalis, & ingenua totius corporis pulchritudo, & quidem senatorius decor; quæ ego numquam putem negligenda. Debet enim hoc castitati puellarum quasi præmium dari. Et hæc ille de Minutio Aciliano. Occurrebat illud Ouidianum:

Quam malè inæquales veniunt ad aratra iuueni.

Et quid tam dominatur in coniugijs quam consensus, ac concors animus? Nec enim tam concubitus & corporū mixtio nuptias facit, quam cōsensus animorum & voluntatum,

ut rectè Iurifconfulti. Illud adijci placet ex Plutarcho, dictum Democriti, qui generum haustus erit commodum, inueniffe filium: qui verò incommodum, perdidiffe & filiam. Non malè aggero Plinianum id ex lib. 8. epift. 18. de vxore Domitij Tulli; Mulier, inquit, natalibus clara, Moribus proba, ætate decliuis, diu vidua, mater olim, parum decorè fecuta matrimonium videbatur diuitis fenis, ita perdit morbo, ut eiffe tædio poffet vxori, quàm iuuenis, fanusque duxiffet: quippe omnibus membris exhaustus, & fractus, tantas opes folis oculis obibat: ac ne in lectulo quidem ab alijs mouebatur. Quinetiam fœdum, miserandumque dictu, dentes lauandos, fricandosque præbebat. Auditum eft frequenter ab ipfo, cùm quereretur de cõtumelijs debilitatis fuæ, fe digitis feruorum fuorum quotidie lingere. Viuebat tamen, & viuere volebat, fuffentante maximè vxore, quæ culpam inchoati matrimonij in gloriam perfeuerantia verterat.

KKk iij

ARBORES.

Cupressus.

EMBLEMATICO XCVIII.

INDICAT effigies meta, uomènque cupressi
Tractandos parili conditione suos.

Aliud.

BYNESTA est arbor, procerum monumenta Cupressus,
Quale apium plebis, comere fronde solet.

Aliud.

FVLCHRA coma est, pulchra digestaque ordine frondes,
sed fructus nullos hac coma pulchra gerit.

Indicat.] Multi Cyparissum vocatam¹ aiunt διὰ τὸ κῶεν κ) φέρειν παρίσως κλάδους τε καὶ καρπούς, à fructuū æqualitate, paritérque ramorum quos producit. Siquidem Cupressus ab radice ad summitatem recto stipite confurgit, suàque brachia omnia pari æqualitate in conii figuram ad fastigium protendit. Hoc quidem admoneri potest Magistratus & Princeps, vt in Repub & prouincijs sibi subiectis æqualitatem seruent atque tueantur Meminerit etiam optimus quisque paterfamilias suorum liberorum equam habere procurationē, cum sint omnes æquè legitimi. quod tamen in plerisque nostræ Galliæ prouincijs iure patrio nō obseruari palàm est. Cassius Dionis. lib. 11. cap. 5. Cupressi duplex nomen habet: & Charites, hoc est Gratiæ appellantur ad delectationem: Cupressi verò, siue (vt Græci rectiùs appellant) Cyparissi, quòd ferè pariles gestent & producantur ramos, tum fructus. Ambrosius Sermon. 4. in Psal. 118. de Cupresso verba faciens: (quid enim me pudeat auctorem tam pium & doctum huc aduocare?) Genus hoc arboris, ait, numquam admittit viriditatem suam hyeme. Iuxta ver & ætatem comam pascit, nec diuerso colore mutatur. Solã hãc arborem ventus suo numquam honore despoliat: sola numquã vetere exuitur amictu, aut nouo flore vescitur. Sic Apostolica quoque gratia nescit defectum, sed vetustate sui floret. Cæterum quod hic scribit Alciatus de æqualitate, quæ patribus in liberos obseruanda illustrari non minimum possunt his Ambrosij eiusdem verbis in Hexaëm. lib. 5. c. 18. Quis docuit nih homo, filios abdicari? quis reperit tam immitia patrum iura? quis inter naturæ fraternæ cōsortia fratres impares fecit? Vnius diuitijs filij diuersa sorte ceduntur. Alius totius paternę sortis adeptione inundatur, alius opulētæ hæreditatis patriæ deplorat exhaustam atque inopem portionem. Nunquid natura diuisit merita filiorum? Ex pari omnibus tribuit, quod ad nascendi atque viuendi possint habere substantiam Ista vos docent non discernere patrimonio, quos titulo germanitatis æquastis. Etenim quibus dedistis communiter esse quod nati sunt, non debetur his, vt id communiter habeant, quod à natura substituti sunt inuidere, &c.

meta.] Meta strues in acutum tendens, Græcis κῶν Θ. Virg. *Meta.*

Hic viridem Æneas frondenti ex illico metam

Constituit.

Idem alibi, Aërias quercus, & conferas cyparissos appellas.

Cupressus unde nominatus, et cyparissos

Locus D: Ambrosij

Citat & istuc ex Ennio, Nonius:

Capitibus nutantes pinos, rectosq; cupressos.

Cupressum autem à Cyparisso puero nomē habuisse, eo quidem Telephi filio, ab Apolline adamato, & in arborem sui nominis commutato, fabulatur Ovidius in 10.

*Cupressus
adhibita
funeribus.*

Funesta est.] Cupressus Diti sacra, ideòque pro signo funebri ad domos posita. Plin. lib. 16. cap. 33. Hæc enim procerum magnatūque, sicuti apium plebeiorum sepulcris imponebatur, quòd putredinem auertere crederetur: quorum utrūque simili propemodum folio, colore, odore, facultate, naturaque sit. Sunt autem qui ramos cupressinos ante defunctorū ædes poni solitos velint, ne quis per imprudētiam ingressurus pollueretur. In funeribus autem adhibebatur, quòd semel excisa nūquam renascatur: vel ut humanū corpus ab anima & animo iam relictum diutiùs seruetur, atque incorruptum remaneret. Varro putat hunc morem inductum, ne cadaverum odor nares offenderet, interea dum vrentur. Vide Cupressum Pierij, id est lib. 52.

Funesta.] funeribus destinata, vel pro mortis signo adhibita: Ideò enim Horatius Cupressus appellat funebres Ode 5. Epod. ut Virgil. in 5. ferales. sic enim ait:

— cui frontibus atris

Intexunt latera, & ferales ante cupressos,
Idem 3. Æneid.

—stant manibus ara

Ceruleis mastæ vittis, atraque cupresso.

Et non plebeios luctus testata cupressus.

Ovid. 3. Tristium, elegia 13.

Funeris ara mihi ferali cincta cupressu Convenis.

Claudian. 2. de raptu Proserp.

Quercus amica Ioui, tumulos tectura cupressus.

*Pinus &
Myrtus, pro
mortis sym-
bolis.*

Funesta arbor.] Reperio etiam pynum & myrtum pro mortis symbolis accipi solitas à veteribus pinus, quia semel excisa nunquam reuiuiscit, aut etiam repullascit. Myrtus etiam funesta, cuius folijs Thebani vrebantur ad tumulum Iolai herois maximi, ut scribunt scholiastæ Græci.

comere.] ornare. hinc comptum dicimus ornatum.

comere fronde.] hoc μεταφορικῶς. Propriè Plautus: Dum poliuntur, dum comuntur, annus est. Claudian. in laude Serenę:

Non illo nitidos unquam bellante capillos

Comere.

[*Pulchra coma, &c.*] Huc refer dictum Phocionis in Leosthenem Oratorem multis & magnificis promissis Athenienses ad bellum concitantem: eius enim orationem cupressis esse similem aiebat, quæ cum pulchræ sint & proceræ, nullum tamen fructum referant. Dicitur autem in eos, qui cum membris sint elegantibus & apprimè comptis, nullius tamen frugis sunt, neque suis alicui commodo esse possunt. Refer huc adag. Cyparissi fructus.

Leosthenis in Athenienses dictum.

Appendix.

[*Indicat effigies metæ.*] Suadet hoc versiculo *ἰσομερία*, i. æqua in liberos hereditariæ successionis diuisio, de qua B. Ambrosius lib. de Iosepho patriarcha, cap. 2. Iungat liberos, inquit, æqualis gratia: lucrum pietas nescit pecuniæ, in quo pietatis dispendium est. Quid inanius si propter fundum aut domum oriantur inter fratres iurgia, quando propter tunicam inter sancti Iacob. filios exarsit inuidia? Hæc ille. Proditum memoriæ Chariclem & Antiochum, fratres Ponticos, cum paterna inter se bona diuiderent, poculum argenteum conscidisse, vestemque mediam dissecuisse, ut neuter altero ditior, opulentiórque rediret unde illa Tragica detestatio apud Plutarc. in Pyrrho: *δὴν τῶ σιδῆρω δῶμα διὰ λαχῆν τὸς ἀδελφῆς*, acuto ferro diuidant fratres domum. Sanè ij & similes fratres adeò pertinaciter æqualitatem sectati sunt, ut vel ficos non paterentur indiuisas, ex vetere verbo, *σὺν ἕξ μερίσιν*, ficos diuidere: Ex quo ille Martialis iocus in quinto,

Calliodorus habet censum (quis nescit?) equestrem,

Sexte, sed & fratrem Calliodorus habet,

Quadraginta secat qui dicit, σὺν ἕξ μερίσιν,

Vno credis equo posse sedere duos?

Aristot. Politic. 2. cap. 1. scribit vbique ferè propter inæqualitatē oriri suspiciones. Idem cap. seq. multa in idem confert argumentum. Supperunt multa ex Iuriscōsultis, sed nos aliò properamus.

[*Funesta est arbor.*] Videmus aliquando in magnatum ac nobilium sepulchralibus, & pollincturis spargi cupressi frondes: sed iste tamen ritus apud omnes nostrates non æquè celebratur. Plebei, dum parentant, saluia, hysopo, menta, buxo, & nonnunquam apio uti solent, non alia ratione crediderim, quàm ad olentem mephiticam auertendam, & tetram cariem

morticinæ. Quin & pueris, puellisque morte raptis exhibentur flores, & corollaria, fortè ad vitæ præcipitis marem innuendum. Cur verò Cupressus funeraria? an ob pariles ramos (vnde illi Græcum nomen) an quod mors æquo pulsat pede pauperum tabernas, regumque turres? hæc enim dominos feruis, & sceptrâ ligonibus æquat. quin sese in omnes habet Arithmetica proportione, vt quæ nullam ferat *ὑποσωλων* *ῥίαν*,

Dissimile; simili conditione ligans.

quod argutus notat Lucianus dialogis mortuorū. Illud pridem mihi obuium erat Martialis, lib. 6.

Sed mihi perpetua numquam moritura Cupresso.

Item Lucani 3. de bello ciuili,

Et non plebeios luctus testata Cupressus,

Tunc primum pressere comas.

Id quicquid est opellæ, dum concinnare pergo, non verebor, fretus dona studiosorum venia traducere huc carmina duo, quæ dudum scripseram in maiore otio, Primum illud ad viri Principis epicedium:

Quam tibi cura salus patria fuit, optime princeps,

Hoc tua strenuitas, claræque gesta canunt.

Nempe tibi constanti animo, dum vita maneret,

Propositum fuerat vincere, siue mori.

Perpetuas ergo inferias tibi, magne, sacramus:

Signæque conspicuè palma, Cupressus erunt.

Alterum verò *ὑπόμυλον* habet non inuenustam, meo quidem iudicio, Principio exili magnum capis incrementum:

Semine uti minimo proceras crescere plantas,

Et patulas altè luxuriare comas,

Vt penè umbriferam videas assurgere siluam:

Magna parens rerum scilicet edit opus.

Es sentiola multos emergere sensus

Novæ: egregium cernis Et istud opus.

Quercus.

EMBLEMA CXCI.

GRATA Ioui est quercus, qui nos seruat que fouetque:
seruanti ciuem querna corona datur.

Aliud.

GLANDE aluit veteres, sola nunc proficit umbra:
Sic quoque sic arbor officiosa Iouis.

Grata Ioui, &c.] Quercus Ioui sacra, qui Deus habebatur *Quercus;*
Opt. Max. in ea enim reddebat oracula in Dodona sylua. Vir- *sacra Iouis;*
gilius 2. Georgic. — *nemrúmque Ioui que maxima frondes*
Esculus, atque habuæ Gratis oracula quercus.

Claudian. 2. de raptu:

Quercus amica Ioui. —

Huius auté glandibus prisca vescebantur ante fruménti vsum:
suebat etiam è fronde querna ciuica corona, quam ciuis ciui-

à quo seruatus esset in prælio, tamquam vitæ testem, salutis-
 que perceptæ monumentū dabat. Fiebat etiam ex ilice : quod
 genus superiori non admodum dissimile est. Gellius c. 6. lib. 5.
 & Plin. cap. 4. 16.

Seruanti ciuem.] Lucan. in primo:

Seruati ciuis referentem premia quercum.

*Pivus &
 mirus, pro
 mortis sym-
 bolis.*

Seruanti ciuem.] Corn. Tacit. 12. Annal. M. Ostorius seruati ci-
 uis decus meruit & in 15. Si singulis manipularibus præcipua
 seruati ciuis corona imperatoria manu tribueretur, quod il-
 lud, & quantum decus, vbi par eorum numerus adipisceretur
 tur, qui attulissent salutem & qui accepissent? Sed quia forte
 nota omnibus non sunt quæ & quanta tribui solita essent ijs
 qui ciuicam meruissent, adijcere placet. Ea primum corona
 utebatur in spectaculis, induenti assurgi etiam à Senatu moris
 erat & Senatui proximus erat assignatus locus. Ipsi munerum
 vacatio, patrique & auo paterno dabatur, quod filium Rei-
 pub. salutarem genuissent. At ne temerè daretur, leges latæ
 sunt arctiores, nempe vt ciuis qui seruatus esset, seruatum se
 esse fateretur: testes enim adhiberi nihil proderat; neque
 si aliquem, alium quàm Romanum ciuem seruasset, quam-
 uis Regem. Is igitur honos quia in maximis esset, eum affe-
 ctarunt principes Romani, non probi modo, sed & scelerati,
 adeoque suis numismatis exprimi curarunt. Vt enim de ijs
 taccam quibus merito is tributus honos fuit, in Cai Caligulae
 numo ciuica cum glandibus spectatur, cum litteris his
 S. P. Q. R. PP. OB CIVES SERVATOS. Numus verò
 Galbæ imperatoris ciuicam habet cum inscriptione, S. P.
 Q. R. OB C. S. Eadem in Vitellij Germanici, in cuius me-
 dio hæ literæ, S. P. Q. R. OB CIV. SER. in numo au-
 reo & alijs quibusdam, ciuica etiam Neroni ex S. C. dedi-
 cata.

*Glandes
 veterū ci-
 bi.*

Glande aluit veteres.] Veteribus quernæ glandes victum præ-
 buere: nunc verò arbor ipsa sola vmbra prodest. quod con-
 uerti potest ad veterem illam legem populo Iudaico à Mose
 propositam, quæ æterni patris filius & seruator noster CHRI-
 STVS expectabatur: cuius quidem spei fidem certissimam
 cum nobis Christianis dederit, possumus atque prisca illi sub-
 inde repetere, ἀλλ' ἵς σπυδ'ς, reperta tandem, vel potius cuique
 nostrum gratis concessa fruge omnium optima diuinissima-
 que, quam ab Euangelio decerpimus. In eam sententiam Iusi
 aliquando Epigram:

Glande patres aluit quercus, fagusq; vetustos:

Sed modò non cibus est, proficit umbra tamen.

Glandibus antiquis tantum fuit usa vestitas:

Frugibus inuentis vitimur. at quid id est?

Tradidit in sacro quacumque volumine Moses,

Glans erat, & veterum pabula prisca patrum.

At largitor opum fruges inuenit IESVS,

Et missa palea plurima grana dedit.

Umbra licet nobis lex sit vetus atque Propheta:

Sed non a lex CHRIS T I Uerior esto cibus.

Appendix.

Seruanti ciuem.] Claudianus de laudib. Stiliconis, 3.

Moserat in veterum castris, ut tempora quercu

Vetaret, validis fuso qui viribus hoste

Casurum potuit morti subducere ciuem:

At tibi quæ poterit morituris cinica redli

Mœnibus, aut quæ te pensabunt facta corona?

Glande aluit veteres.] Ouid. 4. Fastor.

Postmodo glans nata est, bene erat iam glande reperta,

Durâque magnificas quercus habebat opes.

sola nunc proficit umbra.] Vidi aliquando non improbum,

ac ne quidem inficetum hominem qui hoc flecteret ad veteres monasteriorum bibliothecas, quæ superioribus seculis habebantur in pretio, quo tempore nondum typographi suam nobis artem commendaissent: nunc enim membranæ veteres, & codices manuscripti exolefcunt, & ferè sola se ostentatione ventitant antiquitatis. malim ad corruptas traduci disciplinas, in quibus patrum æuo, omisso puriore bonarum artium succo, soli diabolares in scholis terebantur Holcotus, Bricotus, Anselmus, Buridanus, Floretus, Perchetus, Alexander de villa Dei, alijque id genus tenebriones, qui quasi glandibus vsi veras disciplinas ac puriores fruges excerpere non potuerunt, reuocati suorum temporum barbarie. Sed hæc fortasse τὰ δεερα. Et placet ad finem adijci nostrum qualecumque de quercu & oliua carmen, si quis tamen hoc quoque si quis captus amore leget. id sic habet:

Quercus amica Ioui, potitur bona Pallas oliua:

Illius fructus, huius & umbra placet.

Glans iuuat, umbra placet, prodest Et fissile lignum,

Fronibus ista vires, sic quoque fragrat odor.

Vtraque delectat nostris accommoda rebus,

Vtraque securæ symbola pacis habet.

Quin & alterum grauioris argumenti non iam ostento, sed
committo candidis lectoribus, quo ego discrimen inter Ec-
clesiam, & dominatum temporarium suum complexus:

Non bene conueniunt quercus, oleæque nec vna

In scrobe plantantur, siue seruntur humo.

Si facias, vnā necat altera conscia causse

Natura, id verum scilicet esse docet.

Cælica misceri numquam terrestribus æquē.

Noueris: in cassum, qui facit ista, facit.

Saliz.

Salix.

EMBLEMA CC.

QVOD frugisperdam salicem vocitarit Homerus,
Clitoriiis hominis moribus adsimilat.

H Omerus Odyss. i. salicem ὄλεσικάρπον, ut etiam Theo-
phrastus 3. De plantis. cap. 2 & 2 cap. 13. De causis, ὄλεσ-
σικάρπον γένεσθαι appellat, quod semen ocysimè amittat, ante
quàm omninò maturitatem sentiat, ut enarrat Plin. 16. cap. 29.
Ideòque hydropotarū potest esse symbolum, quò referes il-
lud: Aquam bibens nihil boni parias. Sic autè Homerus, μα-
κερίτ' ἀγριοί κ' ἰτέαι ὄλεσικάρποι. Retulit idem ex Ho-
mero Stobæus Sermon. 100. ex Porphyrio, qui cum Plinio sen-
tit, salicis fructum cum vino propinatum, sterilitatē inferre,
genitale semen extinguere, ac libidinis impetū marcore affi-
cere. Pierius Hieroglyph. 52. idem omninò, & alia quædam
de salice notavit: ut Ælianus de hist. animal. 4. cap. 22.

Clitoriiis nostris.] qui vino non vtuntur. Plin. enim 3. r. cap.
2. Clitorium lacum Arcadiæ aquâ tali virtute imbutam ha-

Salix semē
amittit.

Clitorius
lacus abile-
mōi redūto.

bere dicit, vt qui ex ea biberint, vinum aspernentur. Ouid. 15. Metamorph.

*Clitorio quicumque sitim de fonte leuauit,
Vina fugit, gaudetque meris abstemius undis.*

Itaque homines clitorijs moribus appellamus abstemios. Meminerem quidem κλειτοριάζειν, obscenum verbum, idē esse ac τὰ ἄρ' ἡ γυναικῶν αἰδοῖα ψλαρίζεσθ' ἢ τούτων κεδά πρεσθ, muliebria cōtrectare. nam κλειτορίς, vt traditur ab Hesychio, est πρὸς γυναικείον αἰδοῖο ἢ ὑποδερμῖς (mendose ὑποδρις, vt legitur in vulgatis Hesychij exemplaribus) καὶ νύμφη, καὶ μύστ' Ἔ, καὶ κλειτορίς, caruncula quaedā musculosa in media parte τῆς αἰδοῖων γυναικείων. Itaque qui immoderatus muliebria contrectant, dicuntur κλειτοριάζειν, nempe non tam ὠλεσίκαρποι, vt salaces, quàm τὸ σπέρμα διασθείραντες, qui venere licentiùs abutuntur, proindeque ad generandum inepti fiunt. Quem ego germanum puto huius distichi sensum: non vt accipit iactabundus nescio quis & impudens plagarius, qui bonam partem huius meæ commentationis sibi ante annos aliquot audacter & impunè vindicarat. Is, vt sibi videretur ingeniosior, κλειτοριάζειν verbum ad venerem masculum retulit; Erasmi auctoritate ductus. sed in eo tamen dubius est Erasmus, neque id perspicuè asserit, vt qui dumtaxat suum coniectaneum afferat.

Appendix.

Quod frugis perdam, &c.] In eos fortasse torseris qui laborant gonorrhæa, i. impuro seminis effluuio, quos adeò seminifluos ait D. Bernardus, & Canonistæ. Malim in eos flecti qui studijs inanibus delectantur, & nihil, vniquam profuturis, vt qui ad voluptatem meram referunt omnia, aut qui nefandis artibus ad sterilitatem venena propinant, non coniuges, sed fornicarij, vt ait B. Augustinus apud Gratianum in c. aliquando, 32. q. 2. Cæterum quod de salice, hîc, notauit Porphirius apud Stobæum serm. 98. de quo & Marcellus Virgilius in Dioscoridem lib. 1. cap. 121. Itēque Hieronym. in Esaiam cap. 6. ad torrentem salicum ducent eos, vt scilicet nullus in eis fructus remaneat. Hanc enim seminis earum arborū esse naturam, vt qui illud in poculo hauserit, liberis careat. Vnde & sancti, qui propter peccata in confusione mundi huius esse cœperunt, salicibus Babyloniorum fluminum suspēdunt organa sua, Psal. 36. De clitorio fonte Victruuius lib. 8. cap. 3. & Philander ad eundem.

Abies.

EMBLEMA CCI.

*APTA fretis abies in montibus editur altis:
Est & in aduersis maxima commoditas.*

Plinius c. 10. lib. 16. In montibus editissimis nascitur abies, *Abies.*
 ceu maria fugerit. quod hinc transfertur in eos, qui ut amplio-
 rem mercedem consequantur, pericula subire non refugiunt.
abies in montibus.] Sic Maro 7. Ecloga:

• *Fraxinus in syluis pulcherrima, pinus in hortis,
 Populus in fluuiis, abies in montibus altis.*

Idem 2. Æneid.

— *etiam ardua palma*

Nascitur, & casus abies visura marinos.

Et Claudianus:

Apta fretis abies, bellis accommoda cornus.

in aduersis] locis contrarijs: dum enim abiete fit nauis in a-
 quis fluctuans, videtur locum habere sibi contrarium. Sic Plin-
 ius, *Abies nauigijs expetita, situs in excelsis montium, ceu*

maria fugerit, nec forma alia. materies verò præcipua trabi-
bus, & plurimis vitæ operibus. Non piget Ambrosij ea de re,
huc sententiam è. Hexaëmeron cap. 11. adijcere: Abies, in-
quit, non contenta terrenis radicibus atque aërio vertice,
etiam casus maritimos tuto subitura remigio: nec solum vē-
tis, sed etiam fluctibus certaturā processit.

Appendix.

Est Et in aduersis maxima commoditas.] Illud Ouidij quadrat.

— Apparet virtus arguiturq; malis.

Si nihil aduersi patiens vidisset Vlysses,

Penelope felix, sed sine laude foret.

Nota est Plutarchi studiosa disputatio, quomodo quis ab ini-
micis vilitatem capiat. Sic est in natura hominum res aduer-
sæ docent, prosperæ sapius efferant, *πρόδηματα, μάδηματα*
& nocumenta fiunt documenta. Possis huc traducere quæ
prius dicta sunt de persico arbore translata facta meliore.

Picca.

EMBLEMA CCII.

AT *picca* emittat nullos quòd stirpe stolonēs,
 illius est index, qui sine prole perit.

Picea, quæ nullos emittit è sua stirpe stolonēs, hominem arguit, qui sine liberis vitam agat. De hac arbore satis multa Plin. lib. 16. cap. 10. *Picea.*

stolones.] Stolo, virgulta est ex arborum radicibus, aut trunco producta. Quid si conuertas in eos qui nullum sui monumentum relinquūt, sed eorum vita ac mors iuxtà æstimatur, ut ait Sallustius. *Stolo.*

Appendix.

Vide an huc quadret illud Senecæ, consolatione ad Martiam: Qui filios optat, nescit quas noxas optet. Id certè videri potest orbitatis symbolum, nisi noster hîc malit alludere ad

consuetudinem iam olim receptam in medijs quorundam monachorum claustris, in quibus videre est proceras quasdam piceas coniferas, quæ sunt pini species, perpetua viriditate conspicuas, quæ nec fructus, nec stolones educant, sed sola umbra se commendant. Ego cum aliquando rogarem causam, cur potius hæc plantam monachi in loco claustrorum conspicio, quàm alias quasdam frugiferas conferrent, docuit me virum nimè malus, sed qui tamen neque mare, neque litteras nosset id habere arcani aliquid: nempe cum ad preces antelucinas cucullati sodales summo mane accincti prodirent, si arborem eam primo conspexerunt, rei omnis Venereæ cogitatione immunes toto die fore. Quam suauem profectò & nimis dilatam opinionem viderint etiam ipsi cœnobite. At puto id citius in morem venisse, vt arbor ea index esset orbitatis, cui nomen dedere qui vitam religiosam profitentur, ait, absit inuidia dicto, id referre quodammodo vitam quorundam monachorum crediderim, qui, vt piceæ, neque fructum ferunt, neque stolones, sed sola umbra (quid enim ijs longè multis præter umbram?) proficiunt. Imò rides, & nimis vnicis naribus innulges, ait aliquis. Certè, nam & ridendo dicere verum nil verat, & interdù arrepto miscemus seria ludo. At ea non fuit Alciati mens, neque consilium, vt bonos illos sodales sale isto aspergeret. Credo non id voluit: sed si viueret, mecum, vt opinor sentiret, sanèque rideret, quem non puto fuisse ἀγέλασος.

Cotonea.

EMBLEMA CCIII.

POMA nouis tribui debere Cydonia nuptis

Dicitur antiquus constituisse Solon.

*Grata ori & stomacho cum sint, ut & halitus illis
sit suavis, blandus manet & ore lepos.*

PLutarchus in γαμικοῖς ᾧ ἀγγέλωσιν ita scribit: Ο' σὺ *Cotonea euy*
λων ἐκέλευε πῶ νύμφῃ τῇ νυμφίῳ συγκατακλίνασθαι μὴ *nouis nuptis*
λον κυδωνίας κατατραγεῖσθαι, αἰνιττόμενος ὅς ἔοικεν, ὅτι δεῖ *ederentur:*
πῶ ἀπὸ σώματος καὶ φωνῆς χάριν εὐάρεστον εἶναι πρῶτον καὶ
ἡδεῖαν: Solon iubebat sponsam cum sponso concubituram,
prius edere malum cotoneum: innuens ea re, primam quæ
ore & voce initur, gratiam concinnâ debere esse & suauem.
Idem in Problematis ferè tradit. De Cotoneis Plin. 15. cap. 11.
& 17. ne eorum sapore & odore eiusdem lib. cap. 28.

LL 1 iiiij

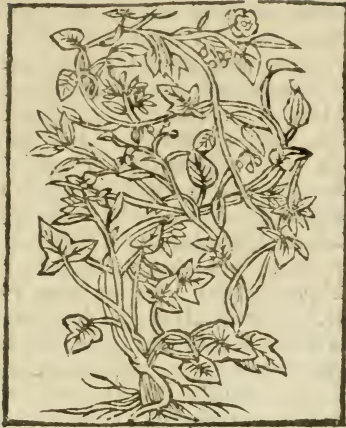
Appendix.

Bene quidem & sapienter illi videntur sensisse qui bonis auspicijs vtendum monuerunt. alioqui quæ malo sint cœpta principio vix est vt bono peragantur exitu vt apud Gratianum in c. principatus, l. q. i. Et plurimum interest, ait Val. Max quibus auspicijs inchoëtur negotium, & quo fine claudatur Quare honestus amor cõ iugalis suam debet imprimis habere Suadellam, iucundos ac concinnos sermones, affabilem conuictum, & vitare quicquid consuetudinem animorum ac voluntatum possit offendere. Bene quidem Plutarchus *εν γαμικῶς ὁμιλίαισι*, scribit veteres Mercurium vnà cum Venere coluisse, quo innuerent, maritalem cõiunctionē maximè indigere sermonis & orationis vsu ac ministerio. Non nisi grauis offensa quæ statim initio committitur, nec bene vnquã coalescunt animi, nisi sinceris illicijs, & affectu candido consocientur. Hæc quidem omnia veteribus *ἀληθρινῶς* excepta. Ceterum neminem putò fugere apud varios varia fuisse vsitata solemnia nuptiarum, quæ comparata fuisse ad morum videntur institutionem, sed alijs prætermiſſis, vnum hoc Q. Curtij placet adiungi, lib. 8. Rex medio cupiditatis ardore iussit adferri patris more panem: hoc erat apud Macedonas sanctissimum pignus amicitia, quem diuisum gladio vterque libabat. Credo eos qui gentis mores erudierunt, parco & parabili victu ostendere voluisse ingentibus opes quantulo contenti esse debeant.

Hedera.

EMBLEMA CCIII.

HAUDOVAQVAM arescens hedera est arbuscula, Cisso
 Quae puero Bacchum dona dedisse ferunt:
 Errabunda, procax, auratis fulva corymbis,
 Exterius viridis, caetera pallor habet.
 Hinc aptis vates cingunt sua tempora fertis:
 Pallefcunt studijs, laus diuturna vires.

PIndarus in Olympijs, Bacchum $\chi\iota\sigma\tau\iota\sigma\sigma\acute{o}\rho\omicron\nu$, id est hederum, vel hederaceum aut hederigeram appellat, quod ei hedera dicata sit. Tradunt autem nonnulli Cissum adolescentem Liberi patris histrionem saltatoremque fuisse: qui cum Deo praesente Thyasos exerceret, in quendam terrae hiatus casu lapsus interiit. Tellus autem cum gratificari Baccho vellet, florem produxit adolescenti cognominem. Legitur quidem primo epigrammaton:

Baccho sacra hedera:

Cissus, histrio Bacchi:

κίωφι μὲν δίου νοσθ' ἀγάλλεται, αἰγίδι δὲ ζεύς.

Bacchus amat hederas, & Iuppiter agide gaudet.

Retulit autem in Atticis Pausanias κίωφον δίου νοσθ' Bacchum appellatum, quod in ea Atticæ regionis parte, id est Acharnis, primùm hedera visa sit: quo loco statuarum etiam sunt hederæ. Sed & Homerus in hymnis κίωφον δίου νοσθ', id est, hedericònam vocat. Probus Grammaticus ait, in Cytherone sacra Liberi patris arcana tertio quoque anno celebrari solita.

Liber autem cum Musis & Apolline esse perhibebatur, idcircoque ex hedera eius fronde Poëtas coronari. Porro dicata est ei hedera, quod ut ea semper viret sic ille semper iuuenis; ut diximus initio: quamquam plerique referant ad ea festa seu corollas, quas post expeditionem Indicam circumtulisse Bacchus dicitur, Plinio teste lib. 16. cap. 4. vnde & Dionysiacæ hedera dicta est, & Bacchica Ouid. Fastor. 6.

Locus Plu-
tarchi.

Baccheracemiferos hedera redimite capillos.

Idem alibi corymbiferum eum nominat. Plutarchus tamen Symposiac. 3. sectione 2. Hederam dicit à Baccho sumptam, non ut auxilium esset aduersus ebrietatem, aut ut vino aduersam, quippè qui Methymnæum, à methy, quod vinum sonat, sese appellari voluit: sed ut vino si vero destituti, hordeaceo potu pro vino utuntur, & è malis aut palmulis quædam sibi vina conficiunt: ita qui hieme desideraret coronam vitæam, quod tunc temporis vitem nudam vidit, & folijs carètem, ob similitudinem quandam, hederam est amplexus. Nō possum conuiuentibus oculis subticere quod didici ex Poëtis Grecis, & eorumdem scoliastis, nempe vates appellari *δαφνη*, id est lauriuoros, vel lauro vescentes, aut laurum edentes: quò respexit Iuuenalis quadam Satyra, quò loco dixit,

——laurumque momordit.

Poëtis autem hederas decretas esse, cum Pierio, & alijs quibusdam doctioribus crediderim, ut vnà cum lauro permiscerentur, non tam ut perpetuus vtriusque viror, qui diuturna eorum scripta repræsentaret, in causa fuit, quàm ut ostenderetur eos, qui digni hederis euassissent, laureamque meruissēt, & arte & ingenio excelluisse. Siquid è per laurum intelligebant insitam quandam ingenij vim ac venæ fecunditatem, Apollinis radijs vberem atque locuplerem: per hedera vero artem & industriam peruigili labore partam. Huius quidem rei indicium est, quod hedera suapte natura sit tam im-

Poeta &
vates
δαφνη-
φάγη.

Digni he-
deris.

Laurus, quid
intelligebat
veteres.
Hedera
quid.

becilla, vt semper reperere necesse haberet, nisi vel muro, vel plantæ, aut saxi hæreret, & pertinax conatu sese attolleret, vt tandem paulatim irrepens victrix euadat. Est autem opæpretium, vtroque (arte scilicet & ingessio) si quis velit alijs antecellere; quandoquidem mediocribus esse Poëtis, non homines, non dii, non concessere columnæ, vt habet ille. Sed & istuc aduertendum.

— *ingenium cui sit, cui mens diuinior, atque es
Magna sonaturum, des nominis huius honorem.*

Et, — *ego nec studium sine diuite vena
Nec rude quid possit video ingenium: alt'vius sit
Altera possit operæ vix & coniuuat ami: è.*

Procax] Donat. ad Hecvram Terent. procax petacem significat. procari enim nihil aliud est quàm impudenter & importunè petere, ait Nonius. Hinc procacitas, seu procacia, vt in l. si traditio, C. de action. emp.

Errabunda procax.] Ideo Plutarchus amorem hederæ confert: *Δεινός ὄστιν ὁ ἔρως ὁ ὄψωρο ὁ κητῆος, αὐτὸν ἐκ πάσης ἀναδύσσει ἐπιρραπείας.* Ea est amoris vis vt non secus atque hederæ, valeat se applicare, arrepta omni occasione.

Amor hederæ comparatus.

Exterius viridis.] Intelligit hederam nigram quæ florem croceum habet, pulla folia. Id est hederæ nigræ folia parte altera virescunt, altera pallefcunt. Ne quid ad hæc requiras, consule Plinium lib. 16. cap. 34.

Hedera nigra.

Hinc aptis.] Horatius 1. Carminum:

*Me doctarum hederæ præmia frontium
Dys miscent superis.*

Hedera poetis sacra.

Idem in epistol. lib. 1. epist. 3.

Prima feret hederæ victricis præmia. —

Virgilius in Eclogis.

Pastores hederæ crescentem ornate Poëtam.

Quod ridet in Satyrarum vestibulo Persius: ait en im,

*Heliconidâs que pallidâmq; Pirenen
Illis relinquo, quorum imagines lambunt
Hedere sequaces.*

Pallefcunt undique.] Sicuti errabunda tenaxque hederæ sensim altum conscendit, exterius virefcens, in cæteris pallida & aureos corymbos ex se producit: ita Poëtis suis laboribus humo pedetentim sese afferunt: & quamquam assiduo studio pallidi sint, fama tamen ex scriptis & ingenio concitata sem-

Fama doctorum.

per virent: quippè qui aureos eruditionis & doctrinae fructus parturiant.

Appendix.

Hinc aptis vates cingunt.] Sic Ouid. l. Trist. 6. eleg.

Si quis habes nostris similes in imagine vultus,

Deme meis hederas, Bacchica ferta comis:

Ista decent letos felicia ferta poetas,

Temporibus non est apta corona meis.

Idem 5. de Ponto, 4. eleg.

Tu tamen è sacris hederæ cultoribus unum

Numine debueras sustinuisse tuo.

Idemque 3. artis, ubi queritur poetas sine honore esse,

Nunc hederæ sine honore iacent.

Ilex.

EMBLEMA CCV.

*DURITIE nimia quòd sese rumperet, ilex,
Symbola civilis seditionis habet.*

MVtuatus est huius distichi argumentũ ex Aristot. Rhetoric. lib. 3. Pericles, inquit ille, Bœtios illicibus esse similes dixit, ut enim ilices sese vicissim grangunt: ita Bœtios inter se præliari. Græcè ita: καὶ εἰς Βοιωτῶν τοὺς ὅτι ὁμοιοῖ τοῖς ἀφύοις τοὺς τε γὰρ ἀφύους ὡς αὐτῶν καὶ τακόπλεως, καὶ τοὺς Βοιωτῶν τοὺς ἀλλήλοισι μαχόμενοις.

Seditiosi duræque cervicis homines, quos citiùs frangas quàm flectas aut corrigas, suo magno malo efficiunt quod ilex, cuius tanta durities est, ut non nisi magna difficultate profcindi queat, nisi etiam per se fatiscat & diffindatur. Proterui enim, quibus seditio & turbatus Reipublicæ status cordi est, cum numquam possint cum alij convenire, sapenu-
Ilex, nota
seditio-
nis.

mero à reliquo ciuitatis corpore quasi agmine facto, discedunt: & tandem cum nonnihil dissonantia sua factione, facillime corripitur, suorumque flagitiorum poenas luunt. Naturam huius arboris repetere ex Plinij 16. cap. 8.

Appendix.

Duri nimia.] Poëta in eclogis, argutam ilicem ait, hoc est stridulam Horatius pro nota fortis animi usurpauit 4. Carm. 4.

Duri ut ilex tonsa bipennis, &c.

Id reuocat in mentem quod Plin. obseruat lib. Historiæ rerum 16. cap. 26. nuces pinus, quæ se in ipsa arbore præ nimia, aut potius præpropèta maturitate diuisere, Zamias appellari, & nisi detrahantur, ceteras lædere. Hoc nos ipsi Franciæ vidimus. sensimus, expressimus, maximo nostro malo non ita pridè, cum plebs stupēs quasi medio intertegno fureret, nihil præter patriæ exitium affectaret, bonis quibusque & pacis studiosis aut mortem aut exilium minaretur, vel extrema quæque discrimina etiam morte duriora intentaret. Qui furentum hominum impetus nunquam sisti aut cohiberi posse videbatur, nisi factio ipsa discissa, ac in se diuisa primum fomenta ac semina discordiarum retardasset. Nam hoc nouū portenti genus & exemplum insolens edidère turbulentis, ut de ijs peius meriti sint qui suæ cõiurationi nomē dederant, quàm alij qui contra palam steterunt. Ita rabie perciti sibi ipsis vim attulerunt, seseque confoderunt, & in exitiū spontaneū coniecerunt. At verò quàm innumerabiles ex ijs qui de vita potius, quàm de sententia decedere maluerint? imo supersunt adhuc qui restrinctis motuū incendijs animū tamen armatum retineant; & nescio quid mussant adhuc, cum apertè cloqui non audeant.

Malus Medica.

EMBLEMA CCVI.

*AUREA sunt Veneris poma haec: iucundus amarus,
Indicat, est Graecis sic γλυκύπικρος & amor.*

Medica malus, quae & Citrus, & apud nostros ob aliquam
cum auro similitudinem nomen reperit, non inconcin-
nè amoris potest esse nota. Est enim coloris aurei, dulcis qui-
dem & austeri non nihil saporis habet, sed amari corticis: ita
turpis voluptas primo blandiens aspectu, tota videtur aurea,
sed ubi gustu dulce dedit, amarum ad satietatem usque aggerit,
quod γλυκύπικρος nomen indicat. Plato itaque ut scribit
Marcellus in Symposium, amorē rem amarā vocat, nec certè
iniuria, quia moritur quisquis amat. Hunc & Orpheus
γλυκύπικρον id est, dulce amarum nominat; quippè cum
amor mors voluntaria sit. Ut mors est, amara res est; ut

*Citrus,
Amoris
Symbolicum;*

*Amor
γλυκύ-
πικρο*

voluntaria, dulcis. moritur autem quisquis amat. Hæc Marf. Ficinus.

iucundus amaror.] Paronomasia elegans, quàm lepidè vsurpauit aliqui è recentibus ita:

Non amor antiquo fuerat, sed amaror ab auo

Dicendus, cum sit semper amarus amor.

γλυκύπικρον & amor.] sic Musæus:

ἴδῃ κὶ γλυκύπικρον ἐδέξατο κένθρον ἐρώτων.

Iam & dulcem amarum acceperat aculeum amorum.

& apud Hephæstionem Sappho ait:

ἔρωσ γλυκύπικρον ὀμόχανον ὄσπετον,

Amor dulciamara aui. inexprugnabilis.

voluptas eadem ratione γλυκυθυμία dicitur. Huc Prouerbi-
bium, *Amaro dulce mistum.* De amore qui γλυκύπικρον & appel-
latur, Plutarchus 5. Sympof. prob. 7.

Appendix:

Hanc γλυκυπικρότητα in Lyde Horat. expressit Od. 13.
lib. 1.

Vror seu tibi candidos turparunt humeros immodica miro

Rixa: siue puer furens impressit memorem dentelabris notam:

Non si me satis audias, Speres perpetuum dulcia barbarè

Ludentem oscula, quæ Venus Quinta parte sui neclavis imbuit.

Idem oda 19. sequenti,

Vrit me Glyceranitor, Splendentis Pario marmore purius:

Vrit grata proteruitas, Et vultus nimium lubricus aspici,

In me tota, ruens Venus Cyprum deseruit, Et/c.

Plautus Cassina: Vbi amor rudimentum inerit, cuius placitum eredo, neque falsum prorsus, neque suaue esse potest quicquam, vbi amor non admiscetur: fel quod est amarum, id lene faciet: hominem ex tristi lepidum & lenem.

BUXUS.

EMBLEMA CCVII.

PERPETVO *viridis, crispòque cacumine buxus,*
Vnde est disparibus fistula facta modis,
Delicijs apta est teneris & amantibus arbor:
Pallor inest illi, palleat & omnis amans.

BVXUS quorundam amantium vitam & conditionē refert. *Amantium*
 Vt enim est fronde semper viridi & pallida, ex cuius etiā *condici per*
 ligno fistulæ optimæ conficiuntur: ita interno quodam vigo- *buxum re-*
 re & vernatis ætatis affectu viuunt qui cūque se amori dedūt; *presentat;*
 pallorem tamen contrahunt, huic affectui peculiarem, quod
 singulis penè momentis reformident, ne spe cōcepta cadant,
 vel turpem quam sibi fingunt, repulsam patiantur. At quidem

M M m

nihilominus hilarem præ se vultum ferunt, vt blādum & festiuum sermone, sempérque aliquid cantuum, aut legunt taciti aut meditantur studio, vel etiam scribunt aut recitāt ad pellendos ex animo mætores, aut exprimēda ea quæ ipsi cōcipiunt,

crispōque cacumine buxus.] Huic proximum illud Claudiani 2. de raptu:

— *hīc densō crispata cacumine buxus.*

disparibus fistula.] Virgil. 2. Ecloga:

Est mihi disparibus septem compacta cicutis

Fistula. —

Ouid. 8. Metamorph.

— *sic rustica quondam*

Fistula disparibus paulatim surgit auenis.

Idem loco alio de tibia buxea:

Longaque multifori delectat tibia buxi.

Delicys teneris.] amoribus blandis, & aliquādo turpibus voluptatibus. Ouidius se tenerorum lusorem amorum vocat.

pallor inest illi.] Martial. 12. lib. 32.

Et non recenti pallidus magis buxo.

pallet Et omnis amans.] Cur amantes palleant, rationē aperit

Amantes pallidi cur.

Ficin Commentar. in Platonis Conuiuium. In priapeijs,

Vuis aridior puella passis,

Buxo pallidior, nouaque cera.

Ouidius 2. Metamorph.

— *cui protinus intima frigus*

Ossa receperunt, buxōque simillimus ora

Pallor obit. Et 4. Metamorph.

— *orāque buxo*

Pallidiora gerens exhorruit.

Idem in amatorijs:

Palleat omnis amans, color hic est aptus amanti.

Catullus de amasio quodam:

— *inaurata pallidior statua.*

Horat. 7. Carmin. 10.

Nectinus viola pallor amantium.

Locus D.

Ambrosij.

D. Ambrosius lib. 3. in Hexaëmeron cap. 13. hæc de Buxo: Buxus elementorū apicibus utilis exprimendis: leui materia vsum manus puerilis informat. vnde ait Scriptura: Scribe in buxo. simul vt admoneat te ipsa materia quæ semper viret, nec vnquā folijs exuitur suis; nec vnquam spei tuæ dissimu-

latione nuderis: sed semper tibi per fidem germinet spes salutis Apuleius 1 De Asino aur. Eumque auidè estantè aspiciēs, aliquanto inferiore macie atque pallore buxæ deficientem video. Idem lib. 8. At ille modicum cominoratus, refert sese buxantique pallore trepidus, mira super conseruo suo renūtiat. Claudiani illud non est alienum à pallore amantum, qui de nuptijs Honorij & Mar. gratus amantum pallor. Et Naso 4. Metam.

— *Palles: facit hunc amor ipse colorem.*

Appendix:

Ouid. 6. fastor.

Prima terebrato per rara foramina buxæ,

Vt daret, eff: ci tibia longa sonos.

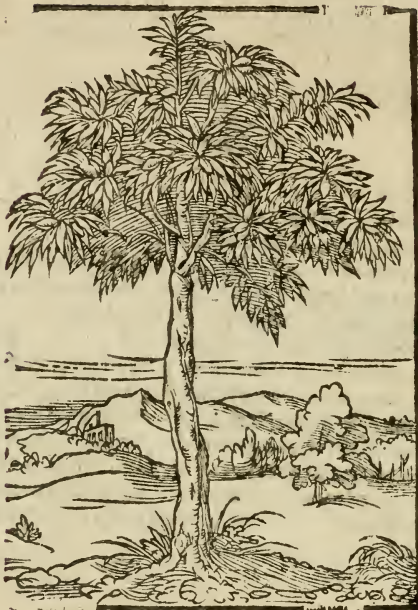
Phrygum tibiae è buxæ fuisse memini, Afrorum è loto, apud Iul. Pollucem Virgil. in Ciri, Phrygiam tibiae buxæ barbaricæ nominat. Idem Ouid. 4. Metamorph.

— *palles: facit hunc amor ipse colorem.*

Sed quid ad emblemata? Buxæ perpetuò vernat, crispo cacumine, & è cuius ligno bonæ fistulæ tornantur. quod Amasiorum vitam symbolice representat viror; spei symbolum, & quid non sperant miseri amantes? sed id quicquid est amorum, omne ad fistulas, resque nugatorias impenditur, puta versus amatorios & cantilenas, quibus ociosorum & languentium occupatur animus. Quæ in pallefcunt amantes, inter spem metumque dubij.

Amygdalus.

EMBLEMA CCVIII.

*C V R properans folijs præmittis amygdale flores?
Odi pupillos præcoci ingenij.*

Floret prima omnium amygdala mense Ianuario, Martis
verò pomum mutarat. Plin 25. cap. 16. quod torquetur in
illud ingeniorum velut præcox, genus, quod nō temerè vn-
quam peruenit ad frugem, ait Fab. lib. 1. cap. 3. Sunt enim
qui tamen quanto ætate fiunt prouectiores, tanto minus cō-
plectuntur, ita vt ad solidam eruditionem vix aliquando per-
ueniant. Eam ob rem vulgò penè apud omnes creditum, eos,
quibus sit ingenium tam præcox & præmaturum, aut insanos

*Putri præ-
coxi inge-
nio.*

fore, aut non diu victuros Proinde Actius apud Gell. 13 c. 2. ait, in iuuenilibus ingenijs isidem sibi placere, vt in pomis immaturis acerbitas ipsa placet; ea enim demum maturefcere (maturitas enim tempestiuam adfert suauitatem) reliqua ante tempus putrescere. Id quidem obseruatum maximè fuisse in Hermogene tradunt, cui vix dum pubescenti tam admirabilem ingenij & memoriae vim fuisse dicunt, vt annos natus octodecim artem Rhetoricam conscripserit, quæ ab omnibus admodum cõmendatur: quem etiã declamantẽ aliquando Musonius Philosophus grauissimus audire non refugit, quemadmodũ nec M. Imperator. At cũ annum quartum & vicesimũ attigisset, mète lapsus dicitur, omniumq; penè rerũ oblitus nulla euidẽti causa, Præclara Lyfiæ vox oratoris cũ diceret se nolle conscribere quæ festinatio præcipitasset, οὐ βούλομαι ἔγωγε σωτῆρην ἐπειυελύα. quod tortum apparet in eos qui nimium præcipitate stylo edunt, seu potius euomunt quæ nondum bellè concoxerunt. Non minũs lepidè Synesius cũ diceret eos qui sibi in stylo indulgerent, cæca & subuentanea parere: nec enim incubando fouere orationem eos quibus necesse est vomere, fieri namque stylum euanidũ & ἐξίτηλον: qui non congrua temporis mora dictionem elimat: nam quod in sætu immaturo solet accidere, abortit; eoq; fieri solet, vt abortus eiusmodi nihil pariat quod sit vitale, integrũ, diuturnum. Philostratus tradit in Sophistis, cũ M. Antoninus fama excitus Aristidis Smyrnæi, audire ipsum differentem vellet, dixisse: Hodie proponito, & cras audito; neque enim sumus è numero vomentium, sed exacta cura elaborantium. id est, τήμερον πρόβαλε, καὶ αὐριον ἀκροῶ, ἔγωγε ἔσμεν ἐξ ἐμούντων, ἀλλὰ τῶν ἀκριβοῶτων. Huc spectat adagia, Ante barbam doces senes: & Odi puerulos præcoci sapientia. cuius postremi meminit Apul. 2. orat. pro se, sed aliò torquet. De Hermogene cuius ante memini, hoc iactatum olim, ἐν παισὶ γέρων, καὶ ἐν γέρονσι παῖς: quo elogio sunt qui laudatũ adolescẽtis ingenium putent, sunt etiam qui non probatum omnino suspicentur & quidẽ, vt est apud Menandrum, ὁ παρ' ἡλικιανὸς οὐδὲ μῖστος ἐξεργάζεται, mens præcox odiosa.

Cur properans.] Properare aliud est quàm festinare, ait Nonius: qui enim vnũquodque maturè tráfigit, is properat: qui multa simul incipit, neq; perficit, is festinat. Sic omnino Cato, oratione De suis virtutibus, vt apud Gell. legimus, lib. 16.

Appendix.

M. Tullius 2. de Oratore: Non potest in eo esse fructus diuturnus quòd nimis celeriter est maturitatem assecutus: Non minus sapienter sub persona cuiusdam Q. Curtius: Nullum esse eundem & diuturnum, & præcoccum fructum. Memini aliàs adagij veteris, Canem festinantem cæcos parere catulos. Et in rerum natura præcoccum, nimisque celerem cucurbitam se in altum cacumē breui admodum spatio temporis efferre, & de se quid magni promittere, sed leui momento deficere. Et qualia censeas animalia *ὕμπερ βία*, quæ tam prosperè occidūt quàm nascuntur? Alcestidi obiectū à poëta vano legimus, quòd non nisi versus tres immenso labore cōderet: at iactator dicebat centum: Bene inquit Alcestis, nam trij in triduum tantummodò: mei verò in omne ævum sufficient, testis Val. Max lib. 3. cap. 7. Nos ad ingenia præmatura cum Alciato id flectimus, magna pollicentes primævæ ætatis flore, sed postmodum languescunt aut debilitantur. Spem eam lactant patres nimis indulgentes, aut stulti magistri, qui adolescentulos sibi concreditos fouent spe illa plerūq; fallaci ac stolidâ, qua imbuti tenelli animi labores abijciunt, vel studia ipsa deserunt, quia se iam putant consecutos cūm vix per somnium doctrinæ solidæ gustum perceperint. Atqui vt plantarum, sic & ingeniorum sua tempestiuitas expectatur, quibus si vis ante tempus iniicitur nūquam maturescunt. Dixit veterū vnus nihil sibi videri inamabilius, quàm sit stultitia diligens, hoc est, *ἀεργία*, quæ contra naturæ leges cœpto nondum vere autumnum cogitat. Sic enim nōdum bene delibatis rei Grammaticæ primordijs statim properant ad Logicas subtilitates manibus illotis, aut scholas iuris nullo pudore irrumpūt, vel alias graues disciplinas imparari adgrediuntur. Bene olim ac sapienter constitutum à maioribus, qui scholam Parisiensem bonis moribus ac legibus informarunt, vt annorum aliquot exactis spatijs, studiorum curricula exigerentur: collegia priuata per certas decurias (classes appellant vulgo) tribuerentur: superiores collegiorum ordines, Theologorum nempe, Iurisprudētum, Medicorum suis legibus continerentur, quorsum enim ad gradus scholasticos promotiones non nisi statis temporibus cuiquæ

affectandas? Et quid, vt de alijs taceam, censente principe Iu-
 stiniano quinquennium præstitutū studiosis Iuris? vel quid
 primo anno, Iustiniani noui nuncupati, dein decretales, Pa-
 pinianistæ, Lytæ, Prolytæ, nisi quòd censuerit studia non nisi
 maturè ineunda & perficienda? Sic enim ad honorum gra-
 dus euecti iam olim qui exacto legitimo studio fructum dis-
 cipline principis expressissent, nō vt hodie fieri solemne per
 saltum, vt ita dixerim, datis que pecunijs, non virtute, sed am-
 bitu occupātur tituli magnifici, quibus impense multi nunc
 temporis intumescunt, sed imprimis qui non esse, sed videri
 volunt. Plinius Secundus suo æuo non ab re succensebat no-
 uitijs aduocatis, obscuris & ineptis qui nimis irreuerenter ac
 temerè ad centumuiralia iudicia irreperent: sed istud cacoe-
 thes pridem nostrorum hominum animos occupauit, vt stu-
 diorum herbas amputare malint, quàm segetem expectare.
 Et sic ferè fit, vt quod Menedemus Eretriensis de ijs dictita-
 bat, qui studiorum caussa Athenas concederent, primo anno
 philosophos, secundo Rhetoras, tertio rerum omnium im-
 peritos: ita de nostris longè multis pridem iaculatum accepi-
 mus, primo anno Bacalaureos dici, secundo Licentiatos, ter-
 tio Doctores, quarto nihili cenferi, & in magna rerum igno-
 ratione versari. Contrà nihil desperandū putamus de ijs qui
 primò tardiores, certè que rudiores, & in quibus vis ingenij
 viuida non statim erumpit. Hoc enim de se Actius tragicus
 iunior apud Pacuuium seniore iudicauit, Gellio teste lib.
 13. cap. 2. Actius enim Atreum tragediam quam scripserat,
 Pacuuius legendam dederat. senex ille statim pronunciauit
 grandia quædam sibi videri & sonora, duriora, & nondum
 matura satis. Ita sentio, inquit Actius: neque me pœnitet:
 meliora enim spero fore quæ sum postea scripturus.

MMm iij

Morus.

EMBLEMA CCIX.

*SERIOR at morus numquam nisi frigore lapsa
Germinat: & sapiens nomina falsa gerit.*

*Morus vnde
dicta sit.*

Morus quasi $\mu\omicron\rho\theta$ quibusdam dicitur, quòd nigra sit: Malij à mora, id est, tarditate deriuant, quòd arborum postrema floreat. Nonnulli $\kappa\alpha\tau' \acute{\alpha}\nu\tau\iota\omicron\epsilon\gamma\omicron\nu\epsilon$ Morù quasi $\mu\omega\gamma\omicron\nu$ appellatam existimant, id est, stultam, cùm præ cæteris prudentissima esse videatur. Sic enim Plin. lib. 16. cap. 25. Nouissima, inquit, vrbana germinat, nec nisi exacto frigore, ob id dicta sapientissima arborum: sed cùm cœpit, in tantum vniuersa germinatio erumpit, vt vna nocte peragat etiam cum strepitu. Hæc Plinius. Ea itaque prudentiæ gerit symbolum, ait Pierius lib. 52. quòd ne aëris iniuria lædatur, tempestiuam & commodam occasionem præstolari

videatur. Nam ubi primùm leniores & mitiores aliquantùm
 auræ spirauere, erumpunt germina. & flores exsnuant ma-
 gna interdum strage ob temporis inconstantiam. Ne autem
 pruna lædi possit, quem hostem sibi perniciosum agnoscit,
 non antè germinat quàm frigus penitus lapsum fuerit, atque
 ad amœnissima adulti veris tempora peruentum omninò sit.
 Ita vir prudens grauiora negotia, & consilia omnia consultò
 prorogat: neque ante tempus sese effert, sed maturam occa-
 sionem citra noxã & periculum expectat. Huc facit prouer-
 bium, Maturior moro.

Prudentia
 Symbolum.
 MORUS.

Appendix.

Politianus Rustico,

Mox ubi iam sapiens cepit frondescere morus,

Ans. quidem sapiens, nunc ambitiosa.

Exemplo Bruti Iunij, qui ad tempus stultitiam simulauit, sed
 maturè tandem virtute singulari Tarquinos expulit: quare
 Bruti nomen non æque illi impositū. Sic & Fabij Quinti di-
 ctatoris, qui procaci cauillo cunctator audijt, tamen cunctã-
 do rem restituit, ait Ennius apud Tullium, Et non ponebat
 rumores ante salutem, Occasione symbolorum amigdali &
 mori, quæ noster hic ingeniose opponit, nos aliquando effu-
 dimus eiusdem penè argumenti carmen, ad hunc modum:

Glauca salix properat, sed multùm tardas oliua:

Illæ perit citius, sed valet ista diu,

Ingenium præcox festinat præpese cursu,

Sic tamen ad frugem vix bene perueniet.

Tardior ac multò nunquam nisi tempore venit

Natura, ac multò fit magis illa senax.

Laurus.

EMBLEMA CCX.

*PRÆSCIA venturi, laurus fert signa salutis:
subdita puluillo somnia vera facit.*

Laurus va-
gimij nosa.

A Pthonius Rhetor Laurum vaticinij symbolum esse prodidit: idcirco veteres *μαυρωὴν οὐτὸν* Laurum dixerunt, & Apollini diuinationis Deo sacram putarunt. Si enim strepitu quodam in igne crepuisset, felicitatem portendebat. Adhæc puluillo supposita dormientium, somniorum veritatem conciliare putatur, vt libris magicis proditum accipimus. Et quidem olim in maleficijs amatorijs incendi laurus, & aliqua religione in ignem conijci solebat, tanquam amantium querimonias repræsentans. adag. Clamosior lauro ardente: quod videtur significasse his verbis Tibullus, *LAURUS vbi bona signa dedit, gaudete coloni* si verò tacita cōflagrasset, habebatur inauspicatissimum, vt ipsemet ait:

Et tacet extincto laurus adusta foco.

Ἰάσων Plerique hinc *ἰάσων* dictam putant, à *ἰα* intensiua particula
ὑπὸ δὲ & *ῥωέω*, quod est cano & voco. quòd in igne sonitum & cre-

pitum edat: vt Latini à la, particula, quam etiam dicunt habere vim intendendi, & vro, vt significatione conueniat, non voce. Huc pertinet ex Lucilio illud à Macrobio citatum libro sexto Saturn. cap. 4.

Ne res ulla magis quàm Phœbi Delphica laurus
Terribili sonitu flamma crepitante crematur.

Præscia ventura.] sic videtur legendum potiùs,

Præscia venturi laurus, fert signa salutis;

vt apud Claudian. 2. de raptu Proserp.

— venturi præscia laurus.

Fluctuat. —

Aliud.

DE RET VR Carlo superatis laurea Pœnis:

Vitricæ ornent talia ferta comas.

Carolo V. victoriam Thunis referenti laurea corona deditur, quam triumphantes antiquitus gestabant. Plinius 15. cap. vlt. idemque miras lauri virtutes lib. 27. cap. 8. Urbem eam ab imperatore Carolo expugnatam anno 1535. ereptam Barbarossæ, subque regi tandem restitutam, à patribus non ita dudum accepimus, qua de victoria libri editi circumferuntur.

Pœnis.] Pœni fuere Carthaginenses: quo nomine Thunos intelligit vel Thunenses, qui eam regionem incolunt, in qua olim Carthago fuit vt scriptores quidam tradunt, quorù in numero est Pacchimerius: qui tamen erroris conuincitur ab alijs quibusdam studiosis antiquitatum. Ea enim vrbs Ptolemeo est τυνητων: Straboni τύνης, vt Tunicense oppidum Plinio. Quia verò forte Tunicetum, vel vt alij Tunitum, digna monumentis litterarum ciuitas est, addo quæ sequuntur in studioforum gratiam Tunicetum itaque Scipionis ætate tumultus erat editior, vnde ille spectauit Carthaginenses ad classem Romanorum exurendam accinctos. Post excisam Carthaginem, eam incoluerunt pulsi à Romanis patriaque carere coacti quam ob causam amplificata illa fuit, adeo vt noua Carthago diceretur Apuleius eam nominat Augustam amplissimam & honorificentissimam, in ea fuere viri literatissimi & gymnasium celebre, in quo profitetur se contendisse D. Augustus. Aberat olim à Carthagine duodecim ferme passum milibus,

Pœni, Thuni.

Iocus tum arte, tum natura suapte tutus & qui à Carthagine
conspici & præbere conspectum tum ad urbem tum ad cir-
cunfusum mare vrbi posset. Doza epist. 51. in Africa oppres-
sis Tuneribus grauer premitur Golotta quam olim fuisse
voluit Carthaginis portum.

Appendix.

Victores ornent talia signa comas.] Horat. initio 2. Carm. de
Pollione Asinio,

*Cui Laurus æternos honores
Dalmatico peperit triumpho.*

De corona Laureâ triumphis aptata Ouid. 1. Metamorph. ubi
de puella fugiente Apollinē in Laurum transformata. Quid
ea de re sentiant Mythologi, viderint alij. Q. Curtius lib. 4.
dextera præferēs Lauream haud dubium victoriæ auspiciū,
de hoc satis. Id me obiter vnum mouet, quod Poëta sibi he-
deram tribuunt, arborem infrugiferam, solóque virore per-
petuo celebrem, de hoc facile transilio aliorum coniectanea,
& non displicet cuiusdā nō illepidum ea de re carmen, quod
excepi aliquando ex ore dicentis:

Quid Lauri sine honore vident? quia dia pœsis,

Despicitur lauris, principibusq; viris.

Nempe pœta bonus non laurum poscit, at aurum,

Nec modò, si sapiat, esse pœta velut.

Populus alba.

EMBLEMA CCXIII.

*HERCVLEOS crines bicolor quod populus ornet,
Temporis alternat noxque diesque vices.*

POpulum albam Herculi sacram Plinius tradit c. 1. lib. 12. & lib. 16. cap. 23. Hæc quod sit folio semper tremulo, supernè candicanti, & inferiori parte viridi, temporis motum continuum in diem clarum, & obscuram noctem distributum repræsentat. Sic autem Plinius: Populus alia alba, alia nigra, alia quæ Libyca appellatur, minima folio, ac nigerrima, fungisque enascentibus laudatissima. Alba folio bicolor, supernè candicans, inferiori parte viridi. Hanc albam populum Herculi indigeni sacram, idè Plin. scribit, & Virgil. Ecloga 7.

Populus Alcide gratissima, vitis Iaccho.
Adhæc Lilius Gyraldus Syntagm. 17. hist. Deorum, hos Virgiliæ auctoritate reprehendit, qui tradunt eos sola lauro co-

*Populus alb.
ba.
Herculi sa-
crans.*

ronari solitos, qui ad aram maximam Herculi sacra facerent.
Sic enim Virgil. in 8:

— *Herculea bicolor cum populus umbra
Velauntq; comas, foliisque innoxia pependit.*

Et paulò post:

Populeis adsunt euicti tempora ramis.

Hoc quidem vidit diligentissimè Pierius lib. 52. qui populo arbore tēpus significari ait quòd sit bicoloribus folijs, quippe quæ diem ac noctem referre videatur. Quinetiam hec habet populus commune cum tempore, quòd eius folia post solstitium circum aguntur nec vllò argumento certius intelligitur sidus confectum. Sunt quidem pleræque arbores, quæ duorum colorum folia habeant, vt sunt oleæ, salices, citri: in illis tamen color penè idē, licet ab vna parte dilutior, altera densior atque coloratior habeatur. In populo verò alba præsertim, candor vna ex parte penè niueus ac cerussatus, ex altera porracei folij instar viridissimus. Eius arboris coronam gestasse Herculem narrant, cum ad inferos descendit, eamq; partem quæ foris esset conspicua, fuligine tetri chaüs obscuratam, quæ condebatur interiùs, sudore ablutam candidiorem euasisse. Secus habet Pausaniàs. Sed omnes hæc opiniones figillatim recensere vt non animus, sic non video quàm sit necesse.

*Populus arbor, tēpori
Symbolum.*

Appendix.

Apud Horatium 1. Carm. Teucer, cum Salamina, patrēque fugeret,

Tempora populea fertur vinxisse coronā,

Vices temporum, ac fortunæ designans. quòd idē Horatius ad Canidiam Epodo; citra figuram arguit his verbis,

Vrget diem nox, & dies noctem.

Populeam coronam ad signum fortitudinis traxit Ouidius epistola Deianiræ Herculi:

Ausus es hirsutos mitra redimire capillos!

Aptior Herculeæ populus alba coma.

Sed nos ne quid antiqui sinamus intactum, Athenagoras, Atheniensis Philosophus, Apologia pro Christianis, eo loci vbi deorum gentilium monstrositatem arguit, exempla quædam confert, sed primum Herculis, gigantum alterum, & tertium Proserpinæ. Herculem Deum inuolutum dracone

ex Orpheo dicit: eundem cum Orpheo, *κοσμογονίαν* referens, ita describit, ut alterum caput habere à natura leonis dicat: & inter alia duo, quorum unum est draconis, alterum leonis, medium caput Dei sit, hunc Herculem tempus fuisse nominatum, & onus prægrande ait posuisse: quæ physicis rationibus utrinque constant, ut solent reliquæ Græcorum fabulæ Probus Grammaticus commentarijs in Virgilium testatur phyficos Herculem tempus interpretari, ideòque illi populum arborem *ἰλλυγορικῶς* assignari, quod bicolor sit: quæ hac ratione partes temporis indicet diei scilicet ac noctis. Et serpentem seu draconem conuolutum temporis habere symbolum, in semetipsum reuolui, notius est quam ut testimonijs egeat. Tria igitur Herculis capita, tria sunt interualla temporis, præteritum, præsens, futurum. At præteritum quidem rectè per leonis caput exprimi, cum eius possessionem scriptis ac memoria firmissimam homines teneant: futurum per draconis caput. Ut enim futura prospicimus, ita nullum animal est quod acutius videat: nam & draco à videndo dicitur nempe *δρακων*. Præsens porrò tempus per Dei caput exprimitur, quia Deus, qui temporis subiectus non est, neque præteritum, neque futurum sentit, sed in præsentem semper est. Quod autem hic Hercules prægrande onus posuerit, unde cælum & terra originem duxerit, hoc significat, hunc mundum, & quæ in eo sunt omnia temporis esse subiecta: initium scilicet cepisse, & proinde habitura finem. Deum verò eius conditorem solum esse immortalem. Macrobius. 1. Saturnal. cap. 20. Herculem, tempus esse ex professo tradit, & Osiridis imaginem tricipitem describit, quem & Herculem, & Solem nominat. Verum hinc iam terminus hæreat, & nos ut laboris diutini, sic quietis vices experiamur: quin his absolutis commentationum aduersarijs, & quasi codicillis operatumultuaria cõscriptis, ad Iuris pristina studia reuocemus animum: Et speramus nobis certè condonaturos studiosos si in ista rerum varietate quid incautis nobis exciderit, aut nõ satis opportunè conceptum sit, vel secus positum quam debuerit, eò quod properantibus multa præteruolent. Scio pleròsque nostris officere luminibus nimis delicatos, & defixos vni Tulliano characteri, vel paucorum eius generis, quibus non placeat vel Cassiodorus, cuius pergraves sententias non rarò comparauimus, quæ ad rem facere viderentur, vel Gratianus canonum concinnator minimè pœnitendus, imò quibus fasti-

diosis lectoribus iuris Romani gnomæ pulcerrimæ displiceant, & quas cùm audiunt, se in nouas insulas putant ablegatos. hos nihil moror inquam, nec pili facio si quid supina & caprata fronte de his collectaneis pronuncient. Et quantæ mihi curæ si nitidi, benèque pexi vel quid musset, aut desiderent ad rerum adeò variarum pulcritudinem augendam? Palma in medio posita est, eam arripiat qui possit. Interea libetum esto cuique vel nostris uti candidè, sicubi opus habeat,

— si quis s. amen hac quoque, si quis

Captus amore leges:

vel reperire meliora, nec ita indignanter fastidire quod quibusdam fortasse prodesse possit. nocere nemini.

TIBI VNI CHRISTE,
OPT. MAX. GLORIA.

GRÆCORVM EPIGRAMMATVM,
 QUÆ PASSIM IN HIS COMMENTA-
 RIS OCCURRUNT, explicatio duplex, ad verbum vna:
 carmine altera.

CLAUDIO MINOE, *Iurisconsf. interprete.*

LECTORI PHILOLOGO.

EPIGRAMMATA Græca non pauca, quæ partim
 sibi sumpsit Alciatus ad sua cudenda Emblemata,
 partim alia quædam nos interpretatione duplici, ac
 liberiore stilo pridem à nobis expressa, deinde ne-
 glecta, ac postmodum collecta in tui gratiam, Lector opti-
 me, re presentamus, non vt putes nos cum artifice nobili Al-
 ciato, certamen suscepisse, sed vt intelligas libera esse studia,
 & non paruę laudi fore vel in minimis emulari meliores; hoc
 genus versionis multos annos recõdidi, ea mente ne vnquam
 foras euolaret, sed ex amicis nostris plerique vim mihi inie-
 cerunt, & putarunt esse satius edere quàm perdere, ad exci-
 tandam saltem, quod aiunt, studiosorum industriam, hic igitur
 animum nõ carmina iacto, quæ fieri multò meliora pos-
 sunt. Sed quocunque res abeat, id contentionis genus si tibi
 probatur, aut nõn profus improbatur, nullum mihi palma-
 rium deponco liberalius. Viue felix.

A D E M B L E M A 23.

Ἐπὶ σοι, ξυμὸν κ' Παιλάδι. &c.

Dic, quid tibi commune (est) cum Pallade? Nam ei iacula,
 Et bella; tibi verò placent computationes.

Ne temerè, ò hospes, de dijs talia seruteris,

Sed scito quibus (ego nominibus) similis deæ huic sim,
 Etenim mihi bellorū amica (est) gloria: hoc scit omnis mihi
 Orientalis domitus Indus ab Oceano.

At certè hominum genus donis ornauimus. Illa quidem
 oliuā,

Ego autem dulcibus racemis vitis.

NNn

Quin etiam nec mater (mea) propter me dolores partus
perpeſſa eſt:

Sed ſolui ego quidem femur paternum; illa verò caput.

Quid commune tibi eſt cum Pallade? dic age, namque

Illi arma, & pugna: ſed tibi vina placent.

Iſthac ne temerè de Dÿs ſcrutaberis, hoſpes;

Sed mage cum diuã quid mihi conueniat.

Prelia multa mihi confecta: fatebitur iſtud

Omnis ab Eoïs India victa plagis.

Munera noſtra hominum generi ſunt grata: Minerua

Vtque olea eſt, certè vitis amica mihi.

Mater nulla mei ſenſit ſaſtidia partus;

Patris egoque femur, ſoluit at illa caput.

AD EMBLEMA 24.

Παλλάδ' εἰμι εὐτόν, &c.

Palladis ſum planta: Bromij cur me affigitis rami?

Tollite racemos: virgo ego non ſum ebria.

Quid me palmitibus premitis? ſum planta Minerue.

Tollite mē vites: vina puella fugit.

AD EMBL. 25.

In ſtatuam Bacchi.

Αἰ νύμφαι τὸν Βάκχον, &c.

Nymphæ Bacchum, cum ex igni proſilijt infans,

Abluerunt, in cinere nuper volutatum:

Ideo cū Nymphis Bromius ſuauiſ: ſi verò ipſū prohibeat

Miſceri, capies ignem vtique ardentem.

Proſilijt rapido cum Bacchus ab igne puellus,

Eſt Nymphis lotus pulueralentus adhuc.

Cum Nymphis idè gnatus fit Bacchus: at illum

Ni miſcere ſinas, igneus ardor erit.

AD IDEM EMBLEMA.

Ὅν γ' οἶν' &c. Non enim vinum hoc, neque Bacchus
facit, ſed immoderatus potus, & vltra quàm decet, & ſatis
eſt. Cæterum ſi quis immoderatè bibat, hilarior quidem
& iucundior fieri ſolet.

AD IDEM EMBLEMA.

Βάκχου μέτρον ἄριστον, &c.

Vini inenſura optima, quæ non nimia, neque minima:

Eſt enim doloris cauſſa, vel infantiæ.

Gaudet admixtus tribus Nymphis quartus ipſe;

Tunc enim thalamis (i. iugalibus amoribus) promptiſ-

At ſi multus ſpiret, euertet quidem amores, (ſimus.)

Mergeturque somno vicino morti.

Nec nimio, sed nec minimo vino utere prudens:

Inde dolor venit, hinc causa furoris erit.

Gaudet enim Nymphis mixtus tribus esse Lycus,

Delicijs elalami qua ratione placet.

Immodicus si sit, teneros exsoluet amores,

Ut fiat morti par grauis inde sopor.

AD EMBL. 27.

H' Νέμεισις ἀραλέζει, &c.

Nemesis præmonet & cubito & fræno

Neque immoderatum quid agendum, neque effrænate loquendum.

Mensura, si anòque homini Rhamnusia monstrat

Ut verbis frantum, rebus inesse modum.

AD IDEM EMBLEMA.

H' Νέμεισις πῆχυω, &c.

Nemesis (ego) cubitum contineo: cuius (rei) causa? dices?

Omnibus mandatū annūcio, nihil præter modū agendū.

Mensuram teneo Nemesis, cur? inquis, vs omnes

Admoncam, quo nil, ni modus adsit, agant

AD EMBLEMA 28.

Ἄπειδ' Ἀχιλλῆος, &c.

Clypeum, qui Hectoris sanguinē biberat

Laërtiades, Græcorum obtinuit iniquo iudicio:

Naufrago (Vlyssi) autem mare detrahit, & ad tumultum

Aiacis natantē deiecit, non ad Ithacam.

Quem clypeum Laërtiades à iudice Graiūm

Hectoreo sparsum sepe cruore, tulit.

Naufragium passio mare ei abstulit, ad que sepulchrum

Aiaci pepulit fluctibus, haud Ithacam.

Καλὰ προσεδείων, &c.

Rectē Neptūnus iudicium tulit melius quàm Minerua,

Et iudicium Græcorū odiosum (iniquum) ostendit mare.

Scutum in litoribus clamat, & monumentum agit

Ipsū te vocans (ō Ajax) dignum scuto bellatorem,

Exurge ō fili Telamonis, habes scutum Æacidæ.

Æquior est index Neptunus Fallade, longè

Et mare iudicium Græcorum ostendit iniquum:

Nam monumentum agit scutum, Et te in littore clamat,

Vnum te appellatū dignum, Ajax, ō bone, scuto:

Eia age dum Telamoniade, scutum excipe Achillis.

NNn 13

Ὅρνι θεῶς Κρονίδεω, &c.

Auis Iouis Saturnij, nuncia quam ob caussam stat
Ferox, super magni tumulo Aristomenis?
Nuncio hominibus, quod quantum præstantissima
Volucrum sum, tantum hic semideorum (fuit)
Pavidæ quidem pavidis assidebunt columbæ,
Nos autem interritis viris delectamur.

*Fare age quid sed eas Iouis ales nuncia per uix
Magnanimi tumulum trux ad Aristomenis?
Nimirum quantum a uibus sum robore præstans,
Tantum semideis præstitit ille uiris.
Sic bustis pavidum pavidas decet esse columbas:
Nos uerò uirepidis signa superba sumus.*

Zeὺς Κρονίδης, &c.

Iupiter Saturnius fecit iustius & melius,
Virorum Heroum, diuinum genus qui appellabantur
Semidei. —

AD EMBL. 42.

Ὅυ δ' ἦν Ωκεανὸς, &c.

Non si Oceanus omnem inundationem excitarit,
Non si Germania totum Rhenum biberit;
Romæ vel tantillum lab factabit robur, donec manebit
Cæsar's dextra ad imperandum strenua.
Sic & sacra Iouis quercus firmiter radicibus
Stant, ex folijs autem ea quæ sunt arida decutiunt uenti.
*Oceanus quamquam ipse omnes commouit undas
Et Rhenum ebiberit Theutona terra suum,
Romæ tamen stabit immoto robore, dextra
Cæsaris Imperia strenua donec erit,
Nempe Iouis sacra quercus radicibus hærent;
Sicca licet uentis pulsa cadant folia.*

AD EMBL. 48.

Ἡ δ' ἐγὼ δ' Τλάμων, &c.

Illa ego mi'era uirtus huic assideo
Aiæcis tumulo, dilaceratis crinibus;
Antinum dolore magno saucia quod Græcis
Fallaciarum machinatrix fraus, res præstantior me iu-
dicata est.

*Ad tumulum sedeo Aiæcis, miserè obruta iuētū,
Atque comas, Virtus, dilacerata meas:*

*Viſta dolore graui, quòd Graiùm iudicia vnã
Meme failaci poſtproſuer dolo.*

AD EMBLEMATA 51.

Σῆμα τόδε Ἀρχιλόχου, &c.

*Sepulch' ū hoc Archilochi littoreum, qui quondã amaram
Muſam ſerpentina primus tinxit bile.*

*Qui cruentaui Helyconã manſuetum. nouit (id) Ly-
canibes,*

Lugens trium nexus filiarum.

*Senſim verò tranſi v'ator, ne fortè huius
Moueris tumulto fucos infidentes.*

*Littoreum Archilochi tumultum h'ic : qui noxia quondã
Carmina, vipereis ſanguine tincta dedit.*

*Iſque cruentaui manſuetum Helyconã : Lycambeꝝ
Pend. niſi n'itas de irabe tresque vides.*

*Tu verò ſenſim tranſi, ne forte crabrones
Affixos tumulto commoueare truces*

AD EMBL. 54.

Ἄϊαν ὄλω νήσους, &c.

*Terram omnem, inſulãſque peruolitans, tu hirundo,
Medeã in picta tabula pullos alis.*

*Speras autem pullis implumibus fidem tuis hanc ferua-
turam*

Colchidem quã neque proprijs pepercit liberis.

*Tot ſaltus, undãſque emenſa, ó hirundo, volatu,
Medea in picta niſificas tabula?*

*Túque tuos fore ſecuros ? ubi fida putanda
Que neque vel natis dira pepercit, erit?*

AD EMBL. 64.

Τὸν λύκον ἐξ ἰδίων, &c.

*Lupum proprijs vberibus nutrio inuita,
Sed (ad id) me cogit paſtoris imprudentia:*

*Qui vbi creuerit ex me, contra me rurfum fera erit:
Gratia mutare naturam non poteſt.*

*Laeto Lupi catulum mamma inuita capella,
Quo me paſtoris cura coeꝝat iners.*

*Poſtquam creuerit ille ex me, male ſeuicet in me
Naturam mutat gratia nulla malam.*

AD EMBL. 66.

*Τῶν ἀμνημόνων, &c. Impoſſibilem cupido multos fecit re-
pente fruſtrari.*

Ο' πύλῳ & τῳ, &c.

Sepulchrum hoc non habet intus mortuum,
Mortuus hic extra non habet tumulum,
Sed ipse sui mortuus est, & rumulus.

*Istud sepulchrum, mortuum, intus non habet,
At nec sepulchrum sibi habet extra mortuum,
Sibi sed ipse est, & sepulchrum, & mortuus.*

AD EMBL. 70.

Τί σοι θέλεις ποιήσω, &c.

Quid tibi vis faciam

Quid tibi, loquax hirundo?

Pennas tuas leues

Vis abreptas forfice rescem?

Aur potius internam hanc

Linguam, vt Tereus

Ille, demetam?

Quid mihi gratos somnos

Matutinis vocibus

Eripuisti Bathyllum?

Quasnam tibi parabo

Pœnas, loquax hirundo,

Pennas tuas recidam

An forfice has volucres?

Tuam secemve linguam,

Olim vt tibi ille Tereus?

Nam mape garriendo

Gratum mihi soporem

Meum rapis Bathyllum?

AD EMBL. 71.

Ο' οθόνῳ & βῆτι, &c.

Inuidia est malum: habet autem aliquid boni in se:

Tabefacit enim inuidorum oculos, & cor.

Res mala, limor: habet tamen in se quid boni, adurit

Quos tenet, interna corde oculisque, face.

AD EMBL. 76.

Τῷ Κίρῳ & οἰμῷ, &c.

Circem non dico, vt dixit Homerus,

Pro viris fecisse aut fues, aut lupos.

Ad ipsam diuertentes meretrix cum esset vasa.

Hamo inescatos pauperrimos effecit.

Et humanam vbi prædata est rationem,
 Dein (fecit) vt nihil haberent amplius.
 Alebat intus habens instar animalium expertium rationis,
 Prudens autem cum esset Vlysses iuuentutem vitans.
 Non (tam) Mercurij (quàm) naturæ propriæ donum,
 rationem

Habebat, incantationis remedium contrarium,

Non credam Circe, ceu magno fertur Homero,
 Transformasse homines in noua monstra, lupos.

Sed spoliasse illos fortunis omnibus, hamo
 Corruptos; meretrix nam benè vauit a suis.

Exutos opibus fatuos & mente carentes
 Reddebat; miseris turpiter vsa virijs.

Expertes rationis erant: has intus alebat,
 Vt captas turpi in fornice nasra feras.

Hanc tamen illu sit maturo pectore Vlysses
 Non tam Mercurij, quàm rationis ope.

AD EMBL. 85.

πολλὰς μυριάδας, &c.

Multas myriadas computat Artemidorus,
 Et nihil impendens viuuit vitam multorum.

Qui sæpe auri pretiosum onus habentes,
 Multum super dorso, fenum edunt solum.

Viuens ut muli, dum sumptus præcauet omnes,
 Supputat innumeras Artemidorus opes.

Auis sæpe gerunt ingentia pondera dorso
 Muli, sed siccum non nisi gramen edunt.

AD EMBL. 86.

ἄρπες ὄτ' εἰνάλιοι, &c.

Fures quando marini Tyrrhenum prope vorticem
 Citharædum de nauī posuerunt gurgite mergendum;

Statim eum cum cithara arguta suscepit Delphin
 Sessorum: ex profundo autem enatauit emergens:

Vsq̄ue ad Isthmum appulit Corinthium, certè mare
 Pisces hominibus habuit tum æquiores.

Præcipitem è nauī Citharædum aliquando latrones
 In vastum pelagi forte dedere fretum.

Protinus in medijs Tita apparuit undis
 Illicio grata dulci sona quæ Chelys:

Sessorum quæ Isthmum deuexit ad vsque Corinthi,
 Fluclibus & medijs reddidat incolumem.

NNn iij

*Hinc paten in domito meliores equore nasci
Pisces, quam tellus gignat alumna viros.*

AD IDEM EMBLEMA.

Οὐκ ἔστι δὲ οὐκ ἔστι, &c.

Quisquis ambitiosum & auarum ingenium habet,
Nihil sapit iustè, neque vult,
Difficilisque amicis est, & toti ciuitati.
*Ambire quem vides, auarum Et vivere,
Is nec sapit, nec sapere vult prorsus sibi;
Imò est amicus, Et molestus ciuibus.*

AD EMBL. 94.

Παυροδύ, ὄρεπυσις, &c.

Omniuorus, repensque per ædes helluo mus
O treum conspicatus labris patens;
Barba madida spurcam momordit carnem,
Statim verò testacea crepuit domus.
Aptata (i clausa) cruciatibus: At mus in claustris incuitabi-
libus
Captus, sui interfectorem tumulum contraxit.
*Helluo & omniuorus, repensque per atria mus, ut
Conspexit tumidis ostrea aperta labris.
Apposuit barbam madidam, spurcâsque momordis
Carnes, tum crepuit testea leta domus.
Claustra r tentarunt captum firmissima murens,
Interfectorem qui reperit tumulum.*

AD EMBL. 103.

Ἰκαρε κερὸς κέρ, &c.

Icare cera quidem te perdidit, nunc verò te cera
Reuocat in formam rursus statuarius.
Sed agedum, ne pennas tolle per aëra, ne lauacrum
Ex aëre cadens, Icarium facias.
*Icare cera olim te perdidit, at modò cerâ
Ad formam reuocat te bene fictor adhuc.
At verò pennas ne tolle per aëra, lapsu
Balnea n' fiat nominis Icarij.*

AD EMBLEMA 104.

Οὐκ ἔστι δὲ οὐκ ἔστι, &c.

Qui prius ego & sturnum & rapacem arcens
A semide altiuolantem & Bistoniam gruem.
E corio fundæ tortilia brachia intendens
Alcimenes (ego) volucrū arcebam procul multitudinē.

Et me quædam vulneratrix iuxta talos dipsas vipera,
 Cui (meæ) è mandibulis amaram immittens bilem.
 Sole (me) priuauit (i. me interfecit) ecce vt ad æthera spe-
 ctans,
 Pedibus non videbam malum obuolutum (i. proxi-
 mum.)

*Qui sturnum iactis sementibus ante rapacem
 Arcebam altiuolam, Bistoniamque gruem,
 Extensis manibus, bubulaque id verbera funda
 Alcimenes abirens ipse procul volucres.
 Infligit pedibus serpens tum vulnera dipsas,
 Leuif rûnque nigrum virus ab ore vomit.
 Mæque sat ipse neci, assentus dum sydera specto;
 Nescius exitij quod foret ante pedes.*

AD EMBL. 105.

Αυτάζω τὸν εὐνοῖον, &c.

Contemplor ineuitabilem in sigillo celato Amorem,
 Manibus leoninum qui moderetur robur.
 Qui hac quidem manu flagellum ad ceruicem: illa verò
 frenos

Dirigit: multa autem circumflorete gratia.
 Horresco homicidam. Nam qui feram etiam domet
 Atrocem, neque imbecillibus ignoscet hominibus.

Indomitum specto celatum in gemmula amorem,

Qui manibus seui colla Leonis agat,

Vna manus flagrum capiti; tenet altera frenos;

Et circum pueri grati multa genas.

Hinc procul, hinc homicida, feras qui perdomet istas

Vel magis infirmos trux erit ille homines.

AD EMBL. 106.

Γυυνὸς εἶπας διὰ τῆ το, &c.

Nudus amor ob id ridet, & placidus est,
 Quia non habet arcum, neque ignita tela.

Haud sanè frustra manibus tenet Delphinum & florem,

Hac enim terræ, illa verò mari imperat.

Nudus amor mitis, placidis arridet ocellis,

Nempe arcu & faculis, ut solet ille, caret.

Nec tunc è i. florem manibus Delphinamque gestat,

Illâ etenim terris imperat, hacque mari.

AD EMBL. 107.

Ὁ θαυρὸς τῶν θαυρῶν, &c.

Alatus alatum intuitus perfringit fulmen,
 Ostendens quòd fortior ignis fulmine sit Amor.
*Aliger alatum fulmen perfrigit, & hoc est;
 Fulmine quòd rapido est fortior ignis Amor.*

AD EMBLEMA 108.

Ὅτιν ἀμαλδίκτοισι, &c.

Qui prius duris in præcordijs iucundam in pubertate
 Oestriferæ Paphiæ legem recusaui.
 Membriuoris telis imperuius qui prius eram, amoribus
 Collum tibi inclino, ô Venus (ego) semicanus.
 Suscipe me lætabunda, sapientem quia Pallada vincis
 Nunc magis, quàm olim pomo ex Hesperidum.
*Quum prius in duris florenti etate medullis,
 Nulla mihi Oestriferæ cura foret Paphiæ.
 Nullus amor potuit nostros abducere sensus:
 At Venus heu, canas nunc tibi subdo comas.
 Me iam admitte: magis doctum tu Pallada vinces,
 Quam quondam pomo viceris Hesperidum.*

AD EMBLEMA. 109.

Πῶς σοι τόξον, &c.

Vbi tibi arcus ille reflexus, vbi à te
 Transfixæ medium in cor sagittæ?
 Vbi pennæ vbi fax tristis? ad quid tres
 Coronas manibus tenes, in capite aliam fers?
 Non (ego sum natus) à vulgari, hospes, cypride, neq; à terra
 Sum maternali genitus voluptate;
 Sed ego in puris hominum mentibus ignem accendo
 Honestæ doctrinæ, mentem verò in cœlum in duco:
 Ex virtutibus autem coronas quatuor necto, quarum ab
 vnaquaque
 Eâque ferens, primâ quæ est sapientiæ coronor.
*Arcus vbi reflexus, Amor, divæque sagittæ,
 Queis tenet os animos sæpe ferire soles?
 Pennæ vbi sunt? vbi fax tristis? cur ergo coronas
 Fers manibus? capiti cur agendum una subest?
 Non ego vulgari natus sum Cypride; nec me
 Materna e tertâ fœda libido tulit.
 Ast hominum puris accendo in mentibus ignes
 Doctrina, atque animos purus in astra traho.
 Quatuor eque omni necto virtute coronas,
 Quas fero ego, & Sophiæ est prima corona mihi.*

AD EMBLEMA IIO.

Πεννῶ πηλὸν ἔρωτα, &c.

Pennato pennatum Amorem contrarium finxit Amori
Nemesis, arcu arcum vlciscens.

Vt quæ mala fecit patiatur: audax verò qui prius (&) In-
trepidus,

Lacrymat, amara vbi sensit tela.

In Imum ter sinum conspuit. quàm valde mirum,
Accendet quis igni ignem? attigit Amorem Amor.

Pennato Nemesis pennatum finxit Amori
Oppositum, arcu arcum ut qui domet alter Amor.

Quò mala quæ fecit patiatur: qui prius ergo
Audax, intrepidus, sensit amaritiam.

Conspuit in mediũque sinum: igni accenditur ignis
(Mirum) Et amorem isthoc verbere sensit Amor:

AD EMBL. III.

Τὸ βρέε ὄρε μὲν ἀκτα, &c.

Recens natum Hermonactem occidistis, apes,
(Ah canes) reptilem, fauos inquitentem;

Sæpe ex vestris punctum perimitis ah ah
Aculeis, quæ serpentum latibulâ spernitis;

Dic Lycidæ & Amyntori (parentibus tuis) néque apes
Laudare debes, etenim illis amarum inest mel.

Repentem per hancum tenerum Hermonacta, legentem
Dulcia mella (nefas heu) pupugistis apes.

Reddidit enectam sic vester aculeus, ah ah,
Serpentes nequeant ut nocuisse magis.

I, age, Lycidæ patri, Amyntori dicito matri:
Improbe apes, melli cum sit amarities.

AD IDEM EMBLEMA.

Κῆρον ἀπο πλάξιν, &c.

Puerum aberrantem (&) adhuc lactantem Hermonactera
Ah, infantem, vt iniustæ percussistis, ô boiugenæ (apes)

Ignorabat miser ad vos, sicuti ad apes

Cum venisset: nos autem viperis eratis peiores.

Pròque comestione (mellis) impressistis rubros aculeos,

O (vos) diræ, dulci aduersariæ estis gratiæ (i. non minus
amaræ, quàm mel dulce est.

Errantem in trivio, mollem Hermonata puellum,

Iniuste nimium corripuistis apes:

Vipera quàm sit atrox peiores, venit vbi ad vos

Nescius, infelix esse putabat apes.

At pro melle graues stimulum pinzendo cruentum

Liquistis: sic sic gratia mellis abis.

A D E M B L. 112.

Τὸν κλέπτειν ποτ' ἔπειτα, &c.

Furem olim Cupidinem noxia punxit apes.

Fauos ex aluearibus prædantem, extremos autem manuum,

Digitos omnes confixit: at ille dolebat, manibusque tumebat

Et terram percutiens exiliit, atque Veneri

Ostendit dolorem, & questus est quod tam exilis

Beltiola (cùm esset apes tanta vulnera infligeret.

Mater verò ridens: Quid, inquit, an non tu similis es apibus,

Et cùm tam paruus sis, tamen vulnera tanta facis?

Noxia apes furac. m olim male punxit Amorem

Prædantem mella ex aluearibus, isque tumebat.

Extremis manuum digitis, id eoque dolebat,

Et terram quatians pedibus, Venerique dolorem

Ostendens, multos questus ex ore ciebat,

Quod tam exili animal tam saeva infligere posset

Vulnera. cui ridens mater; quin nate apibus tu

Es similis, cùm inferis ad eò tot vulnera paruus,

A D I D E M E M B L E M A.

Ἐπεὶ ποτ' ἐν ῥόῳ δοῖσι, &c.

Amor aliquando iurosis

Perij & emotior.

Iacentem apem

Serpens me percussit

Non vidit, & vulneratus est:

Alatus, quem vocant

Inque digitis morsus

Apem, rustici:

Manus, eiulauit,

Illam autem dixit, si aculeus

Currens itaque & volitans

(Tam) lædit apiculæ,

(Ad) pulchram Venerem,

Quantum putas dolent,

Perij, mater, inquit;

Amor, quos tu feris?

Inter rosas Cupido

Ad candidum Cytheren,

Apiculam iacentem

Heu occidi, occidi, inquit,

Non vidit, estque punctus:

Vitamque mater efflo.

Manusque sauciatus

En me munita Serpens

Mox eiulare cœpit.

Pennata vulnerauit:

Es curfians volansque

Apem vocant colons

Tunc illa; Apis si acumen Quantum putas dolere
Tantum facit dolorem, Quos tu feris Cupido?

AD IDEM EMBLEMA.

Ζωὶ δ' ἤλατ' ὁ σόντας, &c. Simul autem excussit dentes calcitrans pede terram.

AD EMBL. II3.

Δεινὸς ἔρως, δεινὸς, &c.

*Sæuus Amor, sæuus quid verò amplius? si rursus dixerò,
 Et rursum, plorans sæpe, sæuus Amor.
 At enim puellus ridet & sæpe vituperatus
 Gaudet, si autem dixerò contumelias, inde insultat.
 Mirum autem mihi, quomodo utique, è Glauco vbi apparuisti*

Fluctu, ex humido, Cypri, tu ignem peperisti.

*Sæuus Amor, sæuus, quid tandem? ut dixerò rursum,
 Et rursum plorans sæpèque, sæuus Amor.*

*Nam omer his ridet, nihil est conuicia curat,
 Insultans iactem si qua ego probra loquar.*

*Interea miror, cur è Glauco edista fluctu,
 Ex humore ignes tu Venus alma feras.*

AD EMBLEMA II5.

Α' Κύπρις μὲ σασι, &c.

*Venus Musis (hæc ait) ò puellulæ Venerem
 Honorate, aut Amorem in vos armabo.*

At Musæ ad Cyprum: Marti stulta hæc blateramenta (i. iactantur

*Hæc in Martem, qui sæpe ab Amore correptus est:)
 In nos autem non volat iste hic puerulus.*

*Sic Venus ad Musas: Venerem coisote, puella,
 Durior aut in vos arma Cupido feret.*

*At Muse ad Cyprum: apta isthec ludicra Marti,
 Puffio namque in nos non volat iste leuis.*

AD EMBLEMA II7.

Τὸς πλάστου ὁ πλάστης, &c.

Quis vnde Plastes? Sicyonius, nomen verò quod?

Lysippus tu verò quis? Occasio omnia domans

*Cur verò summis pedum vnguibus incedis? semper rotor,
 quid verò alas*

Pedibus habes bifformes? volito leuis.

Manu dextra quid fers nouaculam? hominibus documentum,

Quod acie omni acutior sum.

Coma verò quid versus faciem? vt à præueniente capiar.

Per Iouē, posteriores partes (capitis) ad quid caluæ sunt?

Nam semel pennis currentem me pedibus

Nullus deinceps expectens prehendet à tergo.

Talem me artifex effinxit vestri gratiâ,

O hospes, & in vestibulis posuit adhortamentum.

Quis finxit Plastes? Sicyoniis, dic age nomen,

Lysippus, in quis? sum dea cuncta domans.

Cur summis pedibus graderis? semper rotor, alas

Cur talis habeas? nempe leuis volito.

Cur dextrâ tibi acuta nouacula? acutior omni

ipsa acie, prostant hæc documenta viris.

Quid crines in fronte? capi à venientibus ultrò

Possum, quid caluam est occiput? ipsa refer?

Nam sic pennatis volitantem prendere plantis

A tergo nullus vel citò me potis est.

Talem me artificis finxit manus, hospes, in omni

Vestibulo, cunctos scilicet vt doceam.

AD EMBL. 125.

Δέων μάχλιν ἐς νοῦν,

Leo pugnam aliquando instituit in aprum,

Vultures autem ex alto loco obseruabant certamen (vt) pabulum, eum

Qui vinceretur facerent statim (sibi):

Amicos autem cum vidissēt (eos esse factos) exciderūt spe.

In aprum leo certare quandoque ausus est,

Quos longè spectabant lite mota vultures,

Qui vinceretur vt vorarent: attamen

Is tandem amicis tota spes præda excidit.

AD EMBL. 128.

Βοῦς βάρυν, &c.

Bouis, puer cum edisset die festo viscera,

Hei mihi, gemebat, quia intestina mater emittit:

Illa autem ridens, ne time, fili, inquit,

Tuorum enim nihil, at vomis alienum.

Puer die festo bouis cum viscera

Vorasset, hei mater, clamat, mea effluunt

Intestino. At ridens ait, fili, haud time,

Nam non tua hæc sunt, sola at aliena vomis:

AD EMBL. 129.

Ἄϊ τεύσαι πύτῃ, &c.

Tres quondam puellæ vnâ ludebant

Sorte, quæ prima itura esset ad inferos.

Et tres quidem è manibus emiserunt talum: venit autem
ex omnibus

Ad vnam: ridebat autem sortem debitam.

E tecto verò inopinatus lubrico lapsu ruit casus.

Infortunata in Orcum descendit, vt erat sortita.

Non fallax (est) fors cui malum (imminet:) ad bonum autem

Néque preces mortalibus (sunt) peritæ iaculandi, néq;
manus.

Tres quondam simul vt lasissent sorte puellæ,

Quæ prima infernos esset itura lacus.

Tresque emisissent talum, cecidisset at vni

- E tribus, hæc sortem risit inepta suam.

Tum de tecto inopinatus ruit impete casus,

Ex sorte infernas lapsa repente domos.

Sors minimè est fallax impendent cui mala, sed cui

Spes bona, vix tenet hanc vel prece, vel pretio.

AD EMBLEMATA 130.

Καὶ τῶν τελευτῶν, &c.

Etenim Litæ (i. preces) sunt Iouis filiæ magni

Claudæque, rugosæque, strabæque oculis,

Hæ & post Noxam curant euntes:

Noxa verò robustaque & pedibus integris ideò omnes

Longè præcurrit, anteuertit autem omnem per terram

Lædens homines: hæque medentur tandem.

Qui certè venerabitur filias Iouis propius accedentes,

Hunc valdè iuuant, & exaudiunt precantem:

Qui autem abnegarit, & proteruè recusarit,

Precantur quidem hæ Iouem Saturnium euntes,

Hunc vt Noxa simul sequatur, quòd læsus pœnas luat.

Námque Litæ soboles magni Iouis, & pede claudo,

Rugosæ, obliquoque oculo medeantur vt illis,

Aten seclantur, celeri peruertitur omnes

Illâ gradu, & passim damnium mortalibus affert.

Hæc verò altissimâ sarcinâ damna sequuntur,

Conciliantque suis cultoribus optima semper.

At si quis reicit præfractè, ac perneget illis,

Tunc adiso Ioue patre, precantur, vt illicet Ase

Ἄϊνισι adsit, πάνταςque suo des demique damno.

Ἀντὶ πέτρῃ λιθοῖο, &c.

Pro sepulchro lapideo pone Græciam, pone adhæc
 Hastas barbarici symbola naufragij
 Et tumuli (in) apicè circumscribe Persicum Martem,
 Et Xerxem: in illis humo conde Themistoclem
 Columna verò Salamis superimponatur, gesta referens
 Hæc mea: quid verò paruis magnum imponitis!
 Marmoreo in tumulo statuatur Græcia, deinde
 Hastæ barbarici symbola naufragij.
 Persicus *Ε* Mauors apicè astet deinde sepulchri
 Et Xerxes, *Σ* humo conde Themistoclea.
 Hæc mea gesta canens Salamis ponenda columnas
 Quid magnum paruis imposuisse iuuat?

AD EMBL. 133.

Ψῆχει καὶ πέτρῳ, &c.

Cauat & petram longum tempus, néque ferro parcit,
 Sed vnà omnia perdit consumptione.
 Sic etiam lætæ tumulus, qui prope littus
 Paululum abest frigidis liquitur à pluuijs;
 Nomen quidem herois semper florens: Non enim car-
 mina
 Obscurare æuum, etiam si velit, potest,
 Longa dies saxumque cauat, ferrumque retundit,
 Cursibus æternis omnia ubique vorat.
 Sic quoque Lætiæ tumulus, qui littore ab ipso
 Paululum abest, tenui tunditur à pluuia,
 Nomen at herois manet immortal: nec æuum
 Delere (ut vellet) carmina dia potest.

AD EMBLEMA 137.

Ἔλεσα καὶ νεμέαι, &c.

Peremi Nemeæ feram terribilem, peremi & Hydram,
 Et taurum, aprî circumcussi maxillam.
 Cingulum detraxi, pullum equinum Diomedis sustuli,
 Aurca mala postquam fregi, Geryonem capî.
 Augiam noui (i. repurgau) cerua non effugit: interfeci
 aues (Stymphalidas)
 Cerberum extraxi, ipse Olympum habeo.
 Exinxi Nemes monstrum, Lernamque peremi,
 Et taurum, cecidit dilaceratus aper.
 Balceon arripui, Diomedis equosque cecidi.

Gerjonem stravi, pomâque fulva tulî.

*Auriam noui, capta est cetna, atque volueris,
Cerberus adductus. Latius in astra trahor.*

AD EMBL. 151.

Τὸν βίον. Ἡ ῥαχλειτε, &c.

*Vitam Heraclite, multo plus quam cum viueres
Desse, nunc enim vita est miserabilior.*

*Vitam nunc ride Democrite, plus quam antea,
Nunc enim vita est omnium maiore risu digna.*

*In vos autem & ego contemplan, interea cogito
Quomodo simul tecum lugeam, quomodo vnâ tecum
rideam.*

*Iam desse, Heraclite, magis quam fleueris olim:
Vita hominum presens est lachrymosa magis.*

*Et modò, Democrite, ad risum te impensius effers:
Omnia sunt risu nunc quoque digna magis.*

*Vos dum contemplor, certe sum nescius vitium
Nunc videre mihi, si modo fere licet.*

AD EMBL. 153.

Ἄλλοι ὃ θεὸς ἔειπεν, &c.

—*Alij autem accurrerunt filij Achiuorum,
Qui & mirati sunt staturam & formam spectabilem
Hectoris. neque ei quis sine vulnere astitit.*

*At reliqui Graij accurrunt cinguntque cadauer,
Hectoris exitiam speciem formamque stupentes:
Nec tamen astitit ex animi sine vulnere quisquam.*

AD EMBLEM A 159.

Ἄϋλω με πλατάνισον, &c.

*Arctam nie platanum irrepens tegit
Vitis, externâ autem circumuirescens comâ.*

*Quæ prius meis virentibus alens ramis,
Racemos, hac ipsa eram non minus frondosa.*

*Talem quidem certè posthac constituat (sibi) quisq; amicam,
Quæ rependere mortuo noñt sola.*

*Me siccam platanum irrepens circumdat alumna
Vitis, ut externâ floruit aucta comâ.*

*Quando meis ramis teneras circumdabat uuas,
Tunc frondosa illâ non minus arbor eram.*

*Talem quisque sibi & propriam conquirat amicam,
Cui, neque morte viri, sit perisura fides.*

AD EMBL. 160.

Τυβλὸς ἀλητέων, &c.

Cæcus errans claudum pede sustulit

Oculis alienis mutuum accipiens:

Ambo quidem imperfecti ad vnius naturam aptati sunt,

Defectum inuicem retribuentes (i. accommodantes,
ceupræbentes operas mutuas.)

Cæcus ut errabat claudum pede sustulit; ille

Alteriusque oculos mutua dona capit.

Imperfecti ambo sese inuicere vicissim,

Alterius prompta sic fretus alter ope est.

AD IDEM EMBLEM A.

Ἀμφοῦ μὲν τυβοί, &c.

Ambo quidem mutili & erronei, sed alter quidem oculis,

Alter verò ingressu; alterius autem alter subministratio
(erat) i. alter alteri seruiēbar.

Cæcus enim claudi superhumerali onus tollens

Viam alienis oculis, summis pedibus ibat.

Vna verò vtrisque sufficiebat natura: in vnoquòque enim

Defectum inuicem ad totum mutuata est,

Mutili & erronei ambo: alter lumine cassus,

Alter at ingressu mutua dona dabant.

Cæcus enim claudum tergo gestabat: ocellis

Alterius, summis ibat iter pedibus.

Natura vna vtrique satis, parilisque facultas,

Quo caret inque vices alter & alter agit.

AD IDEM.

Τυβλὸς ἀπῆς, &c.

Cæcus pedibusq; mancus erant sibi inuicem ministrantes:

Cæcus puer viam deducebatur (à claudo) dorso fereba-
tur pedibus mancus.

Ut tradant operas sibi mutuo loripes atque

Cæcus, iter facit hic, fertur at ille pedes:

AD EMBL. 161.

Εἷν ἐνὶ κινδύβῃ, &c.

Vnis pericula duo effugi (ego) Myrtilus armis,

Vnum quidem fortissime dimicando, alterum verò na-
tando.

Argestes (ventus) quādo subijt nauis carinā, clypeū habuit:

Seruatus destinatum aquis & pugna.

Vnis damna duo vicani Myrtilus armis,

Vnum acie certans, alter in ira amne natans:

Primum venso puſaſtate u adſuit, utq;

Me clypeus pugna, eſt auxiliatus aqua.

AD EMBLEMA 165.

Πῆμα κακὸς γείτων, &c.

Detrimentum (eſt) malus vicinus, quantum bonus eſt ma-
gnum commodum:

Néque boſ perierit, niſi vicinus malus adſit.

Noxa, malus vicinus, ut eſt bonus, utilis: imò

Nunquam boſ pereas, vicinus niſi improbus adſit.

AD EMBL. 166.

Κύματα κ' ἄσπερα, &c.

Fluctus & aſpera tempeſtas ad terram traxerunt

Delphinem externæ commune ſpectaculum fortunæ.

Sed in terra miſericordiæ locus (reperitus eſt) nam vi-
dentes

Statim ad tumulum me coronarunt pij (viri:)

Nunc verò quòd (me) genuit mare perdidit. quæ tandem
ponto

Fides, qui néque proprijs parcit alumnis.

Delphinem pelagi rapidus me a liſſora fluctus

Ludibrium cunctis, ſorſe volente, tulit.

Praſidium at pia terra dedit: me namque videntes

Ornarunt tumulo conueniente viri.

Me mare quòd genuit, ſic ſuſtulit, ergo age ponto

Quanta fides: natos perdit & ipſe ſuos.

AD EMBL. 167.

Πικρὴν ἀλλήλοις, &c.

Acerbam inter ſe Hector gratiam atque ſcutifer

Ajax ex bello pignus dederunt amicitiae

Hector enim cingulum cum accepiffet, enſemque viciffim
dedit.

Hanc quidem gratiam donum experti ſunt in morte.

Gladius interfecit Aiaceſt infania correptum, & rursam
cingulum

Traxit Priamidem bigis raptatum.

Sic ab hoſpitibus mortem vltè afferetia mittuntur dona,
(Quæ) ſub gratiæ prætextu fatalè mortem contineant.

Exitiale in ſe Hectorque & ſcutifer Ajax,

Ex bello dederant pignus amicitiae.

Cingulo enim accepto hic, tandemque ille enſe vitiffim,

In morte experti gratia quanta fores.

*Nam se Ajax gladio insanus traiecit equisque
 Raptatus bigis denique Priamides.*

*Sic quæ dona sua mittuntur ab hostibus ultrà,
 Sub titulo doni sunt ea signa necis.*

AD IDEM.

Εὐκτωρ Αἴαντι, &c.

Hector Aiaci enses obtulit: Hectori autem Ajax

Cingulum, ambobus donum (fuit) vna mors.

Hector ut Aiaci dedit enses, illi ut dedit Ajax

Zonam, utriusque necem munus utriusque dedit.

AD EMBLEMA 172.

Εὐ ποτὲ παρπαύουσι, &c.

Aliquando conspicuo in æthere nigrior se vibrans.

Scorpius è terra vidit exilientem coruus.

Quem correpturus irruit: at ille (scorpius) eius qui irruit
 fet ad solum,

Non tardus multum acule ata percussit sagitta.

Et vita eum priuauit. ecce quantum (quisque) fecerit in
 alium.

Ex illo miser ipse accepit necem.

Quondam conspicuo se coruus in æthere vibrans;

Scorpion inuitus qui volitabat humo est.

Quem dum correptum tenuit, percussit inermem

Raptoris corni cuspis acuta pedem;

Atq; neci dedit hunc: in quemquam qui facit, ecce,

Illi tantumdem debita fata luet,

AD EMBLEMA 176.

Οὐκ ἔτι πύργωδεις, &c.

Non iam turritus, phalangibus pugnans in cerramine

Indomitus irruit candentes habens dentes Elephas.

Sed metu contrahens humilem ceruicem ad lora subiugia

Currum trahit Cæsaris diuini.

Novit autem etiam pacis fera gratiam, instrumētis deiectis:

Martis, æquitatis vicissim vehit patrem.

Non iam turritus, nec iam certando phalange

Indomitus dentes irruit hinc Elephas.

Contracta at ceruice metu, currumque trahendo

Cæsareum, subdit mitia colla iugo.

Ergo bonum pacis nouit fera, iamque reiecto

Marce, equi Et iusti nunc vehit illa patrem.

AD EMBLEMA 177.

Ἄτθι κόρα, &c.

O Attica, decenti forma, cantu nutrita (cur) vocalis vocalem diripiens

Cicadam, pennatis in prædam fers pullis?

Garrulam garrula, & volucrem plumis prædita,

Hospitam hospita, vernam verna?

Non cita conficteris: non enim fas, nèque iustum (est)

Perdere canoros canoro ore (i. vt animalia canora deglutiant, & absumant ea quæ sunt ore vocali & canoro.)

Cur agetum in prædam fers pullis ore cicadam

Attica, forma decens, carmine sueta læui?

Garrula garrulam adhec, volucrem plumata canoram,

Vernam verna etiam, túque avis hospes auem.

Quin age, siste precor, nèque enim fas, iúque canoros;

Tam diris animis ora canora vorent.

AD EMBLEMA 181.

Ῥίζη μὲν μέλαν, &c.

Radix quidem nigra orat: lacti similis flos:

Moly autem ipsum vocant dij, difficile verò (est) effodere

Viris mortalibus: dij autem omnia possunt.

Flos similis lacti, & nigrat radice, sed ipsam

Moly vocant Superi, quam vix hominum genus unquam

Effoderet vel conando: sed dij omnia possunt.

AD EMBL. 184.

Εὐνομον ὦ πόλιον, &c.

Eunomum, ô Apollo, tu quidem nosti me, quando vincebam.

Patria Locrensis ego, interrogantibus autem dicam.

Æolium in cithara modum resonabam: at in medio

Cantu, mihi chordam plectrum suspendit (i. fregit.)

Et mihi sonum verum (i. patatum) quando occasio postulabat,

Ad aures numerorum non verè reddebat,

Atque (tunc) quædam vltro citharæ ad cubitum (siue, iugum) exurgens

Cicada complebat veram harmoniam.

Nervos enim pulsabam, quando septimæ curam haberem

Chordæ, huius voce utebamur.

Ad meum enim cantum meridiana è montibus cantatrix.

Illum pastoricium sonum accommodavit.

Et quidem cum sonaret, vnà tum inanimatis nervis.

OOo iij

Mutato simul congruebat sono.

Huius rei causa congruam habeo gratiam: sic autem formata (i. expressa cicada)

Aere, nostra sedet super cithara.

Enonum ego vici, nosti quo tempore, Apollo,

Locrensis, ref ram ijs qui mea nosse volent,

Folio ut modulo resonabam; in pectine tensa

Conticuit medio carmine fracta fides.

Me lyra destituit cum non foret, ergo necesse,

Et mihi legitimos non dedit illa sonos.

Attamen ad citharæ cubitum mihi sponte cicada

Adfuit, ut veram redderet harmoniam.

Corda fatigabat me septima, quando repente

Vox mea supplebat quomodocunque sonum.

Sed mihi cantatrix venit de montibus altis,

Obtulit atque suum Meridiana sonum:

Egregie reddens modulos. flectebat eosdem

Examines nervos quodque referret, erat.

Ergo habeo grates merito; hincque expressa cicada.

Spectatur constans aere super cithara.

AD EMBL. 192.

Εἶνος δὲ λίω καὶ πύλω, &c.

Vix iunctam nucem me prætereuntibus seuerum

Pueris ludibrium, lapidum iaculatricis peritiæ (qua nempe petitur scopus, id enim sonat εὐσοχία)

Omnes autem ramos & virentes furculos

Fracta sum crebris lapidibus dum petor.

Plantarum frugiferarum nihilò melior est conditio: nam ego quidem

Misera, in mei noxam, fructum retuli.

Nux ego iuncta via, lapidum iactu una inuenit

Ludibrium, à populo prætereunte petor.

Ramos fracta omnes passim frondisque virentes

Iactibus assiduis missilibusque teror.

Non est fors melior plantarum frugiferarum:

Ergo mei in noxam fructum ego planta tuli.

AD EMBL. 193.

Χειμῆρας ὑπερσπῆρας, &c.

Hibernis hiuibus conspersa, cicut auis,

Pullis cubitorias circumfundit plumas;

Donec ipsam aërium frigus peremit; siquidem permansit

Aëris reluctatrix cœlestium imbrium.
 Procne & Medea, cum pudore pudeat vos,
 Matres, auium affectus addiscentes.
*Sparsa niue, hyberno cicur ales tempore, vulsis
 E plumis, pullis molle cubile parat.
 Donec ab aërio sabsceat frigore, ni fors
 Permaneat victrix frigoris aërii.
 Anne vilo affectu Procne & Medea dolore
 Matres; neque animum sunt ea facta licet.*

AD EMBL. 194.

Ἐκ πυρὸς Ἰλιακοῦ, &c.

Ex incendio Iliaco, telorum per medium eripuit heros
 Æneas, pium filio pondus, patrem.
 Acclamabat autem Argiuis: Ne tangite, exiguum ad Mar-
 tem
 Lucrum senex: at (mihi) ferenti, magnum.
*Sustulit Æneas Graium per tela, per ignes
 Inualidi sanctum quando parentis onus;
 Parcite ei, dixit: nihil hoc è Marte lucelli,
 At mihi, sublato gloria summa patre.*

AD calcem huius Commentarij, admonitum esse volui
 philologum me de industria priore illa editione, quam
 tamquam fetum abortiuum parturieram superioribus aetate-
 tis annis transilijisse vnum Emblemata, cuius argumentum
 mihi displiceret, ipsaque sententia tum quòd mihi non face-
 ret ad stomachum, tum etiam quia non videbatur castis au-
 ribus committenda, censebatur indigna quæ mea explicatio-
 ne illustraretur. Ne tamen studiosos omninò defraudem qui
 me vrgent & certè cogunt, vè si nolim enarrare pluribus,
 quod ingenuè ac liberè me fateor ignorare, saltem ipsum
 fontem detegam Emblematis, id quidem certè ea velim cau-
 tione factum, ne quis offendatur. Epigrapha seu titulus car-
 minis sic habet, *Aduersus naturam peccantes*: carmen verò
 ita:

*Turpe quidem dictu, sed est res improba factu,
 Excipiat si quis chænice ventris onus.
 Mensuram legisq; modum hoc excedere sancta est
 Quale sit incesto pollui adulterio.*

Video allusum fuisse ad Pythagoræ dictum, audio id torqueri
 in nefandum aliquod flagitium, idque comparatione ostèdi.

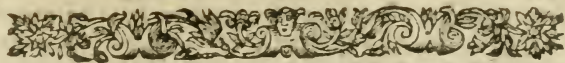
sed hæc satis. Cæterùm id apparet esse tractum ex Heliodori
 5. De insomnijs, eius hæc verba: ἔδοξε τις εἰς χρίνικα χερεῖν,
 εἰ ἄλω ἀδελφεῖ ἑσὺ τῷ μνημόμῳ. ὁ μὲν οὖν γὰρ ἢ χρίνιξ, τὸ δὲ μέ-
 ῤον, νόμῳ ἔοικε πρόπον οὖν πῖνα παρενόμῃ παρὰ τὰ νενομισ-
 μένα κοινῇ τοῖς ἔλλησι πράττων. Hæc Latinè ita sonant: Quis-
 piam sibi visus est in chœnicè aluum exonerare, conuictus de
 eo quòd cum sorore cubitasset, damnatus est: mensura enim
 chœnix: at quidem mensura legi similis est, quodam itaque
 modo legem transgressus erat, qui nimirū admisisset aliquid
 præter leges toti Græciæ communes.

Turpe quidem dictu.] Isocrat. ad Demonicū. ὁποιεῖν ἀισχρὸν,
 ποιᾷ τὰ νόμιμα μὴ δὲ λέγειν εἶναι καλόν. Quod turpe factu, ne
 puta dictu pulchrū. Paullò diuersius tamen M. Tullius ea epi-
 stola, cuius initium, Amo verecundiam: Quædã sunt nō tur-
 piter, dicuntur non honestè. Et priori de Offic Quarum par-
 tium corporis vsus sunt necessarij, eas neque partes, neque ea-
 rum vsus suis nominibus appellant: quod inue facere turpe nō
 est, modo occultò, id dicere obscœnum est. Et ad finem eius-
 dem libri: ita tetra quædam, ita obscœna, vt dictu quoque vi-
 deantur turpia.

Excipiat si quis chœnice.] Chœnix, quod nam genus mēsuræ,
 supra dictum, ad Embl. Desidiam abijciendam.

legis modum excedere sancta.] ea est quæ verbo vno dicitur
 ἀνομία, legis transgressio, sed hîc non legis cuiuscumque, sed
 naturalis ac diuinæ: quam turpiter & pefariè violant qui vel
 incestu, vel adulterio sese inquinant. Quis enim, verbi causa,
 non exhorreat maculosissimã illam Semiramidis cum Nino
 filio commissionem? quis Neronis cum Agrippina matre,
 Artaxerxis cum sorore, Bassiami Caracallæ cum nouerca, &
 alia eius generis flagitiorum monstra, quæ qui patrarunt vi-
 dentur haud dubiè vim quasi armatam ipsi naturæ iniectisse?
 Sed hæc facessant quæ saluo pudore vix dici possunt.

FINIS.

AD ALCIATI EMBLEMATA

LAUDATIO, VICE PRÆFATIONIS
ad Emblematum explicationem:

*Habita Lutetiæ in regia Burgundionum schola,
9. Kalend. Maias, 1576.*

ETSI, AUDITORES optimi, non est meæ
consuetudinis, quæ tempore ad aliquem egre-
gium scriptorem explicandum aggredior, ini-
tium meæ professionis tam anxie rationem red-
dere, cur hunc potius quàm illum sumam in

manus, propterea quòd studiosis omnibus meam industriam
& consilium in officio meo persoluendo, réque literaria iu-
uanda probatum iri confidam: tamen in hoc auctore certè
nobili & acuto, sed recenti nimis fortasse, vt mihi obijci-
tur, causâ proponenda est cur hunc enarrandum publicè,
meisque commentarijs illustrandum instituerim, ne quid à
me temerè & inconsultò factum esse videatur. Sunt enim
nonnulli, non quidem mali & improbi neque alieni à lite-
rarum meliorum vsu & dignitate, qui dicant me non facere
satis constanter, qui nescio quo animo intermissis antiquis
auctoribus, & ijs à quibus solida puraque doctrina petitur,
mutato priore consilio, ad recentiore[m] istum diuertam: ac
si prisca illi sapientes, & iam longa seculorum diuturnitate
probatu[m] mihi non satis arriderent Ego, Auditores, de me
nihil possum excellens aut magnificum polliceri: sed ausim
tamen dicere me non ita esse plumbeum, vt pulcrâ & vti-
lem veterum hominum doctrinâ tam parui faciam, qui nul-
lis vnquam laboribus & vigilijs peperci, vt ex eorum quasi
pomærijs & fertilibus agris, studiorum aliquem fructum tan-
dem aliquando demeterem. Quia tamen ab incunte ætate
cogitationem rerum & antiquitatis (nedum verborum floscu-
los, in quibus alij permulti ætatem exigunt) mihi primùm

comparandam esse duxi, operæpretium me facturum putavi,
 si per varias melioris notæ scriptorum areas, libero & quieto
 animo exspatiarer nullòque auctore infalutato, qui aliquid
 selectioris doctrinæ habere videretur, copiam quãdam vbe-
 rem rerum, quæ cognitione dignissimæ sunt, mihi compara-
 rem, & è meliorũ maximèque locupletum, primæque digni-
 tatis hominum Græcorum & Latinorum fontibus meos hor-
 tos irrigarem. In quo negotio conficiendo nunquam in ani-
 mum induxi meum, vt veteres potiùs quàm vetera consecra-
 rer, atque ita quorundam religioni me addicerem, vt nullo
 iudicio in cuiusdam magistri verba iurarem. E multis tamẽ
 quosdam delibãdos, non omninò deuorandos esse iudicavi,
 & ex ijs ea sublegenda vidi, quæ ad studiorum liberio-
 rem progressum facerent: non modò vt qui lacunas ædium com-
 plent, quibus vnum studium est vt ea quæ sunt hiulca obtu-
 rent, sed vt locupletes lautique homines, qui cum habeant
 quod est satis, & quibus vita ipsa carere tam facilè nõ potest,
 abundant etiam innumerabili eaque varia rerum copia, quip-
 pè qui ex magno aceruo quidpiam sumere putet esse multò
 iucundius. Quod cum dicere apud vos instituo, scio certè
 quàm facilius sit ea de re initiũ præfandi reperire quàm exi-
 rum tamen ne videamur in immensum tela iaculari, & de re-
 bus quæ ad institutum hoc nostrum studium non pertineant,
 longum & odiosum præmium texere, meã omnem oratio-
 nem in duo capita conferam: quorum primo, de Alciato quẽ
 dicenda hoc tempore arbitror: altero verò de meo ipsius stu-
 dio atque cõsilio pauca dicturus, quæso diligenter attendite.

S R A T I M vbi primũ ex pueris excessit Andreas Alciatus,
 atque eas disciplinas cœpit imbibere, quibus tenella ætas ad
 humanitatem solet informari, ad ius ciuile animum applica-
 uit, primũ quidem Mediolani (nam ibi natus est loco no-
 bili, & celebri vrbe & copiosa, doctisque hominibus affluẽti
 naturæ bonitate celeriter omnibus antecellere ingenij gloriæ
 visus est. Erat Italia his temporibus plena liberalium artium,
 in qua nempè studia omnia, quibus ingenij cultus capiatur,
 mirificè tum colebantur. Itaque cum Alciati iam fama in a-
 perto esset, ad quamcunque se Academiam nobilem conferre
 vellet, sic eius aduentus celebrabatur, vt famam ingenij ex-
 pectatio hominis, expectationẽ ipsius aduentus, admiratiõ-
 que superaret. Quapropter hunc magna laude & summa om-
 niũ oblectatione apud se doctore habuere Bononienses, Fer-

rarienses, Ticinij, eumque amplissimis præmijs donauerunt: & omnes quotquot in Europa de ingenijs aliquid iudicare poterant, cognitione atque hospitio dignum existimarunt. Hac tanta nominis celebritate cum esset etiam exteris notus patriam primum sibi charissimam armis & factionibus oppressam ad tempus deserere cogitauit, & Auenione moras trahere maluit: quo loco profitendi munus sibi demandatum. stipendio sexcentorum ornatus magna sua laude sustinuit. Deinde à Biturigum magistratibus accitus, ipso etiam Rege Christianissimo procurante secundo quam eò venerat anno duplicatum habuit honorarium, & mille ducentis est donatus. Fuit illis temporibus iucundus Antonio à Prato Galliarum Nomophilaci, Joanni Seluæ principi Senatus amplissimo, multisque legationibus in primis illustri ac nobili: cultus tum à Budæo, tum ab Erasmo, quorum alterum rarissimum Franciæ lumen non iniuriâ possumus appellare; alterum, literatorum huius temporis in Germania primum: ad amarus à Bembo Cardinale doctrinæ laude commendatissimo: cultus denique ab omnibus ijs qui virtutem & literarum gloriam adamabant: quos omnes, quandiu vixit, deuinctos sibi consuetudine tenuit. Sed confecto tam longo itinere, à suo tandem Principe reuocatus (serò fit enim ut ipsa virtus in proprio & natali solo non nisi serò admodum cognita, ad extremum excipiat, excepta reficiatur, refecta præmijs exornetur) à suo, inquam, Principe in patriam reuocatus, post ancepsites variosque casus & labores nomine publico exantlatos, in ordinem Senatorum honorificè cooptatus est, quam accessionem, ut ipse affirmabat, ne quidem cogitans, honore omni maximo dignus impetrauit. Eam verò præstantis ingenij & eruditionis famam per multum auxit libris editis, quibus & suæ ætatis hominibus & posteris consulere sibi proposuerat. Et quidem intelligebat eos qui verè docti essent, non solum cum viui sunt ac præsentés, studiosos discendi erudire atque docere, sed hoc idem etiam post mortem monumentis literarum assequi. In quo suam fidem & studium tam mirificè probauit, ut nullus hodie sit eleganti & polita cognitione tinctus, quin huius ingenium suspiciat. Neque profectò hac parte video, quam sit æquum opinionem sequi vel Marci Antonij Oratoris, aut Caij Lucilij, tametsi doctus & urbanus à M. Tullio nominetur: Alter enim cur suas orationes edi nollet probabilem rationem reddere solitus, id à se ita fieri dicebat, ut si fortasse quædam mini-

mè alijs placerent, inficiari posset: alter verò quæ scriberet, neque à doctis, neque ab imperitis legi velle: quod illi melius quàm se, hi autem nihil intelligerent. At qua fronte aliquis nostrum artifici huic tam laborioso succensere aufit, quis candido animo scripta non exceperit, quæ & doctis iucunda, & indoctis profutura sunt? Neque enim existimandum nobis est veriora illa & simpliciora cèsenda, quæ viua voce dicuntur, quæque simulari, fingique possunt, quàm quæ omnium subiecta oculis, quasi ad publicum quoddam examen proponuntur. Et hæc quidem, Auditores humaniss. necessariò primùm dicèda videbantur, ne quis fortè putaret, me illotis, quod dicitur, manibus aggredi auctorem velle tam lepidum tamque tersum & egregiè doctum, eumque studiosis adolescentibus proponere, nisi iustam aut certè probabilem consilij mei rationem primùm redderem. Occurrunt enim viri non imperiti quidem & ignari rerum, satisne constanter facere videar, qui relictis, aut certè sepositis ijs auctoribus, qui prisco & meliore seculo floruerunt, vnum è recentioribus assumam potius, & ad eum explanandum aggrediar, eum alios penè innumerabiles, còsque maximè quos posteritas communi còsensu approbavit, explicare hoc tempore, pro mea consuetudine & ex officio, debeam. Ego verò, AVDIT. non sum is, qui veteres, vti iam dixi potius quàm vetera eaque præclara vquam probarim: ac si antiquam & recoctam doctrinam, temporum ratione citiùs, quàm dignitate & vsu estimarem. Quis enim tam alienus est à recta ratione & iudicio, qui hominũ ætatibus, non autem suo pretio aliquid æstimandum, magnique ducendum putet? Sed eò prolapsa est hominum inuidètia & cæca opinio, vt noua penè omnia, quamquam sapientũ iudicio præstantissima, non modò fastidiant, sed etiam, apertè damnant: quod idem suo seculo non temerè videtur ille còquestus:

Esse quid hoc dicam (inquit) vuis quòd fama negatur;

Et sua quod rarus secula Lector amat?

Hi sunt inuidia nimirum, Regule, mores,

Praferat antiquos semper vt illa nouis.

Quæ quanquam nos interdum moueant, retinenda tamen est cum rectè sentientibus perpetua còsensio, vt numquam iniquis imperitorum quorundam opinionibus nos abducipiamur. Quis enim Ennium vel Pacuuium Virgilio, quis Lu-

cano Andronicum Liuium, quis M. Tullij orationibus omnī dicendi lepore ac copia uictis forenses & horridas actiones M. Catonis senioris anteponat? Equidem scio quā nō facile se nouitas apud quosdam insinuet, vt honorificum aliquem locum obtineat: ad eō

— nos nostrāque liuidus odis,

— *Et nisi qua terris. emota, suisque*

Temporibus defuncta videt, fastidit Et odit:

Non quōd rectius in ea re iudiciū adhibeat, neque quōd eomodo literarū dignitatem augeri velit, sed quia non nisi ægrè patiatur se vltimo haberi loco, si res in certamen veniat: & industriam excitare se nihilo plus posse speret. At id quā ab æquo & bono, quā à recta ratione alienum!

Si enim tam Græcis nouitas inuisa fuisset

Quā nobis, quid nunc esset vetus? aut quid haberet

Quod legeret, teneretque virisim publicus usus?

Quā multi multa possint obijcere, vtrō mihi in mentē venit: ex ijs enim morosi quidā & tetrici castigatores. quæcumque se veritate commendant, ea pedē sola & in primis omnī honore habenda putant, nouis auctoritatē omnem fidemque detrahunt. In quo vt sibi mirē placent, ita Plautinā cantionem in pergulis, in conuiujs, in balneis, penēque dixerim medio ipso foro personant:

Qui vtuntur, inquit illi, vino vetere, sapientes puto,

Et qui libenter veteres spectant fabulas:

Antiqua enim opera Et verba cum vobis placent,

Nam nunc noua que procedunt comæ die,

Multò sunt nequiores quā nummi noui.

Agnosco inquam ego Comici verba, teneo mētem, ni fallor: non tamē boni illi viri mihi vnquā persuaserint id in omne scripti genus esse torquēdum, quod de solis fabulis Poëta ille perspicuē & aperte pronunciauit. Quibus nimiū seueris iudicijs vt non minus grauem quā argutum opponam testem; Lyricorum Principem Pindarum, quæso, audiant: *dives παλαιὸν μὲρ οἶνον, ἀΐδειας ὕμνων νεωτέρων*. Vinū vetus laudandum esse vult: at etiā recentiorum flores hymnorum suā quoque laudem mereri grauitè ac verè testatur. Ita quidē doctrinam veterem ac eruditam nullus non laudat: quis tamen floridas, vt ita dicam, recentium quorundam hominum scriptiones, & quasi tenellas nouasque Musarum corollas labore ac studio concinnatas nō aliquo putabit honore dignas, non

etiam debita sua laude ornandas existimabit? Vultis itaque vno verbo dicam quid sentio, Auditores non possum facilius quam Plinij iunioris arguta sanè & opportuna sententia: Sū ex ijs qui mirer antiquos, inquit ille, non tamē ita vt ingenia nostrorum temporum despiciam, neque enim in gignendis optimis laesa est & quasi effeta natura. Sit ergo recēs Alciatus, dum tamen antiquam eius doctrinam esse cōstet. Quid enim excellentem illam, & eruditorum omnium calculis probatā prudentium Iuris, quid eloquētiā, qua alijs præstitit, in mediū adducam? Sic enim iam olim non temerē didicimus hanc pulcherrimam Iuris dicēdi facultatem reuera πολυμάθια esse, & multiplicem atque vberem rerum optimarum penēque innumerabiliū cognitionem, verā profectō & in actione positā, non vmbrailem quādam & in puluere latentem decertationem. sed in omnium oculis ac luce positam sapientiam. Quid loquar de Alciati admirabili dicendi peritia, deque literarijs monumentis ab eo editis, quæ omnia nō augeri verbis, nedum illustrari posse certō scio? Quanquā enim quidam è veteribus eleganter & acutē dixerit facillimū esse laudare solent, cum vbique præsto & semper esse possint laudationum argumenta penē innumerabilia: Ita cum difficile non sit hominem commēdare, in quo tot egregiæ animi dotes eluceant: mihi tamen verendum est, ne quis obijciat illud olim à Phauorino nobili Philosopho vsurpatum, Vituperari satius esse, quàm remissē laudari. Adde quod si mihi aliquādo statuendum esset vt Alciatum quadam insigni meritaq; laudatione exornarem, putarē equidē non alio eloquēdi genere mihi opus esse quàm eo quo celebritatē nominis Alciatus est consecutus: vt qui olim ad laudandum commodē Pindarum, non alia quàm Pindari lyra sibi opus esse censebat. Quamobrem si certō teneam, nunquam aut rarō admodum, parem gloriā esse in dicente vel scribēte, atque in eo cuius laudes oratione celebrantur: tamē rei difficultate nullo modo deterritus, non possum quin pro ingenij mei tenuitate Alciatū commēdem: quod ipsum tamen cum pro tantilla mea facultate vix cōsequor, vt certē cuperem, huius meæ vocis testes aduocabo potentissimas & nobilissimas in Europa gētes, à quibus raram & exactā Doctoris huius ornatissimi eruditionem probatam fuisse à patribus accepimus. Primū, testis est Italia; bonorum ingeniorum parens, quæ hunc Ferrariæ, Bononiæ, Ticini, summa omnium admiratione de suggesta

fulminantem, ius ciuile magno applausu parſque auditorum
 concuſſu & frequentia docentem audiuit. Testis Gallia, quæ
 cum Biturigibus per quinquennium aluit regiis alleſtum ſti-
 pendiis: Testis Germania, quæ præ cæteris ſemper induſtrios
 & ſollertes homines habuit: quorum opera factū, vt literarū
 cultus & exercitatio, pridem extincta Gothorum incurſioni-
 bus, cœperit hac tandem mundi ſenectute reuiuifcere. Teſtes
 extere nationes omnes, in quibus tamen eſt aliqua humanitas
 atque inſtitutio liberalis: quæ omnes vno ore, vnoque cōſen-
 ſu Alciatum excipiunt: ambabunt, quod aiunt, vlnis amplexan-
 tur, adamant, exornāt. Et certè ea fuit egregij hominis ſuade-
 la, vt etiam populos immanitate barbaros, multitudine innu-
 merabiles, ſic etiā exteros abſentes demulſerit, vt mirer hoc
 penè vno Italo iuris ſtudio fuiſſe diuinitus excitatum. Quæ
 cum dico, non eſt quod veſtrum quiſpiam exſpectet à me, vt
 nobiles huius noſtræ ætatis Iuris doctores inter ſe cōſeram:
 neque enim id meum eſt: & quàmquam mihi permiſſum ac
 conceſſum eſſe videretur, tamē ſcio in primis id & permole-
 ſtum & odioſum ijs, qui ſeſe poſtponi alijs non tam facilè fe-
 runt, quique vel ingenio, quod ait ille, cedere nolunt, in quo ſi
 putarem eos ne verbo quidem mihi fore moleſtos, tamen vt
 verè & ingenuè fatear,

— Non meus audeſ

Rem tentare pudor, quàm vires ferre recuſent.

Sed quid immotor in ijs quæ omnibus eruditis hominibus
 probata eſſe conſido? Enimuerò, auditores, non eſt mihi ani-
 mus calculum adijcere meum ad eas diſputationes, quas ma-
 gna ſua laude ſcripſit Alciatus ad Ius illuſtrandum: de Emble-
 matum libello nunc temporis habeo dicere: de eo inquam li-
 bello, qui, vt vident omnes, perexiguus eſt, ſi molem ſcripti
 cōſideremus: at magnus certè & locuples & ornatus, ſi pretiū
 ſi dignitatem, ſi officinam rerum omnium ſelectiſſimarum,
 quæque ſtudio & cognitione omninò dignæ ſūt, egregiè in-
 ſtructam: ſi, vt vno diſcam verbo bonorum mare aduertamus.
 Auſim equidem affirmare, nihil omninò eſſe quod philologi
 alioqui moroſi in eo deſiderēt, ſunt enim nō pauci, qui lōgio-
 res verborum ambitus qui prodigioſas, vt ſic dicam, foliorū
 & paginarū amplitudines, qui prolixam in doctrina farragi-
 nē non temere ſaſtidiunt. Quis enim tam patienti animo
 eam librorum molē euoluerit? an tantum nobis relictum eſt
 temporis, an otij, an vitæ denique, quam tamen breuiſſimam

esse datam nemo non conqueritur, vt ad alia etiam præclara, & in quibus plus vtilitatis esse intelligimus, non primo quoque tēpore properemus? Rectè Callimachus ille Grammaticus, & iure quidem dicebat, magnum esse malum: vt intelligamus homines insigni reuera magnòque dāno multari, quibus libri tam multi atque amplius euoluendi proponuntur. At vt permulti sunt qui proximitatē auersentur, sic profectò alij quidā nominari hoc loco possunt nō illiterati. nō inertes, neq; postremo in numero ponendi, qui similitudinem, satietatis matrem, vt cramben bis malè recoctam planè refugiant. Quid enim de ijs loquar, qui ægrè admodum ferunt sibi quasi onus quoddam grauissimū impositum humeris, vt multis multa cōquirant, & nō nisi labore indefesso molestòque studia persequantur? Sunt etiā permulti auctores qui manibus teruntur, in quibus singulis non nisi forsasse singulas virtutes reperire est: adeò nihil ab omni parte beatum, aut omnibus absolutū perfectumq; numeris reperiri à nobis potest. Scio alios quosdam doctos & vtilis esse libros, è quibus res memoria dignas exprimimus: alios qui verborum puritatem & elegantiam doceant: alios denique qui nonnumquā vtile dulci permisceant. Nihil dico de ijs qui nihil nisi spinas habent, aut ijs qui propter obscurū dicendi genus, aut insperfas opiniones erroneas pium & cordatum Lectorem sapenūm à legendo reuocant. Quis verò in hac Emblematicā officina, & quasi locuplete rerum optimarum penu breuitatem nō laudet? quis varietatem rerum iucundissimam, & exactam pulchramque copiam non amplectetur? quis multiplicem vnius libelluli thesaurum exigua mole comprehensum, non putabit excolendū, & noturna diurnaque manu versandū? Vt enim de prima illa virtute, qua breuis est, primo loco: certè Homerus ingeniorum vertex, quos egregios & sapientes viros effingit, eosdē etiā in dicēdo parcus esse dicit: quātūmq; mea mēs diuturna lectione repetere potest, & veterem historiam recordari, non ægrè reperio, quāmdiu mansuerunt incorrupti hominū mores, sermonem fuisse parcissimū & breuissimum. Quod ijs perspicere facillimum erit, qui priorum temporum auctores cum ijs qui posteri successerunt, vnà cōferre volent: vt Orpheum, Linum, & alios cum Homero. cum Hesiodo: Socratē, Platonem cum Chrysippo: cum Galeno Hippocratē. Veterū enim sapientum fuere sententiæ perbreues, quasi decreta quædam & placita, vt illa celebrata omnibus Pythagoræ symbola, Socratis, &

ris, & aliorum quorundam sapienter & argute, doctè grauitèr- que responsa quæ hodie circumferuntur, quibus quid eruditius, neruosius, quid admirabilius? Nihil dico de Solonis legibus Atheniensium, Lycurgi Spartanorum: nihil de duodecim Tabulis, quibus mira breuitate contractis tam diu Romani vsi sunt, vt nõ videam quid amplius posteris accesserit; cum Philosophia primùm loquax esse cœpit: vt ad rem Poëtæ illud hoc loco exclamare lubeat;

— *laudato ingentia rura, Exiguam colito.* —

Prætermiseram Epictetum, in quem permulta cõfertur laus, quòd duobus verbis *ἀνθρώπου καὶ ἀνθρώπου* vniuersam Philosophiam complexus est. Quod tamen ita nolim seuerè accipi, vt omnino exulare velim dicèdi copiam, non vilem modò, sed etiam necessariam: at vt vestrum quisque intelligat Alciatum sua illa breuitate concinnum & gratum omnibus nõ iniuria videri. Jam verò quis breuem illà & argutam prisca doctrinæ sylvam non pluris habendam ducet, quam immanes scriptorum quorundam paginas, quæ mihi perinde videntur ac cibi nescio qui, ex quibus alimenti minimum, reliquarum multò plus, vt in cochleis & testudinum genere capitur? Sed pergamus quæso ad varietatem illam qua se commendat, qua in delicijs habetur, qua studiosos pascit animos, qua eruditam cogitationem suspensam tenet. Quod cum meditator vnà mecum, existimo eos ineptos esse minimèque diligentes, qui semper idem aut legunt, idèmq; semper canunt, neque varietate rerum, quam nobis natura ipsa commendauit, ingenium perpollunt. Quid enim morer Senece acuri hominis, vitæ tamen instituto planè Stoïci, monitum consiliùmque grauissimum, quò non obscurè variam lectionem, vt alienam à studijs insectatur? Reuera hic magni nominis Philosophus non sine iudicio videtur suã ea de re sententiam dixisse: sed nos naturæ certissimum quoddã præscriptum sequimur, eiq; paremus; quo nomine nullus est, opinor, qui nobis molestus esse debeat. Nam quocumque oculorum aciem flectamus, quam curaque in partem sese mens humana recipiat, multiplex & varium non tam numero, quàm infinitate distinctum deprehendemus. Plantarum enim, florum, herbarum magna cæque admirabilis est in omni genere varietas: tam diuersa animalium facies, ea colorum certè innumerabiliũ distinctio. Imò verò terrã ipsam videm⁹ hac parte motibus eminètem, illa lacunosam, fontium quadã perennitate,

fluminum, lacuum, vastoque Oceano irriguā. & certè à terra secretam, vt ipsa sui maximum omnibus vbique spectaculum præbere videatur. Cuius naturæ tam sapientis & prouidæ solertiam, homines ingenio maximè, & arte feliciter æmulati sunt, ijs præcipuè rebus quæ literarum monumentis continentur. Etenim rectissimè putarunt ingenium humanum nõ esse ita sterile & infecundum, & quasi cancellis circumclusum, vt sua vi non continere posset ea omnia, quæ abundans & opulenta natura educere voluisset. Ne tamen vos more pluribus. Auditores, si conferre libeat hunc tantillum libellum cum alijs longè plurimis: & si maturè iudicium adhibere par sit; quis non capiatur admiratione vbi obseruauerit, in eo vno innumerabiles opes contineri, quæ non nisi magna difficultate summoque studio in permultis alijs commodè obseruari possint? Vt enim id aliqua parte reuocem quasi ad calculos, in Alciato puram, tersam, & antiquam dictionem nullus, vt opinor, desiderabit: acumen logicum non abest à præclara illa fabrica & inuentione rerum tam multarum: non iudicium & ordo, quo res tam variæ colligerentur: non historia rerum permultarum: non philosophia morum & naturæ quæ tota in omnibus Emblematis occupatur: vt quemadmodum in Homero plerique veterum dixerunt esse disciplinarum omnium officinam quandam locupletem: ita in Alciato liberrimè concurrunt, quæ homines eruditi & ingeniosi laudatā aliquam ideam possint effingere. Quæ certè omnia non ideò à me dicuntur, vt aliquis vestrum putet me tam libera & aperta laudatione meos qualescumque in hunc auctorem labores venditare cupere: quòd profectò quàm alienum sit à meo sensu, faciliè quiuis intelligeret, si verendum animam meam, si meæ vitæ rationem, si minimum penèque nullum studiorum progressum viderit. Neque verò is sum qui Alciati, viri certè maximi, dignitatem rarāque doctrinā cum mea tenuitate conferre audeam: Ille enim vir *παύσιμος ἔτι παρομοδῆς* iocando liberè relaxandōque animum, Emblemata omni sale & lepore Attico tincta effudit: nos industria, studio, cogitatione, sensu denique omnium non lapidem mouemus, vt si pro dignitate non possumus ad vmbilicam perducere quæ cogitamus, saltem tamen admiratione quadam rapti, coniectanea nostra qualiacumque potius, quàm seriæ doctrine fructū aliquē proponamus. Ille, vti se res offerebat (quādo maximè à Iuris professione honestā & liberā cessationē impetrabat) in medio suo otio negotiū

literariū cōsecratus, rem quidē pulcherrimā, dignāmq; omni regio apparatu, eruditorū hominū oculis spectandā proposuit: ego verō, vt libelli huius gustum aliquē meo arbitrariū perciperē, innumerabiles penē auctores Græcos & Latinos aliqua quod certē audeo dicere, diligentia & voluptate animi deuorauī, eamq; continuam operam in perquirēdo fixi atque locauī, vt qui Sisyphus versat saxum, sudans nitendo, sed nescio tamē an hilum profecerim. Et hęc mea certē mēs, ea cogitatio, idiudiciū, Auditores, vt cū ea de re apud vos tam liberē verba faciam, possim adolescentiæ lapsus deprecari. Fateor enim nescio quo ætatis feruore ante annos septem contulisse & sublegisse mē in libelli quandam formam aliquas minutias; quas cū amicis aliquot meis ostendissem, mihi auctores fuerunt, vt de ijs edēdis tum primū cogitare, & in publicā edi lucē paterer. Id certē, ne quid ego dissimulem, mihi tum valde placuit, vt qui meorū studiosū aliquod vel minimum specimen non ægrē ferrem studiosis esse consecratum: ad eamque rem citiūs quā licebat, neque tã maturē, vt oportebat, ad Christophorū Plantinū, ciuem Antuerpiensē, & Regium Typographū, scripserunt amici meo nomine, vt quemadmodum is ipse mihi coram pro sua facilitate primū hic Lutetiæ pollicitus erat, deinde per literas idem non inuitus confirmarat libellus prælo committeretur: quod tamen, vbi exemplar ad eum misissem, penē omninō ἀπογογγύον, & reuera κακόγογγύον, diuturna & molesta negotiorū mole auocatus, tam citō præstare non potuit, vt ipse constituerat. Sed ea tandem edita scholia, inmatūra penē omninō, neque digna satis quæ hoc tēpore, tam eruditis hominibus abundantī, lucem ferrent: tamen excepta cum applausu à studiosis, mihi animos admouerunt, vt quę inculta parumque terſa esse scirem, sumpto quodam ocio libero corrigere. Meæ itaque partes sunt, vt cū mihi tam gratos eruditorum hominum animos expertus sim, qui pro eo laborē, alioqui tenui, gratias mihi non semel habuerunt de castiganda illa editione cogitem: tum vt respondeā hominum de me bene meritorū expectationi, tum vt adolescentū studia quacumque tandem ratione iuare pergā. Quod negotium citiūs confecissem, & alacri studio maturassem, nisi professionis meæ continua cura & laboriosa contentio, in qua cessatori esse non licet, me penē omninō à subceciuis studijs abstraxisset: nisi inquam me toto iam sexennio

inexercuisset. Neque verò tam facile est ei qui nostræ huius professionis munus sustineat, animùm ad res tam varias & multiplices applicare; quem certè magnum & arduũ laborem si qui tam facilem esse putant, vehemèter admodum errat. Nullus enim planè animus est vel ad eò rectè à natura informatus, vt hoc quicquid est quod facere debemus ex officio, qui non modò agendo, verùm etiã cogitãdo possit sustinere. An vos aliam causam esse vllam putatis, cùr in tanto honore quo maximè artes aluntur, tam pauci reperti sunt hætenus qui in hac proficenti laboriosa contentione pro dignitate versati sint? Non est longè repetenda ratio: sunt enim omittendæ voluptates, prætermittendæ studia delectationis: ludus, iocus, conuiuia, confabulationes omnium pen' familiarium deserendæ. Quæ res vt plurimùm ardua & difficilis, in hoc genere homines à labore honestoque conatu studiorum humanitatis auocat, & interdũ omninò abstrahit. Non longè abierò, dicamque hoc tẽpore quod tacitus nullo modo prætermittere possum: nostra hæc professio longè grauior est, magisque seria, quàm suspicari vnquam aut percipere possunt qui dolium hoc numquam volutarunt. Nulla siquidem ars est digna hominis liberaliter educati studio, cuius non aliqua cognitione oporteat tinctum eum esse, qui munus hoc aliqua laude & hominum approbatione sustinere m' d' retur. In quo ego docendi munere obeundo quantò magis in dies prouehor, tantò etiã magis intelligo quàm absum à perfectione summorum operũ, huiusque professionis dignitate: vt quamquam videar plerisque nunc extra laboris alèã positus aliqua mea industria & exercitatione, imò verò hominum eruditorum approbatione; tamen haud dubiè fateri cogar, me fundamenta quæ cogito, nondum bene iecisse. Et hæc quidem quamquam verissima esse constet, scio tamen quàm imperitis & parũ cautis adolescentibus arrideãt potius exoterica, potius quàm acroamatica: quàm placeant, non solertes & industrij, non laboriosi & ingenuosi doctores, sed clamosi quidam & importuni ardeliones, vt etiã fumorum venditores qui audaciam quadam impudẽti & intolerabili, iuuentutẽ sibi deuinciunt, eòq; nomine literarũ gloriã insigni quodam fastu cõplere non verentur. Quid enim nos, nos inquam laboriosi & industrij, non vbi cumque faci scet olistica probamur? quia fastum omnem præcludimus: quia malumus studere vtilitati audientium quàm voluntatis:

non pendemus ab aura populari: huic multorum caput bellu e non obsequimur, & hinc illæ lacrymæ, Auditores, vt nemini mirum sit, cum etiam Iupiter ipse, vt est in adagio veteri. ne quidem placere omnibus possit. Sed vna tamen optimè factorum conscientia. & doctorum quorundam hominū de nostris studijs grauiſſimo iudicio sustentamur atque animum colligimus: quamquam nihil sit quod me penitere debeat, vt eorum hominū qui euentu metiuntur omnia fortunam iaculare velim. Licet enim minimè gloriari possim, vt ille, *Cui mille Siculis errabant in montibus agnæ*: neque cantare audeam quæ:

—— *solitus si quando armenta vocares*

Amphion Dirceus in Aetæo Aracinto.

Tamen mea ipse sorte contentus, si fas est, si licet, Auditores, dicam ingenuè:

Non sum ad id informis: nuper me in litore vidi

Cum placidum ventis staret mare. nūquam ego Daphnim

Cantando me tuam, si nūquam fallis, imago.

Sed iam nimis multa de me in qua nimirum commemoratione vereor ne quis existimet me meas merces alienis nominibus velle cariùs vendere, quod si facio, mei planè sum immemor, vt qui nascitis hominibus me ridendū propinem. At ne patiar vos hinc satiatos discedere, neve aberrem à scopo quem mihi primùm proposueram, vtque vno quasi falce complectar quæ hactenus à me dicta sunt, quæso: studiosi Adolescentes (vos enim iam alloquor, in quorum gratiam nostri hilibores instituti sunt) quæso inquam, nostri huius auctoris antiquam doctrinam diligenter obseruemus & exosculemur: peritiam iuris admiremur: eloquentiam conſectemur, succinctum dicendi genus eodem cum doctis hominibus consensu approbemus: varietatem certè grauiſſimam iucundissimamque veneremur: cuius singulas easque admirabiles virtutes si penitus inuenimus thesaurum habemus nullo auro nullisque gemmis conferendum: multoque magis admirabilem, si eius vnus selectissimas doctrinæ gemmas cum aliorum vel cerè permultorum flosculis comparemus. In quo Emblematum libello mea qualicumque commentatione illustrando, non puto me omninò malè bonas horas collocasse: quamquam id dictum nolim, vt cornicibus, quod aiunt, configam oculos, aut me apud vos efferam impensius, quod neque vestra de me expe-

Stat. o. neque meus pudor vnquam pateretur. Sed hoc vnum contendo: excusetur quæso (id enim mihi non semel deprecandum) excusetur inquam nimius adoleſcētīæ meæ feruor, qui libellum quasi è nido implumem, vt ita loquat, & vt immaturum fetum emitti permiserim: excusetur denique nimia fortasse tarditas, quæ effecit vt nondum satis mihi facere potuerim, neque supremam admouere manum in eo diligēter emendando, eò quòd continuum mearum prælectionum pensum ab eo quod tandiu mihi proposueram, me diutius auocarit. Sic enim mihi firmo quodā animi proposito statui, vt quandiu mihi liberè ac quietè versari hac in Academia licuerit, efficiam vt qui eruditis hominibus rationem mei otij constare velim. Quid enim verear apud vos meas hic fateri delicias? **A D O I E S C E N T E S** optimi.

Muse nost. r amor Permessides.

In quarum studio quamquam molesto & erumpnarū pleno, honesto tamen & laudabili, sic me contineo, singulari Dei beneficio, vt nullus vnquā fuerit adoleſcens, qui me toto iam sexennio profitentem de suggestu audierit, cui tamen modestia cōmendata sit, cui honesti cultus, cui denique humanitatis litteræ, qui idem mihi ex animo non fuerit obsecutus. Nihil moror aliorum studia & labores certè multos sollicitudinum plenos, per me licet, oblectentur alij cæcis quibusdā cupiditatibus: alij fori iurgia confectentur hi rei militari, aut mercaturæ faciundæ rotos sese dedant: alij lucris inhient, & optima sacerdotia vel prece vel pretio, si possint, aucupari non desinant:

Me verò primum dulces ante omnia Muse

Quarum sacra fero ardenti percussus amore,

Accipiant, cælique vias Et sidera monstrent.

DIXI.

EMBLEMATVM INDEX

IN LOCOS COMMVNES AD STVDIO-
SORVM COMMODITATEM DIGESTORVM.

*Numerus ad Emblematis cuiusque refertur
ordinem.*

I n signa ducatus Mediola- nensis. <i>Emblema.</i>	1	In deprehensam.	21
Mediolanum.	2	Custodiendas virgines.	22
Nunquam procrastinandum.	3	Vino prudentiam augeri,	23
DEVS siue RELIGIO.		Prudentes vino abstinent.	24
In Deo latandum.	4	In statuam Bacchi.	25
Sapientia humana, stultitia est, apud Deum.	5	Gramen.	26
Ficta Religio.	6	IUSTITIA.	
Non tibi, sed religioni.	7	Nec verbo, nec facto quem-	
Qua dii vocant eundem.	8	quam laedendum.	27
VIRTUTES.		Tandem, tandem iustitia ob-	
FIDES.		tinēt.	28
Fidei symbolum.	9	Etiā ferocissimos domari.	29
Fœdera.	10	Gratiam referendam.	30
Silentium.	11	Abstinentia à muneribus ca-	
Non vulganda consilia.	12	piundis.	31
Ne quæstioni quidem ceden-		Bonis à diuitibus nihil timen-	
dum.	13	dum.	32
PRVDENTIA.		FORTITVDO.	
Consilio & virtute Chimæram superari, hoc est, fortiores & deceptores.	14	Signa Fortium.	33
Vigilantia & custodia.	15	Ανέξω κ' ἀπέξω.	34
Νῆρε, καὶ μέμνησ' ἀπείν, αρθρα, &c.	16	In adulari nescientem.	35
Πῆ παρέβω. τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον ὦκ ἐπλέδῃ.	17	Obdurandum aduersus virgē- tia.	36
Prudentes.	18	Omnia mea mecum porto.	37
Prudens magis quam loquax.	19	CONCORDIA.	
Maturandum.	20	Concordiæ symbolum.	38
		Concordia.	39
		Concordia insuperabilis.	40
		Vnum nihil, duos plurimum posse.	41
		Firmissima conuelli non pos- se.	42

SPES.

Spes proxima.	43
In simulacrum Spei.	44
In dies meliora.	45
Illicitum nihil sperandum.	46
Pudicitia.	47

VITIA.

PERFIDIA.

In victoriam dolo partam.	48
In fraudulentos.	49
Dolus in suos.	50
Maledicentia.	51
In receptatores sicariorum.	52
In adultores.	53
Et qui semel sua prodegerit, alinea credi non oportere.	54

STVLTTITIA.

Temeritas.	55
In temerarios.	56
Furor & rabies.	57
In eos qui supra vires quidquã audent.	58
Impossibile.	59
Cuculi.	60
Vespertilio.	61
Aliud.	62
Ira.	63
In eum qui sibi ipsi damnum apparat.	64
Fatuitas.	65
Obliuio paupertatis parens.	66

SVRERBIA.

Superbia.	67
Impudentia.	68
Philantia.	69
Garrulitas.	70
Inuidia.	71

LVXVRIA.

Luxuria.	72
Luxuriosorum opes.	73
Tumulus meretricis.	84

In amatores meretricum	75
Candendum à meretricibus	76
Amuletum Veneris.	77
Inuiolabiles telo Cupidinis.	78.
Lasciua.	79

DESIDIA.

Desidia.	80
Desidiam abijciendam.	81
In facile à virtute desiciscentes.	82.
Ignauis.	83

AVARITIA.

Auaritia.	84
In auaros.	85
In aulicos.	86
In sordidos.	87
In diuites publico malo.	88
In auaros vel quibus melior conditio ab extraneis of- fertur.	89

GVLA.

Gula.	90
Oeni effigies.	91
In parasitos.	92
Paruam culinam duobus ga- neonibus non sufficere.	93
Captiuus ob gulam.	94
In garrulum & gulosum.	95
Doctorum agnomina.	96

NATVRA.

Natura.	97
Ars naturam adiuuans	98
In inuentam.	99
In quatuor anni tempora.	100

ASTROLOGIA.

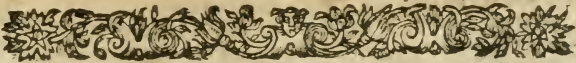
Scyphus Nestoris.	101
Quæ supra nos, nihil ad nos,	102.
In Astrologos.	103
Qui alta contemplantur, ca-	

dere. 104. AMOR.	Tumulus Io. Galeacij. 133
Potentissimus affectus, amor. 105.	Optimus ciuis. 134
Potentia Amoris. 106	Strenuorum immortale no- men. 135
Vis Amoris. 107	Nobiles & generosi. 136
In studiosum captū amore. 108	Duodecim certamina Hercu- lis. 137
ἀντίεως, id est amor virtutis. 109	In nothos. 138
ἀντίεως, amor virtutis alium Cupidinem superans. 110	Imparilitas. 139
Dulcia quandoque amara fie- ri. 111	In desciscentes. 140
Ferè simile ex Theocrito. 112	Æmulatio impar. 141
In statuam Amoris. 113	Albutij ad Alciatum, &c. 142
In obliuionem patriæ. 114	PRINCIPES.
Sirenes. 115	Princeps subditorum in colu- mitatem procutans. 143
Senex puellam amans. 116	In senatū boni principis. 144
In colores. 117	Consiliarij principum. 145
FORTVNA.	Opulentia tyranni, paupertas subiectorum. 146
Virtuti fortuna comes. 118	Quod nō capit CHRISTVS, rapit fiscus. 147
Fortuna virtutem superans. 119	Principis clementia. 148
Paupertatem summis ingenijs obesse ne prouehantur. 120	RESPUBLICA.
In Occasionem. 121	Salus publica. 149
In subitum terrorem. 122	Respublica liberata. 150
In illaudata laudantes. 123	VITA.
In momētaneā felicitatem. 124	In vitam humanam. 151
Ex damno alterius alterius vti- litas. 125	Ære quandoque salutem re- dimendam. 152
Bonis auspicijs incipiendū. 126	MORS.
Nihil reliqui. 127	Cum laruis non luctandū. 153
Malè parata, malè dilabuntur. 128.	De morte & amore. 154
Semper præsto esse infortunia. 129	In formosā fato præreptā. 155
Remedia in arduo, mala in prono esse. 130	In mortem præproperam. 156
HONOR.	Terminus. 157
Ex arduis perpetuū nomē. 131	Opulenti hæreditas. 158
Ex literarum studijs immorta- litatem acquiri. 132	AMICITIA.
	Amicitia etiam post mortem durans. 159
	Mutum auxilium. 160
	Auxiliū numquā deficiēs. 161

Gratiz.	162	Litera occidit, spiritus viuifi-	185
HOSPILITAS.			
Indetractores.	163	Dicta septem sapientum.	186
Inanis impetus.	164	IGNORANTIA.	
Aliquid mali propter vicinum malum.	165	Submouendam ignorantiam,	187
In eum qui truculentia suorú perierit.	166	Mentem non formam plus pollere.	188
<i>Ἰν εὐφραν ἀδωκε δῶκε</i>	167	Diues indoctus.	189
A. minimis quoque timendú.	168.	MATRIMONIUM.	
Obnoxia infirmitas.	169	In fidem vxoriam.	190
Vel post mortem formidolosú.	170	Reuerentiam in matrimonio requiri.	191
VINDICTA.			
Iusta vindicta.	171	In fecúditatem sibi ipsi dam- nosam.	192
Iusta vltio.	172	Amor filiorum.	193
Parera delinquentis & suasoris culpam esse.	173	Pietas filiorú in parétes.	194
Alius peccat, alius plectitur.	174	Mulieris famam, non formam vulgatam esse oportere.	195
Insani gladius.	175	In Pudoris statuam.	196
PAX.			
Pax.	176	Nupta contagioso.	197
Ex bello pax.	177	ARBORES.	
Ex pace vbertas.	178	Cupressus.	198
SCIENTIA.			
Doctos doctis obloqui nefas esse.	179	Quercus.	199
Eloquétia fortitudine præstá- tior.	180	Salix.	200
Facundia difficilis.	181	Abies.	201
Antiquissima queque côm en- ticia.	182	Picea.	202
Insignia poëtarum.	183	Coronca.	203
Mulicam Dijs curæ esse.	184	Hedera.	204
		Ilex.	205
		Malus medica.	206
		Buxus.	207
		Amygdalus.	208
		Morus.	209
		Laurus.	210
		Populus alba.	211

FINIS INDICIS

EMBLEMATVM.

INDEX RERVM ET VER- BORVM QVÆ HIS COMMEN- TARIIS CONTINENTVR.

A

A Bdomen.	433	Adulatorium vnde dictum.	129
A Abies. 899. fretis apta, <i>ibid.</i>		Aegyptij symbola repererunt.	1
Abstemius.	163	Aegyptij cur oculus in scepro re- gio posuerint.	140
Abstinentia ab esu piscium.	19	Aegyptij quid per leonem designa- rint	119
Accola quid.	237	Aello harpyia.	214
Acheloj cornu.	559	Aemulatio impar.	665
Achilles formosissimus Graecorum.		Aenez pietas.	871
479		Aenigma.	38
Achilles vt tractarit Hectoris cor- pus.	712	Aenigma de testitudine.	878
Achilles flava coma.	549	Aenigmata.	4
Achillis sepulchrum.	636	Aeschylus poeta.	161
Achillis arma ad Aiæis tumulum delata.	193	Aesculapius cur Deus habitus.	698
de armis Achillis contentio. <i>ibid.</i>		sub forma serpentis cultus, <i>ibid.</i>	
Achiui.	772	Aeiatas tres.	849
Aëtion in e ruura mutatus.	391	Aethiopem dealbare.	318
Actæones venatores.	<i>ibid.</i>	Aethiops non albescit.	<i>ibid.</i>
de Actæone varia.	229, 293	Affectus iustitiæ debent cedere.	196
Ad finem ubi peruenieris, ne redeas.	111	Affectus moderandi sunt.	302
Admissarius pro homine immode- ratorz libidinis.	370	A fronte & à tergo.	140
Adolescentia maximè feruida, &c.	129	Agamemnon.	276
Adolescentis descriptio.	305	Agamemnoni cur vitio detur.	307
Adolescentiari pro luxuriati.	542	Agamemnonis clypeus.	312
Adonis.	381	Agamemnonis leo, symbolum.	20
Adorea quid.	873	Agathocles peripateticus,	351
Aduersus Solem ne melior:	13	Agendi initium secundum vices cu- iusque sumendum.	151
Adorantur sedeant.	18	Agentes & consentientes pari poena puniendi.	778
Aduersæ res statim accedunt, tardè recedunt.	619	Agésilai cordatum responsum & consilium.	95
Adulatio in aulis Principum.	229	Aglaia.	718
Adulator vt Chamæleon.	296	Agrippa fictitijs.	106
Adulatorum mores.	296, 297	Ajax qualis apud Homerum.	601
		Ajax vnde dictus.	277.

Aiax seipsum interfecit.	786	Amantes cur pallidi.	914
Aiaci tumulus vbi.	276	Amantium conditio per buxum re- praesentata.	913, 915
Aiacis infamia.	786	Amaranthus tumulis appositus.	637
Alauda in gramine nidificat.	182	Amaranthus.	918
Alba vestimenta in conuiuijs.	552	Amasidis fatum.	242
Alboris significationes.	546	Amatores nullum periculū detre- ctant.	515
Album & purpuream quid.	549	Amazones cum Chimæra, id est, caprâ collatæ.	114
Albus color.	548	ab Hercule deuictæ.	653
Albus color gaudij signum.	551	Ambales quid.	202
Albutij ad Alciatum.	668	Ambitio principes occæcat & perdit. 307	
Albutius.	ibid.	Ambiosi & avari, lupo ceruario comparamur.	337
Alcæa cauda leonis.	327, 326	Amen.	100
Alce fera.	54	Amici plures oppresserunt quàm i- nimiti.	125
Alciatæ gentis symbolum.	ibid.	Amici qui diligendi.	728
Alciati methodus in studiorū cur- su.	214	Amici veri typus.	715
Symbolum.	556	Amicitia post mortem curans.	727
Epigramma in detractorem.	665	Amicorum duo genera.	525
laus in aliena patria.	669, 670	Ἀμνησίας lex.	634
Alciatus in pædioribus.	741, 742	Amor ex otio, & idem laborem creare dicitur.	521, 522
Alcibiades.	296	Amor igne fortior.	488
Alcibiadis factum ut populi rumo- res inhiberet.	387	Amor ignis.	487
Alcimenès auceps.	474	Amor honori cur iunctus.	89
Alcion vnde.	800	Amor duplex quid alijs significet. 495	
Alcionij dies qui.	ibid.	Amor cur alatus.	518
Alcyonis sollertia.	799	cæcus.	519, 523
Alcyonum sollertia in nidificando. 800		πυρρός & πυροποίος. ibid. igneus.	520
Alcuadæ Thessali.	226, 228	Amor omnia domat.	482, 486
Alexander Magnus cur annulum o- ri Hyphestionis appresserit.	101	Amor quomodo ab amore superet- tur.	499
ambitiosus.	309	Am r potentiissimus affectus.	476
Alexandri magni peruecitas. 55. & 56.		Amor aliger.	487
Alexander Phereus tyrannus occi- sus.	228	filiorum.	865
Ἀλέξιν quid.	382	cur nudus.	515
Ἀλεξήθειον & ἀλεξίφάρμα- κον.	382	cur puér.	516
Aliud agere qui dicantur.	124	pharetratus cur.	517, 518
Alius peccat, alius plectitur.	780	Amor fulmine superior.	485
Ἄλλοτροί σάλλοι.	326	Amor Hederæ comparatus.	907
Ama tanquam ostentus, &c.	129	Amor γλυκύπικρος. 506. 912	
Amabiles post mortem.	765	Amor & violentia gelati non pos- sunt.	515
Amalthæa vnde dicta.	557		
Amalthæa historia.	559		
cornu quid.	557, 558		
Amaus verè semper amat.	729		

I N D E X.

Amor turpis quomodo possit curari.		Annoni leone vsus pro iumento 101
ri.	373	Annulus in primis nuptij. cur detur
Amor triplex	495	879
Amore plus effici quam vi.	487	Annulus, signum seruitutis.
Amoris descriptio.	513, 514	Arctum annulum ne gestato. ibid.
potentia.	481	in Annulo Dei figuram ne habeto.
vis.	485	14.
fel & mel.	506	Annus luctus.
antidotum.	534, 535	128
inconstantia.	516, 523	Ἀντήρας, id est, amor virtutis.
in Amoris statum.	512, 513	491, 494
Amoris vulnera ex oculis.	532	Ἀντήρας, alium Cupidinem
Amuletum in obtreccationem.	746	superans.
Amuletum quid & vnde.	382, 386	499
Amygdalus.	916	Anteuorta & postuorta.
Anacharsis Scytha.	971	140
Anagrammati fini ratio quæ.	32	Antiochi stratagemata in Galatas.
Anas.	285	580, 587
Anchora quid.	673	Antiochus & Charicles fratres.
Thalassiarchi Gallici.	ibid.	889
Anchoræ alligatus Dæiphin.	ibid.	Ἀντίπαλος quid.
Anchoram sacram soluere.	ibid.	508
Ἀνίχης καὶ ἀπείχης.	220, 223	Ἀντιπαλαστικόν.
Angerone & fugies.	101	205
Angl' diuinatoris vana prædictio.		Antiquissima quæque commētia.
47		818
Anguilla lubrica.	153	Antonij facinus.
Anguillas qui dicantur captare.	420	198
Anguis tortilis, in figne Mediolan.		Antonius patriæ pestis.
ducum.	42	200
Anguis prælagium.	44	M. Antonius tyrannus.
Anguis Ambrosianus Mediolani.	699	199
Anguis sibi caudam mordens.	43	Aper Erymanthæus.
Anima sicut autiga.	302, 303, 304	653
Anima de celo est.	73	Apes citius pungunt pollutos libi-
Anima sicca sapientissima.	166	dine.
Anima alijs omnibus rebus corpo-		507
ralibus præferenda.	708	Apum natura.
Animalia pro dijs habita.	448	691, 692
Animalium genera.	447	Ἀρροδίτη vnde dicta.
Animi voluptas magnum virtutis		492
præmium.	134	Apicius.
Animi partes duæ.	446	428
Animum mutare difficile.	316, 7	Ἀπισία cur veteribus laudata.
Animus an in corde an in cerebro.		125
447		Apollo vbi natus.
Animus ab externis in nimè pendēs.		456
237		Apollo & Bacchus cur iuncti.
Animi quatuor tempora.	458	456
Ἀνομία.	950	Apollo Loxias.
		4
		Ἀποθρηναία.
		382, 386
		Aqua quid.
		822
		Aqua cur pro erumnis vehementio-
		ribus accipitur.
		255
		Aquæ vitæ.
		420
		Aqualis & mallouium.
		208
		Aquila, imperij symbolum.
		21
		Romanorum symbolum.
		218
		in figne Romanorum.
		Iouis.
		63
		in stemmatis.
		826
		pro stemmate Imperatoris.
		216
		Aquila omen.
		219
		præstantia.
		218, 219

INDEX.

Aquila & Scarabei dissidium.	761	gum.	298
Aquila sacrae aves quibus.	219	Assentationis malum.	349
Aquilino nato homines.	219	Assentatorum mores.	297, 298
Arabum assentatio.	206	Assuescere verbum.	329
Arbor quid.	822	Astrologi.	469 & seqq.
Arcades βαλαροφάροι cur.	522	Astrologi Iudicarij.	468
Arcades primi Lunam obseruauerunt.	942	Astrologorum reprehensio.	474
942		Astrologorum vanitas.	470
Arcades cur προείλωσι dicti.	942, 644	Astydamas histriō.	350
942, 644		Atalanta.	858
Archilochus poeta maledicus.	287.	Atæ fabula in quos torqueri possit.	621, 622
288		Atē Homericā.	619
Archilochia edicta, &c.	288	Ater à nigro differt.	348
Ardea.	405	Atergatis dea.	19
Ardeliones, eorumque studia.	404.	Athanius à paganis fuggillatus.	257
405		Athenę doctæ.	70
Ardeola stellaris.	405	Athenę vnde dictæ.	145
Axerduis perpetuum nomen.	623	Athenę cur ecer. piz dictæ.	145
Ἀρετή ἀπο τῆ ἀρεν.	479	Athenienses αὐτόχθονες.	641
Ariadne à Baccho rapta.	169	Ath. niensium de castris iudicia.	680
Aries amatorem significat.	368	Atheniensium bella exitiosa.	796
Aries vir gregis.	369	ἄστροι voluptuarij.	67
Aries in auro vellere.	854	ἄπλανως, Symbolum.	
Arionis à Delphino seruati historia.	424.	Ἀπμαχεῖν.	223
424.		Atalus.	337
Aristides cur Athenis pulsus.	148	Atyla.	608
Aristippi cantio.	706	Auari conditio.	408
Arisiomenes.	217	In auaros.	411, 423
Aristoteles ingratus in præceptorē.	332, 333	Auariſiano comparantur.	412
332, 333		Auaritia.	407
Aristoteles cur ἡμῖον & dictur.	332	Auaritia summum malum.	425
332		Auaritię quanta pernicies.	424
Aristoteles & Cicero φίλων.	351	Auaritię comites.	425
351		Auaritię mala.	425, 426
Armorum symbola.	39	Auatium & volucrum collatio.	653
Arrogantes.	350	Audentes supra vires.	323
Arſinoës mira in liberos pietas.	868	Augeriani lepidum epigrāma.	486
Arſina cuique pro viatico.	451, 453	Augię purgatio.	654
Arſ natura adiunat.	450	Augusti sphinx, symbolum.	22
Artem qui sequantur.	454	Augusti dictum.	149
Artem liberales quam illiberales sequi satius.	450, 451	Augustinus Nyphus Philosophus.	490
450, 451		Aulici.	414
Artaxerxis moderatus animus.	695	Aulicorū aureæ compedes.	414
Arundo pro sagitta.	475	Aulicorū seruitus miserima.	415, 416
Artuum genitale.	381	Aulicorum descriptio.	415, 416
Aſellis commissa sacerdotia.	81	Aurata.	764
Aſini encomium.	180		
Aſinus vehemens myſteria.	79, 80		
Assentatio perpetuum malum Re-			

INDEX.

Aureum vellus. 855
 Auxilium mutuum. 731
 Auxilium nunquam deficiens. 734

B

B^{abylon} quid. 76
 B^{abylonia} mulieres. 76
 Bacchi ortus. 171
 Bacchi Nutrices Nymphæ. 173
 Bacchi statua. 167
 Bacchi simulachra nuda. 172
 Bacchi currus tractus à tigribus. 201
 Bacchi nomina. 166
 Bacchi mater Semele. 162
 Baccho cur papauer & ferula tributa. 128
 Bacchus cur *Iovyns* dictus. 386
 Bacchus cur *iuvēnis*. 169
 Bacchus cur nudus in statuis. 515
 Bacchus cur *Lyzus* dictus. 238
 Bacchus cornutus cur. 171
 Bacchus Nymphis tēperandus: 173
 Bacchus femori Iouis insultus. 172
 Bacchus Bromius. 166
 Bacchus nudus, rubeus, igneus, cur. 172

Bacchus cornutus: 170
 Bacchus Liber pater. 168
 Bacchus & Pallas cur eadem ara locantur. 161
 Bacchus cur pater. 162
 Bacchus & Pallas cur Ioue nati. 162
 Bacchylides. 661
 Baculus quid. 559
 Barbam vellere. 712
 Barrus clamor quis. 590
 Barrus & barrire. 590
 Bartholomæus Anulus. 839
 Bartiades Callimachus poëta. 418
 Bellaria. 233
 Bella quando suscipienda. 797
 Belloium suafores. 778
 Bello civili nihil exitiosius. 598
 Bellicis in rebus celeritas. 56
 Bellum vnde dictum. 600
 Bellum civile. 246
 Bellerophon Chimæram vicit. 114
 Bellerophon vnde dictus. 114
 Bellerophonis historia. 113

Bellisarius. 337
 Benefacta malè locatà, pro malefactis arbitrandà. 132
 Beneficij inter duos lex. 740
 Biantis apophthegma. 236, 237
 Bias. 842
 Bilem euomere. 743
 Bilis duplex. 314
 Bis dat qui citò dat. 739
 Biturix. 51
 Bonis auspicijs incipiendum: 608
 Bonis à diuitibus timendum. 218
 Bos ad laborem natus. 557
 Bruti numisma. 700
 Bruti opinio veterum Romanorū perniciosum delirium. 570, 571
 Brutus seipsum occidit. 564
 Brutus & Cassius. 563
 Burgundionum tria repagula. 23
 Burrhus. 547
 Bustum. 218
 Buxus. 913

C

C^{achinnus}: 704
 Cadmi draco. 44
 Cadmi historia: 835
 de feminatis à Cadmo dēcibus mythologia. 837, 838
 Caduceatores legati cur. 558
 Caduceo implicat serpentes. 558, 559
 Caduceus Mercurij. 558
 Caduceus. 557, 558
 Cæcitas animi maxima: 348
 Cæruleus color. 547, 550
 Cæruleus *ἀλυστὸς* cur. 550
 Cæsar Borgia. 272
 Cæsar ambitiosus. 310
 Cæsar occisus in senatu. 199
 Cæsaris occisores. 563
 Calais & Zetes. 213
 Calais cur sic dictus. 215
 Calchantis vaticinium: 624
 Calix aureus. 75
 Callimachus poëta: 418
 Καλὸν ἂν ἔργον. 478
 Cancrī fluuiales. 432, 435

I N D E X.

Candidæ vestes gaudij signum.	551	fugienda.	147, 148
Candidati vnde dicti.	552	Centauri.	684
Candidus.	549	Cerberus triceps.	654
Candor animi vnde.	ibid.	Cerebrum non edendum.	9
Canes pro rapacibus.	345	Cervæ aëripes.	653
Canis percussa lapide, non percussorem, sed lapidem petit.	781	Ceueie verbum obscenum.	406
Canis pro inuido.	747	Chærephon cur appellatus vesperilio vel noctua.	321
Canis quod id in Hieroglyph.	447	Chærephontes duo.	321, 322
Canis orbem Lunæ cõspiciens quid.	746	Chamæleon.	297
Canis fidei nota.	858	Chamæleon non solo vescitur aëre.	297
Canus coloris que natiuus.	550	Chaticles & Antiochus fratres.	889
Capere, pro decipere.	77	Charites vnde dictæ.	737
Capra Scythia.	663	Chædæ, virgines, iunctæ, talaria alata habent, vnam duæ alix conspiciunt.	ibid.
Capra meretricem significat.	373	cur filix Iouis & Eurynomes.	ibid.
Capra lupi catulum lactans.	311	Charitum descriptio.	737
Captare verbum.	599	Chela quid.	433
Captores ipsi capiuntur.	775	Chicani vnde.	440
Captiuus ob gulam.	437	Chilon.	587, 841
Caput vacuum cerebro.	852	Chimæra cur triformis.	115
Cardamus noxius vicinis herbis.	752	quale monstrum.	114
Carneadis apophthegma.	217	Chimæram pro muliere ponit Lychon.	114
Caroli V. Imp. symbolum.	269	Chiron Centaurus.	682
Caroli IX. symbolum.	24	Chironis ferina natura quid.	681
Caroli Lotareni symbolum.	25	Chænix quid.	397, 398, 950
Carolus Dux Burgundiorum.	308	Chænici non insidendum.	7
Carpere facilius quàm imitari.	745	non insidendum quid.	397, 398
Carthaginis historia.	127, 128	Christianorum Imperatorum prudentiã in hæreticos.	142
Caruallus in Erasnum.	722	Cibum in matellam.	11
Castor & Pollux quid allegoricè.	259	Cicida nobilitatis insigne apud Athenienses.	641
Castor & Pollux.	60	Cicadam ala corripere.	743
Castor seu Fiber testes sibi excindit.	707	Cicero ab Antonio interfectus.	198
Castoris seu Fibri solertia.	705	princeps Romanæ eloquentiæ.	200
Καθαρά χείρες.	210	Ciceronis & Aristotelis φιλατια.	351
Catharina Medicæ symbolum.	25	Ciceronis dissimulatio post civile bellum Pompeianum laudatur.	565
Catonis pertinax animus improbat.	566	Ciceronis infelix contentio in Antonium.	566
Cauca quid.	787	Ciceronis in P. Clodium iocus mor-	
Cauendum a meretricibus.	375		
Causa ocula.	274		
Causæ rerum multæ hominibus incognitæ.	766		
Cecrops Atheniensis.	66		
Cecrops Διουῖς.	67, 69		
Celunum, i. nigium.	214		
Celeritas nimia, & nimia tarditas			

INDEX.

mordax.	853	Colorum nomina varia.	358
Ciceronis versus à multis reprehensus.	813	Columba timiditatis symbolum.	218
Ciconia veris nuncia.	460	Comitis S. Pauli infaustus casus.	753
Ciconiæ pietas.	204, 205	Compos & impos vnde.	304
Ciconiæ effigies in sceptris.	205	Concio.	195
Cimbrorum & Teutonum arma.	20	Concordia per lyram designatur.	93
Cineticus.	550	Concordia vnde derivata.	93
Circe meretrix.	376	Concordia civiû principibus curæ esse debet.	240
Circe filia solis.	378	Concordia.	244
Cirrati qui.	723	Concordia insuperabilis.	247
Cirius quid.	723	Concordiæ vis.	92, 247
Cissus Bacchi histria.	905	Concordiæ commoda.	248
Citrus amoris symbolum.	911	Concordiæ symbolum.	240
Civis optimus.	633	Coningium quibus permissum.	886
Classicum belli.	779	Consilia in quibusdam rebus capienda potius quam querenda.	581
Clavum clauo pellere.	500	Consilia non vulganda.	105
Cleantis industria laudanda.	574.	Consilia Regum paucis committenda.	104
576		Consilij & fortitudinis vis.	511
Κλειστορίαζην.	896	Consilio & virtute Chimæram susperari.	512
Clementia principis.	229	Consilium viribus destitutum.	253
Clementia vera principis virtus.	692	Consilium & vires.	2511
Cleobulus.	841	Consilium res sacra.	106
Cleomenis verba grauissima.	564	Constantij adulatores.	229
Cliens.	269	Constantius crudulus.	132
Clitorius lacus abstemios reddit.	895, 896	Consultor res sacra.	104
Clune capi.	371	Contemplantes alta cadunt.	478
Clypei latens significatum.	521	Continentiæ gestus.	221, 223
Clypeus Myrtili.	735	Cōtumelia sepè animis tranquillissimis patientiam extorquet.	744
Clypeus vnde dictus.	521	Cor ne edulo.	9, 359
Clytium Alexander iratus interfecit.	328	Cordum quid.	609
Coccinea vestis.	549	Cornicis poculis utebantur veteres.	170, 171, 172
Cœnobitarum quorundam desidia.	392	Cornicis vox, cras, cras.	266
Colobotes.	444	Cornicum oculos configere.	59
Color quid.	548	Cornicum & vlularum dissidium.	146
Color albus, niger, cæruleus, vitidis, rubeus, &c.	544	Cornix cur reiecta à Palladæ.	146
Color pullus.	548	Cornix in Palladis manu.	146
Color albus & rubeus.	297	Cornix inauspicata.	365
In colores.	543	Cornix quid.	248
Colores affectus animi exprimunt.	544		
Colorum significationes.	544		
Colorum differentiæ penè innumerabiles.	548		

INDEX.

Erasmii terminus & symbolum. 722	Felicitas momentanea.	592
Erasmii responsio ad Caruaialū. 722	Felicitas quid.	694
Eriothacus. 436	Femina iners animal.	430
Ἐριθιάδου. 83	Femorum descriptio.	835, 236
Error periculosissimus quis. 724	Fera Lybica.	69
Errores eorum qui literas addiscūt. 134	Ferocissimos domari.	197
Eruca. 361, 362	Ferocitatis signa.	311
Etiā qui.	Festiuę hoīa.	38
Etiā oncus. 144	Ficedula.	436
Ἐπιτομία & δίκη. 748	Ficta religio.	74
Eucua uel delin hæretici.	Fidei symbolum.	87
Ἐδαιμοίειν. 63	simulacrum.	ibid.
Euentus bonus. 266	Fides quid.	ibid.
Euentus boni imago.	uxor.	857
Eunomi statua.	non est habēda ei qui fidem uio- lauerit.	300
Eunomi & Aristonis certamen. 830	Fidendum non statim.	124
Euphrosyne.	Fidulæ uel fides.	110, 112
Eurynome.	Filius uide.	808
Eusynome Gratiarum mater. 738	Firmissima conuelli non posse. 254	
Eusebij cuiusdam constans animus in tormentis. 109	Fiscus quid.	688
Ἐύσοχ &. 475	rapit, quod Christus non capit. 689.	
Eutropius. 502	Flabellum muscariū.	743
Excursus in miseram adolescentiū felicitissimi ingenij conditionē. 574	Flagiferi.	748
Ex damno alterius, alterius utilitas. 597	Flaminei nuptialis ritus.	879
Exempla eorum qui desciuerunt à uirtute. 664	Flauia familia uide.	149
Exisse à potestate qui dicātur. 304	Flauus color. 549. quorum sit. 547	
F		
Faba immunda. 11	Fœdera inter principes uiros per 2. moris vim significari.	488
Fabris abstinentum. 10	Fœdus.	91
Fab Maximus. 181	Forfex quid.	433
Fabij Maxim constantia. 233	Forma histrica.	824
Facem accensam tegere quid. 395	deflorescit senectute.	368
Factio Veneta. 549	nihil, si sola forma est.	851
Facundia difficilis. 816	Formosa fato prærepta.	716
Fama doctorum. 907	Formidolosi post mortem.	765
Fama nunquam intermoritura. 637	Fortis non est qui se necat.	564
Familiaritas nimia parit contem- ptum. 131	ortium signa.	216
Fauitas. 334	Fortuna quando maximè timenda. 222	
Fatum memorabile. 775	cur infideat orbi.	453
Fauni & Hecæes fabula. 522	uide dicta.	ibid.
Fecunditas sibi ipsi damnosa. 863	quid significet.	560, 561
	uirtutem superans.	563
	Fortuna pilæ insistens cū nouacula. 579	
	Fortunę imago, & facta. 451,	
	452	

INDEX.

Fortunę varietas	575
Fortunę multum tribuerunt veteres pagani	570
Fortunam qui sequantur	454
Francisci i. salamandra	23
Francim pro amico habe non vicinum	754
Fraternitatis descriptio	249
Fraudulenti	279, 282, 283
Frigilla	459
Fructus qui maturi dicantur	149
Frugalitas	127
Fugax tandem deprehensus	152
Fulcia seu fulix	764
Fulmen aligerum	487
de Fulvio historia	107
Fuluus color quibus conueniat	548
Fuluus color	550
in Furaces & raptores	612
Furor & rabies	311
Futurorum coniectores	466

G

G Alatz qui	589
Galatea	858
Gaica	156
Gaieacij tumulus & gesta	630, 631
Gallia lingua uetus	51, 52
Galli veteres an Gręcę linguę periti	812, 813
Galli veteres sapiętię Gręcę periti	809
Galli nomine Doctores sacri intelliguntur	117
Gallicanus noctu utilitas	118
Gallo candido abstinere	16
Gallus Pythagorę	16
Gallus cur in manu Apollinis pinctus	117
Gallus vigilantię symbolum	117
Gallus cur sacris turribus statuat	117
Ganeo quid	435
Ganymedes ab aquila raptus, ibid.	
Ganymedis fabula	61
Ganymedis etymon	62
Garrire	286
Garruli cum sapientibus vix possunt habere commercium	145

Garruli odiosa impersunitas	365
Garrulus & gulosus	439
Garrulitas	354
Generosi & nobiles	640
Generosi qui	640, 641
Gentilitas quę fallax in rerum originibus inuestigandis	824
Germanotum principum de Turcis victorię	255
Geryon vnde dictus	248, 249
Geryon cur triceps & tricorpus	248
Geryonem superauit Hercules	654
Gestus viri boni nō minorem vim habet quę oratio	126
Gigantes terrigenę	71
Gilius, seu helius	547, 550
Gith, quid	842
Gladiatorum prima institutio	545
Glandes quę veterum cibus	892
Glans quid	521, 522
Glaucorica restituta à Polybio vase	183
Glaucus	182
Glaucus comeso granine immortalitatem est adeptus	182
Gloria nulla sine labore	624
γλωσσολόγος quid.	440
γνώμων	190
Gnoſſia seu Gnoſſis Ariadnę	169
Gnoſus	106
γνώσι σταυτὸν.	847
Gorgoneum Medusę caput	719
Gorgonis caput in clypeo	156
Gothica barbaries	768
Gręca fides	276
Gręci Tantalidę	787
Gręcia eur Aonia dicta	817
Gramen tutelę, præſidij, & salutis symbolum	180
Gramen Saturno & Marti curſacrum	183
Graminis cum Marte ſimilitudo	183
Graminea corona quę & obſidionalis	185
Gratia referenda	203
Gratia vt referenda	739
Gratię	736
Gratiz iunctę Veneri	737

INDEX.

Gratiæ cur nudæ.	740	126	
Gratiarum arcula inanis.	738		Hερακλῆς vnde. 655
Gruus symbolum.	136		Herbam dare. 181
Gruum sagacitas.	137		Herculem prægrande onus posuisse quid. 925
Gruum volatus.	136		Herculem pygmei adoriuntur. 313, 314
Gula in seruitutem pertrahit. 437, 438			Hercules multi. 649
Gula.	427		Hercules vir Gallus. 651
Guloforum imago.	427		Hercules Gallus Philosophus linguæ Græcæ gnarus. 811
Gulofsi insignes.	428		Hercules nothus. 656, 657
H			
H Alcyon, vide Alcyon.			Hercules οἰζυμιθ. 809
Halieutica lyræ forma.	94		Hereules Gallus quid. 809
Hanno Carthaginienſis.	153		Hercules apud Gallos orationis nomen. 831
Harmonia vnde dicta	95		Hercules Deus. 925
Haro dux Normaniz, eiusque clamor.	768		Hercules Geryonem vicit. 248
Harpa.	666		Hercules magnus corpore & animo 314
Harpocrates ſilentij Deus Serapidi præpoſitus.	100		Hercules cur Alcides dictus. 314
Harpocratis ſigillum in annulis.	101		Herculis eloquentia 812
Harpocratem facere quid.	102		Herculis Ogmij ſtatua. 808, 809
Harpyiæ	213		Herculis duodecim labores. 648, 649, 655
Harpyiæ quot & vnde dictæ.	213		Herculis tria capita. 925
Harpyiæ cur virgines, cur volucres, cur plumis præditæ, & cur tres.	214		Hermæ ſtatue. 82
Harpyiarum nomine quid ſignificetur.	213		Hermathene, ſtatue Mercurij. 83
Haſtæ & gladij.	836		de Hermogene mirum. 917
Hector ab Achille occiſus & bigis alligatus, &c.	712		Hefiodus Aſcræus. 516
Hectoris & Aiæcis fœdus.	758		Hesperidum poma. 654
Hedera Baccho ſacra.	905		Hieroglyphica. 3
Hedera nigra.	907		Hieronymus Paduanus, vir doctus amore captus. 489
Hedera poëtis ſacra.	907		Hippocentauri qui. 537
Hedera quid.	906		de Hippocentauris fabula vnde originem ſumpſerit. 537
Hederis digni.	906		Hippocentaurus vnde dictus. 537
Hedui, ſeu Auguſtodunenſes.	51		Hippocomon. 229
Heluetiorum vrfus.	24		Hippomenes vicit Atalantam. 858
Henrici I. ſymbolum.	24		Hirundinem ſub tecto ne habeto, 14, 355
Henrici II. ſymbolum.	24		Hirundo. 459, 460
Henrici III. ſymbolum.	24		Hirundo veris nuncia. 460
Henrici I. II. ſymbola.	24		Hirundo carniuora. 306
Heracliti ſectus.	702		Hirundo nidificans ad ſtatuum Medæ. 299, 300
Heraclitus.	704		Hirundo quid. 356
Heraclitus vt concordiam ſuaſerit.			Hiſtoria paganica nulla, quæ ali-

quid facis in se non habeat.	824
Historia de Icaro.	178
Homo cur dicatur creatura omnis	
449	
Homo naturę vniuersę compendiū	
449	
Homines impuri & sordidi.	417
Homines auribus vinęti.	811
Homines <i>σαυδουασιχοι</i> cur	
appellati.	732
Homines soli minimę viuere pos-	
sunt.	372
Homines clittorijs moribus.	896
Homines folijs similes.	357
Homo cur dicatur puluis, &c.	257
Homines ferui ob imperitiā.	855
Hominis proprium bonum.	72
Hominis descriptio.	446, 449
Hominis partes duę.	446
Hominum natura triplex.	446
Hominum proteruitas in vitijs no-	
tandis.	444
Hominum quorundam improbo-	
rum tenuis fortunę descriptio.	762
Hominum impotentum affectus.	782
Hominum diuersa iudicia & volū-	
tates.	555
Hominum lapsus triplex.	235
Honor alienus non affectandus.	79
Honoris species vndecim.	631
Honos alit artes.	351
Honos libertinę tributus in tormē-	
tis fidę.	109
Hostia succedanea,	787
Hugo Capetus.	241
Hannorum descriptio	237
Hydra Lernę.	652

I

I Ani bicipitium duplicem prin-	
cipis virtutem designat.	141
Ianus biformis cur.	139, 140
Ianus idem cum Noëo.	140
Ianthinus color.	550, 551
Iason Pagasęus.	386
Ibis auis.	417, 418

Icari fabula.	469, 470
Ida mons.	492
Iecur libidinis sedes.	518
Ignauī.	402
Ignem ne gladio fodito.	8
Igniarium, symbolum Burgundi	
ducis.	23
Ignis & aqua in thuribulo & phia-	
la.	208
Ignis quid.	395
Ignorantia submouenda.	844
Ignorantię causę precipuę.	846
Ilex seditiosorum nota.	909
Illex.	77
Imagines Romanę.	645, 646
Imagines nobilitatis.	27
Imaginum vsus.	817
Imaginum vsus quando cęperit	
antiquari.	647
Imparilitas.	659
Imperatores & principes sępe ho-	
nesto vitę pęferunt.	587
Imperatores boni & pij.	693
Imperatorię maiestati nihil tam pe-	
culiare quam humanitas.	596
Imperatoris edictū ne quis in Ita-	
lia nouellaret, &c.	178
Imperatoris & militis munera.	253
arcana domus Imperatoris nō sunt	
detegenda.	106
Imperiti <i>ειλαυτοι</i> .	357
Impetus inanis.	745
Impluuiatus color.	550
Impossibile.	316
Improbi nulla gratia flectuntur.	331
332	
Impudētia tribus vitijs rabidissimis	
comes.	344
Impudentia.	343
Impudentia ingrati tudinem sequi-	
tur.	332
Incepta constanter perficienda.	269
Incestus.	274
Inconstantes.	400
Indigena.	634
In dies meliora 268. ad quos perti-	
net illud pęceptum.	269
Indulgere genio.	413
In eum qui truculentia suorum pe-	
rierit.	754

INDEX.

In eos qui ob prosperos successus intumescunt.	593	Iocus intempestivus.	98
In facile à virtute descipientes.	400	Iosephi nobilis adhortatio ad Iudeos, ne sibi ipsis manus inferant.	568, 569
Inferiz.	545	Iphicrates.	111
Infirmitas obnoxia.	763	Ira.	327
Infortuna semper præsto sunt.	615	Ira cohibenda est.	328, 329
Ingenia præconia qua.	918	Irati descriptio.	328
Ingenij leuitas.	846	Irus.	510
Ingeniorum inæqualitas.	660, 662.	Isis & Tiphon carulei.	550
Ingrati.	332	Isis Aegyptia.	80
Ingratitudo summum vitium.	332	Isoqueia.	889
Innocentia vera.	572	Ithaca.	881
In Principes fidei violatores excursus.	687	Iudæi parati sibi ipsis manum inferre.	568
Insania quid.	330	Iudæorum ritus in manibus ablucendis.	207, 208
Insani gladius.	785	Iudex sedeat.	18
Insaniæ pœna in eum lapsa vnde manavit.	786	Iudices abstemij.	128
Insignia varia quid notent.	825	Iudices curse deant.	677, 678
Insignia poetarum cygnus.	825	Iudices munera accipere non debent.	679
Insignia nobilium.	28	Iudicis officium.	208
Inter Orci caneros adherere.	143	virtutes.	ibid.
In triulo esse.	85	Æquissimi notæ.	ibid.
Inuestis.	205	Iudicium Thebanorum imagines.	677
In via non secunda ligna.	17	Iudicium affectus debet esse sedati.	679
Invidia inter pares sæpe innascitur.	806	Iudicium in ratione.	188
Invidia.	357	Iugum pro legum symbolo.	421
Invidia nullum vitium damnosius.	358	Iugum quid significet.	202
Invidia nulla voluptas, nullum modum.	358	Iuliani Imperatoris dictum.	853
Invidia vt vipera.	358	Iuliano obfuerunt assentatores.	160
Invidia literatorum.	836	Iulij Cæsaris celeritas.	55
Invidia obiecta semper gloria amplissima.	360	clementia.	693
Invidi pallor.	359	triumphus.	790
Invidi maledicentia.	359	Iulius Bassus repetundarum accusatus.	679
Invidi rebus à Iuliano gestis detrahebant apud Constantiū.	359, 360	Iulius Silanus, aurea pectus.	855
Inuolucres.	801	Iupiter Pistius.	88
Ioannes Papa 1. orauit Iustinum vt edictum aduersus Arrianos reuocaret.	142	Saturnius.	217
Ioannes Hunniades.	766	Iouis flamen alpatus.	534
D. Ioannis aquila.	63	Ius dicere.	209
D. Ioannis herba.	185	imaginum apud Romanos.	645
		Iusti qui.	365, 366
		Iustitia Nemesis.	6

INDEX.

Iustitia premitur, non opprimitur.		Lentigo.	281
193		Leo cauda catulos verberans quid.	
Iustitia in voluntate.	188	327	
Iustitia tandem obtinet.	192	Leo cur ante templi fores erigatur.	
Iustitiæ munera.	366	117, 119	
Iustitiæ imago:	676, 677	Leo vnde dictus.	119
Iuuenta.	455	Leo symbolum Pompeij.	21
Iyngem habere.	384	Leo terroris symbolum.	312
		Leo custodię symbolum.	117
		Leo in stemmate.	826
		Leo Nemęus ab Hercule occisus.	813
		Leo quid.	202, 822
		Leones qui.	477
		Leones amore furere.	477
		Leones magnę deę currũ vehũt.	201
		Leonis catulus non nutriendus.	13
		Leonis Nemęi cedes, quid.	652
		Leonis irati signa.	327, 328
		Leonis cauda cur dicitur Alceę.	
		327, 329	
		Leosthenis in Athenienses dictum.	
		889	
		Lex in mente.	288
		Lex <i>dıvınsıas</i> .	634
		Lex vinculum ciuitatis.	421
		Lex cur primũ lata.	421
		Legis virtus.	421
		Legum inuentio ad deos cur relata:	
		351, 352	
		Legum-latores primi.	351
		Libellio.	491
		Liberi molliũs educati damnũ pa-	
		rentibus arcessunt.	864
		Liberi pignora.	206
		Libidinis symbolum.	361
		Libidinis sedes iecur.	518
		Libido quomodo possit submouerĩ.	
		386	
		Liens sine splen 685. eius officium,	
		ibid.	
		Liene crescete reliqua membra ta-	
		bescere.	686
		Lignipedes.	548
		Lingua effregata.	100
		Linum.	552
		litę.	619
		litę claudę & luscę cur.	620
		de Litis & Ata Pontici Heraclidis	
		allegoria.	623
		Litz cur Iouis filię	623

L

L Abia & labias in feminino citra
differentiam veteres dice-
bant. 100

Labra vnde dicta. 100

Lacedæmoniorum in acie instruen-
da institutum. 94

Lacedæmoniorum bella intestina.
796

Lactuca vis. 380, 381

Laidis monumentum. 367, 368

Lais formosissima. 367

Lais patriam elegit. 370

Lanugo. 169

Lapis in hieroglyphicis quid. 341,

342

Laqueo amor significatur. 374

Cum laruis non luctandum. 709

Larus. 427

Larus hians. 427

Lasciuia. 388

Latex. 77

Latina lingua. 52

Latro vnde dictus. 294

Larrones magni à laqueo immunes.

420

Larrones olim pro stipatoribus. 294

Laudantes illaudata. 586

Laurentis Medicę symbolum. 25

Laurus quid veteribus. 906

Laurus vaticinij nota. 920

Leęna meretricem significat. 368

Lezna quomodo apud Athenienses
honorata. 109

Leznę meretricis patientia in tor-
mentis. 108

Lectosurgens conturbes stragula.

18

Lectus purus. 18

Lembus. 94

Mediolani vrbis fundamenta.	49,	Minerua virgo	157
50		minerua vnde dicta	46
Mediolanen. ducum infigne.	42	Mineruz simulacrum	154
Megabizus reprehensus à Zeuxide.		Mineruz simulachro cur draco ap-	
98		positus	155
Megarenfium stratagema.	588	Mineruz panoplia	156
Melanthius poëta.	428, 440	Mineruz galea, scutum, caput Gor-	
à Melanuro cauendum, quid.	6	gonis, & pallium quid	156
Membrana.	767	Minotauri effigies cur in signis mi-	
Menelai oratio cordata.	98	litaribus	103
Menelaus flaua coma.	549	Minotaurus	106
Mēvis quid & vnde.	330	Modestia decet vel maximè fortu-	
Mens.	446	natos	616
Mentem, non formam plus pellere		Modius	393
851		Molionidès pro concordia fratrum	
Mentagra	886	amore.	248
Mercurij imago	453	Moly herba quid	816
Mercurio non vino sed lacte facri-		Mōstrum humano capite, angriueis	
ficabatur	175	pedibus.	66
Mercurio dextro	83	Morbus Neapolitanus & lues His-	
Mercurium & Venerem cur vnà		panica	885
coluerint veteres	904	Mores, vel animum mutare diffici-	
Mercurius geminus cur	252	le.	316, 317
Mercurius qualiter efficitus	452	Mors & amor mutant tela	713,
Mercurius cur cubo inuadeat	453	714	
Mercurius ὁ δῖος καὶ ἠγεμόνιος.		Mors ineuitabilis	721
83		Mors atra cur	548
Meretrix vnde dicta	541	Mors nemini parit	368
Meretrix differt à prostibulo	541	Mortem nobis ipsis non debemus	
Meretricis tumulus	367	inferre	571, 572
Meretrices à matronis adulterij		in mortem præproperam	718
conuictis distinctæ.	554	Mortis tela ossea	715
Meretricum amatores	372	Mortis fracta tela	264
Mergus	764	in Mortuos non sequendum	712
Messalina cur dicta Myconia	389	Mortuis non maledicendum	710
Meta	887	Morus vnde dicta	918
Metellus Macedonicus	104	Motus prudentiæ symbolum	918
Mezentius crudelissimus	884	Motacila Iasoni à Venere tradita	
Michaël imperator	308, 707	384	
Militis & imperatoris munera	253	Motacilla veneficis vtilis	384
Miluius veris iudicium	460	Motacilla quæ auis	585
Milvus cur dicatur ἰκτιῶν.		Motacilla cur auis Bacchica	385
460		Mulærale	664
Milvus	666	Mulier prodiga	430
Mineides	322	Mulier infracti animi in tormentis:	
à Minimis timendum	760	110	
Minerua cur armata è Iouis cere-		Mulier parenti virum præferre de-	
bro profiliit	145	bet.	881
Minerua cur Tritogenia dicta		Mulier illicium	532
156		Mulierem olere	390
		Mulierem decet silentium	876

Mulieres cur vtantur suffatu, &c.		Nemesis quatenus misericordix op ^o	
389		ponatur.	ibid.
Mulieres Aegyptiæ.	877	Nemeseos & inuidix discrimē.	ibid.
Mulieris famam, non formam vul-		Nemeseos imago.	187, 189
garam esse oportet.	874	Nemesis Adrasta dicta.	186
Mulieris pudicix officium.	877	Nemesis virtus.	188
Mullus.	666	Nemesis <i>ἰχθυῖν</i> .	189, 190
Mundus muliebris	431	<i>ἦνός, ἢ μὲν ἡσ' ἀμσεῖν</i> .	120
Muris salacitas.	389	Nero ab Isidoro Cynico merito re-	
Mus albus.	388	prehenlus.	93
Musa vnde dicta:	93	Nero.	190
Musæ cur palma coronatz.	232	Nestor eloquens.	98
Musæ Syrenas explumant.	534	Nestoris crater.	461, 462
Musarum volucres.	806	Nestoris sapientia.	462
Musas amore non eapi quid.	535	Nicæi colloquij tempus.	258
Musca quid allegoricè.	743	Nico meretrix cur <i>αἰξ</i> dicta.	
Musca splenem habet, & formica		373	
bilem.	760	Nigroris symbolum.	544
Muscæ improbitas.	743	Nihil reliqui.	605
Muscæ depellere.	743	Nihil tam durum quod frangi non	
Muscus Arabicus.	389	possit.	198, 199
vnde dictus.	389	Nihil est quod reprehedi non pos-	
Muscæ magna vis.	831	sit.	746
Muscam Dijs curæ esse.	829	Niobe.	341
Musimones.	842	Niobes fabula.	339
Mustelæ occurfus.	603	Nireus formosissimus.	852
Myrtili scutum.	735	Nobiles qui	640, 641
clypeus.	ibid.	Nobilitas ementiã.	643
Myrtilus quis:	ibid.	Nobilium insignia.	20
Myrtus quid.	512	Noctua tumulo.	541
funesta.	888	cur Palladi sacra reiecta cornice:	
Veneri sacra:	185	145	
		Noctua cur Mineræ sacra.	144, 145
		146	
		Noctux volatus victoriæ signum	
		144	
		Noctuas Athenas prouerb. vnde	
		144	
		Nola seu tintinnabulum:	119
		Non procrastinandum.	55
		Non libandum Dijs.	17
		Nosse seipsum quam vim habeat.	
		847, 848	
		Nothi qui.	658
		Nothi nobiles.	656, 657
		Noui doctores reprehensi.	347
		Noxa & noxia.	621, 783
		Nullus è maledictis famam captus	
		804, 805	

N

Naiades quæ.	520
Narce herba. 346. stuporem	
sonat.	ibid.
Narcissi metamorphosis.	346
Natura.	445
Naturam sequi.	84
Naui, symbolum Parisiorum.	23
Ne cuius dextram porrige.	9
Ne sacrificatio sine farina.	18
Nec verbo, nec facto quenquam læ-	
dendum.	186
Nemesis vnde.	ibid.
Nemesis seu Rhamnusia Dea vltio-	
nis.	187
Nemesis in imaginatione:	188

INDEX.

Nullus est parvus hostis.	761
Nuptia contag. oso.	883
Nuptiarum iuris.	879
Nymphæ Junonis sacra.	328

○

○ Bdurandum aduersus vrgen- tia.	231
Oblia sui & suorum.	525
Oblitio paupertatis parens.	336
Obstiuere luminibus.	212
Obstrudere palpum.	228
Occare & occa.	581
Occasio calua à tergo.	580
Occasio cur comata à fronte.	581
Occasio volatica.	579
Occasionis nouacula.	579
Occasio.	577
Occasionis vis.	578
Ocean: pater.	256
Oceanus pater quid allegoricòs.	256

Oceanus vnde dictus.	256
Oeni effigies.	429
Oeni funiculum torquere.	430
Ocnus.	430
Ocnus cur sic dictus.	430
Octauij Augusti de Roma æterni- tate dictum.	528
Oculi irritamen vitiorum.	533
Oculo lippo vti.	667
Oculus in Hieroglyph. quid.	679
Oculus impudicus sordis impudici nuncijs.	518
Ocyperere.	214
Oedipus vnde dictus 845. eius visa & fatum.	ibid
Oenocrates.	666
Oivos vnde dictus.	170
Olea cur Mineræ sacra.	162, 163
Olea castitati sacra.	163
Oleum pro adulatione.	15
Oliua cur à castis misceri debeat.	163, 166
Olla znea.	752
Olla terreæ.	752
Ollæ amicitia.	293
Ollæ vestigium ne turbato.	13
Olympias, mater Alexandri:	43

Omnia mea mecum porto.	238
Onocrotalus	428
Onocrotalus quid referat:	440
Ονος ἄγων μυσηρια.	82
Οφεις vnde.	155
Opinio sæpe terrorem inducit.	585
Opulenti hæreditas.	725
Οργη quid & vnde.	330, 348
Ornatus matronarum nimius.	388,
390	
Os infiene.	304
Oscen.	266
Otho ab otide.	334
Otis auis.	335
ὄτοι qui.	334, 335
Ouidius in Ibiæ.	418
Ouis quid in Hieroglyph:	858

P

Pædagogi miseri.	574
Paganorum studia quæ.	68
Pagasa.	186
Παλευτεία.	286
Paleutrio.	286
palla.	264
pallas nata Iouis capite.	46
pallas vnde dicta.	47
pallas, Tritonia.	47
pallas cur armata.	145, 156
Pallas γλαυκῶπις cur.	549
pallene.	823
pallium.	156
palma quid significet.	231, 232
palma symbolum Ecclesiæ victrici tribuitur.	234
Palma natura.	232
Palmam ferre vnde dictum:	232
Palmula quid.	420
palumbes se ad fouendos fetus ex- plumat.	866
Pan.	446, 449
Pan Deus.	446
Pan homo.	446
Pan dux Bacchi 583. eiusdem in- nentum.	ibid:
Pani cornua cur tributa.	583
Panici tumultus ac terrores.	584

INDEX.

Pandora:	266	Peniculus.	264
randora pyxis.	265	Penus.	438
panem ne frangito.	16	Peplum quid.	77
panis fractio.	16	Paupertas ubique tuta.	237, 239
Para rex Armeniorum à Valère op-		Per publicum viam ne ambules. 12	
pressus.	122	Peregrinatio confert ad amorem	
Parasiti.	432	declinandum.	535
Parasiti nimia licentia.	433	Periander.	841
Parentes instar Deorum.	872	Pernicies vnde.	200
Parentibus quantum debeamus.		Perfarum mos in arcanis Regis ce-	
201, 204		landis.	104
Parisiensis Academix multæ scholæ.		Apud Persas qui sint consiliorum	
575		consilij.	105, 106
Parra quid.	842	Persica pyrus vnde 670. nota eorû	
Παρρην vnde.	157	qui in alieno cælo meliores sunt.	
Pastoris Ecclesiastici munera duo.		ibid.	
116		Persica arbor cur Isidi consecrata:	
Patientia.	221	670, 671	
Patientiæ & constantiæ præmium.		Persicum pomum in Perside viru-	
233, 234		lentum	669
Patria est ubicunque bene est.	525	Pessum vnde.	200, 352
Patriæ obliuio.	524	Pestis vnde dicta.	200
Patroclus quid allegoricè.	725, 726	Pestis patriæ.	200, 202
Patroclus occisus, eiusque eximix.		Petasus.	38
725		Phaëthon è plaustrò patetno deci-	
Paulus Aemillus cum Terentio Var-		dit.	106, 108
roni collega datus.	148	Phaëthontis fabula ad varia referri	
Pauper vnde dictus.	575	potest.	308, 309
Paupertas ubique tuta.	237, 236	Phalanx.	107
Paupertas summis ingenijs obest		Phantasia.	353
ne prouehantur.	573	Phidias statuarius.	155, 878
Pausanias insolens.	593	Φιλαπία.	346
Pax.	789	Φιλαπία, quæ sequantur.	350
Pax ex bello.	793	Φιλαπίας malum eiusque re-	
Pacis redemptæ signa.	793	medium.	347, 348
ex Pace vbertas.	798	Φιλαπία morbo maximus.	348
Peccantes aduersus naturam.	949	Philippides Comicus apud Lyfima-	
Pegasus equus alatus.	113	chium.	104
Pegasus quid.	115	Philippus Macedo vulturem præ-	
Pegasus quid allegoricè significet.		stitit.	598
115		Philippus Macedo ex insolenti mo-	
Pegasus equo alato vctus quid.		deratus.	593
114		Philosophi humiles.	68
Pegasus non fuit equus:	114	Philosophi φιλαπτοι.	551
Πειδω.	738	Philosophi cæci.	323
Πῆ παρ' ἑλω; &c.	133	Philosophia Epicteti duobus verbis	
Pelagus quid.	755	comprehensa.	220
Pelecani auis pietas in suos.	868	Philosophorû veterû simulatio.	76
Pellex.	282		

INDEX.

<i>Φιλοσοφία.</i>	868,869	<i>Polyphemus.</i>	770
<i>Phineus.</i>	213	<i>Polyphemus exoculatus ab Ulyffe.</i>	
<i>Phœbus Delphicus.</i>	832		771
<i>Phryne femina pulcherrima.</i>	478	<i>Pompeij anulus.</i>	21
<i>Phryxi fabula.</i>	855	<i>Pompeium quomodo obtreātato-</i>	
<i>de Phryxi ariete locus Taciti.</i>		<i>res vituperarint.</i>	350
856		<i>Pompeius ambitiosus.</i>	360
<i>Picea 901. orbitatis symbolum,</i>		<i>Popilius Lænas Ciceronē occidit,</i>	
<i>ibid.</i>		198.	
<i>Picea cur in claustris Monachorum.</i>		<i>Poples:</i>	223
902.		<i>Populari aura vesci quid.</i>	297
<i>picea quinta cedri species.</i>	314	<i>popularis consensus stabilimentum</i>	
<i>picus in aem mutatus.</i>	377	<i>regum.</i>	140
<i>Pierij hieroglyphica.</i>	5	<i>Populus alba Herculi sacra.</i>	923
<i>Pietas in parentes.</i>	870	<i>Populus arbor, tēporis symbolū.</i>	924
<i>pietatis verbum vnde.</i>	206	<i>Populus leuitate retinendus.</i>	227
<i>Pietas in parentes.</i>	203,204	<i>Porci uatura.</i>	268
<i>Pietas Ciconiæ.</i>	204,205	<i>Porphyriæ auis pudicitæ symbolū</i>	
<i>de Pietate filiorum in parētes Pla-</i>		274	
<i>tonis locus.</i>	872	<i>Porphyriionis natura.</i>	273
<i>Pietatis in patrem exemplum:</i>	872	<i>Potentiorum mala nō inquirenda.</i>	
<i>Pileus libertatis signum.</i>	701	104	
<i>Pileus in numis.</i>	701	<i>Præcidere.</i>	265
<i>Pindarus imitationi inaccessus.</i>		<i>Præpes quid.</i>	468
661		<i>Præstigium amoris præstigio non</i>	
<i>Pinus & myrtus pro mortis symbo-</i>		<i>pellitur.</i>	384
<i>lis.</i>	888	<i>Prætor & iudex non idem.</i>	209
<i>Pipinus quomodo creatus Rex Fræ-</i>		<i>Prætoris officium.</i>	209
<i>corum.</i>	241	<i>Prætoris & ius dicentis differentia</i>	
<i>piratæ ad Alexand. responsum.</i>		209	
241		<i>Prandia captare.</i>	599
<i>Piscari in aqua turbula.</i>	420	<i>Prasina factio.</i>	549
<i>Piscibus abstinere.</i>	19	<i>Prasinus color.</i>	549
<i>Piscis quid allegoricōs.</i>	532	<i>Praxiteles.</i>	168
<i>pisonis factum indignum.</i>	782	<i>Principes subditorum incolumitatē</i>	
783		<i>procurans.</i>	672,674
<i>Pitho, id est, Suadela apud Gallos</i>		<i>princeps bonus pater patriæ.</i>	1696
<i>maximè culta.</i>	813	<i>princeps bonus, iudices bonos dili-</i>	
<i>pittacus.</i>	841	<i>git.</i>	675
<i>Platonis modestia.</i>	351	<i>principes ab assentatoribus perditū</i>	
<i>Plaiades.</i>	462	229	
<i>Pœni.</i>	181,921	<i>principes fatui & socordes.</i>	306. &
<i>Pœsis ænigmatum plena.</i>	59	seq.	
<i>Pœtæ, primi philosophi.</i>	60,61	<i>principes ambitiosi cum Phaëtote</i>	
<i>Pœtæ & vates σαφηνάροι.</i>		<i>comparantur.</i>	310
906		<i>principes fidei, & fœderum viola-</i>	
<i>Pœtarum insignia.</i>	825	<i>tiores.</i>	587
<i>Pœtarum veterum consilium. ibid.</i>		<i>principia optima quid præstēt.</i>	601
<i>Pœtica figmenta triplicia. ibid.</i>		<i>Principis boni officium.</i>	800
<i>Polybides,</i>	584	<i>doctrina debet omnibus sub-</i>	

INDEX.

ditis prodesse.	141	Psecas.	444, 454
Principis boni Senatus:	676	Pudicitia.	273
Principis quæ sit optima custodia.		Pudoris statua.	880.
94, 95, 96		Puellæ querela de patre inhumano	
Principis clementia.	691	883	
Principibus equitandi peritia qua-		Puellarum mors præpropæra.	717
tenus necessaria.	226, 227	Pueri præcoci ingenio.	916
Principum Christianorum rixis au-		Pulchritudinis vis.	478
ctum est Turcicum imperium.		Pulegium.	126, 841
598		Pullæ vestes in funeribus cur.	548
Principum ambitiosorum misera		Pullus color.	548
fortuna.	309	pullus color mœstitiæ signum.	548,
Principum ludus periculosus.	796	551	
Principum lenitudo afflicti status		Pura vestis.	552
solatium.	695	Puræ manus.	209, 210
Principum quorundam rapina.	420	Purpura & linum.	552
Principum bonorum exempla.		Purpurea vestis.	77
686, 687		Purpureus color symbolum vere-	
Principum auctororum commentum.		cunditiæ.	547
689		Pulum quid.	552
Principum Consiliarij.	682	Pusio.	479
Proboscis seu promuscis.	590	Pygæi qui.	315
Procare verbum.	297	Pygæi Herculem adorantur.	315
Procax & proci vnde.	297	Pylius senex.	169
Procopij Cilicis casus.	309	Pyrrhus Epirota.	337
Prodigi.	293	Pyrrhus lusori imperitio compara-	
Proditorum fraudes.	284, 285	tur.	337
Progne.	868	Pyrrhus Aquila dictus.	219
Promethei fatum.	464	Pythagoras, ὀρέος,	
Prometheus Caucaſo alligatus, quid		Pythagoras.	138
465		Pythagoræ symbola.	4399
Properare aliud est quàm festinare.		Pythagoræ famij elogium.	99
917		Pythagoræ aurea carmina.	135
Proprietates occultæ.	766	Pythagoreorum silentium.	98
ῥοῶσιν ἡ ὀπίσσω.	140		
Proteus multiformis.	818, 820, 821		
quis.	820		
Busiris.	823		
materia informis.	822		
Protegenis tabulæ.	148		
Prudens magis quam loquax.	143		
omnia speranda in peiora con-			
stituit.	617		
Prudentes vino abstinent.	164		
pauciloqui.	97, 143		
officium.	140		
Prudentiæ ciuilibus duo exempla.	141		
Pruina vnde.	238		
Prunas tenere omnes non possunt.			
660			

Q

Quæ ceciderunt ne tollito.	15
Quæ supra nos, nihil ad nos.	
464, 467	
Quæ vncis sunt vnguibus.	73
Quæſtioni non cedendum.	108
Quatuor temporum symbola.	459
Quercus quid.	256
Quercus sacra Ioui 891. veterum ci-	
bus.	ibid.
Quercus annosa ventis non deiici-	
tur.	256
Quercus vniue sola umbra proficit.	
893. ad quid referatur.	ibid.
Quinti	

INDEX.

Quinti Antistij Severitas. 157
 Quod tibi fieri non vis alteri ne feceris. 302

R

R Abula. 440
 Rabula quis & unde. 440
 Raculæ varia nomina. 440, 441
 Rabulæ descriptio. 441
 Rapina. 345
 Raptus. 345
 Ratio quid. 73
 Rebello popularis unde nascatur. 26
 Reciprocare unde. 297
 Reges primi ex populorum consensu. 241
 Regibus date consilium difficile. 30
 Regis optimi typus. 140
 Regis arcana qui sciunt, imitari debent armata. 104
 Regis munus. 94
 Regum Galliarum priorum symbola. 26
 Regna magna, magna atrocitiam. 241
 Religio cum sapientia. 72
 Religio, summum bonum hominum. 67
 Remedia in arduo, mala in prono sunt. 618
 Remedium efficax in amorem. 385
 Rhemnius Palæmon. 351
 Remora quid. 149, 401
 Respublica liberata. 700
 Respublicæ arcana non evulganda. 105
 Reipublicæ cum lyra comparatio. 92
 Reip. cum naui ventis agitata comparatio. 259
 pro Republ. mortui. 639
 Ritus tria genera. 511
 Rixæ & contentiones à studiosis alienæ. 804
 Robur corporis sine consilio. 253
 Rhæteum. 617
 Roma, Babylon Hieronymo. 76
 Roma quandiu incolumis & inui-

ta. 92
 Roma terra Martia. 246
 Roma vibs per excellentiam. 526
 Roma æterna. 526, 527
 Romæ duo nomina. 101
 Romæ vrbis elogia. 526
 Romanæ mulieres quo habitu in lectu vsæ. 545
 Romani continuerunt manus à bonis proscripctorum tempore civilis belli. 687
 Romanorum bella. 796
 Romanorum bellorum catalogus. 796
 Romanorum prudentia in victos populos. 141, 142
 Romanorum nobiles in calceis lunulas habebant. 642
 Romulus sobrius. 164
 Rosa Veneri dicata. 482
 Rubeus color. 549
 Ruboris nota. 547
 Rufus color. 550

S

S Litera cur tricliniorum foribus superponi solita. 101
 Sabini sacram *reída* præfigurarunt. 88
 Sacerdotes primi magistri apud Aegyptios. 4
 Sacerdotibus honos exhibendus. 79
 Sacrum carmen precationis. 600
 Saginatus color unde. 540
 Sagmen seu saginea, seu verbena. 184
 Sal apponito. 17
 Sal pro sapientia. 17
 Salix semen amittit. 895
 Salix frugisperda, in quos torqueri possit hoc dictum. 895
 Salus ære redimenda. 705
 Salus publica. 698
 Sanna. 141
 Sannazarij epigramma. 871
 Sanniones qui dicantur. 335
 Sapientes septem Græciz qui & eo-

INDEX.

rumdem auctoritas:	840	Senes cur ament.	714
Sapientes pauciloqui.	97, 143	Senex Acheronticus.	515
Sapientes cur silentes etiam effin-		Senex puellam amans.	539
xerit Homerus.	98	Senum amor vehemens.	540
Sapienter temperatissimi.	121	Senes in bello italico.	324
Sapientia humana, stultitia apud		Sensus corporis equo comparantur.	
Deum.	65	302, 303, 304	
Sapientia & religionis coniunctio.		Sergius Galba reus.	680
72		Sermo vnde dicatur.	835
ad Sapientiam primus gradus.	849	Serpens Epidaurius.	44
Sarda.	764	Serpens quid.	699
Sardi.	842	Serpens salutis symbolum.	699
Sargus piscis.	372, 066	Serpens saxeus.	626
<i>σαρπος.</i>	7	Serpens in se reuolutus æternitatē	
Satyrī libidinosi.	361	significat.	628
Satyrī vbi.	538	Serpens quid in hieroglyphicis.	43
de Satyrī historia prodigiosa.	362	Serpentem ore parere.	42, 43
Satyrus 361, vnde dictus.	ibid.	Serpentes dialecticæ symbolum	559
Saxeus quid.	626	Serpentis ostentum.	45
Scæua quid.	293	Serui manumisi albo vt ebantur.	
Scæptum regni hieroglyphicū	242	549	
Schema quid.	882	Seruitia.	701
Schemata gentilitia.	27	Severi numus.	696
Sciluri factum	247, 248	Sicariorum receptatores.	290
Scipionis cordata vox.	227	à Signatis cauendum.	
Scriptor male dicitur.	287	Silentij præmium tutum.	98
Scriptores rapsodi taxantur.	818	Silentium.	97
Scurra Philippi Macedonis.	296	Silentium mulierem decet.	876
Scurræ varia nomina.	433, 434	Simonidis cordatum respõsum.	467
Scurræ descriptio.	433, 434	Simus grex.	374
Scutica.	479	Sirenas a Musis explumari quid.	534
Scutum.	156	Sirenes quid.	531
Scylla.	378	Sirenes	529
Scylla quid.	343, 344	Sirenes quæ.	530
Scylla in monstrum marinum.	343	Sirenes quid denotent.	530, 531
Scyllæ duæ.	344	Sirenum nomina vnde imposta	534
Scytharum descriptio.	236	Sirenium descriptio.	536
Sedere quid habeat mysterij.	678	Sistrum.	172
Seranus.	190, 191	Sobrietas animi robur.	123
Sellam oleo ne absterferis.	15	Sobrietatis laus	121, 127
Semidei.	218	Societas cum quibus non sit in eun-	
Sempronius Sophus.	158	da.	751
Senatores cur patres dicti.	181	Socrates cur se nihil scire dixerit.	
Senatus boni principis.	676	323	
Senecæ locus de Alexandro.	55	Socratis modestia.	349
Senectus eloquentior.	811	Socratis dictum sapiens.	852
Senectute forma deflorescit.	368	Solis equi.	309
Senes bis pueri.	539	Solon.	842
Senes procul à voluptatibus corpo-		Solonis factum.	571
ris.	540	Solonis lex de neutris in discordia	

INDEX.

ciuili:	324	Studioſi laborum difficultate de-	
Somnus tranquillus poſt ſui reco-		terrentur.	228
gnitionem.	135	Studioſorum conuentio qualis de-	
Sonipes.	229	beat eſſe.	805
Sophiſtæ.	350	Studioſus amore captus	489
Sophocles amator ſenex.	541	Stymphalides aues.	653
Sordidi.	417	Styx	617
Spartani cur ante bella Muſis ſacri-		Suada ſine ſuadela.	738
ficarent.	628	Sub tunica & ſinu,	396
Spartum.	430	Superbia.	339, 846
Speſtare ſidera quid.	263	Superis impari numero ſacrifican-	
Speculum.	369	dum.	12
Sperare quid liceat.	271	ΣΥΝΕΚΡΙΞΙΝ.	889
Spes & Nemefis in eodem altari.		Sycophantæ hominum monſtrū.	115
271, 272		Symbola typographorum.	29
Spes etiam in moribundis.	265	Symbola Pythagoræ.	45
Spes vigilum ſomnia.	266	Symbola debet eſſe apta rebus.	827
Spes proximæ.	258	Symbola ſeu hieroglyphica.	3
Spes ſeruat afflictoſ	264	Symbola rei militaris.	19
Spes viridi veſte induta.	264	Symbolorum farrago.	22
Spei ſimulachrum:	262, 263	Symbolorum ars quædam:	88, 29
Spei deſcriptio & effecta.	262, 263	Symbolorum origo.	1
Spes dea.	263	Symbolorum vtilitas.	28
Sphingis deſcriptio.	846	Symbolorum tria genera:	26
Sphingis virginea facies, plumæ, &		Symbolum quid.	2
pedes leonini.	846	Symboli acceptio multiplex:	2
Sphinxes templorum liminibus.	4	Symbolum, pro belli reſſera.	2
Sphinx ignorantia ſymbolū.	846	Symyolum, ſeu ſymbola.	2
Splen ſiue lien & eius officium.	685	ΣΑΙΤΕ ΔΥ' ΕΡΧΟΜΕΘΩ.	252
Splen auſtior maciem cæteris parti-			
buis inducit.	685, 686		
Spucere in ſinum.	503		
Spurij qui.	658		
Stare & cadere varia ſignificant.			
243			
Stateram ne tranſilias.	6		
Stellio.	279		
E Stellionibus malum medicamen-			
rum.	279		
Stellionatus crimen.	280		
Stemmatum vſus vnde.	19		
Stipator à ſtiſpe dictus.	294		
Stola.	553		
Stolo.	92		
Stragula ſemper circumuoluta.	14		
Stragulum.	238, 554		
Strena vnde dicta.	270		
Strenarum mos vnde.	270		
Studia cuiquam non opportuna.			

INDEX.

Venus Cypria vel Cypria vnde dicta.	492	Vinum quatenus laudatum à Platone.	161
Venus cur dicta <i>αφροδίτη</i> .	378	Vino quomodo utendum.	175
Venus Cytherea vnde dicta.	491	Vino qui abstinerint.	176
Venus cur Adonidem lactuæ folijs occultauerit.	380, 381	Vino vnde amentia, &c.	176
Venus vinculo significatur.	374	Vino prudentia augetur.	159
Venus amica risus.	511	Vino sapientiam obumbrari.	164
Venus vulgaris.	496	Vinum quibus prohibitum.	170
Venus cælestis.	496	Vinum cur <i>δῖον</i> .	170, 171
Venus vocabulum polysemnum.	878	Vinum igni vim æqualem habet.	179
Vento vivere.	297	Vinum insanire facit.	169
Verba inflammant ad amorem.	533	Vinum quibus interdictum.	165
Verbena seu sagminea cur sacra.	184	Vinum matronis Romanis interdictum.	164, 165
Veritas fortissima.	488	Violaceus color.	548
Veritatis vis.	194	Vipera vnde dicta.	860
Versipelles qui.	324	Viperæ partus & sætus qualis.	860
Vespæ abusuè pro apibus.	691	Vir gregis.	369
Vespæ obtreñtatores.	288	Virago.	180
Vespasiani symbolum, delphinus anchoræ illigatus.	22	Viri excellentes nullo in honore quandiu vixerint.	194
Vespasiani astus & auaritia.	690	Viri illustres pro dijs habiti.	457
Vespasiani clemens animus & Titi filij.	693, 694	Viri boni lacrymabiles.	277
Vespertilio.	321	Viri animo insignes.	629
Vespertilio vnde nomen ducat.	325	Virgines custodendas.	154
Vespertilio biformis.	325	Virginum custodia.	157
Vespertilionis nomen quibus conueniat.	322, 323	Virgo pro muliere quauis.	882
Vespertilionis descriptio.	323	Viridis color.	549
Vestales albatæ.	549	Viror spei nota.	546
Vestis coccinea.	549	Virtutem lugere quid.	276
Veterum industria.	292	Virtutem à Græcis deferri indignissimum.	276
Veterum ritus, quo nouam nuptam in pelle lanata iuebant cõfiderere.	877	Virtutes 4. honesti amoris obiecta.	494, 495
Viatores Mercurio sæta præbēt.	84	Virtutes 4. coronis 4. significantur.	494
Vicini boni summa commoditas.	751.	Virtuti fortuna comes.	556
Viciorum commoditas, &c.	212, 213	Virtutis descriptio.	497
Victoria dolo parata.	275	Virtutis vis.	564
Vigilans ratio quid agat.	381	Virtutis triplex gradus:	222
Villum filius occidere fecit.	332	Virtutis iter arduum.	625
Vindicta iusta.	770	Virtus ad Aiæis tumulum desicens.	276
Vini incommoda.	168	Virtus sui magnum est decus.	853
Vini utilitas.	170	Virtus quid significet.	560
Vini vsus apud Locros.	165	Virtus, verba & voces.	567
Vini vis.	161	Virtus difficulter paratur.	624
		Virtus multis obfuit.	756
		Virum bonum nõ decet rebus prof.	

INDEX.

peris mores mutare.	525	Vnguicuruia.	13
Virus melle litum.	536	Vnum nihil, duos plurimum posse.	250
Viscera diuina.	614	Vnus vir, nullus vir.	252
Virus amoris initium.	532	Voluptas esca malorum.	373
Vita beata in philosophis non fuit.		Voluptas corporis.	846
73		Voluptatis tres illecebræ.	512
Vita innocens.	214	Vpupa.	156
Vita humana.	702	Viceus.	209
Vita humana alex ludo comparata.		Vttere.	217, 238
616		Vita duplex.	462, 463
Vites vlmis adiunctæ.	718	Vtris & πis.	772
Vitia potius quam virtutes obseruantur.	443	Vultures qui.	726
Vitia Deo & naturæ repugnãtia.	519	Vxoris bonæ officium.	856
Vitia naturalia vix facile tolluntur.			
317, 318		X	
Vitis significata:	729	X Anδρόλοιο qui.	549
Vita in nuptiis quid.	379	Xenia.	107
Vivendo quid cogitandum.	729	Xeices.	608
Vltio iusta.	774		
Vlulæ & dracones palladi cõsecrantur.	156	Z Blotopus.	188
Vlularum & cornicũ dissidium.	146	Zenalis.	253.
Vlyffes sapientix typus.	530	Zeno senex inter pocula taciturnus	99
Vlyffes.	253	Zenonis naufragium.	711
Vlyffes Cyclopem excæcavit.	771	Zeres & Calais.	235
Vlyffis socij in belluas transformati.		Zetes vnde.	215
375		Zibellus.	389
Vlyffis socij qui.	376	Zisca vel Ziscas Bohemus.	767
Vlyffes quid.	376		
Vlyffis oratio vehemens.	98		
Vlyffis astus.	771		
Vnguũ præsegmina & capillorum.			

FINIS.

Extrait du Priuilege.

PA R grace & priuilege du Roy, il est permis à Estienne Valet & François Gueffier, marchans Libraires en l'Vniuersité de Paris, d'imprimer, ou faire imprimer & exposer en vente vn liure intitulé, *Andreas Alciati Emblemata, cum Commentarijs, & appenlicibus nusquam antea editis, Per Claud. Minoim Iurisc.* Et sont faictes defences à tous Libraires & Imprimeurs, d'imprimer, ou faire imprimer, vendre ny distribuer ledit liure d'autre impression que celle desdits Valet & Gueffier, ou de ceux à qui ils feront part du present priuilege, & ce iusques au temps & terme de six ans finis & accomplis, sur peine de confiscatiõ desdits liures par eux imprimez & vendus, & de quatre cens escus d'amende. Voulant en outre que mettant au commencement ou à la fin de chacun desdits liures, l'Extrait dudit Priuilege, il soit tenu pour signifié & venu à la cognoissance de tous comme plus amplement est déclaré audit Priuilege. Donné à Paris, le 14. Aoust 1601. Et de nostre regne le treizeisme.

Signé,

GVOGVIER.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

GAZETTE

24-81987

123

Deloberye

2 15

14
100

